

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EJUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI, G. ET
L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.

PARS XL

LEO DIACONUS.

VARIJ LIBELLI QUI NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS
TZIMISCIS HISTORIAM ILLUSTRANT.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXVIII.

LEONIS
=
DIACONI
CALOËNSIS
HISTORIAE

LIBRI DECEM

ET LIBER DE VELITATIONE BELLICA
NICEPHORI AUGUSTI

E RECENSIONE

CAROLI BENEDICTI HASII

INSTITUT. FRANCIAR ACAD. INSCRIPTT. ET HUL. LITT. SOCII CAET.

ADDITA EIUSDEM VERSIONE ATQUE ANNOTATIONIBUS
AB IPSO RECOGNITIS.

ACCEDUNT

THEODOSII ACROASES DE CRETA CAPTA
E RECENSIONE FR. IACOBSII
ET LUITPRANDI LEGATIO
CUM ALIIS LIBELLIS QUI NICEPHORI PHOCAE
ET IOANNIS TZIMISCIS HISTORIAM ILLUSTRANT.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXXVIII.

Y42.8
CORPUS
LEO

CONSPECTUS

EORUM QUAE IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

Praefationes	vii
Leonis Diaconi Historia	1
Liber de velitatione bellica Nicephori Phocae Ang.	179
Theodosii Acroases de expugnatione Cretae	259
Nicephori Phocae Novellae	307
Philopatris dialogus	324
Luitprandi Legatio ad Nicephorum Phocam	343
Excerpta ex Historiis Arabum de expeditionibus Syriacis Nicephori Phocae et Ioannis Tzimiscis	374
C. B. Hasii Notae in Leonis Diaconi Historiam et Librum de velitatione bellica, una cum indice editionum, quibus idem in notis scribendis usus est	395
N. M. Fogginii Adnotationes in Theodosii Acroases	527
Vocabula Theodosio propria, a Fr. Iacobsio collecta	563
Index rerum, nominum et verborum	565

P R A E F A T I O.

Collegi in hunc codicem quaecunque sive a Graecis, praeterquam a Cedreno et Zonara, sive ab exteris, ad cognitionem rerum a Nicephoro Phoca et Ioanne Tzimisce gestarum, quibus viris imperium tenentibus res Byzantina, quae ab ipsa prope pueritia consenuerat, *lacertos mordebant revirescebatque*, tradita inveni. Atque utinam his addere potuissem duo carmina de laudibus Tzimiscae, quae in codice Vaticano legi, Hasius, v. ill. auctor est (Notices et extraits VIII. p. 267.)! Versus certe quos ex altero profert, quanquam circa prosodiam vitiosi, poetam produunt cuius pectus egregiis facinoribus magni imperatoris incaluerat:

— Σκεθῶν Ἄρεα δῆσα μέγαν·

Ἄσσορίαν δ' ἔλινα πόλεις, καὶ Φοίνικας ἄρδην·

Ταρσὸν ἀμυμακέτην εἶλον ὑποζύγιον.

Νήσους δ' ἐξεκάθηρα — καὶ ἤλασα βάρβαρον αἰχμῆν —

Ἐμμεγέθη Κρήτην, Κύπρον ἀριπρεπία·

Ἀντολίη τε δούσις τε ἐμὰς ὑπέτρεσαν ἀπειλάς,

Ὀλβოდότης Νεῖλος, καὶ κραναὴ Λιβύη.

Principem in hac collectione locum obtinet Leonis Diaconi historia, qua edenda, doctissimoque commentario ornanda Hasius optime de litteris

meritus est. Verum in tam praecellere opere crudeliter luit fortuna, quum maiorem exemplorum partem naufragio mare hauserit; ut paucitas superstitum et pretio et raritate librum a plurimis expetitam a privatorum bibliothecis fere excluderet. Itaque compertum habeo multos sibi gratulaturos esse repetitione nostra hanc sublatam esse querelam: verum tanto cumulatius agant Hasio gratias, quod is librum quem ipse tractando expolivit, nobis exscribendum concessit. Praeterea in editione nostra, ut instituta universi operis ratio servaretur, annorum notatio accessit quadruplex: ab origine mundi secundum Graecos, aerae vulgaris Christianae, indictionis, ac denique imperatorum: quam Classenus meus diligentissime digessit, docentem secutus Hasium, qui chronologicas quoque rationes accurate in annotationibus tractavit. Omissa esse gemmarum ectypa, quae Parisinam editionem ornant, nemo aequus vituperabit, qui propositum nostrum perspexerit, quo, ut quam plurimis consulatur, solam utilitatem, remota pretiosa elegantia, sectamur: verumtamen hoc dolendum est, iam omitti pariter debuisse quae Hasius elegantissime de iis disputavit.

Librum de veritate bellica nos quoque, editorem principem secuti, Leoni comitem dedimus: Ioannis Epiphaniensis, Theodosiique monachi fragmenta aliis locis collectioni nostrae inseremus.

Quod vero ad reliqua attinet, magno sane usus sum fortunae munere, quod Iacobus v. ill. honoris mei causa, insignem divinationis vim, qua pollet, ad emendandas Theodosii acroases convertit, ac ne taedium quidem ad tam putidum scriptorem concinnandi indicis detrectavit: multumque debent instituti nostri fautores Laseeno, viro in diversis litterarum generibus doctissimo, qui ex libris Arabum quae ad hanc historiam pertinent excerptis, veritque.

Novellas Nicophori Phocae, e quibus una praesertim ad informandam viri notionem multum valet, ex Leunclavio sumpsi; Luitprandi legationem, livore et odio plenam, verum sic quoque ad rerum cognitionem utilissimam, ex Muratorii scriptoribus rerum Italicarum. Nam editione principe carebam: codicemque Trevirenses unicum, ex quo illam expresserat Canisius, non inveniri inter eos quos temporum iniquitate

dispersos collegit cl. Wytttenbachius, vir cui patria litteraeque plurimum debent, ab ipso edoctus sum.

Restat libellus cuius titulum in indice fortasse non sine reprehensione aliquis conspiciet: Philopatris dialogus; quem inter Lucianos censere solebant maiores: nunc, auctoritatem Gesneri, viri magni, secuti, plerumque ad Iuliani Aug. aetatem referunt. Attamen Solanus in illo agnoverat formulam de Spiritus Sancti processione (c. 12.), quae nono demum saeculo exorta est, — falsus in eo quod sibi persuaserat c. 9. fabulam de S. Ursula, virginumque agmine scriptoris animo esse obversatam: unde colligebat eum ante saeculum XII. non existitiae. Etenim vel maximo pigrore contendere ausim fabulam istam ne innotuisse quidem Graecis. Hasius, semper cum honoris praefatione nominandus, de Timarione disserens, id tantum pronuntiavit, Philopatrin quoque scriptum esse medio aevo. Quod ubi legebam movit me protinus summa viri in universa philologia, in Byzantinis autem rebus unica auctoritas, ut libellum tunc demum accurate inspicerem; quo facto mox animadverti scriptum esse imperante Nicephoro Phoca, paulo ante eius necem, a. 968 vel 969. Hinc est quod immani quodam et efferato gaudio de virginum caede in Creta insula laetatur (c. 9.), ubi, quam atrociter in mulieres infantesque saevitum sit, ex Theodosio cognoscere licet (V. 85. sq.): — et nuncius, quem Cleolaus affert, de victoriis imperatoris Syriacis accipiendus est: — spes quidem concepta de capienda Babylone (Bagdado), et de Aegypti Arabiaeque servitute, licet immodica stulta tamen non erat: Scythae, quorum incursiones finire posse vix audent sperare iidem illi qui de Asia domanda somniant, Bulgari sunt: denique seditiosi coetus, ingrataeque molitiones adversus victorem Augustum, cui libelli scriptor se commendare studet, et moeror prave religiosorum de publica gloria, turbabant imperium Nicephori, donec eum everterent. — Quae omnia Hasium quoque vidisse, intellexi, quum ante annum viri egregii sermonibus fruebar.

Index rerum ita confectus est ut ei quem Hasius dedit inserta sint quae observanda videbantur in reliquis libellis. In qua re neque laus mea ulla est, quippe qui procul abessem, et vix per totam aetatem bis terrè litteris Weberi edocerer quo se statu res haberet; ac ne

C. B. HASII
P R A E F A T I O.

I. Si quis fortasse miratur, quid sit, quod Leonis Diaconi Hi- Ed. Par.
storia, quam complures ante annos receperam me editurum, nunc P. III
demum exeat: is, ubi dilationis causam perspexerit, una et mihi
facile veniam dabit procrastinationis, et eo maiores gratias viro
amplissimo, cuius munificentia conatui meo subventum est, ha-
bebit. Quapropter nihil prius exponam, quam qua fortuna scri-
ptor diu retrusus nunc potissimum extiterit. Deinde dicam de
vita auctoris, et quae mea quidem sit de ingenio eius, de genere
dicendi, de fide, existimatio: item de Codice, in quo uno, quan-
tam scio, Historia est eius conservata. Tum de Tacticis agam
Nicephori Phocae, postremo rationem et versionis et notarum
mearum, et omnino editionis, explicabo.

II. Ego, postquam in Bibliotheca Regia esse coepi, ut primum
penitus eam nosse licitum est, facile intellexi, etiam post Goari,
Possini, Ducangii et, qui admodum multa veterum monumenta e
situ eruit, Combesisii varios labores, quasi e quodam inexhausto fon-
te, hauriri inde non pauca posse ad collectionem auctorum Byzan-
tinorum cumulatis augendam. E scriptoribus autem ibi servatis
duos esse potissimum, Leonem Diaconum et Michaëlem Psellum,
quorum editio et desideraretur dudum a viris doctis, et esset iam
aliquando si minus confecta, concepta certe animo atque affecta.
Nam illum ipsum Combesisium testatum est ex Harles. Bibl. Graec.
VII. 684. C. cum esset animo erecto ad indaganda in lucemque
evocanda Graecorum scripta, imprimis ecclesiastica et Byzantina,
Bibliothecam Regiam scrutantem cepisse cum Leonis tum Pselli

quo flatu collegia litteraria et religiosa universa evertit, eodem ut multa alia ingenii monumenta chartis reconditis mandata, sic item ultimas reliquias sedalitis Combesianae dissipavit, aut obruit. Certe neque tum cum expilarentur libraria FF. Dominicanorum, neque cum post surreptiones varias libri inde residui per bibliothecas diversas diriberentur, quicquam de repertis Combesiani schedis auditum est, nedum de versionibus Leonis et Pselli: quae vel in latebra aliqua ignorata delitescunt adhuc, vel (quod magis est credibile) omnino hodie interciderunt.

IV. Quare, ubi semel in animum induxeram Leonem in lucem proferre, fieri oportuit novam interpretationem eius Latinam: extra pauca quae supra dixi, in Criticis Pagianis conservata. Deinde conquisivi quae ad illustrandum scriptorem spectarent. Sed, opera iam fere prelo parata, perspicere coepi, quantas eius editio difficultates esset habitura, cum alias, quas hic definite edisseri quid attinet? tum magnitudinem impensarum, quibus nec privati cuiusvis unius suppeterent facile copiae, nec

P. VI certe meae. Accedebat, ut ipse in Bibliotheca Regia sub id tempus essem occupatissimus, notitiam Codd. Graec. ex Italia recens allatorum conficere conans, qualem de Codd. Florentinis Bandinius, de Vindobonensibus Lambecius ediderunt. Quamobrem, quo saltem intelligerem, quale virorum doctorum iudicium futurum esset de Leone, satis tunc habui, librum sextum, ut erat a me versus, seorsum speciminis causa in lucem proferre *Notices et Extraits des Mss. de la Bibliothèque du Roi* etc. VIII. 254 — 296. Neque quicquam posthac propius est factum, quam ut cogitationem editionis integrae omnino dimitterem. Aliquot anni cum sic effluxissent, me aliis sollicitudinibus curisque distento, ecce vir doctus, quo nemo omni antiquitatis septentrionalis memoria abundantior, nemo in monumentis historiae Russicae examinandis, comparandis, explicandis acutior aut felicior, Philippus КРАУ, Academiae Imperialis scientiarum Petropolitanae decus et ornamentum, ultro me litteris mire puris, amicis, candidis adiit, nihilque opinanti commonstravit, quemadmodum rei pridem institutae expediri exitus posset. Nempe imperii Russici Cancellarium, etc. ill. Comitem Nicolaum DE ROMANZOFF, virum ut omni magnarum rerum laude cumulatum, ita natum provehendis liberalibus studiis, cum in manus eius incidisset specimen

Leonis in Notitiis Mss. editum, optare, ut scriptor totus in lucem proferatur: sumtus necessarios eundem subministratum. Mirifice igitur delectatus hoc nuncio, multo acrius exarsi ad cupiditatem edendi operis: ipsiusque illustr. Comitum litteris paulo post magis etiam confirmatus, euestigio orsus sum editionem. Neque aliunde amplissimorum hominum mihi defuit studium aut voluntas. Nam et vir summus Comes DE MONTESQUIOU, Franciae par, Regis Christianissimi consiliarius intimus, cum administrationem interiorem, ut nunc vocamus, in Gallia haberet, redempto exemplarium, ut aiunt, numero haud exiguo, expeditissimum reddere totum imprimendi negotium dignatus est: quam eius voluntatem ratam fecit post eum eodem munere fungens ill. Dom. Comes DECAZES, etc. immortalam laudem comparans, dum litteras et scientias, omninoque bonas quasvis disciplinas in Francia florere atque ornari omni conatu curat: et vir eruditione, auctoritate, virtutibus eminentissimus, doctrinae Orientalis per orbem terrarum princeps, liber Baro SILVESTER DE SACY, Rector universitatis Parisiensis, institutionis publicae constituendae Vvir, ordinis Reg. Legionis honorif. praefectus, Academiae Reg. Inscriptt. et litterar. human. sodal. etc. interventu suo obtinuit, ut in typographia Regia Leo formulis describeretur. Ita, his auspiciis incepta, bienii spatio ad exitum adducta impressio est: tardius fortasse quam volebam, obsequi continuo tantis viris iucundissimum existimans: satis cito, si molem voluminis difficilemque rationem commentarii characterumque Graecorum spectes.

V. Venio nunc ad ea quae constant de vita Leonis, pauca P. VII sane, nec diversa fere ab iis, quae Notitt. Mss. VIII. 257. C. pridem protuli. Vitam Leo adiit Caloë, quae civitas est (τῆς Καλοητῶν πόλεως Le Quien Orient. Christ. I. 726. C.) Asiae proconsularis in Tmolo monte, prope fontem Caystri amnis (infra 2. C): is tractus omnis themati Thracensium tunc accensebatur. De parentum conditione non habemus quod liqueat: patri nomen Basilii fuisse ipse ait 2. B. Ac primam quidem aetatulam in patria parentumque disciplina videtur exegisse: inde studiorum causa Constantinopolim tanquam ad domum quandam doctrinae profectus, ibi a. 966. mens. April. sacro solenni Ascensionis, motu populari in Nicephorum effecto, imperatorem gradatim per urbem equitantem conspexit, virtutemque eius et animi firmita-

tem vi furiosa plebis perturbari haudquaquam posse admiratus est. Haec se adolescentulo accidisse scribit 40. B. Ita si statui-
mus, a. 966. eum egisse annum circiter sextum et decimum, se-
quitur, natum esse sub a. 950. Circa a. 973. quo Basilio exacto-
rato Antonius Patriarcha creatus est, in Asia fuit: ibi certe ge-
mellos monstruosos, imperii provincias obeuntes, crebro se vi-
disse tradit 102. A. Post aliquanto in collegium sacerdotum pa-
latinorum ascitus, a. 981. cum Basilius Imp. magno apparatu
Bulgaris bellum inferret, castrisque ad Stoponium positis Tri-
ditzam oppugnaret (Cedr. II. 695. C.), diaconi munere fungens
secutus comitatum est: legionibusque retrorsum raptis, cum
exercitus perterritus interneciva clade in itinere afficeretur, ipse
e Bulgarorum undique provolantium manibus (107. B.) aegre
evasit. Quare opinor in Historia, quoties Moesiae mentionem
facit (velut 38. C.), tremere et exalbescere tanquam obiecta ter-
ribili re videtur, nihil ut sit, quod aequè ei formidinem dicas
iniecisse. Quem postea tenuerit vitae cursum neque ipse indicat,
neque alii tradunt: nisi vero si quis est, qui addita demum aeta-
te a rerum ecclesiasticarum cura eum abduxisset sese putet, atque
in secessum, Historiae condendae causa, se recepisse. Constat
certe, non exisse scripturam ante a. 989. quo Bardas Phocas con-
tra Basilium Imp. rebellans oppressus est: quippe eius interitus
refertur 108. B. Expugnatio Chersonis, de qua 108. C. et mors
Basili praesidis (106. D.) anno ante acciderunt. Num conilium
fuerit Leoni, ultra Tzimiscae mortem deducere historiam, dubi-
tari potest. Nam quod scribit 109. B. mala, per stellam crini-
tam praemonstrata (quae postea Basilio imperanta evenerunt),
suo quidque ordine ab historia dictum iri, id fortasse non sic
intelligendum est, quasi ipse sibi ea seponeret narranda, sed ge-
neratim, aliis ea scriptoribus materiam dicendi praebitura.

VI. Ergo tria potissimum bella, Creticum, Asiaticum, Rus-
sicum, formidolosa atque difficilia, scribenda sibi sumsit, affer-
P. VIII reque lumen voluit rebus sua aetate (959 — 975.) gestis. Sed
est magnum munus historia, et ex omni scripturae genere prope
dicam difficillimum. Sunt unicuique saeculo suae caecitates men-
tis: ut, quamvis caetera ratione recta iudicet, in quibusdam
tamen erroris atque hebetudinis sit condemnandum. Infini-
tam vim habent religiones, instituta, factiones, sectas: non

uno modo praestringi acies mentis solet saeculis cultis et eruditis, nedum asperis et tenebrososis. Accedit, ut Leonis aetas eloquentiam poneret in florida, ut ita dicam, oratione: cum magnam se quisque in dicendo laudem adeptum putaret, si, multa scervatim complexus ornamenta, poëticae dictionis aemulatione grandioribus verbis, et duris, ne ineptis dicam, metaphoris esset usus. Atque haud scio annon quicquam magis historiae officiat, quam fucatus eiusmodi sine dignitate color: quando ita nimio calami strorum usu incedit oratio, ut et sermone lepos omnis adimatur, et rerum expositioni fides. Id vitium Leo, tametsi non adeo insaniat quam Theophylactus Simocatta aut Nicetas Choniates (in orationibus praecipue, ubi cum primis cupiunt disertum videri), effugere tamen omni ex parte non potuit, felicisque fortasse ingenii cursum oppressit illud tanquam adipatae dictionis studium. Cumque a Divo Iulio, primo De analogia, dictum sit, tanquam scopulum sic fugiendum inauditum atque insolens verbum esse, Leo contra quasi quasdam cautes reformidat vocabula idonea et usitata. Vocem ἀδελφός raro usurpat: creberrime ἀντάδελφος, ὀπάριων, σύναιμος. Πίλω, τελέθω (ut certe scripsi 90. C.), τελέω, ὑπάρχω, πέφηνα (60. D. 93. A.), πέφηνκα, χρηματίζω, vel quidvis, potius adhibet quam εἰμί· ἀκουτίζομαι, διενηγέω, διενωτίζω, ἐνωτίζω, potius quam ἀκούω. Passim quoque verbis vetustis e poëtisque erutis orationem tanquam stellis (ut sibi videtur) ornat. Τριωγαίς 22. A. arripuit ex Odyssaea E. 404. ubi nunc legimus ἐπιγαί. Νέων, vadens, 27. B. e grammatico aliquo, opinor (vid. perspicacissimum Graecae proprietatis arbitrum Frid. Aug. Wolf. Prolegom. IV. 18.): nisi ibi dicas νεών legendum, eiusque glossam esse ἐκκλησίαν, excidisse autem ἀφικόμενος, vel tale aliquid. Ὀχθος 32. C. significatione ripae, rarum est, vel apud poëtas. Verbum obsoletum προσέπω, unde προσπειν, habet 99. B. Sed nolo multus videri in re, quam inter legendum unusquisque facile per se notabit.

VII. Aliud Leonis vitium est synonymorum vana accumulatio. Sicubi σοβαρευόμενος scripsit (13. A.), ne parum multa verba acisse videatur, continuo et γαυρούμενος subiungit, et ἐπαυρόμενός τε καὶ βρενθύμενος. Sic singulis paene paginis. Eiusmodi tautologiis cumulati sunt Byzantini omnes medii aevi: nec nisi tempore Palaeologorum ab acrioribus ingeniis Demetrio Cy-

donio, Chrysolora, Theodoro Gaza, Chalcondyla, id genus dicendi apertum est ac repulsum. Simul iidem primi coeperunt P. IX minus serviliter veterum stylum ac scribendi rationem imitari. Nam ante, veluti emortua lingua, sibi ipsi diffidebant fere omnes; et erant tanquam anniculi infantes, qui nonnisi in curriculo, aut praeceunte duce, inambulant. Non perennem ac perpetuam tum simplicium tum collocatorum verborum et totius structurae concinnitatem numerumque aemulabantur, non (quod caput erat) animos erectos veterum: sed si quos existimabant imitatione dignos, eorum phrases undique arreptas ad verbum transferebant in propria scripta. Neque alio pacto Leo egit. Verumtamen inter eum et aequales ipsius illud interest, quod hi, quantum possent, omnes propemodum omnium auctorum nobilium consumerent arculas imitando, Leonis sermo e tribus demum fontibus fluxerit, ex versione LXX. interpretum (libros novi Foederis minus crebro compilat), ex Homero, ex Agathia Myrinensi. Inde piscatus est locutiones, quibus scripta infercit et explet sua, tanquam in unum agrum plura inter se inimica spargens semina. Sed non refert alieno ornatu distinguere sermonem, nisi queas id cum iudicio apteque facere: minusque genus dicendi eius videretur inconcinnum, si, deposito omni rhetorices strepitu, Constantini Porphyrogenetae exemplo vel ad infimae plebis orationem Leo sese deiecisset. Is contra Agathia, cuius grandiloquentiam et cothurnam vix nunc ferimus, videtur praecipue delectatus. Hoc demonstravi allatis in Commentario (velut 206. C.) illius locis, non ubique tamen: nam omnia minima maxima vestigia imitationis colligere putidum erat nec conducebat quicquam ad auctoris cum interpretationem tum emendationem. E Procopio, ieianiore stylo res tractante, nihil videtur sumsisse praeter sententias quasdam, exordio et orationibus passim insertas. Neque usquam ullo vestigio deprehendere licet, primarios scriptores Thucydidem, Polybium, Plutarchum, ab eo esse pervolutatos. Praeterea reperies in eo plerumque τοιοῦτος positum, ubi Attici οὗτος scripsissent. Similiter usum creberrimum praepositionis κατά, pro ἐν velut, ut hoc utar, 108. C. τοῖς κατά τὴν Ἀσίαν στασιάζουσι, *rebellantibus in Asia*. Verum haec ei communia cum caeteris Byzantinis. Illud peculiare, ponere infinitivum futuri, ubi aoristi vel praesentis expectes, praecipue post βούλεσθαι

(ut 23. D. 24. D.): deinde, idem vocabulum, aliquot lineis interiectis, libenter iterari.

VIII. Dixi, criminiosius fortasse, quae in Leone culpet aliquis: nec profecto ego is sum, qui laudes scriptoris cuiuspiam, cui studuerim, plus quam satis sit decantem. Nunc aequum est, quae ab illo faciant, item enumerare. Ac primo quidem magna est Leonis commendatio, quod quae ipse viderit litteris mandavit, habendusque est inter scriptores illos, unde alii, qui posterius fuerunt, quasi e fonte capiteque narrationes rerum deduxerunt. Sic Scylitzem mutuatum esse ab Leone multa demonstravi P. X in notis: a Scylitze autem omnia minima maxima sumsisse Cedrenum notum est. Zonaram item usum esse Historia Leonis arbitrator: vid. Ducang. ad Zonar. II. 107. B. Pagiū quoque ex nostro non pauca videmus emendasse, a recentioribus in ratione temporum conturbata. Ita ab hac parte non iniucunda erit studiosis historicisque hominibus comparatio scriptoris nostri cum reliquis, qui eadem tradiderunt. Neque neget quisquam, res post obitum Romani Iunioris in aula gestas (19. B. sq.), rebellionem Leonis Curopalatae (90. A.), bella Tzimiscae per Orientem (99. A. sqq.) commode ab illo exponi, bellum Sphendosthlabianum fuisse quoque ac diligenter. De Nicephoro periurii reo 25. D. satis magna libertate, de Tzimisce huius percussore severe et fortiter scripsit, ut hominem recti honestique studiosum facile agnoscas. Denique Leonem, temporibus miseris et caecis ad historiam se conferentem, inique compares cum pronunciatoribus rerum gestarum florente Graecia, qui, curriculum nacti feliciter, aurea orationis facultate usi, toti terrarum orbi atque omnibus saeculis cognitionis et eloquentiae clarissima lumina accendere potuerunt. Noster iudicio, doctrina, genere dicendi, exprimere debuit temporum suorum imaginem. Quapropter, modo lucem addat rebus ea aetate gestis (quod profecto facit), facile feramus eum astrologiae fidem habuisse 104. C. exiguam geographiae notitiam prodere 80. A. historiae veteris 92. D. — Polybii acumen miramur, Plutarchi litteras, copiam Strabonis. Qui tanti viri atque tales, praesidiis sapientiae circumsepti, si errores deponere, lapsus vitare omnes non potuerunt, quis tam rudis est temporum Byzantinorum, qui Leonem id potuisse putet?

IX. Hunc igitur, illa virtute historica, quaecunque est, prae-

ditum, conservavit nobis unus omnino Codex Bibliothecae Regiae, signatus prius No. 2561. nunc 1712. olim in suppellectile litteraria Raphaëlis Tricheti du Fresne: qui causidici Burdigalensis filius, cum magno duceretur librorum acquirendorum studio, Hispanias Italiamque semel et saepius regnante Ludovico XIII. Rege Christianissimo sic obierat, ut, inspectis passim hominum historicorum librariis, propriam bibliothecam locupletare inde conaretur. Is ex Italia hunc Codicem in Galliam deportavit, testante Combesio Origin. Cpol. 265. B. Deinde, cum vita excessisset Trichetus, I. B. Colbertus, Ludovico XIV. Magno ab intimis consiliis et generalis aerarii moderator, cuius immortalis vivit vivetque ob beneficia in Galliam collata memoria, emit de vidua in Bibliothecamque Regiam intulit omne Tricheti litterarium instrumentum. In quo erant libri impressi numero plurimi, mss. Latini et Italici plus minus C. Graeci XL. Itaque in Bibliotheca

P. XI publica collatus Codex noster, Ducangio, Bandinio, reliquis, quos initio nominavi, innotuit. Constat vero foliis membranaceis 422, chartaceis octo, continens praeter alia minoris momenti (vid. Catal. Codd. mss. Graec. Bibl. Reg. II. 391. D.) illa: 1.) Chronicon Simeonis Logothetae maxima parte ineditum, a fol. 18 verso ad fol. 272 rectum; 2.) Leonis Diaconi Historiam, quae nunc prodit, a fol. 272 recto ad 322 rectum; 3.) Michaëlis Pselli Chronographiam tomis novem, item ineditam, a fol. 322 recto ad 422 rectum. Exaratum esse si minus XI. at certe XII. saeculo forma litterarum demonstrat, haud absimilis illi quam Montefalconius protulit Palaeogr. Graec. 291. No. VII. ut igitur nesciam quid in mentem venerit confectoribus Catalogi Bibl. Reg. II. 391. C. dicere, eum saeculo decimo quinto videri scriptum: nisi id de iis duntaxat intelligas, quae in octo foliis chartaceis ad calcem exstant. Ipse Codex, tametsi non adeo multis profunde latentibus mendis scatet, habet tamen itacismos tot, quot in libris saec. XII. peraratis esse solent, ut videlicet ϵ et α , η et $\epsilon\epsilon$, o et ω , oi et v , saepius inter se confundantur, neque ita rarum sit, $\epsilon\lambda\varsigma$ τῆν fol. 315 recto (ed. 95. C.) scriptum conspici sic, $\eta\varsigma\tau\eta\nu$. Eiusmodi menda notavi interdum: plerumque, quando nihil habebant, quod fidem receptae lectionis labefactare posset, omisi. In summa fateor, non maiorem me laborem suscepisse, quam eos sustinere necesse est, qui Codice ex unico pendent in

scriptore primum edendo. Ubi fere fieri non potest, quin pars mendorum Codicem contaminantium diligentiam vel minutissimam effugiat, inque ipsam editionem redundet. Ita quod erat reliquum tentavi, ut quae possem, coniecturis et comparationibus emendarem, collato Cedreno et Scylitze, qui complura ex Leone ad verbum in historias suas transtulerunt (vid. supra ix. D. x. A. infra 225. A.): postremo, quae ratio et doctrina praescribere videbantur, ea pro facultate in constituenda oratione Graeca conatus sum praestare.

X. Libellum *περὶ παραδρομῆς πολέμου*, de *velitatione bellica*, adhuc ineditum, secundo loco collocavi, ut historiam gestarum a Nicephoro Aug. rerum scriptio eiuadem iussu confecta exciperet. Quam non ab ipso Nicephoro litteris consignatam esse, quemadmodum Meursius existimabat (conf. Lambec. Comment. de Bibl. Caes. VII. 433. B.), cum ex universo opere perspicitur, tum vero a pertis verbis sub finem praefationis 119. A. declaratur. Nec tamen, si de nomine scriptoris non habemus quod liqueat, de tempore quo confectus sit is Commentarius, dubitatio infinita esse potest. Ait auctor, quisquis est ille, a Nicephoro Phoca Imp. mandatum sibi esse, ut genus hoc bellandi scriptura persequeretur. Illum autem ob res bene gestas laudibus iis effert, quibus quemque memoriam eius renovasse, superstitute et imperante percussore eius Ioanne Tzimiscae, vix est credendum. Etenim repentinum homines, ac per scelus ad summa evecti, quo uberiores fructus patrati facinoris capiunt, eo vehementius eius commemoratione commoventur. Ideo adducor ut credam, scripta ea demum esse sub Basilio et Constantino, rerum potitis a. 976. Accedit quod, quoties principis fit mentio, toties auctor numero plurali utitur: *οἱ ἅγιοι ἡμῶν βασιλεῖς* 155. C. *τῶν ἁγίων βασιλέων* 155. A. *τῶν βασιλέων ἡμῶν τῶν ἁγίων* 154. C. quod in geminatum Basilii et Constantini imperium quadrare apte videtur. Habemus igitur in hoc libello perscriptam notitiam, quemadmodum saeculo x. medio aut exeunte a Graecis vel administrabatur bellum in asperis Tauri, Antitauri, Amani locis, vel administrari debuisset. Ea una me permovit ratio, ut in volumen istuc reciperem opusculum, quod nisi pro commentario militari in expeditiones Phocae Tzimiscaeque a Leone expressas habere velis, alioquin facile fateor, neque rerum copia, neque auctoris doctrina, nedum elegantia dicendi,

P. XII

plus quam multa alia eiusdem aetatis, quae editioni parata habeam, lucem commerere. Cavi certe, ut ne quid nimium a nobis in hac parte adiectum esse diceretur. Quatuor erant Codd., in quibus libellum hunc offenderam: I.) Regius 2437 fol. 371 verso — 409 recto; II.) Regius 2445 fol. 320 recto — 335 verso; III.) Codex No. 26 Supplementi nostri, quem in ora modo indicavi littera B, modo siglo hoc, *Cod. suppl.* ibi legitur is libellus fol. 171 recto — 172 verso; IV.) Palatinus No. 393, a. 1797 ex urbe advectus in Bibliothecam, a. 1815 Romam reportatus. E quibus in edendo secutus sum potissimum Cod. Reg. 2437: cuius ut folia in margine editionis annotavi, ita lectiones intelligi oportet, quoties *Cod. A*, sive etiam *Cod.*, singulari numero, in ora ascriptum legitur. Ubi *Codd.* pluraliter, reliquos tres in subsidium vocavi, idque saepe frustra: quippe erant tam depravati omnes, ut sententiae complures, nisi aliqua magna medicina adhibita, constare omnino non possent. Eiusmodi locos ex coniectura emendare conatus sum: ita tamen ut, quotiescunque fieri posset, transpositis potius verbis quam mutatis, meo more nimium religiosus in exemplaribus sequendis, quam temerarius in corrigendis, esse malle.

XI. Huius autem auctoris, quisquis fuit, dicendi genus caret omnibus ornamentis, horridiusque est ac praefractius. Sermone vulgarem quem frequentat, saec. x. iam plurimum a syntaxi elegantiore abfuisse demonstrant nominativi absoluti 125. D. *Πληθος γὰρ* — 130. A. *ὄρων* — contra quam oportebat positi: genitivi absoluti item 123. A. *μανθανόντων* — *δρμήσων*. 150. B. *ἐγγιζόντων*. 159. C. *διατιθεμένου*· subiunctivus aoristi pro futuro usurpatus, ut 140. A. *ἐκρύγασιν effugient* (quod idem in multis praecipitatae Graeciae scriptoribus usu venit: vid. Indic. s. v. P. XIII Coniunctivus): *ἐν* perpetuo adhibitum pro *εἰς* 126. A. 127. B. 133. C. 152. D. *σὺν* constructum cum genitivo 158. B. casuumque omnino crebra confusio. Neque is certe quenquam, ut Leonem fecisse demonstravimus, exprimit dicendo: simplicibus utitur nativisque verbis. Quare fuissem nimius, si in scrutandis fontibus imitationis tantum egissem satis, quantum ad Leonem egi. Notas, praeter oppido paucas, resecuri: postrema undetriginta capita, quae habebat unus Codex Palatinus, quod ab alio

suctore ad hoc opusculum addita existimabam, in praesentia praetermisi. Sunt autem eiusdem prope argumenti quo superiora, ut ex titulis potest intelligi, qui sic se habent: XXVI. "Ὅτι οὐ δεῖ ἀπληκεύειν ἐξ ἑτέρου θέματος λαὸν εἰς ἑτέρου θέματος ἢ τάγματος ἀπλήκτον. XXVII. Περὶ τῶν ἐν νυκτὶ ὀφειλουσῶν γίνεσθαι φυλακῶν, ἤτοι κερκίτων. XXVIII. Περὶ τῶν ὀφειλουσῶν γίνεσθαι ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ βιγλῶν. XXIX. Πῶς δεῖ μικρύνεσθαι τὸ ἀπλήκτον, ὀλοκλήρου τῆς περικῆς στρατιᾶς ὑπαρχούσης, τῆς δὲ γε ἱπικῆς ὀλιγοστίης. XXX. Περὶ τῶν ἰβ' ταξιαρχῶν. XXXI. "Ὅτι δεῖ, ἐπισφαλῶν καὶ στενῶν τόπων ἀπάντων*), εἰς δύο διαιρεῖν ἅπασαν τὴν στρατιάν, καὶ διχῶς ἀπληκεύειν. XXXII. Περὶ τοῦ, ὅπόσον ἀριθμὸν ὀφείλει ἔχειν τὸ ἱπικὸν στράτευμα. XXXIII. Πῶς δεῖ ποιεῖν τὴν ἐκ τοῦ ἀπλήκτου στρατοπέδου παντὸς ἀποκλίνησιν. XXXIV. Περὶ ὁδοπορίας. XXXV. Περὶ τοῦ, πῶς δεῖ ποιεῖν, ὅτε γνωσθῶσι πολέμιοι ἐν νυκτὶ βούλεσθαι ἐπελθεῖν τῷ χάρακι. XXXVI. Πῶς δεῖ ποιεῖν, εἴπερ ὁδοπορούσης τῆς στρατιᾶς πολέμιοι μετὰ βαρείας δυνάμεως ταύτῃ ἐπέλθωσιν. XXXVII. Περὶ τοῦ, εἰ ἀπαντήσῃ στενώμα, ἢ γεφύρας καὶ ποταμοῦ βαθέως περὶ αἰώσις, τί δεῖ ποιεῖν. XXXVIII. Περὶ τοῦ, μὴ ἐπάγεσθαι κληθὸς ἀργὸν ἐν τῇ πολεμίᾳ. XXXIX. Περὶ τῆς ἀρροζούσης πανοπλίης. XL. Περὶ τοῦ, μὴ ἔχειν τοὺς εὐτάλεστέρους τῶν ἀρχόντων σκηναίς. XLI. Περὶ δουκατόρων καὶ κατασκόπων. XLII. Περὶ διελεύσεως κλεισούρας μὴ κατεχομένης παρὰ τῶν πολεμίων. XLIII. Περὶ κλεισούρας κατεχομένης ὑπὸ τῶν πολεμίων. XLIV. Περὶ πολιορκίας. XLV. Πῶς δεῖ φυλάττεσθαι τοὺς εἰς συλλογὴν χρειῶν ἀποστελλομένους, καὶ τοὺς νέμοντας τοὺς ἵππους. XLVI. Πῶς δεῖ τροπώσασθαι τοὺς πολεμίους, τοὺς ἐνέδρας τιθεμένους κατὰ τῶν εἰς συλλογὴν χρειῶν ἐξερχομένων. XLVII. Περὶ τοῦ, εἰ γνωσθῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολεμίων μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῖς δυνάμεως κρύφα μέλλοντες ἐπιβουλεύεσθαι τῷ στρατοπέδῳ, ἢ τοῖς πρὸς συλλογὴν ἐξιούσιν ὑπουργοῖς. XLVIII. Πῶς δεῖ νυκτὸς τῷ ἀπλήκτῳ τῶν πολεμίων ἐπελθεῖν. XLIX. Πῶς δυνατόν ἐστι, μετ' ἐπιτηδεύσεως τοὺς πολιορκουμένους πρὸς τὰ ἔκτος ἐπισπάσασθαι, καὶ τραυματίσαι αὐτούς. L. Περὶ τειχομαχίας. LI. Περὶ τοῦ, πῶς δεῖ τὸν στρατηγὸν δικάζεσθαι **). LII. Περὶ ἀδνου-

*) Fort. ἀπαντῶντων.

***) Codex male, γυμνάζεσθαι.

μίωv. LIII. Περὶ τοῦ διδάσκειν τὸν στρατὸν καὶ ἐθίζειν ἔτι ἐν τῇ ἰδίᾳ ὄντα, κατὰ τάξιν ἀπληκεύειν καὶ ὀδοιοπορεῖν. LIV. Περὶ τοῦ ὑπαλλάττεσθαι τὰς ἐκτελοῦσας τάξεις τῆν τοῦ σάκα διακονίαν, διὰ τὸν πολὺν κόπον τοῦ ἄρχοντος *). LV. Περὶ τῶν ὑποκειμένων δουλειῶν, ὅτι χρὴ πρὸ ἡμετέρας ταύτης λελογισμένης [ἢ ἡμέρας ταύτας λελογισμένης] τυποῦν καὶ διατίθεσθαι. Ea, inquam, capita, qualiacunque sunt, et descripsi iampridem et Latine converti, ut in subsequenti aliquo volumine facile vulgari queant, si modo tanti videntur eruditis. Quorum iudicium hac de re exquiro, meum nullum interponens.

P. XVI XII. Iam quod ad interpretationem Latinam Historiae Leonis attinet, locos versionis Combesianae, in Criticis Pagi (vide supra pag. V. D.) servatos, nisi ubi manifesto lapsus erat, iisdem propemodum verbis in editionem meam retuli. Cuius rei unumquemque admonitum esse velim: ne, si quem in versione aut styli inconstantia, aut quippiam fortasse non satis pure atque emendate dictum offenderit, continuo id in reprehensionem vertendum putet. Nam erat Combesius homo pius quidem et in rebus sacris singulariter doctus, sed qui nunquam ab orationis asperitate moestitiaque abesse potuit. Nobis quoque in universo volumine linguae atque elocutionis cura (vereor) non tanta fuit, quanta esse poterat, fortasse etiam debebat. Sed veniam eiusmodi facilius dari posse existimo Byzantinae historiae studiosis, omninoque iis qui in scriptoribus medii aevi, nescio quid barbarum et inconcinnum sonantibus, cogitationem per diu ponunt. Praeterea, bonorum scriptorum exemplum consecutus, vel in verbis ad religiones persuasionesque pertinentibus, ubi difficillimum erat, malui interdum aliquid audere potius, quam Latinam orationem multis Graecis vocabulis inquinare. *Nomina rerum Graeca quae convertimus* (ut Cornificii verbis utar, quarto Rhetoricorum), *ea remota sunt a consuetudine: quae enim res apud nostros non erant, earum rerum nomina non poterant esse usitata.* Designationes dignitatum, Patriarcha, Domesticus, Drungarius, aliaque id genus, necessario retinui, tametsi ex nitidissimo Latinitatis fonte haudquaquam profluxerint. Quas si

*) Sic Codex: sed lecto capite malim finem tituli mutare sic: —κόπον, τοῦ ἄρχοντος, εἰ δυνατόν, μένοντας αὐτοῦ.

quis aut nimia Romani sermonis religione silentio praeterire, aut per circuitionem explicare voluerit, nae ille mihi imprudens, et cuius sententia minime standum sit, videtur iudicandus. Versioni Leonis ad marginem exteriorem lectiones Codicis sunt appositae, sicubi vocem, a librariis manifesto corruptam, in textum recepi. Ubi dubitatio suberat, lectionem Codicis in textu servavi, coniecturam meam adieci in ora, si valde probabilem, praefixa littera *l.* hoc est *lege*, sin minus, praefixa *f.* fortasse (nam forte siquando impressum est, id aequus lector oscitantiae operarum ascribat). In summa id egi, ut de suspicionibus meis, quam quaeque probabilis sit sive vana, penes lectorem iudicium relinqueretur.

XIII. Superest, ut de instituto adnotationis meae, maxime ad Leonem, si qui vagatum me in iis latius atque deflexisse saepenumero de via putent, apud existimatores harum rerum intelligentes et aequos paucis me purgem. Etenim intellexi triplici P. XVII
citer fieri posse, ut editoris in opere exequendo sedulitas fautorum nostrorum benevolentiae aliquatenus responderet. Uno modo, si scriptores ipsos, quales in membranis offendissem, sublati tantum manifestis mendis, addita Latina versione, arbitrio eruditorum permitterem. Deinde, cum plurima essent nuper in Bibliotheca Regia, multa supersint ad hanc diem, ad res Byzantinas quodammodo pertinentia, neque edita adhuc, neque unquam opinor (ut nunc sunt tempora) integra lucem visura, Vitae Sanctorum, epistolae fratrum devotorum, antistitum, patriarcharum, tractatus dogmatici, ascetici, polemici magno numero, annales quoque inediti, pervolutare ea studiose atque excerpere coepi quicquid lucem afferre poterat annis sedecim, qui a morte Constantini VII. Porphyrogenetae (xv. Novembr. 959.) ad Tzimisem, x. Ianuar. 976. veneno sublatum, effluerunt, quorumque memoriam Leo complexus est. Ubi cum praecipue usui mihi fuerint historiae duae, altera Simeonis Logothetae (vid. Harles. Bibl. Gr. VII. 685. l.), altera Iulii Pollucis (de qua infra 179. B.), hic facere non possum, quin Italicorum quoque eruditorum in me animum, quam singulari officio fuerit, gratus commemorem. Nam repentino anni 1815. tempore, cum staturae, tabulae, reliqua civitatum ornamenta Parisios olim con-

vecta undique repeterentur, accidit ut inter Codices in urbem reportandos esset Vaticanus No. 163. illam ipsam Iulii Pollucii historiam complectens. Ibi cum intellexissent procuratores Summi Pontificis, me in conficiendis notis hoc Codice aegre cariturum, perhumaniter negaverunt se commissuros, ut a se studiis meis obsesset quicquam, permiseruntque, ut usque ad editionem libri is Codex Parisiis remaneret. Quocirca maximas gratias et ago et habeo Viro reverendo atque ill. Marino Marini, ab intimo cubiculo Summi Pontificis, et archivi Apostolici Vaticani Praefecto, cuius in hoc negotio eximia studique plena officia erga me exstiterunt. Quod autem eiusmodi notionum historicarum ne sic quidem in hoc Tomo permagna est accessio facta, non hercle penuriae Bibliothecae nostrae, sed paucitati annorum, quorum gesta tradit Leo (vide supra VIII. A.), tribui id velim. Ad Psellum, annorum prope centum (975-1060) memoriam persecutum, plurima eiusmodi inedita subiungere me posse spero, quibus vel stabilitur, vel emendatur, vel ratione multiplici amplificatur eius narratio.

XIV. Atenim non me fugiebat, etiam ut cumulate officio meo hoc duplici nomine satisfacerem, tamen fore ut sic neque ad litterarum Graecarum neque ad historiae studiosos ita multos mei officii utilitas pertineret. Nam, cum omnino in studiis nostris, Graecis dico, non sit maxima copia eorum qui, via trita relicta, interiores scrutentur ac reconditas litteras, tum vero ex iis ipsa exqu岸ite doctis quotus quisque est, qui lectionem scriptoris Byzantini ad subtiliorem cognitionem linguae quicquam conferre putet? Historici autem homines paene omnes vel ad veterum illorum prorsus antiquorum divinam memoriam, vel ad res nostra patrumque memoria aut subtilius et temperantius aut splendide ac mirabiliter gestas, vel certe ad origines populorum hodie vigentium illustrandas, cura omni studioque rapiuntur: pauci, iique ipsi invitius aut fastidiosius, annales excutiunt senescentis imperii ac ruituri. Quapropter per notas obtinere volui, ut paulo latius mea opera pateret, ad eosque item pertineret, qui alieniores sint a rebus Byzantinis: ideoque de significatione vocum nondum satis definita parumve intellecta uberius passim disputavi in notis et fusius. Qua in re saepius scriptorum Attico-

rum rationem habere potuissem, fortasse etiam debuisssem. Verum ego sic iudico (dicam enim non reverens in re obscura gloriandi suspicionem): quod in quoque plurimum est, hoc ipsum is potissimum conferre debet ad locupletanda communia studia nostra. Iam vero post complurium annorum assiduum laborem, quo Catalogum Codd. Graecorum in Bibliothecam maximam Parisiensem recens illatorum ad finem perduxeram, post pueritiam et primam adolescentiam in hoc studiorum genere positam, neminem esse scriptorem paulo illustriorem arbitror, neque profanum neque sacrum, qui a temporibus Theodosianis usque ad ruinam imperii Orientalis Graecae scripserit, quem non ita tractarim, ut non aliqua eius pars in memoria mea penitus insideret. Scholia, catenas, paraphrases, commentaria, partim minus legi solita, partim omnino nondum edita, fieri non potuit quin ita pertractarem, ut eorum aliquam certe notionem caperem. Quamobrem, si passim ex Patribus, scholiastis, rhetoribus, illustrare quaestiones aliquot, afferre phrases, locupletare Lexica, notare errores quosdam superiore memoria commissos (nam ab aequalium censura, quae mea natura est, omnino abstinui) conatus sum, non ideo id feci, quod hos recentiores scriptores ullo modo comparandos esse cum antiquioribus capitalibusque illis dūcebam, quos nemo opinor est quin crebro regustare cupiat, in iisque acquiescat; neque quod meum studiorum genus proponere in exemplum aliis, adolescentibus praecipue, velim: sed quia in eo loco in eoque munere constitutus, ut tractare eiusmodi scripta cum ad voluntatem possim, tum pro officio debeam, id malui, quod alii minus commode possent, agere, quam quod iidem aequae bene atque ego, aut etiam multo me meliūs.

XV. Accedebat, quod in Britannia novam editionem Thesauri Stephaniani parari audiebam, ad eamque locupletandam viros doctos editioni praepositos voces nondum in Lexica receptas undique aucupari. Quare vocabula, quibus adhuc, quan- P. XIX
tum scio, Lexica carent (enotavi autem multiplici lectione complura millia), passim subiunxi, gratificans Lexicographis potius, quam quod in eiusmodi verbis addendis magnum ponendum esse momentum, aut gloriandum putem. Egi id quoque, ut vocabula phrasesque praecipue ex scriptoribus illis sumerem, qui a

NICOLAI MARIAE FOGGINII
M O N I T U M
DE
THEODOSII ACROASIBUS.

Cretam insulam *centum* olim, ut Horatius cecinit lib. III. Od. 27. *potentem Oppidis*, quam Agareni ab Hispania profecti Michaële Balbo Imperatore an. Chr. DCCCXXXIII. occupaverant, Nicephorus Phocas tunc temporis Magister, et Scholarum Orientalium Domesticus, fuis deletisque barbaris, Romanorum Imperio restituit, Romano Iuniore Imperatore an. Chr. CMLXI. Hanc expeditionem, Romani Imperatoris iussu, a Nicephoro maxima celeritate feliciter confectam sequentes Acroases quinque celebrant et exornant. Eas edere meditatus est olim Maltretus, sed primum nuper edidit Flaminius Cornelius nobilis Venetus in suo *de Creta sacra* commentario tom. I. pag. 269. Nullus alius, qui eas complectatur, usquedum innotescit vetus Codex, praeter Vaticanum notatum num. 997. litteris paene iam exsolescentibus, et a Notario potius, quam a Librario scriptum, ex quo tum Maltretus, Allatii cura, tum Cornelius accepere. Itaque easdem recensere ac recudere iussus, hoc solum praestare potui, ut ipsum Codicem Vaticanum iterum consulerem, et cum Corneliiana editione conferrem, quem laborem non sine fructu exegi, etsi anceps haereo, utrum et ego ipse, tum ob Codicis vitia, tum ob singularem poëtae sequioris aevi stilum, omnia bene assequutus sim. Quare dubitationes quasdam meas ac coniecturas in subiectis adnotationibus indicabo, ubi etiam plura prosequar, quae sensus auctoris ac rerum historiam luculentius exponant.

Quis fuerit Theodosius Diaconus, qui hasce Acroases composuit, obscurum omnino est: sed nullatenus dubitare licet, fuisse eum Ecclesiae Constantinopolitanae Diaconum. Porro ex epistola, qua Acroases suas Nicephoro dedicat, plane liquet, emisisse eas in lucem post praematurum Romani Imperatoris obitum, eo licet vivente compositas. Sic enim Theodosius Nicephorum alloquitur: Ὡς ἐν προσώπῳ γούν ἡ μὲν ἀρχὴ ἰάμβων δοκεῖ πρὸς τὸν πάλαι Βασιλεῖα ἡμῶν, τὸ δὲ τῶν ἐπαινῶν κεφάλαιον πρὸς τίνα, εἶσα ἐνθῦς. *Iamborum itaque initium prima fronte ad defunctum nuper Imperatorem nostrum pertinere videtur: verum laudum summa ad quem potissimum spectet, statim intelliges.* Praeterea ex eadem epistola sperte intelligitur, obtulisse eas Nicephoro, postquam ille victoriae Cretenae victoriam etiam addiderat de Agarenis orientalibus, metropoli eorum Chalepe eversa: Δέξαι οὖν, inquit, εἰ καὶ τῆς ἀξίας εἶσιν ἐνδεῖα Θεοδοσίου ψελλίσματα, καὶ περὶ τῆς τοῦ Χαλέπε γράφειν ἐπίτρεψον καταστροφῆς καὶ ἀλώσεως. *Accipe igitur, indignas licet maiestate tua, Theodosii nugas, et de eversione et expugnatione Chalepi scribere permitte:* ad quae verba mirari subit, quomodo Cornelius adnotaverit, se prorsus nescire, cur Theodosius de Creta sermonem instituens, Chalepi mentionem ingesserit. Nemo enim veterum recentiorumque Historicorum praeterit, Nicephorum Phocam Creticos primum, deinde vero Chalepenses Saracenos subegisse. Audi Cedrenum Hist. Comp. pag. 645: Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκᾶς, ὡς Ἰμπεροσθεν εἶρηται, προσταχθεὶς ἐκ Κρήτης ἐπανελθεῖν, οὐ συνεχωρήθη εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐκαλεῦθη παραγενέσθαι μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ· ἀναλαμβάνων γὰρ ἐαυτὸν ἐκ τῆς προτέρας ἡττης ὁ Χαβδάν, ἀναφέρειν ἤρξατο πάλιν, καὶ στρατὸν ἀξιόμαχον ἠθροικῶς, προσδόκιμος ἦν ἐπιθήσεσθαι τοῖς Ῥωμαίων ἄρχουσί τε καὶ πράγμασιν· ἀλλ' ἐν Συρίᾳ γενόμενος ὁ Φωκᾶς καὶ σταδαία μάχῃ τούτου τρεψάμενος, καὶ κατὰ κράτος ἡττήσας, καὶ εἰς τὰ ἐνδοτερά τῆς Συρίας ἀπυλάσας τὴν πόλιν Βέβροϊαν ἐξεπέσθησε δίχα τῆς ἀκροπόλεως. *Nicephorus autem Phocas, Creta, uti diximus, iussus decedere ita est, ut non ei liceret Constantinopolim ingredi: sed mandatum est, ut cum omni exercitu in Orientem transiret. Nam ab accepta clade se recolligens Chabdanus iam sese erigebat: coactoque ad pugnam idoneo exercitu videbatur iamiam in Romanos moturus.* *Eum Phocas, in Sy-*

Leo Diaconus.

c

riam ut venit, praelio superavit, ac fudit, et in Syriam interiorem compulit: urbem Berrhoeam, excepta arce, devastavit. Idem enarrat etiam Michaël Glycas in Annalibus P. IV. p. 304. et uterque hanc afferunt causam adeo sollicitae expeditionis Nicephori in Orientem, quod Iosephus Bringa, qui rerum in aula potiebatur, Romano ob oculos callide posuerit, invaluisse rumorem, victorem Cretae evehendum fore ad Imperium. At vero Cedrenus et Glycas a Leone Diacono scriptore coaevo in hoc dissentire videntur, quod hi Nicephoro e Creta reduci Constantinopolim venire non esse permissum, sed recta via in Syriam ire mandatum scribunt, illis autem contra testatur, Nicephorum e Creta redeuntem non modo Constantinopolim venisse, sed etiam Constantinopoli triumphasse, et hinc postea in Syriam profectum esse. Leonem rem ita enarrasse compertum est ex Latinis excerptis historiae suorum temporum, quam ad obitum usque Ioh. Tzimiscis protraxit, a Pagio in Critica in Annal. Baron. tom. III. pag. 875. et tom. IV. p. 6. relatis, nondum enim in lucem edita est integra et Graece Leonis Historia, ad prelum licet paratam reliquerit Combefisius. Verum enimvero, ni fallor, facilem ad Cedrenum et Glycam cum Leone Diacono in hoc quoque conciliandos aperit viam Simeon Magister et Logotheta in Annalibus in fine, qui de Nicephori triumpho ob devictam Cretam sic loquitur: 'Ο δὲ Βασιλεὺς μαθὼν τὴν τῆς Κρήτης ἄλωσιν, ἐδόξασε τὸν Θεόν· μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν Νικηφόρος κειλεύσει τοῦ Βασιλέως πρὸς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν, καὶ μετὰ τῶν λαφύρων καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἦλθε περὶ ἀπὸ τοῦ οἴκου αὐτοῦ εἰς τὸ ἵπποδρόμιον ἅμα τῷ Ἀμηρᾷ Κρήτης τοῦ λεγομένου Κουρόπα καὶ πάντων τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, στολάς λευκὰς περιβεβλημένων πάντων τῶν Σαρακηνῶν· καὶ ὁ μὲν Μάγιστρος τιμῶν καὶ γερῶν μεγάλων ἠξιώσθη παρὰ τοῦ Ἀυτοκράτορος· ὁ Ἀμηρᾶς δὲ πλείστα δῶρα καὶ χρυσὸν καὶ ἄργυρον παρὰ τοῦ Βασιλέως λαβὼν, σὺν τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς χωρὶα οἰκίαν συνεχωρήθη, εἰς δὲ τὴν σύγκλητον οὐκ ἀνεβιβάσθη, διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι αὐτοὺς βαπτισθῆναι· ὁ δὲ Βασιλεὺς Ῥωμανὸς Νικηφόρον τὸν Μάγιστρον αὐθις κατὰ τὴν ἑῴαν ἐξαπέστειλεν κατὰ τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ· ὁ δὲ ἀπειλθὼν, πρῶτον μὲν τὸν Χαλέπε κάστρον παρέβαλε, ἐξ οὗ καὶ λαφύρων πολλή γίνεται συναγωγή. *Imperator, ubi captam esse Cretam cognovit, Deo laudes gratiasque persolvit. Tum brevi*

etiam Nicephorus Scholarum Domesticus, Imperatoris iussu, urbem ingressus cum multis spoliis atque captivis a suis aedibus ad Circum pedes venit una cum Cretae Amera, Curopae nomine, eiusque propinquis omnibus, cum Saraceni omnes albis vestibus induti essent. Ac quidem Magister honores magnaque praemia Imperatoris liberalitate consequutus est; Ameras vero donis plurimis auroque atque argento ab Imperatore donatus, praedia ruri colere atque habitare permissus est: quod tamen baptismo initiari noluit, in Senatum minime cooptatus est. Porro Romanus Imperator Magistrum Nicephorum iterum in Orientem misit, ut Chambdae arrogantiam frangeret. Susceptaque expeditione primum Chalepum urbem munitam cepit, unde etiam spoliolum vim magnam collegit. Videsne quod triumphum genus. Nicephorus e Creta redux obivit? A suis aedibus cum multis spoliis et captivis pedes in Circum venit, quo scilicet modo ovantes procedebant, non triumphantes; ita ut, si bene vertit Leonem Combesius, usus sit Leo voce triumphum lato modo, quomodo etiam a Latinis non semel factum esse novimus. Et profecto is erat, qui ob Cretam captam Nicephoro debebatur, honos secundum Romanorum morem, quia bellum Creticum indictum non fuerat, et quia fuerat sine sanguine confectum, de quibus luculenter certos nos faciet Theodosius. Qua de re Cedrenum et Glycam ita esse interpretandos censeo, ut dixerint negatum fuisse Nicephoro e Creta reduci Constantinopolim venire, scilicet ad commemorandum, quia hinc statim iussus est in Syriam proficisci; et eos haud meminisse triumphum, quem tunc Nicephorum egisse narrat Leo Diaconus, quia nullatenus triumphans, sed solum ovans in Circum processerit, et solummodo post Chalepensem victoriam solennem triumphum egerit, quem Cedreno visum est satis commemorare, cum in eo praeter Berrhoensia spolia etiam Cretica ostentaverit.

Verum, ut quis malit hoc contigisse, certum est, quod Nicephorus post victoriam Creticam in Syriam profectus est, ac nova de Chalepensi Sultano reportata victoria eo magis inclaruit; et quod cum interim Romanus, florens licet aetate, voluptatibus fractus die 15. Martii Indictione sexta obiisset, a Theophanone Romani uxore filiorum nomine imperante accersitus est Constantinopolim, ubi solenni pompa de Saracenis tum Creticis, tum

Chalepensis triumphavit. Ἀπριλλῷ δὲ μηνί, inquit Cedrenus ibid., τῆς αὐτῆς εἰς Ἰνδικτιῶνος, εἴσεισιν ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος τῆ τῆς δεσποίνης κελεύσει (τοῦ Ἰωσήφ καθάπερ καὶ πάλαι καλούοντος) ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς Κρήτης λαφύρων καὶ τῆς Βερόλοιας ἐθριάμβευσεν ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ. *Eodem sexta Indictione, mense Aprili, iussu Augustae Nicephorus Phocas Constantinopolim venit, Iosepho, ut ante, ne hoc fieret obstante. Duxit triumphum in Circo, inferens in eo Cretensia et Berrhoeensia spolia.* Eandem rem iisdem fere verbis ita narrat Ioannes Curopalates in Historiae Compendio pag. 66: *Aprili autem mense, eadem sexta Indictione, Phocas iussu Reginae ingreditur Constantinopolim, Iosepho omnino, ut pridem, prohibente, et de captis spoliis et Berrhoea triumphavit in hippodromo.* Attamen neque tunc immorari diu potuit Nicephorus Constantinopoli: comperiens enim, parari sibi iterum insidias a Iosepho Bringa, mature in Cappadociam secessit, ubi ab exercitu Imperatorem se appellari die 2. Iulii passus est, et inde Constantinopolim rediit, coronatusque est a Polieucto Patriarcha die 15. Augusti. Haec est rerum series, et hinc facile intelligi potest quo potissimum tempore Theodosius Acroases suas Nicephoro obtulerit. Cum enim obtulerit iam mortuo Romano, et Chalepe urbe eversa, sed antequam Nicephorus ad Imperium evectus foret, restat obtulisse intermedio quatuor mensium spatio, qui intercesserunt a die 15. Martii ad diem 2. Iulii, atque adeo, ut arbitror, mense Aprili, quo Nicephorus Constantinopoli e Syria redux triumphavit.

HENRICI CANISII
P R A E F A T I O
AD
LUITPRANDI LEGATIONEM.

Legationem hanc Luitprandi Cremonensis Episcopi descripsit ex Codice manuscripto Bibliothecae primariae aedis Trevirensis R. P. Christophorus Browerus, societatis Iesu sacerdos, antiquitatis illustrandae studiosissimus, eamque ad communem illum omnium eruditorum amicum Marcum Velsorum VII. virum Augustanum misit; inde huc perlata, nunc tandem post tot saecula ex tenebris in publicum exit. Quis Luitprandus hic fuerit, certo affirmare non ausim. Fuisse Ticinensis Ecclesiae Levitam et Diaconum (cuius extant libri sex rerum ab Europae Imperatoribus et Regibus gestarum), suadent cum alia, tum idem prorsus dicendi genus. Deinde quod opinionem hanc verisimillimam reddit, Luitprandus noster bis se Constantinopoli legationem obiisse asserit; primam, cum adhuc Diaconus esset, auctoritate Berengarii, tempore Constantini Graecorum Imperatoris; postea alteram, mandato Ottonis Magni et filii eius et uxoris Adelheidae ad Nicephorum Phocam, qui mortuo Romano filio praedicti Constantini Imperium Constantinopolitanum invaserat. At Luitprandus Ticinensis Diaconus, et Historicus ab eodem Berengario Italiae tyranno potius quam Rege se Constantinopolim ad Constantinum Imperatorem legati nomine missum testatur lib. VI. Hist. cap. 1. et seq. ubi fuse describit, quomodo a Constantino Constantinopoli exceptus fuerit, et quae spectacula ibidem viderit. Unde conicere licet, unum et eundem esse hunc nostrum, et qui historiam conscripsit: quum et Historicus sub Ottonibus claruerit, et tem-

XXXVIII H. CANISII PRAEFAT. AD LUITPR. LEGAT.

poris diversitas non obstat. Et forte si Luitprandi libri integri extarent, inveniremus non minus posteriorem sub Ottone legationem, quam illam priorem sub Berengario; nec dubitarem pro certo et explorato affirmare, nisi ipse Luitprandus scrupulum iniiiceret, qui lib. VI. cap. 6. mentionem facit Luitprandi Cremonensis Episcopi, eumque ait, cum Landoardo Saxone, Episcopo Numedensi, ab Ottone Magno Romam missum esse ad Ioannem Pontificem: et in Concilio Romae in causa eiusdem Ioannis celebrato, cum Otto Romam occupasset, fugato Ioanne et Adelberto, inter Episcopos Italiae, qui Concilio intersuerunt, numeratur Luitprandus Episcopus Cremonensis, qui et eiusdem Ottonis in eodem conventu interpres fuit: nam quae Otto Saxonica lingua loquebatur, haec Luitprandus Cremonensis Episcopus Latine reddebat ceteris Episcopis. Adeo, ut vix credibile videatur, Luitprandum Historicum de se quasi de alio locuturum fuisse, si ipsemet fuisset: cum longe minutiora de se rebusque a se gestis absque ambagibus commemorare soleat.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΙΒΛΙΑ Ι.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ,

ἀρχομένη ἀπὸ τῆς τελευτῆς τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, μέχρι
τῆς τελευτῆς Ἰωάννου τοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ ἐπιλεγομένου Τζιμισκῆ.

BIBLION A.

LEONIS DIACONI

HISTORIA,

*incipiens ab obitu Constantini Imperatoris, usque ad obitum
Imperatoris Ioannis cognomento Tzimisceae.*

LIBER I.

ARGUMENTUM.

Laus historiae. Leonis Diaconi genus et patria (Cap. 1). Romanus, Constantino mortuo, imperium suscipit. Constantinus Gongyles male pugnat in Creta (2). Nicephori Phocae expeditio Cretica. Nicephorus Pustilus in mediam insulam emissus (3), a Saracenis caeditur (4). Candia circumvallata (5). Nicephori Phocae ad exercitum oratio (6). Saraceni, qui suis auxilio venerant, magna clade fugantur (7). Candia frustra oppugnata (8). Nicephorus in Creta hibernat (9).

α'. *Ἐἵπερ ἄλλο τι τῶν ἀγαθῶν τὸν βίον ἐνίησι, τούτου οὐχ Ed. Par. 1
ἦσσαν, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ ἱστορία, ἐπωφελές τι πρῶγμα πε-Fol. cod. 272
φυκὸς καὶ λυσιτελές. ποικίλας γὰρ καὶ παντοδαπὰς ὑπαγγέλ- verso.
λουσα πράξεις, καὶ ὅσας ἢ φορὰ τοῦ χρόνου καὶ τῶν πραγμά-*

1. τοῦτον cod. Fort. τοῦτο.

1. *Si quid aliud bonum magno usui in vita est, non minus quam id, imo
vero etiam magis prodest historia, res utilis sane ac salutaris. Nuncia enim
cum sit variorum et cuiusque modi factorum, quaecunque tum cursus tem-*

Βτων κυλίνδειν εἴωθεν, ἡ προαίρεσις δὲ μάλιστα τῶν κεχημένων τοῖς πράγμασι, τὰς μὲν ἀσπύζεσθαι καὶ ζηλοῦν τοῖς ἀνθρώποις νομοθετεῖ, τὰς δὲ ἀποδιοπομπεῖσθαι καὶ ἀποτρέπεσθαι· ὡς μὴ λάθωσιν ἀβουλήτως τὰ μὲν ὄνησιφόρα καὶ λύονα προηκόμενοι, P. 2 τοῖς δὲ ἀπεικταλοῖς καὶ βλαβεροῖς ἑαυτοὺς περιπέραντες. Ἐπεὶ οὖν λυσιτελεῖς ἡ ἱστορία μετὰ τῶν ἄλλων βιωφελῶν χρῆμα τελεῖν ὁμολόγηται, ἅτε τὰ θνητὰ ἀναβιώσκειν ἢ ἀνηβιάσκειν παρεχόμενη, καὶ μὴ εἴωσα τοῖς τῆς λήθης βυθοῖς παρασύρεσθαι τε καὶ συγκαλύπτεσθαι· διὰ ταῦτα, πολλῶν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ πραγμάτων ἔξαισίων καὶ ἀλλοκότων καινοτομηθέντων, καὶ φοβερῶν κατ' οὐρανὸν δειμάτων ἐπιφανέντων, καὶ σεισμῶν ἀπίστων κινήθέντων, σκηπτῶν τε κατενεχθέντων, καὶ ὑετῶν λάβρων καταβροχθέντων, πολέμων τε συρροθέντων, καὶ στρατευμάτων πολλοῦ τῆς οἰκουμένης ἐπιδραμόντων, καὶ πόλεων καὶ χώρων μεβταναστάντων, ὡς πολλοῖς δοκεῖν, ἀλλοίωσιν ἄρτι τὸν βίον λαβεῖν, καὶ τὴν προσδοκωμένην δευτέραν κατάβασιν τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἐπὶ θύραις ἐγγίξιν· ἔδοξέ μοι, μὴ οὕτω φοβῆς μεστὰ καὶ θαύματος ἄξια πράγματα σιγῇ παραδραμεῖν, ἀλλ' εἰς τοῦμφανές ἀνειπεῖν, ὡς εἶναι παιδεύμα καὶ τοῖς ὕστερον· εἴ γε μὴ δεδογμένον εἴη τῇ προνοίᾳ, ἀντίκα καὶ καταπόδας τὸ βιωτικόν· πορϑμεῖον ἐν τῷ τῆς συντελείας ὄρμῳ ἐλλιμενίζιν, καὶ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου παραγαγεῖν. ἀλλὰ μοι εἴη τὸν ὑπὲρ ἐμὲ τοσοῦτον

1. μάλιστα τῶν κεχημένων cod. 15. Confer infra 104. D. ed. Par. 18. εἰς τοῦ φανές cod. 21. τῷ τοῖς cod. 21. ἐλλιμενίζιν cod., sed infra, 4. C., ἐνλιμενίζιν (sic) διεκαλεύσατο.

poris rerumque ferre soleat, tum maxime virorum in negotiis versantium voluntas, docet homines, ut apprehendant et sectentur alia, alia reiiciant a sese et aspernentur: neque propter inscientiam, neglectis inconsulte utilibus ac praestabilioribus rebus, averrandis se et noxiis implicent. Quapropter, cum in confesso sit, fructuosum quiddam esse inter alia vitae praesidia historiam, eandemque rebus mortalibus vitam aut iuventutem restituere, neque permittere, ut in oblivionis gurgites abreptae obruantur: idcirco, quod multa mea memoria obtigerunt immania ac mira monstra, et religiosa se aperuerunt in coelo terricula, terrae motus item incredibiles facti sunt, fulmina iacta, imbres largi delapsi, bella commissa, exercitus huc illuc per orbem rapti, oppida et gentes alio translatae, adeo ut multi putarent, regenerationem iamiamque subituras res humanas, expectatumque alterum descensum Servatoris ac Dei ante fores instare; ideo visum mihi est, tam plenas horrois mirationeque dignas res silentio haud transire, sed palam proclamare, ut disciplinae loco sint etiam posteris: si tamen non constitutum a providentia est, statim evestigio in consummationis portum deducere vitae naviculam, speciemque mutare huius mundi. Modo contingat mihi, quandoquidem tantum suscepti, qui supra facultates meas est, la-

ἄλλον ἐπαρηρημένω, μὴ δεύτερον τῆς προθυμίας δραμεῖν, ἀνα-
 λόγως δὲ τοῦ μεγέθους τῶν συμβεβηκότων ἰκέσθαι, καὶ ταῦτα
 δεόντως ἐπεξηγήσασθαι. ἡ μὲν οὖν ἱστορία κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοὶ C
 λεχθήσεται κατὰ μέρος· ὁ δὲ ταῦτα συντάξας Λέων ἐμὶ Βασι-
 5 λείου υἱός· πατὴρ δέ μοι Καλόη, χωρίον τῆς Ἀσίας τὸ κάλλι-
 στον, παρὰ τὰς κλιτῦς τοῦ Τιμόλου ἀνγκισμύμενον, ἀμφὶ τὰς
 πηγὰς τοῦ Καῦστρίου ποταμοῦ, ὅς δῃ, τὸ Κελβιανὸν παραβέ-
 ρειον καὶ ἡδιστον θαῦμα τοῖς ὄρωσι προκείμενος, ἐς τὸν τῆς κλει-
 νῆς καὶ περιπόστου Ἐφέσου κόλπον πελαγίστων ἐσβάλλει· ἀλλ'
 10 ἐπὶ τῆν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἱέον διήγησιν, περὶ πλείστον τὸ
 ἀληθεῖς ποιουμένοις ὡς μάλιστα, ὅτι καὶ τοῦτο τῇ ἱστορίᾳ τῶν
 ἄλλων μᾶλλον ἀρμόττει. φασὶ γὰρ καὶ οἱ τὸν λόγον σοφοὶ, ῥη-
 τορικῇ μὲν προσήκειν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιῆαν, τῇ δὲ D
 ἱστορίᾳ ἀλήθειαν. ὅσα μὲν οὖν ἐπὶ τὸν χρόνον τοῦ αὐτοκρά- Fol. cod. 273
 15 τορος Κωνσταντίνου υἱοῦ Λέοντος, ἢ Πορφυρογέννητος ἡ ἐπί- recto.
 κλησις, ἐπισυμβέβηκε πρόγματα (οὗ καὶ γεννωμένου καὶ τελευ-
 τῶντος κομήτην λέγεται φανῆναι κατ' οὐρανόν, τὴν ἐκείνου καὶ
 γέννησιν προδηλοῦντα καὶ ἀποβίωσιν), παρήσειν μοι δοκῶ· ἀπο-
 χρώντως γὰρ ἄλλοις ἱστόρηται. τὰ δὲ τούτων ἐχόμενα, καὶ ὅσα
 20 ὀφθαλμοῖς καὶ αὐτὸς τεθέαμαι (εἶπερ ὀφθαλμοὶ ὧτων πιστότεροι,
 καθ' Ἡρόδοτον), τὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ἰδόντων ἠκρίβωσα, ταῦ-
 τα καὶ δώσω γραφῆ.

β. Ἄρτι κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, τῆς γ' ἰνδίκτου, ἐν P. 3

3. Fort. θέαμα.

borem, ut pone desiderium meum non relinquit, sed contra convenienter
 ad magnitudinem rerum gestarum memet efferam, easque quo oportet mo-
 do tradam. Historia ita, quantum in me est, singulatim explicabitur:
 quam qui composui Leo sum Basilii filius, patria ortus Caloë, Asiae vico
 pulcherrimo, ad Timoli clivos sito, circa fontem Caystri fluminis, quod,
 Celbianum praeterlabens et iucundissimam offerens spectantibus admirabi-
 litatem, in clara ac nobilis Ephesi sinum aestuario effecto transit. Sed
 iam veniamus ad publicarum rerum narrationem, ita ut veritatem plurimi
 faciamus, quoniam praecipue illa convenit historiae. Perhibent enim di-
 cendi periti, rhetoricae proprium esse dicendi facultatem, poeticae fabu-
 las, historiae veritatem. Igitur quaecumque tempore Constantini Imperato-
 ris, filii Leonis, venerunt, cui Porphyrogeneto cognomen fuit (quo na-
 scente et moriente stellam crinitam in coelo visam esse ferunt, et nativita-
 tem eius et discessum e vita praemonstrantem), praeternitenda existimo:
 nam sunt satis copiose ab aliis exposita. At quae deinceps acciderunt,
 quae partim ipse oculis meis vidi (siquidem oculi fide digniores quam au-
 res, iuxta Herodotum), partim ab oculatis testibus diligenter exquisivi,
 haec persequar scriptura.

2. Mense Novembri, indictionis tertiae, anno sexmillesimo quadria-

A. M. 6468 τῷ συζῆσει, τοῦ ῥηθέντος αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τὸν
 Ind. 3 βίον μεταλλαχότος καὶ πρὸς τὴν ἐκείσε κατάπαυσιν ἀναλύσαντος,
 τὴν αὐτοκρατορίαν διέπειν ἀρχὴν Ῥωμανὸς ὁ ἐκείνου υἱὸς ἐγχειρί-
 ζεται, ἤδη τὴν τῶν μειρακίων παρὰλλάττων ἡλικίαν καὶ πρὸς
 ἄνδρα τὸν τέλειον μετασκευαζόμενος· ἀνὴρ τὰλλα μὲν ἐπικικῆς, 5
 εὐπρόσωπός τε καὶ εὐόμιλος καὶ τὴν ὥραν ἀρπυρεπῆς, καὶ παν-
 τοδαπῆς καλοκαγαθίας ἀνάπλευς, εὐμενῆς τε καὶ χρηστὸς πρὸς
 ἅπαν τὸ ὑπήκοον, ἐπτοημένος δὲ νεωτερικαῖς ἡδοναθελίαις καὶ
 Βπαιδιαῖς, τοὺς δὲ ἐρεθίζοντας πρὸς ταῦτα κατὰ τὴν βασιλείον
 ἐστίαν, ὡς οὐκ ὤφελεν, ἐπαγόμενος. τούτῳ τῷ αὐτοκράτορι 10
 Ῥωμανῷ εἰς ἔννοιαν ἤκε, τὴν τῶν Ἀραβιτῶν Κρητῶν δυναστείαν,
 τραγηλιῶσαν καὶ κατὰ Ῥωμαίων φονικὸν πνέουσαν, τῇ τοῦ κρείτ-
 τonos ῥοπῇ ἐκποδῶν ποιήσασθαι. καὶ γὰρ τῷ ἐξ ὑπογυίου τοῖς
 Ῥωμαίοις συμβεβηκότι ἀτυχήματι ἀμέτρως γαυρουμένη, τὰ πα-
 ράκτια τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐληθίζετο μάλιστα. ὅπως δὲ 15
 τὸ πταῖσμα Ῥωμαίοις συμβέβηκεν, ἐπιτροχάδην ἐρῶ. Κων-
 σταντῖνος ὁ αὐτοκράτωρ, μὴ στέγων τὴν τῶν Κρητῶν ὕβριν καὶ

1. Numeri annorum, qui a creatione mundi computantur, Cedreno
 duce in margine adscripti sunt, quamquam ter ab ipsius Leonis testi-
 monio abscedendum erat. Sed manifesto eius ratio, sive ipsius sive
 librariorum culpa, mirum in modum conturbata est: nam tam parum
 ipse sibi constat, ut h. l. et pag. 29 C. v. 12 numerus ab eo notatus
 uno anno a recepto numero superetur, contra pag. 110 C. Leonis nu-
 merus numerum Cedreni uno anno excedat, quarto denique loco pag.
 57 A. Leo cum Cedreno consentiat. Haec inconstantia eo magis miran-
 da est, quod indictiones omnibus illis locis accurate et cum Cedreno
 convenienter a Leone indicatae sunt. Quo factum est, ut omnes res
 gestae, quae a Leone exponuntur, si indictionum numerum in eas et
 rerum ordinem persequaris, XVII annis contineantur; sin autem ab
 anno mundi 6467, quem h. l. commemorat, usque ad annum 6485,
 quem in fine libri X indicat, rationem ducas, XIX anni praeterflu-
 xisse videantur. CLASS. 2. μεταλλαγῶτος cod.

gentesimo sexagesimo septimo, cum praedictus Imperator Constantinus re-
 licta vita ad requiem se trans hominem contulisset, filius eius Romanus, qui
 ex puerili aetate egressus ad virilem iam transibat, principatus administra-
 tionem suscepit. Erat is caeteroqui bonus, honesta facie, sermone lepi-
 do, specie decorus, plenus omni probitate, erga subditum quemvis benignus
 ac suavis; sed item voluptatibus iuvenilibus ludisque nimium deditus. Quas
 ad res qui se sollicitabant, eos, contra atque oportebat, inducebat in palatium.
 Huic Imperatori Romano in mentem venerat, Arabum in Creta potentiam, su-
 perbicentem illam caedesque adversus Romanos spirantem, cum Dei auxilio
 evertere. Quippe, clade paulo ante nobis illata in immensum inflati, per
 oram imperii maritimam populationes maximas faciebant. Quam calamita-
 tem quemadmodum Romani ceperint, summatim dicam. Constantinus Im-
 perator, cum Cretensium arrogantiam incuracionesque repentinas ferre non

τὰς λαθραίους ἐπιδρομὰς, στρατιὰν ἀξιόμαχον συνειλοχῶς καὶ Ἀ. C. 959
 τριήρεις ἑξαρτίσας πυρφόρους μάλα συχρὰς, κατὰ τῆς Κρήτης I. Rom. 1
 ἵσταλλον, ὡς αὐτοβοεῖ τὴν νῆσον αἰρήσων. ἀλλ' ἀναδρῖα καὶ C
 ἀπειρία τοῦ στρατηγοῦ, τομίον θαλαμηπέλον τελόντος, καὶ ἀν-
 5 δραβίου σκιατροφοῦς ἐκ τῆς τῶν Παφλαγόνων ὠρμημένου (Κων-
 σταντῖνος ὄνομα τούτω, Γογγύλης ἐπίκλησις), εἰ καὶ τῶ τῶν Πατρι-
 κίων ἀριπρεπεῖ ἀξιώματι ἰσιμνύετο, ἅπανα ἢ λεχθαῖσα στρατιὰ,
 πλὴν ὀλίγων ἀνδρῶν, κατεκόπη πρὸς τῶν βερβάρων καὶ παραπώλετο.

γ'. Ταύτην τὴν ἤτταν ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμαῖος ἀνακαλέσα- A. M. 6468
 10 σθαι προθυμούμενος, Νικηφόρον τὸν Φωκῆν, τοῖς μαγιστροῖς A. C. 960
 ἐνδιαπρέποντα καὶ τῶν τῆς Ἀνατολῆς στρατευμάτων κατάρχοντα I. Rom. 1
 (Δομέστικον τῶν σχολῶν Ῥωμαῖοι ἀρχὴν τὴν τοιαύτην ἐπιφημί- D
 ζουσαι), ἄνδρα ῥέκτιν τε καὶ δραστήριον, ἀγαθόν τε τὰ πολε-
 μακὰ καὶ τὴν ἰσχὺν ἀνυπόστωτον, αὐτοκράτορα στρατηγὸν τῆς
 15 πρὸς τοὺς Κρήτας μάχης κεχειροτόνηκεν. οὗτος τοίνυν ὁ Νικη-
 φόρος, τὴν τῆς Ἀσίας στρατιὰν τῷ βασιλικῷ συνειλοχῶς κελεύσματι Fól. 273 v.
 καὶ ναυσὶν ἐμβιβάσας, καὶ ταχυπλοήσας, πυρφόρους τε τριήρεις
 πλείστας ἐπαγόμενος (δρόμονας ταύτας Ῥωμαῖοι καλοῦσι), τῇ
 Κρήτῃ προσώρμισεν. ἐπεὶ δὲ τῆς ἀποβάσεως ἐδόκει καιρὸς,
 20 ἔδειξε πρακτικῶς, ἣν εἶχεν ἐμπειρίαν ἔργων πολεμικῶν. κλίμα- P. 4
 κας γὰρ ἐπὶ τῶν πορθμείων ἐπιφερόμενος, ταύτας ἐπὶ τὴν ἡῖονα
 προσυφαπλῶν, τὴν στρατιὰν ἐνοπλὸν τε καὶ ἔφιππον ἀπὸ τῆς
 ἡγρᾶς ἐπὶ τὴν ξηρὰν μετεβίβαζε. τῷ δὲ κινῶ καὶ ἀλλοκότῳ

12. Ῥωμαῖοις cod., ut sit quasi dativus absolutus ad participium ἐπιφημίζουσαι referendus.

posset, conducto optimo exercitu, triremibus igniferis instructis bene mul-
 tis, expeditionem in Cretam suscepit, velut prima aggressione insulam oc-
 cupaturus. Atenim ignavia atque imperitia ducis, qui erat spado cubicu-
 laris, hominico umbraticola Paphlagonia ortus, Constantinus nomine,
 Gongyles cognomento, tametsi amplissima Patriciorum dignitate gloriaba-
 tur, omnis hic exercitus praeter paucos quosdam milites contrucidatus a
 barbaris ac deletus est.

3. Quod detrimentum sarcire cupiens Romanus Imperator, Nicepho-
 rum Phocam, inter magistros praefulgentem exercitibusque Orientalibus
 praefectum (quam dignitatem Domesticatum scholarum Romani vocant),
 virum strenuum ac navum, bello fortem, vi invicta, ducem gerendo bello
 Cretico summo cum imperio creavit. Nicephorus, contractis Imperatoris
 iussu Asiaticis copiis, iisdemque in naves impositis, celeri navigatione
 usas cum magno igniferarum triremium numero (quas dromonas Romani
 vocant), ad Cretam appulit. Ibi cum tempus videretur exscendendi, quem
 usum rei bellicae haberet, ipso facto ostendit. Nam scalas in navigiis
 advexerat: quibus in littus explicatis equites armatos equisque insidentes
 ex mari in continentem transduxit. Barbari, novo atque insolenti specta-

A. M. 6468 τοῦ ὄραματος καταπλαγέντες οἱ βάρβαροι κατὰ χεῖρας ἕμενον
 Ind. 3 Ἰλαδὸν, ἀδιώσωστον συντηροῦντες τὸν συνασπισμὸν, καὶ τὴν
 τῶν Ῥωμαίων ὡς αὐτοὺς ἄφιξιν προσδεχόμενοι. ὁ δὲ τῶν Ῥω-
 μαίων στρατηγὸς Νικηφόρος, τριχῆ τὴν φάλαγγα διατάξας, ὑπέ-
 σι τε καὶ δόρασι ταύτην καταπακνώσας, καὶ τὸ ἐνούσιον παιωνί- 5
 σας, τὸ δὲ σταυρικὸν ἐγκλειυσάμενος προπορεύεσθαι τρόπαιον,
 Βάντιμέταπος τοῖς βαρβάροις ἐπέη. δεινῆς δὲ μάχης ἀναρρήγει-
 σης, καὶ δίκην χαλάξης τῶν βελῶν καταφερομένων, οὐκ ἔμει-
 λον ἐπὶ πολὺ διακαρτερεῖν οἱ βάρβαροι τὸν τῶν Ῥωμαίων στρα-
 τισμὸν· ἀλλὰ τὰ νῦτα στρέψαντες καὶ τὴν φάλαγγα διαλύσαν- 10
 τες, ὡς εἶχον δρόμων, πρὸς τὸ σφῶν ἀπήεσαν ἔριμα. οἱ δὲ Ῥω-
 μαῖοι ἐφειρόμενοι, ἀμύθητον τούτων φόνον εἰργύσαντο. τοιοῦ-
 τον μὲν ἡ πρώτη προσβολὴ καὶ διαμάχη πέραις αἴσιον τοῖς Ῥω-
 μαίοις ἀπηνέγκατο. ἐπεὶ δὲ, ἥπερ μοι εἴρηται, τῷ σφατέρῳ τει-
 χίσματι οἱ βάρβαροι συνεκλείσθησαν, τὰς δυνάμεις συγκαλέσας 15
 C ὁ στρατηγὸς, χάρακα πρὸ τοῦ ἄστεος ἐπήξατο τῶν Κρητῶν· τὰς
 δὲ γε τριήρεις καὶ τὰς λοιπὰς φορτίδας εἰς εὐλλήμενον ἐπίκειον
 ἀδρόας ἐλλιμενίζειν διεκελεύσατο, θαλασσοκρατεῖν τε, καὶ εἴ που
 βαρβαρικὸν ὄρῳεν πορθμῆον ἔκπλουν ποιούμενον, τοῦτό τε ἐκ-
 διώκειν, καὶ τῷ ἠγρῷ πυρὶ ἐκτεφροῦν. ταῦτα ἔς τὸ ἀκριβὲς 20
 βουλευσάμενός τε καὶ συμπεράνας, σπεῖραν λογάδων ἀνδρῶν τῷ
 στρατηγῷ Νικηφόρῳ, ᾧ τὸ ἐπίκλην Παστιλᾶς, ἐγχειρίζει, ὃς
 γενναῖός ὢν πολλοὺς ἀνέτη πολέμους· καὶ πλειστάκις μὲν ἦλω
 πρὸς τῶν Ἀγαρηνῶν, τοσαυτάκις δὲ ἐκείθεν διέδρα· καὶ πολλὰς

1. *Ἰνον cod.* 9. *τῶν τῶν cod.* Sed vide infra 82. C.

culo attoniti, catervatim loco se continebant, indivulsos confertosque ordines servantes, Romanorumque ad se exspectantes adventum. Nostorum dux Nicephorus, tripartita scutisque et hastis condensata acie, bellicum conclamat, et, crucis tropaeo praeire iusso, infestis signis invadit barbaros. Acri commisso praelio, cum grandinis ritu tela caderent, diutius Romanorum phalangem hastis horrentem barbari sustinere non potuerunt, ac terga verterunt: solutis ordinibus quam maximo cursu ad suas munitiones contenderunt. Romani insecuti incredibilem eorum caedem edunt. Tam secundum Romanis exitum habuit primus eorum congressus atque conflictus. Barbari cum in muros, quemadmodum demonstravimus, compulsi essent, dux convocatis copiis pro Cretensium oppido castra munit: triremes reliquasque actuaris naves confertas in statione se tuta continere iubet, simulque mare obcidere, et si quam barbaram navem evectam viderent, eam persequi, et igne humido concremare. Quibus diligenter constitutis ac perfectis, manum delectorum militum Nicephoro duci cognomento Pastilae tradit: qui, qua erat virtute, bellis quamplurimis defunctus, quoties a Saracenis captus erat, toties ex eorum manibus aufugerat; neque paucas

οὐλὰς ἐκ τῶν κατὰ πόλειμον χαλκοτυπιῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ Ἀ. C. 960
 τῶν στέρνων προὐβάλλετο. τότε δὲ στρατηγὸς τῶν Θρακησιῶν ^{1. Rom. 1}
 τελῶν, τὴν σπεῖραν παρειληφώς, ἐπὶ καταδρομὴν καὶ κατασκο- D
 πὴν τῆς τήσου ἐστέλλετο, πολλὰ τοῦ Νικηφόρου Φωκῆ ἐπισκῆ- Fol. 274 r.
 5 ψαντος, γρηγορεῖν τε καὶ νῆφειν, καὶ μὴ πρὸς ῥαστώνην καὶ τρυ-
 φὴν ἀπιθεῖν, ὡς μὴ τι ἀνήκεστον πρὸς τῶν ἐναντίων. αὐτοῖς κατ-
 τυθῆ· καταδραμόντας δὲ τὸν χῶρον καὶ γενναῖόν τι δεδρακότας,
 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον θῆττον παλινοστεῖν.

δ'. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἀκραιφνή τὰγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις πέφυκε
 10 παραμένειν αἰεὶ, ἀλλὰ τοῖς κακοῖς ἀναμείμικται· καὶ παρέπεται
 τοῖς μὲν εὐτυχίμασι συμφοραὶ, ἀνταὶ δὲ ἡδοναῖς, μὴ ἐῷσαι κα-
 θαρᾶς τῆς δεδομένης εὐτηρίας ἀπόνασθαι. ὁποῖον δὴ καὶ τότε
 Ῥωμαίοις συμβέβηκεν. ἐπεὶ γὰρ τῇ χώρᾳ προσέβαλον, καὶ τρυ- P. 5
 φὴν παντοδαπὴν εἶρον (εὐδαίμων γὰρ ἡ χώρα, καὶ ὠραίων καρ-
 15 πῶν καὶ χυμῶν ἰδέαις ἐπιεικῶς περιβρίθουσα, εὐβοτός τε καὶ εὐ-
 μηλος), δεόντας ἐπισκῆψεις τοῦ στρατηγοῦ, ὡς τὸ εἰκὸς, δια-
 τηρεῖν, οἱ δὲ παρὰ φαῦλον θέμενοι καὶ πολλὰ χαίρειν ταύταις
 εἰπόντες, ἐπὶ ῥαστώνην ἀπέκλιναν καὶ τρυφὴν. τούτων οἱ βάρ-
 20 βαροὶ, τοῖς ἐπικαιροτάτοις καὶ ἀμφιλαφείσι τῶν ὄρων ἔλλοχῶντες,
 τὸ ἀκόλαστον τεθραυμένοι καὶ ἀφύλακτον, τῶν δρυμῶν καὶ χηρα-
 μῶν ἐπεκδύντες καὶ ἐς φάλαγγα παραταξάμενοι καὶ συνασπίσαν-
 τες, κατ' αὐτῶν ἐχώρουν. οἱ δὲ, καίπερ ἀκροσφυλεῖς τῇ μέθῃ B
 τελοῦντες καὶ ἀκροχάλικες, ὅμως τοῖς βαρβύροις ἀντεπήσαν καὶ

2. Θρακησιῶν cod., sed vide notam. 5. τρυφεῖν cod. 8. κά-
 λην ποστεῖν cod. 12. εὐτηρίας cod. 15. Vide infra, 36. B.
 41. A.

circumferabat vulnerum bello acceptorum in facie et pectore notas. Tunc vero Thracensibus praefectus, accepta cohorte ad populandam explorandamque missus insulam est, multum obtestante Nicephoro, ut attentus esset ac vigilaret, neque inertiae se ac mollitiei committeret, ne qua ipsis calamitas ab adversariis strueretur: concursarent potius regionem, et luculento aliquo effectu facinore ad castra primum reverterentur.

4. Atenim non incolumia retinentur ab hominibus semper bona, verum admixta malis sunt: prosperam fortunam adversa, laetitiam luctus subsequitur, neque partis commodis plene frui sinit. Quale tunc quoque Romanis usu venit. Nam cum, in regionem effusi, omnium rerum affluentes copias invenissent (ut est opima, frugibusque laetis succisque variis mire foeta, pascuis laeta et pecudifera insula), cum ducis praescripta diligenter servare debuissent, his neglectis omnino, postque missis, inertiae se dederunt et ignaviae. Quos insidiantes in opportunissimis latebrosisque montium barbari cum animadvertissent, sine disciplina ulla agere, sine custodia, e silvis se latibulisque proferentes manu facta catervatim in eos concurrant. Nostri, quamvis titubantes ebrietate ac temulentia, nihilominus obviam

- A. M. 6468 ῥωμαλῶς ἀντικαθίσταντο. ἄρτι δὲ τοῦ στρατηγοῦ Παστιλᾶ εὐ-
 Ind. 8 ρώστως διαγωνιζομένου, καὶ τὴν τῶν βαρβάρων διακόπτοντος
 φάλαγγα, ὁ ἵππος, εἰς ὃν ἐπωχεῖτο, βέλσει καὶ δορατίοις τὰ
 στέρα τυπεῖς, ὀκλάσας διαπεφωνήκει. ὁ δὲ Παστιλῆς εὐπειτῶς
 τοῦ ἵππου ἀναθορῶν, μέχρι μὲν τινος τῷ φασγάνῳ τοὺς ἐπιόν- 5
 τας ἤμυνετο, καὶ πολλὴν τῶν βαρβάρων φόνον ἐργάσατο. Ἐκεῖ
 δὲ ἕξαμιός τε καὶ καταβελῆς ἐγεγόνει, λιποθυμήσας παρὰ τὸ με-
 ταλχιμιον ἔπεσε. τούτου πεσόντος εἰς φυγὴν οἱ Ῥωμαῖοι ἀπέκλι-
 C ναυ, καὶ πρὸς τῶν βαρβάρων δίκην βοσκημάτων ἐναπεσφάττον-
 το, ὡς ἐκ τῆς εἰρημένης σπείρας ὀλιγοστοὺς ἀνάσεσῶσθαι εἰς τὸ 10
 στρατόπεδον. τοῦτο τὸ πάθος ὁ Νικηφόρος Φωκῆς αἰσθόμενος
 καὶ πολλὰ τῆς ἀβουλίας καὶ ῥαθυμίας τοὺς πεσόντας μεμψάμε-
 νος, ἔτι τε τὸ παλίντροπον κατευλαβηθεὶς τῆς τύχης καὶ ἄστα-
 τον, ἔγνω μηκέτι διαμέλλειν καὶ τὸν καιρὸν κατατρίβειν, κἀν-
 τεῦθεν ἄδειαν ἐνιέναι τοῖς βαρβάροις, ἐνέδρας καὶ λόχους τίθει 15
 σθαι, καὶ εἰς φάλαγγα συστάδην ἀντικαθίστασθαι· ἀλλὰ παντὶ
 σθένει καὶ πάσαις μηχαναῖς διανύτειν τὸν πόλεμον.
- D ε'. Οὕτω διαλύοντι τούτῳ καὶ γνωματεύοντι (ἦν γὰρ ἀγχι-
 νους τε καὶ δραστήριος, ἐνοῆσαι τε τὸ ξυνοῖσον καὶ εἰς πέρας
 ἀγαγεῖν πάντων, ὧν ἴσμεν, ἐπηβολώτατος, σώφρων τε καὶ μὴ 20
 εἰκὼν ἠδοναῖς· καὶ προσέτι δεινὸς τοὺς καιροὺς καὶ τὰ πράγμα-
 τα εἰς θεὸν μεταχειρίσασθαι, τὴν μέντοι ἰσχνὴν καὶ ῥώμην ἀκατα-
 γώνιστος· λέγεται γὰρ πρωταγωνιστοῦ τινος τῶν ἀλκιμωτάτων
- Fol. 274 v. βαρβάρων ἀντικαταστάντος αὐτῷ ποτε, τὸ δόρυ κατὰ τῶν στέρ-
 18. Fort. δὴ ἀλύοντι.

contra barbaros veniunt, acriter resistunt. At Pastilae duci fortiter pugnant, dum barbarorum ordines perrumpit, equus, quo vehebatur, sagittis et hastis in pectus percussus, corruens confoditur. Emicat confestim de equo Pastilas: irruentes gladio aliquantum propellit, magna barbarorum caede facta. Ad extremum exsanguis, telis confixus, exanimatus inter infeata signa concidit. Quo oppresso in fugam se Romani conferunt, et pecudum ritu a barbaris contrucidantur: ut admodum pauci ex praedicta manu incolumes in castra pervenirent. Qua clade cognita, Nicephorus Phocas, temeritatem desidiamque caesorum valde vituperans, fortunaeque mutabilitatem atque inconstantiam veritus, constituit non amplius cunctari tempusque terere, unde fiduciam inderet barbaris, cum latrocinia insidiasque faciendi, tum etiam praelio signisque collatis diuicandi: omni vi omnique ratione tollendum esse hoc bellum.

5. Dum ad has se versabat cogitationes, aliud atque aliud subiiciente animo (ut erat ingeniosus, strenuus, et in consiliis salutaribus cum inveniendis tum exequendis omnium, quos novimus, felicissimus; moderatus, minime cedens voluptatibus; admirabilis insuper in temporum rerumque recto usu, vi autem ac robore invictus: nam dicitur, cum propugnator aliquis ex fortissimis barbaris contra illum veniret, in pectus eius lanceam

των τὸν Νικηφόρον ἰθύναντα καὶ ἀμποτέραις ἀσάμενον, οὕτω A. C. 960
γενέσθαι σφοδρὰν τὴν ἀντίρρῃσιν, ὡς καὶ διαμπερές τὸ δόρυ διελ- I. Rom. 1
θεῖν, καὶ ἄμφω διατεμεῖν τὰ μέρη τοῦ θώρακος), ἔννοια γούνη P. 6
ἐπῆλθεν αὐτῷ, κύκλω τὸ ἕστν περιελθεῖν καὶ ἐς τὸ ἀκριβές τοῦ-
5 το κατασκοπήσαι, ἵνα ὅποι παρῆκοι προσαγάγη τὸν πόλεμον.
περιελθὼν οὖν καὶ τὴν ἄλλως δυσέμβολον πεφυκὸς ἰδὼν καὶ δυσ-
πρόσοδον· ἐκ τοῦ θατέρου μὲν γὰρ πλευροῦ τὴν θάλατταν εἶχε
φρουρὰν ἀσφαλῆ, κατὰ θάτερον δὲ ἐπ' ἀγγυμάλου καὶ ἰσοπέδου
λίθου ἤρῃρειστο, ἐφ' ἣ τὰ γεῖσα τεθεμελίωτο, τό τε δόμημα
10 καινόν τι προὑβύλλετο καὶ ἀλλόκοτον· ἐκ χοδὸς γὰρ καὶ τριχῶν
αἰγείων καὶ ὑείων συντεθειμένων καὶ ἐπιεικῶς συμπεπιλημένων
ῥοκοδόμητο· εὐρὸς τε τοσοῦτον ἔφερεν, ὅσον ἡμάξας δύο εὐπετῶς
ἔχειν κατὰ τῶν ἐπάλλεων ἐναλλάξ διοδεύειν περιδρομον, ἐς ἕψος B
τε ἀποχρώντως ἦτο· καὶ προσέτι ταφρεῖαι δύο ἐς εὐρος ὅτι μᾶ-
15 λιστα καὶ βύθος ἰκνούμεναι πέριξ αὐτοῦ ὠρωρύχατο. τοῦτο ἐγυ-
ρὸν, ἥπερ εἴρηται, καὶ δυσάλωτον ἀτεχνῶς καταμαθῶν, τοιοῦ-
τόν τι ἀντιτεχνάζεται. ἀπὸ τῆς πρὸς νότον τετραμμένης ἠγγυμ-
νος ἡρξάμενος οἰκοδομεῖν μέχρι τῆς ἐπὶ θάτερα ἡῖνος, τὸ διῆκον
τῆς χέρσου ἐρκῶ διατειχίζει, καὶ πρὸς πόντον τὸ τῶν Κρητῶν
20 ἕστν καθείργουσι, ὡς μὴ ἔχοιεν εὐπετῶς τῇ χέρσῳ προσεπιβαλ-
νεῖν οἱ βύρβαροι, ὅτε καὶ βούλοιντο, ἐπ' αὐτῷ δὲ κεῖσθαι, πο-
λεμητῆα εἶναι, καὶ μὴ, ὅποτε καὶ τοῦτο δοκεῖ. τὸ τοιοῦτον δὴ C

2. καὶ ὡς cod. 8. ἰσοπεδοῦς cod., hoc est ἰσοπεδοῦς. 19. Κρη-
τῶν secunda manu ad oram suppletum est.

diraxisse Nicephorum; cuius ambabus manibus adactae tam vehementem fuisse ictum, ut, per corpus transiecta, utramque partem thoracis perforaret), cogitatio, inquam, eum subito, circumire oppidum ac perspicere diligenter, ut qua daretur locus admoveret bellum. Circuitione facta cum omnino captu adituque difficile videret: quod ex altera parte pro firmo munimento mare habebat, ex altera erat aequali superne ac planae petrae impositum, qua moenia nitebantur: simul quod novum quoddam et inusitatum genus munitionum praetendebat: aggere enim pilisque capri- nis ac suillis, mixtis inter sese et probe confertis, instructae erant: latitudinem amplectebantur tantam, ut currus duo per crepidinem sine molestia circum commeare possent: altitudo idoneo spatio eminebat: insuper fossae duae in latitudinem quam maximam altitudinemque cavatae circumductae erant. Oppidum ubi intellexit munitum, quemadmodum demonstravimus, et captu difficile prorsus esse, hanc technam contra commentus est. Initio muniendi a littore, quod ad meridiem spectat, facto, usque ad alterum litus, spatium, qua mare intermittit, vallo firmat, ad pontumque seponit oppidum Cretensium, ut iam non amplius sine periculo barbari in terram, quando cuperent, exire possent, e seque penderet praelium committere, nec ne, si quando hoc quoque expedire videretur. Ita vallo ce-

A. M. 6468 *τειχλον θῦττον συμπεράνας ὁ Νικηφόρος, ἔφ' ἕτερον ἠπέλεγτο*
 Ind. 3 *τρόπαιον, ὅπερ ὁ λόγος αὐτίκα δηλώσει. παρὰ τὴν στρατήγιον*
σκητὴν τοὺς ἐν τέλει συγκαλεσόμενος, καὶ γεγωνοτέρῳ χρησόμε-
νος τῇ φωνῇ, ἔλεξε τοιάδε·

5. „Τὸ μὲν ὦμόν καὶ θηριῶδες τῶν τῆς παιδείκης ἐργόνων, 5
 τῆν τε τούτων καταδρομὴν καὶ τὸν ἀνδραποδισμόν, ὅσα φονι-
 δῶς Ῥωμαίοις ἐργάσαντο (καὶ ταῦτα νῆσον παροικοῦντες τὴν ἐπ'
 D αὐτοῖς τεταγμένην, εἰ καὶ μοχθηρὰ τύχης παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς
 ἰγέγονει), οἶμαι μηδένα λήσειν ὑμῶν. ἦ γὰρ οὐκ ἀνοίκητος
 μὲν ἢ παράλιος πᾶσα σχεδὸν ἐκ τῆς τούτων ἀπαγωγῆς; οὐκ ἔρη- 10
 μοι δὲ τῶν νήσων αἱ πλείους τῇ τούτων καταδρομῇ; δι' ἃ οὐκ
 ἠγέσχετο πάντως ἢ πρόνοια μέχρι καὶ τοῦ παντός, τοὺς ψεύστας,
 τὰ θηρία τὰ κύκιστα, τὰς ἀργὰς γαστέρας, καταθονεῖσθαι λαὸν
 τὸν Χριστιώνυμον· ἀλλὰ τῇ τοῦ κρατοῦντος ῥοπῇ ἡμᾶς ἐνταῦθα
 διεπεραιώσατο, ἐπταπλασίως αὐτοῖς ἀποδοῦναι τὸ ἀνταπόδομα, 15
 ὃ ἀνηλεῶς ἡμῖν ἀνταπέδωκαν. τεκμήριον δὲ τῶν λεγομένων ἢ
 προβῦσα νίκη. ἄρτι γὰρ διαπόντιοι σχεδὸν τελοῦντες, καὶ μηδέ

P. 7 τὴν ἐκ θαλάττης ναυτίαν ὀλοσχερῶς ἀποπτύσαντες, ἅμα τῷ ἐπι-
 Fol. 275 r. βῆναι τῆς νήσου τῇ τοῦ κρείττονος ἀρώγῃ μαχαίρας ἔργον πλεί-
 στους τῶν βαρβάρων ἐθέμεθα· τοὺς δὲ περιλεμφθέντας αὐτῶν 20
 ἀπονητὶ τῷ ἄστει περιεκλείσαμεν. ἐκλιπαρῶ οὖν, συστρατιῶται,
 μὴ πρὸς ῥυστώγην ὑμᾶς ἀπιδεῖν καὶ τρυφήν· ἐξ ὑπογυίου γὰρ
 ἡμῖν τοῦ πτώματος τὸ παράδειγμα. εἰ γὰρ τὰς ἐμὰς ἐπισκήψεις
 σὸν τῷ Παστιλᾷ Νικηφόρῳ οἱ προκατασκοπεῖν σταλέντες τῆς χώ-

2. Fort. Παρά τε. 11. κλείαις cod. 13. καταθονεῖσθαι. Sic cod.

lexiter perfecto, Nicephorus ad alteram contendit victoriam, quam evestigio oratio declarabit. Prius vero, convocatis in praetorium praefectis, clariore voce usus, dicere sic est exorsus:

6. „Et crudum ferumque ingenium filiorum ancillae, et incursiones rapinasque quibus vexaverunt Romanos (idque inquilini in insula a se occupata, tametsi ea propter iniquitatem fortunae ad Saracenos venerit), meminim vestrum ignorare puto. Quid? nonne ora maritima prope tota ob eorum raptus inhabitabilis? nonne insularum pleraeque incursionibus eorum desertae? Quare providentia non tulit, mendaces istos, belluas importunissimas, ventres inertes, perpetuo depasci populum a Christo nuncupatum; sed numinis auxilio nos huc traiecit, septifariam illis persoluturos retributionem eorum quae sine commiseratione ulla in nos commiserunt. Testis eorum quae dico est recens parta victoria. Etenim vixdum e mari emergentes, ne nausea quidem ex navigatione penitus excussa, simul atque insulam ingressi sumus, divini numinis auxilio barbarorum quamplurimos contrucidavimus: qui supererant parvo negotio in oppidum conclusimus. Quae cum ita sint, commilitones, obtestor, ne ad inertiam et mollitiam inclinatis: ex recenti calamitate nobis adest exemplum. Quod si missi cum Nicephoro Pastila ad explorandam regionem excursores mandata persecuti

ρας ἐφύλαξαν, καὶ μὴ ἐς τρουφήν καὶ τὴν ἄλλην ἀπέκλεισαν ἡδο- A. C. 960
 τὴν, οὐκ ἂν τοιαύτη πανολεθρία ἀπώλοντο. νῦν δέ, τούτων I. Rom. 1
 ἀλογήσαντες, τῆς σφῶν ἀβελτηρίας ἠνέγκαντο ἐπιχειρα. δεῖ οὖν
 τὸ τῶν ἐταίρων πτώμα εὐλαβηθέντας νήφειν τε καὶ προσέχειν, B
 5 καὶ ὅλη σπουδῇ καὶ ῥώμῃ ἐξερευνησαὶ καὶ ἀνιχνεύσαι τὰ ἄλλοχῶν-
 τα τῆδε βάρβαρα θηρία, καὶ τῶν χηραμῶν καὶ φωλεῶν ἐξερέ-
 σαντας ἀπωλεία παραπέμψασθαι. μὴ οὖν νωθεῖα καὶ μέθῃ προῖ-
 στάμεθα τὸν καιρὸν, ἀλλὰ Ῥωμαῖοι τελοῦντες τὸ νεανικὸν καὶ
 γενναῖον τῆς ἡμῶν εὐγενείας παράστημα ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἐπιδειξό-
 10 μεθα.”

ζ. Ἔπειν ὁ στρατηγός, καὶ δῆτα τὸ στρατεύμα ἀνεθάρρησε
 τε, καὶ ἐπεκρότησε, καὶ τῶν κουλεῶν τὰ ξίφη σπασάμενον, αὐ-
 θόρητον ἦν ἐπεσθαι τούτῳ, καὶ πειθαρχεῖν, ὅποι καὶ βούλοιοτο. C
 ὁ δὲ ἀτρεμεῖν τέως καὶ ἡρμεῖν διεκέλευεν, ἕως ἂν αὐτὸς ἐπισκή-
 15 ψῃ ἔργου ἔγχεσθαι, ὀπηρῖκα καὶ δεῖ. ἄρτι δὲ τῶν νυκτιῶν ἠωρὶ
 τὸ νεανικὸν καὶ ἀκμαῖον διακριδὸν τοῦ στρατοῦ προσεταιρισάμε-
 νος, ἡσυχῇ ὑπέξῃμι τοῦ χάρακος, ὡς μὴ αἰσθοῖντο τὴν τούτων
 οἱ βάρβαροι ἄπαρσιν, καὶ δεινὸν τι τῇ καταλειφθείσῃ στρατιᾷ
 σκαιωρήσοιντο. ἐξελθὼν δὲ τοῦ χάρακος, καὶ μέρος τῆς χώρας
 20 καταδραμῶν, ἐπεὶ πρὸς τῶν ἐζωγρημένων ἀνέμαθεν, ἐπὶ τι γεώ-
 λοφον στρατιὰν βαρβάρων ὡσεὶ μυριάδων τεττάρων ἀθροίζεσθαι,
 ὡς ἂν ἐξ ἐφόδου ἀπροόπτως τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέλθῃ, καὶ τῆς τε D

1. ἀπέκλεισαν. Ita cod. Lege ἀπέκλιαν, ut supra 5. A. et infra 77. D.
 ἐς φαστῶνην καὶ πότους, παρὰ τὸ εἶδος, ἀποκλίαντος. 3. ἀμει-
 τηρίας cod. 7. προϊστάμεθα. Sic cod. sicut postea ἐπιδειξόμεθα.
 12. ἀφθόρητον cod., ut paulo post τοῦτο et βούλοιοτο.

essent mea, neque delectationi dedissent sese voluptatibusque omnibus, nunquam fuissent tam funditus deleti. Verum ii quidem, praeceptis meis postpositis, imprudentiae suae poenas penderunt. Oportet igitur vos, militonum casum reformidantes, vigilare atque attendere, omnique diligentia ac vi indagare et investigare istic latitantes belluas barbaras, ut ex cavernis latebrisque protractas ad interitum eas redigamus. Postremo, ne in segnitie et vinolentia teramus tempus, sed Romani simus, et fortem ac nobilem animum stirpis nostrae in certaminibus ostendamus.”

7. Hac habita oratione a duce, exercitus erecto animo plausum dedit, gladiisque e vagina eductis ad sequendum quo vellet imperataque facienda promptissimus est factus. Tametsi ille tunc quidem monuit, sustinerent se tantisper atque quiescerent, donec ipse tempore idoneo iuberet ad rem gerendam accedere. Intempesta autem nocte cum fortissimo atque expeditissimo quoque, selecto e cohortibus, castris egreditur silentio, ne barbari, discessu eius cognito, aliquid calamitatis relicto exercitui molirentur. Ipse e castris profectus, cum partem regionis percurrisset, ex captivis comperit, in loco quodam edito exercitum barbarorum colligi ad quadraginta milia, ut de improvise facto impetu Romanos adoriretur, hisque ex insula

- A. M. 6468 *νήσου τούτους ἀπελάσῃ, καὶ τοὺς σφετέρους τῆς τοῦ ἄστεος ἀπαλ-
Ind. 3* λάξῃ καθείρξεως. τούτων ἀπηκοῦς ὁ στρατηγὸς καὶ τὸν ἐφειό-
μενον τῶν λογάδων στρατὸν πανημέριον διαναπαύσας, πρὸς ἐσπέ-
ραν βαθεῖαν ἀπάρας καὶ ἡγεμόνας τῶν τόπων ἰθαγενεῖς ἄνδρας
ἀνεληφῶς, ἐπεὶ καὶ τὸ σεληναῖον φῶς ὑπέλαμπε, πεπληρωμένης 5
τῆς μῆνης οὔσης, συντείνων ἔσπευδε, μηδὲν τάχους ἀνίεισι· καὶ
δὴ κυκλόθεν τὸν γεώλοφον περιεστοίχισεν, ἵνα βαθὺν οἱ βάρ-
βαροι ὑπνον ἐκάθευδον. κἄπειτα τὰς σάλπιγγας ἐπηχῆσαι καὶ τὰ
τόμπανα παταγῆσαι ἐγκελευσάμενος, διὰ τοῦ γεωλόφου ἐχώρει.
- P. 8 οἱ δὲ βάρβαροι, τὸν ψόφον τῶν ὄπλων αἰσθόμενοι, ψιλοὶ καὶ 10
ἀπαράσκευοι ὄντες, καὶ τῷ ἀπροόπτῳ τῆς ἐφόδου καταπλαγέν-
τες, εἰς θρυγαδεῖαν ἀπέκλιναν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἀπαλλάξαι, τῆς
ὑπωρείας ἀπάσης κατεχομένης τῇ Ῥωμαϊκῇ φάλαγγι. ἀκονιτὶ οὖν
ἐν μικρῷ χρόνῳ ῥοπήν τὸ τῶν τεττάρων μυριάδων τῶν βαρβάρων
- Fol. 275 v. ἤβηθὸν παραπώλετο πλήθος, ἔργον γεγονὸς αἰχμῆς Ῥωμαϊκῆς. 15
ἀλλὰ τῷ τοιοῦτῳ καινῷ τροπαίῳ ἕτερον ὁ στρατηγὸς ἐξῆρτε τρο-
παιον. τοῦ γὰρ πεσόντος πλήθους τὰς κύρας ἐκτεμεῖν διωρίσα-
το, καὶ ταύτας ταῖς πῆραις ἐνθέντας μετακομίσει πρὸς τὸ στρα-
B τόπεδον· μισθὸν δὲ τῷ κύραν κομίζοντι δίδοσθαι διεβεβαιοῦτο
ἀργύριον. τοῦτο τὸ δόγμα ἀσμένως δεξάμενος ὁ στρατὸς, καὶ 20
μάλιστα τὸ τῶν Ἀρμενίων στίφος, τὰ βαρβαρικὰ ἐναπέτεμε κύ-
ρηνα καὶ ταῖς πῆραις ἀπέθεντο. ἐννόχιόν τε ὁ στρατηγὸς ὑφί-
κετο κατὰ τὸ στρατόπεδον.

η'. Τῇ δ' ὑστεραία ἄρτι τοῦ φωσφόρου τὸν ὀρῶντα παρα-

2. τοῦτον cod. 6. Leg. ἀνίεις. 9. τὰ σύμπασι ἀκαταγῆσαι cod.
15. ἤβηθῶν cod. 19. διαβεβαιοῦσθεω cod.

eiectis suos obsidione oppidi liberaret. Iis rebus cognitis, dux lectam manum, quam secum habebat, toto eo die quieti se dare iussit: ad multam vesperam profectus, nactusque indigenas itinerum duces, cum ad haec sidera claritas a plena luna subluceret, citato itinere contendit, nihilque de celeritate remisit, donec armis cinxisset tumulum, in quo barbari alto somno tenebantur. Tum tubis inflari, tympanis pulsari iussis, montem invadit. Audito armorum strepitu, barbari, nudi, imparati, inesperto incursu exterriti, fugae se commendant. Verum non erat evadendi facultas, propterea quod montis radices a Romana acie tenebantur. Ita parvo temporis momento barbarorum multitudo ad quadraginta millia funditus deleta est, telisque Romanorum contrucidata. Quo novo tropaeo alterum tropaeum dux adornavit. Multitudini caesorum capita praecidi iussit, saccisque condita in castra deportari, affirmans unicuique, caput sibi afferenti, mercedis loco se numeraturum numum argenteum. Id edictum cum reliquis exercitus, tum maxime cohortes Armeniae studiosae receperunt, hostiumque amputata capita in saccos indiderunt. Dux de nocte in castra rediit.

8. Postridie huius diei, cum ab ora coeli evectus lucifer ad poli for-

μέβοντος καὶ πρὸς τὴν τοῦ πόλου μεταβαίνοντος ἄντυγα, ἐπὶ A. C. 960
 τῶν δοράτων περιπεῖρειν τὰς τῶν βαρβάρων κύρας προσέταττεν, 1. Rom. 1
 ἐπιστήχως τε παρὰ τὸ τεῖχιον, ὃ αὐτὸς ἰδέματο, καταπηγνύειν
 αὐτά· τὰς δὲ καὶ διὰ τῶν πετροβόλων ὀργάνων ἐπὶ τῷ ἄστει ἐκ-
 5 σφενδονᾶν. τοὺς δὲ Κρήτας, τὴν ἐπιστήχων τῶν δοράτων τάξιν C .
 καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐμπεπαρμένους κύρας ἀθήσαντας, τὰς δὲ κα-
 τὰ τὸ ἄστυ ἐκσφενδονωμένας καὶ ταῖς ἐπάλλεσι προσαρασσομένας
 τοῦ ἄστεος, καὶ ταύτας τῶν ὁμοειδῶν καὶ συγγενῶν εἶναι ἀκρι-
 βῶς ἐπιφρασαμένους, φρίκη μὲν ἐκ τοῦ εὐθέος καὶ ἄλλοίωσις ἦρει
 10 φρενῶν, καὶ παρὰ τὴν οἰκτρὰν καὶ ἀπροσδόκητον ὄψιν ἐπεπή-
 γεσαν. ἐντεῦθεν ἀνδρῶν οἰμωγαί, καὶ κωκυτὸς τῶν γυναικῶν
 ἠκούετο, καὶ σχῆμα τὸ ἄστυ κατεῖχεν ἀλώσειος, ὀλοφυρομένων
 ἀπάντων καὶ ἀποκλαιομένων τὰ φίλτατα. ἀλλὰ καὶ ὡς οὐκ ἐμέλ-
 λεν αὐθις Ῥωμαίοις εἶσαι καὶ στείσασθαι· τῷ ἔρμυνῳ δὲ πίσυνοι
 15 τοῦ σφετέρου πτολίσματος, παρέθρονον τε τὰς προθυμίας, καὶ D
 καθωπλισμένοι τὴν τῶν Ῥωμαίων παρετηροῦντο ῥοπήν, ἔν'
 τις ἐπήει, ἀμύνοντο. ὁ δὲ στρατηγὸς, τῇ σάλπιγγι σημήνας
 τὸν πόλεμον, ἐβῆρωμενέστερόν τε διακινδυνεύειν ἐγκλειεσόμενος,
 τῷ τείχει προσῆγε τὸ στρατεύμα. καὶ δῆτα τῆς μάχης ἀναρῶα-
 20 γείσης ἦν ὄρᾶν ἔργα χειρῶν καὶ τόλμης γιγνόμενα ἐμπλεα, πολλα-
 χῆ τῶν δοράτων ἀκοντιζομένων, καὶ τῶν βελῶν δίκην χειμερίων
 νεφάδων ἐκπεμπομένων, καὶ θαμινὰ τῶν λίθων τῶν πετροβόλων
 ὀργάνων ἀφιεμένων, καὶ ταῖς ἐπάλλεσι προσαρασσομένων. οἱ δὲ P. 9
 25 γωνίζοντο, ἐκ τοῦ τείχους τε ἀμυνόμενοι καὶ ἀντιτοξεύοντες, καὶ

13. Leg. ἑμείλλον.

nicem se sustulisset, barbarorum capita partim hastis praefixa ante vallum,
 quod ipse duxerat, per ordines sisti iussit, partim tormentis missilibus in
 oppidum conici. Cretenses, ubi ordinatam hastarum seriem, et fixa in il-
 lis capita, astra autem in civitatem sparsa ad pinnasque oppidi allisa con-
 spexerunt, quod popularium ea esse atque cognatorum praeclare intellexe-
 rant, horror evestigio tenuit mentisque perturbatio, et insperato spectaculo
 obriguerunt. Audiebantur virorum ululatus, mulierum lamenta, fuitque
 quasi capti oppidi species, miserantibus omnibus carissima pignora, atque
 complorantibus. Quamquam ne sic quidem cedere Romanis manusque
 dare voluerunt: verum munitione confisi oppidi animos incitabant, armati-
 que Romanorum impetum praestolabantur, eo consilio, ut invadentem quem-
 que propulsarent. At dux, tuba signo dato, hortatus milites ut forti ani-
 mo periculum capessero, moenibus admovit exercitum. Commissa pugna
 conspiciebantur facta, vi et audacia plena: passim spargebantur hastae:
 nivis hibernae ritu emittebantur sagittae: sine intermissione rotabantur a
 tormentis, ad pinnasque allidebantur saxa. Item barbari quoque urgente
 necessitate fortiter praediabantur, ex murisque resistentes sagittis pugnam

πελέκεις ἄνωθεν ῥιπτοῦντες, καὶ ταλαντιαίους λίθους ἐπιαιέντες· καὶ οὐδὲν ὄ, τι παρῆτο τούτοις τῶν εἰς τὸ πολεμεῖν ἀμυντηρίων, καὶ οὐχ ἤττον ἀντέδρων, ὧν ἔπασχον. ὁ γὰρ προφανῆς κίνδυνος
 Fol. 276 r. καὶ ἡ τῆς σωτηρίας ἀπὸ γνῶσις παρεκρῶτει τούτους ἕπερ δύναμιν ἡγωνίζεσθαι, καὶ τοῖς δυσμενεῖσι παραβόλως ἀντικαθίστασθαι. 5

B Θ'. Νικηφόρος δὲ, ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατηγός, ἐπεὶ καὶ τὸν
 A. M. 6469 περίβολον τοῦ ἄστεος ἔχυρόν τε ἀτεχνῶς εἴωρα, καὶ τὴν ἄλλως
 Ind. 4 δυσέμβολον καὶ ἀνάλωτον (οὐ γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς εὐεπίβατος ἦν,
 A. C. 960 I. Rom. 2 εἰς ἕψος ὅτι πλείστον ἡμέρος, καὶ δυοὶ ταφρελαῖς διεζωσμένους
 εἰς βῆθος ὀρωρυγμέναις ἀνάλογον), καὶ τὴν τῶν βαρβάρων ἀπό- 10
 γνωσιν καὶ ἀντίστασιν τὸ μέτρον ἐκβαίνουσαν· ἔγνω, μὴ θανα-
 τῶσι καὶ ἀπονενοημένοις ἀνδράσι συμπλέκεσθαι κάτωθεν, καὶ
 ἀνηγνῆτοις ἐπιχειρεῖν, ὑπόθεν τε βάλλεσθαι, καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν
 ἐς οὐδὲν δέον διαφθεῖρειν πυράταξιν· τῷ δὲ λιμῷ παραδώσειν
 τὸ ἄστυ, ἕως ἂν τὰς ἐλεπόλεις καὶ ὅσα εἰς τειχομαχίαν ἐξεύρηται 15
 C ὄργανα δεόντως ἐπισκευάσοιτο. ταύτῃ τοι καὶ τὸν πόλεμον ἀνα-
 βάλλεται, καὶ τῇ σάλπιγγι τὰς στρατιωτικὰς ἀνακαλεσάμενος
 φάλαγγας, ἐς τὸν χύρακα ἀπερῶτα. καὶ τοῦτον κυκλόθεν ἐρ-
 κίῳ καὶ ταφρελαῖς ἰκανῶς ὀχυρώσας, τὸν τε στρατὸν διεγύμναζε,
 καὶ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις πολλὴν τὴν ἐμπειρίαν ταῖς φάλαγ- 20
 ξιν ἀπετίθετο, καὶ τὰς ἐλεπόλεις ἐκλογῇ τεχνιτῶν ἐτεκταίνετο, ἐκ-
 δρομῆς τε καὶ ἀκροβολισμοῦ ἐκ τοῦ παρῆκοντος ἐποιεῖτο, καὶ
 αὐτόθι πανσυδὶ πρὸ τοῦ ἄστεος διεχειμαζεν.

3. ἀμυντηρίων cod.

invadunt, bipennes desuper deiiciunt, ingentis magnitudinis saxa devolvunt: postremo, nullum defensionis bellicae genus omnino praetermittunt, neque minus inferebant detrimenti, quam patiebantur. Impellebat eos periculum manifestum ac desperationem salutis, ut supra vires dimicarent, adversariisque audacissime resisterent.

9. Quamobrem Nicephorus Romanorum dux, ubi et moenia oppidi firma prorsus, omninoque accessu et captu difficilia (haudquaquam enim extemporalis impetu conscendi poterat murus, cum in altitudinem sublatus plurimam, tum duabus praecinctus fossis in altitudinem consimilem depressis), et barbarorum desperationem vidit, atque propugnationem extra modum acrem: statuit, non amplius cum devotis morti dementibusque hominibus ex inferiore loco manum conferre, remque tentare summae difficultatis, et Romanum exercitum inutiliter telis superne deiectis atque internecioni obiiicere: fami potius tradendum esse oppidum, donec testudines caeterasque ad oppugnandum excogitatas machinas idonee comparasset. Itaque dilata dimicatione tuba militum agmina revocavit, et in castra reduxit. Quibus vallo ac fossa quantum opus erat munitis exercebat milites, et quotidianis studiis ut peritiasimae belli gerendi legiones evaderent effecit. Ipse interea machinas ab operariis delectis fabricari, excursiones velitationesque pro facultate fieri iussit, atque ibi cum omnibus copiis pro oppido hiemem peregit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Β.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER II

ARGUMENTUM.

Bellum Ciliciense (Cap. 1). Leo Phocas, Hunnis in Europa victis, in Ciliciam contra Saracenos mittitur (2). Eius oratio ad exercitum (3.4). Chambdanis clades et fuga. Leonis Phocae triumphus (5). Nicephorus Phocas Candiam iterum oppugnatam (6) admotis machinis expugnat (7). Creta subacta, novum oppidum Temenos conditur. Nicephori triumphus (8). Eiusdem expeditio in Asiam. Sexaginta Saracenorum castella capta (9). Romani Imperatoris mors. Basilius et Constantinus, filii eius infantes, cum matre Theophano imperium suscipiunt (10). Nicephorus victor ex Asia rediit, evitatis Iosephi cubicularii insidiis (11), Polyucto patriarcha auctore, praetor Asiae a senatu renunciat (12).]

α'. Ὅ μὲν δὴ τῶν Ῥωμαίων στρατηγὸς Νικηφόρος ἐς τὴν τῶν Α. Μ. 6469
Κρητῶν νῆσον, ἥπερ μοι εἶρηται, ἤδη τὴν Ῥωμαϊκὴν περαιο- Ind. 4
σάμενος δύναμιν, καὶ τῶν Ἰθαγενῶν βαρβάρων ἐν τῇ συστάδῃ I. Rom. 2
μάχῃ τοὺς μὲν παρανάλωμα μαχαίρας ἀπεργυσάμενος, τοὺς δὲ Par. 10
5 περιλειφθέντας ἀπονητί τε καὶ ἀκαρῆ τῷ ὥσκει συγκλείσας, αὐ-
τόδι τε διεχείμαζε, καὶ τὸν στρατὸν ὁσημέραι τῷ πολεμῆν ἔξε-
παίδευεν. ἐν τούτῳ δὲ Χαμβδάν, ὁ τῶν τῆς Κιλικίας προσολ-
κῶν Ἀγαρηῶν ἀρχηγός, ἀνὴρ ἀγλίνους τε καὶ δραστήριος, ἐμ-

1. In hunc modum Romanae militiae magister Nicephorus, copiis in Cre-
tam insulam, ut supra dictum est, traiectis, partim incolentium barbaro-
rum collatis signis deleverat: parte quae superfuerat celeriter parvo nego-
tio in oppidum compulsa, eodem in loco hibernabat, militesque quotidie
ad bellum exercebat. Dum haec geruntur, Chambdan, Saracenorum Cili-
ciae finitimorum princeps, homo acutus et strenuus, rei militaris a puero

Leo Diaconus.

- A. M. 6469 *πειρὰ τε πολέμων ἐκ νεότητος ἀπάντων τῶν ὁμοεθνῶν ἀθρήτως*
 Ind. 4 *ὑπερτερῶν, ἐπεὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς ἤσθετο δυνάμεις ἔκπλουν καὶ*
Κᾶπαρσιν ποιουμένας κατὰ τῶν Κρητῶν, ἔγνω πρὸς αὐτοῦ τὸν και-
ρὸν εἶναι, ἀδεῶς τε τῆς ἀνατολῆς καταδραμεῖν, ὅποσον ἡ Ῥωμαϊκὴ
διέπει ἀρχή, καὶ τοῦτο λήτσασθαι ἀναιμωτὶ, καὶ πλοῦτον συναγεῖ-
5 ραι πλείστον, καὶ κλέος ἀεὶ μνηστον ἀπενέγκασθαι. καὶ δῆτα τὸ
ἀκμαῖον καὶ νεανικὸν τῶν Ἀράβων καὶ Ἀγαρηνῶν συναλλίσας, κατὰ
τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐχώρει, πᾶν τὸ παραπίπτον κατεμπιπρῶν
καὶ λείαν τιθέμενος. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς, τὴν ἔφοδον τού-
 Dτου *αἰσθόμενος καὶ τὴν ὑπαιθρον καὶ βιαίαν καταδρομὴν, Λέον-*
 Fol. 276 *ν. τα τὸν Φωκᾶν, ὁμαίμονα τοῦ Νικηφόρου τελούντα, καὶ τῶν*
τῆς Εὐρώπης στρατιωτικῶν καταλόγων κατάρχοντα (Δομέστικον
δύσεως Ῥωμαῖοι τὴν τοιαύτην ἀρχὴν ὀνομάζουσι), τῷ Χαμβδᾶν
ἀντίξουν ἐκπέμπει· ἄνδρα γενναῖον καὶ νεανικόν, φρενήρη τε δια-
φερόντως, καὶ τὸ ξυνοῖσον ἐν περιστάσεσιν ἐπιφρούσασθαι πάν-
 15 *των, ὧν ἴσμεν, ἐπιβολώτατον· ᾧ θεία τις, οἶμαι, κατὰ τὰς*
μάχας συνεμάχει ῥοπή, ἅπαν τὸ ἀντίπαλον καταστρεφομένη καὶ
τιθεῖσα ὑπόσπονδον.

- P. 11 β'. *Πολλῶν γὰρ αὐτῷ συνδράγέντων πολέμων παρὰ τὸν τῆς*
στρατηγίας καιρὸν, οὐδέποτε τοῦ ἀντικαθίσταμένου ἀπῆλθε μειο-
 20 *νεκτῶν, ἀλλ' αἰεὶ τὸ πλεον τῆς νίκης ἀποφερόμενος. τῷ τοι καὶ*
Σκυθικῆς στρατιᾶς τὸν Ἴστρον περαιωθείσης τὸ κατ' ἐκεῖνο και-
ροῦ (Οὐννοὺς τὸ ἔθνος κατονομάζουσι), ἐπεὶ μὴ οἶός τε ἦν ὁ

8. Ἀράβων] Ἀγάβων cod.

tractatae usu inter populares suos omnes citra controversiam praestans, ubi intellexit Romanas copias maritimam contra Cretenses expeditionem suscepisse, tempus idoneum existimavit ad impune invadendum quicquid in Oriente Romanorum potestate teneretur, idque incruento milite vastandum: inde se et opes plane magnas et gloriam perpetuam reportaturum. Ita florentem ac firmum Arabum et Saracenorum, quem cogerat, exercitum in fines Romanos ducit: obvia quaeque incendit et diripit. Cognita eius incursione atque impetu, aperta vi facto, Romanus Imperator Leonem Phocam Nicephori fratrem, qui copiis Europae praeerat (Domesticum Occidentia Romani hoc officium appellant), adversus Chambdanum misit. Erat Leo vir strenuus, animo forti, prudentia singulari, ad optima pro temporibus consilia invenienda unus omnium, quos quidem novimus, felicissimus; quem divinum aliquod, opinor, in bellis adjuvabat numen, adversarios illi omnes subiiciens, obnoxiosque reddens.

2. Etenim, cum in curriculo imperiorum bella gessisset plurima, nunquam tamen inferior discessit ab hoste, sed victoriae palnam semper consecutus est. Velut cum tunc exercitus Scythicus Istrum traiecisset (Hunos gentem nominant), neque Leo dux aperto Marte decernere cum illo

στρατηγὸς Λέων ἐξ ἀντιπάλου ταύτῃ συμπλέκεσθαι, ὑπεράρι- A. C. 961
 θμον ἐπαγαλλομένης τὸ πλῆθος τῆς φάλαγγος, σπανίζουσιν αὐ- I. Rom. 2
 τὸς καὶ οὐκ ἀξιόμαχον ἴλην στρατιωτῶν ἐπαγόμενος, ἔγνω μὴ ἐς
 προὔπτον κίνδυνον φέρων ἐνσεῖσαι αὐτὸν τε καὶ τοὺς συνεπομέ-
 5 νους, λαθραίως δὲ μᾶλλον τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσεῖν, καὶ τι γεν- B
 ναῖον δρᾶσαι καὶ ἀνδρικόν, καὶ δόξαν εὐκλεῶ σφετερίσασθαι.
 ἄρτι γούν διὰ τῶν δρυμῶν κρύβδην παραδραμῶν, καὶ τὴν ἔπαν-
 λιν τῶν Οὐννων ἐξ ἀπόπτου περιαθήσας, καὶ τὸ πλῆθος ἐς τὸ
 ἀκριβὲς κατασκοπήσας, ἄωρὶ τῶν νυκτῶν τριχῆ διαιρήσας τὴν
 10 φάλαγγα, ἐπήει τοῖς Σκύθαις, καὶ τοσοῦτον φόνον αἰφνίδιον εἰσ-
 πεσῶν ἐν μικρᾷ καιροῦ ῥοπῇ ἀπειργάσατο, ὡς εὐαριθμήτους ἐκ
 τοῦ ἀμυθήτου πλήθους διαφυγεῖν. τοῦτον τὸν στρατηγὸν Λέον-
 τα Ῥωμαῖοὺς ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ἀσίαν διεβιβάσατο, εἴ πως
 ἀλλὰ τὰς τε τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς ἀναστειλεῖ, καὶ τὰς ἀνα-
 15 θην τολμωμένας ἀναχαιτίσοι ἐπαγωγάς. ὁ δὲ στρατηγὸς, ἐπεὶ C
 τῆς Εὐρώπης ἀπάρας τὴν Ἀσίαν κατεῖληφε, καὶ τὸ αὐθαδὲς καὶ
 ἀτέραμνον τοῦ Χαμβδᾶν ἠνωτίζετο, καὶ νεὸς καὶ κώμας πεπτω-
 πολημένας ἑώρα, καὶ φρουρῶν κατασκαφὰς, ἔρημιαν τε τῶν
 κατοίκων καὶ βιαίαν ἀπαγωγὴν, ἔγνω, μὴ ἐς προὔπτον κίνδυνον,
 20 ἐνέμναι τὴν στρατιάν, μηδὲ τῷ βαρβαρικῷ εἰς τοῦμφανὲς ἀντι-
 παρατάττεσθαι πλήθει, πολλὰς μὲν ἐπαρηρημένῳ νίκας, ταῖς δὲ
 παρ' ἐλπίδα γανυριῶντι τύχαις, μυριασθρότους τε καὶ ἐς τὸ ἀκρι-
 βὲς καθωπλισμένας ἐπιφερομένῳ τὰς φάλαγγας· καὶ μάλιστα εὐ- D

14. ἀλλατῆς τε cod.

posset, quod acies hostium innumerabili multitudine superbiret, ipse vero exiguam infirmamque militum manum contra duceret, statuit in perspicuum periculum se suosque minime praecipitatum ire, insidiisque potius Scythas adoriri, ut sic praeclaro aliquo ac forti facinore edito gloriam singularem adipisceretur. Ita cum per silvas clam accessisset, consideratis undique ex occulto Hunnorum castris, numeroque accurate perspecto, in tempesta nocte exercitum trifariam partitus Scythas invasit, subitque incursu tantam puncto temporis caedem fecit, ut ex multo maxima multitudine oppido pauci elaberentur. Hunc Leonem duce Romanus Augustus in Asiam transmisit, si quo modo barbarorum perniciosas grassationes cohibere posset, et mala, quae impudenter inferre non verebantur, reprimere. Dux, cum ex Europa profectus in Asiam venisset, Chambdanique audaciam ac duritiam auditu acciperet, templa et oppida succensa videret, diruta castella, desolatam incolis regionem, iis violenter in captivitate abductis, operae pretium duxit, ne in apertum periculum quas ducebat copias proiiceret, neve aperto Marte cum tanta barbarorum multitudine aciem componeret, quae multas iam victorias retulisset, felicitique, qualem experta erat praeter expectationem, fortuna superbiret: cum praesertim innumera paene multitudine hominum probe armatorum confertas turmas

A. M. 6469 ἀριθμητόν τε τὴν στρατιὰν καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτὸς ἐπαγόμενος, Ind. 4. κατεπτηχυῖάν τε τὰς τῶν Ἀγαρηῶν εὐήμερίας καὶ τὰ καθ' ἑκά- Fol. 277 r. στην τρόπαια· κατελιθῆναι δὲ μᾶλλον τὰ ἐπικαιρότατα καὶ κρημνῶδη τῶν χώρων καὶ προλοχίζειν κατὰ ταῦτα, καὶ τὰς διεξ- ὁδους ὑποτηρεῖν· ὑπαντιάζειν τε τοῖς βαρβάροις ἐν τοῖς ἐπισφα- 5 λείσι καὶ ἀμφιταλάντοις τῶν ἀταρπιτῶν, καὶ καρτερῶς ἀγωνίζε- σθαι, ὀπηνίκα καὶ διοδεύοιεν.

γ'. Οὕτω δὴ γνωσιμαχήσαντι καὶ βουλευσαμένῳ τῷ στρα- τηγῷ Λέοντι ἐπῆλθε, καὶ λόγοις ὑπαλεῖψαι τὴν στρατιὰν καὶ P. 12 παραινέσειν ἐπιβῆρῶσαι, κατὰ τῶν βαρβάρων ἥνικα δέοι χωρεῖν, 10 καὶ θαρσάλευτέραν ἐργάσασθαι πρὸς τὸν πόλεμον. Διαναστὰς οὖν ἐπὶ τοῦ πλήθους καὶ μικρὸν ἐπισχῶν, τοιαύτην εἰσηγεῖτο πα- ραίνεσιν· „Ἄπαν μὲν τὸ καθ' ὑμᾶς στίφος εἰδὼς ἄριστον, ὃ σο- στρατιῶται, αὐτουργόν τε τὰ πολέμια, καὶ τακτικῆς ἐμπειρίας ὑπόπλεον, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ὁ κοινὸς ἀμφοτέρων δεσπότης καὶ βα- 15 σιλεὺς, κάμνουσαν ἤδη καὶ ἐπὶ γόνυ κεκλιμένην ταῖς τοῦ Χαμ- βδᾶν καταδρομαῖς τε καὶ προνομαῖς, ἐμοὶ τὴν τῆς ἡγεμονίας ἐγ- χειρίσας ἀρχὴν, διεβίβασε. παραινῶ τοίνυν καὶ συμβουλεύω, οὐχ ὅπως γενναίως ἀντιτάξοισθε τοῖς ἐχθροῖς (οἶμαι γὰρ μὴ δεῖ- Βσθαι λόγων ὑμᾶς ἐναγόντων ἐς εὐτολμίαν, οἷς ἐξ ἀπαλῶν ἀνδρῶν 20 μετὰ τόλμης ἐξήσκηται)· ἀλλ' ὡς ἂν ἄριστα βουλευσάμενοι κα- ταγωνίσοισθε τὸν ἐχθρόν. πόλεμος γὰρ οὐ τοσοῦτον ἐξ ἀντιπά- λου κατορθοῦσθαι ῥοπῆς εἴωθεν, ὅσον εὐβουλίας προνοῖα καὶ τροπαίων ἐπαγωγῆ ῥαδιουργουμένη κατὰ καιρόν. τὴν μὲν οὖν

5. ἀταρπιτῶν cod. 8. γνωσομαχήσαντι cod.

inferret; ipse exiguam infirmamque manum ductaret, Saracenorum faustis adeo successibus pavidam, iisque tropaeis, quae quotidie erigebant: sed ut potius opportunissima praeruptaque loca occuparet, inque locatis insidiis hinc inde transeuntis hostes observaret, atque illis in lubricis ancipitibusque viarum angustiis occurrens, in transitu fortiter cum eis dimicaret.

3. Sic animo attento deliberanti Leoni duci in mentem venit, verbis quoque exacuere exercitum, eumque exhortationibus firmare, quando ex re foret adversus barbaros signa movere, et alacriorem ad bellum reddere. Ita in concionem ascendens, cum paulisper siluisset, cohortationem eiusmodi instituit: „Omnes legiones vestras, commilitones, communis noster Dominus et Imperator, quod firmas, nec virtute in bellis minus quam usu in re militari praeditas esse sciret, in Asiam Chambdani incursionibus populationibusque defessam iam atque ruentem, summa imperii mihi tradita, transmisit. Quamobrem hortor et suadeo, non ut fortiter rem geratis contra adversarios (neque enim cohortatione vos puto indigere, qui virtutem et audaciam a puero praestitistis), sed ut quam prudentissimo consilio hostem expugnetis. Nam non tantum violento impetu bellum solet provehi, quantum iudicii prudentia et victoriis per calliditatem opportune partis. Co-

παράταξιν τῶν ἐχθρῶν ἴσπε σαφῶς, ὄση διὰ τῶν τῆδε πεδίων A. C. 961
 ἐκείνται, ὡς πολλή τέ ἐστι καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαίνουσα· τὴν δὲ I. Rom. 2
 καθ' ἑμᾶς στρατιῶν γενναίαν μὲν καὶ νεανικὴν τῆ τε ῥώμῃ καὶ
 τοῖς φρονήμασι καὶ αὐτὸς εἶναί φημι· πλήθει δὲ καὶ ταῖς φάλαγ-
 5 ξιν οὐκ ἂν φαίη τις ἀξιομάχον. δεῖ οὖν Ῥωμαίους ὄντας μεμη- C
 χατῆσθαι τε καὶ βεβουλεῦσθαι δεόντως, ἐν τοῖς ἀπόροις ἐξερί-
 σκειν τὰ πρόσφορα, αἰρεῖσθαι τε πρὸ τῶν δεινῶν τὰ ξυμφέρον-
 τα. μὴ οὖν ἀλογιστῶ φορᾷ καὶ παραβόλοις τολμήμασιν εἰς
 προὔπιον αὐτομολήσωμεν ὄλεθρον. τόλμα γὰρ ἀγαλίνωτος ἐς
 10 κίνδυνον εἴωθε συνωθεῖν, ἣ δὲ μετὰ λογισμοῦ μέλλησις διασω-
 ζειν οἶδε τοὺς κεχημένους αὐτῆ.”

δ'. „Παραίνῳ τοιγαροῦν, ἄνδρες, μὴ διακινδυνεύειν πρὸς
 τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τόπων τῶν πεδινῶν ἀκαθέκτοις ὀρμήμα-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐρυμνῶν ἐλλοχῶντας τουτωνὶ χωρῶν τὴν ἐκει-
 15 των ὑπομένειν ἄφιξιν καὶ διάβασιν· τηρικαῦτα δὲ τούτοις ἐρῶν- D
 μενέστερον ἐπιτίθεσθαι καὶ γενναίως ἀντικαθίστασθαι. ταύτη Fol. 277 v.
 γὰρ οἶμαι (σὺν Θεῷ φάναι) κρατήσκειν τε τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν
 λείαν ἕπασαν τῶν ὁμοφύλων πρὸς ἡμᾶς ἀνασώσασθαι. τῷ γὰρ
 ἀπροσδοκῆτῶ τῶν ἐπιδρομῶν δουλοῦσθαι εἴωθε τὰ πολέμια, καὶ
 20 ταῖς αἰφνιδίαις ὑπέξελάσσει τὰ ὑπέρανχα καὶ ἀλαζονικὰ πέφυκε
 φρονήματα θραύεσθαι. τὴν τε οὖν ἡλικιωτὴν ἀρετὴν διατηροῦν-
 τες καὶ τὴν σύντροφον πρὸς τοὺς ἀγῶνας εὐγένειαν, τοῖς ἐναν-
 25 τίοις ὑπαντιᾶζετε, ὅτε σημήνω ταῖς σάλπιγγι.” τοιαύτην μὲν ὁ P. 13
 στρατηγὸς τὴν παραίνεσιν ἐξηγήσατο· ὁ δὲ στρατὸς ἡλάλαξέ τε

pias hostium per hos campos effusas probe notis tot esse ut numerum su-
 perent: exercitum nostrum intrepidum et alacrem virtute animoque esse
 vel ipse fateor: multitudinem catervisque militum firmissimum ad pugnam ne-
 mo facile dixerit. Proinde debemus, quandoquidem Romani sumus, acu-
 men consiliumque debitum adhibere, quemadmodum in loco difficili consti-
 tuti convenientia inveniamus, utiliaque potius quam exitiosa consilia capia-
 mus. Ne igitur inconsiderato impetu ausisque temerariis in apertam rui-
 mus perniciem. Nam effrenata audacia in periculum solet conicere, cun-
 ctatio cum iudicio coniuncta servare potest illos qui ea utuntur.”

4. „Quare vos hortor, commilitones, ne locis campestribus in disci-
 men vos adversus barbaros intemperatis incursionibus offeratis, verum ut,
 in regionibus natura munitis illis insidiantes, eorum praestolemini adven-
 tum ac transitum: tunc autem ut fortiter eos adorti acriter rem geratis.
 Sic enim opinor (pace numinis dixerim), nos et superaturos hostes, et
 praedam omnem popularibus nostris ereptam recepturos. Habent enim hoc
 adversarii, ut improvisis percellantur incursibus, utque aggressionibus re-
 pentinis elati atque impotentes animi eorum frangantur. Ita juvenilem vir-
 tutem servantes, et assuetam in praeliis generositatem, adversariis occur-
 rite, ubi tubis signum dederō.” Hac habita oratione a duce, exercitu

A. M. 6469 καὶ ἐπεκρότησε, καὶ ὡς τὰ κράτιστα ὑποθεμένῳ ἢ ἂν ἦγοῖτο
 Ind. 4 ἔπεισθαι προθύμως ἦν. ἐνέδραις οὖν διελήφει τὴν ὁδὸν, ἀπο-
 σόμους τὰς ἀκρωρείας προβαλλομένην, κρημνώδεις τε καὶ σηραγ-
 γώδεις ὡς τὰ πολλὰ, τὰς ὑπωρείας δὲ βαραθρώδεις τε καὶ ἀμφι-
 λαφεῖς πρέμωνν τε καὶ παντοδαπῶν ἰδέαις φυτῶν. ταύτῃ προ-5
 λοχίσας ὁ στρατηγὸς καθῆστο, τὴν τῶν βαρβάρων προσμέμωνν
 ἐπήλυσιν. ὁ δὲ Χαμβδᾶν, τῷ τε πλήθει τῶν ἐφεπομένων καὶ
 ταῖς φάλαγγι σοβαρευόμενος καὶ γανρούμενος, τῇ τε τῶν λαφύ-
 Βρων πλησμονῇ καὶ τῇ τῶν αἰχμαλώτων ἀπαγωγῇ ἐπαιρόμενός τε
 καὶ βρεθνόμενος, πολλὰς κατὰ θάτερα τὰς ἐπεξελάσεις ἐποικίτο, 10
 ἐφ' ἵππου θηλείας καὶ μέγεθος καὶ δρόμον ὑπερφουῶς ἐποχοῦμε-
 νος, καὶ τῆς στρατιᾶς πῃ μὲν οὐραγῶν, πῃ δὲ προοδεύων, καὶ
 τὸ δόρυ σείων, καὶ ταῖς ἀδραῖς μεθίεις, εἰτ' αὐθις μεθέλκιον
 πρὸς ἑαυτὸν κραδαινόμενον. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐπήλατον ὁδὸν διελ-
 θῶν ταῖς δυσχωραῖς προσέβαλλε, καὶ τοῖς στενωτάτοις καὶ ἀνω-15
 μάλοις συνειληθέντες τῶν τόπων οἱ βάρβαροι τὴν φάλαγγα διελύ-
 σαντο, καὶ ὡς πῃ ἐνὸν ἦν ἐκάστω, κατὰ κρημνώδη διήσαν,
 τηλικαῦτα ταῖς σάλπιγγι τὸ ἐνυάλιον ὑποσημήνας ὁ στρατηγὸς
 C καὶ τῶν λόγων διαναστήσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἐπηντίαζε τοῖς
 βαρβάροις.

20

ε'. Καὶ πάντες ἐπὶ τῶν ξιφῶν εἶχον τὰς δεξιὰς, καὶ ταῦτα
 σπασάμενοι ἐπιστροφάδην ἔκτεινον τὸ ἀντίπαλον κεκμηκὸς τῇ
 ὀδοπορίᾳ, ἀκμήτες αὐτοὶ τούτῳ πελάζοντες. καὶ κἄν καὶ αὐ-
 τὸς ὁ Χαμβδᾶν ἦλω μικροῦ πρὸς τῶν Ῥωμαίων δορυάλωτος· εἰ

2. προθύμως. Sic cod. 22. σπασάμενος cod. 23. ἀκμήταις cod.

clamore plausuque sublato paratus erat eum, ut optima suadentem, sequi
 quacunq; duceret. Proinde insidiis iter cingit, quod cum cacumina prae-
 rupta, ardua et cavernosa sane protendebat, tum dorsa montium voragi-
 nosa, silvis et cuiusque modi stirpibus opacata. Ibi insidiis ante positus
 praetor consederat, barbarorum expectans adventum. Chambdan, sub-
 sequentium multitudine catervisque fretus et insolens, neque minus elatus
 atque superbus ob praedae copiam quam ob abstractionem captivorum,
 frequenter utroque procurrebat, vectus equa tum magnitudine tum perni-
 citate singulari, modo claudens modo antecedens agmen, lanceam vibrans,
 ac nunc permittens auris, nunc rursus crispatam ad se recipiens. Ubi ve-
 ro emensa equitabili via ad fauces appropinquaverat, angustisque et aspe-
 ris locis conclusi barbari acie soluta ut quisque poterat per crepidines ni-
 tebantur, tum dux, signo tubis dato, excitatis circa sese insidiis, obviam
 se barbaris obtulit.

5. Ita cuncti, gladios dstrictos in manus sumentes, hostes itinere
 defatigatos strenue ceciderunt, cum ipsi integri ad illos accessissent.
 Neque multum abfuit quin ipse Chambdan a Romanis caperetur: nisi, ut

μη, τὴν ἄλλως ἀγχίνους ὧν κὰν τοῖς ἀπόροις δὲδς ἐννοῆσαι τὰ A. C. 961
 δόντα, τὸν ὄν ἐπεφέρετο ἄργυρον καὶ χρυσὸν χύδην ἐπὶ τῆς I. Rom. 2
 ἀταρπιτοῦ διασπείρειν προσέταξεν· ᾧ καὶ περισπιάσας τὴν τῶν
 Ῥωμαίων ὄρμη, ἀσχοληθέντων τῇ τοῦ χρυσοῦ συλλογῇ, μετ'
 5 ὀλέγων ὑπασπιστῶν μόγις τὸν τοιοῦτον διαπέφευγε κίνδυνον. λέ- D
 γεται δὲ τοσοῦτον αὐτουργηθῆναι φόνον τοῦ βαρβαρικοῦ πλή-
 θους πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον, ὡς πολλα- Fol. 278 r.
 χού τῶν χώρων ἐκείνων σωρείας ἀνθρωπέων ὄστων ὄρασθαι μέ-
 χρι καὶ νῦν. ἐπεὶ δὲ τοιούτοις τροπαίοις καὶ στρατηγήμασι τὴν
 10 πολυάνθρωπον πληθὺν τῶν βαρβάρων ὁ στρατηγὸς ἠγωνίσαστο
 καὶ διέφθειρε, καὶ τὸ ὑψάχενον τοῦ Χαμβδᾶν καὶ τετυφωμένον
 εἰς ἀγεντῆ καὶ ἀνανδρον δειλῶν καὶ φρυαδεῖαν κατέσπασε καὶ
 συνέλεισε, τοὺς ἀμφ' αὐτὸν συναγγοχῶς καὶ τὴν λείαν ἐπισυνά-
 ξας, ὅση τε ἦν βαρβαρική, καὶ ὀπόση Ῥωμαϊκῇ ἐκ τῆς προνο- P. 14
 15 μῆς τοῖς βαρβάροις συνήθροιστο, ταύτης τὸ πλεῖστον τῇ στρα-
 τιᾷ διένειμε· καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐφοδιάσας ἐπὶ τὰ σφῶν ἤθη
 ἀποτρέχειν ἐξέπειπε· τοὺς δὲ τῷ πολέμῳ ληφθέντας πέδαις
 ἀσφαλισάμενος τῶν Ἀγαρηῶν, ἐπαιώνιζεν ἐπιπικία, καὶ τῇ προ-
 νοίᾳ τὰς εὐχαριστηρίους ἐσπένδετο προσευχὰς, καὶ πρὸς τὴν αὐ-
 20 τοκράτορα δυναστείαν ἠπειλετο, θριαμβεύσων εἰς τὸ Βυζάντιον.
 ὁ δὲ στρατὸς ἐν κρότοις εἶχε τὸν στρατηγὸν, ἀγάμενοι τοῦτον
 ὡς τὸ εἶδος, καὶ ἄνδρα ἐπιφημιζοντες, οἷον μὴ φέρεν ἄλλον τὴν
 τότε γενεάν, καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτὸν ἐξεθείλαζον, κατὰ ροῦν αὐ- B
 τῷ προχωροῦντα τὰ τῶν πολέμων ὀρῶντες ὡς μάλιστα. ὁ δὲ

10. ὁ στρατηγόνιστο cod. Lege κατηγωνίσαστο. vid. 14. B.

erat alias acutus et promptus ad recta consilia in difficultatibus invenien-
 da, argentum et aurum, quod secum portaverat, temere per viam spargi
 iussisset: qua re Romanorum in colligendo auro occupatorum distracto imp-
 petu, cum paucis protectoribus periculum effugit. Tanta autem dicitur
 hoc praelio barbarae multitudinis facta esse clades, ut per agros illos acer-
 vi casuum humanorum ad hunc usque diem conspiciantur. Dux, huiusmo-
 di victoriis ac stratagematis ingenti barbarorum multitudine debellata ac
 deleta, postquam arrogantem iactationem Chambdani in ignobilem atque
 ignavam timiditatem fugamque convertisset compulissetque, suis unum in
 locum congregatis, convecta tum barbarica tum etiam Romana praeda,
 quam in populatione barbari collegerant, eius maiorem partem exercitui
 distribuit: captivos viatico donatos ad suam quemque domum reverti iussit:
 deinde Saracenis, quos hoc bello captivos fecerat, in vincula coniectis,
 conclamata victoria, gratulatione rei bene gestae providentiae facta, ad
 Imperatoris numera ire contendit, Constantinopoli triumphaturus. At mi-
 lites ducem plausu efferebant, admirantes haud immerito, et virum praedican-
 tes, qualem neminem alium tulisset ea aetas: neque minus a felicitate eum ce-
 lebrent, cum viderent, ex sententia in bellis illi uni omnia procedere. Ipse ut

- A. M. 6469 κατειληφώς τὸ Βυζάντιον, ἐπεὶ μετὰ πλειστης ὅτι λείας καὶ μυ-
 Ind. 4 ρίων δορυαλώτων Ἀγαρηνῶν εἰσῆμι, ὑπεδέχθη τε ὑπὸ τοῦ αὐτο-
 κράτορος Ῥωμανοῦ φιλοτίμως, κατὰ τοῦ θεάτρον θριαμβεύσας,
 τῷ πλήθει τῶν ἀνδραπόδων καὶ τῶν λαφύρων τοὺς θωμένους
 ἐξέπληξεν· ἀμοιβὰς τε καὶ τιμὰς, ἀναλογούσας τοῖς πόνοις, πα- 5
 ρὰ τοῦ κράτους ἀπελήφεν. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ στρατηγὸς Λέων
 τὴν Ἀσίαν ἔσωσε, καταγωνισάμενος τὸν Χαμβδᾶν, φηγάδα τε
 καὶ ἀλήτην ἀπεργασάμενος.
- C 5. Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκᾶς, ὁ τοῦ ῥηθέντος Λέοντος σύν-
 αιμος (δεῖ γὰρ ἀνακεφαλαιωσάμενοι τὸν λόγον καθ' εἰρμὸν πρό- 10
 σω τῆς ἱστορίας χωρεῖν), ὡς τῇ τῶν Κρητῶν πελάσας ἐκεῖ διε-
 χειμαζε, καὶ τὸν τε στρατὸν τὰ πολεμικὰ διεγύμναζε, καὶ τὰς
 ἐλεπόλεις ἐτεκταίνετο, ἐπέπερ κατὰ τοῦν αὐτῷ πάντα προῦκε-
 χωρήκει, ἄρτι τοῦ ἤρος ἐκ τῆς χειμερινῆς τροπῆς ἠρέμα προκύ-
 πτοντος, τὸν περὶ αὐτὸν καθοπλίσας στρατὸν καὶ εἰς βαθειᾶν 15
 παραταξάμενος φάλαγγα, τὰς τε σάλπιγγας ἐπαυλήσας καὶ τὰ
 τύμπανα παταγήσας κατὰ τοῦ ἄστεος ἤλαυνεν. ἐν ᾧ δὲ ὁ στρα-
 τηγὸς τὴν Ἴλην κατὰ μέτωπον ἐκρατύνετο, καὶ εἰς πλασίον τὰς
 Dδυνάμεις συνέταττε, γύναιον ἐταιρικὸν, ἀκκιζόμενόν τε καὶ θρυ-
 πτόμενον, Ἰταμὸν ἐπεικῶς τυγχάνον καὶ ἀναιδές, τῶν προμα- 20
 χεῶνων προκύπτον, γοητείας ἐποιεῖτό τινας καὶ ἐπωδὰς. λέγεται
 γὰρ κατόχους εἶναι Κρητᾶς μαντείαις καὶ βωμολοχίαις καὶ πλά-
 Fol. 278 ν. ναις, πρὸς τῶν Μανιχαίων καὶ τοῦ Μωάμεθ παρεληφῶτας ἀνέ-

9. σύναιμος. Ea vox in codice omissa, recenti manu superscripta est. Paulo post auctor vel librarius scribere debuisset ἀνακεφαλαιωσάμενον aut ἀνακεφαλαιωσαμένους. 19. ἡτερηκόν cod.

Constantinopolim venit, cum praeda quamplurima et captivis Saracenis per-
 multis ingressus, a Romano Imperatore magnifice receptus est, perque Circum
 triumpho acto, captivorum ac spoliolorum copia in stuporem spectantes rapuit,
 praemiis subinde et honoribus pro laborum magnitudine a principe acceptis.
 Leo dux, fuso, fugato, exagitato Chambdano, hunc in modum Asiam servavit.

6. Nicephorus autem Phocas, Leonis, de quo diximus, frater (opor-
 tet enim repetita narratione in serie historiarum procedere), cum admotis
 ad Cretensem urbem castris illic hiberna duceret, ac exercitum militari-
 bus studiis exerceret, obsidionalesque machinas fabricaret, cum omnia illi
 ex sententia cessassent, verna paulatim tempestate ex hiberna mutante ac
 apparente, armato qui praesto erat exercitu, inque altam phalangem in-
 structa acie, clangentibus tubis, tympanisque perstreptentibus, contra op-
 pidum proficiscitur. Dum vero dux turmas a fronte firmat, et in agmen
 quadratum copias constituit, impudica quaedam, procax, fastidiosa mu-
 liercula, petulans admodum ac proterva, a propugnaculis prospiciens, prae-
 stigias quasdam et incantamenta peregit. Ferunt enim Cretenses vaticini-
 nationibus, fraudibus impiis et erroribus addictos esse, harumque rerum
 scientiam a Manichaeis et a Moamethe antiquitus accepisse. Neque hac sola

καθεν. οὐ ταύτη δὲ μόνον τὸ Ἰταμὸν ἐκείνο γύναιον τὸ ἀναιδὲς A. C. 961
καὶ ἀκόλαστον ἐπεδείκνυτο· ἀλλὰ καὶ, τὸν χιτωνίσκον παρὰ τὸ I. Rom. 2.
μέτριον ἀνασευρκὸς καὶ ἀπογυμνοῦν τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἐς
τὸν στρατηγὸν ἐπέσκωπτεν ἐπαρώμενον. καὶ δὴ τις τῶν εὐστό-
5 χων τοξοτῶν, τὴν νευρὰν ἐντεινάμενος, βάλλει τὸ ἀκόλαστον γυ- P. 15
ναιον, καὶ χαμαιβρίφες τῶν πύργων κατήνεγκε, διαβράγεν αὐτή-
κα, καὶ τὸ ψυχίδιον ἀποφυσήσαν, καὶ τίσιν τῆς ὑβρεως τὸν οὐ-
κτρὸν ἐπισκασάμενον ὄλεθρον. ἄρτι δὲ τῆς μάχης καρτερεῦς ἀναβ-
ρίπισθείσης, χρόνον μὲν τινα ἀντείχον οἱ Κρηῆτες, ἐκ τῶν τειχῶν
10 ἐκθύμως ἀγωνιζόμενοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τιτρώσκοντες.

ζ. Ὁ δὲ στρατηγὸς, τοῦτο καταμαθὼν, τὰς ἀφετηρίους
θῦττον παρήγαγε μηχανὰς, καὶ βάλλειν τοὺς βαρβάρους ἐκέλευε. B
καὶ πρὸς τούτοις τοῖς τέχεσι προσεπέλασε τὴν ἐλέπολιν· κριὸν
Ῥωμαῖοι τὸ τεχνούργημα ὀνομάζουσι, τῷ δίκην κριοῦ προτομῆς
15 τὸν σίδηρον ἀπεικάζεσθαι, ὡς ἐνηρμοσμένος ὢν τῇ δοκῇ παλεῖ
τὸν δόμον τοῦ ἄστεος. τῶν δὲ πετροβόλων βάρη θάμινά τῶν λί-
θων ἐπαφίεντων, εὐπετῶς οἱ βάρβαροι ἀνεστέλλοντο· καὶ τοῦ
κριοῦ τοῖς τέχεσιν ἐγγρημφθέντος καὶ κραταιῶς ταῦτα τύπτοντος,
ἄνδρες ὑποδύντες τὴν ταφρεῖαν συγχοί, λιθοτόμα ὄργανα φέρον-
20 τες, καὶ ἀνορύττειν ἐκείθεν ἀρξάμενοι, ἐξεκόλαπτον ἡρέμα, καὶ
τὴν λίθον δέκοπτον, ἵνα τοῦ τείχους ἢ βύσις ἠρήρευτο. παρὰ
τοῦ δὲ ψαμμῶδες ταύτη τὸ μέρος ἢ λίθος λαχοῦσα ὑπέκει τε C
καὶ ἐνεδίδου ὡς μάλιστα. ὁ δὲ κριὸς τύπτων οὐκ ἀνήτ τὸ ἔρμα,
καὶ κατὰ μικρὸν διασπῶν τὴν οἰκοδομίαν, ἐς τὸ ἀκριβὲς συμπε-

15. *caele cod.*

re petulans muliercula protervitatē atque audaciam manifestam reddidit:
verum, sublata quoque plus quam postulabat tunica nudatoque cor-
pore, in ducem dicteria et execrationes iecit. Tum vero sagittariorum pe-
ritorum aliquis intento arcu importunam mulierem confixam de turribus in
terram deiecit, ut, evestigio disrupta, efflata animula poenam insolentiae
acerbo interita consequeretur. Iam vero acri pugna conserta, rostitērunt
per tempus aliquod Cretenses, strenuo fortique animo ex muris dimican-
tes, ac Romanorum non paucos vulnerantes.

7. Qua re perspecta, praetor petrarías celeriter adduxit, barbaros
lapidibus peti iussit. Ad haec muris admovit helepolim: arietem hoc inven-
tum Romani vocant, propterea quod ferrum, quod trabi praefixum oppidi
moenia pulsat, ad capitis arietini formam effictum est. Petrariis crebra
saxorum pondera rotantibus, parvo negotio barbari repressi sunt. Inte-
rim, ariete muris insinuato, maioreque impetu eos quatiente, viri non
pauci, lapidicarium instrumenta gerentes, fossam ingressi sunt: inde suffo-
dere orsi excindebant paulatim dirimebantque lapides, quibus muri fun-
damenta nitabantur. Casu autem accidit ut lapis, propterea quod erat il-
la ex parte arenosior, facillime cederet locumque daret. Neque aries in-
termisit interea pulsare munitionem, murique contextum, quantumvis deu-

- A. M. 6469 *πιλημένην οὔσαν καὶ δυσαπόσπαστον. ἐπεὶ δὲ τὰ γείσα, ἤπει-
Ind. 4* διώρτυτον οἱ ἐπὶ τοῦτο ταχθέντες, ἐκκρεμῆ καὶ ὑπόκενα, ὡς τὸ
εἰκὸς, ἐξειργάσαντο, ἄφροστιάδην ζύλοις ὑπήρειδον, ὕλην τε τα-
χυδαῆ καὶ αὔον συννήσαντες καὶ πῦρ ἐνιέντες, τῆς διώρυχος
ὑπέξησαν. τῆς δὲ φλογὸς ἀναφθείσης καὶ τῶν στηριγμάτων ἀν- 5
θρακωθέντων, δύο πύργοι ὁμοῦ τῷ διαμέσῳ τούτων δομήματι
τοῦ τείχους ἐξαπιναίως ἀποθρόαγντες, ὑφίξανόν τε, καὶ ὑπωλί-
δοθαινον, καὶ πρὸς τοῦδαφος κατεφέροντο. οἱ δὲ Κρήτες, τῷ
καινῷ τοῦ ὄραματος θαμβηθέντες, ἐπ' ὄλιγον χρόνον τὴν μάχην
ἐξέκλιναν, τῷ τερασίῳ καταπλαγέντες τοῦ πρῶγματος. εἰτ' αὖ- 10
θις τὸν τῆς αἰχμαλωσίας καὶ δουλείας ὑπολογισόμενοι κίνδυνον,
εἰς ἀβράγῃ παράταξιν συνηθροῶντο, καὶ διὰ τῶν κατεριπωθέν-
των τειχῶν τὴν Ῥωμαϊκὴν διαβαίνουσαν φάλαγγα ἐβῶρωμένιστατα
ὑπεδέχοντο, δαιμονίως τε διηγωνίζοντο, περὶ ψυχὴν κινδυνεύον-
Fol. 279 r. τες. ἄρτι δὲ πολλῶν ἀναίρεθέντων, ἐπεὶ πρὸς τοσαύτην ἀναν- 15
ταγώνιστον ῥοπήν οὐχ οἶοι τε ἦσαν ἀντικαθίστασθαι (ἐπέβρι-
σαν γὰρ αἱ δυνάμεις κατόπιν, καὶ ἀδισμὸς ἀνυπόστατος ἦν),
P. 16 εἰς φυγὴν τρέπονται, χωροῦντες διὰ τῶν στενωπῶν· Ῥωμαῖοι
δὲ ἐφεπόμενοι τούτους ἀνήρουν ἀηλεῶς. οἱ δὲ περιλειφθέν-
τες καὶ ὄσους οὐκ ἔφθη ἐκθερίζειν ὁ πόλεμος, τὰ ὄπλα ῥίψαντες 20
εἰς ἰκεταίαν ἐτράποντο. ὅπερ ὁ στρατηγὸς θεασάμενος, τὸν ἵπ-
πον κεντρίσας καὶ τὸν δρόμον ἐπιταχύνσας, εἰσήλαυνέ τε καὶ τῶν
στρατιωτῶν τὴν ὁρμὴν ἀνετείχιζε, μὴ κτείνειν ἀναπέθων τοὺς

1. ταγεῖσα cod. uno verbo. 6. διαμέσων cod. 14. Fort. φυγῆς.
23. Fort. ἀνεγαίτιζε.

sum ac coagmentatum, paulatim distrahere. Fastigia muri cum submissi fossores pendula atque concava, id quod necesse erat accidere, reddidissent, lignis erectis suffulserunt, materiaque facile flagranti atque arida ingesta, ubi ignem subdiderant, cuniculo exceaserunt. Flamma excitata cum fulcimenta absumerentur, turres duae cum muro intermedio repente divisae subsederunt, ruinae edita in terram delatae sunt. Cretenses, novitate spectaculi stupefacti, parumper pugnam declinaverunt, prodigiū immanitate attoniti. Tum rursus captivitatis periculum ac servitutis animo recolentes, constipato agmine aciem coegerunt, perque murorum rudera Romanorum phalangem pervadentem fortissime excipientes, maioribus quam pro humana virtute animis in vitae discrimine dimicant. Tandem multis caesis, cum contra tam vehementem impetum diutius resistere non possent (ingruebat enim vis a tergo, impressione prorsus intolerabili), in fugam conversi in angiportus se deiecerunt: Romani vero insecuti dire eos trucidabant. Tum qui hactenus superstites erant, ac quotquot bellum non demessuerat, proiectis armis ad preces confugerunt. Qua re visa, praetor, calcaribus equo subditis, concitato cursu oppidum intrat et militum impetum inhibuit: non esse trucidandos suadens, qui arma abiissent, nec in

τὰ ὄπλα ῥίψαντας ἄνδρας, μηδὲ κατὰ ψιλῶν καὶ ἀόπλων ὠμῶς A. C. 961
καὶ ἀπανθρώπως χωρεῖν, ἀπανθρωπίας λέγων εἶναι, τὸ ἐπέϊξαν I. Rom. 2
καὶ γεγονὸς ὑποχείριον διασφείρειν ἤδη καὶ ἀποκτιννύειν ὡσπερὶ
πολέμιον. τούτοις τοῖς λόγοις μόλις ἐπέσχευεν ὁ στρατηγὸς τῆς B
στρατιᾶς τὴν μαιφόνον ὀρμήν.

ἦ. Ἐπεὶ δὲ κατὰ κράτος ἦλω ἡ πόλις, τὰ πρωτόλεια ὑφε-
λῶν ὁ στρατηγὸς, καὶ τὸ ἀκμῶν τῶν αἰχμαλώτων ἀνδραποδι-
σάμενος, διεληφώς τε ταῦτα καὶ εἰς ὃν ἐμέλλε κατάγειν Θράσιμ-
βον διατηρήσας ὡς μάλιστα, τὰ λοιπὰ τοῖς στρατιώταις προνο-
10 μεύειν προτέθεικεν. οἱ δὲ διὰ τῶν δωματίων χωροῦντες πολλὰς καὶ
πολυτελεῖς ἔκαρπῶντο τὰς ὠφελείας. πλείστον γὰρ καὶ ἀνεξάν-
τλητον τῶν Κρητῶν λέγεται πόλιν ἔνδον τὸν ὄλβον παρακατέχειν,
ἐπὶ συχνὸν οὐχ ἥκιστα εὐημερήσασαν, εὐμενοῦς τε καὶ μελιχίου C
πειραθεῖσαν τῆς τύχης, καὶ μηδὲν τι τῶν ἀπενυκταίων καθυπο-
15 μείναςαν, ἢ ἡ παλίντροπος τῶν χρόνων φορὰ ὡσανεὶ τινὰς κῆρας
ἐκκυκλίνδειν εἴωθε· μάλιστα δὲ πειρατικαῖς καὶ ληστρικοῖς κερρη-
μένην ἐκπλεύσει, τῶν γαιῶν ἀμφοτέρων λήϊσασθαι τὰ παράκτια,
καὶ τῶν τοιούτων ἐπιτηδευμάτων ἀποθησαυρίσαι πλοῦτον ἀμύ-
θητον. ἀλλὰ πῦτον μὲν τὸν τρόπον ἦλω τὸ ἄστυ καὶ πρὸς τῶν
20 Ῥωμαϊκῶν ἐλήφθη χειρῶν. ἐπεὶ δὲ τὰ ἔνδον ἐκκεκόμεστο ἅπαντα,
τὸν περίβολον ὁ Νικηφόρος κατασκάπτειν διακελεύεται· τοῦ δὲ
πολλαχῆ κατεριπωθέντος, ἐπὶ τὴν χώραν αὐθις ἀπῆγε τὴν δύνα-
μιν. ἀνδραποδισάμενός τε ταύτην καὶ ληϊσάμενος, καὶ τὸ ἀντί- D
ἔξου ἅπαν ἀναιμωτὶ παραστησόμενος, ἐπὶ τινὰ λόφον ὑψηλὸν

12. τῶν. Leg. τὴν αἶνε τῆν τῶν. 19. εἴλο τό cod.

rudos ac inermes crudeliter et sine humanitate irruendum: „inhumanitatis esse” aiebat, „eos qui cedant et se subiiciant, non secus atque hostes perdere et obtuncare.” His verbis aegre dux crudelem impetum exercitus inhibuit ac sedavit.

8. Oppido vi expugnato, praetor subtractas manubiarum primitias captivosque valentiores in servitute redactos seposuit, ad triumphumque, quem ducturus erat, diligenter reservavit: reliqua militibus diripienda proposuit. Illi per domos effusi praedam plurimam et magnificam fecerunt. Fertur enim Cretensium oppidum opes ingentes atque inexhaustas continuisse: propterea quod diu non parum felix, propitiam facilemque expertum fortunam, calamitatum nullam pertulisset, quas mutabilis temporum cursus tanquam aliquot pestes infligere solet: tum maxime, quod piraticis excursionibus et latrocinij usum, utriusque continentis populando littora, ejusmodi artibus divitias ineffabiles coacervasset. In hunc modum oppidum expugnatum Romanorumque manibus captum est. Evecta post haec omni spellectile, murorum ambitum perfodi atque disijci Nicephorus iussit: quo multis in locis destructo, in agrum rursus educit copias. Quem popu-

- A. M. 6469 *πειρία τε πολέμων ἐκ νεότητος ἀπάντων τῶν ὁμοεθνῶν ἀθρήτως*
 Ind. 4 *ὑπερετέρων, ἐπεὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς ἤσθετο δυνάμεις ἔκπλου καὶ*
Caesarini ποιουμένας κατὰ τῶν Κρητῶν, ἔγνω πρὸς αὐτοῦ τὸν και-
ρὸν εἶναι, ἀδεῶς τε τῆς ἀνατολῆς καταδραμεῖν, ὁπόσον ἡ Ῥωμαϊκὴ
διέπει ἀρχή, καὶ τοῦτο λήσασθαι ἀναιμωτῶ, καὶ πλοῦτον συναγεῖ-
5 ραι πλείστον, καὶ κλέος ἀέμνηστον ἀπενέγκασθαι. καὶ δῆτα τὸ
ἀκμαῖον καὶ νεανικὸν τῶν Ἀράβων καὶ Ἀγαρηνῶν συναλίσας, κατὰ
τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας ἐχώρει, πᾶν τὸ παραπίπτον κατεμπιπρῶν
καὶ λείαν τιθέμενος. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς, τὴν ἔφοδον τού-
10 Δτου αἰσθόμενος καὶ τὴν ὑκαιοθρον καὶ βιαίαν καταδρομὴν, Λέον-
 Fol. 276 v. *τα τὸν Φωκᾶν, ὁμαίμονα τοῦ Νικηφόρου τελούντα, καὶ τῶν*
τῆς Εὐρώπης στρατιωτικῶν καταλόγων κατάρχοντα (Δομέστικον
δύσεως Ῥωμαῖοι τὴν τοιαύτην ἀρχὴν ὀνομάζουσι), τῷ Χαμβδᾶν
ἀντίξουν ἐκπέμπει· ἄνδρα γενναῖον καὶ νεανικόν, φρενήρη τε δια-
15 φερόντως, καὶ τὸ ξυνοῖσον ἐν περιστάσεσιν ἐπιφράσασθαι πάν-
των, ὧν ἴσμεν, ἐπιβολώτατον· ᾧ θεία τις, οἶμαι, κατὰ τὰς
μάχας συννεμάχει ῥοπή, ἅπαν τὸ ἀντίπαλον καταστρεφομένη καὶ
τιθεῖσα ὑπόσπονδον.
- P. 11 β'. *Πολλῶν γὰρ αὐτῷ συνδραγόντων πολέμων παρὰ τὸν τῆς*
στρατηγίας καιρὸν, οὐδέποτε τοῦ ἀντικαθισταμένου ἀπῆλθε μειο-
20 νεκτῶν, ἀλλ' αἰεὶ τὸ πλεόν τῆς νίκης ἀποφερόμενος. τῷ τοι καὶ
Σκυθικῆς στρατιᾶς τὸν Ἰστρον περαιωθεισῆς τὸ κατ' ἐκεῖνο και-
ροῦ (Οὐγγουὺς τὸ ἔθνος κατονομάζουσιν), ἐπεὶ μὴ οἶός τε ἦν ὁ
8. *Ἀράβων] Ἀγάβων cod.*

tractatae usu inter populares suos omnes citra controversiam praestans, ubi intellexit Romanas copias maritimam contra Cretenses expeditionem suscepisse, tempus idoneum existimavit ad impune invadendum quicquid in Oriente Romanorum potestate teneretur, idque incruento milite vastandum: inde se et opes plane magnas et gloriam perpetuam reportaturum. Ita florentem ac firmum Arabum et Saracenorum, quem coegerat, exercitum in fines Romanos ducit: obvia quaeque incendit et diripit. Cognita eius incursione atque impetu, aperta vi facto, Romanus Imperator Leonem Phocam Nicephori fratrem, qui copiis Europae praeerat (Domesticum Occidentis Romani hoc officium appellant), adversus Chambaicum misit. Erat Leo vir strenuus, animo forti, prudentia singulari, ad optima pro temporibus consilia invenienda unus omnium, quos quidem novimus, felicissimus; quem divinum aliquod, opinor, in bellis adiuvabat numen, adversarios illi omnes subiciens, obnoxiosque reddens.

2. Etenim, cum in curriculo imperiorum bella gessisset plurima, nunquam tamen inferior discessit ab hoste, sed victoriae palmam semper consecutus est. Velut cum tunc exercitus Scythicus Istrum traiecisset (Hunos gentem nominant), neque Leo dux aperto Marte decernere cum illo

στρατηγὸς Λέων ἐξ ἀντιπάλου ταύτῃ συμπλέκεσθαι, ὑπεράρι- A. C. 961
 θμον ἐπαγαλλομένης τὸ πλῆθος τῆς φάλαγγος, σπανίζουσαν αὐ- I. Rom. 2
 τὸς καὶ οὐκ ἀξίωμαχον ἴλην στρατιωτῶν ἐπαγόμενος, ἔγνω μὴ ἐς
 προὔπτον κίνδυνον φέρων ἐνσεῖσαι αὐτὸν τε καὶ τοὺς συνεπομέ-
 5 νους, λαθραίως δὲ μᾶλλον τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσεῖν, καὶ τι γεν- B
 ναῖον δρᾶσαι καὶ ἀνδρικόν, καὶ δόξαν εὐκλεῖα σφετερίσασθαι.
 ἄρτι γοῦν διὰ τῶν δρυμῶν κρύβδην παραδραμῶν, καὶ τὴν ἔπαν-
 λιν τῶν Οὐγγῶν ἐξ ἀπόπτου περιαθρήσας, καὶ τὸ πλῆθος ἐς τὸ
 ἀκριβὲς κατασκοπήσας, ἄωρι τῶν νυκτῶν τριχῆ διαιρήσας τὴν
 10 φάλαγγα, ἐπῆει τοῖς Σκύθαις, καὶ τοσοῦτον φόνον αἰφνίδιον εἰσ-
 πεσῶν ἐν μικρᾷ καιροῦ ῥοπῇ ἀπειργάσατο, ὡς εὐαριθμήτους ἐκ
 τοῦ ἀμυθήτου πλῆθους διαφυγεῖν. τοῦτον τὸν στρατηγὸν Λέον-
 τα Ῥωμανὸς ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Ἀσίαν διεβιβάσατο, εἴ πως
 ἀλλὰ τὰς τε τῶν βαρβάρων ἐπιδρομὰς ἀνάστειλλει, καὶ τὰς ἀναί-
 15 δην τολμωμένας ἀναχαιτίσοι ἐπαγωγὰς. ὁ δὲ στρατηγὸς, ἐπεὶ C
 τῆς Εὐρώπης ἀπάρας τὴν Ἀσίαν κατέληφε, καὶ τὸ αὐθαδὲς καὶ
 ἀτέραμνον τοῦ Χαμβδᾶν ἠνωτίζετο, καὶ νεῶς καὶ κώμας πεπυρ-
 πολημένους εἴωρα, καὶ φρουρίων κατασκαφὰς, ἔρημιαν τε τῶν
 κατοίκων καὶ βίαιαν ἀπαγωγὴν, ἔγνω, μὴ ἐς προὔπτον κίνδυνον,
 20 ἐνιέναι τὴν στρατιάν, μηδὲ τῷ βαρβαρικῷ εἰς τοῦμφανὲς ἀντι-
 παρατάττεσθαι πλῆθει, πολλὰς μὲν ἐπανηρημένῳ νίκας, ταῖς δὲ
 παρ' ἑλπίδα γαυριῶντι τύχαις, μυριανθρώπους τε καὶ ἐς τὸ ἀκρι-
 βὲς καθωπλισμένας ἐπιφερομένῳ τὰς φάλαγγας· καὶ μάλιστα εὐ- D

14. ἀλλατῆς τε cod.

posset, quod acies hostium innumerabili multitudine superbiret, ipse vero exiguam infirmamque militum manum contra duceret, statuit in perspicuum periculum se suosque minime praecipitatum ire, insidiisque potius Scythas adoriri, ut sic praeclaro aliquo ac forti facinore edito gloriam singularem adipisceretur. Ita cum per silvas clam accessisset, consideratis undique ex occulto Hunarum castris, numeroque accurate perspecto, in-tempesta nocte exercitum trifariam partitus Scythas inuasit, subitque incursu tantam puncto temporis caedem fecit, ut ex multo maxima multitudine oppido pauci elaberentur. Hunc Leonem ducem Romanus Augustus in Asiam transmisit, si quo modo barbarorum perniciosas grassationes cohibere posset, et mala, quae impudenter inferre non verebantur, reprime-
 re. Dux, cum ex Europa profectus in Asiam venisset, Chamdanicum audaciam ac duritiam auditu acciperet, templa et oppida succensa videret, diruta castella, desolatam incolis regionem, iis violenter in captivitatem abductis, operae pretium duxit, ne in apertum periculum quas ducebat copias proficeret, neve aperto Marte cum tanta barbarorum multitudine aciem componeret, quae multas iam victorias retulisset, felicitique, quam experta erat praeter expectationem, fortuna superbiret: cum praesertim innumera paene multitudine hominum probe armatorum confertas turmas

A. M. 6469 ἀριθμητόν τε τὴν στρατιὰν καὶ οὐκ ἀξιόχρεων αὐτὸς ἐπαγόμενος,
 Ind. 4. κατεπτηγυῖάν τε τὰς τῶν Ἀγαρηνῶν ἐνημερίας καὶ τὰ καθ' ἑκά-
 Fol. 277 r. στην τρόπαια· κατεिल्φέναι δὲ μᾶλλον τὰ ἐπικαιρότατα καὶ
 κρημνώδη τῶν χώρων καὶ προλοχίζειν κατὰ ταῦτα, καὶ τὰς διεξ-
 ὁδους ὑποτηρεῖν· ὑπαντιάζειν τε τοῖς βαρβάροις ἐν τοῖς ἐπισφα- 5
 λείσι καὶ ἀμφιταλάντοις τῶν ἀταρπιτῶν, καὶ καρτερῶς ἀγωνίζε-
 σθαι, ὀπηρῖκα καὶ διοδεύοιεν.

γ'. Οὕτω δὴ γνωσιμαχήσαντι καὶ βουλευσαμένῳ τῷ στρα-
 τηγῷ Λέοντι ἐπῆλθε, καὶ λόγοις ὑπαλεῖψαι τὴν στρατιὰν καὶ
 P. 12 παραινέσειν ἐπιθῶσαι, κατὰ τῶν βαρβάρων ἦνικα δέοι χωρεῖν, 10
 καὶ θαρσάλευτέραν ἐργάσασθαι πρὸς τὸν πόλεμον. Διαναστὰς
 οὖν ἐπὶ τοῦ πλήθους καὶ μικρὸν ἐπισχῶν, τοιαύτην εἰσηγεῖτο πα-
 ραίνεσιν· „Ἄπαν μὲν τὸ καθ' ὑμᾶς στίφος εἰδὼς ἄριστον, ὃ συ-
 στρατιῶται, αὐτουργόν τε τὰ πολέμια, καὶ τακτικῆς ἐμπειρίας
 ἐπόπλεον, ἐπὶ τὴν Ἀσίαν ὁ κοινὸς ἀμφοτέρων δεσπότης καὶ βα- 15
 σιλῆος, κάμνουσαν ἤδη καὶ ἐπὶ γόνυ κεκλιμένην ταῖς τοῦ Χαμ-
 βδᾶν καταδρομαῖς τε καὶ προνομαῖς, ἐμοὶ τὴν τῆς ἡγεμονίας ἐγ-
 χειρίσας ἀρχὴν, διεβίβασε. παραινῶ τοίνυν καὶ συμβουλεύω,
 οὐχ ὅπως γενναίως ἀντιτάξοισθε τοῖς ἐχθροῖς (οἴμαι γὰρ μὴ δεῖ-
 Βσθαι λόγων ὑμᾶς ἐναγόντων ἐς εὐτολμίαν, οἷς ἐξ ἀπαλῶν ἀνδρεία 20
 μετὰ τόλμης ἐξήσκηται)· ἀλλ' ὡς ἂν ἄριστα βουλευσάμενοι κα-
 ταιγωνίσοισθε τὸν ἐχθρόν. πόλεμος γὰρ οὐ τοσοῦτον ἐξ ἀντιπά-
 λου κατορθοῦσθαι ῥοπῆς εἴωθεν, ὅσον εὐβουλίας προνοῖα καὶ
 τροπαίων ἐπαγωγῇ ῥαδιουργουμένη κατὰ καιρόν. τὴν μὲν οὖν

5. ἀταρπιτῶν cod. 8. γνωσομαχῆσαντι cod.

inferret; ipse exiguam infirmamque manum ductaret, Saracenorum faustis adeo successibus pavidam, iisque tropaeis, quae quotidie erigebant: sed ut potius opportunissima praeruptaque loca occuparet, inque locatis insidiis hinc inde transeuntes hostes observaret, atque illis in lubricis ancipitibusque viarum angustiis occurrens, in transitu fortiter cum eis dimicaret.

8. Sic animo attento deliberanti Leoni duci in mentem venit, verbis quoque exacuere exercitum, eumque exhortationibus firmare, quando ex re foret adversus barbaros signa movere, et alacriorem ad bellum reddere. Ita in concionem ascendens, cum paulisper siluisset, cohortationem eiusmodi instituit: „Omnes legiones vestras, commilitones, communis noster Dominus et Imperator, quod firmas, nec virtute in bellis minus quam usu in re militari praeditas esse sciret, in Asiam Chambdani incursionibus populationibusque defessam iam atque ruentem, summa imperii mihi tradita, transmisit. Quamobrem hortor et suadeo, non ut fortiter rem geratis contra adversarios (neque enim cohortatione vos puto indigere, qui virtutem et audaciam a puero praestitistis), sed ut quam prudentissimo consilio hostem expugnetis. Nam non tantum violento impetu bellum solet provehi, quantum iudicii prudentia et victoriis per calliditatem opportune partis. Co-

παράταξιν τῶν ἐχθρῶν ἴσται σαφῶς, ὅση διὰ τῶν τῆδε πεδίων A. C. 961
 ἐκέχυνται, ὡς πολλή τέ ἐστι καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαλίνουσα· τὴν δὲ I. Rom. 2
 καθ' ἑμᾶς στρατιὰν γενναίαν μὲν καὶ νεανικὴν τῆ τε βίῳμῃ καὶ
 τοῖς φρονήμασι καὶ αὐτὸς εἶναι φημι· πλήθει δὲ καὶ ταῖς φύλαγ-
 5 ξιν οὐκ ἂν φαίη τις ἀξιομάχον. δεῖ οὖν Ῥωμαίους ὄντας μεμη- C
 χαῖσθαι τε καὶ βεβουλεῦσθαι δεόντως, ἐν τοῖς ἀπόροις ἐξευρί-
 σκειν τὰ πρόσφορα, αἰρεῖσθαι τε πρὸ τῶν δεινῶν τὰ ξυμφέρον-
 τα. μὴ οὖν ἀλογίστω φορᾷ καὶ παραβόλοις τολμημασιν εἰς
 προὔπτον αὐτομολήσωμεν ὄλεθρον. τόλμα γὰρ ἀγαλλίνωτος ἐς
 10 κίνδυνον εἴωθε συνωθεῖν, ἣ δὲ μετὰ λογισμοῦ μέλλησις διασώ-
 ζειν οἶδε τοὺς κεχημένους αὐτῆ·”

δ'. „Παραίνῳ τοιγαροῦν, ἄνδρες, μὴ διακινδυνεύειν πρὸς
 τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τόπων τῶν πεδεινῶν ἀκαθέκτοις ὁρμήμα-
 σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἐρυμνῶν ἑλλοχῶντας τουτωπὶ χωρίων τὴν ἐκει-
 15 των ὑπομένειν ἀφίξιν καὶ διάβασιν· τηνικαῦτα δὲ τούτοις ἐρῶ- D
 μενέστερον ἐπιτίθεσθαι καὶ γενναίως ἀντικαθίστασθαι. ταύτῃ Fol. 277 v.
 γὰρ οἶμαι (σὺν Θεῷ φάναι) κρατήσῃν τε τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν
 λείαν ἅπασαν τῶν ὁμοφύλων πρὸς ἡμᾶς ἀνασώσασθαι. τῷ γὰρ
 ἀπροσδοκῆτῳ τῶν ἐπιδρομῶν δουλοῦσθαι εἴωθε τὰ πολέμια, καὶ
 20 ταῖς αἰφνιδίαις ὑπέξελάσει τὰ ὑπέρανχα καὶ ἀλαζονικὰ πέφυκε
 φρονήματα θραύεσθαι. τὴν τε οὖν ἡλικιώτιν ἀρετὴν διατηροῦν-
 τες καὶ τὴν σύντροφον πρὸς τοὺς ἀγῶνας εὐγένειαν, τοῖς ἐναν-
 τίοις ὑπαντιάζετε, ὅτε σημήνω ταῖς σάλπιγγι·” τοιαύτην μὲν ὁ P. 13
 στρατηγὸς τὴν παραίνεσιν ἐξηγήσατο· ὁ δὲ στρατὸς ἠλάλαξέ τε

*pias hostium per hos campos effusas probe nostis tot esse ut numerum su-
 perent: exercitum nostrum intrepidum et alacrem virtute animoque esse
 vel ipse fateor: multitudine catervisque militum firmissimum ad pugnam ne-
 mo facile dixerit. Proinde debemus, quandoquidem Romani sumus, acu-
 men consiliumque debitum adhibere, quemadmodum in loco difficili consti-
 tuti convenientia inveniamus, utilliaque potius quam exitiosa consilia capia-
 mus. Ne igitur inconsiderato impetu ausisque temerariis in apertam rua-
 mus perniciem. Nam effrenata audacia in periculum solet conicere, cun-
 ctatio cum iudicio coniuncta servare potest illos qui ea utuntur.”*

4. „Quare vos hortor, commilitones, ne locis campestribus in discrimen vos adversus barbaros intemperatis incursionibus offeratis, verum ut, in regionibus natura munitis illis insidiantes, eorum praestolemini adventum ac transitum: tunc autem ut fortiter eos adorti acriter rem geratis. Sic enim opinor (pace numinis dixerim), nos et superaturos hostes, et praedam omnem popularibus nostris ereptam recepturos. Habent enim hoc adversarii, ut improvisis percellantur incursibus, utque aggressionibus repentinis elati atque impotentes animi eorum frangantur. Ita juvenilem virtutem servantes, et assuetam in praeliis generositatem, adversarii occurrunt, ubi tubis signum dederit.” Hac habita oratione a duce, exercitus

A. M. 6469 και ἔπεκρότησε, καὶ ὡς τὰ κράτιστα ὑποθεμένῳ ἢ ἂν ἤγοιτο
 Ind. 4 Ἐπεσθαι προθύμως ἦν. ἐνέδραις οὖν διαιλήφει τὴν ὁδὸν, ἀπο-
 τόμους τὰς ἀκρωρείας προβαλλομένην, κρημνώδεις τε καὶ σηραγ-
 γώδεις ὡς τὰ πολλὰ, τὰς ὑπωρείας δὲ βαραθρώδεις τε καὶ ἀμφι-
 λαφεῖς πρέμωνν τε καὶ παντοδαπῶν ἰδέαις φυτῶν. ταύτῃ προ- 5
 λοχίσας ὁ στρατηγὸς καθῆστο, τὴν τῶν βαρβάρων προσμένων
 ἐπήλυσιν. ὁ δὲ Χαμβδᾶν, τῷ τε πλήθει τῶν ἐφεπομένων καὶ
 ταῖς φάλαγξι σοβαρευόμενος καὶ γαυρούμενος, τῇ τε τῶν λαφύ-
 Βρων πλησιονῇ καὶ τῇ τῶν αἰχμαλώτων ἀπαγωγῇ ἐπαιρομένός τε
 καὶ βρενθνόμενος, πολλὰς κατὰ θάτερα τὰς ἐπιξέλασεις ἐποιεῖτο, 10
 ἐφ' ἵππου θηλείας καὶ μέγεθος καὶ δρόμον ὑπερφουοὺς ἐποχούμε-
 νος, καὶ τῆς στρατιᾶς πῆ μὲν οὐραγῶν, πῆ δὲ προοδεύων, καὶ
 τὸ δόρυ σείων, καὶ ταῖς ἀδραῖς μεθίεις, εἴτ' αὐθις μεθέλκων
 πρὸς ἑαυτὸν κραδαινόμενον. ἐπεὶ δὲ τὴν ἐπιπέλατον ὁδὸν διελ-
 θῶν ταῖς δυσχωραῖς προσέβαλλε, καὶ τοῖς στενωτάτοις καὶ ἀνω- 15
 μάλοις συνειληθέντες τῶν τόπων οἱ βάρβαροι τὴν φάλαγγα διελύ-
 σαντο, καὶ ὡς πῆ ἐνὸν ἦν ἐκάστω, κατὰ κρημνώδη διήεσαν,
 τηνικαῦτα ταῖς σάλπιγξι τὸ ἐνυάλιον ὑποσημήνας ὁ στρατηγὸς
 Cκαὶ τῶν λόγων διαναστήσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ὑπηγνίαζε τοῖς
 βαρβάροις. 20

ε'. Καὶ πάντες ἐπὶ τῶν ξιφῶν εἶχον τὰς δεξιὰς, καὶ ταῦτα
 σπασάμενοι ἐπιστροφάδην ἔκτεινον τὸ ἀντίπαλον κεκμηχὸς τῇ
 ὄδοιπορία, ἀκμήτες αὐτοὶ τούτῳ πελάζοντες. καὶ κἄν καὶ αὐ-
 τὸς ὁ Χαμβδᾶν ἦλω μικροῦ πρὸς τῶν Ῥωμαίων δορυάλωτος· εἰ

2. προθύμως. Sic cod. 22. σπασάμενος cod. 23. ἀκμήταις cod.

clamore plausuque sublato paratus erat eum, ut optima suadentem, sequi
 quacunque duceret. Proinde insidiis iter cingit, quod cum cacumina prae-
 rupta, ardua et cavernosa sane protendebat, tum dorsa montium voragi-
 nosa, silvis et cuiusque modi stirpibus opacata. Ibi insidiis ante positus
 praetor consederat, barbarorum exspectans adventum. Chambdan, sub-
 sequentium multitudine catervisque fretus et insolens, neque minus elatus
 atque superbus ob praedae copiam quam ob abstractionem captivorum,
 frequenter utroque procurrebat, vectus equa tum magnitudine tum perni-
 citate singulari, modo claudens modo antecedens agmen, lanceam vibrans,
 ac nunc permittens auris, nunc rursus crispata ad se recipiens. Ubi ve-
 ro emensa equitabili via ad fauces appropinquaverat, angustisque et aspe-
 ris locis conclusi barbari acie soluta ut quisque poterat per crepidines ni-
 tebantur, tum dux, signo tubis dato, excitatis circa sese insidiis, obviam
 se barbaris obtulit.

5. Ita cuncti, gladios dstrictos in manus sumentes, hostes itinere
 defatigatos strenue ceciderunt, cum ipsi integri ad illos accessissent.
 Neque multum abfuit quin ipse Chambdan a Romanis caperetur: nisi, ut

μη, τὴν ἄλλως ἀγχίνους ὢν κὰν τοῖς ἀπόροις δὲδὸς ἐννοῆσαι τὰ
 δέοντα, τὸν δὲ ἐπιφέρειτο ἄργυρον καὶ χρυσὸν χύδην ἐπὶ τῆς
 ἀταρπυτοῦ διασπείρειν προσέταξεν· ᾧ καὶ περισπάσας τὴν τῶν
 Ῥωμαίων ὁρμὴν, ἀσχοληθέντων τῆ τοῦ χρυσοῦ συλλογῇ, μετ'
 5 ἄλλων ἵπασπιστῶν μόγις τὸν τοιοῦτον διαπέφευγε κίνδυνον. λέ-
 γεται δὲ τοσοῦτον αὐτουργηθῆναι φόνον τοῦ βαρβαρικοῦ πλῆ-
 θους πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον, ὡς πολλα-
 χου τῶν χώρων ἐκείνων σωρείας ἀνθρωπέων ὄστων ὀρῦσθαι μέ-
 χρι καὶ νῦν. ἐπεὶ δὲ τοιούτοις τροπαίοις καὶ στρατηγήμασι τὴν
 10 πολυάνθρωπον πληθὺν τῶν βαρβάρων ὁ στρατηγὸς ἠγωνίσαστο
 καὶ διέφθειρε, καὶ τὸ ὑψαύχενον τοῦ Χαμβδᾶν καὶ τετυφωμένον
 εἰς ἀγενῆ καὶ ἀνανδρον δειλίαν καὶ φρυγαδείαν κατέσπασε καὶ
 συνέκλεισε, τοὺς ἅμφ' αὐτὸν συναγγοχίδς καὶ τὴν λείαν ἐπισυνά-
 ξας, ὅση τε ἦν βαρβαρική, καὶ ὀπόση Ῥωμαϊκὴ ἐκ τῆς προνο-
 15 μῆς τοῖς βαρβάροις συνῆθροιστο, ταύτης τὸ πλεῖστον τῆ στρα-
 τιᾷ διένειμε· καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐφοδιάσας ἐπὶ τὰ σφῶν ἤθη
 ἀποτρέχειν ἐξέπεμπε· τοὺς δὲ τῷ πολέμῳ ληφθέντας πέδας
 ἀσφαλισάμενος τῶν Λαγαρηῶν, ἐκαιώνιζεν ἐπιπέκια, καὶ τῆ προ-
 νοίᾳ τὰς εὐχαριστηρίους ἐσπένδeto προσευχὰς, καὶ πρὸς τὴν αὐ-
 20 τοκράτορα δυνναστείαν ἠπέλεγτο, θριάμβευσαν εἰς τὸ Βυζάντιον.
 ὁ δὲ στρατὸς ἐν κρότοις εἶχε τὸν στρατηγὸν, ἀγάμενοι τοῦτον
 ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἄνδρα ἐπιφημίζοντες, ὅλον μὴ φέρειν ἄλλον τὴν
 τότε γενεάν, καὶ τῆς εὐτυχίας αὐτὸν ἐξεθείλαζον, κατὰ ῥοῦν αὐ-
 τῷ προχωροῦντα τὰ τῶν πολέμων ὀρῶντες ὡς μάλιστα. δ δὲ

10. ὁ στρατηγόνισατο cod. Lege κατηγωνίσαστο. vid. 14. B.

erat alias acutus et promptus ad recta consilia in difficultatibus invenien-
 da, argentum et aurum, quod secum portaverat, temere per viam spargi
 iussisset: qua re Romanorum in colligendo auro occupatorum distracto im-
 petu, cum paucis protectoribus periculum effugit. Tanta autem dicitur
 hoc praelio barbarae multitudinis facta esse clades, ut per agros illos nocer-
 vi ossium humanorum ad hunc usque diem conspiciantur. Dux, huiusmo-
 di victoriis ac stratagematis ingenti barbarorum multitudine debellata ac
 deleta, postquam arrogantem iactationem Chambdani in ignobilem atque
 ignavam timiditatem fugamque convertisset compulsissetque, suis unum in
 locum congregatis, convecta tum barbarica tum etiam Romana praeda,
 quam in populatione barbari collegerant, eius maiorem partem exercitui
 distribuit: captivos viatico donatos ad suam quemque domum reverti iussit:
 deinde Saracenis, quos hoc bello captivos fecerat, in vincula coniectis,
 conclamata victoria, gratulatione rei bene gestae providentiae facta, ad
 Imperatoris numen ire contendit, Constantinopoli triumphaturus. At mi-
 lites ducem plausu efferebant, admirantes haud immerito, et virum praedicant-
 es, qualem neminem alium tulisset ea aetas: neque minus a felicitate eum ce-
 leberrant, cum viderent, ex sententia in bellis illi uni omnia procedere. Ipse ut

- A. M. 6469 κατειληφώς τὸ Βυζάντιον, ἐπεὶ μετὰ πλειστης ὅτι λείας καὶ μυ-
 Ind. 4 ρίων δορυαλώτων Ἀγαρηνῶν εἰσῆι, ὑπεδέχθη τε ὑπὸ τοῦ αὐτο-
 κράτορος Ῥωμανοῦ φιλοτίμως, κατὰ τοῦ θεάτρον θριαμβεύσας,
 τῷ πλήθει τῶν ἀνδραπόδων καὶ τῶν λαφύρων τοὺς θεωμένους
 ἐξέπληξεν· ἀμοιβὰς τε καὶ τιμὰς, ἀναλογούσας τοῖς πόνοις, πα- 5
 ρὰ τοῦ κράτους ἀπελήφεν. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ στρατηγὸς Λέων
 τὴν Ἀσίαν ἔσωσε, καταγωνισάμενος τὸν Χαμβδᾶν, φυγάδα τε
 καὶ ἀλήτην ἀπεργασάμενος.
- C 5. Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκᾶς, ὁ τοῦ ῥηθέντος Λέοντος σύν-
 αιμος (δεῖ γὰρ ἀνακεφαλαιωσάμενοι τὸν λόγον καθ' εἰρμὸν πρό- 10
 σω τῆς ἱστορίας χωρεῖν), ὡς τῇ τῶν Κρητῶν πελάσας ἐκεῖ διε-
 χεῖμαζε, καὶ τὸν τε στρατὸν τὰ πολεμικὰ διεγύμναζε, καὶ τὰς
 ἐλεπόλεις ἐτεκταίνετο, ἐπέπερ κατὰ νοῦν αὐτῷ πάντα προῦκε-
 χωρήκει, ἄρτι τοῦ ἤρος ἐκ τῆς χειμερινῆς τροπῆς ἡρέμα προκύ-
 πτοντος, τὸν περὶ αὐτὸν καθοπίσας στρατὸν καὶ εἰς βαθεῖαν 15
 παραταξάμενος φάλαγγα, τὰς τε σάλπιγγας ἐπαυλήσας καὶ τὰ
 τύμπανα παταγήσας κατὰ τοῦ ἄστεος ἤλαυνεν. ἐν ᾧ δὲ ὁ στρα-
 τηγὸς τὴν ἴλην κατὰ μέτωπον ἐκρατύνετο, καὶ εἰς πλασίον τὰς
 Δδυνάμεις συνέταττε, γύναιον ἐταιρικὸν, ἀκκιζόμενόν τε καὶ θρυ-
 πτόμενον, ἰταμὸν ἐπιεικῶς τυγχάνον καὶ ἀναιδῆς, τῶν προμα- 20
 χεύων προκύπτον, γοητείας ἰποιεῖτό τινας καὶ ἐπωδᾶς. λέγεται
 γὰρ κατόχους εἶναι Κρητᾶς μαντείας καὶ βωμολοχίας καὶ πλά-
 Fol. 278 ν. ναις, πρὸς τῶν Μανιχαίων καὶ τοῦ Μωάμεθ παρεληφότας ἀνέ-

9. σύναιμος. Ea vox in codice omissa, recenti manu superscripta est.
 Paulo post auctor vel librarius scribere debuisset ἀνακεφαλαιωσάμενον
 aut ἀνακεφαλαιωσαμένους. 19. ἡτερηκόν cod.

Constantinopolim venit, cum praeda quamplurima et captivis Saracenis per-
 multis ingressus, a Romano Imperatore magnifice receptus est, perque Circum
 triumpho acto, captivorum ac spoliolorum copia in stuporem spectantes rapuit,
 praemiis subinde et honoribus pro laborum magnitudine a principe acceptis.
 Leo dux, fuso, fugato, exagitato Chambdano, hunc in modum Asiam servavit.

6. Nicephorus autem Phocas, Leonis, de quo diximus, frater (opor-
 tet enim repetita narratione in serie historiarum procedere), cum admotis
 ad Cretensem urbem castris illic hiberna duceret, ac exercitum militari-
 bus studiis exerceret, obsidionalesque machinas fabricaret, cum omnia illi
 ex sententia cessissent, verna paulatim tempestate ex hiberna mutante ac
 apparente, armato qui praesto erat exercitu, inque altam phalangem in-
 structa acie, clangentibus tubis, tympanisque perstreptentibus, contra op-
 pidum proficiscitur. Dum vero dux turmas a fronte firmat, et in agmen
 quadratum copias constituit, impudica quaedam, procax, fastidiosa mu-
 liercula, petulans admodum ac proterva, a propugnaculis prospiciens, prae-
 stigias quasdam et incantamenta peregit. Ferunt enim Cretenses vaticini-
 nationibus, fraudibus impiis et erroribus addictos esse, harumque rerum
 scientiam a Manichaeis et a Moamothe antiquitus accipisse. Neque hac sola

παθεν. οὐ ταύτη δὲ μόνον τὸ Ἰταμὸν ἐκείνο γύναιον τὸ ἀναιδὲς A. C. 961
καὶ ἀκόλαστον ἐπεδείκνυτο· ἀλλὰ καὶ, τὸν γιτωνίσκον παρὰ τὸ I. Rom. 2.
μέτριον ἀνασευρκὸς καὶ ἀπογυμνοῦν τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἐς
τὸν στρατηγὸν ἐπέσκωπτεν ἐπαρώμενον. καὶ δὴ τις τῶν εὐστό-
5 ὄνων τοξοτῶν, τὴν νευρὰν ἐντεινόμενος, βύλλει τὸ ἀκόλαστον γύ- P. 15
ναιον, καὶ χαμαιδριφές τῶν πύργων κατήνευγε, διαβράγεν αὐτή-
κα, καὶ τὸ ψυχιδίον ἀποφυσῆσαν, καὶ τίσιν τῆς ὕβριος τὸν οὐ-
κτρὸν ἐπισπασάμενον ὄλεθρον. ἄρτι δὲ τῆς μάχης καρτεράς ἀναδ-
ρίπισθεις, χρόνον μὲν τινα ἀντεῖχον οἱ Κρήτες, ἐκ τῶν τειχῶν
10 ἐκθύμως ἀγωνιζόμενοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ῥωμαίων τιτρώσκοντες.

ζ. Ὁ δὲ στρατηγὸς, τοῦτο καταμαθὼν, τὰς ἀφειηρούς
θῦττον παρήγαγε μηχανὰς, καὶ βύλλειν τοὺς βαρβάρους ἐκέλευε. B
καὶ πρὸς τούτοις τοῖς τέχεσι προσέπελασε τὴν ἐλέπολιν· κριὸν
Ῥωμαῖοι τὸ τεχνούργημα ὀνομάζουσι, τῷ δίκην κριοῦ προτομῆς
15 τὸν σίδηρον ἀπικαίεσθαι, ὅς ἐνηρμοσμένος ὢν τῇ δοκῷ παλεῖ
τὸν δόμον τοῦ ἄστεος. τῶν δὲ πετροβόλων βάρη θάμινά τῶν λί-
θων ἐπαφιέντων, εὐπετῶς οἱ βάρβαροι ἀνεστέλλοντο· καὶ τοῦ
κριοῦ τοῖς τέχεσιν ἔγγριμφθέντος καὶ κραταιῶς ταῦτα τύπτοντος,
ἄνδρες ὑποδύντες τὴν ταφρεῖαν συγχοί, λιθοτόμα ὄργανα φέρον-
20 τες, καὶ ἀνορύττειν ἐκείθεν ἀρξάμενοι, ἐξεκόλαπτον ἡρέμα, καὶ
τὴν λίθον διέκοπτον, ἵνα τοῦ τείχους ἢ βύσις ἡρήρευτο. παρὰ
τῶν δὲ ψαμμῶδες ταύτη τὸ μέρος ἢ λίθος λαχοῦσα ὑπεῖκε τε C
καὶ ἐνεδίδου ὡς μάλιστα. ὁ δὲ κριὸς τύπτων οὐκ ἀνή τὸ ἔρμα,
καὶ κατὰ μικρὸν διασπῶν τὴν οἰκοδομίαν, ἐς τὸ ἀκριβὲς συμπε-

15. καὶ cod.

re petulans muliercula protervitatem atque audaciam manifestam reddidit:
verum, sublata quoque plus quam tempus postulabat tunica nudatoque cor-
pore, in ducem dicitur et execrationes iecit. Tum vero sagittariorum pe-
rītorum aliquis intento arcu importunam mulierem confixam de turribus in
terram diecit, ut, evestigio disrupta, efflata anima poenam insolentiae
acerbo interita consequeretur. Iam vero acri pugna conserata, restiterunt
per tempus aliquod Cretenses, strenuo fortique animo ex muris dimican-
tes, ac Romanorum non paucos vulnerantes.

7. Qua re perspecta, praetor petrarías celeriter adduxit, barbaros
lapidibus peti iussit. Ad haec muris admovit helepolim: arietem hoc inven-
tum Romani vocant, propterea quod ferrum, quod trabi praefixum oppidi
moenia pulsant, ad capitis arietini formam effictum est. Petrariis crebra
maxorum pondera rotantibus, parvo negotio barbari repressi sunt. Inte-
rim, ariete muris insinuato, maioreque impetu eos quatiente, viri non
pauci, lapididarum instrumenta gerentes, fossam ingressi sunt: inde suffo-
dere orsi excindebant paulatim dirimebantque lapides, quibus muri fun-
damenta nitabantur. Casu autem accidit ut lapis, propterea quod erat il-
la ex parte arenosior, facillime cederet locumque daret. Neque aries in-
termisit interea pulsare munitionem, murique contextum, quantumvis dea-

- A. M. 6469 *κιλημένην ούσαν και δυσαπόσπαστον. ἐπει δὲ τὰ γείσα, ἤπερ*
 Ind. 4 *διώρτυτον οἱ ἐπὶ τοῦτο ταχθέντες, ἐκκρημῆ και ὑπόκενα, ὡς τὸ*
εἰκὸς, ἐξειργάσαντο, ὀρθοστάδην ξύλοις ὑπήρειδον, ὕλην τε τα-
χυδαῆ και αἶον συννήσαντες και πῦρ ἐνιέντες, τῆς διώρυχος
ὑπέξησαν. τῆς δὲ φλογὸς ἀναφθείσης και τῶν στηριγματίων ἀν-
 D *θρακωθέντων, δύο πύργοι ὁμοῦ τῷ διαμέσῳ τούτων δομήματι*
τοῦ τείχους ἐξαπιναιῶς ἀποθράγυντες, ὑψίξανόν τε, και ὑπωλί-
 D *θσθαινον, και πρὸς τοῦδαφος κατεφέροντο. οἱ δὲ Κρητες, τῷ*
καινῷ τοῦ ὀράματος θαμβηθέντες, ἐπ' ὀλίγον χρόνον τὴν μάχην
ἐξέκλιναν, τῷ τεραστίῳ καταπλαγέντες τοῦ πράγματος. εἰτ' αὖ-
 10 *θις τὸν τῆς αἰχμαλωσίας και δουλείας ὑπολογισόμενοι κίνδυνον,*
εἰς ἀρῆραγῆ παράταξιν συνηθροῦζοντο, και διὰ τῶν κατερικωθέν-
των τειχῶν τὴν Ῥωμαϊκὴν διαβαίνουσαν φάλαγγα ἐβῶμενέστατα
ὑπεδέχοντο, δαιμονίως τε διηγωνίζοντο, περὶ ψυχὴν κινδυνεύον-
 Fol. 279 r. *τες. ἄρτι δὲ πολλῶν ἀναιρεθέντων, ἐπει πρὸς τῶσαύτην ἀναν-*
 15 *ταγώνιστον ῥοπήν οὐχ οἰοί τε ἦσαν ἀντικαθίστασθαι (ἐπέβρι-*
σαν γὰρ αἱ δυνάμεις κατόπιν, και ὠθισμὸς ἀνυπόστατος ἦν),
 P. 16 *εἰς φυγὴν τρέπονται, χωροῦντες διὰ τῶν στενωπῶν Ῥωμαῖοι*
δὲ ἐφεπόμενοι τούτους ἀνήρουν ἀνηλεῶς. οἱ δὲ περιλειφθέν-
τες και ὄσους οὐκ ἐφθῆ ἐκθερίζειν ὁ πόλεμος, τὰ ὄπλα ῥίψαντες
 20 *εἰς ἱκετεῖαν ἐτράποντο. ὅπερ ὁ στρατηγὸς θεασάμενος, τὸν ἵπ-*
πον κεντρίσας και τὸν δρόμον ἐπιταχύνας, εἰσήλαυνέ τε και τῶν
στρατιωτῶν τὴν ὀρμὴν ἀνετείχιζε, μὴ κτείνειν ἀναπέθων τοὺς

1. *ταγεῖσα* cod. uno verbo. 6. *διαμέσων* cod. 14. Fort. *φυγῆς*.
 23. Fort. *ἀνεχάτιζε*.

sum ac coagmentatum, paulatim distrahere. Fastigia muri cum submissis fossores pendula atque concava, id quod necesse erat accidere, reddidissent, lignis erectis suffulserunt, materiaque facile flagranti atque arida ingesta, ubi ignem subdiderant, cuniculo excesserunt. Flamma excitata cum fulcimenta absumerentur, turres duas cum muro intermedio repente divulgatae subsederunt, ruinaeque edita in terram delatae sunt. Cretenses, novitate spectaculi stupefacti, parumper pugnam declinaverunt, prodigii immanitate attoniti. Tum rursus captivitatis periculum ac servitutis animo recoleantes, constipato agmine aciem coegerunt, perque murorum rudera Romanorum phalangem pervadentem fortissime excipientes, maioribus quam pro humana virtute animis in vitae discrimine dimicaverunt. Tandem multis caesis, cum contra tam vehementem impetum diutius resistere non possent (ingruerat enim vis a tergo, impressione prorsus intolerabili), in fugam conversi in angiportus se deiecerunt: Romani vero insecuti dire eos trucidabant. Tum qui hactenus superstites erant, ac quotquot bellum non demessuerat, proiectis armis ad preces confugerunt. Qua re visa, praetor, calcaribus equo subditis, concitato cursu oppidum intrat et militum impetum inhibuit: non esse trucidandos suadens, qui arma abiecerant, nec in

τὰ ὄπλα φέραντας ἄνδρας, μηδὲ κατὰ ψιλῶν καὶ ἀόπλων ὡμῶς A. C. 961
καὶ ἀπανθρώπως χωρεῖν, ἀπανθρωπίας λέγων εἶναι, τὸ ἐπέξαν I. Rom. 2
καὶ γεγονὸς ὑποχείριον διαφθεῖρειν ἤδη καὶ ἀποκτινύνειν ὡσπερὶ
πολέμιον. ταῦτοις τοῖς λόγοις μόλις ἐπέσχευεν ὁ στρατηγὸς τῆς B
στρατιῆς τὴν μαιφόνον ὁρμὴν.

η'. Ἐπεὶ δὲ κατὰ κράτος ἦλω ἡ πόλις, τὰ πρωτόλεια ὑφε-
λῶν ὁ στρατηγὸς, καὶ τὸ ἀκμαῖον τῶν αἰχμαλώτων ἀνδραποδι-
σάμενος, διειληφῶς τε ταῦτα καὶ εἰς ὃν ἐμέλλε κατάγειν θρίαμ-
βον διατηρήσας ὡς μάλιστα, τὰ λοιπὰ τοῖς στρατιώταις προνο-
10 μεύειν προτέθεικεν. οἱ δὲ διὰ τῶν δωμάτων χωροῦντες πολλὰς καὶ
πολυτελεῖς ἐκαρποῦντο τὰς ὠφελείας. πλεῖστον γὰρ καὶ ἀνεξάν-
τλητον τῶν Κρητῶν λέγεται πόλιν ἔνδον τὸν ὄλβον παρακατέχειν,
ἐπὶ συχρὸν οὐχ ἤκιστα εὐημερήσασαν, εὐμενοῦς τε καὶ μελιγχοῦ C
πειραθεῖσαν τῆς τύχης, καὶ μηδὲν τι τῶν ἀπενυκταίων καθυπο-
15 μείναςαν, ἧ ἡ παλίντροπος τῶν χρόνων φορὰ ὡσανεὶ τινος κῆρας
ἐπικυλίνδειν εἶωθε· μάλιστα δὲ πειρατικαῖς καὶ ληστρिकाῖς κεχη-
μένην ἐκπλεύσει, τῶν γαιῶν ἀμφοτέρων λήσασθαι τὰ παράκτια,
καὶ τῶν τοιούτων ἐπιτηδευμάτων ἀποθησαυρίσαι πλοῦτον ἀμύ-
θητον. ἀλλὰ τοῦτον μὲν τὸν τρόπον ἦλω τὸ ἔστυ καὶ πρὸς τῶν
20 Ῥωμαϊκῶν ἐλήφθη χειρῶν. ἐπεὶ δὲ τὰ ἔνδον ἐκκεκόμιστο ἅπαντα,
τὸν περίβολον ὁ Νικηφόρος κατασκύπτειν διακελεύεται· τοῦ δὲ
πολλαχῆ κατεριπωθέντος, ἐπὶ τὴν χώραν αὐθις ἀπῆγε τὴν δύνα-
μιν. ἀνδραποδισάμενός τε ταύτην καὶ ληϊσάμενος, καὶ τὸ ἀντί- D
ξον ἅπαν ἀναιματωτὶ παραστησάμενος, ἐπὶ τινὰ λόφον ὑψηλὸν

12. τῶν. Leg. τὴν εἶνε τὴν τῶν. 19. εἶλο τό cod.

sedos ac inermes crudeliter et sine humanitate irruendum: „inhumanitatis esse” aiebat, „eos qui cedant et se subiiciant, non secus atque hostes perdere et obtruncare.” His verbis aegre dux crudelem impetum exercitus inhibuit ac sedavit.

8. Oppido vi expugnato, praetor subtractas manubiarum primitias captivosque valentiores in servitutem redactos seposuit, ad triumphumque, quem ducturus erat, diligenter reservavit: reliqua militibus diripienda proposuit. Illi per domos effusi praedam plurimam et magnificam fecerunt. Fertur enim Cretensium oppidum opes ingentes atque inexhaustas continuisse: propterea quod diu non parum felix, propitiam facilemque expertum fortunam, calamitatum nullam pertulisset, quas mutabilis temporum cursus tanquam aliquot pestes infligere solet: tum maxime, quod piraticis excursionibus et latrocinij usum, utriusque continentis populando littora, ejusmodi artibus divitias ineffabiles coaccervasset. In hunc modum oppidum expugnatum Romanorumque manibus captum est. Evecta post haec omni suppellectile, murorum ambitum perfodi atque disici Nicephorus iussit: quo multis in locis destructo, in agrum rursus educit copias. Quem populus, hominibus in servitutem redactis, cum quicquid infestum superfuera

- A. M. 6469 και ἀνάτη, οὐκ ἀπωτάτω τοῦ κατεριπωθέντος ἕστεος ὑπερκείμε-
 Ind. 4
 A. C. 961 νον, ἴεται, και παμπληθεὶ τειχίον οἰκοδομεῖν ἐγκελεύεται. ἀνεπι-
 I. Rom. 2 σφαλῆς γὰρ ὁ χώρος ἐδόκει, και πρὸς ἔρυμα καρτερός, κρημοῖς
 τε διεφθάρως και φάραγξιν ἀποτόμοις ἐκατέρωθεν, καὶ τῆς κο-
 ρυφῆς ἀεννίους ἀναδιδόνς πίδακας, και τοῖς ὕδασι τούτων κα-
 5 ταρρέόμενος. τοῦ δὲ ἔρύματος ἀσφαλέστατά τε και στερεώτατα
 Fol. 279 v. ἔξεργασθέντος, στρατιὰν ἀξιοχρεῶν τῷ χώρῳ ἐγκατοικίσας, Τέ-
 P. 17 μενος τὸ ἄστν ὠνόμασε, και τὴν νῆσον ἐξημερώσας ἄπασαν,
 Ἀρμενίων τε και Ῥωμαίων και συγκλύδων ἀνδρῶν φατρίας ἐνοι-
 κισάμενος, και πυρφόρους τριήρεις ἐς φυλακὴν ταύτης καταλι-
 10 πῶν, αὐτὸς τὴν λείαν και τοὺς αἰχμαλώτους ἀνειληφῶς, ἀνέπλει
 πρὸς τὸ Βυζάντιον. μεγαλοπρεπῶς τε παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος
 Ῥωμανοῦ ὑποδεχθεὶς, θριαμβὸν ἐπὶ τοῦ θεάτρου κατήνεγκε, παν-
 τὸς συναθροισθέντος τοῦ δήμου, και τὸ πλῆθος και τὸ κύλλος
 15 τῆς λείας θανμάζοντος. ἔωρᾶτο γὰρ χρυσὸς και ἄργυρος παμ-
 πληθῆς, και νόμισμα βαρβαρικὸν ἀπέφθου χρυσοῦ, πέπλοι τε
 χρυσόπαστοι, και τάπητες ἄλουργοι, και παντοδαπὰ κειμήλια,
 Βεῖς ἄκρον τέχνης ἔξεργασμένα, χρυσοῦ και λίθοις μαρμαίροντα·
 πανοπλῖαι τε, και κράνη, και ξίφη, και θώρακες ἀηλημμένα
 20 χρυσοῦ, ἔγχη τε και ὑσπίδες και τόξα παλίντονα ἀριθμὸν ὑπερ-
 βαινόντα (εἶπεν ἄν τις ἐκεῖσε παρατυχῶν, τῆς βαρβάρου γῆς
 τὸν ἅπαντα πλοῦτον συγκομισθῆναι τότε κατὰ τὸ θεάτρον), το-
 σαῦτα τὸ πλῆθος ἐτύγγανον, ὡς μμεισθαὶ τινα ποταμὸν ἀφθό-

3. καρτερός, κρημοῖς τε] καρτερῶς κρημνίσθαι cod.

sine sanguine subegisset, in tumultum sublimem arduumque haud procul ab excisa urbe imminetentem contendit, militesque omnes castellum ibi munire iussit. Tutus enim locus videbatur et ad munitionem opportunus, quod ex utraque parte despectus vallesque praeruptas haberet, fontesque perpetuo manantes de vertice eructaret, quorum aquis irrigabatur. Castello tutissime ac firmissime structo, iusto imposito praesidio oppidum Temenos vocavit, omnique in mitiorem habitum mutata insula, contuberniis Armeniorum, Romanorum, convenarum hominum eo in coloniam deductis, triremibusque igniariis ad eius custodiam relictis, ipse assumpta praeda ac captivis Byzantium enavigat. Ubi magnifice a Romano Augusto acceptus, triumphum in theatrum invexit, congregato omni populo, copiamque ac pulchritudinem spoliiorum admirante. Cernebatur immensa auri vis ac argenti, numi barbarici ex auro probatissimo, vestes auro contextae, purpurei tapetes, atque omnis generis pretiosa supellex, subtilissima arte elaborata, auro atque lapillis micantia: arma, galeae, enses, thoraces auro illita, hastae, scuta, arcus reflexi numerum superantes (dixisset qui tunc praesens fuisset, barbaricas opes omnes in theatrum fuisse comportatas) tanta copia aderant, ut fluminis affatim ir-

ως εἰσρέοντα. τούτοις εἶποντο καὶ οἱ ἀνδραποδιωθέντες βάρ-
βαροι, εἰς πολυάριθμον πληθὺν συναγόμενοι.

9'. Θριαμβεύσαντι δὲ τῷ Νικηφόρῳ καὶ παρὰ τοῦ δήμου A. M. 6470
θαναστωθέντι παντὸς, ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανὸς δωρεάς τε φι- Ind. 5
λοτίμους δωρεῖται, καὶ τὴν τῆς Ἀσίας αὐτῷ ἐγχειρίζει ἀρχήν. A. C. 962
ὁ δὲ, τὴν τοῦ Δομεστικου τιμὴν καὶ αὐθις ὑποζωσάμενος, τὸν C
βόσπορον τε περαιωθείς, καὶ τὰς δυνάμεις ἀγροχῶς, καὶ εἰς φά-
λαγγα δυσάντητον καὶ δυσεκβίαστον παραταξάμενος, ἦε διὰ τῆς
τῶν Ἀγαρηῶν γῆς. οἷς τὴν ἔφοδον ἐνωτισθεῖσι τοῦ Νικηφόρου,
10 οὐκ ἀνεκτὸν ἐδόκει κατὰ χώραν τε μένειν, καὶ λόχους καθίλειν,
ἕξ ἀντιστάσεώς τε διαμύχεσθαι· ἐκτρέχειν τε πρὸς τὰ φρούρια,
καὶ τὰς ἐπιδρομὰς ἐκ τῶν ἐρυμάτων ἀποτροπιάζεσθαι, ἀκροβο-
λιζομένους κατὰ τὸ ἐγγωροῦν. δεινῶς γὰρ ἐδεδοίκεισαν κατὰ συ-
στάδην διαγωνίεσθαι πρὸς ἄνδρα καρτερικὸν καὶ ἰσχυρογνώμονα. D
15 ὁ δὲ σκηπτῷ δίκην τὴν περὶχώρον ἐπεβόσκειτο, δηοῦμενος μὲν
τὰς ἀρούρας, μυριανθρώπους δὲ κύμας ἀνδραποδιζόμενος. ἐπεὶ
δὲ τὰ ἐν ποσὶ πυρὸς καὶ μαχαίρας ἔργον πεποίητο, τοῖς φρου-
ρίοις προσβάλλει, ὣν αὐτοβοεῖ τὰ πλείστα ἐάλω. ὅσα δὲ τούτων
ἐρυμνὰ τοῖς τείχεσι καὶ τῷ πλήθει τῶν ἔνδον ἐτύγχανον, τούτοις
20 ἀντεπήγε τὰς μηχανὰς, καὶ ἀκήρυκτον ἐπέφερε πόλεμον, ἐκθύ-
μως τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀγωνίεσθαι προτρεπόμενος. εὐέλκτως δὲ τοῖς
κελεύσμασι ἐκείνου πῦς τις ἐλείθετο. ἦν γὰρ οὐ λόγοις μόνον ἐπι-
γωγός τε καὶ πιθανὸς πρὸς τὸ εὐψυχον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις αὐ- P. 18

4. Male θαναστωθέντος cod. 7. Fort. συναγροχῶς. 11. ἐκτρέ-
χων τε] Fort. δέ. 15. δηοῦμενος] δέ' οὗς cod.

ruentis speciem referrent. Sequebantur post haec barbari captivi, multi-
tudine plurima collecti.

9. Nicephoro, postquam triumphum ad totius populi admirationem
egerat, Romanus Imperator dona magnifica dedit, Asiaeque procuracionem
tribuit. Ille, Domestici dignitate rursus auctus, copias quas in phalangem
invictam et inexsuperabilem constituerat, in fines Agarenorum duxit. Hi,
audito Nicephori adventu, committendum non putaverunt, eo in loco uti
insidias ponerent, acieque instructa dimicarent: statuunt in castella con-
currere, locisque munitis incursiones propulsare, parvulis praeliis quoad
fieri possit institutis. Magnopere enim reformidabant acie decertare cum
viro forti ac pertinace. Ille vero, instar fulminis, omnem circum regio-
nem depopulabatur, agros vastans, vicos hominum multitudine longe fre-
quentes in potestatem redigens. Ubi autem quae erant obvia cuncta igni
ferroque vexasset, castella copias admovit, quorum pleraque primo statim
assultu cepit. Quod si qua vel muris vel multitudine praesidiariorum mu-
nita erant, iis, machinis actis, bellum implacabile inferebat, ad acriter
pugnandum suos cohortans. Prompte autem eius imperiis unusquisque ob-
temperabat. Neque enim verbis solis erat impulsor ac suasor fortitudinia,

τοῖς, ἐκτόπως αἰεὶ ἀγωνιζόμενος πρὸ τῆς φάλαγγος, καὶ κίνδυνον
 Fol. 280 r. τὸν ἐπιόντα ὑποδεχόμενος, καὶ κραταιῶς ἐκκρουόμενος. ἤρηκώς
 οὖν καὶ καταβαλὼν ἐν εὐαριθμῆτι καιρῷ τῶν Ἀγαρηῶν ὑπὲρ τὰ
 ἐξήκοντα φρούρια, καὶ λείαν ὄτι πλείστην συνεκφορήσας, καὶ
 νίκην ἐπιφανεστάτην καὶ οἶαν οὐκ ἄλλος ἀναθησάμενος, ἐκείθεν 5
 τὴν δύναμιν ἀνελάμβανε, καὶ κατὰ τὰ σφῶν ἔστειλεν ἦθη, ἀμύ-
 θητόν τὸν πλοῦτον ἀθροίσασαν· αὐτὸς δὲ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα
 Βῆθει, τῶν πόνων τὰ γέρα ληψόμενος.

A. M. 6471 ἰ. Ἄρτι δὲ μεσοῦντι τὴν ὁδοιορίαν τῷ στρατηγῷ φήμη τις
 Ind. 6 ὑπηγίαζε, τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν τοῦ ἀνακτος Ῥωμανοῦ διαγ- 10
 A. C. 963 ἰ. Rom. 4 γέλουσα. ὁ δὲ, τῷ ἀπροσδοκῆτι τῆς φήμης ἐκταραχθεὶς, ἐπέ-
 σχε τε τὴν διαπορείαν, καὶ κατὰ χώραν ὑπέμενε. λέγεται δὲ τοῦ-
 τον τὸν τρόπον ἐκπλήσαι τὸν βίον τὸν αὐτοκράτορα Ῥωμανόν.
 ἐπειδὴ παρεληφώς τὴν ἀρχὴν ἐπιεικῆ τε καὶ μέτριον αὐτὸν καὶ
 εὐεργετικὸν τῷ ὑπηκόῳ παρείχετο, ὑποδύντες τινὲς καὶ μετελ- 15
 θόντες τὸν ἄνθρωπον, μοχθηροὶ τε καὶ δούλοι γαστρός καὶ τῶν
 ὑπὸ γαστέρα, διαφθείρουσι τὸν καλοκάγαθόν τρόπον τοῦ νέου,
 τρυφήν ὑποτιθέντες καὶ ἀκόλαστον ἡδονὴν, διεγείροντές τε πρὸς
 C ἄλλοκότους ἐπιθυμίας τούτου τὴν ὄρεξιν. ἐντεῦθεν παρὰ τὸν και-
 ρὸν τῶν νηστειῶν, ἃς πρὸς κάθαρσιν ψυχῶν καὶ ποδηγίαν τῶν 20
 κρειττόνων ἐξεῦρον ἄνδρες θεοφορούμενοι, παρεληφότες τὸν Ῥω-
 μανὸν οἱ λοιμοὶ, ἐπὶ θηρίαν ἐλάφων ἵενται, ἐν δυσβάτοις ἐλαύ-
 νοντες ὄρεσιν. ἐκείθεν τε ἀναζεύξαντες τὸν αὐτοκράτορα συγκο-

7. ἀθροίσασα cod. 8. [θε] ἴθη cod. et paulo post ληψάμενος.
 12. Fort. ὑπέμεινε. 22. θηρίαν. Sic cod.

verum etiam re ipsa, semper ante aciem mirandum in modum praelians, adventansque periculum cum excipiens tum fortiter repellens. Captis igitur eversisque brevi tempore Saracenorum supra sexaginta castellis, praeda quamplurima evecta, et victoriam clarissimam, qualem alias nemo, consecutus, revocatos inde milites ad suas quemque sedes remisit, cum immensam divitiarum vim congressissent: ipse ad Imperatorem contendit, laborum praemia accepturus.

10. Iam vero cum dux in medio itinere esset, fama quaedam pervasit, Romanum Imperatorem humanis excessisse. Quo ille inexpectato rumore perterritus iter inhibuit, eodemque in loco substitit. At Imperator Romanus hunc in modum e vita excessisse dicitur. A principio imperii cum bonum ac moderatum sese et beneficum in subditos praebuisset, postea surrepentes nonnulli captantesque hominem, improbi illi quidem, ventri et iis quae sub ventre sunt inservientes, bonam adolescentis indolem depravaverunt; quod ad luxum eum immoderatamque voluptatem revocarent, ad mirasque libidines excitarent voluntatem. Proinde tempore ieiuniorum, quae ad purgandos rapiendosque sublimes animos viri divino spiritu pleni instituerunt, Romanum nactae illae pestes cervos venatum eunt, per montes impeditos equos agitantem. Inde reversi Imperatorem graviter laborantem

μύθοι περιημεκτέοντα καὶ τὰ ἐπιθανάτια πνέοντα. καὶ τινες μὲν Δ. M. 6471
 ἐκ τῆς ἀκαίρου φασὶν ἰππασίας σπασμὸν ἐγγενέσθαι τούτῳ περὶ ^{Ind. 6.}
 τὰ καίρια. ὡς δὲ ἡ τῶν πλειόνων ὑπόνοια ἔχει, κόνειον αὐτὸν ^{A. C. 963}
 πεπωκέναι πρὸς τῆς γυναικωνίτιδος. εἴτε δὲ ἐκείνως, εἴτε καὶ οὐ- ^{I. Rom. 4}
 στως, ἀμείβει τὸν βλον ὁ Ῥωμανὸς τὴν τῆς ἡλικίας ἐλαύνων ἀ-
 κμήν, τρεῖς ἐνιαυτοὺς πρὸς πέντε μῆσι τὴν αὐτοκράτορα διῦδνας D
 ἀρχήν. τούτου δὲ ἐξ ἀνδρῶπων γεγονότος, τὴν τῆς βασιλείας
 ἀρχὴν παρὰ τε τοῦ πατριαρχοῦντος Πολνεύκτου καὶ τῆς συγκλή-
 του βουλῆς οἱ ἐκείνου παῖδες Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος, νή-
 10 πιοι κομιδῇ τελοῦντες καὶ τιθηνοῦμενοι, μετὰ Θεοφانوῦς τῆς
 μητρὸς ἐχειρίζονται· ἧτις ἐξ ἀσῆμου μὲν γένους φνεῖσα, κάλ-
 λει δὲ καὶ σώματος ὄρα πυσῶν τῶν τότε γυναικῶν ὑπερφέρουσα,
 Ῥωμανῷ συνηρμόσθη τῷ αὐτοκράτορι. ὁ δὲ Νικηφόρος (αὐθις
 γὰρ πρὸς τὸν εἰρμὸν ἐπάνειμι τῆς διηγῆσεως) τὴν μεταβολὴν τῆς
 15 μεγίστης ἀρχῆς διενωτιαθεῖς, παντοδαπὸς τις ἦν, ἄλλοτε ἐπ' P. 19
 ἄλλων λογισμῶν διαταραττόμενος. τὸ γὰρ ἄπιστον τῶν πραγμά-
 των καὶ τὸ παλίντροπον τῆς τύχης καὶ ἄστατον οὐκ εἶα τὸν ἄν-
 20 θρωπον ἀτρεμεῖν, ὑπεῖδόμενον μάλιστα τὴν τοῦ Ἰωσήφ δυνα-
 στείαν, ὅς γε ἐκτομίας ὦν καὶ μάλιστα παρὰ τὴν βασιλείαν ἐστίαν
 25 δυνάμενος (τῷ τοῦ παρακοιμωμένου γὰρ ἀξιώματι ἰσεμνύετο),
 δυσμενῶς τῷ Νικηφόρῳ δέκευτο.

ια'. Ἐγὼ γοῦν αὐτίκα νεωτερίζειν· ἀλλὰ δύναμιν ἐκ τοῦ
 παρατυχόντος ἀποχρῶσαν οὐκ ἐπαγόμενος (τὰ γὰρ στρατεύμα- B
 τα πρὸς τὰς σφῶν ἐνεγκάμενας αὐτοῦ προστεταχότος ἀπή-
 25 σαν), ἰδεδοίκει τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα τέως ἐπαποδύσασθαι. ἔδοξεν

iamque animam agentem secum referunt. Sunt qui affirmant, ex equita-
 tione intempestiva convulsiones ei circum vitalia accidisse. Plerorumque
 suspicio est, venenum ei esse de gynaeceo datum. Sed, sive sic est, sive
 illo modo, Romano aetate florens interiit, postquam principatum obtinuerat
 annos tres menses quinque. Quo vita functo, filii eius Basilius et Con-
 stantinus, infantes admodum et inter nutrices versantes, una cum matre
 Theophano imperium a Polyucto patriarcha atque Patribus conscriptis tra-
 ditum accipiunt. Haec Theophano, obscuro loco nata, pulchritudine vero
 corporisque elegantia inter mulieres suae tempestatis omnes praestans, Ro-
 mano Imperatori collocata fuerat. Nicephorus vero (rursus enim ad se-
 riam narrationis redeo), mutatione principatus audita, in omnem partem
 animi variis cogitationibus varie perturbabatur. Rerum enim infida lubri-
 citas, fortunaeque vicissitudo et instabilitas tranquillo in statu virum agere
 non sinebat, quod maxime Iosephi potentiam suspectam haberet. Is cum
 spado esset, atque in aula imperatoria plurimum posset (quippe cubicu-
 larii dignitate glorians), eximio erat in Nicephorum odio.

11. Statuerat igitur vestigio res novas moliri: sed cum minores co-
 pias, quam par esset, in promptu haberet (legiones enim in suam quaeque
 patriam ipsius inasus discesserant), tantum tunc certamen suscipere vare-

A. M. 6471 οὐκ ὑπερθέσθαι τὸν νεωτερισμὸν· εἰσελάσαντι δὲ εἰς τὸ Βυζάντιον, Ind. 6 καὶ κατὰγοντι τὸν Θριαμβον, εἶγε τὴν στρατιὰν οἱ κρατοῦντες αὐτῷ ἐγχειροῖεν (ἦδει γὰρ αὐτοῦ περιόντος μὴ ἂν ἄλλον κάρτερῆσαι πρὸς τὴν τῶν βαρβάρων ἀντίστασιν παρατάττεσθαι)· ἀναλαβεῖν τε τὰς δυνάμεις, καὶ λελογισμένως καὶ ἀνεπισφαλῶς ὑπὲρ τῶν 5 ὄλων διαγωνίσασθαι. οὕτω δὴ γνωματεύσας καὶ βουλευσάμενος πρὸς τὸ Βυζάντιον ἵεται· ἀσμενέστατά τε ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ τῆς C Συγκλήτου δεχθεὶς, καὶ ὄσσην ἐπήγετο λείαν Θριαμβεύσας, καὶ τῷ δημοσίῳ ταμίῳ τὸν βαρβαρικὸν πλοῦτον καταθέμενος, ἐφ' ἐστίας ἡσύχαζεν. ὁ δὲ Ἰωσήφ (ἐδεδόκει γὰρ τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάν- 10 τιον τοῦ Νικηφόρου διατριβὴν, μὴ τι κατὰ τοῦ κράτους νεωτερίσειε, μάλιστα τοῦ στρατιωτικοῦ ἐκτόπως αὐτὸν στέργοντος καὶ τοῦ δήμου θαυμάζοντος, διὰ τε τὰ τρόπαια καὶ τὰ κατὰ πολέ- μους ἀνδραγαθήματα) ἐπὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦτον ἐκαλεῖτο, εἴ πως αὐτὸν ψιλὸν τῆς δυνάμεως ἀπειληγῶς τῶν τε ὄψεων στέρησῃ καὶ 15 ὑπερορία παραπέμψῃ. ἀλλὰ τὸ κακοῦργον καὶ περιπόνηρον τοῦ Ἰωσήφ ὁ στρατηγὸς συνεις (δραστήριος γὰρ ἐς τὸ ἀκριβὲς ἦν, D καὶ καταστοχάσασθαι κακοτροπίαν ἀνδρὸς προχειρότατος), ἐς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν φοιτῶ, καὶ τῷ ἱεραρχοῦντι Πολυεύκτῳ εἰς λόγους ἐλθὼν, ἀνδρὶ τὴν τε θείαν καὶ ἀνθρωπίνην φιλοσοφίαν 20 εἰς ἄκρον ἐκμελετήσαντι, καὶ βίον αἰρετισαμένῳ ἐκ νεότητος μοναδικὸν τε καὶ ἄσχεον, καὶ παρῴσιαν ὑπὲρ ἀνθρώπων κεκτημένῳ, ἦν οὐχ ἡ φύσις ἐνεποιεῖ αὐτῷ μόνον, τομίμα γε ὄντι καὶ ἐς ἔσχατον γῆρας ἐλάσαντι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκτησία, καὶ τὸ ἀνεπίληπτον,

batur. Proinde praestare ei visum est differre motum, et redux Constantinopolim, ubi triumphum duxisset, si Imperatores ipsius fidei exercitum commisissent, (noverat enim, se superstate alium neminem fore, qui auderet adversus barbarorum impetum se opponere), uti tum copias resumeret, tutoque consilio de summa rerum decertaret. Hoc igitur consilio secum animo constituto ac deliberato, Constantinopolim venit: ubi studiosissime a senatu populoque receptus, praeda, quantam adduxerat, triumpho traducta, divitiisque barbaricis in aerarium depositis, domi se tenebat. Iosephus (metuebat enim Nicephori in urbe commorationem, ne quid novarum rerum adversus principes moliretur, praesertim cum et militares ordines insigniter eum diligenter, et populus admiraretur, ob tropaea et res optime bello gestas) in palatium eum vocavit, si forte eum nudum a protectoribus nactus, oculis privatum in exilium pelleret. Dux, intellecto Iosephi crudeli doloque consilio (ut erat mirifice industrius, et promississimus ad perspiciendam hominis malam mentem), in magna ecclesiam se coniecit, et, collato sermone cum Polyucto sacris praefecto, viro qui divinam atque humanam philosophiam summo opere meditatus, electo sibi a pueritia monastico atque expedito vitae genere, plus quam humana erat fiducia praeditus: quam non natura solum illi attulerat, spadoni nimirum et longe aetate provento, sed etiam abdicatio bonorum, et inculcata, sim-

καὶ τὸ λιτὸν τοῦ βίου καὶ ἀπέριττον· τούτῳ δὴ τῷ Πολυεύκτῳ, A. C. 963
 ἐπεὶ εἰς λόγους ἤλθεν ὁ Νικηφόρος, „καλὰς γε”, ἔφη, „παρὰ τοῦ
 τῶν βασιλείων κατάρχοντος τῶν τοσοῦτων ἀγώνων καὶ πόνων P. 20
 καρποῦμαι τὰς ἀμοιβὰς· ὅς γε τὸν ἀλάθητον καὶ μέγαν ὀφθαλ-
 5 μὸν λήσειν οἰόμενος, τὰ Ῥωμαϊκὰ μοι πλατύνονται ὄρια ταῖς τοῦ
 κρείττουτος ἐποδῶσεισιν, οὐκ ἐνάρακησε σκαιωρῆσασθαι θάνατον, Fol. 281 r.
 μηδέπω μηδὲν εἰς τὸ κοινὸν πλημμελήσαντι, συνεισενεγκόντι δὲ
 μᾶλλον ὅσα μὴ τις τῶν νῦν τελούντων ἀνδρῶν, καὶ τοσαύτην μὲν
 χώραν τῶν Ἀγαρηνῶν πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ δηλωσασμένῳ, τηλικαύτας
 10 δὲ πόλεις ἐκ βιάθρων κατεριπῶσαντι. ἐγὼ δὲ ἤξιουν, τὸν συγ-
 κλητικὸν ἄνδρα ἐπιεικῆ τε εἶναι καὶ μέτριον, καὶ μὴ τινα δυσμε-
 ναίνειν, καὶ ταῦτα μάτην, ἀπέραντα.”

ιβ'. Τούτων τῶν ῥημάτων ὁ πατριάρχης ἐνωτισθεὶς, καὶ τὴν B
 προθυμίαν ἀναφλεχθεὶς, εἰς τὰ βασίλεια εἰσελάμβει, τὸν Νικη-
 15 φόρον ἔχων συνεφεπόμενον· καὶ τὴν σύγκλητον εἰσκαλέσας, „οὐ
 δίκαιον,” ἔφη, „τοὺς ὑπὲρ τῆς Ῥωμαϊκῆς εὐτετηρίας ἑαυτῶν ἀφει-
 δήσαντας, καὶ πόνους καὶ κινδύνους καθυπομείναντας, ἐγγνώ-
 μονάς τε καὶ μετρίους ἑαυτοὺς παρεχομένους πρὸς τὸ ὀμόφυλον,
 προπηλακίζειν καὶ ἀτιμοῦν, κυδαίνειν δὲ μᾶλλον καὶ ταινιοῦν.
 20 εἰ οὖν πείθεσθέ μοι τὰ λόφονα συμβουλευέουσιν, τὴν ἐμὴν ἀτύκτα
 γνώμην ἐρῶ. δεῖ Ῥωμαίους ὄντας ἡμᾶς, καὶ θεοὺς ἐνθυμιζόμε-
 νους προστάγμασι, τὰ νεογνὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ τέκνα,
 ἐπεὶ πρὸς ἡμῶν καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἀνεβρόβησαν αὐτοκράτο-
 ρες, εἰς τὴν προγονικὴν τιμὴν συντηρεῖν καὶ σέβας ἀπονέμειν,

plex, deliciis carens vitae ratio: cum hoc, inquam, Polyucto collato ser-
 mone, Nicephorus: „Egregias sane,” ait, „tot tantorumque certaminum
 atque laborum vices percipio ab eo qui aulae praestet. In eum, quem nil
 laet, magnum oculum se latere posse arbitratus, mihi, qui Deo propitio
 Romani imperii fines propagaverim, machinandae mortis nullum finem fecit;
 tametsi nihil hactenus in rempublicam deliqui: contuli autem in eam tanta,
 quanta nemo huius temporis hominum; tantam Saracenorum regionem igni
 ferroque populatus sum, tam multa oppida a fundamentis dirui. Ego arbi-
 trabar, ordinis senatorii hominem placidum et modestum esse debere, ne-
 que ullas vanas insidias incassum meditari.”

12. His patriarcha ex Nicephoro auditis, animique ardore succensus,
 in palatium venit, una comitem adducens Nicephorum: convocatoque sena-
 tu, „Haud aequum,” inquit, „eos qui pro salute Romanorum, nulla sui
 ratione habita, labores ac pericula sustinuerunt, quique erga suos cives
 viros sese probos ac modestos exhibent, probro et ignominia afficere, sed
 honore potius habere ac coronare. Ergo, si mihi creditis, quae meliora
 sunt susuro, meam sententiam dicam. Oportet ut nos, qui Ro-
 mani sumus et divinis legibus regimur, tenellos Romani Imperatoris li-
 beros, quandoquidem nostro universique populi suffragio Imperatores re-
 nunciati sunt, in honore avito conservemus, eundemque eis cultum, quem

- A. M. 6471 οἶον καὶ τοῖς προγόνοις αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ βαρβαρικὰ φύλα
 Ind. 6 ληΐζεσθαι τὴν Ῥωμαϊκὴν οὐκ ἀπέχονται γῆν, συμβουλευώ, τὸν
 A. C. 963
 l. Rom. 4 ἄνδρα τουτουὶ (τὸν Νικηφόρον ὑποδεικνύς), ἀγγίλουν τε ὄντα
 καὶ ἀγαθὸν τὰ πολέμια, καὶ νίκας ὅτι πλείστας ἐπανηρημένον, ὃ
 καὶ αὐτοὶ συνομολογεῖτε, καὶ τοῦτον τῶν ἄλλων ἐκθειάζετε μά-5
 λιστα, ὄρκοις κατασφαιλισαμένους μή τι κατὰ τοῦ κράτους καὶ
 D τῆς βουλῆς μελετῆσαι ἀβούλητον, ἀνεπιῦν αὐτοκράτορα στρα-
 τηγόν, καὶ τὰς τῆς Ἀσίας δυνάμεις ἐγχειρίσαι αὐτῷ, ὡς ἀμύνοιτο
 καὶ ἀναχατίζοι τῶν ἄλλοφύλων τὴν ἔφοδον. ταύτην γὰρ αὐτῷ
 καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωμανός, ἔτι βιοῦς, ἐνεχείρισε τὴν τιμὴν, 10
 καὶ τελευτῶν ἐν ταῖς διαθήκαις ὤριστο, μὴ μετακινεῖν τῆς τοι-
 αύτης στρατηγίας εὐγνωμονοῦντα τὸν ἄνθρωπον." ταύτην ἀνε-
 πόντος τοῦ πατριάρχου τὴν γνώμην, ἐπεψήφισέ τε ἡ βουλή, συν-
 ῆνει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ, οὐχ ἐκὼν, τῇ δὲ
 ἔσπῃ τῆς συγκλήτου ἐκβιαζόμενος. καὶ δὴ ὄρκοις φρικωδεστάτοις 15
 P. 21 τὸν Νικηφόρον ἐμπειδωσάμενοι, μὴ ποτε περιόντων τῶν νεογνῶν
 παιδῶν καὶ βασιλέων ἀπασιόν τι κατὰ τοῦ σφῶν κράτους βου-
 λεύσασθαι· ἐπομοσάμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ, μηδένα τῶν ἐν τέλει
 ἀπεναντίας τῆς ἐκείνου γνώμης μετακινεῖν, ἢ πρὸς μείζονα ἐπα-
 ναβιβάζειν ἀρχὴν, μετὰ δὲ καὶ τῆς αὐτοῦ διασκέψεως κοινῇ γνώμῃ 20
 διευθύνειν τὰ τοῦ κοινοῦ, αὐτοκράτορι στρατηγόν τῆς Ἀσίας
 Fol. 281 v. τοῦτον ἀνακηρύξαντες τὸν τε σύλλογον διαλύουσι, καὶ, τῶν βα-
 σιλείων ἀπάραντες, ἐφ' ἑστίας ἀπήεσαν ἕκαστοι.

5. ἐκθειάζεται cod.

maioribus eorum, tribuamus. Quoniam vero barbarae gentes Romanam
 ditionem diripere non cessant, auctor vobis sum, ut virum hunc (osten-
 so Nicephoro), ut solertis ingenii est, rei militaris apprime gnarus ac
 bello fortis, quandoquidem victorias quam plurimas retulit, quod et
 agnoscitis vos ipsi, eumque prae caeteris ut Deum veneramini, iureiu-
 rando obstricta fide, nihil inconsulti adversus principes ac senatum molit-
 urum, ducem summo cum imperio renunciemus, eique tradamus copias
 Asiaticas, quibus barbarorum impetum coerceat ac repellat. Hanc enim ei
 dignitatem Romanus quoque Imperator et vivus tribuit, et moriens testa-
 mento cavit, ne vir optime animatus eiusmodi imperio moveretur." Pa-
 triarcham in haec verba sententiam ferentem cum senatus comprobavit,
 tum vero etiam ipse Iosephus cubiculi praefectus assensus est, non sponte
 ille quidem, sed studio senati coactus. Ita horribilibus iuramentis obstricto
 Nicephoro, ne infantibus pueris Augustis superstitibus aliquid mali adver-
 sus maiestatem eorum moliretur, cum ipsi adiurassent, neminem se prima-
 riorum hominum Nicephoro invito vel moturos loco, vel ad maiorem digni-
 tatem provecturos, verum eius consilio de communi sententia administra-
 turos rempublicam; hunc ubi ducem Asiae summo cum imperio pronuncia-
 verant, consilium dimiserunt, ac, palatio egressi, ad suam quisque domum
 se receperunt.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Γ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER III.

ARGUMENTUM.

Nicephori bellum contra Tarsenses. Iosephus rursus illi insidatur. (Cap. 1). Marianum et Ioannem Tzimisces litteris contra eum sollicitat (2). Contra Tzimisces Nicephorum ad defectionem hortatur (3). Nicephorus Caesareae ab exercitu imperator salutatus (4). Oratio eius ad exercitum (5). Nicephorus Constantinopolin ire parat. Ioannem Tzimisces Domesticum Orientis creat (6). Iosephus frustra urbem obtinere conatus, intestinis motibus ortis, ad fugam compellitur (7). Nicephorus urbem ingressus coronatur. Corporis et animi eius descriptio. Cognatos et amicos suos summis ornat honoribus (8). Nicephorus Theophano in matrimonium ducit. Polyuctus patriarcha eum ecclesia arceat; sed mox in gratiam cum eo redit (9). Insequenti vere Nicephorus contra Saracenos ducit. Tarso frustra tentata, alia hostium castella recipit (10). Mopsuestia deus obsecra vi expugnat. Nicephorus in Cappadocia hibernat (11).

α'. Ἡ δὲ τοῦ ἤρος μεσοῦντος, καὶ τοῦ φωσφόρου πρὸς τὸν A. M. 6471
ἀρκτικὸν πόλον ἡρέμα ὑπανακάμπτοντος, καὶ περὶ τὸν ταῦρον Ind. 6
τὴν διαφορῆαν ἐλαύνοντος, τοῦ Βυζαντινοῦ ἀπάρας ὁ Νικηφόρος A. C. 963
ἐπὶ τὴν καταντιπέραν τῆς Ἀσίας χώραν καταίρει· καὶ πρὸς τὴν I. Rom. 4
P. 22

5 Καππαδοκῶν ἀφικόμενος (Τρωγλοδῦται τὸ ἔθνος τὸ πρόσθεν κατωνομάζετο, τῷ ἐν τρώγλαις καὶ χηραμοῖς καὶ λαβυρίνθοις, ὡσαυτεὶ φωλεοῖς καὶ ὑπωγαῖς, ὑποδύεσθαι), καὶ τὴν σκητὴν ἐκείσθαι

1. Medio iam vere, cum lucifer ad arcticum polum paulatim cursum flecteret, ac versus taurum cursum agigaret, Constantinopoli profectus Nicephorus ad oppositum Asiae tractum sese confert: cumque in Cappadociam venisset (Troglodytae ea gens antehac appellabatur, quod in troglas, latibula ac flexus saxorum, quasi in specus quosdam et recessus, se sub-

- A. M. 6471 *πηξάμενος, πανταχόσε διαγραμμάματα ἔστειλλε, τὸν στρατὸν παν-*
 Ind. 6 *σὺδὶ ὡς αὐτὸν συννεύειν καὶ ἐκκαλοῦμενος. ἐν ᾧ δὲ συνήρχετο*
 Βτὰ στρατεύματα, τοὺς ἀμφ' ἑαυτὸν ἐξήσκει τὰ πολέμια, καὶ
 τὸν θυμὸν ἔθηγε, καὶ ἐπεφρώννυε ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις,
 καὶ τὴν ἐνόπλιον ἐξεπαίδευε περιδίησιν, θαμὰ ταῖς σάλπιγγιν 5
 ἐγκελευόμενος ἐπηγεῖν, καὶ τὰ τύμπανα παταγεῖν, καὶ ἀλαλάζειν
 τὰ κύμβαλα, ἐφ' ἵππων τε ὑπεράλλεσθαι, καὶ τόξοις βάλλειν
 κατὰ σκοπὸν, καὶ ἀκοντίζειν εὐστοχώτατα· καὶ οὐδὲν ὅ, τι πα-
 ρεῖτο τούτῳ τῶν πρὸς τὸ πολεμεῖν ἐξευρημένων. ἐν ᾧ δὲ ὁ στρα-
 τηγὸς ἐξεπαίδευε τὸν στρατὸν, καὶ τὴν ἄφιξιν τῆς λοιπῆς στρα- 10
 τιᾶς ἐξεδέχετο (δεδογμένον γὰρ ἦν αὐτῷ, κατὰ τοῦ Χαμβδᾶν καὶ
 τῶν Ταρσέων ἐκστρατεῦειν ὡς μάλιστα), ὁ παρακοιμώμενος Ἰω-
 Cσηφ, τὸ τοῦ Νικηφόρου μεμεριμημένον καὶ λελογισμένον ἐννοῶν,
 καὶ προσέτι τὸ ἀνδρικὸν αὐτοῦ καὶ γενναῖον παράστημα, ὑπειδό-
 μένος τε, μὴ πως τῆς στρατιᾶς συναλισθείσης περὶ αὐτὸν νεώτε- 15
 ρὸν τι σκαιωρήσοιτο, ἐπάλλετο τε τὴν καρδίαν καὶ τῆς ἀβουλλίας
 αὐτὸν κατεμέμφετο, ὅπως ζωγρίαν κατέχων ὡς ἐν δικτύῳ αἰμά-
 των ἄνδρα οὐ κατειργάσατο, ἀλλ' ἔλαθε τοσαύτη πανοπλία τοῦ-
 τον ὀχρωσάμενος. συννοίας οὖν ὑπόπλεως γεγονῶς, ἡρεμεῖν οὐκ
 ἤνειχετο, ἀλλ' ἀβίωτον τὸν βίον ἐτίθετο. ἀνασκοποῦντι δὲ τού- 20
 P. 23 *τω καὶ πολλοὺς διελλύττοντι λογισμοὺς, τίνα τὸν τρόπον τῆς το-*
σαύτης δυναστείας μετακινήσῃ τὸν στρατηγὸν, μὴ τις ἐσῆμι μη-
χανῇ, δι' ἧς ᾤετο τὴν ἐκείνου ἀρχὴν, ὡσεὶ τίνα πέλεκυν τῷ αὐ-
χένι προσεπικυκλιμένην, ἀποσκευάσασθαι.

7. κύμβαλα. Vide infra 82. A. 21. Fort. τῶν τρόπων.

ducebant), collocato ibi tabernaculo, dimissis quoquoersus litteris, omnes copias excitatas ad se convocat. Exercitus dum cogebatur, interea quos secum habebat bellicis institutis erudiebat, exacuebat animos, confirmabat exercitatione quotidiana, armatam rotationem edocebat, tubis crebro canere iubens, tympana pulsari, cymbala percuti, in equos insilire, arcubus scopum petere, iaculis collineare: denique eorum, quae ad belli artem inventa sunt, nihil omnino negligebat. Dux dum sic copias exercebat, adventumque reliqui exercitus expectabat (instituerat enim adversus Chambdanum et Tarsenses potissimum educere), Iosephum cubicularium cum solertem animum Nicephori consultumque reputans, tum praeterea viri fortitudinem et virtutem, veritus ne collecto circa eum exercitu novarum rerum aliquid adversus se moliretur, palpitante corde suam ipse vituperabat praecipitantiam, quod cum virum bellatorem quasi captum intra casses inclusum teneret, haud oppressissim, sed imprudenti consilio tantis eum munisset copiis. Totus igitur cogitabundus, spreta requie, vitam minime vitalem ducebat. Consideranti autem, multasque rationes versanti, quo pacto Domesticum tanto imperio moveret, cuiusdam fraudis in mentem venit, qua illius potentiam, quasi securim quandam cervicis suae inminentem, everteret.

β. Τὸν Μαρριανὸν οὖν εἰσκαλέσας, ἄνδρα μὲν τῶ τῶν πα- A. C. 963
 τριακίων τετιμημένον ἀξιώματι καὶ τῶν Ἰταλικῶν στρατευμάτων L. Rom. 4
 ἤδη κατάρξαντα, εὐρίπιστον δὲ τὴν ἄλλως καὶ θερμουργὸν, ἐξεῖ- Fol. 232 r.
 πε τὸ ἀπόρρητον, ἐν παραβύστω που κοινολογησάμενος, καὶ, „εἴ
 5 μοι,” φησί, „πεισθεὶς τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀναδέξῃ ἀρχὴν, αὐτο-
 κράτορά σε θᾶπτον ἀποφανῶ, καὶ ἐπὶ τῶν βασιλικῶν θρόνων B
 ἐπιαναβιβιάσω.” „εὐφήμει,” ἔφη πρὸς τὸν λόγον ὁ Μαρριανός· „πί-
 10 θησκον διμεθίζων καὶ προτρεπόμενος καθωπλισμένῳ γίγαντι δια-
 μάχεσθαι, ὃν οὐ μόνον τὰ πρόσοικα φῦλα πέφρικε τῶν ἔθνων,
 15 ἀλλὰ καὶ ὄσση ἀνίσχων τε καὶ δυόμενος ὁ ἥλιος ἐφορεῖ. ἀλλ’ εἰ
 δοκεῖ συνεισενεγκεῖν τινα γνώμην ἀμηχανοῦντι καὶ σκυθρωπάζον-
 τι, ἀπτικά ἐρῶ. τὸν Ἰωάννην, ὃν κυκλήσκεισι Τζιμισκῆν, ὄλ-
 σθα τὸν ἄνδρα φιλότιμόν τε ὄντα καὶ λίαν φιλόνοικον, καὶ ἀγα-
 20 θὸν τὰ πολέμια· ὃν δεῦτερον μετὰ γε τὸν στρατηγὸν ἢ στρατιω-
 τικῆ φάλαγγί τίθεται καὶ τιμᾷ. τὴν τῶν στρατευμάτων οὖν, εἰ
 δοκεῖ, τούτῳ ἐπίστρεψον ἀντιληψίν· καὶ, οἴμαι, παραβολῶ-
 25 τας ὧν ὁ ἀνὴρ καὶ τολμητίας ἐπεικῶς, ὑποστήσεται τὸ ἐγγέλ-
 φημα· καὶ ἢ ἂν ἠγοῖτο, ἔψεται ἢ πληθὺς, καὶ τὸ δοκοῦν
 σοι περαιωθήσεται. ἄλλως δὲ μὴ οἴου σὺ κατασελεῖν πύρ-
 30 γον ἀτίνακτόν τε καὶ ἀδιάσειστον.” ταύτην δεξιόμενος ὁ Ἰωσήφ
 τὴν εἰσήγησιν, τοὺς ἐξ αἵματος Νικηφόρου προσήκοντας, καὶ
 τοὺς ἄλλους ἀνημμένους αὐτῷ τῶν ἀξιωμάτων τε παγανοῖ, καὶ
 εἰς ὑπεροφίαν ἐκπέμπει· γραμματεῖον δὲ σφραγίσιν ἐνσημηνάμε-
 νος τῷ προδρόμῳ Ἰωάννῃ στέλλει ἐν τοῖς πατρικίοις τελοῦντι

2. τετιμημένος et continuo post κατάρξαντι cod. 16. Leg. ἐπί-
 στρεψον. 22. Fort. ἄλλως.

2. Marianum accersit, virum dignitate patricia decoratum, legionibusque Italicis iam praefectum, mobilis insuper atque ardentis animi. Cum hoc secreto collocutus occultam sententiam aperit, et, „Si mihi credis,” inquit, „ac domesticatum Orientis recipis, Augustum te brevi perfecero et in imperiali solio collocabo.” Ad quem sermonem, „Dii meliora,” inquit Marianus: „desine simiam excitare et cum armato gigante committere velle, quem non solum tribus gentium finitimae verentur, at hercle quotquot oriens aut obiens sol lustrat. Verum si vis ut aliquid consilii afferam impedito ac tristi tibi, haud reticebo. Ioannem quem Tzimiscem appellant nosti, virum non minus ambitiosum et primatus mire cupidum quam bello fortem: qui proximo post Domesticum loco apud exercitum habetur et honoratur. Quin tu, si videtur, committis illi procuracionem legionum: nam qua est is audacia et spiritu singulari, suscipiet negotium, opinor: ita quocumque ducet, sequetur illum copia, et tu pervenies quo vis. Aliter cave credas te turrim illam inconcussam atque inquamassatam concutere posse.” Hanc auctoritatem secutus Iosephus eos qui cum Nicephoro erant propinquitate coniuncti alioaque eius necessarios officii exutos in exilium pellit: litteras obsignatas ad Ioannem, de quo dictum est, patricium exercitusque

A. M. 6471 και στρατηγοῦντι τῶν ἀνατολικῶν, ἀνδρὶ ῥωμαλέῳ καὶ νεανικῷ,
 Ind. 6 και τὴν ὁρμὴν δυσάντητον κεκτημένῳ καὶ δυσεκβλαστον. ἡ δὲ τοῦ
 Δγραμματείου ὑφήγησις ταυτὶ διηγόρουε· „τὸ δύσνον καὶ κακὸς θες
 τοῦ Φωκᾶ ὑπειδόμενος, καὶ τὴν κακοῦργον σκέψιν, ἣν ἐκεῖνος τρέ-
 φει καθ' ἑαυτὸν, ἐκκόψαι βουλόμενος, ἔγνω ἀνακαλύψαι τὸ ἀπόρ- 5
 ῥητον τῇ περιφανεῖ σου, εἴ πως τὴν ἐκείνου δυσκάθεκτον ὁρμὴν,
 σοῦ συνεργοῦντος, ἀναχαιτίσωμεν. βούλεται γὰρ ὅσον οὐπω τυ-
 ραννήσειν, καὶ τὴν τῆς βασιλείας ἀρχὴν σφετερίσασθαι. ἀλλ' αὐτὸς
 τὴν ἔκπονον ἐκείνου ἐκκόπτων ὁρμὴν, τὴν τῶν στρατευμάτων
 πρόνοιαν ἔξαντῆς ἐκείνου μὲν ἀφαιροῦμαι, τῇ δὲ σῆ ἀνατίθημι 10
 ἐνδοξότητι. μετὰ μικρὸν δὲ σέ καὶ εἰς αὐτὴν ἀναβιβάσω τὴν
 τῆς βασιλείας περιωπῆν. σὺ δὲ τὸν ὑπέρμαχον καὶ ἀλαζόνα Φω-
 κᾶν δεσμώτην ἀποφηνάμενος θᾶπτον παράπειψον ὡς ἡμᾶς.”

P. 24 γ'. Τὸ τοιοῦτον οὖν γραμματεῖον ὁ Ἰωάννης ἀπειληφῶς,
 ἀνελήσας τε καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πραγματεῖαν ἀναλεξάμενος (τὴν τῆς 15
 Fol. 282 v. ἀνατολῆς δὲ αὐτῷ δυναστεῖαν, καὶ αὖτις τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν
 καὶ διακατοχὴν τούτων, ὡς μοι ἤδη εἴρηται, κατεπηγγέλλετο ἡ
 γραφὴ, εἴ γε τῆς στρατιᾶς μετακινήσοι τὸν Νικηφόρον καὶ τοῦ
 πλήθους ἀποσκευάσοιτο), τῶν τόπων ἀπάρας ἐν οἷς ἀνεστρέφετο,
 ἠπέλεγτο πρὸς τὸν στρατηγόν. προελθὼν δὲ παρὰ τὴν σκηνὴν τὴν 20
 στρατήγιον, καὶ αὐτῷ παρακαθιστάμενος (ἀνεψιὸς γὰρ πρὸς μητρὸς
 ὁ Ἰωάννης τῷ Νικηφόρῳ ἐχρημάτιζε), „σὺ μὲν,” ἔφη, „ὦ γενναῖε,
 Ββαθὸν ὑπνον καθεύδεις, καὶ ὑπὲρ τὸν Ἐνδυμίωνα, ὡς φασιν·

7. τυραννήσειν. Sic codex, ut 24 D. εἴ γε μὴν βούλη-περίσεσθαι.
 18. μετακινήσει cod. Paulo post legendum fortasse προσελθὼν.

Orientalis ducem, mittit, virum profecto fortem, strenuum, magna et inex-
 pugnabili vi praestantem. Erant autem litterae scriptae in hanc senten-
 tiam: „Phocae improbitatem ac malitiam cum suspectam habeam, consilium-
 que sceleratum, quod apud se alit, praecidere velim, constitui Amplitudini
 tuae rem arcanam aperire, si forte effrenatum eius impetum, te obsecun-
 dante, reprimere possimus. Decrevit enim rebellione iamiam facienda imperii
 summam invadere. Proinde, ut impios eius vindicem conatus, exer-
 cituum procurationem illi evestigio abrogo, tuaeque trado Gloriam. Brevi
 autem te vel in ipso imperii fastigio collocabo. Tu vero gloriosum ac su-
 perbum Phocam in vincula coniectum protinus ad nos trans mitte.”

3. Has litteras acceptas Ioannes ubi evolvit, cognito earum argumento
 (praefectura autem ei Orientis, tum vero summam potestatem possessionem-
 que imperii, ut a me iam dictum est, litterae pollicebantur, si modo
 ab exercitu dimovere Nicephorum, copiisque exuere posset), ex loco ubi
 versabatur movit, ad Domesticumque pervenit. Ibi cum ad praetorium se
 contulisset, propter ipsum assedit (erat enim Nicephori consobrini ex
 matre Ioannes), et, „Tu quidem,” inquit, „o bone, altum somnum dor-
 mis, plus quam Endymion, quod aiunt; Augustae autem aulae praefectus,

ὁ δὲ τῆς βασιλικῆς κατάρχων ἀλλῆς, ὁ χρηστός Ἰωσήφ, τὸν σὸν A. C. 963
 μανιώδει καὶ μαιφόνῳ ῥοπῇ κατεργάζεται θάνατον, καὶ, ὅσον I. Rom. 4
 τὸ ἐπ' ἐκείνῳ, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἀκαταγώνιστος ἐξεργασταὶ στρα-
 τηγός, καὶ τὸ τοῦτου αἷμα ἐκκέχυται· καὶ ταῦτα παρ' ἀνδρα-
 5 ρίου (ὧ πόνοι, καὶ μάχαι, καὶ ἀρετῇ) ἀμφιβόλου τε καὶ ἀνάν-
 δρου, καὶ γυναιου τεχνητοῦ, καὶ πλείω τῶν ἐν τῇ γυναικωνίτιδι
 δρωμένων εἰδότης μηδέν. ἀλλὰ διανάστα, ὧ τ' ἀν, εἰ δοκεῖ·
 καὶ γενοίμεθα τῶν ἡμῶν λογισμῶν, ὅπως μὴ ὡς ἀνδράποδα πα-
 ραπολεώμεθα, γενναῖον δέ τι καὶ ἀνδρικὸν ἐργασοίμεθα, ὡς ἂν
 10 γνῶ καὶ Ἰωσήφ, καὶ εἴ τις ἄλλος εἴη τὰ ἐκείνου πρεσβεύων, μὴ C
 πρὸς ἀπαλὰ καὶ σκιατραφῇ διαμιλλώμενοι γυναικάκια, πρὸς ἄν-
 δρας δὲ ἀκαταγώνιστον κεκτημένους ἰσχὺν, καὶ οὐς ἡ βάρβαρος
 φροῖττει καὶ τέθῃπε." ταῦτα εἰπὼν, καὶ τῶν κόλπων τὸ γραμμα-
 τεῖον ἐξενεγκῶν, τῷ στρατηγῷ ἐνεχείρισεν. ὁ δὲ τοῦτο μετε-
 15 θῶν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ θυμοφθόρα καὶ θυμαλγῇ ἐπιγνοῦς, μι-
 κρὸν ἐπισχῶν καὶ λειποθυμήσας (ἔτυχε γὰρ ἡρέμα νοσηλευό-
 μενος τὸ σωματίον), εἶτ' αὐδὶς ἀνενεγκῶν καὶ, „λέγε," φη-
 σὶν, „ἀνδριότατε, τί δεῖ περὶ τοῦτου σκοπεῖν;" ὁ δὲ, „καὶ
 αὐδὶς," ἔφη, „σκοπεῖν λέγεις, πράττειν ὅ,τι καὶ δεῖ; οὐκ
 20 ἐκνήψεις ὄψε γοῦν, ὧ ἀγαθὲ, οὐδὲ τὸν τοσοῦτον κάρων ἀπο-
 τινάζῃ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ἐν ἀφύκτῳ κινδύνῳ περιληφθέντας D
 ἡμᾶς ὅ,τι καὶ δεῖ δρᾶν ἐρωτᾶς; περὶ τῶν ὄλων διακινδυνεύειν
 φημί, τοσαύτην μὲν πανοπλίαν ἐπαγομένους, τοσαύτην δὲ στρα-

3. τῷ ἐπ' ἐκ. cod. 8. Fort. ἡμετέρων. 10. ἄλλο cod. 22. ὄλων]
 ἄλλων cod. Vid. supra 19. B.

frugi ille Ioseph, furibundo ac crudeli impetu tuam machinatur necem, et, quantum in illo fuit, periit Romanorum invictus dux, eiusque sanguis effusus est: idque ab homunculo (o labores! o praelia! o virtus!) ambiguo, evirato, a muliercula ementita, praeter ea quas in gynaeccio fiunt nullius rei gnara. Proinde excita te, amice, sodes: adhibeamus mentes nostras, ne tanquam mancipia intereamus: efficiamus nobile ac forte facinus, ut sentiat Iosephus, et si quis alius ab illo stet, non sibi cum tenellis umbraticisque mulierculis certamen esse, at cum viris inexasuperabili robore praeditis, quos timet et veretur barbaries." Haec ille cum dixisset, ex sinu proliatas litteras Domestico tradidit. Is ubi perlegit, tristibus ac molestis quae inerant cognitis, cum parumper ipse conticuisset animo defectus (erat enim tum forte paulo aegriore valetudine), ut se recepit, „dic," inquit, „fortissime, quid est in hacre considerandum?" „Quid?" inquit ille: „iterum considerare te velle ais, quid faciendum putes? Non tu expergi-scere sero saltem, mi Nioephore? non tu hunc tantum veternum excuties de oculis, qui nos, certo periculo deprehensos, quid faciendum sit interrogas? Ego de summa rerum in aleam eundum censeo. Praesumum tot copias, tanto exercitai, non minus superbo ob animi magnitudinem, quam

A. M. 6471 *τιὰν, ψυχῆς τε ἀνδρεία σπαργῶσαν καὶ σώματος ῥώμη φλε-
Ind. 6 γμαίνουσαν. ἄτοπον γὰρ ἕμοι καὶ οὐ φορητὸν καταφαίνεται,
ἐπὶ τομίου οἰκτροῦ ἐκ τῆς Παφλαγονικῆς ἐρημίας τῇ πολιτεῖα
παρεισφραγέντος, τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀγεσθαι στρατηγούς, καὶ
τῆδε κάκεισε παρέλκεσθαι τῆς ῥιγῆς, ὡς ἀνδράποδα. ἀλλ' ἔπου 5
τὴν ταχίστην, εἴ γε μὴ βούλη ζωγρίας ληφθεῖς τὰ πῆματα δευτὰ
παίσεσθαι."*

P. 25 δ'. *Τοιαύτην ἀνειπόντος τοῦ Ἰωάννου παραίνεσιν, διανέστη
τε πρὸς ἄλλην ὁ Νικηφόρος, καὶ τὰ ὄπλα καθυποδὸς τὴν ἐπὶ
Καισαρείας ἅμα τῷ Ἰωάννῃ ἠπέλεγτο πανστρατὶ· καὶ τηρικῶτα 10
πηξάμενος χάρακα τὴν στρατιὰν ὑπέδεχετο. ἐπεὶ δὲ ἐντὸς ὀλίγων
Fol. 283 r. ἡμερῶν ἔβαν τὸ τῆς Ἀσίας πρὸς αὐτὸν σσηθήροιστο στράτευμα,
ἡμέρας ἤδη διαφανούσης, καὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίων ὑφαπλου-
μένων τῇ γῇ (Ἰούλιος εἶχεν ἀρχὴν), οἱ τὰς τοῦ στρατοῦ παρελη-
φότες ἡγεμονίας ἅμα τῷ στρατηγῷ Ἰωάννῃ τὰ ξίφη γυμνώσαντες 15
καὶ τὴν στρατήγιον σκηπὴν κυκλωσάμενοι (προστεταγμένον δὲ
τοῦτο πρὸς τοῦ Ἰωάννου τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς ἦν, ὃς
Bye δεινὸν ἐποιεῖτο, εἰ ἄνδρας αἰμάτων ἀγεννῆς ἐκτομίας μετὰ
νηπίων τιθηνουμένων καθυποτάσσοι, ἢ ἂν αὐτῷ δεδογμένον
εἶη), αὐτοκράτορα Ῥωμαίων καὶ κρατιῶν βασιλέα τὸν Νικη- 20
φόρον ἐφήμιζον, πολυχρόνιον κράτος αὐτῷ ἐπευχόμενοι. ὁ δὲ τὰ
πρῶτα μὲν ἀπέπειτο τὴν τοιαύτην ἀρχὴν, τὸ τοῦ ὕψους ἐπιφθο-
ρον εὐλαβούμενος, καὶ τὸν τῆς συνεύου καὶ τοῦ υἱοῦ Βάρδα
προϊσχύμενος θάνατον, ὃς αὐτῷ τῆς ἡλικίας τὸ βιώσιμον ἔλκων,
ἄρτι πυραυγῆ τῷ Ἰούλῳ περιαστρέπτων τὴν γένυν, κατὰ παι- 25*

4. *παρεισφραγέντος cod. 22. ἀπέπειτο cod. 24. αὐτῷ cod. Leg. αὐτό.*

corporum roboribus florenti. Etenim absurdum nec ferendum videtur mihi, a misero spadone, qui ex solitudine Paphlagonica reipublicae obreperit, duces Romanos agi, et huc illuc naso duci, tanquam mancipia. Itaque sequare confestim, nisi vis captivus factus mala extrema perpetui."

4. *Κα cohortatione ab Ioanne factus erectus ad virtutem Nicephorus sumtis armis una cum Ioanne totoque exercitu Caesaream contendit: ibi castris factis exercitum recepit. Paucos post dies, omnibus ad illum coactis Asiae copiis, illucescente iam die radiisque solis in terram se diffundentibus (Iulio erat ineunte), praefecti exercitui una cum Ioanne magistro districtis gladiis praetorium cingunt (id tribunis centurionibusque imperatum antea ab Ioanne erat, aعرbe ferente, quod ignavus spado cum puoris lactentibus militares personas ad arbitrium gubernaret), Imperatorem Romanorum potentemque Augustum Nicephorum renunciant, imperium in multos annos illi precantes. Hic primo quidem recusabat eiusmodi summam potestatem, invidiam altissimi fastigii veritus, uxorisque ac filii Bardae obitum cansatus, qui, ipsum iuventutis vitalem spiritum trahens, rutilaque lanugine iam genam circumfulgens, exercitatione ludicra non multis annis*

διὰν οὐ πρὸ πολλῶν τῶν χρόνων πρὸς αὐτανεπιμοῦ αὐτοῦ (Πλεύσης A. C. 963
 τὸ μειράκιον ἠνομάζετο) κοντῶ τὴν βλεφαρίδα τιτρώσεται· ὁ I. Rom. 4
 δὲ Πλεύσης, δέισας ἐπὶ τῷ τραύματι, τὸν κοντὸν διαφίησι τῆς C
 χειρός· τοῦ δὲ σωρωτῆρος τῷ οὔδει ἐνερεισθέντος σφοδρὰν γε-
 5 τείσθαι συμβέβηκε τὴν ἀντέρεισιν, ὡς τὴν αἰχμὴν τὸ κρανίον ἀν-
 τιτορήσασαν διαμπερὲς διελθεῖν, καὶ αὐθωρὸν ἄναυδον τὸν Βάρ-
 δαν τοῦ ἵππου καταπεσεῖν. τοιαύτην ὁ Νικηφόρος προτεινόμενος
 πρόφασιν παρηγέτο τὴν ἀρχὴν, καὶ Ἰωάννη τῷ Τζιμισκῇ παρε-
 χῶρει τῆς τοιαύτης ἐπιβῆναι τιμῆς, καὶ τῶν σκήπτρων ἀνδέξε-
 10 σθαι. οὐκ ἤνείχετο δὲ τῶν τοιοῦτων λόγων οὔτε τις τῶν τοῦ στρα-
 τοῦ, οὔτε μὴν αὐτὸς ὁ Ἰωάννης· ἀλλ' ὁμοθυμαδὸν αὐτὸν ἐπεν-
 φήμον, σεβᾶσμίον τε καὶ βασιλέα Ῥωμαίων προσαγορεύοντες. ὁ
 δὲ καταδέχεται τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ ἐρυθρὸν πέδιλον, ὃ τῆς βασι- D
 λείας παράσημον μέγιστον πέφυκεν, ὑποδέεται, μικρὰ φροντίσας
 15 τῶν φρικωδεστάτων ὄρκων, οὓς πρὸς τε τὸν πατριάρχην Πολυεύ-
 κτον κατέθετο καὶ τὴν σύγκλητον. τὸ γὰρ ἀστάθμητον τῆς τύχης
 καὶ ἄδηλον, καὶ τὸ τοῦ Ἰωσήφ δυσμενές τε καὶ ἄσπονδον ὑπολο-
 γιζόμενος, ἠπέγετο προτερήσειν τὴν τοῦ ἀνδρός κακοήθειαν, ἐν τῷ
 τὰ κατ' αὐτὸν εὖ θέσθαι, καὶ ὡς οἶόν τε ἀσφαλίσασθαι. τῷ τοι
 20 καὶ δεύτερα τὰ φθάσαντα τῆς ἐαυτοῦ σωτηρίας ἠγούμενος, παρὰ
 φαῦλον τὴν ὀρκωμοσίαν ἐτίθετο. τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῆς βα-
 σιλείας ἀρχὴν ὁ Νικηφόρος ἀναδεξιόμενος, τῆς σκηπτικῆς προῆλθεν,
 ἀκινάκην διεζωσμένος καὶ δόρατι σκηριπτόμενος· ἐξ ἀπόπτου τε P. 26
 καὶ τινος περιωπῆς κατὰ τὸ ὑπαιθρον στάς, ἔλεξε τοιαύδε·

21. τῆς. Fort. τὴν τῆς.

ante a patrele ipsius (Pleuses is adolescentulus nominabatur) lancea in
 palpebram ictus est; quo vulnere perturbatus Pleuses lanceam de manu
 dimisit: verum accidit, ut hastili in terram impacto repercussio fieret tam
 vehemens, ut cuspis adacta calvariam penitus perforaret, Bardasque eve-
 stigio sine voce ex equo caderet. Huiusmodi excusationem Nicephorus af-
 ferens recusabat imperium, concedebatque Ioanni Tzimiscae, ut ad hanc
 dignitatem evectus sceptrum vindicaret. Quanquam eiusmodi voces neque
 ex exercitu omnino quisquam sustinuit, neque ipse Ioannes: sed conspi-
 rantibus animis, fausta illi ominantes, Augustum Imperatoremque Roma-
 norum eam renunciauerunt. Tum vero accepit imperium, rubrosque cal-
 ceos, qui sacrae dignitatis maximum insigne sunt, induit, parvi aestimans
 diras religiones, quibus Polyeucto patriarchae ac senatui se obstrinxerat.
 Quippe instabilitatem incertosque eventus fortunae non minus quam Iosephi
 similitatem perfidiamque reputans, maturavit sic praevinire eius malitiam,
 ut suas res quam optime constitueret, pro viribusque firmaret. Ita et an-
 tecta posteriora salute sua duxit, et iurisiurandi rationem habuit nullam.
 In haec modum suscepto imperio Nicephorus, succinctus pugione, hastili
 nixus, processit a tabernaculo; cumque loco conspicuo atque praecelso sub
 aëro constitisset, dicere sic est exersus:

A. M. 6471 ε'. „Ὅτι μὲν οὐκ ἐφέσει τυραννίδος, ᾧ συστρατιῶται, τότε
 Ind. 6 τὸ σχῆμα τῆς βασιλείας ἀνέληφα, κατανάγκη δὲ ὑμῶν τοῦ στρα-
 Fol. 283 v. τοῦ βιασθεῖς, μαρτυρεῖτέ μοι καὶ αὐτοὶ, οἳ γε καὶ ἀποτροπια-
 ζόμενον τε τὴν τοσαύτην φροντίδα καὶ πρόνοιαν τοῦ παντός, καὶ
 ἄκοντα κατηναγκάσατε δέξασθαι. ὅτι δὲ εὐνοία μᾶλλον ὑμῶν τε 5
 καὶ ἀσφαλεία ἐαυτοῦ πρὸς τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα ἐπέδωκα ἐμαυτὸν,
 Βεῖδέναι βούλομαι πάντας ὑμᾶς. μαρτύρομαι δὲ τὴν τὸ πᾶν διευ-
 θύνουσαν πρόνοιαν, ὡς πρόθυμὸς εἰμι, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν
 θεῖναι ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ οὐκ ἔν μὲ τι τῶν ἀηδῶν τοῦ τοιοῦτου
 ἀπαγύγοι σκοποῦ. ἐπεὶ οὖν οὐκ ἠνέγκατε τὴν τομίου ἔκπονον 10
 ἀπόνειαν καὶ τὴν λυσσώδη καὶ ὀργῶσαν ἐκείνου αὐθάδειαν εἰς
 ἔργον χωρῆσαι, ἀλλ' ὥσανεί τινα βαρυσκάρδιον ἐπιστάτην ἀποσει-
 σάμενοι, ἐμὲ βασιλεύειν ὑμῶν ἠρετίσασθε, ἐπὶ τῶν πραγμάτων
 δεῖξω σαφῶς, ὅτι τε ἤδειν ἄρχεσθαι, καὶ νῦν ἄρχειν ἀνεπισφα-
 λῶς σὺν θεῷ ἐξεπίσταμαι. εὐνοίαν οὖν ἔχων ὡς τις φιλόποις 15
 πατῆρ, συμβουλευῶ πᾶσιν ὑμῖν ὡς υἱοῖς φιλοπάτορσι, μὴ πρὸς
 C Ἐφρασίωνην καὶ τρυφήν ἀπιδεῖν, ἀλλ' ἐργηγορεῖν καὶ νήφειν, καὶ
 τὰ συμπίπτοντα εὐπρεπισμένως προσδέχεσθαι. τεκμαίρομαι γάρ,
 μὴ ἀναιμωτὶ διακριθῆναι τὰ πράγματα. καὶ γὰρ, ὅσον εἰς ἀνέ-
 φικτον ὕψος τῆς βασιλείας τὸ κράτος ἀνέστηκε, τοσοῦτον καὶ ὁ 20
 φθόνος καὶ ὁ πόλεμος περὶ αὐτὴν αὖξεται διαμιλλώμενα. οὐ πρὸς
 Κρητᾶς οὖν ὑμῖν ἡ πάλη, οὐδὲ πρὸς Σκύθας καὶ Ἀραβίας, οὐς
 τῇ σφῶν ἄρετῇ διεχειρισάμεθα, ἀλλὰ πρὸς τὴν τῶν Ῥωμαίων

4. τε. Melius vel Leo vel librarius scripsisset μέ. 18. Lege εὐπρε-
 πισμένως. Vid. S. Basilium de gratiarum actione I. 365. C. 21. δια-
 μιλλώμενα. Sic cod. Fort. διαμιλλώμενα.

5. „Non desiderio me tyrannidis, commilitones, ornatum istum impe-
 ratorium sumpsisse, sed studiis vestris exercitusque adactum, vos ipsi mihi
 testes estis, qui me, aversantem molestiam tam magnam, procurationem
 reipublicae vel invitum suscipere coëgistis. Quod autem cura vestri potius,
 meaeque incolumitatis retinendae causa, in tantum me discrimen obtulerim,
 scire vos omnes volo. Providentiam testor, quae universum gubernat, pa-
 ratum me esse vel ipsam vitam pro vobis deponere, neque ullum in-
 commodum me de hoc proposito deducturum. Et quoniam non permisistis,
 ut perfida amentia, ut rabiosa et insolens temeritas spadonis ad exitum per-
 veniret, sed, illo tanquam vecorde rectore reiecto, me imperare vobis
 voluistis, re praestabo ut intelligatis, quemadmodum parere scivi, item
 me nunc, Deo propitio, recte praeesse posse. Verum, ea caritate anima-
 tus, qua pater filiorum amans, vobis ut filiis piis auctor sum, ut desidiam
 deliciasque ne respiciatis. Excubare oportebit, vigilare, casus praemu-
 nita mente sustinere. Non sine sanguine existimo rem diiudicatum iri.
 Nam quo est magis arduum ascensu imperii fastigium, eo gravior invidia
 et contentio est, quae fit de illo. Nec vero cum Cretensibus nunc vobis
 certamen, nec cum Scythis et Arabibus, quos virtute vestra devicistis, sed

πολιτείας, καθ' ἣν ἄκρατα πανταχόθεν εἰσρεῖ, καὶ ἣν οὐκ ἔνι A. C. 963
 αὐτοβοεῖ ὡς τι τῶν φρουρίων ἔλειν· θάλασση τε περιβρόμενον¹. Rom. 4
 καὶ εὐερκῆ οὖσαν, καὶ πυργώμασιν ἔρμυνοῖς περικλειομένην ἑκα-
 σταχοῦ, καὶ ἡβῶντι λαῶ περιπλήθουσας, καὶ χρυσῶ καὶ πλούτῳ D
 5 καὶ ἀναθήμασι πολλῶ τῆς οἰκουμένης διαφέρονσας. δεῖ οὖν τὸ
 γενναῖον ἀνειληφότας παράστημα, ᾧ κεχρημένοι παρὰ τὰς μάχας
 τὸ ἀντιξοῦν ἔπαν κατηγονήσεσθε, καὶ ὑπὲρ τὸ ἐνὸν ἄρτι μᾶλλον
 κατὰ τῶν ἀντιπάλων χωρεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἔξιν ἐπὶ τουτοῖσι τὸν
 ἀγῶνα συνεργὸν καὶ τὸν κρείττονα. τὰς γὰρ σπονδὰς καὶ τοὺς
 10 ὄρκους οὐχ ἡμεῖς, τὸ τοῦ Ἰωσήφ δὲ διέφθειρε δυσμενές, ὃς τοὺς
 ἐμοὺς ἀγχιστέεις ἐπὶ προφάσει μηδεμιᾷ ὑπερορία παρέπεμψεν, ἐμοὶ
 δὲ τούτων εἰδηκότι μηδὲν, ὡμῶς καὶ ἀφιλανθρωπίως θάνατον
 ἐσκαύωσεν. τὰς δὲ ξυμβάσεις οὐχ οἱ πρώτως ἐπὶ τὰ ὄπλα χω- P. 27
 ρῶντες διαλύειν φέισασιν, ἀλλ' οἱ ἐν σπονδαῖς τοῖς ὁμοφύλοις
 15 ἐπιβουλεύοντες. δόξαν τε τὴν ἐμὴν ἀνυλογιζόμενοι, ὑφ' ἧς στρα-
 τηγούμενοι ὑπὲρ ἀριθμὸν κατωρθώσατε τρόπαια, καὶ τὴν σύν-
 τροφον ὑμῶν εἶπερ ἄλλοτε ποτε παραθήξαντες ἀρετὴν, ἔπεσθε
 ἀνεπιστρόφως, ἧ ἂν ἡ πρόνοια ἡγήται, καὶ αὐτὸς ὀρμῶ.

ς'. Ταῦτα εἰς ἐπήκοον τῆς στρατιᾶς ὁ Νικηφόρος διεξελ-
 20 θὼν πάντων ἐπέβρωσε τὰ φρονήματα, καὶ προθυμίαν ἀδιήγητον
 ἐνεστάλαξε ταῖς ψυχαῖς, ὡς οἴεσθαι μήτινα πολέμου ῥοπήν ἔξ Fol. 284 r.

2. περιβρόμενον. Sic cod. Leg. περιβρόμενην, ut infra 38. C.
 6. καὶ χρημένοι cod. 7. κατηγονήσεσθαι cod. 12. τούτων ἡδο-
 κότι cod. ut possis legere: τούτων ἡδικηκότι nihil illum laedenti.
 14. φέισασιν. Sic cod. Leg. εἰώσασιν. Paulo post sensus copulam
 postulat, velut δόξαν τε δή. 21. Elegantius scripsisset Leo et hic
 μήτιν ἂν et 26. C. ἂν ἀναιμωτί.

cum Romanorum civitate, bonis omnibus undique affluentia, quae non potest
 tanquam aliquod castellum momento capi. Mari circumflua atque munita,
 propugnaculis firmis cincta quoquo versus, pube plurima plena, caeteris
 terris auro, opibus, ornamentis multum praestat. Quocirca oportet vos,
 renovata nobili virtute illa, qua usi in praелии adversarios omnes débella-
 vistis, plus paene quam poteritis nunc potissimum contra hostes niti. Quan-
 quam confido, in hoc certamine me Deum quoque adiutorem habiturum.
 Pacta enim et iusiurandum non nos violavimus, sed Iosephi simulas, qui
 tam propinquos sine causa ulla meos in exilium egit, tam mihi, nihil ho-
 rum suspicanti, sceleratissime et crudelissime mortem machinatus est.
 Factiones autem non ii violare putandi sunt, qui priores ad arma eunt, ve-
 rum illi qui post fidem datam civibus insidiantur. Postremo, gloriam repu-
 tantes meam, cuius ductu tropaea innumera statuistis, excitata si unquam
 alias innata vestra virtute, sine respectu sequimini, quocumque et provi-
 dentia ducet, et ipse contendam.

6. Hac oratione audiente exercitu habita Nicephorus omnium animos
 confirmavit, alacritatemque inenarrabilem mentibus instillavit, ut nulla vi-

A. M. 6471 ἀντιστάσεως ἀνθαμιλληθῆναι τῷ τοιοῦτῳ κινήματι. δαιμονίως
 Ind. 6 γὰρ αὐτὸν ἔστρεψε τὰ στρατεύματα, καὶ πᾶς τις αὐτοῦ τοῖς ἀ-
 Βχήμασιν ἔσεμνύνετο. καὶ γὰρ ἐν πολέμοις ἀναστραφεὶς ἐκ νεό-
 τητος, καὶ φοβερὸς ἀναδειχθεὶς ἐν τοῖς κατὰ τάξιν καὶ μάχας ἀν-
 δραγαθήμασιν, οὐ μόνον τὴν ἄλκην ἕμαχος ἐτέλει καὶ περιδέ- 5
 ξιος, ἀλλὰ καὶ τὴν φρένα κατηρτυμένος καὶ τὴν παντοδαπὴν
 ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. εὐθύς οὖν εἰς τὴν τῶν Καισαρέων ἐκκλη-
 σίαν νέων, ἐκείθεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἐπανέστρεψε, καὶ τὸν Ἰωάν-
 νην τῷ τοῦ Μαγίστρου τιμήσας ἀξιώματι, Δομέστικον τῆς Ἀνα-
 τολῆς ἀνηγόρευσεν, ἐντάλματά τε καὶ διατάγματα πανταχοῦ τῆς 11
 Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐξέπεμπε, καὶ στρατηγούς προχειρισάμε-
 νος ἐπὶ τὸν Εὐξείνον, καὶ τὰ παράκτια πάντα, καὶ Ἄβυδον
 ἔστειλεν, ἀπτέρῳ τάχει ἀπίναί τούτοις ἐγκληνσάμενος· τοῦτο
 τάχα, ὡς ἔοικε, προμηθεύμενος, πρὸ τοῦ διαπτήναι τὴν φήμην
 τῆς ἀναρρήσεως, τῆς ὑγρᾶς τοὺς πορθμοὺς καὶ τοὺς πόρους προ- 15
 κατασχεῖν. οὕτω γὰρ ᾤετο κατὰ νοῦν αὐτῷ χωρῆσαι τὰ πρᾶ-
 γμάτα, καὶ μὴ ἐπινεμεσῆσαι τὴν τύχην αὐτῷ, ἐπιμεδιάσαι δὲ
 μῦλλον ἰλαρόν τι καὶ ἡμερον, εἴ γε προτερήσοι τὴν τῶν ἐπικαι-
 ροτάτων χωρίων κατάληψιν. ταῦτα ὁ Νικηφόρος διαπραξάμενος,
 καὶ εἰς ἀρβύγῃ συνασπισμὸν καταπυκνώσας τὰς φάλαγγας, καὶ 20
 ὄπλισμοῖς αὐτὰς εὐερέκσειν ἀσφαλισάμενος, τῆς Καισαρείας ἀπά-
 D ρας ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν ἔϊτο· ἐπιστολὴν τε χαράξυς καὶ Φιλο-
 θέῳ τῷ Εὐχαιτῶν ἐπισκόπῳ ἐγχειρίσας, πρὸς τε τῶν ἐκκλησια-

4. καὶ μαχ.] καὶ deest in codice. Linea autem proxime praecedenti
 Fort. leg. ἀναστραφεὶς, ut item 28. C. 8. νεῶν cod. 16. οὖν]
 οὖν cod. 23. πρὸς τε. Vix hinc abesse potest τόν.

deretur belli vis eiusmodi motui obsistere repugnareque posse. Quippe mirifice amabant eum milites, neque erat omnino quisquam quin laudibus eius gloriaretur. Nam in bellis versatus a puero, et ob facinora in acie praeliisque edita pertimescendus, non modo viribus invictus erat, miraque dexteritate, verum mente quoque composita, et cuiusque modi virtute sine controversia praestans. Ita sine mora, postquam in ecclesiam Caesariensium perrexerat, in tabernaculum regressus Ioannem Magistri dignitate honoratum Domesticum Orientis renunciat, mandata et edicta quoque versus per imperium Romanum emittit, duces a se constitutos in Pontum, ad litora omnia, Abydumque, magna celeritate adhibita contendere iubet; id agens, opinor, quod ex re erat fieri, ut prius quam fama electionis percrebuisset, freta trajectusque maritimos teneret. Sic enim existimabat, ex sententia rem sibi processuram, neque irascituram sibi, sed hilare potius ac leniter arrisuram fortunam, si maturaret opportunissimorum locorum occupationem. His rebus confectis Nicephorus cum legionibus in firmam aciem contractis, armisque probe instructis, Caesarea profectus ad urbem perrexit: litteras quas scripserat, Philotheo Euchaitarum episcopo traditas, ad

στειλῶν ἐπειλημμένον οὐράκων Πολύευκτον ἔστειλε, καὶ Ἰωσήφ τὸν A. C. 963
 τῶν τυραννείων κατάρχοντα, καὶ τὴν σύγκλητον. ὡς ἐν κεφαλαίῳ L. Rom. 4
 δὲ ταυτὶ πως διαπήγγελλεν ἡ γραφή· δέξασθαι τε αὐτὸν αὐτοκρά-
 τορα, περιφρουρήσοντα καὶ εἰς αὔξησιν ἡλικίας σωμασκήσοντα
 5 τοὺς τοῦ ἀνακτος Ῥωμανοῦ παῖδας· καὶ προσέτι τὰ μέγιστα τὴν
 πολιτείαν ὀνήσοντα, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὴν ἐπικράτειαν ἀν-
 ξήσοντα τοῖς κατὰ πολέμους ἀνδραγαθήμασιν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο
 βουληθεῖεν, αὐτοῖς μεταμελήσειν τῆς ἀβελτερίας μετέπειτα, ὅπη- P. 28
 νίκα σιδήρῳ καὶ σφαγαῖς τὰ πράγματα διακρίνοιντο· καὶ καιρὸς
 10 οὗ μέτεστι δικαιολογίας τοῖς αἰρετισαμένοις τῶν βελτιόνων τὰ
 χεῖριστα.

ζ. Ταύτην ὥσει τινὰ ῥῆσιν ἀπὸ Σκυθῶν ὁ Ἰωσήφ δεξάμενος
 τὴν γραφήν, καὶ, ὥσπερ ὑσπληγί τινι ἢ μύωπι τὴν καρδίαν βλη-
 θεῖς, τὸν μὲν ἐπίσκοπον πεδῆτην ἀπέφηνεν, εἰρκτῆ παραπέμ-
 15 ψας· τὸν Μαριανὸν δὲ, καὶ τὸν Πασχάλιον, καὶ τοὺς Τορνι-
 κίους, ἐν Πατρικίοις τελοῦντας καὶ θερμοουργοὺς πεφηνότας ἐται-
 ρισάμενος, καὶ Μακεδονικὴν αὐτοῖς ἐγχειρίσας φύλαγγα, ἀντελ-
 χετο κραταιῶς, ἀποτειχίζων τῷ Νικηφόρῳ τὴν εἰς τὸ Βυζάντιον Β
 πάροδον. ἐν τούτοις οὖν τῶν πραγμάτων ἡωρημένων, Fol. 284 v.
 20 τοῦ Νικηφόρου σῆναιμος, οὗ καὶ πρώην ὁ λόγος κατὰ παραδρο-
 μὴν τὰ περὶ τὰς μάχας ἐπεξηγήσατο τρόπαια, εὐκαιρίας δραξά-
 μενος (ἔτυχε γὰρ ἐπιχωριάζων τῷ Βυζαντίῳ) τῶν τινος βαναύσων
 ὑποδὺς ἀμπεχόντην καὶ διὰ τῶν ὑπονόμων τοῦ τείχους ὑπολι-
 σθήσας, ἀκατίῳ προσεπιβάς, ἐπὶ τὸν Νικηφόρον ἀπέπλευσεν,

8. διαπήγγελλεν cod. 10. αἰρετισαμένοις. Non ausus sum corrigere
 οὐκέτ' ἔστι δικ. et πρό τῶν, ne nimis limarem phrasim auctoria.
 21. ἐπεξηγήσατο cod.

Polyeuctum divinarum rerum clavum tenentem, item ad Iosephum palatio
 praefectum senatumque misit. Quarum litterarum erat hic fere exitus:
 „Reciperent ipsum Imperatorem, qui filios Romani Augusti ad confirmatio-
 nem aetatis usque tueretur, corporaque eorum excoleret. Praeterea maxi-
 me se reipublicae usui fore, Romanique imperii opes facinoribus belli-
 cis aucturum. Id si nollent, eventurum ut ipsos temeritatis poeniteret, ubi
 ferro et caede res esset decernenda: neque tunc locus dabitur defensionis
 illis qui pro bonis pessima elegerint.”

7. Hoc scriptum non aliter ac Scythicam iussionem tulit Iosephus; quin,
 sicut stimulo aliquo vel calcari in cor ictus, episcopum in vincula conditum
 custodiae mandat; Marianum, Paschaliū, Tornicios, viros patricios auda-
 ciae cognitae, sibi adiungit; his Macedonum cohorte tradita obsistit acriter,
 introitum in urbem Nicephoro praecludit. Eatenus dubio rerum exitu Leo
 Nicephori frater, cuius bellicas victorias iam superius in transitu memora-
 vitoratio, opportunitatem nactus (commorabatur enim tunc Constantinopoli),
 summo plebeio vestitu, per specus muri elapsus concensa scapha ad Nice-

- A. M. 6471 αὐτοῦ ποσ περὶ τὰ ἐν τοῖς Ἡροῖς ἀνάκτορα εἰσελάσαντα, καὶ τὸν
 Ind. 6 στρατὸν διατάττοντα. τότε καὶ Βάρδας, ὁ τούτων γενέτης, ἐν
 τοῖς μαγίστροις τελῶν καὶ εἰς γῆρας βαδύτατον ἐληλακῶς, τὸν ἐκ
 C τοῦ Ἰωσήφ κίνδυνον ὑπειδόμενος, δέει περιληφθεὶς ἰκέτης ἐ-
 ροῦ τοῦ μεγάλου καθίστατο· ἀνὴρ ἕξ αὐτῆς ἡβης ἐν πολέμοις 5
 καὶ μάχαις ἀναστραφεὶς, κἂν τῷ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν
 ἐπὶ συγχρὸν χρόνον ἐνδιαπρέψας ἀξιώματι. ὁ δὲ Μαρριανὸς καὶ
 ὁ Πασχάλιος τὴν τῶν Μακεδόνων σπεῖραν κατὰ τὰς ἀγυῖας περι-
 φέροντες, ἐμβρονηθόμενοι τε κενῷ κόμπῳ καὶ ἐξυπτιάζοντες,
 νεώτερα ῥαδιουργεῖν οὐκ ἐνέλιπον· ὡς ἐκμανέντα τὸν δῆμον πρὸς 10
 ἀλκὴν ἀπιδεῖν, καὶ αὐτοῖς ἀντικαταστήναι συστάδην εἰς μάχην,
 καὶ εἰς φνυγὴν ὑπαιθρον κατακλεῖσαι, ὡσεὶ τινα μειράκια ἀβρο-
 δίαιτα καὶ μάχης ἀπειράτα. τηρικαῦτα λέγεται καὶ γύναιον σκεῦος
 D κερραμοῦν χοδὸς ἀνάπλεον, τῶν πρὸς κηπέαν ἐπιτηδεῖων, ταῖς
 χερσὶ τοῦ τέγουσ ἀράμενον ἀκοντίσαι κατὰ τοῦ Μαρριανοῦ, καὶ 15
 τοῦτον κατὰ τοῦ κροτάφου βαλεῖν· οὕτω δὲ καιρίαν γενέσθαι τὴν
 βολὴν, ὡς καταγνῦναι τε τὸ κρανίον καὶ προσαραχθῆναι αὐτῷ
 τὸν ἐγκέφαλον, καὶ δευτεροῖον τὸν βλον ἀπολιπεῖν. ἐκ τούτου
 παρῆρσιαν ὁ Βασίλειος εἰληφῶς, ὃς ἐκτομίαις μὲν ἦν καὶ τῷ τοῦ
 παρακοιμωμένου καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταν- 20
 τίνου καιρῶν ἐνδιέπρεψεν ἀξιώματι, νόθος υἱὸς ἐκ Σκυθίδος τῷ
 παλαιοτάτῳ αὐτοκράτορι Ῥωμανῷ γεννηθεὶς, δραστήριος δὲ, καὶ
 P. 29 τὸ παριστάμενον αὐτῷ εἰς ἔργον ἐξεγεγκεῖν προμηθέστατος, αἶτε

14. ταῖς χερσὶν τοῦ τέγουσ ἀράμενοι cod. Fort. ταῖν χερσὶν τοῦ τέ-
 γουσ ἀράμένηη. 17. κράνιον cod.

phorum enavigat, iam tunc propter palatium in Heroo adventantem, ex-
 erciturumque disponentem. Eodem tempore Bardas, illorum pater, unus de
 magistris, praecipitata aetate homo, ab Iosepho periculum veritus, timore
 captus, supplex magni templi factus est. Erat is ab ipsa pubertate in bel-
 lis praeliisque versatus, et Domestici scholarum per longum tempus decora-
 tus officio. Interea Marianus et Paschalius, cohortibus Macedonum per
 vias circummissis, frendentes ipsi inani iactatione et elati, novas in horam
 turbas facere non intermittebant; usque adeo, ut plebs furens ad vim se
 converteret, praelioque cominus facto resistens, in fugam apertam eos velut
 adolescentulos delicatos pugnaeque inexpertos compelleret. Quo in con-
 flictu mulierculam vas fictile terrae plenum, de iis quae hortis usui sunt,
 manibus a tecto raptum vibrasse in Marianum, eiusque tempora feruisse di-
 cunt; tamque gravem fuisse iactum, ut calvaria perforata cerebrum affligere-
 tur: ipsum postridie vitam reliquisset. His rebus animum capiens Basilius
 spado, qui Constantini Imperatoris temporibus cubicularii dignitate et ipse
 decoratus fuerat, Romani senioris Imperatoris muliere Scythissa nothos,
 strenuus, et in consiliis exsequendis rationis minime expertus, quippe qui ge-
 neris mixti esset: alienus tunc a Iosepho, simultatesque pridem cum illo ge-

τὸ γένος ἔχων ἐπίμικτον· τότε δὲ διάφορός τε, καὶ ἄλλως δύνουσι A. C. 963
 τῷ Ἰωσήφ διακείμενος, τοὺς οἰκογενεῖς θύραξι καὶ μίτραις, κράνε- I. Rom. 4
 σί τε καὶ πέλαις, ὕσσοις τε καὶ ξίφεσι καθοπλίσας, ὑπὲρ τοὺς
 τρισηχίλους χρηματίζοντας, τῇ οὐκίᾳ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν αὐτῶ συν-
 15 εργούντων ἅμα τῷ δήμῳ ἐπιτίθεται. καὶ εἰς διαρπαγὴν καὶ προ-
 τομῆν καὶ ἐρείπωσιν ταύτας περιστήσας ἐπὶ τὰ νεώρια ὤρμησεν,
 ἐκείθεν τε τὰς πυρφόρους τριήρεις, συνενδοκοῦντος τοῦ δήμου καὶ
 τῆς συγκλήτου, πρὸς τὸν Νικηφόρον ὀρμίσασθαι παρεσκεύασεν.
 ὧν ἐπιβὰς ἔξαντῆς ὁ Νικηφόρος τῇ τῶν Ἀβραμιτῶν, ἣν καὶ Ἀχι- Fol. 285 r.
 20 ροπολήτου ὀνομάζουσι, προσέσχε μονῆ· ἐκείθεν τε τοὺς παραλη- B
 ψομένους ἐστίαν ἐξέπεμψε τὴν βασιλειον. οὗς ὁ Ἰωσήφ προσιόν-
 τας ἰδὼν, ὀρῶδῆσας τε καὶ δέει ἀσκέτω ληφθεῖς (ἤδη γὰρ οἱ
 περὶ αὐτὸν φρουροὶ τῷ Νικηφόρῳ προσέθεντο), καταλιπὼν τὰ
 βασιλεια δρομαίως εἰς τὸ ἱερὸν ἀφίκετο. ἦν οὖν ὄρῃν τὸν πρὸ μι-
 15 κροῦ σοβαρὸν καὶ τὰς ὄφρῦς ἤρκота ὑπὲρ τὸ μέτωπον, ἰκέτην ἐλει-
 νὸν καὶ αὐτὰς κατεπτηχότα τὰς ἀκοὰς, καὶ δεικνύοντα ἐν αὐ-
 τῷ, μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων τελεῖν πάγιον ἢ ἀκίνητον, παλίντρο-
 πα δέ τινα καὶ ὠκύμορα, καὶ δίκην κύβων τῆδε κάκεισε μεταβρί-
 20 πτούμενα καὶ μεταπεττενόμενα. ἡ γοῦν τούτου πρὸς τὸ ἱερὸν
 προσφυγῇ τῷ τοῦ Νικηφόρου γενέτη Βάρδα γέγονεν ἐκείθεν ἀπαλ-
 λαγῇ καὶ ἀνάσσεις ἐπὶ τὸν νόον.

ἡ'. Ὁ δὲ Νικηφόρος, ἐπεὶ κατὰ τὸ δοκοῦν ἐαυτῷ τέλος ἐχώ- C
 ρει τὰ πράγματα, τὸ ἰδιωτικὸν περιελὼν καὶ ἀποσφενδονήσας
 χιτώνιον, τὴν αὐτοκρατορικὴν καὶ βασιλειον ἐφειστρίδα ἐμπορη-

6. Fort. ἐρείπωσιν. ὄρη cod. Scripsissem ὄρημα, nisi seque-
 retur παρεσκεύασεν. 15. τὰς] τοὺς cod., sed D. lin. antepenult.
 (pag. seq. lin. 13. h. ed.) recte ταῖς.

rens, vernas suos loriciis, mitris, galeis, scutis, pilis, gladiis armat, plus
 ter mille numero, aedesque Iosephi et assecularum eius una cum plebe in-
 vadit. His expilatione, direptione, ruina vastatis, ad navalia contendit,
 unde igniferæ triremes summo populi senatusque studio ut ad Nicephori
 castra applicarent effecit. Quibus evestigio consensit Nicephorus ad Abra-
 mitarum monasterium, quod idem Achiropoeeton vocant, appulit: unde mi-
 sit qui palatium occuparent. Quos cum Iosephus adventantes videret, tre-
 pidans, timore magno percussus (iam enim excubitores circa ipsum Nicephoro
 se adiunxerant), palatio relicto cursim templum petivit. Cernebatur igitur is,
 qui brevi ante arroganter super frontem sustulerat supercilium, tunc miser
 supplex, ipsis rumusculis exterritus, suo exemplo demonstrans nihil esse in
 rebus humanis firmum ac stabile: mutabilia cuncta et caduca talorum ritu
 hæc illuc iactari ac misceri. Ita eius ad templum fuga causa exstitit, ut
 Bardas Nicephori pater inde liberaretur, ad filiumque incolumis perveniret.

8. Nicephorus, cum ex sententia sibi res cessissent, deposita reiecta-
 que privata veste, Augusta imperatoriaque chlamyde amictus, ad regiam se

- A. M. 6471 *σάμενος, εἰς τὸ βασιλικώτερον ἑαυτὸν μετεσκεύασεν· ἵππου τε*
 Ind. 6 *ἀγερώχου τῶν λευκῶν ἐπιβάς, φιλάρους κεκοσμημένου βασιλικοῖς*
καὶ τάπησιν ἀλουργοῖς, διὰ τῆς χρυσῆς πύλης εἰσήλαυνεν, ὑπὸ
παντὸς τοῦ δήμου καὶ τῶν ἐν τέλει κροτούμενός τε καὶ γεραιρόμε-
νος. ἑκαυδεκάτην ὁ Αὐγουστος ἤλαυνε μὴν, ἐπὶ τῆς ἕκτης ἰνδί-
κτου, ἐν τῷ 50ῷ ἔτει, ὅτε ταῦτα ἐπράττετο. ἄρτι δέ, ἐπεὶ πρὸς τὸν
 D *τοῦ θείου περιήπυστον σηκὸν εἰσεφοίτησε, καὶ ὑπὸ τοῦ τῶν ἱερέων*
πληρώματος ἀξιοχρέους τιμὰς ὑπεδέξατο, πρὸς τοῦ τὴν πατριαρ-
χίαν ἰθύνοντος Πολυεύκτου τῷ βασιλικῷ διαδήματι στέφεται, ἐν
καὶ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἐλαύνων. τὴν δὲ ἰδέαν τοιοῦσδε 10
τις ἦν· ὄψις αὐτῷ πρὸς τὸ μέλαν πλεόν ἢ τὸ λευκὸν ἀποκλίνουσα,
κόμη δὲ βαθεῖα καὶ κυανῇ· ὀφθαλμοὶ μέλανες, ἐπὶ συννόας πε-
φροντικότες, δασεῖαις ταῖς ὀφρύσιν ὑποκαθήμενοι· ῥίς μέσως
ἔχουσα λεπτότητος καὶ παχύτητος, ἡρέμα συμπεραινομένη γρυ-
 P. 30 *πότητι· ὑπήγη σύμμετρος, ἀραιὰν παρὰ τὰς γνάθους προβαλ-*
λομένη τὴν πολιὰν· ἀγκυλεὸς τὴν ἡλικίαν καὶ στιβαρὸς, εὐρύτα-
τος τὸ στέφρον καὶ ὦμους ὡς μάλιστα, τὴν μέντοι ἀνδρείαν καὶ
ῥώμην κατὰ τὸν θρυλλούμενον Ἡρακλῆν· φρονήσει δὲ καὶ σωφρο-
σύνη καὶ τῷ τὸ δέον ἀνεπισφαλῶς ἐπιφράσασθαι, πάντων κατευ-
μεγέθει τῶν κατ' ἐκείνου τὴν γενεὰν γεγεννημένων ἀνδρῶν. ται-
νωθεῖς οὖν τῷ βασιλεῖω στέφει ἐπὶ τὴν βασιλειὸν ἀλλήν ἄνεισι,
 Fol. 285 v. *παρὰ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐν τέλει δορυφορούμενος, καὶ δὴ πα-*
ρελθὼν ἐπὶ θρόνον ἐκάθισε τὸν βασιλικόν. ἦν οὖν ὄρῳ τὴν τύχην
 B *ἐνωραῖζομένην καὶ ἐπιγαννυμένην τοῖς τελοῦμένοις, καὶ πάντα ἑαυ-*
 13. μέσος cod. 16. ἀγκυλός. Sic codex. 19. τῷ τοῦ cod.

maiestatem magis composuit: in sesso equo alacri, candido, phaleris impetratoris tapetisque purpureis ornato, per auream portam investus est; ab omni populo magistratibusque cum plausu honorifice receptus. Augusti dies decimus sextus agebatur, indictione sexta, anno sexmillesimo quadringentesimo septuagesimo, cum haec gererentur. Deinde, ubi celeberrimum Dei templum ingressus a sacerdotum corpore debitos honores susceperat, a Polyeucto, patriarchae munus obeunte, imperiali corona caput cingitur, cum unum supra quinquagesimum aetatis annum ageret. Specie autem erat eiusmodi fere: facies ad nigrum magis quam ad candidum colorem vergens: coma promissa, atra: oculi nigri, velut cogitatione satagentes, spissis superciliis subiecti: nasus inter tenuitatem et crassitudinem medius, paulatim transiens in aduncitatem: barba iusta, raris circa malas proiectis canis: statura rotunda ac firma, pectus et humeri apprime lata, vis ac robur iuxta celebratum Herculem: prudentia vero, et temperantia, et opportunitate singulari consiliorum, inter omnes praestabat sua tempestate natos viros. Ita redimitus imperatoria corona in augustum palatium ascendit, a populo magistratibusque stipatus, ingressusque in regali aasedit solio. Licebat tunc videre, fortunam, gestientem atque exultantem his eventis, cunctas

τῆς τιθεῖσαν τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ μηδὲν τῶν φθαρτῶν A. C. 963
 μηδεὶν καθίστασθαι ἴδιον. ὁ δὲ, ἐπεὶ τῆς βασιλείας ἐπέβη, καὶ I. Rom. 4
 τῶν οὐρανῶν ἀσφαλῶς τε καὶ ἀδεῶς ταύτης ἀντειλετο, Βάρδα μὲν,
 τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος τιμὴν προεβίβασε· τὸν
 5 δὲ συναράμενον αὐτῷ Ἰωάννην κατὰ τὴν τοῦ κινήματος ἀρχὴν, ᾧ
 Τζιμισκῆς τὸ ἐπίκλην, Δομέστικον Ἀνατολῆς καὶ Μάγιστρον ἀνα-
 δέδειχε. Λέοντα δὲ, τὸν ἴδιον σύναμον, Κουροπαλάτην καὶ Μά-
 γιστρον προβάλλεται· τὸν δὲ γε Βασίλειον, τὸν τὸν Ἰωσήφ,
 ἧπέρ μοι ἐβρόθήθη, καταστασιάσαντα, εἰς τὸ τοῦ προέδρου κλέος
 10 ἀνεβιβάσατο.

9'. Αὐτὸς δὲ τὴν συνήθη προσποιεῖτο ἀπαρχειλητον σω-
 φροσύνην διατηρεῖν, γυναικός τε συζυγίας ἐκκλίνων καὶ κρεωφα- C
 γίαν ἀποδιοπομπούμενος. ἀλλ' οἱ τὸν μονήρη βίον μετιόντες καὶ
 αὐτοῦ τὸν τρόπον δῆθεν ῥυθμιζοντες (ἐτίμα γὰρ διαφερόντως
 15 τοὺς μοναστᾶς), οὐκ εἶων τὸν ἄνδρα ἐμμένειν οἷς ἔκρινε, προῦ-
 τρέποντο δὲ καὶ συζυγίαν ἀσπύσασθαι καὶ κρεωφαγίαν μὴ ὡς τι
 ἀπαίσιον ἀποφυγεῖν. Ἐδεδείσαν γὰρ, μὴ τρυφαῖς καὶ κόμοις
 ἐπιεκλινῆς, ὡς εἰκός, γεγονῶς εἰς ἀλλοκότους ὑπολισθήσειεν ἡδονάς,
 αἷς εἶωθεν αὐτοσχεδιάζειν τὸ αὐτοδέσποτον καὶ αὐτόνομον, ἐπει-
 20 λημμένον δυνάμεως. ταῖς τῶν μοναστῶν οὖν καταπειθῆς γεγονῶς
 εἰσηγήσει, τὸν ἡλικιωτήν μὲν καὶ συνειδυμένον βίον ἀπόσατο·
 τὴν δὲ τοῦ Ῥωμανοῦ ὁμουνέτιν, ἀριπρεπῆ ταῖς ὥραις καὶ αὐτό- D
 χρημα τυγχάνουσαν Λύκαιναν, πρὸς γύμον ἠγάγετο, καὶ πρὸς
 τὸ τῆς κρεωδασίας ἀπὸ τῆς κεκολασμένης διαίτης μετεσκεύαστο

2. ἐπὶ cod. 19. ἐπιλιμμέναν (sic) cod.

sibi vindicare humanas res, nec quicquam terrestrium cuiquam esse pro-
 prium. At Nicephorus, postquam imperium susceperat, tuto ac secure gu-
 bernaculis rerum occupatis, Bardam ipsius patrem Caesaris dignitate orna-
 vit: Ioannem, cognomento Tzimiscem, iam ab initio motus sibi opitula-
 tum, Domesticum Orientis et Magistrum creavit: Leonem, fratrem suum,
 Curopalatem et Magistrum declaravit: Basilium, qui Iosephi opes, ut a me
 dictum est, motu facto frugerat, ad proëdri honorem evexit.

9. Ipse vero profitebatur solitam temperantiam intemperatam se ser-
 vatarum, cum uxoris coniugium vitans, tum carniū esum repudians. Ve-
 rum monasticæ vitæ cultores, qui quidem vitam eius gubernabant (obser-
 vabat enim mirifice fratres), in institutis eiusmodi permanere virum non
 sinebant, sed hortabantur, ut et coniugium amplecteretur, nec carniū esu,
 ut re nefasta, abstineret. Verebantur enim, ne prono in delicias et comes-
 sationes animo in turpes delaberetur voluptates, quales comminisci solet
 liber seque ipse regens animus, si potentiam consequitur. Monachorum
 igitur admonitionibus obsecutus, familiarem ac consuetam vitæ rationem
 ab se ablegavit: Romani uxorem, venustam plane mulierem et puram pu-
 tam Lacæenam, in matrimonium duxit, aque tenuiori victu ad lautio-
 rem

Leo Diaconus.

- A. M. 6471 τρυφηλότερον. ὑπεψιδυρρίζετο δὲ, μὴ ἔννομον συνδραμεῖν, πα-
 Ind. 6
 A. C. 963 ράλογον δὲ πως τὸ συνοικέσιον, ὡς ἀνάδοχον ἐκ τοῦ Θείου λου-
 I. Rom. 4 τροῦ γεγονότα τὸν Νικηφόρον τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ
 καὶ τῆς Θεοφανοῦς παιδῶν. τῆς οὖν φήμης ἀπτέρῳ τάχει εἰς τὰς
 ἀκοὺς τοῦ ἱεραρχοῦντος Πολυεύκτου ἐνηχηθείσης, ἀπειργεῖν 5
- P. 81 παντὶ σθένει τῶν ἱερῶν περιβόλων ἐπειράτο τὸν ἀνακτα· ζήλου
 γὰρ Θείου περίπλεως ὦν ὁ ἀνὴρ, καὶ τὴν παντοδαπὴν γνῶσιν καὶ
 ἀρετὴν ἀπρόσιτος, διελέγγειν καὶ βασιλεῖς οὐκ ἠσχύνετο. ὁ δὲ βα-
 σιλεὺς, τὰ μὲν τὸν ἀρχιερέα παραιτούμενος, τὰ δὲ καὶ ἀπολογού-
 μενος, μὴ ἀνάδοχον αὐτὸν ἐκ τοῦ βαπτίσματος τῶν παιδῶν εἶναι 10
 τῆς Ἀγούστης Θεοφανοῦς, ἀλλὰ Βάρδα, τὸν αὐτοῦ γενέτην, σὺ-
 στω κατεδυσώπησε τὸν ἀρχιερέα καὶ δεινῶς κατεκήλησεν, ὡς καθε-
 λαρευσάμενος οικονομῆσαι τὴν τῆς Ἀγούστης Θεοφανοῦς μετὰ
 τούτου συνοικησιν. ἐπεὶ δὲ κατὰ ῥοῦν ἐχώρησε τούτῳ τὰ πρῶγμα-
 Fol. 286 r. τα, κόσμον βασιλικὸν συμφορήσας ἀμύθητον, τεμένη τε γῆς εὐ- 15
 Β δαίμονος πολὺπλεθρα, χυμῶν ἰδέαις καὶ καρπῶν πλήθει παντοδα-
 πῶν περιβρίθοντα ἀφορίσας, Θεοφανοὶ τῇ ὁμνεῖτιδι καὶ βασιλί-
 A. M. 6472 δι χαρίζεται. αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διαχειμύ-
 Ind. 7
 A. C. 963 ζων, ἀγῶσιν ἵππικοῖς καὶ παντοδαποῖς θεωρίοις, φιλοτησίαις τε
 I. N. 1 τοῖς αὐτοκράτορσιν εἰθισμέναις, τοὺς ἐν τέλει φιλοφρονούμενος 20
 οὐκ ἀνίη· ὅσον τε Θεραπευτικὸν καὶ οἰκίδιον τούτῳ παρέϊπετο, ἐξή-
 σκει τὰ πολεμικὰ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις ὡς μάλιστα, τόξον τε
 ἀνεπισφαλῶς ἐκτείνειν, καὶ τὸν δίστον τῷ μαζῶ ἐρῦειν, εὐστόχως
4. ἀπτερότερον τάχει. Vid. infra 59 B.

carnibus vescens transiit. Rumor autem erat, haud legitimas esse, prope-
 que abhorrere a legibus nuptias, quia Nicephorus liberorum Romani Impera-
 toris, ac Theophanoni ex geniali aqua susceptor exstitisset. Qui rumor
 magna celeritate cum ad Polyeucti sacrorum praefecti aures pervenisset,
 omni conatu Imperatorem a sanctis septis arcere conabatur: cum enim vir
 esset ardente studio colendi Dei plenus, omnique genere scientiae atque vir-
 tutis inaccessus, reprehendere vel principes non verebatur. At Imperator
 tamen, partim deprecans patriarcham, partim ad sui defensionem afferens,
 non sese susceptorem liberorum Theophanoni Augustae fuisse, verum
 Bardam patrem, ita flexit animum patriarchae penitusque delinivit, ut lae-
 tus coniugium eius cum Theophanone Augusta dispensarit. Ita rebus ad
 voluntatem suam fluentibus, ornatum imperatorium infinitum a se coacerva-
 tum, item agri opimi latifundia, succo vario fructuumque cuiusque modi
 copia plena, a caeteris seiugata, Theophanoni coniungi atque Augustae
 donat. Ipse Constantinopoli hiemans ludis equestribus, omnium generum
 spectaculis, largitionibusque ab Imperatoribus fieri solitis, potestates mune-
 rare non intermisit: quaecumque vero eum sequebantur in obsequiis dome-
 sticae copiae, eas ad res bellicas quotidiana exercitatione quam maxime
 assuefaciebat, arcum recte intendere, sagitta ad mammam adducta colli-

τε βάλλειν κατὰ σκοπὸν, καὶ δόρατα κραδαίνειν καὶ περιελίσσειν
 εὐπετῶς τῆδε κάκεισε, ξίφη τε εὐθυβόλως κατὰ τὸν ἄερα περιστρέ- C
 φειν, καὶ ἵππων κούφως ὑπεράλλεσθαι· ὡς ἐν καιρῷ τῶν ἀγώνων
 μὴ φαίνοιτο τῶν ἐναντίων μειονεκτοῦν· καὶ μάλιστα προκινδυνεύειν
 5 ὄφειλον καὶ παρατάττεσθαι κατὰ φύλαγγα.

ί. Ἐπεὶ δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος κατήφειαν ἔαριναι τροπαὶ πρὸς A. M. 6472
 γαληνῶσαν μετεσκεύαζον ἰλαρότητα, ἐκστρατεῖαν κατὰ τῶν Ἀγα- Ind. 7
 ρηνῶν παραγγελίας, τοῦ Βυζαντίου ἀπαίρει· καὶ τῆ Καππαδο- A. C. 964
 κῶν ἐναυλιζόμενος χώρα καὶ στρατιὰν συνειλοχῶς ἀξιόμαχον, ἐπὶ I. N. 1
 10 τὴν τῶν Ταρσέων ἤλαυνεν, ἀνδρῶν ἀρετῇ καὶ πλήθει καὶ μελέτῃ
 τῶν τακτικῶν τραχηλιῶσαν τότε καὶ νεανιευομένην ὑπέραυχα, καὶ D
 πλείστας ἀναφανδὸν ἐκδρομὰς ἀνεπίστους εἰσπράττουσαν. ἐπεὶ
 δὲ ταύτῃ προσέσχε, καρτερὸν πηξάμενος χάρακα καὶ κυκλόθεν
 διειληφῶς, ἐφροῦρει παρκαθήμενος. οἱ δὲ ἔνδον Ἀγαρηνοὶ, δα-
 15 ψιλῆα τέως τῶν ἀναγκαίων ὄντες ὑπερκορεῖς, καὶ τῆ τοῦ πολί-
 σματος τεθαδρῆκότες ἐρμυνότητι (ἐς ὕψος γὰρ ἀμήχανον ἠωρεῖτο
 τῶν περιβόλων τὸ δόμημα, διπλῆ περιελισσόντων αὐτό· καὶ τα-
 φρεῖα κυκλόθεν διειληπτο, ἐς βῆθος ὅτι πλείστον καθικνουμένη,
 λίθων λευκῶν κατεσκευασμένη ξιστῶν, καὶ ἐς προμαχεῶνας συμ-
 20 περαινομένη. εἶχε μὲν καὶ τὸν Κύδνον τὸ ἔρυμα, κατὰ μέσον αὐ- P. 32
 τὸ διατέμοντα, ὃς ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν πολυχεύμων τις, ψυ-
 χρός τε καὶ διείδης περινώων πρόεισιν, ἀσφάλειαν οὐ μικρὰν τῆ
 Ταρσῷ παρεχόμενος, καὶ γεφύραις τρισὶν ἔνδον τοῦ ἄστεος δια-

6. ἐπὶ et paulo post μετὰ σκευάζον cod.

8. ἀπαίρειν cod.

20. καὶ τὸ κύδρον (sic) cod.

neare, spicula vibrare et contorquere expedite huc illuc, gladios directo
 ictu per aërem rotare, in equos leviter insilire: ne tempore certaminum
 inferiores hostibus reperirentur; praesertim quod primae periculum ingredi
 ac venire in aciem debebant.

10. Postquam tristem hiemis faciem verna tempestas in serenam mu-
 taverat incunditatem, indicta adversus Saracenos expeditione Constantino-
 poli proficiscitur: moratusque in Cappadocia, iustis collectis copiis ad Tar-
 sensem urbem accessit, civium cum virtute, tum numero, tum usu rei bel-
 licae ferocientem ea tempestate, nimiumque superbientem, plurimasque pa-
 lam incursiones insperatas facientem. Eo cum pervenisset, probeque com-
 munitis castris oppidum cinxisset, custodiis positus obsidet. Saraceni in
 oppido, copia necessariorum rerum tunc referti, oppidique firmitudine freti
 (nam in infinitam excelsitatem surgebat moenium structura, gemino orbe
 circumiectorum: eratque item circino circumducta, in altitudinem quam plu-
 rimam depressa, lapidibusque albicantibus politis vestita, et pinnis termi-
 nata fossa. Neque minus habebat Cydnum pro munimento, medium oppi-
 dum intersecantem: qui, ab ipso fonte uber, gelidus et perlucidus manans
 profluit, praesidium haud parvum Tarso praebens, pontibusque tribus intra

- A. M. 6472 ζωννύμενος· ὅτε δὲ πόλεμος αὐτοῖς ἐπιβρίθῃ, κατὰ τῆς τάφρου
 Ind. 7. αὐτὸν ἀφιαῖσι καὶ ἐν ὥρᾳ μιᾷ πλημμυροῦσαν ταύτην ἐργάζεται)·
 τούτοις τεθαδρήκότες οἱ βάρβαροι ἐτώθαζόν τε τὸν βασιλέα καὶ
 ὄβρῃσιν αὐτὸν ἀδεῶς ἔβαλλον, ἐκδρομάς τε καὶ ἐπεξελάσεις ποιού-
 μενοι πλείστους τῶν Ῥωμαίων ἀπεκίτνουν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ 5
- B Νικηφόρος ἐφ' ἱκανὸν ταύτῃ χρόνον προσδιατρέψας, ἐπέπερ ἀνη-
 νύτοις ἐπιχειρῶν ἤσθετο, ἐκείθεν μεταναστῆς τε καὶ παρεγκλι-
 νας, τοῖς ἔγγιον αὐτῇ κατωκισμένοις προσβάλλει φρουροῖς, καὶ
 Ἄδαναν μὲν καὶ τὴν Ἀνάβαρζαν, καὶ ἄλλα ὑπὲρ τὰ εἴκοσι φρού-
 10 κλώσάμενος, ἐκθύμως ἐπολιόρκει, ταῖς ἀφετηροῖς μηχαναῖς ἐκα-
 σταχοῦ ἀκροβολιζόμενος. οἱ δὲ ἔνδον καὶ αὐτοὶ γενναίως ἀντι-
 καθίσταντο, πυρφόρα τε βέλη καὶ βάρη λίθων κατὰ τῶν Ῥωμαίων
 βάλλοντες, καὶ παντὶ σθένει ἐκ τῶν πύργων αὐτοὺς ἀμυνόμενοι.
- C ια'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δραστήριός τε ὢν καὶ δεινὸς ἐν ἀμηγὰ- 15
 νοῖς πορίσασθαι μηχανὴν, περιελθὼν καὶ καταστοχασάμενος τὸν
 χῶρον, ἤπερ ἦν εὐεπιχειρήτον, τῶν πύργων παραγαγὼν ἄνδρας
 ἄωρὶ τῶν νυκτῶν ἀνορύττειν ἠρέμα ἐνεκελεύσατο, ἀπὸ τῶν ὀ-
 χθῶν ἐναρξάμενος τοῦ ἐκεῖσε παραῤῥέοντος Πυράμου τοῦ ποτα-
 20 μοῦ, ὡς μὴ αἰσθῶντο οἱ βάρβαροι, καὶ εἰς κενὸν ἀποβῆ τὸ τοι-
 οῦτον ἐπιχειρήμα. οἱ δὲ ἀνώρτυτόν τε καὶ τὸν χοῦν τῷ τοῦ πο-
 ταμοῦ ἐκφροῦντες παρέπεμπον ρεύματι. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔργον ἐξή-
 νυστο, καὶ δύο τῶν πύργων μεταξὺ τοῦ συνδεδομένου τούτοις
1. ἐπιβρίθῃ cod. 5. ἀπεκίτνουν cod. Paulo posterius B. nolui
 quicquam mutare: nomen oppidi apud veteres est Ἀναβαρζά. 20. κα-
 νόν cod. et postea auctor elegantior scripisset ἀποβαίη. 23. μετα-
 ξύ. Fort. μετά.

oppidum iungitur; bello autem imminente in fossam illum immittunt, quam horae unius spatio restagnantem reddit): his igitur freti barbari Imperatorem subsannabant, conviciis impudenter in eum iactis, saepiusque urbe effusi, facta impressione, Romanorum plurimos trucidabant. Imperator Nicephorus, satis longo tempore ibi confecto, ubi negotium valde arduum suscepisse se cognovit, inde movens reflexo itinere circumpositas Tarso arces aggreditur, Adanamque et Anabarzam, aliaque supra viginti eiusmodi castella primo impetu cepit. Inde Mopsuestiam aggressus corona circumdata fortiter oppugnat, tormentisque missilibus undique petit. Oppidani et ipsi strenue resistebant; ignita tela et saxorum pondera in Romanos mittentes, omnique conatu ex turribus illos propulsantes.

11. Imperator, ut erat promptus et mirabilis in remediis incommodorum inveniendis, circuito inspectoque loco, qua erat opportunum, nocte intempesta homines ad turres adductos murum pedetentim subruere iubet, a ripa Pyrami amnis ibi praeterfluentis orsos, ne animadvertentibus barbaris ad nihilum veniret is conatus. Illi suffodere coeperunt, humum egestam fluminis undae committere. Opere confecto, posteaquam duae turres una cum

τειχίσματος εἰς τὸ ἀκριβὲς διάκεινοι γέγονασι, καὶ ἔκκρεμῆς ὄν- A. C. 964
 τες ξύλοις ἠώρητο, τῷ μὴ τὴν σφῶν διαλυθῆναι οἰκοδομήν. I. N. 1
 ἄρτι τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τὴν περίγειον ὑπαναγκάζουσας, κατὰ τὸ D
 εἰδισμένον οἱ Ἰσραηλιῖται λευχέμονες τῶν πύργων προκύναντες,
 5 καὶ τὰ τόξα ἐντεινόμενοι, καὶ τὰς λοιπὰς παρασκευάσαντες μη-
 χανὰς, ὕβρῃσιν ἐδυσσέμουν τὸν ἄνακτα. ὃ δὲ τοῖς ὑπογείοις
 ἐρείσμασι τῶν πύργων ἐνίεναι πῦρ διακελευσάμενος, αὐτὸς ἐς τὸ
 ἀκριβὲς καθωπλισμένος, ἐπήει διατάττων τὰς φάλαγγας. ῥα-
 δίως δὲ τῶν στηριγμάτων κατακαέντων, ὅσον ἔκκρεμῆς ἦν τοῦ
 10 τείχους καὶ ὑπόκειον, κατασεισθὲν εἰς γῆν κατεφέρετο, συγκα-
 τασπῶσαν καὶ τοὺς ἐπιβεβηκότας αὐτῷ τῶν Ἰσραηλιῶν, ὧν οἱ
 πλείους συντριβέντες αὐθωρὸν διαπεφωνήχασιν· οἱ δὲ, ζωγῆται P. 33
 πρὸς τῶν Ῥωμαίων ληφθέντες, τὴν κατασχοῦσαν σφῶς ἀπωδύ-
 ροντο τύχην. ὃ δὲ αὐτοκράτωρ, ἐπεὶ τὸ τεῖχος ἔριπωθὲν πάρ-
 15 οδον τοῖς βουλομένοις παρείχετο, πανσυδὶ τῇ Μοψουεστίᾳ προσ-
 ἐπιβὰς ταύτην ἠνδραποδίσαστο, καὶ τοὺς παραλειφθέντας βαρ-
 βύρους δουλεῖα παρέπεμψεν. αὐτὸς δὲ τὰ κάλλιστα τῆς λείας
 ὑπέξελών, καὶ τῷ βασιλικῷ ταμίῳ προσαναθεῖς, τὸν στρατὸν B
 ἐκ τῆς ἀρπαγῆς τοῦ ἄστεος ἀνακαλεσάμενος, ἐπεὶ ὁ ἥλιος τὸν το- A. M. 6473
 20 ξότην παρελαύνων μετέβαινε πρὸς τὸν αἰγοκέρωτα, καὶ τὸ τοῦ Ind. 8
 χεμῶνος δεινὸν ἐπετείνετο, ἐκείθεν διανυστὰς ἐπὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν A. C. 964
 ἐπικράτειαν ἀνήλανε. καὶ τῆς Καππαδοκῶν ἐπιβὰς τὴν πληθύν, I. N. 2
 ὡς εἰκὸς, φιλοφρονησάμενος ἐκέλευσεν ἐπὶ τὰ οἴκοι παλινδρομεῖν,
 μὲνῆσθαι τε αὐθις τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπανόδου τοῦ ἤρος προκύ-
 5. ἰσκάς cod. 10. ὑπόκειον cod. 16. παραληφθέντας cod.
 Vid. notas.

Interiecto eis muro, prorsus subcavae pensilesque factae, lignis suffultae fuerant, ne earum dissolveretur coagmentatio: iam solari radio circumiectum agrum collustrante, suo more Saraceni, candidis amicti vestibus et turribus prospectantes, arcus intendentes, caeterasque apparatus machinas, conviciis Imperatorem consecrabantur. Is fulcimentis turrium subterraneis ignem admoveri iussit, ipse perfecte armatus obiens disponensque legiones. Futuris parvo negotio absumtis, quicquid pensile in muro et subcavum erat, eversum inque terram delatum est, Saracenosque superstantes una deturbavit: quorum plerique contriti evestigio extremam vocem ediderunt; reliqui, captivi a Romanis facti, fortunam suam lamentabantur. Imperator, ubi muri ruina aditum volentibus praebebat, omni confertim exercitu irruens Mopsuestiam occupat, superstitesque barbaros servituti mandat. Ipse, praestantiore parte praedae seposita, fiscoque Augusto addicta, militeque ab oppidi direptione revocato, quod sol sagittarium transgressus ad capricornum transibat, hiemisque rigor intendebatur, inde motis castris ad fines Romanos se recepit. Iamque Cappadociam ingressus, exercitum, ut par erat, remuneratum domum reverti iussit, meminisse re-
 monens, ut ineunte vere rursus ad se redirent, armaque sua uti omnes re-

A. M. 6471 ἀντιστάσεως ἀνταμιλληθῆναι τῷ τοιοῦτῳ κινήματι. δαμονίως
 Ind. 6 γὰρ αὐτὸν ἕστεργε τὰ στρατεύματα, καὶ πᾶς τις αὐτοῦ τοῖς ἀν-
 Βχήμασιν ἐσεμνύετο. καὶ γὰρ ἐν πολέμοις ἀναστραφεὶς ἐκ νεό-
 τητος, καὶ φοβερὸς ἀναδειχθεὶς ἐν τοῖς κατὰ τάξιν καὶ μάχας ἀν-
 δραγαθήμασιν, οὐ μόνον τὴν ἀλκὴν ἄμαχος ἐτέλει καὶ περιδέ- 5
 ξιος, ἀλλὰ καὶ τὴν φρένα κατηρτυμένος καὶ τὴν παντοδαπὴν
 ἄρετὴν ἀπαράμιλλος. εὐθὺς οὖν εἰς τὴν τῶν Καισαρέων ἐκκλη-
 σίαν νέων, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν σκηπὴν ἐπανέστρεφε, καὶ τὸν Ἰωάν-
 νην τῷ τοῦ Μαγίστρου τιμήσας ἄξιώματι, Δομéstικον τῆς Ἀνα-
 τολῆς ἀνηγόρευσεν, ἐντάλματά τε καὶ διατάγματα πανταχοῦ τῆς 10
 Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐξέπεμπε, καὶ στρατηγούς· προχειρισάμε-
 Cνος ἐπὶ τὸν Εὐξείνον, καὶ τὰ παράκτια πάντα, καὶ Ἄβυδον
 ἕστειλεν, ἀπτέρῳ τύχει ἀπιέναι τούτοις ἐγκελευσάμενος· τούτο
 τάχα, ὡς ἔοικε, προμηθεύμενος, πρὸ τοῦ διαπτήναι τὴν φήμην
 τῆς ἀναβρόσεως, τῆς ἕργᾶς τοὺς πορθμοὺς καὶ τοὺς πόρους προ- 15
 κατασχέειν. οὕτω γὰρ ᾤετο κατὰ νοῦν αὐτῷ χωρῆσειν τὰ πρᾶ-
 γμάτα, καὶ μὴ ἐπινεμεσῆσειν τὴν τύχην αὐτῷ, ἐπιμειδιάσαι δὲ
 μᾶλλον ἰλαρόν τι καὶ ἡμερον, εἴ γε προτερήσοι τὴν τῶν ἐκικαι-
 ροτάτων χωρίων κατὰληψιν. ταῦτα ὁ Νικηφόρος διαπραξάμενος,
 καὶ εἰς ἀβρόαγῃ συνασπισμὸν καταπυκνώσας τὰς φάλαγγας, καὶ 20
 ὀπλισμοῖς αὐτὰς εὐερχέειν ὑσφαλισάμενος, τῆς Καισαρείας ἀπά-
 Dρας ἐπὶ τὴν βυσιλεύουσαν ἔετο· ἐπιστολὴν τε χιρούζης καὶ Φιλο-
 θέῳ τῷ Εὐχαΐτων ἐπισκόπῳ ἐγχειρίσας, πρὸς τε τῶν ἐκκλησια-

4. καὶ μαχ.] καὶ deest in codice. Linea autem proxime praecedenti
 Fort. leg. ἀναστραφεὶς, ut item 28. C. 8. πᾶσιν cod. 16. οὖν]
 οὖν cod. 23. πρὸς τε. Vix hinc abesse potest τόν.

deretur belli vis eiusmodi motui obsistere repugnareque posse. Quippe mirifice amabant eum milites, neque erat omnino quisquam quin laudibus eius gloriaretur. Nam in bellis versatus a puero, et ob facinora in acie praeliisque edita pertimescendus, non modo viribus invictus erat, miraque dexteritate, verum mente quoque composita, et cuiusque modi virtute sine controversia praestans. Ita sine mora, postquam in ecclesiam Caesariensem perrexerat, in tabernaculum regressus Ioannem Magistri dignitate honoratum Domesticum Orientis renunciat, mandata et edicta quoquoersus per imperium Romanum emittit, duces a se constitutos in Pontum, ad littora omnia, Abydumque, magna celeritate adhibita contendere iubet; id ageas, opinor, quod ex re erat fieri, ut prius quam fama electionis percrebuisset, freta trajectusque maritimos teneret. Sic enim existimabat, ex contentia rem sibi processuram, neque irascitaram sibi, sed hilare potius ac leniter arrisuram fortunam, si maturaret opportunissimorum locorum occupationem. His rebus confectis Nicephorus cum legionibus in firmam aciem contractis, armisque probe instructis, Caesarea profectus ad urbem perrexit: litteras quas scripserat, Philotheo Euchaitarum episcopo traditas, ad

στακῶν ἐπειλημμένον οἰάκων Πολύευκτον ἔστειλε, καὶ Ἰωσήφ τὸν A. C. 963
 τῶν τυραννείων κατάρχοντα, καὶ τὴν σύγκλητον. ὡς ἐν κεφαλαιῷ I. Rom. 4
 δὲ ταυτί πως διαπήγγελλεν ἡ γραφή· δεξασθαι τε αὐτὸν αὐτοκρά-
 τορα, περιφρουρήσοντα καὶ εἰς αὐξήσιν ἡλικίας σωμασκήσοντα
 5 τοὺς τοῦ ἀνακτος Ῥωμανοῦ παῖδας· καὶ προσέτι τὰ μέγιστα τὴν
 πολιτείαν ὀνήσοντα, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὴν ἐπικράτειαν αὐ-
 ξήσοντα τοῖς κατὰ πολέμους ἀνδραγαθήμασιν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο
 βουληθεῖεν, αὐτοῖς μεταμελήσειν τῆς ἀβελτερίας μετέπειτα, ὅπη- P. 28
 νικα σιδήρω καὶ σφαγαῖς τὰ πράγματα διακρίνοιντο· καὶ καιρὸς
 10 οὗ μέτεστι δικαιολογίας τοῖς αἰρετισαμένοις τῶν βελτιόνων τὰ
 χεῖριστα.

ζ. Ταύτην ὡσεὶ τινὰ ῥῆσιν ἀπὸ Σκυθῶν ὁ Ἰωσήφ δεξάμενος
 τὴν γραφὴν, καὶ, ὥσπερ ὑσπληγὶ τινὶ ἢ μύωπι τὴν καρδίαν βλη-
 θεῖς, τὸν μὲν ἐπίσκοπον πεδήτην ἀπέφηνεν, εἰρκτῆ παραπέμ-
 15 ψας· τὸν Μαριανὸν δὲ, καὶ τὸν Πασχάλιον, καὶ τοὺς Τορνι-
 κίους, ἐν Πατρικίοις τελοῦντας καὶ θερμοουργοὺς πεφηνότας ἔται-
 ρισάμενος, καὶ Μακεδονικὴν αὐτοῖς ἐγχειρίσας φάλαγγα, ἀντέ-
 χετο κραταιῶς, ἀποτειχίζων τῷ Νικηφόρῳ τὴν εἰς τὸ Βυζάντιον B
 πύροdon. ἐν τούτοις ὄν τῶν πραγμάτων ἠωρημένων, Λέων ὁ Fol. 284 v.
 20 τοῦ Νικηφόρου σύναμος, οὗ καὶ πρώην ὁ λόγος κατὰ παραδρο-
 μὴν τὰ περὶ τὰς μάχας ἐπεξηγήσατο τρόπαια, εὐκαιρίας δραξά-
 μενος (ἔτυχε γὰρ ἐπιχωριάζων τῷ Βυζαντίῳ) τῶν τινος βαναύσων
 ὑποδὸς ἀμπεχόντην καὶ διὰ τῶν ὑπονόμιων τοῦ τεύχους ὑπολι-
 σθήσας, ἀκατίῳ προσεπιβὰς, ἐπὶ τὸν Νικηφόρον ἀπέπλευσεν,

3. διηπάγγελεν cod. 10. αἰρετισαμένοις. Non ausus sum corrigere
 σὺκέτ' ἔστι δικ. et πρό τῶν, ne nimis limarem phrasim auctoris.
 21. ἐπεξηγήσατο cod.

Polyeuctum devinarum rerum clavum tenentem, item ad Iosephum palatio
 praefectum senatumque misit. Quarum litterarum erat hic fere exitus:
 „Reciperent ipsum Imperatorem, qui filios Romani Augusti ad confirmatio-
 nem aetatis usque tueretur, corporaque eorum excoleret. Praeterea maxi-
 mo se reipublicae usui fore, Romanique imperii opes facinoribus belli-
 cis aucturum. Id si nollent, eventurum ut ipsos temeritatis poeniteret, ubi
 ferro et caede res esset decernenda: neque tunc locus dabitur defensionis
 illis qui pro bonis pessima elegerint.”

7. Hoc scriptum non aliter ac Scythicam invasionem tulit Iosephus; quin,
 sicut stimulo aliquo vel calcari in cor ictus, episcopum in vincula conditum
 custodiae mandat; Marianum, Paschaliū, Tornicios, viros patricios auda-
 ciae cognitae, sibi adiungit; his Macedonum cohorte tradita obsistit acriter,
 introitum in urbem Nicephoro praeccludit. Eatenus dubio rerum exitu Leo
 Nicephori frater, cuius bellicas victorias iam superius in transitu memora-
 vitoratio, opportunitatem nactus (comemorabatur enim tunc Constantinopoli),
 summo plebeio vestitu, per specus muri elapsa concensa scapha ad Nice-

- A. M. 6471 αὐτοῦ ποσ περὶ τὰ ἐν τοῖς Ἡρῶσι ἀνάκτορα εἰσελάσαντα, καὶ τὸν
 Ind. 6 στρατὸν διατάττοντα. τότε καὶ Βάρδας, ὁ τούτων γενέτης, ἐν
 τοῖς μαγιστροῖς τελευτῶν καὶ εἰς γῆρας βαθύτατον ἐληλακῶς, τὸν ἐκ
 C τοῦ Ἰωσήφ κίνδυνον ὑπειδόμενος, δέει περιληφθεὶς ἰκέτης ἱε-
 ροῦ τοῦ μεγάλου καθίστατο· ἀνὴρ ἕξ αὐτῆς ἡβης ἐν πολέμοις 5
 καὶ μάχαις ἀναστραφεὶς, κἂν τῷ τοῦ Δομεστίκου τῶν σχολῶν
 ἐπὶ συχνὸν χρόνον ἐνδιαπρέψας ἀξιῶματι. ὁ δὲ Μαρριανὸς καὶ
 ὁ Πασχάλιος τὴν τῶν Μακεδόνων σπείραν κατὰ τὰς ἀγυῖας περι-
 φέροντες, ἐμβρενθόμενοι τε κενῷ κόμπῳ καὶ ἐξυπτιάζοντες,
 νεώτερα ῥαδιουργεῖν οὐκ ἐνέλιπον· ὡς ἐκμανέντα τὸν δῆμον πρὸς 10
 ἀλκὴν ἀπιδεῖν, καὶ αὐτοῖς ἀντικαταστῆναι συστάδην εἰς μάχην,
 καὶ εἰς φνυγὴν ὑπαιθρον κατακλεῖσαι, ὥσει τινα μειράκια ἀβρο-
 δίαιτα καὶ μάχης ἀπειράτα. τηρικαῦτα λέγεται καὶ γύναιον σκευὸς
 D κερραμοῦν χοδὸς ἀνᾶπλεον, τῶν πρὸς κηπέαν ἐπιτηδεῖων, ταῖς
 χερσὶ τοῦ τέγουσ ἀράμενον ἀκοντίσαι κατὰ τοῦ Μαρριανοῦ, καὶ 15
 τοῦτον κατὰ τοῦ κροτάφου βαλεῖν· οὕτω δὲ καιρίαν γενέσθαι τὴν
 βολήν, ὡς καταγνῦναι τε τὸ κρανίον καὶ προσαραχθῆναι αὐτῷ
 τὸν ἐγκέφαλον, καὶ δευτεραῖον τὸν βίον ἀπολιπεῖν. ἐκ τούτου
 παρῆρσιαν ὁ Βασιλεῖος εἰληφῶς, ὃς ἐκτομίας μὲν ἦν καὶ τῷ τοῦ
 παρακοιμωμένου καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταν- 20
 τίνου καιρῶν ἐνδιέπρεψεν ἀξιῶματι, νόθος υἱὸς ἐκ Σκυθίδος τῷ
 παλαιοτάτῳ αὐτοκράτορι Ῥωμανῷ γεννηθεὶς, δραστήριος δὲ, καὶ
 P. 29 τὸ παριστάμενον αὐτῷ εἰς ἔργον ἐξεγεγκεῖν προμηθέστατος, αἶτε

14. ταῖς χεροῖν τοῦ τέγουσ ἀράμενοι cod. Fort. ταῖν χεροῖν τοῦ τέ-
 γουσ ἀράμένη. 17. κράνιον cod.

phorum enavigat, iam tunc propter palatium in Hereo adventantem, ex-
 erciturumque disponentem. Eodem tempore Bardas, illorum pater, unus de
 magistris, praecipitata aetate homo, ab Iosepho periculum veritus, timore
 captus, supplex magni templi factus est. Erat is ab ipsa pubertate in bel-
 lis praeliisque versatus, et Domestici scholarum per longum tempus deco-
 ratus officio. Interea Marianus et Paschalius, cohortibus Macedonum per
 vias circummissis, frendentes ipsi inani iactatione et elati, novas in horam
 turbas facere non intermittebant; usque adeo, ut plebs furens ad vim se
 converteret, praelioque cominus facto resistens, in fugam apertam eos velut
 adolescentulos delicatos pugnaeque inexpertos compelleret. Quo in con-
 flictu mulierculam vas fictile terrae plenum, de iis quae hortis usui sunt,
 manibus a tecto raptum vibrasse in Marianum, eiusque tempora feriisse di-
 cunt; tamque gravem fuisse iactum, ut calvaria perforata cerebrum affligere-
 tur: ipsum postridie vitam reliquisset. His rebus animum capiens Basilius
 spado, qui Constantini Imperatoris temporibus cubicularii dignitate et ipse
 decoratus fuerat, Romani senioris Imperatoris muliere. Scythissa nothua,
 strenuus, et in consiliis exsequendis rationis minime experta, quippe qui ge-
 neris mixti esset: alienus tunc a Iosepho, simultatesque pridem cum illo ge-

τὸ γένος ἔχων ἐπιμίκτων· τότε δὲ διάφορός τε, καὶ ἄλλως δόνονος A. C. 963
 τῷ Ἰωσήφ διακείμενος, τοὺς οἰκογενεῖς θῶραξι καὶ μίτραις, κράνε- I. Rom. 4
 σί τε καὶ πέλταις, ὕσσοις τε καὶ ξίφεσι καθοπλίσας, ὑπὲρ τοὺς
 τρισχιλίους χρηματίζοντας, τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν αὐτῷ συν-
 5 βεργούντων ἅμα τῷ δήμῳ ἐπιτίθεται. καὶ εἰς διαρπαγὴν καὶ προ-
 νομῆν καὶ ἐρείπωσιν αὐτάς περιστήσας ἐπὶ τὰ νεώρια ὤρμησεν,
 ἐκείθεν τε τὰς πυρφόρους τριήρεις, συνενδοκοῦντος τοῦ δήμου καὶ
 τῆς συγκλήτου, πρὸς τὸν Νικηφόρον ὀρμίσασθαι παρεσκεύασεν.
 ὧν ἐπιβὰς ἔξαντις ὁ Νικηφόρος τῇ τῶν Ἀβραμιτῶν, ἣν καὶ Ἀχει- Fol. 285 r.
 10 ροπολίητον ὀνομάζουσι, προσέσχε μονῆ· ἐκείθεν τε τοὺς παραλη- B
 ψομένους ἐστὶαν ἐξέπεμψε τὴν βασιλειον. οὗς ὁ Ἰωσήφ προσιόν-
 τας ἰδὼν, ὀρρώδηςας τε καὶ δέει ἀσχέτω ληφθεῖς (ἦδη γὰρ οἱ
 περὶ αὐτὸν φρουροὶ τῷ Νικηφόρῳ προσέθεντο), καταλιπὼν τὰ
 βασιλειᾶ δρομαίως εἰς τὸ ἱερὸν ἀφίκετο. ἦν οὖν ὄρα ἃν τὸν πρὸ μι-
 15 κροῦ σοβαρὸν καὶ τὰς ὄφρῶς ἤρκοντα ὑπὲρ τὸ μέτωπον, ἰκέτην ἐλει-
 νὸν καὶ αὐτὰς κατεπηχότα τὰς ἀκοὰς, καὶ δεικνύοντα ἐν αὐ-
 τῷ, μηδὲν τῶν ἀνθρωπίνων τελεῖν πάγιον ἢ ἀκίνητον, παλίντρο-
 πα δέ τινα καὶ ὠκύμορα, καὶ δίκην κύβων τῆδε κάκεισε μεταρῥι-
 πτούμενα καὶ μεταπεπτενόμενα. ἡ γοῦν τούτου πρὸς τὸ ἱερὸν
 20 προσφυγὴ τῷ τοῦ Νικηφόρου γενέτη Βάρδα γέγονεν ἐκείθεν ἀπαλ-
 λαγὴ καὶ ἀνάσσις ἐπὶ τὸν υἱόν.

ἡ. Ὁ δὲ Νικηφόρος, ἐπεὶ κατὰ τὸ δοκοῦν ἐαυτῷ τέλος ἐχῶ- C
 ρει τὰ πράγματα, τὸ ἰδιωτικὸν περιελὼν καὶ ἀποσφενδονήσας
 χιτώνιον, τὴν αὐτοκρατορικὴν καὶ βασιλειον ἐφειστρίδα ἐμπορη-

6. Fort. ἐρείπωσιν. ὄρη cod. Scripsissem ὄρη, nisi seque-
 retur παρεσκεύασεν. 15. τὰς] τοὺς cod., sed D. lin. antepenult.
 (pag. seq. lin. 13. h. ed.) recte ταῖς.

rens, vernas suos loriceis, mitris, galeis, scutis, pilis, gladiis armat, plus
 ter mille numero, aedesque Iosephi et assecularum eius una cum plebe in-
 vadit. His expilatione, direptione, ruina vastatis, ad navalia contendit,
 unde igniferae triremes summo populi senatusque studio ut ad Nicephori
 castra applicarent effecit. Quibus evestigio consensens Nicephorus ad Abra-
 mitarum monasterium, quod idem Achiropoeton vocant, appulit: unde mi-
 sit qui palatium occuparent. Quos cum Iosephus adventantes videret, tre-
 pidans, timore magno perculsus (iam enim excubitores circa ipsum Nicephoro
 se adiunxerant), palatio relicto cursim templum petivit. Cernebatur igitur is,
 qui brevi ante arroganter super frontem sustulerat supercilium, tunc miser
 supplex, ipsis rumusculis exterritus, suo exemplo demonstrans nihil esse in
 rebus humanis firmum ac stabile: mutabilia cuncta et caduca talorum ritu
 hac illuc iactari ac misceri. Ita eius ad templum fuga causa exstitit, ut
 Bardas Nicephori pater inde liberaretur, ad filiumque incolumis perveniret.

8. Nicephorus, cum ex sententia sibi res cessissent, deposita reiecta-
 que privata veste, Augusta imperatoriaque chlamyde amictus, ad regiam se

- A. M. 6471 *σάμενος, εἰς τὸ βασιλικώτερον ἑαυτὸν μετεσκεύασεν· ἵππου τε*
 Ind. 6 *ἀγερώχου τῶν λευκῶν ἐπιβάς, φαλάρους κεκοσμημένον βασιλικοῖς*
καὶ τάπησιν ἄλουργοῖς, διὰ τῆς χρυσοῦς πύλης εἰσῆλθαι, ὑπὸ
παντὸς τοῦ δήμου καὶ τῶν ἐν τέλει κροτούμενός τε καὶ γεραιρόμε-
νος. ἑκκαίδεκάτην ὁ Αὐγουστος ἤλανε μῆν, ἐπὶ τῆς ἕκτης ἰνδλ-5
κτου, ἐν τῷ 5ῷ ἔτει, ὅτε ταῦτα ἐφράττετο. ἄρτι δέ, ἐπεὶ πρὸς τὸν
 D *τοῦ θείου περιπυστον σηκὸν εἰσεφοίτησε, καὶ ὑπὸ τοῦ τῶν ἱερέων*
πληρώματος ἀξιοχρέους τιμὰς ὑπέδξαστο, πρὸς τοῦ τὴν πατριαρ-
χίαν ἰθύνοντος Πολυεύκτου τῷ βασιλικῷ διαδήματι στέφεται, ἐν
καὶ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ἐλαύνων. τὴν δὲ ἰδέαν τοιοῦσδε 10
τις ἦν· ὄψις αὐτῷ πρὸς τὸ μέλαν ἢ τὸ λευκὸν ἀποκλίνουσα,
κόμη δὲ βαθεῖα καὶ κυανῆ· ὀφθαλμοὶ μέλανες, ἐπὶ συννοίας πε-
φροντικότες, δασεῖαις ταῖς ὀφρῦσιν ὑποκαθήμενοι· οἷς μέσως
ἔχουσα λεπιότητος καὶ παχύτητος, ἡρέμα συμπεραινομένη γρυ-
 P. 30 *πότητι· ὑπήνη σύμμετρος, ἀραιὰν παρὰ τὰς γνάθους προβαλ- 15*
λομένη τὴν πολιάν· ἀγκυλὸς τὴν ἡλικίαν καὶ στιβαρὸς, εὐρύτα-
τος τὸ στέρον καὶ ὤμους ὡς μάλιστα, τὴν μέντοι ἀνδρείαν καὶ
ῥώμην κατὰ τὸν θρυλλούμενον Ἑρακλῆν· φρονήσει δὲ καὶ σωφρο-
σύνη καὶ τῷ τὸ δέον ἀνεπισφαλῶς ἐπιφράσασθαι, πάντων κατευ-
μεγέθει τῶν κατ' ἐκείνου τὴν γενεὰν γεγενημένων ἀνδρῶν. ται- 20
νωθεῖς οὖν τῷ βασιλεῖ στέφει ἐπὶ τὴν βασιλείον αὐτὴν ἄνεισι,
 Fol. 285 v. *παρὰ τοῦ πλήθους καὶ τῶν ἐν τέλει δορυφορούμενος, καὶ δὴ πα-*
ρελθὼν ἐπὶ θρόνον ἐκάθισε τὸν βασιλικόν. ἦν οὖν ὄραν τὴν τύχην
 B *ἐνωραῖζομένην καὶ ἐπιγαυνημένην τοῖς τελουμένοις, καὶ πάντα ἑαυ-*

13. μέσος cod. 16. ἀγκυλός. Sic codex. 19. τῷ τοῦ cod.

maiestatem magis composuit: insesso equo alacri, candido, phaleris imperatoris tapetisque purpureis ornato, per auream portam inductus est; ab omni populo magistratibusque cum plausu honorifice receptus. Augusti dies decimus sextus agebatur, indictione sexta, anno sexmillesimo quadringentesimo septuagesimo, cum haec gererentur. Deinde, ubi celeberrimum Dei templum ingressus a sacerdotum corpore debitos honores susceperat, a Polyucto, patriarchae munus obeunte, imperiali corona caput cingitur, cum unum supra quinquagesimum aetatis annum ageret. Specie autem erat eiusmodi fere: facies ad nigrum magis quam ad candidum colorem vergens: coma promissa, atra: oculi nigri, velut cogitatione satagentes, spissis superciliis subiecti: nasus inter tenuitatem et crassitudinem medius, paulatim transiens in aduncitatem: barba iusta, raris circa malas projectis canis: statura rotunda ac firma, pectus et humeri apprime lata, vis ac robur iuxta celebratum Herculem: prudentia vero, et temperantia, et opportunitate singulari consiliorum, inter omnes praestabat sua tempestate natos viros. Ita redimitus imperatoria corona in augustum palatium ascendit, a populo magistratibusque stipatus, ingressusque in regali assedit solio. Licebat tunc videre, fortunam, gestientem atque exultantem his eventis, cunctas

τῆς τιθεῖσαν τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ μηδὲν τῶν φθαρτῶν A. C. 963
 μηδενὸς καθίστασθαι ἴδιον. ὁ δὲ, ἐπεὶ τῆς βασιλείας ἐπέβη, καὶ I. Rom. 4
 τῶν οὐράων ἀσφαλῶς τε καὶ ἀδεῶς ταύτης ἀντείχετο, Βάρδα μὲν,
 τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, εἰς τὴν τοῦ Καίσαρος τιμὴν προεβίβασε· τὸν
 5 δὲ συναράμενον αὐτῷ Ἰωάννην κατὰ τὴν τοῦ κινήματος ἀρχὴν, ᾧ
 Τζιμισκῆς τὸ ἐπίκλην, Δομέστικον Ἀνατολῆς καὶ Μάγιστρον ἀνα-
 δέδειχε. Λέοντα δὲ, τὸν ἴδιον σὺναιμον, Κουροπαλάτην καὶ Μά-
 γιστρον προβάλλεται· τὸν δὲ γε Βασίλειον, τὸν τὸν Ἰωσήφ,
 ἧπὲρ μοι ἐξήρθη, καταστασιάζσαντα, εἰς τὸ τοῦ προέδρου κλέος
 10 ἀνεβιβάσατο.

9'. Αὐτὸς δὲ τὴν συνήθη προσεποιεῖτο ἀπαρעχειρητον σω-
 φροσύνην διατηρεῖν, γυναικός τε συζυγίας ἐκκλίνων καὶ κρεωφα- C
 γλαν ἀποδιοπομπούμενος. ἀλλ' οἱ τὸν μονήρη βίον μετιόντες καὶ
 αὐτοῦ τὸν τρόπον δῆθεν ἑνθυμίζοντες (ἐτίμα γὰρ διαφερόντως
 15 τοὺς μοναστᾶς), οὐκ εἶων τὸν ἄνδρα ἐμμένειν οἷς ἔκρινε, προῦ-
 τρέποντο δὲ καὶ συζυγίαν ἀσπᾶσασθαι καὶ κρεωφαγίαν μὴ ὡς τε
 ἀπαίσιον ἀποφυγεῖν. Ἐδεδίεισαν γὰρ, μὴ τρυφαῖς καὶ κόμοις
 ἐπικλινῆς, ὡς εἰκός, γεγονῶς εἰς ἀλλοκότους ὑπολισθήσειεν ἡδονάς,
 αἷς εἰώθεν αὐτοσχεδιάζειν τὸ αὐτοδέσποτον καὶ αὐτόνομον, ἐπει-
 20 λημμένον δυνάμειος. ταῖς τῶν μοναστῶν οὖν καταπειθῆς γεγονῶς
 εἰσηγήσεισι, τὸν ἡλικιώτην μὲν καὶ συνειθισμένον βίον ἀπᾶσατο·
 τὴν δὲ τοῦ Ῥωμανοῦ ὁμενέτιν, ἀριπρεπῆ ταῖς ὥραις καὶ αὐτό- D
 χρημα τυγχάνουσαν Λύκαιναν, πρὸς γάμον ἠγάγετο, καὶ πρὸς
 τὸ τῆς κρεωδωσίας ἀπὸ τῆς κεκολασμένης διαίτης μετεσκεύαστο

2. ἐπὶ cod. 19. ἐπιειμμέναν (sic) cod.

sibi vindicare humanas res, nec quicquam terrestrium cuiquam esse pro-
 prium. At Nicephorus, postquam imperium susceperat, tuto ac secure gu-
 bernaculis rerum occupatis, Bardam ipsius patrem Caesaris dignitate orna-
 vit: Ioannem, cognomento Tzimiscem, iam ab initio motus sibi opitula-
 tum, Domesticam Orientis et Magistrum creavit: Leonem, fratrem suum,
 Caropalam et Magistrum declaravit: Basilium, qui Iosephi opes, ut a me
 dictum est, motu facto fregerat, ad proëdri honorem evexit.

9. Ipse vero profitebatur solitam temperantiam intemeratam se ser-
 vatarum, cum uxoris coniugium vitans, tum carniū esum repudians. Ve-
 rum monasticæ vitæ cultores, qui quidem vitam eius gubernabant (obser-
 vabat enim mirifice fratres), in institutis eiusmodi permanere virum non
 sinebant, sed hortabantur, ut et coniugium amplecteretur, nec carniū esu,
 ut re nefasta, abstineret. Verebantur enim, ne prono in delicias et comes-
 sationes animo in turpes delaberetur voluptates, quales comminisci solet
 Eber seque ipse regens animus, si potentiam consequitur. Monachorum
 hinc admonitionibus obsecutus, familiarem ac consuetam vitæ rationem
 se ablegavit: Romani uxorem, venustam plane mulierem et puram pu-
 tam Lacænam, in matrimonium duxit, aque tenuiore victu ad lautiorē

Leo Diaconus.

- A. M. 6471 τρυφηλότερον. ὑπεψιθυρῖζετο δέ, μὴ ἔννομον συνδραμεῖν, πα-
Ind. 6
A. C. 963 ράλογον δέ πως τὸ συνοικέσιον, ὡς ἀνάδοχον ἐκ τοῦ θείου λου-
I. Rom. 4 τροῦ γεγονότα τὸν Νικηφόρον τῶν τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ
καὶ τῆς Θεοφανοῦς παίδων. τῆς οὖν φήμης ἀπέρω τάχει εἰς τὰς
ἀκοὰς τοῦ ἱεραρχοῦντος Πολυεύκτου ἐνηχηθείσης, ἀπειργεῖν 5
- P. 81 παντὶ σθένει τῶν ἱερῶν περιβόλων ἐπειρᾶτο τὸν ἀνακτα· ζήλου
γὰρ θείου περίπλεως ὢν ὁ ἀνὴρ, καὶ τὴν παντοδαπὴν γνῶσιν καὶ
ἀρετὴν ἀπρόσιτος, διελέγγειν καὶ βασιλεῖς οὐκ ἠσχύνετο. ὁ δὲ βα-
σιλεὺς, τὰ μὲν τὸν ἀρχιερέα παραιτούμενος, τὰ δὲ καὶ ἀπολογού-
μενος, μὴ ἀνάδοχον αὐτὸν ἐκ τοῦ βαπτίσματος τῶν παίδων εἶναι 10
τῆς Ἀγούστης Θεοφανοῦς, ἀλλὰ Βάρδαν, τὸν αὐτοῦ γενέτην, οὐ-
τω κατεδυσώπησε τὸν ἀρχιερέα καὶ δεινῶς κατεκλήλησεν, ὡς καθε-
λαρευσάμενος οἰκονομῆσαι τὴν τῆς Ἀγούστης Θεοφανοῦς μετὰ
τούτου συνοίκησιν. ἐπεὶ δὲ κατὰ ῥοῦν ἐχώρησε τούτῳ τὰ πρῶγμα-
- Fol. 286 r. τα, κόσμον βασιλικὸν συμφορήσας ἀμύθητον, τεμένη τε γῆς εὐ- 15
Β δαίμονος πολὺπλεθρα, χυμῶν ἰδέαις καὶ καρπῶν πλήθει παντοδα-
πῶν περιβρίθοντα ἄφορίας, Θεοφανοῖ τῇ ὁμυνέντιδι καὶ βασιλί-
- A. M. 6472 δι χαρίζεται. αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διαχειμῶ-
Ind. 7
A. C. 963 ζων, ἀγῶσιν ἵππικοῖς καὶ παντοδαποῖς θεωρίοις, φιλοτησίαις τε
I. N. 1 τοῖς αὐτοκράτορσιν εἰθισμέναις, τοὺς ἐν τέλει φιλοφρονούμενος 20
οὐκ ἀνή· ὅσον τε Θεραπευτικὸν καὶ οἰκίδιον τούτῳ παρέπετο, ἐξή-
σκει τὰ πολεμικὰ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις ὡς μάλιστα, τόξον τε
ἀνεπισφαλῶς ἐκτείνειν, καὶ τὸν διστὸν τῷ μαζῷ ἐρύειν, εὐστόχως
4. ἀπειρώτῳ τάχει. Vid. infra 59 B.

carnibus vescens transiit. Rumor autem erat, haud legitimas esse, prope-
que abhorrere a legibus nuptias, quia Nicephorus liberorum Romani Impera-
toris, ac Theophanonis ex geniali aqua susceptor exstitisset. Qui rumor
magna celeritate cum ad Polyucti sacrorum praefecti aures pervenisset,
omni conatu Imperatorem a sanctis septis arcere conabatur: cum enim vir
esset ardente studio colendi Dei plenus, omnique genere scientiae atque vir-
tutis inaccessus, reprehendere vel principes non verebatur. At Imperator
tamen, partim deprecans patriarcham, partim ad sui defensionem afferens,
non sese susceptorem liberorum Theophanonis Augustae fuisse, verum
Bardam patrem, ita flexit animum patriarchae penitusque delinivit, ut lae-
tus coniugium eius cum Theophanone Augusta dispensarit. Ita rebus ad
voluntatem suam fluentibus, ornatum imperatorium infinitum a se coacerva-
tum, item agri opimi latifundia, succo vario fructuumque cuiusque modi
copia plena, a caeteris seingata, Theophanoni coniugi atque Augustae
donat. Ipse Constantinopoli hiemans ludis equestribus, omnium generum
spectaculis, largitionibusque ab Imperatoribus fieri solitis, potestates mune-
rare non intermisit: quaecumque vero eum sequebantur in obsequiis dome-
sticæ copiae, eas ad res bellicas quotidiana exercitatione quam maxime
assuefaciebat, arcum recta intendere, sagitta ad mammam adducta colli-

τε βάλλειν κατὰ σκοπὸν, καὶ δόρατα κραδαίνειν καὶ περιέλλοισεν
εὐπετώσ τῆδε κάκεισε, ξίφη τε εὐθυβόλως κατὰ τὸν ἄερα περιστρέ- C
φειν, καὶ ἵππων κούφως ὑπεράλλεσθαι· ὡς ἐν καιρῷ τῶν ἀγώνων
μὴ φαίνοιτο τῶν ἐναντίων μειονεκτοῦν· καὶ μάλιστα προκινδυνεύειν
5 ὀφείλον καὶ παρατάττεσθαι κατὰ φάλαγγα.

ί. Ἐπεὶ δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος κατήφειαν ἔαριναί τροπαὶ πρὸς A. M. 6472
γαληνιῶσαν μετεσκεύαζον ἰλαρότητα, ἐκοστρατεῖαν κατὰ τῶν Ἄγα- Ind. 7
ρηνῶν παραγγελίας, τοῦ Βυζαντίου ἀπαίρει· καὶ τῇ Καππαδο- A. C. 964
κῶν ἐναυλιζόμενος χώρα καὶ στρατιὰν συνειλοχῶς ἀξιόμαχον, ἐπὶ I. N. 1
10 τὴν τῶν Ταρσεῶν ἤλανθεν, ἀνδρῶν ἀρετῇ καὶ πλήθει καὶ μελέτῃ
τῶν τακτικῶν τραχηλιῶσαν τότε καὶ νεανιευομένην ὑπέραυχα, καὶ D
πλείστιας ἀναφανδὸν ἐκδρομὰς ἀνεπιπίστους εἰσπράττουσαν. ἐπεὶ
δὲ ταύτῃ προσέσχε, καρτερόν πηξάμενος χάρακα καὶ κυκλόθεν
διεληφώς, ἐφροῦρει παρακαθήμενος. οἱ δὲ ἔνδον Ἄγαρηνοὶ, δα-
15 ψιλία τέως τῶν ἀναγκαίων ὄντες ὑπερκορεῖς, καὶ τῇ τοῦ πολί-
σματος τεθαρῆγκότες ἐρμυνοτήτι (ἐς ὕψος γὰρ ἀμήχανον ἠωρεῖτο
τῶν περιβόλων τὸ δόμημα, διπλῆ περιελισσόντων αὐτό· καὶ τα-
φρεῖα κυκλόθεν διεληπτο, ἐς βῆθος ὅτι πλείστον καθικνουμένη,
λίθων λευκῶν κατεσκευασμένη ξεστῶν, καὶ ἐς προμαχεῶνας συμ-
20 πραινομένη. εἶχε μὲν καὶ τὸν Κύδρον τὸ ἔρμα, κατὰ μέσον αὐ- P. 32
τὸ διατέμνοντα, ὃς ἐξ αὐτῶν τῶν πηγῶν πολυχεύμων τις, ψυ-
χρός τε καὶ διειδήσ περινύων πρόεισιν, ἀσφάλειαν οὐ μικρὰν τῇ
Ταρσῷ παρεχόμενος, καὶ γεφύραις τρισὶν ἔνδον τοῦ ἄστεος δια-

6. ἐπὶ et paulo post μετὰ σκευάζον cod. 8. ἀπαίρειν cod.
20. καὶ τὸ κύδρον (sic) cod.

mare, spicula vibrare et contorquere expedite huc illuc, gladios directo
ictu per aërem rotare, in equos leviter insillire: ne tempore certaminum
inferiores hostibus reperirentur; praesertim quod primae periculum ingredi
ac venire in aciem debebant.

10. Postquam tristem hiemis faciem verna tempestas in serenam mu-
taverat incunditatem, indicta adversus Saracenos expeditione Constantino-
poli proficiscitur: moratusque in Cappadocia, iustis collectis copiis ad Tar-
sensem urbem accessit, civium cum virtute, tum numero, tum usu rei bel-
licae ferocientem ea tempestate, nimiumque superbientem, plurimasque pa-
lam incursiones insperatas facientem. Eo cum pervenisset, probeque com-
munitis castris oppidum cinxisset, custodiis positus obsidet. Saraceni in
oppido, copia necessariorum rerum tunc referti, oppidique firmitudine freti
(nam in infinitam excelsum surgebat moenium structura, gemino orbe
circumsectorum: eratque item circino circumducta, in altitudinem quam plu-
rimam depressa, lapidibusque albicantibus politis vestita, et pinnis termi-
nata fossa. Neque minus habebat Cydnum pro munimento, medium oppi-
di intersecantem: qui, ab ipso fonte uber, gelidus et perlucidus manans
pubit, praesidium haud parvum Tarso praebens, pontibusque tribus intra

- A. M. 6472 ζωννόμενος· ὅτε δὲ πόλεμος αὐτοῖς ἐπιβρίθῃ, κατὰ τῆς τάφρου
 Ind. 7. αὐτὸν ἀφιῶσι καὶ ἐν ὥρᾳ μιᾷ πλημμυροῦσαν ταύτην ἐργάζεται)·
 τούτοις τεθαρῆκότες οἱ βάρβαροι ἐτώθασόν τε τὸν βασιλέα καὶ
 ὄβρῃσιν αὐτὸν ἀδειῶς ἔβαλλον, ἐκδρομάς τε καὶ ἐπεξελεύσεις ποιού-
 μενοι πλείστους τῶν Ῥωμαίων ἀπεκτίννον. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ 5
 Β Νικηφόρος ἐφ' ἱκανὸν ταύτῃ χρόνον προσδιατρίψας, ἐπέπερ ἀνη-
 νύτοις ἐπιχειρῶν ἤσθητο, ἐκείθεν μεταναστὰς τε καὶ παρεγκλι-
 νας, τοῖς ἔγγιον αὐτῇ κατοικισμένοις προσβάλλει φρουροῖς, καὶ
 Ἄδαναν μὲν καὶ τὴν Ἀνάβαρζαν, καὶ ἄλλα ὑπὲρ τὰ εἴκοσι φρου-
 Fol. 286 v. ρια αἰρεῖ αὐτοβοεῖ. κἄπειτα Μοψουεστία προσβαλὼν τε καὶ κυ- 10
 κλωσάμενος, ἐκθύμως ἐπολιόρκει, ταῖς ἀφετηροῖς μηχαναῖς ἐκα-
 σταχοῦ ἀκροβολιζόμενος. οἱ δὲ ἔνδον καὶ αὐτοὶ γενναίως ἀντι-
 καθίσταντο, πυρφόρα τε βέλη καὶ βύρη λίθων κατὰ τῶν Ῥωμαίων
 βάλλοντες, καὶ παντὶ σθένει ἐκ τῶν πύργων αὐτοὺς ἀμννόμενοι.
 C. ια'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δραστήριός τε ὢν καὶ δεινὸς ἐν ἀμηγᾶ- 15
 νοις πορίσασθαι μηχανὴν, περιελθὼν καὶ καταστοχασάμενος τὸν
 χῶρον, ἤπερ ἦν εὐεπιχειρήσιμος, τῶν πύργων παραγαγὼν ἄνδρας
 ἄωρὶ τῶν νυκτῶν ἀνορύττειν ἤρεμα ἐνεκελεύσατο, ἀπὸ τῶν ὄ-
 χθων ἐναρξάμενος τοῦ ἐκεῖσε παραρρέοντος Πυράμου τοῦ ποτα-
 μοῦ, ὡς μὴ αἰσθῶντο οἱ βάρβαροι, καὶ εἰς κενὸν ἀποβῆ τὸ τοι- 20
 οῦτον ἐπιχειρήσιμα. οἱ δὲ ἀνώρυστον τε καὶ τὸν χοῦν τῷ τοῦ πο-
 ταμοῦ ἐκφοροῦντες παρέπεμπον ρεύματι. Ἐπεὶ δὲ τὸ ἔργον ἐξή-
 νυστο, καὶ δύο τῶν πύργων μεταξὺ τοῦ συνδεδομένου τούτοις

1. ἐπιβρίθῃ cod. 5. ἀπεκατίννον cod. Paulo posterius B. noluit
 quicquam mutare: nomen oppidi apud veteres est Ἀναβαρζά. 20. κα-
 νὸν cod. et postea auctor elegantior scripsisset ἀποβαίη. 23. μετα-
 ξύ. Fort. μετά.

oppidum iungitur; bello autem imminente in fossam illum immittunt, quam
 horae unius spatio restagnantem reddit): his igitur freti barbari Impera-
 torem subsannabant, conviciis impudenter in eum iactis, saepiusque urbe
 effusi, facta impressione, Romanorum plurimos trucidabant. Imperator
 Nicephorus, satis longo tempore ibi confecto, ubi negotium valde ar-
 dum suscepisse se cognovit, inde movens reflexo itinere circumpositas
 Tarso arces aggreditur, Adanamque et Anabarzam, aliaque supra viginti
 eiusmodi castella primo impetu cepit. Inde Mopsuestiam aggressus corona
 circumdata fortiter oppugnat, tormentisque missilibus undique petit. Oppi-
 dani et ipsi strenue resistebant; ignita tela et saxorum pondera in Romanos
 mittentes, omnique conatu ex turribus illos propulsantes.

11. Imperator, ut erat promptus et mirabilis in remediis incommodorum
 inveniendis, circuito inspectoque loco, qua erat opportunum, nocte intem-
 pesta homines ad turres adductos murum pedetentim subruere iubet, a ripa
 Pyrami amnis ibi praeterfluentis orsos, ne animadvertentibus barbaris ad
 nihilum veniret is conatus. Illi suffodere coeperunt, humum egestam flumi-
 nis undae committere. Opere confecto, posteaquam duae turres una cum

τεχίσματος εἰς τὸ ἀκριβὲς διάκενοι γέγονασι, καὶ ἐκκρεμεῖς ὄν- A. C. 964
 τες ξύλοις ἠώρητο, τῷ μὴ τὴν σφῶν διαλυθῆναι οἰκοδομήν. I. N. 1
 ἄρτι τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τὴν περιγίον ὑπαναζούσης, κατὰ τὸ D
 εἰθισμένον οἱ Ἀγαρηνοὶ λευχεμόνες τῶν πύργων προκίψαντες,
 5 καὶ τὰ τόξα ἐντεινάμενοι, καὶ τὰς λοιπὰς παρασκευάσαντες μη-
 χανὰς, ὕβρεσιν ἐδυσσπῆμον τὸν ἄνακτα. ὁ δὲ τοῖς ὑπογείοις
 ἐρείσμασι τῶν πύργων ἐνίεναι πῦρ διακελευσάμενος, αὐτὸς ἐς τὸ
 ἀκριβὲς καθωπλισμένος, ἐπῆει διατύττων τὰς φάλαγγας. ῥα-
 δίως δὲ τῶν στηριγμάτων κατακαέντων, ὅσον ἐκκρεμὲς ἦν τοῦ
 10 τεύχους καὶ ὑπόκενον, κατασεισθὲν εἰς γῆν κατεφέρετο, συγκα-
 τασπῶσαν καὶ τοὺς ἐπιβεβηκότας αὐτῷ τῶν Ἀγαρηνῶν, ὧν οἱ
 πλείους συντριβέντες αὐθωρὸν διαπεφωνήκασιν· οἱ δὲ, ζωοῖαι P. 33
 πρὸς τῶν Ῥωμαίων ληφθέντες, τὴν κατασχοῦσαν σφῶς ἀπωδύ-
 ροντο τύχην. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ, ἐπεὶ τὸ τεῖχος ἐριπωθὲν πᾶρ-
 15 ὀδον τοῖς βουλομένοις παρέλκετο, πανσυδὶ τῇ Μοψουεστίᾳ προσ-
 ἐπιβὰς ταύτην ἠνδραποδίσαστο, καὶ τοὺς παραλειφθέντας βαρ-
 βάρους δουλείᾳ παρέπεμψεν. αὐτὸς δὲ τὰ κάλλιστα τῆς λείας
 ὑπέξελών, καὶ τῷ βασιλικῷ ταμείῳ προσαναθεῖς, τὸν στρατὸν B
 ἐκ τῆς ἀρπαγῆς τοῦ ἄστεος ἀνακαλεσάμενος, ἐπεὶ ὁ ἥλιος τὸν το- A. M. 6473
 20 ξότην παρελαύνων μετέβαινε πρὸς τὸν αἰγοκέρωτα, καὶ τὸ τοῦ Ind. 8
 χεμῶνος δεινὸν ἐπετείνετο, ἐκείθεν διανυστὰς ἐπὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν A. C. 964
 ἐπικράτειαν ἀνήλκε. καὶ τῆς Καππαδοκῶν ἐπιβὰς τὴν πληθύν, I. N. 2
 ὡς εἶκος, φιλοφρονησάμενος ἐκέλευσεν ἐπὶ τὰ οἴκοι παλινδρομεῖν,
 μεμνησθαί τε αὐτῆς πρὸς αὐτὸν ἐπανόδου τοῦ ἤρος προκί-
 5. ἰσπὰς cod. 10. ὑπόκενον cod. 16. παραληφθέντας cod.
 Vid. notas.

Interiecto eis muro, prorsus subcavae pensilesque factae, lignis suffultae fuerant, ne earum dissolveretur coagmentatio: iam solari radio circumiectum agrum collustrante, suo more Saraceni, candidis amicti vestibus et turribus prospectantes, arcus intendentes, caeterasque apparantes machinas, conviciis Imperatorem consectabantur. In fulcimentis turrium subterraneis ignem admoveri iussit, ipse perfecte armatus obiens disponensque legiones. Fulturis parvo negotio absumtis, quicquid pensile in muro et subcavum erat, eversum inque terram delatum est, Saracenosque superstantes una deturbavit: quorum plerique contriti evestigio extremam vocem ediderunt; reliqui, captivi a Romanis facti, fortunam suam lamentabantur. Imperator, ubi muri ruina aditum volentibus praebat, omni confertim exercitu irruens Mopsuestiam occupat, superstitesque barbaros servituti mandat. Ipse, praestantiore parte praedae seposita, fiscoque Augusto addicta, milliteque ab oppidi direptione revocato, quod sol sagittarium transgressus ad capricornum transibat, hiemisque rigor intendebatur, inde motis castris ad fines Romanos se recepit. Iamque Cappadociam ingressus, exercitum, ut par erat, remuneratum domum reverti iussit, meminisse monens, ut ineunte vere rursus ad se redirent, armaque sua uti omnes re-

A. M. 6473 πτοντος, τὰς πανοπλίας ἐπισκευασαμένους, παραθηξαμένους τε
 lnd. 8 τὰ ξίφη, καὶ τῶν ἵππων ἐπιμελησαμένους ὡς μάλιστα. οὕτως
 A. C. 964
 I. N. 2 μὲν ἢ πληθὺς πρὸς οἶκον ἐχώρει. αὐτὸς δὲ ἅμα τοῖς ὑπολει-
 Fol. 287 r. φθεῖσιν αὐτοῦ τε διεχείμαζε, καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο.

ficerent, gladios exacerent, equos ut quam maximae curae haberent. In hunc modum exercitus domum revertit. Ipse cum iis qui remanserant eodem in loco hibernans quae ad bellum pertinebant instruxit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Α.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER IV.

ARGUMENTUM.

Nicephorus novam expeditionem contra Tarsenses molitur (Cap. 1). Severitas eius in disciplina militari (2). Proelium ad Tarsum (3). Urbe in deditionem recepta, Byzantium revertitur (4). Legatio Bulgarorum belli Bulgarici causa (5). Russi contra Bulgaros excitantur. Nicephorus insidias veritus propter odium vulgi regiam suam communit (6). Motus urbani, quibus Leo Diaconus interfuit. Expeditio Siciliensis (7). Infelix eius eventus (8). Terrae motus Claudiopoli, ingens imber Constantinopoli factus (9). Nicephori expeditio Syriaca: Antiochia frustra tentata, Edessa recepta, Arca vi expugnata (10). Defectio solis. Castello prope Antiochiam exstructo, Nicephorus in urbem redit (11).

α'. *Τὸν μὲν δὴ τρόπον, ὃν εἶρηται μοι, πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος* A. M. 6473
Νικηφόρου ἢ τε Μόψου ἤλω ἐστία, καὶ τὰ πρόσοικα φρούρια Ind. 8
ἐξ ἐφόδου ἠνδραποδίσθη. αὐτὸς δὲ κατὰ τὴν Καππαδοκῶν δια- A. C. 964
χειμάζων, ἥσχαλλέ τε καὶ ἤλυνε ἀνιώμενος, τῷ μὴ καὶ τὴν Ταρ- L. N. 2
5οὺν αἰρήσειν αὐτοβοεῖ, ἀλλὰ ταύτης ἀποκρουσθῆναι ὡσπερὲ βέ- P. 34
λος κωφὸν ἰσχυροτέρῳ προσπεσὸν, μηδὲν τι γενναῖον ἢ νεανικὸν
ἐργασάμενος. καὶ τὸ πρῶγμα προπηλακισμὸν καὶ ὕβριν ἀντικρὺς
ἰλογίζετο, καὶ ὄνειδον ἀνεξάλειπτον, εἰ Νικηφόρος ὢν ὁ Φωκῆς, Β
8. ὄνειδον. Sic cod. ἀνεξάληπτον cod.

1. Ita, quemadmodum dixi, a Nicephoro Imperatore et Mopsuestia expugnata est, et castella finitima ex itinere capta. Ipse in Cappadocia liberans animo discruciabatur, quod non Tarsum quoque prima aggressione capere potuisset, verum inde velut imbellis telum violentiori impactum repulsus esset, nulla re luculenta fortive gesta. Remque pro suggillatione plane putabat et pro invidia indelebili, si Nicephorus Phocas, iam pridem

- A. M. 6473 καὶ πρώην ἐν στρατηγοῖς τελῶν, καὶ αὐθις ἀναρῶνθεις Δομέστι-
 Ind. 8
 A. C. 964 κος τῶν σχολῶν, τότε μὲν μυριάδας πόλεις κατέσκιψε καὶ δηλώ-
 I. N. 2 σας ἤθάλωσε, τότε δὲ εὐδαίμονας χώρας ἠνδραποδίσατο, καὶ μά-
 χημα ἔθνη τρεψάμενος ἐκ παρατάξεως ὑπήγετο, μηδὲ ἀντοφθαλ-
 μεῖν ἐξισχύσαντα πρὸς τὴν τούτου ἀλκὴν καὶ τὴν ἀκαταγώνιστον 5
 ἐν τοῖς ὄπλοις ὀρμῆν· τὰ νῦν δὲ, τὴν τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν
 ἀνδρεία ἀγχινοία παρειληφώς, καὶ στρατὸν εἰς τετταράκοντα μυ-
 ριάδας ἀριθμούμενον ἐπαγόμενος, ἀπεκρούσθη τὴν ἄλλως σια-
 Cμαχίσας. ἀπεκρούσθη δὲ οὐχὶ Βαβυλῶνος, ἦν ἡ Σεμίραμις ἐπὶ
 περιβόλοις ἀχύρωσεν· ἢ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τὸ τῶν Ῥω- 10
 μαίων σθένος ἦν περ ἐπολλόσατο· ἢ τῶν τῆς Ἰουδαίας τευχῶν, ὧν
 τὸ ναστὸν ὕψος, ὡσὶν ἀκούμενον, μῦθος τάχα, τῆς ἀληθείας
 γεγυμνωμένος, τοῖς οὐχ ἔωρακόσι δοκεῖ· ἀλλὰ Ταρσοῦ, εὐπε-
 ριγράπτου πόλεως, ἐφ' ἰππηλάτου πεδίου συννηκισμένης, τῶν
 ἐπηλύδων τε καὶ Ἰθαγενῶν. ταῦτα δὲ ἀνελίττων καὶ γνωματεύων 15
 δυσφορῶν διετέλει, καὶ ἀπαρηγόρητα δυσθυμῶν, εἰ Ταρσεῖς,
 τῶν προσοικῶν αὐτοῖς ἔργον πολέμου γεγενημένων, καὶ δουλείαν
 P. 95 ἐλευθερίας ἀλλαξαμένον, ὁπόσοι τὸ τῆς μαχαίρας στόμα διέδρα-
 σαν, αὐτοὶ μόνοι τῶν ἄλλων ἀπέλθοιεν, πλατὺ που τῆς ἐκείνου
 ἀνδρείας ἐπικαγχάζοντες, καὶ τῆς πολεμικῆς ἐμπειρίας καταμω- 20
 μώμενοι. τῷ τοι καὶ τὰ ἐς τὰς μάχας τοὺς περὶ αὐτὸν διεγύμνα-
 ζεν ἀκριβῶς, καὶ τὴν τοῦ ἔτους ὥραν ἤστο προσεσχεδόμενος.
 A. M. 6473 ἦρος δὲ εὐθὺς διαλάμποντος, καὶ τῆς χειμερινῆς δριμύτητος εἰς
 Ind. 8 θερρινῆν θάλαψιν μετακιρναμένης ἐπεικῶς, κατὰ τὸ προστεταγμέ-
2. τότε cod. hic et infra. μυριάδας. Melius μυριάς, sive
 μυριάδους. 20. καταμωμώμενοι. Fort. καταμωκώμενοι.
 23. ἤρους cod.

in ducum numero, post haec Domesticus scholarum creatus, modo innu-
 meris urbibus excisis, vastatis, combustis, modo opimis regionibus subiun-
 ctis, acerrimas gentes praelio fusas ita domuisset, ut ne intueri quidem co-
 ram eius robur invictamque in armis vim possent: nunc vero, imperio Ro-
 mano per virtutem solertiamque potitus, exercitu ad quadringenta millia nu-
 mero inducto, repulsus esset, umbratili pugna frustra suscepta. Idque non
 a Babylone, quam Semiramis septem moenibus communivit; non ab anti-
 quiore Roma, Quiritum robur quam aedificavit; non a Iudaeae muris, quo-
 rum solida altitudo, auribus accepta, fabula fortasse illis qui non conspexer-
 rint videtur: sed a Tarso, angusto oppido, in equitabili planitie sito, referta
 adventitia vernaque plebe. Haec animo volvens ac reputans aegre ferebat
 perpetuo, consolationis inopia contabescens, si Tarsenses, finitimis ipsorum
 bello caesis, iisque qui gladiatorum aciem effugissent servitutem cum libertate
 commutantibus, ipsi soli ex omnibus elaborarentur, irrisa plane virtute eius,
 bellicaque explosa peritia. Ita et quos circa se habebat ad bellum exercebat
 diligenter, et opportunum anni tempus praestolans sese continebat. Commo-
 de autem ver illuxerat, hiberna asperitate in vernum teporem iam transfusa,

νον αἱ δυνάμεις ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα συνηγείροντο. ὁ δὲ ἀραρό- A. C. 965
τως καθοπλίσας τὴν στρατιὰν, συναγομένην ὑπὲρ μυριάδας τὰς I. N. 2
τετταράκοντα, τὸ σημεῖον διάρως ἐπέημι τὴν ἐπὶ τῆς Ταρσοῦ.

β'. Ἐν ᾧ δὲ τὴν πορείαν διήνυε, τῶν ψιλῶν τις στρατιω- B
5 τῶν, πρὸς τὴν δυσχωρίαν ὀκλάσας (ἔτυχε γὰρ δι' αὐλῶνος τὴν
στρατιὰν βαθνύτατον, εἰς ἀποδρῶγυς καὶ σήραγγας κατακλειομέ- Fol. 287 v.
νον, διαπορεύεσθαι), τὸν ὄν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔφερε θυρεὸν, κατὰ
τὴν ὁδὸν ἀπέβριψεν ἀποφορτισύμενος. ἐπεὶ δὲ παροδεύων ὁ βα-
σιλεὺς τοῦτον τοῖς ὀφθαλμοῖς καθεώρακε, τῶν ἐπομένων τιῶν
10 διαῖραι τὸν θυρεὸν ἐγκελεύεται· ἄρτι δὲ φθάσας πρὸς τὴν κατα-
γωγὴν, ὑπὸ τίνι τῶν λοχαγῶν διηρευνᾷτο ταπτόμενος ἂν εἴη ὁ
διαμάχης καὶ κινδύνων χωρὶς ἀποφανθεὶς ῥήμασις καὶ τὸ ἴδιον C
ὄπλον ἀποβαλῶν. ἐπεὶ δὲ οὐ διέλαθεν ὁ τοῦτο δεδρακώς, ἀλλὰ
τὴν ταχίστην συνελαμβάνετο, βλοσυρόν τι τούτῳ· καὶ λοξὸν ἀντ-
15 ὤπησας ὁ βασιλεὺς καὶ, „λέγε μοι,” ἔφη, „ἀγεννέστατε σὺ, εἴ
γε τις ἐπῆλθεν ἐξ ἀπόπτου πολέμου καταδρομῆ, τίνι ἂν ἔρκει
πρὸς ἀποτροπὴν ἐγρήσω τῶν δυσμενῶν, τὸν θυρεὸν ἀποβαλῶν
παρὰ τὴν ἀταρπιτόν;” ὁ δὲ, πεπηγώς ὑπὸ τοῦ δέους, διέμενεν
ἀχανής. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αἰκίαις καταξᾶναι τὸν αὐτοφονευτὴν
20 ἑαυτοῦ τῷ λοχαγῷ ἐγκελεύεται, ἐκτεμόντι τε καὶ τὴν ῥίνα θεα-
τρίσαι κατὰ τὸ στρατόπεδον. Ἐκεῖνος δὲ, εἶτε οἴκτω ληφθεὶς
πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἶτε καὶ δῶρων ἐπιβολῇ χαννωθεὶς, ἀσινῆ D
διαφῆκε τὸν ἄνδρα. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ διύοντα τοῦτον ὁ βασιλεὺς
ἔωρακώς, τὸν λοχαγὸν εἰσκαλεῖ καὶ, „ᾧ,” φησὶν, „ἀτέραμνε καὶ

16. ἀπόπτου. Fort. ἀπροόπτου. Vid. notas.

cum ex mandato copiae ad Imperatorem convenerunt. Ita cum optime in-
structo exercitu, ad numerum plus quadringentorum millium coacto, signo
sublato viam Tarsum versus ingressus est.

2. Iter dum faciebat, aliquis levis armaturae miles, viae difficultate
fessus (forte enim per convallē profundissimā, crepidinibus hiatibusque
circumclusam, ibat agmen), quem humeris ferebat clypeum detractum prae-
ter viam proiecit. Hunc transiens Imperator conspicatus, quendam ex
comitatu clypeum tollere iubet: vixdumque in hospitium venerat, cum ex-
quisivit, quō sub centurione mereret ille, qui absque praelio et periculis,
clypeo abiecto, armis propriis se exuisset. Cum non delituisse qui deli-
querat, sed evestigio esset comprehensus, torvum ac transversum tuens
Imperator, „Dic mihi,” inquit, „ignavissime tu, si qua demississet se ex
longinquo hostilis incursio, quo tandem tutamento usus fuisses ad averten-
dos hostes, quoniam clypeum ad viam proiecisti?” Ille, mortuus prae
formidine, stabat stupens. At Imperator centurioni mandat, ut eum, qui se
ipse morti dicasset, verberibus caesum nasoque praeciso per castra traduce-
ret. Verum enimvero is, sive misericordia captus hominis, sive numis tra-
ditis mollitus, incolumem dimisit militem. Postridie eius diei praetereun-
tem illum ipsum Imperator conspicatus, centurionem introvocari iubet, et,

- A. M. 6473 *Θρασυκάρδιε σὸ, πῶς ἔτλης μὴ παραγαγεῖν εἰς ἔργον τὸ κελευ-*
 Ind. 8 *σθέν; ἢ δοκεῖς πλεῖον ἐμοῦ τουτουῖ κήδεσθαι σοι τοῦ στρατοῦ; εἰς παιδείαν ἐγὼ τῶν λοιπῶν τὴν τοιαύτην διωρισίμην ἐκτίσαι ποιήν τὸν τὸ ἑαυτοῦ ὄπλον ἀποδρῆνύμενον· ὡς μήτινες τὸ τούτου ἀμελῆς καὶ νωθρὸν μιμησάμενοι ταῦτὸ τοῦτο διαπραΰξοιντο, 5*
 P. 86 *καὶ τῷ καιρῷ τῶν ἀγῶνων γεγυμνωμένοι τῶν ὄπλων καταλαμβάνοιντο, καὶ οὐκ ἂν φθάνοιεν πρὸς τῶν ἐναντίων ἀναφρούμε-*
νοι.” σφοδρῶς οὖν αἰκίσας τὸν λοχαγὸν καὶ τῆς ῥίνος ἀφελόμε-
νος, δέος ἐνήκε παντὶ τῷ στρατῷ, μηκέτι ἀμελῶς διακείσθαι
περὶ τὸν οἰκτεῖον ὄπλισμόν.

γ'. Ἄρτι δὲ κατὰ τὴν περὶχωρον γενόμενος τῆς Ταρσοῦ, ἐν-
 ταῦθα στρατοπεδεύεται καὶ χάρακα κυκλόθεν πηξάμενος, καρ-
 τερῶς τὰ τε λήϊα καὶ τοὺς λειμῶνας, τοῖς ἄνθεσι καὶ παντοίων
 δένδρων ἰδέαις κομῶντας, δηοῦν καὶ ἀποκείρειν προσέταπεν,
 ὡς ἔξ ἀπόπτου ἢ διαμάχῃ τούτῳ εἶη, καὶ μὴ τινα τοῖς βαρβάρους 15
 ἔξῃ ἐν τοῖς ἀμφιλαφῆσι χωρίοις λόχον ἐγκαθιστάνειν, καὶ τῇ
 Β' Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπιτίθεσθαι. ἦν οὖν τὴν χώραν
 ἰδεῖν τὸν οἰκτεῖον ὠραισμὸν ἀποβάλλουσαν· εὐδαίμων γὰρ ἄπυσσα
 καὶ εὐβοτος καὶ φυτῶν ἰδέαις κατάκομος, ὅσα οἶδε φέρειν ὀπώρας
 παντοίας χυμούς. Ταρσεῖς δὲ ταῖς κατὰ Ῥωμαίων ἤδη προβάσαις 20
 νίκαις ἐπαιρόμενοι, θρασεῖς τέως καὶ ἀγέρωχοι τινες ἐξητάζοντο,
 Vol. 288 r. οὐκ ἠνείχοντό τε κατέχειν ἐν ἑαυτοῖς τὸν θυμὸν, ἀλλ' ὑπέξιόντες
 τοῦ ἕστεος ἐς καρτερόν ἐξ ἀντιπάλου παρεκροτοῦντο συνασπι-

2. τουτὶ cod. et paulo post Leo scribere debuisset κήδεσθαι σὸ.
 19. εὐβοτος cod. Sed vid. 5. A. εὐδαίμων γὰρ ἡ χώρα — εὐβοτός
 τε καὶ εὐμηλος. 23. παρεκροῦντο.

„O prae fracte et temerarie tu,” inquit, „qui fit ut ausus sis ad exitum
 non perducere imperatum? Num putas minus mihi quam tibi curae esse
 istum exercitum? Ad erudiendos reliquos ego decreveram, ut eiusmodi poe-
 nam is ferret, qui arma abiecisset sua: ne qui incuriam eius ignaviamque
 imitati id ipsum facerent, temporeque praelii nudi armis deprehensi ab
 hostibus actutum oppressi interirent.” Ita centurione vehementer verberato,
 nasoque ei amputato, metum incussit omni exercitui, ne iam indiligenter
 ageret in curandis armis.

3. Cum in agrum Tarsensem pervenisset, castris factis oppidoque cir-
 cumvallato, campos atque prata, floribus variarumque arborum formis laeta,
 penitus vastari caedique iussit, ut in conspicuo praelium fieret, neque
 ullas barbaris liceret in contactis locis ponere insidias, in Romanumque exer-
 citum ex occulto cooriri. Vidisset tunc agrum suo decore spoliari: et
 etoniam erat ubique opimus, pabulo lactus, stirpium varietate comans, fun-
 dentium pomorum cuiusque generis saporas. Tarsenses, superioribus victo-
 riis ex Romanis reportatis elati, feroculos sese de principio arrogantesque
 praebuerunt: cumque in se continere animos non possent, egressi oppido

ἀμόν, τολμηταί τινές καὶ θαρσάλευτέροι τοῦ μετρίου πρὸ τῆς A. C. 965
 τοῦ πολέμου πείρας ἀναδεικνύμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ αὐτὸς τὸν I. N. 2
 ἄλκιμον καὶ ῥωμαλέον τῆς στρατιᾶς ὑπέστηγε τοῦ χάρακος, ἐν με- C
 ταιχμῷ τε καθίστη τὰς φάλαγγας, κατὰ μέτωπον μὲν τοὺς παν-
 σοιδήρους ἰππίας ἰστών, ἐξόπισθεν δὲ τοξότας καὶ σφενδοθήτας
 βάλλειν τοὺς ἐναντίους προστεταχώς. εἰς τὸ δεξιὸν δὲ κέρας αὐ-
 τὸς εἰστήκει, μυρϊάνδρον ἰππέων ἴλην ἐπιφερόμενος κατὰ δὲ τὸ
 εὐώνυμον Ἰωάννης, ᾧ τὸ ἐπώνυμα Τζιμισκῆς, τῆ τοῦ Δουκὸς
 τιμῇ σεμννόμενος, δηγωνίζετο, ἀνὴρ σφραδάζων τε τῷ θυμῷ,
 10 καὶ τολμητίας ἐκτόπως καὶ θερμουργὸς εἰ καὶ τις ἄλλος ἀποδει-
 κνύμενος, εἰ καὶ τὸ σῶμα βρυχὺς τις ὑπὲρ τὸ μέτριον ἦν, κατὰ
 τὸν μυθολογούμενον Τυδέα τὸν μαχητὴν· ἀλλὰ τις ἥρωϊκῆ ἐνῆν
 ἀλκῆ καὶ ὄρη ἐν τῷ μικροπρεπεῖ ἐκείνου σώματι. τοῦ δὲ αὐτο- D
 κράτορος ἐγκελευσαμένου τὸ ἐνυάλιον ἐπαυλεῖν, ἦν ἰδεῖν ἀμη-
 15 χάνῃ κόσμῳ τὰς Ῥωμαϊκὰς κινουμένας φάλαγγας, καὶ τὸ πεδίον
 ἅπαν τῆ ἀγῆ τῶν ὄπλων καταστραπτόμενον. οὐκ ἤνεγκαν τὴν
 τοσαύτην ῥοπήν οἱ Ταρσεῖς· τοῖς δὲ ὠδισμοῖς τῶν ἀκόντων καὶ
 τοῖς ἀκροβολισμοῖς τῶν βαλλόντων ἐξόπισθεν βιαζόμενοι, ἐξαν-
 τῆς ἐκλίναν εἰς φυγὴν, καὶ πρὸς τὸ ἄστρυ συνεκλείοντο ἀκλεῶς,
 20 πλείστους τῶν οἰκείων παρὰ ταύτην ἀποβάλλοντες τὴν προσβολήν.
 δειγὴ δὲ τις ὑπέισθαι τούτοις δεῖλαι, τηλικαύτην μετ' ἐμπειρίας
 ἀδρήσασι χωροῦσαν πληθύν. τὸν περίβολον οὖν διεληφότες τοῦ
 ἄστεος καὶ τοῦτον ταῖς ἀφετηρίοις κατοχυρωσάμενοι μηχαναῖς, P. 37
 διακαρτέρου ἀπρόϊτοι, τὴν ἐπήλυσιν τῶν ἐναντίων ὑποδεχόμενοι.

2. τόν. Leg. τό. 20. ἀποβάλλοντες. Fort. ἀποβαλόντες.

in firmam phalangem ex adverso constipabantur, audaces se atque fidentes
 plus quam satis erat ante belli periculum ostendentes. Imperator item quic-
 quid firmum valensque erat in exercitu, ex castris educit, infesta acie legio-
 nes constituit. In fronte collocat equites cataphractos, post hos sagittarios
 et funditores: hos tela in adversarios mittere iubet. In dextro cornu ipse
 consistit, innumeram equitum catervam inducens: in sinistro Ioannes co-
 gnomento Tzimiscus, Ducis officio decoratus, praeliabatur, vir ardenti in-
 genio, qui audacem se et fervidum si quis alius ostenderat, tametsi cor-
 pore brevis plus quam attinebat erat, ad effigiem fabulati Tydei bellipoten-
 tis; verum heroica quaedam inerat virtus ac vis in parum specioso corpore.
 Imperator ubi classicum cani iussit, videndas se praebuerunt admirabili or-
 diae commotae legiones Romanae, et campus totus fulgore armorum micuit.
 Nec tulerunt hanc impressionem Tarsenses: sed, strue hastarum telisque
 eorum qui a tergo iaculabantur propulsi, evestigio in fugam se converte-
 runt, inque oppidum turpiter conclusi sunt, plurimis suorum hoc in conflictu
 deperditis. Magnus praeterea timor eos incensit, posteaquam tantum ex-
 ercitus ordine procedentem conspexerant. Ita murum oppidi a se occu-
 patum tormentis missilibus firmant: ipsi moenibus abditis obdurabant, adven-
 tum hostium excepturi.

A. M. 6473
Ind. 8

δ'. Νικηφόρος δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπεὶ δυσπρόσοδον ἀτε-
χνῶς ἦδει καὶ δυσέμβολον οὖσαν τὴν πόλιν, καὶ μὴ ἐξ ἐφόδου
ἀλώσιμον, ἔγνω μὴ διακινδυνεύειν πολεμησείων ἀβούλευτα, ἀλλὰ
τῷ λιμῷ παραδώσειν, ὅς γε τῇ χαλεπῇ κατανάγκῃ καὶ ἄκουσαν
παραστήσεται. τοῦτο δὴ βουλευσάμενος ἀκριβέσι φρουραῖς τὸ 5
ἄστυ διέλωσε. Ταρσεῖς δὲ, ἕως μὲν οὖπω μὴ ἐμβαθύνας, ὁ λιμὸς
ὀλοτελῶς αὐτοὺς ἐξεπέλεξε, ἀπὸ τῶν πύργων ἀκοντιζόντες ἐς τοὺς
Ῥωμαίους ἔβαλλον. ἐπεὶ δὲ τούτους οἰκτρῶς ἐπεβόσκητο, καὶ
ἄπορτα τῶν ἀναγκαίων τὰ σώματα ἐλυμαίνετο, ἦν ἰδεῖν ἀμυχα-
Βνίαν δεινὴν, καὶ χαλεπὴν σκυθρωπότητα, ἣτις κατεῖχε τὴν πό- 10
λιν, ἐνερόχρωτάς τε τοὺς ἄνδρας, καὶ σκιᾶς ἐδώλων οὐδὲν
διαφέροντας. τὸ γὰρ τοῦ λιμοῦ πάθος οἰκτιστον καὶ λαν ὀλέ-
θριον· ἐκτῆκον γὰρ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος καὶ τὸ θερμὸν ἀπο-
σβεννύον ψυχρότητι, ὥσανεὶ ὄν ἀράχιον τοῖς ὀστέοις τὸ ἐλυ-
τρον περιτείνεσθαι διατίθησι, κατὰ μικρὸν ἐπιέναι τὸν θάνατον 15
ἐκκαλούμενον. ἐπεὶ οὖν οὐχ οἷοί τε ἦσαν πρὸς τε τὸ ἄμαχον τοῦ
λιμοῦ πάθος καὶ πρὸς τοσαύτην στρατιᾶν διαμάχεσθαι, σπέν-
δονταί τε τῷ βασιλεῖ καὶ ὑπέκουσιν, ἐφ' ᾧ τὸν βουλόμενον
ἐπὶ τὰ ἐνδοτέρω Συρίας ἀκωλύτως χωρεῖν. ὁ δὲ, εἷξας καὶ τού-
τοις σπεισάμενος, θᾶττον ἐξιέναι τῆς πόλεως ἐκελεύσατο, τὰ 20
σφῶν σώματα καὶ τῶν ἀναγκαίων μόνον περιφέροντες ἱματισμόν.

Fol. 288 v.

1. δύσπροδον cod. 4. παραδώσειν. Melius παραδιδόναι. 12. λι-
μοῦ πάθ. οἰκτιστον. Odyss. M. 342. λιμῷ δ' οἰκτιστον θαντεῖν καὶ
πότμον ἐπισπεῖν. 14. ὥσανεὶ ὄν. Nisi mavis scribere ὡς ἀνείον,
hoc est ὡς ἀνθρώπειον. 18. ὑπήκουσιν cod. 21. Leg. τὸν
ἀναγκαῖον.

4. Nicephorus Imperator cum accessu plane expugnataque difficile esse oppidum sciret, neque corona capi posse, constituit, non in discrimen se offerre inconsiderata certandi cupiditate, sed fami civitatem tradere, quae crudeli necessitate esset vel invitam subactura. Hoc inito consilio diligentibus custodiis oppidum cinxit. Tarsenses, quoad intensior fames non penitus eos exhauserat, e turribus iacula in Romanos coniciebant. Posteriori vero, cum miserabiliter eos consumeret, rerumque necessarium inopia corpora infirmaret, vidisses desperationem ultimam, diram moestitiam quae occupaverat oppidum, mortuos homines, ab umbra spectri nihil differentes. Nam inediae calamitas miserrima est, penitusque letalis: corporis formositatem emacerat, calorem frigore extinguit, aranei texti instar tegmina circa ossa pendeant efficit, mortemque ut pedetentim accedat evocat. Ad extremum, cum intolerabili famis incommodo tamque magno exercitui obsistere non possent, pactionem cum Imperatore faciunt, seque ei dedunt, iis conditionibus, ut qui vellent potestatem haberent ad interiora Syriae libere se conferendi. Id cum concessisset, induciis factis incunctanter exire ex oppido eos iussit, corpora et necessarium vestitum solum efferentes. Sic

οὕτω δὴ τὴν πόλιν αἰρεῖ, καὶ τῆς λείας τὸ μὲν τῇ στρατιᾷ δια- A. C. 965
 νείμας εἰς ἀναρίθμητον πλοῦτον συναγόμενον, καὶ τοὺς σταυ- I. N. 2
 ρικούς τύπους ἀνειληφώς, οὗς ἐκ χρυσοῦ καὶ λίθων ἔξειργασμέ-
 νους κατὰ διαφόρους μάχας, τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν τρέπουτες,
 5 οἱ Ταρσεῖς ἠχμαλώτισαν, καὶ τὴν πόλιν ἀποχρώσῃ στρατιᾷ κα-
 τασφαλισάμενος, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἴετο. παραλαβὼν δὲ
 ταύτην, καὶ παρὰ τοῦ δήμου δεχθεὶς μεγαλοπρεπῶς, ἐν τῷ πε-
 ριπέστω τε καὶ θείῳ σηκῷ τοὺς αἰχμαλωτισθέντας σταυροὺς D
 ἀναθεῖς, ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις καὶ τοῖς λοιποῖς θρωρίοις ἤστο
 10 τὸν δῆμον εὐφραίνων. φιλοθεύμονες γὰρ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
 Βυζάντιοι.

ἐ. Ἄρτι δὲ περὶ ταῦτα σχολάζοντι ἄγγελοι τῶν Μυσῶν, A. M. 6474
 πρὸς αὐτὸν ἀφικνήμενοι, τοὺς εἰθισμένους ἀπαιτεῖν ἔλεγον φόρους Ind. 9
 τὸν ἀρχηγὸν ἑαυτῶν, ἔφ' ᾧ καὶ αὐτοὺς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα A. C. 966
 15 στείλαι τὰ νῦν. ὁ δὲ θυμῶν παρὰ τὸ εἰωθὸς πληρωθεὶς (ἰσχ- P. 88
 ρογνώμων γὰρ τις ἦν, καὶ μὴ εὐέλκτως ὀργῇ ἀλισκόμενος), καὶ
 ἀνοιδήσας ὑπὲρ τὸ μέτριον, γεγωνοτέρᾳ τε χρησάμενος, ἤπερ
 εἶθιστο, τῇ φωνῇ, „δεινὰ Ῥωμαίοις,” ἔφη, „περιέστηκε νῦν,
 εἰ τοῖς ὄπλοις τὸ ἀντίξουν ἕπαν καταστρεφόμενοι, ἔθνη Σκυ-
 20 θιαῶν, πενιχρῶν τε τὴν ἄλλως καὶ μιὰρῶν, δίκην ἀνδραπόδων φό-
 ρους ἐκτίσουσι.” Βύρδαρ δὲ τὸν αὐτοῦ γενέτην ἐπιστραφεὶς (ἔτυχε
 γὰρ συνεδριάζων αὐτῷ, Καῖσαρ ἀναδειχθεὶς), ἤρετο διαπορού-
 μένος, „ὅ,τι βούλοιο τοῖς Μυσοῖς ἢ τῶν φόρων, ἢ τῶν Ῥω-

5. ἠχμαλώτισαν cod., sed infra D. αἰχμαλωτισθέντας. 10. γὰρ.
 Deest hic μάλλον εἴπερ πρὸς, quod Leonem arbitror consulto omisisse, ut
 supra 28. A. 19. καταστρεφόμενοι. Oportebat καταστρεφόμενοι
 αὐτὸν καταστραμμένοι.

urbe occupata praedae partem, divitias innumerabiles comportatas, exerci-
 tui distribuit; receptisque crucium effigiebus, quas ex auro atque gemmis
 factas variis praeliis fuso Romano exercitu Tarsenses ceperant, ubi oppi-
 dum idoneo praesidio firmaverat, ad urbem imperatoriam est reversus.
 Quo cum pervenisset, a populo susceptus magnifice in nobili ac divino
 templo captas cruces deposuit: sedebatque ludis equestribus ac muneribus
 reliquis populum delectans. Spectaculorum enim avidi sunt praeter caete-
 ros homines Constantinopolitani.

5. Quibus rebus cum esset occupatus, ecce advenerunt legati Moe-
 rum dicentes, regem sum solita tributa poscere: huius rei causa illum se
 ad Imperatorem nunc misisse. Is vero stomachi praeter consuetudinem ple-
 nus (lentus enim erat alias, neque subitae iracundiae obnoxius), inflatus
 supra modum, contentiore quam qua uti solebat voce, „Aerumnae Romanos,”
 inquit, „circumsistunt nunc, si, adversario quolibet armis subacto, genti
 Scythicae, eique inopi atque impurae, ritu mancipiorum tributum pensuri
 sunt.” In Bardamque patrem conversus (forte enim assidebat is, Caesar
 renunciat), percunctatus est velut ambigens, „quid sibi vellent Moei haec

- A. M. 6474 *μαίων αλτοῦσιν, εἰσπραξίς; οἰκέτην ἄρά με γεγεννηκῶς λέληθας;*
 Ind. 9 *καὶ ὁ τῶν Ῥωμαίων σεβάσμιος βασιλεὺς ἔθνη πενεστάτω καὶ μια-
 Βρῶ φόρους τελῶν ὑποκείσομαι;* ῥαπίζειν οὖν κατὰ κόρης θᾶτ-
 τον τοὺς ἀγγέλους προσέτατε, καὶ, „ἄπιτε,” ἔφη, „καὶ τῶ
 σκυτοτρῶκτη καὶ διφθερίᾳ ὑμῶν ἄρχοντι ἀπαγγεῖλατε, ὡς ὁ τῶν 5
 Ῥωμαίων κράτιστος καὶ μέγιστος βασιλεὺς ἔξαντῆς τὴν σὴν με-
 ελεύσεται χώραν, ἐντέλεις σοὶ τοὺς φόρους ἀποδιδούς· ὡς μά-
 θης, τριδουλος ὢν ἐκ προγόνων, δεσπότης τοὺς Ῥωμαίων ἡγε-
 μόνας ἀνακηρύττειν, οὐχ ὡς ἀνδράποδα τούτους φόρους αἰτεῖν.”
 ταῦτα εἰπὼν τοὺς μὲν εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν ἀνατρέχειν ἔξε- 10
- Fol. 289 r. *πεμπεν· αὐτὸς δὲ στρατιὰν ἀξιόμαχον συναγαγὼς, ἐχώρει κατὰ
 C Μυσῶν· καὶ φρούρια μὲν, ὅσα Ῥωμαίοις ὄμορα ἦν, εἶλεν ἐξ
 ἐπιδρομῆς. τὴν δὲ χώραν περισκεψάμενος, καὶ ταύτης τὸ ἀμ-
 φιλαφές καὶ κρημνῶδες ἰδὼν (ποιητικῶς γὰρ εἰπεῖν, τῇ τῶν Μυ-
 σῶν χώρα πάντῃ κακὸν κακῶ ἐστήρικται, καὶ τὴν ἀμφιλαφῆ καὶ 15
 λοχμῶδη χώραν σηραγγώδης καὶ κρημνῶδης ἐκδέχεται, εἰτ' αὐ-
 θις ἐκείνην τελευτῶδης τε καὶ σδμφῶδης· ὑδρῆλῆ γὰρ ἐκτόπως
 ἢ χώρα, καὶ λίαν ἀλσῶδης, καὶ ὄρεσι δυσβάτοις ἐκασταχοῦ περι-
 κλείεται, παρὰ τὸν Αἴμων καὶ τὴν Ῥοδόπην κατωκισμένη καὶ
 ποταμῶν τοῖς μέγιστοις περιῶρεμένη)· ταύτην Νικηφόρος ὁ 20
 D βασιλεὺς θεασάμενος, οὐκ ᾔετο δεῖν δύναμιν τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀσύν-*

1. *γεγεννηκῶς*. Participium, quod non saepe occurrit, invenio qua-
 ter apud S. Ioannem Chrysostomum: dativum τοῖς γεγεννηκόσιν Ho-
 mil. XXVI. in prior. ad Cor. III. 415. 16. accusativum τοὺς γεγεννη-
 κότας ibid. 408. 4. 415. 19 et Oratione in illud, *Saulus spirans etc.*
 VIII. 42. 14. item passim apud alios auctores minus bonos. Codex men-
 dose *γεγεννηκῶς* (sic) *λέλυθας*. 11. *στρατιὰν* cod. 15. *πάντῃ*—
ἐστήρικται. Iliad II. 111. 16. *σηραγγῶδης* cod.

tributorum, quam Romanos poscunt, exactione? An vernam me genuisti in-
 scientem? et Romanorum Imperator Augustus genti egentissimae ac spurcae
 tributarius obnoxiusque ero?” Tum alapis evestigio legatos caedi iussit, et,
 „Abite,” inquit, „et pellivoro mastrucato regi vestro nunciatote, potentis-
 simus maximus Imperator Romanorum iamiamque obibit tuam regionem, in-
 tegrumque tibi tributum persolvat: ut discas, ter servule, a maioribus verna
 natus, dominos nuncupare Romanorum principes, neque illos ut mancipia
 tributum posceré.” His dictis, eos ut in patriam recurrerent missos fecit:
 ipse iusto contracto exercitu adversus Moesos profectus est: castella Ro-
 manis finitima prima aggressionem cepit. Regionem vero considerans, eam-
 que saltuosam atque praecipitiis asperam videns (nam, ut poetice loquar,
 in Moesorum terra „malum malo gravius super ingruit usque:” saltuosam
 ac silvestrem locum cavernosus et abruptus excipit, et hunc rursus paluster
 ac madidus: aquosa plane regio, nemoribus densa, montibus inviis undique
 clauditur, ad Aemum atque Rhodopen sita, amnibusque maximis circumflua):
 hanc Nicephorus Imperator videns, committendum non putavit, ut co-

τακτον δι' επισφαλῶν χωρίων ἐξάγοντα, ὡσανεὶ βοσκήματα παρα- A. C. 966
σκευάσαι κατακοπήναι πρὸς τῶν Μυσῶν. λέγεται γὰρ, πολλάκις L. N. 3
πταῖσαι Ῥωμαίους ταῖς δυσχωραῖς Μυσίας, πανολεθρία περι-
πεσεῖν.

5 ζ'. Ἐγνω οὖν, μὴ διὰ δυσσεμβόλων καὶ περισφαλῶν χωρίων
διακινδυνεύειν. ὄθεν ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πρὸς τὸ Βυζάντιον
ἤλαυνε, καὶ Καλοκύρην ἐκείνον τῷ τῶν πατρικίων τιμήσας ἀξιώ-
ματι, ἄνδρα ὀρηγίαν τὴν ἄλλως καὶ θερμορῶν, ἐς τοὺς
Ταυροσκύθας ἐξέπεμψεν, οὗς ἡ κοινὴ διάλεκτος Ῥῶς εἶωθεν
10 ὀνομάζειν, ἐφ' ᾧ διανεμὰτα τούτοις χρυσὸν, ὃν αὐτῷ ἐνεχεί- P. 39
ρισεν, εἰς κεντητάρια πεντεκαίδεκα συγκεφαλαιούμενον, ἐς τὴν
χώραν καταγαγεῖν τῶν Μυσῶν, ταύτην αἰρήσοντας. ἀλλ' ὁ μὲν
Καλοκύρης ἐς τοὺς Ταυροσκύθας ἠπέλεγτο· αὐτὸς δὲ παρὰ τὸ
θέατρον ἀναβὰς, ἵππικὸν ἀγῶνα καθῆστο τελῶν. καὶ δῆτα τοῖς
15 περὶ αὐτὸν στρατιώταις ἐκέλευε, καταβύντας ἐπὶ τὸ στάδιον καὶ
εἰς ἀντιπύλους ἀποκριθέντας φύλαγγας σπασαμένους τὰ ξίφη,
κατὰ παιδιὰν ἐπαλλήλοις χωρεῖν, καὶ ταύτη γυμνάσασθαι πρὸς
τὸν πόλεμον. Βυζάντιοι δὲ, πολεμικῶν ἔργων ἀγνώτες τυγχά-
νοντες, τὴν τῶν ξιφῶν καταπλαγέντες ἀγῆν, καὶ τὴν ὁμοίαν τῶν
20 στρατιωτῶν ὀρηγὴν καὶ τὸν πάταγον ὑποδείσαντες, ἐκδειματω- B
θέντες δὲ τῷ καινῷ τοῦ θεάματος, εἰς φυγὴν ἐτρέποντο καὶ πρὸς
τὰς σφῶν οἰκίας ἀπέτρεχον. ἐκ δὲ τοῦ ὠδισμού καὶ τῆς ἀτάκτου
φορᾶς οὐκ ὀλίγος θόνος συμβέβηκε, πλείστων συμπατηθέντων
καὶ ἀποπνιγέντων οἰκτρῶς. τοῦτο τὸ δρᾶμα μίσους ἀφορμὴ τις

17. Fort. ἐκ' ἀλλήλοις. 23. φθορᾶς cod. 24. μίσος cod.

pias Romanas in composito ordine per loca parum tuta ductas velut pecora
Moesis concidendas praeberet. Aiunt enim haud semel offendisse Romanos
in angustiis Moesiae, esseque ad internecionem trucidatos.

6. Constituit igitur, per aspera atque ancipitia loca minime subire
periculum. Proinde revocato exercitu Constantinopolim revertit, et Calo-
cyræm, patricia dignitate auctum, tamerarium praeterea calentisque ingenii
hominem, ad Tauroscythas, quos vulgaris lingua Russos nominare consuevit,
misit, ut his aurum distribueret a se illi traditum, ad centenaria quindecim
pondo, eosque in Moesorum fines perduceret, quos occuparent. Ita Calo-
cyræ quidem ad Tauroscythas profectus est: ipse in circum ascendens
equestres ludos editurus consedit. Inter quae imperavit scholis, ut in are-
nam descendentes inque acies oppositas separatae, dextris gladiis per lu-
dam inter se concurrerent, ad bellumque ita exercerentur. Constantinopo-
litani vero, rei militaris ignari, gladiatorum fulgore pertimescunt, simulque
militum concursum strepitumque veriti, atque ob spectaculi novitatem for-
midine affecti, in fugam se coniecerunt, ad suosque quisque lares cursim
perrexit. Ibi impulsu temere ruentium haud exigua strages facta est, con-
culeatis suffocatisque misere plurimis. Haec calamitas odii civitatis in

A. M. 6474 γέγονε Βυζαντίου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ταύτη παρίετο καὶ
 Ind. 9
 A. C. 966 τὸ τοῦ συναίμου αὐτοῦ Λέοντος καὶ Κουροπαλάτου πλημμυλές·
 I. N. 3 ὅστις τὸν ἀνδρώδη καὶ στρατιωτικὸν αὐτοῦ βίον παρωσάμενος
 Fol. 289 v. πρὸς τὸν ἀστικὸν καὶ φιλοκερδῆ μετετάξατο, ἥττων τε χρημάτων
 C καὶ λημμάτων γενόμενος, σιτοδείαν εἰργάσατο καὶ σπάνιν τῶν ἀ-5
 ναγκαίων ἀφιλόνητον. ὀλίγου γὰρ τὸν σίτον ὠνούμενος ἀπεδί-
 δου πολλοῦ. καὶ ψιθυρισμὸς ἀνὰ τὸ ἄστυ ἐχώρει, καταβοώντων
 τῶν ἀστικῶν, εἰ τὰς τοῦ κοινοῦ συμφορὰς ἴδια κέρδη ποιήσειεν τῶν
 αὐταδελφῶν ἢ ξυνωρὶς, ἐς τὴν κερδαίνουσαν συνωθούσα πήραν
 τὰ τῶν πολλῶν. καὶ γὰρ δὴ καὶ ὁ βασιλεὺς φόρους τοὺς μήπω 11
 ἐπινοηθέντας ἀπαρατήτως ἐκαινοτόμει, ἐς τὸ στρατιωτικὸν λέγων
 χρημάτων ὅτι δεῖσθαι συγχῶν, καὶ τούτοις κατέτρυχε τὸ ὑπήκοον.
 λέγεται δὲ, εἴτε πρὸς τῶν τὰ μετέωρα περισκοπούντων τινός, εἴτε
 καὶ τῶν μονάδα βίον ἐπαρηρημένων καὶ ἄζυγα, διενωτισθῆναι τὸν
 D αὐτοκράτορα, ὡς παρὰ τὴν βασιλειον ἐστίαν ἐκπλήσει τὸν βίον, 11
 ἀναιρεθεὶς παρὰ τῶν ὁμοειδῶν. περιδείης οὖν τῷ χρησμῷ γεγο-
 νῶς, περίβολον ἐκ τοῦ θάτερον μέρους τοῦ πρὸς θάλατταν ἐπι-
 κλινοῦς τῶν ἀνακτόρων τευχίζειν ἀρξάμενος, κατὰ θάτερον πρὸς
 θάλατταν συνεπέρανε, καὶ τεῖχος τὸ πῦν ὀρώμενον ὑψηλὸν τε
 καὶ ὄχυρόν ἐδομήσατο, καὶ τὴν βασιλειον ἐστίαν, ὡς ὑπετόπα- 21
 ζεν, ἠσφαλλασατο.

A. M. 6475 ζ'. Πρόκενσον δὲ κατὰ τὴν τοῦ Σωτήρος ἀνάληψιν κατὰ τὸ
 Ind. 10.
 A. C. 967 εἰθισμένον ἔξω τευχῶν ἐπὶ τὴν καλουμένην Πηγὴν ποιησαμένου
 I. N. 4 τοῦ βασιλέως (νεῶς δὲ ταύτη περικαλλῆς τῇ Θεοτόκῳ δεδομήται),
 P. 40 διαμάχη τις μεταξὺ Βυζαντίων καὶ Ἀρμενίων συνέβαιεν, ὡς 25

Imperatorem origo exstitit. Accessit patris Leonis Curopalatae iniquitas: qui virili militarique vitae genere relicto ad sedentarium et quaestuosum se transtulerat, hiansque avaritia atque cupiditate cum annonae angustias inferebat, tum rerum necessariorum immanem penuriam. Parvo enim emtum frumentum vendebat magno. Manabatque susurratio per civitatem, querelas spargente plebe, quasi geminum par fratrum, publicas calamitates quaestui habens, in eandem turgentem peram corrivaret bona multitudinis. Quinetiam Imperator tributa nunquam antehac excogitata inexorabili aviditate comminiscabatur, ad militares sumtus dictitans opus sibi esse pecuniam permagnam, tributisque illis vexabat subditos. Aiunt autem, sive astrologorum aliquo divinate, sive quodam monachorum caelibemque vitam profitentium, in Imperatoris aurem venisse, vitam illi in palatio explendam, a civibusque suis eum necatum iri. Qua praedictione timidus factus, munitionem ab altera parte palatii in mare vergente ad alteram item mare spectantem perduxit, muroque qui adhuc cernitur caelibemque ac firmo exstructo imperatorum limen tutum, ut arbitrabatur, reddidit.

7. Ascensione autem Servatoris, cum Imperator pompam more solito extra muros ad Pegam, quam vocant, ageret (templum ibi mirae pulchritudinis Deiparae aedificatum est), pugna Constantinopolitanos inter et Ar-

πολλοὺς πρὸς τῶν Ἀρμενίων τρωθῆναι τῶν ἀστικῶν. ἄρτι δὲ A. M. 6475
 πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως ἐλαύνοντος, ὕβρει Ind. 10
 κάκ τοῦ ἀναφανδὸν ἐχρῶντο Βυζάντιοι. καὶ τι γύναιον σὺν τῷ A. C. 967
 θυγατρὶ εἰς τοσαύτην ἀπόνοϊαν ἤλασεν, ὡς τοῦ στέγους προ- I. N. 4
 σκύψαι καὶ λίθους βαλεῖν κατὰ τοῦ ἀνακτος. ὃ καὶ τῇ ὕστεραίᾳ
 πρὸς τοῦ Πραΐτωρος ληφθὲν δίκας μετὰ τοῦ θυγατρίου ἀπέτισεν,
 ἐπὶ τι προύστειον πυρὸς γεγονὸς ἀνάλωμα, Ἀναράτας καλούμε-
 νον. τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἐπεχωρίαζον ὁ ταῦτα γράφοντι Βυζάν-
 τιος, ἐπὶ λόγων συλλογὴν τε καὶ παιδευσιν, μείρακιον ὦν. ξφιπ- B
 πόν τε τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον βάδην ἰόντα βλέπων διὰ τοῦ
 ἄστεος, καὶ ἀπερικτύπητον ταῖς τοσαύταις ὕβρεισι πέλοντα, καὶ
 τὸ φρόνημα σταθρὸν διασώζοντα, καὶ ὡς μὴ τινος ἐπισυμβάν-
 τος καινοῦ διακείμενον, ἐτεθήπειν τὸ ἀκατάπληκτον τοῦ ἀνδρός,
 ὅπως ἄτρεστον παρὰ τὰ δεινὰ τὴν ψυχὴν συνετήρει εὐγένειαν.
 15 ἀλλὰ τὴν μὲν στάσιν ἢ νῦξ ἐπελθοῦσα διέλυσεν· ὃ δὲ βασιλεὺς
 καὶ ἄλλως μεγαλόφρων τε ὦν, καὶ μὴ εὐκόλος εἶκειν ὀργῇ, τὰ
 τῇ προτεραίᾳ εἰς αὐτὸν πεπαρωνημένα παρὰ τῶν ἀστικῶν ἔργον
 μᾶλλον μέθης ἢ φορῆς ἀτάκτου λαοῦ λογισάμενος, τῇ λήθῃ πα- Fol. 290 r.
 ρέπεμψεν. αὐδὶς δὲ πυρφόρους τριήρεις ἀσφαλῶς ἐρματίσας, καὶ C
 20 μυριοφόρους ὀκλάδας στρατιωτῶν καὶ ὄπλων γεμίσας, ἐς Σικε-
 λλίαν ἔστειλε, τοῦ μὲν ναυτικοῦ Νικήταν ἐν Πατρικίοις τελοῦντα,

7. Leg. Ὀναράτας s. Ὀναράτοις. Vid. Ducangium Constantincp.
 Christian. 184 D. 8. γράφοντι. Sic cod., sed fere non dubito
 quin legendum sit γράφων τῇ Βύζαντος, atque ita verti. 14. Leg.
 τὴν ψυχικὴν vel ψυχῆς. 16. εὐκόλος cod.

menios facta est, adeo ut urbani complures ab Armeniis consauciarentur.
 Iamque sub vesperum cum ad palatium Imperator rediret, convicia palam
 in eum iactavit urbana plebs. Quinetiam muliercula simul cum filiola ipsius
 eo amentiae processit, ut ex tecto prospiciens lapidibus appeteret principem.
 Quanquam illa quidem, postridie eius diei a praetore comprehensa, poe-
 nas una cum filiola luens in suburbio, Anarata nomine, igne cremata est.
 Tunc et ego commorabar, qui haec scribo, in urbe Byzantiae, litterarum
 perdiscendarum eruditionisque studio, adolescentulus cum essem. Ita Impe-
 ratorem Nicephorum in equo gradatim per urbem euntem conspicatus, quod
 et imperturbatus tantis contumeliis esset, et mentem constantem retineret,
 perinde ac si nihil accidisset novi affectus, admirabar tranquillitatem viri,
 quemadmodum eius dignitas impavidum in rebus asperis animum conserva-
 bat. Caeterum seditionem nox superveniens discussit. Atque Imperator,
 ut semper fuerat magnanimus, neque facile se permittebat iracundiae, pe-
 tulantiam, qua pridie in se invecta erat plebs urbana, quod ebrietati potius
 quam impetui temerario vulgi tribuendam putabat, oblivione insepelivit.
 Rursus vero igniferas triremes tuto saburratas, onerariasque praegrandes
 militibus armisque refertas, in Siciliam misit: classi Nicetam, pium et vene-

M. 6475 Θεοφιλή και σεβάσμιον ἄνθρωπον, εἰ και τομίας ἐτύγγανε, προ-
Ind. 10 χειρισόμενος στρατηγόν· τῆς δὲ ἱππικῆς παρατάξεως Μανουήλ,
αὐτανέψιον αὐτοῦ, τῷ τῶν Πατρικίων και αὐτὸν ἀξιώματι δια-
πρέποντα, ἄνδρα θερμορῶδη και αὐθάκεστον, και ἀπερισκέπτῳ
φορᾷ εἶχοντα. ἐπεὶ δὲ περαιωσάμενοι τὸν Ἀδριαν τῆς Σικελίας 5
προσέσχον, τῶν πορθμείων ἀποβάντες εἰς φάλαγγα παρετά-
τοντο, και τσαύτης εὐετηρίας ἀπέλασαν παρὰ τὴν ἀρχὴν, ὡς
D αὐτοβοεὶ τὰς κλεινὰς και περιπόστους Συρακούσας ἐλεῖν και Ἰμέ-
ραν, και προσέτι Ταυρομένειον και Λεοντίνους ἀναιμωτὶ παρα-
στήσασθαι. Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἔμελλεν ἡ βύσκανος τύχη διὰ τέλος 10
πλησιςτιος αὐτοῖς ἐπιπνεῖν, σφοδρὸν δὲ και ἄγριον ἀντιπνεύουσα,
ὑποβρύχια τὰ πράγματα τέθεικε. δηλώσει δὲ ταῦτα ὁ λόγος ἡδη
σαφῶς.

η'. Σικελιῶται πρὸς τσαύτην ῥοπήν και ἀνανταγώνιστα τῶν
Ῥωμαίων φρονήματα οὐχ οἶοί τε ὄντες ἀντικαθίστασθαι, τὰς πό- 15
P. 41 λεις ἀπολιπόντες τὰς δυσχωρίας ὑπέφασαν, και ἐπὶ τόπων ἐπικαι-
ρων ἡθροῖζοντο. κρημνώδης γὰρ ὡς τὰ πολλὰ και δενδριώδης ἡ
γῆσις, ἱκανὴ τε τῷ βουλομένῳ φρουρὰν αὐτοσχέδιον ἐπιχορηγεῖν.
ὁ τοῖνον Μανουήλ, δέον αὐτῷ τὰς πόλεις παρειληφὸτα φρουρεῖν
και χώραν, ὅση εὐβοτος ἦν και ἐπὶ πλάτος, ἀπειργεῖν τε τὰς 20
φυγάδας χιλῶν και τῶν ἄλλων βρωτῶν· οὕτω γὰρ τῷ λιμώττειν
τρυχόμενοι δυεῖν θάτερον ἔπαθον ἄν, ἢ Ῥωμαίοις ἐαυτοὺς ἐνε-
χειρισαν, ἢ σπάνει τῶν ἀναγκαίων διαπεφωνήκεισαν· ὁ δὲ, ὄρη-
τίας τε ὢν, και σφραδάλων θυμῷ και νεότητι, τὸ δραστήριον δὲ
B και ἐπήβολον οὐ πάνυ δεόντως προσκεκτημένος, ταῖς προ- 2!

randum hominem, quamvis spadonem, ducem praeposuit; equestri militiae Manuelem, consobrinum suum, et ipsum patriciorum dignitate ornatum, virum calentis ingenii, rigidum, caeco impetu ferri consuetum. Hi postquam tramisso mari supero Siciliam attigerant, exposito exercitu aciem instruxerunt, tanta felicitate usi a principio, ut primo quasi incursum nobiles ac praeclearas Syracusas Himeramque occuparent, praeterque ea Taurominium et Leontinos incruenti tenerent. Verum tantum aberat, ut infida fortuna in finem usque eis velificans aspiraret, ut valide infesteque reflans fluctibus res eorum obrueret. Id oratio iam dilucide demonstrabit.

8. Sicili cum tantae vi atque insuperabilibus Romanorum animis resistere non possent, relictis oppidis angustias montium subierunt, locis idoneis conglobati. Nam aspera plerumque arboribusque vestita est insula, atque praesidium tumultuarium iniicere volenti peropportuna. Manuel igitur, cum debuisset capta oppida atque regionem, quatenus pascua erat atque equitabilis, custodire, fugitivosque pabulo cibariisque reliquis prohibere: sic enim fame exhaustis duorum alterum necessario evenisset, ut vel se ipsos Romanis traderent, vel interirent necessariorum penuria: is vero, ut erat temerarius, animis et iuventute ferox, industria et intellectu

βάσαις ἤδη νίκαις ὑπὲρ τὸ εἶκος ἐπαρθεῖς, διὰ τῶν ἐπισφαλῶν A. C. 967
 ἐκείνων χώρων ἐπῆει, τοὺς φυγάδας ἀνερευνώμενος. ἄρτι δὲ κα- L N. 4
 τὰ τὴν δυσχωρίαν διαλυθείσης τῆς φύλαγγος, καὶ διὰ σκοπέλων
 καὶ χηραμῶν ἄσυντάκτως χωρούσης, προλοχίσαντες τοὺς ἄνδρας
 5 οἱ βάρβαροι, πατάγω καὶ ἀσῆμοις φωναῖς τῶν λόχων διανίσταντο,
 καὶ αὐτοῖς αἰφνίδιον ἐπετίθεντο. οἱ δὲ τῷ ἀπροσδοκῆτῳ κατα-
 πλαγέντες, καὶ μηδὲ τὸ ἡλιακὸν φῶς τῷ συνηρηφεί τῆς λόχμης
 ζώμενοι καθορᾶν, εἰς φυγὴν ἀπέκλιναν· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπιτε-
 10 θέντες ἀγῆρουν τούτους ἀνηλεῶς, ὡς τινα θύματα· τηνικαῦτα
 δὲ κτείνειν τοὺς ἄνδρας ἀπέχοντο, ὅτε τούτοις ἦ τε δύναμις καὶ C
 ὁ θυμὸς ἀπηγόρευσεν. ἀγγρέθη δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Μανουήλ· ὅσοι
 δὲ τῶν Ῥωμαίων τὰ Ξίφη διέφυγον, ζωοῖαι πρὸς τῶν Ἀγαρη-
 νῶν ἠλίσκοντο. οἱ δὲ, ἐπεὶ τὸν πεζὸν στρατὸν παρεστήσαντο,
 ἐπὶ τὴν ἡῖόνα ταχυδρομήσαντες, ἵνα αἱ Ῥωμαῖκαὶ τριήρεις ὑφώρ- Fol. 290 v.
 15 μουν, ἐγκρατεῖς ἕξ ἐφόδου τῶν πλείστων ἐγένοντο· ἦλω δὲ καὶ
 ὁ Πατρικίος Νικήτας, καὶ δορυάλωτος τῷ τῶν Ἄφρων κατάρχοντι
 παρεπέμπετο. ἐκ γοῦν τοσοῦτου τοῦ στρατοῦ ὀλίγοι τινὲς δια-
 δράντες καὶ εὐαρίθμητοι, ὡς τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον ἀφί-
 κοντο· ὁ δὲ τὴν ἀπώλειαν διενωτισθεὶς τῆς τοιαύτης στρατιᾶς,
 20 ἡνιάθη μὲν καὶ τὴν ψυχὴν ἤλγησε τῷ τοσοῦτῳ πταίσματι καὶ
 ἄλλοκότῳ συμβάματι. ὑπολογιζόμενος δὲ τῶν ἀνθρωπίνων πρα- D
 γμάτων τὸ ἄστατον, γενναίως ἔφερε τὸ συμβᾶν, ἰσχυρογνώμων
 τις ὢν, καὶ ἐν δυσκολίᾳ πραγμάτων διασώζειν εἰδὼς τὴν ψυχὴν

1. ἐπαρθεῖς. Vid. supra 36. B. ταῖς κατὰ Ῥωμαίων ἤδη προβά-
 σαις νίκαις ἐκαιρόμενοι.

parum praeditus: superioribusque victoriis praeter modum elatus, per sa-
 lebrosa loca illa successit, fugientes investigans. Iam vero in angustiis
 dissoluta phalange, ac per scopulos specusque incomposite transeunte,
 praestolantes illis insidiatores barbari, strepitu inconditisque vocibus e late-
 ribus consurgunt, ipsos derepente adoriuntur. Nostri, nec opinata re con-
 turbati, cum vix solis lucem prae continuatione frondium videre possent,
 fugae se mandaverunt: quos barbari irruentes crudeliter conciderunt, vi-
 ctimarum ritu; neque prius occidere milites desierunt, nisi cum eos vires
 et ira deficerent. Ibidem ipse Manuel interfectus est: Romanorum quot-
 quot gladii aciem effugerant, vivi ab Agarenis capti sunt. Hostes, terre-
 stribus copiis deletis, ad litus decucurrerunt, ubi Romanae triremes in an-
 coris stabant, quarum plerisque prime impetu potiti sunt. Captus quoque
 et Nicetas patricius, Afrorumque regi transmissus. Ita ex tanto exercitu
 pauci immanitate numero elapsi ad Nicephorum Imperatorem pervenerunt:
 qui tantarum copiarum interitu cognito contristatus quidem est animoque
 tam magnam calamitatem indoluit eventumque sic inauspicatum. Nihilomi-
 nus reputans rerum humanarum instabilitatem, ut erat firmo animo praedi-
 tus, quem erectum difficilibus temporibus conservabat, fortiter casum tu-

ἀταπεινώτον. Ἀὐθις δὲ κατὰ τῶν τὴν Συρίαν οἰκούντων Ἀγα-
ρηνῶν ἐξήρτυε τὸν στρατόν.

- A. M. 6476 9'. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἄρτι τῆς θερινῆς τροπῆς
Ind. 11 μεταβαλλούσης ἐπὶ τὸ μετόπωρον, ἔσεισεν ὁ Θεὸς μέγα, ὡς καὶ
A. C. 967 I. N. 5 οἰκίας καὶ ἄστη ἀνατραπήναι. Κλαυδιούπολιν τε, τὸ εὐδαι-5
P. 42 μονέστατον χωρίον τῶν Γαλατῶν, τότε συνέβη, κατεριπωθεῖ-
σαν ἐκ τῆς ἀνυποστάτου κινήσεως καὶ ἐνόσεως, αἰφνίδιον τῶν
οἰκητόρων τάφον γενέσθαι, καὶ πολλοὺς τῶν ἐπηλύδων παρατυ-
χόντας ἐν ἀκαρεῖ διαφθαρήναι. αἴτιον δὲ τῆς τοσαύτης ἐνόσεως
καὶ κινήσεως ἀτμοὺς μὲν οἱ μαθηματικοὶ καὶ ἀναθρυμιάσεις μν-10
θολογοῦσί τινας, ἐναποκλειομένας τοῖς κόλποις τῆς γῆς, αὐθις
τε εἰς πνεῦμα καταγίδος συνισταμένας, ἐπεὶ μὴ ἀθρόον συμβάλ-
νει τὴν διαπνοὴν τούτων ἐκτρέχειν, διὰ τὴν τῶν πόρων στενό-
τητα, συνειλεῖσθαι τε καὶ περιδινεῖσθαι, καὶ τὰ κοῖλα περιδο-
νεῖν μετὰ σφοδρᾶς τῆς κινήσεως, καὶ τὸ ἐπιπροσθεῖν καὶ περιέ-15
B χον ἔπαν σαλεύειν, ἕως ἂν ἐκ τοῦ τέως εἰργοντος διεκπνεύσωσι,
καὶ πρὸς τὰ ἔξωθεν ἐξατμισθέντα εἰς τὸν ὁμογενῆ διασκεδασθεῖεν
ἀέρα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἢ τῶν Ἑλλήνων εἰκαιομυθία πρὸς τὸ
ταύτη δοκοῦν ἐξηγήσατο. ἐγὼ δὲ τῷ θείῳ Λαβίδ συνεπόμενος,
ἐπισκοπῇ φαίην τοῦ Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς τὸν τοσοῦτον κίνον ἐγγλ-20
νεσθαι, ὅταν ἐπὶ τοῖς ἡμῶν ἐπαγρυπνήσῃ ἐπιτηδεύμασι, παρὰ
τὸν θεῖον δρωμένοις θεσμὸν, εἴ πως ἀλλὰ ταύτη δεισαντες ἄν-
θρωποι τῶν μὲν φάύλων ἔργων ἀφέξοιντο, ἀνθέξοιντο δὲ τῶν

13. πόρων cod. 22. εἴ πως ἀλλὰ est iam supra 11. B. 23. ἀν-
θέξοιντο cod.

lit. Ita rursus adversus Agarenos Syriam habitantes adornavit exer-
citurum.

9. Eadem tempestate, inter solstitium aestivale et autumnum, terraemotus existit magnus, adeo ut aedes quoque et oppida everterentur. Atque evenit, ut Claudiopolis, ditissimus locus Galatae, tunc intolerabili motu et quassatione diruta, simul et repentina civium sepultura fieret, et multos advenarum ibi deprehensos opprimeret. Cuius tam magnae commotionis quassationisque causam esse vapores atque halitus quosdam fabulantur mathematici, in gremio terrae conclusos: hos posthac in spiritum procellosum coeuntes, ubi non omnem simul contigerit perflatum emittere, ob spiraminum angustias, ideo constipari, circumagi, loca cava vehementi incitatione commovere, superiecta et circumiecta quaeque quatefacere, donec ex claustris perrumpentes forasque exhalati in cognatum sibi aërem diffundantur. Verum haec Graecorum vaniloquentia ex probabilitate eiusmodi explicavit. Equidem Davidem, divinum virum, consecutus, respectu dixerim Dei ad nos talem concussionem existere, quando nostrae invigilat vitae, divinae legi adversanti, si forte tunc saltem terribi homines, pravis

3 *ἐκαινετῶν. ἀλλ' ὅστωι μὲν ἡ Κλαυδιούπολις τῇ τοῦ σεισμοῦ βλα* A. M. 6476
ἐκ βάρων ἀνετρέπη τότε πᾶσα, καὶ συνεχύθη, τῆς ὀργῆς τοῦ Ind. 11
Θεοῦ ἐκπιούσα τὸ ποτήριον ἄκρατον. παρὰ τοῦτον δὲ τὸν ἐνιαυ- A. C. 967
τὸν, Φερέας ὥρας κατὰ τὸ μεσαίτατον, ἄρτι τοῦ ἡλίου τῷ καρ- I. N. 5
 5 *κίνῳ προσπιβαίνοντος, ὄμβρος ἐν Βυζαντίῳ καταβράγῃ καὶ τοῖς*
προσομοροῦσιν αὐτῷ, ὅλον οὐ συνέβη κατενεχθῆναι τὸ πρότε-
ρον. κλινοῦσης γὰρ τῆς ἡμέρας (παρασκευῆ δὲ ἦν) ἀρξάμενον Fol. 291 r.
τὸ δεινὸν εἰς ἐννάτην ὥραν κατέληγεν· οὕτω δὲ ῥαγδαία τις ἡ
ὑέτισις κατεφέρετο, ὡς μὴ σταγόνας ὄρᾳν ὁμβριζομένας κατὰ τὸ
 10 *σύνθηες, ἀλλὰ τινὰς ἐπικλύζοντας ὕδασιν ὀχετούς. οὐχ ὑπελει-*
φθη γοῦν τῶν σηκῶν ἢ τῶν περιπύστων οἰκῶν, ὅστις ἄνωθεν ἐκ
τῆς ὀροφῆς οὐκ ἐπληροῦτο τοῦ ὕδατος, καίτοι τῶν κατοίκων μό-
χθῳ ἀπαντιλούντων αὐτὸ πρὸς τὰ ἄμφοδα· τὸ μὲν ἀπέρρεε, τὸ D
δ' ἐπέρρεε, καὶ ἀκαταγώνιστον ἦν τὸ δεινόν. ἐπὶ τριῶν οὖν ὥρῶν
 15 *διαστήματι κατέσχεν ὁ ὑέτος, καὶ ἦν ὄρᾳν ποταμοὺς πελαγίζον-*
τας διὰ τῶν τῆς πόλεως στενωπῶν, καὶ τὸ παρασυρόμενον τῶν
ἐμφύχων διαφθείροντας. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐλεινῶς ἀπεθρήνον
οἰμώζοντες, κατακλυσμὸν αὐθις ἐπισκῆψαι κατ' ἐκείνον τὸν τε-
θραλλημένον ὑποτοπάζοντες· ἀλλ' ἡ συμπαθῆς καὶ φιλόανθρω-
 20 *πος πρόνοια ἴσριν διὰ τῆς νεφέλης ἐρείσασα, τῇ ταύτης ἀναλάμ-*
ψει τὴν τοῦ ὑέτου κατήφειαν διεσκέδασε, καὶ αὐθις τὸ τῆς φύ-
σεως σύγκριμα ἐπὶ τὴν προτέραν κατῴστασιν ἐπατήγετο. συνέβη P. 43
δὲ καὶ αὐθις ὄμβρον καταβράγῃναι τεθολωμένον καὶ σύμμικτον

12. ἐκπληροῦτο cod. Auctor fortasse scripserat ἐξεκπληροῦτο sive ἐκπληροῖτο.

actibus abstinentes, ad laudabiles sese conferant. Sed Claudiopolis hoc, quem diximus, modo vi terraemotus a fundamentis eversa tunc tota est, atque confusa, irae divinae epotans merum poculum. Eodem anno, aestate plane media, sole iam cancrum ineunte, imber fuit Constantinopoli locisque finitimis, qualem nunquam antea contigit defluxisse. Etenim vergente die (erat autem dies Veneris) incipiens malum sub horam nonam desiit: tamque vehemens incubuit pluvia, ut non guttas videres, ut fit, delabentes, sed quasi quasdam aquis repletas fistulas. Neque profecto ullum templum neque omnino nobilium aedium ulla relicta est, quin superne ex tecto aqua impleretur; tametsi hanc quidem habitatores operose in vias transfundebant: sed quantum effluerat, tantum denuo affluebat, ut sine remedio esset malum. Ita trium horarum spatio obtinuit imber: conspiciebantur amnes aestuantes per vicos urbis, et quicquid animantium secum raptaverant extinguentes. Homines autem miserabiliter fiebant lamentantes, quod diluvium iterum ingruere quale nobile illud fuerat verebantur: verum commiserans hominumque amans providentia, arcu per nubem expanso, illo refulgente imbris tristitiam dissipavit, rursusque naturae fabricam in pristinum statum reduxit. Tametsi posterius quoque accidit, ut iterum imber deflueret

τέφρα, ὡς ἐπὶ καμινιαίας ἀθάλης, καὶ χλιαρὰν δὲ παρεῖχε τοῖς ἐπαφωμένοις αὐτοῦ τὴν ποιότητα.

- A. M. 6476
Ind. 11
A. C. 968
l. N. 5
- ἰ. Ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος (αὐτῶν γὰρ ὁ λόγος ἐπάγειν, 5
ἐνθεν τὸ ἔχνος ἀπέκλινε), τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀνείληφώς δύναμιν, ἐπὶ
τὴν ἐπὶ Συρίας Ἀντιόχειαν ἔθει, καὶ χύρακα ταύτῃ πηξάμενος, 5
ἐπέπειρε ἀποχωρῶντως ἔχουσα τῶν ἀναγκαίων ἐτραχηλία, καὶ γαν-
ρουμένη ἐκ τοῦ εὐθέως σπείσασθαι οὐκ ἠνείχετο, μὴ βουλόμενος
Βαυτὴν ἐλεπόλεσι κατεριπῶσαι· ἦδει γὰρ κατὰ μικρὸν τροπαίοις
καὶ μηχαναῖς ταύτην παραστησόμενος, ὄλλγον αὐτῇ καιρὸν πα-
ρακαθιστάμενος, καὶ ταῖς φάλαγξι καὶ τῷ κόσμῳ τῶν ὄπλων τοὺς 10
ἔνδον καταπλήξας οὐχ ἥμισυ· ἐκείθεν ἀπάρας τὴν μεσογαίαν
διήει, ἣν καὶ Παλαιστίνην καλοῦσιν, εὐδαίμονα πᾶσαν καὶ ῥέου-
σαν μέλι καὶ γάλα, κατὰ τὴν θείαν γραφὴν· ἐν δεξιᾷ δὲ τὴν
Κιλικίαν εἶχε καὶ τὰ παράκτια. τὴν Ἐδεσσαν οὖν κατειληφώς, καὶ
τῷ σηκῷ τῶν θείων Ὁμολογητῶν εἰσεληλυθώς καὶ τὸ θεῖον ἔξεν- 15
μενισάμενος, τὴν στρατιὰν διανέπαιεν. ἠκηκόει γὰρ, τὴν ἐν κερά-
μῳ τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ ἐκτυπωθεῖσαν μορφήν ἐν τῷδε τῷ
Cφρουρίῳ παρακατέχεσθαι. ἐκτυπωθῆναι δὲ φησι τοῦτον τὸν τρό-
πον. Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου Ἀβγάριον πρὸς τοῦ Σωτῆρος τῷ
τῆς Ἐδέσσης ἀποσταλέντος τοπάρχῃ, ὡς αὐτὸν τῆς συνεχούσης 20
παρέσεως διὰ τοῦ θεανδρικοῦ ἀπαλλάξειεν ἐκτυπώματος, ἐνταυ-
θαῖ παροδεύοντος τὸν πέπλον, ᾧ τῆς αὐτοῦ μορφῆς τὸ εἶδος

19. Ἀγάριον cod. 22. παροδεύοντος τ. πέπλ. Soloecismum, quem a Leone admissum non dubito, tollere possis virgula posita post τὸν τρόπον et puncto post παροδεύοντος: cum Thaddaeus — a Servatore missus — ibi praeteriret. Sudarium etc.

turbidus favilla quasi ex fornacium fuligine mixtus, tepidamque declararet tingentibus suam nataram.

10. Nicephorus autem Imperator (iam enim oratio eo revertitur, unde vestigium inflexerat), Romanis assumtis copiis, ad Antiochiam in Syria magnis itineribus contendit; castrisque ad urbem positis, cum necessariis rebus abunde instructa superbiret, praeque arrogantia evestigio deditio-nem facere recusaret, ipse vero nollet eam machinis admotis diruere, sciens brevi se illam victoriis apparatuque bellico obtenturum, si modo exiguo tem-poris spatio obsideret, copiisque atque ordine exercitus oppidanos vehemen-tius terruisset: inde motis castris regionem mediterraneam pervasit, quam item Palaestinam vocant, opimam totam, mel et lac fluentem, secundum sacram Scripturam: a dextra autem habuit Ciliciam, oramque maritimam. Ibi cum Edessam occupasset, atque, in templum divinatorum Confessorum in-gressus, numen prece placasset, exercitum refecit. Audiverat enim effi-giem Servatoris ac Dei nostri, tegulae impressam, hoc in oppido asservari. Quam expressam esse aiunt hunc in modum. Thaddaeus, divinus duode-cimvir, cum a Servatore ad Abgarum Edesae regulum esset missus, ut eum a diuturno languore per dehumanam impressam effigiem liberaret,

ἀφρήτως ὁ Χριστὸς ἀνετύπωσε, κέραμοις ἐν ἀποκειμένοις πρὸ τοῦ ἕστεος κατακρῦναι, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐναποληφθόμενος τοῦτον ἐκείθεν. συνέβαινε δὲ κατὰ πῦσαν τὴν νύκτα φωτὶ τοὺς κέραμους ἀμηχάνῳ καταλάμπεισθαι. πρῶτ' δὲ τὸν μὲν Θαδδαῖον ἀνειληφότου τὸν πέπλον ὁδοῦ τῆς προκειμένης ἔχεσθαι· τὸν δὲ κέραμον, οὐπὲρ ἔτυχε προσψάσας ὁ πέπλος, τὸν θεανδρικὸν τοῦ Σωτῆρος τύπον ἀκραιοφνῶς ἐναπομάξιμθαι. τοῦτον ἀνειληφότες οἱ βάρβαροι ἐν θαύματι καὶ σεβάσματι παρὰ τὸ φρούριον διεφύλαττον. τότε δὲ Νικηφόρος ὁ βασιλεὺς, ἔξελὼν τὸ ἄστυ, τὸν τοιοῦτον σεπτὸν κέραμον ἐκείθεν ἀνειληφε, καὶ χρυσῷ καὶ λίθοις θήκην διασκευάσας μετέπειτα, καὶ ταύτῃ περιστελλας τοῦτον σεπτῶς, ἐν τῷ τῆς Θεομήτορος ναῷ, τῷ κατὰ τὴν βασιλειὸν ὄντι ἑστίῳ, ἀνέθηκεν. ἐπεὶ δὲ τὸ Μέμπετζε παρελιθε φρούριον, τὸν Αἰβανὸν τὸ ὄρος ἔγκαρσίως ὑπερβὰς, τῇ Τριπόλει προσέσχεν, ἥν ἔχυρὰν καὶ δυσάλωτον τῶν ἄλλων πόλεων διαφερόντως ἰδὼν, ἐπεὶ καὶ αἱ νῆες αὐτῷ ἀντιπλοῖαις ἀνέμων ἐκρουόμεναι καθυστέρησαν, ταύτην παραδραμὼν τὸ Ἄρκα φρούριον ἔγνω πολιορκεῖν, χρῆμα πλοῦτου κατέχον ἔνδον ἀμύθητον. ἐντεῦθεν τριῶν χίραξι περιζώσας αὐτὸ, ἐπολιόρκει ἐβῶμενίσταται, καὶ ταῖς ἐλεπόλεσι τὰ τοῦτου πυργώματα καθελὼν, ἐφ' ὅλοις ἡλλοῖς ἐννέα ἐπόρθησε τε, καὶ ἀμύθητον ἐκείθεν πλοῦτον συνεξέφορθησε· καὶ ἄλλα δὲ φρούρια πλείστα εἶλεν αὐτοβοεῖ.

1. Fort. ἐνετύπωσε. 2. ἐναποληφθόμενος. Sic cod. 14. Τριπόλι cod. mendose. Fort. Leo, ut est poeticearum formarum studiosus, scripserat Τριπόλι.

ibi praeteriens sudarium, cui Christus suae figurae imaginem ineffabili miraculo impresserat, in tegulis loco remoto iacentibus pro oppido fortur abdidisse, ea mente, ut postridie eius diei id inde reciperet. Accidit autem, ut per totam noctem fulgore incredibili tegulae collucerent. Mane Thaddaeum resumto sudario perrexisse tenere suam viam; tegulam, quam casu sudarium contigisset, deohumanam Servatoris effigiem incorrupte expressam retinuisse. Illam ipsam, sublatam, barbari cum admiratione atque cultu in castro asservaverant. Tunc vero Nicephorus Imperator capto oppido eandem venerandam tegulam inde abstulit, auroque atque gemmis capream fabricatus posteriori, tegulam ibi reverentia adhibita inclusit, inque Deiparae templo, quod in aedibus Palatinis est, consecravit. Ipse postquam Mempetze arcem in deditionem acceperat, Libanum montem transverso itinere transgressus ad Tripolim exercitum admovit: quam ubi munitam atque expugnatam praeter caetera oppida difficilem vidit, simul quod naves reflantibus ventis reiectae morabantur, eam cursu praetervectus Arca castrum oppugnare statuit, quod copiam divitiarum incredibilem continebat. Ita oppidum tribus castris circumdatum acerrime adortus, postquam machinis muros deiecerat, per novem totos dies vastavit, atque ineffabiles inde exportavit opes. Item alia castella plurima primo impetu cepit.

A. M. 6477 *ια'*. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν Συρίαν ἐπρότιτετο,
 Ind. 12 ἔκλειψιν συνέβη περὶ χειμερινῆς τροπᾶς τοῦ ἡλίου γενέσθαι, ὅταν
 A. C. 968
 I. N. 6 μηδέπω συνέβη γενέσθαι τὸ πρότερον, πλὴν ἐκείνην τὴν ἐπὶ τοῦ
 Βδεσποτικῷ πάθους προβῦσαν διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπόνοιαν,
 ἣν ἐπλημμέλησαν, σταυρῶ τὸν τῶν ὄλων δημιουργὸν προσηλώ- 5
 σαντες. τὸ δὲ τῆς ἐκλείψεως εἶδος τοιοῦτον συνέβαιεν. εἰκάδα
 δευτέρων ἤλανθεν ὁ Δεκέμβριος, τετάρτη δὲ τῆς ἡμέρας ὥρα,
 σταθμηρῶς αἰθρίας οὐσης, σκότος ἐπέσχε τὴν γῆν, καὶ οἱ διαφα-
 νεῖς τῶν ἀστέρων ἅπαντες κατεφαίνοντο. ἦν δὲ ὄρῳ τὸν τοῦ
 C ἡλίου δίσκον ἀλαμπῆ καὶ ἀφώτιστον, αἴγλην δὲ τινα ἀμυδρὰν 10
 καὶ ἰσχνὴν, ταινίας δίκην λεπτῆς, κατὰ τὸ ἄκρον κυκλόθεν τὸν
 δίσκον περιανυγίζουσαν. κατὰ μικρὸν δὲ τὴν σελήνην παραμείβων
 ὁ ἥλιος (ὥρᾳτο γὰρ αὕτη κατὰ κάθετον αὐτὸν ἀντιφράττουσα)
 τὰς ἰδίας ἀκτῖνας ἐξέπεμπε, καὶ φωτὸς αὖθις ἐπλήρου τὴν γῆν.
 τῷ καινῷ οὖν καὶ ἀσυνήθει τοῦ ὁράματος ἐκδειματωθέντες οἱ 15
 ἄνθρωποι, τὸ θεῖον ἰκετηρῶς, ὡς τὸ εἶκος, ἐξιλάσκοντο. τότε
 καὶ αὐτὸς ἐγὼ τῷ Βυζαντίῳ ἐπεχωρίαζον, μειῶν τὴν ἐγκύκλιον
 παιδευσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς (θεῖ γὰρ τὸν λόγον τοῦ εἰρμού ἐτρα-
 πέντα ἐπ' αὐτὸν τοῦτον αὖθις ἐπαναγαγεῖν), ἐπεὶ τὰ τῶν ἑναν-
 D τίων φρούρια εἶλεν ἀκοντι, ἐπὶ τὴν Ἀντιόχου ἐπορεύετο παμ- 20
 Fol. 292 r. πληθεῖ, καὶ πρὸ τῶν τευχῶν αὐτῆς πηξάμενος χάρακα, τοὺς
 στρατηγούς καὶ λοχαγούς συναγαγὼς, ἐν περὶωπῇ τε κατὰ τὸ
 ὑπαιθρον στάς, ἐλιξε ταῦτα· „τὰ μὲν ἐπέκεινα ταύτης ἀνωκι-

18. παιδευσιν. Vid. supra 40. A. B. 23. ταῦτα. Alius auctor dixisset τάδε.

11. Haec dum ab Imperatore in Syria geruntur, sub solstitio hiberno solis fuit defectio qualis nunquam antea accidit, praeter illam quae in passione dominica terris inducta est ob Iudaeorum dementia, qua occaecati aedificatorem universi cruci affixerunt. Defectus specie tali erat. Vicissim secundus dies agebatur mensis Decembris hora diei quarta, coelo sereno, cum tenebrae terrae offusae sunt, stellaeque lucidiores omnes se aperuerunt. Poterat videre unusquisque solis orbem sine splendore, lucis expertem, fulgoremque aliquem obscurum ac tenuem, fasciae angustae instar, extremis partibus per oram orbis circumlucentem. Paulatim vero sol praetergrediens lunam (apparebat enim haec ad perpendicularum illum obducens) pristinos radios emisit, luceque denuo complevit terram. Quo novo atque insolito spectaculo conturbati homines, numen, ut par erat, supplicibus votis placabant. Eadem tempestate ipse quoque Constantinopoli commorabar, operamque liberalibus disciplinis dabam. Imperator autem (oportet enim orationem e contextu egressam ad illum rursus reduci), adversariorum castellis nullo negotio captis, cum omnibus copiis Antiochiam profectus est, castrisque ad murum positis, tribunis centurionibusque convocatis, cum loco conspicuo sub divo constitisset, eiusmodi concionem habuit: „Remota

σμένα τῆς πόλεως φρούρια τῇ τῆς προνομίας ῥοπή καὶ τῇ σφῶν ἐμ- A. M. 6477
 πειρία μετὰ τῆς προσοῦσης ἀνδρείας εἴλομεν, ὡς ἴστε, συστρα- Ind. 12
 τιῶται, παρὰ πᾶσαν ὑπόνοιαν. καὶ χάριν ὁμολογῶ πλείστην A. C. 968
 ὑμῖν, ὅτι πρὸς ἐμὲ τὸν ὑμῶν ἀφορῶντες ἡγεμόνα, οὐκ ὠκλύσατε L. N. 6
 5 περὶ τε τῶν ἀηδῶν, ἃ πλείστα καὶ ἀπηχῆ ἐπιφέρειν οἶδεν ὁ πόλε-
 μος, ἀλλ' οὕτω μετὰ προθυμίας καὶ λελογισμένης ῥώμης διηγώ- P. 45
 νίσασθε, ὥστε μηδὲν, οἷς προβάλομεν τῶν φρουρίων, ὑπέρε-
 ρον γενέσθαι τῆς ὑμῶν ἀρετῆς, καὶ καταλειφθῆναι ἀνάλωτον.
 οἶδα δὲ καὶ τὸ πρὸς τὴν κατασκαφὴν ταυτησί τῆς πόλεως πρόθυ-
 10 μον ὑμῶν, ὅπως ὀργαῖτε καὶ σφαδάζετε ἢ στρατιὰ, ταύτην κατε-
 ριπώσειν καὶ δηῶσιν πυρί. ἀλλ' οἰκτός μὲ τις ὑπείσερχεται ταύ-
 τῆς, εἰ τρίτη τῶν περὶ τὴν οἰκουμένην τελοῦσα πόλεων, τῷ τε
 κάλλει καὶ τῷ μεγέθει τῶν περιβόλων (ὄρατε γὰρ εἰς ὅσον ὕψος
 15 ἀπανατείνονται οὗτοι), ἔτι δὲ πλήθει τοῦ δήμου καὶ τῶν οἰκιῶν
 ἀμηγάνοις κατασκευαῖς, ἑρείπιον κείσεται, καθά τι φρούριον πε-
 νιχρόν. τὸ δὲ τὴν Ῥωμαϊκὴν στρατιὰν κατὰ τὴν ταύτης κατατρί- B
 βειν ἐκπύρθησιν, καὶ τὰ ὑμῖν ὑποποιηθέντα τῷ πολεμῆν αὐθις
 διαφθεῖρειν τε καὶ λεηλατεῖν, οὗ μοι νοῦν ἔχειν δοκεῖ. ἐγὼ γὰρ
 ἐκείνον μάλιστα φαίην κηδεμονικὸν στρατηγόν, τὸν ταῖς ἐπεξελά-
 20 σεσι καὶ διαμελλήσεσι τὴν τῶν ἐναντίων κακοῦντα χώραν καὶ δια-
 φθεῖροντα· τὸν δὲ γε τὴν οἰκίαν ταῖς τῆς στρατιῶς ἐκδρομαῖς
 καὶ αὐθις κατὰ χώραν ἀναστροφαῖς παραπολλύοντα καὶ ἐκτρίβον-

7. Leg. προσβάλομεν, vel certe aut προῦβάλομεν aut προβάλλομεν.
 11. δαῆσι (sic) cod.

ultra hanc urbem castella providentiae nutu usuque vestro in re militari,
 cum virtute coniuncto, expugnanimus, ut scitis, commilitones, praeter o-
 mnem opinionem. Quapropter gratiam me habere vobis plurimam confiteor,
 quod in me, duces vestrum, intuentes ulli labori non succubistis, quos
 plurimos molestosque imponere solet bellum, quodque potius tanta cum
 alacritate, consilio, fortitudine, rem gessistis, ut nullum cui nos admovi-
 mus castellum virtutem vestram superaverit, relictumque sit quin expugna-
 retur. Neque minus perspecta mihi est vestra excindendae huius urbis
 cupiditas, quantopere expetatis optetisque vos, legiones, diruere illam in-
 cendioque vastare. Verum commiseratio me quaedam subit eius, si quidem
 urbs, quae tertium locum in orbe terrae obtinet, seu pulchritudinem atque
 magnitudinem moenium (videtis enim in quantam altitudinem ea surgunt),
 sive multitudinem populi aediumque infinitam supellectilem aspexeris, ru-
 deribus oblecta iacebit, quasi castellum pauperculum. Neque magis exer-
 citus Romani in ea evertenda commoratio, ut quae a nobis domita iam bello
 sist pessandentur evertem diripianturque, videtur mihi rationem habere.
 Ktenim ego hunc potissimum dixerim diligentem duces, qui irruptioni-
 bus, qui stativis adversariorum loca vexat atque perdit: sed si quis suos
 fines cum excursionibus tum domum reversionibus copiarum pessandat at-

A. M. 6477 τα, τοῦτον ἀνόητον, μᾶλλον δὲ κακονοῦστατον ὀνομάζειν οὐκ ἂν
 Ind. 12 ἀποκνήσαιμι· παρόμοιόν τι διεργαζόμενον τῶν τῆ παροιμία κω-
 A. C. 968
 I. N. 6 μωδουμένων κυνῶν, οἱ τοὺς λύκους τῶν προβάτων ἀποσοβεῖν ἐπο-
 Cφελοντες, καὶ τὰ βοσκήματα φυλάττειν ἀνεπιβούλευτον, οἱ δὲ,
 πρὸς τῷ μὴ ἀποσοβεῖν, μᾶλλον τῶν θηρίων αὐτοὶ διακόπτουσι 5
 καὶ διωσπαράττουσιν. εἰ οὖν δοκεῖ καὶ κείθεσθέ μοι, ἐπέπερ ὁ
 λόφος ὀχυρώτατος οὕτοσι καταφαίνεται, καὶ κατάρρητός ἐστιν
 ὕδασι, ὡς ὄρατε, τοῦτον δὴ τειχιστέον ἐξαυτῆς, καὶ ἴλην ἰππέων
 καὶ σπεῖραν πεζῶν ἐν αὐτῷ ἐατέον· ὥστε καθ' ἐκύστην ἐπεξελά-
 σεσι καὶ καταδρομαῖς, καὶ τῶν ἐπιτηδελίων διαρπαγαῖς τὴν Ἀντιό- 10
 χου ταπεινώσωσι, καὶ εἰς ἄμηχανίαν δεινὴν κατακλείσαντες καὶ
 Fol 292 v. ἄκουσαν ἀναγκάσωσι, Ῥωμαίοις γενέσθαι ὑπόσπονδον." εἶπεν ὁ
 βασιλεὺς, καὶ λίθον ἐπωμισούμενος (ἦν γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα με-
 Dτριωπαθῆς τε καὶ ταπεινός), ἄνεισι ἐπὶ τὸν λόφον, πάση τῆ στρα-
 τιᾷ οὕτω ποιεῖν διακελευσόμενος. ἦν οὖν ἰδεῖν ἐν τρισὶν ἡμέραις 15
 ἄστν ἀνωκισμένον ἐπὶ τὸν λόφον, εὐερκές τε καὶ ὀχυρώτατον.
 φάλαγγα τοιγαροῦν πεντακοσίων ἰππέων, καὶ σπεῖραν χιλίων πε-
 ζῶν ἐν τῷ φρουρίῳ καταλιπὼν, καὶ ἀποχρῶσαν χιλὸν αὐτοῖς ἀπο-
 σιτισούμενος, ἐντειλάμενός τε ὁσημέραι ἐκδρομὰς κατὰ τῆς Ἀν-
 τιοχείας ποιεῖν, καὶ τὸ παρατυχὸν μαχαίρας ἔργον καὶ προνομῆς 20
 ἀπεργάζεσθαι, αὐτὸς ἐκείθεν ἀπύρας πρὸς τὴν βουσιλεύουσαν
 ἐπανελέυξε, καὶ μεγαλοπρεπῶς πρὸς τῶν ἀστικῶν ὑποδεχθεὶς
 ἐκείσε διέτριβεν.

que conterit, hunc nulla vel potius mala mente praeditum dicere non reformido. Similiter enim facit ut caues in fabula notati, qui cum lupos ab ovibus repellere debeant, pecudesque ab insidiis tueri, praeterquam quod lupos non repellunt, ipsi magis quam hae belluae pecudes conscindunt atque dilaniant. Proinde, si vobis videtur mihi que creditis, quandoquidem hic tumulus firmissimus videtur, irriguusque aquis est, illum evestigio communiamus, ala equitum et cohorte militum ibi relicta: ut quotidianis eruptionibus, decursionibus, alimentorum direptionibus, fractam Antiochiam, in angustiasque summas compulsam, vel invitam cogamus Romanorum se permittere ditioni." Hac oratione habita, Imperator, lapidem in humeros extollens (erat enim popularis in eiusmodi rebus ac modestus), ascendit in tumulum, toto exercitu idem facere iusso. Apparebat igitur trium dierum spatio castellum in templo exaedificatum, bene septum et munitissimum. Quo in castello postquam praesidium quingentorum equitum cohortemque mille militum cum cibariis idoneis reliquerat, iubens ut quotidie excursiones Antiochiam versus facerent, atque obvia quaevis caedibus rapinisque exinanirent, ipse inde castris motis ad urbem imperatoriam rediit, splendideque a civitate receptus ibi est commoratus.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ε.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER V.

ARGUMENTUM.

Nicephorus captos in Sicilia Romanos a Saracenis exposcit. Calocyres imperium affectat (Cap. 1). A quo excitati Russi Bulgariam invadunt (2). Nicephorus legatos mittit ad Bulgaros (3). Antiochia vi expugnata (4). Imperator funesto vaticinio commotus. Bardas, Nicephori pater moritur. Theophano insidias struit adversus coniugem (5). Ioannes Tzimiscees in urbem accessit. Coniuratio ad caedem Imperatoris perpetranda (6). Nicephorus crudeliter occisus (7). Eius ingenium et indoles (8). Ioannes Tzimiscees rerum potitur. Nicephori corpus in regio sepulcro conditur (9).

α'. Ἄλλ' οὕτω μὲν, ἥπερ μοι ἤδη ἐβήθη, ὁ αὐτοκράτωρ Νι- A. M. 6477
κηφόρος Συρίαν καὶ τὰ παρὰ κτῆτα ταύτης καταδραμῶν, καὶ τὸ Ind. 12
ἀντίξουν ἅπαν ἐκποδῶν ποιησάμενος, καὶ λείαν Μυσῶν θέμενος, A. C. 969
καὶ πλείεστα πτολίεθρα καθελὼν, κἂν τοῖς ἐπικαιροτάτοις τῆς I. N. 6
5 μεγάλης Ἀντιοχείας φρουρίον ἐρυμνὸν δομησάμενος ἐν τρισὶν ἡμέ- P. 46
ραις καὶ πόλιν, ἐς τὸ Βουζάντιον ἐπανέβη. Ἐντεῦθεν παρὰ
τὸν τῶν Καρχηδονίων ἀγὸν διεκρηκεύετο, καὶ τὸ τοῦ ἐναγεστά-

7. τόν] τῶν cod.

1. Ita eo quo supra demonstratum est modo Nicephorus Imperator, Syriam oramque eius maritimam emensus, postquam obiecta omnia vel summo-
verat vel Mysorum praedam, ut aiunt, duxerat, plurimisque oppidis exci-
sis in opportunissimis ad magnam Antiochiam locis castellum trium dierum
spatio exaedificaverat atque instruxerat, Constantinopolim rediit. Inde ad
Carthaginiensium praetorem oratores legans impurissimi atque impiissimi

- A. M. 6477 του και ἀσεβειστάτου Μωάμεδ Ξίφος δῶρον ἐξέπεμπεν, ὅπερ λά-
 Ind. 12 φυρον ἐκ τινος τῶν κατὰ Παλαιστίνην ἀλόντων φρουρίων ἀνεί-
 Βληφε, και τὸν Πατρικίον ἐξήτει Νικήταν, ὃν συνέβη τὸ πρότε-
 ρον ἐν τῷ περὶ Σικελίαν τῶν Ῥωμαίων πταίσματι δορυάλωτον
 ληφθέντα, τῷ τοιούτῳ τῶν Ἄφρων παραπεμφθῆναι κατάρχοντι, 5
 ὡς ὁ λόγος ἐδήλωσε. διὰ γραμμιάτων οὖν ἐπέσκηπτεν, ὡς, εἰ
 ἐνδοιάση πρὸς τὴν τοῦ Πατρικίου ἀπόδοσιν, και οὐκ ἐξαντῆς
 τοῦτον ἀνήσοι τε τῶν δεσμῶν, και ὡς αὐτὸν παραπέμψη, πό-
 λεμιον ἀκήρυκτον ἤτω προσδοκῶν, και πᾶσαν τὴν αὐτοῦ ἐπικρά-
 τειαν ἀνεκτριβῆναι, τοῖς Ῥωμαϊκοῖς δηϊομένην στρατεύμασι. 10
 ταῖς τοιαύταις οὖν ὁ Καρχηδόσιος ἐκδειματωθεὶς ἀγγελιαῖς, ὡς
 ἄλλαις τισὶ, κατὰ τὴν πυρομίαν, ἀπὸ Σκυθῶν ῥήσσει, τὸν τε
 C Πατρικίον Νικήταν και τοὺς σὺν αὐτῷ ληφθέντας δορυαλώτους,
 και ὅσους Ῥωμαίων ἐκ διαφόρων χώρων ἐν εἰρκταῖς πεδήτας πα-
 ρακατεῖχε, δῶρον τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ ἐξέπεμπε· δέος γὰρ 15
 αὐτὸν ὑπέσχη, ἐκστρατεῖαν και ἐκπλουν τούτου ἐνωτισάμενον.
 τὸ γὰρ ἀκαταγώνιστον τοῦ ἀνδρὸς, κὰν ταῖς μάχαις ἀνυπόστατον
 και ἀπρόσιτον, και ὅπως εὐπετῶς τὸ ἀντίπαλον ἔπαν ὡς ἐκ τι-
 νος θείας ῥοπῆς εὐείκτως κατεστρέφετο, ἔφριτόν τε πάντα ἔθνη
 P. 47 και ἐτεθήπεσαν, και οὐ πολέμιον ἔχειν, ἀλλὰ φίλον και δεσπό- 20
 Fol. 293 r. την ἠλείγοντο. οὕτω μὲν δὴ ὁ Πατρικίος Νικήτας και οἱ λοιποὶ
 τῶν Ῥωμαίων αἰχμάλωτοι τῶν δεσμῶν ῥυσθέντες και τῆς εἰρκτῆς,
 πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανήσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς Νικηφόρος ἦσθη

8. ἀνήσοι. Sic cod. Fort. ἀνῆ. 9. ἤτω. Sic cod. imperative:
 verti ac si esset ἤτο. 12. ἀπὸ Σκυθῶν ῥήσσει. Vid. supra 28. A.

Moamethis gladium misit, quem pro manubiis ex aliquo captorum in Palaestina castellorum abstulerat. Simul Nicetam patricium repetit, cui prius contigerat, ut in Siciliensi Romanorum clade captivus factus huic Afrorum principi transmitteretur, sicut narratio significavit nostra. Litteris autem denunciat, si cunctaretur patricium restituere, neque evestigio illum vinculis solutum ad se mitteret, ut bellum infinitum exspectaret, finesque ipsius omnes, a Romanis exercitibus direptos, vastatum iri. Quibus nunciis Carthaginiensis exterritus, quasi quibusdam Scythicis iussionibus, ut in proverbio est, tum Nicetam patricium, tum qui una cum illo captivi facti fuerant, et omnino Romanos quoscunque diversis locis in custodia victos asservabat, Nicephoro Imperatori dono misit. Formido enim illum incesserat, de terrestri navaliq̄ue apparatu nostro audientem. Quippe invictam Imperatoris vim, intolerabile in praeliis atque inaccessum robur, quemadmodum nullo negotio adversarios quoslibet quasi divino quodam impulsu prompte subigeret, verebantur omnes nationes atque obstupescabant, neque hostem habere illum, verum amicum ac dominum properabant. In hunc modum Nicetas patricius caeterique captivi Romani e vinculis eque custodia Constantinopolim reverterunt. Nicosphorus autem Imperator, laetatus, ut par

τε, ὡς τὸ εἶδος, καὶ ἡμέραν ἤγεν ἑόρτιον, καὶ τὰς εὐχαριστη- A. C. 969
 ρίους τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ τῶν ὁμοφύλων ἀπολυτρώσει ἀπεδίδου εὐχάς. I. N. 6
 ἐν ᾧ δὲ ταῦτα κατὰ τε τὴν Συρίαν καὶ τὸ Βυζάντιον τῷ βουσιλεῖ
 διεπράττετο, ὁ πρὸς τοὺς Ταυροσκύθας σταλαῖς βασιλικῶν νευ-
 5 ματι Καλοκύρης ὁ Πατρικίος, κατὰ τὴν Σκυθίαν γενόμενος, καὶ
 τῷ τῶν Ταύρων κατάρχοντι φιλιωθεῖς, δώροις τε τοῦτον δια- B
 φθείρας καὶ λόγοις καταγοητεύσας ἐπαγωγῶς (φιλοκερδὲς δὲ ἔπαιον
 ἐκτόπως τὸ Σκυθικόν, καὶ λίχρον ὅτι μάλιστα, καὶ ἐπιθρηπὲς
 πρὸς λημμάτων ὑπόσχεσιν καὶ ἀνάληψιν) ἐλέπεισε στρατιάν συν-
 10 αγωγότα βαρεῖαν, ἐλαύνειν κατὰ Μυσῶν· τούτους δὲ καταγω-
 νισάμενον ὑποποιήσασθαι μὲν τὴν χώραν καὶ ταύτην παρακατέ-
 χειν εἰς ἴδιον ἐνδιαίτημα· αὐτῷ δὲ κατὰ Ῥωμαίων συνάρασθαι,
 ὅπως κατὰσχοι τὴν βασιλείαν, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐπι-
 τεύξοιτο. μεγάλας δὲ καὶ ἀνεκδιτηγῆτους τὰς ὠφελείας αὐτῷ πρῶ-
 15 ξειν καθυψισχνεῖτο, ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων συνεκφορήσαντα.

β. Τούτων τῶν λόγων ὁ Σφενδοσλάβος ἀκουτισθεῖς (τοῦτο C
 γὰρ πρὸς τῶν Ταύρων κατωνομάζετο) οὐχ οἴος τε ἦν ἐπισχεῖν τὴν
 ὁρμὴν· ἀλλὰ, μετέωρος ταῖς ἐλπίσι τοῦ πλοῦτου γενόμενος, ὄνει-
 ροπολῶν τε τὴν τῆς χώρας κατὰσχεσιν τῶν Μυσῶν, καὶ ἄλλως
 20 δὲ Φερμουργός τε ὢν καὶ Θρασοῦς, ἀλκιμὸς τε καὶ ῥέκτης ἀνήρ,
 πᾶσαν ἤβηδὸν ἡλικίαν τῶν Ταύρων πρὸς τὴν ἐκστρατείαν κα-
 τήπειγεν. ἐξήκοντα τοιγαροῦν χιλιαδῶν ἀκριαίων ἀνδρῶν στρα-
 τιῶν συναγείρας, ἐκτὸς τοῦ Θητικοῦ, ἅμα τῷ Πατρικίῳ Καλο-

22. χιλιαδῶν. Sic cod.

erat, diem egit festum, gratasque Deo ob popularium liberationem persolvit preces. Haec dum in Syria atque in urbe ab Imperatore geruntur, Calocyres patricius, qui Augusto nutu ad Tauroscythas missus fuerat, cum in Scythiam pervenisset, Taurorum Regi amicitia iunctus muneribus eum corrumpit, verbisque blandis fascinato (lucri enim cupida est extra modum universa Scytharum natio, avidaque in primis, ac proclivis, sive promittas quaestum, sive suppedites) auctor fuit, ut gravi coacto exercitu contra Moesos proficisceretur: quibus debellatis ut regionem suae potestatis faceret, eaque pro domicilio ipse uteretur, sibi vero adversus Romanos opem ferret, ut imperio potiretur, Romanorumque principatum obtineret. Id si praestaret, magna et quae nec verbis exprimi possint emolumenta pollicetur se in illum ex sacro aerario collaturum.

2. Hanc orationem ubi Sphendoslabus audivit (sic enim a Tauris nominabatur), animi impetum cohibere non potuit: sed, divitiarum spe suspensus, agri Moesici possessionem somnians, cum alioquin ferventis animi esset et audax, fortis item et industrius vir, Taurorum pubem omnem ad eam expeditionem excitavit. Sexaginta igitur millium vigentium virorum coaducto exercitu, extra impedimenta, una cum Calocyre patricio, quem

- A. M. 6477 *κρήνη, ὃν καὶ ὀμαίμονα προσήκατο φίλλας θεσμοῖς, ἐχώρει κατὰ*
 Ind. 12 *Μυσῶν. ἄρτι δὲ παραπλέοντος τὸν Ἰστρον, καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ*
Δτῆς ἡπείρου ἀπόβασιν ἐπειγομένου, αἰσθόμενοι τὸ δρώμενον οἱ
Μυσοὶ, εἰς τρισμυρίων ἀνδρῶν συναγομένην φάλαγγα συνασπί-
σαντες ὑπηντίαζον. ἀλλ' ἐβρώμενέστατα τῶν πορθμείων ἀπο-
βάντες οἱ Ταῦροι, τὰ τε σάχη προβαλόντες, καὶ τὰ ξίφη σπα-
σάμενοι, ἐπιστροφάδην ἐπληττον τοὺς Μυσούς. οἱ δὲ, μηδὲ
τὴν πρώτην ῥοπὴν ἐνεγκόντες, εἰς φυγαδεῖαν ἐτράποντο καὶ πρὸς
τὸ Δορύστολον (ἐχυρὸν δὲ φρούριον τοῦτο Μυσῶν) ἀγεννῶς συν-
 P. 48 *εκλείοντο. τῆνικυῖτα δὴ λέγεται καὶ Πέτρον, τὸν ἡγήτορα τῶν 10*
Μυσῶν, ἄνδρα θεοφιλεῖ καὶ σεβάσιμον, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ τῆς
τροπῆς περιαλιγῆσαντα, ἐπιληψίας πάθος περιπεσεῖν, καὶ ὀλίγον
ἐπιβίωσαντα, τῶν τῆδε ὑπαπελθεῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ τὴν
 Fol. 298 v. *Μυσίαν ἐπράττετο ὕστερον· ὁ δὲ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ Νι-*
κηφόρος, τὰ περὶ τῶν Ταύρων διαγνοὺς, καὶ ἄλλως δὲ παρὰ 15
πῦσαν αὐτοῦ τὴν βιοτήν μεμεριμημένος τις ὢν, καὶ ἐργηγορῶς,
καὶ μὴ νευστάζων, μηδὲ τισιν ἡδοναῖς ὄλως δουλούμενος (οὐδὲ
γὰρ ἔχοι τις λέγειν, ὡς ἴδοι τοῦτον κωμάσαντα κἄν ἐν νεότητι),
τότε παντοδαπὸς τις ἦν, καὶ τὴν περὶ τὴν στρατιῶν ἐξήρτυε, καὶ
 B *τοὺς λόχους καθώπιλιζε, καὶ τὴν ἱππικὴν φάλαγγα ἐς βάθος διέ-*
ταττε, καὶ πανσιδήρους ἱππότας ἀπέφαινε. τῆς τε μηχανὰς τὰς
ἐφετηρίους τεκταινόμενος ἐπὶ τῶν τῆς πόλεως πυργωμάτων κα-
θίδρυε, καὶ σειρὰν βαρυτάλαντον ἐκ σιδήρου πεπονημένην ἐπὶ
 9. *Δορύστολον cod. 12. πάθος. Melius κάθει, nam περιπίπτω*
cum accusativo soloecismum arbitror. 22. Leg. ἀφετηρίους.

fratrem quoque amicitiae vinculis sibi adiunxerat, adversus Moesos movit. Ita cum iam ad Istrum appelleret, in terramque exscensionem pararet, re cognita Moesi exercitu ad triginta millia hominum confecto obviam venerunt. At animosissime e naviculis exscendentes Tauri, proiectis scutis gladiisque districtis, strenue ceciderunt Moesos. Hi, ne primam quidem impressionem ferentes, in fugam versi Dorystolum (munitum id oppidum Moesorum) flagitiose conclusi sunt. Quo eodem tempore Petrum dicunt, ducem Moesorum, virum religiosum atque venerabilem, nec opinata fuga gravius commotum, in morbum comitalem incidisse, cumque paulisper superfuisset ex hac vita migrasse. Verum haec in Moesia posterius acciderunt: Nicephorus autem Romanorum Imperator, ubi illa de Tauris intellexit, ut fuerat alioquin tota sua vita laboriosus, erectus, somno minime connivens, neque voluptatibus omnino serviens (neque enim quisquam potest dicere, se eum vel in adolescentia comessantem vidisse), tunc plurimis negotiis simul se dedit: pedestres copias instruebat armabat manipulos, equestrem aciem in altitudinem disponebat, cataphractis obtegebat equites. Item machinas missiles fabricatus per urbis propugnacula collocat, catenamque ponderosissimam e ferro factam ad turrim alligans, quam *Centena-*

τὸν πόρον ἐνδησάμενος, ὃν Κεντηνάριον κικλήσκουν εἰάθυσιν, A. C. 969
 ἐπὶ φητρῶν τε μεγίστων ἐφαρμοσάμενος, κατὰ τὸν Βόσπορον^{L. N. 6}
 ἔτεινε, καὶ πρὸς τὸ τοῦ καταντιπέρας Καστελλίου πύργωμα ἀνήψε.
 δρυστήριος δὲ ὢν, καὶ βαθυγνώμων, εἰ καὶ τις ἄλλος, ὢν ἴσμεν,
 5 ἀνήρ, ἀξύνφορον εἶναι οἱ διελογίζετο, εἰ πρὸς ἀμφοτέρα τὰ
 ἔθνη τὴν διαμάχην ἄροιτο. ξυνοῖσον οὖν ἐδόκει εἶναι αὐτῷ, εἰ
 τὸ ἐν ὑποποίησιν τῶν ἔθνῶν. οὕτω γὰρ ἐδόκει ῥῆστα περιέσε- C
 σθαι τοῦ ἐνός, καὶ αὐτὸ θῦττον καταγωνίσασθαι.

γ'. Ἐντεῦθεν, ἐπεὶ τὸ παρὰ τῶν Ταύρων ἀπεργνάκει δια-
 10 κηρυκεύεσθαι (ἦδει γὰρ τὸν Πατρικίον Καλοκύρην ἄπαξ τῆς εὐ-
 θείας ἐκκλίναντα καὶ τῆς τούτου κυρίας ἀφηγιάσαντα, καὶ μέγα
 παρὰ τῷ Σφενδοσλάβῳ δυνηθέντα, μὴ εὐέλκτως τῷ τούτου θε-
 λήματι σπεισασθαι), πρὸς τοὺς ὁμοθρήσκους Μυσοὺς ἐβουλεύσα-
 το μᾶλλον πρεσβείαν στείλασθαι. καὶ δῆτα πρέσβεις ὡς αὐτοὺς
 15 ἔστειλε, τὸν τε Πατρικίον Νικηφόρον, ᾧ τὸ ἐπώνυμον Ἐρωτι-
 κός, καὶ Φιλόθεον, τὸν τῶν Εὐχαΐτων πρόεδρον, καὶ τῆς τε D
 θρησκείας αὐτοὺς ὑπεμίμησε (τὰ Χριστιανῶν γὰρ ἀναντιρῶή-
 τως πρεσβεύουσιν οἱ Μυσοὶ), καὶ παρθένους τοῦ βυσιλικῷ γέ-
 νους ἐξῆτει, ὡς συνάψῃ ταύτας τοῖς τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ
 20 παισὶ, καὶ ἀδιῶρόηκτος ἐκ τοῦ κήδους ἢ τε πρὸς Ῥωμαίους καὶ
 τοὺς Μυσοὺς καταλλαγὴ καὶ φίλα ἐμπεδωθῆ. οἱ δὲ Μυσοὶ
 ἄσμενοι τὴν πρεσβείαν ἐδέχοντο, καὶ κόρας ἐξ αἵματος τοῦ βυσι-

3. καταστειλίον cod. Sed est Castellum Galaticum: vid. Constanti-
 nop. Christian. 9. C., quod Theophanes Chronograph. 331. C. κα-
 στειλίον τῶν Γαλάτων (sic) vocat. 4. εἰ καὶ τις] ἐκείν cod.
 9. ἐπεργνάκει cod. 12. εὐέλκτως cod. 20. ἢ τε] εἴτε cod.

rium vocare solent, in palos praegrandes impositam per Bosphorum teten-
 dit, adque propugnaculum Castellum, quod e regione est, applicuit. Tam-
 en nihilominus, ut erat impiger et in consiliis peracutus, si quis alius,
 de quibus accepimus, mortalium, haud ex re sua existimavit, si adversus
 utramque nationem bellum susciperet. Commodum ergo illi visum est,
 earum nationum alteram sibi conciliare. Sic enim existimabat, se parvo
 negotio superiorem fore contra alteram, eamque se brevi debellaturum.

3. Hinc, quandoquidem de compositione cum Tauris desperabat (scie-
 bat enim patricium Calocyrem, qui a recta via semel declinasset, ipsius-
 que dominatum excussisset, cum multum apud Sphendoslabum posset, non
 facile ipsius voluntati morem gesturum), ad Moesos potius, iisdem atque
 ipse religionibus deditos, legare constituit. Proinde oratores ad illos mi-
 sit, Nicephorum patricium, cognomento Eroticum, et Philotheum, Euchai-
 tarum antistitem, communis persuasionis eos commonefecit (Christiano-
 rum enim fidem citra controversiam colunt Moesi), virginesque generis regii
 ab illis poposcit, quas Romani Augusti filiis collocaret, ut ex affinitate invio-
 labilis inter Romanos ac Moesos conciliatio atque amicitia firmaretur.
 Moesi hilarare legatione accepta puellas ex sanguine regio plaustris imposi-

- A. M. 6477 λικοῦ ἐπὶ ἁμαξῶν ἀναβιβάσαντες (εἰδισμένον δὲ γυναιξὶ Μουσῶν, Ind. 12 ἐφ' ἁμαξῶν ὀχεῖσθαι), τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ ἐξέπεμπον, ἀπαμῦναι σφίσιν ὅτι τάχιστα ποτινώμενοι, καὶ τὸν τοῖς ἀρχέσιν
- P. 49 αὐτῶν ἐπικείμενον πέλεκυν τῶν Ταύρων ἀποτρέψαι καὶ κενὸν ἀπεργάσασθαι. καὶ κἂν ἐπήμυνε τούτοις, καὶ τρόπαια κατὰ τῶν 5 Ταύρων ἐστήσατο, ἐπεὶ καὶ κατὰ πάντων, πρὸς οὓς ἂν τὴν Ῥω-
- Fol. 294 r. μαϊκὴν ἀντεπήνεγκε δύναμιν. ἀλλ' ἀπὸ μικρῆς ῥοπῆς ἀλωρούμενα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ὡς ἕκ τινος εἰπεῖν λεπτῆς κρόκης ἐκρεμαννύμενα, καὶ εἰς τὸ ἐναντίον εἴωθε περιχωρεῖν. ἀνεπισφαλῶς γὰρ τινες οἴονται νέμεσθαι τινα θεῖαν καὶ φθόρον ἀνθρώπινον τοῖς 10 ἐπισήμοις καὶ ἀλκιμωτάτοις ἀνδράσι προσίστασθαι, σφάλοντα τούτους, καὶ περιτρέποντα, καὶ εἰς τὸ μηδὲν συνελαύνοντα.
- Βοῖα δὲ καὶ τότε τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ, κατὰ ῥοῦν αὐτῷ φερομένων τῶν πρυγμάτων, καὶ ὡς οὐκ ἄλλω τῶν πρὸ αὐτοῦ ἡγεμονουσάντων, συμβέβηκεν. ἐγὼ δὲ τοῦτό φημι, ὅτι ἀμη- 15 χάνω τοῦ κρείττονος προμηθεῖα ἤδη τοῖς ἀνθρώποις εὐροοῦντα τὰ πράγματα εἰς τὸναντίον ἀντιπεριῖσταται, ὡς ταύτη παιδευθεῖεν θνητοὶ ὄντες καὶ πρόσκαιροι, καὶ μὴ περαιτέρω φρυῶεν τοῦ προσήκοντος. ἤδη γὰρ τινες εὐπραγίαις ἐπιβάντες καὶ κατὰ τὰς μάχας εὐδοκμήσαντες, Θεοῦς ἀνειπεῖν αὐτοὺς οὐκ ἐνάρκησαν, 20 εἰς αὐτὴν τὴν πρόνοιαν ἐξυβρίσαντες. παράδειγμα τούτων οἱ τοῦ Ἀλωέως παῖδες Ὠτος καὶ Ἐφιάλης, εἰς οὐρανοὺς κατὰ
- Στὸν μῦθον πειρώμενοι ἀνελεθεῖν, καὶ Ναβουχοδονόσορ ὁ Βαβυ-

5. ἐπίμυλαι cod. 8. λεπτῆς] λευτῆς cod. 13. αὐτῶν cod.
 14. φαιρομένων cod. Deinde post ἡγεμονουσάντων videtur deesse
 verbum. 20. ἂν εἰπεῖν cod.

tas (consueverunt autem mulieres Moesorum plaustris vehi) Nicephoro Imperatori miserunt: orant, quamprimum sibi subveniret, securim Taurorum, suis cervicibus impendentem, averteret, irritamque redderet. Ac profecto si opitulatus esset illis, item tropaea de Tauris constituisset, ut de omnibus, quibus Romana signa intulerat. Verum enimvero parvo momento suspensae res humanae, tenuique filo, ut ita dicam, sublatae, in contrariam quoque partem solent inclinari. Recte enim nonnulli opinantur, sicut malevolentiam quandam numinis, item invidiam hominum clarissimis potentissimisque viris adversari, eosque decipere, evertere, ad nihilum redigere. Quod idem tunc quoque Nicephoro Imperatori, cum secundo cursu illi omnia fluerent, magis quam ulli eorum qui ante principatum obtinuerint, accidit. Ego vero illud dico, singulari numinis providentia hominum secundas res in contrarium verti, uti sic discant, mortales se esse atque caducos, neque plus inflentur quam sit satis. Iam enim quidam prosperitatibus usi praeliisque clari Deos se praedicare non sunt veriti, ipsam providentiam lacescentes. Cuius rei exempla sunt Aloei filii Otus et Ephialtes, in coelum, si fabulam audimus, ascendere conati, et Nabuchodonosor Ba-

λώπιος, εικόνα ατησάμενος ἑαυτοῦ, καὶ ὁ Φιλίππου Ἀλέξαν- A. C. 969
δρος, Ἀμμωνος υἱὸς ἀξιῶν ὀνομάζεσθαι. εἰκότως οὖν τρεπτά I. N. 6
καὶ παλίντροπα καθίστηκε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πράγματα, οἷα
δὴ καὶ τότε Ῥωμαίοις συνέβαινεν, ἀποβαλοῦσι μετὰ μικρὸν ἡγε-
5 μόνα τὸν ἑαυτῶν, οἷον οὐκ ἔσχεν ἄλλον ἢ Ῥωμαϊκὴ δυναστεία τὸ
πρότερον. εἰ γὰρ μὴ τῇ τούτου ἀναιρέσει εἰς τὸ ἔμπαλιν ἢ τύχη
τούτοις ἀπέτρεχεν, οὐδὲν ἐνέδει, ἐπιβιοῦντος ἐκείνου, μὴ τὰ ὄρια
πύξασθαι τῆς σφῶν ἐπικρατείας πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον κατὰ τὴν
Ἰνδικήν, καὶ αὐθις ἐπὶ δυόμενον πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ
10 τέρατα. ἀλλὰ γὰρ ἐπανακτέον τὸν λόγον, ὅθεν ἀπέκλινε τοῦ
εἰρημοῦ. D

δ'. Οἱ μὲν δὴ Μυσοὶ χεῖρας ἐκείτιδας ἐφήπλουν, ἐπαμῦναι
σφίσι δυσωποῦντες τὸν αὐτοκράτορα. ἐν ᾧ δὲ πρὸς τὴν ἐκστρα-
τείαν διεσκευάζετο, ἢ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἄλωσις ἐπηγγέλ-
15 λετο, ἄρτι κατὰ τὰς ἐκείνου ὑποθήκας ἀλοῦσα, ἃς δὴ τοῖς κα-
ταλειφθεῖσι πρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ ταύτην λεηλατεῖν στρατιώταις ἐπέ-
σκηπτε. λέγεται γὰρ, ὡς, ἐπέπερ ταῖς καθ' ἡμέραν καταδρο-
μαῖς εἰς ἀμχανίαν καὶ σπάνιν τῶν ἀναγκαίων ἐσχύτην συνηλαύ-
νετο, τὸν Πατρίκιον Πέτρον καὶ στρατοπεδάρχην, τομίαν μὲν
20 ὄντα, ῥέκτιν δὲ τὴν ἄλλως καὶ ῥωμαλεώτατον, κατατρέχοντα P. 50
Συρίαν, ἐκεῖσε μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφικέσθαι; καὶ Μιχαὴλ ἐκεῖ-
νον, ἐν ταξίαρχοις τελοῦντα, ᾧ Βούρτζης ἐπώνυμον, ἐπὶ κατα-
σκοπὴν ἐπέμψαι τῆς πόλεως. τὸν δὲ μετὰ καὶ ἄλλων λογάδων
ἄγχοῦ ταύτης γενόμενον, τὸν ἐπίβατον τοῦ τείχους περισκοπῆ- Fol. 294 v.

24. ἐπίβατον. Sic cod.

bylonius, statim ponens sibi, et Alexander Philippi F. qui Ammonis fili-
um voluit se nominari. Haud iniuria igitur mutabiles vicissitudinisque ple-
nae sunt res mortalium, velut tunc quoque Romanis usu venit, cum post
paulo principem ipsorum amitterent, qualem nunquam antea habuit Roma-
nam imperium. Quod si huius caede non retro se tulisset eorum fortuna, nihil
aberat, quin illo superstitute fines dittonis versus orientem solem in India,
versus obeuntem ad ipsos mundi fines constituerent. Verum reducenda est
unde e contextu declinavit oratio.

4. In hunc modum Moesi manus supplices pandebant, obsecrantes Im-
peratorem, ut sibi subveniret. Qui dum se ad expeditionem comparat,
Antiochiae magnae expugnatio nunciata est, iam iuxta mandata ipsius facta,
quae relictis a se ad eam vexandam militibus dederat. Dicitur enim, cum
quotidianis decursionibus in angustiam inopiamque rerum necessariorum ulti-
mam compulsus esset, Petrum patricium castrisque praefectum, qui, quam-
vis spado, strenuus tamen alioqui esset atque fortissimus, Syriam pervaden-
tem, eo cum copiis pervenisse, Michaëlemque illum ex tribunis, cui Burtzæ
cognomen, ad explorandam urbem emisisse. Michaëlem una cum aliis
electis hominibus, ubi propius accessisset, ascensu muri inspecto in castra

Leo Diaconus.

- A. M. 6477 *σαι, και διπισθόρμητον ἀπαλλαγῆναι πρὸς τὸ στρατόπεδον, κλι-*
 Ind. 12 *μακάς τε ἀναλόγους τῷ ὕψει τῶν πύργων τεκτῆνασθαι· κὰν τοῖς*
 A. C. 969 *ἄχθοφόροις ζώοις ταύτας ἐπιφορτίσασθαι, και μετὰ λεγεῶνος*
 I. N. 6 *γενναιοτάτων στρατιωτῶν ἤδη μέσων νυκτῶν τὸν τῆς Ἀντιο-*
 Βχέας περίβολον αὐθις καταλαβεῖν, ἤρεμά τε ταύτας προσερεῖ- 5
σαι τῷ τελεῖ και ἀνιέναι διὰ τῶν κλιμάκων· τοὺς δὲ φύλα-
κας τῶν Ἀγαρηνῶν, βαθεῖ τῷ ὕπνῳ καθεύδοντας, τοῖς ξίφε-
σι διακρήσασθαι. ἐγκρατεῖς δὲ τῶν τειχῶν τὸν τρόπον τοῦτον
Ῥωμαίους γεγεννημένους καταβῆναι τε τῶν πύργων, και τετραχῶς
τὸ ἄστν πυρπολεῖν· Ἀντιοχεῖς δὲ, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλα- 11
γέντας, εἰς οὐμωγὰς και θρήνους τραπῆναι και ἀμηχανίαν δε-
νήν, διενθυμουμένους· ὅ,τι και δράσαιεν. ἤδη δὲ πρὸς ἀλκῆν
ὄρμηῶν διαλογιζομένων, και Ῥωμαλέως τοῖς ἐναντιοῖς συστάθην
ἀντικαθίστασθαι, τῆς ἔω τηλαυγῶς ὑπαναζούσης, προέφθασε
 Cτῆν ἐκείνων ὄρμηῆν ὁ στρατοπεδάρχης Πέτρος, μετὰ τῆς δυνά- 14
μewς εἰς τὴν πόλιν διὰ τῶν πυλῶν εἰσελάσας, ἃς οἱ προκατα-
σχόντες τὸ ἄστν Ῥωμαῖοι αὐτῷ ἀνεπέτασαν. Ἀντιοχεῖς δὲ πρὸς
τοσαύτην στρατιὰν μηδὲ ἀντωπεῖν ἐξισχύοντες, τὰ ὄπλα ῥίψαν-
τες, εἰς ἱκετείαν ἐτρέποντο. οὗς ὁ στρατοπεδάρχης ἀνδραποδι-
σάμενος, και τὴν πυρκαϊὴν ἀποσβέσας, και τῶν σύλων ἐξελαῶν 21
τὰ πρωτόλεια, τὴν τε πόλιν κατὰ κράτος κατεῖχε, και τῶν τει-
χῶν τὰ ἐπισφαλῆ ἐκρατύνετο.
- A. M. 6478 *εἰ. Ἄλλ' οὕτω μὲν ἡ περιφανῆς και μεγάλη Ἀντιόχεια πρὸς*
 Ind. 13 *τῶν Ῥωμαίων ἦλω τε και ἐπορθήθη. τὴν γοῦν ταύτης ὁ αὐτο-*
 A. C. 969 *κράτωρ διακούσας κατάσχεσιν, ἐλεγῆθει τε, και τῷ κρείττονι 24*
 I. N. 7

5. ἤρεμα. Sic cod. pro ἤρεμα.

reversum scalas altitudini turrium respondentibus fabricasse; hisque in sarcinaria iumenta impositis, cum legione fortissimorum militum iam media nocte ad Antiochiae moenia iterum se contulisse, scalisque silentio ad muros positis per eas evasisse: excubitores Saracenorum, alto somno sepultos, gladiis confecisse. Ita Romanos murorum hoc modo potitos demiasse sese ex turribus, oppidum ubique incendisse: Antiochenos, improviso malo conturbatos, ad gemitus, eiulatus, desperationem summam venisse, quaevisse, quid iam sibi esset agendum. Iam vero cum animo statuisset ad virtutem confugere, acriterque adversarius pede collato obsistere, ubi mane clarum sublucit, praecidit eorum impetum Petrus castrorum praefectus, cum exercitu in urbem per portas se inferens, quas prius oppidum ingressi Romani illi aperuerant. Antiochenenses, cum adversus tantas copias ne suspicere quidem possent, abiectis armis ad preces supplices se converterunt. Quibus in servitatem datis restinctoque incendio, praetor, manubiis e praeda delectis, oppidum vi tenuit, in murisque quod erat labefactatum communit.

5. Nobilis atque magna Antiochia nunc in modum a Romanis capta et vastata est. Cuius de expugnatione cum Imperator audisset, rem laete

ἀγαριστήρια ἔθυσεν. ἔτυχε δὲ τότε τὴν τῶν Ἀσωμάτων ἀπα- A. M. 6478
 τῆσαι σύναξιν, ἐν ἣ καὶ μοναχόν τινα λέγεται τῶν ἰρημικῶν ἐπι- Ind. 13
 στόλιον ἐπιδόντα τῷ βασιλεῖ, ἐκποδῶν ἕξαντῆς οἴχεσθαι. τὸν A. C. 969
 δὲ ἀνελίξαι τε τοῦτο, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀναλέξασθαι· εἶναι δὲ D I. N. 7

5 τὴν τούτου ἔμφρασιν τοιαύτην· „ἐμοὶ τῷ σκώληκι παρὰ τῆς προ-
 νοίας ἀπεκαλύφθη, βασιλεῦ, μεταναστῆναί σε τῶν τῆδε τῶ μετὰ
 τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον τρίτῳ μηνί.” πολλὰ τοίνυν ἀναψη-
 λαφήςας ὁ βασιλεὺς, οὐχ εὔρε τὸν μοναχόν. ἐντεῦθεν ἐν κατη-
 φεία διῆγε καὶ σκυθρωπύτητι· ἐπὶ κλίνης τε τὸ παράπαν ἔκτοτε P. 51

10 οὐχ ἐβουλήθη διαναπαύσασθαι, ἀλλ’ ἐπ’ ἐδάφους ὑποστρω-
 νῶν δέρμα παρδάλεως, καὶ κοκκοβαφῆ πῖλον, ἐπὶ τούτων ἐκά-
 θευδε, μανδύῃ τῷ τοῦ μοναχοῦ Μιχαὴλ καὶ Θείου αὐτοῦ, ᾧ Μα-
 λέϊνος ἐπώνυμον, ἄνωθεν ἐπικαλύπτων αὐτοῦ τὸ σωματίον· ἐν
 οἷς εἶθιστο καθεύδειν, ὀπηνικά τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν τις εἰσή- Fol. 295 r.

15 λαυνε, καὶ τῶν μυστηρίων Χριστοῦ τῶν ἀχράντων ἠβούλετο
 μετασχῆν. κατὰ ταύτας δὲ τὰς ἡμέρας συνέβη καὶ τὸν Καίσαρα
 Βάρδα, τὸν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου πατέρα, τοῦ βίου
 μεταναστῆναι, ὑπὲρ τὰ ἐγγενήκοντα ἔτη διαβιώσαντα, κὰν τοῖς
 στρατιωτικοῖς καταλόγοις ἕξ αὐτῆς ἡβης καταγηράσαντα, καὶ B
 20 πολλὰ τρόπαια καὶ νίκας ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθήμασιν
 ἀναδησάμενον. ὃν ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς τεθνηκότα, ὡς τὸ εἰκός,
 ἐκ τῶν ἀνακτόρων τε καὶ μέχρι τῆς ἐστίας αὐτοῦ κατὰ μεσημ-
 βρίαν κειμένης τοῦ ἄστεος, πρὸς τὸ κάταντες τῆς ἐπὶ θάλασσαν

11. κοκκηβαφῆ cod. Sed κοκκοβαφῆ infra 53. A. 12. Μαλεϊνος.
 Sic cod.

tulit, minisque gratulationem fecit. Forteque evenit, ut tunc Angelorum
 synaxis interveniret: ibi monachum dicunt ex iis qui vitam solitariam
 agunt, codicillos tradidisse Imperatori, continuoque e conspectu evanuisse.
 Illos cum explicasset Imperator, argumentumque intellexisset, fuisse
 eorum significationem eiusmodi: „Mihi, tametsi vermis sum, a providentia
 patefactum est, Domine, a vita te recessurum mense tertio post Septem-
 brem modo praeterlapsum.” Neque Imperator, quamvis multum investi-
 gans, reperire potuit hunc monachum. Atque inde in moerore versatus
 est ac squalore; omninoque in lecto cubare eo ex tempore noluit: sed super
 pelle pantherina crassoque coactili coccino humi stratis dormiebat; pallio
 autem Michaëlis monachi, patris ipsius, cui Maleino cognomen fuerat,
 sperne contegebat sibi corpus: quibus in rebus pernoctare consueverat,
 quoties, imminente dominica solemnitate aliqua, intemeratis Christi myste-
 ris constituerat frui. Iisdem prope diebus accidit, ut Bardas Caesar, Ni-
 cephori Imperatoris pater, ex hac vita migraret, natus annos amplius nona-
 ginta, cum in numeris militaribus ab ipsa pubertate consenuisset, trium-
 phos atque victorias facinoribus bellicis complures adeptus. Hunc Imper-
 ator mortuum, ut par erat, luxit: eque palatio usque ad domum eius, in
 parte australi urbis sitam, in clivo viae qua ad mare itur, Sophiaeque portus

A. M. 6478 φεροῦσης ὁδοῦ, ἵνα ὁ τῆς Σοφίας λιμὴν ἤπλωται, τὸν τούτου νε-
 ind. 13 κρὸν προέπεμψε, καὶ τῇ σοφῶ περιέστειλε. μετὰ δέ τινας ἡμέρας
 τοῦ ἐπὶ τῷ πατρὶ πένθους τῷ βασιλεῖ ὑπολωφθήσαντος, εὐκαιρίας
 ἢ Ἀυγούστα Θεοφανῶ δραξαμένη, πρόσεισι τούτῳ καταμόνας,
 πολλὴν συνείρουσα λόγων πειθῶ, Ἰωάννην τε τὸν Μάγιστρον, 5
 C ὦ Τζιμισκῆς τὸ ἐπώνυμον, οὐκ ἀνὴρ ἑξαιτουμένη, προσλιπαροῦσά
 τε καὶ ποτνιαμένη. καὶ δικαίαν δῆθεν τὴν σκῆψιν προτεινομένη,
 καὶ, „ἵνα τί πάντα μέτρῳ καὶ σταθμῶ ἔνθμλζων τὰ σὰ, βασι-
 λεῦ, ὡς ἀκριβῆ στάθμην εἶναι σε καὶ κανόνα σωφροσύνης εὐθύ-
 ταιον, παρορῆς ἄνδρα γενναῖον οὕτω καὶ νεανικόν, ἀριπρεπῆ 1
 τε κατὰ τὰς μάχας τυγχάνοντα καὶ ἀκαταγώνιστον, ἐγκυλινδεῖ-
 σθαι τῷ βορβόρῳ τῶν ἡδονῶν, καὶ βίον μεταδιώκειν παρεξηλη-
 μένον καὶ ἄνετον, σφριγῶντα καὶ αὐτὴν τῆς ἡλικίας ἄγοντα τὴν
 ἀκμὴν, καὶ ταῦτα αὐτανεψιδόν τοῦ σοῦ πεφνήτοτα κράτους, λαμ-
 πρὰν τε τοῦ γένους, ἔλκοντα τὴν σειράν; ἀλλ', εἰ δοκεῖ, κέ- 1
 D λευε τὴν ταχιστήν, τῶν χώρων ἵνα διατρίβει ἀπάραντα, ἀφι-
 κέσθαι τε πρὸς ἡμᾶς καὶ συζύγῳ τῶν εὐγενῶν ἄρμοσθῆναι.
 τὴν γὰρ ἤδη νόμῳ γάμου προσαρμοσθεῖσαν αὐτῷ ὁ πικρὸς, ἄς
 οἶσθα, καὶ λυσιμελῆς ἐξετέρισε θάνατος. εἶξον λοιπόν, βασι-
 λεῦ, καὶ εἰσηγουμένη τὰ θέοντα πείσθητι, καὶ μὴ προκείσθω 2
 ταῖς ἀκολάστοις γλώσσαις κωμῳδία καὶ σαρκασμὸς ὁ ἐκ τοῦ
 σοῦ γένους ἀναδραμῶν, κὰν ταῖς τῶν πολέμων ἀνδραγαθίαις
 πικρὰ πάντων μεγαλαυχούμενος.”

P. 52 ζ. Τούτοις τοῖς λόγοις μετελθοῦσα τὸν αὐτοκράτορα καί,

8. ἵνα τί. Videtur hic deesse φησὶ. 10. ἀριπρεπῆ cod. 11. ἐγκα-
 λινδεῖσθαι cod. 19. λυσιμελῆς cod.

panditur, corpus eius prosecutus est, et in arca composuit. Aliquot post diebus, cum esset paululum levata Imperatoris de patre aegritudo, Theophano Augusta, opportunitate usa, secreto eum adiit, multamque connectens in verbis suaviloquentiam, pro Ioanne Magistro cognomento Timisce deprecari implorando atque obtestando non intermisit. Speciosam nimirum causam praetextens, „Cur”, inquit, „tu qui modo et ratione omnia facis, Domine, adeo ut sis consummatum exemplum ac norma acerrima temperantiae, nullo loco numeras, virum tam fortem et animosum, clarum bello atque invictum, volutari in luto voluptatum, vitamque agere extorrem et otiosam? Et tamen viget ille ipso aetatis robore, tum etiam consobrinus tuae maiestatis est, illustrem trahit generis seriem. Verum, si videtur, iube illum quamprimum, rure ubi est relicto, ad nos venire, et uxorem aliquam e patriciis ducere. Quam enim prius in matrimonio habebat, acerbam, ut scias, ac membra solvens mors percussit. Cede igitur, Domine. Quod suadeo, rectum est. Gere mi morem. Ne iaceat ad ludibrium et irrisionem linguarum petulantium qui et genere te attingit, et ob bellica facinora ab omnibus praedicatur.”

6. His vocibus insectans Imperatorem et, ut fit, fascinans (studebat

ὡς τὸ εἰκὸς, καταγοητεύσασα (εὐνοίαν γὰρ ὑπὲρ τὸ προσήκον A. C. 969
 παρείχεν αὐτῇ, ἐκτόπως τῆς ὥρας ταύτης ἡττώμενος), ἀνέπει- I. N. 7
 σεν εἰσκαλέσαι τὸν Ἰωάννην, καὶ θῦλλον ἀπαντῆσαι πρὸς τὸ Βυ-
 ζάντιον. ὁ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελάσας καὶ τῷ βασιλεῖ
 5 παραστάς, ἐπέπερ ἐπισκήψεις ἐδέξατο τοῖς βασιλεῖσι ὁσημέρας
 φοιτῶν, τότε μὲν ἐφ' ἑστίας εὐθὺς ἀπηλλάττετο· μετέπειτα δὲ
 παρὰ τὴν βασιλειον αὐλήν οὐ διελίμπανεν ἀνιών. ἄτε δὲ θερ- Vol. 295 v.
 μουργὸς τις ἀνῆρ πεφυκὼς, καὶ τολμήσας εἰ καὶ τις ἄλλος, καὶ
 πράγμασιν ἐπιχειρεῖν ἀλλοκότοις παραβολώτατος, ἐξεῦρε μηχα-
 10 γήν, ὥστε διὰ τινων ἄφανων εἰσόδων πρὸς τῆς Αὐγούστης ἐτοι-
 μασθειῶν ὑποδύεσθαι τε καὶ εἰς λόγους ταύτη συνέρχεσθαι, καὶ Β
 τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τῶν ἀνακτόρων μελετῆσαι
 καθαίρειν. ἐντεῦθεν ἄνδρας ῥωμαίλους καὶ νεανικοὺς τὰ πολέ-
 μια ἐκ διαλειμμάτων πρὸς αὐτὸν ἐξέπεμπε, οὓς ὑποδεχομένη
 15 ἐν οἰκίσκῳ σκοταίῳ παρ' αὐτῇ παρεφύλαττεν. ἐπεὶ δὲ πόνον ἢ
 τούτων ἐπὶ κακῷ συλλαβοῦσα συμφωνία καὶ δεινὴν ἀδικίαν ὠδί-
 νασα, τὴν πονηρὰν τεκεῖν ἀνομίαν ἠπέλεγτο, συνελθόντες αὐθις
 ἀλλήλοις κατὰ τὸ σῆνδες, τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον τῆς ἀρ-
 χῆς κατασπᾶσαι διέγνωσαν, ἐκεῖθεν ἐφ' ἑστίας ὁ Ἰωάννης ἀπαλ-
 20 λαγείς, Μιχαὴλ τε, τὸν καλούμενον Βούρτζην, καὶ Λέοντα τὸν
 Πεδιάσιμον εἰσκαλέσας καὶ τὸ δωματίον κλείσας, τὴν τοῦ αὐτο- C
 κράτορος Νικηφόρου μετ' αὐτῶν ἐσκαιωρεῖτο ἀναίρειν. μὴν
 ἐφειστήκει τότε Δεκέμβριος, δεκάτην ἐλαύνω· ἡμέραν. λέγεται

6. Vel ἐπισκήψεις vertendum est *interdicta*, vel *doest* post *basileiois*
 negatio *μη* seu *οὐχ*. Vid. Cedrenum 662. B. 8. Fort. *τολμητίας*,
 ut 23. C. 36. B. C. 12. Fort. *ἀνακτορίων*. Vid. notas. 14. αὐ-
 τόν. Leg. *αὐτῆς*.

enim Augustae plus quam attinebat, eratque forma eius mirabiliter captus),
 persuasit illi ut Ioannem accerseret, quo Constantinopolim protinus is se
 conferret. Eo cum pervenisset, ad Imperatorem admissus, postea quam
 vetitus fuerat singulis diebus in palatium venire, tunc quidem evestigio
 domum se recepit: deinde tamen anam frequentare non intermisit. Nam
 cum esset vir fervida natura, et confidens, si quis fuit unquam, et ad res
 immanes tentandas audacissimus, modum reperit, quemadmodum per quoe-
 dam occultos aditus ab Augusta paratos clam introiret, in eiusque veniret
 colloquium, et Imperatoris Nicephori remotionem a principatu meditarietur.
 Proinde homines robustos ac bello strenuos ex intervallis ad Augustam sub-
 misit, quos illa receptos in cella tenebrosa prope ipsam collocavit.
 Postquam vero eorum conspiratio, conceptu in nefas facto, calamitatem
 et trulentum scelus parturiens, atrocem impietatem iam erat prolatura,
 iterum inter se ex more convenientes Nicephorum Imperatorem de imperio
 detrudere statuerunt. Ita Ioannes domo egressus Michaëlem cognomento
 Burtzam et Leonem Pediasimum introvocat: clausa cella cum his Nicephori
 Augusti caedem machinatur. Agebatur tunc mensis Decembris dies deci-

- A. M. 6478 δὲ κατὰ τὴν ἐσπέραν παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ὑμνωδίας κληρικὸν τι-
 Ind. 13 να τῆς βασιλείου αὐλῆς λίβελλον ἀναδοῦναι τῷ βασιλεῖ, ἐν ᾧ
 ταῦτα ἐγγράπτο· „γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὡς ὄλεθρός σοι
 ταύτη τῇ νυκτὶ ἐπικαττύεται χαλεπός. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, ἣ
 γυναικωνίτις ἔρευνηθήτω, ἐν ἧ ἄνδρες ἔνοπλοι καταληφθήσονται,
 οἱ τὴν σὴν μέλλοντες αὐτουργῆσαι σφαγῆν.” τὸν γοῦν λί-
 D βελλον ὁ βασιλεὺς ἀναγνοὺς, Μιχαὴλ τῷ τοῦ κοιτῶνος κατάρ-
 χοντι ἔρευναν ἀκριβῆ τῶν ἀνδρῶν ποιῆσαι παρεκελεύσατο· ὁ δὲ,
 εἴτε τὴν Ἀγούσταν καταυδεσθεῖς, εἴτε μελλήσει χρησάμενος, ἣ
 καὶ θεοβλαβεῖα παρενεχθεῖς, παρήκε τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ τὸ τῶν 10
 φόνων τῶν ἀνδρῶν καθῆστο στίφος, ἀνεξερένητον. ἤδη δὲ τῆς
 νυκτὸς ἐπελθούσης, κατὰ τὸ εἰδισμένον ἡ βασιλις πρὸς τὸν αὐ-
 τοκράτορα εἰσφοιτήσασα, λόγους διῆει περὶ τῶν ἐκ Μυσίας νεω-
 στὶ ἀφικνέμενων νυμφῶν, ὅτι, „ἄπειμι τὰ πρὸς θεραπείαν αὐτῶν
 ἐπισκήψασα, ἔπειτα δὲ φοιτήσω πρὸς σέ· ἀλλ’ ἠνεωγμένος ὁ κοι- 15
 P. 53 τῶνισκος ἔστω, καὶ μὴ κλεισθήτω τὰ νῦν· παλινοστήσασα γὰρ
 ἐγὼ τοῦτον κλείσω λοιπόν.” ταῦτα προσειποῦσα ἐκεῖθεν ἐξῆει. ὁ
 δὲ βασιλεὺς δι’ ὄλης μὲν τῆς φυλακῆς τῆς νυκτὸς τὰς συνήθεις
 εὐχὰς ἀνέπειπε τῷ Θεῷ, καὶ τῇ μελέτῃ τῶν θείων γραφῶν δι-
 σχόλαζεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ὕπνον ἡ φύσις ἀπῆτει, πρὸ τῶν σεπτῶν 20
 εἰκόνων τῆς τε Θεανδρικῆς τοῦ Χριστοῦ μορφῆς, καὶ τῆς Θεο-
 μίτορος, καὶ τοῦ θείου προδρόμου καὶ κήρυκος, παρὰ τὸ παρ-
 δάλειον δέξιός καὶ τὸν κοκκοβαφῆ πῖλον, ἐπ’ ἐδάφους διανε-
 παύετο.

11. φόνων τῶν. Fort. φονευτῶν α. φονευτικῶν.

mus. Vespera fertur sub tempus precum clericus quidam ex aula palatina libellum porrexisset Imperatori, quo in libello scripta erant haec: „Notum sit tibi, Domine, mortem parari tibi hac nocte atrocem. Quod autem vera sunt haec, iube gynaecium inspiciatur, in quo homines armati deprehendentur, qui effecturi sunt tuam caedem.” Lecto libello Imperator Michaellem, cubiculi praefectum, inquisitionem diligentem horum virorum facere iussit: is vero, sive Augustam veritus, sive tarditate usus, vel etiam austeritate praetergressus, cellam, in qua percussorum manus consererat, inexploratam reliquit. Ubi iam nox supervenit, Augusta, ut consueverat, ad Imperatorem introivit, ac sermonem orsa de sponsis, quae ex Moesia modo venerant, „Vado,” inquit, „cultum harum curatura; posthaec revertar ad te: at sodes sine apertum cubiculum, ne sit clausum in praesenti; quando revenero, tum ego claudam.” Haec ad eum fata it foras. Imperator per totam noctis vigiliam consuetas preces ad numen sublime misit, inque meditatione sacrorum voluminum est versatus. Ubi vero somnum natura postulavit, pro venerandis imaginibus deivirilis formae Christi, itemque Deiparae et divini praecursoris atque praeconis, humi, super pelle pantherina et coactili coccino, quieti se tradidit.

ζ'. Οἱ δὲ πρὸς τῆς Ἀγούστης ὑποδεχθέντες ὑπηρεταί τοῦ ^{A. C. 969} ^{I. N. 7} ^{Fol. 296 r.} ^B ⁵ ¹⁰ ¹⁵ ²⁰ ^D
 Ἰωάννου, τοῦ δωματίου ξιφήρεις ἐκπηδήσαντες, τὴν ἐκείνου ἀφι-
 ξιν προσεδέχοντο, περὶ τὰ ὑπαιθρα τῶν βασιλείων ὑπερώων κα-
 τασκοπούμενοι. πέμπτην τῆς νυκτὸς ὥραν ὁ γνώμων ἤδη κατε-
 5 πηγγέλλετο· δριμεῖα δὲ τις βορέου αὔρα τὸ τοῦ ἀέρος ἐπεῖχε κα-
 τάστημα, καὶ χιῶν ἔχετο πολλή· καὶ ὁ Ἰωάννης ἀφίκετο μετὰ
 τῶν συνωμοτῶν, ἐπὶ λέμβου τὸν αἰγιαλὸν παραπλέων, καὶ τῆς
 ἠπέρου προσεπιβαίνων, ἵνα ὁ λίθινος λέων τὸν ταῦρον ζωγραφεῖ
 (Βουκολόεστα τὸν τόπον κέκληκεν ἢ συνήθεια)· ὃς τοῖς ἄνωθεν
 10 ἐπὶ τῶν ὑπαιθρων προκύντουσιν ὑπηρεταῖς συρίττων ἐπειγνώσκε-
 το. τοιοῦτον γὰρ τοῖς παλαμναίοις ἐδέδοτο σύνθημα. κόφινον
 οὖν καλωδίοις ἐξηρητημένον χαλάσαντες ἄνωθεν, καθ' ἕνα τοὺς C
 συνωμότας πρότερον ἅπαντας ἀνιμήσαντο, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν
 Ἰωάννην αὐτόν. ἀνελθόντες οὖν παρὰ πῦσαν ἀνθρωπίνην ὑπό-
 15 νοιαν, καὶ τὰ ξίφη γυμνώσαντες, εἰς τὸν βασιλικὸν εἰσελεύουσι
 θάλαμον, καὶ τὴν κλίνην κατεिल्φότες, καὶ ταύτην εὐρόντες κε-
 νὴν καὶ μήτινα ἐν αὐτῇ διαναπαυόμενον, ἐπεπήγεσαν ἀπὸ τοῦ
 δέους, καὶ κατακρημνίζειν αὐτοὺς ἐπειρῶντο πρὸς θάλασσαν.
 ἀλλ' ἀνδράριόν τι τῶν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος ἰταμῶν, αὐτῶν
 20 ἠγγησάμενον, ὑποδεικνύει τὸν βασιλέα καθεδύοντα, ὃν κύκλω
 περιστάντες ἔνυττον τοῖς ποσὶν ἐναλλόμενοι. δυνπισθέντα δὲ
 τοῦτον καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπ' ἀγκῶνος ἐρείσαντα, ξίφει βιαίως D
 παῖει Λέων ὁ Βαλάντης ὀνομαζόμενος. ὁ δὲ περιαλγῆσας τῷ

8. προσεδέχετο cod.
 κτο, ut infra 69. B.

6. ἀφίκετο. Cod. plusquamperfecto, ἀφι-
 21. ἐναλλόμενον cod.

7. Inter haec Ioannis administri, quos Augusta receperat, e cella cum gladiis emersi adventum eius praestolabantur, e solario fastigiorum palatii specularantes. Iamque quintam noctis horam gnomon indicabat: gelida aquilonis aura regiones perflabat aërias, nix autem delabebatur plurima: cum Ioannes advenit cum coniuratis, in navicula littus legens, atque ubi leo lapideus taurum capit (Bucoleonem locum vocant vulgo), in terram exit; est- que ab adiutoribus, superne e solario intentis, sibilo agnitus. Eiusmodi enim impiis datum erat signum. Proinde sporta per restes alligatas desuperne demissa, primo coniuratos omnes sigillatim attraxerunt, deinde ipsum quoque Ioannem. Ita cum praeter omnem opinionem humanam evasis- sent, dextricis gladiis irrumpunt in Imperatoris cubiculum, lectumque invadunt: quem cum inanem invenissent, neque quenquam in eo quiescentem, obriguerunt pavore, seseque praecipitare in mare conati sunt. Verum homuncio aliquis e scurris e gynaeceo, qui eos duxerat, submonstrat iis Imperatorem dormientem: quem in orbe circumstantes pedibus feriant, supraque eum insilunt. Excitatum ex somno et caput cubito sustinentem Leo, nomine Balantes, vehementer gladio percutit. Percitus dolore

- A. M. 6478 τραύματι (μέχρι τῆς ὀφρύος καὶ τῆς βλεφαρίδος τὸ ἔλφος καθέ-
 Ind. 13 κето, ἀπαράξαν μὲν τὸ ὄστον, μὴ πληῖξαν δὲ τὸν ἐγκέφαλον),
 „Θεοτόκε, βοήθει,” ἐκέκραγε γεγωνοτέρα φωνῇ· ἐρῆεῖτο δὲ παν-
 ταχόθεν τῷ αἵματι καὶ κατεφοινίσσεται. ὁ δὲ Ἰωάννης, ἐπὶ τῆς
 βασιλικῆς καθίσας στρωμνῆς, ἐλκύνει ὡς αὐτὸν τὸν βασιλέα πα- 5
 ρεκελεύσατο. ὃν ἐλκυσθέντα, ὀκλάζοντά τε καὶ ἐπὶ τὸ ἔδαφος
 διαβρέοντα (οὐδὲ γὰρ οἷός τε ἦν ἐπὶ γόνυ ἀνίστασθαι, καταβλη-
 P. 54 θείσης αὐτῷ τῆς γιγαντώδους ἰσχύος τῇ τοῦ ξίφους πληγῇ), ἀνη-
 ρώτα τοῦτον μετὰ ἀπειλῶν, καὶ, „λέγε μοι, ἀγνωμονέστατε σὺ
 καὶ βίασκανε τύραννε, οὐ δι' ἐμοῦ τῆς Ῥωμιοικῆς ἡγεμονίας ἐπέ- 10
 βης, καὶ τὴν τοσαύτην δυναστείαν ἀνεληφας; πῶς οὖν, τῆς
 τοιαύτης ἀλογήσας εὐεργεσίας, καὶ φθόνῳ καὶ μανίᾳ οἰστροηλα-
 τηθεὶς, τῆς τῶν στρατευμάτων καθαιρήσειν ἀρχῆς τὸν σὸν εὐερ-
 γέτην ἐμὲ οὐκ ἐνάρκησας; ἀλλὰ κατ' ἀγροὺς σχολάζειν διαφῆκας
 μετὰ τῶν γεωργῶν, ὡσεὶ τινα αἴτιμον μετανάστην, ἄνδρα γεν- 15
 ναῖον οὕτω, καὶ νεανικὸν ὑπὲρ σέ· ὃν τὰ τῶν ἐναντίων φρίττει
 στρατόπεδα, καὶ οὗ τῶν χειρῶν οὐκ ἔστιν ὄστις σε ῥύσεται νῦν.
 εἰπέ τοίνυν, εἴ τίς σοι πρὸς ταῦτα δικαιολογίας ἀντιλογία ἐπο-
 λείπεται.”

Fol. 296 v. ἦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς, λεπιδυμῶν ἤδη καὶ μὴ ἔχων τὸν αὐτῷ 20
 Βελαμόνοντα, τὴν Θεοτόκον ἐκάλεε ἐπίκουρον. Ἰωάννης δὲ τὸν
 πώγωνα τούτου δραξάμενος ἀνηλεῶς ἔτιλλε, καὶ οἱ συνωμόται
 ταῖς λαβαῖς τῶν ξιφῶν τὰς αὐτοῦ σιαγόνας ὠμῶς καὶ ἀφιλαν-

1. Fort. μέχρι γὰρ. βλεφαρίδος] φλεβαρίδος cod. 12. οἰστροη-
 λαθεῖς cod.

vulneris (nam usque ad supercilia et palpebras gladius penetraverat, osque resciderat, illaeso tamen cerebro), clamabat elata voce, „Deipara, iuva:” diffluens undique sanguine et cruentus. At Ioannes, qui in Augusto lecto consederat, trahi ad se Imperatorem iussit. Raptum, cum solutis membris ad solum collaberetur (nec enim genu niti poterat, insigni eius robore plaga gladii fracto), interrogat cum minis, et, „Dic mihi,” inquit, „stolide et invidie tyranne, an non per me ascendisti ad principatum Romanum? Non per me hoc tantum imperium suscepisti? Qui igitur, eiusmodi beneficii immemor, invidia et furore abreptus, non dubitasti exercituum praefecturam abrogare mihi, optime de te merito? sed amandasti me, ut languerem in agro cum rusticis, tanquam aliquis infamis exul, vir fortis adeo, et strenuus plus quam tu: quem adversariorum venturum castra, et cuius ex manibus non est qui nunc te liberet. Sed tamen dic, ad haec si qua excusationis ratio tibi relicta est.”

8. Imperator autem, animo iam deficiens, auxiliatore destitutus, Deiparae invocabat opem. Tum Ioannes invadens barbam crudeliter vellavit, coniuratiq[ue] gladiatorum capulis genas eius dire atque inhumaniter tum-

θρώπως ἔνυττον, ὡς διασαλεῦσαι τε τοὺς ὀδόντας καὶ παρακι- A. C. 969
 νῆσαι αὐτοὺς τοῦ φατνώματος. ἐπεὶ δὲ προσκορεῖς ἦσαν τοῦτον I. N. 7
 ποιηλατούμενοι, κατὰ τῶν στέρνων ὁ Ἰωάννης παλεὶ ποδί, τὸ
 τε ξίφος ἀνατείνας κατὰ μέσον διήλασε τοῦ κρανίου, πλήττειν
 5 τὸν ἄνδρα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγκελευσάμενος. οἱ δὲ κατεσπάθιζον
 τοῦτον ἀηλεῶς, καὶ τις ἀκουσίῳ τὸ μετάφρενον αὐτοῦ πλήξας C
 διαμπερὲς ἐπὶ τὰ στέρνα διήλασε. τὸ δὲ τοιοῦτον ὄπλον σιδήρειον
 ἐπίμηκες πέφυκεν, ἔρωδιου ῥάμφει προσεοικὸς ἀτεχνῶς· παρὰ
 τοσοῦτον δὲ διαλλάττει τοῦ ῥάμφους κατὰ τὸν σχηματισμὸν, παρ'
 10 ὅσον ἐκεῖνο μὲν ἰθυτενὲς ἢ φύσις ἐκλήρωσε τῷ πτηνῷ, τὸ δὲ εἰς
 καμπὴν ἠρέμα μετρίαν ἐκτείνεται, ὄξειαν ἐπιεικῶς προβαλλόμε-
 νον τὴν ἀκμὴν. τοιαύτην μὲν δὴ Νικηφόρος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν
 τοῦ βίου εὖρε καταστροφὴν, πάντα μὲν τὸν τῆς ζωῆς χρόνον πεν-
 τήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη διαβίου, ἔξ δὲ καὶ μόνους ἐνιαυτοὺς πρὸς
 15 μῆσι τέσσαρασι τὴν τῆς βασιλείας ἰθύναν ἀρχήν· ἀνὴρ ἀνδρεία καὶ
 σώματος ῥώμῃ πῦσαν ἀδριτίως ὑπερβαίνων τὴν κατ' αὐτὸν γε- D
 νεᾶν, ἐμπειρότατός τε καὶ δραστηκώτατος τὰ πολέμια, καὶ πρὸς
 πῦσαν ἰδέαν πόνων ἀνένδοτος, καὶ σώματος ἀμειλικτος καὶ ἀκο-
 λάκευτος ἡδοναῖς· μεγαλόφρων τε καὶ μεγαλοφυῆς τὰ πολιτικὰ,
 20 ἐννομώτατα δικάζων, καὶ νομοθετῶν ἀσφαλῶς, καὶ μηδενὸς τῶν
 ἐν τούτοις κατατριβέντων ἠττώμενος· ἐν δὲ ταῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς
 παννύχοις πρὸς Θεὸν στάσειν ἄκαμπτός τε καὶ ἀδαμάντινος,
 ἀμετεώριστος ἐν ταῖς ἕμνωδίαις τὸν νοῦν συντηρῶν, καὶ πρὸς
 τὰ μάταια μηδύλως ῥεμβόμενον. ἐλάττωμα δὲ τοῦτο προσῆπτον P. 55
 25 οἱ πολλοὶ τῷ ἄνδρι, ὅτι τε ἀπαρעχειρητον ἐβούλετο πρὸς ἅπαν-

debant, ut dentes concussai loculamentis eliderentur. Denique, cum satu-
 rati essent eius cruciatibus, pectus Ioannes pede percussit, alte vibrato
 gladio calvariam eius mediam disiciens, itemque reliquos ferire iubet mi-
 serum. Ita saevum in modum gladiis illum confecerunt, atque aliquis,
 per dorsum acuphium adigens, penitus eum ad pectus usque transiecit.
 Id telum ex ferro est, praelongum, rostro ardeae plane simile: nisi tamen
 a rostri forma hoc differt, quod id rectum natura avi tribuit, illud in fle-
 xum modicum leviter porrigitur, et acuminatam plane cuspidem protendit.
 Eiusmodi Nicephorus Imperator invenit vitae exitum, cum omnino annos
 vitae complexisset septem et quinquaginta, imperio praefuisset duntaxat
 annos sex, menses quatuor: vir omnibus suae aetatis hominibus et virtute
 et corporis firmitate sine controversia antecellens, summa in bellis cum
 peritia tum alacritate, ad omne genus laborum obdurans, voluptatibus cor-
 poris incorruptus et indelectatus; liberalis praeterea et magnificus in ad-
 ministracione civili, iudex iustissimus, legialator firmus, neque ulli eorum,
 qui his in rebus versati sunt, postponendus. In precibus autem pernocio-
 busque ante numen stationibus severus erat atque adamantinus, inturba-
 tam in canticis mentem servans, ad vanitates haudquaquam delabentem.
 Nihilominus hoc vitium exprobrabant in illo vulgo, quod ab omnibus in-

- A. M. 6477 λιχοῦ ἐπὶ ἁμαξῶν ἀναβιβάσαντες (εἰδισμένον δὲ γυναιξὶ Μουσῶν, Ind. 12 ἐφ' ἁμαξῶν ὀχεῖσθαι), τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ ἐξέλεμπον, ἀπαμῦναι σφίσι ὅτι τυχίστα ποτνιώμενοι, καὶ τὸν τοῖς ἀρχαίοις
- P. 49 αὐτῶν ἐπικείμενον πέλεκυν τῶν Ταύρων ἀποτρέψαι καὶ κενὸν ἀπεργάσασθαι. καὶ κῦν ἐπήμυνε τούτοις, καὶ τρόπαια κατὰ τῶν 5 Ταύρων ἐστήσατο, ἐπεὶ καὶ κατὰ πάντων, πρὸς οὓς ἂν τὴν Ῥω-
- Fol. 294 r. μαϊκὴν ἀντεπήνεγκε δύναμιν. ἀλλ' ἀπὸ μικρῆς ῥοπῆς αἰωρούμενα τὰ ἀνθρώπινα, καὶ ὡς ἕκ τινος εἰπεῖν λεπτιῆς κρόκης ἐκκρεμαννύμενα, καὶ εἰς τὸ ἐναντίον εἴωθε περιχωρεῖν. ἀνεπισφαλῶς γάρ τινες οἴονται νέμεσίν τινα θεῖαν καὶ φθόρον ἀνθρώπινον τοῖς 10 ἐπισήμοις καὶ ἀλκιμωτάτοις ἀνδράσι προσίστασθαι, σφάλλοντα τούτους, καὶ περιτρέποντα, καὶ εἰς τὸ μηδὲν συνελάνοντα.
- Βολᾶ δὴ καὶ τότε τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ, κατὰ ῥοῦν αὐτῷ φερομένων τῶν πρῶμάτων, καὶ ὡς οὐκ ἄλλω τῶν πρὸ αὐτοῦ ἡγεμονευσάντων, συμβέβηκεν. ἐγὼ δὲ τοῦτ' ἔφημι, ὅτι ἀμη- 15 χάνω τοῦ κρείττονος προμηθεΐα ἤδη τοῖς ἀνθρώποις εὐροοῦντα τὰ πρῶματα εἰς τοῦναντίον ἀντιπερίστανται, ὡς ταύτη παιδευθεῖεν θνητοὶ ὄντες καὶ πρόσκαιροι, καὶ μὴ περαιτέρω φουσῶεν τοῦ προσήκοντος. ἤδη γάρ τινες εὐπραγλαῖς ἐπιβάντες καὶ κατὰ τὰς μάχας εὐδοκίμησαντες, θεοὺς ἀνεπείν αὐτοὺς οὐκ ἐνάρακῃσαν, 20 εἰς αὐτὴν τὴν πρόνοιαν ἐξυβρίσαντες. παράδειγμα τούτων οὐ τοῦ Ἀλωέως παῖδες Ὠτος καὶ Ἐπιάλτης, εἰς οὐρανὸς κατὰ τὸν μῦθον πειρώμενοι ἀνελθεῖν, καὶ Ναβουχοδονόσορ ὁ Βαβυ-

5. ἐπίμυσαι cod. 8. λεπτιῆς] λευτιῆς cod. 13. αὐτῶν cod.
 14. φαιρομένων cod. Deinde post ἡγεμονευσάντων videtur deesse
 verbum. 20. ἂν εἰπεῖν cod.

tas (consueverunt autem mulieres Moesorum plaustris vehi) Nicephoro Imperatori miserunt: orant, quamprimum sibi subveniret, securim Taurorum, suis cervicibus impendentem, averteret, irritamque redderet. Ac profecto si opitulatus esset illis, item tropaea de Tauris constituisset, ut de omnibus, quibus Romana signa intulerat. Verum enimvero parvo momento suspensae res humanae, tenuique filo, ut ita dicam, sublatae, in contrariam quoque partem solent inclinari. Recte enim nonnulli opinantur, sicut malevolentiam quandam numinis, item invidiam hominum clarissimis potentissimisque viris adversari, eosque decipere, evertere, ad nihilum redigere. Quod idem tunc quoque Nicephoro Imperatori, cum secundo cursu illi omnia fluerent, magis quam ulli eorum qui ante principatum obtinuerint, accidit. Ego vero illud dico, singulari numinis providentia hominum secundas res in contrarium verti, uti sic discant, mortales se esse atque caducos, neque plus inflentur quam sit satis. Iam enim quidam prosperitatis usi praeliisque clari Deos se praedicare non sunt veriti, ipsam providentiam lacescentes. Cuius rei exempla sunt Aloeii filii Otus et Ephialtes, in coelum, si fabulam audimus, ascendere conati, et Nabuchodonosor Ba-

λώπιος, εικόνα στηθάμενος ἑαυτοῦ, καὶ ὁ Φιλίππον Ἀλέξαν- A. C. 969
δρος, Ἀμμωνος υἱὸς ἀξιῶν ὀνομάζεσθαι. εἰκότως οὖν τρεπτά I. N. 6
καὶ παλίντροπα καθέστηκε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πράγματα, οἷα
δὴ καὶ τότε Ῥωμαίοις συνέβαινεν, ἀποβαλοῦσι μετὰ μικρὸν ἡγε-
5 μόνα τὸν ἑαυτῶν, οἷον οὐκ ἔσχεν ἄλλον ἢ Ῥωμαϊκὴ δυναστεία τὸ
πρότερον. εἰ γὰρ μὴ τῇ τούτου ἀναιρέσει εἰς τὸ ἔμπαλιν ἢ τύχη
τούτοις ἀπέτρεχεν, οὐδὲν ἐνέδει, ἐπιβιοῦντος ἐκείνου, μὴ τὰ ὄρια
πῆξασθαι τῆς σφῶν ἐπικρατείας πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον κατὰ τὴν
Ἰνδικήν, καὶ αὐθις ἐπὶ δυόμενον πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ
10 τέρματα. ἀλλὰ γὰρ ἐπανακτέον τὸν λόγον, ὅθεν ἀπέκλινε τοῦ
εἰρημοῦ. D

δ'. Οἱ μὲν δὴ Μυσοὶ χεῖρας ἰκέτιδας ἐφήπλουν, ἐπαμῦναι
σφίσι δυσωποῦντες τὸν αὐτοκράτορα. ἐν ᾧ δὲ πρὸς τὴν ἐκστρα-
τείαν διεσκευάζετο, ἢ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἄλωσις ἐπηγγέλ-
15 λετο, ἄρτι κατὰ τὰς ἐκείνου ὑποθήκας ἀλοῦσα, ἧς δὴ τοῖς κα-
ταλειφθεῖσι πρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ ταύτην λεηλατεῖν στρατιώταις ἐπέ-
σκηπτε. λέγεται γὰρ, ὡς, ἐπέπερ ταῖς καθ' ἡμέραν καταδρο-
μαῖς εἰς ἀμχανίαν καὶ σπάνιν τῶν ἀναγκαίων ἐσχάτην συνηλαύ-
νετο, τὸν Πατρικίον Πέτρον καὶ στρατοπεδάρχην, τομίαν μὲν
20 ὄντα, ῥέκτιν δὲ τὴν ἄλλως καὶ Ῥωμαλεώτατον, κατατρέχοντα P. 50
Συρίαν, ἐκεῖσε μετὰ τῆς δυνάμεως ἀφικέσθαι, καὶ Μιχαὴλ ἐκεί-
νον, ἐν ταξιαρχοῖς τελοῦντα, ᾧ Βούρτζης ἐπώνυμον, ἐπὶ κατα-
σκοπὴν ἐκπέμψαι τῆς πόλεως. τὸν δὲ μετὰ καὶ ἄλλων λογάδιον
ἀγχοῦ ταύτης γενόμενον, τὸν ἐπίβατον τοῦ τείχους περισκοπή- Fol. 294 v.

24. ἐπίβατον. Sic cod.

bylonius, statnam ponens sibi, et Alexander Philippi F. qui Ammonis fili-
um voluit se nominari. Haud iniuria igitur mutabiles vicissitudinisque ple-
nae sunt res mortalium, velut tunc quoque Romanis usu venit, cum post
paulo principem ipsorum amitterent, qualem nunquam antea habuit Roma-
num imperium. Quod si huius caede non retro se tulisset eorum fortuna, nihil
aberat, quin illo superstite fines dittonis versus orientem solem in India,
versus obeuntem ad ipsos mundi fines constituerent. Verum reducenda est
unde e contextu declinavit oratio.

4. In hunc modum Moesi manus supplices pandebant, obsecrantes Im-
peratorem, ut sibi subveniret. Qui dum se ad expeditionem comparat,
Antiochiae magnae expugnatio nunciata est, iam iuxta mandata ipsius facta,
quae relicta a se ad eam vexandam militibus dederat. Dicitur enim, cum
quotidianis decursionibus in angustiam inopiamque rerum necessariorum ulti-
mam compulsa esset, Petrum patricium castrisque praefectum, qui, quam-
vis spado, strenuus tamen alioqui esset atque fortissimus, Syriam pervaden-
tem, eo cum copiis pervenisse, Michaëlemque illum ex tribunia, cui Burtzae
cognomen, ad explorandam urbem emisisse. Michaëlem una cum aliis
electis hominibus, ubi propius accessisset, ascensu muri inspecto in castra

- A. M. 6477 *σαι, και διπισθόρμητον ἀπαλλαγῆναι πρὸς τὸ στρατόπεδον, κλι-*
 Ind. 12 *μακάς τε ἀναλόγους τῷ ὕψει τῶν πύργων τεκτῆνασθαι· κὰν τοῖς*
 A. C. 969 *ἄχθοφόροις ζώοις ταύτας ἐπιφορτίσασθαι, και μετὰ λεγεῶνος*
 I. N. 6 *γενναιοτάτων στρατιωτῶν ἤδη μέσων νυκτῶν τὸν τῆς Ἀντιο-*
 Βχέας περίβολον αὐδὶς καταλαβεῖν, ἤρεμά τε ταύτας προσερεῖ- 5
σαι τῷ τείχει και ἀνίεναί διὰ τῶν κλιμάκων· τοὺς δὲ φύλα-
κας τῶν Ἀγαρηνῶν, βαθεῖ τῷ ὕπνῳ καθεύδοντας, τοῖς ξίφε-
σι διαχρήσασθαι. ἐγκρατεῖς δὲ τῶν τειχῶν τὸν τρόπον τοῦτον
Ῥωμαίους γεγενημένους καταβῆναι τε τῶν πύργων, και τετραχῶς
τὸ ὕστν πυρπολεῖν· Ἀντιοχεῖς δὲ, τῷ ἀπροσδοκῆτῳ καταπλα- 10
γέντας, εἰς οἰμωγὰς και θρήνους τραπῆναι και ἀμηχανίαν δε-
νήν, διενθυμουμένους ὅ,τι και δράσαιεν. ἤδη δὲ πρὸς ἀλκήν
ὀρμηῶν διαλογιζομένων, και ῥωμαλέως τοῖς ἐναντίοις συστάδην
ἀντικαθίστασθαι, τῆς ἕω τηλανγῶς ὑπαναγκασούσης, προέφθασε
 Cτὴν *ἐκείνων ὀρμῆν ὁ στρατοπεδάρχης Πέτρος, μετὰ τῆς δυνά- 15*
μειως εἰς τὴν πόλιν διὰ τῶν πυλῶν εἰσελάσας, ἃς οἱ προκατα-
σχόντες τὸ ἄστν Ῥωμαῖοι αὐτῷ ἀνεπέτασαν. Ἀντιοχεῖς δὲ πρὸς
τοσαύτην στρατιὰν μηδὲ ἀντωπεῖν ἐξισχύοντες, τὰ ὄπλα ῥίψαν-
τες, εἰς ἱκετείαν ἐτρέποντο. οὗς ὁ στρατοπεδάρχης ἀνδραποδι-
σάμενος, και τὴν πυρκαϊὰν ἀποσβέσας, και τῶν σύλων ἐξελὼν 20
τὰ πρωτόλεια, τὴν τε πόλιν κατὰ κράτος κατεῖχε, και τῶν τει-
χῶν τὰ ἐπισηαλῆ ἐκρατύνετο.
- A. M. 6478 *εί. Ἄλλ' οὕτω μὲν ἡ περιφανῆς και μεγάλη Ἀντιόχεια πρὸς*
 Ind. 13 *τῶν Ῥωμαίων ἦλω τε και ἐπορθήθη. τὴν γοῦν ταύτης ὁ αὐτο-*
 A. C. 969 *κράτωρ διακούσας κατάσχεσιν, ἐγεγήθει τε, και τῷ κρείττονι 25*
 I. N. 7

5. ἤρεμα. Sic cod. pro ἤρεμα.

reversum scalas altitudini turrium respondententes fabricasse; hisque in sarcinaria iumenta impositis, cum legione fortissimorum militum iam media nocte ad Antiochiae moenia iterum se contulisse, scalisque silentio ad muros positus per eas evasisse: excubitores Saracenorum, alto somno sepultos, gladiis confecisse. Ita Romanos murorum hoc modo potitos demississe sese ex turribus, oppidum ubique incendisse: Antiochenos, improvise malo conturbatos, ad gemitus, eiulatus, desperationem summam venisse, quaesivisse, quid iam sibi esset agendum. Iam vero cum animo statuissent ad virtutem confugere, acriterque adversariis pede collato obsistere, ubi mane clarum subluxit, praecidit eorum impetum Petrus castrorum praefectus, cum exercitu in urbem per portas se inferens, quas prius oppidum ingressi Romani illi aperuerant. Antiochenses, cum adversus tantas copias ne suspicere quidem possent, abiectis armis ad preces supplices se converterunt. Quibus in servitutem datis restinctoque incendio, praetor, manubias et praeda delectis, oppidum vi tenuit, in murisque quod erat labefactatum communivit.

5. Nobilis atque magna Antiochia hunc in modum a Romanis capta et vastata est. Cuius de expugnatione cum Imperator audisset, rem laete

εὐχαριστήρια ἔδυσεν. ἔτυχε δὲ τότε τὴν τῶν Ἀσωμάτων ἀπαν- A. M. 6478
τῆσαι σὺνάξιν, ἐν ἣ καὶ μοναχὸν τινα λέγεται τῶν ἐρημικῶν ἐπι- Ind. 13
στόλιον ἐπιδόντα τῷ βασιλεῖ, ἐκποδῶν ἔξαντῆς οἴχεσθαι. τὸν A. C. 969
δὲ ἀνελίξαι τε τοῦτο, καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ ἀναλέξασθαι· εἶναι δὲ I. N. 7

εὐ τὴν τούτου ἔμφρασιν τοιαύτην· „ἔμοι τῷ σκώληκι παρὰ τῆς προ-
νοίας ἀπεκαλύφθη, βασιλεῦ, μεταναστῆναί σε τῶν τῆδε τῷ μετὰ
τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον τρίτῳ μηνί.” πολλὰ τοίνυν ἀναψη-

λαφῆσας ὁ βασιλεὺς, οὐχ εὔρε τὸν μοναχόν. ἐντεῦθεν ἐν κατη-
φρεῖα διῆγε καὶ σκυθρωπότητι· ἐπὶ κλίνης τε τὸ παρῦπαν ἔκτοτε P. 51
οὐκ ἐβουλήθη διαναπαύεσθαι, ἀλλ’ ἐπ’ ἐδάφους ὑποστρων-

νύων δέσμα παρδάλεως, καὶ κοκκοβαφῆ πῖλον, ἐπὶ τούτων ἐκά-
θευδε, μανδύη τῷ τοῦ μοναχοῦ Μιχαὴλ καὶ Θελοῦ αὐτοῦ, ᾧ Μα-
λέτινος ἐπώνυμον, ἄνωθεν ἐπικαλύπτων αὐτοῦ τὸ σωματίον· ἐν Fol. 295 r.
οἷς εἰθιστο καθεύδειν, ὀπηρικά τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν τις εἰσή-

λαυνε, καὶ τῶν μυστηρίων Χριστοῦ τῶν ἀχράντων ἠβούλετο
μετασχῆν. κατὰ ταύτας δὲ τὰς ἡμέρας συνέβη καὶ τὸν Καίσαρα
Βάρδαν, τὸν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου πατέρα, τοῦ βίου
μεταναστῆναι, ὑπὲρ τὰ ἐννεήκοντα ἔτη διαβιώσαντα, κὰν τοῖς
στρατιωτικοῖς καταλόγοις ἔξ αὐτῆς ἡβης καταγερύσαντα, καὶ B

πολλὰ τρόπαια καὶ νίκας ἐν τοῖς κατὰ πόλεμον ἀνδραγαθήμασι
ἀναδησάμενον. ὃν ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς τεθνηκότα, ὡς τὸ εἶδος,
ἐκ τῶν ἀνακτόρων τε καὶ μέχρι τῆς ἐστίας αὐτοῦ κατὰ μεσημ-
βρίαν κειμένης τοῦ ἄστεος, πρὸς τὸ κάταντες τῆς ἐπὶ θάλασσαν

11. κοκκηβαφῆ cod. Sed κοκκοβαφῆ infra 53. A. 12. Μαλέτινος.
 Sic cod.

tulit, minisque gratulationem fecit. Forteque evenit, ut tunc Angelorum synaxis interveniret: ibi monachum dicunt ex iis qui vitam solitariam agunt, codicillos tradidisse Imperatori, continuoque e conspectu evanuisse. Illos cum explicasset Imperator, argumentumque intellexisset, fuisse eorum significationem eiusmodi: „Mihi, tametsi vermis sum, a providentia patefactum est, Domine, a vita te recessurum mense tertio post Septembrem modo praeterlapsum.” Neque Imperator, quamvis multum investigans, reperire potuit hunc monachum. Atque inde in moerore versatus est ac squalore; omninoque in lecto cubare eo ex tempore noluit: sed super pelle pantherina crassoque coactili coccino humi stratis dormiebat; pallio autem Michaëlis monachi, patris ipsius, cui Maleino cognomen fuerat, superne contegebat sibi corpus: quibus in rebus pernoctare consueverat, quoties, imminente dominica solemnitate aliqua, intemeratis Christi mysteriis constituerat frui. Eisdem prope diebus accidit, ut Bardas Caesar, Nicephori Imperatoris pater, ex hac vita migraret, natus annos amplius nonaginta, cum in numeris militaribus ab ipsa pubertate consenuisset, triumphos atque victorias facinoribus bellicis complures adeptus. Hunc Imperator mortuum, ut par erat, luxit: eque palatio usque ad domum eius, in parte australi urbis sitam, in clivo viae qua ad mare itur, Sophiaeque portus

- A. M. 6478 φεροῦστος ὁδοῦ, ἵνα ὁ τῆς Σοφίας λιμὴν ἤπλωται, τὸν τούτου νε-
 ind. 13 κρὸν προέπεμψε, καὶ τῇ σορῶ περιέστειλε. μετὰ δέ τινας ἡμέρας
 τοῦ ἐπὶ τῷ πατρὶ πένθους τῷ βασιλεῖ ὑπολωφθήσαντος, εὐκαιρίας
 ἢ Ἀυγούστα Θεοφανῶ δραξαμένη, πρόσεισι τούτῳ καταμόνας,
 πολλὴν συνείρουσα λόγων κειθῶ, Ἰωάννην τε τὸν Μάγιστρον, 5
 C ᾧ Τζιμισκῆς τὸ ἐπάνυμον, οὐκ ἀνὴ ἐξαίτουμένη, προσλιπαροῦσά
 τε καὶ ποτνιαμένη. καὶ δικαίαν δῆθεν τὴν σκῆψιν προτεινομένη,
 καὶ, „ἵνα τί πάντα μέτρω καὶ σταθμῶ ἔνθμλων τὰ σὰ, βασι-
 λεῦ, ὡς ἀκριβῆ στάθμην εἶναι σε καὶ κανόνα σωφροσύνης εὐθύ-
 τaton, παρορῆς ἄνδρα γενναῖον οὕτω καὶ νεανικόν, ἀριρεπῆ 1
 τε κατὰ τὰς μάχας τυγχάνοντα καὶ ἀκαταγώνιστον, ἐγκυλινδεῖ-
 σθαι τῷ βορβόρω τῶν ἡδονῶν, καὶ βίον μεταδιώκειν παρεξηλη-
 μένον καὶ ἄνετον, σφριγῶντα καὶ αὐτὴν τῆς ἡλικίας ἄγοντα τὴν
 ἀκμὴν, καὶ ταῦτα αὐτανειψιὸν τοῦ σοῦ πεφνήτοτα κράτους, λαμ-
 πρὰν τε τοῦ γένους, ἔλκοντα τὴν σεράν; ἀλλ', εἰ δοκεῖ, κέ- 1
 D λευε τὴν ταχίστην, τῶν χώρων ἵνα διατρίβει ἀπάραντα, ἀφι-
 κέσθαι τε πρὸς ἡμᾶς καὶ συζύγω τῶν εὐγενῶν ἀρμοσθῆναι.
 τὴν γὰρ ἤδη νόμῳ γάμον προσαρμοσθεῖσαν αὐτῷ ὁ πικρὸς, ἄς
 οἶσθα, καὶ λυσιμελῆς ἐξεθέρισε θάνατος. εἶξον λοιπὸν, βασι-
 λεῦ, καὶ εἰσηγουμένη τὰ δέοντα πεισθητι, καὶ μὴ προκείσθω 2
 ταῖς ἀκολάστοις γλώσσαις κωμῶδία καὶ σαρκασμὸς ὁ ἐκ τοῦ
 σοῦ γένους ἀναδραμῶν, κὰν ταῖς τῶν πολέμων ἀνδραγαθίαις
 πυρὰ πάντων μεγαλαυχούμενος.”

- P. 52 5. Τούτοις τοῖς λόγοις μετελθοῦσα τὸν αὐτοκράτορα καὶ,
 8. ἵνα τί. Videtur hic deesse φησὶ. 10. ἀριρεπῆ cod. 11. ἐγκα-
 λινδεῖσθαι cod. 19. λυσιμενῆς cod.

panditur, corpus eius prosecutus est, et in arca composuit. Aliquot post diebus, cum esset paululum levata Imperatoris de patre aegritudo, Theophano Augusta, opportunitate usa, secreto eum adiit, multamque connectens in verbis suaviloquentiam, pro Ioanne Magistro cognomento Tzimisce deprecari implorando atque obtestando non intermisit. Speciosam nimirum causam praetextens, „Cur”, inquit, „tu qui modo et ratione omnia facis, Domine, adeo ut sis consummatum exemplum ac norma acerrima temperantiae, nullo loco numeras, virum tam fortem et animosum, clarum bello atque invictum, volutari in luto voluptatum, vitamque agere extorrem et otiosam? Et tamen viget ille ipso aetatis robore, tam etiam consobrinus tuae maiestatis est, illustrem trahit generis seriem. Verum, si videtur, iube illum quamprimum, rure ubi est relicto, ad nos venire, et uxorem aliquam e patriciis ducere. Quam enim prius in matrimonio habebat, acerba, ut scis, ac membra solvens mors percussit. Cede igitur, Domine. Quod suadeo, rectum est. Gere mi morem. Ne iaceat ad ludibrium et irrisionem linguarum petulantium qui et genere te attingit, et ob bellica facinora ab omnibus praedicatur.”

6. His vocibus insectans Imperatorem et, ut fit, fascinans (studebat

ὡς τὸ εἶδος, καταγοητεύσασα (εὐνοίαν γὰρ ὑπὲρ τὸ προσήκον A. C. 969
 παρείχεν αὐτῇ, ἐκτόπως τῆς ὥρας ταύτης ἠττώμενος), ἀνέπει- I. N. 7
 σεν εἰσκαλέσαι τὸν Ἰωάννην, καὶ θῆτον ἀπαντῆσαι πρὸς τὸ Βυ-
 ζάντιον. ὁ δὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελάσας καὶ τῷ βασιλεῖ
 5 παραστάς, ἐπέπερ ἐπισκήψεις ἐδέξατο τοῖς βασιλεῖσι ὁσημέρας
 φοιτᾶν, τότε μὲν ἐφ' ἑστίας εὐθὺς ἀπηλλάττετο· μετέπειτα δὲ
 παρὰ τὴν βασιλειον αὐλὴν οὐ διελιμπανεν ἀνιών. ἄτε δὲ θερ- Fol. 295 v.
 μουργός τις ἀτῆρ πεφουκός, καὶ τολμήσας εἰ καὶ τις ἄλλος, καὶ
 πράγμασιν ἐπιχειρεῖν ἀλλοκότοις παραβολώτατος, ἐξεῦρε μηχα-
 10 γῆν, ὥστε διὰ τινων ἄφανων εἰσόδων πρὸς τῆς Λυγούστης ἐτοι-
 μασθεισῶν ὑποδύεσθαι τε καὶ εἰς λόγους ταύτῃ συνέρχισθαι, καὶ B
 τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τῶν ἀνακτόρων μελετῆσαι
 καθάρσειν. ἐντεῦθεν ἄνδρας ῥωμαλέους καὶ νεανικοὺς τὰ πολέ-
 μια ἐκ διαλειμμάτων πρὸς αὐτὸν ἐξέπεμπεν, οὓς ὑποδεχομένη
 15 ἐν οἰκίσκῳ σκοταίῳ παρ' αὐτῇ παρεφύλαττεν. ἐπεὶ δὲ πόνον ἢ
 τούτων ἐπὶ κακῷ συλλαβοῦσα συμφωνία καὶ δεινὴν ἀδικίαν ὠδί-
 νασα, τὴν πονηρὰν τεκεῖν ἀνομίαν ἠπείλετο, συνελθόντες αὐθις
 ἀλλήλοις κατὰ τὸ σῆνδες, τὸν αὐτοκράτορα Νικηφόρον τῆς ἀρ-
 χῆς κατασπᾶσαι διέγνωσαν. ἐκεῖθεν ἐφ' ἑστίας ὁ Ἰωάννης ἀπαλ-
 20 λαγείς, Μιχαὴλ τε, τὸν καλούμενον Βούρτζην, καὶ Λέοντα τὸν
 Πεδιάσιμον εἰσκαλέσας καὶ τὸ δωμάτιον κλείσας, τὴν τοῦ αὐτο- C
 κράτορος Νικηφόρου μετ' αὐτῶν ἐσκαιωρεῖτο ἀναίρειν. μὴν
 ἐφεισθήκει τότε Δεκέμβριος, δεκάτην ἐλαύνων ἡμέραν. λέγεται

5. Vel ἐπισκήψεις vertendum est interdicta, vel deest post βασιλεῖσι
 negatio μὴ seu οὐχ. Vid. Cedrenum 662. B. 8. Fort. τολμητίας,
 ut 23. C. 36. B. C. 12. Fort. ἀνακτορίων. Vid. notas. 14. αὐ-
 τόν. Leg. αὐτῆν.

enim Augustae plus quam attinebat, eratque forma eius mirabiliter captus),
 persuasit illi ut Ioannem accerseret, quo Constantinopolim protinus is se
 conferret. Eo cum pervenisset, ad Imperatorem admissus, postea quam
 vetitus fuerat singulis diebus in palatium venire, tunc quidem evestigio
 domum se recepit: deinde tamen anam frequentare non intermisit. Nam
 cum esset vir fervida natura, et confidens, si quis fuit unquam, et ad res
 immanes tentandas audacissimus, modum reperit, quemadmodum per quos-
 dam occultos aditus ab Augusta paratos clam introiret, in eiusque veniret
 colloquium, et Imperatoris Nicephori remotionem a principatu meditaretur.
 Proinde homines robustos ac bello strenuos ex intervallis ad Augustam sub-
 misit, quos illa receptos in cella tenebrosa prope ipsam collocavit.
 Postquam vero eorum conspiratio, conceptu in nefas facto, calamitatem
 et trulentum scelus parturiens, atrocem impietatem iam erat prolatura,
 iterum inter se ex more convenientes Nicephorum Imperatorem de imperio
 detrudere statuerunt. Ita Ioannes demo egressus Michaëlem cognomento
 Burtzam et Leonem Pediasimum introvocat: clausa cella cum his Nicephori
 Augusti caedem machinatur. Agebatur tunc mensis Decembris dies deci-

- A. M. 6478 δὲ κατὰ τὴν ἐσπέραν παρὰ τὸν καιρὸν τῆς ὑμνωδίας κληρικόν τι-
 Ind. 13 να τῆς βασιλείου αὐλῆς λίβελλον ἀναδοῦναι τῷ βασιλεῖ, ἐν ᾧ
 ταῦτα ἐγγράπτο· „γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὡς ὄλεθρός σοι
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἐπικαττύεται χαλεπός. ὅτι δὲ ἀληθῆ ταῦτα, ἡ
 γυναικωνίτις ἐρηνηθῆτω, ἐν ᾗ ἄνδρες ἔνοπλοι καταληφθήσονται, οἱ τὴν σὴν μέλλοντες αὐτουργῆσαι σφαγῆν.” τὸν γοῦν λί-
 D βέλλον ὁ βασιλεὺς ἀναγνούς, *Μιχαὴλ τῷ τοῦ κοιτῶνος κατάρ-*
χοντι ἔρηναν ἀκριβῆ τῶν ἀνδρῶν ποιῆσαι παρεκελεύσατο· ὁ δὲ,
εἴτε τὴν Ἀγούσταν καταιδεσθῆις, εἴτε μελλήσει χρησάμενος, ἡ
καὶ Θεοβλαβεία παρενχθῆις, παρῆκε τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ τὸ τῶν 10
φόνων τῶν ἀνδρῶν καθῆστο στίφος, ἀνεξερεύνητον. ἤδη δὲ τῆς
νυκτὸς ἐπέλθούσης, κατὰ τὸ εἰδισμένον ἡ βασιλὶς πρὸς τὸν αὐ-
τοκράτορα εἰσφοιτήσασα, λόγους διῆκει περὶ τῶν ἐκ Μυσίας νεω-
στὶ ἀφικμένων νυμφῶν, ὅτι, „ἄπειμι τὰ πρὸς Θεραπείαν αὐτῶν
ἐπισκήψασα, ἔπειτα δὲ φοιτήσω πρὸς σέ· ἀλλ’ ἠνεργημένος ὁ κοι-
 P. 53 *τωνίσκος ἔστω, καὶ μὴ κλεισθήτω τὰ τῶν· παλινοστήσασα γὰρ*
ἐγὼ τοῦτον κλείσω λοιπόν.” ταῦτα προσειπούσα ἐκείθεν ἐξῆει. ὁ
δὲ βασιλεὺς δι’ ὄλης μὲν τῆς φυλακῆς τῆς νυκτὸς τὰς συνήθεις
εὐχὰς ἀνέπεμπε τῷ Θεῷ, καὶ τῇ μελέτῃ τῶν θείων γραφῶν δι-
σχόλαζεν. ἐπεὶ δὲ τὸν ὕπνον ἡ φύσις ἀπήγει, πρὸ τῶν σεπτῶν 20
εἰκόνων τῆς τε Θεανδρικῆς τοῦ Χριστοῦ μορφῆς, καὶ τῆς Θεο-
μήτορος, καὶ τοῦ θείου προδρόμου καὶ κήρυκος, παρὰ τὸ παρ-
δάλειον δέξθῃς καὶ τὸν κοκκοβυφῆ πῖλον, ἐπ’ ἐδάφους διατε-
παύετο.

11. φόνων τῶν. Fort. φονευτῶν α. φονευτικῶν.

mus. Vespera fertur sub tempus precum clericus quidam ex aula palatina libellum porrexisse Imperatori, quo in libello scripta erant haec: „Notum sit tibi, Domine, mortem parari tibi hac nocte atrocem. Quod autem vera sunt haec, iube gynaecium inspiciatur, in quo homines armati deprehenduntur, qui effecturi sunt tuam caedem.” Lecto libello Imperator Michaellem, cubiculi praefectum, inquisitionem diligentem horum virorum facere iussit: is vero, sive Augustam veritus, sive tarditate usus, vel etiam sinisteritate praetergressus, cellam, in qua percussorum manus considerat, inexploratam reliquit. Ubi iam nox supervenit, Augusta, ut consueverat, ad Imperatorem introivit, ac sermonem orsa de sponsis, quae ex Moesia modo venerant, „Vado,” inquit, „cultum harum curatura; posthaec revertar ad te: at sodes sine apertum cubiculum, ne sit clausum in praesenti; quando reverebo, tum ego claudam.” Haec ad eum fata it foras. Imperator per totam noctis vigiliam consuetae preces ad numen sublime misit, inque meditatione sacrorum voluminum est versatus. Ubi vero somnum natura postulavit, pro venerandis imaginibus deivirilis formae Christi, itemque Deiparae et divini praecursoris atque praeconis, humi, super pelle pantherina et coactili coccino, quasi se tradidit.

ζ'. Οἱ δὲ πρὸς τῆς Ἀγούστης ὑποδεχθέντες ὑπερέται τοῦ A. C. 969
 Ἰωάννου, τοῦ δωματίου ξιφῆρεις ἐκπηδήσαντες, τὴν ἐκείνου ἀφι- I. N. 7
 ξιν προσεδέχοντο, περὶ τὰ ὑπαιθρα τῶν βασιλείων ὑπερώων κα- B
 τασκοπούμενοι. πέμπτην τῆς νυκτὸς ὥραν ὁ γνώμων ἤδη κατε-
 5 πηγγέλλετο· δριμεῖα δὲ τις βορέου αὔρα τὸ τοῦ ἀέρος ἐπέιχε κα-
 τάστημα, καὶ χιῶν ἐχεῖτο πολλή· καὶ ὁ Ἰωάννης ἀφίκετο μετὰ
 τῶν συνωμοτῶν, ἐπὶ λέμβου τὸν αἰγιαλὸν παραπλέων, καὶ τῆς
 ἠπέρου προσεπιβαίνων, ἵνα ὁ λίθινος λέων τὸν ταῦρον ζωγρεῖ
 (Βουκολέοντα τὸν τόπον κέκληκεν ἢ συνήθεια)· ὃς τοῖς ἄνωθεν
 10 ἐπὶ τῶν ὑπαίθρων προκύντουσιν ὑπερέταις συρίττων ἐπεινωσκε-
 το. τοιοῦτον γὰρ τοῖς παλαμναίοις ἐδέδοτο σύνθημα. κόφινον
 οὖν καλωδίσις ἐξηρητημένον χαλάσαντες ἄνωθεν, καθ' ἕνα τοὺς C
 συνωμότας πρότερον ἅπαντας ἀνιμήσαντο, ἔπειτα δὲ καὶ τὸν
 Ἰωάννην αὐτόν. ἀνελθόντες οὖν παρὰ πῦσαν ἀνθρωπίνην ὑπό-
 15 νοιαν, καὶ τὰ ξίφη γυμνώσαντες, εἰς τὸν βασιλικὸν εἰσελεύουσι
 θάλαμον, καὶ τὴν κλίην κατειληφότες, καὶ ταύτην εὐρόντες κε-
 νὴν καὶ μήτινα ἐν αὐτῇ διαναπαυόμενον, ἐπεπήγασαν ἀπὸ τοῦ
 δέους, καὶ κατακρημνίζειν αὐτοὺς ἐπειρῶντο πρὸς θάλασσαν.
 ἀλλ' ἀνδράριόν τι τῶν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος ἰταμῶν, αὐτῶν
 20 ἡγησάμενον, ὑποδεικνύει τὸν βασιλέα καθεύδοντα, ὃν κύκλω
 περιστάντες ἔνυττον τοῖς ποσὶν ἐναλλόμενοι. δυνπισθέντα δὲ
 τοῦτον καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπ' ἀγκῶνος ἐρέισαντα, ξίφει βιαῶς D
 παίει Δέων ὁ Βαλάντης ὀνομαζόμενος. ὁ δὲ περιαλήσας τῷ

8. προσεδέχετο cod.
 κτο, ut infra 69. B.

6. ἀφίκετο. Cod. plusquamperfecto, ἀφι-
 21. ἐναλλόμενον cod.

7. Inter haec Ioannis administri, quos Augusta receperat, e cella cum gladiis emersi adventum eius praestolabantur, e solario fastigiorum palatii specularantes. Iamque quintam noctis horam gnomon indicabat: gelida aquilonis aura regiones perflabat aërias, nix autem delabebatur plurima: cum Ioannes advenit cum coniuratis, in navicula littus legens, atque ubi leo lapideus taurum capit (Bucoleonem locum vocant vulgo), in terram exit; est- que ab adiutoribus, superne e solario intentis, sibilo agnitus. Eiusmodi enim impiis datum erat signum. Proinde sporta per restes alligatas desuperne demissa, primo coniurato omnes sigillatim attraxerunt, deinde ipsum quoque Ioannem. Ita cum praeter omnem opinionem humanam evasis- sent, dstrictis gladiis irrumpunt in Imperatoris cubiculum, lectumque invadunt: quem cum inanem invenissent, neque quenquam in eo quiescen- tem, obriguerunt pavore, seseque praecipitare in mare conati sunt. Ve- rum homuncio aliquis de scurris e gynaeceo, qui eos duxerat, submonstrat iis Imperatorem dormientem: quem in orbe circumstantes pedibus feriunt, supraque eum insiliunt. Excitatum ex somno et caput cubito sustinen- tem Leo, nomine Balantes, vehementer gladio percutit. Percitus dolore

- A. M. 6478 τραύματι (μέχρι τῆς ὀφρύος καὶ τῆς βλεφαρίδος τὸ ξίφος καθί-
 Ind. 18 κето, ἀπαράξαν μὲν τὸ ὄστον, μὴ πληῖξαν δὲ τὸν ἐγκέφαλον),
 „Θεοτόκε, βοήθει,” ἐκέκραγε γεγωνοτέρῳ φωνῇ· ἐρρήετο δὲ παν-
 ταχόθεν τῷ αἵματι καὶ κατεφοινίσσετο. ὁ δὲ Ἰωάννης, ἐπὶ τῆς
 βασιλικῆς καθίσας στρωμνῆς, ἐλκύνει ὡς αὐτὸν τὸν βασιλέα πα- 5
 ρεκελεύσατο. ὃν ἐλκυσθέντα, δακλάζοντά τε καὶ ἐπὶ τὸ ἔδαφος
 διαρρέοντα (οὐδὲ γὰρ οἶός τε ἦν ἐπὶ γόνυ ἀνίστασθαι, καταβλη-
 P. 54 θείσης αὐτῷ τῆς γιγαντώδους ἰσχύος τῇ τοῦ ξίφους πληγῇ), ἀνη-
 ρώτα τοῦτον μετὰ ἀπειλῶν, καὶ, „λέγε μοι, ἀγνωμονέστατε σὺ
 καὶ βύσκανε τύραννε, οὐ δι’ ἐμοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἐπέ- 10
 βης, καὶ τὴν τσοσάτην δυναστείαν ἀνελήφης; πῶς οὖν, τῆς
 τοιαύτης ἀλογήσας εὐεργεσίας, καὶ φθόνῳ καὶ μανίᾳ οἰστρηλα-
 τηθεὶς, τῆς τῶν στρατευμάτων καθαιρήσειν ἀρχῆς τὸν σὸν εὐερ-
 γέτην ἐμὲ οὐκ ἐνάρκησας; ἀλλὰ κατ’ ἀγροὺς σχολάζειν διαφήκας
 μετὰ τῶν γεωργῶν, ὥσει τινα ἄτιμον μετανάστην, ἄνδρα γεν- 15
 ναῖον οὕτω, καὶ νεανικὸν ὑπὲρ σέ· ὃν τὰ τῶν ἐναντιῶν φρίττει
 στρατόπεδα, καὶ οὗ τῶν χειρῶν οὐκ ἔστιν ὅστις σε ῥύσεται νῦν.
 εἰπέ τοίνυν, εἴ τίς σοι πρὸς ταῦτα δικαιολογίας ἀντιλογία ὑπο-
 λείπεται.”

Fol. 296 v. η'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, λεπιοθυμῶν ἤδη καὶ μὴ ἔχων τὸν αὐτῷ 20
 Βεπαμύνοντα, τὴν Θεοτόκον ἐκάλεε ἐπίκουρον. Ἰωάννης δὲ τὸν
 πάγωνα τούτου δραξάμενος ἀηλεῶς ἔτιλλε, καὶ οἱ σνωμόται
 ταῖς λαβαῖς τῶν ξερῶν τὰς αὐτοῦ σιαγόνας ὠμῶς καὶ ἀφιλαν-

1. Fort. μέχρι γάρ. βλεφαρίδος] φλεβαρίδος cod. 12. οἰστρη-
 λαθεῖς cod.

vulneris (nam usque ad supercilia et palpebras gladius penetraverat, osque resciderat, illaeso tamen cerebro), clamabat elata voce, „Deipara, iuva:” diffluens undique sanguine et cruentus. At Ioannes, qui in augusto lecto consederat, trahi ad se Imperatorem iussit. Raptum, cum solutis membris ad solum collaberetur (nec enim genu niti poterat, insigni eius robore plaga gladii fracto), interrogat cum minis, et, „Dic mihi,” inquit, „stolide et invidie tyranne, an non per me ascendisti ad principatum Romanum? Non per me hoc tantum imperium suscepisti? Qui igitur, eiusmodi beneficii immemor, invidia et furore abreptus, non dubitasti exercituum praefecturam abrogare mihi, optime de te merito? sed amandasti me, ut languerem in agro cum rusticis, tanquam aliquis infamis exul, vir fortis adeo, et strenuus plus quam tu: quem adversariorum verentur castra, et cuius ex manibus non est qui nunc te liberet. Sed tamen dic, ad haec si qua excusationis ratio tibi relicta est.”

8. Imperator autem, animo iam deficiens, auxiliatore destitutus, Deiparae invocabat opem. Tum Ioannes invadens barbam crudeliter vellicavit, coniuratiq̄ue gladiatorum capulis genas eius dire atque inhumaniter tun-

θρόνῳ ἐνυττον, ὡς διασαλευσαί τε τοὺς ὀδόντας καὶ παρακι- A. C. 969
 ῆσαι αὐτοὺς τοῦ φαρνώματος. ἐπεὶ δὲ προσκορεῖς ἦσαν τοῦτον I. N. 7
 ποιηλατούμενοι, κατὰ τῶν στέρνων ὁ Ἰωάννης παλεῖ ποδί, τό
 τε ξίφος ἀνατείνας κατὰ μέσον διήλασε τοῦ κρανίου, πλήττειν
 5 τὸν ἄνδρα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐγκελευσάμενος. οἱ δὲ κατεσπάδιζον
 τοῦτον ἀνηλεῶς, καὶ τις ἀκουφίῳ τὸ μετάφρενον αὐτοῦ πλήξας C
 διαμπερὲς ἐπὶ τὰ στέρνα διήλασε. τὸ δὲ τοιοῦτον ὄπλον σιδήρειον
 ἐπίμηκες πέφυκεν, ἐρωδιοῦ ῥάμφει προσεικὸς ἀτεχνῶς· παρὰ
 10 τοσοῦτον δὲ διαλλάττει τοῦ ῥάμφους κατὰ τὸν σχηματισμὸν, παρ'
 ὅσον ἐκεῖνο μὲν ἰδυτενὲς ἢ φύσις ἐκλήρωσε τῷ πτηνῷ, τὸ δὲ εἰς
 καμπὴν ἡρέμα μετρίαν ἐκτείνεται, ὄξειαν ἐπιεικῶς προβαλλόμε-
 νον τὴν ἀκμὴν. τοιαύτην μὲν δὴ Νικηφόρος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν
 τοῦ βίου εὔρε καταστροφὴν, πάντα μὲν τὸν τῆς ζωῆς χρόνον πεν-
 τήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη διαβίου, ἕξ δὲ καὶ μόνους ἐνιαυτοὺς πρὸς
 15 μῆσι τέσσαρασι τὴν τῆς βασιλείας ἰθύναν ἀρχήν· ἀνὴρ ἀνδρεία καὶ
 σώματος ῥώμῃ πᾶσαν ἀθρητίως ὑπερβαίνων τὴν κατ' αὐτὸν γε- D
 νεάν, ἐμπεριότατός τε καὶ δραστηκώτατος τὸ πολέμια, καὶ πρὸς
 πᾶσαν ἰδέαν πόνων ἀνένδοτος, καὶ σώματος ἀμειλικτος καὶ ἀκο-
 λάκευτος ἡδοναῖς· μεγαλόφρων τε καὶ μεγαλοφνῆς τὰ πολιτικά,
 20 ἐννομώτατα δικάζων, καὶ νομοθετῶν ἀσφαλῶς, καὶ μηδενὸς τῶν
 ἐν τούτοις κατατριβέτων ἠττώμενος· ἐν δὲ ταῖς εὐχαῖς καὶ ταῖς
 παννύχοις πρὸς Θεὸν στάσειν ἄκαμπτός τε καὶ ἀδαμάντινος,
 ἀμετεώριστος ἐν ταῖς ὑμνωδαῖς τὸν νοῦν συντηρῶν, καὶ πρὸς
 τὰ μάταια μηδόλως ῥεμβόμενον. ἐλάττωμα δὲ τοῦτο προσῆπτον P. 55
 25 οἱ πολλοὶ τῷ ἄνδρι, ὅτι τε ἀπαρעהίρητον ἐβούλετο πρὸς ἀπάν-

debant, ut dentes concussi loculamentis eliderentur. Denique, cum satu-
 rati essent eius cruciatibus, pectus Ioannes pede percutit, alte vibrato
 gladio calvariam eius mediam disiciens, itemque reliquos ferire iubet mi-
 serum. Ita saevum in modum gladiis illum confecerunt, atque aliquis,
 per dorsum acuphium adigens, penitus eum ad pectus usque transiecit.
 Id telum ex ferro est, praelongum, rostro ardeae plane simile: nisi tamen
 a rostri forma hoc differt, quod id rectum natura avi tribuit, illud in fle-
 xum modicum leviter porrigitur, et acuminatam plane cuspidem protendit.
 Eiusmodi Nicephorus Imperator invenit vitae exitum, cum omnino annos
 vitae complisset septem et quinquaginta, imperio praefuisset duntaxat
 annos sex, menses quatuor: vir omnibus suae aetatis hominibus et virtute
 et corporis firmitate sine controversia antecellens, summa in bellis cum
 peritia tum alacritate, ad omne genus laborum obdurans, voluptatibus cor-
 poris incorruptus et indelectatus; liberalis praeterea et magnificus in ad-
 ministracione civili, iudex iustissimus, legislator firmus, neque ulli eorum,
 qui his in rebus versati sunt, postponendus. In precibus autem pernoci-
 busque ante numen stationibus severus erat atque adamantinus, inturba-
 tam in canticis mentem servans, ad vanitates haudquaquam delabentem.
 Nihilominus hoc vitium exprobrabant in illo vulgo, quod ab omnibus in-

A. M. 6478 των συντηρεῖσθαι τὴν ἀρετὴν, καὶ μὴ παραχαράττεσθαι τὴν τοῦ
 Ind. 13 δικαίου ἀκρίβειαν. διὸ καὶ ἀπαραίτητος ἦν εἰς τὴν τούτων ἐκ-
 δίκησιν, καὶ τοῖς ὀλισθαίνουσιν ἀδυσώπητος καὶ φορτικὸς ἐδό-
 κει, καὶ ἐπαχθῆς τοῖς ἀδιάφορον ἀντλεῖν τὸν βίον ἐθέλουσιν.
 ἐγὼ δὲ φημι, ὡς εἰ μὴ τις κατὰ ῥοὴν φερομένοις τοῖς πράγμασι 5
 βύσκανος νεμεσήσασα τύχη τὸν ἄνδρα τοῦτον ταχὺ τοῦ βίου ἀπή-
 γαγε, μεγίστην ἂν ἢ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία καὶ οἶαν οὐκ ἄλλοτε
 εὐκλειαν ἀπηνέγκατο. ἀλλὰ γὰρ ἡ πρόνοια, τὰ σκληρὰ καὶ ὑπερ-
 Βαυχα τῶν ἀνθρώπων ἀποστρυβοῦσα φρονήματα, κολούει τε καὶ
 Fol. 297 r. περιστέλλει καὶ εἰς τὸ μηδὲν συνωθεῖ, οἷς οἶδεν ἀνεφίκτοις κρί- 10
 μασι πρὸς τὸ συμφέρον τὸ τοῦ βίου πορθμεῖον εὐθύνουσα.

θ'. Ὁ δὲ γε Ἰωάννης, ἐπεὶ τὸ τοιοῦτον θεοστύγες καὶ ἀνό-
 σιον μῦθος εἰργάσατο, ἐπὶ τὸν λαμπρὸν οἶκον τῆς βασιλικῆς
 ἐστίας παρελθὼν (Χρυσοτρικλινον τὸν δόμον κατονομάζουσι),
 τό τε πέδιλον τὸ ἐρυθρὸν τοῖς ποσὶν ἐνηρμόσατο, καὶ παρὰ 15
 τὸν θρόνον κεκάδικε τὸν βασιλικὸν, καὶ περὶ τῶν κοινῶν πρα-
 γμάτων ἐφρόντιζεν, ὅπως τούτων ἐγκρατής τε γένοιτο, καὶ μή-
 τις αὐτῷ διαστασιῶσαι τῶν ἐξ αἵματος προσηκόντων τῷ αὐτο-
 Κράτορι. οἱ δὲ τοῦ Νικηφόρου ὑπασπισταὶ, ὅπῃ ποτε τὴν ἀναί- 20
 ρεσιν τούτου ἐνωτισθέντες, ὤρμησαν ἐπαμῦναι αὐτῷ, ὑποτο-
 πάζοντες, ἐν τοῖς ζῶσιν ἔτι περιεῖναι τὸν ἄνδρα, καὶ τὰς σιδη-
 ρεῖας πύλας παντὶ σθένει ἀναμοχλεύειν ἐπειρῶντο. ἀλλὰ ὁ Ἰωάν-
 νης τὴν κεφαλὴν ἐνεχθῆναι τοῦ Νικηφόρου ἐνεκελεύσατο, καὶ

5. φερόμενος cod. 21. σιδηρεῖας πύλας. Ex Homero, ut puto,
 Iliad. Θ. 15. ἐνθα σιδηρεῖαι τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός.

corruptam virtutem coli, neque omnino a summa aequitate recedi vellet. Quocirca inexorabilis erat in vindicando, delinquentibusque durus videbatur atque gravis, molestusque illis, qui liberiores vitam agere cupiebant. Ego vero dico, nisi rebus sic secundo cursu fluentibus per invidiam indignata fortuna hunc virum citius e vita sustulisset, maximum splendorem res Romana, et qualem nunquam alias, obtinisset. Sed providentia, du-ros atque elatos hominum animos male osa, frangit comminuitque eos ad nihilumque redigit, incomprehensibilibus, quae novit, iudiciis ad commoda nostra cymbam vitae dirigens.

9. Ioannes, patrato eiusmodi numini exoso atque impio facinore, magnificum oecum palatii ingressus (Chrysotriclinium id conclave vocant), calceamenta rubra pedibus aptavit, in solioque sedens imperatorio ad summam rerum animam convertit, quo pacto ea potiretur, seditionemque eorum praeveniret, qui Imperatorem cognatione attingebant. Inter haec Nicephori protectores, fato eius tardius cognito, ad opem ferendam proruperunt, quod superstitem etiamnunc esse eum suspicabantur, omnique vi emoliri ferreas conati portas sunt. Tum Ioannes caput Nicephori proferri, per-

ταύτην ὑποδειχθῆναι διὰ τρυμαλιῆς τοῖς ἐκείνου σωματοφύλαξι. A. C. 969
 παρελθὼν δέ τις, Ἀτζυποθεόδωρος καλούμενος, ἐξέτεμέ τε τὴν I. N. 7
 κεφαλὴν, καὶ τοῖς στασιάζουσιν ὑπεδείκνυεν. οἱ δέ, τὸ ἀλλό-
 κωτον καὶ ἄπιστον ἀθρήσαντες θάμα, τὰ τε ξίφη τῶν χειρῶν
 5 μετήκαν, καὶ παλινοδίαν ἤσαν, καὶ τὸν Ἰωάννην αὐτοκράτορα
 Ῥωμαίων ὁμοφώνως ἐκήρυττον. ὁ δὲ τοῦ Νικηφόρου νεκρὸς κατὰ D
 τὸ ὑπαιθρον ἐπὶ τῆς χιόνης πανημέριος ἔκειτο· ἐνδεκάτῃ ἦν τοῦ
 Δεκεμβρίου μηνὸς ἡμέρα, σαββάτῳ· ὃν πρὸς ἐσπέραν βαθεῖαν
 τῇ ὁσίᾳ παραπεμφθῆναι ὁ Ἰωάννης προσέταξε. θήκη οὖν σχε-
 10 διασθείση Ξυλνῆ ὡς ἔτυχε περιστειλάντες, μέσον τῶν νυκτῶν
 λαθραίως εἰς τὸν θεῖον τῶν Ἀποστόλων σηκὸν ἐξεκόμισαν, καὶ
 κατὰ τὸ ἡρώον, ἐνθα τὸ τοῦ θείου καὶ αἰοίδιμου Κωνσταντίνου
 σῶμα κατέκειται, ἐν μιᾷ τῶν βασιλικῶν σορῶν ἐκήδευσαν. ἀλλὰ
 γὰρ οὐκ ἐπελύσταξεν ἡ δίκη τῇ μαιφονίᾳ τῶν ἀλαστόρων ἐκείνων
 15 ἀνδρῶν, μετήλθε δὲ πάντας ποινηλατοῦσα μετέπειτα, καὶ δη- P. 56
 μευθέντες, κατὰ τὰ ἔσχατα πενητεύσαντες, κακοὶ κακῶς τοῦ
 ἔξην ἀπηλλάγησαν, ὅσοι τῆς ἐκείνου σφαγῆς αὐτόχειρες ἐξεγένοντο.
 ἀλλ' ἀποχρώντως γὰρ εἰρησθαι μοι δοκεῖ περὶ τῶν πεπραγμένων
 τῷ αὐτοκράτορι Νικηφόρῳ, καὶ τῆς αὐτοῦ βιοτῆς καὶ καταστρο-
 20 φῆς. τὸ δὲ πέρα τοῦ μετρίου κατατρίβειν τὸν λόγον καὶ κατα-
 τείνειν ἐκεῖ, πολυπραγμόνων ἠγοῦμαι τὸ πάθος καὶ τῆς γραφῆς
 ὑπερβαινόντων τὸ πλήσιμον, οἷς μηδὲ τὸ τυχὸν παρῆται ἀνεξε- B
 βεύητον. δέον οὖν εἶναι μοι δοκεῖ, ταύτην τὴν περὶ ἐκείνου

9. προσέταξε. Additum hic est secunda manu ταφῆ. 14. ἐπέ-
 ξεν cod.

que foramen protectoribus ostendi iussit. Ita accedens aliquis, Atzypotheo-
 dorus nomine, id praecidit, et tumultuantibus exhibet. Qui obiecta immani
 atque inopinata specie gladios emiserunt de manibus, et mutata iam voce
 Ioannem Imperatorem Romanorum una consensione renuciaverunt. In nive
 autem sub divo iacuit Nicephori corpus toto eo die, qui dies erat undeci-
 mas Decembria, sabbato: donec illi ad multum vesperum Ioannes iusta solvi
 iussit. Ita in loculo ligneo raptim facto ut unus de multis compositus, me-
 dia nocte clam in sanctum Apostolorum templum elatus est, in sepulcroque
 illo, ubi divini hymnisque celebrati Constantini corpus iacet, in una ex
 imperatoris arcis conditus. At enim post nefariam caedem ab his devotis
 capitibus patratam non obdormivit iustitia, verum vindicta assecuta omnes
 posthac est: adeo ut quicunque manum ad occisionem illius praebuerunt, il-
 los omnes bonis publicatis ad summam indigentiam redacti exitiales exitus ha-
 buerint. Verum de rebus gestis Nicephori Imperatoris, deque vita et
 fato eius, satis abundanter, ut arbitror, demonstratum est. Nam extra
 modum commorari atque dilatare orationem hoc in loco, hominum opinor
 nimis curiosorum esset vitium, qui, finem transeuntes scribendi, ne mini-
 ma quidem relinquere vellent inexplorata. Tempus igitur iam mihi videtur

A. M. 6478 καὶ τῶν αὐτῶ πραχθέντων διήγησιν περισταλιαντα, καὶ περὶ
 Ind. 18 τῶν τῷ Ἰωάννῃ πραχθέντων, ὃς κατ' ἐπίκλησιν Τζμισκῆς ἐκα-
 A. C. 969 λείτο (κοῦτο δὲ τὸ τῆς Ἀρμενίων διαλέκτου πρόσρημα ὄν, εἰς
 L. N. 7 τὴν Ἑλλάδα μεθερμηνευσόμενον μουζακίτζην δηλοῖ· βραχύτατος
 Fol. 297 γὰρ τὴν ἡλικίαν τελῶν ἐπωνυμίαν ταύτην ἐκτίησατο), κατὰ τὸ 5
 ἐὸν ἐξεῖπειν, ὡς ἂν μὴ λήθης βυθοῖς παραθύρῃ ἔργα βιωφελῆ
 καὶ μνήμης ἐπάξια.

narratione de illo et actionibus illius coarctata, de rebus gestis Ioannis, cognomento qui Tzimisceus perhibebatur (haec linguae Armeniae appellatio graece conversa muzacitzen valet: id autem, quia erat statura brevissimus, cognomen invenit), pro facultate dicere, ut res scitu utiles et memoria dignae oblivionis voraginibus ne summergantur.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ 6.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER VL

ARGUMENTUM.

Ioannes Tzimisces a Basilio Notho Imperator renunciatus (Cap. 1). Leo Curopalates, Nicephori frater, Methymnam relegatus (2). Ioannis Tzimiscae forma et statura, virtutes et vitia (3). Polyuctus cum ab aditu S. Sophiae arce; mox imperatis defunctum coronat (4). Ioannes bona, quae prius possederat, pauperibus distribuit (5). Theodorus Colonien- sis patriarcha Antiochiae constitutus. Polyucti mors (6). Basilii patri- archae creatio (7). Legatio ad Sphendoslabum, Russorum principem (8). Bulgarorum origines (9). Sphendoslabi responsum et minae (10). Bar- dae Scleri et Petri Patricii expeditio contra Russos (11). Ioannes Alacas speculatum mittitur. Bardas et Petrus cum Russis confidunt (12). Bar- dae Scleri insignis virtus. Fuga Russorum (13).

α'. Τοῦ δὲ αυτοκράτορος Νικηφόρου τὸν τρόπον, ὃν εἶρηται A. M. 6478
μοι, ἀναιρεθέντος, τὰς τῆς βασιλείας ἡγίας Ἰωάννης, ὁ κατ' Ind. 13
ἐπίκλησιν Τζιμισκῆς, ὑποζώννυται. ἤδη δὲ τετάρτης φυλακῆς A. C. 969
τῆς νυκτὸς ἀρχομένης, ἐβδόμης ἡμέρας διαφανούσης, ἐνδεκά- I. 1. 1
P. 57
5 τῆς τελοῦσης τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς, κατὰ τὴν τρισκαιδεκάτην
Ἰνδικτιὸν τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ τετρακοσιοστοῦ ἐβδομηκοστοῦ ὀγδόου
ἔτους, λογάδων ἀνδρῶν σίλφος, διὰ τῶν ἀγνιῶν τοῦ ἄστεος διε-

4. Leg. διαφανούσης, ut 25. A.

1. Nicephoro Augusto sic, quemadmodum exposui, de medio sublato, rerum habenas Ioannes, cognomento Tzimisces, suscepit. Iam quarta noctis vigilia ineunte, sabbato dilucescente, die mensis Decembris undecimo, indictione decima tertia anni sexies millesimi quadringentesimi septuagesimi octavi, lo- citorum virorum cuneus, per urbis compita circumcursans, Ioannem Impera-

- A. M. 6478 *χόμενον, αυτοκράτορα Ῥωμαίων τὸν Ἰωάννην οὖν τοῖς τοῦ ἤδη*
 Ind. 13 *βασιλεύσαντος Ῥωμανοῦ παισὶν ἀνηγόρευον· οἷς ἐκ διαστήματος*
Βεφέλιετο Βασίλειος ὁ Νόθος, Ῥωμανοῦ τοῦ πάλαι αυτοκράτορος
ἐκ Σκυθίδος υἱός, τῷ τοῦ προέδρου ἐκδιαπρέπων ἀξιώματι. Νι-
κηφόρος δέ, μόνος τῶν λοιπῶν σεβαστῶν, ἐς γέρας τῷ ἀνδρὶ 5
ταύτην ἐκαινοτόμησε τὴν τιμὴν· ὅπερ, εἰ καὶ ἐκτομίας ἐτύγγα-
νεν, ἀλλὰ τὴν ἄλλως δραστήριός τε καὶ ἀγχιῖνους ὑπῆρχεν ἀνῆρ,
εὐφρῶς τοῖς πράγμασιν ἐν περιστάσεσιν ἀρμοστούμενος. συνωμό-
της δὲ ὢν Ἰωάννη, καὶ λίαν ἐκτόπως αὐτῷ φιλικῶς διακείμενος,
ἐσκήπτετο πρότερον νοσεῖν, κἄπειτα πονήρως εἶχε, καὶ κλινο- 10
Σπειτῆς ἦν. νύχιον οὖν τὴν τοῦ Νικηφόρου μεμαθηκῶς ἀναίρεισιν,
τῷ προειληφῶτι σίττει μετὰ σπείρας γενναίων νεανίσκων ἐπιστό-
μενος, σεβαστὸν βασιλέα Ῥωμαίων τὸν Ἰωάννην ἀνεκέρυττεν·
εἰς τὰ βασιλεία τε αὐθις ἀνῆει, καὶ περὶ τῶν κοινῶν Ἰωάννη συν-
ἐπραττε, τὴν τοῦ παρακομωμένου πρὸς ἐκείνου τιμὴν εἰληφῶς. 15
περὶ τῶν ξυνοισόντων οὖν αὐτοῖς βουλευσάμενοι, ἐντάλματα καὶ
προστάγματα διὰ παντός τοῦ ἄστεος αὐθωρόν ἔστελλον, μὴ ἐξε-
ναί τινη νεωτεριεῖν, ἣ ἐπὶ διαρπαγὰς ἀποκλίνειν· κίνδυνον γὰρ
 P. 58 *εἶναι τῷ τοιοῦτότροπόν τι τολμήσαντι, ἀφαιρεῖσθαι τῆς κεφαλῆς.*
τοῦτο τὸ παράγγελμα ἐπιεικῶς Βυζαντίους ἐξεδειμάτωσε, καὶ 20
οὐδεὶς ἐτόλμα νεοχμῶσαι τι παρὰ τὸ προσταχθέν. εἰώθεσαν γὰρ
ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς οἱ ἀργοὶ τοῦ δήμου, καὶ ἄποροι, ἐς
διαρπαγὰς χρημάτων καὶ κατασκαφὰς οἰκῶν, ἔσθ' ὅτε καὶ τῶν
 8. Mendose *εὐφρῶς* (sic) cod. 18. *νεωτεριεῖν*. Vid. infra
 71. D.

torem Romanorum, adiunctis Romani haud ita pridem Augusti liberis, renunciabat: quos ex intervallo subsequebatur Basilius Nothus, Romani quondam Augusti ex Scythica femina filius, praesidia dignitate decoratus. Hoc munus Nicephorus primus omnium Imperatorum in honorem hominis creaverat: qui, quamvis spado, alias industrius et ingeniosus erat vir, negotiorum pro temporibus bene gerens. Hic cum Ioanne conspiraverat, summa necessitudine ei adiunctus, primumque simulata valetudine postea aegrotus erat, lectoque affixus. Is, ut noctu de Nicephori caede cognoverat, antecedentem cohortem cum globo strenuorum adolescentium insecutus, Ioannem Augustum Imperatorem Romanorum renunciavit: quo facto in palatium rediit, summamque rerum cum Ioanne administravit, a quo praefecturam Cubiculi accepit. Ipsi, de his quae e re sua forent deliberatione habita, mandata et edicta per totam urbem illico emittunt, „turbas ciere, direptionem facere ulli ne liceret: quod si quis eiusmodi aliquid ausus fuerit, poena esto, ut caput ei amputetur.” Quod edictum non mediocrem terrorem Constantinopolitanis iniecit, nec quisquam contra mandatum ad nova consilia animum inducere est ausus. Nam solebant in huiusmodi rerum mutationibus ex plebe homines, otio egestateque perditī, ad expilationes honorum domuumque everziones converti, interdum quoque ad ci-

ὁμοφύλων σφαγὰς τρέπεσθαι, καθά που καὶ ἐν τῇ ἀναρρήσει τοῦ A. C. 969
 αὐτοκράτορος Νικηφόρου συμβέβηκεν. ἀλλὰ τὴν τοιαύτην ἀκά- I. L. 1
 θεκτον τοῦ ἀγοραίου ὄχλου φορὰν προφθάσας ἀνέστειλε τὸ τρυ Fol. 298 r.
 Ἰωάννου διάγγελμα.

5 β'. Ἐν τούτοις τῶν πραγμάτων ἠωρημένων, *Λέων Κουρο-Β*
παλάτης, ὁ τοῦ Νικηφόρου σύναιμος, ἐφ' ἑστίας καθεύδων,
 τὴν τοῦ ἀδελφοῦ σφαγὴν διενηγηθεὶς, δέον αὐτῷ, χρυσοῦ θη-
 σαυροῦς κεκτημένῳ πολυταλάνιους, κατὰ ἄμφοδον διασπεί-
 ρειν, καὶ τούτοις τοὺς ἀστικούς δεξιούμενον, εἰς ἐκδίκσιν
 10 κατὰ τῶν τυράννων παρακαλεῖν (εἰ γὰρ οὕτω διανοήθη, τάχ' ἂν
 ἀναιμιωτὶ τὸν Ἰωάννην τῶν ἀρχείων κατέσπασεν· ὅτι τε οἱ
 τὰς τῆς πολιτείας ἐγκεχειρισμένοι ἀρχὰς πρὸς τοῦ Νικηφόρου
 ταύτας εἰλήφεσαν· καὶ ὅτι στρατιωτικὸν ἀξιοχρεῶν τῶν ὑπ' ἐκεί-
 νῳ τεταγμένων τῷ Βυζαντίῳ ἐπεχωρίαζεν· οἱ πάντες αὐτῷ βου-
 15 ληθέντι, καὶ πρὸς ἀλκὴν καὶ νεωτερισμὸν ὤρμηκότε, συνή-
 ραντο ἄν)· ἀλλὰ γὰρ, τῷ μεγέθει τοῦ πάθους τὰς φρένας ἐκ-
 θροηθεὶς, τοῦτο μὲν οὐδ' ἐπὶ νοῦν ἔλαβεν, ὡς εἶχε δὲ δρόμων
 τὸν περίπυστον τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καταλαμβάνει σηκὸν, τῇ
 τύχῃ καὶ τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων ταῦτα καταλιπών. ὁ δὲ γὰρ
 20 Ἰωάννης, πρὶν τηλαυγῶς τῇ γῆ τὰς ἀκτῖνας προσυφαπλῶσαι
 τὸν ἥλιον, ταῖς μεγίσταις τῆς πολιτείας ἀρχαῖς οἰκίλους ἄνδρας
 ἀποκαθίστησι, Πρακτωρα, καὶ τοῦ πλωῖμου Δρογγάριον, τῆς
 τε βίγλης, καὶ ὃν καλοῦσι νυκτέπαρχον, τοὺς τοῦ Νικηφόρου,

5. ἠεθθημένων cod. 12. ἐγγειρισμένοι cod. 17. ἔλαβεν. Fort.
 ἔβαλεν. Odyss. A. 201. 202. ὡς ἐνὶ θυμῷ Ἀθάνατοι βάλλουσι.

vium caedem, ut in renunciatione Nicephori Augusti evenerat. Sed hunc
 forensis colluviei coecum impetum Ioannis edictum praeveniēdo com-
 pressit.

2. Rebus ita suspensis, Leo Curopalates, Nicephori frater, domi dor-
 miens, cum debuisset, simul ut de caede fratris audiverat, auri thesauros,
 quos pergrandes habebat, per viam spargere, plebemque urbanam, ea re
 excitatam, ad ultionem in tyrannos impellere (quod si inisset consilium,
 forsā sine sanguinis effusione Ioannem imperio pellere potuisset: quod
 qui tunc magistratus maiores gerebant, eos a Nicephoro acceperant: tum
 quia haud aspernandus miles ei subditus Constantinopoli erat: qui universi,
 dummodo consilium capere, acrique animo res novas moliri voluissent, ei
 praesto fuissent): ille, ob magnitudinem calamitatis mente turbatus, nihil
 tale ne animo quidem complexus, quam potuit contentissimo cursu in nobi-
 lem divinae Sapientiae ecclesiam se coniecit, fortunae casuque haec com-
 mittens. Interea Ioannes, antequam clare in terram radus sol diffuderat,
 ad summas imperii dignitates suos homines extollit; praetorem, officii ma-
 ritimi drungarium, vigilum praepositum, et quem noctis praefectum vo-
 cant, Nicephorianos, ab Rep. removet: hos, et quicumque illi propinqui-

- A. M. 6478 παρατηρούμενος· οὗτος ἄμα τοῖς ἐξ αἵματος ἐκείνου ἀνήκουσιν ἐν
 Ind. 13 τοῖς σφετέροις ἀγροῖς διατρέβειν παρέπεμψε. πίστεις τε τῷ τοῦ
 Δαυτοκράτορος Νικηφόρου ὁμαίμονι Λέοντι τῷ Κουροπαλάτῃ,
 καὶ Νικηφόρῳ Πατρικίῳ, τῷ υἱῷ τοῦ τοιοῦτου Λέοντος, περὶ
 τῶν σφῶν σωματίων ἀπαθείας δοῦς, ἐς Μήθυμναν, τὴν ἐν 5
 Λέσβῳ τῇ νήσῳ κατωκισμένην, περιορίζει· τοὺς τε τοπάρχας
 τῶν χώρων ἀπάντων μεθίστησι, καὶ οἰκίλους ἀντ' ἐκείνων ἀπο-
 καθίστησι. τότε δὴ καὶ Βάρδαν, τὸν τοῦ Κουροπαλάτου Λέον-
 τος υἱὸν, ἐν πατρικίοις τελοῦντα, καὶ τὴν τοῦ Δουκὸς ἀξίαν
 ὑπεζωσμένον, κὰν τοῖς τῆς Χαλδαίας ὄρλοις διατρέβοντα, τῆς 10
 ἀρχῆς παγανώσας, εἰς Ἀμάσειον περιορίζει. ἰκανὴν οὖν ἐντεῦ-
 P. 59θεν ἀσφάλειαν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς πρῶγμασι ἐπιβραβεύσας, καὶ
 ἄπαν τὸ ὑποπτον τῆς πολιτείας ἀνακαθάρας, ἐν τοῖς βασιλείοις
 διέτριβε. πέμπτον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος ἦν αὐτῷ τῆς ἡλικίας,
 ὅτε τῆς βασιλείου ἐπέβη ἀρχῆς. 15
- γ'. Τὴν δὲ ἰδέαν τοιούτῳδε ἦν· λευκὸς μὲν τὴν ὄψιν, καὶ
 εὐχρους, τὴν κόμην φέρον ξανθὴν καὶ ἀραιὰν ἐπὶ μέτωπον·
 ὀφθαλμοὶ τούτῳ ἀνδρώδεις καὶ χαρωποί· ῥίσι λεπτὴ τε καὶ σύμ-
 μετρος· γένυς ἢ ἄνωθεν πυρσὴ, καὶ εἰς πλασίον καθειμένη
 παρὰ τὸ μέτριον, ἣ δὲ κάτωθεν μεμετρημένη ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ 20
 Βμητί ἐνδεῶς ἔχουσα. τὴν δὲ ἡλικίαν βραχύς τις ἦν, εἰ καὶ στέρ-
 νον εὐρὺ καὶ μετάφρενον εἶχε· γυγαντώδης δὲ τούτῳ ἐνὶ ἰσχυρῶς,
 Fol. 298 γ. καὶ ταῖς χερσὶν εὐαγωγία, καὶ ἀλκή τις ἀνανταγώνιστος· ἡρωϊκὴ
 γὰρ αὐτῷ ἀνεκέκρατο, ἀδεῆς τε καὶ ἀκατάπληκτος, ἐν οὕτῳ

4. περί. Malim περί τῆς. 19. καθημένη cod.

tatibus coniuncti erant, ad praedia eorum rustica, ut ibi degerent, aman-
 dat. Fratrem Nicephori, Leonem Curopalatae, et Nicephorum Patricium,
 Leonis F., de corporis incolumitate fide data, Methymnam, quod est in
 Lesbo insula oppidum, relegat: praefectos omnium provinciarum devocat,
 suos homines in eorum locum substituit. Eodemque tempore Bardam, al-
 terum Leonis Curopalatae F., e patriciorum numero, Ducis dignitate or-
 natum, tuncque apud Chaldaeam litem agentem, demto ordine discinctum,
 Amasiam in exilium mittit. Cum ergo tum sibi, tum rebus suis, satis pro-
 spexisset, ac quicquid suspectum videbatur, e civitate amolitus esset, in
 palatio morabatur. Annum tum aetatis agebat quintum supra quadragesi-
 mum, cum rerum summam capessivit.

3. Quod ad speciem eius attinet, talis erat: vultus candidus, probi
 coloris: coma flavens, rara per frontem: oculi acres, caerulei: nasus gra-
 cilis et iustae magnitudinis: barba in superiore labro rufa et ad latus ni-
 mio plus depressa, in inferiore bonae convenientisque mensurae, nihil de-
 curtatum habens. Quod ad staturam, pectore licet et dorso bene latis,
 pusillus tamen videbatur: sed erat in homine giganteum robur, in manibus
 agilitas et vis quaedam, contra quam resistere vanum fuisset: haec, tanta
 quanta in heroibus fuisse dicitur, animo eius admista, metu carent, adver-

βραχεῖ σώματι ἀποδεδειγμένη τόλμαν ἕπερφυῆ. ἐς ἄλην γὰρ A. C. 969
L L 1
 ἀντίπαλον φάλαγγα οὐκ ἀπεδειλία μόνος ὄρμῃν, πλείστους τε
 κατακταίνων, ἀπτερώτῳ τάχει πρὸς τὸν οἰκῆιον αἰθῆς συνασπι-
 σμὸν διανέκαμπτε, κακῶν ἀπαθῆς· ἐν ἄλματι δέ, καὶ σφαιρι-
 5 σμοῖς, καὶ ἀκοντισμοῖς, καὶ τόξων ἐντύσεισι καὶ βολαῖς, πάντων
 κατηνμεγέθει τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν γενεάν. λέγεται, ὡς κέλητας
 ἵππους τέτταρας στοιχηθὸν ἰστάς, ἐκ τοῦ θατέρου μέρους κα-
 10 θυλλόμενος, ἐπὶ τὸν πύματον ὡς τις πτηνὸς ἐφίλιε. βέλως τε
 ἀφιεῖς οὕτω κατεστοχάζετο τοῦ σκοποῦ, ὡς διὰ δακτυλίου ὀπῆς
 15 ἔλκειν ἀπευθύειν αὐτό· τοσοῦτον ὑπερέβαλλε καὶ τὸν παρ' Ὀμή-
 ρου μεγαλαυχούμενον νησιώτην, τὸν διὰ τῶν πελέκειων τὸν δίστον
 διενδύνατα. σφαιρᾶν τε ἐκ σκύτους κατειργασμένην ὑέλινου
 σκόφους ἐν τῷ πνυθμένῳ ἐπιτιθεῖς, μῦθπὶ τε τὸν ἵππον κεντρί-
 ζων καὶ τὸν δρόμον ἐπιταγόνων, ῥάβδῳ παίων τὴν σφαιρᾶν,
 20 αὐτὴν μὲν ἀναθρώσκειν καὶ πέτασθαι κατειργάζετο· τὸ δὲ δὴ
 σκίφος ἀμετακίνητον καὶ ἄθρουστον κατὰ χώραν μένειν ἔλιμ-
 πανε. μεγαλόδωρός τε καὶ φιλοδωρότατος παρὰ πάντας ἦν·
 οὐδεὶς γὰρ αὐτὸν αἰτησάμενος τῶν ἐλπίδων κενὸς ἀπηλλάττετο. D
 πᾶσι δὲ φιλαγάθως καὶ ἰλαρῶς ἐφιλανθρωπεύετο, προφητικῶς
 25 τὸ ἔλαιον τῆς εὐποιίας κηρῶν· καὶ εἰ μὴ Βασιλεῖος ὁ παρακοι-
 μώμενος αὐτὸν ἐπεῖχε τῆς ἀπλήστου περὶ τὸ εὐεργετεῖν τοὺς ὁμο-
 φύλους ῥοπῆς, κἄν τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς εἰς τὴν τῶν δεο-
 μένων διανομὴν θᾶπτον συνεξεφόρῃσεν. ἐλάττωμα δὲ Ἰωάννη

3. κατακταίνων, ἀπτερώτῳ. Sic cod. Fort. κατακτείνων, ἀπτερόφ
 τῷ τάχει. Sic ἀπτερόφ δὲ τάχει 70. B. 11. δίστον. ἰστόν cod.
 20. κηρῶν. Conf. III. Reg. XVII. 16.

sis immota, incredibilem in tam exiguo corpore pariebat fidentiam. In con-
 fertam hostium frontem non timebat solus irrumpere, compluribusque inter-
 fectis praecipiti celeritate ad suorum aciem incolumis se recipiebat: saltu,
 pila, iaculatione, arcus intentione et iactu, omnes illius aetatis superabat.
 Ut fertur, equis desultoriis iv aequata fronte collocatis, ab una parte
 emicans, in novissimo, qui in altera parte erat, tanquam volucris aliquis
 subscendit. Spiculum emittens ita collimabat in scopum, ut per annuli fora-
 men illud traiceret: tanto superabat vel insularem illum ab Homero cele-
 bratum, per ascias sagittam transmittentem. Globum ex corio factum in
 vitrei scyphi fundum deponens calcarque equo subiiciens, citato cursu prae-
 tervertectus, globum quidem, bacillo percussum, impellebat, ut de fundo exi-
 liens per aërem ferretur: scyphum immotum, nedom incolumem, in eodem
 loco manentem reliquit. Donis magnificus et munificus supra omnes erat:
 quisquis enim ab eo petiisset, spe nunquam frustratus abibat. Ita cunctis
 benigne ac hilariter humanitatis officia praestabat, prophetae modo oleum
 beneficentiae commodans: ac nisi Basilius Cubiculi praefectus insatiabilem
 illum impetum cives demerendi retardasset; ipsos quoque imperii thesauros
 erogatione in egenos celeriter exhausisset. Hoc Ioanni vitium haerebat,

A. M. 6478 τοῦτο προσῆν, ὅτι τε περὶ πότους ἔστιν ὅτε παρὰ τὸ προσῆκον
Ind. 13 ἐκώμαζε, καὶ περὶ τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς διεπτόητο.

P. 60 δ'. Ἄλλ' οὕτω μὲν ἐν ἡμέραις ἐπιτὰ τὰ τῆς πολιτείας διοικησάμενος, καὶ τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ κρατησάμενος, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ᾔδηθη ποτὲ (ἐν γὰρ ταῖς μεγίσταις τῶν πραγμάτων μεταβο-5
λαῖς, πολλῆς, ὡς εἰκὸς, στάσεως ἀναδριπιζομένης καὶ ταραχῆς, τότε, οὐκ οἶδ' ὅπως, παρατυχὸν ἐνκοσμία τις καὶ βαθεῖα σιγὴ τὸν δῆμον κατέσχε, τοῦ αυτοκράτορος Νικηφόρου ἀναιρεθέντος, καὶ τινος ἐνὸς τῶν ὑπασπιστῶν ἑτέρου μηδενὸς κἂν ἐπὶ κόρηος εἰληφότος κόνδυλον), ἔς τὸν θεῖον καὶ μέγαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σο-10
φίας σηκὸν εἰσφοιτῆ, ὡς πρὸς τοῦ πατριάρχου κατὰ τὸ εἰδιωμέ-

Bρον τῷ βασιλείῳ διαδήματι ταινιωθῆσόμενος. εἰδίσται γὰρ τοὺς νέον τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας προσεπιβαίνοντας ἐπὶ τε τὸν ἄμβωνα τοῦ νεῶ ἀνιέναι, καὶ πρὸς τοῦ κατὰ καιροὺς ἱεράρχου εὐλο-

Fol. 299 γ. γεῖσθαι τε, καὶ τῷ βασιλείῳ στέφει ταινιοῦσθαι τὴν κεφαλὴν. ὁ 15
δὲ Πολύευκτος τὸν τῆς πατριαρχίας τότε θρόνον κατεῖχε. θεῖός τέ τις ὢν καὶ ζῶν τῷ πνεύματι, εἰ καὶ τὴν ἡλικίαν ἔξωρος ἦν, μὴ ἐξείναι οἱ ἐθῆλον τῷ βασιλεῖ ἔς τὸ ἱερὸν εἰσελαύνειν, πρὶν ἂν τὴν Ἀγιοῦσταν τῶν βασιλείων ἐξαγάγη, καὶ τὸν ἀναιρετὴν τοῦ αυτοκράτορος Νικηφόρου, ὅσπερ ἂν εἶη, καθυποδείξῃ· καὶ προσ-20
ἔτι τὸν τόμον τῆ συνόδου προσαποτίσῃ, ὃν ὁ Νικηφόρος παρὰ
C τὸ εἰκὸς ἐνεώχρωσεν. ὁ γὰρ Νικηφόρος, εἴτε τὰ θεῖα πρὸς τινῶν τῶν ἱερέων κινούμενα βουλόμενος διορθοῦν, ὡς ᾤετο, εἴτε κατεξουσιάζειν καὶ τῶν ἱερῶν, ὅπερ ἔκσπονδον ἦν, τόμον σχεδιάσσει

19. ἐκαγάγοι cod. Fort. ἀκαγάγοι.

quod nimirum potibus, vinoque ac comensationibus quandoque plus aequo indulgebat, corporisque voluptatibus avide inhiabat.

4. Verum sic quidem septem dierum spatia composita illi Rep., assertoque imperio, qua nemo ratione unquam putaverit (cum enim in maximis rerum mutationibus magna plerumque seditio et turbatio suscitatur, tunc, fortuna nescio qua, modestia altumque silentium populum tenuit, sublato Nicephoro Augusto, cum praeterea nemo alius satellitum vel in genam pugnam accepisset), ad divinum magnumque Dei Sapientiae delubrum venit, ut a patriarcha ex more diademate caput cingeretur. Ita enim moribus receptum, ut qui Romanum imperium adeant, in templi ambonem ascendant, et ab eo qui pro tempore sacris praestet, bene ipsis apprecato, diadema capiti impositum accipiant. Polyeuctus tunc sedem patriarchalem tenebat. Is, vir sane divinus et spiritu fervens, quamvis aetate effoetus, Imperatori denunciavit, non ei licere in ecclesiam ingredi, nisi antea Augustam aula expulerit, ac Nicephori Imperat. percussorem, quisquis ille esset, ostenderit: ad hoc, decretum synodo remitteret, quod praeter fas Nicephorus novasset. Is enim, sive eo animo, ut res sacras, a quibusdam sacerdotibus immutatas, ut sibi videbatur, restitueret, sive quod rem divinam quoque, quod nefas, subiicere sibi vellet, decretam conficere episcopos

τοὺς ἱεράρχας κατεβίωσατο, μήτι τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμά- A. C. 969
 τῶν ἐκτὸς τῆς ἐκείνου ῥοπῆς ἐνεργεῖν. ταῦτα μὲν ὁ Πολύευκτος I. I. 1
 τῇ βασιλεῖ ποιεῖν εἰσηγεῖτο· ἄλλως γὰρ οὐχ οἷόν τε ἐξεῖναι αὐτῷ
 ἐς τὰ θεῖα εἰσιτητέον ἀνάκτορα. ὁ δὲ, τὴν τοιαύτην φάσιν δεξά-
 5 μενος, τὴν τε Ἀγνοῦσταν τῶν ἀνακτόρων κατήγαγε, καὶ κατὰ
 τὴν νῆσον τὴν λεγομένην Πρώτην περιώρισε, τὸν τε τοῦ Νικη-
 φόρου τόμον τῇ συνόδῳ ἐπέδωκε, καὶ Λέοντα τὸν Βαλάντην
 καθυπεδείκνυεν, αὐτόχειρα τοῦ Νικηφόρου καὶ αὐθέντην πεφη- D
 νέναι τοῦτον, οὐκ ἄλλον, ἰσχυριζόμενος. οὕτως εἰς τὸν θεῖον
 10 σηκὸν ὁ Ἰωάννης παραδεχθεὶς, καὶ πρὸς τοῦ Πολυεύκτου στε-
 φθεῖς, ἐς τὴν βασιλειὸν ἐστίαν παλινοστεῖ, παρὰ παντὸς τοῦ τε
 στρατιωτικοῦ πλήθους καὶ τοῦ δημοτικοῦ εὐφημούμενος.

ἔ. Ἐντεῦθεν ἐχειρίας μικρῶς καὶ ῥυστιῶνης δραξάμενος,
 τὴν προσοῦσαν αὐτῷ κτῆσιν ἀνέκαθεν δίχα διαιρήσας· πολλὴ δὲ
 15 τις ἦν ἔκ τε τῶν προγόνων αὐτῷ καταλειφθεῖσα (λαμπροτάτου
 γὰρ γένους ὁ Ἰωάννης κατήγετο, πρὸς μὲν πατρὸς εὐγενῆς τῶν P. 61
 ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν, ἐκ δὲ μητρὸς ἀνεψιὸς Νικηφόρου τοῦ
 αὐτοκράτορος), καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν δωρεῶν, ἦν διὰ τὰ ἐν
 πολέμοις αὐτοῦ τρόπαια φιλοτίμως ἀπεφέρετο· τὴν μὲν τοῖς ὁμό-
 20 ροις καὶ ἀγχιτέρμοσι γεωργοῖς ἀφῆκε διανεμάσθαι· τὴν δὲ τῷ
 καταντιπέρας Βυζαντίου τῶν λελωβημένων νοσοκομείῳ ἠφώρισε,
 προσεπιδομήσας τοῖς παλαιοῖς δόμοις τῶν τῇ ἱερᾷ νόσῳ καμνόν-
 των καὶ ἐτέρας οἰκίας. καὶ τούτων τὸν ἀριθμὸν πολυπλασιάσας,

14. διαιρήσας. Sic cod. 16. εὐγενῆς—ἀνατολῶν. Ex Iobo I. 3.
 καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εὐγενῆς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν.
 21. ἠφώρισε. Sic cod. Vid. notas.

coegerat, ne quid rerum ecclesiasticarum nisi eius nutu sibi permitterent. Haec Polyeuctus Imperatori ut faceret iniunxit: alioquin non licere in sacram intrare aedem. Is, illa accepta conditione, tum Augustam aula amovit, et in insulam, quam Proten vocant, relegavit: tum Nicephori decretam synodo remisit, Leonemque Balantem ostendit, illum, nec alium quenquam, Nicephori percussorem interfectoremque fuisse affirmans. In hunc modum Ioannes in ecclesiam admissus, et a Polyeucto coronatus, in palatium reversus est, ab omni militari urbanaque multitudine faustis acclamationibus acceptus.

5. Inde exiguum aliquid induciarum ac remissionis nactus, quas iam pridem possidebat fortunas bipartito distribuit: nam magnae illi erant, partim a maioribus relictæ (quippe cum Ioannes clarissima ortus prosapia esset, paterna stirpe nobilis ex partibus Orientis, materna Nicephoro Augusto consobrinus), partim Impm. donationibus auctæ, effusa in ipsum largitate ob tanta illius bellica tropæa: harum itaque partem alteram finitimis ac vicinis agricolis distribui sivit: alteram nosocomio leprosorū e regione Byzantii sito assignavit, vetustis aedificiis eorum, qui sacro morbo laborabant, novas structuras adiiciens. Ipsorumque numero multiplicato, atque

- A. M. 6478 ἀνιών τε καὶ ὡς αὐτοὺς παραγιγνόμενος, διένεμέ τε τούτοις χρυσόν, καὶ τὰ ἡλωκόμενα καὶ τῇ νόσῳ κατειργασμένα τούτων μέλη ἡλίου οὐκ ἀπηξίου θεραπεύειν κατὰ τὸ ἐνὸν, καίτοι ἀβρότατος ὢν καὶ βίαν φιλόκαλος. τοσοῦτον εἶχε τὸ φιλοικτόν τε καὶ συμπαθὲς πρὸς τὸ κάμνον τῆς φύσεως, παρὰ φαῦλον, ὅτε πως τούτοις 5 ἀπήντα, τὸν τε τῆς βασιλείας ὄγκον καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀλουργίδος Fol. 299 v. ἀποτικτόμενον τύπον τιθεῖς. φόρων τε ἀτέλειαν τῶ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματι παρέσχεν· ἐκείθεν γὰρ ὤρμητο. τῆς δὲ ῥόγας ἐνστάσης, ἣν ἦ τε σύγκλητος καὶ τὸ τῆς πολιτείας εὐγενὲς καὶ ἐλλόγιμον παρὰ τῆς βασιλικῆς χειρὸς ἀποφέρεται, πῦσι τοῖς 10 ἡξιωμένοις ταυτησι τῆς δωρεῆς, προῖκα τὴν ῥόγαν ἐπήνυξσε, Cφισοτιμῶ καὶ φιλαγύθῳ γνώμῃ κινούμενος.
- A. M. 6478 ζ'. Ἦδη δὲ τῆς πρὸς Ὀρόντη μεγάλης Ἀντιοχείας πρὸς τοῦ Ind. 13 αὐτοκράτορος Νικηφόρου ἀλούσης, καὶ τοῦ ἱεραρχοῦντος χηρευ- A. C. 970 ούσης (ὁ γὰρ τὸ πρότερον κατάρχων ταύτης Ἀγυρηνὸς τὸν πα- 15 τριάρχην Χριστοφόρον, ἀποστολικὸν ἄνδρα τε καὶ θεσπέσιον, ἀνεῖλεν, ἀκόντιον κατὰ τῶν στέρνων αὐτοῦ διελύσας, ἐγκλημα τῶνδρι εἰς τὸν σωτήρα Χριστὸν ἐπάγων εὐσέβειαν), ταύτης τὸν συνοικισμὸν προῦργιατερον ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ποιούμενος, διὰ σπουδῆς εἶχε καὶ πολλὸς ἦν ἐγκείμενος, τῆς ἱεραρχίας ταύτης τὸν 20 ἄξιον εὐρεῖν. ἀλύοντι δὲ τούτῳ καὶ γνωματεύοντι, ἐπὶ τοῦν ἡλ- Dθεν ὁ ἐκ Κολωνείας Θεόδωρος, ἀνὴρ ἐξ ὀνύχων τὸν ἐρημικὸν καὶ ἀπράγμονα βίον αἰρετισιάμενος, καὶ πολλοῖς ἰδρωσιν ἀσκη- τικοῖς τὸ σαρκίον καταδαμύσας. τρίχινον γὰρ ῥάκος ἐνδιδυσκό-

18. εἰς τόν. Sic cod. Fort. hic deest τήν. 21. δέ. Fort. δῆ.

ad eos ascendens et accedens, aurum erogabat, ulceroaque atque morbo confecta eorum membra fovere, quatenus licebat, non recusabat; idque cum maxime delicatus, lautusque cumprimis esset. Tanta nimirum miseratione ducebatur, laborantique naturae condolebat, si quando illis occurreret, maiestatem imperii et fastum purpurae flocci pendens. Vectigalium quoque immunitatem Armeniorum themati dedit: inde enim oriundus erat. Cumque roga instaret, quam senatus ac Reipublicae nobiles procernesque ex Imperat. manu reportare solent, omnibus qui illa largitione dignabantur, sponte rogam auxit, animo gloriae et virtutis studioso inductus.

6. Antiochia magna ad Orontem a Nicephoro Augusto capta, cum esset antistite sacrorum viduata (nam qui ante in ea dominatus erat Sarcenus Christophorum patriarcham, apostolicum ac divinum virum, pilo perpectus adacto interfecerat, crimini ei dans pietatem in servatorem Christum), illius coniugio consulere cupiens, Ioannes Imperator magno studio ad id incumbabat, ut aliquem amplissimo huic sacerdotio dignum inveniret. Qua de re cum multum diuque cogitasset, venit ei in mentem Theodorus Coloniensis, vir qui a teneris unguiculis, solitaria ac quieta vita electa, multis asceticis sudoribus animi appetitiones edomuerat. Cilicia enim indu-

μενος, και τούτω περικαλύπτων τὸν σίδηρον, ὃν ἔφερε τορα- A. M. 6478
 νῶν τὸ σωματίον, οὐ πρότερον αὐτὸ ἀπεσκευάζετο, πρὶν ἂν Ind. 13
 διεβρῆν τε ὄλον, και εἰς οὐδὲν ἐχρημάτιζε. λέγεται δὲ, τὸν τοι- A. C. 970
 οῦτον μοναστήν Νικηφόρω τε πρότερον, και αὐθις Ἰωάννη, τὴν I. I. 1
 5 τῆς βασιλείας Θεοκλυτῆσαι ἀνάρρησιν. τοῦτον τῷ Βυζαντίῳ τότε
 παρουσιάζοντα ὁ Ἰωάννης προσάγει τῷ Πολυεύκτῳ· ὁ δὲ, ἅμα
 τοῖς ἐνδημοῦσι τῶν ἐπισκόπων τὸν ἄνδρα ἐξητακῶς, ἐφευρών
 τε τὴν μὲν θύραθεν παιδεῖαν οὐ πᾶν ἠκριβωκότα, τὴν γε μὴν P. 63
 10 θείαν και ἡμετέραν ἐξησκημένον φιλοτιμότητα, χρεῖ αὐτὸν πα-
 τριάρχην Ἀντιοχείας. ὁ δὲ Πολυεύκτος, μικρὰς ἡμέρας ἐπιβιόους
 μετὰ τὴν Θεοδώρου προχείρισιν, μεταλλάττει τὸν βίον, μνη-
 μεῖα τῇ ἐκκλησίᾳ καταλιπὼν τὰς τῶν ἀρετῶν εἰκόνας, και τὴν
 γνῶσιν τῆς θείας και ἀνθρωπίνης σοφίας και ἐπιστήμης, ἣν εἰς
 ἄκρον ἐξήσκησε. τοῦ δὲ Πολυεύκτου ἐπὶ τρισκαίδεκα ἐνιαυτοῦς
 15 τὰς τῆς πατριαρχίας ἡνίας ἰθύναντος, και πρὸς τὴν μακαρίαν
 μεταναστίντος κατάπανσιν, σπουδῆ ἐξεγένετο τῷ αὐτοκράτορι
 Ἰωάννη, εἰς τὸν τῆς ἱεραρχίας θρόνον ἄνδρα ἐπιβιβᾶσαι τὸν
 ἀρεταῖς και τρόποις τῶν πολλῶν ὑπερφέροντα. τῇ γοῦν ὕστε- B
 20 ραίᾳ ἐς τὴν βασιλείον ἀλλὴν τοὺς ἱεράρχας εἰσκαλεσάμενος και
 τὴν σύγκλητον, ἔφησε τοιαῦτα·

Ζ'. „Μίαν ἀρχὴν ἐξεπίσταμαι, τὴν ἀνωτάτην και πρώτην, Fol. 300 r.
 ἣτις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι τὸ τοῦ ὄρατοῦ και ἀοράτου
 κόσμου παρήγαγε σύστημα. δύο δὲ τὰς ἐν τῷδε τῷ βίῳ γινώσκω
 και τῇ κάτω περιφορῇ, ἱερωσύνην και βασιλείαν, ὣν τῇ μὲν.

11. προζέλησιν cod.

tus tunica, hanc ferro, quod ad cruciandum corpus ferebat, superinie-
 ctam, deponere non solebat, priusquam omnino difflueret, ad nihilumque
 redigeretur. Idem dicitur monachus Nicephoro primum, deinde Ioanni,
 imperium praedixisse. Hunc, cum tunc Constantinopoli esset, Ioannes
 adducit ad Polyuctum: qui una cum episcopo in urbe praesentibus viri
 scientiam examinans, ubi saecularibus quidem litteris haud ita excultum,
 in divinis vero et nostris studiosissime exercitatum invenit, consecrat eum
 patriarcham Antiochiae. Porro Polyuctus, cum paucos dies a Theodori
 ordinatione superates fuisset, ex humanis migrat, pro monumento ecclesiae
 virtutum simulacris, divinaeque et humanae sapientiae scientiaeque notitia,
 qua ad summum excultus fuit, relictis. Polyucto annos tres et decem pa-
 triarchatus gubernacula moderato atque ad beatam vitam translato, operam
 dedit Ioannes Imperator, ut in sacerdotali throno virum virtutibus atque
 moribus multitudini antestantem collocaret. Postridie igitur, convocatis
 in palatium episcopis et senatu, dicere sic est exorsus:

7. „Equidem unam potestatem cerno, summam illam et principem,
 quae ex nihilo ad essentiam produxit visibilis et invisibilis mundi fabricam.
 Sed in hac vita et in terrestri hoc errore duas novi, sacerdotium

A. M. 6478 τὴν τῶν ψυχῶν ἐπιμέλειαν, τῇ δὲ τὴν τῶν σωμάτων κυβέρνησιν
 Ind. 13 ἐνεχείρισεν ὁ δημιουργὸς, ὡς ἂν μὴ τούτων χωλεύσοιτο μέρος,
 Cαῖριόν τε καὶ ὀλόκληρον διασώζοιτο. τοίνυν, ἐπεὶ τὸ χρεῶν ὁ
 τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνων ἐξέτισεν, ἔργον μὲν τούτου τοῦ ἀλαθῆτου
 πέφυκεν ὀφθαλμοῦ, τὸν κατεύμεγεθοῦντα πάντων εἰς τὴν λει-5
 τουργίαν τῶν θείων παραγαγεῖν, ᾧ καὶ πρὸ τοῦ πλασθῆναι τὰ
 ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων διέγνωσται. αὐτὸς δὲ, οὗ πεί-
 ραν ἀνδρὸς ἀναμφίλεκτον ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου παρεληφα,
 τοῦτον ἐπὶ τῶν θώκων ἀναβιβάζω τῶν ἐκκλησιαστικῶν· ὡς μὴ
 λάθοι κατὰ γωνίαν τὸν βίον διηνητηκῶς ἀνθρωπος παντοδαποῖς 10
 προτερήμασι κλειζόμενος, ᾧ γε καὶ τὸ προορατικὸν ἐκ Θεοῦ
 δεδύρηται χάρισμα. πολλὰ γάρ μοι τῶν μελλόντων ἀνεῖλε θεία
 ὁμοῦ, ἐκβάντα ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν." εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ
 Dεῖς μέσον παρήγαγε τὸν ἀναχωρητὴν Βασίλειον, ὃς ἐξ ὀνόμων
 τὸν μονήρη βίον αἰρετισάμενος, συγχρῶς ἀγῶνας ἰδρώτων ἀσκη-15
 τικῶν ἐν ταῖς τοῦ Ὀλύμπου ἀκρωρείαις ἐπεδείξατο. τοῦτον εἰς
 τὴν πατριαρχικὴν ἐπίσταν ἀνιέναι παρεκελεύσατο· τῇ δὲ ἐπιούσῃ
 (αὕτη δὲ ἦν ἀναστάσιμος ἡμέρα, καθ' ἣν τὴν ὁρθόδοξον πίστιν
 περὶ τῆς τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκυνήσεως οἱ θεῖοι πατέρες ἐκρά-
 τυναν) τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ὁ Βασίλειος χρίσμα δέχεται, καὶ ὀλ-20
 κουμενικὸς πατριάρχης ἀνακηρύττεται.

η'. Ἰωάννη δὲ τῷ αὐτοκράτορι πολλαῖς ταῖς φροντίσιν ἐτα-
 P. 63 λαντεύετο ἡ διάνοια, ποῖα δὲ προτέρη δοίη τὴν ῥοπήν ἐν τριόδῳ
 ἀπειλημμένος, καὶ μὴ παρενεχθεῖν τοῦ δέοντος. ἡ τε γὰρ σπάνις

atque imperium, quarum illi quidem animarum curam, huic corporum regimen tradidit opifex aedificatorque mundi, ut neutra pars his moderatoribus egeret, sed integra et incorrupta conservaretur. Nunc, quoniam fatale debitum is qui ecclesiam regebat, exsolvit, primo quidem ad illum oculum pertinet, cui abditum est nihil, et cui, vel antequam concepta sunt, studia hominum innotescent, ut vir omnibus praestans ad rerum divinarum administrationem producat. Ego vero virum, cuius a longo tempore indubitatum periculum feci, hunc in ecclesiasticam sedem proveho: ne lateat in angulo vitam tolerans vir omnis generis virtutum excellentiis clarus, cui et praenoscendi futura Deus donum concessit. Multa enim mihi eius generis divino edidit oraculo, quae temporibus suis evenerunt." Hac oratione habita, Imperator Basilium solitarium in medium produxit, qui, a tenero arrepta vita monastica, laborum asceticorum crebra certamina in verticibus Olympi ediderat. Hunc in patriarchales aedes iussit demigrare. Postridie eius diei (qui erat ea dominica, qua rectam fidem de cultu venerandarum imaginum sanxerunt divini patres) Basilium summi sacerdotii unctio- nem accipit, atque oecumenicus patriarcha renunciatur.

8. Ioanni vero Imperatori multis curis anceps pendebat animus, ad quam prius incumberet in trivio constitutus, neque a recto consilio aberr-

τῶν ἀναγκαίων καὶ ὁ λιμὸς ἐκβαθύνσας, ἐπὶ τριετῇ καιρὸν τὴν Δ. C. 970
 Ῥωμαϊκὴν ἀρχὴν ἐπεβόσκειτο· ἐπέκειτο δὲ καὶ ἡ Ῥωσικὴ κίνησις I. I. 1
 οὐ χρηστὰς ὑποτιθεμένη ἑλλίδα, καὶ ἡ τῶν Καρχηδονίων καὶ
 Ἀράβων κατὰ τῆς ἐπὶ Συρίαν Ἀντιοχείας, ἄρτι προσκτηθείσης
 5 Ῥωμαίοις, καταδρομῆ. τὸ μὲν οὖν ἄμαχον κακὸν τοῦ λιμοῦ τῆ
 σιταγωγία, ἦν ἐκ τῶν ἀπανταχῇ ἐμπορίων προνοία διὰ τάχους
 συνήγαγε, διέλυσε, στήσας τὴν νομὴν τοῦ τοσοῦτου δεινοῦ. τὴν
 δὲ γε ὄρμην τῶν Ἀγαρηνῶν τῆ τῶν Ἑῶν στρατευμάτων παρα-
 τάξει ἀνεχάτισσε, Νικολάου τοῦ Πατρικίου στρατηγούντος· ὅτε Β
 10 οἰκείος ἂν σπάδων τῷ βασιλεῖ, ἐμπειρίαν ἐκ πολλῆς μελέτης τῶν
 ἀγῶνων ἐλέκτητο. πρὸς μέντοι τὸν Σφενδοσλάβον, τὸν τῆς Ῥω-
 σικῆς πανοπλίας κατάρχοντα, ἔγνω διακηρυκεύεσθαι. καὶ δὴ Col. 300 v.
 πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἐπέμπει, παραγγέλλων αὐτῷ, τὸν πρὸς τοῦ
 αὐτοκράτορος Νικηφόρου ἐπὶ τῆ καταδρομῆ τῶν Μυσῶν ὑπεσχη-
 15 μένον ἀνεληφότα μισθὸν, ἐπὶ τὰ σφῶν ἦθῃ καὶ τὸν Κιμμέριον
 μετανίστασθαι Βόσπορον, τὴν δὲ Μυσίαν παραλιπεῖν, Ῥωμαί-
 οῖς προσήκουσαν, καὶ ἀπόμοιραν τελοῦσαν Μακεδονίας ἀνεκα-
 θεν. λέγεται γὰρ Μυσσοὺς ἀποίκους τῶν ὑπερβορείων Κοτρύγων, C
 Χαζύρων τε καὶ Χουμάνων ὄντας, τῶν οἰκείων μεταστῆναι
 20 ἠθῶν· ἀλωμένους δὲ κατὰ τὴν Εὐρώπην, ταύτην κατελιφέναι
 καὶ κατοικῆσαι, Κωνσταντίνου, ᾧ Πρωγωνάτος ἐπέκλησις, τότε
 Ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος· ὁμωνύμως δὲ τὴν χώραν ἀπὸ Βουλγά-
 ρου (τοῦ σφῶν φυλάρχου) Βουλγαρίαν καλεῖσαι.

19. Χαράφων et Χοννάβων cod.

ret. Tunc enim annonae penuria, altaque fames iam triennium Romanum imperium depascebatur: imminebat Russorum motus, haud laetas spes ostendens, et Carthaginensium atque Arabum adversus Antiochiam Syriae incursus, quae Romanae ditioni nuper accesserat. Sed famis insuperabile malum commestum ex omnibus ubique emporiis diligenter celeriterque subvecto dissolvit, gravis adeo mali vi inhibita. Saracenorū impetum Orientalium copiarum acie repressit, Nicolao Patricio duce: is, cum domesticus spado esset Imperatoris, multa exercitatione peritiam rei bellicae erat nactus. Cum Sphendoslabo, Russici exercitus principe, agere de pace statuit. Ita missis ad eum legatis denunciat, ut, accepta mercede invasionis Moesiacae a Nicephoro promissa, ad suas sedes et Cimmericum Bosporum se recipiat, Romanis Bulgariam, utpote ad ipsos attinentem, et quae antiquitus Macedoniae portio fuisset, relinquat. Nam dicuntur Bulgari, ex gentibus supra aquilonem habitantibus, Cotragis, Chazaris et Comanis, profecti, sedes patrias reliquiasse, errantesque per Europam cepisse habitasseque eos fines tempore quo apud Romanos Constantinus cognomento Pogonatus imperabat, regionemque a Bulgato (is genti praecerat) Bulgariam nominasse.

A. M. 6478

Ind. 13

θ'. Αἰδεῖται καὶ ἕτερος περὶ τούτων λόγος, ὃδὲ πη ἔχων·

Ἰουστινιανοῦ, τοῦ Ῥωμαίων αυτοκράτορος, ὑπὸ Λεοντίου ἐκ-
 τμηθέντος τὴν ὄνα καὶ κατὰ τὴν Χερσῶνα περιορισθέντος, ἐπιεί-
 κπερ ἐκεῖθεν αὐτῷ διαδράναι πολυτρόπως ἐγένετο, ἐς τὴν Μαῖω-
 τίν τε ἀφικέσθαι, καὶ τὸ Μυσῶν ἔθνος προσεταιρίσασθαι, ἐφ' 5
 ᾧ, τὴν τε βασιλείαν αὐτῷ ἀνασῶσασθαι, καὶ μισθοὺς μεγάλους
 ἐναπολήψεσθαι. τοὺς δὲ ἔψεσθαι τε αὐτῷ, καὶ πρὸς αὐτοῦ,
 τῆς βασιλείας αὐθις ἐπιλημμένον; εἰληφέναι τὴν χώραν, ὅσην
 ὁ Ἰστρος ἐντὸς Μακεδόνων περιορῆζει· καὶ τὴν μετοίκησιν ταύτη
 ποιήσασθαι, καὶ πολλὰ πολέμων ἔργα καὶ ἀνδραποδισμῶν προξε- 10
 νῆσαι Ῥωμαίοις, πολεμησεύοντας αἰεὶ, καὶ τὰ Θρακῶν κατατρέ-
 χοντας κλίματα. Ῥωμαίους δὲ ἀντεπιέναι τούτοις· τοὺς δὲ τὴν
 ἐκείνων οὐχ ὑφισταμένους ἀλκῆν, ἐπ' ἀμφιλαφῶν χωρίων λό-

P. 64 χμας καταδύεσθαι, καὶ ταῖς δυσχωραῖς τούτους καταγωνίζεσθαι.
 πολλῶν τοιγαροῦν ἐκ τοῦ κατ' ἐλείνου καιροῦ καταδράγέντων πο- 15
 λέμων, καὶ γενναίων στρατηγῶν ὀλωλότων, Νικηφόρου τε, τοῦ
 παλαιάτου αυτοκράτορος, πεσόντος πρὸς τῶν Μυσῶν, παρὰ
 μόνον Κωνσταντίνου λέγεται Κοπρωνύμου ἡσσηθῆναι Μυσσοῦς,
 καὶ αὐθις παρὰ τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ τῆς Αὐ-
 γούστης Εἰρήνης υἱοῦ, καὶ τὰ νῦν δὲ πρὸς Ἰωάννου τοῦ αὐτο- 20
 κράτορος, ὃς τὰς τῶν Μυσῶν πόλεις αἰχμῆ παρεστήσατο· οὐχ
 ἰστόρηται δὲ τις Ῥωμαίων ἕτερος, τούτους ἐπὶ τῆς σφετέρας γῆς
 καταγωνισάμενος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἄλις.

7. ἔψεσθαι. Sic cod. Fort. ἐπέσθαι. 14. τούτοις cod. Sed vide
 supra 13. D. 14. B. 26. D. et paulo inferius lin. 12. item 65. C.
 Linea autem proxima forte scribendum κατ' ἐλείνο.

9. Commemoratur etiam altera de illis narratio, eiusmodi: Iustinianum, Romanorum Augustum, a Leontio naso amputato Chersonem relegatum, postquam, dolo inde evadendi facultatem nactus, ad Maeotidem appulisset, Bulgarorum nationem ad suas partes pertraxisse, „restituerent sibi imperium, praemia huius rei magna percepturos.” Secutos Bulgaros ab ipso, cum iterum in imperium venisset, accepisse regionem, quantam Ister cis Macedoniam ambit: huc migrationem fecisse, moxque multa bellorum incommoda, hominibus in servitutem raptis, induxisse Romanis, animis semper ad bellum erectis, Thraciae agros incurrentes. Romanos quidem ivisse contra; sed Bulgaros, quod illorum virtutem sustinere non possent, spatiis silvestribus in insidias se abdidisse, fraudeque locorum nostros vicisse. Cumque iam usque ab illius temporibus multa ibi bella commissa sint, fortibus ducibus occisis, ita ut Nicephorus quoque antiquior ille Augustus in acie adversus Bulgaros caderet, a solo Constantino Copronymo, deinde ab huius nepote Constantino, Irene Augustae F., denique nostra memoria ab Ioanne Augusto, qui Moesorum oppida vi expugnavit, victos Bulgaros perhibent: neque ullus alius Romanorum exstitisse traditur, qui illos in ipsorum regione debellarit. Sed de his satis.

ἰ. Ὁ δὲ Σφενδοσλάβος, ταῖς κατὰ τῶν Μουσῶν νίκαις ἐπὶ A. C. 970
 μέγα αἰρόμενος, καὶ τῇ βαρβαρικῇ ἀδθαδείᾳ ὑπέροπλα βρενθυ- I. 1. 1
 μενος (ἤδη γὰρ τὴν χώραν βεβαίως ἐκέκτητο), περιδεῖς καὶ κα- B
 ταπλήγας Μουσὸς τῇ ἐμφύτῳ ἀπηγεία κατεργασάμενος (φασὶ γὰρ
 5 τὴν Φιλίππου πόλιν τῷ πολεμεῖν ἐξελών, δισυρλοῦς τῶν ἐν τῷ
 ἄστει ληφθέντων ὡμῶς καὶ ἀπανθρώπως ἀνασκολοπίσαι, καὶ ταύ- Fol. 301 r.
 τη τὸ ἀντιξοῦν ἕπαν ἐκδειματῶσαι καὶ θεῖναι ὑπόσπονδον), ὑπερ-
 αύχους καὶ ἀδθάδεις τὰς ἀποκρίσεις τοῖς πρέσβεσι Ῥωμαίων ἐξέφε-
 ρε· „μὴ γὰρ ἀφέλξεται τῆς χώρας, εὐδαίμονος οὐσης, εἰ μὴ ἐπὶ χρη-
 10 μάτων πδλυταλάντων καταβολῇ, καὶ ἀπεμπολήσει τῶν τε πόλεων C
 καὶ τῶν ἀνδραπόδων, ὅσα τῷ πολεμεῖν ἐπεκτήσαντο. εἰ δ' οὐ βού-
 λεισθαι Ῥωμαίους ταῦτα καταβαλεῖν, ἀλλὰ τῆς Ἐθρώπης θάττον
 ἀφίστασθαι, ὡς μὴ προσηκούσης αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὴν Ἀσίαν
 μετασκευάζεσθαι· ἄλλως γὰρ μὴ οἶεσθαι, Ταυροσκύθας εἰς σπον-
 15 δὰς Ῥωμαίων ξυμβήσεσθαι.” Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, τὰς
 τοιαύτας ἀποκρίσεις τοῦ Σκύθου δεξάμενος, καὶ αὐθις τοῖς προ-
 απισταλέμοις ἀμείβεται τάδε· „τὴν ἐκ πατέρων ἐς ἡμᾶς διαβῶ-
 σαν εἰρήνην ἀλώβητον καθ' ἣν Θεὸς ἐμεσίτευσεν, οὐ δεῖν οἰόμεθα
 λύνειν αὐτοί· ἕτε πρόνοιαν εἶναι πιστεύοντες τὴν τὸ πᾶν διενθῦ- D
 20 νουσαν, καὶ τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύοντες ἔθιμα. διὰ ταῦτα εἰση-
 γούμεθά τε ὑμῖν ὡς φίλοις, καὶ συμβουλευόμεν, ἐξαυτῆς ἀπαλ-
 ρειν τῆς μηδὲν τι προσηκούσης χώρας ὑμῖν, καὶ μὴ διαμέλλειν,
 μηδ' ἀναδύεσθαι, εἰδότες, ὡς εἰ μὴ καταπειθεῖς ταύτῃ τῇ ὀνη-
 σιφόρῳ ξυμβουλῇ γένοισθε, οὐχ ἡμᾶς, αὐτοὺς δὲ, λύνειν τὰς

10. Sphendoslabus, Bulgarica victoria elatus, et barbara audacia
 magnos spiritus sumens (iam enim firme regionem tenebat), cum timidos
 Bulgaros attonitosque insita crudelitate reddidisset (nam, cum Philippopolim
 bello cepisset, hominum millia viginti in oppido comprehensorum cru-
 deliter more barbaro palis suffixisse dicitur, sicque, quoscumque ad illum
 diem restitissent, vehementer percussos in deditionem accepisse), superba
 et audacia responsa legatis Romanorum dedit: „Nunquam fore, ut regione
 fertili se abstineret, nisi post grandis pecuniae pensionem, factaque redem-
 tione oppidorum et captivorum, quotquot bello cepissent. Quam si pecu-
 niam Romani pendere nollent, quin decederent illico ex Europa, in quam
 ius haberent nullum, in Asiam transirent: non aliter sese putare, Russos
 cum Romanis pacem facturos.” Ioannes Augustus ubi a Scythia hoc respon-
 sum tulerat, per remissos legatos haec renunciat: „Pacem iam usque a
 patrum tempore ad nos perductam, quamque inconcussam interventu suo
 Deus conservavit, minime a nobis arbitramur dissolvi debere: quod cre-
 dimus providentiam esse cuncta administrantem, quodque Christianorum
 statuta profitentur. Quare suademus vobis ut amicis, et hortamur, e pro-
 vincia neutiquam ad vos pertinente statim abeat, sine ulla mora aut re-
 casatione, persuasissimum habentes, salutari huic consilio si minus vos
 obsequentes exhibueritis, non nos, sed vosmetipsos, turbare pacem anti-

- A. M. 6478 ἀνέκαθεν συντεθείσας σπονδάς. καὶ μὴ γε δύξωμεν μεγαλαύχους
 Ind. 13 ταύτας τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖν. ἐν Χριστῷ γὰρ θαυρόσυμεν τῷ
 ἀθανάτῳ Θεῷ, ὡς, εἰ μὴ τῆς χώρας ἀπέλθοιτε, καὶ ἄκοντες
 παρ' ἡμῶν ταύτης ἀπελαθήσεσθε. οἶμαι γὰρ σε μὴ ληθέναι
- P. 65 τὸ τοῦ σοῦ πταισµα πατρὸς Ἰγγορος, ὅτε τὰς ἐνόρκους σπονδάς 5
 παρὰ φαῦλον θέμενος, σὺν μεγάλῳ κινήματι καὶ μυρίοις σκά-
 φεσι κατὰ τῆς βυσιλευούσης ἐκπλεύσας, μόλις σὺν δέκα λέμβοις
 ἐς τὸν Κιμμέριον ἀφίκετο Βόσπορον, ἀτάγγελος τῶν οἰκείων
 γεγωνῶς συμφορῶν. καὶ παρήμι τὸν αὐθις οἰκτιστον μόνον ἐκεί-
 νου, παρὰ τοὺς Γερμανοὺς ἐκστρατεύσαντος, καὶ πρὸς ἐκείνων 10
 ληφθέντος, καὶ φυτῶν στελέχεσι προσδεθέντος, καὶ εἰς δύο δια-
 μερισθέντος τμήματα. καὶ σὲ γοῦν οὐκ οἶμαι πρὸς τὴν σὴν ἐπα-
 ναξεῦσαι πατρίδα, εἴ γε τὴν Ῥωμαϊκὴν παντευχίαν κατὰ σοῦ
 Βχωρεῖν ἀναγκάσειας, ἀλλ' αὐτόθι διαφθαρήσεσθαι πανσυνδελ,
 ἄς μὴδὲ πυρφόρον ἐς Σκυθίαν ἀφικέσθαι, τὰς κατασχούσας 15
 ἡμᾶς ἀπεικταίλους ἀπαγγελοῦντα τύγας." ὁ δὲ Σφενδοσλάβος,
 ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ἀποκρίσεισι σχετλιάσας, τῇ τε βαρβαρικῇ μα-
 νίᾳ καὶ ἀπονοίᾳ παραφερόμενος, ἀντέλεξε τοιαῦτα· „οὐδεμίαν
 ἀνάγκην τὸν αὐτοκράτορα Ῥωμαίων ὡς ἡμᾶς ἀφικέσθαι ὄρω κα-
 τεπεύγουσαν· διὸ μὴ κάμη, μέχρι τῆσδε τῆς γῆς ἀφικόμενος· 20
- Fol. 301 v. αὐτοὶ γὰρ ὅσον οὐπω πρὸ τῶν τοῦ Βυζαντίου πυλῶν πηξόμεθα
 τὰς σκηνάς, καὶ καρτερὸν χάρακα ταύτῃ περιβαλοῦμεν, ἐξιώντα
 τε τοῦτον, εἴ γε καὶ καρτερήσει πρὸς τοσοῦτων πόγων διαγωνί-

1. Fort. μεγαλαύχως. 23. Leg. τοσοῦτον πόνον.

quibus confectam. Neque arrogantius hoc nos responsum reddere putan-
 dum est. Nam in Christo Deo immortali futurum esse confidimus, uti, nisi
 sponte ex regione decedatis, vel inviti inde a nobis eiiciamini. Nec te
 oblitum existimo cladis patris tui Ingoris, qui cum, iuratas pactiones pro
 nihilo putans, ingenti apparatu magnaue lINTRIUM vi infesta navigatione
 petiisset reginam urbium, ipse domesticæ cladis nuncius factus, aegre cum
 naviculis decem ad Cimmerium Bosphorum est reversus. Præterea luctuo-
 sum eius interitum, cum bello Germanis illato ab ipsis captus est, ad arbo-
 rumque truncos alligatus in duas partes discerptus. Neque te ipsum, si
 Romanam armaturam contra te proficisci cœgeris, domum reversurum esse
 reor, sed in illa ipsa regione una cum omnibus copiis deletum iri adeo, ut
 ne una quidem ignifera navis in Scythiam sit elapsura, quæ diros casus
 vestros nunciet." Sphendoslabus, stomachatus tali responso, barbaricoque
 furore atque insania abreptus, ita respondit: „Nullam equidem necessita-
 tem video Imperatorem Romanorum cogentem, ut ad nos veniat; quapro-
 pter ne defatigetur, in hanc terram proficiscens: namque ipsi mox ad By-
 zantii portas collocabimus tabernacula, munito vallo urbem cingemus, ipsum
 erumpentem, si pergit tantæ aerumnæ obniti, fortiter excipiemus, factis-

σασθαι, γενναίως ὑποδεξόμεθα, διδάζομέν τε τοῖς ἔργοις αὐ- A. C. 970
 τοῖς, ὡς οὐ βάνανσοί τινες ἀποχειροβίωτοι, ἀλλ' αἱμάτων ἄν- I. I. 1
 δρες τυγχάνομεν, τοῖς ὅπλοις τὸ δυσμενὲς καταγωνιζόμενοι· εἰ
 καὶ αὐτὸς ἔξ ἀγνοίας κατὰ τὰ σκιατραφοῦντα γήναια τὴν Ῥωσι-
 5 κὴν ἠγεῖται ἀλκὴν, καὶ, ὡς τινα γήπια ὑπομάζια μορμολυκείοις
 τισί, ταύταις ταῖς ἀπειλαῖς ἡμῶς πειρᾶται δεδίττεσθαι.”

ια'. Τοῦτων τῶν ἀπονενομημένων τοῦ ἐκείθεν λόγων ὁ βασι-
 λεὺς διενηχηθεὶς, ἔγνω, μὴ διαμέλλειν, ἀλλὰ πάση σπουδῇ τὰ
 ἐξ τὸν πόλεμον ἐξαρτύεσθαι, ὡς ἂν προτερήσοι τὴν πρὸς ἐκείνον
 10 ἄφιξιν, ἐπιτειχίσοι τε τούτῳ τὴν κατὰ τῆς βασιλευούσης ἐπέθε-
 σιν. εὐθὺς οὖν Ἴλην γενναίων καὶ νεανικῶν ἀνδρῶν ἐκλεξάμενος,
 ἀθανάτους τε τούτους κατονομάσας, περὶ αὐτὸν εἶναι διεκελεύ- D
 σατο. ἐντεῦθεν τὸν Μάγιστρον Βάρδαν, ᾧ Σκληρὸς ἢ ἐπίκλησις,
 ὀμαιομονα τῆς ἀποικομένης Μαρίας, τῆς τοῦ τοιοῦτου βασιλέως
 15 συνένου, τυγχάνοντα, δραστήριον ἄνδρα καὶ τὴν ἀλκὴν γεν-
 ναιότατον· καὶ τὸν Πατρίκιον Πέτρον, τὸν πρὸς τοῦ αὐτοκρά-
 τορος Νικηφόρου στρατοπεδάρχην προχειρισθέντα διὰ τε τὴν
 προσοῦσαν αὐτῷ ἄρετην, καὶ τὰ κατὰ τοὺς πολέμους ἀνδραγα-
 θήματα (λέγεται γὰρ ποτε Σκυθῶν τὴν Θράκην καταδραμόντων,
 20 ἐπεὶ ἔξ ἀντιπάλου τὸν Πέτρον, καίτοι τομίαν ὄντα, μετὰ τοῦ
 συνεπομένου στίφους ξυνέβαιεν αὐτοῖς ἀντιτάττεσθαι, τὸν τῶν P. 66
 Σκυθῶν ἄγόν, πελώριον ἄνδρα, καὶ ἐξ τὸ ἀσφαλὲς τεθωρακι-
 σμένον, παρὰ τὸ μεταλχιμιον ἐξιππάσασθαι, κοντὸν ἐπιμήκη κρα-
 δαίοντα, προσκαλεῖσθαι τε τὸν βεβουλημένον αὐτῷ ἀντιτάττε-

2. κάκασοι cod. 24. Fort. προκαλεῖσθαι.

que ipsi docebimus, non ex faece sellulariorum manibusque victitantium nos esse, sed viros sanguinis, armis hostes debellantes; si quidem iste per imprudentiam ex mulierculis per umbracula latitantibus Russicum robur existimat, utque lactentes pueros larvis nescio quibus, huiusmodi nos minis terrere tentet.”

11. Imperator, cum illius tam vesanum responsum auribus accepisset, intellexit, non cunctandum esse, sed summo studio omnia ad bellum paran-
 da, ut illius invasionem praeveniret, eique aditum praeccluderet ad reginam urbium. Statim turma generosorum adolescentium eligitur: hos immortales nominat: ad latus sibi praesto esse iubet. Dein Magistrum militiae Bardam, cui Sclerus cognomen, fratrem Mariae, quae Imperatori nupta ante decesserat, virum strenuum singulari virtute: hunc et Petrum Patricium, iam a Nicephoro Augusto ob eius virtutem pulcherrimaque in bellis edita facinora castris praefectum (nam, cum Scythis Thraciam incursantibus cum legione sua Petrus, quamvis spado, se obiecisset, Scytharum dux, homo immani corpore, bene loricaus, trabalem hastam contorquens, in medium intra duas acies equo provectus ad pugnam provocasse dicitur, qui cum

A. M. 6478 σθαι· τὸν δὲ Πέτρον, ἀλκῆς καὶ μένους παρ' ὑπόνοιαν ὑπο-
 Ind. 13 πλησθέντα, τὸν ἵππον τε σφοδρῶς κεντρίσαι τοῖς μύωσι, καὶ
 τὸ δόρυ κραταιῶς διαγκυλησάμενον, ἀμφοτέραις ὤσαι κατὰ τοῦ
 στέρνου τὸν Σκύθην· οὕτω δὲ γενέσθαι τὴν ἀντίρρῃσιν καρτερὰν,
 ὡς ἀντιτορῆσαι, καὶ διαμπερές κατὰ τὸ μετάφρενον διαπτῆναι, 5
 μὴ ἀντισχόντα τὸν ἀλυσιδωτὸν θώρακα, ἀλλ' ἀναυδοὺν τὸν πε-
 Βλώριον ἐκείνον προσαραχθῆναι τῇ γῆ· καὶ τούτῳ τῷ καινῷ καὶ
 ξένῳ θεάματι καταπλαγῆναι τε τοὺς Σκύθας, καὶ πρὸς φυγὴν
 ἀπιδεῖν· τούτοις τοῖς στρατηγοῖς παρηγγεῖλεν ὁ βασιλεὺς, τὰς
 δυνάμεις ἀνεληφότας ἐπὶ τὴν ὁμορον καὶ ἀγχιτέρμονα τῆς Μυ- 10
 Fol. 302 ρ. σίας διαβαίνειν· ἐκεῖ τε διαχειμάζειν, καὶ γυμνάζειν τὴν στρα-
 τιάν, καὶ τὸν χῶρον περιέπειν, ὡς μὴ τις εἴη τούτῳ λώβη ταῖς
 ἐκδρομαῖς τῶν Σκυθῶν· ἔς τε τὰς ἐπαύλους καὶ τὰ ἦθη τῶν δεσ-
 μενῶν διγλώσσους ἄνδρας ἐκπέμπειν Σκυθικὸν ἠμπισχημένους
 ἱματισμὸν, ὡς τὰ σφῶν διαβούλια γνοῖεν, καὶ βασιλεῖ ταῦτα 15
 κατάφωρα γίγνῃντο. τὴν τοιαύτην οὖν φάσιν πρὸς τοῦ βασιλέως
 Σελληφότες, τὴν Εὐρώπην καταλαμβάνουσιν.

ιβ'. Ταυροσκύθαι δὲ, τὴν τούτων ἐνωτισθέντες διάβασιν,
 ἀπόμοιραν τῆς σφετέρας στρατιᾶς διαιρέσαντες, Οὐννων τε καὶ
 Μυσῶν πλῆθος ταύτῃ προσεταιρίσαντες, κατὰ Ῥωμαίων χωρεῖν 20
 ἐκπεπόμφεσαν. ἄρτι δὲ τὴν τούτων ἐπήλυσιν ὁ Μάγιστρος Βάρ-
 δας αἰσθόμενος, καὶ ἄλλως γενναῖός τε καὶ ῥέκτης τυγγάνων
 ἀνὴρ, τότε δὲ σφαδάζων θυμῷ καὶ ῥώμῃς ὀρμῇ, τοὺς ἀφ' αὐ-

5. διαπτῆναι. Ex Iliad. E. 99. 13. ἦθη. Possis quoque scribere hic πλῆθη, quod est infra D. lin. 1. Tamen nihil mutavi.
 23. ἀφ' αὐτόν cod.

eo congredi vellet: Petrum, robore assumpto animique magnitudine, quae omnium expectationem vinceret, calcaribus equo acriter admotis et lancea fortiter vibrata, ambabus eam manibus in Scythae pectus adegisse; itaque validum fuisse ictum, ut perforato corpore cuspidis ad dorsum pervolaret, hamis conserta lorica haudquaquam prohibita, immanisque hostis nulla voce emissa humi sterneretur: quo novo miroque spectaculo territos Scythas fugam respexisse): hos duces Imperator iussit assumtis numeris in vicina et finitima descendere Moesiae, iisque in locis hiberna constituere: copias diligenter exercerent, obirent regionem, ne quid calamitatis ex Russorum incursionibus acciperet: per stationes et loca hostium viros utramque linguam callentes emitterent Scythico more vestitos, qui de eorum consiliis cognoscerent, unde ea patefierent Imperatori. Eiusmodi mandatis ab Imperatore acceptis, Europam legati ingrediuntur.

12. Russi, cum de eorum transitu audissent, partem exercitus, cui Hunnorum Bulgarorumque multitudinem adiunxerant, in Romanos praemittunt. Audito eorum adventu, Bardas Magister militum, cum et alias virum strenuum fortemque se exhibuisset, tum maxime ea occasione magno animo impetuque incitatus, coacto electorum circa se agmine, signa movit,

τὸν λογάδας συνειληφῶς, πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων ἠπείλετο συμ- A. C. 970
 πλοκῆν. καὶ δὴ Ἰωάννην τὸν Ἀλακῦ εἰσκαλέσας, εἰς κατασκο- I. I. 1
 πῆν ἀπέστειλεν, ἀθρήσαι τε τοὺς Σκύθας, καὶ τὸ τοῦ πλήθους D
 εἰκάσαι ποσὸν, καὶ καθ' ὃν ἀλλήζοιντο τόπον, καὶ ὅ,τι πράτ-
 5 τιοιεν· πέμπειν τε τὴν ταχίστην ὡς αὐτὸν, καὶ πάντα διαγγέλλ-
 λειν, ὡς συσκευάσοι, καὶ ἐκτάξοι τὴν στρατιὰν πρὸς τὸν πόλε-
 μον. Ἰωάννης δὲ, τοὺς ἐπομένους λογάδας ἀνειληφῶς, κατὰ
 τάχος ἐπὶ τοὺς Σκύθας ἠπύσαστο· τῇ δὲ ὕστερατα παρὰ τὸν
 Μάγιστρον στέλλει, ἐπισπεύδων τοῦτον ἰκέσθαι μετὰ τοῦ πλή-
 10 θους· μὴ πόρρω γὰρ, ἀλλ' ἐγγύθεν, τοὺς Σκύθας ἀλλήζεσθαι.
 ὁ δὲ, τῶν τοιούτων λόγων διακούσας, τριχῆ διατάξας τὴν φά-
 λαγγα, τῇ μὲν ἐφέπεσθαι παρήγγειλε κατὰ μέτωπον, ταῖς δὲ
 κατὰ τοὺς ἑγκαρσίους προλογίζειν δρυμούς· τηρικαῦτα δὲ τῆς P. 67
 ἐνέδρας διεκθέειν, ὀπηνίκα τῆς σάλπιγγος, τὸ ἐνούλιον ἐπηχοῦ-
 15 σης, διακούσαιεν. ταῦτα τοῖς λοχαγοῖς παρακελευσάμενος, κα-
 τὰ στόμα τοῖς Σκύθαις ἀντεπήει, κραταιῶς διαγωνιζόμενος.
 ἐπλεονέκτι δὲ πλήθει τὸ στράτευμα τῶν ἐναντίων, ὑπὲρ τοὺς
 τρισμυρίους τελοῦν· οἱ γὰρ τῷ Μάγιστρῳ συνεφεπέμενοι, μετὰ
 τῶν λόγων, οὐ πλέονες τῶν μυρίων ἐτύγχανον. τῆς δὲ συμπλο-
 20 κῆς γενομένης παρ' ἀμφοτέρων, ἔπιπτον οἱ νεανικώτεροι. ἐνταῦ-
 θα δὴ λέγεται τῶν τινα Σκυθῶν, ἀλκῆ καὶ σώματος ὄγκῳ γαν-
 ρούμενον, τῆς ἀμφ' αὐτὸν ἀποκριθέντα φάλαγγος ἐξιπνεῦσαι τε,
 καὶ τῷ Βάρδα ἐπιδραμεῖν, καὶ ξίφει τοῦτον πλήξαι κατὰ τῆς B
 κόρυθος· κενὴν δὲ γενέσθαι τὴν τοῦ ξίφους καταφορὰν, τοῦ

3. ἀθροῖσαι cod.

ut cum hostibus decerneret. Ioannemque Alaca advocatum speculandi gra-
 tia cum mandatis praemisit: „observaret Scythas, de eorum numero con-
 iecturam faceret, et quo in loco consedissent, quidque agerent: quibus
 perspectis, mitteret quam celerrime ad se, remque omnem nunciaret, ut
 ipse conclamatis vasis pararet exercitum ad confictum.” Ioannes, assumtis
 electis, qui sequebantur, celeriter ad Scythas adequitat: postridie eius diei
 ad Magistrum militum mittit: hortatur, „veniat cum vi belli; non longe ab-
 eesse Russos; propius castra habere.” Quibus auditis, exercitum tripertit-
 ur Bardas: partem medio itinere sequi se iubet, duas alteras per nemora
 a latere obiecta locat: edicit, „ex insidiis erumpant, simul ac tubae, clas-
 sicum canentis, sonitum audissent.” Quae cum tribunis mandasset, recta
 in Russos vadit: fortiter praelium committit. Superabat multitudine ho-
 stilis exercitus, quippe in quo supra triginta millia bellatorum numeraren-
 tur: Bardae milites, cum his qui in insidiis latebant, ad decies mille erant,
 nec amplius. Iam inter duas acies cominus res gerebatur, caede fortio-
 rum facta, cum Russorum aliquis (sic fama perhibet), viribus vastitateque
 corporis fisus, admissa equo ex turma sua procurrrens, impetu in Bardam
 facto galeam eius gladio ferit: sed inanis evadit ictus, lamina in casside

A. M. 6478 ἀθέρως ἀναγναμφθέντος τῇ κωνῆ, καὶ ἀλλαχόσε τῇ ταύτης στε-
 Ind. 13 γανότηρι περιολισθῆσαντος. Κωνσταντῖνος δὲ ὁ πατρικιος, σύν-
 αιμος τῷ Βάρδα τελεῶν, ἄρτι τῷ ἰούλῳ τὴν γέννυ ἐπιχροῶζων,
 πελώριός τε πεφυκῶς τῷ σώματι, καὶ τὴν ἰσχὺν δυσσεκβιαστος
 καὶ ἀκαταγώνιστος, τὸ ξίφος σπασάμενος ἵεται τὸν Σκύθην βα-
 Fol. 302 v. λείν· ὁ δὲ, τὴν φορὰν αὐτοῦ ὑπεϊδόμενος, ἐκκλίνει τὴν πληγὴν,
 κατ' ἰσχίον ὑπτίως τοῦ ἵππου. δέχεται δὲ ταύτην παρὰ τὸν
 ἀνῆνα ὁ ἵππος, ὃν διαμπερὲς ἀποτέμνεται· ὁ δὲ Σκύθης, ἅμα
 C τῷ ἵππῳ κατενεχθεὶς, πρὸς τοῦ Κωνσταντῖνου ἐναποσφύττεται.

ιγ'. Τῆς δὲ μάχης τῆδε κἀκέισε μετακλινομένης, καὶ συχνὰς 10
 καὶ ἀμφιταλάντους μεταβυλλούσης ῥοπῆς ἐφ' ἑκάτερα, τὸ ἐννά-
 λιον ὁ Βάρδας ἐνηγεῖν ἐγκελεύεται, τὰ τε τύμπανα θαιμινὰ πα-
 ταγεῖν· τῆς δὲ φάλαγγος ἐκ τῶν λόχων ἐξανασιώσης κατὰ τὸ
 σύνθημα, καὶ κατὰ νότου τῶν Σκυθῶν γενομένης, δέος τε αὐ-
 τοῖς εἰσῆι καὶ πρὸς φρυγαδεῖαν ἀπέκλιναν. μήπω δὲ γεγενημένης 15
 λαμπρῆς τῆς διώξεως, τῶν ἐπιφανῶν τις Σκυθῶν, μεγέθει σώ-
 ματος καὶ ὄπλων λαμπρότητι πεφυκῶς τῶν ἄλλων ἄριπρεπῆς,
 D κατὰ τὸ μεταίχμιον περιήει, ἐπ' ἄλλην τοὺς ἑταίρους ἐπιβρών-
 νύς. τοῦτον Βάρδας ὁ Σκληρὸς ἐξίππασάμενος παῖει κατὰ τῆς
 κεφαλῆς, καὶ μέχρι τοῦ ζωστήρου τὸ ξίφος διήλασε, μήτε τοῦ 20
 κράνουσ αὐτῷ ἐπαρκέσαντος, μήτε τοῦ θώρακος τὴν τῆς χει-
 ρὸς ἐπισχόντος ἰσχύν, ἢ τὴν τοῦ ξίφους τομήν. διχῆ δὲ τού-
 του διατμηθέντος καὶ προσαραχθέντος τῇ γῆ, Ῥωμαῖοι μὲν
 ἐφ' ἡδονῆς ἐπηλάλαξαν, καὶ πρὸς ἄλλην ἐπεβρώσθησαν· Σκύ-
 θαι δὲ, τῷ καινῷ καὶ ἀλλοκότη τῆς πληγῆς ἀποδειλιάσαντες, 25
 σὺν οἰμωγῇ τὸν συνασπισμὸν διαλύσαντες, εἰς φρυγαδεῖαν ἐτρά-

retusa, et ob eius duritiem alia parte delabente. At Constantinus e patri-
 ciorum numero, Bardae frater, iam prima lanugine malas fuscans, grandi
 corpore adolescens, viribusque, vi et impetu omnia vincens, stricto muc-
 rone invadit Scytham: is, illius plagam extimescens, corpore ad clunes
 equi resupinato, vitat ictum. Hunc equus collo accipit, quod totum re-
 secatur: Scythia, una cum equo humi ruens, a Constantino conficitur.

13. Iam certamine modo huc modo illuc se inclinante, crebriusque mu-
 tante utrobique variam fortunam, classicum Bardas cani iubet, tympana
 ictu crebro pulsari: consurgit (id convenerat signum) ex insidiis acies,
 Scytharumque terga invadit, qui, timore percussus, in conversionem incli-
 nant. Necdum erat manifesta fuga, cum nobilis aliquis Russus, magnitudine
 corporis et armorum fulgore praeter alios excellens, inter infesta signa cir-
 cumcursaret, ad virtutem suos cohortans. Huic Bardas Sclerus adequitans
 caput percussit, adque cinctum usque gladium adegit, neque galea eum
 repellente, neque thorace manus robur cohibente, gladii ve secturam. Quo
 bifariam discisso humique deiecto, conclamant prae gaudio Romani, ani-
 mosque sumunt: Russi, novo hoc portentosoque ictu territi, ululatu sublato

ποντο. οὗς ἐπισπόμενοι Ῥωμαῖοι μέχρι βαθείας ἐσπέρας ἀνή- A. C. 970
 ρουν ἀηλεῶς. κατὰ τοῦτον δὴ λέγεται τὸν ἀγῶνα πενήκον- I. I. 1
 τα καὶ πέντε Ῥωμαίων ἀνδρας τεθνάναι, τραυματίας δὲ γε- P. 68
 νέσθαι συγχρούς, καὶ ἵππων κατακοντισθῆναι τοὺς πλέονας·
 5 Σκυθῶν τε ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους διαφραθῆναι. ἀλλ' ἡ μὲν
 πρὸς τοὺς Σκύθας γεγενημένη τότε Ῥωμαίων διαμάχη εἰς τοιοῦ-
 τον ἐτελεύτα τὸ τέλος. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὰς Ἀσίας
 δυνάμεις εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου περαιοῦσθαι
 κατήπειγεν, ἐς τὰπὶ Θράκης τε καὶ Μακεδονίας διαχειμάζειν
 10 χωρία, καὶ τοῖς ὄπλοις ὁσημέραι γυμνάζεσθαι, ὡς μὴ ὑπόμα-
 χοι εἶεν ἐπὶ τὸν τῶν ἀγῶνων καιρὸν, μειονεκτοῦντες ἐν τῇ μάχῃ B
 τῶν δυσμενῶν· περιμένειν δὲ τὸν τοῦ ἤρους καιρὸν. ἐκείνου γὰρ
 ἤδη ἐκ τῆς χειμερινῆς κατηφείας προκύπτοντος, καὶ εἰς σταθη-
 ρὰν αἰθρῖαν τὸ κοσμικὸν κατὰστημα μεταβάλλοντος, αὐτὸν τε
 15 βασιλέα ὡς αὐτοὺς ἀφικέσθαι, τὰς ἀμφ' αὐτὸν δυνάμεις ἐπαγό-
 μενον, καὶ πανσδεὶ τοῖς Ταυροσκύθαις συμπλέεσθαι.

12. *δυσμενῶν*. Vid. supra 31. C.

solutis ordinibus fugae sese mandant. Quos persecuti Romani ad serum usque crepusculum sine misericordia ceciderunt. Fama est, hoc praelio e Romanis mortuos esse milites quinque et quinquaginta, sauciatos quam multos, equorum plerosque confossos: Scytharum plus viginti millia periisse. Hunc finem habuit Romanorum cum Russis tunc commissa pugna. Et iam urgebat Asiaticos numeros Ioannes Augustus in Europam per Hellespontum traiciendos, „hiemarent per Thraciae et Macedoniae tractus, quotidieque se in armis exercerent, ne, incumbenti certamini minus idonei, ab hostibus in pugna funderentur: vernumque tempus exspectarent. Ubi enim post hiberni coeli tristitiam ver emergens in constantem serenitatem mutaret mundi faciem, Imperatorem ipsum affore, cum universis qui comitatum sequerentur, omnemque belli molem in Scythas versurum.”

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ζ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER VII.

ARGUMENTUM.

Bardae, Leonis Phocae filii, seditio (Cap. 1). Ioannes, supplicis sumtis de cognatis eius, ad ipsum litteras mittit (2). Bardas Sclerus ad-versus seditiosos missus (3). Eius epistola ad Bardam ducem, qui superbe respondet (4). Bardas dux a suis destitutus (5) in castellum confugit (6). Bellum inter Romanos et Bulgaros, Zoë Augusta imperante. Simeonis, Bulgarorum principis, insperata victoria (7). Deditio Bardae Phocae (8). Russi Macedoniam vastant. Ioannes Tsimisceas Theodorami, Constantini Imperatoris filiam, uxorem ducit (9).

A. M. 6479^α. *Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα Ἰωάννη τῷ βασιλεῖ κατὰ τῶν Ῥῶς διε-
Ind. 14 σπούδαστο, Βάρδας ὁ Λουξ, ὁ τοῦ Κουροπαλάτου μὲν Λέον-
A. C. 971 τος υἱός, Νικηφόρον δὲ τοῦ ἀντοκράτορος ἀτανεψιός, ἐς νεω-
I. I. 2 τερισμόν ἄσυμφανῶς ἀποκλίνας, ἐξ Ἀμασειας, καθ' ἣν περιώ-
Fol. 303 r. ριστο, φυγαδεῖα ἐχρήσατο, Θεοδώρον Βάρδα τε καὶ Νικηφό-
P. 69 ρου, τῶν Πατρικίων καὶ ἀδελφῶν, ἐς τοῦτο συναραμένων
αὐτῶ· οἱ ἐκ τῆς ἐνεγκαμένης αὐτοῦς Παρσακούτης ἐπέκλῃσιν εἰ-
λήφισαν Παρσακουτηνοὶ, ἐξάδελφοὶ τῷ Λουκὶ Βάρδῃ τυγχάνον-*

3. *ἀτανεψός cod.*

1. Dum in his Ioannes Imperator erat contra Russos occupatus, Bardas Dux, Leonis Curopalatae filius, Nicephori Augusti ex fratre nepos, res novas occulte molitus, Amasea, quo ablegatus erat, fugam fecit. Cuius rei adiutores habuit Theodorum Bardam et Nicephorum, patricios atque fratres inter se: qui ex patria Parsacuta cognomen Parsacutenorum traxe-

5 *τες. τῆς οὖν Ἀμασειας ἀπὸ τῶν νυκτῶν λαθροδὸν ὁ Δοῦξ ἀπο-* A. M. 6479
δράς, διὰ τῶν προετοιμασθέντων ἀμοιβαίων ἵππων ἐς τὴν τῆς Ind. 14
Καππαδοκίας ἀφίκετο Καισάρειαν. ἐνταῦθα δὴ ἐπὶ εὐαριθμήτοις A. C. 971
ἡμέραις ἐναυλισάμενος, πλῆθος ἀπονενομημένων ἀνδρῶν ἐκ' ἀπο- I. I. 2
5 στασίαν ῥεπόντων συνειλόχει, τῶν ἐκ γένους αὐτῷ καὶ συνήθων
μάλιστα συνεισερόντων ὁσημέραι. καὶ γὰρ ταῖς καινοτομίαις ἐκ-
τόπως οἱ ἄνθρωποι χαίρειν εἰώθεισαν, δόξης ὄνειροπολουμένης
ἐλπίσι, τιμαῖς τε ἀξιωμαίων, καὶ χρημάτων διανομαῖς ὑπαγόμε-
10 σπουδῇ τὰ στρατεύματα, οἳ τε ῥηθέντες Παρσακουτηνοὶ, καὶ
Συμεῶν, ὃς γεωργὸς ἀμπέλων καθεστηκώς, ἐκ τῆς ἐργασίας αὐ-
τῆς τὸ ἐπώνυμον εἴληφεν, Ἀμπελᾶς κατονομασθεὶς· ἀνὴρ ἐξ
ἀσῆμων μὲν φθὸς καὶ τῶν ἀγενῶν, ἀνδρεία δὲ καὶ χειρῶν ἰσχυί-
15 ῖ μηδενὶ εἶχον τῶν ἐκ' ἀλλῆ καὶ φώμη μεγαλαυχουμένων ἀνδρῶν.
ἐπεὶ δὲ ἰκατὸν ὁ Βάρδας περὶ αὐτὸν εἴωρα σίφος συνεβρόνχηδος,
ὡς οἶόν τε εἶναι καὶ εἰς συνασπισμὸν ἀβήραγῃ παρατάττεσθαι, ἐξ
ἀντιπάλου τε διαμιλλᾶσθαι τοῖς ἀντιπίπτουσι, τὸ μελαμβραφὲς
παραιτησάμενος πέδιλον, τὸ ἐρυθρὸν παραντίκα μετημφιάσατο, P. 70
20 σιωτῶν. χρημάτων οὖν διανομὰς ὑπισχνεῖτο, καὶ ἀξιωμαίων
παρεῖχε τιμὰς, ταξιάρχους καὶ στρατηγὸς προβυλλόμενος, ἀρ-
χὰς τε τὰς εὐκλείς, ὄσας καὶ βασιλεὺς εἰώθει τοῖς εὐνοῖς φιλο-
τίμως προτείνεσθαι. συνεκρότει δὲ τὴν ἀποστασίαν καὶ Λέων

3. ἀφίκετο. Sic cod.: ut supra, 53. B. 7. Fort. ὄνειροπολούμε-
 νοι. Activum adhibet 70. C.

rant. Erant hi Bardae Ducis consobrini. Is igitur Dux, intempesta nocte
 clam Amasea elapsus, iumentis mutatoris ante dispositis Caesaream Cap-
 padociae pervenit. Ubi paucos dies commoratus turbam desperatorum ho-
 minum ad resque novas propensorum collegit, in primis confluentibus eo
 quotidie qui erant cum ille vel genere vel familiaritate coniuncti. Ktenim extra
 modum tunc turbis gaudere solebant homines, spe falsae gloriae, et hono-
 ribus officiorum, atque pecuniarum partitione prolectati. Firmabant hanc
 rebellionem, coactis omni diligentia copiis, tum quos dixi Parsacuteni, tum
 Simeon, qui, cum cultor vinearum exstitisset, ex ipso opificio cognomen
 invenit, vocatusque Ampelas est: vir parentibus ortus quantunvis obscuris
 et ignobilibus, virtute autem manuumque fertitudine nemini de iis, qui
 ob vim et robur praedicantur, postponendus. Bardas, ubi manum idoneam
 circa se collectam vidit, ut iam posset et castra facere, et armis contra ad-
 versarios decertare, remotis nigris calceamentis rubra evestigio induxit,
 aequae conspiratis Imperator Romanorum renunciatus aperte est. Iamque
 pecuniae distributiones pollicebatur, conferebat honores officiorum, tribu-
 nos, duces, magistratus amplissimos creabat, quales Imperator consuevit
 fidelibus liberaliter offerre. Obsecundabat item huic seditioni Leo Curo-

Leo Diacenus.

8

A. M. 6479 *Κουροπαλάτης, ὁ τοῦ Βάρδα τοκεύς, ἐς μὲν τὴν νῆσον Ἀ-*
 Ind. 14 *σβον φρουρούμενος, διὰ Στεφάνου δέ, τοῦ ἐπισκόπου Ἀβύδου,*
τοῖς Μακεδόσι χρήματα καὶ τιμὰς ὑπισχνούμενος, καὶ δέχεσθαι
αὐτὸν ἐκ τῆς νήσου ἀναγόμενον προτρεπόμενος, καὶ συνεπι-
 Β *θεσθαι, καὶ συνεργάζεσθαι αὐτῷ τὴν τοῦ Ἰωάννου τῶν ἀνα-*
 5 *κτορίων καθαιρέσιν.*

β'. Ὁ δὲ βασιλεὺς, τὸν τοιοῦτον γνούς νωτερισμὸν, δι-
 ταράχθη μὲν, ὡς τὸ εἶκος, ἀπτόριον δὲ τάχει τὸν ἐπίσκοπον Στέ-
 φανον ἐκ τῆς Ἀβύδου ἀναγαγὼν, τοῖς δικαστηρίοις ἐκδίδωσι.
 τῶν δὲ πραγμάτων ἐξελεγχθέντων καὶ καταφανοῦς γεγονότος τοῦ 10
 Fol. 303 ν. δράματος, τὸν μὲν τῇ συνόδῳ τῶν ἐπισκόπων παρέπεμψεν, ἐκ-
 πτωσιν τῆς ἱερωσύνης ὑποστησόμενον. Λέοντα δὲ τὸν Κουρο-
 παλάτην, καὶ Νικηφόρον, τὸν τούτου υἱὸν, τῇ τοῦ θανάτου
 ὑπαγαγόντων ψήφῳ τῶν δικαστῶν, ὁ βασιλεὺς, πρὸς τὸ φιλαν-
 C θρωπότερον ἀποκλίνας, οὐκ ἔκτεινε· τὰς δὲ ὄψεις ἀμφοτέρων, 15
 κατὰ τὴν Ἀσβον στείλας, ἐπήρωσε. καὶ ἡ μὲν τῷ Κουροπα-
 λάτῃ πρὸς τὴν Εὐρώπην τότε μελετηθεῖσα διάβυσις ἐς τοῦτο
 τὸ τέλος κατέληξε, τοιαύτην μὲν αὐτῷ τὴν ποινὴν προξενήσασα,
 συχνούς δὲ τῶν φίλων χρημάτων καὶ οἴκων στερήσασα, ὅσοι τὴν
 ἐκείνου συμβουλήν ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ βασιλέως προσήκοντο. ὁ 20
 δὲ Βάρδας, ἕπαξ ἀποκλίνας εἰς τυραννίδα, ἀπρὶς εἶχετο ταύ-
 της, τῇ τε περὶ αὐτὸν πολυχειρῆ γανρούμενος, καὶ ταῖς φά-
 λαξι βρενδυόμενος, καὶ ὅσον οὐπω τὴν τῆς βασιλείας κατάσχε-
 σιν δνειροπολῶν. καὶ δῆτα τὴν Ἀσίαν κατατρέχων, τῶν μὴ
 D σπενδομένων αὐτῷ πυρπολῶν τὰς οἰκίας, λείαν ἐτίθει Μυσῶν. 25

palates, Bardae pater, in insula Lesbo custoditus. Is per Stephanum, Abydi episcopum, Macedonibus pecunias dignitatesque promiserat, hortatus, ut sese ex insula elapsum reciperent, pariterque rebellione facta ad exturbandum imperio Ioannem operam conferrent.

2. At Imperator, intellecto eiusmodi motu, conturbatus ut par erat, incredibili celeritate Stephanum episcopum, Abydo raptum, iudiciis tradidit. Eumque crimine convictum, in lucem prolatis dolis, ad synodum episcoporum transiit, ut ibi sacerdotio moveretur. Leonem Curopalatam autem, Nicephorumque huius filium, capitis a iudicibus condemnatos, Imperator, ad lenitatem revocata mente, non interfecit, luminibusque duntaxat ambos, Lesbon ablegatos, orbavit. Huiusmodi exitum habuit Curopalatae tunc meditatus in Europam traiecit, ut cum ipsi talem poenam induceret, tum etiam amicos illius, complures sane, fortunis domibusque exturbaret, si qui consilii eius de Imperatore tollendo fulsissent participes. Atenim Bardas, semel ad rebellionem prolapsus, fortissime in ea perseverabat; elatusque multitudine hominum circa se coacta, confusus copiis, instantem possessionem imperii somniabat. Ita Asiam pervadens, domicilia cuiusque, qui in fidem eius non venerat, igne subdito praedam Mysorum habuit.

βασιλεὺς δὲ πρὸς αὐτὸν γράφει ταῦτα· „Τὸν ἔναγχος γεγενημένον A. C. 971
 πρὸς ἔω νεωτερισμὸν ἀκηκόετες, οὐ τῆς σῆς γνώμης ἔργον το- I. I. 2
 σοῦτον ἠγούμεθα, ὅσον τῆς τῶν συναρμημένων σοι ἀπονοίας καὶ
 τρόπου βαρβαρικοῦ, οἱ γὰρ πάντως ὑπὸ θεοβλαβείας παρακρο-
 5 τούμενοι, ἐς τοσοῦτον κίνδυνον ἑαυτοὺς ἐμβαλεῖν οὐκ ἐνάρκη-
 σαν· καὶ ταῦτα εἰδότες, ὡς τοῖς νεωτεριεῖν ἀνηρημένοις καὶ ἀν-
 τίπαλον ἕξ ἀδελφείας αἶρειν χεῖρα Ῥωμαίων αὐτοῖς αὐτοκράτορ-
 σιν, οὐδεμίαν τις εἰς παραλίτησιν ὑπολέλειπται πρόφασιν, ὅπη-
 νίκα τοῖς ὅπλοις καταγωνισθέντες, ἔκδοτοι ταῖς ποινηλασίαις P. 71
 10 ὑπάγονται. ἡμεῖς τοιγαροῦν ἐμφυλίῳ αἵματι μιᾶναι τὴν γῆν εὐ-
 λαβοῦμεθα. εἰ γὰρ βοιληθῶμεν τοῖς ὅπλοις τοὺς ἀποστάτας
 ἀμύνεσθαι, οὐκ ἂν φθάνοιμεν (σὸν Θεῷ δὲ ἐλρήσθω) οἰκτρῶς
 αὐτοὺς κατακαίοντες. τίς γὰρ ἀτέρामνος οὕτω καθέστηκεν,
 ὡς ὑποστῆναι τὴν ῥοπὴν τοῦ ἡμετέρου κινήματος, καὶ μὴ εὐθὺς
 15 ὑποδειλιάσας πρὸς φυγὴν ἀπιδεῖν; τοιγαροῦν παραινοῦμεν ὑμῖν,
 πρὸ τῶν ὀλεθρίων ἐλέσθαι τὰ σώζοντα, καὶ ἕως πρόκειται συγ-
 γνώμης καιρὸς, τὰ ὅπλα ῥίψαντες εἴξατε τῷ κράτει τῆς βασι-
 λείας ἡμῶν, ἀμνηστίαν ὑμῖν τοῦ τοσοῦτου τολμήματος καὶ συγ-
 γνώμην, ἐπὶ μάρτυρι τῷ Θεῷ, ἀναντιρῶτην ἀπονέμοντι. πάν- B
 20 τως δὲ καὶ αἱ κτήσεις ἀθιγεῖς ὑμῖν ἀφεθήσονται, καὶ ἀπαρρηγεί-
 ρητοι. παραινοῦμεν λοιπὸν, τῆς τοιαύτης ἀνασφήλαντας μέθης
 τῆς δεδομένης ἀμελλητὶ σωτηρίας ἀντιποιήσασθαι. εἰ δὲ σκιαμα-
 χοῦντες τῇ τυραννίδι τὴν ῥοπὴν ἀπονεύμητε, ὑμῖν μεταμελήσει

6. νεωτεριεῖν. Videtur id esse apud Leonem infinitivus praesentis
 cuiusdam νεωτεριεῖω (sic). Vid. 57. C.

Scripsit autem ad eum Imperator ita: „Cognoscentes de motu per Orientem
 nuper facto, non tam tui consilii rem arbitramur, quam amentiae barbariae-
 que sociorum tuorum, qui, penitus dira stoliditate capti, in tantum pericu-
 lum inferre sese non dubitaverunt: quasi vero ignorent, illis qui, rebus no-
 vis studentes, in ipsos Romanorum principes infestam manum sustulerint,
 nullam relinqui excusationis veniam, quando armis victi traditique poenas
 subeant. Nos, mi Barba, civili sanguine terram cruentare veremur. Quin si
 vellemus armis in seditiosos animadvertere, sine mora (pace numinis dix-
 erim) ad scerbum eos interitum redigeremus. Etenim quis est tam pervicax,
 ut vim impressionis nostrae sustineat, neque statim animo demisso fugam
 spectet! Proinde hortamur vos, a pernicioso consilio uti ad salutaria
 vos transferatis, et, dum relictus remissioni locus est, abiectis ar-
 mis, potentiae cedatis Maiestatis nostrae, impunitatem vobis tanti co-
 natus veniamque, teste Deo, irrevocabilem tribuenti. Neque minus for-
 tunae vestrae intactae vobis relinquentur, atque integrae. Suademus ergo,
 ut, ex hac temulentia resipiscentes, oblatam salutem incunctanter
 capessatis. Nam, si vano incoepto rebellioni auxilium praebetis, poe-

A. M. 6479 τῆς ἀβουλλίας, ὀπηρῖκα ψήφω τῶν νόμων ταῖς θανασίμοις ποι-
 Ind. 14
 Fol. 304 r. ναῖς πυραπέμοισθε.”

γ'. Ταύτην ὁ Φωκῆς Βάρδας ἀπειληθῶς τὴν γραφὴν, ἀντί-
 γραφα μὲν οὐκ ἤξιωσεν ἀντεπιστεῖλαι πρὸς βασιλέα· λοιδορησά-
 μενος δὲ αὐτὸν, καὶ βδελυρὸν καὶ ἀλύστορα ὀνομάσας, καὶ τοῦ 5
 γένους ἀποκαλέσας παλαμναῖον αὐτόχειρα, τῶν τυραννείων κατεί-
 ναι πυρήγγειεν. αὐτῷ γὰρ μᾶλλον ἀνήκειν τὴν τῆς ἡγεμονίας
 C ἀρχὴν, Καίσαρα πάμπαν κομπάζοντι, καὶ θεῖον αὐτοκράτορα. ὄν,
 φησι, μὴ πτοηθέντα τὸν τῆς δίκης ἀκοίμητον ὀφθαλμὸν, παρὰ
 τὴν χαμαιδριφῆ στρωμνὴν ἐνυποσφάζει, δίκην βοσκήματος· τὸν 10
 φύντα δὲ καὶ τὸν φίλτατον ὀμαίμονα, τὰ πύμυτα παθόντας δε-
 νὰ, ἐπ' ἀδύλοις καὶ ἀναποδείκτοις προφύσεισι τοῦ γλυκντάτου
 στερεῆσαι φωτός· οἷς τιμωρὸν πάντως αὐτὸν ἐπαφήσειν τὴν δί-
 κην, τοῦ ὁμογνίου αἵματος ἐπταπλασίως ἐκτίσοντα τὸ ἀνταπό-
 δομα, τῷ πανολεθρία τὸ γενναῖον καὶ ἡρωϊκὸν φύλον παραπέμ- 15
 ψαι σκαιωρήσαντι. τῶν οὖν τοιοῦτων ἀπονενομημένων λόγων ὁ
 αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἐνωτισθεῖς, καὶ γνοὺς, ἀνίστα τὸν ἄνδρα
 Βροσεῖν, ἠπειγμένον τε πρὸς διαρπαγὰς καὶ φόνους μετὰ τῶν
 ἐπισπομένων συνωμοτῶν ἀπηνῶς καὶ ἀφιλανθρώπως χωρεῖν,
 συνεῖδε, μηκέτι διαμῆλλειν ἢ ῥάθυμειν, ὡς μὴ τῇ τοιαύτῃ ῥα- 20
 στῶνῃ καιρὸν σχολίῃ τὸ τοῦ ἀποστάτου ἐταιρικόν, καὶ πόλεις
 πορθεῖν, καὶ εἰς μέλζονα ἐξολισθήσοι ἀπόνουαν· ἀλλ' ἐκ τῶν
 ἐνότων, ὅποι παρεῖκοι, ἀντικυθίστασθαι κραταιῶς, καὶ τοὺς

22. Fort. ἐξολισθαίνου, s. ἐξολισθήσειν, solecismo Leoni non in-
 solito.

nitebit vos temeritatis, quando legibus iudicati ad poenam capitale ducemini.”

3. Quibus litteris acceptis, Bardas Phocas responsum ad Imperatorem dare haud dignatus est: sed, insectatus eum ut impurum et scelestum, suae gentis tetrum parvicidam vocat, deque imperio iubet decedere. „Suum esse potius, republicam regere, qui avum Caesarem, qui patrum Imperatorem iactare possit.” „Hunc,” aiebat, „ab hoste impio, pervigilem iustitiae oculum minime verenti, in cubili humi strato velut victimam iugulatum esse: patrem, fratremque carissimum, cruciamentis acerbissimis affectos, ob incertas causas minimeque convictos dulcissima orbatos esse luce: ad parentandum omnino his nunc se mitti a iustitia, ut pro cognatorum sanguine septuplicem retributionem persolvat illi, qui praestanti nobilitate bellicaque laude familiae interitum esset machinatus.” Quibus desperatis vocibus auditis, Ioannes Imperator, certior factus, insanabili hominem caecitate captam festinanter ad direptiones caedesque crudelitate atque inhumanitate summa cum aseculis conspirantibus pergere, statuit, non amplius cunctari aut quiescere, ne eiusmodi desidia locum daret factioni defectoris tam urbium populi landarum, tam ad maiorem insaniam prolabendi: verum totis viribus, quacunque daretur occasio, resistere, adventantesque repellere. Proinde

κελάτας ἀμύνεσθαι. Βάρδαν οὖν, τὸν κατ' ἐπωνυμίαν Σκληρόν, A. C. 971
 ἄνδρα λίαν ἐκτόπως νεανικὸν καὶ δραστήριον, οὗ τὴν σύναμμον I. I. 2
 Μαρίαν κοινωνὸν ἔσχε βίου τὸ πρόσθεν ὁ Ἰωάννης, χάλ्लει καὶ
 σφραδύσθη ἐς μέγα κλέους ἤκουσαν (ἔφθη δὲ ταύτην ὁ πικρὸς P. 72
 5 κατεργασάμενος θάνατος)· τοῦτον ἐν Μαγίστροις τελούντα καὶ
 τῶν ἐπὶ Θράκης στρατευμάτων ἐπιστατοῦντα, καὶ τὴν τῶν Ῥῶς
 σφραδύζουσαν κατὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπήλυσιν γενναίως ἀποτεχι-
 ζοντα, μετὰ τὴν ἀριστείαν, ἣν ἔναγχος ἀνεθήσατο τοὺς Σκίθας
 τρεψάμενος, ἥπερ μοι ἤδη δεδήλωται, μεταπεμψάμενος ὁ βα-
 10 σιλεὺς καὶ στρατηλάτην ἀνακηρύξας κατὰ τῶν στασιωτῶν, ἐς
 τὴν Ἀσίαν ἐξέπεμψεν· ἐντειλάμενος, εἰ οἶόν τε εἶναι, μὴ μιᾶ-
 ναι τὴν γῆν, ὅτι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, τῷ τῶν ὁμοφύλων αἵματι·
 ἀλλὰ τιμῶν ὑποσχέσει καὶ χρημάτων διανομαῖς καὶ πλίτεσιν B
 ἀπαθείας ὑπαγαγέσθαι τοὺς τῷ ἀποστάτῃ συναπαχθέντας. ἐνε-
 15 χεῖριζε δὲ αὐτῷ καὶ τόμους, κατασεσημασμένους ἐκ χρυσοῦ
 σφραγῖσι βασιλικαῖς, οἷς ἐνεγέγραπτο ταξιάρχων καὶ στρατηγῶν
 καὶ Πατριαίων τιμαί. τοῦτοις ἐγκλευσάμενος δεξιούσθαι τοὺς
 γνωσιμαχοῦντας, καὶ ἀθετοῦντας τὴν τοῦ τυράννου αὐθεντίαν,
 καὶ πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀποκλίνοντας δούλωσιν. ὁ δὲ στρα- Fol. 304 v.
 20 τηλάτης Σκληρὸς, τὸν Βόσπορον περιωθεὶς καὶ κατειληφὼς τὸ
 Δορύλαιον, ἐνταῦθα τὸν στρατὸν ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἐς φύλαγγα
 καθίστη, καὶ ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις ἐγύμναζεν. ἤδη δὲ καὶ
 ἀποχωρῶσαν ὄρων τὴν ἐπισυναχθεῖσαν στρατιάν, ὡς εἶναι ἰκανὴν
 ἐξ ἀντιπάλου παρατυγὸν τοῖς ἐναντίοις συμπλέεσθαι, τῷ Δουκί C

14. ὑπαγάγεσθαι cod. 16. ἐνεγέγραπτο. Sic cod. 23. ὡς ἐξ
 ἰκανῆν ἐξ cod.

Bardam, cognomento Sclerum, virum insigniter fortem ac strenuum, cuius sororem Mariam, forma atque castitate praeter caeteras nobilitatam feminam, ante in matrimonio habuerat Ioannes (tametsi hanc quidem acerba percalerat mors): illum igitur inter Magistros militantem exercitibusque Thraciis praefectum, cum Russorum in Romanos effervescentium impetum acriter repelleret, post victoriam, quam nuper Scythis fuis reportaverat, ut demonstratum iam abs me est, accersivit Imperator, ducemque contra rebelles renunciatum in Asiam transmisit. Simul mandavit, si fieri posset, terram, nisi summa sit necessitas, civium sanguine ne inquinaret: verum ut honorum promissione, pecuniarum largitionibus et pactione impunitatis quotquot una cum defectore ruisent, reduceret. Ex quo illi item codicillos tradidit, sigillis imperatoris ex auro insignitos, in quibus scriptae erant tribunorum, ducum, patriciorum nominationes. His munerari eos mandaverat, qui, poenitentia ducti, spretoque tyranni dominatu, in Imperatoris fidem se conferrent. Ita Sclerus Magister, cum transmissio Bosphoro Dorylaeum pervenisset, eo copias evocat, in unumque contractas quotidianis exercitationibus subigit. Postremo, ubi vidit, idoneam circa se collectam manum, quae iam posset, occasione oblata, signa cum adversariis conferre,

A. M. 6479 Βάρδα και συγκηδεστῆ (ἀδελφὴν γὰρ τοῦ Φωκᾶ Κωνσταντίνου
Ind. 14 Πατρικίος, ὁ τοῦ Σκληροῦ σύναιμος, σύζυγον εἶχε) δηλοῦ
ταῦτα·

δ'. „Ἐπισηφαλῶς βουλευέσσω καὶ λίαν ἐπικινδύνως, ἀναλθην
κατὰ τῶν κρατούντων ἀπανθαιδισάμενος, καὶ τὴν ὀλέθριον μελε- 5
τήσας τυραννίδα, καὶ ὄπλα κατὰ τῶν ὁμοφύλων ἀράμενος, καὶ
καταμιάνας ἱερῶν οἴκων ἔδη ταῖς τῶν ἀπαιδευτῶν συνωμοτῶν
προνομαῖς. εἰς κενὸν ἠπατήθης, Πατρικιε, λέοντα νύσσω κοι-
μώμενον, τὸν ἀήττητον αὐτοκράτορα. οἶδας γὰρ, ὡς ἐν ταῖς
Δμάχαις ἐπιφανεῖς οὗτος, πολυάνθρωπα στρατόπεδα ἐκ τῆς φή- 10
μης καὶ μόνης ἐτρέψατο. πῶς οὖν, διεφθαρμένων ἀνδρῶν συμ-
βουλλαις ἀναπεισθεῖς, εἰς τοιοῦτον ὄλισθον ἐνσέσεικας σεαυτὸν;
ἀλλ', εἰ δοκεῖ, πεῖσθητί μοι, ὡς συγκηδεστῆ, καὶ φιλοῦντι,
καὶ τὰ λῶνα συμβουλεύοντι· καὶ ἀπώθου τὴν κακίστην τυραν-
νίδα, καὶ τῆς σωτηρίας ἀντιλαβοῦ, συγγνώμην τοῦ σφάλματος 15
αἰτησάμενος (ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἐγγνώμαι, μηδὲν σε πείσεσθαι τῶν
ἀηδῶν, οὔτε πρὸς τοῦ κρατοῦντος, οὔτε πρὸς ἄλλου τινός,
ἀλλὰ καὶ τῷ συνεπομένῳ σοι στίφει ἀμνηστειᾶ τῆς προπετείας
P. 73 δοθήσεται)· καὶ μὴ βουληθῆς τὸν θυμὸν ἐξοπλίσαι κατὰ σοῦ
τὸν βασιλικὸν, ὃς ἀπαραίτητός ἐστι τοῖς ἐγγνωμονεῖν οὐκ ἐθ- 20
λουσι. τῶν σεαυτοῦ λοιπὸν γενόμενος λογισμῶν μὴ προῆ τὴν
ἐσχάτην ἄγκυραν, ἀλλ', ἕως τὸ φιλάνθρωπον πρόκειται, ἕσπα-
σαι τοῦτο, ὅπερ εἰσαυθίς ἐπιζητῶν οὐχ εὐρήσεις, καὶ πολλὰ κα-
ταθρηνήσεις, σαυτὸν τῆς ἀβουλλίας μεμφόμενος.” Ὁ δὲ Φωκᾶς

21. πρὸς cod. Fort. πρὸς.

Bardae Duci, affini suo (quippe sororem Phocae Constantinus Patricius, Scleri frater, in matrimonium duxerat), haec significat:

4. „Consilium iniisti temerarium et insigniter periculosum, quando, impudenter in dominos contumax, calamitosam rebellionem meditatus, motis adversum cives armis sacrarum aedium delubra immanium coniuratorum direptionibus contaminasti. Falsa spe inductus, Patrici, leonem dormientem, invictum principem, irritasti. Non es nescius, illum in praeliis apparentem amplissimos exercitus vel sola fama in fugam convertisse. Qui igitur fit, ut, perditorum hominum consiliis obtemperans, in eiusmodi laqueos te ipse indueris! Sed, si videtur, mihi crede, ut affini, ut amico, ut ea suadenti, quae tibi maxime conducant: reiice a te hanc nefariam rebellionem, capesse salutem, delicti venia expetita (ego hoc tibi spondeo, non solum nihil te diri passurum, neque a domino nostro, neque ab alio quoquam, verum etiam manus, quae tecum sit, impunitatem inconsiderantiae datum iri): neque velis in te armare indignationem imperatoriam, inexorabilem prorsus illis, qui sanae mentis esse nolunt. Redi igitur ad ingenium tuum, noli dimittere ultimam ancoram, et, dum in promptu est misericordia, amplectere illam, quam posthac requirens haud obtinebis, teque ipsum tunc, multum conquestus, temeritatis accusabis.” Cu-

Βάρδας, τὴν δύναμιν ἀναλεξάμενος τῆς γραφῆς, ἀμείβεται A. C. 971
ταῦτα. „Ἄγαθόν τι χρῆμα καὶ θεῖον εἶναι τὴν συμβουλὴν ἐξεπι- I. L. 2
σταμαι, παλαιῶν βίβλους παραναγνούς καὶ αὐτός· ἰσχύεν δὲ
ταύτην τηλικαῦτα λογίζομαι, ὀπηνίκα θεραπέλιαν τὰ πράγματα
5 δέχονται. ὅταν δὲ περὶ αὐτὰ τὰ καιρία κινδυνεύωσι, καὶ εἰς τὰ Β
πύματα δεινὰ σννελαύνωνται, ἴσα καὶ τῷ μηδὲν ἰσχύεν οἶμαι
τὴν συμβουλὴν. ἐγὼ γὰρ ἀναλογιζόμενος, εἰς οἷας τύχας ὁ ἀνό-
σιος καὶ παλαμναῖος Ἰωάννης τὸ ἐμὸν συνέκλεισε γένος, τὸν μὲν
αὐτοκράτορα καὶ θεῖον ἐμὸν, εὐεργέτην δὲ αὐτοῦ, κοιμώμενον
10 λέοντα κτείνας ἀηλιεύς, ἐμὲ δὲ μάτην περιορίσας, τὸν τε φῶντα
καὶ τὸν ὀμαίμονα ὠμῶς καὶ ἀφιλανθρωπίως ἀποτυφλώσας ἐπὶ Fol. 305 r.
προφάσει μηδεμιᾶ, τὸν βίον ἀβίωτον τίθεμαι. διὰ ταῦτα μὴ
κάμνε προτρέπων, ἐς χεῖρας ἀλάστορος ἐχθροῦ τὴν ἐμαντοῦ
προλοθαι ζωήν. οὐδὲ γὰρ πείσεις. ἀλλ' ἀνὴρ ὢν καὶ αὐτός,
15 καὶ ἀκινάκην παρῆξωσμένος, ἀγωνίσομαι τοῖς κειμένοις τοῦ γέ- C
νους μου. πάντως δὲ δυοὶ πράγμασι τῆς τύχης ἠωρημένης, θά-
τερον τούτων ἐκβήσεται· ἢ γὰρ εὐκλείας βασιλικῆς ἐπιτεύξομαι,
καὶ τοῖς παλαμναίοις ἐντελὲς παρῆξω τὸ ἀνταπόδομα· ἢ γενναίως
τὸ μεμορμένον ἀπολοσομαι, μαροῦ τυράννου καὶ ἀνοσίτου ἀπαλ-
20 λαγείς.”

ἔ. Ταύτην ὁ Σκληρὸς Βάρδας ἀπειληφῶς τὴν γραφὴν, καὶ ἀπογνοὺς, ὡς οὐκέτι συμβουλίαις πείσει τὸν εἰς ἀπόνοιαν ἐκ προπετείας κατολισθίσαντα, τὴν στρατιάν κατὰ Ἰλας καὶ σπείρας

14. ἀλλ' — αὐτός. Vid. supra A. lin. 11.

ius epistolae significationem ubi Phocas Bardas perspexit, respondit ad hunc modum: „Consilium rem esse optimam atque divinam probe novi, nam volumina ab antiquis hominibus conscripta ipse quoque legi: tametsi illud quidem tunc modo valere arbitror, quando modicam res admittunt. Verum, quoties extremum periculum imminet, estque aliquis ad mala ultima compulsus, tantum pondus habere arbitror consilium, quam quae minimum. Ego mecum reputans, ad quas fortunas impius atque scelestus Ioannes meam familiam redegerit, eum et Imperatorem, patrum meum, benefactorem suum, ut dormientem leonem crudeliter obtruncasse, et me temere in exilium egisse, patrem autem fratremque saepe atque immaniter sine causa excaecasse, vitam meam minime vitalem existimo. Noli igitur in me hortando defatigari, ut manibus scelerati inimici vitam committam meam. Nunquam tu mihi facies fidem. Quin potius vir ero ipse quoque, et accinctus gladio manibus generis mei parentabo. Onino denique, quando inter duo extrema fluctuat fortuna, alterum eorum eveniet: aut imperatoriae dignitatis splendorem obtinebo, atque ultionem integram exigam a parricidis; aut fortiter fatum feram, ab impuro atque impio tyranno liberatus.”

5. Hanc epistolam ubi Bardas Sclerus accepit, abiecta spe, consiliis revocari posse hominem ex temeritate in insaniam prolapsam, exercitu in

- A. M. 6479 διατάξας, τὴν ἐπὶ τὸ Διπόταμον ἦε. ἐκεῖσε δὲ ἀφικόμενος,
 Ind. 14 **D** ἐς τὸ τοῦ Φωκῆ Βάρδα κατασκόπους ἑξαπιναιῶς στέλλει στρατό-
 πεδον, εἰς ἐπαιτούντων σχῆμα μετασκευάσας αὐτούς, δηλώ-
 σοντας τὰς βασιλικὰς ὑποσχέσεις καὶ ἀμνηστίαν τῶν τολμηθέν-
 των τοῖς προηγουμένοις τῆς στρατιᾶς, καὶ προσέτι ἀπαγγελοῦν- 5
 τας, ὡς, εἰ μὴ τοῦ ἀποστάτου θᾶπτον ἀποβῆραγιεν, καὶ πρὸς
 βασιλέα σπείσονται, τὸν στρατηλάτην μετὰ τῆς ὀμαιχμίας ἐπι-
 θήσεσθαι καιροφυλακήσαντα, καὶ ὡς ἀντιπύλοις χρῆσασθαι.
 οἱ δὲ, τούτων ἐνωτισθέντες τῶν λόγων, καὶ τοῦ ἐπ' ἀδήλοις
 σκιαμαχεῖν ταῖς τύχαις τὰς παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος δεδομένας 10
P. 74 τιμὰς ἐλεῖσθαι μᾶλλον συνοῖσον εἶναι σκεψάμενοι, νυκτὸς ἐπι-
 θούσης, τῆς τοῦ Φωκῆ διαστάντες ἐταιρίας, πρὸς τὸν στρατη-
 λάτην ἀπηυτομόλησαν. ὧν οἱ προὔχοντες Ἀνδράλειστος ἦν ὁ
 Πατρίκιος, αὐτανεψιὸς τοῦ Φωκῆ, καὶ ὁ Ἀμπελᾶς Συμεών.
 Βάρδας δὲ, τὸν τούτων δρασμὸν διαγνοὺς, καὶ ὅπως ἀπροφα- 15
 σίτως αὐτοῦ ἀπεβῆραγησαν, ἤσχαλλεν, ὡς εἰκὸς, καὶ τοὺς
 ὑπολειφθέντας ἰκετείας ἐξελιπάρει, μὴ καταπροδοῦναι λέγων αὐ-
 τὸν, καὶ ὃν συνίστορα Θεὸν καὶ ἔφορον τῶν ὄρκων πεπονήηται·
 ἀγωνίσασθαι δὲ μᾶλλον εἰς δύναμιν, καὶ οἱ δεινὰ πεπονθότε συν- 20
 Βάρασθαι· οὐδὲ γὰρ τὸν Σκληρὸν, ἔφη, αὐτοῖς ἐξισχέειν συστά-
 ῃν ἀντικαθίστασθαι, εἴγε μὴ νωθρῶς αὐτοὶ καὶ ἀνεμιένως χω-
 ροῖεν ἐπὶ τὸ πολεμεῖν. καὶ ὁ μὲν ἐλιπάρει ταῦτα ποτνιῶμενος·
 οἱ δὲ, καὶ αὐθις τοῦ στρατοπέδου ἐπεκρέοντες, τῷ στρατηλάτῃ
 Σκληρῷ προσετίθεντο. λέγεται βυθελίας ἄρτι νυκτὸς ἐνισταμένης,

3. δηλώσαντας cod. 8. Fort. χρήσεσθαι.

alas et numeros descripto, versus Dipotamum movet. Quo cum pervenisset, in Phocae castra ex improviso exploratores mittit, mendicorum habitu, qui Imperatoris pollicitationes impunitatemque delictorum praefectis copiarum declarent, nunciantque praeterea, nisi extemplo a defectore recedant, atque cum Imperatore paciscantur, Magistrum infestum iam cum ipsius manu eos aggressurum, hostiumque numero habiturum. Quae cum audissent, reputantes, ex re sua esse, dignitates ab Augusto oblatas inani labori incertisque fortunae anteferre, ubi nox supervenit, relicto Phocae sodaliticio ad Magistrum transfugunt. Ex his principes fuerunt Andraelestus patricius, consobrinus Phocae, et Simeon Ampelas. Cognita horum fuga Bardas, quamque subito a se defecissent, graviter, ut par erat, rem tulit, remanentesque supplicibus verbis imploravit, orans, „ne cum sese proderent, tum Deum, quem testem inspectoremque sacramenti adhibuissent: quin depugnarent potius pro viribus, sibi indigna passo opem ferrent: neque vero Sclerum satis firmum esse ad signa conferenda, modo absque inertia atque desidia ipsi in aciem venirent.” Haec is precibus atque obsecratione usus: illi nihilominus ex castris elabi, ad Magistrumque se conferre non intermiserunt. Multa iam nox erat, cum fuga sociorum vehementer pericul-

περιπαθῆ γενόμενον τὸν Φωκῶν τῷ δρασμῶ τῶν συνωμοτῶν, A. C. 971
 ἀγρυπνεῖν καὶ ἀλύειν, εὐχαῖς τε τὸ θεῖον ἐξιλεοῦσθαι, τὸ Δα- I. I. 2
 βιδικὸν ἐκεῖνο κατεπέδοντα λόγιον· Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδι- Fol. 305 v.
 κοῦντάς με. ἀφνίδιον δὲ φωνὴν ἐξ ἄερος ἐνηνεγμένην αὐτοῦ τὰ
 5 ὤτα περιβομβεῖν, μὴ περαιτέρω τοῦ ψαλμοῦ χωρεῖν διακελεύου-
 σαν· ὡς τοῦ στρατηλάτου Βάρδα κατ' αὐτοῦ τὰ τοιαῦτα τοῦ C
 ψαλμοῦ προεξακτῆσαντος λόγια. ἐπιτρὶς δὲ αὐτῷ τῆς τοιαύτης
 ἐνηχηθείσης φωνῆς, θαμβηθῆναι τε τῷ καινῷ τοῦ χρησμοῦ,
 καὶ τῆς ἐνῆς διαναστῆναι περιδεῶς, καὶ τὴν τῆς ἔω φαῦσιν ἐκ-
 10 δέχεσθαι.

ς'. Ἦδη δὲ τῆς ἡμέρας σταθερῶς διαυγαζούσης, τοῦ ἵππου
 ἐπιβῆναι καὶ διῆναι τὸ στράτευμα, ἕρῃσαι τε τοῖς πεδίλοις τὸν
 ὀφθαλμόν. ἕρῃσαντι δὲ φαντασίαν γενέσθαι ἀλλόκοτον. δόξαι
 γὰρ οὐκ ἔρυσθαι ταῦτα τυγχάνειν, ἀκραιφνῶς δὲ μελεμβαφῆ.
 15 ἕρῃσθαι τε τοὺς ἀμφ' αὐτὸν, ἀνθ' οὗτον τὸν τοσοῦτον πλάνον
 καθυποσταῖεν, καὶ μὴ τὰ τῆς βασιλείας, ἀλλ' ἰδιωτικὰ, αὐτῷ
 ἐπορέξειεν πέδιλα. τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι, τὰ κοκκοβαφῆ πέλειν, D
 αὐτῷ δὲ ταῦτα κατανοεῖν ἀκριβῶς συνεβούλευον. τὸν δὲ ἐπιβα-
 λῆν τούτοις τὸν ὀφθαλμόν, καὶ ἔρυσθαι ταῦτα καταμαθεῖν,
 20 καθάπερ ἔτελλον ἀνέκαθεν. τοῦτο δεύτερον ἀπαίσιον οἰωνὸν ὃ
 Φωκῶς λογισάμενος τὸ τεράστιον, ὄρων δὲ καὶ τὴν στρατιάν
 αὐτοῦ δύσταμένην καὶ ἀφηγιάζουσαν, ἔγνω παντὶ τρόπῳ διασω-
 ζειν ἑαυτόν. μέσσην οὖν τῶν νυκτῶν τῶν οἰκιοτάτων τριακοσίους

3. δία. — με. Psalm. XXXIV. 1. 12. τοῖς — ἕρῃσαντι δὲ.
 Locus corruptus in Codice: τοῖς πεδίλοις τῶν ὀφθαλμῶν. ἕρῃσαν
 δὲ φαντασίαν.

sus Phocas, insomnis atque moestus, precibus, ut perhibetur, placare numen
 studens, Davidicum illud funderet carmen: „Iudica, Domine, nocentes me.”
 Ibi subito vocem ex aëre delatam aures circumsonasse eius ferunt, qua porro
 pergere in psalmo vetaretur: adversus se Bardam Magistrum ea ipsa psalmi
 verba praeoccupasse. Quae vox postquam esset ter ab illo exaudita, pro-
 digio vaticinii stupefactum eum perterritumque e lecto surrexisse, aurorae
 lucem exspectasse.

6. Die iam illustri eum conscenso equo castra perequitasse, oculumque
 in calceamenta fixisse. Id dum faceret, visionem obiectam ei esse mirabi-
 lem. Quippe non rubra illa ei apparuisse, verum ut prorsus atra. Ita in-
 terrogasse suos homines, quare commisso tanto errore non imperatoria sibi,
 sed privatae fortunae, calceamenta porrexissent. Illos contra, blattea esse:
 modo accuratius ea inspiceret. Tum ipsum coniecisse in ea oculum, ru-
 braque esse intellexisse, quemadmodum a principio fuissent. Id portentum
 iam alterum funestum omen arbitratus Phocas, simul quod videret disiden-
 tes milites, neque dicto audientes, suae salutis quoquo modo rationem ha-
 bere statuit. Proinde nocte media hominum maxime sibi addictorum tre-

- A. M. 6479 ἔς τὸ ἀσφαλὲς ὀπλισμένους ἀνελιφῶς, λάθρα τοῦ χάρακος ἔξει-
 Ind. 14 σι, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ τῶν Τυράννων φρούριον ἄγουσαν, ὃ Ἀντι-
 P. 75 γοὺς κέκληται, ἦει· ὅπερ, τὸ τῆς τύχης παλλμβολον ὑφορώμενος,
 ἐκ πολλοῦ ἐκρατύνατο, σίτον ἐν αὐτῷ καὶ παντοδαπὴν χιλὸν ἐπι-
 δαψιλευσάμενος. ὃ δὲ χῶρος, ἵνα τῷ Φωκᾷ Βάρδα ὁ συνασκι- 5
 σμὸς διαλέλυτο, Βαρδύηττα ἐκαλεῖτο ἀνέκαθεν. Βάρδας δὲ ὁ
 στρατηλάτης, τὸν δρασμὸν διαγνοὺς τοῦ Φωκᾶ, συνάμα λογά-
 σιν ἐξιππασάμενος, ἔθει διώκων. ἀλλ' αὐτοῦ μὲν διήμαρτεν,
 ἤδη τῷ φρουρίῳ ἀνασωθέντος· τῶν δὲ τούτου συνωμοτῶν ὕσους
 ζωγρίας εἰληφε, τῶν ὀφθαλμῶν ἀπεστέρησε, προστεταγμένον 10
 πρὸς βασιλείῳ ἔχων αὐτό. λέγεται δὲ τὸ χωρίον, ἵνα τοῖς ἀθλί-
 οῖς τὸ τοιοῦτον συνέβη ἀτύχημα, Τυφλοβιβάρια ὀνομάζεσθαι.
 Βέμοιγε οὖν ἐπεισι θανμάζειν, ὅπως ἐξ ἐπιποίας τινὸς οἱ πάλαι
 κινούμενοι ἄνθρωποι ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἐκβάσεως προση-
 κόντως καὶ καταλλήλως τὰς προσηγορίας τοῖς τόποις ἐτίθεισαν. 15
 ἐπεὶ λέγεται καὶ Λέοντα τὸν Φωκῶν, τὸν πρὸς πάππου θεῖον τοῦ
 Βάρδα, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκοπήναι ἀηλεῖς, ὀνομάζεσθαι δὲ
 τὸν χῶρον, καθ' ὃν τὴν τοιαύτην ὑπέστη ποινήν, Ὠηλέοντα,
 Fol. 306 r. πρὸς δὲ τῆς ἀγροικικῆς ἰδιωτείας κεκλησθαι Γωλέοντα. ἀλλὰ τὰ
 μὲν τῶν τίσεων χωρία τοιαύτας ἀνέκαθεν τὰς ἐπωνυμίας εἰλήφε- 20
 σαν. οὐ παρέλκον δὲ ἴσως δόξει τὸ καὶ τὸν τρόπον τῆς τοῦ Λέον-
 τος ἐκτυφλώσεως κατὰ παραδρομὴν ἐξεπεῖν.
- C. ζ. Ἄρτι τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος φθινάδι νόσω τῶν ἐνθεν

2. τῶν Τυράννων. Cedrenus II. 670. C. τὸ Τυροποιόν. 6. ἐκα-
 λεῖτο. Fort. καλεῖται. 16. κάκκον eod.

centos, probe armatos, sequi sese iussit, valloque clam egressus Tyrannorum castrum versus, quod Antigus vocatur, fugere coepit. Id castellum, fortunae inconstantiam verens, iam dudum communierat, comportatis eo frumento et cuiusque modi alimentis. Locus autem, quo in loco Bardae Phocae exercitus dilapsus est, Bardaëtta nominabatur antiquitus. Inter haec Bardas Magister, Phocae fuga cognita, profectus cum lectis equitibus confestim est insecutus. Quamquam hunc quidem nactus non est, quod in castellum pervenerat incolumis: ex coniuratis autem quotquot captivos fecit, luminibus privavit, sicut erat illi ab Imperatore mandatum. Locusque, in quo miseris usu venit eiusmodi calamitas, inde dicitur Typhlovivaria appellari. Qua in re mirari subit, quemadmodum quasi quodam instinctu moti vetusti mortales apte et convenienter ex rerum eventu nomina locis posuerint. Quippe et Leonī Phocae, patruo magno Bardae, oculos crudeliter erutos esse perhibent, locumque, ubi poenam illam subierit, Oēleonta nuncupatum, Goleonta agresti consuetudine vocari. Ita loca punitivum antiquitas talia nomina invenerunt. Neque abs re fortasse videbitur, si quo pacto excaecatus fuerit Leo, in transitu demonstravero.

7. Leo Imperator cum tabe consumtus diem suum obiisset, Alexander,

μεταναστάντος, καὶ Ἀλεξάνδρου, τοῦ αὐτοῦ συναίμου, κατό- A. C. 971
 πιν ἐκείνω συναπελθόντος, τῆς δὲ Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς πρὸς τε I. L. 2
 Κωνσταντίνου, τοῦ τιθηνουμένου παιδὸς αὐτοῦ, καὶ τῆς Ἀθ-
 γούστης Ζοῆς, ἐπισφαλῶς φερομένης, Συμεῶν, ὁ τῶν Μυσῶν
 5 ἀρχηγός, ἀνὴρ τολμητίας καὶ θερμορῆγός τὰ πολεμικά, πάλαι
 σφαδάζων, καὶ τὴν κατὰ Ῥωμαίων μάχην ἰσθίων, εὐκαιρίας
 δραξάμενος, λεηλατῶν οὐκ ἀνίη Μακεδονίαν καὶ Θράκην· εἰς
 ἀπόνειάν τε τὴν Σκυθικὴν καὶ συνήθη ἐπαρθεῖς, αὐτοκράτορα
 ἑαυτὸν ἀνακηρύττειν Ῥωμαίοις ἐκέλευεν. οἱ δὲ, τὴν ὑπαιθρον D
 10 ἀλαζονείαν καὶ ὕβριν τοῦ Σκύθου μὴ φέροντες, τὰ ὄπλα κινεῖν
 κατ' αὐτοῦ ἔγνωσαν. καὶ δὴ Λέοντα τὸν Φωκῶν, ἀνδρεία καὶ
 τροπαίοις τηρικαῦτα τῶν λοιπῶν στρατηγῶν ὑπερφέροντα, ἀρ-
 χηγὸν τῆς στρατιᾶς προστησάμενοι καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν
 ἀνειπόντες· Ῥωμανὸν δὲ, τῶν ἐμπύρων νεῶν προχειρισάμενοι
 15 ναύαρχον (Δρουγγάριον τῶν πλωτῶν τὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἀφι-
 γμένον ἀρχὴν ὀνομάζουσι)· τὸν μὲν ἐκ γῆς, τὸν δὲ ἐκ θαλάσσης,
 Μυσοῖς ἐπιτίθεσθαι προὔπεμψαν. περαιοθέντα δὲ τὸν Λέοντα
 καὶ τὴν Μυσίαν κατειληφότα φασὶ ἐκτόπως διαγωνίσασθαι, καὶ P. 76
 ἀναρίθμητα πλήθη κατακόψαι τῶν δυσμενῶν, ὡς τὸν Συμεῶν
 20 εἰς ἀπορίαν συναλαθῆναι δεινὴν, καὶ ἀμηχανεῖν ὅτι καὶ δράση,
 καὶ ὅπως ἐκφύγη οὕτω θρασὺν ἄνδρα καὶ ἀκαταγώνιστον. ἦδη
 δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπειρηκότων Μυσῶν καὶ πρὸς φυγαδεῖαν τρε-
 πομένων, ἀγγέλιαν πρὸς τινος λέγεται τῶν ὑπασπιστῶν ἀνενε-
 χθῆναι τῷ Λέοντι, ὡς ὁ Δρουγγάριος Ῥωμανὸς αὐτοῖς ἰστίοις

frater eius, post eum item ex hac vita migrasset, imperium autem Roma-
 num sub eius filio Constantino, inter nutrices etiamtum versante, Zoëque
 Augusta, non sine difficultate administraretur, Simeon Moesorum princeps,
 homo audax belloque fervidus, iam pridem ira incitatus expeditionemque
 contra Romanos moliens, tunc opportunitatem nactus Macedoniam Thra-
 ciamque populari non intermisit: quinetiam, Scythica et consueta amentia
 elatus, Romanos Imperatorem sese renunciare iussit. Hi, apertam insolentiam
 Scythae atque arrogantiam minime ferentes, arma sumere adversus
 eum constituerunt. Itaque Leonem Phocam, virtute atque victoriis praeter
 caeteros tum duces excellentem, copiis praefectum Domesticum scholarum
 declarant: Romanum igniferis triremibus praeesse iubent (Drungarium rei
 navalis evectum ad id imperium vocant): alterum ut terra, alterum ut mari
 Moesos invaderet, mittunt. Ibi Leonem, postquam transiectu facto Moesiam
 ingressus esset, acriter ferunt praeliatum, atque innumerabilem mul-
 tudinem hostium concidisse, adeo ut Simeon, magna consilii inopia affectus,
 nec quid faceret, haberet, nec quomodo effugeret et manibus ducis fortis
 adeo et invicti. Iam cum caeteri quoque Moesi animo abiecto fugam med-
 itarentur, ecce a quodam e schola protectorum Leoni nuncius allatus dicitur,
 Romanum Drungi praefectum solvisse ancoras, ventum in puppi habere,

A. M. 6479 ἀπάρας, κατὰ πρόμναν ἰσταμένου τοῦ πνεύματος, ἔριστι τυ-
 Ind. 14 ραννίδος ἀποπλέει εἰς τὸ Βυζάντιον. τὸν δέ, τῷ ἀπαισίῳ τῆς
 Βῤαγγελλίας περιαληθήσαντα, διαλύσαι τε τὸν συνασπισμὸν, καί,
 νῶτα τοῖς Μυσοῖς δόντα, ἐπέγεσθαι πρὸς τὴν βασιλεύουσαν,
 εἰ πως τὸν τοῦ Ῥωμανοῦ προτερήσοι ἐπέπλου, καὶ τῆς Ῥωμαῖ- 5
 κῆς ἡγεμονίας ἐγκρατῆς γένοιτο. τὸν δέ Συμεῶν, τὴν ἀπροφά-
 σιστον καὶ ἀλλόκοτον ἰδόντα Ῥωμαίων φυγὴν, ἐνδοιάσαι μὲν ἐς
 τὸ παραυτίκα, μὴ τι σκαιωρούμενον εἶη, καὶ ὄλεθρος Μυσοῖς
 ἐπισομένοις ἐγγένηται· μαθόντα δὲ ἀνὰ κράτος φεύγειν αὐτοὺς,
 ἔπεσθαι τε, καὶ ἄπειρα πλήθη συγκόψαι ἀνηλεῶς. καὶ νῦν ἐστὶν 10
 ὄρῃν εἰσέτι σωρείας ὄστων παρὰ τὴν Ἀγγιῶλον, καθ' ἣν ἀκλεῶς
 συνεκόπη τότε φεύγον τῶν Ῥωμαίων τὸ στράτευμα. ὁ δὲ Λέων,
 C ἐπέπερ ὑστέρησε τῆς εἰς τὸ Βυζάντιον ἀφίξεως, καὶ τῆς ἐπι-
 Fol. 306 ν.δος ἡμάρτανεν (ἔφθη γὰρ ὁ Ῥωμανὸς τὴν βασιλειον ἐστὶαν κα-
 τεληφῶς καὶ Πατῆρ Βασιλέως ἀναβῆθεις), ἐς τὴν Ἀσίαν διὰ τῆς 15
 Ἀβύδου περαιωθείς, πρὸς ἀποστασίαν ἀπέκλινε, καὶ πολλὰ τῷ Ῥω-
 μανῷ καὶ τῇ πολιτεῖα παρίσχε πράγματα, κατατρέχων, καὶ τοὺς
 ἐτησίους φόρους ἀφαιρούμενος, καὶ τοὺς ἀντικαθισταμένους χει-
 ροῦμενος. ἤδη δὲ τῷ χρόνῳ τοῦ ληστρικοῦ διασκεδασθέντος, καὶ εἰς
 τοῦμπαλιν αὐτῷ ὑπονοστήσαντος τοῦ βουλευμάτος, φουγαδεῖα χρή- 20
 σασθαι, συλληφθῆναί τε καὶ ὠμῶς ἐκκετηθῆναι τοὺς ὀφθαλμοὺς.

D ἦ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως. Φωκᾶ δὲ ἐπειγομένῳ τηνικαῦτα

11. ὄστων. Vid. supra 13. D. Ἀγγιῶλον. Cedrenus II. 22. Ἀλλὰ
 — Φωκᾶ δέ. Sic emendavi. In Codice est: Ἀλλὰ ταῦτα μὲν (sic)
 Φωκᾶ τηνικαῦτα κ. τ. λ. Possis tamen quoque scribere, Ἀλλὰ τότε
 μὲν Φωκᾶ ἐκ. Vid. infra 320 recto.

passis velis Constantinopolim properare, eo consilio, ut imperium appete-
 ret. Hic vero Leonem, acerbo nuncio graviter affectum, ordines solvisse,
 et, terga Moesis dantem, iter ad reginam urbium direxisse, si forte, Ro-
 mani navigationem praeveniens, ipse moderamina invaderet rei Romanae.
 Simeonem, cum, ignarus causae, insolentem Romanorum regressum conspi-
 ceret, primo suspicionem habuisset, ne quid doli subesset, et exitium Moe-
 sis insequentibus pararetur: mox, ubi effusa fuga ruere comperisset, in-
 secutum infinitam multitudinem crudeliter occidisse. Et conspiciuntur ad
 hodiernum diem acervi ossium ad Anchialum, ubi tunc fugiens caesus tur-
 piter Romanorum exercitus est. Leo, quod serius Constantinopolim adve-
 nerat, spe deiectus (iam enim Romanus palatio occupato Pater Augusti
 proclamatus erat), in Asiam per Abydum transvectus defectionem fecit, mul-
 taque posthaec et Romano et reipublicae negotia facessivit, tum incursio-
 nibus, tum tributa annua intercipiendo, fuis qui contra nitebantur. Iam
 vero, praedatoria eius manu decursu temporis dilapsa, cum consilium con-
 tra ipsius sententiam exitum habuisset, eum fugae se commendasse, com-
 prehensumque effosis oculis crudeliter excaecatam.

8. Leonis rebellio hunc in modum conquievit. Phocam autem tunc ad

ἐπὶ τὸ φρούριον, καὶ οὐραγοῦντι τῶν ἀμφ' αὐτὸν, τῶν ἐπι- A. C. 971
 θεμένων αὐτῷ τις ἐξίππασάμενος, θρασὺς καὶ ἀγέρωχος, ἐπήει, I. I. 2
 ἐπανατείνων τὸ ξίφος μετ' ἀπειλῶν, καὶ πλήττειν ἐπιχειρῶν. ὁ
 δὲ ἀπαλλάττεσθαι τὴν ταχίστην παρήγει, τὰς κατασχοῦσας αὐ-
 5 τὸν τύχας εὐλαβηθέντα. δεῖν δὲ, θνητὸν ὄντα, τὸ ἕστατον
 πάντως ὑφορᾶσθαι τῶν πραγμάτων καὶ ἄπιστον, καὶ μὴ προστι-
 θέναι κακοδαιμονοῦντος ἀνδρὸς τοῖς ἀλγήμασιν ἄλλημα. ἀρκεῖν
 γὰρ τὰ περιστοιχίσαντα τοῦτον δεινὰ, ἕτινα εἰς τοῦτο δυσπρα- P. 77
 γίας αὐτὸν περιήλασαν, ὡς φηγάδα τῶν καθορᾶσθαι τὸν τῆς Ῥω-
 10 μαϊκῆς καταρῆξαντα στρατιῶς. ὁ δὲ, ὕθλον τῆνάλλως τοὺς τοιοῦ-
 τούς λόγους τιθέμενος, πλησιέστερον ἦει, πλήττειν πειρώμενος.
 ὁ δὲ Βάρδας, τὴν παρηωρημένην κορύνην μεταχειρισάμενος,
 αἰφνιδίον τε συστραφεὶς, κατὰ τῆς κόρυθος παῖει τὸν ἄνθρω-
 15 πον· ὁ δὲ, αὐτῇ κυνῇ κατευγείς τὸ κρανίον, ἄναυδος τῇ γῆ
 προσαράσσειται· καὶ οὕτως ἐς τὸ φρούριον ὁ Φωκᾶς διασώζεται.
 Βάρδας δὲ, ὁ στρατηλάτης καὶ Μάγιστρος, τὸ φρούριον κυ-
 κλωσάμενος, παρήγει τῷ Φωκᾷ Βάρδα, τὴν εὐμένειαν τοῦ κρα-
 τοῦντος αἰτήσασθαι, καὶ τοῦ τειχοῦ κατιέναι ὡς τάχιστα. ὁ δὲ, B
 20 ἐπεὶ ἐς ἀμηχανίαν ἐσχάτην καὶ δεινὴν ἀπορίαν συνειληπτο, πολ-
 λὰ γνωματεύσας καὶ λογισάμενος, ἔγνω ἐνδοῦναι τῇ τύχῃ, καὶ
 εἶξαι τοῖς κρατοῦσιν, εἰ ἀπάθειαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν φιλότατων
 λήθοιτο. παραντίκα οὖν πίστεις ἐξιιτησάμενος, ὡς οὐδέν τι τῷ
 ἀηδῶν πείσεται, καὶ ταύτας πρὸς τοῦ Σκληροῦ εἰληφῶς, κάτει-
 σι τοῦ φρουρίου σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις. ὁ δὲ τούτους δεξάμε-

5. δεῖ cod. 6. προστιθέναι. πρὸς τὸ θέναι cod.

castellum properantem, cum agmen suorum clauderet, ex insequentibus ali-
 quis, audax et protervus, provectus ante caeteros invasit, gladiumque cum
 minis elatum infligere conatus est. Is cum monet, protinus retro regredia-
 tur, praesentem suam fortunam veritus. „Debero eum, ut mortalem, ne-
 cessario inconstantiam infidelitatemque fortunae extimescere, neque ad
 aegritudines viri calamitosi novam addere. Satis malorum se circumstare,
 quae in eas se adduxissent angustias, ut qui Romanae armorum praefuis-
 set, is fugitivus nunc conspiceretur.” Hic, eiusmodi voces flocci non fa-
 ciens, propius accessit, ferire conans. Tum Bardas, arrepta casside quam
 suspensam gerebat, subito conversus hominem in galeam percussit; is, per-
 fracta simul et modum et calvaria, voce nulla missa, in terram defertur.
 Phocas hunc in modum in castellum incolumis pervenit. Quod cum Bardas,
 dux et Magister, exercitu circumdedisset, suavit Phocae, ut ad clementiam
 principis confugeret, deque munitione quamprimum exiret. Is, ubi erat
 ad summam angustias magnamque rerum inopiam redactus, multis agitatibus
 perpensisque sententis, fortunae cedere statuit, dominantibusque subli-
 cere sese, modo hapunitatem cum suam tum carorum suorum impetraret.
 Ita eventigio fide postulata, ne quid incommodi caperet, ubi hanc a Sclero
 accoepit, una cum uxore ac liberis de castello descendit. Is eos receptos

A. M. 6479 *νος ἀλόπως ἐφρούρει, ἀναφέρει τὰ ξυναχθέντα πρὸς βασιλέα,*
 Ind. 14 *ἐρόμενος ὅ,τι δεῖ καὶ ποιεῖν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἐδήλου,*
τὸν μὲν τοῦ Φωκᾶ Βάρδα, κληρικὸν ἀποκαρέντα, ἅμα συζύγω
Καὶ τέκνοις ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ περιορίσαι· αὐτὸν δὲ, τὰς δυνάμεις
 Fol. 307 r. *ἀνεληφότα, ἐς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου διαπερῶν, 5*
χειμεριοῦντα πρὸς τὰ ἐκεῖσε χειμάδια· ὡς, ἦρος εὐθὺς ἐπιγυνο-
μένου, καὶ αὐτὸν βασιλέα μετὰ τῶν ὑπισπιστῶν ἐσκορπεύσαι
κατὰ Σκυθῶν· μηδὲ γὰρ τὴν τούτων ἀκάδεκτον ὄβριον καρτερεῖ-
σαι λοιπόν.

θ'. Οὗτοι γὰρ, τὴν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης τοῦ στρατηλάτου 10
Βάρδα διαγνόντες ἄπαρσιν, ἐς τὴν Ἀσίαν παρὰ βασιλέως στα-
λέντος διὰ τὸν ἔναγχος ἀναβήμισθέντα πρὸς τοῦ Φωκᾶ Βάρδα
νεωτερισμὸν, καθάπερ μοι ἤδη ἐβρήθη, τὰ μέγιστα Ῥωμαίους
ἐσίνοντο, αἰφνιδίους ἐπεξελάσεις ποιούμενοι, καὶ τὴν τῶν Μα-
 D *κεδόνων ληϊζόμενοι καὶ δηοῦντες ἀφειδῶς· τοῦ τὴν ἐπιστολίαν 15*
τῆς ἐνταῦθα στρατιᾶς ἐγχειρισθέντος Ἰωάννου Μαγίστρου, ᾧ
Κουρκούας ἐπώνυμον, ἐς ῥαστώνην καὶ πότους, παρὰ τὸ εἶδος,
ἀποκλίνας, ἀπέλωσ τε καὶ ἀμαθῶς κεχρημένον τοῖς πράγμα-
σι· τῷ τοι καὶ ἐς αὐθάδειαν καὶ θράσος τὰ Ῥωσικὰ ἐπήρθη φρο-
νήματα. τὴν ὑπέραυχον τοιγαροῦν ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὸν 20
ἀντικρὺς προπηλακισμὸν μὴ στέγων ὁ βασιλεὺς, παντὶ σθένει κο-
λοῦειν καὶ κατασπᾶν ἠπέιγετο ἐκ τοῦ συστάδην τούτοις συμπλέκε-
σθαι. ἐντεῦθεν καὶ τὰς ἐμπύρους τριήρεις ἐρματίζειν προσέταττε,
 P. 78 *καὶ σίτου πλῆθος ἐς τὴν τοῦ Ἀδριανοῦ πόλιν διὰ τῶν σιτηγῶν*

1. Fort. ἀναφέρει τε. 2. αἰρόμενος cod.

incolumes asservat: de pactis ad principem refert: quid opus sit facto interrogat. Rescripsit Ioannes Imperator, „Bardam Phocam, clericum factum circumtonsumque, cum coniuge atque liberis in Chium insulam amandaret: ipse, abductis copiis, in Europam per Hellespontum transiiceret, in hibernisque, quae per loca illa sint, hibernaret: nam primo vere ipsum Imperatorem cum scholis in Scythas moturum: eorum effraenatam insolentiam tolerare diutius se nolle.”

9. Etenim Scythae, de Bardae ducis ex Europa discessu certiores facti, qui ob excitatam modo a Barda Phoca seditionem in Asiam ab Imperatore erat missus, ut iam dictum est a me, plurimum Romanos vexabant, incursionibusque derepente factis improbe diripiebant vastabantque Macedonia: quod Ioannes Magister, cognomento Curcuas, cui copiarum in illis partibus commissa erat cura, desidiae atque potationibus praeter modum deditus, imperite atque imprudenter res administrabat; ex quo ad arrogantiam fiduciamque Russorum se erexerant animi. Quorum superbam insolentiam et manifestas contumelias cum non ferret Imperator, omni vi repellere et deicere properabat, praelio collatis signis facto. Proinde et igniferas triremes onerari iussit, et comportari Adrianopolim frumentariis

πλοίων κομίζεν, καὶ χορτάσματα τῶν ὑποζυγίων, καὶ ἀποχρῶν- A. C. 971
 τα ὄπλα τῇ στρατιᾷ, ὡς μήτινος τούτων κατὰ τὸν καιρὸν τῶν I. 1. 2
 ἀγώνων οἱ Ῥωμαῖοι σπανίζοιεν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο,
 Θεοδώραν, τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρο-
 5 γεννήτου παῖδα, ὁ Ἰωάννης πρὸς γάμον ἡρμόσατο, κάλλι μὲν
 καὶ σώματος ὥραις οὐ τι λαν οὐσαν ἀριπρεπῆ, σωφροσύνη δὲ
 καὶ ταῖς παντοδαπαῖς ἀρεταῖς ἀδελφίως τοῦ Θήλεος ὑπεραίρου-
 σαν. Νοέμβριος μὲν ἐνειστήκει, ἔτει δευτέρῳ τῆς τούτου ἡγε-
 μονίας, ὅτε ἡ γαμήλιος ἐτελεῖτο ἐστίασις. καὶ θυμηδία τις κα- B
 10 τεῖχε τὸν δῆμον ἀβρόητος, ἀντ' ὧν ἤθους εὐμενεῖα καὶ τρόπων
 χρηστότητι τὸ ὑπήκοον ὁ βασιλεὺς ἔθυνε· θαυμαζόμενος μάλι-
 στα, ὅτε μεγαλοπρεπῆς τις ὦν καὶ ἀρχικὸν κεκτημένος τὸ φρό-
 νημι, προσηγῆς τε καὶ ἐπεικῆς τοῖς ὑπηκόοις ἐδείκνυτο, προ-
 χείρως τοῖς χρῆζουσιν ἐπιδαπιλεύων τὸν ἔλεον. ἀλλὰ τότε μὲν,
 15 φιλοτησίαις καὶ θεύτρων ἰμιλλαῖς τὸν δῆμον φιλοφρονούμενος,
 κατὰ τὸ Βυζάντιον διεχειμάζε καὶ τὸν τοῦ ἤρος καιρὸν ἐξεδέχετο,
 τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἔξασκῶν ὁσημέραι λογύδας τὴν ἐνόπλιον κατὰ
 θάτερα δίνησιν καὶ τὴν παντοδαπὴν τοῦ πολεμῆν ἐμπειρίαν, ὀπό-
 ση παρὰ τὰς μάχας τοῖς ἀλκιμωτάτοις ἀνδράσι ἐπιενόηται.

14. *Ελεον.* Vid. supra 59. D.

navibus commeatum plurimum, itaque pabulum iumentis, et armorum quan-
 tum sat esset militibus, ne quid earum rerum dimicationis tempore Romanis
 decisset. Haec dum parantur, Theodoram, Constantini Porphyrogeniti Imp.
 filiam, Ioannes in matrimonium duxit: pulchritudine corporisque elegantia
 non ita insignem, pudore autem omnique virtutum genere mulieribus sine
 controversia antestantem. Mensis November tunc agebatur, anno altero
 principatus eius, cum nuptiarum solennia fierent. Quo tempore maior quam
 ut dici possit laetitia populum tenebat, propterea quod miti animo magna-
 que morum facilitate regebat subditos Imperator: praedicatus maxime,
 quod et magnificus esset, et indole praeditus regia; simul, quod benignum
 se et aequum civibus praeberet, liberaliter egentibus stipem erogans. Ita
 tunc, congiariis ludisque in theatro munerata plebe, Constantinopoli hiber-
 nans vernum tempus praestolabatur: lectam autem circa se manum quotidie
 in armatis utroqueversum conversionibus, in omnibusque belli meditationi-
 bus exercebat, quotquot a fortissimis viris sunt ad praeliorum usus exco-
 gitatae.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Η

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER VIII.

ARGUMENTUM.

Ioannes Trimisces expeditionem contra Russos parat. Classis prope Constantinopolim lustrata ad Istrum praemittitur (Cap. 1). Ioannes, urbe relicta, castra ponit ad Adrianopolin. Oratio eius ad duces exercitus (2). Iterum oratione animos eorum confirmat (3). Ioannes in Bulgariam descendit. Proelium ad Praesthlabam (4). Praesthlaba oppugnata (5). Theodosii potissimum audacia expugnata. Rex Bulgarorum cum uxore et liberis captus (6). Postidie arx quoque vi capitur (7). Imperator Sphenothlabe iterum condiciones offert (8). Quibus spretis cum exercitu progreditur: acies utrinque instruitur (9). Primum proelium ad Dorygetolum. Russi in oppidum se recipiunt (10).

A. M. 6480 α'. *Τῆς δὲ χειμερινῆς κατηφείας εἰς ἑαρινὴν αἰθρῖαν μεταβα-*
Ind. 15 *λούσης, τὸ σταυρικὸν σημεῖον εὐθὺς ἄρας ὁ βασιλεὺς, κατὰ τῶν*
A. C. 972 *Ταυροσκυθῶν ἠπέλειτο. καὶ δῆτα τῶν ἀνακτόρων ἔξαναστὰς,*
I. I. 8 *τῷ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ κατὰ τὴν Χαλκὴν τιμωμένῳ σηκῷ*
P. 79 *πρόσεισι, τὸ θεῖον ἐξευμενισόμενος. ὄνπερ ἀθρήσας ἐστενωμέ-*
Fol. 307 v. *νον εὐκτῆριον, μόλις που πεντεκαίδεκα χωρεῖν ἔνδον ἄνδρας δυ-*
νάμενον, σχολιάν τε καὶ δυσπρόσοδον, ὡσεὶ τινα ἐλικοειδῆ λα-
βύρινθον ἢ κρησφύγετον κεκτημένον τὴν ἄνοδον, ἔξωτῆς ἐγκε-

1. *Hiberno squalore in vernam mutato serenitatem, Imperator, sublato statim crucis vexillo, adversus Tauroscythas iter maturavit. Ita sacro limine egressus ad Servatoris Christi sacellum, quod in Chalce veneramus, numen placaturus accoecavit. Id oratorium angustum esse conspicatus, hominesque vix quindecim capere intus posse, flexo et difficili, labyrinthi tortuosi gurgustive instar, ascensu, evestigio in imanis sanctissaque a funda-*

λέγεται ἐς τὸ μεγαλειότερον καὶ εὐαγέστερον ἐκ βύθρων τοῦτον A. M. 6480
οἰκοδομεῖν, τῶν γέσεων αὐτὸς σχηματίσας τὸν περίμετρον· ὃν Ind. 15
εἰς τοῦτο κάλλος, εἰς ὃ νῦν ὁρᾶται, καὶ μέγεθος ἢ ἐκείνου ἐξ A. C. 972
ἐπιπνοίας τινὸς σπουδῆ καὶ ἐπίσκηψις ἤγειρεν. ἐντεύθεν εἰς τὸν L. I. 3
5 Θεῖον καὶ περίπυστον νεῶν τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἀφικόμενος,
ἄγγελόν τε αὐτῷ δοθῆναι ξηαιτησάμενος, προπορευόμενον τοῦ
στρατοῦ, καὶ τὴν ὁδὸν κατευθύνοντα, εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις
τιμώμενον τῆς Θεομήτορος οἶκον λιτανεῶν ἐπιφοιτᾷ. κἀνταῦθα
δὲ ἰκετηρίαίς τὸ Θεῖον, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐξιλωσάμενος, ἄνεισιν
10 ἐς τὰ ξεῖσει ἀνάκτορα, τὰς πυρφόρους τριήρεις ὀψόμενος, τα-
κτικῶς πρὸς τὸ τοῦ Βοσπόρου σαλευούσας προκόλιον, ᾧ καὶ
ἐπίνειον ταῖς φορτίσι καθέστηκεν εὐορμον καὶ εὐγάληνον, ἐς καμ-
πὴν ἤρῆμα μέχρι τῆς γεφύρας καὶ τοῦ κατ' αὐτῆς εἰσβάλλοντος C
ποταμοῦ ἐκτεινόμενον. τὴν γοῦν μετ' ἡμειρίας καὶ κόσμου τῶν
15 τριηρῶν εἰρεσίαν καὶ ἄμιλλαν ὁ βασιλεὺς Θεασάμενος (ἐτύγγαχον
δὲ ὑπὲρ τὰς τριακοσίας, συνάμα λέμβοις καὶ ἀκατίαις, ἃ νῦν
γαλλίας καὶ μονέρια κοινῶς ὀνομάζουσι), φιλοφρονησάμενός τε
τοὺς ἐρέτας καὶ τὸ περὶ αὐτὰς στρατιωτικὸν ἀργυρίου διανομῆ, P. 80
ἐς τὸν Ἰστρον ἐκπέμπει, τὸν τούτου πόρον φρουρήσοντας, ὡς
20 μὴ ἐνὸν εἶη τοῖς Σκύθαις, ἐς τὴν σφῶν πατρίδα ἐκπλεῖν καὶ τὸν
Κιμμέριον Βόσπορον, εἶγε πρὸς φυγὴν ἀποκλίνοιεν. λέγεται δὲ
τὸν Ἰστρον ἓνα τῶν ἐξ Ἐδέμ ἐκπορευομένων εἶναι ποταμῶν, τὸν
ἐπιεκκλημένον Φισῶν, ἐκ τῆς ἕω μὲν ἐκδιδόμενον, ὑποδυόμενόν
τε κατὰ γῆν ἀμηχάνῳ τοῦ δημιουργοῦ σοφίᾳ· καὶ αὐθις ἐκ τῶν

2. αὐτὸ cod. Paulo post malim τὴν ἰ. τὸ περίμετρον, et κάλλους —
μέγεθος, aut τοῦτο τὸ κ. 7. ἐν. ἐκ cod.

mentis aedificari iussit, murorumque ambitum ipse figuravit: quem in eam, quae adhuc videtur, speciem et amplitudinem velut aliquo afflatu divino solertia eius et iussum excitavit. Inde in coelestis Sapientiae divinum atque illustre templum perrexit: ex quo, angelum dari sibi precatus, qui exercitui antiret viamque dirigeret, in aedem Matris Dei in Blachernis cultam cum hymnorum cantu transit. Ibi quoque precibus divino numine rite placato, in palatium, quod ibidem est, ascendit, igniferas triremes inspecturus. Stabant ordinatim in sinu Bosphori, ubi portus onerariarum tutus et tranquillus subest, molli flexu ad pontem usque flumenque, quod ibi in mare transit, pertinens. Triremium navigationem et certamen, usu militari atque ordine facta, ut spectavit Imperator (erant autem navigia plus CCC, adiunctis actuariis et scaphis, quas nunc galeas et moneria vulgo vocant), remiges et propugnatores donativo auctos ad Istrum emisit ad traiectum fluminis asservandum, ut Scythias, si forte se fugae darent, domum inque Cimmerium Bosphorum renavigandi facultas auferretur. Istrum unum de fluviis perhibent ex Eden profluentibus, Phison cognomento: eum, ex Oriente ortum, rursus summa divini aedificatoris sapientia sub terram condi: post denuo e montibus Cel-

A. M. 6480 Κελτικῶν ὄρεων ἀναπιδύοντα, ἔλισσόμενόν τε διὰ τῆς Εὐράκης,
Ind. 15 καί, εἰς πέντε τεμνόμενον στόματα, τὸν ῥοῦν ἐσβάλλειν παρὰ
τὸν Πόντον, ὃς Εὐξείνος ὀνομάζεται. τινὲς δὲ Φισῶν τὸν τῆν
Ἰνδικὴν τέμνοντα γῆν τυγχάνειν, ὃν καὶ Γάγγην κληθῆσκειν εἰώ-
θασι, παρ' ᾧ ἔξευρίσκειται ὁ λίθος ὁ σμάραγδος. 6

B β. Ἄλλ' αἱ μὲν τριήρεις τοῦτον τὸν τρόπον ἐπὶ τὸν Ἰστρον
Fol. 308 γ. ἀνήχθησαν. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, τοῦ Βυζαντιοῦ ἀπάρας,
ἐς τὴν Ἀδριανοῦ σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι παραγίνεται. ἦν
Ὁρέστην φασὶ πολλοὶ τὸν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτε τὸν πλάνον
ὑπέστη μετὰ τὴν ἀναίρεσιν Κλυταιμνήστρας, τῆς ἰδίας μητρός· 10
ἐξ ἐκείνου τε Ὁρεσιάδα κεκλήσθαι τὸ πρότερον. Ἀδριανὸν δὲ
αὐθις τὸν αὐτοκράτορα, Σκύθαις μαχόμενον, ἀλῶναι τε τῆ
θέσει τῆς χώρας, καὶ ταύτην ἐχυροῖς περιβάλλουσιν τειχίαι, καὶ
C Ἀδριανοῦ ὀνομάσαι. ἐνταῦθα δὲ ὁ βασιλεὺς ἀφικόμενος, ἀνα-
μαθῶν τε πρὸς τῶν σκοπῶν, ὡς ἐπάγουσαι εἰς τὴν τῶν Μυσῶν 15
δυσέμβολοι καὶ ἴστανωμένοι ἀταρπιτοὶ, ἧς καὶ κλεισοῦρας, διὰ
τὸ οἶονε κατακεκλειῖσθαι, κατονομάζουσι, παρὰ τῶν Σκυθῶν
οὐ παραφυλάττονται, τοὺς λοχαγοὺς καὶ ταξίαρχους συναγαγο-
χῶς, ἔλεξε τοιάδε· „Ὀμιμη μὲν, ᾧ συστρατιῶται, Σκύθας τὴν
ἡμετέραν ὡς αὐτοὺς ἐκ πολλοῦ προσδοκῶντας ἄφιξιν, παντὶ σφέ- 20
νεὶ τὰ ἐπικαιρότατα καὶ στενώτατα, δυσπρόσοδά τε, τῶν ἀταρ-
πιτῶν, θρηγκοῖς τισὶ καὶ ἐρκίοις συγκλείσαι, ὡς μὴ εὐπετῶς
ἡμῖν εἶη εἰς τὰ πρόσω εἰσιτητέα. ἐπεὶ δὲ ἡ τοῦ θείου Πύσχα
D ἐπέλευσις ἔσφηλε τούτους, προκατασφαλίσασθαι τὰς ὁδοὺς καὶ

5. σμάραγδος. Vid. Genes. II. 12. 6. Ἄλλ' αἱ μὲν. Ἄλλὰ
μὲν cod. 14. δέ. Fort. δῆ.

ticis eructatum per Europam volvi, et, in quinque capita fissum, in Pontum influere, qui Euxinus nominatur. Alii Phisonem arbitrantur flumen quod Indiam intersecet, Gangem vulgo vocatum, ubi amaragdus lapis invenitur.

2. Triremes dum sic ad Istrum adnavigant, Ioannes Imp., ab urbe profectus, Adrianopolim omnibus copiis venit. Hoc oppidum ab Oreste Agamemnonis F. cum post Clytaemnestrae matris caedem ex errore substitisset, conditum esse demonstrant: inde prius Orestiadem appellatum fuisse. Posterius Adrianum Caesarem, cum Scythis bellantem, situ loci captum, propugnaculis firmis communissee, atque Adrianopolim nominasse. Eo postquam Imperator pervenit, ab exploratoribus certior factus est, tramites in Moesiam agentes, difficiles illos quidem et perangustos, quos inde Clisuras, quod quasi clausi sint, vocant, a Scythis minime custodiri. Quare convocatis centurionibus et tribunis in hunc est modum locutus: „Existimabam, commilitones, Scythis, nostrum ad ipsos adventum iamdiu exspectantes, omni opera opportunitates angustiasque saltuum et viarum septis vallisque interclusisse, ne sine difficultate ultra progredi possemus. Nunc, quandoquidem divini Paschatis adventus in causa illis fuit, quo minus praescriptis

ἀπειρξαι τὴν ἡμῶν πάροδον, μὴ πεισθέντας, ὡς καταλαπόντες Δ. C. 973
 ἡμεῖς τὰ τῆ μεγάλης ἑορτῆ ἐφεπόμενα, λαμπροφορίας, καὶ προ- L. L. 3
 ὄδους, καὶ τρυφᾶς, καὶ θείατρα, περὶ πόνους καὶ ταλαιπωρίας
 πολέμων ἐναποκλίνομεν, δοκεῖ μοι ἄριστα πρῶξιν, εἰ ἔξαιτῆς
 5 ἀρπάσωμεν τὸν καιρὸν, καὶ ὡς ἔχομεν τάχους ἐσκευασάμενοι,
 τὴν ἑσπενωμένην ὁδὸν παροδεύσωμεν, πρὸ τοῦ Ταυροσκύθας
 αἰσθῆσθαι τὴν ἡμῶν ἑφοδον, καὶ εἰς ἀλκὴν κατὰ τὰς δυσχωρίας
 ὁρμῆσαι. εἰ γὰρ προτερήσωμεν τὴν τῶν ἐπισφαλῶν χωρίων διά-
 βασιν, καὶ ἀπροσδόκητοι τούτοις προσβάλωμεν, οἶμαι (σὺν Θεῷ
 10 δὲ εἰρήσθω), αὐτοβοεῖ καὶ τὴν πόλιν Πρωμοσθλάβαν αἰρήσειν, ἥ P. 81
 Μυσοῖς ἐστὶ τὰ βασιλεία· κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι, ῥᾶστα τὴν Ῥω-
 σικὴν ἀπόνοιαν καταγωνισόμεθα.”

γ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ βασιλεὺς, τοῖς δὲ γε στρατη-
 γοῖς καὶ ταξίρχοις ἄκαιρος ἐδόκει ταυτὶ τὰ ῥηθέντα τόλμα, καὶ
 15 τὴν ἄλλως θράσος ἐς ἀπόνοιαν ἐκπίπτον ἀλόγιστον, ἀπερισκέπτως
 τὴν Ῥωμαϊκὴν δύναμιν διὰ σηραγγῶδους καὶ κρημνῶδους ὁδοῦ
 διαβιβάζειν ἐπὶ τῆς ἄλλοδαπῆς προτρεπόμενα. ἐφ’ ἱκανὸν οὖν
 χρόνον σιωπῶντων αὐτῶν, ἀναλαβὼν αὐθις καὶ ἀνοιδήσας ὁ αὐ-
 τοκράτωρ φησὶν· „Ὅτι μὲν τὸ μὴ λελογισμένως παρὰ τοὺς πολέ-
 20 μους χωρεῖν, ἀλλ’ αὐθαδῶς καὶ θρασέως, κίνδυνον εἴωθεν ὡς B
 μάλιστα προξενεῖν καὶ πανολεθρίαν ἀνήκεστον, ἐπίσταμαι καὶ αὐ-
 τὸς, ἐκ νεότητος ταῖς μάχαις ἀναστραφεῖς, καὶ πολλὰ τρόπαια,
 καθὼς ἴστε, καὶ νίκας ἀναδησάμενος. ὅτι δέ, ἐν οἷς ὁ καιρὸς, ὡς

9. προσβάλωμεν. Nota hic aoristum subiunct. pro futuro. 19. Fort. πολεμῶς. 22. ἀναστραφεῖς. Sic cod. Fort. ἀνατραφεῖς, innutritus.

itineribus transitum nostrorum prohiberent, minime arbitrati, nos, relictis quae magnum festum consequantur lustrationibus, pompis, lautitiis, ludis, ad belli labores molestiasque conversum iri, videtur mihi quidem optimum factu, oblata facultate confestim uti, priusque armis confestim captis angustias transmittere, quam Tauroscythae, adventu nostro cognito, vi saltus obtineant. Quod si praeripimus locorum periculosorum transitum, inopinantesque illos adorimur, spe ducor (pace numinis dixerim), primo impetu vel Praesthlabam oppidum, Moesorum regiam, teneri posse: unde ultra progressi vesaniam Russicam facile comprimemus.”

3. Haec Imperator cum diceret, magistris militiae tribanisque militum oratio eius intempestivae fiduciae audaciaeque plena visa est, temere in factum demens erumpentis, quod imprudenter Romanas copias saltuoso arduoque itinere externam in terram traducere suaderet. Quare, cum aliquandiu conticuisset, instaurato sermone Imperator indignans, „In dimicationes,” inquit, „ita venire, ut minus iudicio quam impetu et temeritate ducare, id quanta pericula afferre soleat quamque insanabiles plagas, cogitum et ipse habeo, e pueritia in praeliis versatus, palmasque non unas, quod scire vos arbitror, et victorias consecutus. Sed quando fortuna, in

A. M. 6480 ἐπὶ ξυροῦ ἀμῆς ἐστῆκως, μὴ κατὰ γνώμην χρῆσθαι τοῖς πράγμασι
 Ind. 15 δίδωσι, δεῖ που τοῦτον προαρπάζειν, καὶ τὰ οἰκεία εὖ τίθεσθαι,
 Fol. 308 v. συνθήσεσθαι μοι δοκῶ καὶ αὐτοὺς, ἐμπειρίαν πολλὴν ἀναλεξα-
 μένους ἐκ τῆς ἀλλεπαλλήλου καὶ ἑτεροκλινοῦς τῶν πολέμων ῥοπῆς.
 εἴ τι οὖν μοι πείθεσθε τὰ λῶνα συμβουλευόντι, ἕως οἱ Σκύθαι 5
 πρὸς ῥαστώνην ἀναπεπτώκασι, μήπω τὴν ἡμῶν αἰσθόμενοι ἄφ-
 ρξιν, ἀρπάσωμεν τὸν καιρὸν, καὶ ἡ νίκη τῇ διαβάσει τῆς κλει-
 σούρας συνέψεται. εἰ γὰρ διαβησειόντας ἡμᾶς αἰσθοῖντο, καὶ
 εἰς ἀντίπαλον ἐπὶ τῶν στενωπῶν ἀντιτάξοιντο φάλαγγα, οὐκ εἰς
 καλὸν ἡμῖν τελευτήσει τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐς ἀπορίαν καὶ ἀμη- 10
 χανίαν δεινήν. ἐπιβρώσαντες οὖν τοὺς θυμους, καὶ λογισάμενοι,
 ὅτι Ῥωμαῖοί ἐστε, οἱ τὸ ἀντίξουν ἅπαν τὸ πρόσθεν ὄπλοις κατα-
 στρεφόμενοι, ἔπεσθε τὴν ταχίστην, τὴν σφῶν ἀρετὴν ἐπὶ τῶν
 ἔργων ἐπιδεικνύμενοι."

δ'. Ταῦτα εἰπὼν, καὶ ἀρεπρεπεῖ παντευχία καθοπλισθεῖς, 15
 ἐφ' ἵππου τε γούρου καὶ σοβαροῦ ἐπιβάς, καὶ δόρυ ἑλωμισιάμε-
 νος μήκιστον, ἀπῆρχετο τῆς ὁδοῦ, προπορευομένην ἔχων τὴν
 τῶν λεγομένων ἀθανάτων φάλαγγα, τεθωρακισμένην ἐπιεικῶς·
 εἶποντο δὲ αὐτῷ ὄπλιται μὲν τῶν ἀλκιμωτάτων πρὸς τοῖς μυρίοις
 πεντακισχίλιοι, ἵππεις δὲ μύριοι καὶ τρισχίλιοι. τὸ δὲ λοιπὸν 20
 στρατιωτικὸν μετὰ τοῦ θητικοῦ, φέρον τὰς ἐλεπούλεις καὶ τὰς
 παντοδαπὰς μηχανὰς, βάδην ἐξόπισθεν εἶπετο, ἅμα τῷ προέ-
 δρω Βασιλεῖω, ᾧ τὴν τούτων ὁ βασιλεὺς ἐπέτρψε πρόνοιαν.
 ἐπεὶ δὲ τοὺς ἐπισφαλεῖς καὶ κρημνώδεις τόπους διώδευε παρὰ πᾶ-

1. ξυροῖς cod.

novaculae acie constituta, ad arbitrium agere non permittit, tunc audacter
 arrepta illa rem geri oportere, id ne ipsi quidem, opinor, negabit, qui ma-
 gnam peritiam ex incerto ancipitique bellorum eventu collegistis. Quare,
 si quid mihi creditis meliora suadenti, dum Scythae desidiae se dant, nec-
 dum de adventu nostro cognorunt, rapiamus occasionem, et transitum fau-
 cium victoria consequetur. Nam, si intellexerint nos transmittere velle, su-
 perque angustiis infesta acie constiterint, vereor ut exitum optabilem res
 habeat, neve in discrimen potius difficultatemque summam adducatur. Pro-
 inde facite ut fortem animum habeatis, reputantesque Romanos vos esse,
 qui adversarios omnes olim armis subegerint, cito sequimur, virtutem ve-
 stram factis declarantes."

4. Hac habita oratione, insigni armatura munitus, incessoque generoso
 atque acri equo, lanceam praelongam humero gerens, vias se dedit, prae-
 euntem habens Immortalium quos vocant egregie loricatedam cohortem: pone
 sequebantur legionariorum fortissimorum millia quinque et decem, equitum
 tredecim millia. Reliquus exercitus cum impedimentis et calonibus, hele-
 poles et cuiusque modi machinas vehens, lento gressu retro sequebatur, cum
 Basilio praeside, cui Imperator horum curam commiserat. Ita, ubi praeter
 omnium opinionem periculosa et praerupta loca transiverat, itinere raptim

σαν ὑπόνοϊαν, τὸ σύντονον ἐπισχῶν τῆς πορείας, ἐπὶ τινος ἔχου- A. C. 972
 ροῦ γηλόφου ἐκ τοῦ θατέρου μέρους παραρρόντα ἔχοντος ποτα- I. I. 3
 μόν, ὑδάτων πληθῶραν ἐπαγγελλόμενον, τὴν τε ἵππον καὶ τὸν P. 82
 στρατὸν διανέπαιυσεν. ἄρτι δὲ σταθηρᾶς ἡμέρας ἀπανγαζούσης,
 5 διαναστᾶς, καὶ ἐς βαθείας φάλαγγας διατάξας τὸ στρατεύμα,
 τὴν ἐπὶ Πρωισθλάβας ἦει, θαμινὰ τὰς σύλπιγγας τὸ ἐνούλιον
 ἐγκελευσάμενος ἐπηγεῖν, ἀλαλάζειν τε τὰ κύμβαλα, καὶ τὰ τύμ-
 πανα παταγεῖν. ἐντεῦθεν βοή τις ἄρρητος ἀνεπίδοτο, συνεπη-
 χούτων τοῖς τυμπάνοις τῶν ἐκείσε ὁρέων, καὶ ἀντικτυπούντων τῶν
 10 ὄπλων, καὶ τῶν ἵππων χρεμετιζόντων, τῶν τε ἀνδρῶν ἀλλήλοις
 ἐκβοώντων καὶ πρὸς τὴν μάχην ἐπιρρόννόντων, ὡς τὸ εἶκος. B
 Ταυροσκύθας δὲ, τὴν τοῦ στρατοπέδου μετ' ἐμπειρίας ὡς αὐτοὺς
 ἀδρήσαντας ἐπεξέλασιν, ἀμηχανία καὶ δέος ἦρει, τῷ ἀπροσδοκῆ-
 τῷ καταπλαγέντας τοῦ πράγματος. ἀλλὰ καὶ ὡς σπουδῇ τὰ ὄπλα
 15 ἀσπᾶσαντες, καὶ τοὺς θυρεοὺς ἐπωμισάμενοι (ἐρμυνοὶ δὲ οὗτοι, Fol. 309 r.
 καὶ ἐς τὸ ἀσφαλὲς ποδῆρεις ἐξειργασμένοι πεποληνται), ἐς καρτε-
 ρὸν ἀντικυταστάντες συνασπισμὸν, ἐπὶ τὸ πρὸ τοῦ ἄστειος ἵπ-
 πήλατον πεδίον Ῥωμαίοις ἀντεπήεσαν, δίκην Θηρίων βρυχώμε-
 νοι, καὶ καινὴν καὶ ἀλλόκοτον προῖεμενοι ὠρυγῆν. Ῥωμαῖοι δὲ,
 20 συμβαλόντες αὐτοῖς, ἐρῶμένως ἐμάχοντο, καὶ ἄξια πολέμων C
 ἔργα εἰργάζοντο, τῆς μάχης ἰσοπαλοῦς ἀμφοτέροις γεγενημένης.
 ἐνταῦθα τοῖς ἀθανάτοις ὁ βασιλεὺς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν Σκυ-
 θῶν κέρας μετὰ ῥύμης εἰσβάλλειν ἐγκελεύεται. οἱ δὲ, προβαλόν-

1. ὑπόνοϊαν. Nota voces πρόνοϊαν et ὑπόνοϊαν mire vicinas, ob negligentiam vel inopiam scriptoris. 2. παραρρόντος cod. 3. ἐπαγγελλόμενος cod. 8. παταγεῖν. Vid. supra 22. B. 13. ἀδρήσαντας. Inde firmatur coniectura mea supra 66. C. 17. συνασπισμῷ cod.

confecto substitit; inque colle natura munito, qui ab utroque latere habebat praeterlabens copiamque aquarum praebens flumen, equitatum et milites ab itinere refecit. Postero die de multa luce movet castra, et, exercitu in profundas phalanges disposito, Praesthlabam contendit. Lituis frequenter classicum concini, cymbala percuti, tympana pulsari imperat. Tum ineffabili fremitu cuncta retonant. Admurmurant tympanis iuga regionis, concrepant arma, hinniunt equi, conclamant milites, seque ad praelium de more incitant. Tauroscythas, exercitum cum usu militari adventantem conspicatos, cum res praeter opinionem accidisset, dubitatio timorque tenuit. Arma nihilominus celeriter ceperunt, scutisque in humeros sublatis (ea autem et perfirma sunt, et, quo melius tegant, ad pedes pertinent), conferta acie in equitabili ante oppidum planitie Romanis obviam se obtulerunt, beluarum ritu rugientes, sublato absono vastoque ululatu. Praelio commisso fortiter pugnant nostri, facinora bellica mirabilia efficiunt. Cum diutius pari Marte dimicaretur, Imperator Immortales sinistrum Scytharum cornu cursu incitato adoriri iubet. Hi, equos calcaribus incendentes, lanceis in-

- A. M. 6480 *τες τοὺς ἄκοντας, καὶ σφοδρῶς τοῖς μύωσι τοὺς ἵππους κεντρι-*
 Ind. 15 *σαντες, κατὰ τούτων ἤλανον. Σκύθαι δέ, ἄτε πεζίταιροι χρη-*
ματίζοντες· οὐδὲ γὰρ ἀφ' ἵππων εἰθισμένον ἐστὶν αὐτοῖς ἀγωνί-
ζεσθαι, ὅτι μηδὲ πρὸς τοῦτο γυμνάζονται· οὐχ ὑπήνεγκαν τὸν
τῶν Ῥωμαίων δορατισμὸν, ἀλλ' ἐκκλίναντες εἰς φυγὴν, ἐπὶ τὸν 5
τοῦ ἄστεος περίβολον συνεκλείοντο· οὗς ἐπισπόμενοι Ῥωμαῖοι
ἀνηλεῶς ἔκτεινον. φασὶ γὰρ παρὰ ταύτην τὴν προσβολὴν ὀκτα-
κισχίλους πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀναιρεθῆναι Σκυθῶν.
- D *έ. Οἱ δὲ περιλειφθέντες, ἐπεὶ πρὸς τὸ ἄστν συνεκλείσθη-*
σαν, ἐκ τῶν ἐπάλλξεων ἄνωθεν ἐβῶμένως ἠκροβολίζοντο. τῆγι- 10
καῦτα λέγεται καὶ τὸν Πατρίκιον Καλοκύρη, τῇ Πραισιθλάβῃ
ἐπιχωριάζοντα, ὅπερ τὴν Ῥωσικὴν πανοπλίαν κατὰ τῶν Μουσῶν
τὸ πρόσθεν, ἤπερ μοι ἤδη ἐβῶθήθη, κελίγηκεν, αἰσθόμενον τὴν
τοῦ αὐτοκράτορος ἄφιξιν (οὐδὲ γὰρ ἐνῆν λαθάνειν, τῶν βασι-
λικῶν παρασῆμων τῇ στυλιπνότητι τοῦ χρυσοῦ ἄβῶτον ἐκπε- 15
πόντων μαρμαρυγῆν), λαθραῶς ὑπὸ νύκτα βαθεῖαν ὑπέξελθεῖν
- P. 83 *τε τοῦ ἄστεος καὶ ὡς τὸν Σφενδοσθλάβον ἀφικέσθαι, αὐτοῦ πευ*
παρὰ τὸ Δορύστολον (ὃ τὰ νῦν Δρίστα καλεῖται) πανουδι δια-
τρίβοντα. ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ Καλοκύρης ἀπέδρασε, Ῥωμαίους δὲ
ἢ νῆξ ἐπελθοῦσα τῆς μάχης ἐπέσχεν. ἄρτι δὲ κατὰ τὴν ὕστεραίαν 20
καὶ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς μετὰ τῶν ἐλεπόλεων ἀφειμένης (ἡμέρα
δὲ ἦν ἡ καλουμένη μεγάλη πέμπτη, καθ' ἣν ἐπὶ τὸ πύθος μολῶν
ὁ Σωτῆρ τὰ σωτήρια τοῖς μαθηταῖς μετὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον
διδάγματα ἐξεπαίδευσε), πρωΐθεν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ἐξανα-

18. Fort. Δρίστρα. Infra 86. B. Δρηστρα (sic) cod. 22. πέμ-
 πτη cod.

festis in hostes se permittunt. Quorum cuspides cum Scythae, ut pedites, sustinere non possent: neque enim praeliandi ex equis consuetudinem habent, neque ea in re exercentur: fugae se mandant, inque oppidi moenia se concludunt: quos insecuti Romani nulla misericordia concenterunt. Hac impressione interfectos esse aiunt Scythas octies mille quingentos.

5. Qui superfuerant, ii in oppidum inclusi e muris deque loco superiore telis coniectis fortiter resistebant. Eodem tempore Calocyrem Patricium Praesthlae commorantem, quem armaturam Russicam olim in Moesos commovisse superius dixi, cum de Imperatoris adventu cognovisset (qui ob insignia principatus latere non poterat, fulgore auri divinam lucem diffundentia), clam adversa nocte oppido elapsus esse aiunt, adque Sphenodosthlabum propter Dorystolum (quae nunc Dristra vocatur) cum omnibus copiis subsidiantem pervenisse. Elapsus Calocyre, Romanos nox superveniens a pugna revocavit. Reliquis copiis una cum machinis postero die consecutis (qui dies erat qui vocatur Feria quinta maxima, qua ad passionem gradus Servator servantia post mysticam coenam praecepta discipulis fudit), mane Ioannes Imperator castris egressus aciem legionum cuneo

στὰς καὶ εἰς ἀφραγῆ συνασπισμὸν διατάξας τὰς φύλαγγας, παι- A. C. 972
 νίσας τε τὸ ἐννάλιον, τῷ τείχει προσέβαλεν, ὡς αὐτοβοεὶ αἰρή- B I. L. 3
 σων τὴν πόλιν. Ῥῶς δὲ καὶ αὐτοὶ πρὸς τοῦ σφῶν παρακροτού-
 μνοι στρατηγοῦ (Σφένκελος δὲ ἦν οὗτος, ὁ τρίτην ἔχων τιμὴν
 5 παρὰ Σκύθαις μετὰ γε Σφενδοσθλάβον· ἐκεῖνος γὰρ ἀπάντων
 κατῆρχεν), ἐκ τῶν ἐπάλλξεων ἀντετάξαντο, καὶ Ῥωμαίους ἐπιόν-
 τας κατὰ τὸ ἐνὸν ἡμύνοντο, ἀκόντια, καὶ βέλη, καὶ λίθους
 χειροπλήθεις ἐπαφιέντες ἄνωθεν. Ῥωμαῖοι δὲ, τοῖς τε τόξοις
 καὶ πετροβόλοις ὄργανοις, σφενδόνας τε καὶ ἀκοντίοις θάμνω- Fol. 309 v.
 10 τερον κάτωθεν βύλλοντες, ἀνείργον τοὺς Σκύθας, βιαζόμενοι,
 καὶ μὴ ἔωντες ἀδεῶς προκύπτειν ἐκ τῶν ἐπάλλξεων, ὁ δὲ αὐτοκρά-
 τωρ, γεγωνότερον ἐμβοήσας καὶ τῷ περιβόλῳ τὰς κλίμακας προσ- C
 κρείδετ' ἐγκελυσάμενος, ἐπέβῃ τῇ βοῇ τὴν πολιορκίαν, ἐκθύ-
 μως ἐπ' ὄψει βασιλέως ἀπάντων διαγωνιζομένων, καὶ τιμὰς
 15 ἀναλόγους τοῖς πόνοις τοπαραντικά πρὸς αὐτοῦ προσδοκῶντων
 ἀποτίσσειν.

ε'. Ῥωμαίων δὲ ἐπιβρισάντων καὶ τοῖς τείχεσι προσπελα-
 σάντων τὰς κλίμακας, ἐνταῦθά- τις γενναῖος νεανίσκος, ἄρι-
 20 πυρσαῖς θριξὶν ἐπιχροάζων τὴν γένυν, ἐκ τῆς τῶν Ἀνατολικῶν
 ὄρμώμενος γῆς, ᾧ Θεοδόσιος ὄνομα, Μεσονύκτης ἐπικλήσις,
 πατέρα μὲν τὸ ξίφος σπασάμενος, τῇ λαυῖ δὲ τὴν ἀσπίδα ὑπὲρ
 κεφαλῆν ἀνατείνας, ὡς μὴ βύλλοιτο ἄνωθεν παρὰ τῶν Σκυθῶν,
 διὰ τῆς κλίμακος ἄνεισιν· ἀγχοῦ δὲ γενόμενος τῆς ἐπάλλξεως, D
 καταστοχῆσας τοῦ προκύπτοντος Σκύθου καὶ τοῦτον ἀμυνομέ-

24. καταστοχῆσας. Sic cod., et statim post, Σκυθοῦ.

conferto instruxit: classicum canl iussit, ad murumque copias admovit, op-
 pidum uno impetu expugnare tentans. Russi et ipsi a suo duce incitati (is
 erat Sphencelus, tertio apud Scythas post Sphendosthlabum loco: hic enim
 omnibus praeerat), post pinnas constituti, Romanos sebescentes pro viribus
 reprimunt, iacula, sagittas, saxa manualia de superiore loco fundunt. Con-
 tra nostri succedentes, arcubus, tormentis, fundis, pilis magnopere usi,
 Scythas vi adhibita submovent, ut impune prospiciendi de pinnis potestas
 esset nulli. Ipse Imperator, contenta voce scalas ad murum poni iubens,
 hortatu non mediocriter vim oppugnationis auxilii, neque erat quisquam
 qui non in principis conspectu fortiter pugnaret, praemiaque laboribus respon-
 dentia statim ab illo relaturum se speraret.

6. Instantibus Romanis scalasque ad muros admoventibus, adolescens
 impiger ex regione Orientis, rutila iam lanugine genam adumbrans, Theo-
 dosius cognomento Mesonyctes, districto altera manu gladio, altera scuto
 supra caput sublato, ne a Scythis missilibus deiectis feriretur, per scalam
 ascendit; cumque ad pinnas appropinquasset, Scytham prospicientem se-
 que hasta repellentem appetens in cervicem percussit, ut abacium eius ca-

- A. M. 6480 του τῷ δόρατι, παiei κατὰ τοῦ τένοντος· ἀπαραχθεῖσα δὲ ἡ
 Ind. 15 κεφαλὴ σὺν τῇ κόρυδι ἔξω τειχῶν πρὸς ἔδαφος ἐσφαιρίζετο· Ῥω-
 μαῖοι δὲ τῷ καινῷ τοῦ δράματος ἐπηλάλαξαν, καὶ συχνοὶ τοῦ
 πρώτως ἀνελθόντος τόλμαν ζηλώσαντες, διὰ τῶν κλιμάκων ἀνέ-
 θεον. ὁ δὲ Μεσονύκτης, ἐπεὶ τοῦ τείχους ἐπέβη, καὶ τῆς ἐπάλ- 5
 ξεως ἐγκρατῆς ἐξεγένετο, πλείστοις τῶν ἀμυνομένων Ῥῶς ἐπι-
 στροφάδην πλήττων τῶν τειχῶν κατεκρήμνιζε. Θῦττον δὲ συ-
 P. 84 γῶν ἑασταχοῦ τῶν περιβόλων ἀνελθόντων, καὶ παντὶ σθένει
 τοὺς ἐναντίους ἀποσφαττόντων, τὰς ἐπάλξεις καταλιπόντες οἱ
 Σκέθαι, ἐς τὴν βασιλειον αὐλήν, τείχιον ἐχυρὸν κεκτημένην, 10
 ἐν ἧ καὶ ὁ πλοῦτος Μυσοῖς ἐναπέκειτο, ἀκλεῶς συνώσθησαν,
 πυλῖδα μίαν ἠνεωγμένην παραλιπόντες. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐδρᾶτο,
 ἡ ἔξω τειχῶν ὀρωμένη τῶν Ῥωμαίων πληθὺς, τοὺς θαιροὺς
 τῶν πυλῶν καὶ μοχλοὺς διακόψιμσα καὶ συντρίψασα, ἔνδον εἰσῆει
 τοῦ ἄστειος, ἀμύθητον φόνον αὐτουργήσασα τῶν Σκυθῶν. τότε 15
 δὴ καὶ Βορὴν συλληφθῆναι λέγεται, τῶν Μυσῶν βασιλεῖα, σὺν
 γυναικὶ καὶ δυοὶ νηπίοις, οὕτω πυρσοῖς τὴν γένυν περιπυκάζοντα,
 Βκαὶ προσαχθῆναι τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ, τοῦτον δεξάμενος, διὰ τι-
 μῆς ἤγε, κοίρανον Βουλγάρων ἀποκαλῶν, φύσκων τε, ἤκειν
 Μυσοῖς τιμωρήσων, δεινὰ πεπονθόσι πρὸς τῶν Σκυθῶν. 20

ζ. Ῥωμαῖοι δὲ, ἅπαξ ἐμπελασθέντες τῷ ἄστει, ἐχώρουν
 διὰ τῶν στενωπῶν, τοὺς μὲν δυσμενεῖς ἀποκτείνοντες, τὰ δὲ
 χρήματα διαρπάζοντες. τηρικαῦτα καὶ τῇ βασιλείῳ αὐλῇ προσέ-

1. ἀπαράχθεῖσα cod. 17. οὔτω. Sic cod. Fort. οὔκω. 22. στε-
 νωπῶν. Vid. supra 15. D.

put una cum casside extra muros in terram provolveretur. Qua nova
 re oblata succlamant Romani, primique ascenditis virtutem aemulati cre-
 bri per scalas nituntur. Interim Mesonyctes in murum emergens, fastigii
 compos factus, Russos propugnantes quamplures circumquaque obruncatos
 de muro praecipitavit. Ita cum multi celeriter undique munitiones ascen-
 diissent, omnique vi hostes conciderent, Scythae relictis moenibus in au-
 lam regiam muro firmo circumdatam, ubi thesauri Moesorum asservaban-
 tur, turpiter sunt compulsi, portula una ibi aperta relicta. Dum haec gerun-
 tur, extra muros circumfusa Romanorum copia, cardinibus repagulisque por-
 tarum excisis ac perfractis, in oppidum se intulit, ingentemque Scytharum
 stragem fecit. Eodem tempore Borim Moesorum regem, rufa ac densa barba
 insignem, una cum uxore duobusque infantibus comprehensum ad Impera-
 toremque adductum esse aiunt: quem ille receptum honore habuit, princi-
 pemque Bulgarorum appellavit, venisse se testatus ad ulciscendas Moesorum
 iniurias a Scythis acceptas.

7. Romani, semel in oppidum illati, per angiportus se effuderunt, ad
 caedem hostium bonorumque direptionem conversi. Inde regiam oppugna-

βαλλον, ἐν ἧ τῆς Ῥωσικῆς πληθῦος συνώσθη τὸ μάχιμον. ἀλλ' ἄ. C. 972
 εὐσθενῶς ἔνδον ἀντικαταστάντες οἱ Σκύθαι τούτους ἀνήρουν, I. I. 3
 διὰ τῆς πυλίδος ἐξολισθαίνοντας, καὶ μέχρι τῶν ἑκατὸν καὶ Fol. 310 r.
 πενήκοντα ἄνδρας ἀνείλον νεανικούς. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ τοιοῦ-C
 5τον σύμπτωμα γνοὺς, θᾶττον ἐξοπλισάμενος, παντὶ σθένει
 πρὸς τὴν μάχην χωρεῖν τοῖς ἐπομένοις προὔτρεπετο· ἐπεὶ δὲ
 οὐκ εἶχε τι γενναῖον ἀνύττειν (διὰ γὰρ τῆς ἐστενωμένης πυλί-
 10δος τοὺς εἰσιόντας Ταυροσκύθαι δεχόμενοι εὐπετῶς κατειργάζοντο,
 πλείστους κατασπαθίζοντες), τὴν μὲν πρόσω τῶν Ῥωμαίων ἀλό-
 15γιστον ὁρμὴν ἀνεχάιτισε, πῦρ δὲ τῇ αὐτῇ ἑκασταχοῦ διὰ τῶν πε-
 ριβόλων ἐνίεναι προσέταξε. τῆς δὲ πυρκαϊῆς σφοδρᾶς ἀναβῆρι-
 σθείσης, καὶ ἐκτεφρούσης θᾶττον τὰ ὑποκείμενα, τῶν δόμων
 ὑπέξελθόντες οἱ Ῥῶς, ὑπὲρ τοὺς ἑπτακισχιλίους τυχάνοντες,
 20ἕς τε τὸ ὑπαιθρον τῆς αὐλαίας συσπειραθέντες, ἀμύνεσθαι τοῖς D
 15ἐπιούσι παρεσκευάζοντο. τούτοις ὁ βασιλεὺς Βάρδαν Μάγιστρον
 τὸν Σκληρὸν μετὰ νεανικοῦ συντάγματος ἀντέταξεν· οὗς κυκλω-
 σάμενος τῇ συνεπομένῃ φάλαγγι τῶν ἀκχιμωτάτων ἀνδρῶν ὁ
 Σκληρὸς, ἔργον εἶχετο. καὶ τῆς συμπλοκῆς γενομένης καρτερῶς
 οἱ Ῥῶς διεμάχοντο, μὴ δόντες νῶτα τοῖς ἐχθροῖς, Ῥωμαῖοι δὲ
 20τῇ σφῶν ἀρετῇ καὶ τῇ τῶν πολέμων πείρᾳ κατηκόντισαν ὑπαντας,
 πλείστων ὅτι καὶ Μυσῶν κατὰ ταύτην πεσόντων τὴν μάχην· οἷγε
 συνεπήμνον Σκύθαις, Ῥωμαίοις δυσμεναίνοντες, ὡς γεγονό-
 25σιν αἰτίοις τῆς ὡς αὐτοὺς γεγεννημένης ἀφίξεως τῶν Σκυθῶν. P. 85

3. ἐξολισθαίνοντας. Sive ἐξολισθοῦντας. Cod. habet ἐξολισθαῖ-
 νοντας, ut ab ἐξολίζω. Supra 28. B. ὑπολισθήσας· 30. C. ὑπολι-
 σθήσμεν. 5. ἐξοπλισάμενος cod. 14. ἕς τε. ἔσται cod.
 Ib. συσπειραθέντων cod.

tum venerunt, quo erat copiae Russicae compulsum robur. Qui, intus acriter se defendentes, eos qui per portulam se immittebant, obtruncabant, militesque sic ad centum quinquaginta, fortes viros, oppresserunt. Qua re cognita, Imperator equo admisso accurrens, cohorte praetoria omni vi in hostem nitenti iussa, ubi non multum profici posse intellexit (propterea quod non pauci angusta portula intromissi aequae Tauroscythis excepti parvo negotio gladiis confecti interibant), inconsiderato Romanorum impetu represso, ignem undique per propugnacula in regiam immitti iussit. Magna flamma emicante, et obvia quaeque celeriter consumente, Russi tectis egressi plus vii m. numero, in lo.oque patenti aulae constipati, defensionem parabant. His Imperator Bardam Sclerum Magistrum cum cohorte expedita obiecit: neque vero Sclerus, postquam illos suo fortissimorum militum agmine circumseperat, huic rei defuit. Ita praelio commisso tametsi Russi acriter resistebant, ita ut eorum nemo tergum verteret, tamen Romani virtute et exercitatione belli superiores facti omnes confixerunt. Eodem praelio Moesi quamplures ceciderunt, qui hostibus auxilio fuerant, Romanis infensi, quod auventus ho-

A. M. 6480 *Σφίγγελος δὲ παρὰ τὸν Σφενδοσθλάβον ᾤχετο, φηγῆ μετ' ἄλλων*
 Ind. 15 *κλέψας τὴν σωτηρίαν· αὐθις δὲ ἀνηρέθη, ὥσπερ μοι ἤδη εἰρή-
 σεται. ἀλλ' οὕτω μὲν ἢ Πρωμοσθάβα, ἐν θυσὶν ἡλίοις ἀλοῦσα,
 ὑπὸ Ῥωμαίοις ἐγένετο.*

ἦ. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, τὴν στρατιάν, ὡς τὸ εἶδος, 5
 φιλοφρονησάμενος, διανέπαιε, καὶ τὴν θείαν ἀνάστασιν τοῦ
 Σωτῆρος αὐτόθι ἐώρταζεν. ἔκ τε τῶν δορυαλώτων Ταυροσκυθῶν
 τινὰς ἀποκρίνας ὡς τὸν Σφενδοσθλάβον ἐξέπεμπε, τὴν τῆς πό-
 Βλεως ἄλωσιν ἀπαγγελοῦντας αὐτῷ καὶ τὴν τῶν ἐταίρων ἀναίρεισιν,
 φράζειν τε, μὴ διαμέλλειν, ἀλλ' αἰρεῖσθαι τὴν ταχίστην δυοῖν 10
 θάτερον· ἢ τὰ ὄπλα καταθέσθαι καὶ τοῖς κρείττοσι περὶ αὐτῶν
 τῶν τετολημμένων συγγνώμην αἰτεῖν, ἀπιστάμενον ἐξαυτῆς χώ-
 ρας τῆς τῶν Μουσῶν ἢ, τοῦτο μὴ βουλομένου, ἀλλ' εἰς τὴν
 σύντροφον αὐθάδειαν ἀποκλίναντος, παντὶ σθένει ἐπιούσαν τὴν
 Ῥωμαϊκὴν ἀμύνεσθαι δύναμιν. ταῦτα μὲν ἀπαγγέλλειν Σφενδο- 15
 σθλάβῳ παρήγγειλεν· αὐτὸς δὲ, ὀλίγων ἡμερῶν ἐνδιατρήσας τῇ
 πόλει, καὶ ταύτης τὰ πεπονηκότα ὀχρωσάμενος, καὶ φρουρὰν

Fol. 310 v. *ἀποχρῶσαν καταλιπὼν, Ἰωαννοῦπόλιν τε ταύτην ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ*
Καλλέσας ὀνόματι, πανστρατὶ τὴν ἐπὶ τὸ Δορύστολον ἔτετο. ὅπερ
Κωνσταντῖνος, ὁ ἐν βασιλεῦσιν αἰόδιμος, ἐκ βάρων ἐδείματο, 20
καὶ εἰς ὃ νῦν ὄρεται κάλλος καὶ μέγεθος ἤγειρεν, ὀπηνίκα τὸ
*σταυρικὸν σημεῖον κατηστερισμένον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος, Σκύ-
 θας δυσμενῶς ἀντιτεταγμένους αὐτῷ καὶ μανικῶς ὀρμῶντας κα-
 τεπολέμησε. πάρεργον δὲ τῆς ὁδοῦ τὴν τε καλουμένην Πλίσκου-*

13. Male βουλομένους cod. 21. ὄρεται. Vid. supra 79. B.

stium ad se causa exstitissent. Sphencelus cum paucis, ad Sphendosthlabum clam elapsus, fuga sibi peperit salutem: eum posterius periisse mox demonstrabitur. In hunc modum Praesthlaba, biduo expugnata, in potestatem Romanorum venit.

8. Ioannes Imperator exercitui honestatibus, ut par erat, ornato requiem dedit, divinamque Servatoris resurrectionem eo in loco celebravit. Inde ex Scythia captis delectos aliquot ad Sphendosthlabum misit, qui oppidi expugnationem suorumque interitum nunciarent, dicerentque, sine mora duarum særum, ultra ei magis cordi esset, eam eligeret: aut, armis positis, victoribus obsequeretur, petitaque arrogantiae venia confestim Moesia decederet; aut, id si nollet, seque ad domesticam pervicaciam converteret, ut omni vi ab adventantibus Romanorum copiis se tueretur. His ad Sphendosthlabum datis mandatis, paucos dies in oppido commoratus, quod, collapsis moenium partibus communitis, iustoque praesidio relicto, Ioannopolim suo nomine appellaverat, omnibus copiis Dorystolum ire contendit. Hanc urbem Constantinus, hymnis inclytus princeps, a fundamentis construxit, adque eam, quae hodie suspicatur, speciem et amplitudinem excitavit, illo tempore quo, crucis signum sideris instar coelo inscriptum conspicatus, Scythas hostiliter sibi oppositos furioseque ruentes debellavit. Imperator autem Pli-

βαν καὶ Δίνειαν εἶλεν ὁ βασιλεὺς, καὶ συγγὰς τῶν πόλεων, αἱ A. C. 972
 τῶν Σκυθῶν ἀφηνιάσασαι Ῥωμαίοις προσέθεντο. Σφενδοσθλά- I. I. 3
 βος δὲ, τὸ κατὰ τὴν Πραισθλάβαν πάθος γνοὺς, ἤσχαλλε μὲν
 καὶ ἤχθητο, σὺκ ἀγαθὸν ὠωνὸν τοῦ μέλλοντος τοῦτο τιθέμενος·
 5 τῇ δὲ Σκυθικῇ ἀπονοίᾳ παρακροτούμενος, καὶ ταῖς κατὰ Μυ- D
 σῶν νίκαις γαυρούμενος, εὐπετῶς ὤετο καὶ τὴν Ῥωμαϊκὴν κατα-
 γωνίσασθαι δύναμιν.

9'. Ὅρων δὲ Μυσοὺς τῆς ἐκείνου μὲν ἑταιρείας ἀφηνιάζον-
 τας, τῷ δὲ βασιλεῖ προσχωροῦντας, πολλὰ γνωσιμαχίσας, καὶ
 10 ἀνασκοπήσας, ὡς, εἰ πρὸς Ῥωμαίους οἱ Μυσοὶ ἀποκλίνειαν,
 σὺκ εἰς καλὸν αὐτῷ τελευτήσει τὰ πράγματα, τοὺς γένει καὶ δυ-
 ναστεία διαφέροντας συνειλοχῶς τῶν Μυσῶν, εἰς τριακοσίους
 ἀριθμουμένους, ὁμὸν καὶ ἀπάνθρωπον κατ' αὐτῶν ἐμελέτησε P. 86
 τὸλύμημα. δειροτομήσας γὰρ πάντας ἀπέκτεινε· τὴν δ' ἄλλην
 15 πληθὺν πεδήσας συνέκλεισεν ἐν εἰρκταῖς. αὐτὸς δὲ τὴν τῶν Ταυ-
 ροσκυθῶν πανοπλίαν συναγωγῶν, εἰς ἐξήκοντα χιλιάδας συναγο-
 μένην ἀνδρῶν, Ῥωμαίοις ἀντετάξατο. ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς σχο-
 λαιότερον τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπεποιήτο ἄφιξιν, τινὲς παραβόλῳ
 τὸλύμη παρακροτούμενοι τῶν θρασυτέρων, τῆς Ῥωσικῆς ἀποδῶ-
 20 γέντες φάλαγγος, ἐς λόχον ἐκάθιζον, καὶ δὴ τῶν προδρόμων τι-
 νὰς ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπελάσαντες ἔκτειναν. ὣν ὁ αὐτοκράτωρ
 ἐβρόμιμμένα παρὰ τὴν ἀταρπιτὸν τὰ πτώματα κατιδὼν, τῷ ἔντηρι
 τὸν ἵππον ἐπισχῶν, σχετλιάσας τε τὴν τῶν ὁμοεθνῶν ἀπώλειαν, B

16. συναγομένην. Nota inopiam aut negligentiam orationis in συνα-
 γαγῶν et συναγομένην. 18. ἀφιξιν. ἀφῆξιν cod.

scudam quae vocatur et Dineam obiter ex itinere cepit, itemque oppida
 alia non una, quae, excusso Scytharum imperio, in fidem se Romanorum
 perviserunt. Sphendosthlabus, clade ad Praesthlabam cognita, graviter
 quidem rem tulit, proque omine parum bono habuit: tamen, ut erat
 Scythica amentia inflammatus, simul quod victoriae de Moesis extulerant
 animam, Romanas opes item parvo negotio se fracturum existimabat.

9. Ita cum animadvertisset, Moesos alienatis a sua clientela voluntatibus
 Imperatori accedere, variis sententiis distractus, ac reputans, res suas, si
 ad Romanos Moesi deficerent, exitum minime felicem habituras, in Moesos,
 qui inter caeteros genere atque opibus praestabant, ad numerum ccc con-
 quisitos, nefarium atque inhumanum facinus admisit. Omnes enim cervi-
 cibus abecisis interfecit: reliquam multitudinem vincitam in custodias inclu-
 sit. Ipse, omnibus Tauroscytharum coactis copiis, quarum summa erat cir-
 citer hominum millia sexaginta, adversus Romanos aciem constituit. Ad
 quam cum Imperator remissiore itinere adventaret, quidam animosiores cae-
 ca audacia incitati, ab exercitu Russico digressi, cum in insidiis consedis-
 sent, impressione ex inopinato facta antecursores aliquot oppresserunt.
 Quorum Imperator prolecta praeter viam corpora conspicatus, equum freno

A. M. 6480 ἀνιγνέειν τοὺς τοῦτο δεδρακότας ἐκέλευε. τῶν δὲ πεζεταίρων
 Ind. 15 τοὺς δρημοὺς καὶ τὰς λόχμας καταδραμόντων σπουδῇ, καὶ
 τοὺς πελάτας ἐκείνους συνειληφόντων, εἰς ὄψιν τε πεπεδημέ-
 νους παραγαγόντων τῷ βασιλεῖ, αὐθωρὸν κατασπαθίσειν τού-
 τους προσέταπεν. οἱ δὲ, μηδὲν μελλήσαντες, ξίφεσιν ἄρδην 5
 ἐμέλισαν ἅπαντας. ἄρτι δὲ τῶν στρατευμάτων ἐς τὸν πρὸ τοῦ
 Δορυστόλου χῶρον συνελθόντων, ὃ καὶ Δρίστραν κικλήσκειν εἰώ-
 θεσαν, Ταυροσκόθαι μὲν ἔγχεσι καὶ θυρεοῖς τὰς φύλαγγας
 C πυκνώσαντες, καὶ οἶον πυργώσαντες, τοὺς δυσμενεῖς παρὰ τὸ
 Fol. 311 r. μεταίχμιον ἕμενον. Ῥωμαίους δὲ κατὰ μέτωπον ἀντιτάξας ὁ βα- 10
 σιλεὺς, καὶ τοὺς πανσιδήρους ἰππότητας κατὰ θάτερον κέρας πα-
 ραστησάμενος, τοὺς τε τοξότας καὶ σφενδονήτας ἐξόπισθεν ἐπι-
 στήσας, καὶ θάμινά βάλλειν ἐγκελευσάμενος, ἐπῆγε τὴν φύλαγγα.

ι. Τῶν δὲ στρατοπέδων εἰς χεῖρας ἀλλήλοις συναραχθέν-
 των, καὶ σφοδρᾶς τῆς μάχης καταρῥαγείσης, ἰσοκαλῆς παρὰ τὰς 15
 πρώτας προσβολᾶς ὁ ἀγὼν τέως ἐν ἀμφοτέροις ἐγένετο. Ῥῶς μὲν
 γὰρ δεινὸν που καὶ σχέλιον τιθέμενοι, εἰ δόξαν παρὰ τῶν προσοί-
 Dκων ἐθνῶν ἔχοντες, ἐν ταῖς μάχαις αἰεὶ τῶν ἀντιπάλων κρατεῖν, νῦν
 ἐπὶ Ῥωμαίων αἰσχυρῶς ἠττηθέντες ταύτης ἐκπέσοιεν, ἐκθύμως
 διεγωνίζοντο. Ῥωμαίοις δὲ αἰδῶς τις εἰσῆει καὶ νέμεις, εἰ τὸ ἀν- 20
 τίξουν ἕπαν ὄπλοις καὶ τῇ σφῶν ἄρετῇ καταστρεφόμενοι, νῦν
 ἀπέλθοιεν, παρὰ πεζομαχοῦντος ἔθνους, ἰππάζεσθαι μηδὲν
 εἰδότος, καταγωνισθέντες, ὡς τινες ἔργων μάχης ἀνάσκητοι, καὶ

7. Δρῆστραν (sic) cod. .

sustinuit, deploratoque civium interitu percussores investigari iussit. Spe-
 culatores silvas dumetaque diligenter scrutati, aggressores illos comprehensos
 ac victos in conspectum Imperatoris producunt; at ille vestigio interficere
 eos iussit. Ita speculatores impigre districtis gladiis ad unum omnes con-
 siderunt. Cum in campo ante Dorystolum, quod item Dristram appellare con-
 suerunt, iam propius abessent exercitus, Tauroscythae cuneos suos hastis
 scutisque rigentes condensatosque, adeo ut murorum speciem haberent, in
 aciem explicant: opperiantur hostes. Romanos ex adverso ita disposuit
 Imperator, ut equites cataphractos in utroque cornu collocaret; sagittarios,
 funditores, sine intermissione tela conicere iussos, a tergo subiiceret. His
 ita constitutis, signa inferri imperat.

10. Exercitus cum manum undique consererent, commisso acerrime
 praelio a primo congressu aequo Marte diu dimicatum est. Russi enim,
 graviter et acerbe ferentes, si laudem, qua apud gentes finitimas floris-
 sent, reportatae semper in praeliis victoriae, nunc turpiter a Romanis fusi
 amitterent, magna contentione rem gerebant. Romanis contra turpitudinis
 invidiaeque verecundia subibat, si, adversariis omnibus armis et virtute sub-
 actis, in praesentia a gente pedibus praeliante, equitandi autem usum
 omnino nullum habente, tanquam aliquot bello inexercitati tirunculi victi

τοσοῦτον αὐτοῖς ἐν ἀκαρεῖ κλέος οὐχ ἴσεται. τὰς τοιαύτας δὴ δό- A. C. 972
 ξας παρ' ἑαυτοῖς ἐντρέφοντα τὰ στρατεύματα θαρσάλως διηγω- I. L. 3
 νίζοντο· καὶ Ῥῶς μὲν τῇ συντροφῷ θηριωδία καὶ τῷ θυμῷ στρα- P. 87
 τηγούμενοι, μετὰ ῥύμης κατὰ Ῥωμαίων ἐπήλλοντο, ὅλον ἐνθου-
 5 σιῶντες καὶ βρονχόμενοι· Ῥωμαῖοι δὲ μετ' ἐμπειρίας καὶ τεχνικῆς
 ἐπιστήμης αὐτοῖς ἀντεπήσαν. καὶ συχνοὶ παρ' ἀμφοτέρων ἔπιπτον
 τῶν μερῶν, καὶ μέχρι μὲν δειλης βαθείας ἀμφιτάλαντος ἢ νίκη
 ἐδόκει, τῆδε κάκεισε μεταφερομένης τῆς μάχης. ἤδη δὲ τοῦ
 φωσφόρου καταφερομένου πρὸς δυσμᾶς, τὴν ἵππον ὁ βασιλεὺς
 10 ἀνὰ κράτος αὐτοῖς ἐπιβράχας, ἐμβοήσας τε, Ῥωμαίους ὄντας
 ἐπὶ τῶν ἔργων τὴν σφῶν ἀρετὴν ἐπιδείκνυσθαι, τῶν ἀνδρῶν
 ἐπέβρωσε τὰ φρονήματα. ἐπέβρισαν γὰρ ἐκτόπῳ φορᾷ, καὶ οἱ B
 σαλπικταὶ τὸ ἐνυάλιον ἐπηλάλαξαν, καὶ βοή τις ἀθρόα παρὰ
 Ῥωμαίων ἤρθη. Σκύθαι δὲ, τὴν τούτων οὐκ ἐνεγκόντες ῥοπήν,
 15 ἐς φυγὴν ἔκλιναν καὶ πρὸς τὸ τεῖχος συνώσθησαν, πολλοὺς τῶν
 σφετέρων παρὰ ταύτην ἀποβαλόντες τὴν μάχην. Ῥωμαῖοι δὲ,
 τὰ ἐπινίκια παιωνίσαντες, ἐν εὐφημίαις εἶχον τὸν αὐτοκράτορα·
 ὁ δὲ ἀξιωματῶν τότε διανομαῖς καὶ δεξιῶσεσιν ἐστιάσεων ἐφιλο-
 φρονεῖτο τούτους, καὶ προθυμότερους ἐπὶ τὰς μάχας εἰργάζετο.

abirent, tantaque sibi gloria puncto temporis eriperetur. Eiusmodi ratio-
 nes animo agitantes exercitus summa vi conflegebant: ita tamen, ut Russi,
 inuita feritate atque iracundia ducti, temere Romanos assilirent, fana-
 ticorum ritu rugientes; nostri illis usu ac scientia artis militaris obviam
 irent. Plurimis ex utraque parte occisis, cum usque ad multam vesperam
 victoria incerta videretur, ac modo hi modo illi propellerentur, vespero
 iam ad occasum vergente, Imperator equitatum in illos magna vi immisit;
 simulque cohortatus, ut tanquam Romani vernaculam virtutem factis decla-
 rarent, animos militum confirmavit. Incubuerunt enim impetu singulari,
 tibicines bellicum concinunt, clamor undique a Romanis tollitur. Quorum
 impressionem cum Scythae sustinere non possent, fugae se commiserunt in-
 que muros sunt compulsi, multis suor in hac pugna amissis. Romani,
 victoriales cantus fundentes, Imperatorem laudibus ferebant: ipse eos offi-
 ciorum tum distributione epularumque communicatione remuneravit, ala-
 cioresque ad praelia reddidit.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Θ.

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER IX.

ARGUMENTUM.

Imperator castra accurate muniri iubet. Secundum proelium equestre (Cap. 1). Tertium proelium ad Dorystolum. Lalaconis virtus (2). Leo Curopalates imperium occupaturus clam Byzantium petit (3). Mos deprehensus excaecatur (4). In quarto proelio ad Dorystolum Ioannes Curcuas a Russis occiditur (5). Quintum proelium. Foedae et cruentae Russorum superstitiones (6). Consilium militare Sphendosthlabi (8). Ultimatum proelium ad Dorystolum (8). Ioannes ipse inclinatam aciem restituit. S. Theodorus in acie Romanorum conspectus (9). Insignis Romanorum victoria (10). Pax inter Russos et Romanos composita. Sphendosthlabi forma et figura (11). Russi in patriam redeuntes a Patzinasis opprimuntur. Imperator triumphans Constantinopolin intrat (12).

A. M. 6480^α. " Ἀρι δὲ ἡμέρας διαυγαζούσης, ἐρμυνῶ χάρακι τοῦτον τὸν
Ind. 15 τρόπον ὁ βασιλεὺς τὸ στρατόπεδον ἐκρατύνετο. γεώλοφος τις χα-
A. C. 972 I. L. S μακρηλος τοῦ Δορυστόλου ἐκ διαστήματος κατὰ τὸ πεδῖον ἀνί-
Fol. 311 v. σταται. ἐν τούτῳ τὸ στρατεύμα διασκηνισάμενος, ταφρεῖαν ἀνο-
P. 88 ρύττειν κυκλόθεν ἐκέλευε· τὸν τε χοῦν ἐκφοροῦντας ἐς τὴν τὸ 5

4. Fort. διασκηνησάμενος.

1. Ubi primum illuxit, Imper. firmo vallo in hunc modum castra communit. Tumulus parum editus ante oppidum Dorystolum, ad planitiem versus surgit. Ibi collocatis castris fossam circumduci iussit, humum egestam in oram fossae castra ambientem comportari, aggeri in iustam altitudinem ex-

στρατόπεδον τακτιοῦσαν τῆς τάφρου ὄφρῶν ἀποτίθεσθαι, ἕς ὕψος A. M. 6480
 δὲ ἀποχρῶν αἰρομένων τῶν χωμάτων ἄνωθεν καταπηγνύειν τὰ Ind. 15
 δόρατα, ἐπερίδειν τε τούτοις τοὺς θυρεοὺς ἀλλήλων ψαύοντας· A. C. 972
 ὡς ἀντὶ τείλους χρηματίζειν τὴν τε τάφρον καὶ τὸν ἐκφορηθέντα L. I. 3
 5 χῶν τῷ στρατεύματι· καὶ μὴ ἐνὸν εἶη τοῖς ἐναντιοῖς ἕνδον δια- B
 βαίνειν, ἀλλ' εἰργεσθαι τῆς ἐφόδου τῇ τάφρῳ ἐγγρόπτονται. εἰ-
 ϑισμένον δὲ Ῥωμαίους, ταύτη τὴν σφῶν ἐπὶ τῆς πολεμίας διατί-
 θεσθαι ἔπαυλιν. ἐπεὶ δὲ τὸν χάρακα τοῦτον τὸν τρόπον ἐκρατό-
 νατο, τῇ ἐπιούσῃ ἐκτάξας τὴν στρατιὰν τῷ τείχει προσέβαλλε.
 10 Σκύθαι δὲ, τῶν πύργων προκύπτοντες, βέλη καὶ χειρμάδας, καὶ
 ὄσα ἐκηβόλα πέφυκεν ὄργανα, κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἠφίεσαν φά-
 λαγγός. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ σφενδόταις καὶ βέλεσι Σκύθας ἡμύναντο
 κάτωθεν. καὶ μέχρι τῶν τοιούτων ἀκροβολισμῶν ἀμφοτέροις ἢ
 μάχῃ περιίστατο, καὶ Ῥωμαῖοι μὲν ἐπὶ τὸν χάρακα ἦσαν, καὶ
 15 δεῖπνον εἶλοντο· Σκύθαι δὲ, κλινοῦσης ἡμέρας, ἐφιπποὶ τοῦ C
 περιβόλου ἐξῆσαν, τότε πρώτως φανέντες ἐφ' ἵππων ὀχούμενοι.
 ἄφιπποὶ γὰρ παρὰ τοὺς πολέμους ἀεὶ χωρεῖν εἰώθεισαν, ἀνασκή-
 τως ἔχοντες τῶν ἐφιππίων ἐπιβαίνειν, καὶ τοῖς πολεμοῖς ἀνταγω-
 νηζεσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ, σπουδῇ τοῖς ὄπλοις φραξάμενοι καὶ τῶν
 20 ἵππων ἐπιβάντες, τοὺς τε κοντοὺς ἀνειληφότες (ἐπιμήκεις δὲ τοί-
 τους παρὰ τὰς μάχας μεταχειρίζονται), μετὰ ῥύμης καὶ βιαίου P. 89
 ὠθισμοῦ αὐτοῖς ἐπελαύνουσι. οἱ δὲ, μηδὲ τοῖς ὄντησι τοὺς
 ἵππους χαλιναγωγεῖν ἐπιστάμενοι, πρὸς τῶν Ῥωμαίων κατακον-
 τιζόμενοι, νῶτα δόντες εἰς τὸ τεῖχος κατεκλείοντο.

2. αἰρομένων cod. 12. Malim ἡμύνοντο. 18. τῶν ἐπίππων
 cod. Fort. auctor scripserat, τοῦ ἐφ' ἵππων ἐπιβ., quod iteratur
 statim post. Alterum praetuli, quo Leo tautologia levaretur.

presso hastas superne infigi, hisque scuta inter se continuata superponi: ut pro muro exercitui tum fossa tum egestus agger esset; neque facultas ulla hostibus daretur intro irrumpendi, utque, si fossae se induissent, aditu arcerentur. Is Romanorum castra in regione hostili disponendi mos est. Perducta sic munitione, postridie eius diei aciem instructam ad murum ad-
 movet. Scythae, e turribus prospectantes, tela, saxa, et quaecunque tor-
 mentis mitti possunt, in phalangem Romanam coniciunt. Hi fundis sagit-
 tisque Scythas submovent, ipsi inferius constituti. Neque ultra eiusmodi
 iaculationes progressa erat pugna, cum Romani in castra reversi corpora
 curaverunt: Scythae, vergente die, coeperunt cum equitatu ex moenibus
 prodire, tuncque primum in equis sedentes apparuerunt. Consueverant enim
 semper pedibus praelium inire, quod nullum habent neque in sellas ascenden-
 di neque ex equo cum hostibus pugnandi usum. Romani celeriter arma ca-
 piunt, incessisque equis et arreptis contis (quibus praelongis in praeliis utun-
 tur), acriter magno impetu procurrunt. Ita hostes, cum ne regere quidem
 habenis equos scirent, a nostris confixi terga verterunt, intraque muros
 sunt conclusi.

A. M. 6480
Iud. 15

β'. Τηνικαῦτα δὴ καὶ αἱ τῶν Ῥωμαίων πυρφόροι τριήρεις μετὰ τῶν σιτηγῶν πορθμείων διὰ τοῦ Ἰστρου ἐφάνησαν ἀναπλεύσαι· ὡς Ῥωμαῖοι μὲν ἰδόντες ἀρρήτου χαρμονῆς ὑπεπλήσθησαν, Σκύθας δὲ δέος ἦρει, τὸ ἐπιφερόμενον αὐτοῖς ἕγρον πῦρ δεδιότας. ἠκηκόευσαν γὰρ πρὸς τῶν γεραιτέρων τοῦ σφῶν 5 ἔθρους, ὡς τὸν μυριόστολον στρατὸν Ἰγγορος, τοῦ τὸν Σφενδοσθλάβον τεκόντος, Ῥωμαῖοι τῷ τοιοῦτῳ Μηδικῷ πυρὶ κατὰ τὸν Εὐξείνιον ἐξετέφρωσαν. ἐντεῦθεν σπουδῇ τὰ ἐαυτῶν συναγαγόντες ἀκάτια, πρὸ τοῦ περιβόλου τοῦ ἄστεος εἰλκυσαν, ἵνα παραβρέων ὁ Ἰστρος τὸ θύτερον τοῦ Δορυστόλου περικλύξει 10 πλευρόν. ταῦτα αἱ πυρφόροι νῆες κυκλόθεν ἐφρούρουν, ὡς μὴ εἶη Σκύθαις ἐνὸν, αὐτῶν ἐπιβεβηκόσιν, ἐπὶ τὴν σφῶν ἀνάσωζεσθαι γῆν. τῇ δὲ ὑστεραία Ταυροσκύθαι, τοῦ ἄστεος ὑπεκδύντες, κατὰ τὸ πεδίον ἐτάξαντο, ποδηγεκῆς θυρεοὺς προβαλλόμενοι καὶ θώρακας ἀλυσιδωτούς. Ῥωμαῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ τοῦ χάρακος ὑπέξ- 15

Fol. 312 r. ἦσαν ἐς τὸ ἀκριβὲς τεθωρακισμένοι· καὶ καρτερῶς ἄμφω τὰ ἄμφοτερον μέρη διηγωνίζοντο, καὶ ἀμφίδοξος ἡ νίκη ἐδόκει, ἄλλοτε θατέρου μέρους ὠθούντος. ἐπεὶ δὲ τις Ῥωμαίων τῆς φύλαγος ἀποβράγεις τὸν μετὰ Σφενδοσθλάβον τρίτον παρὰ Ταυροσκύθαις τιμώμενον Σφέγκελον, ἐκθύμως τότε διαγωνιζόμενον, κατηκόν- 20 τισεν, ἄνδρα γιγαντώδη καὶ νεανικόν· ἐπὶ τῷ τούτου πτώματι διαταραχθέντες Ταυροσκύθαι βιάδην τοῦ πεδίου ὑπενόστου καὶ πρὸς τὸ ἄστυ ἠπέλγοντο. τηνικαῦτα καὶ Θεόδωρος, ὁ τὴν κατεπωνυμίαν Λαλάκων, ἀγὴρ κατὰ τε ἀλκὴν καὶ σώματος ῥώμην

13. ὑστερέα cod. 21. ἐπεὶ τὸ τούτου πτώματι cod.

2. Eodem tempore triremes igniferae Romanorum cum navibus frumentariis adverso Istro adnavigantes conspiciebantur: quas nostri videntes incredibili sunt laetitia affecti, nec minus Scythae perturbati, quod impositum navibus madidum ignem verebantur. Audierant enim a maioribus natu gentis, quemadmodum maximam classem Ingoris, patris Sphendosthlabi, Romani eodem Medico igne in Ponto combussissent. Ita celeriter lenunculos suos contractos ante muros oppidi subdixerunt, qua praeterfluens Ister alterum latus Dorystoli alluit. Eodem igniferae nostrae naves circumcirca observabant, ne Scythis facultas daretur, consensais scaphis, in suam se regionem recipiendi. Postero die Tauroscythae, ex oppido egressi, aciem in planitie instruxerunt, scutis ad pedes usque pertinentibus et loricis hamatis tecti. Item Romani castris progressi sunt bene loricati: et acriter utrimque pugnatum est, incerta victoria, altero alterum propellente. Ubi vero Romanorum aliquis ex phalange procurrens Sphencelum, qui tertio post Sphendosthlabum loco a Tauroscythis honorabatur, animose tunc praeliantem confixit, virum vasto corpore et audacia iuvenili: huius casu perturbati Tauroscythae e planitie pedem referre, inque oppidum se recipere coeperunt. Eodem praelio Theodorus cognomento Lalaco, homo ob robur corporis, quod summum erat in illo, metuentus et

δυσάντητος καὶ ἀκαταγώνιστος, πλείστον τῶν δυσμενῶν σιδη- A. C. 973
 ρῆ κορύνῃ ἀπέκτεινεν. ἰσχυρὸν γὰρ χειρὸς ταύτην καταφέρων, L L 3
 αὐτῇ κυνῆ καὶ τὴν ταύτη περιστελλομένην συνέθλαττε κεφαλῆν. D
 ἀλλ' οὕτω μὲν τότε Σκύθαι, τὰ νῦτα δόντες, διὰ τοῦ ἄστεος
 5 ὑπενόστησαν. Ῥωμαίους δὲ ὁ βασιλεὺς, τὸ ἀνακλητικὸν ἐπαυ-
 λεῖν ἐγκιλεύσας, συνεκαλεῖτο ἐπὶ τὸν χάρακα, οὓς δώροις καὶ
 προπόσειν ἐθεράπευε, προθυμοποιῶν, ῥωμαλέως ἐπὶ τοὺς πο-
 λέμους χωρεῖν.

γ'. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν πραγμάτων ἠωρημένων, καὶ τῆς μάχης
 10 ἔτι συνεστηκυίας, Λέων Κουροπαλάτης, ὁ τοῦ αὐτοκράτορος Νικη-
 φόρου ὀμαίμων, ἐπὶ τὴν κατὰ Λέσβον Μήθυμναν ἅμα Νικηφόρῳ P. 90
 τῷ νιῷ φρουρούμενος, ὡς μοι ἤδη δεδήλωται, χρυσῶ τοὺς φρου-
 ροὺς διαφθείρας, ἐς ἀποστασίαν ἀπέκλινεν, ἄσινεῖς ἔχων τὰς κό-
 ρας τῶν ὀφθαλμῶν. ὁ γὰρ ἐκτυφλοῦν τὸ πρόσθεν αὐτὸν προτρα-
 15 πείρ, εἴτε κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως τοῦτο πεποιηκῶς (ὑπονοεῖται
 γὰρ καὶ τοῦτο τεκμήριον δέ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ δράματος διάγνωσιν
 κακῶν ἀπυθῆς ὁ ἄνθρωπος ἔμεινεν), εἴτε καὶ οἴκτῳ τῆς τοσαύ-
 τῆς ἐπικυμφθεῖς συμφορᾶς, τὰς μὲν βλεφαρίδας ἐκείνου κατέκων-
 σεν, ἄσινεῖς δὲ καὶ ἀκηράτους τὰς κόρας περέλιπε. τότε γοῦν εἰς
 20 ἀκάτιον ὁ Κουροπαλάτης ἐμβὰς, τῇ κατ' ἀντιπέρας Βυζαντίου B
 χθονὶ κληθῆτως προσώρμισεν, ἐπὶ τι φροντιστήριον, ὃ Πηλαμὺς
 κέκληται, κρυπτόμενος. ἐκεῖθ' ἐν τε διὰ τινος τῶν οἰκείων τοῖς φί-
 λοις καὶ γνωστοῖς τὴν αὐτοῦ καταμηνύει ἄφιξιν. οἱ δὲ παντὶ σθένει
 συνάρασθαι οἱ διωμολόγουν, καὶ πλῆθος συναθροίσειν ἐνόπλων ἀν-

3. κυνῆ] κοινῆ cod. συνέθλαττε. Lege aut συνέθλα, aut συν-
 ἔθλασε. 14. αὐτῶν cod.

inexpugnabilis, hostes numero plurimos clava ferrea interfecit. Quam manu tam valenti demittebat, ut simul et galeam et caput illa tectum confringeret. In hunc modum Scythae, fuga facta, in oppidum reverterunt. Romanos Imperator, receptui cani iubens, in castra revocavit: ubi donis eos conviviasque accepit, animosque ad strenue ineundam pugnam maiores fecit.

3. Etenus dubio rerum exitu, flagrante etiam bello, Leo Curopalates, Nicephori Imperatoris frater, quem Methymnae in Lesbo insula asservatum esse supra demonstravi, custodibus pecunia corruptis, rebellavit: quippe illaesas habebat oculorum pupillas. Etenim cui prius fuerat eius excaecatio mandata, is sive Imperatoris iussu (suspiciantur et hoc, ob rationem illam, quod re patefacta homo impunitus permansit), sive misericordia motus tantae calamitatis, cilia eius combussit, pupillas illaesas et intactas reliquit. Ita Curopalates, conscenso lembo, ad oram contra Constantinopolim clam appulit, inque monasterio, quod Pelamys vocatur, se occultavit. Inde mittit certum hominem, qui amicis et familiaribus nunciaret se venisse. Hi suum auxilium pro viribus pollicentur: manum armatorum sese coacturos;

Leo Diaconus.

- A. M. 6480 δρῶν, καὶ τὰς τῆς βασιλικῆς ἐστίας κλεῖς ὑφελέσθαι, δι' ὧν αὐτῶ
 Ind. 15 εὐπετῶς ἢ ἐξ τὰ βασιλεια γένοιτο πάροδος. καὶ δῆτα ἔργου εἶχοντο,
 καὶ τὴν διὰ λόγων ὑπόσχεσιν καὶ δι' ἔργων ἀνύττειν ἐπεχειρουν,
 μηδ' ὅλως μελλήσαντες. ἐντεῦθεν δὴ τινα τῶν βασιλικῶν κλειδού-
 χων δωρεαῖς ὑποποιησάμενοι, κηρῶ τὰς κλεῖς ἐκτυποῦν ἔπεισαν, 5
 Καὶ αὐτοῖς ἐπιδιοῦναι τὸν κηρὸν. καὶ ὅς, οὐδὲν ἀναδὲς, τυπώσας
 Fol. 312 v. τὸν κηρὸν ἐπεδίδου· οἱ δὲ, βάνανσον μισθωσάμενοι, τὰς κλεῖς
 ἐφ' ἐστίας ὡς τάχος ἐχάλκευσαν.
 δ'. Ἐπεὶ δὲ πάντα τούτοις κατὰ γνώμην, ὡς γε ἔδδοκει, ἐχώ-
 ρει, τὸν Κουροπαλίτην ἐκάλουν περιαιοῦσθαι τὸν Βόσπορον, καὶ 10
 καταρρεῖν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον. ὁ δὲ, τῶν νυκτῶν ἄνωρὶ νεῶς ἐπιβάς
 καὶ τῇ ἀκροπόλει προσσχών, ἐκεῖθεν διὰ τινος πυλίδος ὑπὸ τὴν
 τοῦ ἁγίου Φωκᾶ τελεθούσης ἐστίαν, ἔνδον εἰσῆμι τοῦ ἄστεος, τὴν
 τῆς ἡγεμονίας ἀρχὴν ἥδη κατέχειν ἐν ταῖς χερσὶν ὄνειροπολῶν.
 Δτῷ δὲ, ἀντὶ πορφυρίδος λαμπρᾶς, καὶ σκήπτρων χρυσοῦν, καὶ 15
 τυραννίδος, ἣν ὡς μὴ ὤφελεν ἐμελέτησεν, ἐκτύφλωσιν πικρὰν
 καὶ ὑπερορίαν μακρὰν, καὶ δήμευσιν τῶν οἰκειῶν ἢ τύχῃ ἔσκαιω-
 ρεῖτο, ἐπιγελῶσά που τοῖς ἐλπιζομένοις τάνδρῳ, ὡς οὐκ ἐν-ἐχυ-
 ρῶ κειμένοις, ἀλλ' εἰς τοῦμπαλιν αὐτῷ περιτρεπομένοις, καὶ
 χαλεπὴν τῶν ἀτυχημάτων ἐπικυλίνδουσι συμφορὰν. ἄρτι γὰρ, 20
 ἐπέπερ κατ' οἶκόν τινος τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἐν τοῖς τοῦ
 Σφορακίου μέρεσι καθῆστο, τοὺς συνωμότας συνελθεῖν ἐκδεχό-
 μενος, εἰς τῶν ἐφεπομένων αὐτῷ, τῆς ἐστίας ὑπέξελθῶν, πρόσ-
 P. 91 εἰσι τῶν συνήθων τινὶ, βασιλικῆς ἰστουργίας ὄντι μελεδωνῷ, τὴν

12. προσχών cod.
 22. καθείσθω cod.

13. τελεσοῦσης cod.

15. τῷ] τὸ cod.

claves palatii surrepturos, per quas facilis ei fieret in sacrum limen ingres-
 sus. Proinde suscipiunt negotium: quod verbis erant polliciti, nil morati
 re perficere conantur. Persuadent uni ex ostiariis palatinis donis inducto,
 ut in cera claves imprimeret, ceram sibi communicaret. Is, promptus ad
 rem, ceram informatam tradit: coniurati, opificem conducentes, claves ce-
 leriter domi cudendas curant.

4. Cum omnia ex sententia, ut rebantur illi, successissent, vocant
 Curopalatem, ut, traiecto freto, Constantinopolim appelleret. Is nocte
 intempesta navi conscensa ad arcem delatus, ibi per portulam, quae sub
 S. Phocae est, urbem intrat, imperium iam se manibus tenere somnians.
 Verum huic pro fulgente purpura, pro sceptro aureo, pro tyrannide, quam
 infausto omine machinabatur, excaecationem diram, longinquum exilium,
 publicationem bonorum parabat fortuna, irridens spem hominis, quae ni-
 mium fallax in contrariam partem evasit, acerbamque illi malorum mise-
 riam intulit. Dum enim in aedibus cuiusdam ex facientibus secum in regione
 Sphoracii desidet, coniuratorum conventum praestolans, aliquis asseclarum,
 aedibus elapsus, ad familiarem ipsius, textrini Augusti procuratorem, acce-

τοῦ Κουροπαλάτου ἐνδημίαν μηνύων αὐτῷ, καὶ τὸ δρῆμα ἀνα- A. C. 972
καλύπτων, καὶ προσλιπαρῶν συνάρασθαι αὐτοῖς μετὰ τοῦ τῆν L. I. 3
ἰστορυγικῆν αὐτουργοῦντος συστήματος. ὁ δὲ τὴν ταχίστην βοή-
θειᾶν ἐπηγγέλλετο, καὶ ἀναστὰς ὡς τὸ περὶ αὐτὸν πλῆθος καλέ-
σας ἀπῆει. παρὰ Λέοντα δὲ τὸν Πάτρικιον καὶ πλωτῆμον Δρουγ-
γάριον ἀφικόμενος, ὃς τότε παρὰ βασιλέως τὴν τοῦ Βυζαντίου
ἐχειριστο πρόνοιαν, πάντα τούτῳ δηλοῦ· καὶ ὡς ὁ Κουροπα-
λάτης ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀναχθεῖς, ἐπηλύτης τε ὢν, καὶ κατὰ
τινα οἰκουρῶν ἑστίαν, ὅσον οὐπω βούλεται τυραννεῖν. ὁ δὲ τῷ B
10 ἀθρόῳ τῆς ἀγγέλλας καταπλαγεῖς, εἴτ' αὐθις ἀνευγκῶν (ἦν δὲ
σταθηρὸς ἐν περιστάσει, καὶ τὰ δέον δραστήριος ἐν ἀπόροις
ἔξευρεῖν), τὸ περὶ αὐτὸν στίφος ἀνειληφώς, ἔξαντῆς τῇ οἰκίᾳ,
καθ' ἣν ὁ Κουροπαλάτης κατήγετο, ἐπιτίθεται. ἐπεὶ δὲ ἔγνων τὸ
καθ' αὐτὸν δρῆμα κατὰφωρον ὁ Κουροπαλάτης καὶ ἐκδηλον γε-
15 γονός, διὰ τινος παραθύρου μετὰ τοῦ υἱοῦ ὑπεκδύς Νικηφόρου,
ἐς τὸν θεῖον καὶ μέγαν καταφεύγει σηκόν, ἰκέτης ἑλεινὸς ἀντὶ
σοβαροῦ τυράννου καὶ ἀλαζόνος ὀρώμενος. ὃν ἐκείθεν οἱ περὶ
τὸν Δρουγγάριον ἀποσπάσαντες, εἰς ἀκάτιόν τε ἅμα τῷ υἱῷ Νι-
κηφόρῳ ἐμβυλόντες, πρὸς τὴν λεγομένην Καλώνυμον νῆσον πε-
20 ριορίζουσι· κελεύσει τε βυσιλικῇ αὐθις πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος
ἐκ Μυσίας ἐνηνεγμένη ἀμφοτέρους ἀποτυγλοῦσι, καὶ τὴν τού-
των περιουσίαν δημεύουσιν.

ἐ. Ἄλλ' οὕτω μὲν τῷ Κουροπαλάτῃ Λέοντι τὰ τῆς τυραν- Fol. 313 r.
νίδος εἰς δεινὸν καὶ ὀλέθριον κατέληξε τέλος. οἱ δὲ Ῥῶς συνα- C

8. ἐπιλύτης cod. 10. ἀνευγκῶν. Vid. supra 24. C. 21. ἐνη-
νεγμένης cod.

dit: nunciat, Curopalatem venisse: consilio patefacto rogat, ut sibi cum corpore textorum auxilio sit. Hic se cito praesto illi fore spondet, surgens tanquam officium vocaturus abit. Verum, ad Leonem Patricium classis Drungarium introductus, cui ab Imperatore erat Constantinopolis commissa cura, ibi omnia defert: Curopalatem, de exilio reversum, in urbe commorari, domo aliqua se continere, nec quicquam propius esse quam ut regnaret. Perculsus subito hoc nuncio Drungarius ubi se collegit (ut erat firmo in periculis animo, et industrius in rebus dubiis ad optima consilia inveniendā), sumta sua cohorte, domum, in qua Curopalates deversabatur, continuo invasit. Is cum rem deprehensam perspectamque esse intellexisset, per posticum cum Nicephoro filio elapsus in divinam et magnam aedem confugit, miser simplex ex tyranno glorioso atque arrogante factus. Inde eum protractum homines Drungarii in lenunculum cum Nicephoro filio conficiunt, inque insulam, quae vocatur Calonymus, deportant: ubi mandato Aug. a principe ex Moesia allato ambos excaecant, bonis eorum publicatis.

5. In hunc modum Leonis Curopalatae rebellio tristem et fatalem habuit

- A. M. 6480 σπίασαντες (αὐθις γὰρ ὁ λόγος, ὅθεν ἐξέβη, ἐπάνεισιν), ἐπὶ τῷ
 Ind. 15 πεδίῳ ἐξήμισαν, παντὶ σθένει πειρώμενοι, τὰς τῶν Ῥωμαίων
 πυρπολεῖν μηχανάς. οὐ γὰρ τὰς τούτων μετὰ ῥόζου ἔστεγον
 ἐκπιμπομένης βολὰς, πλείστων ὁσημέραι ὑπὸ τῶν ἀφιεμένων λή-
 θων ἀναιρουμένων Σκυθῶν. Ἰωάννης δὲ ὁ Κουρκούας καὶ Μά-5
 γιστρος, ἐκ γένους προσήκων τῷ βασιλεῖ, τὴν τῶν τοιούτων μη-
 D χανημάτων ποιούμενος φυλακὴν, τὴν μετὰ θράσους ὁρμὴν τῶν
 ἐναντίων ἰδὼν, καὶ ἄλλως οἴῳ καρηβαρῶν καὶ νευστάζων (μετ'
 ἄριστον γὰρ ἦν), ἵππου ἐπιβάς, σὺν τοῖς ἐφεπομένοις λογάσι
 ἤλαυνε κατ' αὐτῶν. βόθρω δὲ ὁ ἵππος κατενεχθεὶς ἀποβύλλει 10
 τῶν νώτων τὸν Μάγιστρον. οἱ δὲ Σκύθαι, ἀριπρεπῆ πανοπλίαν
 ἰδόντες, καὶ φάλαρα τοῦ ἵππου καὶ τὴν ἄλλην σκευὴν ἐξεργασμέ-
 να λαμπρῶς (ἐτήγγανον γὰρ κατακόρως ἀηλημιμένα χρυσῷ), δό-
 ξαντες αὐτὸν ἐκείνον εἶναι τὸν αὐτοκράτορα, ἀθρόως περιδρα-
 P. 92 μόντες αὐτοῖς ὄπλοις τοῦτον τοῖς ξίφεσι καὶ πελέκεσι κατεμέλισαν 15
 ἀπηνῶς· δορατικῶ τε τὴν κεφαλὴν περιπεύραντες, ἐπὶ τῶν πύργων
 κατέπηξαν, Ῥωμαίους τωθάζοντες, ὡς τὸν σφῶν βασιλεῦα δίκην
 βοσκήματος κρεουργήσαντες. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν Ἰωάννης ὁ Μά-
 γιστρος ἀπηνέγκατο τὰ ἐπίχειρα, ὧν εἰς τοὺς θεῖους πεπαρηνή-
 κει σηκοὺς, θυμοῦ βαρβαρικοῦ γεγονῶς παρανάλωμα. λέγεται γὰρ 20
 πολλοὺς τῶν κατὰ Μυσίαν κεραῖσαι, καὶ τὰ τούτων ἐπιπλα καὶ
 σκευὴ τὰ ἱερὰ εἰς ἰδιωτικὰ μετασκευάσαι κειμήλια.

ζ'. Ῥῶς δὲ τῇ τοιαύτῃ νίκῃ κατεπαρθέντες, ἐς τὴν ἐπιούσαν
 Β τοῦ ἄστεος ὑπεξιόντες, παρὰ τὸ μεταίχμιον ἐτάξαντο· Ῥωμαῖοις

13. ἀηληγμένα cod.

exitum. Russi vero, phalange facta (redit enim eo, unde egressa est, oratio),
 in campum processerunt, summa vi contententes, ut Romanorum tormenta
 concrerarent. Aegre enim tela cum stridore inde missa tolerabant, quibus
 quotidie Scythae plurimi lapidibus icti deiciebantur. Agebat tormentorum
 custodiam Ioannes Curcuas magister militiae, genere cum Imperatore con-
 iunctus. Is ubi hostes audacter procurrentes vidit, vini somnique plenus
 (quod post prandium res gerebatur), equo conscenso, cum sequentibus de-
 lectis contra venit. Equus in scrobem delatus dorso eum excutit. Tum
 Scythae, insignem armaturam eius, phalerasque equi cum reliquo ornatu
 elaboratas magnifice conspicati (erant enim astatim inducta auro), rati Im-
 peratorem esse, omnes simul circumfusi una cum armis eum gladiis secu-
 ribusque ferum in modum articulatum dividunt: caput pilo fixum in turribus
 constituunt, Romanos irridentes, quod eorum Imperatorem victimas ritu
 obtruncassent. Has Ioannes Magister poenas scelerum in aedes sacras com-
 missorum tulit, ut a furore barbarorum opprimeretur. Etenim ecclesias
 multas in Moesia vastasse dicitur, earumque vestem et vasa sacra in pri-
 vatam suppellectilem convertisse.

6. Russi eiusmodi victoria elati, postridie eius diei oppido egressi, ad-
 versa acie constitierunt: itemque Romani, in altum cuneum conferti, ob-

δε και αυτοι, ες βαθειαν συνασπισαντες φάλαγγα, τοδοις αν- A. C. 972
 τεπησαν. ενταυθα Ικμορα, τον μετα τον Σφενδοσθλάβον το I. L. 8
 Σκυθικόν άγοντα στρατευμα και τιμώμενον εϋθός μετ' εκείνον,
 άνδρα γυγατώδη και νεανικόν, ιδών Άνεμῆς, δ των βασιλικών
 5 σωματοφυλάκων εις, και του των Κρητών υιός αρχηγού, εν-
 θουσιωδώς εφορμῶντα μετα της των εφεπομένων πεζεταιρων
 φάλαγγος και πλειστους Ρωμαίων αποκτινύοντα, αλκῆ τε φύ-
 σεως επαρθεις, το παρηωρημένον ξίφος ελκύσας, και τον ἵππον
 τῆδε κάκεισε παρεξέλύσας, τοίς τε μύωπι κατακίσας, κατα του
 10 Ικμορος ἔται, και τουτον κατειληφώς πλήττει κατα του τένον- C
 τος· ἡ δὲ του Σκύθου κεφαλή σὺν τῆ δεξιᾷ εκμηθεισα χειρὶ
 πρὸς τοῦδαφος απηράττετο. του δὲ πεσόντος, βοή τις παρὰ των
 Σκυθῶν οἰμωγῆ σύμμικτος αἴρεται· Ρωμαῖοι δὲ τουτοις ἐπέ-
 δραμον. οἱ δὲ οὐκ ἤνεγκαν τῆν των εναντίων ροπήν, ἀλλὰ τῷ
 15 του σφῶν στρατηγού πάθει εκτόπως περιαληγήσαντες, τὰ σάκη Fol. 818 v.
 καταμαδόν ἔραντες, εχώρουν διὰ του ἄστεος, οὗς επισπόμενοι
 Ρωμαῖοι ἀπέκτεινον. ἤδη δὲ νυκτὸς κατασχοῦσης, και της μήνης
 πλησιφαοῦς οὔσης, κατα το πεδίον ἐξελθόντες τοδς σφετέρους
 ἀνεψηλάφων νεκρούς· οὗς και συναλίσαντες πρὸ του περιβόλου
 20 και πυρᾶς θαμινὰς διανάψαντες, κατέκαυσαν, πλειστους των D
 αλχμαλώτων, άνδρας και γυναῖα, ἐπ' αυτοίς κατα τον πάτριον
 νόμον εναποσφάζαντες. εναγισμούς τε πεποιηκότες, ἐπὶ τον
 Ἴστρον ὑπομάζα βρέφη και ἀλεκτρούνας ἀπέπνιξαν, τῷ ροθίῳ
 του ποταμοῦ ταῦτα καταποντώσαντες. λέγεται γὰρ Ἑλληνικοῖς

4. νεανικόν. Vid. supra 89. C. Άνεμῆς cod., sed Cedrenus II.
 678. D. et alibi recte per s.

viam procedunt. Erat Icmor, qui sub Sphendosthlabo exercitum Scythicum
 ducebat, proximus post illum auctoritate, vir immani corpore et ferocia iu-
 venili. Hunc Anemas ex protectoribus palatinis, Cretici satrapae filius,
 conspicatus magno impetu cum cohorte satellitum, quos circa se habebat,
 incurrare, Romanorumque complures occidere, virtute animi elatus, gla-
 dio ab latere stricto, huc illuc conversum incensumque calcaribus equum in
 Icmorem immisit: quem nactus cervicem gladio appetit: Scythae caput cum
 manu dextra abscisum solo afflixit. Duce cadente clamor a Scythis lamen-
 tatione permixtus tollitur: fit in eos a Romanis impetus. Quem illi non su-
 stinuerunt; sed, praetoris caede vehementer commoti, scutis post humeros
 reiectis in oppidum reversi sunt. Romani quos possunt consecantur atque
 occidunt. Coepta iam nocte, cum luna pleno orbe colluceret, in campum
 egressi mortuos suos conquiesiverunt: hos pro muro coacervatos rogis com-
 pluribus accensis cremaverunt, in iisdem captivos numero plurimos, viros
 et mulieres, patrio more iugulantes. Item inferias celebrantes, in Istro
 lactentes infantes et gallos gallinaceos suffocabant, undis fluminis mersos.
 Etiam dicuntur gentilium sacris addicti, Graecorum more sacrificia et li-

- A. M. 6480 ὄργιλοις κατόχους ὄντας, τὸν Ἑλληνικὸν τρόπον θυσίας καὶ
 Ind. 16 χοῦς τοῖς ἀποιχομένοις τελεῖν, εἴτε πρὸς Ἀναχάρσεως ταῦτα καὶ
 Ζαμόλξιδος, τῶν σφετέρων φιλοσόφων, μυηθέντες, εἴτε καὶ πρὸς
 τῶν τοῦ Ἀχιλλέως ἑταίρων. Ἀρρίανδς γάρ φησιν ἐν τῷ Περύπλω,
 P. 93 Σκύθην Ἀχιλλέα τὸν Πηλέως πεφηνέναι, ἐκ τῆς Μυρμηκίωνος 5
 καλουμένης πολίχνης, παρὰ τὴν Μαιῶτιν λίμνην κεμένης· ἀπε-
 λαθέντα δὲ πρὸς τῶν Σκυθῶν διὰ τὸ ἀπηνές, ὤμῶν, καὶ αὐ-
 θαδες τοῦ φρονήματος, αὐθις Θετταλίαν οἰκῆσαι. τεκμήρια τοῦ
 λόγου σαφῆ ἦ, τε τῆς ἀμπεχόνης σὺν τῇ πόρπῃ σκευῇ, καὶ ἡ
 πεζομαχία, καὶ ἡ πυρσὴ κόμη, καὶ οἱ γλαυκίωντες ὀφθαλμοί, 10
 καὶ τὸ ἀπονενοημένον, καὶ θυμοειδές, καὶ ὤμῶν· ἢ καὶ ὄνειδιζῶν
 Ἀγαμέμνων ἐπέσκιπτεν, οὕτωςι λέγων·

„Αἰεὶ γὰρ τοι ἔρις τε φίλη, κόλιμοί τε, μάχη τε.”

φόνῳ γὰρ εἰσέτι καὶ αἵματι τὰ νείκη Ταυροσκύθαι διακρίνειν
 Βειώθασιν. ὅτι δὲ τὸ ἔθνος ἀπονενοημένον, καὶ μάχιμον, καὶ 15
 κραταῖον, πᾶσι τοῖς δμοῖοις ἐπιτιθέμενον ἔθνεσι, μαρτυροῦσι
 πολλοὶ, καὶ ὁ θεὸς δὲ Ἰεζεκιήλ, μνήμην τούτου ποιοῦμενος, ἐν
 οἷς ταῦτά φησιν· „Ἴδου ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ,
 ἄρχοντα Ῥῶς.” Ἄλλ' ἀπόχρη μὲν ταῦτα περὶ τῶν Ταύρων ἐνα-
 γισμῶν. 20

ζ. Τότε δὲ ἤδη διανισχούσης ἡμέρας βουλήν ὁ Σφενδο-
 σθλάβος τῶν ἀρίστων ἐκάθιζεν, ἣν καὶ κομέντον τῇ σφετέρῳ
 διαλέκτῳ φασίν. ἄρτι δὲ συναθροισθέντων περὶ αὐτὸν, καὶ ὅ,τι

5. πεφηνέναι. Vid. supra 51. C. 60. D. 102. B. 13. Πιαδ. A. 177.
 18. τὸν Ἀγῶγ καὶ Μαγῶγ cod. Ezech. XXXIX. 1. Ἴδου ἐγὼ ἐπὶ
 σὲ Γῶγ ἄρχοντα Ῥῶς· et idem XXXVIII. 2.

bamina manibus offerre, sive ab Anacharside et Zamolxi, suis philosophis,
 ad hunc modum, sive a sociis Achillis initiati. Siquidem Arrianus in Pe-
 riplo auctor est, Achillem Pelei filium Scytham exstitisse, Myrmecione
 natum, quod est ad Maetidem paludem oppidulum: expulsam vero a Scy-
 this ob saevitiam, crudelitatem, arrogantiam animi, in Thessalia posthaec
 sedem collocasse. Cuius rei clara argumenta sunt amictus fibulati ratio,
 pugna pedestris, capillus rufus, oculi glauci, amentia, iracundia, crude-
 litas: quae ipsa conviciis Agamemnon consecrabatur, sic dicens:

„Huic semper iurgia cordi,

Rixaeque, pugnaeque.”

Caede enim et sanguine ad hanc diem Tauroscythae dirimere rixas consue-
 runt. Audaciam autem et virtutem atque robur gentis, finitimam quemque
 populum invadentis, cum multi alii testantur, tum etiam divus Ezechiel,
 mentione eius facta, ubi ad hunc modum ait: „Ecce ego induco super te
 Gog et Magog, principem Rhos.” Sed de inferiis Taurorum haec sufficiant.

7. Inter haec prima luce Sphendosthiabus consilium primorum ordi-
 num constituit, quod sua lingua comentum appellant. Coactos quid agat

δεῖ καὶ δρᾶν πρὸς αὐτοῦ διερωτηθέντων, οἱ μὲν ἄωρὶ συνε- A. C. 972
βούλευον τῶν νυκτῶν, ἐπιβάντες τῶν πλοίων, πάσῃ μηχανῇ L. I. 3
κλέψαι τὴν φυγὴν· μὴ γὰρ οἴους τε καθεστάναι ἐπὶ τοῖς πανσι- C
θήροις ἀνδράσι συμπλέεσθαι, ἀποβαλόντας καὶ ταῦτα τοῖς
5 πρωταγωνιστάς, ὑφ' ὧν τὸ στρατόπεδον ἀνεβράννυτο, καὶ οἱ
θυμοὶ τῶν ἀνδρῶν παρεθήγοντο. οἱ δὲ τοῦμπαλιν δεξιῶς ἐμβάλ-
λειν Ῥωμαίους ἐξυνεβούλευον, καὶ πίστει λαμβάνειν, καὶ οὕτω
διασώζειν τὴν περιλειφθεῖσαν στρατιάν. οὐδὲ γὰρ ἔχειν εὐχερῶς Fol. 314 r.
κλέψαι τὸν ἀπόπλου, τῶν πύρφορων νεῶν παρὰ τοῦ Ἰστρου ἄν-
10 θηρα ἑκατέρωθεν φρουρουσῶν τὰ πορθμεῖα, ὡς, ἤνικα πειρα-
θεῖεν ἐκπλεύσαι τὸν ποταμὸν, πυρπολήσειν ἕξ αὐτῆς ἅπαντα.
ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος, μύχιον καὶ πικρὸν ἄνοιμῶζας, „οἴχεται D
τὸ κλέος,” ἔφη, „ὃ τῇ Ῥωσικῇ πανοπλίᾳ συνέπετο, τὰ πρόσσοικα
καταστρεφομένη ἔθνη ἀπονητὶ, καὶ χώρας ὅλας ἀνδραποδίζο-
15 μὲν ἄναιμιωτὶ, εἰ νῦν ἀκλεῶς Ῥωμαίους ὑπείξομεν. ἀλλὰ γὰρ,
τὴν ἐκ προγόνων ἀνειληφότες ἀρετὴν, ἀναλογισόμενοι τε, ὡς ἀκα-
ταγώνιστος ἡ Ῥωσικὴ μέχρι καὶ τήμερον καθέστηκεν ἀλήθῃ, ἐκ-
θύμως ὑπὲρ τῆς σφῶν σωτηρίας διαγωνισώμεθα. οὐδὲ γὰρ ἔθι-
20 ζῆν, ἢ εὐκλεῶς τελευτῶν, ἔργα ἐπιδειγμένους γενναίων ἀνδρῶν.”
τοσαῦτα μὲν ὁ Σφενδοσθλάβος ἐβούλευσεν.

ἢ λέγεται δὲ καὶ τοῦτο περὶ Ταυροσκυθῶν, μήποτε μέχρι P. 94
καὶ νῦν ἑαυτοὺς ἐγχειρίζειν τοῖς δυσμενέσις ἠττωμένους· ἀλλ' ἤδη
τῆς σωτηρίας ἀπαγορεύσαντας ὠθεῖν τε κατὰ τῶν σπλύγγων τὰ

7. ἐξυνεβούλευον. Sic cod., duplici augmento. 9. πορφόρων cod.
παρὰ τοῦ] Sic cod. Leg. παρὰ τὰ τοῦ.

consult. Alii multa de nocte naves conscendendas, omnibusque modis fur-
tium elabendum, existimant; nullo se pacto equites cataphractus sustinere
posse, idque postquam virtute praestantes duces amisissent, qui exercitum
confirmare, animos militum incitare consueverint. Contra ea alii cense-
bant compositionem cum Romanis fieri oportere, atque ita fide accepta re-
liquias exercitus servari. Clam ab oppido solvere non esse facile, quod
igniferae naves ad ripam Istri utrobique transitum custodirent, ut, simul
ac conarentur in amnem enavigare, cuncta evestigio cremarent. Tum vero
cum ingenuisat vehementius Sphendosthlabus, „Periit.” inquit, „gloria,
arma Russica sequens, quae modo populos finitimos nullo negotio subege-
runt, modo citra sanguinem integras tenuerunt regiones, si nunc turpiter
cedimus Romanis. Quin, repraesentantes patriam virtutem, reputamus,
invictum usque adhuc perstitisse Russicum robur, et pro nostra salute
acriter configimus? Non solemus nos quidem fugientes in patriam reverti,
sed vel vivere victores, vel gloriose mori, effectis virorum fortium facino-
ribus.” Eiusmodi consilium egit Sphendosthlabus.

8. Memoratur illud quoque de Tauroscythis, eos nunquam usque ad
hanc diem hostibus dedere se victos: verum, salute desperata, gladio vi-

A. M. 6480 *ξίψη, καὶ οὕτως ἑαυτοὺς ἀναιρεῖν. τοῦτο δὲ πράττουσι, δόξαν*
 Ind. 15 *κεκτημένοι τοιαύτην· φασὶ γὰρ τοὺς πρὸς τῶν ἐναντιῶν κατα-*
κτεινομένους ἐν τοῖς πολέμοις, μετὰ τὸν μόνον καὶ τὴν ἐκ τῶν
σωμάτων διάζευξεν τῶν ψυχῶν ἐν ἕδου τοῖς ἀσθένταις ὑπηρετεῖν.
Ταυροσκόφαι δὲ, τὴν τοιαύτην δεδιότες λατρεῖαν, ἀποστνυγῶντες 5
δὲ καὶ τοῖς ἀναιροῦσιν αὐτοὺς ἐξυπηρετεῖν, τῆς ἑαυτῶν σφαγῆς
Βαυτόχειρες γίνονται. ἀλλὰ τοιαύτη μὲν ἡ ἐπικρατήσασα ἐν αὐτοῖς
δόξα. τότε δὲ, τῶν τοῦ ἄρχοντος λόγων ἀκούσαντες, φιλοψυχό-
τατα τὸν ὑπὲρ τῆς σφῶν σωτηρίας αἰρεῖσθαι κίνδυνον κατετίθεν-
το, ἐκθύμως τε πρὸς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἀντιτάξασθαι δύναμιν. τῇ γοῦν 10
ὑστεραία (ἕκτη δὲ ἦν τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα, καὶ εἰκάδα τετάρτην
ἤλαυνεν ὁ Ἰούλιος μῆν), περὶ καταφορὰν ὄντος ἡλίου, πανσυδὲ
τῆς πόλεως ἐξελθόντες οἱ Ταυροσκόφαι, παντὶ σθένει διακινδυνεύ-
ειν ἤροῦντο, εἰς γάλαγγα καρτερὰν συνασπίσαντες, καὶ προβα-
λόντες τοὺς ἄκοντας. Ῥωμαίους δὲ διατάξας ὁ βασιλεὺς ἐπεξῆγε 15
 C *τοῦ χάρακος. ἤδη δὲ τῆς μάχης καταβῆραγείσης, εὐρώστως οἱ*
Σκύθαι Ῥωμαίοις ἐπήεσαν, τοῖς τε ἀκοντίοις σιτόμενοι, καὶ
τοῖς βέλεσι τοὺς ἵππους τιτρώσκοντες, καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς γῆν
καταβάλλοντες. ἐνταῦθα ὁ τῆ προτεραία ἠριστευκὼς Ἄνεμῆς
καὶ τὸν Ἴκμορον κατακτείνας, τὸν Σφενδοσθλάβον ἰδὼν ἐνθου- 20
σιωδῶς κατὰ Ῥωμαίων ὀρμῶντα καὶ μανικῶς, καὶ τὰς αὐτοῦ
ἐπιβῶννόντα γάλαγγας, τὸν ἵππον παρεξελάσας (εἰθισμένον δὲ
ἦν αὐτῷ τοῦτο δρᾶν, καὶ πλείστους τῶν Σκυθῶν τοιοῦτι τρόπῳ
 Fol. 314 *ἠνεῖλε τὸ πρότερον), ὅλην ἠνίαν τῷ ἵπῳ ἀνείλ ὡς αὐτὸν ἵεται,*

20. Ἴκμορον. Supra 92. B. Ἴκμορα.

scera transverberare, seque ipsos sic interimere. Id faciunt, quod opinionem habent eiusmodi: aiunt si qui in bello ab hostibus occiduntur, eos post mortem animorumque a corporibus discessum interfectoribus apud inferos servire. Quem famulatum verentes, Tauroscythae, potius quam percussoribus suis ministrarent, rei remedium voluntaria morte quaerunt. Haec apud illos invaluit persuasio. Tunc vero, audita regis oratione, laete suae salutis causa subire periculum decreverunt, seque vi Romanorum fortiter opponere. Itaque postridie eius diei (qui dies erat septimanae sextus, a. d. ix kal. August.) iam ad occasum vergente sole, cum omnibus copiis ex oppido egressi totis viribus conflare statuerunt: aciem condensam dirigunt, infestis pilis. Contra Imperator milites instructos ex castris educit. Praelio commisso, fortiter Scythae in Romanos impetum fecerunt, ita ut nostros pilis configerent, telis equos vulnerarent, sessoresque deiicerent. Ibi Anemas ille, qui pridie summam virtutem Icmore occiso praestiterat, Sphendosthlabum conspicatus temere effrenatoque Romanos invadentem, phalanxesque ipsius cohortantem, prorumpens se equo (quod consueverat facere, rimosque Scytharum hoc pacto iam prius protriverat) effusus habentis in

καί ξίφει παίει κατὰ τῆς κλειδός, καὶ τὸν μὲν προητῆ καταβάλλει, A. C. 972
I. L. 3
οὐ μὴν κατακτείνει. ἐπήρκεσε γὰρ ὁ ἀλυσιδωτὸς χιτῶν καὶ τὸ
σάκος, ἃ, δεδοὺς τὰς Ῥωμαϊκὰς αἰχμάς, ἤμφιέννυτο. Ἄνεμῶς D
δὲ, πρὸς τῆς τῶν Σκυθῶν κυκλωθεὶς φάλαγγος, τοῦ ἵππου
5 καταβληθέντος συχναῖς τῶν δοράτων βολαῖς, πλείστους μὲν
ἀναιρεῖ τούτων, ἐναποσφάττεται δὲ καὶ αὐτὶς, ἀνὴρ οὐδενὸς
τῶν ἡλικιωτῶν ἠττώμενος ἐν τοῖς κατὰ τὰς μάχας ἀνδραγαθή-
μασιν.

9. Ἐπὶ τῷ τούτῳ τοίνυν οἱ Ῥῶς ἀναθερρήσαντες πτα-
10 σματι, γεγωνόν τι καὶ ἄγριον ἐπηλάλαξαν, καὶ Ῥωμαίους ἀνώ-
θησαν. οἱ δὲ προτροπαύθην ὑπενόστου, τὴν ἀλλόκοτον ὄρμην
ἐκκλίνοντες τῶν Σκυθῶν. ἐνταῦθα ὁ βασιλεὺς, ὡς ἤσθετο κλι- P. 95
νομένην τὴν Ῥωμαϊκὴν φάλαγγα, δεδοικῶς, μὴ καταπτοηθεῖσα
τὸ ἀλλόκοτον ὄρμημα τῶν Σκυθῶν, περὶ αὐτὰ πάλσοι τὰ κα-
15 ρια, τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευσάμενος καὶ τὸ ὄρε σθεναρῶς με-
ταχειρισάμενος, κατὰ τῶν ἀντιπάλων ἐχώρει. ἐποταγεῖτο δὲ καὶ
τὰ τύμπανα, καὶ τὸ ἐνούλιον συνεπήχουν αἱ σάλπιγγες. Ῥω-
μαῖοι δὲ, τὴν τοῦ αὐτοκράτορος καταεισθέντες ὄρμην, τοὺς
ἵππους περιέλιξαντες, μετὰ ῥύμης τοῖς Σκύθαῖς ἐφόρμησαν.
20 παραυτίκα δὲ καὶ θύελλα ψεκάδι συμμιγῆς ἀναδῆμισθεῖσα, ἐπὶ
πολύ τε τοῦ ἀέρος χεθεῖσα, τοὺς δυσμενεῖς ἔβαλλε, καὶ ἡ κόβις
ἐχειρομένη τοὺς αὐτῶν ἔβλαπτεν ὀφθαλμούς. λέγεται δὲ καὶ τινα B
λευκόπωλον ἄνδρα φανῆναι, προηγείσθαι τε Ῥωμαίων, καὶ τού-
τοις προτρέπεσθαι, χωρεῖν κατὰ τῶν Σκυθῶν· ὅστις θεσπεσίως

1. προητῆς cod.

11. Nota ἀλλόκοτον ὄρμημα repetitum statim post, 95. A. lin. 2.

15. ἀφ' cod., ut saepe.

eum involat, iugulum gladio appetit, ipsum praecipitem deturbat: interficere tamen non potuit. Restitit enim tunica hamis conserta et scutum, quae, Romanorum cuspides veritus, sumserat. Anemas, a cuneo Scytharum circumventus, equo multis hastarum ictibus confosso, postquam complures eorum interfecerat, ipse ibidem concidit, vir a nullo coaequalium facinoribus bellicis superatus.

9. Huius casu Russi denuo confirmati altius barbarorum more conclamant, nostros propellant. Iamque illi cursim retro regredi, singularem vim hostium devitantes. Tum Imperator, ubi aciem Romanam inclinatam vidit, veritus ne coeco Scytharum impetu perterrita in extremum discrimen adduceretur, cohortem circa se hortatus, lancea fortiter arripita, contra adversarios ipse processit. Pulsantur tympana, tubae bellicum concinunt. Romani, Imperatoris incursum reveriti, conversis equis acriter Scythas aggrediuntur. Eodem tempore et turbo imbri mixtus exstitit, qui coelo late offusus hostibus incumbabat, et pulvis coortus eorum oculos infestavit. Perhibent vero etiam virum quendam equo albo vectum apparuisse, qui Romanis ductor esset, et ad irruendum in Scythas hortaretur: eum vehe-

A. M. 6480 τὰς τῶν δασμενῶν διακόπτων συνετάραττε φάλαγγας. τοῦτόν
 Ind. 15 φασὶ μήτε πρότερόν τις ἐν τῷ στρατοπέδῳ θεάσασθαι, οὐτ'
 αὐτίς μετὰ τὴν μάχην ἐωρακέναι· καίτοι βασιλέως αὐτὸν ἀνα-
 ψηλαφῶντος, ὡς δωρεαῖς ἐπαξίως φιλοφρονήσαιτο, καὶ ἀμοι-
 βαῖς ἑκατὶ τῶν πόνων ἀμείψαιτο. ἀλλ' οὐχ εὐρέθῃ ζητούμενος. 5
 ἐντεῦθεν ἀναμφλεκτος ὑπνόοια ὑποτρέχει, τὸν μέγαν ἐν μάρ-
 Cτυσι Θεόδωρον ἴναι, ὃν παρὰ τοὺς ἀγῶνας ὁ βασιλεὺς σύμμι-
 χον ἐξελιπάρει παρίστασθαι, ῥύεσθαι τε καὶ σώζειν συνάμα
 παντὶ τῷ στρατώματι. φασὶ δὲ καὶ τοιοῦτόν τι συμβῆναι παρὰ
 τὴν πρὸ τῆς μάχης ἐσπέραν. ἐν Βυζαντίῳ παρθένος τῶν ἀνα- 10
 τεθειμένων Θεῶ καθ' ὑπαρ ὄρῃν ἐδόκει τὴν θεοτόκον, ὑπὸ τι-
 των φλογοειδῶν δορυφορουμένην ἀνδρῶν. φάναι δὲ πρὸς αὐτούς·
 „καλέσατε δὴ μοι τὸν μάρτυρα Θεόδωρον” παραντίκα δὲ παρα-
 χθῆναι γενναῖον ἄνδρα καὶ νεανικόν, ἐνοπλον. εἰπεῖν τε πρὸς αὐ-
 τὸν τὴν θεοτόκον· „ὁ σὸς παρὰ τὸ Δορύστολον Ἰωάννης, κύριε 15
 Fol. 315 r. Θεόδωρε, Σώθαις μαχόμενος, ἄρτι περιστατεῖται δεινῶς. ἀλλ'
 εἰς τὴν ἐκείνῃ σπεῦσον βοήθειαν. εἰ γὰρ μὴ προφθάσης, ἐς
 Δκίνδυνον αὐτῷ τελευτήσει τὰ πράγματα.” τὸν δὲ αὐτίς, ἐτοί-
 μως ἔχειν, ἀπεῖν, τῇ μητρὶ τοῦ Θεοῦ καὶ δεσπότου μου πει-
 θαρχεῖν· φάμενος δὲ τοῦτο εὐθὺς οἴχεσθαι, καὶ οὕτω τὸν ὑ- 20
 πνον ἀποπτῆναι τῆς παρθένου τῶν ὀφθαλμῶν. ἀλλὰ τῇ μὲν παρ-
 θένῳ τὸ ὑπαρ ἐς τοῦτο συνεπεραίνετο.

1. Ῥωμαῖοι δὲ, τῷ προπορευομένῳ θεῖῳ ἀνδρὶ ἐφεπόμενοι,

2. πρότερον τῆς cod. Sed Leo scribere debuisset τινά. 3. ἀνα-
 ψηλαφῶντος εἰς δωρεαῖς ἐπαξίως φιλοφρονῆσαι, τὸ καὶ cod.
 20. φάμενος. Nota anacoluthon, fort. ipai Leoni tribuendum.

menter aciem hostium strage edita conturbasse. Neque antea illum in ca-
 stris vicum esse aiunt, neque post praelium apparuisse: tametsi investiga-
 ret cum Imperator, ut munera illi debita largiretur, gratiamque pro labo-
 ribus referret. Sed quantumvis quaesitus non inventus est. Unde indubia
 pervasit existimatio, magnum in martyribus Theodorum fuisse, quem in
 praeliis Imperator sibi exercitumque socium et adiutorem deposcere solebat.
 Aiunt etiam illiusmodi aliquid accidisse ad vesperam, pridie quam pugna
 committeretur. Constantinopoli virgo numini dicata in somno Deiparam
 videre sibi visa est, aliquot viris flammis stipatam. His eam dixisse:
 „Vocate ergo mihi Theodorum martyrem”: statimque illi adductum esse
 iuvenem fortem et armatum. Huic dixisse Deiparam: „Ioannes tuus apud
 Dorystolum, domine Theodore, Scythis pugnans, iam gravior premitur.
 Quare vade cito, ut ei auxilium feras. Nisi ante occupas, in periculum
 illi res vertetur.” Illum contra „se paratum esse” dixisse, „ut matri Dei
 ac Domini sui obsequatur:” quibus dictis continuo excessisse: simul som-
 num ex virginis oculis evolasse. Atque hunc quidem finem habuit virginis
 insomnium.

10. Romani vero, divum antesignanum insecuti, manus cum adversa-

τοῖς ἐναντίοις συμπλέκονται, καὶ καρτερῶς μάχης συστάσης, A. C. 972
 οὐκ ἐνεγκόντες τὴν τῆς ἵππικῆς φάλαγγος οἱ Σκύθαι ῥοπήν, I. L. 3
 κυκλωθέντες τε πρὸς τοῦ Μαγίστρου Βάρδα, ᾧ Σκληρὸς ἢ ἐπι-
 κλησις (ἐκεῖνος γὰρ μετὰ τοῦ συνεπομένου πλήθους τὴν κύκλω- P. 96
 5 σιν ἐποιήσατο), εἰς φυγὴν ἔκλιναν, καὶ μέχρι τοῦ περιβόλου
 συμπατούμενοι, ἀκλιῶς ἐπιπτον. μικροῦ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Σφεν-
 δοσθλάβος λήφθη, ἕξαιμος γεγωνὸς καὶ καταβελῆς, εἰ μὴ ἦ
 νῶξ ἐπελθοῦσα τοῦτον διέσωσεν. λέγεται δὲ παρὰ ταύτην τὴν
 μάχην πέντε καὶ δέκα χιλιάδας πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀναιρε-
 10 θῆναι Σκυθῶν, ληφθῆναι δὲ δισμυρίαν ἀσπίδα, καὶ ξίφη πάμ-
 πολλα. Ῥωμαίων δὲ τριακοσίους ἀποκτανθῆναι πρὸς τοῖς πεν-
 τήκοντα, τραυθῆναι δὲ συχνούς. ἀλλὰ τοιαύτην μὲν Ῥωμαῖοι
 τὴν νίκην παρὰ τὸν ἀγῶνα ἠνέγκαντο τουτονί. ὁ δὲ Σφενδο-
 σθλάβος, παρ' ὄλην τὴν νύκτα βαρυθυμῶν ἐπὶ τῇ κατακαπῆ B
 15 τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς, ἤσχαλλε μὲν καὶ ἐσφάδαζε τῷ θυμῷ.
 μὴ ἕξισχῶν δ' ἔτι πρὸς ἀκαταγώνιστον ἀνύττειν πανστρατιῶν,
 ἕγνω, στρατηγοῦ νοῦν ἔχοντος ἔργον εἶναι, ἐν ἀμηχάνοις κατα-
 ληφθέντα δεινοῖς, μὴ καταπίπτειν τοῖς λυπηροῖς, παντὶ δὲ
 τρόπῳ διασάξειν περᾶσθαι τοὺς ὑπ' αὐτόν. καὶ δῆτα παρὰ τὴν
 20 ἔω πρέσβεις ὡς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην στείλας, πίστεις ἤπει
 ξυμβύσεων, ἐπὶ τῷ, Ταυροσκύθας μὲν τό, τε Δορύστολον
 ἐγχειρίσαι Ῥωμαίοις, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολύσαι, καὶ
 Μυσίας ἀφέξεσθαι, καὶ πρὸς τὴν σφῶν ἀναζεύξαι πατρίδα.
 Ῥωμαίους δὲ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τοῦ ἀπόπλου, καὶ μὴ ἐνα- C

9. χιλιάδες cod. 12. ταύτην cod. Sed correctum est manu prima
 τοιαύτην. 16. Fort. δέ τι.

rūis conserunt. Fit praelium acri certamine. Tandem Scythae, cum ne-
 que per se vim turmarum nostrarum sustinere possent, et a Barda magistro,
 cui Scleri cognomen, a tergo invaderentur (is enim cum suis copiis eos
 circumvenerat), fugae se mandant: usque ad moenia proteruntur. Fit foe-
 da caedes. Paulumque abfuit quin ipse Sphendosthlabus caperetur, exsan-
 guis et sauciatus, nisi nox superveniens eum servasset. Ferunt hoc prae-
 lio Scytharum caesa esse millia xv et quingentos; scuta ad millia xx, gladios
 quamplurimos, capta. Romanos interfectos esse cccol, vulneratos non pau-
 cos. Eiusmodi victoriam Romani hoc praelio consecuti sunt. Sphendo-
 sthlabus, per totam noctem internecione copiarum perturbatus, dolore et
 iracundia efferebatur. Tamen, cum adversus invictum exercitum nihil pos-
 set proficere, intellexit, boni imperatoris esse, in rebus desperatis non
 succumbere tristi fortunae, sed id agere, ut milites suos quoque modo salvos
 praestet. Ita sub mane legatis ad Ioannem Imperatorem missis de fide dan-
 da et compositione egit, conditionibus his, ut Tauroscythae Dorystolum tra-
 derent Romanis, captivos redderent, Moesia abstinerent, domum reverteren-
 tur: Romani contra illis potestatem facerent enavigandi, neque eos in itinere

A. M. 6480 γομένοις ἐπιτεθήσεσθαι μετὰ τῶν πυρφόρων νεῶν (ἐκτόπως γὰρ
 Ind. 15 ἐδέδισαν τὸ Μηδικὸν πῦρ, δυνάμενον καὶ τοὺς λίθους ἀποτε-
 φροῦν)· ἐπισιτισμὸν τε πρὸς τούτοις ἐπιχορηγήσαι, καὶ φίλους
 ἡγεῖσθαι αὐτοὺς, κατ' ἐμπορίαν πρὸς τὸ Βυζάντιον στελλο-
 μένους, καθάπερ ἀνέκαθεν ἔθιμον ἦν. 5

ιῷ. Βασιλεὺς δὲ, τὰς τοιαύτας ἄσμενος διαλλαγὰς προσ-
 δεξάμενος (εἰρήνην γὰρ διαφερόντως τῆς μάχης ἐτίμα· τὴν μὲν
 γὰρ ἤδει τοὺς λαοὺς διασώζουσαν, τὴν δὲ τοῦμπαλιν διαφθείρου-
 σαν), τὰς τε ξυνθήκας ἐτέλει καὶ τὰς σπονδὰς, καὶ σίτον ἐδίδου,

Fol. 315 v. ἐκάστῳ ἀνδρὶ μετρῶν ἀνὰ μεδίμων δύο. εἶναι δὲ τοὺς εἰληφότας 10
 τὸν οἶτόν φασιν ἄνδρας δισμυρίους πρὸς τοῖς δισχιλοῖς, οἳ ἐκ
 τῶν ἐξήκοντα χιλιάδων τῆς Ῥωσικῆς στρατιᾶς τότε τὸν ὄλεθρον
 ἔφρον· τὰς γὰρ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἡ Ῥωμαϊκὴ αἰχμὴ
 κατηκόντισε. μετὰ δὲ τὸ προβῆναι τὰς σπονδὰς, εἰς ὀμιλίαν ὁ
 Σφενδοσθλάβος τῷ βασιλεῖ συνελθεῖν ἔξαιτεῖ. ὁ δὲ, μηδὲν ἀναδὺς, 15
 διαχρῦσιν πανοπλίᾳ καθοπλισθεὶς, ἔφιππος παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ

P. 97 Ἰστρου ἀφίκετο, μυρίανδρον ἰλην χρυσοφορούντων ἐνόπλων ἰπ-
 πίων συνεπαγόμενος. καὶ ὁ Σφενδοσθλάβος δὲ ἔκεν ἐπὶ τινος Σκυ-
 θικοῦ ἀκατίου πυραπλέων τὸν ποταμὸν, τῆς κώπης ἡμίμενος
 καὶ σὸν τοῖς ἐτέροις ἐρέτιων, ὡς εἰς τῶν λοιπῶν. τὴν δὲ ἰδέαν 20
 τοιούσδε τις ἦν· τὴν ἡλικίαν μεμετρημένος, οὔτε εἰς ὕψος παρὰ
 τοῦ εἰκότος ἡρμένος, οὔτε εἰς βραχύτητα συστελλόμενος· δασεῖς
 τὰς ὀφρῦς, γλαυκοὺς ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὴν ῥίνα σιμὸς,

8. ἤδη cod. 14. ἰσομιλίαν cod. 17. μυρίανδρον — συνεπα-
 γόμενος. Supra 36. C. μυρίανδρον ἰππίων ἰλην ἐπιφερόμενος.
 20. Leg. ἐταίροις. Vid. infra C. lin. 3.

cum navibus igniferis adorirentur (nam magnopere timebant ignem Medi-
 cum, qui vel lapides in cinerem redigere potius est); frumento insuper iuva-
 rent eos, amicorumque numero haberent, mercaturae causa Constantinopolim
 commeantes, quemadmodum erat antiquitus institutum.

11. Libenti animo accipiens hanc compositionem Imperator (multo pluri-
 enim pacem quam bellum faciebat: quod non ignorabat, alteram servare po-
 pulos, alterum eos perdere), et pactiones foedusque sanxit, et frumentum
 distribuit, medimnos binos singulis admetiens. Quod frumentum qui acce-
 perint fuisse aiunt millia militum xxii, quae ex millibus lx, quibus consti-
 bat exercitus Russicus, mortem effugerant: reliqua xxxviii millia cuspis Ro-
 mana confoderat. Foedere firmato, Sphendosthlabus in Imperatoris collo-
 quium ut venire liceret postulavit. Non respuit is conditionem: armatura
 inaurata tectus, ad ripam Istri adequitavit, catervam innumerabilem equitum
 auro armisque nitentium adducens. Contra Sphendosthlabus processerat in
 navicula Scythica flumen devectus, remo se applicans, et ipse cum caeteris
 lintrem propellens, ut unus de multis. Specie autem erat huiusmodi: statu-
 ra iusta, neque praeter modum in altum expressa, neque in nimiam brevi-
 tatem contracta: superciliis epissis, oculis caesiis, naso simo, barba rara,

ἐπιλωμένος τὸν πύργονα, τῷ ἄνωθεν χελεῖ δασύαις καὶ εἰς A. C. 972
 μήκος καθειμέναις θριξὶ κομῶν περιττῶς. τὴν δὲ κεφαλὴν πάντα L. L. 3
 ἐπιλωτο· παρὰ δὲ θάτερον μέρος αὐτῆς βόστρυχος ἀπηώρητο,
 τὴν τοῦ γένους ἐμφαινὼν εὐγένειαν· εὐπαγῆς τὸν αὐχένα, τὰ B
 5 στέρνα εὐρύς, καὶ τὴν ἄλλην διάπλασιν εὖ μύλα διηρθρωμένος·
 σκυθροπὸς δὲ τις καὶ θηριώδης ἐδεικνυτο. θατέρῳ δὲ τῶν ὤτων
 χρύσειον ἐξῆπτο ἐνώτιον, δυσὶ μαργάροις κεκοσμημένον, ἄν-
 θρακος λίθου αὐτοῖς μεσιτεύοντος. ἰσθῆς τούτῳ λευκῆ, οὐδέν
 τι τῶν ἐτέρων ὑπαλλάττουσα ἢ καθαρότητι. ὀλίγα γοῦν ἄττα
 10 περὶ διαλλαγῆς τῷ βασιλεῖ ἐντυχῶν, παρὰ τὸν ζυγὸν τοῦ ἀκα-
 τίου ἐφεζόμενος, ἀπηλλάττετο. ἀλλ' ὁ μὲν τῶν Ῥωμαίων πρὸς
 Σκύθας πόλεμος ὧδε ἐτελεύτα.

ιβ'. Ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος, τὸ Δορύστολον ἀπολιπὼν καὶ C
 τοὺς ἀλχμαλώτους προσειπιδούς κατὰ τὰς σπονδὰς, ἀπέπλει
 15 μετὰ τῶν περιλειφθέντων ἑταίρων, ἐπὶ τὴν πατρίδα ἕμενος.
 Πατζινάκαι δὲ παρὰ τὸν ἀπόπλον ἐλλοχῆσαντες, ἔθνος νομα-
 δικὸν τοῦτο καὶ πολυάνθρωπον, φθειροφάγον τε καὶ φερέοικον,
 ἐκ' ἀμαξῶν ὡς τὰ πολλὰ βιωτεῦον, σχεδὸν διέφθειραν ἅπαν-
 τας, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν Σφενδοσθλάβον τοῖς λοιποῖς συγκατέ-
 20 σφάζαν, ὡς ἐκ τῆς τοσαύτης τῶν Ῥῶς στρατιῆς εὐαριθμήτους
 ἀνασωθῆναι ἐς ἥθη τὰ πάτρια. Ἰωάννης δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἐν
 τέτταρσιν ὄλοις μῆσι τὴν Ῥωσικὴν πανοπλίαν καταγωνισάμενος,
 ὡς φθάσας ὁ λόγος δεδήλωκε, καὶ τὴν Μυσίαν Ῥωμαίοις ἀνασω- D

9. ἐτέρων. Vid. supra A. lin. 3. 17. φερέοικον. Herod. IV.
 §. 109. Strabo XL. 754. A. Arrianus Periplo Pont. Euxini 180. B.

praeter labrum superius, densis et in longitudinem promissis capillis bene
 pilosum. Capite item erat admodum glaber; nisi quod ad utrumque latus
 cincinnus dependebat, nobilitatem generis declarans: cervicibus firmis,
 pectore lato, caeteris quoque membris aequalis sane et congruens; tristi-
 tiam nihilominus feritatemque aliquam ore repraesentabat. Ex altera auri-
 cula aurea dependebat ei inauris, duabus margaritis ornata, carbunculo in-
 termedio illis interiecto. Veste erat candida, nulla alia re nisi munditia
 a caeteris differente. Sic pauca de pace, transtro naviculae insidens, cum
 Imperatore collocutus, ad suos se recepit. Bellum quod a Romanis cum
 Scythis gestum est, hunc finem habuit.

12. Sphendosthlabus, Dorystolo relicto captivisque insuper ex foedere
 redditus, cum copiis quae supererant paves solvit, inque patriam cursum ha-
 bere coepit. Enaviganti Patzinacae insidias posuerunt, gens pastoralis,
 frequens, pediculivora, domiporta, in carris plerumque victitans. Hi cum
 Scythas fere omnes occiderunt, tum ipsum quoque oppresserunt Sphendo-
 sthlabum una cum caeteris, ut ex tanto Russorum exercitu admodum pauci
 domum incolumes pervenirent. Ioannes vero Imperator, quatuor solis men-
 sibus deleta Russorum armatura, ut supra demonstratum est, Moesiaque

ΛΕΟΝΤΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ Ι

LEONIS DIACONI HISTORIAE

LIBER X.

ARGUMENTUM.

Expeditio Syriaca. Nisibis a Romanis capta (Cap. 1). Imperator expeditionem contra Ecbatana meditatatur, sed infecta re Byzantium redit. Basilii patriarcha sede pellitur (2). Antonius creatur patriarcha: Gemini monstri (3). Alia expeditio Syriaca. Damascus, Berytus et aliae urbes capiuntur (4). Miraculum Beryti effectum in effigie Servatoris (5). Cometa visus per octoginta dies (6). Bardas Scleri sub Basilio defectio (7). Infelix Basilii contra Bulgaros expeditio. Clades Romanorum stella cadente portenta (8). Bardas Phocas novam seditionem parat. Eius interitus (9). Terrae motus Constantinopoli factus et aliae calamitates Romanum imperium premunt (10). Ioannes Tzimiscas ex Syria reversus, Basilii fraude veneno absumtus, moritur (11).

A. M. 6482 α'. **Θ**ερελας δὲ ὥρας ἐνισταμένης, καὶ σταθηρᾶς αἰθρίας κατὰ
Ind. 2 τὴν περίγειον ἠπλωμένης, τοῦ Βυζαντίου ἀπάρας ὁ αὐτοκράτωρ
A. C. 974 κατὰ τῶν Ἀγαρηῶν, τῶν τὴν ἄνω Συρίαν οἰκούντων, ἰστρού-
I. I. 5 τευσε. καὶ δῆτα τὴν μεσογαίαν περιουδύσας, τὸν Εὐφράτην
P. 99 ἐπεραιώθη. μέγιστος δὲ οὗτος τῶν τὴν Ἀσίαν διατεμνόντων 5

1. Post finem libri IX unius anni intervallum intercedere necessario statuendum est: nam libri VIII et IX continuam tertii Tzimiscis anni historiam complectuntur; liber X autem, in quo duorum annorum res gestae narrantur, quum initio septimi eiusdem imperii anni terminetur, aperte a quinto anno incipere existimandus est.

1. Aestivum tempus cum instaret, serenitasque iam continua per terram sese expandisset, Constantinopoli profectus Imperator contra Saracenos, qui in Syria superiore habitant, expeditionem suscepit. Ita mediterraneis peragratis, Euphratem transiit. Is est annium Asiam interse-

ποταμῶν, καὶ εἰς τῶν ἐκ τῆς Ἐδέμ ὀρμωμένων, ὡς ἐκ τῆς Θείας A. M. 6432
 γραφῆς μεμαθήκαμεν. ἐνταῦθά τις ἐν ὑπογραφεῦσι τελῶν, Νι- Ind. 2
 κήτας ὀνομαζόμενος, εἰς ἄκρον γνώσεως ἐλληλακῶς καὶ συνέσεως, A. C. 974
 ἄγων αὐτὸ τῆς ἡλικίας βιώσιμον, τῷ βασιλεῖ κατὰ ταύτην δυστυ- I. I. 5
 5 χῶς τὴν ἐκστρατεῖαν συνέπετο, πολλὰ τοῦ φόντος μὴ τοῦτο πρῶτ- B
 τειν προσλιπαροῦντος, οἰκουρεῖν δὲ μᾶλλον καὶ γηροτροφεῖν τὸν τε-
 κόντα προσέποντος, καὶ αὐτὸν θεραπεύειν εἰς δύναμιν, περὶ γή-
 ραος ἐλληλακῶτα οὐδῶ, καὶ πρὸς τὰς τοῦ βίου ὅσον οὐπω δυσμᾶς
 ἐπειγόμενον. ὁ δὲ, τῶν τοῦ πατρὸς ἐντολῶν ὡς οὐκ ὄφειλεν ἄλο-
 10 γήσας, καὶ παρὰ φραῦλον ἐπισκήψεις τὰς ἐκείνου θέμενος, ὡς εἶχεν
 ἐνσκευασόμενος ἦε πρὸς τὸ στρατόπεδον. ἄρτι δὲ τὸν ποταμὸν
 περαιούμενος πρὸς τὴν πληθῶραν ἰλιγγιάσας τοῦ ὕδατος, τοῦ ἵππου C
 ἐξολισθῆσας ἐπὶ τὸν ποταμὸν καταφέρεται, τῷ τε ῥοθίῳ παρασυ-
 ρεῖς, ἄλεινῶς ἀποπνίγεται, ἐλίχειρα τῆς παρακοῆς τὴν ἐν τῷ Εὐ-
 15 φράτῃ ἀπενεγκάμενος πνιγμονήν. ὁ δὲ βασιλεὺς σὺν παντὶ τῷ στρα-
 τεύματι Συρίαν κατέτρεχεν, οὐδενὸς αὐτῷ ἀντιπάλου ἀντικαθι-
 σταμένου τῶν δυσμενῶν, τῇ φήμῃ τῆς ἐφύδου πάντων καταπλα-
 γέντων καὶ συγκλεισθέντων ἐπὶ τὰ σφῶν φρούριά τε καὶ πολλί-
 σματα. καὶ δῆτα τὸ Ἐμετ (πόλις δὲ αὕτη ὄχυρὰ καὶ περιφανής)
 20 καταλαβὼν καὶ λόγῳ ὑποποισάμενος, καὶ λύτρα λαβὼν ἀριθμὸν P. 100
 ὑπερβαίνοντα, ἐκέειν ὀρμηθεὶς πρὸς τὸ Μιεφαρκίμ ἠπέιγετο.
 ἄστυ δὲ τοῦτο περιφανές καὶ περίβλεπτον, πλούτῳ τε καὶ βο-
 σκήμῳσι τῶν ἄλλων ἵπερτεροῦν τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χῶρον πεπο-

1. ὀρμωμένων. Vid. supra 80. A. 7. προσέποντος. Sic cod.
 12. πληθώραν cod.

cantium maximus, unusque de illis qui ex Eden manant, quemadmodum ex sacra Scriptura didicimus. Ibi aliquis in notariis militans, Nicetas nomine, summam cum doctrinam tum prudentiam assecutus, in ipsa aetatis vitalitate Imperatorem malo omine hac expeditione comitabatur: quamquam patre ipsius multum deprecante, id ne faceret, atque hortante, ut apud larem familiarem senium aleret suum, ipsique in aetatis limine constituto, et ad vitae terminos iam properanti, officium pro facultate praestaret. Ille, paternis monitis, contra atque oportebat, neglectis, nulla iussorum eius ratione habita, ut erat accinctus in castra profectus est. Iam vero Euphratem transmittens ad tumorem undae vertigine est correptus, delapsus de equo in amnem praecipitavit, vique fluminis rapiente miserabiliter depressus praemium contumaciae suffocationem in Euphrate consecutus est. At Imperator omni cum exercitu percurrebat Syriam, nemine iam ex hostibus contra veniente, quod, fama adventus eius exterriti, in castella atque oppida sese sua concluserant. Ita ubi Emet tenuit (munitum id est et nobile oppidum) in deditionem redactum, pecuniasque innumerabiles ab oppidanis redemptionis nomine accepit, castris inde motis, Miepharcim profiscisci contendit. Ea est urbs nobilis et conspicua, et caeteris, quotquot per haec loca habitantur, opibus gregibusque antecellens. Quam cum item

Leo Diaconus.

A. M. 6482 *λισμένων. καὶ αὐτὸ δὲ λόγῳ παραστησάμενος, καὶ πλεῖστα καὶ*
lod. 2 *κάλλιστα δῶρα ἐν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ χρυσοστίκτοις ὑφάσμα-*
σιν ἐταξόμενα πρὸς τῶν ἐν αὐτῷ κατοίκων ἐνειληφῶς, ἐπὶ τῇ
Νισιβιν ἵεται· καθ' ἣν ὁ μέγας Ἰάκωβος, τῶν τῆς ἐπισκοπῆς
ολιάκων ἐπειλημμένος, Πέρσαις μεγάλῳ στρατῷ ἐπελθοῦσι κατὰ 5
Βτῆς Νισίβειως ἡμύνατο, σκνιπῶν αὐτοῖς καὶ κωνιώπων σμήνη
ἀντιστρατεύσας, καὶ φνυγάδας παρασκευάσας ἑξαυτῆς, καὶ τού-
τω τῷ τρόπῳ τοὺς δυσμενεῖς καταγωνισάμενος. ἦν καὶ ἀοίκητον
εἶρεν ὁ βασιλεὺς, τῶν ταύτην οἰκούντων δέει τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκ-
στρατείας μεταναστάντων, καὶ φνυγάδα χρησαμένων πρὸς τὰ 10
ἐνδότερα.

β'. Καταδραμῶν οὖν τῇν περιχώρον, καὶ ὑπόσπονδον Ῥω-
μαίοις ταύτην θέμενος, ἠπειγέτο καὶ μέχρις Ἐκβατάνων ἀφι-
κέσθαι, ἵνα τὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τυραννεῖα καθέσθην, ἀμύθη-
τον ἄργυρον καὶ χρυσὸν καὶ πλοῦτον παντοδαπὸν ἔνδον κατέ-
15
Χροντα, ἐξ ἐπιδρομῆς καὶ ταῦτα ἐλείν προθυμούμενος. λέγεται
γὰρ τῶν ἄλλων πόλεων μᾶλλον, ὅσαι τελοῦσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον,
πολύλοβον καὶ πολὺχρυσον τῇν Ἐκβατάνων πολιτεῖαν τελεῖν.
Fol. 317 γ. αἴτιον δὲ τὸ ἐκ πολλῶν μὲν χώρων αὐτῇν χρηματίζεσθαι, μηδε-
μίαν δὲ προτοῦ τῶν δυσμενῶν ὑπομένειν καταδρομῆν. ἀλλὰ γὰρ 20
ἐπέσχε τῇν τούτου ὁρμῆν ἥ, τε λεψυδρία τῶν τόπων, καὶ ἡ
σπάνις τῶν ἀναγκαίων. ἡ γὰρ ἐπιλεγομένη Καρμανίτις ἔρημος
διὰ τῶν ἐκεῖσε χωρίων διήκει, τραχεῖαν καὶ ἀνάντη προβαλλο-
μένη ὁδὸν, καὶ μήτε ὕδωρ βλυστάνουσα, μήτε βοτάνην ἀνα-

4. *Νισιβον* cod. 5. *Πέρσαις.* Sic cod. 19. *χρημάζεσθαι* cod.

compositione sibi subiunxisset, donaque conquista plurima et pulcherrima ex auro, argento, vestibus auro pictis, accepisset ab oppidanis, Nisibim versus movit: unde magnus Iacobus, antistitii clavum tenens, Persas ingentibus copiis Nisibim adorientes arcuit, quod musarum illis cullicumque examina pro exercitu immitteret, in fugamque iis evestigio versis, hostes hoc pacto refutaret. Id oppidum desertum reperit Imperator, quia excesserant habitatores irruptionis Romanorum metu, fugaque sese ad interiora receperant.

2. Ita vastata ac in Romanorum ditionem redacta vicinitate, properabat Ecbatana usque penetrare, ubi Saracenorum constituta regia est, argenti, auri, divitiarum cuiusque generis inexplicabili vi referta, eo consilio, ut subita incursione illam quoque obtineret. Quippe praeter caeteras urbes, quotquot sub sole sunt, una Ecbatanorum civitas opum aurique plenissima perhibetur. Eius rei hanc esse causam, quod ipsa multis ex partibus coegerit pecunias, incursum autem hostilem adhuc sit omnino nullum passa. Atenim Imperatoris tunc impetum compressit cum locorum siccitas, tum rerum necessariorum inopia. Pertinet per eas partes nequam Carmanitim vocant solitudo, asperam arduamque praetendens viam, neque aquam eructans

βλαστάνουσα, ψαφάρά τις οὔσα καὶ ἄνικμος. διὰ ταῦτα πρὸς A. C974
 τῶν Ἀγαρηῶν αὐτῷ προσαχθέντα δῶρα ἐνσκειασάμενος, ἐν L L 5
 μυριάσι τριακοσίαις ἀργύρου καὶ χρυσοῦ ἀριθμούμενα, εἰς τὸ Βυ-
 ζάντιον ἐπανέβη, καὶ τὸν τε χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὰ
 5 ἐκ Σηρῶν ὑφάσματα καὶ ἀρώματα, καὶ ὅσα πρὸς τῶν Ἀγαρη-
 ῶν ἀνελληφε δῶρα, διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐθριάμβευσε, τῶν ἀστικῶν
 θεωμένων καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν θαυμαζόντων, φιλοτίμως τε
 τοῦτον ὑποδεχομένων, καὶ σὺν εὐφημίαις προπεμπόντων εἰς τὰ
 βασιλεία, τοῖς τοιοῦτοις τροπαίοις κλειζόμενον. τῆνικαῦτα καὶ
 10 ὁ πατριάρχης Βασίλειος, φθόνῳ τῶν ἐπισκόπων διαβληθεὶς πρὸς
 τὸν αὐτοκράτορα, ὡς δὴ τι τῶν μέγα δυναμένων χρᾶ τὴν τῆς P. 101
 ἡγεμονίας ἀρχὴν, καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας οὐκ εὐθύνει καθὰ καὶ
 πρὸς τῶν θείων κανόνων νεόμισται, εἰς τὸ βασιλικὸν εἰσεκα-
 λείτο δικαστήριον. ἐπεὶ δὲ μὴ ἀπήντα, ἀλλ' οἰκουμενικὴν ἀν-
 15 τέλεγεν ἰσχυρίζομενος ἀθροισθῆναι σύνοδον, καὶ τῆνικαῦτα δια-
 λύσασθαι τὰ ἐγκλήματα· τοῦτο γὰρ βούλεσθαι καὶ τὰ τῶν πα-
 τέρων θεόπνευστα παραγγέλματα, οἰκουμενικὴν ἐπὶ πατριάρχου
 καθαιρέσει συγκροτεῖσθαι σύνοδον· εἰς τὸ κατὰ τὸν Σκάμανδρον
 20 τελοῦν φροντιστήριον, ὅπερ αὐτὸς ἐδείματο, πρὸς τοῦ βασιλέως
 περιορίζεται· ἀνὴρ ἄτροφος σχεδόν τε καὶ ἕσυχρος, ἐξ ἀπαλῶν
 ὀνύχων ἀσκητικοῖς ἀγῶσιν ὑπὲρ φύσιν ἐγγυμασάμενος, ἀμπε-
 B χόνη κεκρημένος θέρει τε καὶ χειμῶνι μῦξ, καὶ ταύτη μὴ ἀπεκ-
 θυόμενος, ἕως ἄν διεβρῆνῃ καὶ ἄχρηστος ἐξεγένετο, βρωτῶν δὲ
 μὴ γενόμενος ἢ ποτῶν, πλὴν ὕδατος καὶ τῶν ἐξ ἀκροδρύων χυ-

1. Fort. ταῦτα τά.

neque plantam fundens ulla, arida, humore carens. Ita ablatis quae a Sa-
 racenis sibi deferebantur donis, numero tricis centenis millibus argenti et
 auri, Constantinopolim revertit, ubi aurum, argentum, vestem sericam at-
 que odores, dona denique a Saracenis accepta, in triumpho per forum tulit,
 spectante copiamque rerum mirante populo; et studiose sane ab eodem
 est receptus, et cum acclamationibus magnaue harum victoriarum praedi-
 catione in palatium deductus. Eadem tempestate Basilus patriarcha an-
 tistitum invidia calumniatus est apud Imperatorem, quasi cuidam e poten-
 tibus viris principatum praedixisset; simul quod ecclesiam non ita admini-
 straret, quemadmodum divinis legibus esset constitutum: ita ad consistorium
 palatinum vocatus est. Ubi cum non stitisset, contraque affirmaret, con-
 ciliium generale convocandum esse, ibi se crimina diluturum: ita velle Pa-
 trum inflatu divino fusa oracula, ut ad amovendum patriarcham comitia es-
 sent maxima instituenda: in monasterium ad Scamandrum, quod ipse aed-
 ificaverat, ab Imperatore amandatus est. Erat is homo cibo propemodum
 abstinens et carne carens, a teneris unguiculis in certaminibus asceticis su-
 pra naturam exercitatus, amiculo et aestate et hieme eodem utens, quod ne
 deponeret quidem, donec dilapsam utilitatem praeberet nullam: esculenta
 autem et poculenta omnino non gustabat, praeter aquam et baccarum succos.

A. M. 6482 μῶν. λέγεται δὲ μηδὲ παρὰ κλίνην καθευδῆσαι, ἀλλ' ἐπ' ἐθά-
 lad. 2 φους, παρ' ὄλον αὐτοῦ τὸν κειρὸν τῆς ἀσκήσεως. ἐλάττωμα
 δὲ τοῦτο μόνον φασὶ προσεῖναι τάνδρῳ, τὸ τὰς ἀναγωγὰς καὶ
 ἀναστροφὰς τῶν ἀνδρῶν περὶ πλείστου ποιεῖσθαι διαγωνώσκειν,
 πολυπραγμονοῦντι καὶ διερευνωμένῳ πέρα τοῦ δέοντος. 5

C γ'. Ὑπερορσία τοιγμοῦν τοῦ Βασιλείου κατακριθέντος, τοὺς τῆς
 πατριαρχίας οἴκας Ἀντωνίου ἐγχειρίζεται, ἀνὴρ ἐν τῇ τοῦ Στου-
 δίου μονῇ τὴν ἀσκητικὴν ἐκ νεότητος πολιτεῖαν ἀναιρετισίμην,
 καὶ βίον ἔλκων ἀποστολικόν. πλέον γὰρ τῶν τῇ σαρκὶ ἀποχρῶν-
 των ἀμφίων οὐδὲν ἐπεφέρετο, καίτοι πρὸς τῶν μέγα δυναμένων, 10

Fol. 317 v. καὶ βασιλέων αὐτῶν, πλείστα φιλοφρονούμενος διὰ τὴν ἐνοῦσαν
 αὐτῷ ἀρετὴν. οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσόντος αὐτῷ ἀξιώ-
 ματος ποριζόμενος (τῷ τοῦ Συγκέλλου γὰρ τὸ πρότερον ἐτιμῶτο
 ἀξιώματι), πάντα τοῖς πένησι διεδίδου, τὸν ἔλεον μιμούμενος
 D τοῦ Θεοῦ, καὶ γνῶσιν θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, εἰ καὶ τις ἄλλος, 15
 ἐπλούτει. τούτου τῇ ὕψει καὶ τοῖς ἤθεσι θαυμαστή τις ἐπέλαμπε
 χάρις ἐν βαθυτάτῃ τῇ πολιᾷ. οὐ γὰρ τις παρέβυλλε τούτῳ τῶν
 τραφόντων καὶ μέγα φυσῶντων τῇ τῶν ματαίων σκηπῇ, ὃς μὴ
 σωφρονῶν εὐθὺς ἀπηλλάττετο, σκιὰν καὶ ὄναρ τὸν βίον τελεῖν
 παιδευόμενος· οὐδὲ τοῦμπαλιν συμφοραῖς ἀνηκέστοις περιόδονον 20
 ἔλκων τὴν βιοτήν, ὃς μὴ ἀπέτρεχεν εὐθυμῶν, διδασκόμενος, μὴ
 ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπιρῶρίπτειν πρὸς τὸν δυ-
 νάμενον σώζειν ἐκ θλίψεως, καὶ παρ' ἐκείνου τὴν σωτηρίαν ἐπι-

Neque unquam in lecto somnum cepisse perhibetur, verum humi, per omne
 exercitationis eius tempus. Quo in viro unum vitium fuisse aiunt il-
 lud, quod in disciplinis hominum atque consuetudinibus cognoscendis stu-
 dium plurimum poneret, curiosusque esset et inquisitor plus quam oportet.

3. Ita Basilio in exilium pulso, gubernacula patriarchatusprehendit
 Antonius: vir qui in septo Studii victu ascetico a pueritia electo, apostoli-
 cam vitam egerat. Etenim praeter indumenta corpori necessaria omnino
 nihil ferebat, tametsi, ob insitam ei virtutem, tum a viris potentissimis, tum
 ab Imperatoribus ipsis, large sane munerabatur. Neque id solum, sed item
 quae ex officio capiebat suo (erat enim antehac Syncelli dignitate ornatus),
 omnia egentibus distribuebat, misericordiam Dei imitans, divinaeque et hu-
 mana scientia, ut si quis alius, affluebat. Emicabat autem ex ore habita-
 que eius mirifica quaedam dulcitus, idque summa senectute. Neque ac-
 cedebat ad eum quisquam ex delicatis magnosque spiritus gerentibus ob
 istam vanitatis scenam, quin continuo temperatus ac sapiens abiret, um-
 bramque et somnium hanc vitam esse didicisset: neque contra illius aetatem
 agens tam insanabilibus aerumnis pressam, ut non laetus discederet, co-
 gnovissetque, non succumbendum esse malis, sed ad illum confugiendum,
 qui eripere nos ex miseriis potest, ab eodemque salutem esse expectandam.

ζητεῖν. τοιοῦτος δὴ τις ἦν τὸν τε βίον καὶ λόγον ὁ Ἀντώνιος, A. C. 974
 ἄγγελικός τις καὶ θεῖος τελῶν ὁ ἀνὴρ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν. I. I. 5
 κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν καὶ δίδυμοι ἄνδρες, ἐκ τῆς τῶν P. 102
 Καππαδοκῶν χώρας ὁρμώμενοι, πολλαχοῦ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπι-
 5 κρατείας ἐφοίτων, οὓς καὶ αὐτὸς ὁ ταῦτα ξυγγράφων πολλα-
 κας κατὰ τὴν Ἀσίαν τεθέαμαι, τεράστιών τι θαῦμα πέλοντας καὶ
 καινόν. ἄρτια γὰρ αὐτοῖς καὶ ὀλόγητα περισώζοντα τὰ τοῦ σώ-
 ματος καθίσταντο μόρια· ἀπὸ δὲ μύλης καὶ μέχρι λαγῶνος αἱ
 10 ἀρμόζουσαι. καὶ ταῖς μὲν ψανοῦσαις ἀλλήλων τῶν χειρῶν τοὺς B
 σφῶν περιέπλεκον τένοντας, θατέραις δὲ βακτηρίας ἔφερον, αἷς
 βαδίζοντες ἐσκηρίτοντο, τριακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγοντες.
 καὶ σώματα τούτοις εὖ ἐπιφύκει, ἀνθηρὰ πεφηνότα καὶ νεανικά.
 ἡμιόνῳ δὲ κατὰ τὰς μακρὰς ἀποδημίας ὠχοῦντο, θηλυπρεπῶς
 15 παρὰ τὴν ἀστράβην ἐξόμενοι, ἄλεκτόν τι χρῆμα γλυκυθυμίας
 καὶ ἐπιεικείας τυγχάνοντες. ἀλλὰ περὶ τούτων μὲν ἕλις.

δ'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης, αὐθις τοῦ ἤρος ἀναλάμ- A. M. 6483
 ψαντος, τὰς Ῥωμαϊκὰς συγκροτήσας δυνάμεις, καὶ ταύτας εἰς τὸ Ind. 3
 ἀκριβὲς καθοπλίσας, τῆς βασιλευούσης ἀπάρας, διὰ τῆς Παλαιστίνης A. C. 975
 20 ης ἐχώρει, γῆς εὐδαίμονος, γάλα τε καὶ μέλι θεούσης, προφητικῶς I. I. 6
 εἰπεῖν. ἐνταῦθα φρουρίῳ προσβύλλει, τῷ τῇ Σύρα φωνῆ καλομένῳ
 Μέμπειζε· ὃ καὶ πολέμῳ καὶ ταῖς παντοδαπαῖς μηχαναῖς παρα-

10. τοῦς] τὰς cod. 20. γῆς εὐδαίμ. Sic cod., sed fort. magis ex
 Leonis more scribend. ἐχώρει τῆς εὐδαίμ. sublato commate. Ib. γάλα
 — θεούσης. Exod. III. 8. 17. XIII. 5. XXXIII. 3. Levit. XX. 24.
 et alibi saepe.

Talis fuit in vita atque sermone Antonius, in summa, vir angelicus prorsus,
 ac divinus. Sub idein tempus homines gemelli, ex Cappadocum provincia
 oriundi, imperium Romanum late obierunt, quos ipse quoque, qui haec con-
 scripsi, per Asiam crebro vidi, portentosum sane ostentum, atque novum.
 His erant integra minimeque decurtata corporis membra, latera autem ab
 axillis ad ilia usque conglutinata, ita ut coniungerent corpuscula, unumque
 efficerent. Ita alteris brachiis, quibus sese tangebant, cervices circum-
 plectebantur suas, in alteris bacilla gerebant, quibus nitebantur ambulantes.
 Aetatis annum agebant tricesimum: corporibus erant bene formati, floridis
 ad speciem ac vigentibus. In peregrinationibus longioribus vehebantur
 mula, cuius in sella sedebant feminarum more, erantque animo miti ac man-
 sueto, plus quam dici potest, praediti. Verum de his gemellis satis est
 dictum.

4. Vere denuo relucescente, Ioannes Imp., in unum locum coactis dili-
 genterque armatis Romanorum copiis, profectus ab urbe est, perque Palaes-
 tinam processit, terram felicem, lacte et melle affluentem, ut cum divinis
 doctoribus loquar. Hic castrum aggreditur, quod Syrorum lingua Mem-
 petze vocatur: quo vi belli omniae machinarum genere in potestatem reda-

- A. M. 6483 στησάμενος, τὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ σανδάλια ἐκέισε ἀνευρηκῶς, ἀνείληφεν ὡς τι δῶρον οὐράνιον, καὶ τὰς τοῦ σεβασμίου τε Προδρόμου τριχας, τοῦ Κήρυκος. καὶ τὰ μὲν αὐθις ἐν τῷ περιπέτω τῆς Θεομήτορος σηκῷ, τῷ κατὰ τὴν ἀνακτορικὴν ἐστίαν δε-
- Fol. 318 r. δομημένῳ, ἀπέθετο, ὡς τινα πολύολβον θησαυρόν· τὰς δὲ ἐν τῷ 5
- D τοῦ Σωτῆρος νεῷ, ὃν αὐτὸς ἐκ βάθρων ἀνήγειρεν. ἐκεῖθεν ἀπάρας Ἀπαμεῖα προσέβαλε, φρούριον δὲ αὐτῆ ὄχυρόν καὶ δυσάλωτον. ἀλλὰ καὶ ταύτην εὐαριθμήτοις ἡμέραις ἤρηκῶς καὶ καταστρεψάμενος, ἐπὶ Δαμασκὸν μετὰ τοῦ στρατεύματος ἵεται. οἱ δὲ ταύτην οἰκοῦντες, πολλοῦ τιμώμενα δῶρα ταῖς χερσὶν ἀνείλη-
- 10 φότες, πρὸς τοῦ ἐμπορίου τῷ βασιλεῖ ὑπηνητίζον, παραιτούμενοι τε τὸν τούτου θυμὸν, καὶ τοῖς δώροις αὐτὸν ἐξευμενίζόμενοι. ὁ δὲ, φόρους αὐτοῖς τάξας ῥητοὺς καὶ ὑποσπόνδους Ῥωμαίοις ἀπεργασάμενος, ἐκεῖθεν ὀρηθεὶς διὰ τοῦ Λιβάνου (ὄρος
- P. 103 δὲ ὁ Λίβανος κατ' ἐκεῖνον τὸν χῶρον τραχὺ καὶ μέγιστον διατεῖ-
- 15 νον, τὴν τε Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην ἀλλήλων ἀπειργεῖ) ἐγκαρσίως ἠπέλεγτο, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ῥαχίαν ἀφικόμενος, τὴν Βορζῶ, πόλιν ἐρυμνωτάτην, ἐξ ἐπιδρομῆς εἶλεν. ἐντεῦθεν ἀπάρας ἐς Φοινίκην κάτεισι, καὶ τὰς τε Βαλαναίας τὸ φρούριον αἰρεῖ, καὶ τὴν Βηρυτὸν πολιορκεῖ· ἐν ἧ καὶ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐν εἰκόνι
- 20 σταύρωσιν εὐρηκῶς, καὶ ταύτην ἐκεῖθεν ἀνείληφῶς, ἐν τῷ τοῦ Σωτῆρος νεῷ, ὃν ἐκ βάθρων ἰδεύματο, παρεκπέμπει.
- B ε'. Λέγεται δὲ περὶ ταύτης τῆς θείας εἰκόνης ἑξαίσίον τι συμβεβηκέναι τεράστιον. φασὶ γὰρ κατὰ τινα ἐστίαν τῆς Βηρυτοῦ

11. πρὸς] Leg. πρὸ. 17. ῥαχίαν cod., oxytonos.

cto, reperta ibi sandalia Servatoris tanquam coeleste donum quoddam sustulit, itemque capillos venerandi Praecursoris et Praeconis. Atque illa quidem in illustri templo Matris Dei, quod in palatio exstructum est, ditissimi thesauri instar deposuit: hos in aede Servatoris, quam a fundamentis excitaverat. Inde profectus ad Apameam accessit, munitum captuque difficile castellum. Sed tamen hanc quoque post dies non ita multos cepit, suaeque ditionis fecit, ac Damascus versus cum exercitu contendit. At Damasceni cum donis magni pretii in manibus, pro suo emporio Imperatori obviam veniunt, ut eius iram deprecarentur, ipsumque muneribus placarent. Ita, ubi certa illis tributa imposuit in potestatemque Romanorum ipsos suscepit, inde motis castris per Libanum (mons est Libanus asper ac maximus, qui per partes illas pertinens Phoeniciam a Palaestina disterminat) transverso itinere tendit, in ipsumque enixus iugi dorsum, urbem munitissimam Borzo subita incursione cepit. Inde profectus in Phoeniciam se demittit, castellum Balanaeas occupat, Berytum obsidet: quo in oppido cum crucifixionem Servatoris depictam invenisset, eam inde sublatam in Servatoris aedem, quam a fundamentis exaedificaverat, mandat.

5. Circa hanc divinam imaginem stupendum quoddam prodigium contisse narratur. Aiunt Christianae religionis hominem Beryti in quadam do-

ἄνδρα τὰ Χριστιανῶν πρεσβεύοντα παροικεῖν, καὶ ἦν καὶ τὴν A. C. 975
 ῥηθεῖσαν εἰκόνα σεβόμενον ἀναθέσθαι. χρόνον δὲ ὕστερον καὶ L. I. 6
 ἑτέραν οἰκίαν μεταναστεῦσαι, καὶ, κατὰ θεῖαν τινὰ πρόνοιαν,
 λήθῃ περισχεθέντα κατὰ τὴν προτέραν οἰκίαν τὴν εἰκόνα παρλι-
 5 πειν. ταύτην δὲ τὴν ἐστίαν Ἰουδαῖον παρεληφέναι τινὰ, ὥστε
 καὶ κατοικεῖν· τὸν δὲ τῶν ὁμοθρήσκων αὐτοῦ τινος εἰς τὴν ὕστε-
 ραίαν ἥστιακέαι. οὗς τῷ δόμῳ ὑπεισελθόντας καὶ πρὸς ἐνώπια
 τὴν τοῦ Σωτῆρος σταυρώσειν ἀνατεθειμένην ἀθρήσαντας, δεινῶς
 λαιδορεῖσθαι τὸν Ἰουδαῖον, ὡς ἔκπονον τῆς σφῶν θρησκείας C
 10 καὶ τὰ τῶν Χριστιανῶν σέβοντα. τὸν δὲ ὄρκους αὐτοὺς διαβε-
 βαιούσθαι, ἧ μὴν μὴ τὴν τοιαύτην εἰκόνα ἕως τοῦ παρόντος θεά-
 σασθαι. αὐθις δὲ πρὸς αὐτὸν τοὺς παλαμναίους ἐκείνους εἰπεῖν
 καὶ, „εἰ μὴ τὰ τῶν Χριστιανῶν ὀργιάζεις, ἔργοις ἡμᾶς πληρο-
 φόρησον, καὶ ταύτην τὴν λόγχην ἀνεληφῶς, νύξον τὸ τοῦ Να-
 15 ζαραίου εἰκόνισμα κατὰ τῆς πλευρᾶς, τὸν τρόπον, ὃν οἱ πατέ-
 ρες ἡμῶν τοπάλαι τοῦτον σταυρώσαντες ἐλόγγησαν.” τὸν δὲ, τὴν
 λόγχην μεταχειρισόμενον, ὡς εἶχε θυμοῦ, καὶ μάλιστα πληρο-
 φορεῖν ἐκείνους βουλόμενον, τὸ περιαιπτόμενον αὐτῷ ἔγκλημα
 κατεπειγόμενον ἀποτρίψασθαι, νύξαι τὴν τῆς εἰκόνης πλευράν. D
 20 ἅμα δὲ τῇ προσβολῇ τῆς αἰχμῆς, πλήθος καταρρέῦσαι σὺν ὕδα-
 τι αἵματος· τοὺς δὲ δυσσεβεῖς Ἰουδαίους πεπηγέναι τῷ φρικτῷ
 τοῦ θεάματος, καὶ τῆς φήμης διαδοθείσης, τοὺς τὰ Χριστια-
 νῶν σέβοντας εἰσπηδήσαι τε τὴν τοῦ Ἑβραίου ἐστίαν, καὶ τὴν Fol. 318 v.
 σεπτὴν τοῦ Σωτῆρος ἀνεληφέναι σταυρώσειν, ἔτι τὸ θεῖον ἐκβλύ-

4. λήθης cod.

mo habitasse, in qua imaginem, quam dicebam, multo cum honore depo-
 suisset. Eundem posterius demigrasse in alias aedes, et, divinae pro-
 videntiae nutu, sacri pignoris oblitum, in priore domo imaginem reliquisse.
 Easdem aedes Iudaeum aliquem tenuisse, ut habitaret, nonnullosque super-
 stitionis suae postero die ad coenam vocasse. Illos domum ingressos, inque
 parietibus Servatoris cruci affixi imaginem videntes, gravibus maledictis
 Iudaeum incessisse, ut persuasionis suae desertorem et Christianorum fidem
 colentem. Hunc iureiurando affirmare, sese illam imaginem ante hoc tempus
 omnino non vidisse. Tum scelesti illi, „Si quidem,” inquit, „Christiano-
 rum sacra non colis, rebus ipsis certam fidem facito, arreptaque lancea ista
 Nazareni effigiem in latere pungito, eodem modo, quo nostri olim patres
 eum cruci fixum confoderunt.” Tum ille, lancea in manus accepta, ut fla-
 grabat ira, quo illis quam maxime fidem faceret, afflictum sibi crimen di-
 luere cupiens, latus imaginem percussit. Vix autem cuspidem impegerrat,
 cum sanguinis aqua mixti copia effluxit. Ad horribile spectaculum obri-
 guisse ferunt impios Iudaeos: rei que fama divulgata, persuasionis Chri-
 stianae homines aedes Hebraei invasisse, sublatamque crucifixi Servatoris
 venerandam imaginem, sanguinis rivos etiam tum fundentem, in sacro de-

- A. M. 6483 ζουσαν αἷμα, καὶ εἰς ἱερὸν ἀναθεῖναι σηκόν, καὶ τιμᾶν μεγαλο-
 Ind. 3
 A. E. 975 πρεπῶς. ταύτην ὁ βασιλεὺς τὴν θεάνθρωπον μορφήν ἐκείθεν ἀνει-
 I. L. 6 ληφῶς, τῷ Βυζαντίῳ παρέπεμψεν, ὡς μοι ἤδη δεδήλωται.
- P. 104 ζ'. Ἐπεὶ δὲ τὰς τε Βαλαναίας καὶ Βηροτόν τῷ πολεμῆϊν ἤρη-
 κε, Τριπόλει προσβάλλει. καὶ μὴ οἴός τε ὧν ταύτην πολιορκεῖν ἐξ 5
 ἐπιδρομῆς (περιβόλοις γὰρ κατὰ τὴν ἤπειρον ἐρμυνοῖς περιεληπται,
 ἐπὶ λόφου τινὸς ἀποτόμου διατείνουσα· κατὰ θάτερον δὲ μέρος
 θαλάσση περικλύζεται, ἐπίνειον καὶ προκόλπιον προβαλλομένη
 εὖορμον καὶ εὐχείμερον), ἐκείθεν ἀπάρας, τὰς παραλλοὺς πολί-
 χνας ὁδῶ προβαίνων ἐξεπολιόρκει. κατὰ τοῦτον δὲ τὸν καιρὸν, 10
 Αὐγουστος δὲ μὴν ἤγεν ἀρχὴν, κομήτης ἐξεφάνη ἀστὴρ, χρῆμα
 θεῖόν τι καὶ καινόν, λογισμὸν ὑπερβαῖνον ἀνθρώπινον. οὐδὲ
 Β γὰρ τοιοῦτόν τι κατὰ ταύτας ὥφθη τὰς γενεάς, οὐδ' ἐπὶ το-
 σαύτας ἡμέρας ἐπιφαίνειν τὸ πρόσθεν συμβέβηκεν. οὗτος ἀπ'
 ἀνατολῆς βορειότερος ἀνίσχων, καὶ εἰς ὕψος ὅ,τι πλείστον αἰ- 15
 ρόμενος, ὡς κυψύριττός τε ὑψούμενος, εἶτα ἠρέμα κρυτούμε-
 νος, πρὸς μεσημβριαν ἀπένευεν, ἀπλῆτω πυρὶ ἐκκαίόμενος, καὶ
 τηλαυγείς καὶ λαμπρὰς τὰς ἀκτῖνας ἐκπαφίεις, πρῶγμα δείμα-
 A. M. 6484 τος καὶ φρίκης γέμον τοῖς ἀνθρώποις ὀρώμενος. ἀπ' ἀρχῆς δὲ
 Ind. 4
 A. C. 975 μηνὸς Αἰγούστου, ὡς ἔφη, φανείς, ἐφ' ὄλαις ἡμέραις ἐπε- 20
 I. L. 6 ποιήτο τὴν ἐπιτολὴν ὀδοσκήκοντα, ἀπὸ μέσων ἀνίσχων νυκτιῶν, καὶ
 Ἔμχρι σταθηρᾶς ἡμέρας ὀρώμενος. βασιλεὺς δὲ, τὸ ἀσόνηθες τε-
 ράστιον κατιδῶν, τοὺς περὶ τὴν τῶν μετεώρων ἐσχολακότας ἠρώτα

5. Τριπόλει. Sic cod. hic: supra 43. D. mendose Τρίπολι. 15. Fort. βορειοτέρας.

libro deposuisse, honoreque affecisse amplissimo. Hanc Deihominis effigiem Imperator inde sublatam, ut iam demonstratum abs me est, Constanti-nopolim misit.

6. Balanaeis et Beryto bello captis, ad Tripolim accessit. Quam cum oppugnare ex itinere non posset (nam qua spectat continentem moenibus firmis cingitur, per tumulum abesicium porrecta ipsa: alterum latus mare al-luit, navaleque praetendit et stationem portuosam ac tutam), inde motis cas-tris minora in littore oppida continuato progressu expugnavit. Sub idem tempus, quod erat Augusti mensis iacitium, stella crinita apparuit, divinum prorsus ac novum portentum, rationem superans humanam. Neque enim huiusmodi aliquid visum memoria nostra est, neque omnino unquam ante factum ut per tot dies luceret. Surgens illa ab ortu hiberno, in altitudi-nemque plurimam evecta, erecta cypariisi ritu, et leviter a summo inflexa, ad meridiem vergebat, multo igni flagrans, radiosque spargens lucidos ac illustres, plenum formidinis horrorisque spectaculum hominibus praebebat. Cumque ineunte mense Augusto, quemadmodum dixi, apparuisset, per octo-ginta totos dies in conspectu sese dedit, ita ut oriretur de nocte media, videretur usque ad claram lucem. At Imperator, cum insolitum id porten-tum item conspexisset, ex iis qui vacabant observationi siderum quaevisit,

παρατήρησιν, ὅτι δὴ καὶ βούλοιο τὸ τοιοῦτον ἐξάλισιν. οἱ Ἀ. Μ. 6484
 δὲ, οὐχ ὡς ἡ τέχνη παρείχε τεκμαίρεσθαι, πρὸς δὲ τὸ τοῦ βασι- Ind. 4
 λέως βούλημα, τὴν τοῦ κομήτου παρεξηγοῦντο ἐπιτολὴν, νίκην A. C. 975
 τε αὐτῷ κατ' ἐχθρῶν καὶ μακρότητα ἡμερῶν ἐπαγγελλόμενοι L. I. 6
 ἔσεσθαι. ἤστην δὲ οἱ ταῦτα παρεξηγούμενοι Συμεώνης τε, ὁ Λο-
 γοθέτης καὶ Μάγιστρος, καὶ ὁ τῆς Νικομηδείας πρόεδρος Στέφα-
 νος, ἄνδρες τῶν τότε σοφῶν ὄντες ἔλλογιμώτεροι. ἀλλ' οὐχὶ ταῦ-
 τα ἡ τοῦ κομήτου παρεδήλου ἐπιτολή, ἢ πρὸς χάριν οἱ ἄνδρες τῷ
 αὐτοκράτορι ὑπηγόρευον, ἀποστασίας δὲ χαλεπῶς, ἐθνῶν τε ἐπι- D
 10 δρομῶς, καὶ ἐμφυλίουσιν στάσεις, καὶ μεταναυστίσεις πόλεων καὶ
 χώρων, λιμοῦς καὶ λοιμοῦς, καὶ φορικῶδεις σεισμοῦς, καὶ πανο-
 λεθρίαν σχεδὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπικρατείας, ἅπερ ἡμεῖς ἐκ τῆς τῶν
 πραγμάτων ἐκβάσεως εἶδομεν.

ζ. Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου ἐκδημίαν ἀπὸ Fol. 319 r.
 15 τοῦ σώματος, Βάρδας Μάγιστρος, ὁ κατ' ἐπωνυμίαν Σκληρός,
 φιλαρχίαν καὶ ἀπληστίαν νοσῶν, ἀπύτη δὲ μετελθὼν καὶ φενακί-
 σασ τὸν πολλὸν ὄχλον καὶ εὐκολον, ἀποστασίαν δεινὴν κατὰ τῶν P. 105
 κρατούντων ἐμελέτησεν· ἐπὶ τετραετῇ τε ἐνιαυτὸν τὴν Ἀσίαν κα-
 τέδραμε, χώρας πυρπολῶν, καὶ πόλεις καταστρεφόμενος, τὴν
 20 τε Ῥωμαϊκὴν δύναμιν, ἐξ ἀντιπάλου παρατάξεως ἀντιτασσομένην
 αὐτῷ, τρεπόμενος καὶ κατακαίνων ὡμῶς· τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ
 Πατρικίου Πέτρου καὶ στρατοπεδάρχου δημαγωγουμένην, ὅτε
 κατὰ τὴν Λάπαρον τὸ πεδίον (μεθόριον δὲ τοῦτο τῆς χώρας τῶν
 Ἀρμενίων) ἡ μάχη συνεκροτεῖτο, ὅπηνίκα καὶ αὐτὸς ὁ Πατρικίος
 25 Πέτρος, δορατῆ βληθεὶς καὶ τοῦ ἵππου κατενεχθεὶς, παρ' αὐτὴν

prodigium eiusmodi quid sibi vellet. Illi non ex argumentis quae ars sup-
 peditabat, sed ad optatum Imperatoris, cometae ortum interpretabantur
 perperam, victoriam ei de hostibus ac vitam diutinam pollicentes. Quam
 explanationem ementiebantur Simeon Logotheta et Magister, atque Step-
 hanus Nicomediae antiates, inter doctos illius temporis prae caeteris clari.
 Tametsi cometae accessus non ea portendebat, quae Imperatori obsequen-
 ter exponebant, sed rebelliones calamitosas, incursiones gentium, motus
 civiles, ex oppidis et agris fugam, caritates, pestes, terrae motus horribicos,
 denique paene occasum imperii Romani, quemadmodum nos in eventu rerum
 vidimus.

7. Etenim post Ioannis Imperatoris e vita discessum, Bardas Magister
 cognomento Sclerus, dominandi habendique morbo laborans, cum levem
 multitudinem praestigiis captam infatuasset, periculosam adversus principes
 rebellionem molitus est: per quadrienniumque Asiam pervasit, provincias va-
 stans, oppida aereus; copias autem Romanas, castris ex adverso factis sibi
 oppositas, in fugam vertit, conciditque atrociter: semel exercitum Petri Pa-
 tricij ac Praetoris, cum in Laparae agro (is provinciae Armeniorum est fini-
 timus) praelium committeretur, ubi et ipse Petrus Patricius, cuspe ictus et

A. M. 6484 ἔξέπνευσε τὴν παρόταξιν, πλείστιον δτι τῶν ὑπασπιστῶν συνα-
 Ind. 4 ναιρεθέντων αὐτῷ· τοῦτο δὲ ὑπὸ Βάρδα Μαγίστρου τοῦ Φωκά, ὃς πρὸς τῶν κρατούντων τὸ τοῦ Δομεστικῶν τῶν Σχολῶν ὑποζω-
 σάμενος ἄξιωμα, ἀντίπαλος τῷ Σκληρῷ κατὰ τὴν Παγκάλειαν
 παρετάξατο. ἰππήλατον τοῦτο πεδίον, τῷ Ἀμωρίῳ προσέγγιον. 5
 ὕπον δὴ καὶ παρὰ τὸ μεταίχμιον ῥάβδῳ κατὰ τοῦ κρανίου πληγείς
 ὁ Φωκάς, τοῦ ἵππου τε κατενέχθη καὶ εἰς γῆν κατεβλήθη· καὶ κἄν
 ἤλω τῶν ἐναντίων καὶ ἀκλεῶς παραπώλετο, εἰ μὴ ὡς εἰς τῶν πολ-
 λῶν παρώφθη παρὰ τῶν δυσμενῶν, ἡγνοηκότων αὐτὸν, ἐπελθού-
 σα δὲ ἡ νύξ τοῦτον δέσωσεν. ὁ δὲ Σκληρός, ταῖς τοιαύταις νί- 10
 C καις ἐπαρθείς τε καὶ φρενωθεὶς, ἀνυπόστατός τις καὶ ἀκαταγώνι-
 στος ἐνομιζέτο. ἐντεῦθεν τὴν τε Νίκαιαν, καὶ Ἀβυδον, καὶ
 Ἀττάλειαν τῷ πολεμῆν παρεστήσατο, καὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἐπε-
 ποιήσατο Ῥωμῆικὴν ἐπικράτειαν· καὶ πλείστας τριήρεις προσεί-
 ληψε, καὶ θαλασσοκρατῶν μεγάλα τοὺς ἐμπόρους εἰσίνετο, καὶ 15
 αὐτὴν ἤδη τὴν βασιλεύουσαν, τὺς σιτηγοὺς φορτίδας οὐκ ἔων εἰς
 αὐτὴν ἀναπλέειν κατὰ τὸ πρότερον· ἕως οὗ ἐκ Βυζαντίου πρηφόροι
 νῆες πρὸς τῶν κρατούντων λαθροῦως ἐξαπεστάλησαν. ὡς Βάρδας
 Μάγιστρος ὁ Παρσακουτηνὸς ἄγων, ἀφνίδιον τῇ Ἀβύδῳ προσ-
 ορμηθεὶς, τὰς τε τριήρεις τοῦ τυράννου κατέφλεξε, καὶ τὴν τῶν 20
 D στρατιωτῶν κατηκόντισε φύλαγμα, καὶ τὸ φρούριον εἰληφεν. αὐθις
 Fol. 319 v. δὲ ὁ Φωκάς, χεῖρα περὶ αὐτὸν πλείστιν στρατιωτῶν ἠθροικῶς,
 τῷ Σκληρῷ ἐπιτίθεται, καὶ τοῦτον τρεψάμενος ἐν Ἐκβατάνοις
 πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς φυγεῖν παρεσκεύασεν.

13. Leg. ὑπεποιήσατο. Vid. 107. B. lin. 12. 108. A. lin. 5.

deiectus equo, in ipsa acie animam efflavit; protectores autem quamplurimi una cum illo occubuerunt: deinde sub Barda Phoca Magistro, qui cum a principibus dignitatem Domestici Scholarum recepisset, acie adversus Sclerum in Pancalea constitit. Is equitabilis propter Amorium campus est. Ibi inter infesta tela caput ligno percussus Phocas ex equo cecidit: humique stratus captus esset ab hostibus, interilissetque ignobiliter, nisi ut unus de multis neglectus esset ab adversariis, quod speciem eius ignorarent, fuissetque ab nocte superveniente servatus. At Sclerus, elatus eiusmodi victoriis atque obcaecatus, fortior iam habebatur, quam ut vi ulla armisque superari posset. Ex quo et Nicaeam, Abydum, Attaleam bello cepit, et quicquid in Asia Romanis parat subiunxit sibi: simul assumtis triremibus bene multas, dominansque mari, male cum negotiatores tum ipsam iam urbem vexavit, ad quam appellere, ut antehac, navibus frumentariis minime permisit: donec ignifera classis clam a principibus Constantinopoli emissa est. Cui classi praefectus Bardas Parsacutenus, Magister, derepente devectus ad Abydum, triremes tyranni incendit, adversariorum multitudinem confodit, arcem ipsam tenuit. Posthaec Phocas, maxima manu militum circa se coacta, iterum adortus Sclerum est, fustumque Ecbatana ad Saracenos fugere coegit.

ἦ. *Ἐπὶ αὐθις, ἐπεὶ τὸ ληστρικὸν τῶν συνωμοτῶν τοῦ Σκλη-* A. C. 975
ροῦ Βάρδα τελῶς ἐσθλιδνατο, τὰς δυνάμεις ἀνελήφως ὁ αὐτο- I. L. 6
κράτωρ Βασίλειος ἠπέλεγτο κατὰ τῶν Μυσῶν. ἡ γὰρ ἐκείνων αὐ-
θάδεια καὶ ἀπήνεια, φονικὸν περιπνέουσα, τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐσίνετο
 5 *ἐπικράτειαν, καὶ τὰ τῶν Μακεδόνων ἀφειδῶς ἐληΐζετο, ἡβηδὸν* P. 106
ἄπαντας διαφθείρουσα. τῷ τοι καὶ θερμότερον ἤπερ ἔδει μᾶλλον
κινήσεις ἢ προμηθέστερον, αὐτοβοεὶ καθελεῖν ταύτην ἠπέλεγτο.
ἀλλὰ τῶν ἐλπίδων ἐπηρεῖα τύχης ἡμάρτανεν. ἐπεὶ γὰρ τὰς ἐστε-
νωμένας καὶ κρημνῶδεις ἄτραποὺς διοδεύσας, κατὰ τὴν Σαρδι-
 10 *κὴν ἐπεχωρίασεν, ἣν καὶ Τράλιτζαν ἢ Σκυθικὴ συνήθεια κέ-*
κληκεν, ἐνταῦθα τὸν τοῦ στρατοπέδου ἐπήξαστο χάρακα, καὶ αὐ-
τὴν πυρακαθισάμενος, ἐφ' ἡμέραις εἴκοσιν ἐφρούρει. ἀλλ' οὐ-
δὲν εἶχεν ἀνύσειν, τῇ κακοπραγίᾳ τῶν στρατηγῶν ἐς ῥαστώ-
νην καὶ νωθεῖαν ἀποκλινάσης τῆς στρατιῆς. τοίνυν πρότερον μὲν B
 15 *τοὺς ἐπὶ χιλῶν καὶ χορτάσματα τοῦ χάρακος ἐξιόντας ἐνεδρεύ-*
σαντες οἱ Μυσοὶ, πολλὴν φόνον ἐργάσαντο, καὶ πλήθος ὑποζυ-
γίων καὶ ἵππων ἀπήγαγον. ἔπειτα τῶν ἐλεπόλεων καὶ τῶν λοιπῶν
μηχανημάτων ἀπειρία τῶν προσαγγοχότων ταῦτα τοῖς τεύχεσιν
ἀπρακτησύντων, καὶ πυρποληθέντων παρὰ τῶν δυσμενῶν · ἐπεὶ καὶ
 20 *σπάνις τῶν ἀναγκαίων κατέχευε τὴν στρατιάν, τῶν συμπεφορημέ-*
των ἐπισιτισμῶν ἤδη ἀναλωθέντων, τῷ μὴ πεφεισμένῳς ἀλλ' ἄδην
κατεμφορεῖσθαι αὐτῶν, ἐνσκευασάμενος συνάμα τῇ στρατιᾷ τὴν
ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἦει. πανημέριος δὲ διοδεύσας, ἐπὶ τινα λόχμην

10. Fort. *Τριάδιτζαν*. 14. *τοίνυν*. Nota, particulam praeter consuetudinem Atticam esse *προτακτικὴν*.

8. Deinde, ubi praedatoriam manum asseclarum Bardae Scleri prorsus dissipaverat, revocatis copiis Basilius Imperator adversus Moesos contendit. Quippe contumacia eorum ac saevitia, caedem spirans, cum totum vexabat Romanum imperium, tum vero Macedoniam misere populabatur, occisione per omnem pubem facta. Ex quo, non tam prudentia quam ardore mentis plus quam satis erat motus, uno impetu tollere illos properavit. Quanquam spes eum ob fortunae iniuriam frustrata est. Nam, ubi transmissis arctis arduisque itineribus ad Sadicam accesserat, quam item Tralitzam Scythica nominavit consuetudo, castris ibi communitis, urbem per dies viginti obsessam tenuit. Neque tamen quicquam profecit, propterea quod ob ducum pravitatem inertiae desidiaeque tradiderat sese exercitus. Ex quo primum e castris pabulationis foenisiisque causa egressos ex insidiis adorti Moesi, magnam eorum caedem fecerunt, abductis iumentis equisque quamplurimis. Postea cum testudines ac caeterae machinae nihil effecissent imperitia eorum qui ad muros illas admoverant, essentque ab adversariis incensae; simul quod inopia rerum necessariorum premebat exercitum, consumto iam frumento, quod secum advexerant milites, non parce, sed intemperantius illo usi: ibi tam Imperator collectis sarcinis cum exercitu Constantinopolim versus movit. Neque intermisso toto illo die itinere, loco silvestri castra

- A. M. 6484 *διεσκηρίσατο, καὶ τὴν πληθὺν διανέτανε. μήπω δὲ τῆς πρώτης*
 Ind. 4 C *φυλακῆς τῆς νυκτὸς συμπεραιωθείσης, ἔξαφνης ἀστὴρ παμμεγέ-*
θης ἐκ τοῦ εἴου μέρους τοῦ χάρακος ὄρμηθεις καὶ τὰς σκηνας πε-
ριλάμπυς ἀπλέτω φωτὶ, ἐπὶ τὸ ἐσπέριον μέρος παρ' αὐτὴν τὴν
ταφρεῖαν καταπεσὼν, καὶ εἰς σπινθῆρας συγχοῦς διαιρεθεῖς, ἕπε-
σβέσθη. τὴν αὐθις δὲ τοῦ στρατοῦ παρεδήλου διαφθορὰν ἢ τοῦ
ἀστερος καταφορὰ. ἔνθα γὰρ τοιοῦτότροπὸν τι γενέσθαι συμβέ-
βηκε, τοῦ ὑποκειμένου πανολεθρίαν ἐσήμηγε. τεκμήριον τοῦτο
σαφές ὃ ἐπὶ τῆς Τρωϊκῆς πληθῦτος κατενεχθεῖς ἀστὴρ, ὀπηνίκα
- Fel. 320 r. Πάνδαρος τῷ Μενελάῳ ἐπετοξάζετο· ἐκεῖ γὰρ αὐθημερὸν ἢ Τρωϊ- 10
 κῆ φάλαγξ πρὸς τῶν Ἀχαιῶν εἰς φυγὴν ἀγενῆ συνεκλείετο. καὶ
 D ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν δὲ πολέμων εὗροι τις ἄχ, τὴν ἱστορίαν μετιῶν,
 τὸ τοιοῦτον πολλάκις συμβῆν, καὶ τὸ στράτευμα διαφθαρέν, ἵνα
 τὸ φάσμα ἐπέσκημεν. εἶδομεν δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῆς τοῦ προέδρου
 Βασιλείου ἐστίας τοιοῦτόν τι κατενεχθέν· καὶ μήπω καιροῦ συγχοῦ 15
 διαῤῥεύσαντος ἐκεῖνόν τε τοῦ βίου ὑπαπελθόντα, καὶ εἰς διαρπα-
 γὴν καὶ προνομὴν ἐκδοθέντα τὰ αὐτῷ διαφέροντα. ἀλλὰ περὶ μὲν
 τῆς τοῦ ἀστερος φαντασίας ὧδέ πη ἐχέτω· τότε δὲ, κατὰ τὴν
 ὑστεραίαν, διὰ τινος ὑλώδους καὶ σηραγγώδους ἀλῶνος διήει τὸ
- P. 107 *στράτευμα· ἐκεῖνον δὲ μόλις παραδραμὸν, χαραδρῶδεις καὶ ἀνάν-*
20
τους κατελάμβανε χώρους· ἐν οἷς οἱ Μυσοὶ Ῥωμαίοις ἐπιθέμενοι
πλεῖστον ὅτι πληθὺς ἀνδρῶν διέφθειραν, καὶ τὴν τε βασιλείον
ἀρχὴν καὶ τὸν πλοῦτον ἐλλήφεσαν, καὶ τὴν ἀποσκευὴν τῆς στρα-
τιῆς ἐλαφτραγῶγησαν ὑπασαν. τότε δὴ καὶ αὐτὸς ὁ ταῦτα ἐκ-

8. Fort. τούτου. Confer. 93. A.

posuit, ibi milites refecit. Prima noctis vigilia nondum transacta, subito stella permagna ex parte orientali valli emicans larga luce tentoria circumfudit: cumque in parte occidentali propter ipsam fossam decidisset, in scintillas scissa permultas, atque restincta est. Cuius stellae casus internecionem exercitus, quae insecuta est, praemonstravit. Etenim ubicunque quicquid eiusmodi accidit, ibi interitum praenunciavit rerum subiectarum. Cuius quidem rei clarum argumentum est delapsa in exercitum Troianum stella tum, cum Pandarus in Menelaum arcum intendit: nam illo ipso die Troianorum copia in turpem fugam a Graecis compulsa est. Neque minus in Romanorum bellis reperiet, qui annalium monumenta tractare velit, saepe idem venisse usu, ut ubi hoc portentum irrueret, ibi exercitus interiret. Quin et ipsi vidimus in aedes Basilii praesidis tale aliquid delabens: neque ita multo tempore post cum ipsum discedentem a vita, tum direptioni compilationisque tradi fortunas eius. Verum de visione stellae haec sufficient: tunc vero, postridie illius diei, exercitus silvestrem transgressus atque cavernosam vallem, vixdum inde emersus intercisa arduaue subiit loca: in quibus ex insidiis adorti Romanos Moesi numerum ingentem militum conciderunt, ceperunt autem Imperatoris tum praetorium, tum thesauros, atque impedimenta exercitus universa. Aderam tunc et ipso, qui haec deflevo, adversa

τραγοδῶν ἐκέισε παρήμην, τῷ κρατοῦντι δυστυχῶς συνεπόμενος A. C. 975
 και τῇ τοῦ διακόνου λειτουργίᾳ ἐπηρετούμενος. και κἄν ἐξεχύθη L L 6
 μου παρὰ μικρὸν τὰ διαβήματα, και μαχαίρας Σκυδικῆς γέγονα
 παρανάλωμα, εἰ μή με θεία τις ἐξ αὐτοῦ τοῦ κινδύνου ἀπήγαγε
 5 πρόνοια, ἥτις ἐξιπάσασθαι τάχος πεποίηκε, πρὸ τοῦ καταλη- B
 φθῆναι τὴν φαραγγώδη πρὸς τῶν δυσμενῶν ἄνοδον, παρελθεῖν τε
 ταύτην, και δρομαίως καταλαβεῖν τὴν ἀκρώρειαν. μύλις οὖν διὰ
 δυσβάτων ὁρέων τὸ περιλειφθὲν τοῦ στρατεύματος τὴν καταδρο-
 μὴν διέφυγε τῶν Μινσῶν, τὴν ἵππον σχεδὸν ὑποβαλὸν ὑπασαν
 10 και τὴν ἐπικομιζομένην ἀποσκευὴν, και πρὸς τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπατέ-
 ζευξεν ὄρια.

9. Μῆπω δὲ τοῦ τοιοῦτου πάθους τελευταίως ὑπολωφί-
 σαντος, Βάρδας Μάγιστρος ὁ Φωκῆς κατὰ τῶν κρατούντων
 ἔτραχηλάσσει, και τὴν τῆς Ἀσίας Ῥωμαϊκὴν ὑπεποίησατο δύνα-
 15 μιν, και κατὰ θάλασσαν ἐπίνεια και πτολίσματα πλὴν Ἀβύδου C
 εἶλε· και τριήρεις συχνὰς νεολκῆσας, ἐφρουρεῖ τὸν τοῦ Ἑλλησ-
 πόντου πορθμὸν, οὐκ ἔων τὰς φορτίδας ἀνάγεσθαι πρὸς τὴν
 βασιλεύουσαν· στρατιάν τε πλείστην, ἥς Λέων Μάγιστρος ὁ Με-
 λισσηνὸς ἤγειτο, παρὰ τὴν ἡπειρον τῆς Ἀβύδου καθίδρυσεν, τὰς τε
 20 σφετέρας τριήρεις φρουροῦσαν, και πολιορκοῦσαν τὴν Ἀβυδον.
 αὐθις τε χάρακα καρτερόν πρὸ τοῦ Βυζαντίου ἐπὶ τοῦ τῆς Χρυσῆς
 πόλεως λόφου ἐπέστη, ἵππικὴν ὅτι πλείστην και πεζικὴν στειλάμενος
 δύναμιν· ἀρχηγὸς δὲ τῆς στρατιᾶς ταύτης τὸν τε σὺναιμον αὐ-
 τοῦ τὸν Πατρίκιον Νικηφόρον, και Καλοκύρην Πατρίκιον, ᾧ ἐπί- D
 25 κλησις Δελφινῶς προεστήσατο. τούτους ὁ αὐτοκράτωρ αὐθις Ba-Fol. 320 v.

2. ἐξεχύθη — διαβήματα. Psalm. LXXII. 2.

avi principem comitatus, cui in officio Diaconi dabam operas. Nec multum
 absuit, quin „effunderentur gressus mei,” gladioque iugularer Scythico,
 nisi ex ipso periculo me eripuisset divinum quoddam consilium, quod effecit,
 ut celeriter equum permitterem, antequam clivus arduus ab adversariis te-
 neretur, illoque superato ad summum iugum cursim evolarem. Reliquiae
 exercitus, aegre per invia montium Moesis insequentibus elapsae, amisso
 equitatu fere omni, atque impedimentis quotquot secum vexerant, in fines
 Romanos se receperunt.

9. Nequedum penitus remiserat haec calamitas, cum Bardas Phocas
 Magister, rebellione adversus principes facta, Asiaticas sibi subiunxit im-
 perii opes, navalia atque oppida maritima cepit, praeter Abydum: trire-
 mibusque magno numero deductis obsedit fretum Hellepontii, ne bnerariae
 ad urbem accederent: exercitum autem permagnum, cui Leo Melissenus
 Magister praeerat, in ora ad Abydum constituit, qui et suis triremibus
 praesidio esset, et Abydum oppugnaret. Altera castra item firma posuerat
 contra Constantinopolim in monte Chrysopolitano, quo equitatum exerci-
 tumque plurimum miserat: his copiis praefecit Nicephorum Patricium fra-
 trem suum, et Calocyrem Patricium, cognomento Delphinam. Sed hos Ba-

- A. M. 6484 σίλιος, μετὰ δυνάμειος ἀποκρήσεως τὸν Βόσπορον περαιωθείς,
 Id. 4 ἔξ ἀντιπάλου μάχης ἐτρέφατο· καὶ ζυγρίας συνεληφθῶς, τὸν μὲν
 Νικηφόρον καὶ ὀμαιμόνα τοῦ Φωκᾶ πεδήτην ἀποφήνας, εἰρκτῆ
 συνέκλεισε· τὸν δέ γε Καλοκύρην τὸν Δελφινῶ αὐτοῦ που παρὰ
 τὸν τῆς Χρυσοπόλειος λόφον, ἵνα καὶ ἡ σκητὴ αὐτῷ ἐπήγνυτο, 5
 ἀνεσκολόπισε. Βάρδας δὲ ὁ Φωκᾶς, τὴν ἐν Χρυσοπόλει πανό-
 λεθριαν τῆς στρατιᾶς διενηχηθεῖς, τὴν τε τοῦ ὀμαιμόνος σύλλη-
 P. 108 ψίν τε καὶ κάθειρξιν, καὶ τὴν τοῦ Δελφινῶ ἐπὶ τοῦ ξύλου προσ-
 παττάλευσιν, τὰς περὶ αὐτὸν δυνάμεις συνηθροικῶς, εἰς Ἄβυ-
 δον κάτεισι, τό,τε φρούριον τὸ ἐκεῖσε πειρώμενος πολιορκῆσαι, 10
 καὶ πρὸς τὴν Εὐρώπην διαπεράσαι, ὡς καὶ ταύτην ὑποποιή-
 σαιτο. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Βασίλειος, τὴν ἐν Ἀβύδῳ κάθοδον
 τοῦ τυράννου ἐνωτισθεῖς, τὴν περὶ αὐτὸν στρατιῶν συναγροχῶς,
 καὶ τὰς πυρφόρους τριήρεις ἔξαρτυσάμενος, ἀντίπαλος τούτῳ
 καθίσταται· καὶ, περαιωθείς τὸν Ἑλλήσποντον, ἐν τῷ πρὸ τῆς 15
 Ἀβύδου πεδίῳ τὴν βασιλειον σκητὴν ἐπήξατο, ὀσημέραι τὰς φά-
 λαγγας συντάττων καὶ ἔξασκῶν, καὶ γνωματεύων ὅτῳ τρόπῳ τῷ
 Βάποσιτῆ ἐπέλθοι. μιῶ τοιγαροῦν τῶν νυκτῶν ἐς λόχους συν-
 τάξας τὸ στράτευμα, διὰ τῆς παρὰ Θάλασσαν ἀταρπιτοῦ τοῖς
 ἐναντίοις ἐπέθετο, καὶ, ἤδη τῆς ἡμέρας διαφανούσης, τὰς τε 20
 τριήρεις πάσας ἐνέπρησε, καὶ τοὺς ἐναντίους κατακαίνων οὐκ
 ἀνίει. Βάρδας δὲ ὁ Φωκᾶς, τῷ αἰφνιδίῳ τῆς ἀφίξεως καὶ ἐπι-
 θείσεως τοῦ αὐτοκράτορος ἐκπλαγεῖς, ἀντιμέτωπος τοῦ χάρακος
 ἔξεισι· καὶ δῆτα κατὰ τὸ μεταίχμιον ἀντικαταστάς, καὶ τοῦ
 ἵππου ἀθρόον κατενεχθεῖς, ξίφει τὸν αὐχένα ἐκκόπτεται. καὶ τὸ 25
 10. Fort. ἐκολιορκῆσαι, ut expugnaret. 20. διαφανούσης. Conf.
 supra 23. A. 57. A.

silius Imperator, cum manu idonea Bosporum transgressus, signis collatis fudit captivosque fecit: Nicephorum, Phocae fratrem, vinctum in custodiam condidit: Calocyrem Delphinam autem ibidem in monte Chrysopolitano, ubi tabernaculum eius collocatum erat, in crucem egit. Tum Bardas Phocas, ubi cognovit, exercitum suum ad Chrysopolim deletum, fratrem captum ac custodiae mandatum, Delphinam palo affixum esse, conactis quas ipse habebat copiis ad Abydum descendit, ut arcem, quae ibi est, si posset, oppugnaret, et in Europam transvectus hanc quoque sibi adiungeret. Basilius Imperator, certior factus tyrannum ad Abydum devenisse, contracto item suo exercitu instructisque triremibus ignifera, adversus illum constitit: ac, tramisso Hellesponto, in campo ante Abydum tabernaculum imperatorium collocavit, instruens quotidie legiones atque exercens, et meditans qua ratione rebellem adoriretur. Ita quadam nocte instructum in insidiis exercitum per semitam secundum mare in adversarios rapit, ac, die iam illucescente, triremes combustas omnes, caedem hostium facere non intermisit. Bardas Phocas, Imperatoris repentino adventu impetuque exterritus, contra de vallo prodit: ibi inter infestas acies praelians cecidit ex equo subito, estque illi

μὲν γιγαντῶδες τοῦτου σῶμα κατὰ τὴν Ἄβυδον τῇ γῆ κατορούτ- A. C. 975
 τεται· ἡ δὲ κεφαλὴ, πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ἐκπεμφθεῖσα καὶ I. I. 6
 δορατικῶ περιπαρεῖσα, κατὰ τὰς ἀγνίας θριαμβεύεται, καὶ τοῖς C
 κατὰ τὴν Ἀσίαν καταπέμπεται στασιάζουσι. καὶ οὕτω τὰ τῆς
 5 ἀποστασίας εἰς σταθερὰν γαλήνην μετεσκευάζετο.

ἰ. Καὶ ἄλλα δὲ παγγάλεπα ἢ τοῦ φανέντος ἀστέρου παρε-
 δήλου ἐπιτολῆ, καὶ οἱ παραδειχθέντες αἵθρις πρὸς τὸ βόρειον
 μέρος ἄωρι τῶν νυκτῶν πύρινοι στύλοι, καὶ τοὺς ὄρωντας ἐκδει-
 ματούμενοι. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τὴν τε συμβᾶσαν πρὸς τῶν Ταυ-
 10 ροσκυθῶν τῆς Χερσῶνος ἄλωσιν παρεδήλουν, καὶ τὴν τῆς Βεβ-
 ρόιας κατάσχεσιν παρὰ τῶν Μυσῶν. ἔτι δὲ ὁ πρὸς δύοσιν ἐπι κα-
 ταφορὰν τοῦ φωσφόρου ἀνίσχων ἀστὴρ, ὃς ἐσπερίουσ ποιούμε- D
 νος τὰς ἐπιτολάς, οὐδένα στηριγμὸν ἐφ' ἐνὸς διεφύλαττε κέντρον,
 λαμπρὰς δὲ καὶ τηλαυγεῖς τὰς ἀκτῖνας ἐπαφειὲς, μεταβάσεις ἐποι-
 15 εῖτο συχνὰς, πῆ μὲν βορειότερος ὄρώμενος, πῆ δὲ νοτιώτερος, Fol. 321 r.
 ἔστι δ' ὅτε καὶ αὐτὴν τὴν μίαν ἐπιτολὴν καὶ μεταμείβων τὸν
 αἰθέριον τόπον, καὶ ποιούμενος ἐναργῆ καὶ σύντομον τὴν μετά-
 βασιν· ὡς θαυμάζειν τοὺς ὄρωντας καὶ κατυπλήττεσθαι, καὶ
 οὐκ εἰς καλὸν τελευτήσειν οἴεσθαι τὴν τοῦ κομήτου ἀλλόκοτον
 20 κίνησιν. ὃ δὲ καὶ συνέβαινε κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόνοιαν.
 καὶ γὰρ ἐσπέρας ἐνισταμένης, ἐν ἧ μνήμῃ τοῦ μεγάλου Δημη-
 τρίου καὶ Μάρτυρος τελεῖν παρέλαβεν ἡ συνήθεια, φρικώδης P. 109
 ἐπενεχθεὶς σεισμὸς, καὶ οἶος οὐκ ἄλλος κατὰ ταύτας δὴ συνέβη
 τὰς γενεάς, τὰ τε πυργώματα τοῦ Βυζαντίου πρὸς γῆν κατε-

9. Ταυροσκύθων cod. 16. καὶ] Leg. κατ'. 17. Leg. σύν-
 τονον.

gladio caput abscisum. Ita immane eius corpus in terram est ad Abydum defossum: caput, quod ad urbem detulerant, in pilo fixum, per vias triumpho gestatum, ad rebellantesque in Asia missum est. Eo demum modo in stabilem serenitatem perturbatio seditionum se commutavit.

10. Praeter haec, alia, acerba sane, praenunciabantur tum stellae filius illustris ortu, tum item columnis igneis, quae intempestis noctibus per plagam septentrionalem conspectae exterrebant videntes: quippe et illae significabant, a Tauroscythis Chersonem expugnatum, a Moesis Berrhoeam occupatum iri. Tum versus occidentem post luciferi obitum oboriens stella, quae surgens vespere constitutionem eodem in cardine faciebat nullam, sed illustres fundens ac micantes radios huc illuc subinde transferebatur, modo magis se ad septentrionem, modo ad meridiem ostendens, interdum unius ortus tempore locum in coelo mutans, manifesto ac citato motu: ut mirantes, qui videbant, et perterriti, non bonum exitum habiturum portentosum cometae motum arbitrarentur. Quod ipsum accidit iuxta suspicionem vulgi. Etenim instante vespera, qua memoriam Demetrii magni Martyris celebrari usu receptum est, terrae motus horribilis, qualis nusquam alius exstitit per has aetates, Byzantii turres in terram deiiecit, domos plerasque stravit, ut ha-

A. M. 6484 *ρίπωσε, καὶ τὰς πλείους ἐστίας ἀνέτρεψε, τάφον αὐτὰς τοῖς οἰ-
Ind. 4* κοῦσιν ἀπεργασάμενος, τὰ τε προσέγγια τοῦ Βυζαντίου χωρία
μέχρις ἐδάφους κατέβαλε, καὶ πολὺν τῶν ἀγροικῶν φθόρον ἐποίη-
σεν· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἡμισφαίριον τῆς ὑπερώας τῆς
μεγάλης ἐκκλησίας σὺν τῇ πρὸς δύσιν ἡνίχι κατέβαλε καὶ εἰς γῆν 5
κατερίπωσεν· ἄπερ αὐθις ὁ αὐτοκράτωρ Βασιλεῖος ἐν ἔξ ἐνιαυ-
Β τοῖς ἐδομήσατο. καὶ οἱ παγγάλεποι δὲ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ, ἀνχοῖ
τε, καὶ ἐπικλίσεις, καὶ ἀνέμων ἔξαισιων ἐπιφοραὶ· ὀπηρῖκα καὶ ὁ
ἐν τοῖς Εὐτροπίου στόλος τῇ βίᾳ τῶν κυμάτων κατηνέχθη, καὶ ὁ
ἐν αὐτῷ μοναστῆς ἐναπενήγη τοῖς θαλασσίοις ῥοθίοις δεινῶς· 10
καὶ ἡ ἀφορία δὲ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἐπισκίψαντα χαλεπὰ μετὰ τὴν
τοῦ ἀστέρος ἐπιτολὴν, ἅπαντα ἐξεγένοντο. ἀλλὰ ταῦτα μὲν κατὰ
μέρος εἰς τοὺς ἑαυτῶν καιροὺς ἡ ἱστορία παραδηλώσει.

ια'. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης, τότε τῶν τῆς Συρίας ἀπά-
ρας (ἔκειθεν γὰρ, ὅθεν ἐξέβην, ἐπάνειμι), ἐπὶ τὸ Βυζάντιον 15
Cῖετο. ὕρῶν δὲ κατὰ πάροδον τὴν τε Λογγίδα καὶ τὸν Δριζην,
χώρας εὐγελοὺς τε καὶ εὐδαίμονας, ὡς πολλοῖς ἰδρῶσι καὶ αἵμα-
σιν ἢ Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ τῇ βασιλείᾳ τὸ πρότερον ἀνεσώσατο,
τότε δὲ παρὰ τοῦ προέδρου Βασιλείου καὶ παρακοιμωμένου κα-
τεχομένης, ἤσχαλλεν, ὡς τὸ εἶκος, καὶ ἡνιάτο, καὶ τὴν πλεο- 20
νεκτικὴν ἐκείνου βίαν ὠνείδιζεν. ὁ δὲ ἀναφανδὸν μὲν οὐκ εἶχεν
ἀντιβαίνειν, τὴν τοῦ ἀνακτος δεδιὼς ἀγανάκτησιν· λαθραίως δὲ
τὰ ἐκεῖνον ἐμυκτήριζε λόγια, καὶ τοῦτον, ἤδη βαρὺν αὐτῷ γε-
γεννημένον δεσπότην, ἀμωσγέπως διενοεῖτο ἀποσκευάσασθαι.

2. ἀπεργασάμενος. Vid. supra 42. A.

bitatorum sepulcrum fierent, loca autem in vicinia urbis ad solum evertit, multa agrestium hominum caede facta. Nec vero in his constitit malum: sed tholum quoque superiorem magnae ecclesiae cum absida occidentali deiecit, terraeque affixit: quae posthac Basilius Imperator intra sexennii spatium renovavit. Inopiae adhaec importunissimae, pestilentiae, siccitates, eluviones, ventorum horribilium turbines: quibus columna quoque in Eutropiano per vim fluctuum eversa est, fraterque super illam undis pelagi misere mersus: sterilitas item terrae, atque superne ingruentia mala post stellae ortum, omnia evenerunt. Verum haec sigillatim suo quidque tempore historia dicet.

11. Ioannes Imperator, tunc ex Syria profectus (redeo enim eo, unde divertit), iter Constantinopolim versus habebat. Ibi cum in transitu Longiadem et Drizen videret, feracia atque opima loca, quae Romani exercitus sudore sanguineque plurimo recens imperio recuperata a Basilio praeside et praefecto cubiculi tunc tenebantur, aegre id, ut par erat, ac moleste tulit, et vituperavit violentam avaritiam hominis. Neque is tunc quidem aperte obloqui, principis indignationem verens, poterat: clam vero ridebat eius verba, illumque, ut dominum iam sibi gravem, quovis modo submovere sta-

ἄρτι δὲ κατὰ τὴν τῷ Ὀλύμπῳ παρακειμένην τῆς Ἀτρώας πε- A. C. 975
 διάδα ὁ βασιλεὺς ἀφικόμενος, πρὸς τὴν τοῦ πατρικίου Ῥωμα- I. L. 6
 τοῦ καὶ τῷ τοῦ Σεβαστοφόρου διαπρέποντος ἀξιωματίᾳ ἐστὶαν
 κατήγετο. ἐνταῦθα λέγεται τινα τῶν ἐξυψηρευομένων ἐκτομίαν
 5 τῷ αὐτοκράτορι, εἴτε οἰκοθεν δυσμενῶς πρὸς αὐτὸν διακείμενον,
 εἴτε καὶ πρὸς τούτων, τοῖς καλοῖς βασκαίνοντων καὶ μεταβολὰς Fol. 821 v.
 τῶν πραγμάτων ἱμερομένων ὄρῃν, ὑπαχθέντα, καὶ ὑποσχέσει
 δωρεῶν παρακαλέντα (ἄπερ δὴ τοῦ προτέρου μᾶλλον καὶ λέγεται
 καὶ πιστεύεται), δηλητήριον κερασάμενον παρὰ τὸν πότον ἐπιδοῦ- P. 110
 ναι τῷ βασιλεῖ· τὸν δὲ, μηδὲν τι τοιοῦτον φρασάμενον, ὡς σωτή-
 ριον πόμα τὸ δηλητήριον ἐκπιεῖν. τῇ γοῦν ὑστεραίᾳ νάρκη τε τῶν
 μελῶν καὶ πάρεσις τοῦ παντὸς σώματος αὐτῷ ἐξεγένετο, καὶ ἡ τῶν
 λατρῶν ἐπιστήμη τῷ ἀθρόῳ τοῦ πάθους κενὴ τις καὶ ἄπρακτος
 ἀπηλέγχετο, μὴ ἀκριβοῦσα διάγνωσιν τοῦ τοιοῦτου συμπτώμα-
 15 τος. ὁ δὲ βασιλεὺς, τὴν πρότερον ἐνοῦσαν αὐτῷ γιγαντώδη ῥώ-
 μην αἰφνίδιον καταβληθεῖσαν αἰσθόμενος, ἠπέλεγτο καταλαβεῖν
 τὸ Βυζάντιον· ἐπέσπευδε δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ τοῦ Σωτήρος νεῷ, ὃν
 αὐτὸς ἰδεύματο, κατασκευαζομένην τῷ σωματικῷ τούτου σορὸν
 ἀπαρτισθῆναι ὡς τάχιστα. συντείνας δὲ τὴν ὁδοποιρίαν, ἐς τὴν
 20 βασιλεύουσαν ἦκε, φιλοφρόνως μὲν ὑποδεχθεὶς πρὸς τῶν ἀστι- B
 κῶν, ὀλιγοδρανέων δὲ ἤδη, καὶ ἄσθμα μύχιον καὶ δυσπρόσοδον
 περιπνέων καὶ ἀναπεμπόμενος. ἄρτι δὲ εἰς τὴν ἀνακτορικὴν ἐστὶαν
 πεφοιτηκῶς, κλινοπετῆς ἰδείκνυτο, τῷ φαρμάκῳ καταπονούμενος.
 συνιείς δὲ, ὡς οὐκ ἔν ἀνασφῆλῃ τοῦ τοιοῦτου πτώματος (τὸ γὰρ
 25 ἐνδομυχοῦν δεινὸν τὰ ἔγκατα χαλεπῶς ἐξεθέριζε), τῶν βασιλικῶν
 13. ἄπρακτος. Vid. Schottum De nodis Ciceronis 22. C.

taut. Venerat Imperator in Atræae campum Olympo subiectum: deverterat
 ad Romanum patricium, Sebastophori dignitate decoratum. Ibi ferunt ali-
 quem spadonem de ministrantibus, sive per se Imperatori infensum, sive
 subornatum corruptumque pollicitationibus largitionum ab illis, qui, bonis
 iniqui, conversionem videre rerum cuperent (qui rumor potius quam prior
 ille et differtur et creditur), venenum praeeparatum Imperatori in potione
 prae-buisse: illum, nihil tale suspicantem, pro salutari haustu virus ebibisse.
 Sed iam postridie eius diei torpor eum membrorum, et corporis universi rela-
 xatio occupavit, vique repentina mali vanam esse medicorum scientiam nulloque
 usui apparuit, nec versari in cognitione facili hunc morbum. Imperator, ubi
 robar singularare, quod pridem sibi inerat, repente prostratum esse sensit, Con-
 stantinopolim pervenire contendit: simul arca, quae in Servatoris fano a se
 aedificato corpori ipsius praeeparabatur, ut quamprimum absolveretur prope-
 rat. Sic contento cursu ad urbem venit, exceptusque a populo mirabiliter est,
 languens iam, atque aegre intimo pectore spiritum ducens et efflans. Cum
 autem in palatium se contulisset, veneno confectus iam lecto decubuit. Ita
 quod sentiebat non convaliturum sese ex tanto morbo (nam foede depasceba-
 tur viscera penitus insidens malum), e fisco plena manu haurientes largitiones

A. M. 6484 *Θησαυρῶν ἀφειδῶς ἀπαντῶν, διεδίδου τοῖς πένησι, καὶ μάλιστα*
 Ind. 4
 A. C. 975 *τοῖς λελωθημένοις καὶ βεβρωμένοις τῇ ἰερῇ νόσῳ τὰ σώματα περι-*
 I. L. 6 *φέρουσι, οἷς τῶν ἄλλων πενήτων φιλανθρωπότερον διετίθετο.*

C *Νικόλαόν τε, τὸν πρόεδρον Ἀδριανουπόλεως, εἰσκαλίσας, ἄν-*
δρα θεῖόν τε καὶ σεβῆσμιον, τὰ κατὰ τὸν βίον αὐτῷ ἀνεκάλυπεν 5
ἀγνοήματα, κρουναὸς τῶν ὀφθαλμῶν δακρῶν ἐπαφίαις, καὶ
τῷ τούτων λουτήρι τὰ αἰσχρὰ καὶ τὰ ῥυπάσματα τῶν ἐσφαλμένων
ῥυπτόμενος, καὶ τὴν Θεοτόκον ἐπιβοῶμενος, ἄρωγόν εὐρεῖν ἐν
ἡμέρᾳ τῆς δίκης, ὀπηνίκα παρὰ τῷ νύμφῳ αὐτῆς καὶ Θεῷ τὰ τῶν
βροτῶν πρακτεῖα τοῖς ἀδεκίστοις ζυγοῖς καὶ σταθμοῖς ταλαντεύε- 10

A. M. 6484 *ται. τοιαύτην ἐξ ἀδιστάκτου γνώμης καὶ συντετριμμένης ψυχῆς*
 Ind. 4
 A. C. 976 *τὴν ἐξομολόγησιν ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος, τῶν τῆδὲ μεθίσταται,*
 I. L. 7 *καὶ πρὸς τὴν ἐκέῖσε μεταβαίνει κατάπανσιν ἐν μηνὸς Ἰανουαρίου*

D *δεκάτῃ, ἰνδίκτου δ', ἔτους ζυπέ, ταφεῖς ἐν τῷ κατὰ τὴν Χαλ-*
κῆν τοῦ Σωτῆρος νεῷ, ὃν ἐκεῖνος μεγαλοπρεπῶς ἐκ βάθρων 15
ἐθείματο. τοιοῦτον εὗρε τὸ τέλος ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης τῆς
αὐτοῦ βιοτῆς, ἀνὴρ βραχὺς μὲν τὴν ἡλικίαν τοῦ σώματος, ἤρωϊ-
 Fol. 322 *κῆν δὲ τινα περιφέρων ἰσχρὸν, γενναῖός τις γεγονὼς ἐν πολέμοις*
καὶ ἀκαταγώνιστος, καὶ πρὸς τοὺς κινδύνους εὐψυχος καὶ μεγα-
λότολμος· ζήσας μὲν τὸν πάντα χρόνον τῆς αὐτοῦ βιοτῆς ἔτη 20
πεντήκοντα πρὸς τῷ ἐνί, ἰθύνας δὲ τὴν τῆς βασιλείας ἡγεμονίαν
εἰς ἐνιαυτούς ἕξ, πρὸς ἡμέρας τριάκοντα.

16. *ἐθείματο. Supra 79. A.*

fecit cum in pauperes, tum maxime in leprosos illosque, qui adesa mala scabie corpora circumferunt, quos praeter caeteros indigentis peramanter observabat. Introvocado deinde Nicolao, Adrianopolis antistiti, viro divino ac reverendo, commissos a se in vitae curriculo errores patefecit, vimque lacrymarum oculis profudit, quarum lavatione labes sordesque peccatorum absternit, invocata Dei matre, ut in die iudicii patronum sibi inveniret, quando coram divino eius filio trutina ponderibusque incorruptis actiones mortalium librabuntur. Quam confessionem ubi intenta mente atque animo contrito Imperator fecerat, ex hac vita discessit, et ad requiem sese, quae ultra est, transtulit, die Ianuarii decima, indictione IV, anno sexmillesimo quadringentesimo octogesimo quinto. Sepultus est in aede Servatoris Chalicensi, quam ipse magnifice e fundamentis aedificaverat. Eiusmodi finem vitae invenit Ioannes Imperator, vir corporis quidem statura brevis, sed herolicum circumferens robur, fortis ac probatus in bellis, et validior quam ut vinci posset, in periculis autem animosus, atque audacia singulari. Vixit omnino annos quinquaginta unum; imperio rebusque praefuit ad annos sex, dies tringinta.

ΠΕΡΙ
ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΤΟΥ ΚΥΡΟΥ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

INDEX CAPITUM.

α'. Περὶ βιγλιῶν, καὶ πόσον διάστημα ὀφείλουσιν ἀπ' ἀλλήλων μία ἐκάστη διίστασθαι.

β'. Περὶ τῶν καμινοβιγλιῶν καὶ κατασκόπων.

γ'. Περὶ κινήσεως ἐχθρῶν, καὶ τοῦ προκατασχεθῆναι τὰς δυσχωρίας.

δ'. Περὶ τοῦ ποιῆσθαι λάθρα τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεις, καὶ περὶ τοῦ προσυπαντῆν τοὺς πολεμίους πρὸς τὴν ἰδίαν ἔκπανάστρέφοντας.

ε'. Περὶ προκατασχέσεως ὑδάτων ἐν τοῖς στενώμασιν ὄντων.

ς'. Περὶ παραδρομῆς τῶν μονοκώρουσων, καὶ στοχασμοῦ τῆς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ποσότητος.

ζ'. Περὶ συναθροίσεως καὶ κινήσεως φωσάτου, καὶ περὶ τοῦ, παραχωρεῖν τοὺς πραγματευτὰς εἰσερχεσθαι καὶ κατασκοπεῖν.

η'. Περὶ παραμονῆς φωσάτου, καὶ ἀκολουθήσεως.

θ'. Περὶ τῆς κινήσεως τοῦ κούρου, καὶ ἀκολουθήσεως.

ι'. Περὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ κούρου, καὶ τοῦ λαοῦ ὀπισθεν ἐπακολουθοῦντος.

ια'. Περὶ τοῦ ἐνθεν ἀκείθεν ἵστασθαι τοὺς πεζοὺς ἐν ταῖς δυσχωρίαις.

4. καὶ abest ex cod. 2437.

I. De excubiis, et quo intervallo aliae ab' aliis esse debeant.

II. De custodiis itinerum et de exploratoribus.

III. De motu hostium, et quo pacto angustiae praecoccupandae sint.

IV. Quo pacto insidiae clam hostibus faciendae sint, et quemadmodum adversariis occurrendum sit domum redeuntibus.

V. De aquarum in angustis praecoccupatione.

VI. De consecrando equestri agmine, quod praedatum incurrat, et quo pacto numerum militum eius inire possit.

VII. De contractione et motu exercitus, et de eo, ut mercatoribus permittatur intrare hostium fines ac speculari.

VIII. De ratione observandi atque insequendi exercitum.

IX. De motu manus praedatoriae, et de insecutione.

X. De seiunctione manus praedatoriae, deque peditatu a tergo subsequente.

XI. In angustis peditatum ad utrumque latus viae stare oportere.

ιβ'. Περὶ ἀθρόας ἐξιλεύσεως τῶν πολεμίων, πρὸ τοῦ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπισυναχθῆναι στρατεύματα.

ιγ'. Περὶ τοῦ ἐνεδρεῦσαι κατὰ τῶν λεγομένων μινσουρατόρων ἐν τοῖς ἀπλήκτοις.

ιδ'. Περὶ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ἱππίων ἀπὸ τῶν πεζῶν, ὁδοπορούντων ὁμοῦ.

ιε'. Περὶ ἀσφαλείας.

ις'. Περὶ διαχωρισμοῦ τοῦ τούλδου.

ιζ'. Περὶ τῶν μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπιτεχόντων πολεμίων τὰς χώρας ἡμῶν, καὶ τῆς μετὰ ἐγκρημμάτων παρασκευῆς.

ιη'. Περὶ τοῦ, πότε δεῖ τὸν στρατηγὸν ἐκ δύο μέρων τῶν πολεμίων παραδρομὴν ποιῆσαι.

ιθ'. Περὶ καταστάσεως, καὶ ἐξεκλίσεως, καὶ γυμνασίας στρατοῦ.

κ'. Περὶ τῶν ἐγγροσιζόντων πολεμίων κατὰ τῆς χώρας ἡμῶν, ἵνα ὁ ἡμέτερος στρατός κατὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἐπέλθῃ.

κα'. Περὶ πολιορκίας κάστρου.

κβ'. Περὶ διαχωρισμοῦ λαοῦ τῶν ἡμισέων πολεμίων, ἢ καὶ τοῦ τρίτου μέρους.

κγ'. Περὶ τῆς ὑποστροφῆς τῶν πολεμίων, καὶ κατασχέσεως κλεισούρας.

κδ'. Περὶ νυκτοπολέμου.

κε'. Περὶ ἐτέρας κατασχέσεως ὁδοῦ, τῆς εἰς τὴν κατάβασιν δυσχωρίαν ἀποτελούσης.

XII. De subita incursione hostium, antequam Romanae copiae cogi possint.

XIII. De insidiis, quae contra mensuratores, quos vocamus, in castrorum locis fiant.

XIV. De discessu equitum a peditatu, quocum iter fecerant.

XV. De cautione.

XVI. De submovendis impedimentis.

XVII. De hostibus cum ingentibus copiis provincias nostras invadentibus, et de ratione per insidias bellandi.

XVIII. De eo, quando oportet ducem bipartito hostes insequi.

XIX. De statu, armatura et exercitatione militum.

XX. De adversariis, si diutius in regione nostra morantur, ut exercitus noster in illorum fines transeat.

XXI. De obsidione oppidi.

XXII. De separatione dimidiae, vel etiam tertiae partis copiarum hostilium.

XXIII. De discessu hostium, et claustrorum occupatione.

XXIV. De dimicatione nocturna.

XXV. De alio modo occupandi viam, quae in descensu difficultatem habet.

ΠΕΡΙ
ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΤΟΥ ΚΤΡΟΥ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ.

DE
VELITATIONE BELLICA
DOMINI
NICEPHORI AUGUSTI.

Π Ρ Ο Ο Ι Μ Ι Ο Ν .

Τὴν τῆς παραδρομῆς μέθοδον παραδοῦναι βουλόμενοι, εἰ τάχα In codice A, hoc est in cod. 2437, Fol. 373 r. P. 117
καὶ κατὰ τὸν παρόντα καιρὸν μὴ χρειώδης ἐστὶν εἰς τὰ τῆς ἔω μέ-
ρη, ἅτε Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, τὸ πολὺ τῆς καθ' ἡμῶν δυνάμεως καὶ ἰσχύος τῶν τοῦ Ἰσμαὴλ ἐκγόνων ἀμβλύνα-
5 τος, καὶ τὰς ἐφόδους αὐτῶν ἀναχαιτίσαντος· ἀλλ' ὄν, ἵνα μὴ
τὴν λήθην καὶ ἄγνοιαν ἐπεισαγαγῶν ὁ χρόνος φθείρῃ τὸ ταύτης

2. χειρῶδης. Lambecius Commentar. Bibl. Caes. VII. col. 432. B. χειρῶδης.

P R A E F A T I O .

Cum propositum nobis sit rationem tradere, qua hostes bello observandi sint, tametsi id fortasse in praesentia minus necessarium in Orientis partibus est, quod Christus, verus Deus noster, infensa nobis vi ac potentia filiorum Ismaël maiore ex parte fracta, incursus eorum repressit: tamen, ne temporis longinquitas, oblivionem atque ignorantiam afferens, tolleret

P. 118 *ἐπιφελές* καὶ *ἐξαφανίζῃ*, δεῖν *ὥθήθημεν* γραφῇ παραδοῦναι ταύτην· ἴν', εἴ ποτε ταύτης δεήσει Χριστιανοῖς, καιροῦ τινος πρὸς τὸ μέλλον καλοῦντος, ἔτοιμός ἐστι συνεργὸς ἀγαθῇ τῷ τε κοινῷ παντί, καὶ τοῖς αὐτὴν μεταχειριζομένοις. ἡμεῖς γοῦν ταύτην οὐ μονοουκ ἄκοη παρειλήφαμεν, ἀλλὰ καὶ πείραν τινα παρ' αὐτῆς 5 ἐδιδάχθημεν· τὸ μὲν, αὐτοὺς σχόντες διδασκάλους καὶ παιδευτὰς τοὺς ταύτην, σχεδὸν εἰπεῖν, ἐφευρόντας τὴν μέθοδον· τὸ δὲ, καὶ αὐτοὶ μόνοι ταύτη χρῆσάμενοι, καὶ πείραν αὐτῆς ἐγκολπωσάμενοί τινα, κατὰ τὸ ἡμῖν ἐφικτόν. αὕτη τοίνυν κατὰ τοῦτο ἔχει τὸ χρήσιμον, ὅτι περ, οἱ ταύτην μετέλθοσαν, μετ' ὀλίγου 10 Βμαχίμου λαοῦ μέγιστα καὶ ἀξιομνημόνευτα ἐξετέλεσαν ἔργα. καὶ γὰρ, ἕτινα μὴ κατορθῶσαι ἴσχυσεν ἢ ἐτόλμησεν ἡ Ῥωμαίων σύμπασα στρατιῶ, ὅτε τὰ τῶν Κιλικίων καὶ τοῦ Χαμβδῶ ἤκμαζεν, εἰς ἐνίοτε τῶν ἀρίστων στρατηγῶν, σὺν μόνῳ τῷ τοῦ ὑπ' αὐτὸν θέματος λαῶ, φρονίμως καὶ ἐμπειρῶς τοὺς πολεμίους ἐπιτηδευσά- 15 μενος, καὶ συνετῶς διατεθεῖς καὶ στρατηγήσας, ἀπῆρτισε. τοῦτο δὲ φαμεν, οὐχ ὅτι τοῦ πλείονος τὸ ὀλίγον προκρίνομεν μάχιμον· οὐδ' ὅτι ταύτην ἐξαίρομεν τῶν λοιπῶν στρατηγημάτων καὶ ἐπιτηδευμάτων τῆς τακτικῆς· ἀλλ' ὅτι στρατηγῶν τοῖς ἀρίστοις αὕτη συνεργὸς ἀρίστη καθέστηκεν· ἴν', ὅτε μὴ κατὰ πρόσωπον τοῖς 20 Cπολεμίοις ἀντιτάττεσθαι δύναιντο, ταύτη τῇ μεθόδῳ χρώμενοι,

1. *ἐπιφελές*. Hactenus fragmentum libri apud Lambecium. 3. *ἐστι*. Scribendum omnino ἢ· sed eiusmodi soloecismi toto illo libello tam frequentes sunt, ut otiosorum esset notare singulos. Quam animadversionem moneo in similia loca omnia aequae valere. 8. ταύτην cod. 10. ὅτι παρὶ ταύτην codd.

usum eius ac deleret, idcirco scripto tradendam eam existimavimus: ut, si unquam eius egerent Christiani, flagitante futuri temporis necessitate, quasi quaedam fortis adiutrix cum reipublicae universae, tum maxime observatoribus eius praesto esset. Eam enim nos non modo auditione percipimus, verum experientia etiam in ea sumus eruditi: illud quidem, quia praeceptores ac magistros eos nacti sumus, qui istam belligerandi viam, prope dicam, aperuerunt: hoc, quod ipsi nostro arbitrio eam persequentes, aliquem eius usum, quantum quidem in nobis fuit, contraximus. Proficit autem plurimum ad illud, quod, qui eam tenuerint, cum exiguo armatorum numero res maximas memoriaeque dignas confecerunt. Etenim, quae exsequi neque potuit neque conatus est universus Romanorum exercitus contra firmissimas tunc Cilicam et Chambdani opes, ea unus interdum ex praestantissimis ducibus, cum solis suae provinciae copiis, hostes prudenter ac scite aggressus, bello intelligenter instructo atque administrato, confecit. Tametsi non ideo id dicimus, quod magnis copiis exiguas praefereudas esse putamus: neque ut hanc bellandi viam praeter reliqua commenta militaria et inventa extollamus: verum quia optimorum ducum optima adiutrix existit: ut, quando recta fronte obsistere hostibus

ἀβλαβεῖς τε ἑαυτοὺς καὶ τὴν ἰδίαν συντηροῖεν χώραν. ταύτην Βάρδας ὁ μακαρίτης Καῖσαρ, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν, εἰς ἄκρον κατώρθωσε, καὶ παντελῶς ἀφανισθεῖσαν ἀνευλόσατο (ἵνα μὴ τοὺς παλαιούς τῶν στρατηγῶν ἀπαριθμῶ καθ' ἕκαστον, μόνους δὲ 5 τοὺς πᾶσι γνωρίμους καὶ καθ' ἡμᾶς)· ὃς ἐν τοῖς γειτονοῦσι τῇ Ταρσῷ θέμασι, τῇ τε Καππαδοκίᾳ καὶ τῷ Ἀνατολικῷ στρατηγῶν, μυριάκις τὰς τῶν Ταρσέων καὶ λοιπῶν Κιλικίων δυνάμεις ἐτραυμάτισε, καὶ μέγιστα κατ' αὐτῶν ἀνεστήσατο τρόπαια. παρ' οὗ καὶ ἡμεῖς ταύτην γυμνασθέντες τὴν μέθοδον, τὴν ταύτης κῆν D
10 ποσῶς παρελήφραμεν πείραν. πρὸς τούτῳ καὶ Κωνσταντῖνος Πατριάρχης, ὃς Μελεΐνδος ἐπέκλησις, χρόνους πλείστους Καππαδοκῶν στρατηγῆσας καὶ ταύτην συνεργὸν ἔχων, οὐκ ἐλάχιστα ἀπειργάσατο κατορθώματα. σὺν τούτοις καὶ ὁ κύρις Νικηφόρος, ὁ ἀοιδιμος βασιλεὺς, ταύτην ἄκρως μετήλθεν· ὃς δῆπου στρατηγῶν,
15 καὶ ταύτῃ χρώμενος, πάμπολλα καὶ ἀξιάγαστα ἔργα πεποίηκε, μυριάκις, ὡς εἰπεῖν, τοὺς πολεμίους τρεψάμενος, καὶ μέγιστα τούτων στρατεύματα κατακόψας. οὗ τὰς ἀριστείας, καθ' ὃν ἐστρατήγει καιρὸν, συγγράφειν ἢ ἀπαριθμεῖσθαι, ὀχλήρῳν ἔσται P. 119
τοῖς ἐντυγχάνουσι, διὰ τε τὸ ὑπερβάλλον πλῆθος, καὶ τὸ παρὰ πολ-

1. Fort. ἀβλαβεῖς ἑαυτοὺς τε. χώραν. Haec item apud Lambecium Comment. VII. 433 — 435. cod. Vindobonensii philosophico CXI, cum differentia tamen aliqua lectionis hic enotata. Post ταύτην Lambecius addit τὴν μέθοδον. 4. παλαιούς. Lambecius col. 434. omittit παλαιούς, perperam, opinor. 5. Fort. καὶ τοὺς καθ'. Tametsi neque ullus nostrorum codd. variet, neque, ut ex Lambecio col. 434. video, Vindobonensis. 6. θέμασι. Lambecius l. c. male, θέματι, et paulo post, τῷ Ἀνατολικῷ στρατηγῶν. 19. παρὰ πολλ. Lambecius πᾶσα πολλῶν· quod iam et Kollarius correxit edit. altera Comment. VII. 434. C. et Cotelerius, Ecclesiae Graecae Monument. III. 534. C.

non possent, sese suosque fines, hac disciplina usi, incolumes servarent. Eandem, quantum ego perspicio, mirabiliter locupletavit, prorsusque obsoletam renovavit Divus Bardas Caesar (ne sigillatim priscos duces, verum eos duntaxat enumerem, qui nostra memoria omnibus innotuerunt): qui in provinciis Tarso finitimis, Cappadocia et Anatolico, copiis praefectus, Tarsensium reliquorumque Cilicum vires saepenumero contudit, maximaque de illis constituit trophaea. Ab eodem nos quoque hac disciplina eruditi, usum eius, quantum is cunquē est, percepimus. Fuit etiam Constantinus Patricius, cognomento Meleinus, qui, complures annos copiis Cappadocum praepositus, ea adiutrice felicissime non pauca gessit. Praeter hos item dominus noster Nicephorus, immortalis memoriae princeps, eam mirifice coluit: qui cum exercitibus praecesset, illa usus, plurima eaque admiranda facinora effecit, hostes sexcenties, ut sic dicam, fudit, maximas eorum copias concidit. Cuius gloriosa facta, tunc cum militiam moderaretur, si scriptura persequi aut enumerare vellem, putidum id esset legentibus, tum propter multitudinem eorum infinitam, tum quia

λων γινώσκουσαι. ὅς ταύτην ἔργῳ μεμαθηκώς εὐχρηστον εἶσαν, ἐγγράφως πρὸς κοινὴν λυσιστέλειαν, πῶς δεῖ χρῆσθαι ταύτῃ, ἐξέλετο· κάμοι παρηγγύησε, καθ' ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς περὶ αὐτῆς συγγράψαι, καὶ παραδοῦναι τοῖς μεθεξῆς. μὴ μόνον δὲ
 Fol. 374 r. περὶ ταύτης τῆς τῆ ἔν προσηκούσης, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τῆ ἐσπέρας 5
 ὠφελίμου καθεστηκυίας· διὰ τὸ ἐν αὐτῇ πλείστα τε στρατηγήσαι, καὶ πείραν, ὅσον οἶόν τε ἦν, φύσει τῇ ἡμέτερα ἀδρῶσαι. ἀλλὰ περὶ ἐκείνης μὲν ἰδίᾳ καὶ ἐν ἄλλοις εἰρήσεται· νυνὶ δὲ σκοπὸς ἡμῶν
 B περὶ τῆς ἐτέρας διαλαβεῖν. ὅθεν καὶ τὴν ἐκεῖνου τηρῶν ἐντολὴν, συναρῶν τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι χρώμενος, ἦντις ἐν ἅπασιν συνεν- 10
 λαμβάνεται τοῖς καλοῖς, ὡδὲ πως ἀπάροχοι τῆς ὑποθέσεως.

ΚΕΦ. α'. Περὶ βηγῶν, καὶ πόσον διάστημα ὀφείλουσιν ἀπ' ἀλλήλων μία ἐκάστη διδοσθαι.

Provinciae
 limitanaeae.
 P. 120
 Tὸς τῶν μεγάλων καὶ ἀκριτικῶν θεμάτων τὴν πρόνοιαν ἀνα-
 δεχομένους, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐπικράτειαν τὰς κλεισοῦρας
 ἔχοντας, πάση μηχανῇ, καὶ προθέσει, καὶ ἀγρόπνῳ ἐπιμελεῖα
 B προσήκει σπουδάζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι, τὰς τῶν Ῥωμαίων χώρας 15
 διαφυλάττειν τῆς τῶν πολεμίων ἐπιδρομῆς ἀσινεῖς καὶ ἀνεπηρέ-
 στούς, βηγᾶτορας ἐπιστῶντας ῥωμαλέους καὶ ἐπιτηδεῖους, καὶ τὰς
 ὁδοὺς εἰς ἄκρον ἐπιστυμένους. καὶ εἰ μὲν ὄρη εἰσὶν ὑψηλὰ καὶ δύσ-

2. χρῆσθαι. Lambecius col. 435. A. χρῆσαι. 4. μεθεξῆς. Lam-
 becius καθ' ἑξῆς. 5. ἐσπέρα. Lambecius loc. cit. ἐσπέρα. 6. διὰ
 τό. Hactenus Lambecius Commentar. de Biblioth. Caesar. VII. 435.

apud multos sunt pervulgata. Imperator autem, usu edoctus, perutilem esse disciplinam illam, et ipse, quemadmodum esset illa utendum, communis utilitatis causa scripto exposuit: et mihi mandavit, ut compositum quam accuratissime possem de eadem re commentarium posteris relinquerem. Neque solum de hac, quem ad finem Orienti conveniat, verum etiam de illa, quae in Occidentis partibus usui sit: quod ibi copiis plurimum praesui, earumque rerum peritiam, quoad facultas tulit, animo collegi. Sed de hac separatim et alias dicitur: nunc de altera disserere nobis propositum. Proinde satis faciens principis mandato, adiutrice usus gratia divina, quae ad omnia bona expetenda assumi debet, in hunc modum dicere ingrediar de argumento nostro.

CAP. I. De excubiis, et quo intervallo alias ab aliis esse debeant.

Q ui magnarum et limitanearum provinciarum curam gerunt, in suaeq; ditione fauces montium habent, omni ratione, consilio, diligentia indefessa studere operamque adhibere debent, ut fines Romanos sartos tectos ab incursione hostium conservent, excubitoresque disponant valentes, idoneos, itinerum apprime gnaros. Si alta atque impedita iuga ditionem ne-

βατα διορρίζοντα τὴν πολεμίαν, ἐν τούτοις τὰς βιγλάς ἴστασθαι·
 ἀπέχειν δὲ τὰς στάσεις τῶν βιγλατόρων ἄχρι μιλίων γ' ἢ δ'. καὶ
 ἤνικα τοὺς ἐχθροὺς ἐξερχομένους θεύσονται, δρομαίως ἀπέρ-
 χεσθαι εἰς τὸ ἕτερον στασίδιον, καὶ ἀπαγγέλλειν ἢ ἐθεύσαντο,
 5 καὶ κείνους πάλιν πρὸς τὸ ἕτερον στασίδιον σπουδῇ πολλῇ· καὶ
 οὕτω καθ' ἑξῆς μνηύεσθαι τὰ τῶν καβαλλαρίων στασίδια εἰς τοὺς C
 ἐφωμάλους τόπους ἰστάμενα, καὶ δι' αὐτῶν ἀναμανθάνειν τὸν
 στρατηγὸν τὴν τῶν ἐθνῶν ἔφοδον. καρτερεῖν δὲ αὐτοὺς ἡμέρας
 πεντεκαίδεκα ἐν τῇ τῶν ὁδῶν φυλακῇ, ἐπιφερομένους καὶ τὴν διαρ-
 10 κοῦσαν αὐτοῖς τροφὴν τῶν αὐτῶν ἡμερῶν· εἰθ' οὕτως ἀπέρχε-
 σθαι ἑτέρους εἰς τὴν τούτων ὑπαλλαγὴν, καλῶς ἀδνουμιαζομέ-
 νους καὶ εὐτρεπιζομένους παρὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ σίτους καὶ
 ἀνελλιπεῖς κατὰ τὸν τυπωθέντα ἀριθμὸν ἀποστελλομένους, καὶ
 μὴ δι' αἰσχρὸν κέρδος οἴκοι καθέζεσθαι παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐ-
 15 τῶν λαθῶσιν. ἔξεστι δὲ τοὺς βιγλάτορας ἀφορῶν, ἐν οἷς ἄπλη-
 κτα τῶν πολεμίων ἀριθμῶσι γίνεσθαι, ἐν οἷς ὕδωρ ἐστὶ διαρκές, D
 καὶ τόπος ἐφωμάλος· ἑτέρους δὲ βλέπειν, ἐν οἷς ἢ ὁδὸς ἀποτε-
 λεῖ στένωμα· ἄλλους δὲ, ὅπου ποταμὸς ὑπάρχει δυσπέρατος.
 καὶ τούτων οὕτως ἀσφαλῶς φυλαττόντων, οὐ δυνήσονται οἱ
 20 πολέμιοι λάθρα ποιήσασθαι τὴν ἐξέλευσιν. ἀποστέλλειν τε πι-
 στοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐμπειροτάτους, τοῦ ἐφορῶν αὐτοὺς, εἴ
 γε καλῶς καὶ ἀγρόπνως τὰ κατατόπια αὐτῶν διαφυλάττουσι. καὶ
 οἱ τυπωθέντες βιγλάτορες σῶσι τῷ ἀριθμῷ καὶ μὴ ἑλλιπεῖς ἀπέρ-
 χωνται, καὶ μὴ καταλιμπάνωσι τὰς στάσεις αὐτῶν, ἐν αἷς βλ- P. 121

6. εἰς τοὺς ἐφ' ὁμαλοῦς cod. Sed vid. D. lin. 2. 17. ἀποταλεῖ] ἀποσταλεῖ cod. ἀποστέλλει alii.

stram a barbaria determinant, in illis debent excubiae collocari, stationes autem excubitorum distare inter se ad millia passuum terna aut quaterna. Si adversarios progredientes conspiciunt, cursim relati ad proximam stationem, nuncient quae viderint; haec statio cum magna celeritate proximae idem significet: itaque deinceps rem renuncient equestribus custodiis, in locis planis subsidiantibus, per quas dux de barbarorum adventu certior fiat. Excubitores permanere dies quindecim in viarum custodia convenit, ferreque secum quantum sat fuerit in hos dies cibaria: dein ad hos commutandos succedant alii, recte censiti atque instructi a praefectis, ut integri pleni que iuxta album praescriptum adsint, neque praefecti ob turpe compendium domi eos residere sinant. Possunt item excubitores dispicere, quae loca ad castra hostium facienda apta sint, aquatione copiosa, loco propatulo: alii explorare, ubi iter efficit angustias: alii, ubi flumen transitu difficile subit. Qui ubi recte custodiunt, non poterunt hostes latenter eruptionem facere. Ad haec mittere oportet certos peritissimosque homines, qui speculantur, an recte atque vigilanter stationes suas custodiant. Designati autem excubitores integro numero discedant, ita ut nullus desit, neque relinquant loca,

και φυλάττειν τὰς ὁδοὺς ἐτάχθησαν, μήτε χρῆναι ἐπὶ τοῖς αὐτῶν στασιδίοις, ἀλλ' ἐναλλάσσειν τοὺς τόπους και ἀλλαγοῦ μεταβαίνειν· ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἐγχερονίζοντες τοῖς αὐτοῖς τόποις, διαγιγωσκόμενοι ἐδάλωτοι γίνωνται τοῖς ἐχθροῖς.

Fol. 875 r.

ΚΕΦ. β'. Περὶ τῶν καμινοβιγλιῶν και κατασκόπων.

Ἀναγκαῖα δὲ ἡ τῶν καμινοβιγλατόρων ὑπάρχει ὠφελεια· και 5
 Βρηγὴ τὸν στρατηγὸν και τούτων πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμελειαν, και ἐν ἐπιτηδείοις τόποις ἐφιστῆν τὰ καμινοβιγλια· ὅπως, ἤνικα κίνησις τῶν ἐχθρῶν γένηται, και οἱ βιγλιότεροι ταύτης αἰσθωνται διὰ τῶν καμινοβιγλιῶν, και ὁ στρατηγὸς τὴν ἐξέλευσιν τῶν ἐχθρῶν προγιγνώσκη, και ποῖαν ὁδὸν ἐξελεθεῖν μέλλουσι· και αἱ 10
 χῶραι, δι' αὐτῶν τε και τῶν ἐκσπηλατόρων καταμηνύμεναι, τοῖς ὀχυρώμασι καταφεύγωσι, και τὰ τούτων θρέμματα· ἐν Armenii ma- δὲ ταῖς ἄκραις τῶν Ἀρμενιακῶν θεμάτων, ἐπεὶ οἱ Ἀρμένιοι οὐ
 le excubant. καλῶς οὐδὲ ἀσφαλῶς τὴν τῶν βιγλιῶν ἐκτελεῦσι δουλειαν, ὀφει-
 Cλόμενόν ἐστι φυλάττεσθαι τὸν ἀπὸ παλαιοῦ κρατήσαντα τύπον 15
 ἐν ταῖς βιγλαις τῶν Ἀρμενίων· και ἀνθρώπους ἐπιλέγεσθαι και ἀπογράφεσθαι ἐπιτηδείους, λαμβάνοντας μισθὸν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ ἐπισωρευόμενον, ὑπὲρ ὧν ὁ τοιοῦτος στρατὸς τῇ τῶν βιγλιῶν λειτουργίᾳ ὑπηρετεῖν ἄφειλεν· ὡσαύτως και ἀνῶναι ἐκάστῳ μηνὶ τὴν τετυπωμένην· και ὑπαλλάττειν αὐτοὺς καθ' ἕκαστον 20
 μῆνα, και δι' αὐτῶν τὰς ὁδοὺς, ἐν αἷς οἱ πολέμιοι ἐξέρχονται, φυλάττειν ἀσφαλῶς. ἀλλ' ἐπεὶ οὐδὲ αὐτοὶ οἱ μετὰ μισθοῦ και

2. αὐτῶν] Fort. αὐτοῖς.

unde speculari atque obsidere itinera iussi sint, neque in iisdem stationibus permaneant, sed mutant subinde locum alioque demigrent: ne, propter diuturniorem in eodem statu commorationem notati, ab hostibus facile capi possint.

CAP. II. De custodiis itinerum et de exploratoribus.

Necessarius autem est custodum itinerum usus: et debet dux in his quoque magnam diligentiam adhibere, custodiasque viarum locis idoneis disponere: ut, quando motus hostium fit, per itinerum custodes hac de re et excubitores certiores fiant, et dux cum exiisse hostes, a custodibus expilatoribusque admonita, in loca munita cum pecoribus perfugiat. In limite provinciarum Armeniae, quandoquidem Armenii neque rite neque fideliter excubitoria militia perfunguntur, convenit tenere consuetudinem antiquitus in Armenia vigiliis institutam: ut deligantur conscribanturque homines idonei, qui stipendium a militibus collatum accipiant, propter operam, quam exercitus in excubiis agendis ponere debuisset: item ut quolibet mense annonam constitutam capiant, singulisque mensibus commutentur, et itinera, quibus hostes erumpunt, recte custodiant. Sed quia ne illi quidem, ut Ar-

ἀνθρώπους, Ἀρμένιοι ὄντες, καλῶς τὴν τῶν βιγλιῶν ὑπηρετοῦσι δουλείαν, ἀπὸ τῶν ἀποστελλομένων κατασκόπων χρητὰς κινήσεις τῶν φωσσοτάτων ἀναμανθάειν, καὶ τραπεζίτας ἐπιλέγεσθαι γεν- D ταιούς καὶ ἀνδρείους, οὓς οἱ Ἀρμένιοι τασιναρίους καλοῦσι, καὶ 5 ἐν ματρικίοις ἀπογράφεσθαι, καὶ ἀρχηγούς αὐτοῖς ἐπιστῆν, οἷς, πρὸς τῇ ἀνδρείᾳ, καὶ πολλῇ ἐμπειρίᾳ τῶν ὁδῶν καὶ τῶν τῆς Col. 875 v. Συρίας χωρῶν πρόσεισι· καὶ τούτους διηγεκῶς ἀποστέλλειν, τοῦ κατέρχεσθαι εἰς τὰς τῶν πολεμίων χώρας, καὶ καινοτομεῖν αὐτὰς καὶ βλάπτειν· καὶ εἴ ποιν δυνηθῶσι, τινὰς κατασεῖν τῶν 10 πολεμίων, καὶ πρὸς τὸν τὴν ἀρχὴν διέποντα στρατηγὸν ἀποκομίζειν, ὅπως δι' αὐτῶν τὰς τῶν ἐχθρῶν κινήσεις καὶ βουλάς ἀναμανθάη.

ΚΕΦ. γ'. Περὶ κινήσεως ἐχθρῶν, καὶ τοῦ προκατασεῖσθαι τὰς P. 122
δυσχωρίας.

Ἀναδιδασκόμενος δὲ ὁ στρατηγὸς τὰς τῶν ἐχθρῶν κινήσεις, ἀφείλει καὶ αὐτὸς τὸν ἴδιον λαὸν ἐπισυνάγειν καὶ ἐξοπλίζειν, καὶ 15 πρὸς τὰς ἄκρας παραγίνεσθαι, καὶ τὸ πεζικὸν ἅπαν ἐπισυνάγειν ἐπὶ τὴν ὁδόν, καθ' ἣν ὁρμήσουσιν οἱ πολέμιοι ἐξελθεῖν. καὶ εἰ μὲν μετ' ὀλίγης δυνάμεως τοὺς ἐχθροὺς ἐξέρχεσθαι ἀναμάθῃ, B σπενσατάω προσυπαντῆσαι αὐτοῖς, καὶ καταπολεμηῆσαι μετὰ τοῦ πεζικοῦ λαοῦ, καὶ τῶν ἰππέων, εἴ γε τὸ τῶν πεζῶν στράτευμα 20 συναγαγεῖν καὶ συστήσαι δεδύνηται. καὶ ἐπεὶ εἰς τὰ στενώματα καὶ τὰς δυσχωρίας ἐπιτηδειότερός ἐστιν ὁ μετὰ τῶν πεζῶν πόλε-

4. τασιναρίους. Infra 126. D. τὰ τασινάρια. 8. καινοτομεῖν.
Leg. κερτομεῖν v. κερποτομεῖν. Cod. suppl. κερτομοεῖν.

menii, acceptis stipendiis et annonis, excubitoriam militiam recte administrant, oportet ex indicibus dimissis motus exercituum sciscitari, et trapezitas eligere fortes ac strenuos, quos Armenii tasinarios vocant, iisque in matriculam conscriptis praefectos imponere, qui, extra virtutem, usum itinerum locorumque in Syria plurimum habeant: eosque sine intercapedine emittere, ut in agros hostium decurrentes terrorem vastitatemque inferant; quosdam ex hostibus, sicubi possint, deprehendant, eosque ad ducem, qui summam rerum administrat, perducant, ut ex illis adversariorum motus atque consilia cognoscat.

CAP. III. De motu hostium, et quo pacto angustiae praeoccupandae sint.

Dux certior factus commovisse se adversarios, debet ipse quoque suas copias cogere et armare, ad limitem se conferre, peditatum omnem ea in via congregare, qua hostes erupturi sunt. Si intellexit, cum exigua copiis adversarios prodire, properet obviam illis occurrere, eosque cum equitatu pedestribusque copiis expugnare, si has quidem conducere atque instruere potuit. Et quoniam ad angustias locaque impedita accommodatior

μος, δέον ἐστὶ, προκαταλαμβάνειν καὶ κατέχειν τὰ ὑψηλότερα τῶν ὄρων μετ' αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν, εἴπερ ἢ θέσις τοῦ τόπου ἐστὶν ἐπιτήδειος, τὰς πεζικὰς δυστάων παρατάξεις. ἐν οἷς δὲ ἰσπίων ἀρμόζει πόλεμον γίνεσθαι, συνειναι τοῖς πεζοῖς

Καὶ ἰππεῖς ἵνα τὴν τοιαύτην παρασκευὴν καὶ κατώσχεσιν τῶν 5

Fol. 376 r. στενωμάτων ἀκούοντες οἱ πολέμιοι, ἢ τῆς ὁρμῆς ἐπισχῶσι τὴν φορὰν, ἢ καταγωνισθῶσι Θεοῦ συνεργία. ὅπου δὲ οὐκ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἢ τοῦ τόπου θέσις προσβαλεῖν πόλεμον ἀρμόζει, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς, ὁμοίως κἀκεῖνο τὸ παρέχον μέρος προκατασχεῖν δεῖ. ἐν οἷς δὲ τὴν προσβολὴν τοῦ πολέμου ἀπ' ὑψηλοῦ 10 βουνοῦ τὸ τοῦ τόπου ἀνεπιτήδειον γενέσθαι διακωλύει, ἀλλὰ μικρόν τι προσανωφερῆς ἐστὶν ἢ ὁδὸς καὶ τραχεῖα, ἔχουσα καὶ ῥύακας, ὡς ἐκ τούτων στενωτάτην καὶ αὐτὴν εὐρίσκεισθαι, χρὴ τὴν τῶν πεζῶν παρατάξιν ὡσαύτως ἀπὸ τῶν ὑψηλοτέρων παρα- 15 D σκευάζειν, καὶ τὴν ὁδὸν κρατεῖν καὶ ἀποφράττειν δι' ὀπλιτῶν ἀσπιδοφόρων καὶ ἀκοντιστῶν. ὅπισθεν δὲ τούτων τοὺς ἐκ χειρῶν λίθους βάλλοντας, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ τοξότας καὶ σφενδο- νίτας· καὶ μετὰ τὴν πρώτην παρατάξιν καὶ δευτέραν ἐπομένην αὐτῇ παρασκευάζειν· ἐκατέρωθεν δὲ τῆς παρατάξεως τῆς φυλατ- 20 τούσης τὴν μέσην ὁδὸν, ἀκοντιστὰς καθιστῶν, ψιλούς τε, καὶ σφενδονίτας. εἰ δὲ καὶ ἑτέρας ὁδοὺς λέγεται εἶναι δεξιᾶ καὶ εὐ-

Acritae, h. νόμῳ τῆς παρατάξεως τῆς φυλαττούσης τὴν δημοσίαν ὁδὸν, ὡς οἱ e. limitanei ἄκροῖται ἀτραποὺς καλοῦσι, δέον καὶ ταύτας κρατεῖσθαι μετὰ πε- 123 ζῶν, καὶ φυλάττεσθαι ἀκριβῶς· μὴ ποτε, μανθανόντων τῶν πο-

8. μερῶν] ἡμερῶν cod. 12. προσανωφερῆς cod.

est pedestris dimicatio, expedit hac armatura loca superiora occupata tenere, et ab utroque latere, si per naturam loci licet, peditum acies constituere. Ubi equestre praelium fieri potest, ibi equites quoque peditibus adiciantur: ut hostes vel, hoc apparatu occupationeque angustiarum intellecto, incursionem atque impetum reprimant, vel Deo adiuuante debellantur. Ubi vero natura loci non patitur, ut ex utraque parte, sed ut altera duntaxat signa inferantur, item ea pars, unde licet decurrere, praeoccupari debet. Ubi loci iniquitas impedimento est, quominus ex superiore fastigio armorum fiat impetus, viaque paulatim surgens aspera est, rivisque labentibus in arctissimum cogitur, oportet aciem peditum similiter locis superioribus instruere, viam ipsam autem legionarius scutatis iaculatoribusque obsidere ac sepire: post hos qui saxa manu iaciunt, et una cum illis sagittatores ac funditores constituere: itam post primam aciem alteram subsidiantem instruere: ad utrumque latus autem aciei mediam viam obtinentis iaculatores disponere, leviterque armatos ac funditores. Quod si alia itinera dicuntur esse a dextra et sinistra parte aciei viam militarem obsidentis, quae itinera limitanei homines atrapos, hoc est tramites, vocant, oportet ea quoque pedestri manu occupare, diligenterque tueri: ne forte

λεμίων τὴν δημοσίαν ὁδὸν ἐν ἀσφαλείᾳ κρατεῖσθαι μετὰ πλήθους λαοῦ, εἰς ἑτέραν τῶν ἐκ πλαγίων ὁρμήσῃσι, καὶ εἰ μὴ καλῶς καὶ ἀσφαλῶς φυλάττεται, εὖρωσιν ἐκεῖθεν πάροδον, καὶ γενηθῶσιν ἐκ πλαγίου ἢ καὶ ἐκ νώτου τῶν παρατάξεων, καὶ περὶ 5 σμὸν καὶ φόβον τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατῷ προξενήσῃσιν. ἀμφοτέρων Fol. 376 v. δὲ ἀσφαλῶς φυλαττομένων, ἢ πρὸς μάχην τῶν πολεμίων ὁρμώντων Θεοῦ συνεργία καταισχυνθήσονται, ἢ ὀρθῶδιᾳ κατασχεθέντες δι' ἄλλης ὁδοῦ, πολλῶν ἡμερῶν διάστημα ἀπεχούσης, τὴν ὁρμὴν ποιήσονται. καὶ ὡς ἐντεῦθεν δύο κακὰ προσγενήσονται

10 τοῖς ἐχθροῖς, καταλιποῦσι τὰ τούτων ἕπληκτα καὶ τὴν εὐθείαν ὁδόν· ἐν μὲν, τάλαιπωρηθῆναι τῷ τῶν πολλῶν ἡμερῶν διαστήματι· ἕτερον δέ, τὸ καὶ ἀπώλειαν αὐτοῖς ἐπάγον, τὸ αὐτοὺς μὲν δειλανδρῆσαι καὶ ἀθυμίᾳ ὑποβληθῆναι· τοὺς δὲ Ῥωμαίους προθυμωτέρους καὶ εὐτολμωτέρους πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν πόλε- 15 μον γενέσθαι. οἷον δὴ καὶ ἐν τοῖς ἕνω χρόνοις ἀλήστῳ τῷ Χαμβῶδᾳ ἐκ τρίτου παθεῖν συμβέβηκε· δις μὲν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ αἰοιδίμου καὶ τρισμύκαρος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου βασιλέως· ἕπαξ δὲ ἐπὶ τοῦ καλοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, τοῦ μακαρίτου υἱοῦ. καὶ πάντες σχεδὸν τὴν τότε γενομένην πανολεθρίαν 20 τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ ἀκριβῶς ἐπίστανται. ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς τῶν Ταρσέων καὶ τῆς τῶν Κιλίκων χώρας ἐν διαφόροις τόποις τῶν στενωμάτων παρὰ τῶν τότε τῆς ἄκρας προνοουμένων στρατηγῶν κατετροπώθησαν.

Quo pacto incommodentur hostes, quando, angustiis occupatis, ad alias transire cogantur.

11. ὁδόν. Haec opinor recte in locum suum collocasse. In codd. verba sunt hic mire turbata. 13. Vocabulum Ῥωμαίους supplevi. 16. δις] διὸ cod.

certiores facti hostes, viam publicam a multitudine peditum firmiter teneri, in alterum e transversis tramitibus se convertant, et, si non recte ac diligenter custodiatur, transitum ibi nacti, a latere vel a tergo acierum existentes et circumfusi, terrorem exercitui Romano inferant. Contra, si ambo probe custodiuntur, adversarii vel ad dicationem ruentes Deo obsecundante confundentur, vel in metum adducti per aliam viam, quae multorum dierum itinere abest, incursionem facient. Unde duobus afficientur incommodis, si a castris viaque recta discesserunt: altero, quod multorum dierum itinere defatigabuntur: altero, pernicium illis allaturo, quod ipsi perturbati animos demittent, Romani contra alacriores fient atque audaciores ad illos impugnandos. Quod item superiori memoria exitioso Chambdano ter usu venit ut pateretur: bis memoria Constantini Porphyrogeniti, decantati terque beati Imperatoris: tertium sub optimo principe Romano, beati illius filio. Ac paene cuncti internecionem inimicorum Christi tunc factam optime norant. Verum exercitus Tarsensium quoque agrisque Ciliciensis ab illis, qui tunc limitem curabant, in diversis angustiarum locis fusus fugatusque est.

ΚΕΦ. δ'. Περὶ τοῦ ποιῆσθαι λάθρα τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεις, καὶ περὶ τοῦ προσυπαντῆν τοὺς πολεμίους, πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπαναστρέφοντας.

D Χρῆ δὲ καὶ τοῦτο διὰ σκοποῦ καὶ μελέτης ἔχειν τὸν στρατηγὸν, καὶ πῦσαν σπουδὴν τίθεσθαι, λάθρα καὶ ἄδοκῆτως, εἰ οἶόν τε, τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐπιθέσεις ποιῆσθαι. τοῦ γὰρ τοιούτου ἐπιτηδεύματος τυγχάνων ὁ στρατηγός, καὶ μετ' ὀλιγοστοῦ λαοῦ
 Fol. 377 r. πολλοὺς τῶν πολεμίων κατατροπώσεται. εἰ δέ, ὡς ἄνωτέρω 5
 δεδῆλωται, καὶ τύπου ἐπιτύχη ἐν τοῖς στενώμασιν, ἐκ δύο μερῶν τοῦ κατὰ τῶν ἐχθρῶν πολέμου τὸ ἐπιτήδειον ἔχοντος, ἀδι-
 P. 124 στάκτως ἔχεσθαι τοῦ πολέμου· καὶ καλῶς τύσσων τὸν ἑπ' αὐτὸν λαὸν, Θεοῦ συνεργίᾳ κατὰ κράτος τοὺς πολεμίους τροπώσεται. πλὴν κατὰ πολὺ ἔστι λυσιτελέστερον καὶ ἁρμοδιώτερον, 10
 ἑπὲρ τοῦ προσυπαντῆν τοὺς πολεμίους μέλλοντας ἐξιέναι κατὰ Ῥωμανίας, ὅτε μᾶλλον ἀπὸ τῶν ἡμετέρων χωρῶν πρὸς τὴν ἰδίαν ἐπαναστρέφουσι. τότε γὰρ διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ χρονοτριβῆσαι αὐτοὺς ταῖς Ῥωμαϊκαῖς χώραις, μεγάλως συντριβόνται καὶ ταλαιπωροῦνται. εἰ τύχη δέ, καὶ πλῆθος πραγμάτων καὶ ἀνδραπόδων 15
 ἐπιφέρονται καὶ κτηνῶν, καὶ αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἵπποι αὐτῶν κατακοπιῶντες, ἐν καιρῷ πολέμου ἐκλελυμένοι εὐρίσκονται, σπεύ-
 B δοντες καὶ ἐπιθυμοῦντες τάχιον τὴν ἰδίαν καταλήψεσθαι χώραν. ἄλλως τε δὲ καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα ἐν τῇ τῶν ἡμερῶν παρατάσει οὐ μόνον τὰ πλησίον τῶν κλεισουρῶν τάχιον ἐπι- 20

16. κατακοπιῶντες. Fort. κατάνοκοι ὄντες. Infra 132. A. κατάνοκον ὄντα. 20. παραστάσει cod.

CAP. IV. Quo pacto insidiae clam hostibus faciendae sint, et quemadmodum adversariis occurrendum sit domum redeuntibus.

Debet illud quoque proponere sibi ac meditari dux, omnemque diligentiam adhibere, ut clam et inopinato, si fieri potest, hostes adoriatur. Et enim eiusmodi commento usus dux vel cum parvula manu multitudinem hostium fundet. Ad haec si, ut superius demonstratum est, in angustiis locum nanciscitur, qui opportunitatem habeat ad hostes utrinque ex lateribus aggre-diendos, debet sine ulla dubitatione in aciem descendere: et, copiis recte a se ordinatis, ope Dei adversarios magnifice vincet. Nihilominus expeditius multo est et convenientius, potius quam occurrere hostibus in fines Romanos exi-turis, adoriri eos ex nostra ditione ad suam revertentes. Tunc enim ob diuturnam in agro Romano moram attenuati admodum atque afflicti erunt. Quod si casu praedarum, mancipiorum, pecudis magnam vim secum trahunt, cum ipsi tum equi defatigati praelii tempore remissiores inveniuntur, festinantque praeterea ac desiderant in suos fines primo quoque tempore pervenire. Deinde, quod caput est, productione temporis copiae Romanorum, nec solum quae prope fauces agunt, sed etiam quae longius

σωρεύονται, ἀλλὰ καὶ τὰ πόρρω τυγχάνοντα· καὶ εἰς πλῆθος ἐπισυνίστανται ἱκανόν, καὶ καλῶς πρὸς πόλεμον ἔξαρτύονται καὶ παρασκευάζονται. καὶ τότε μῦλλον, καθύπερ προέφημεν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὁ κατ' αὐτῶν πόλεμος ἀδιστακτον ἔχει τὴν νίκην.

5 διὸ χρὴ τὸν στρατηγὸν μηδέπω ἐν τῇ ὑποτροφῇ καταλιμπάνειν. τὸ δὲ ἐν τῇ ἐξελεύσει τῶν πολεμίων παρασκευάζεσθαι προσπαντιῶν αὐτοὺς πρὸς πόλεμον ἐν τοῖς στενώμασιν, ἀνεπιτηδεότερον μὲν ἔστι, καὶ εἰς μύτην ἴσως τὸν κόπον συνέβη γίγνεσθαι· C διὰ τὸ μὴ οὕτως συντόμως δι' ὀλίγων ἡμερῶν δύνασθαι τὸ πε- Fol. 377 v.

10 ζικόν συναθροισθῆναι στρώτευμα, καὶ καλῶς παρασκευασθῆναι. ἄλλως τε δὲ καὶ οἱ πολέμοι, ἀκμηῆτες ὄντες καὶ ἀπαρόπλιστοι, δυσκαταγώνιστοι ἔσονται. κατὰ τοῦτο δὲ τὸ ὠφέλιμον ἔχει καὶ χρήσιμον, καθὸ ἐμφόβους αὐτοὺς γίγνεσθαι, ὅσάκις ἂν βουληθῶσιν ἐξελθεῖν, τῇ κατασχέσει τῶν στενωμάτων, καὶ τὴν μετ'

15 ὀλίγον ἐκκοπεῖν κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν θεμάτων συνεχῆ ἐξέλευσιν.

ΚΕΦ. ε'. Περὶ προκατασχέσεως ὑδάτων, τῶν ἐν τοῖς στενώμασιν ὄντων. D

Ἐνοῖς δὲ τόποις τῶν στενωμάτων καὶ κλεισουργῶν πρὸς πόλεμον ὁ στρατηγὸς παρασκευάζεται, εἴπερ ἐν τούτοις πηγῇ ἔστιν ὕδωρ βρούσσα, ὑπὸ τοῦ ἰδίου λαοῦ ταύτην σπονδύση κατασχέθῃναι, ὥστε τὸ ἐκεῖθεν ὕδωρ τὸν λαὸν ἀπαρῦεσθαι. εἰ δὲ τύχη

20 ὀλιγοστὸν εἶναι, σπονδύση μὴ ἐπιθολοῦσθαι τοῦτο, καὶ ὡς μὴ οὐ μικρὰ ἐκ τούτου λύπη τὸν λαὸν καὶ ἀνάγκη ἐπισυμβήσεται. πηγῆς δὲ ἔγγιστα μὴ οὔσης, ἐξ ἧς τὴν πόσιν καὶ ἀναψυγὴν ὁ λαὸς ἔφει- P. 126

absunt, cito congregantur: numeroque quantum oportet auctae recte instrui ac parari ad bellum possunt. Et tunc potius, quemadmodum dictum est, vel interdiu vel nocte commissum cum illis praelium indubitata victoria consequetur. Quamobrem dux ab illis redeuntibus facessere nunquam debet. Contra, hostibus irrumpentibus occurrere in angustiis velle, manus conserendae causa, minus conveniens id quidem est, atque eveniet fortasse, ut totus ad irritum cadat labor: quod non tam cito paucorum dierum spatio cogi iusteque instrui peditatus potest. Accedit, quod maximi momenti est, hostes tunc, ut integros necdum armis destitutos, difficilium impugnari. Ex altera autem parte utilitatem commoditatemque habet illam, ut timidi fiant, si, quotiescunque erumpere velint, angustiae armis teneantur, utque brevi continuas in provincias Romanas incursiones intermittant.

CAP. V. De praecoccupatione aquarum in angustiis.

Quibus autem locis angustiarum et faucium dux bellum instruit, si iis in locis fons est aquam eructans, eum ab exercitu occupandum curet, ut sui inde milites aquari possint. Si tenuiter manat, operam det ne turbetur, unde incommoditas necessitasque haud parva exercitui obvenire potest. Si non subest fons propinquus locis, unde potum refrigerationemque

ρίσκη, καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ θέρους, ἀσκούς διορισάτω ἐν ἐκάστη ἑκατονταρχία δέκα ἐπιπέρεσθαι, καὶ δι' αὐτῶν τὸ ὕδωρ ἐπικομιζέσθαι, καὶ ἐν ὥρᾳ τῆς μάχης εἰς πόσιν καὶ ἀναψυχὴν τοῖς ἐν τῇ πολέμῳ ἀγωνιζομένοις ἐπιχορηγεῖσθαι. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἐν τοῖς στενώμασι μελλόντων πρὸς πόλεμον ἐξαρτέεσθαι, ἱκανῶς εἰρήσθω. εἰ δὲ καὶ νυκτοπόλεμον δεήσει ἐν ταῖς τοιαύταις δυσχωρίαις γενέσθαι, καὶ τοῦτο πάνυ ὠφέλιμον. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἑτέρᾳ διηγήσει δηλώσω. τῆς δὲ παραδρομῆς ἄρξομαι τὴν εἰσ-

Fol. 378 r. ἡγήσιν· ἣτις ἐπωφελῆς καὶ ἀναγκαία τυγχάνουσα, δι' ὀλίγου Βκλι εὐαριθμήτου λαοῦ πολλὰ τῶν πολεμίων πλήθη ἀπρακτεῖν παρασκευάζει, Θεοῦ δὲ νέυσει ὡς τὰ πολλὰ καὶ καταγωνίζεται.

ΚΕΦ. ε'. Περὶ παραδρομῆς τῶν μονοκούρσων, καὶ στοχασμοῦ τῆς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ποσότητος.

Monocursa
quid. Τὰ τῶν πολεμίων κοῦρσα τὰ λεγόμενα μονόκουρσα ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας ξερχόμενα, πεζῶν ἄνευ, ἔθος αὐτοῖς σπουδῇ τὴν Σπορείαν ποιεῖσθαι, καὶ μηδαμοῦ ἀπληκεύοντας τὴν ὄλην νύκτα διαβιβάζειν· ἀλλὰ πρὸς μικρὸν τοὺς ἵππους διαναπαύειν, πρὸς 15 τὸ τὰς ταγὰς καὶ μόνον τούτοις ἀποδοῦναι. ὡς ἐπίπαν γὰρ τὰ μονόκουρσα μετ' ὀλιγοστοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τὴν ἐξέλευσιν ποιοῦνται. σπεύδουσι δὲ τάχιστα καταλαβεῖν, ἐν οἷς χωρίοις τὴν ἐπίθεσιν καὶ ἐκδρομὴν ἐβουλεύσαντο ποιῆσαι. τοῦ οὖν στρατηγοῦ παρὰ τε τῶν καμινοβιγλίων καὶ τῶν βιγλατόρων τὴν τούτων 20 ἐξέλευσιν ἀναμανθάνοντος, σπουδῇ πολλῇ τὰ ἐν ταῖς ἄραις milites capiant, aestivo praesertim tempore, iubeat in qualibet centuria utres esse decem, quibus portetur aqua, temporeque pugnae iis qui in acie versantur, potus refrigeriique causa distribuatur. Verum de iis, quae in angustiis constitui dimicandi causa debent, haec sufficiant. Quod si etiam noctu in eiusmodi locis impeditis manum conserere oporteat, ea ipsa utilia admodum esse poterunt. Verum de dimicatione nocturna exponam alio capite. Nunc qua ratione consecrari hostes debeas, dicere ordiar: quae ratio ut perutilis ac necessaria est, ita efficit, ut parvula infirmaque obiecta manu ingens hostium multitudo non modo nihil proficiat, sed etiam plerumque Dei numine fundatur fugaturque.

CAP. VI. De consecrando equestri agmine, quod praedatum incurrat, et quo pacto numerum militum eius inire possis.

Praedatoria agmina hostium, quae monocursa vocantur et absque perditatu e suis finibus erumpunt, itinere confestim facto nusquam considerare totaque nocte continenter ire consueverunt: iumentis autem requietis concedentia, quantum satis sit ad pabulum illis dandum. Nam omnino monocursa cum paucis admodum sed delectis equitibus existunt. Contendant autem, ut ad vicos, quo impressionem impetumque facere constituerunt, primo quoque tempore perveniant. Dux, per custodias itinerum excubitoresque de eorum irruptione certior factus, magna diligentia ad vicos limi-

καταλαμβάνετω χωρία, προαποστέλλων τουρμάρχην είτε ἔτερον
 ἄρχοντα, τῶν ἐμπειροτάτων καὶ χρησίμων, μετὰ ἐκλεκτῶν ἀρ- D
 χόντων καὶ καλοῖππαράτων, τοῦ προσυπαντῆσαι, καὶ μετὰ ἐμ-
 πειρίας τούτους θείσασθαι, καὶ παραμεῖναι, καὶ τῷ στρατηγῷ
 5 καταμηνύειν ἐν ᾧ τόπῳ καταλαβόν, εἰ δυνατόν διασκοπεῖν, καὶ
 τὴν τοῦ λαοῦ αὐτῶν ποσότητα. οὐ μόνον γὰρ ἀπὸ τῆς θείας δυνα-
 τόν ἐστιν ἀριθμῆσαι αὐτοὺς καὶ καταστοχάσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ
 τῆς τούτων ὀπλῆς. πλῆθος γὰρ χόρτου ξημίαις ὑπάρχον, καὶ τοῖς Fol. 378 v.
 10 ποσὶ τῶν ἀλόγων καταπατούμενον, οἱ τῶν ἀνδρῶν ἐμπειρότατοι
 δύνανται ἐκ τούτου τὴν τοῦ λαοῦ ποσότητα, εἰ καὶ μὴ ἀκριβῶς,
 καταστοχάσασθαι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς τῶν ποταμῶν περάμα- P. 126
 σιν· ἀκριβέστερον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν τούτων ἀπλήκτων, ἤνικα ἐκείθεν
 ἀπαίρουσιν. ὁ δὲ στρατηγός, τοῦ κούρσου τῶν πολεμίων τὴν ἄφι-
 ξιν ἀναμανθάνων, καὶ τῶν χωρίων, ἐν οἷς τὰς ἐκδρομὰς ποιήσα-
 15 σθαι μέλλουσι, στοχασάμενος, πλησίον τούτων γινέσθω· καὶ ἐν
 ἐπιτηδείῳ τόπῳ ἑαυτὸν ἀποκρύψας μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, βίγλας
 τε καβαλλαρίων πανταχοῦ ἀποστείλας, ἤνικα περὶ αὐτῶν καταμη-
 20 νυθείη, καὶ θεαθῶσιν ἐξελαύνοντες καὶ διασκορπιζόμενοι, ἐξέλ-
 θη εἰς τὸ σκόρπισμα, καὶ τούτοις ἐντογγάνων ἀπόνως αὐτοὺς
 καταγωνίσεται. εἰ δὲ συμβῆ τινὰς τῶν χωριτῶν κρατηθῆναι παρ' B
 αὐτῶν πρὸ τοῦ ἐξελεύσαι, καὶ ἀναμαθεῖν τὴν τε τοῦ στρατηγοῦ
 παρουσίαν καὶ τὴν τῶν χωρίων ἐπέλευσιν, καὶ οὐ θαρσύνουσιν
 ἐξελεύσαι, ἄπρακτοι σπουδαίως πρὸς τὴν ἰδίαν ὑποστρέψουσι χώραν,
 μόνον τὸν κόπον καὶ τὴν συντριβὴν καὶ ταλαιπωρίαν ὑποστάντες.

2. ἀρχόντων. Fort. στρατιωτῶν. 24. σκοπὸν codd.

taneos sese conferat, praemisso turmarcha aut aliquo praefecto, ex peritis-
 simis et probatis, qui praepositos delectos bonisque equis instructos secum
 habeat, ut obviam illis progressus ex usu militari eos consideret, iuxtaque
 manens duci renunciet, cum quem locum ceperint, tum, si dispicere id
 quoque potest, eorum multitudo quanta sit. Non solum enim ex visu nu-
 merum eorum inire atque aestimare licet, verum etiam ex impressis ungu-
 larum vestigiis. Nam cum vis herbae in solitudinibus sit, pedibusque iu-
 mentorum conculcetur, homines valde exercitati copiarum numerum, etiamsi
 non accurate, intelligere possunt: item ex fluminum traiectionibus: tum
 accuratius etiam ex eorum mansionibus, postquam inde moverunt. Dux
 autem, cognito praedatorum hostilium adventu, vicus, quo irrupturi sint,
 suspicans, propius ad hos accedat: locoque idoneo cum manu sua abditus,
 si a stationibus equitum quoquo versus dimissis admonetur, hostesque egressi
 atque dissipati conspiciuntur, in dispersos erumpat, illosque invadens
 nullo negotio expugnabit. Sin autem accidit, ut ex agricolis aliquot a se
 captis antequam egrediantur, ducem et venisse et occupasse vicus intelli-
 gant, ideoque non audeant excurrere, infecta re raptim se domum reci-
 pient, nihil praeter laborem, lassitudinem, aerumnas consecuti.

ΚΕΦ. ζ. *Περὶ συναθροίσεως καὶ κινήσεως φωσσάτου· καὶ περὶ τοῦ παραχωρεῖν τοὺς πραγματευτὰς εἰσερχεσθαι καὶ κατασκοπεῖν.*

C Παρασκευὴν δὲ καὶ κίνησιν μεγάλου φωσσάτου ἀκούων, ἐν ᾧ καιρῷ μάλιστα εἴωθε τὰ μεγάλα συναθροῦν φωσσάτα, ἣ ἤγουν τῷ Ἀγούστῳ μηνί· ἐν γὰρ τῷ τοιούτῳ καιρῷ ἀπὸ τε Arabes quo mense incurrebant saec. X in fines Romanos. Fol. 379 r. Αἰγύπτου, Παλαιστίνης τε καὶ Φοινίκης, καὶ τῆς Κοίλης Συρίας, πλήθη ἀνήρχοντο ἐν Κιλικίᾳ, καὶ ἐν ταῖς χώραις Ἀντιοχείας, τοῦ Χάλεπε, καὶ προσλαμβάνοντες καὶ Ἄραβας τῷ Σεπτεμβρίῳ μηνί τὴν κατὰ Ῥωμαίων ἐποιοῦντο ἐξέλευσιν· ἐν τῷ τοιούτῳ τοίνυν καιρῷ, ὅτε ἡ συνάθροσις τοῦ φωσσάτου τῶν πολεμίων μελλεῖ γίνεσθαι, συνεχέστερον τοὺς τραπεζίτας ἀποστέλλειν, ἥτοι τὰ τασινάκια, καὶ κατασκόπους πλείστους τῶν χρησίμων καὶ πιστῶν. παραχωρεῖν δὲ καὶ πραγματευτὰς εἰσερχεσθαι· προσποιεῖσθαι δὲ καὶ φιλίαν πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἀμηνάδας τῶν ταῖς ἄκραις ἡμῶν παρακειμένων κάστρων· καὶ γράφειν πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἀνθρώπους μετὰ κανισκίων ἀποστέλλειν· ὅπως διὰ τῆς πολυειδοῦς ταύτης πολυπραγμοσύνης δυνηθῆ ἰσαφῶς ἀναδιδάσκεσθαι τὰς τῶν πολεμίων βουλάς καὶ μελέτας, καὶ τὰ πλήθη τῶν ἐπισωρευομένων φωσσάτων ἰππέων τε καὶ πεζῶν, καὶ τοὺς τούτων ἀρχηγούς, καὶ ἐν ποταμῶν χώραις τὴν ἐπέλευσιν ποιεῖν βούλονται. καταμηνύμενος δὲ τὴν τοῦ φωσσάτου ἀποκίνησιν, καὶ διὰ ποταμοῦ ὁδοῦ τὴν ἐξέλευσιν κατὰ Ῥωμανίας ποιεῖσθαι μελλεῖ, ἐπισυνάγειν ἅπαντα τὰ στρατεύματα, καὶ πρὸς τὰς ἄκρας παραγίνεσθαι, ἀποστέλλειν δὲ τουρμάρχην ἐμπειρότατον, εἴτε ἕτερόν

9. συνεχεστερον codd. 22. δέ. Fort. τε.

CAP. VII. De contractione et motu exercitus: et de eo, ut mercatoribus permittatur, intrare hostium fines, ac speculari.

Si audis instrui et moveri magnum exercitum, quo plerumque tempore amplae copiae congregari solent, hoc est mense Augusto: ea enim tempestate ex Aegypto, Palaestina, Phoenicia, Coelesyria, catervae hominum in Ciliciam finesque Antiochiae, circa Alepum, emergebant, et assumtis Arabibus mense Septembri in Romanos faciebant incursionem: eo, inquam, tempore, quo exercitus hostilis coiturus est, expedit crebrius cursores sive tasinacia, indicesque plurimos ex proborum atque fidelium numero, emittere. Item mercatoribus potestatem facere introeundi: cum amicis, qui oppidis fines nostros adiacentibus praesunt, amicitiam contrahere: scribere ad illos, homines cum donis mittere: ut his variis actionibus cum consilia atque cogitationes hostium, tum numerum copiarum equestrium et pedestrium quae cogantur, praefectosque earum, et in quas provincias incursionem facere instituerint, plane dux perdiscat. Ita certior factus cum de motu exercitus, tum de itinere, quo in fines populi Romani irrupturus est, debet coactis omnibus copiis ad litem progredi, et sive turmarcham peri-

τινα τῶν μεγάλων καὶ χρησίμων ἀρχόντων, μετὰ ἱππέων ἐπι-
λέκτων προσυπαντήσαι τοῖς πολεμίοις πρὸ τοῦ τὴν εἰσβολὴν εἰς
τὰς ἡμῶν χώρας ποιήσασθαι· ἵνα καὶ ἐπακολουθῶσιν αὐτοῖς,
καὶ παραμένωσι, καὶ τὰς ἀποκινήσεις αὐτῶν τῷ στρατηγῷ κατα-
B 5 μνήσωσιν.

ΚΕΦ. η'. Περὶ παραμονῆς φωσάτου, καὶ ἀκολουθήσεως.

Fol. 379 v.

Ἡ δὲ παραμονὴ αὐτῶν οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι. τοῦ στρατη-
γοῦ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐν ἐπιτηδεῖω καὶ ὀχυρῷ τόπῳ παρα-
τρέχοντος, καὶ τῶν χωρίων διὰ τῶν ἐκσπηλατόρων φρυγαδευομέ-
νων ἐν τοῖς κάστροις, ἢ, μὴ ὄντων κάστρων, ἐν ὕρεσιν ὑψηλοῖς C
10 καὶ ὀχυρωτάτοις καὶ ἀνεπιβουλεύτοις, ὁμοίως καὶ πάντα τὰ κτή-
νη αὐτῶν· δεῖον ἀποστῆλθαι καὶ τὸν ὀφειλοντα παραμένειν ἀπὸ
δευτέρας ὥρας ἢ καὶ τρίτης τῆς ἡμέρας. καὶ εὐχὴν λαμβάνοντας
τοῦ στρατηγοῦ, ἀναλαμβάνεσθαι τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς πα-
ρασυρτάτους, καὶ ὀρμῆν πρὸς τὴν ὁδὸν, καθ' ἣν οἱ πολέμιοι διέρ-
15 χονται, τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς παριππαράτους καταλιμ-
πάνων μετὰ τοῦ στρατηγοῦ, μηδὲν ἄλλο ἐπιφερομένους ἢ μιᾶς
ἡμέρας τροφὴν, καὶ αὐτὴν μετὰ ἐνδείας, ἄρτους μόνους καὶ τυ-
ρὸν, ἢ καὶ τύριχα, καὶ τὰς τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων ταγάς. εἰς
χωρίον δὲ ἀπληκείων, τὰς τε χρείας καὶ τὴν τῶν ἀλόγων τροφὴν
20 ἐφευρίσκων, διαναπαυσάτω ἐκεῖσε τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἵππον, D
ἕως ὥρας ἐννύκτης τῆς ἡμέρας, βίβλας κρατῶν ἐν ὑψηλοτέροις

12. Fort. λαμβάνοντα. De voce λαβεῖν εὐχὴν Ducang. Glossar. I.
451. C. 20. τὸν ἵππον] Fort. τὴν ἵππον.

tissimum, sive aliquem ex magnis probatisque praefectis praemittere, qui
cum equitibus delectis hostibus occurrat, antequam irruptionem in provin-
cias nostras fecerint: ut et insequantur illos, et speculentur, et motus illo-
rum duci renuncient.

CAP. VIII. De ratione observandi atque insequendi exercitum.

Observandi hi sunt hunc in modum. Dum dux cum omnibus copiis per
locum opportunum ac munitum iuxta iter facit, pagani autem cum omnibus
suis pecoribus intra oppida, aut, si nulla oppida subsunt, in montes edi-
tissimos et munitissimos eisdemque insidiis minus obnoxios, ab expilatori-
bus compelluntur: item eum, qui lateri hostium adhaereat, circa horam diei
alteram vel tertiam emitti oportet. Is accepta benedictione ducis, post-
quam assumsit catervam suam atque equisones, conferat se ad viam, qua
hostes transeunt: impedimenta sua et agasones apud ducem relinquat, neque
quicquam secum ferat praeter unius diei cibaria, atque ea angusta, buccel-
latum duntaxat et caseum, aut salsamenta, et equorum ac molorum pabula.
Si in vicum pervenit, ubi victum iumentorumque pabulationes inveniat, res-
ficiat sibi milites et equos usque ad horam nonam diei, stationibus per loca

τόποις. καὶ αὐτὸς ἐκείνος ὁ τοῦ λαοῦ ἀρχηγός, ἐν περιωπῇ ὑψηλοτάτῃ ἀνερχόμενος, ἀποσκοπεῖν ὀφείλει καὶ βλέπειν κονιορτοὺς τῶν πολεμίων καὶ καπνοὺς· καὶ ὡς ἐκ τούτου κατανοεῖν καὶ στοχάζεσθαι, ἐν οἷς διέρχονται καὶ ἀπληκεῦσαι μέλλουσιν. ὑπὸ γὰρ τῶν ἐμπείρων ἀνδρῶν καὶ οἱ τόποι, ἐφ' οἷς προσήκει ἀπληκτα γί-5

Fol. 380 r. γεσθαι, διαγιγνώσκονται. ἤνικα δὲ αἰσθῶνται τοῦ τόπου, ἐν ᾧ

P. 128 ἠύλισαντο οἱ πολέμιοι, παραντίκα δηλαῶσι τῷ στρατηγῷ περὶ τούτου. κακείνος μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοῦ θώρακας ἀμπεχομένου καὶ τὰ λεγόμενα ἐπανωκλίβανα μὴ λευκὰ ὄντα, ἐπὶ χεῖρας ἕκαστος τὸ μεταχειριζόμενον ὄπλον κατέχων, τὴν ὁδοπορίαν ποιεῖτω. τοῦ δὲ 10 ἡλίου ὑποκλίναςτος, καὶ τῶν εἰς λείαν ἐκ τοῦ φωσσάτου ἐξερχομένων πολεμίων ὑποστρεφόντων πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν, καὶ τὰ φουῖλλα τούτους φυλάττοντα, τότε συνεισέρχασθαι καὶ αὐτὸν καὶ πλησιάζειν τῷ τῶν ἐχθρῶν φωσσάτῳ. μετὰ σκοποῦ δὲ ὁδοιπορεῖτω

καὶ προσοχῆς ἀκριβοῦς, καὶ λαθραῶς· καὶ ἑαυτὸν ὑποκρυπτέτω, 15

Quomodo noctem agere debent speculatores.
τοῦ μὴ θεαθῆναι παρὰ τῶν πολεμίων. νυκτὸς δ' ἤδη καταλαμβανούσης, πλησίον γενέσθω τοῦ ἀπλήκτου· καὶ εἰ μὲν ἔστι βουνὸς ἐψηλός, ἐν ᾧ ἠύλισαντο οἱ πολέμιοι, ἐξ ἐνὸς μέρους ἢ καὶ ἐκ δύο πλησίον τοῦ ἀπλήκτου αὐτῶν, ἀπόνως τὴν παραμονὴν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ φυλάξουσιν. ἀποβάντες γὰρ τῶν ἵππων καὶ πεζῶν 20 ἐν τῷ βουνῷ ἀνερχόμενοι ἄνδρες δύο τῷ ἀριθμῷ ἢ καὶ τρεῖς, καὶ πλησιάζοντες τῷ ἀπλήκτῳ, ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἐκείνων καὶ ὀχρωτάτων βουνῶν, τῶν μὴ δυναμένων ἄνοδον εὐχερῆ παρέχειν τοῖς πολεμίοις, ὄρῳ τὸ φωσσάτον, καὶ τὰς φωνὰς τοῦ λαοῦ ἐνωτίζεσθαι,

6. αἰσθῶνται] ἔσονται cod.

editiora dispositis. Ipse agminis praefectus, altissima specula conscensa, observare aucuparique debet pulveres hostium et fumos: unde colligat aestimationemque faciat, qua transeant et consessuri sint. Etenim a peritis hominibus loca quoque, ubi castra fieri expediat, internoscuntur. Ubi intellexerint quo loco adversarii constituerunt, vestigio hac de re ducem certiorum faciant. Is cum suo exercitu, loriceis et sagis (epanoclibana vocant), quae oportet non candida esse, instructo, ita ut unusquisque proprium telum in manibus habeat, iter ingrediatur. Sole ad obitum vergente, quando praedatores hostium castris egressi, simulque praesidia eorum tuendum causa disposita, ad tentoria revertuntur, ille quoque sequi et ad castra hostium adventare debet. Iter autem cum cautione, attentione diligentis, ac latenter faciat: seque abdat, ne ab adversariis conspiciatur. Nox postquam venit, accedat ad castra: ac si in loco, ubi conserderunt hostes, ab uno latere, vel etiam a duobus, tumulus editus castris imminet, facile sane observationem illo in loco peragent. Nam duo milites aut tres, descendentes ex equis, et pedibus in tumulum evadentes, ubi ad castra appropinquaverint, ex editis illis naturaque munitis collibus, quo ascensus facilis nullus hostibus patet, cum videre castra poterunt, tum audire voces

καὶ τοὺς τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων χρεμετισμούς. ἀποστέλλειν δὲ C
καὶ ἕτερα τέσσαρα τετράδια ἴσασθαι ἐφίππους καὶ αὐτοὺς ἔνθεν
κἀκεῖθεν τοῦ φωσσάτου, ἀπ' ἀλλήλων διακεχωρισμένα· ὥστε καὶ
αὐτοὺς ἀκούειν τοὺς χρεμετισμούς τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων, καὶ τὴν
5 τοῦ λαοῦ ὀχλαγωγίαν. εἰ δὲ ἐν τῷ τοῦ ἀπλήκτου τόπῳ τοιοῦτος Fol. 380 v.
ὄχρωτάτος βουνὸς οὐκ ἔστι, καὶ ὡσαύτως τέσσαρα τετράδια ἀπο-
στέλλεσθαι, τοῦ ἔνθεν κἀκεῖθεν τοῦ φωσσάτου ἡσύχως ἴσασθαι,
καὶ σύσσημα παρέχειν ἀλλήλοις σημαντικὰ ὑποχωρήσεις, εἴγε δεή-
σοι, εἴτε διὰ συρισμοῦ, εἴτε διὰ λόγου καὶ ἐπιλαλιῦς. ὑπαλλάττε-
10 σθαι δὲ αὐτοὺς παρ' ἑτέρων, εἴτε δεύτερον τῇ νυκτι, ἢ καὶ ἄπαξ,
πρὸς τὸ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν διαναπαύεσθαι. ἀπερ- D
χεσθαι δὲ τὸν τουρμούρχην, εἴτε ἑτέραν τινὰ κερυλίην, εἰς τὴν τού-
των ἀπαλλαγὴν, καὶ ἐπιβλέπειν, ποῦ καὶ πῶς ἴστανται, καὶ τοὺς
ἀντ' ἐκείνων πάλιν καλιῶς ἐφιστῶν ὑποστρέφειν ἐν ᾧ καὶ ἴστατο
15 πρότερον. τυραχῆς δὲ ἐξακουομένης κίνησιν δηλούσης τοῦ κούρ-
σου, τὰ τέσσαρα τετράδια μικρὸν ἀναποδιζέτωσαν, μὴ μέντοι δὲ
μακρόθεν γινέσθωσαν· τῷ δὲ τουρμούρχῃ μηνέτωσαν τὴν τῶν
πολεμίων ἀποκίνησιν. αὐτὸς δὲ μηνέτω τῷ στρατηγῷ, δι' οἷας
20 ὁδοῦ τὴν ὁρμὴν ἐποίησαντο, καὶ ἐν οἷα ὦρα· ἵνα τὸν καιρὸν καὶ τὴν
στοχάσασθαι, ἐν οἷοις χωρίοις κατυλύβωσιν ἄχρι πρώτας. οἱ δὲ
ἀποστελλόμενοι παρὰ τοῦ τουρμούρχου κατυμηνύσαι τῷ στρατη-
γῷ, ἐν ᾧ τόπῳ ὁ στρατηγὸς ἡγλίζετο, τὴν τοῦ κοίρσου ἀποκί-

8. σύσσημα] σύστημα codd. Sed vid. Ducang. Glossar. verbo Σύσσημον.

hominum, equorumque et mulorum hinnitus. Dimittat item alias quatuor quadrigas, quae in equis ipsae quoque ab utroque latere castrorum, quaelibet seorsum, agant: ut eodem modo hinnitus equorum ac mulorum fremituque multitudinis exaudire queant. Quod si in loco castrorum eiusmodi natura munitus tumulus non est, nihilominus debes quatuor quadrigas mittere, quae ad utrumque latus exercitus hostilis silentio stent, et signa sibi inter se dent conventa receptus, si opus est, aut sibilo, aut verbo et vocatu. Easdemque oportet, vel bis nocte, vel semel, aliis permutare, ut cum illae tum equi earum requiescant: ipsum item turmarcham, aut aliquem praefectum, ad earum immutationem venire, inspicere, ubi et qua ratione stationem agant, et postquam succedentes apposite locaverit, ad eum locum reverti, ubi prius stetisset. Si strepitus exauditur motum praedatorum significans, quatuor quadrigae paululum pedem referant, ita tamen, ut longius ne discedant: ad turmarcham profectionem hostium nuncient. Is ducem certiore faciat, qua via impetum fecerint, et qua hora: ut dux, tempore et hora profectionis eorum cognita, coniecturam facere possit, ad quos vicus usque ad mane perventuri sint. Milites a turmarcha missi, quocumque hic loco pernoctat, ibi duci nuncient, praedatores profectos

νησιν. ἐπὶ δ' οὐχ εὐρήσωσιν ἐκείσε αὐτὸν, ἀλλ' ὑποδοχαρίους τοὺς παρ' αὐτοῦ καταλειφθέντας, δέον ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ γενομένους φωνῆσαι· τοὺς δὲ ὑποδοχαρίους ἀκριβῶς διασκοπομένους, ἤνικα τῆς φωνῆς αἰσθάνονται, ἐνωθῆναι, καὶ διὰ τάχους
 Fol. 381 γ. τῷ στρατηγῷ τούτους προσάξει, εἴτε εἰς ἑτέρους πάλιν ἀγαγεῖν 5
 Βῦποδοχαρίους, τοῦ στρατηγοῦ ἴσως πάλιν μετακινήσαντος. χρῆ γὰρ αὐτὸν, εἴτε ἅπαξ, εἴτε καὶ δις, ἐν νυκτὶ μεταπληκεῖν διὰ πολλὴν ἀσφάλειαν, πρὸς τὸ μὴ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐνεδρευθῆναι, ἔχειν δὲ αὐτὸν καὶ βίβλας διπλᾶς, εἰς φυλακὴν αὐτοῦ ἀσφαλεῖς.

ΚΕΦ. Θ'. Περὶ τῆς κινήσεως τοῦ κούρσου, καὶ ἀκολουθήσεως.

Τοῦ στρατηγοῦ τοίνυν τὴν κίνησιν τοῦ κούρσου ἀναμανθᾶ- 10
 ςνοντος, παρανίκα καὶ ἕτερον ἄρχοντα μεθ' ἑπλέων ἐκλεκτῶν, ὑποτασσόμενον τῷ τουρμάρχη τῷ ἀκολουθοῦντι τῷ κούρσῳ, ἀποστέλλειν πρὸς αὐτόν· ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἀποστελλόμενος ἕνα τῶν παρὰ τοῦ τουρμάρχου πεμφθέντων, καταμηνῆσαι τὴν τοῦ κούρσου κίνησιν τῷ στρατηγῷ, τοῦ παρ' αὐτοῦ ὀδηγηθῆναι εἰς 15
 τὸ εὐχερῶς ἐνωθῆναι. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς ὅπισθεν τοῦ ἀποστελλομένου ἄρχοντος ἀποκινήσάτω μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν λαοῦ, καὶ σπενσάτω καταλαβεῖν τὸν τουρμάρχη· ὅπως ὅπισθεν καὶ αὐτὸς τοῦ τουρμάρχου τῷ κούρσῳ τῶν πολεμίων ἀκολουθῆ. ἢ
 Δγὰρ ἀκριβῆς καὶ ἄπταιστος ἀκολούθησις ἐκ τῶν ὅπισθεν τῶν πο- 20
 λεμίων ὀφείλει γίνεσθαι, κατὰ τὰ ἐκείνων ἔνιγχα καὶ τὴν ὁδοιοπο-

1. ὑποδοχαρίους. De hac voce vid. Ducang. Glossar. col. 1644.

6. μετακινήσαντος] μὴ κινήσαντος codd.

esse. Quem si non ipsum eo in loco deprehendunt, verum susceptores ab illo relictos, oportet ut advenientes vocem mittant: susceptores, re diligenter explorata voceque agnita, se illis coniungere, eosque celeriter vel ad ducem, vel ad alios susceptores perducere, si denuo inter haec locum dux mutaverit. Oportet enim illum, maioris securitatis causa, ne ab adversariis circumveniat, sive semel sive bis noctu alio transgredi, excubiasque habere duplices et firmas ad ipsum custodiendum.

CAP. IX. De motu manus praedatoriae, et de insecutione.

Dux certior factus praedatores egressos esse, evestigio alterum praefectum cum equitibus delectis, qui turmarchae praedatores insequenti subit, ad eum mittat: qui mittitur, secum habeat unum de illis, qui a turmarcha venerunt ad praedatorum profectionem duci significandam, a quo ducatur, ut facilius se coniungere turmarchae queat. Ipse dux, cum suis copiis a tergo praefecti praemissi iter ingressus, ad turmarcham pervenire properet: ut ipse quoque, turmarcha antecedente, praedatores hostium insequatur. Diligeas enim erratique expers insecutio a tergo hostium debet fieri, secundum vestigia atque itum eorum. Turmarcha autem ver-

ρία. ὁ δὲ τουρμάρχης κατὰ τὸ κοῦρσον τῶν πολεμίων ἀποκινήσῃ
 τρία ζευκτὰ, ἐμπείρους καὶ ἐπιτηδείους ἄνδρας ἀναλαμβάνόμενος,
 παραγίνεσθαι τῇ ὁδοῦ τῶν πολέμιων· καὶ τυπώσας τὸ πρῶτον καὶ
 δεύτερον καὶ τρίτον ζευκτὸν, πῶς ὀφείλουσι περιπατεῖν καὶ τοῖς
 5 πολεμίοις κατακολουθεῖν, ὑποστρεφέσθω πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.
 τὸ δὲ πρῶτον ζευκτὸν πλησίον τῶν πολεμίων περιπατεῖτω, ἀκούων Fol. 381 v.
 καὶ τὴν τοῦ λαοῦ ὀχλαγωγίαν, καὶ τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν ἵππων.
 τὸ δὲ δεύτερον, τὸ τοῦ πρώτου ἀκόλουθον, ὁδοιπορεῖτω, ὅσον P. 130
 δύνανται ὄρῃν τὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ὄρᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ·
 10 καὶ μῆτε πλησίον γίνεσθαι, μῆτε μακρύνεσθαι, ὥστε μὴ ὄρᾶ-
 σθαι. τρία δὲ τετράδια ὀπισθεν τῶν τριῶν ζευκτῶν ἀποκαταστή-
 σει, ὄρῶν τὸ πρῶτον τετράδιον τὸ τρίτον ζευκτὸν, τὸ δὲ δεύτερον
 τετράδιον ὡσαύτως ὄρῶν τὸ πρῶτον. τὸ δὲ τρίτον τετράδιον, τὸ
 ἀκόλουθον τοῦ δευτέρου, ἕξ ἐχέτω ἄνδρας· ἵνα οἱ ἕξ αὐτῶν δύο
 15 τὰ ὑπὸ ζευκτοῦ μνηνύμενα ἀποκομίζωσι τῷ τουρμάρχη, ὁ δὲ τουρ-
 μάρχης τῷ στρατηγῷ. ἐν γὰρ ὀξύτερον βαδίζωσιν οἱ πολέμιοι,
 ὀφείλει μνηνεῖν τὸ πρῶτον ζευκτὸν περὶ τούτου· ἵνα καὶ ὁ τουρ- B
 μάρχης καὶ ὁ στρατηγὸς ὀξύτερον καὶ αὐτοὶ βαδίζωσι, καὶ μὴ
 ἐπὶ πολὺ μακρύνωσι τῶν πολεμίων. εἰ δὲ σχολαίτερον πάλιν βαδί-
 20 ζῶσιν οἱ πολέμιοι, καὶ ὁ τουρμάρχης καὶ ὁ στρατηγὸς ὡσαύτως
 σχολαίτερον περιπατεῖτωσαν· ἵνα μῆτε πλησίον γινόμενοι διαγι-
 νώσκωνται, μῆτε μακρυνόμενοι οὔτε τὴν τῶν ἐπακολουθούτων
 διοίκησιν ἐπιγινώσκωσιν, οὔτε παρ' ἐκείνων ἐπιγινώσκωνται· ὕπερ

1. ὁ δὲ — παραγίνεσθαι. Vel ob imperativum ὑποστρεφέσθω fort.
 ὁ δὲ τουρμάρχης, ἤντικα τὸ κ. τ. π. α., τρία ζευκτὰ, ἕμκ. κ. ε. ἄ.,
 ἀναλαμβάνόμενος, παραγίνεσθω.

sus agmen adversariorum tria paria, peritis atque idoneis viris delectis,
 promoveat, quae in viam hostium se committant: et edocto primo et secun-
 do et tertio pari, quo pacto ambulare hostesque insequi debeant, ad suum
 agmen redeat. Primum itaque par, prope hostes iter faciens, fremitum
 multitudinis auscultet, et hinnitum equorum. Secundum par, excipiens
 primum, ita incedat, ut cum conspiceret ategrediens, tum conspici ab illo
 possit: neque magis appropinquet, neque remanens visui se subtrahat. Post
 tria paria tres quadrigas constituat, ita ut a prima quadriga tertium par,
 a secunda quadriga similiter prima conspici possit. Tertia quadriga, se-
 cundam subsequens, sex habere homines debet: ut eorum duo quae re-
 nunciantur ab aliquo pari, referre turmarchae possint, turmarcha duci.
 Et si concitatius ire incipiunt hostes, debet primum par renunciare de
 hac re: ut et turmarcha et dux contentius ipsi quoque ambulant, neque
 longius se ab hostibus removeant. Si hostes demum remissius ingrediun-
 tur, item turmarcha atque dux lentius procedant: ut neque nimis appro-
 pinquantes agnoscantur, nec longius progressi neque subsequenterum stu-
 tum internoscere, nec internosci ab illis possint: quod calamitatem singu-

οὐ τὴν τοχοῦσαν ἐπάγει βλάβην. ἄλλως τε δὲ καὶ τῶν πολεμίων ἀπληκυνόντων πρὸς τὸ ταγίσαι τοὺς ἵππους, καὶ περὶ τούτου καταμηνυόμενος ὁ στρατηγὸς, καὶ αὐτὸς ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ ἀπληκυνέτω πρὸς τὸ τοὺς ἵππους ταγίσαι, ἐξώβιγλα ἀποστέλλων εἰς φυλακὴν ἑαυτοῦ. καὶ ἤνικα πάλιν τὴν κίνησιν τῶν πολεμίων καταμηνυθείη, παραντίκα καὶ αὐτὸς κινήσει ἐπακολουθῶν, ἔνθεν κατὰ

Fol. 382 r. κείθεν ἑαυτοῦ ἀποστέλλων ἀνὰ τριάκοντα ἵππεῖς, μὴ πόρρω, ἀλλὰ σύνεγγυς, τὰς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ φωνὰς ἐνωτιζομένους. καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐπακολουθοῦντα ἄρχοντα ἐχέτω μεθ' ἵππεων, οὓς δὴ σάκα ὀνομάζουσι. μήκοθεν δὲ ὁδοιπορεῖτω ὁ στρατηγὸς, καὶ πῦσαν 10 ποιεῖτω ἀσφάλειαν τοῦ μὴ διαγνωσθῆναι ὡς ὄπισθεν αὐτοῖς ἐπακολουθεῖ· ἀλλ' ἀσφαλῶς μὲν περιπατεῖν, καὶ τοὺς πλησίον πολεμίων ἐπακολουθοῦντας παραγγέλλειν ἀκριβῶς ἀποσκοπεῖν, μὴ λόγους τινὰς οἱ πολέμοιοι καταλείψωσιν εἰς ἔνδραν τῶν ἐπακολουθούτων αὐτοῖς καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ. ὅπερ παρὰ τῶν Ταρ- 15 Arabum Tarsensium consuetudo in itinere faciendi. σιτῶν πολλάκις γέγρονε. καὶ ἐπακολουθούντος αὐτοῖς τοῦ τουρμάρχου, καὶ μὴ ἀκριβῶς τοὺς ἔμπροσθεν σκοποῦντος ῥύακας καὶ τοὺς τόπους τοὺς δυναμένους λαὸν ἀποκρύπτειν, ἀπροόπτως τῇ ἐν-έδρᾳ τούτων περιπεπτώκασι. διὰ ταῦτα πολλῆς δεῖται ἀγχινοίας καὶ ἀκριβείας ὁ ἐπακολουθῶν, ἵνα μὴ τοιοῦτόν τι συμβῆῃ γενέσθαι. 20

P. 131 πρὸ δὲ τοῦ διανγῶσαι δεῖ τὸν στρατηγὸν, ἐπεὶ διέγνω τὸ ἐν ποίοις τόποις καὶ χωρίοις ἐξελάσαι μελλουσιν οἱ πολέμοιοι, εἴτε δεξιὰ εἴτε ἐάννυμα αὐτῶν ἐπικλῖναι, ἐν οἷς ὀχνηρώτερος αὐτῷ τόπος καθορῶται. καὶ ὀξύτερον βαδίσαις καὶ ἐκ πλαγίου αὐτῶν γενόμενος ὡς

21. ἐπεὶ διέγνω. Fort. ἐπειδὴ ἔγνω.

larem affert. Praesertim autem subsistentibus adversariis, ad pabulum equis dandum, dux hac de re certior factus itidem, pabuli dandi causa, loco opportuno subsistat, excubiasque externas dimittat ad se custodiendum. Ubi cognovit hostes denuo movisse, ipse quoque evestigio exiens insequatur, ita ut utroqueversum tricenos equites dimittat: neque longius tamen, sed tam propinque, ut agminis eius voces exaudire queant. A tergo praefectum habeat cum equitibus insequentem, quos saca vocant. Magno autem ab hostibus intervallo dux iter faciat, omni diligentia adhibita, ne animadvertant, se a tergo ipsos sequi: item caute ingrediatur, et qui proxime hostem insequantur accurate dispicere iubeat, ne forte quasdam insidias hostes reliquerint, ad insequentes ipsamque ducem circumvenientem. Quod in Tarsensibus saepe usu venit. Etenim turmarcha illos insequens cum parum diligenter rivos ante se locaque quae armatos celare possent explorasset, de improvviso in illorum insidias incidereat nostri. Quamobrem solertia atque diligentia magna ei qui insequitur opus est, ne eiusmodi quid accidat. Ante quam diluxerit ducem oportet, ubi iam cognovit quos in agros vicose excursuri hostes sint, ad dextram laevamve eorum se deflectere, qua locum magis natura munitum conspicatur. Et citatum agmen

ἀπὸ μιλίων δύο, πρὸ τοῦ τὴν ἡμέραν, ὡς λέλεκται, διαυγῆσαι, ἵνα μὴ τὸν κοινορτὸν θεασόμενοι οἱ πολέμιοι τὴν παρουσίαν τοῦ στρατηγῶ ἔπιγνώσωσι, τὸν ὄχυρὸν τόπον ὃ στρατηγὸς καταλαμβάνων τὸν ἴδιον ἀποκρυψάτω λαόν. κἀκεῖνος μετ' ὀλίγων 5 ἱππέων πλησιέστερον γενέσθω τῶν πολεμίων· καὶ εἰς ὑψηλὴν περσιωπὴν ἀνερχόμενος, καθαρῶς ὄρῃν τοὺς πολεμίους σπευσάτω. Fol. 382 v. καὶ τούτων εἰς ἐξέλευσιν ὁρμώντων καὶ διασκορπιζομένων πρὸς Βλεῖαν, καρτερησάτω ὃ στρατηγὸς ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἄχρι τρίτης ἢ καὶ τετάρτης ὥρας τῆς ἡμέρας, τὴν παρατάξιν τοῦ Ἀμηρῶ Amirae, h. e. Amira, h. e. Amira, h. e. 10 ρῶν, καὶ ἀκριβῶς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ στοχαζόμενος. ἐπεὶ δ' οἱ μέλλοντες ἐξελάσαι πόρρω πον τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀμηρῶ duces Arabum. γεγόνασιν· ὡς μὴ δυνατόν ἐστι πάλιν τούτους ὑποστρέφειν, ἢ ἐπιγνῶναι τὸν κατὰ τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀμηρῶ ἀναφθέντα πόλεμον, ἕκαστον σπεύδοντα τὰ χωρία καταλαβεῖν, καὶ λείαν ὅτι 15 πλείστην πορίσασθαι· τὰς ἰδίας παραταγὰς ὡς δεῖ εὐτρεπίσας, κατὰ τῆς τοῦ Ἀμηρῶ παρατάξεως ὀλιγανδρούσης τὴν ἐπέλευσιν ποιησάτω, καὶ Θεοῦ συνεργίᾳ τῆς νίκης κρατήσει, καὶ τελείαν C πανολεθρίαν τοῖς πολεμίους ἐργάσεται. εἰ δὲ κατὰ τῆς παρατάξεως ἐπελθεῖν οὐ θαρσῆσει, πολλὴν καὶ ἀξιόλογον δύναμιν ὄρῶν 20 ἐν αὐτῇ, ὑπὲρ τὴν ἰδίαν· τότε ἐκ πλαγίου καὶ μακρόθεν διὰ κρυπτῆς καὶ ἐπιτηδείας ὁδοῦ ὁρμάτω σὺν ἐλασίᾳ τῇ προσηκούσῃ, καταλαβεῖν τὸ σκόρπισμα τῶν πολεμίων. καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπιδραμεῖν αὐτοῖς ἀγωνίσεται, διεσκεδασμένοις οὖσι, καὶ ἀξιόλογον ἔργον, Θεοῦ συμμαχίᾳ, ἐπιτελέσει. ὁφείλει οὖν καὶ ἄρχον- 25 τα τῶν χρησίμων μετὰ ὀλιγοστῶν ἱππέων ὄπισθεν ἔχειν, βλέποντα

ad latus eorum detorquens, ante quam dilucēscat, sicuti diximus, ne animadverso pulvere hostes ducem adesse intelligant, loco munito occupato suam ibi manum abdat. Inde cum paucis equitibus propius adversarios accedat, et conscensa specula edita det operam, ut dispicere clare hostes queat. Quibus ad excursionem egressis praedandique causa dissipatis, dux suo se loco contineat usque ad tertiam vel quartam diei horam, ita ut aciem consideret Amirae, numerumque copiarum attente aestimet. Sed ubi excursiones longius a signis Amirae discesserunt: quando fieri non potest, ut vel redire, vel denique praelium cum acie Amirae commissum animadvertere queant, quolibet ruente, ut vicis occupatis praedam quamplurimam capiat: suis turmis convenienter instructis in aciem Amirae, iam infrequentem, impressionem faciens, Dei ope victoria potietur, et inter necivam cladem hostibus inferet. Sed si non audet aciem aggredi, quod multas et bellicosas copias suisque firmiores in ea videt: e transverso ac longius, occulta et opportuna via, agmineque quantum opus est citato abeat, ad excursiones dispersos opprimendos. Ac per totum diem exagitare illos dissipatos studens, praclare rem, numine obsecundante, geret. Debet praeterea praefectum probatum cum pauculis equitibus a tergo habere,

καὶ ἀποσκοποῦντα τὴν τοῦ Ἀμυρῶ παράταξιν, καὶ τὰ περὶ αὐ-
 τῆς, ὡς ἂν ὀδοιοποιεῖη, καταμηνύειν αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ φοῦλκον,
 τὸ εἰς φυλακὴν τῶν διυσοκορπιζομένων πρὸς λείαν πολεμίων ὑπάρ-
 Fol. 383 ρ. χον, συναντήσῃ ὁ στρατηγὸς πλῆθος ἔχον, διχῆ τὸν λαὸν αὐτοῦ
 διέλη, καὶ ἔμπροσθεν μὲν ἀποστείλῃ τοὺς ὑφειλοντας μετὰ τοῦ 5
 φοῦλκου συνάψαι πόλεμον. τούτων δὲ συβῆραγόντων, εὐθὺς καὶ ὁ
 στρατηγὸς μετὰ τῆς παρατάξεως αὐτοῦ πλησίον ἐπακολουθῶν
 δξέως καὶ εὐτόλμως μετὰ χραυγῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ σὺν ἑλασίᾳ κατ'
 αὐτῶν ὀρμησάτω, καὶ τούτους, Θεοῦ βοήθεια, τροπωσάμενος
 P. 132 καταδιώξει καὶ τελείως καταγωνίσεται. εἰ οὖν Θεοῦ συνεργίᾳ εὐδο- 10
 δωθῆ ὁ στρατηγὸς, καὶ τοὺς εἰς λείαν ἐκδραμόντας πολεμίους
 κατατροπώσεται, εἰ μὲν μεγάλην καὶ ἀξιόλογον δουλείαν ἐργάση-
 ται, εἰκὸς ἔστι τοὺς ἐχθροὺς πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑποστρέψαι
 μετ' αἰσχύνης. εἰ δὲ ἔτι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χρονίσαι μελετῶσι, τὸν
 ἴδιον λαὸν ὁ στρατηγὸς ἀναλαμβάνόμενος μήχοθεν γενέσθω 15
 τῶν πολεμίων, ἐν ἐπιτηδεύοις δηλονότι χωρίοις, καὶ τὸν λαὸν
 αὐτοῦ κατάκοπον ὄντα ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς διαναπανσάτω, μόνους
 τοὺς παραμένειν ὑφειλοντας, ὡς ἦδη ἐξεθέμεθα, ἀποστέλ-
 λων ἐκάστη ἡμέρᾳ. πρὸς ὑποστροφὴν δὲ ὀρμῶντας τούτους ὁ
 στρατηγὸς ἐπιγνοὺς, παραντίκα τύχει πολλῶ ἄρχοντα τῶν χρη- 20
 σίμων ἀποστείλας, τὸ πεζικὸν στράτευμα εἰς τὰς δυσχωρίας τῶν
 ὁδῶν ἐπισωρευσάτω· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς σπευσάτω, μὴ
 ἐν νυκτὶ μηδὲ ἐν ἡμέρᾳ ἑαυτὸν ποσῶς ἂν ἀναπαῦσαι, ἀλλὰ σὺν
 τάχει πολλῶ ἔμπροσθεν αὐτῶν γενέσθω, καὶ καλῶς παρασκευά-
 σασ ἕπαν τὸ τῶν πεζῶν καὶ ἱππέων αὐτοῦ στράτευμα, τὸν κατ' 25
 17. κατάκοπον ὄντα. Vid. supra 124 A.

qui Amirae aciem videat ac speculetur, et de illa, quemadmodum se mo-
 veat, sibi renunciat. Si globum numero frequentem dux offendit, qui ho-
 stibus praedatum dispersis praesidio sit, bifariam dividat manum suam, et
 partim praemittat, qui cum hoc globo pugnam ineant. Quibus praelianti-
 bus, evestigio dux quoque cum sua acie proxime subsequens acriter atque
 animose cum clamore et barritu cursim in illos se incitet, eosque Dei auxi-
 lio fusos persequetur ac funditus delebit. Quod si, numine obsecundante,
 dux bene rem gessit, compressis adversariis praedatum egressis, si magnum
 atque insigne facinus effecit, credendum est hostes cum probro domum re-
 dituros. Sed si amplius in ditione nostra commemorari statuerunt, dux as-
 sumto suo agmine longius ab illis discedat, hoc est in loca idonea, ubi mi-
 lites suos defatigatos per triduum reficiat, solosque qui speculari debent,
 sicuti iam exposuimus, quotidie emittat. Atenim ubi cognovit, eos signa
 movisse redeundi causa, evestigio per praefectum probatum magna celeri-
 tate missum in asperitatibus viarum pedestres copias congreget: ipseque
 dux connitatur, ut neque nocte neque interdium partem ullam capiat quietis,
 sed celeritate maxima eos praecurrat, et universis pedestribus equestribus-
 que copiis bene praeparatis dimicationem adversus illos instruat, quemad-

αὐτῶν πόλεμον διάδοιτο, καθὼς ἀνωτέρω ἐπιλεπτῶς ἐξεθέμεθα. καὶ οὕτως ποιῶν, χάριτι Χριστοῦ, καὶ δυνάμει καὶ πρεσβείαις τῆς παναγράντου αὐτοῦ μητρὸς, τῆς κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχης κρατήσει. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

ΚΕΦ. ε΄. Περὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τοῦ κούρσου, καὶ τοῦ λαοῦ ὀπισθεν Fol. 383 v. ἐπακολουθοῦντος.

- 5 Ἄ δὲ ἡμεῖς ἐθεασάμεθα, ἐκθέσθαι οὐδαμῶς κατοκνήσομεν. Β τὸ τῶν πολεμίων φωσσάτου διαφόρως, οἷτε ἰππεῖς σὺν τῷ πεζῷ ὄμοῦ τῆς χώρας καὶ τῶν πόλεων αὐτῶν συνῆξήρχοντο· καὶ ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις ὄμοῦ συμπεριπατήσαντες, ἔσθ' ὅτε καὶ πλείοσιν, ἀπ' ἀλλήλων διεχωρίζοντο. καὶ οἱ μὲν ἰππεῖς, οἱ τὰς ἡμετέρας χώρας
- 10 κατατρέχειν καὶ λεηλατεῖν βουλόμενοι, προὔλμβανον ἡμερῶν τι- Arabum
modus inva-
dendi fines
Romanos.
- ων διάστημα, τοῦ πεζικοῦ λαοῦ αὐτῶν ἀφεστηχότος· διὰ τὸ σπεύδειν αὐτοὺς ἀμηνυτὶ τοὺς οὐκ ἴσχυον τῶν χωρίων καταλαβεῖν, οἴκοι μένοντις. τὸ δὲ τοῦλδον μετὰ τῶν πεζῶν καὶ τῆς τοῦτον ἀποσκευῆς, ὀπισθεν ἐπόμενον, ἦν ἵκα τὴν δυσχωρίαν καὶ τὰ στενὰ
- 15 διῆλθεν, ἐπιτήδειον διασκοπῆσαν τόπον πρὸς φυλακὴν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, τὰς σκηνὰς πηξάμενοι ἐν αὐτῷ ἠῶλλον, τοὺς εἰς κοῦρσον ἐκδραμόντας ἰππεῖς ἐκείσε προσεδεχόμενοι· ἵνα τοὺς ὑποστρέφοντας καλῶς τὰς δυσχωρίας διαβιβύσωσιν. ὁ οὖν στρατηγὸς, τὴν ἐξέλευσιν αὐτῶν καταμηνύμενος, τὴν παραμονὰς
- 20 ἀποστελλέτω, καὶ πάντα ποιέτω κατὰ τὴν ἀνωτέρω διάταξιν· καὶ εἰ μὲν εὐχερὲς ἔστι τῷ στρατηγῷ, τοὺς εἰς τὴν λείαν ἐκδραμόντας διεσκεδασμένους καταλαβεῖν, καὶ τούτους κατατροπώσασθαι, P. 133

modum superius singillatim exposuimus. Quod si ita fecerit, gratia Christi, auctoritate vero atque intercessione intemeratae matris eius, praelio cum hostibus commisso rem obtinebit. Atque haec quidem sic se habent.

CAP. X. De selunctione manus praedatoriae, deque peditatu a tergo subsequente.

Nec, quae ipsi vidimus, exponere pigebit. Identidem exercitus hostium, equestresque ac pedestres copiae e finibus oppidisque suis simul exibant: ac per triduum, vel interdum diutius, itinere una facto, a se discedebant. Equites, ditionem nostram incursione facta populaturi, aliquot dierum itinere praegrediebantur, peditatum retro relinquentes: quod opprimere habitatores vicorum non praemonitos casisque inhaerentes properabant. Impedimenta et pedites cum suis sarcinis, a tergo subsequentes, postquam saltus atque angustias transierant, locum idoneum ad sese custodiendos tutandosque conspicati, in eo collocatis tabernaculis considebant, equites praedatum egressos ibi praestolantes: ut revertentes incolumes per loca iniqua traducere. Id si usu venit, dux, excursionem eorum nunciata, speculatores emittat, et omnia iuxta superius praescriptum faciat. Ac si parvo negotio praedatum egressos nancisci dispersos, fundereque

ἔργῳ τοῦτο σπενσάτω πληρῶσαι. εἰ δὲ διὰ τινα σφάλματα καὶ τὰς συμβαινούσας ἐναντιώσεις ἐμπόδιον προσυπαντήσει αὐτῷ, εἰς τὸν κατὰ τοῦ φωσσάτου πόλεμον παρασκευασθῆτω· καὶ τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὰς σκηρὰς ἐπήξαιτο, ἀκριβῶς διασκοπησάτω, μὴ ποτε ποταμὸς ἔστιν ἀσφάλειαν αὐτοῖς προξενῶν, ἢ ῥέας. καὶ πρὸς 5 τὴν θέσιν τοῦ τόπου δεῖ καὶ αὐτὸν παρασκευασθῆναι, καὶ σπουδῆ πολλῇ πρὸς ἑαυτὸν τὸ πεζικὸν στράτευμα, εἰ δυνατόν, ἐπισυναγαγεῖν. προσδοκῶντος δὲ τοῦ στρατηγοῦ τὴν τούτων ἀποκίντησιν καὶ ἐν ἑτέρῳ ἀπλήκτῳ μετάβασιν, ἢ τυχὸν δι' αὐτομιόλων τοῦτο Βπυρθανομένου, δέον ἱππεῖς ἀποστεῖλαι νυκτός, ἀρχηγούς ἔχοντας 10 τῶν ἐμπειρῶν ἀνδρῶν καὶ ἀξιολόγων, καὶ δύο ἐγκρίμματα παρασκευάσαι ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς γενήσεται ἡ τῶν πολεμίων διέλευσις. ἔξ αὐτῶν δὲ τῶν ἀποσταλέντων ἑκατὸν ἀνδρας ἐπιεξάμενος, εἰς λόχον καταστησάτω, χωρῖα φυλάττοντας τὰ πλησίον τῆς παρόδου τῶν πολεμίων διακείμενα. καὶ αὐτὸν τὸν 15 στρατηγὸν χρῆ ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ μετὰ παντός τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἴστασθαι κεκρυμμένον, καὶ ἐκ περιωπῆς ἐφορῶντα τὴν τῶν πολεμίων διάβασιν. οἱ οὖν ἱππεῖς τῶν πολεμίων, οἱ εἰς συλλογισμὸν χρειῶν τὰ χωρῖα διερευνώμενοι τὰ πλησίον τούτοις συμπαρκαείμενα, ἤνικα ἐν τοῖς φυλαττομένοις χωρῖοις εἰσέλθωσι, 20 καὶ τῶν ἵππων ἀποβάντες τὰς οἰκίας ἀναψηλαφῶσι τῶν χωρῖων, κατ' αὐτῶν οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι ἑκατὸν ἱππεῖς ὀρμησάτωσαν, καὶ ὅσους ἀνελεῖν δυνήθωσιν, εἴτε ζωορῆσαι, παραντίκα πρὸς φυγὴν ὀρμήσωσιν, ὑποφενύγοντες τὴν ὁδὸν

22. κατ' αὐτῶν] καὶ ταυτὸν codd.

potest, re exequi id quidem properet. Sin autem ob errationes quasdam offensionesque intervenientes impedimentum ipsi infertur, ad castra oppugnanda se comparet: locus, ubi tabernacula posuerunt, diligenter perspicat, ne forte flumen amniculusve subsit, praesidium illis praebens. Ita iuxta situm loci instruere se oportet, maguaque diligentia adhibita peditatum, si fieri potest, cogere. Suspiciens autem dux discessuros hostes in aliaque castra transiuros, sive per transfugas fortasse hoc edoctus, debet noctu equites praemittere cum praefectis peritis et probatis, insidiasque parare binas ad utrumque latus viae, qua hostes transiuri sint. Ex illis praemissis equitibus centum delectos in latibulo collocet, qui vicos observent itineri adversariorum subiacentes. Ipsamque ducem oportet loco idoneo cum omnibus coptis in occulto subsistere, e specula hostes transeuntes observantem. Equites adversariorum, qui frumentandi causa vicos propius sitos perlustrant, simul atque vicos obsessos ingressi ex equis descenderint, casasque rusticorum scrutari inceperint, equites centum in insidiis collocati impressionem in illos faciant, et, sive interfectis sive captis quotquot potuerunt, uestigio fugae se mandent: ruentesque per viam inter bi-

τὴν ἀναμεταξὺ τῶν δύο ἐγκρουμάτων διερχομένην, ἐφελκόμενοι τε τοὺς πολεμίους πρὸς δίωξιν. καταδιωκόμενοι δὲ ταῖς ἐνέδραις περιπεσεῖν τοὺς πολεμίους παρασκευάσουσι. τότε σὺν F.383 bis, v. ἐξερχέσθωσαν τὰ ἐκατέρωθεν ἰστάμενα ἐγκρούματα, καὶ σφοδρῶς τὴν κατ' αὐτῶν ὁρμὴν ποιησάτωσαν, καὶ πολλοὺς τῶν πολεμίων ἔργον μαχαίρας ποιήσονται. τοῦ δὲ στρατηγοῦ ταῦτα D ὁρῶντος, παραντίκα καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν πλειόνων τοῦ σὺν αὐτῷ λαοῦ ἐν ὁρμήματι σφοδροτάτῳ τὴν προσβολὴν εἰς τὴν παράταξιν τῶν πολεμίων ποιεῖτω· τοὺς δὲ γε ὑπολοιπούς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
 10 κατὰ νώτου τῶν πολεμίων γενέσθαι, καὶ συνάψαι πόλεμον παρασκευασάτω. καὶ εἰ μὴ τι ἐμπόδιον ἐξ ἡμετέρων ἁμαρτιῶν γένηται, τῶν πολεμίων ὑπερισχύσουσιν. εἰ δὲ γε ἰσχυρῶς μαχόμενοι οἱ πολέμιοι ἀντισχεῖν δυνήθωσι, καὶ στῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τὰ ἀχθοφύρα ζῶα ἀποφορτίσαντες, ἄπληκτον δῆθεν ποιούμενοι P. 134
 15 ἐκ πολλῆς περιστάσεως, καὶ πειρῶνται τοῦ ἀντιπαρατάξασθαι, πολλὴν ἐκ τούτου ἐφευρήσουσι τὴν δυσχέριαν. ἀλλ' ὁμως χρῆ καὶ τὸν στρατηγὸν κύκλῳ κατ' αὐτῶν ἐπαγαγεῖν τὸν πόλεμον, καὶ, εἰ δυνατὸν, καὶ πεζικὸν λιὸν τῇ αὐτῇ τοῦ πολέμου ἡμέρας καταλαβεῖν τάχει πολλῷ παραγενέσθαι, τοῦτο παρασκευάσαι.
 20 εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι διὰ τὸ πόρρω τούτους τυγχάνειν, τοὺς προσήκοντας τῶν ἰππέων τῶν ἵππων ὑποβῆναι διορισάτω, καὶ πεῖρῃ τοῖς πολεμίσι μετὰ τῶν ἵποτων μάχεσθαι, τόξοις καὶ σφενδόταις καὶ δόρασι σὺν ἀσπίσι χρωμένους. δεῖ οὖν τὸν στρα- B
 τηγὸν καὶ τὴν αὐτοῦ ὑποσκευὴν ἀγαγεῖν, καὶ τὸ τοῦλδον, εἴ γε
 25 πλησίον τυγχάνει, καὶ σύγγγος τῶν πολεμίων ἀπληκεῦσαι, εἰς Fol. 384 r.

nas insidias transeuntem hostes ad persecutionem attrahant. Ita peragitati efficient, ut adversarii insidiis se induant. Tunc vero prorumpant qui utrobique in latibulis locati sunt, et vehementi impetu in eos facto magnum hostium numerum gladiis conficient. Haec ubi dux videt, continuo ipse quoque cum maiori parte sui agminis acerrimo ineursu in aciem hostium se incitet: reliquos suorum militum iubeat in terga hostium circumvectos eo signa inferre. Ac nisi peccatorum nostrorum causa impedimentum aliquod intervenit, expugnabunt hostes. Tamen, si vehementius praeliantes adversarii obistere possunt, et eodem loco consistentes iumentis onera depouunt, effectoque multis sarcinis obiectis vallo aciem instruere conantur, id quidem magnam difficultatem oppugnationi afferet. Sed nihilominus debet dux corona facta undique signa inferre, et si qua spes est, pedittatum itinere celeriter facto ipso die praelii advenire posse, id ut fiat curare. Quod si fieri non potest propter longinquitatem, idoneos ex equitibus descendere de equis iubeat, et pedibus una cum equitatu praelium cum adversariis inire, arcubus, fundis, hastis, scutis utentes. Oportet autem ducem et sarcinas suas, et impedimenta, si sub manu sint, secum adducere, propiusque hostes considerare, ut formidinem illis ac desperationem

ἐκπληξῖν αὐτῶν καὶ ἀπόγνωσιν. εἰ δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ὕδωρ τοκυράπαν οὐκ ἔστι, καὶ τοῦτο πολλὴν ἀθυμίαν αὐτοῖς προσε- νήσει· καὶ εἰ μὴ τελέως τούτους κατυγωνήσεται, ἀλλ' οὖν πολ- λούς γε τούτων ἀνδραποδίσαι, πλείστους δὲ καὶ θανατώσει, καὶ τραυματίας ἐργάσεται, καὶ τὸ ἀλαζονικὸν αὐτῶν καταβα- 5 λεί φρόνημα· ὥστε μὴ ἀδεῶς κατατολμῆν κατὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν χωρίων τὰς ἐφόδους ποιῆσθαι. εἰ δὲ μὴ πρότερον ὁ στρατηγὸς C ἐπιγνῶ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀπλήκτου αὐτῶν ἐν ἐτέρῳ ἀπλήκτῳ μετάβα- σιν, ἢ, ὡς ἔφη, δι' αὐτομόλων, ἢ διὰ δεσμωτῶν· ὅπως ἐν νυκτὶ ἀποστείλας παρασκευάσῃ ἐν τῇ παρόδῳ αὐτῶν τὰ ἐγκρύμ- 10 ματα· καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὄδοιπορούντων τῶν πολεμίων φανερώς πα- ρασκευασίμενος τὸν κατ' αὐτῶν διάθῃται πόλεμον· εἴ γε οὗ ὀππugnatio impedi- mentorum, quas opportunita- tes habeat. πύνη ὀλιγοστόν καὶ εὐαρίθμητον κέκτηται στρατεύμα. ὁ γὰρ κατὰ τὸ τοῦλδον αὐτῶν πόλεμος, συντόμως, οὐδέποτε ἐναν- τίσωσιν ἢ βλάβην τῷ ἡμετέρῳ στρατῷ προὔξενησεν, ὀλίγους ἔχον 15 μαχίμους ἱππεῖς εἰς φυλακὴν ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὅσάκις ἂν κατ' αὐτῶν συνήφθη πόλεμος, πολλοὺς αὐτῶν ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατὸς καὶ D ἠνδραποδίσαιτο καὶ ἀνεῖλε· καὶ πολλὰ τῶν ὑποζυγίων καὶ ἡμιό- των αὐτῶν πεφορτισμένα ἀνελάβαντο. εἰ δὲ καὶ τὸ πεζικὸν στρα- τεύμα ἐν ἡμέρᾳ πολέμου τύχῃ, τὸ ὀπλισμένον δηλονότι καὶ πρὸς 20 πολέμους γεγυμνασμένον, κύκλω κατ' αὐτῶν στρατηγικῶς πα- ρασκευάσῃ τὸν πόλεμον, καὶ τελείῳ τούτους ἀφανισμῷ παραδῶ.

Fol. 384 v. τοιαῦτα γὰρ γενέσθαι ἐν τῷ τοῦλδῳ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν ἐν τῷ ἡμετέρῳ, καὶ ἐθρασυάμεθα, καὶ ἐν ἱστορικοῖς

4. γε] καὶ cod. 16. αὐτῶν] Fort. αὐτό.

afferat. Quod si eo in loco aquae nulla omnino facultas est, id quoque non mediocriter animos eorum perturbabit: et si non funditus illos delet, at certe multos eorum captivos faciet, plures etiam tum interficiet tum sauciabit, spiritusque eorum arrogantes franget; ut non amplius ausuri sint absque metu in pagos Romanorum incursiones facere. Si autem dux transitum eorum e castris in castra non praescierit, sive ex perfugis, ut dixi, sive ex captivis; ut noctu praemissas insidias in via illorum collocare possit: nihilominus interdum adversus hostes iter ingressos palam instructo exercitu praelium administret; praeterquam si admodum infrequentes tenuesque habet copias. Nam, ut brevi expediam, impedimentorum aggressio, quia pauci duntaxat armati equites praesidio illis relinquuntur, nunquam offensionem incommodomve exercitui nostro tulit: sed quoties dimicatio confecta contra illa est, semper exercitus Romanus hostes bene multos cum cepit tum interfecit; iumenta et mulas onustas non unas in potestatem redegit. Quod si praeterea peditatus, armatus ille quidem et exercitatus ad praeliandum, die dimicationis praesto esse potest, in adversarios, corona undique cinctos, impugnationem dux pro suo officio instruat, eosque prorsus ad internecionem redegit. Talia enim cum adversus impedimenta hostium, tum etiam adversus nostra illis ingruentibus eve-

ἀνέγνωμεν, και παρὰ τῶν ἀρχαιοτέρων μεμαθήκαμεν. διὰ ταῦτα
 μὲν οὖν ἀφέλιμος ὁ κατὰ τοῦ τοῦλδου πόλεμος, ὡς μὴ φέρων P. 135
 τινὰ βλάβην ἢ ἐναντίωσιν, μᾶλλον δὲ νίκην και εὐκλειαν. εἰ γὰρ
 και μὴ τὴν νικῶσαν εὖρη εἰς τὸν κατ' αὐτὸ πόλεμον ὁ τῶν Ῥω-
 5 μαίων στρατὸς, ἀλλ' οὖν οὐδεμίαν βλάβην ὑποστήσεται. εἰ δὲ,
 ἐν ᾧ τόπῳ πρότερον ἠῦλλζοντο, διέμειναν ἐν αὐτῷ, μηδαμῶς
 τῶν ἐκεῖσε ἀπάραντες διὰ τὴν τοῦ τόπου ὀχυρότητα, τὸ κοῦρσον
 ἀπεκδεχόμενοι, και ὡσαύτως ὁ στρατηγὸς κατ' αὐτῶν ἐπάξει
 τὸν πόλεμον· μὴ ποτε ἐμβραδύνοτος διὰ τὴν τοῦ πεζικοῦ ἰδίου
 10 λαοῦ ἐπισώρευσιν, ἢ διὰ ἄλλην τινὰ πρόφασιν, ὑποστρέψῃ τὸ
 κοῦρσον, και διακυλώσῃ τὸν πόλεμον. οὕτως δὲ χρῆ τὸν στρα-
 τηγὸν κατ' αὐτῶν ἐπελθεῖν. διασκοπῆσαι διὰ τῶν ἀποστελλομέ- B
 νων βιγλατόρων τὰ συμπαρακείμενα χωρία, και σύνεγγυς ὄντα
 τοῦ ἀπλήκτου τῶν πολεμίων· κάκεισε ἀποκρῦψαι ἵππεις ἐκλεκτοὺς
 15 ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ, μετὰ ἄρχοντος ἐμπειροτάτου και ἀνδρείου.
 και ἐπεὶ ἐν αὐτοῖς εἰσέρχονται τροφὰς διερευνώμενοι, και ἀν-
 τῶν ὀρηματώσαν. ἐτέρους δὲ ἵππεις εἰς λόχον ἀπαρτίσαι εἰς
 βοήθειαν και ἐκδίκῃσιν τῶν ἐμπροσθεν ἀποσταλέντων· και εἴ γε
 τούτους βουληθῶσιν ἐπιδιῶξαι οἱ τῶν πολεμίων ἵππεις, ἐπιθή-
 20 σονται κατ' αὐτῶν, και τρέφοντάι, και καταδιώξουσι· διὰ τὸ
 ἀεῖποτε ὀλιγοστοὺς εἶναι τοὺς ἵππεις, τοὺς εἰς φυλακὴν τοῦ τοῦλ-
 δου. τῶν πολεμίων ἐν τοῖς χωρίοις μὴ εἰσερχομένων, εἰ και ἀδύνα- C
 τον τοῦτο τυγγᾶνει, διρρησιάτω ὁ στρατηγὸς τοὺς ἀποστελλομένους Fol. 385 r.
 παρ' αὐτοῦ τῶν ἐμπειρῶν ἀνδρῶν βιγλάτορας, και διασκοπησά-

24. διασκοπησάτωσαν] διασκορησιάτωσαν cod.

nisse, non vidimus modo, verum legimus etiam apud scriptores, et a maiori-
 bus didicimus. Ideoque magno usui est impedimentorum oppugnatio, quod
 detrimentum incommodumve omnino nullum, victoriam autem gloriamque ap-
 prime afferre potest. Nam exercitus Romanus ea invadens, etiam rem non
 obtinet, at certe damni nihil est facturum. Item si, quo loco iam conse-
 derunt hostes, eo se continent, neque ob eius munimentum inde digre-
 diuntur, praedatoresque exspectant, nihilominus debet dux signa inferre:
 ne cunctante illo, dum peditatus congregatur, vel ob aliam quam causam,
 inter haec omnis manus praedatoria recurrat, totumque de impugnatione
 consilium irritum faciat. Sic autem debet dux eos aggredi. Vicos propin-
 quos castris hostium subiacentes per excubitores dimissos exploret: ibi equi-
 tes delectos cum peritissimo ac forti praefecto loco opportuno occulat. Hi,
 quando frumentatores hostium vicos ingressi sunt, impetum in illos faciant.
 Alii equites in latibulo disponi debent, opem auxiliumque laturi praemissis
 illis: quos si insectari hostes volunt, ipsi ultro in illos se inferent, eosque
 fusos persequentur; quod perexiguo semper numero sunt equites, qui ad
 impedimentorum custodiam relinquuntur. Hostibus omnino in vicos non in-
 gredientibus, tametsi id quidem fieri non potest, imperet dux excubitori-

Camelorum
hostilium
abactas.

τωσαν, ἐν ᾧ μέρει τοῦ ἀπλήκτου αὐτῶν τὰς καμήλους οἱ πο-
λέμιοι εἰς νομὴν ἐξάγουσι. καὶ διαχωρισάτω εἴτε τουρμάρχην,
εἴτε τοποτηρητὴν χρήσιμον, μεθ' ἱππέων ἀνδρείων· καὶ σκο-
πησαύτωσαν ῥύακα, εἰ εὖρηται ἐν τῷ τόπῳ ἐπιτήδειος· καὶ
παρασυρθῶσιν ἐν αὐτῷ κεκρυμμένοι, ἕως οὗ πλησίον γένωνται.⁵
καὶ τότε φανερώς κατὰ τῶν καμήλων τὴν ἐπίθωσιν ποιήσονται.

Δεῖς δύο δὲ τὸν λαὸν οἱ ἀποσταλέντες διαμερισάτωσαν· καὶ οἱ
μὲν ἡμίσεις τὰς νεμομένας καμήλους καὶ τοὺς ὄνους ἀναλαμβα-
νέτωσαν, οἱ δὲ ἄλλοι εἰς φυλακὴν καὶ ἐκδίκωσιν καὶ βοήθειαν
αὐτῶν ἔστωσαν. καὶ εἰ τύχῃ φούλκον ἔξω τοῦ φωσσάτου τῶν¹⁰
πολεμίων ἰστάμενον, καὶ ἐπέλθῃ κατὰ τῶν εἰς τὰς καμήλους ἐπι-
θεμένων, ἢ καὶ ἐκ τοῦ φωσσάτου ἐξέλθωσιν ἱππεῖς καταδιώκον-
τες, οἱ ὀπισθεν ὄντες τούτους καταγωνίσονται. παραντίκα δὲ
καὶ ὁ στρατηγός, οὐ πόρρω ὢν, ἀλλὰ πλησίον ἐν τῷ ἐγκρού-
ματι, κατ' αὐτῶν ἐξελθέτω· καὶ καθὼς ὁρᾷ συναφθέντα τὸν¹⁵

P. 136 πόλεμον, οὕτω καὶ διωτιθέτω, ἢ σφοδρῶς κατὰ τῶν πολεμίων
ἐπέλθῃ, ἢ τῶν ἀποσταλέντων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐπικρουτεστέρων
ὄντων, ἐν τάξει καὶ μὴ διεσκεδασμένως τὴν ἐπέλευσιν κατὰ τοῦ
ἀπλήκτου ποιήσεται. καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἱππεῖς τε
καὶ πεζοὺς ἀγαγὼν, ἐπεὶ τὴν τοῦ τόπου θέσιν ἐξεπίσταται, δια-²⁰
μερίσῃ τὰ κατατόπια ταῖς τάξεσι πάσαις τῶν τε ἱππέων καὶ πε-

Fol. 885 v. ζῶν, καὶ τὸν κατ' αὐτῶν διώδηται πόλεμον, εἰ οἶόν τέ ἐστι,
κύκλω. εἰ δὲ ποταμός ἐστιν, ἢ ῥύαξ, ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν,
ἀντὶ χάρακος τοῦ πολεμίου φυλάττων, εἰ μὲν ὀπισσοῦν πόντον
δέχεται, κάκειθεν λαὸν ἐπιστήσῃ. παρασκευάσῃ δὲ καὶ σκηνὰς²⁵

bus peritis viris a se emissis, ut explorent, qua parte castrorum adversarii
camelos pastum ducant. Tum designet vel turmarcham, vel vicarium bonum,
cum equitibus strenuis: iique rivum nacti, si loco illo idoneus subest, in eo
absconditi adrepant, donec propius accesserint: tum apparentes impetum in
camelos faciant. Debet autem emissum agmen bifarium divisum esse: ut di-
midia pars camelos asinosque pascentes abigat, altera ad prioris custodiam
ac defensionem opem huic latura in statione sit. Quod si globus hostium pro
castris excubias agens in abactores camelorum incurrit, vel e castris equites
provolut nostrosque persequuntur, qui in subsidiis stant illos expugnabunt.
Simulque dux, qui non procul inde in latibulo subsidiatur, contra illos pro-
deat: et perinde ut videt praelium fieri, ita rem administret, ut vel effuse in
hostes ruat, vel, si praemissi de manu sua superiores fuerint, ordinate con-
fertaque acie ad oppugnanda castra succedat. Ita productis universis equitum
militumque copiis, perspecto regionis situ, loca certa cuique attribuat equitum
peditumque numero, oppugnationemque corona circumdata, si fieri potest,
instituat. Si flumen subest, aut rivus, ut superius diximus, qui fossae instar
hostibus munimenta praebet, si utcumque admittit transitum, ea quoque ar-
matos inducat. Curet item, ut tentoria exercitus collocentur, ad declarandum,

αὐτῶν πῆξαι, πρὸς τὸ ἐνδείξασθαι, μέλλοντα αὐτὸν ἀπληκεῦ-
 B
 σαι ἐκείσε, εἰς ἐκθρόσην αὐτῶν· καὶ οὕτως ποιῆσθαι τὸν πό-
 λεμον. καὶ εἰ καλῶς καὶ εὐτάκτως καὶ ἀνδρείως διάθῃται τὰ περὶ
 τοῦ πολέμου, μεγάλως εὐδοωθήσεται. εἰ δέ γε τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ
 5 οὐ δύνησεται τούτους κατατροπώσασθαι, ἰσχυρῶς αὐτῶν ἀντι-
 σταμένων, καὶ πεζικὴν ἔχόντων δύναμιν, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ τό-
 που θέσεως βοηθουμένων, δεόν καὶ παραμεῖναι αὐτοῖς, καὶ
 πλεῖον πεζικὸν προσκαλέσασθαι. καὶ ἐν τῇ νυκτὶ τοὺς ψιλοὺς
 κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς σφενδοθήτας βάλλειν παρασκευάσῃ· καὶ
 10 πνρὰ πλείστα ἀνάπτειν γύροθεν αὐτῶν· καὶ ἀνδρείως καὶ εὐτόλ-
 μως παραινέσαι τοῖς ψιλοῖς τοῦ ἐκ χειρὸς μάχεσθαι καὶ προκιν-
 C
 δυνεύειν, ἕως ἄν εἰσέλθωσιν ἔνδον τοῦ ἀπλήκτου τῶν πολεμίων,
 καὶ ἵππους καὶ ἡμιόνους καὶ τινα πρῶγματα νυκτὸς ἀναλάβωνται,
 πλήττοντες συνεχῶς καὶ ἀναιροῦντες τοὺς πολεμίους. καὶ εἰ ὄλως
 15 Θεοῦ βοηθεῖα τοιοῦτον πρὸς ἓν μέρος γένηται, καὶ θεαθῆ καὶ
 ἐπιγνωσθῆ ὑπὸ τῶν ἄλλων τάξεων, ὀρμήσουσι καὶ αὐτοὶ θανά-
 του καταφρόνουντες εἰς ἄρπαγὴν τῶν λαφύρων, διὰ τὴν τοῦ κέρ-
 δους ἐλπίδα, καὶ περιγενήσονται τούτων τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι
 φραδίως. εἰ δέ καὶ μὴ τελέως τούτους κατατροπώσεται διὰ τινα
 20 τυχὸν σφάλματα καὶ ἀποτυχίαν, ἀλλ' οὖν πολλοὺς τούτων καὶ D
 χειρώσεται καὶ ἀναιρήσει, καὶ λάφυρα πλείστα ὃ λαὸς αὐτοῦ Fol. 386 r.
 λήψεται. οὕτως δέ τοῦ στρατηγοῦ τὰ περὶ τῶν πολέμων τοῦ
 φρασσάτου διενεργούντος, χρῆ καὶ ἄρχοντα τῶν χρησίμων καὶ
 ἐμπείρων μετὰ τεσσαράκοντα ἱππέων μήκοθεν ἀποστεῖλαι, φυ-

16. αὐτοί. Sic codd.

castra se ibi ponere velle, quo terreat adversarios: quibus rebus consti-
 tutis, inferat signa. Ac si recte, ordinatim, strenue oppugnationem ad-
 ministrat, magnifice vincet. Quod si primo die fundere illos nequit, quod
 et industrie resistunt, et peditatu valent, simul quod locorum situ adiuvan-
 tur, tamen considerare iuxta oportet, maioresque pedestres copias accer-
 sere. Noctu curae sibi sit, ut cum levis armatura tum funditores tela in
 hostes conciant: item ut ignes quamplurimi in orbe circa illos fiant: le-
 viterque armatos ad fortitudinem atque audaciam exhortetur, ut praelio
 manibus conserto in discrimen se offerant, donec in castra hostium perru-
 perint, equos, mulos, facultates noctu praedati sint, vulneratione magna
 ac caede hostium facta. Et omnino, si quid eiusmodi ope Dei ex una
 parte accidit, conspicitur autem vel intelligitur a reliquis aciebus, haec quo-
 que mortis contemtione ad praedas faciendas ruent, spe lucri incensae, ho-
 stesque gratia numinis parvo negotio expugnabunt. Quod si fortasse pro-
 pter errata quaedam adversosque casus non funditus illos disperdit dux, at
 certe multos eorum cum captivos faciet tum contradicabit, praedaeque plu-
 rima milites potientur. Dum haec dux circa oppugnationem castrorum ad-
 ministrat, oportet praefectum ex proborum peritorumque numero cum equi-
 tibus quadraginta longius emitti, qui viam obsideat, qua praedatoria ho-

λύττειν τὴν ὁδόν, ἣν ὑποστρέφειν μέλλει τὸ τῶν πολεμίων κοῦρσον.
 καὶ ἤνικα τούτους θεάσεται πρὸς τὸ φωσσάτον αὐτῶν ἐρχομένους
 καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν, ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ταρσίταις, τὸ λεγόμενον
 παρ' αὐτοῖς βέρεδον, ἐρχόμενον σύγγυς αὐτῶν, καταμηγνύσαι τῷ
 φωσσάτῳ τὴν τοῦ κούρσου αὐτῶν παρουσίαν· εὐθέως δ' εἰς τὴν βί-5
 P. 137 γλαν ἀποσταλεῖς ἄρχων μηγνέτω τῷ στρατηγῷ. καὶ εἰ μὲν ἴδη τὸ
 βέρεδον μήκοθεν πολὺ τῆς παρατάξεως τοῦ κούρσου ἐρχόμενον,
 ἀποστελεῖ ἄρχοντα τῶν χρησίμων μετ' ἐκλεκτῶν ἰππέων, ἐπιθέσθαι
 κατ' αὐτῶν, εἰ δυνατόν, ἀδοκῆτως, καὶ κατακυριεύσει τούτων ῥα-
 δίως. εἰ δὲ πλησίον καὶ σύγγυς τῆς παρατάξεως τοῦ κούρσου 10
 ἔμπροσθεν αὐτῶν περιπατεῖ, μὴ ἀποστειλάτω κατ' αὐτῶν· ἀλλὰ
 μᾶλλον ἀρκεσθήτω πρὸς ἃ ὁ Θεὸς αὐτῷ συνήργησεν εἰς τὸν κατὰ
 τοῦ φωσσάτου πόλεμον· καὶ ὑποστρεφέσθω μετὰ παντὸς τοῦ
 λαοῦ, ἐπιλαμβανόμενος τῶν ἐπιτηδείων καὶ ὀχυρωτέρων τόπων.
 Βνεῖε δὲ τὸ τῶν πολεμίων φωσσάτον διὰ τοῦτο διῆλθε πύσας τὰς 15
 δυσχωρίας, ἐκδεχόμενον τὴν τοῦ κούρσου παρουσίαν, ἵνα τὰ
 παρὰ τοῦ κούρσου κατασχεθέντα, εἴτε ἀνδράποδα εἴην εἴτε κτή-
 νη, καλῶς σὺν αὐτοῖς διασώσῃ διαβιβύζον τὰς δυσχωρίας· δέον
 τὸν στρατηγὸν ἀγωνίσασθαι ἔμπροσθεν αὐτῶν γενέσθαι, καὶ
 Fol. 386 v. τοὺς στενωποὺς κατασχεῖν μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ πεζῶν καὶ ἰπ- 20
 πέων, καὶ τὸν κατ' αὐτῶν πόλεμον ἐπιμελέστερον ἀπαρτίσαι,
 καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται. καὶ μηδέποτε ὑποστρέφοντες αὐτοὶ
 ἀπολέμητοι καταλειφθῶσιν. εἰ γὰρ καλῶς τὰ τοῦ πολέμου ἐν
 ταῖς δυσχωρίαις διάδοιτο, μεγάλως αὐτοὺς κατατροπώσεται. εἰ
 δὲ διὰ τὸ μὴ ἔχειν πλείστην καὶ ἀξιόλογον πεζικὴν δύναμιν, ἄδυ- 25

stium manus reditura est. Quam si versus illorum castra remeantem, prae-
 gredientemque, ut mos est Tarsensium, catervam quam veredum vocant,
 propius se accessisse conspicatur, ut exercitum certiore faciat adventare
 praedatores: id evestigio praefectus excubitum missus duci renunciat. Hic
 si videt, veredum longe ante agmen praedatorum praegrædi, praefectum
 probum mittat cum equitibus delectis, qui, si fieri potest, nec opinato im-
 petum in id faciat, potieturque eius nullo negotio. Si propius minoreque
 intervallo agmini praedatorum antecedit, neminem emittat contra veredum:
 verum ea potius satis habeat, quae Deus illi in oppugnatione castrorum
 contulit: cum omnibus copiis signis conversis loca opportuna et munitiora
 capiat. Deinde ubi exercitus hostium eo consilio loca iniqua transivit, ut,
 adventum praedatorum praestolans, quae ab illis rapta sunt, sive manci-
 pia sive pecora, tuta ac salva per loca impedita transducatur: oportet ducem
 operam dare, ut, illos praevertens, cum omnibus militum equitumque co-
 piis angustias itinerum occupet, praeliumque adversus illos, quemadmodum
 superius demonstravimus, solertius administret. Neque unquam citra dimi-
 cationem reverti sinantur. Etenim, si in angustiis recte bellum dux in-
 struit, funditus eos vincet. Sin magno et firmo peditatu destitutus profligare

κατεῖ πρὸς τὸ μεγάληως αὐτοὺς κατατροπώσασθαι, ἀλλ' οὖν
τέως οὔσπερ ἡχμαλώτευσαν (εἰ καὶ μὴ πάντας) ἀναρῆύσεται κατ'
αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγους τῶν πολεμίων καὶ τραυματίσει καὶ δε-
μυαλώτους ποιήσεται.

Κ Ε Φ. ια'. Περὶ τοῦ ἐνθεν κἀκεῖθεν ἴστασθαι τοὺς πεζοὺς ἐν ταῖς C
δυσχωραῖς.

5 Χρὴ τὸν στρατηγὸν καὶ ἄλλως ἀγωνίσασθαι τοὺς πολεμίους
τροπώσασθαι, εἰ καὶ ὀλίγος ἐστὶν ὁ περὶ αὐτὸν λαός. τύπον
κατασκοπησάτω ἐπιτήδειον καὶ ὄχυρώτατον, ἧ τι παραπλήσιον Praelium
κάστρον· ὡς ἐπιδέχεσθαι τὴν τοῦ ὄχυροῦ τόπου θέσειν μετὰ πε- prope ca-
ζῶν κρατεῖσθαι, καὶ ἐνθεν κἀκεῖθεν τῆς ὁδοῦ εἰς λόγους τὸ πε- stellum.
10 ζικὸν ἀποκρίπτειν στράτευμα. τοῦ δὲ πεζικοῦ ὀπισθεν ὁ στρα-
τηγὸς σύνεγγυς μετὰ τοῦ ἵππικοῦ στρατεύματος στήτω, πάνυ
τῶν πεζῶν ἔγγιστα. ἔχειν τε καὶ τὸ ἵππικὸν ἔγκρυμμα καὶ πεζοὺς D
πλησίον αὐτοῦ, καὶ σχεδὸν συνηνωμένως κατὰ τὸ ὀπισθεν μέρος
ἱστιάσθω. ἀποσταλήτωσαν δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνέδραν παρὰ τοῦ
15 στρατηγοῦ ἄνδρες ἐπιλεκτοὶ, καὶ ἵππους τραχεῖς ἔχοντες, ἄχρη
τῶν ἑκατὸν, ἀρχηγὸν ἔχοντες ἀνδρεῖον καὶ ἐμπειρότατον, καὶ
γινώσκοντι χωρίον ἐπιτήδειον, ἐν ᾧ κρύψη τὸν ἴδιον λαόν. νυ-Fol. 387 r.
κτὸς δὲ τὸν τοιοῦτον τόπον καταλαμβάνετω, καὶ καλῶς αὐτοὺς
ἀποκρυψάτω. ἡνίκα δὲ διανγύσῃ, εἰς περιωπὴν ἀνελθῶν βλε-
20 πέτω, τῶν πολεμίων περιπατούντων, τὴν τούτων διάβυσιν. P. 138
ὄρων δὲ τοὺς εἰς λείαν ἐκτρέχοντας καὶ τὰ χωρία διερευνῶντας,

14. ἀποσταλείτωσαν codd. 15. τραχεῖς. Leg. ταχεῖς. 19. βλε-
πέτω] βλεπόντων codd. omnes.

penitus eos nequit, at denique quos in servitatem abducunt, in libertatem
(etiāsi fortasse non omnes) vindicabit, hostiumque non paucos cum san-
ciabit tum captivos faciet.

CAP. XI. In angustiis peditatum ad utrumque latus viae stare oportere.

Debet alio quoque modo operam dare dux ut hostes fundat, si exiguae
circa se copiae sunt. Investiget locum idoneum et munitissimum, vel ca-
stellum, quod prope sit: ut liceat per naturam munitum illum locum peditibus
occupari, copiasque pedestres ab utroque viae latere in insidiis occultari.
A peditum tergo dux cum equitata quam proxime subsidietur. Hae eque-
stres insidiae, ipsae quoque pedites prope ipsas habentes, paene contin-
gentes aciem post signa consistant. Oportet autem, ut in insidias mittat
dux homines lectos, equis velocibus insidentes, numero ad centum, cum
praefecto forti et peritissimo, cognoscente locum opportunum, quo suam
manum occultet. Hunc locum noctu occupet, suos bene abdat. Prima
luce conscensa specula, si hostes movent, quo tendant dispiciat. Si prae-
datum procedere videt, viceaque perscrutari, praedae, pecuniae, et si quid

Arabes iu-
menta abli-
gentes.

πρὸς τὸ ἐπισηναγαγεῖν λάφυρά τε καὶ χρήματα, καὶ εἴ τι ἕτερον
ἐφευρεῖν δυναθῶσι, καρτερησάτω ἕως ἄν θεάσῃται αὐτοὺς τῶν
ἵππων ἀποβαίνοντας, καὶ τοὺς ἵππους τῶν χωρίων ἀνερευνη-
μένους. τότε τῶν μετ' αὐτοῦ ἱππέων εἴτε ἐβδομήκοντα ἢ ἐξή-
κοντα, πλείους δηλονότι τοὺς οἰκείους τῶν πολεμίων ὄντας 5
(πλείονες γὰρ τῶν πολεμίων τῷ ἀριθμῷ εἶναι ὀφείλουσιν οἱ τοῦ
στρατηγῶ), διορισάσθω τούτους ἀνδρῶν ὀρμήματι σὺν δξυ-
τάτῃ τῶν ἵππων ὀρμῇ ἐπιθέσθαι τοῖς ἀντιπάλοις, καὶ Θεοῦ συν-
Βεργία εὐδωθήσεται. εἰ δὲ συμβῆ τούτους ἐπιδιωχθῆναι παρὰ
τῶν πολεμίων, δεόν προαπαντῆσαι αὐτοῖς μετὰ τῶν ὑπολει- 10
φθέντων αὐτῶ τεσσαράκοντα, καὶ τοὺς μὲν κατασχεθέντας δε-
σμώτας ἢ ἀναιρῆσαι, ἢ ἔμπροσθεν ἀποστεῖλαι, ἀπελθεῖν τάχιον,
καὶ τὸ ὄχυρωμα καταλαβεῖν, κἀκείνος ἐμπίρως μαχόμενος καὶ
ἀνθιστάμενος τοῖς πολεμίοις, καὶ ποτὲ μὲν ὑποστρέφων κατ'
αὐτῶν, ποτὲ δὲ ὑποφεύγων, ληθεῖσι αὐτοὺς πρὸς δίωξιν. καὶ 15
εἰ ἄχρι τῶν τόπων καταδιώξωσιν, ἐν οἷς οἱ πεζοὶ ἀποκρύπτονται,
καὶ τούτους τινὲς τῶν πολεμίων διέλθωσι, τότε οἱ πεζοὶ τῶν ἐγ-
κυρμμάτων ἐξερχόμενοι ἀντιστήσονται τοῖς διώκουσι πολεμίοις,
καὶ ἀπωθήσονται. οἱ δὲ τοὺς πεζοὺς διελθόντες πολέμοιοι ἐμ-
πεσοῦνται τῷ ἐγκρῦματι τῶν ἱππέων, καὶ ἄρδην ἅπαντες ἀπο- 20
Fol. 387 v. λούνται. ὑπὸ γὰρ τοῦ τόπου οἱ πεζοὶ βοηθούμενοι οὐκ ἐύσουςι
τοὺς διώκοντας διελθεῖν· ἀλλὰ τὴν δίωξιν καταλείψουσι καὶ
ἄπρακτοι πάντες ὑποστρέψουσι, τοὺς ἤδη προκατασχεθέντας τῶν
οἰκείων ἀπολέσαντες.

8. Ἰππων] ἱππέων cod. 23. Fort. πάντως.

aliud invenire possint, comportandi causa, se contineat, donec descendentes ex equis iumenta e vicis conquirere conspexerit. Tum ex equitibus, qui circum eum sunt, septuaginta vel sexaginta, hoc est, plures quam apud hostes esse constat (necessario enim equitum in caterva ducis numerus maior quam adversariorum esse debet), hos iubeat acri impetu incitatisimo equorum cursu hostes adoriri, et suffragante numine rem bene geret. Si tamen accidit, ut ab adversariis repellantur, oportet his cum subsidiantibus quadraginta equitibus obviam ire, captivosque, si quos feceris, vel interficere vel amandare, ut confestum discedant, inque munitum locum introducantur. Dux autem perite pugnam administrans hostibusque obsistens, et modo se reterquens ad illos, modo confugiens, eos ad persequendum lacessat. Quod si ad loca usque institerint, ubi pedites latent, eaque loca nonnulli hostium transgressi sint, tunc pedites ex insidiis coorti adversariis insequentibus occurrent, eosque reprimant. Hostes autem quotquot erunt ultra pedites proVecti, in insidias equitum incidentes universi contrucidabuntur. Loci enim natura adiuti pedites introrumpere persequentes non sinent: ideoque, intermissa insectatione, infecta re discedent omnes, amissis de suis quotquot intra angustias iam sunt circumventi.

ΚΕΦ. Ιβ'. Περὶ ἀθρόας ἐξελύσεως τῶν πολεμίων, πρὸ τοῦ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἐπισυναχθῆναι στρατεύματα.

Ἐὶ δέ γε τῶν πολεμίων ἐξέλευσις ἀθρόα καὶ σύντομος γένηται, οἷα πολλὰκις παρ' αὐτῶν εἶωθε γίνεσθαι, μήπω τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων ἐπισωρευθέντων, ἀλλὰ μόνου τοῦ στρατηγοῦ· μηδὲ αὐτοῦ δυνηθέντος διὰ τὸ σύντομον τῆς αὐτῶν ἐξελύσεως 5 τὸν ὀλίγον λαὸν τοῦ ἰδίου θέματος ἐπισυναγαγεῖν· ἀλλ' ὀλίγον ἔχη καὶ ἐδαρίθμητον· ὄρα δὲ τοὺς πολεμίους πρὸς λείαν σπεύδοντας καὶ ἐπιγομένους· ἐπιγνῶ δὲ τὴν χώραν, ἐν ᾗ τὴν ὀρμὴν ποιοῦνται, μήπω ἐκσπηλευθεῖσαν, καὶ εἰς τὰ κάστρα ἢ εἰς τὰ ὄχυ- P. 139
 10 ρώματα φυγαδευθεῖσαν· χρηὲ τῆς τοιαύτης χώρας εἴτε τὸν τουρ- μάρχην εἴτε ἑτέρους ἄρχοντας σπουδῆ πολλῇ ἀποστεῖλαι, καὶ ἐμ- προσθεν τῶν πολεμίων γενέσθαι καὶ, ὡς οἶόν τε ᾧσι, καὶ τοὺς τῶν χωρίων οἰκίτορας καὶ τὰ τούτων κτήνη φυγαδεῦσαι καὶ ἐκσπηλευ- σαι. ὄρωντι δὲ τὸν στρατηγὸν τοὺς πολεμίους ἤδη μέλλοντας πρὸς Hostes quemadmo-
 15 τὸ τῆς ἡμέρας διάφανσμα τοῖς χωρίοις ἐπιθέσθαι, ὀπισθεν αὐτοὺς dando a prae-
 20 ἐπακολουθοῦντα, καθὼς ἄνωτέρω εἰρήκαμεν, τῇ αὐτῇ νυκτὶ δεῖν- dando aver-
 ζεμφορῆσθαι τοῖς πολεμίοις, πρὸς πόλεμον δῆθεν παρασκευαζό- tendi.
 μενον· ἐν ᾧ ὡς ἐκ τούτου δυνηθῆ τὴν ὀρμὴν αὐτῶν ἀναστεῖλαι, καὶ Β ἀβλαβῆ τὴν χώραν διατηρῆσαι. καὶ εἰ μὲν ποταμός ἐστιν ἐν τῇ ὄδῳ δυσπέρατος, καὶ μέλλουσι τοῦτον διαπερᾶν οἱ πολέμιοι, ἢ Fol. 888 r.
 20 στένωμα ἢ δυσχωρία ἐν τῇ ὄδῳ, ἤνικα τὸν ποταμὸν οἱ πλείους διαπερᾶσσωσιν, ἢ εἰς τὸ στένωμα χωρηθῶσιν, εἰς τὸν ὀπισθεν

5. τὸν ὀλίγον λαόν. Fortasse inducenda vox ὀλίγον, quae ex sub-
 iecta linea in hanc emergere potuit.

CAP. XII. De subita incursione hostium, antequam Romanae copiae cogi
 possint.

Si fit subita et acris hostium incursio, quod apud illos saepe usu ve-
 nit, neque dum exercitus Caesaris unum in locum coacti sunt, solusque
 dux praesto est: neque ille propter repentinam illorum invasionem facul-
 tatem nactus est copias suae provinciae congregandi, parvulasque habet
 atque exiguas: si videt hostes ad praedam ferri ac festinare: scit autem,
 regionem, quo impetum faciant, nondum exinanitam, fortunasque in oppida
 locave munita comportatas esse: oportet in eiusmodi regionem sive tur-
 marcham sive alios praefectos magna celeritate adhibita transmittere, qui
 hostibus obviam fiant, et, quantum efficere possint, paganos eorumque
 pecora ex agris excitent atque expellant. At si dux videt, hostes iam in
 eo esse, ut circa diluculum in vicis impetum faciant, debet, a tergo ipsis
 insequens, quemadmodum superius demonstravimus, illa ipsa nocte ad
 praelium instructus, hostibus se ostendere: ut sic comprimere eorum im-
 petum, regionemque incolumem praestare queat. Ac si fluvius est in iti-
 nere, quem transituri sunt hostes, angustiaeve aut difficultas viae, ubi ma-
 ior pars eorum flumen transierit, vel se in angustias implicaverit, quosdam

λαδὸν αὐτῶν ἀποστεῖλαι. καὶ αὐτὸν ἐκείνον τὸν στρατηγὸν παρα-
γενέσθαι μετὰ ἐκλεκτῶν ἀρχόντων καὶ καλοῖππαράτων, καὶ ἐμ-
φανισθῆναι τοῖς πολεμίοις, καὶ πρὸς μάχην δῆθεν κατ' αὐτῶν
παρασκευασθῆναι, τοῦ συμβαλεῖν πόλεμον· τοὺς παριππαράτους
καὶ ἐνταγιστράτους διαχωρίζων ἐξ αὐτοῦ, καὶ εἰς ὄχυράματα 5
εἴτε κάστρον ἀποστέλλων, εἰ τύχῃ πλησίον. εἰ δὲ ποταμὸς οὐκ
ἔστιν οὐδὲ δυσχωρία ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡσαύτως δεῖ μικρὸν τι πα-
ραβουλεύσασθαι καὶ πρὸς μάχην ὀρμησαι, ἕως οὗ καὶ ἐπιδιωχθῆ
παρ' αὐτῶν τῇ νυκτί· ἵνα διαγινώσκοντες σαφῶς οἱ πολέμιοι τὸν
στρατηγὸν ἐπακολουθοῦντα, συσταλῶσι, καὶ μηδαμῶς ἐξελάσαι 10
τολμήσωσι, καὶ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν χωρίων ποιήσονται.
καὶ τοῦτου γενομένου, τῆς μελλούσης γενέσθαι ἐπιδρομῆς ἐν τοῖς
χωρίοις καὶ αἰχμαλωσίας ῥύσεται αὐτοὺς, καὶ ἐλευθερώσει. με-
τὰ πολλῆς δὲ ἀκριβείας καὶ διασκέψεως ποιείτω τὴν ἔνδειξιν καὶ
κατ' αὐτῶν προσβολήν, δι' ὀλίγων καὶ ἐκλεκτῶν, ὡς ἔφημεν, 15
Δίππλων, καὶ εὐθέως ὑποστρεφέσθωσαν φεύγοντες πρὸς τὸν στρα-
τηγὸν καὶ τὸ ὄχυρῶμα, καὶ μὴ ἀμέτρως καὶ παρὰ τὸ δέον ἐφορ-
μάτωσαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν. λαοῦ γὰρ ἴσως παρὰ τὴν αὐτῶν δύ-
ναμιν αὐτοῖς ἐπιφορτισθέντος, πολεμίας χειρὸς θάπτον γενήσονται
παρανάλωμα· καὶ μάλιστα, εἰ τύχῃ πανσέληνον εἶναι τὴν νύκτα. 20
Fol. 888 v. εἰ δὲ ἀφεγγής ἐστι καὶ ζοφώδης, ἄβλαβῶς τὴν τοιαύτην πρᾶξιν
ἐργάσονται, καὶ δυοῖν θύτερον πάντως φανεῖν κατωρθωκότες·
ἢ μηδὲν ἐξελάσαι πρὸς λείαν τοὺς πολεμίους παρασκευάσαντες,
ἢ, εἴπερ καὶ ὅλως ἐκδράμωσιν, ἄχρι τοῦ ἀγᾶσαι τὴν ἡμέραν
8. ἐπιδιωχθῆ] *Insectare ut activum adhibui, Plauti auctoritatem
secutus.*

in ultimum agmen immittat. Ipsumque ducem propius accedere expedit cum praefectis, lectis illis quidem et probis equis insidentibus, seque in conspectum dare hostium, et ad dimicationem adversus illos se comparare, perinde quasi iamiam esset praelium commissurus: equisones autem atque pabulatores disiungat a se, inque loca munita vel in oppidum amandet, si forte subest. Sin flumen non est in itinere, neque difficultas viarum, nihilominus oportet audere aliquantulum, comminarique impetum, donec ab his nocte vel insectetur: ut hostes ubi praeclare intellexerunt ducem subsequi, pleni formidinis neque longius progredi neque in vicis incursionem facere audeant. Id si accidit, ab imminente invasione vicos, a servitute suos vindicabit dux, et liberabit. Ostentationem autem et impressionem cum diligentia atque providentia magna faciat, per paucos et lectos, ut docuimus, equites, qui celeri fuga ad ducem locumque munitum revertantur, neque effuse et plus quam attinet in hostem ruant. Nam copia pro ipsorum viribus nimis magna incumbente, cito fortasse hostilis manus praeda fiet: idque maxime, si accidit ut sit luna pernox. At si nox illunis est et obscura, sine ullo incommodo suo rem perficient, eque duabus rebus alteram certe obtinebunt: aut enim efficiant, ut hostes omnino praedatum non

τελείως σὸδαμῶς ἐξελεύσασαι κατατολμήσουσι, καὶ τότε ὀλίγοι τι- P. 140
νές. οἱ γὰρ πλείους τὸν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ πόλεμον ὑφορώ-
μενοι τῆς τοῦ Ἀμηρῶ παρατάξεως οὐκ ὑποστήσονται. καὶ οὕτως
ποιούστος τοῦ στρατηγοῦ, ἐκφύγωσιν οἱ τῶν χωρίων οἰκίητορες
5 εἷς τε τὰ ὀχυρώματα καὶ τὰ κύστρα, καὶ ὑβλάβεις διατηρηθῶσιν.

ΚΕΦ. ιγ'. Περὶ τοῦ ἐνεδρεῦσαι κατὰ τῶν λεγομένων μινουρατόρων
ἐν τοῖς ἀπλήκτοις.

Τῶν δὲ πολεμίων φωσσαιτικῶς τὰς χώρας ἡμῶν δηρούντων, Β
καὶ κοῦρσα πόρρωθεν μὴ ἀποστελλόντων, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἀσφαλι-
ζομένων, σπουδάσει δι' ἐτέρας μηχανῆς τραυματίσαι αὐτούς.
διασκοπήσαι δὲ χρῆ καὶ στοχάσασθαι, ἀφ' οὗ τόπου τὸ τῶν
10 πολεμίων ὑπάρχει ἀπληκτον, καὶ ἐν ποίῳ τῇ ἐπιούσῃ μέλλει
ἀπληκεύειν. καὶ εἰ μακρότατόν ἐστι τὸ διάστημα τοῦ ἀπλήκτου,
ὥσει μιλίων ἕξ, καὶ δέκα, καὶ ἐπέκεινα, ὥστε τὸ τῆς ὁδοῦ μῆ-
κος δύνασθαι κατακόπους αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐρ-
γᾶσασθαι· πλησίον τοῦ τόπου, ἐν ᾧ μέλλουσι καταλύειν, δια-
15 σκοπήσας, καὶ εὐρῶν λόγον ἐπιτήδειον, μαχίμους καὶ ἐκλεκτοὺς C
ἄνδρας ἐπιότας τριακοσίους, ἧ καὶ τούτων ἔλαττον, ὑπολεξά-
μενος, ἐν αὐτῷ ἀποκρέψει. καταστήσεις δὲ καὶ ἐτέραν ἐνέδραν
μετὰ παντός τοῦ λαοῦ σου ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ, ἔχοντι καὶ ὀχύ-
ρωμα εἰς ἀσφάλειαν αὐτοῦ. εἰ δὲ καὶ κύστρον πλησίον τύχη, ἐστὶ
20 καὶ αὐτὸ εἰς περισσοτέραν σου σωτηρίαν καὶ ὠφέλειαν. καὶ εἰ χρεῖα Fol. 389 r.
γένηται τῶν πεζῶν, ἐξελεθέτωσαν καὶ αὐτοὶ τοῦ κάστρου, συμμα-

12. μιλίων ἕξ, καὶ δέκα. Fort. sublato commate in graeco, ad π.
xvi, aut ultra.

excant, aut, si id faciant, ut certe ante albens penitus coelum non au-
deant egredi, tuncque pauci duntaxat. Plerique enim, ducis impetum ve-
riti, a signis Amirae non discedent. Ita, si sic se gesserit dux, pagani
in loca munita et in oppida elapsi incolumes servabuntur.

CAP. XIII. De insidiis, quae contra mensuratores, quos vocamus, in castro-
rum locis fiant.

Hostes si castris factis provincias nostras populantur, neque longius
praedatores dimittunt, sed sese custodiunt, operam dabit, ut alio commento
eos male habeat. Dispicere oportet atque coniecturam capere, tum qua
ex parte hostium castra sint, tum ubi postridie eius diei sint metaturi.
Qui locus si longius abest a castris, ad sextum milliarium, aut decimum, aut
ultra, ut itineris longitudo languentes ipsos iumentaue eorum efficere possit:
iuxta illum locum, ubi metaturi sunt, si inspectione facta latibulum
opportunum inveneris, equites lectos valentesque trecentos, vel etiam pau-
ciores, dimissos ibi abdes. In alteris insidiis totum exercitum tuum col-
locabis loco idoneo, qui firmamenti causa munitionem habeat. Si oppi-
dum subest, id quoque ad salutem commodumque tuum plurimum confert.
Et si pedites opus sunt, egredi illi possunt ex oppido, pugnaturi una te-

χούντες και ἐπιβοηθοῦντές σοι. οἱ δὲ προτρέχοντες τοῦ λαοῦ
 τῶν πολεμίων καταλαβεῖν τὸν τόπον πρὸς τὸ εὐτρεπίσαι τὰ ἐαν-
 τῶν ἄπληκτα, ὡς εἰώθει, οὓς μινσουράτορας εἶθισται Ῥωμαίους
 Mensurato- D καλεῖν, και ἀσχολουμένων ἐν αὐτοῖς, ἔξελθέτωσαν κατ' αὐτῶν
 res. οἱ παρὰ σοῦ ἐν τῷ πρώτῳ λόχῳ πλησίον τοῦ ἀπλήκτου προκατα- 5
 στάντες ὀξέως σὺν ἑλασίᾳ πολλῇ, και τούτους βοηθεῖα Θεοῦ
 χειρώσονται. και εἶγε τούτους οἱ ἐχθροὶ καταδιώξουσιν ἕως τοῦ
 τόπου, ἐν ᾧπερ δυνατὸν ἐγκρυμμα κατέστησας, ἔξερχόμενος
 κατ' αὐτῶν ἀνδρικῶ και γενναίῳ ὀρημάτι ὑπερισχύσεις τῶν
 διωκόντων, και τρόπαιον μνήμης ἄξιον ἀνεγερεῖς. και εἶγε συμ- 10
 βῆ δυνάμεις τῶν πολεμίων καταλαβεῖν, ἀντιμαχομένας σοι, ἔχων
 τὴν τοῦ ὀχυρώματος βοήθειαν και τῶν πεζῶν, οὕτως καταισχυ-
 P. 141 νεῖς αὐτοὺς, και πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀποβαλόντας ἀπράκτους
 παρασκευάσεις ὑποστρέφαι.

ΚΕΦ. Ιδ'. Περὶ τῆς ὑποχωρήσεως τῶν ἰππέων ἀπὸ τῶν πεζῶν, ὁδοι-
 πορούντων ὁμοῦ.

Χρῆ οὖν και τοῦτό σε ἀκριβῶς, ᾧ στρατηγέ, σκοπεῖν, και 15
 τῶν πολεμίων ἀγωνιζομένων διαλαθεῖν σε, και κοῦρσα ἀποστέλ-
 Βλειν, και τὰς χώρας ἡμῶν ληΐσασθαι, ἄγρυπνον ἔχειν τὸν νοῦν·
 μή ποτέ σε ἡ ἐπίνοια και μηχανὴ αὐτῶν διαλάθῃ. ὅπερ γὰρ λέξω,
 και ἐν ἄλλοις οἱ αὐτοὶ ἐξειργάσαντο. ὁμοῦ γὰρ αὐτῶν τῶν τε ἰπ-
 πέων και πεζῶν σὺν τῇ ἀποσκευῇ ὁδοιπορούντων, καθὼς ταῖς 20
 ὀπισθεν και διελθούσαις ἡμέραις ἐποιοῦν οἱ εἰς κοῦρσα ἐξελάσαι
 βουλόμενοι, ἤνικα πρὸς δυσμὰς ὁ ἥλιος καταντήσῃ, ἡ μὲν ἀπο-

19. σὺν τῆς ἀποσκευῆς codd.

cum et opem laturi. Si qui autem, ut fit, antecurrunt de exercitu hosti-
 li, locum capturi, ubi castra instruant, quos mensuratores vocare Roma-
 ni consueverunt, his in opere occupatis, qui abs te prope castra in pri-
 mis insidiis constituti sunt, celeriter in illos magno impetu erumpant, et
 obsecundante numine eos oppriment. Contra, si hostes eos prosequuntur
 usque ad locum, ubi firmiores insidias collocasti, invadens illos impressione
 virili ac forti superabis persequentes, tropaeumque memoriae dignum de
 illis excitabis. Denique si accidit, ut maximae copiae hostium ingruant,
 tibi que obsistant, nihilominus, quod cum a munitione tum a peditatu ha-
 bes adiuventum, eos confundes, efficiesque, ut, multis suorum amissis, re
 infecta redeant.

CAP. XIV. De discessu equitum a peditatu, quocum iter fecerant.

Illud quoque, o dux, diligenter considerare te oportet, et, si hostes
 insciente te praedatores emittere, provinciasque nostras populari student,
 intentam habere mentem: ne forte tibi consilium commentumque eorum
 lateat. Nam quod dicturus sum, iidem a tibi quoque pataverunt. Equi-
 tatu atque peditatu eorum cum impedimentis una iter faciente, quemad-
 modum antea diebusque superioribus fecerunt, si qui praedatum exire vo-

σκευή αὐτῶν καὶ ἔπαν τὸ ὑπουργικὸν σὺν τῷ πεζῷ τούτῳ στρα- Fol. 889 v.
 τεύματι καὶ τοῖς εἰς φυλακὴν αὐτῶν καταλιμπανομένοις πολεμι-
 σταῖς ἰππεῦσι τὰς σκητὰς πηξάμενοι, ὡς ἔθος αὐτοῖς ἀπληκεύ- Castra Ara-
 ουσιν. οἱ δὲ εἰς κοῦρσον ἐτοιμασθέντες, καὶ τὴν ἡμετέραν χώ- bum.
 ρας καταδραμεῖν βουλόμενοι, πρὸς τὸ μὴ κοινορτὸν αὐτῶν φα- C
 ρῆναι, ἀμφὶ δελιαν ὄψιαν πρὸς κοῦρσον ὀρμῶσι. τῷ δὲ παρα-
 μεῖναι ὀφείλοντι τῷ τῶν πολεμίων φωσάτῳ, εἴτε τουρμάρχης
 ἐστὶν εἴθ' ἕτερος ἄρχων, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐρχόμενον χρῆ
 πλησιάσαι τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἀλλίζονται. ἐπειδὴ, τῆς νυκτὸς κα-
 10 ταλαμβανοῦσης, ὀφείλουσι τότε κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰσερχεσθαι, καὶ
 πλησιάζειν ταῖς σκηταῖς αὐτῶν, μετὰ πρώτην ὥραν ἢ καὶ δευ-
 τέραν τῆς νυκτὸς. καὶ ἐὰν οὐχ εὐρήσωσιν ἐν τῷ ἀπλήκτῳ τοῦς
 τῶν πολεμίων ἰππεῖς, διὰ τὸ ἤδη αὐτοῦς εἰς κοῦρσον πορευθῆ-
 ναι, οὐκ ἔστι δυνατὸν ἄλλως τούτους, τοὺς τὴν παραμονὴν πε- D
 15 πιστευμένους ἄρχοντας, τοῦτο ἀκριβῶς διαγνῶναι, καὶ τῷ στρα-
 τηγῷ τὸ ἀληθὲς καταμηνύσαι, εἰ μὴ οὕτως ὡς λέξω. δεῖ τοίνυν
 τοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν πρὸς παραμονὴν ἀποστελλομένους, ἐκ
 τῶν παραμεινάντων τὰς ὀπισθεν καὶ διελθούσας ἡμέρας τὸ φωσ-
 σάτον, καὶ εἰς τετράδια ἰσταμένους, καθὼς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν,
 20 δύο ἐξ αὐτῶν ἐμπειροτάτους καὶ ἀνδρείους τῶν εἰς τὴν παραμο-
 νὴν ἀπερχομένων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ λαμβάνειν· ἵνα καλῶς
 παρ' αὐτῶν ἀναδιδάσκονται, οἷα πρότερον κἀκεῖνοι ἐνήργησαν
 καὶ ἐθέσαντο. αὐτοῦς δὲ τοὺς δύο ἀναμίξας ἐνὶ τῶν τεσσάρων P. 142
 τετραδίων ὁ τουρμάρχης ἀποστειλάτω κατὰ τὸν προεκτεθέντα

7. ὀφείλοντι. Sic codd. omnes, dativo. 10. εἰσερχεσθαι. Leg.
 ἀπέρχεσθαι, vel προσίρχεσθαι.

lunt, sole ad occasum vergente; impedimenta eorum calonesque omnes, cum peditatu atque equitibus armatis ad praesidium eorum relictis, constitutis tabernaculis more suo consistunt. Qui vero parati sunt ad incursionem faciendam, popularique regiones nostras constituerunt, ne pulvis eorum cerni possit, circa serum diei praedatum profisciscuntur. Tum, qui speculaturus est castra hostium, sive turmarcha sit, sive alius praefectus, cum manu sua progressus propius accedere debet ad locum, ubi consederunt. Postea, tenebris iam offusis, de more ulterius etiam proVecti appropinquent tentoriis illorum, post primam vel secundam horam noctis. At si equites hostium non amplius sunt in castris, iamque exierunt praedatum, fieri sane non potest, ut praefecti, quibus observatio credita est, id recte perspiciant, veritatemque duci renuncient, nisi illo, quem docebo, modo. Oportet qui quotidie ad observationem mittuntur, ut ex iis, qui diebus proxime superioribus castra speculati sint, perque quadrigas constiterint, quemadmodum superius demonstravimus, duos peritissimos atque fortissimos illorum, qui speculatum mitti solent, a duce accipiant: quo accurate ab his edoceantur, quid quisque prius egerit atque viderit. Hos duos in aliquam ex quatuor quadrigis receptos turmarcha ad speculandum ratione

Fol. 390 r. τύπον τῆς παραμονῆς, ἐγγίσει τῷ φωσσάτω, πρὸς τὸ ἀκούειν τὰς φωνὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς χρεμετισμοὺς τῶν ἵππων. οἱ οὖν δύο ἄνδρες οἱ πρότερον παραμειναντες ἐν ἄλλοις ἀπλήκτοις τῷ φωσσάτω, ὅτε καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἅπας συνῆν καὶ συνηπλήκευε, δυνίσονται στοχάσασθαι ἀπὸ τε τῆς τοῦ λαοῦ ὄχλαγωγίας καὶ 5 παραχῆς, καὶ τοῦ χρεμετισμοῦ τῶν ἵππων, ἀπὸ τε τοῦ χώρου, ἐν ᾧ τὰς σκηρὰς ἐπήξαντο. οὐ γὰρ εὐρεθήσεται ὁ χώρος τὸ τρί-
 Βτον μέρος ἔχων, ὃν ἐν τοῖς ὀπισθεν ἀπλήκτοις κατεῖχον, ὅτε ἅπαντες ὁμοῦ ἠπλήκευον. καὶ ἐκ τούτου δυνατόν ἐστι στοχάσα-
 σθαι καὶ κατανοῆσαι, ὡς ἐπιλείπει ὁ λαὸς τῶν πολεμίων ἐν ἐκεί- 10

νη τῷ χώρῳ, καὶ μὴ εἶναι σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ ἀπλήκτῳ. καὶ πῶς γὰρ οὐ δυνατόν τοῦτο στοχάσασθαι, ὁπότεν ἔξ χιλιάδες ἀνδρῶν, πλεῖον ἢ ἑλασσον, καὶ ἵππων ἄχρι τῶν δώδεκα ἐπιλείπωσιν ἐκ τοῦ ἀπλήκτου, οὗς πάντας ὁμοῦ εἶναι οἱ πρότερον παραμειναντες ἐώ-
 ρων καὶ κατεστοχάζοντο; διὰ οὖν τὸ ἀμφίβολον, πρὸς τὸ καὶ 15 τελείαν λαβεῖν τοὺς παραμένοντας περὶ τούτου τῆς ἀληθείας κατάληψιν, δεόν καὶ τοῦτο τὸν εἰς τὴν παραμονὴν ἀποσταλέν-
 Cτα τουρμάρχην διαπράξασθαι. ἵπποτας ὀκτῶ, ἄνδρας τῶν ἐμ-
 πειροτάτων καὶ τὰς ὁδοὺς εἰς ἄκρον ἐξησκημένους ἀπολεξάμενος, διορίσασθαι, εἴτε δεξιᾷ εἴτε εὐώνυμα ἐκ τῶν ὀπισθεν, ἐν ᾧ ὁ 20 τουρμάρχης ἴσταται, ἐμπροσθεν γενέσθαι τῶν πολεμίων, ὑφι-
 σταμένους τῶν σκηρῶν μιλίου τὸ ἥμισυ· καὶ ἐμπροσθεν γενομέ-
 νους ἀκριβῶς ἐρευνῆσαι, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀναψηλαφῆσαι. καὶ εἰ ἄρα οἱ τῶν πολεμίων ἵππεῖς διήλθον, καὶ ἄχρι τῶν διακοσίων

Fol. 390 v. ὑπῆρχον, διαγνώσουςι τὴν τούτων διάβασιν οἱ ἀποσταλέντες, 25

ante exposita dimittat, ut, castris appropinquant, voces hostium iumentorumque hinnitum auscultent. Ibi duo illi milites, qui iam prius hostes in aliis castris observaverunt, universis eorum copiis una tendentibus, poterunt cum ex fremitu strepituque multitudinis, tum ex hinnitu equorum, tum denique ex spatio, quod tentoriis occupant, coniecturam inire. Neque enim tertiam partem amplitudinis reperietur habere locum, qua erat superioribus castris, tunc cum omnes una tendebant. Unde existimationem facere atque intelligere licet, deesse copias hostibus illo loco, neque cum illis in castris consedissee. Qui enim potest fieri, ut id non animadvertant, quando hominum plus minus sex millia, equorum ad duodecim a castris absunt, quae qui nuper speculati sunt, una tendentia conspexerunt et computaverunt? Attamen, ut, sublata omni dubitatione, veritatem perfectam hac in re speculatores perspiciant, turmarcha speculatum missus, praeter haec illa debet instituire. Equites octo ex peritissimis, viarum appime guaros, disponat, ut sive a dextra sive a sinistra ex subsidio, ubi turmarcha constitit, trans castra hostium se conferant, donec a tentoriis quingentos passus absint: in progrediendo diligenter attendant, vias perquirant. Quod si iam praetervecti sunt hostium equites, fueruntque circa ducentos, cognoscet tamen eorum transitum statio, sedum si existiterunt

μήτοι γε ἄχρι τῶν δώδεκα χιλιάδων ἵπποι, πλεόν ἢ ἔλασσον. τὰ γὰρ ἴγνη τῶν τοσοῦτων ἵππων, ὡς προσφάτως διελθόντων, σαφῶς οἱ ἀποσταλέντες διαγνώσονται, καὶ τάχει πολλῷ πρὸς τὸν D
 5 διὰ ποίας ὁδοῦ τὴν ὁρμὴν ἐποιήσαντο. ὁ δὲ τουρμάρης παραν-
 τίκα σπουδῆ πολλῇ τῷ στρατηγῷ καταμηνυσάτω περὶ τούτου,
 καὶ διὰ ποίας ὁδοῦ ἐπορεύθησαν. δεῖ οὖν τὸν στρατηγὸν πρὸς
 ταῦτα βουλευσασθαι μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ στρατηγῶν, καὶ
 λοιπῶν ἐμπεριῶν. καὶ εἰ μὲν ὁρᾷ τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα δύναμιν
 10 ἔχον τοῦ ἀντιπαράταξασθαι τῷ τῶν πολεμίων ἡσασάτω, πρὸς
 τὴν κατ' αὐτῶν μάχην παρασκευασθήτω· εἶγε πλησίον ἐστὶ καὶ
 τὸ τῶν πεζῶν αὐτοῦ στράτευμα, δυνάμενον τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐνω- P. 143
 θῆναι αὐτῷ. εἰ οὖν ἐστὶν ὁ χῶρος, ἐν ᾧ οἱ πολέμιοι ἀλλήλονται, Castra ho-
 δχύρωμα ἔχων εἰς ἐκείνων ἀσφάλειαν, ἢ ῥύακα δυσδιάβατον, οὐ stium ubi.
 15 χρῆ πρὸς τὸν κατ' αὐτῶν ἐξαρτύνεσθαι πόλεμον. εἰ δὲ ἐφθμαλός
 ἐστὶ πανταχόθεν, μάλιστα δὲ καὶ τῶν πεζῶν δυναμένων κατα-
 λαβεῖν ἐν ἡμέρᾳ τῆς τοῦ πολέμου προσβολῆς, παρασκευασθήτω
 πρὸς τοῦτο. εἰ δὲ ὁ χῶρος ὀχυρότητα ἔχει, ὡς ἔφημεν, καὶ τὸ
 πεζικὸν στράτευμα ἐπιλείπει, δεόν ὁρμῆσαι τάχει πολλῷ πρὸς τὸ
 20 τοὺς κουρσεύοντας τῶν πολεμίων καταλαβεῖν· καὶ ἄρχοντα μὲν
 χρήσιμον ἀποστεῖλαι, τοῦ ἐπιλαβέσθαι τῶν ἰγνῶν τῶν πρὸς τὴν B
 ἐκδρομῆν τοῦ κούρσου ὁρμησάντων πολεμίων. αὐτὸς δὲ μετὰ
 παντὸς τοῦ λαοῦ ἐκ πλαγίου περιπατῶν σπενυσάτω ὀξύτερον βα-
 25 δίζων πλησίον γενέσθαι, καθὼς τὰς ὁδοὺς ἐπίσταται, ἐν αἷς οἱ Fol. 391 r.
 πολέμιοι περιπατοῦσι. καὶ μετὰ ἀσφαλείας περιπατεῖτω. ἦνίκα

usque ad duodecim millia equorum, plus minus. Etenim, vestigiis tot in-
 mentorum recens praetergressorum perspicue animadversis, speculatores
 celerius ad turmarcham reversi cum de hac re renunciant, tum qua via
 excursionem fecerint. Item turmarcha evestigio celeritate adhibita et de
 eo ducem certiore faciat, et de via qua discesserint. Ducem oportet hac
 super re cum praefectis, quotquot adsunt, reliquisque peritis viris delibe-
 rare. Si suum exercitum satis roboris habere videt ad signa in castra ho-
 stium inferenda, ad praelium adversus illos se instruat: si quidem propius
 absunt pedestres ipsius copiae, seque eo ipso die coniungere cum eo pos-
 sunt. At si locus, ubi conederunt hostes, munitionem habet, quae pro-
 pugnaculo illis sit, vel rivum transitu impedito, non oportet certamen cum
 iis instituere. Contra, si planus est undique, et maxime si die oppugna-
 tionis pedites assequi eum possunt, paret se ad dimicandum. At si locus
 munitionem habet, quemadmodum diximus, pedestres autem copiae absunt,
 oportet celerius movere ad praedatores hostium opprimendos, praefectum-
 que probum mittere, qui hostium praedatum profectorum vestigiis instet.
 Ipse cum omnibus copiis obliquo itinere appropinquare citato gradu pro-
 peret, prout vias cognitatas habet, in quibus hostes ambulant. Id iter ma-
 gna cum cautione faciat. Dein imminente primo diluculo exploratores dimit-

δὲ τὸ διάφανσμα τῆς ἡμέρας ἐγγίση, ἀποστειλάτω βιγλάτορας εἰς κατασκοπὴν τῶν πολεμίων· καὶ εἰς ἔψηλούς βοινοὺς ἀνερχόμενοι ἀγωνισάσθωσαν θεάσασθαι αὐτούς. ὁ δὲ στρατηγός, ἡμέρας γενομένης, τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ἀποκρυπτέτω, ἵνα μὴ, τὸν κονιορτὸν αὐτοῦ οἱ πολέμιοι θεασάμενοι, μᾶλλον ἐνεδρευθῆ πικρ⁵ αὐτῶν. καταμηνύμενος δὲ ἢ παρὰ τῶν ἐπακολουθούτων τῷ Κούρσῳ, ἢ παρὰ τῶν εἰς ἐπισκοπὴν καὶ βίγλαν ἀποσταλέντων, ἐν ᾧ τόπῳ ἢ παρὰταξίς ἐστι τῶν πολεμίων ἢ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν ἔχουσα, ὀλίγους τινὰς μεθ' ἑαυτοῦ λαβὼν ὁ στρατηγός καὶ εἰς ἕψηλὴν σκοπιὰν ἀνερχόμενος, σπενσάτω οἰκείοις ὀφθαλμοῖς τὴν¹⁰ τῶν πολεμίων παρὰταξιν θεάσασθαι. ταύτην δὲ θεασάμενος, ἐπεὶ καὶ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ αὐτῶν διεσκορήσθη πρὸς λείαν, στοχαζέσθω μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τὸ πλῆθος τῆς παρατάξεως τῶν πολεμίων, καὶ τὴν τοῦ ἰδίου λαοῦ ἰσχύν. καὶ ἐὰν πλεῖον ἐστὶ τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα τῶν πολεμίων, ὀρησάτω κατ' αὐτῶν, ὡς¹⁵ ἤδη ἀνωτέρῳ διευτώσαμεν· καὶ εἰ παράσχη αὐτῷ Θεὸς βοήθειαν, καὶ δυνήσῃ τὴν παρὰταξιν αὐτῶν τραυματίσαι καὶ καταδιῶξαι, μέγα ἔργον καὶ μνήμης ἄξιον ἐπιτελέσει. εἰ δὲ πλῆθος ἐστὶ τοῦ λαοῦ ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν παρατάξει, δεόν ἐστὶ σπουδάσαι τὸν στρατηγὸν ἔμπροσθεν γενέσθαι, ἐν οἷς χωρίοις οἱ πο-²⁰ λέμιοι τὰς ἐκδρομὰς ἐποιήσαντο, ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτῶν γενόμενον. καὶ τούτων διεσκεδασμένων ἐπιτυγγάνων, καὶ τῇ ἑλασίᾳ ἐκλελυμένων καὶ αὐτῶν καὶ τῶν ὑπῶν αὐτῶν, εὐχερῶς τούτους καταγωνίσειται δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀναψηλαφῶν αὐτοὺς ἐν τοῖς²⁵ P. 144 χωρίοις· κἀκείνους μὲν λόγῳ ἀνδραπόδων καταστήσει, καὶ ὡς

14. ἐστι. Sic codd.

tat, qui de hostibus inquirant: hi, collibus editis conscensis, operam dent, ut contemplari eos possint. Ubi illuxit, dux copias suas occultet, ne, excitato earum pulvere, ipse potius in adversariorum insidias incidat. Dein certior factus vel ab his qui praedatores secuti sunt, vel ab illis quos circumspiciendi explorandique causa dimisit, ubi agat illud hostium vexillum, in quo praefectus eorum sit, paucis assumtis dux in excelsam ascendens speculam conetur propriis oculis aciem hostium considerare. Qua perspecta, ubi multitudo eorum se diffuderit praedatum, aestimet cum iis qui una sunt, tum copias in acie hostili stantes, tum suae manus firmitatem. Si suus exercitus amplior est hostili, incitet se in eos, ut iam superius descripsimus: ac si, Deo auxilium praebente, aciem eorum sternere potest et fundere, magnum sane facinus memoriaeque dignum efficiet. Sin ingentes copiae sub signis hostium constiterunt, operam dare debet dux ut ulterius moveat, ad vicos quos adversarii invaserunt, ita ut a tergo eorum existat. Quos si dispersos cursuque cum ipsis tum iumenta fessos deprehendit, nullo negotio eos per totum illum diem occidet, perque vicos indagabit: ipsos numero servorum habebit, in eosque suo arbitratu statuet.

βιάζεται τοῖς κατ' αὐτῶν χρήσεται. τοὺς δὲ γεωργοὺς ἐλευθερώσει τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ εἴ τι ἂν ἔτυχον τῶν αὐτῶν λαβεῖν. εἰ δέ γε καὶ φούλκῳ συναντήσῃ τῷ εἰς φυλακὴν ἐπακολουθοῦντι τῶν ἔξιλαυνόντων, παρασκευασθῆτω πρὸς τὸν κατὰ τοῦ φούλκου πό-
 5 λεμον, καθὼς ἔμπροσθεν ἐξεθέμεθα, καὶ Θεοῦ συνεργία τῆς κατ' αὐτῶν μάχης κρατήσῃ. εἰ δὲ τοῖς ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ παρα-
 μεῖναι σταλαῖσι τοῖς πολεμίοις ἐναντία ἀπηντήκασιν συναντήματα, διὰ τὸ μῆπω προκαταλαβεῖν αὐτοὺς, καὶ εἰς τοὺς τόπους γενέ-
 10 αὐτῶν ἐνωτίζεσθαι· καὶ τὸ κοῦρσον αὐτῶν προεξῆλθεν, ὡς ἔφη-
 μεν, πρὶν τὴν περὶ τούτου ἀκριβῆ λαβεῖν αὐτοὺς τῆς ἀληθείας κατὰλήψιν· καὶ ἐκ τοῦ τοιοῦτου συναντήματος βραδύνει καὶ
 χρονίσαι συνέβη τὴν πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀποστελλομένην βεβαίαν
 15 ἀπαγγελίαν τοῦ πράγματος, καὶ τὸ πρὸς τὸν στρατηγὸν ἀπο-
 στελλόμενον μανδάτον· εἰ μὲν πρὸς ὥραν ἐννάτην τῆς νυκτὸς καὶ ἐπέκεινα καταμηνυθῆ ὁ στρατηγὸς περὶ τούτου, καὶ ὄρα τὸ
 στενὸν τοῦ καιροῦ, ἐπεὶ καὶ τὸ κοῦρσον τῶν πολεμίων ἔτι τῆς
 ἡμέρας ἐπικρατούσης τὴν κίνησιν ἐποιήσατο, καὶ δι' ὅλης τῆς
 νυκτὸς πόρρω που γενέσθαι ἔμελλε, καὶ οὐ δυνατὸν, τούτους C·
 20 διεσκεδασμένους καταλαβεῖν· χρῆ αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τοῦ φωσ-
 σάτου εὐτρεπισθῆναι πόλεμον. καὶ εἰ μὲν διημερεῦσαι βουλευθῶ-Fol. 392 r.
 σιν ἐν ᾧ ἀλλίζονται τόπῳ, παρασκευασθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν κατ'
 αὐτῶν μάχην, καθὼς ἀνωτέρω τὸν κατὰ τοῦ φωσσάτου πόλεμον
 γενέσθαι ἐξεθέμεθα. ἀλλ' οὐκ ἂν διημερεύσουσιν ἐν αὐτῷ τῷ

6. ἐξεθέμεθα. Vid. supra 131. D.

Rusticos, et quicquid ex eorum bonis rapere iam potuerunt, a servitute vindicabit. Si autem in fulcum incidit, quod excursorum tuendorum causa subsequitur, ad illud adoriendum se paret, quemadmodum superius exposuimus, et, Deo obsecundante, praelio facto superabit. At si illis, qui ea nocte speculatum hostes missi sunt, adversa quaedam acciderunt, ut non potuerint hos praevertere, locumque occupare, unde et videre castra et audire voces adversariorum licuisset: ideoque praedatores profecti sunt, sicut diximus, priusquam de illis certam veramque notionem capere potuerunt: unde accidit, ut explorati super hac re nuncii, ad ducem afferendi, mandatumque, quod transmitti ad eum debet, diutius morentur: si modo circa horam nonam noctis vel etiam serius dux de eruptione certior fit, videtque angustias temporis, et praedatores hostium, de die profectos, itinere noctu non intermisso procul esse debere, fierique non posse, ut dispersos illos deprehendat: expedit oppugnationem castrorum instruere. Ac si in loco, ubi considerunt, permanere totum diem volunt, comparet se ad configendum, quemadmodum superius de oppugnatione castrorum instituenda exposuimus. Tametsi non persedebunt eo loco, quod

χώρῳ, δια το κατεπείγεσθαι ταῖς ἰππικαῖς αὐτῶν δυνάμεισι ταῖς εἰς λείαν ἐκδραμοῦσαις τάχιον ἐνωθῆναι. καὶ ὁδοιπορούντων αὐτῶν ἐπιτυγῶνων ὁ στρατηγὸς, προθύμως εἰς τὸν κατ' αὐτῶν ὀρημασίω πόλεμον, καθὼς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ ὁδοιπορίᾳ φωσάτου διακεχωρισμένου τοῦ κούρσου προειρήκαμεν. καὶ πάντα ἐπι-⁵ μελῶς ποιῶντος τοῦ στρατηγοῦ κατὰ τὴν προτέρα διατάξιν, τὴν τοῦ Θεοῦ ἔχον βοήθειαν καὶ τῆς ἁγίας καὶ παναχράντου μητρὸς αὐτοῦ καὶ Θεοτόκου, μεγάλην καὶ ἀξιώλογον δουλείαν ἐπιτελέσει.

D

ΚΕΦ. ις. Περὶ ἀσφαλείας.

Δεῖ οὖν σέ, ὦ στρατηγέ, πῶσαν ἀσφάλειαν καὶ φυλακὴν ¹⁰ ἔχειν, τοῦ μὴ αἰφνιδισμὸν ὑποστῆναι, καὶ ἀδοκῆτως τοὺς πολεμίους κατὰ σοῦ τὴν ἔφοδον ἐργάσασθαι. ἔξεις δὲ τὴν φυλακὴν καὶ ἀσφάλειαν, εἶγε καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀποστέλλονται παρὰ σοῦ οἱ ὀφειλοντες παραμένειν τῷ τῶν πολεμίων φωσάτῳ, ἐν ᾧ ¹⁵ τόπῳ αὐλλίζονται. ἐκείνων γὰρ διὰ σπουδῆς τιθεμένων καὶ πᾶ-

P. 145 σαν μηχανὴν καταβαλλομένων, ἀδοκῆτως σοι ἐντυχεῖν, τοῦ καταγωνίσασθαι σε, εἰς βλάβην μὲν καὶ ἀπώλειαν τοῦ χριστιανίμου λαοῦ, καὶ ἀδοξίαν τῶν κραταιοτάτων Ῥωμαίων· εἰς ἔπαρσιν δὲ καὶ γανθίσματα τῶν ἀλαζόνων τῆς Ἄγαρ υἱῶν καὶ ἀρνητῶν
Fol. 392 v. Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· συμβάλει γὰρ κατασχεθῆναι παρ' αὐ-²⁰ τοῖς δεσμώτας τῶν ἡμετέρων, ἢ καὶ αὐτομόλους γενέσθαι, καὶ παρ' αὐτῶν μαθεῖν, ἐν ποίῳ τόπῳ αὐλλίζῃ. Ἔν οὖν μὴ νυκτὸς

5. κούρσου. Vid. supra 132. B.

properabunt cum equestribus copiis praedatum egressis celerius coniangi. Ita si illos iter facientes deprehendit dux, alacriter ad manum conserendam se invehat, sicut in capite de itinere exercitus, quando a praedatoribus se iunctum est, praescripsimus. Quae si omnia diligenter dux egerit modo ante dicto, auxilium habens ex Deo sanctaque et immaculata matre eius Deipara, magnum ac memorabile facinus efficiet.

CAP. XV. De cautione.

Quapropter te, o dux, oportet vigilantiam cautionemque omnem adhibere, ne subitam vim patiari, neve de improvise in te hostes impressionem faciant. Tutum autem tectumque te praestabis, si singulis diebus mittuntur a te qui exercitum hostium speculentur, eo loco ubi conederit. Diligentiam enim adhibent omnemque rationem ineunt, quemadmodum nec opinato tibi superveniant, teque opprimant, ad calamitatem et internecionem populi christiani, ignominiam bellipotentium Romanorum, elationem autem atque iactationem arrogantium filiorum Agar, inficiatorum Christi Dei nostri: etenim usu venit, ut quidam de nostris captivi fiant, aut transfugiant, unde doceantur, quo loco tendas. Igitur ne noctu assumto equitatu

τὰς ἰππικὰς δυνάμεις αὐτῶν ἀνελόμενοι ἐξελάσωσι καταλαβεῖν σε,
 καὶ ἀδοκῆτως ἐπιπέσωσι· διὰ ταῦτα δέον τοὺς παραμένοντας,
 ἥνικα τῆς ταραχῆς τοῦ λαοῦ τῶν πολεμίων αἰσθῶνται πρὸς κί-
 νησιν, εὐθέως τάχει πολλῷ καταμηνύσει, ὅτι τε ὁ λαὸς διατα-
 5 βράχθη πρὸς κίνημα· πάλιν δὲ ἀποκινούντων, δι' οἷας ἂν ὁδοῦ
 τὴν πορείαν ποιῶνται· καὶ αὖθις καταμηνύειν, ὅτι τε πλήθος
 λαοῦ ἀπεκίνησαν, καὶ ἦν ὁδὸν πορεύονται, εἴτε ἅπαντες σὺν τῷ
 πεζικῷ, εἴτε οἱ ἰππεῖς μόνοι. ὁ δὲ στρατηγὸς μὴ θαρρείτω μό-
 νον εἰς τὰ ἐρχόμενα πρὸς αὐτὸν μανδῶτα τῶν παραμενόντων τοῖς
 10 πολεμίοις, ἀλλὰ καὶ βίγλας ἐχέτω διπλᾶς, ἑξῶβιγλα καὶ ἐσῶβι- Stations
 γλα, ἔστιν ὅτε καὶ τριπλᾶς· καὶ ἐν νυκτὶ μὲν τὰς ὁδοὺς φυλάτ- exteriores et
 τειν, καὶ ἐν οἷς τόποις διάβασιν ὑφορεῖται πολεμίων· ἐν ἡμέρᾳ interiora.
 δὲ, μὴ μόνον τὰς ὁδοὺς φυλάττειν τοὺς βιγλάτορας, ἀλλὰ καὶ C
 εἰς τόπους ἀνέρχεται ὑψηλοτάτους· πρὸς τὸ δύνασθαι αὐτοὺς
 15 εὐχερῶς ὄρεϊν μὴ μόνον καπνοὺς καὶ κονιοροτοὺς, ἀλλὰ καὶ λαοὺς
 τῶν πολεμίων, εἴπερ ἔρχονται. πλείονας δὲ εἶναι τὰς βίγλας
 ἔφημεν, διὰ τὸ, εἴ ποτε συμβῆ τὴν πρώτην ὑπὸ τῶν πολεμίων
 ἁλῶναι, ἢ μετ' ἐκείνην, τοὺς πολεμίους θεωροῦσα, τῷ στρα-
 τηγῷ τὴν τῶν ἐχθρῶν καταμηνύῃ ἔλευσιν. καὶ δις δὲ ἐν νυκτὶ
 20 μεταπληκεῖν δεῖ τὸν στρατηγὸν, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ὡσαύτως. καὶ
 μεταπληκεῶν μὲν τοὺς βιγλάτορας μετ' αὐτοῦ λαμβανέτω· κα-
 ταλιμπανέτω δὲ ἐν ᾧ τόπῳ ἠῶλλετο ἕξ ἄνδρας ἢ ὀκτώ, τοὺς
 ὑποδοχαρίους καλουμένους, μετὰ καὶ τινος ἄρχοντος τῶν χρησί- Fol. 393 r.
 μων· ἵνα οἱ πεμπόμενοι παρὰ τῶν παραμενόντων τοῖς ἐχθροῖς D
 25 μανδῶτα φέροντες, προσερχόμενοι, δι' αὐτῶν τῷ στρατηγῷ

moveant ad te invadendum, teque improvise opprimant: idcirco oportet speculatores, simul ac fremitum praefecturae multitudinis apud hostes audiant, confestim properatione magna renunciare, cooriri copias ad abitum: deinde, postquam egressi sint, qua via iter faciant: denique illud quoque declarare, quantae copiae exierint, qua parte, utrum universi cum peditatu, an equites soli. Neque tamen dux solis significationibus a speculatoribus factis fidem debet tribuere, sed stationes quoque habeat duplices, exteriores et interiores, aliquando etiam triplices: noctu, ut vias et loca custodiant, qua hostes erupturos suspicatur: interdum, ut excubitores non solum itinera observent, sed etiam in loca editissima evadant, unde fumos et pulveres, tum etiam globos hostium, si qui veniant, videre nullo negotio possint. Plures autem esse debere excubias ideo diximus, ut, si quando prior ab adversariis intercepta sit, tamen quae citra stet, hostes conspicata, eorum adventum renunciare duci possit. Stationem bis qualibet nocte mutare debet dux, et toties quovis die. Qua in migratione excubitores secum transducant in loco autem, unde movit, relinquat sex aut octo milites: quos hypodocharios vocamus, cum aliquo bono praefecto: ut missi a speculatoribus nunciis, si advenerint, per hos ad ducem perducantur. Ipse dux, quo in loco

ἀποκομίζονται ἐν ᾧ δὲ πάλιν τόπω ὁ στρατηγὸς ἀπληκεύσει, τὰ ἐξώβιγλα ἀποστελλέτω. ἔστωσαν δὲ ἀνὰ τέσσαρες ἄνδρες ἐν ἐκάστῳ σταδίῳ· ἵνα, τῶν δύο καθευδόντων νυκτὸς, οἱ δύο γρηγορῶσιν.

P. 146

ΚΕΦ. ιε'. Περὶ διαχωρισμοῦ τοῦ τούλδου.

Δεῖ οὖν σε, ὦ στρατηγέ, καὶ τοῦτο παραφυλάττειν, καὶ 5
 ἥνικα πλησιύσαι μέλλης τοῖς πολεμίοις, τὸ τούλδον ἀπὸ σοῦ δια-
 χωρῆσαι καὶ ἀποστελλεῖν μήκοθεν, ἐν ὄχρῳ τόπῳ ἢ ἐν κύστρῳ,
 ἄνδρα τινὰ τῶν χρησίμων καὶ ἐμπείρων ἐπιστῶν, προνοεῖσθαι
 αὐτοῦ· καὶ ἱππεῖς μαχίμων ἀνδρῶν ὀλίγους τινὰς παρέχειν τῷ
 ἄρχοντι τοῦ τούλδου, ὅπως δι' αὐτῶν αἱ βίγλαι κρατῶνται εἰς 10
 Βφυλακὴν τοῦ τούλδου. ἥνικα δὲ πάλιν ἐν χρεῖα τούτου γένηται,
 καταμηγῦναι τῷ ἐμπειστημένῳ τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ἄρχοντι,
 ἐλθεῖν ἐν ᾧ τόπῳ διωρίσθῃ τοῦ ἐνωθῆναί σοι. τοῦ μέντοι τούλ-
 δου ἀπὸ σοῦ διαχωριζομένου, ἀναλαμβάνειν σε δεῖ ἐπισιτισμὸν
 τοῦ λαοῦ καὶ ταγὰς τῶν ἵππων, δύο ἡμερῶν ἢ τριῶν, βασταζο- 15
 μένας εἰς ταχεῖς ἡμιόλους, ἢ καὶ ἵππους ἐν τοῖς σαγμοσελλίοις.
 Vid. Ducang. ἥνικα δὲ μέλλης κούρσῳ τῶν πολεμίων ἀκολουθῆσαι νυκτὸς, ἔπαν
 - Gloss. II. τὸ μάχιμον στρατεύμα τεθωρακισμένον ἔστω, ἐκίστου τὸ ἐπι-
 1318. C. τήδειον πρὸς τὸ πολεμεῖν ὄπλον ἐν χερσὶν ἔχοντος. ἀλλὰ καὶ τὸ
 Cλεγόμενον σάκα ὀπισθεν ἔχε, ἐπακολουθοῦν σοι. καὶ εἰ μὲν διὰ 20
 Fol. 893 v. δυσβάτων τόπων ἢ πορεία τῶν πολεμίων γένηται, δεόν ἰδίως ἐν
 ἕκαστον θέμα, ἢ καὶ τάγμα, εἰ πάρεσιν, ὁδοιορεῖν· ὁ μὲν

denuo considet, inde rursus stationes exteriores dimittat. Sint autem in qualibet statione milites quaterni: ut, binis noctu dormientibus, bini vigi-
 lare queant.

CAP. XVI. De submovendis impedimentis.

Illud quoque, o dux, observare te oportet, ut, quando propius acce-
 dere ad hostes velis, impedimenta abs te remota longius amandes, in com-
 munitum locum vel oppidum, tradita illorum cura viro probo ac perito: cui
 item equites valentes aliquot attribuendi sunt, per quos excubias impedi-
 mentorum custodiendorum causa fiant. Si denuo tibi opus est, manda
 praefecto, cui est illorum cura credita, ut moveat in locum, ubi se tecum
 coniungere iussus est. Ita autem ablegans impedimenta, debes tecum su-
 mēre cibaria militum et pabula iumentorum, in duos dies vel tres, quae vel
 a mulis velocibus vehantur, vel etiam supra equos in sagmis. At quan-
 do praedatores hostium insequi noctu velis, omnes milites, quotquot
 idoneos ad pugnandum habes, loricati esse debent, et telum ad prae-
 liandum aptum unusquisque in manibus teneat. Habe etiam globum,
 quem saca vocamus, a tergo subsequentem. Si per loca impedita ho-
 stes iter faciunt, debent singuli numeri, atque vexilla, si qua adsunt, se-

στρατηγὸς ἔμπροσθεν, ἐπόμενος τῷ τουρμάρχη τῷ ἀκολου-
 θοῦντι τοῖς πολεμίοις κατὰ πολὺ πρόρῳ· εἴθ' οὕτως καὶ τὰ λοι-
 πὰ, εἴτε θέματα εἴεν εἴτε τάγματα, καθὲν τῷ ἐτέρῳ ἐφεπόμε-
 νον· διὰ τὸ καὶ καλῶς ὁδοιπορεῖν ἐν νυκτὶ, καὶ ἄνευ κραυγῆς
 5 καὶ θορύβων. τῷ δὲ τουρμάρχη, τῷ ἐπακολουθοῦντι τῷ κούρ-
 σω, παραγγεῖλαι καὶ ἐξασφαλίσασθαι, ἀκριβειαν ἔχειν ὑπερβάλ-
 λουσαν καὶ ἐγρήγορσιν, μὴ ποτε οἱ πολέμιοι ἀσθόμενοι ἐπακο-
 λουθεῖσθαι αὐτοὺς παρὰ σοῦ, διαχωρίσωσι μὲν τοὺς ἐκλεκτοὺς D
 αὐτῶν μαχίμους τοὺς πλείονας τοῦ ὑπ' αὐτὸν λαοῦ, καὶ ἀπο-
 10 κρύψωσιν εἰς λόγους, καὶ ἀδοκῆτως κατὰ σοῦ ἐπίθωνται· ἐπει- Tarsenses
 δὴ τοιαύτην ἐνέδραν παρὰ τῶν Ταρσιτῶν ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις qua ratione
 γενομένην εἶδομεν. τοῦ γὰρ στρατηγοῦ τότε θεωμένου κονιορτοὺς bellum ge-
 τῶν εἰς λείαν ἐξελαυνόντων, οὐκ ἐν ἀληθείᾳ, ἀλλ' ἐν σχήματι rant.
 κούρσου, ὀλίγων καὶ τούτων εὐτελεστέρων, καὶ κατ' αὐτῶν
 15 ἐπέλθειν ἐπειγομένου, καὶ τοῦ τουρμάρχου τοῦ ἐπακολουθοῦντος
 τῷ κούρσω καταμελήσαντος, καὶ μὴ τοὺς λόγους καλῶς ζευνή- P. 147
 σαντος, ἀδοκῆτως τῷ ἐγκρήματι περιπέτωκε. καὶ ἵνα μὴ τοι-
 οῦτον γένηται, δεῖ σε, ὦ στρατηγέ, πολλὴν τὴν ἀσφάλειαν
 ποιῆσθαι, καὶ ζευνῆν τοὺς κοίλους τῶν τόπων καὶ ἀποκρύφω,
 20 διὰ καβαλλαρίων ἵππους ἔχόντων ταχεῖς καὶ ἀκριβῆ εἶδησιν τῶν
 τόπων· καὶ περὶ τὸ διάφανσμα διχῆ διελεῖν τὸ στράτευμα, εἴγε
 εἰς πλῆθος ἐστί, καὶ εἰς τρεῖς ἄριθμεῖται χιλιάδας· καὶ τοὺς μὲν
 παραῖππαράτους καὶ τὰς ταγὰς τῶν ἵππων ἐπιφερομένους μή-
 κοθεν ἀποστέλλειν ἐν ὀχυρῷ τόπῳ. τὰς δὲ παρατάξεις οὕτως δεῖ

11. χωρίοις. Fort. χρόνοις. 19. Fort. ἀποκρύφους. 22. χι-
 λιάδας. Cod. B. μυριάδας. Sed infra 148. A. is quoque χιλιάδας.

paratim ambulare: primo dux, qui ipse tamen turmarcham hostes specu-
 lantem longo intervallo subsequatur: dein reliqua, sive numeri sint sive
 vexilla, unum post unum: ut ordinatim procedant noctu, absque clamore
 ac strepitu. Turmarchae, qui praedatores insequitur, praescribere debes
 atque imperare, ut diligentiam atque vigilantiam summam adhibeat, ne hos-
 tes, certiores facti te insequi, delectos fortesque milites numeroque man-
 num turmarchae superantes a se seiunctos latebris occultant, teque nec opi-
 nato adoriantur: cuiusmodi insidias a Tarsensibus superius factas vidimus.
 Tunc enim dux conspicatur pulverem eorum, qui non vere, sed simulata
 incursione, praedandi causa exierant, pauci illi quidem et infirmi, cum ad
 illos invadendos properaret, turmarcha autem hostes insequens, negligentius
 re gesta, latebras parum curiose scrutaretur, in eorum insidias imprudens
 incidit. Igitur eiusmodi res ut ne fiat, oportet te, o dux, multam cautio-
 nem adhibere, locorumque et latebrarum recessus perscrutari, per equites
 velocibus equis vectos et locorum accurate peritos: porro prima luce exer-
 citum, si magnus est, usque ad ter mille numero, bifariam dividere: equi-
 sones, et qui pabula iumentorum portant, procul in communium locum
 amandare. Acies, ob insperatas hostium insidias, instruere oportet in

- Fol. 394 r. παρασκευάσαι, διὰ τὰς τῶν πολεμίων ἀδοκίτους ἐνέδρας. καὶ ἡ μὲν πρώτη ἔχετο ἀρχηγὸν τῶν ἀξιολογωτέρων στρατηγῶν, καὶ B τὸ τρίτον μέρος τοῦ ὑπὸ σέ λαοῦ, καὶ ὀπισθεν μὲν τοῦ τουρμαρχοῦ ὁδοιπορεῖτω. σὺ δὲ μετὰ τῆς μεγάλης παρατάξεως ἐπακο-
 Saca. λούθει τῇ πρώτῃ, ἔχων καὶ τὸ σάκκα ὀπισθὲν σου μετ' ὀλίγων 5
 ἐππέων ἐπακολουθοῦν· ἵνα, εἰ συμβῆ κατὰ σοῦ ἐνεδρεῦσαι τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς πλείονας αὐτῶν μαχίμους ἄνδρας εἰς λόχους καταστήσαι, καὶ ἐπελθεῖν τῷ αὐτοῖς ἐπακολουθοῦντι τουρμαρχῇ, δέξεται τοῦτον ἐπιβοηθοῦσα ἡ πρώτη καὶ ἔμπροσθεν σου περιπατοῦσα παρατάξις. εἶτα πολέμου μετ' αὐτῆς σφύραγέτος, καὶ τῶν 10
 πολεμίων διασκορπιζομένων ἐν τῇ μάχῃ καὶ τὴν τάξιν λόντων, C εὐρῶν αὐτοὺς διεσκεδυσμένους ὑπερισχύσεις αὐτῶν. τῶν δὲ πολεμίων πρὸς τὴν τοιαύτην ἐνέδραν μὴ παρασκευασθέντων, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐκδραμεῖν καὶ τὰς χώρας λήτσασθαι κατεπειγομένων, χρὴ πρὸ τοῦ διανύσασαι τὰς τάξεις τοῦ ὑπὸ σέ στρατεύματος εἰς τόπους 15
 ἀποκρύψαι, πρὸς τὸ μὴ τοῖς πολεμοῖσι φωραθῆναι, καὶ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἐγκρύμμασι καρτερῆσαι ἄχρι τρίτης ὥρας ἢ καὶ τετάρτης τῆς ἡμέρας, ἕως ἂν οἱ πολέμοιοι πρὸς λείαν ἐξελάσῃσι· καὶ τούτων πόρρω γινομένων τῆς τοῦ Ἀμηνῶ παρατάξεως, μετ' ὀλίγων ἀνδρῶν καταλιμπανομένης, καὶ μὴ πλῆθος ἐχούσης λαοῦ, 20
 D κατ' αὐτῆς ἐπελθεῖν. καὶ τρεῖς μὲν ἔμπροσθεν παρατάξεις ἀποστεῖλαι ἰσομετώπους, προσβαλεῖν πόλεμον· σὲ δὲ μεθ' ἑτέρων τριῶν ἢ καὶ τεσσάρων παρατάξεων, ταῖς πρώταις ἐπόμενον, πλη-
 Fol. 394 v. σίον ἐπακολουθεῖν. καὶ ἡνίκαι αἱ πρώται παρατάξεις τῆς ἐκ χειρῶν μάχης ἄρξονται, καθὼς ὄρῃς τοὺς οἰκείους ἀγωνιζομένους, 25

15. εἰς τόπους. Videtur hic excidiisse adiectivum.

hunc modum. Prior praefectum habeat unum de ducibus praestantioribus et tertiam partem copiarum tuarum: haec a tergo turmarchae iter faciat. Tu cum acie maiori pone priorem incedens, habe item saca tuum a tergo, quod te cum paucis equitibus sequatur: ut si accidit, hostes structis tibi insidiis plerosque suos fortes milites in latebris collocasse, turmarchamque se sequentem invasisse, prior acies, quae ante te ambulat, subveniat eumque excipiat. Praelio cum illa commisso, quando hostes dimicando disiecti ordines ruperint, tu dissipatos nactus funditus vinces. Si hostes non se parant ad eiusmodi insidias, sed ad excursionem agrorumque populationem properant, debes ante lucem turmas tui exercitus in eiusmodi locis occultare, ubi ab hostibus animadverti nequeant, atque in his latebris persistere usque ad tertiam vel quartam diei horam, donec hostes praedatum dilapsi sint: his longius a signis Amirae digressis, ita ut paucis militibus relictis infrequentia armatis sint, ea invade, tresque acies exaequata fronte praemitte, quae pugnam capeasant: tu cum alteris tribus vel quatuor aciebus priores sequens propius succede. Priores acies postquam manus contulerunt, perinde ut tuos praeliantes videbis, ita auxilia subministra. Ac pri-

οὕτω καὶ βοήθειαν παρέχειν. καὶ πρῶτον μὲν τὰς ἔνθεν κάκει-
 θεν συνεπομένας παρατάξεις προαποστείλαι, τοῖς πολεμοῖσι συν-
 αφθῆναι, καὶ ἐκ τῶν ἄκρων, εἰ δυνατόν, καὶ ἐκ πλαγίου προσ-
 βαλεῖν, καὶ ἐκ χειρὸς μάχεσθαι· εἶτα καὶ σὲ αὐτὸν, εἰ χρῆ, συμ-
 5 βαλεῖν, εἴπερ ἄρα μὴ ἐπικρατέστερος ὁ ὑπὸ σέ λαὸς γέγονεν. ἀλλὰ P. 148
 μετ' ὀλίγου λαοῦ, ὡς ἔφημεν, τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀμηρῦ κα-
 ταλιμπανομένης, οὐ δυνήσεται ἀντισχεῖν περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας
 τὸ ὑπὸ σέ ἀριθμούμενον στράτευμα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὡς ἡ πεῖ-
 ρα διδάσκει, ἐκτίθεμεν· σὲ δὲ πρὸς τὴν κατεπέλουσαν τοῦ και-
 10 ροῦ χρεῖαν τε καὶ περιστάσιν διατεθῆναι δεῖ. οὐ γὰρ ἡ παράδο-
 σις δίδωσιν, ἀλλ' ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ ἐνισχύσει βοήθεια, ἡ τοῦ πο-
 λέμου ἔκβασις ἐπακολουθεῖ. εἰ δὲ μετὰ μόνου τοῦ ἰδίου θέματος
 ὑπάρχεις, ὦ στρατηγέ, καὶ ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα,
 καὶ ὡσαύτως δεῖ σε μετ' ἀσφαλείας πόρρω τὴν τοῦ κόρυσσου τῶν B
 15 πολεμίων ἀκολούθησιν ποιεῖσθαι, πρὸς τὸ μὴ παρ' αὐτῶν ἐπι-
 γνωσθῆναι, καὶ κατὰ μόνων τῶν εἰς τὰ χωρῖα ἐξελαυνόντων καὶ
 διασκορπιζομένων τὴν ἐπίθεσιν ποιεῖσθαι, ὡς ἀνωτέρω δεδή-
 λωται.

ΚΕΦ. ιζ'. Περὶ τῶν μετὰ πολλῆς δυνάμεως ἐπιτιρομένων πολεμίων τὰς
 χώρας ἡμῶν, καὶ τῆς μετὰ ἐγκρημμάτων παρασκευῆς.

Εἰ δέ γε τὸ τῶν πολεμίων ἄπαν, ἰππέων τ' καὶ πεζῶν,
 20 ἄθροισμα μετὰ μεγάλης καὶ βαρείας δυνάμεως τὰς ἡμῶν χώρας C
 ἐξελθὼν ἐπιτρέχει τε καὶ ληΐζεται, καὶ ἐμβαθῦναι τε καὶ διερεν- Fol. 395 r.
 νῆσασθαι ταύτας διαμελετῆ· εἰ τύχη δέ, καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν κατὰ

mo quidem acies utrumque tunc latus tegentes praemitte, ut hostibus si-
 gna inferant, e locisque superioribus, si fieri potest, et ex obliquo irruen-
 tes manus conserant: deinde tu ipse, si necesse sit, incurre, si quidem
 non superiores fiunt tuae copiae. Tametsi pauci armati, qui, quemadmo-
 dum diximus, sub signis Amirae relinquuntur, tuo exercitui, ad ter mille
 hominum numero, aegre resistere poterunt. Nos haec, ut usus docet,
 exponimus: tu ut urgens necessitas et tempus flagitat, sic gerere rem de-
 bes. Illa enim non doctrina tradit, sed prout divinum auxilium te corro-
 borabit, ita armorum exitus subsequetur. Si solos tuae provinciae mili-
 tes, o dux, manumque exiguam sub signis habes, nihilominus debes prae-
 datores hostium cum cautione, ne ab illis animadvertare, e longinquo con-
 sequi inque eos solos, qui egressi in vicos dissipantur, impetum facere,
 quemadmodum superius declaratum est.

CAP. XVII. De hostibus cum ingentibus copiis provincias nostras invadentibus,
 et de ratione per insidias bellandi.

Quod si aliquando omnia hostium equestris atque pedestris vis cum
 maximis immanibusque copiis provincias nostras ingressa pervadit et po-
 pulatur, penitusque penetrare eas ac perscrutari constituit: accidit autem,

Saraceno-
rum vigilan-
tia.

τὸν αὐτὸν καιρὸν στράτευμα ἐπισυννηγμένον εἶναι, καὶ τὴν τοῦ-
του παρουσίαν ἀκουτισθῶσιν οἱ πολέμιοι, ἀσφάλειαν μὲν πολλὴν
τοῦ ἰδίου λαοῦ ποιοῦνται, μὴ ἐὼντές τινας, φυλακῆς ἄνευ, ἐν
τοῖς χωρίοις διασκορπίσθωσι. ἐνέδρας δὲ μᾶλλον κατὰ τοῦ ἡμε-
τέρου λαοῦ ἐξεργάζεσθαι μηχανῶνται, καὶ καταλαβεῖν αὐτοὺς 5
ἀδοκῆτως σπεύδουσι, διῶξαι τε, καὶ καταγωνίσασθαι. ὀφεί-
λεις δὲ καὶ αὐτὸς πᾶσαν ἀσφάλειαν ἐπιδείκνυσθαι, τοῦ μὴ ἀδο-
κῆτως εὐρεθῆναι παρ' αὐτῶν, ἀντιμηχανήσασθαι δὲ μᾶλλον
πρὸς τὸ αὐτοὺς τροπίσασθαι, καὶ γενναῖόν τι καὶ ἀξιόλογον ἐρ-
γᾶσασθαι. καὶ αὐτῶν τραυματιζομένων παρὰ σοῦ, σῶδαμῶς 10
ἐγγρονίσουσι τὰς ἡμετέρας χώρας ληϊζόμενοι. χρεῶν σὺν ἔστί
σοι, διασκοπῆσαι χωρῖα ἐπιτήδεια, ἐν οἷς οἱ ἐκτρέχοντες τῶν
πολεμίων εἰσέρχονται, τροφῶν καὶ λαφύρων ἀναψηλαφήσεως
ἔνεκα· καὶ λόχον ἐν αὐτοῖς ἵππικὸν καταστῆσαι, τὸν κατ' αὐτῶν
ἐπιθέσθαι μέλλοντα. ἔστωσαν δὲ οἱ ἵππεῖς οἱ εἰς τὸν λόχον ἀπο- 15
στελλόμενοι τῶν διακοσιῶν ἐπέκεινα, ἀρχηγὸν ἔχοντες ἀνδρεῖον,
P. 149 καὶ πάνυ εἰς τὰς τοιαύτας ἐνέδρας ἐμπειρότατον. ὁ δὲ τοῦ ὄλου
στρατεύματος ἀρχηγός, ἕξ ἢ πέντε χιλιάδας ἵππέων ἔχων πολε-
μιστὰς καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, οὐ πλειόνων ἐν χρεῖα γενή-
σεται. ταύτας τοίνυν διχῆ διελὼν τοὺς μὲν δισχιλίους ἔμπρο- 20
σθεν εἰς ἐπιτήδειον λόχον καταστησάτω· ἐν ζῷ καὶ σκοπία ἔστιν
ἕψηλῆ, ἀπόβλεψιν ἔχουσα, τοῦ μήκοθεν τοὺς διωκομένους τοῦ
Fol. 395 v. λαοῦ αὐτοῦ καὶ διώκοντας ὁρᾷν. ὕπισθεν δὲ τῶν δισχιλίων τοὺς
τρισχιλίους, καὶ περὶ στράτευμα σὺν αὐτοῖς ἐν ἀποκρῦφῳ
τόπῳ εἰς ἐνέδραν καταστήσαι δεῖ, τοῦ τόπου ὀχυρότητα ἔχον- 25

ut eodem tempore in unum locum Romanae copiae contractae sint, easque prope esse hostes audiant: magnopere suo exercitui cavent, neque quamquam permittunt sine praesidio per vicos dissipari. Quinetiam id moliantur, ut insidias nostris copiis struant, easque ex insperato deprehendere, fundere, concidere student. Tum vero tu quoque magnam vigilantiam praestare debes, ne ex improviso ab illis deprehendere, potiusque contra comminisci aliquid, quo et fundas illos, et dignum viro atque illustre facinus efficias. Nam, ubi semel cladem abs te acceperunt, praedis agendis in finibus nostris non immorabuntur. Itaque convenit, te loca opportuna dispicere, quo excursores hostium cibariorum praedandique spe intrent: iisque locis equites in insidiis locare, qui illos adoriantur. Sint autem equites, qui in insidias sic mittantur, supra ducentos, cum praefecto strenuo, eiusmodi insidiarum plane peritissimo. Et universi exercitus dux, modo ut sex aut quinque millia equitum bonorum habeat, et Dei auxilium, plurimum non indigebit. Nam his bifariam divisus bis mille praemissos in latibulo opportuno constituat, ubi sit specula edita, prospectum habens, ut ex longinquo milites eius agitati insequentisque conspici possint. A tergo horum duorum millium altera tria millia, et peditatum cum illis, disponi in insidiis oportet, abstruso munimentumque habente loco: cui si casu castellum

τος· εἰ τύχη δὲ καὶ κάστρον πλησίον, ἔξει κάκεινο εἰς βοήθειαν. Dux ne primus aufugiat e praelio.
 μηδὲ κατὰ νοῦν τοῦτο ἔχεται, ἐὰν πλήθη πολεμίων ἐπιτεθῶσιν αὐτῷ καὶ σφοδρὸς γένηται πόλεμος, B
 ἔνδοθεν τοῦ κάστρου γενέσθαι, πρὸ τοῦ τὸν ἴδιον περισῶσαι
 5 λαόν. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον ἀδοξίαν καὶ καταφρόνησιν, ἀλλὰ καὶ
 βλάβην ἐπάγει, καὶ τῆς χώρας ἀφανισμόν καὶ πανολεθρίαν.
 ἀλλ' ἔξωθεν ἐν τοῖς ὀχυράμασι τοῖς πλησίον τοῦ κάστρου μετὰ
 τοῦ πεικροῦ στρατεύματος ἰσχυρῶς ἀντιμαχέσθω, ἀνάγκη περι-
 10 κάστρον πεζὸν λαὸν εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ, ὃ οὖν ἀρχηγὸς τῶν
 τριακοσίων, τῶν εἰς φυλακὴν τῶν χωρίων ἀποστελεμένων, εἰς
 περιωπὴν ἰστάμενος καὶ ὄρων τοὺς πολεμίους ἐν τοῖς χωρίοις εἰς-
 15 ερχομένους, ἥνικα τῶν ἵππων ἀποβάντες τὰς οἰκίας τῶν χωρίων
 ἀναψηλαφῶσιν, ἑκατὸν καὶ μικρόν τι πλεόν ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν
 20 τριακοσίων διαχωρίσας ἀποστειλάτω, διορισάμενος αὐτοῖς ὀξέως
 κατὰ τῶν πολεμίων ἐπιθέσθαι. πλείονες δὲ ἕλτωσαν οἱ ἀποστελ-
 λόμενοι τῶν εἰς τὰ χωρία εἰσερχομένων πολεμίων. καὶ κατ' αὐ-
 τῶν οὕτως ἐπιθέμενοι χάριτι Χριστοῦ πολλοὺς καὶ ἀνελοῦσι, καὶ
 δεσμώτας λήψονται. οἱ δὲ περιττεύοντες τοῦ λαοῦ ἡμῶν, ὅσοι
 25 τῶν πολεμίων τῶν ἰδίων ἵππων ἐπιβῆναι δυνήθῳσι καὶ φυγῇ χρή-
 σονται, ἐπιμελῶς τούτους διώξουσιν, ἕως ἂν παρὰ τῶν φούλ-Fol. 396 r.
 κων τῶν πολεμίων, τῶν ἰσταμένων εἰς φυλακὴν τῶν ἐταίρων αὐ-
 τῶν, ἐπιδιωθῶσιν. ὄρων δὲ τοὺς διώκοντας ὃ τῶν τριακοσίων
 ἄρχων μὴ εἰς πλῆθος ὄντας, ἀλλ' ἀσυντάκτως καὶ ἀκρατῶς
 25 διώκοντας, καρτερησάτω ἐν τῷ ἐγκρήματι, ἕως οὗ οἱ διωκό-
 22. ἐταίρων. ἐτέρων codd.

subest, id quoque ad firmamentum confert. Neque tamen hoc spectet dux, in animo habeat, ut, vi hostium incumbente pugnaque acerrima commissa, in castellum se coniciat, antequam salutem militum consuluerit. Id enim non solum dedecus et despectum affert, sed calamitatem etiam, et provinciae perniciem atque interitum. Quin potius in locis munitis iuxta castellum cum peditatu fortiter obsistat, si qua necessitate premitur: habebit ibi cum ex loco auxilium, tum ex praesidio pedestri castelli, opitulatum prodituro. Praefectus trecentorum illorum, qui ad observationem vicorum missi sunt, in specula constitutus ubi viderit, hostes vicos ingressos descendisse ex equis casasque paganorum scrutari, paulo plures quam centum a globo trecentorum seiunctos praemittat, iussos ut citati in adversarios incurrant. Debent autem qui mittuntur, numero plures esse quam hostes vicos ingressi. Ita illos invadentes Christi gratia multos et trucidabunt et captivos facient. Qui supererunt ex turba illa, et quotquot adversariorum equis conscensae fugae se permittere potuerint, eos acriter insequantur, donec ipsi a globis hostium, commilitonum tuendorum causa dispositis, agitentur. Hos persequentes praefectus trecentorum videns non magno esse numero, sed inordinate effusaque ruere, expectet in latibulo, donec sui milites fu-

μενοι τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καταλάβωσι· καὶ διελθῶσιν. εἴθ' οὕτως
 καὶ αὐτὸς σφοδρῶς κατὰ τῶν πολεμίων ἀπὸ τοῦ ἐγκρύμματος
 ἐξελθὼν, μετὰ τῶν σὸν αὐτῷ ὀρησάτω, καὶ εὐδοωθήσεται τῇ
 τοῦ Χριστοῦ δυνάμει καὶ χάριτι. λήψεται γὰρ καὶ δορυαλώ-
 τους, καὶ πολλοὺς καὶ ἀναιρήσει καὶ τραυματίσει. τῶν σὸν πο-
 P. 150 λείων ἔτι προστιθεμένων, καὶ εἰς πλήθος ἀύξανομένων, καὶ
 σφοδρῶς ἐπιδιωκόντων, τοὺς μὲν κατασχεθέντας δεσμίους, τοὺς
 τε ἵππους αὐτῶν καὶ ὄπλα ἔμπροσθεν ἀποστειλάτω, τοῦ κατα-
 λαβεῖν ἐν ᾧ τόπῳ ὁ στρατηγὸς ἴσταται. κάκεινος εὐτάκτως ὑπο-
 φεγγέτω μετὰ τῶν σὸν αὐτῷ, ῥεθίζων τοὺς πολεμίους πρὸς 10
 δίωξιν καὶ ἐμπείρως ἐφελκόμενος· μηδεὶς δὲ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ γι-
 νωσκέτω, ἐν οἷς τόποις τὰ ἐγκρύμματα τοῦ στρατηγοῦ ἴστανται,
 εἰ μὴ μόνος ὁ ἄρχων αὐτῶν. τῶν δὲ πολεμίων ἐπιτιθεμένων αὐ-
 τῷ μετὰ πλήθους λαοῦ, καὶ ἀκρατῶς διωκόντων, ὑποστροφᾶς
 Βποιεῖτωσαν οἱ ὄντες ἀνδρεῖοι καὶ γενναϊότατοι, καὶ ἵππους εὐτό- 15
 νους ἔχοντες, καὶ πληττέτωσαν τοὺς διώκοντας· ἵνα καὶ τοὺς
 τραυματίας τῶν ἰδίων διασώσωσι, καὶ ἵππων ἀτονούντων ἢ καὶ
 πληττομένων ἐτέρων ἐπιβῆναι παρασκευάσωσιν. εἴθ' οὕτως ἐπι-
 διδόντας τοὺς χαλινοὺς τῶν ἵππων μετ' ἐλασίας μακρονθῶσι μι-
 Fol. 896 ν. κρὸν τῶν διωκόντων· ἵνα καὶ τοῦ βάρους τοῦ ἐπικειμένου αὐτοῖς 20
 τῶν πολεμίων μικρὸν κουφισθῶσι, κάκεινοι, ὑξύτερον τοὺς ἵπ-
 πους ἐλαύνοντες πρὸς δίωξιν, ἀτόνους καὶ λειποψυχοῦντας ἐργά-
 σωνται. ἐγγιζόντων δὲ τῷ ἐγκρύμματι τῶν διωκομένων τοῦ λαοῦ
 ἡμῶν, εἴτε δεξιᾶ εἴτε εὐώνυμα διελθέτωσαν· ἵνα τοῦ ἐγκρύμμα-
 Cτος ἐξερχομένου μὴ κατὰ τόπον αὐτοῖς συναντήσωσι, καὶ ἀλλή- 25

gientes advenerint atque praetervecti sint. Tum ipse, in hostes ex insi-
 diis consurgens, cum sua manu signa cursim inferat, et Christi potentia ac
 gratia rem bene geret. Etenim cum captivos faciet, tum multos concidet
 et vulnerabit. Affluentibus tamen magis magisque hostibus, auctaque mul-
 titudine acriter instantibus, captivos iam factos, equosque eorum atque ar-
 ma remittat, ut deducantur in locum ubi dux subsidiatur. Ipse cum sua
 manu servatis ordinibus recedat, hostes ad persequendum irritans atque
 intelligenter alliciens: neque quisquam ex eius turma sciat, quibus in lo-
 cis insidiae cum duce lateant, praeter ipsum praefectum. Hostibus incum-
 bentibus ei magno numero, rapideque insequentibus, quotquot strenui et
 fortes sunt, et equis valentibus vehuntur, se convertant, insequentesque
 feriant: quo et suos saucios conservent, et si quorum iumenta aut defessa
 aut vulnerata sint, his facultatem suppeditent alia conscendendi. Postea re-
 missis habenis a persequentibus aliquantulum cursim se removeant: ut et
 incumbente sibi hostium vi paulum levantur, et illi equos, ad persequen-
 dum festinanter admissos, lassitudine conficiant et exanimant. Nostri fu-
 gientes latibulo appropinquantes vel dextra vel laeva transeant: ne pro-
 rumpentibus insidiis eodem loco occurrant, sibi que inter se fraudi sint. At

λους παραβλάψωσι. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν διωκομένων σὺν αὐτοῖς
οὔσιν ἐν τῷ ἐγκρύμματι, ὑποστρεφόντων. καὶ ἐκ δύο μερῶν
τῆς ὄρμης αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων γινομένης, εἰς ὠφέλειαν
καὶ τοῦτο τοῦ ἡμετέρου λαοῦ γενήσεται. ἔστω δὲ ὁ τόπος τοῦ
5 ἐγκρύμματος ἐπιτήδειος πρὸς τὸ καλῶς αὐτοὺς ἀποκρούπειν· στέ-
νωμα δὲ ἢ δυσχωρίαν εἰς τὴν ἔξοδον μηδαμῶς ἐχέτω, ἀλλ' ἐφό-
μαλος ἔστω καὶ εὐρύχωρος, μηδὲν παρεμποδίζων τὴν κατὰ τῶν
πολεμίων αὐτῶν ὄρμην καὶ ὀξείαν ἐπίθεσιν, καὶ μάλιστα περὶ
τοὺς δισχίλους ὄντων. ἐπὶ γὰρ τοσοῦτον ἀριθμοῦ πλατεῖαν καὶ
10 εὐθεΐαν εἶναι δεῖ τὴν ἔξοδον τοῦ τοιοῦτου χωρίου. καὶ ἡ περιωπῆ
δὲ, ἐν ἣ ἴσταται βλέπων ὁ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐν τῷ ἐγκρύμματι ἄρ-
χηγὸς, ἐπιτηδεῖα ἔστω, ὥστε καθορᾶν ἀπὸ πολλοῦ διαστήματος
τοὺς διώκοντας πολεμίους, καὶ τὴν ποσότητα τοῦ λαοῦ αὐτῶν
στοχάζεσθαι, καὶ κατανοεῖν, ὅπως τὴν διώξιν ποιοῦνται. ἐγγι-
15 σάντων δὲ τῶν διωκόντων ἐπὶ τῷ ἐγκρύμματι, ἐπικαλεσάμενοι
τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, ὀξεῖ καὶ σφοδροτάτῳ καὶ ἀνδρείῳ ὄρ-
μήματι μετὰ κραυγῆς καὶ ἁλαλαγμοῦ κατ' αὐτῶν ὄρμησάτωσαν.
ὑποστρεφέσθωσαν δὲ καὶ οἱ διωκόμενοι· καὶ ἐκ δύο μερῶν τῆς P. 151
ὄρμης αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων γεγενημένης, εἰς ὠφέλειαν καὶ
20 τοῦτο τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ γενήσεται. καὶ εἰ ἀκολούθως πάντα Fol. 397 r.
κατὰ τὸν παρόντα πραγθεῖη διορισμὸν, ἔχοντες πρὸ πάντων καὶ
τὴν τοῦ Θεοῦ βοήθειαν συνεφαπτομένην αὐτοῖς, οἷα τότε κατα-
στροφὴ καὶ ὄλεθρος τῶν πολεμίων γενήσεται, οἱ πείραν τῶν τρι-
ούτων ἔχοντες ἴσουσι. καὶ πῶς γὰρ ἄρα, τῶν ἵππων τῆ μακροῦ
25 καὶ συντόνω διώξει ἡτονηκότων, καὶ τῶν ἀνδρῶν τῷ πολλῷ πόνῳ

9. δισχίλους. Cod. B. τρισχίλους.

ubi fugientes se cum illis in latibulo coniunxerint, tum se obvertant. Et si ex duabus partibus impressionem in hostes faciunt, id quoque utilitatem nostris copiis afferet. Sit autem locus insidiarum ad eos bene occultandus aptus: neque angustias circa exitum asperitatesve ullo modo habeat, sed planus patulusque sit, neque eorum impetum in hostes perceleremque incitationem impediatur, maxime si ad bis mille sint. Tanto enim numero latus atque rectus exitus esse debet ex loco eiusmodi. Item specula, ubi dux insidiarum consistit circumspiciendi causa, idonea sit, ex qua quam longissime hostes insequentes videre, numeroque eorum aestimato, quo modo persecutionem faciant intelligere possit. Persequentes ubi ad insidias appropinquant, invocata numinis ope, acri et vehementissimo atque strenuo impetu, clamore iubiloque sublato, in illos se incitent. Simul fugientes se convertant: ac si e duabus partibus impetus ab illis in hostes fieri potest, illud quoque ad iuvandum exercitum momentum habebit. Ita unaquaque re ex praescripto nostro administrata, si, quod caput est, Dei auxilio insuper sublevantur, quanta tum hostium strages internecioque eventura sit, qui harum rerum usum habent sciunt. Qui enim, iumentis longa et citata persecutione defes-

τῆς μάχης ἐκλελοιπότων, οὐ τὰ κακῶν ἔσχατα τούτοις συμβήσεται; εἰ δὲ, ὅπερ πάντῃ ἀνέλπιστόν ἐστιν, ἰσχύσωσιν οἱ πολέμιοι ἀντι-
Βστῆναι, πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως ἐν τῷ τοιοῦτῳ πολέμῳ παρα-
 γενομένης, καὶ καρτερὰ μάχῃ γένηται πανστρατὶ αὐτῶν μαχομένων,
 διὰ τὸ τὴν ἦτταν αὐτῶν ἀνακαλέσασθαι, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον 5
 τοῦτο συμβῆ· δεῖ τὸν τοῦ στρατοῦ ἀρχηγὸν ἀπὸ συνθήματός τι-
 νος καὶ διορισμοῦ καὶ σάλπιγγος ἀνακλητικῆς διαχωρίσαι τοὺς οὐ-
Recessus
non cursum
faciendus.
 κείους τῆς ἐκ χειρῶν μάχης, νῦτα διδόντων αὐτῶν (πλὴν μὴ σὺν
 ἔλασι καὶ φυγῇ ἀκόσμῳ, ἀλλ' εὐτάκτως), ἐρεθίζειν τε τοὺς πο-
 λεμίους πρὸς δίωξιν. ἐπικειμένων δὲ τῶν παρατάξεων τῶν πολε- 10
 μίων καὶ διωκουσῶν, τῇ μελζονὶ ἐνέδρα περιπεσοῦνται. καὶ διω-
Κκόμενοι ἐν ἐνὶ μέρει τῆς ἐνέδρας, ὡς ἔφημεν, διερχόμενοι, ὑπό-
 ταν κατ' αὐτῶν οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐνέδρᾳ ὄντες ὀρμήσωσιν, ὑπο-
 στρεφείσθωσαν παραντικά καὶ οἱ διωκόμενοι, καὶ εὐρεθήσονται
 ἐκ δύο μερῶν τοῖς πολεμοῖς μαχόμενοι· καὶ πολλὴν τοῦτο τῷ 15
 στρατῷ προξενίσει τὴν ὠφέλειαν. εἰ οὖν οἱ διώκοντες ἄχρι τῆς
 ἐνέδρας καταλάβωσι, καὶ ἀπροόπτως ταύτῃ περιπέσωσι, καὶ
Fol. 397 v. τολμηρῶ καὶ ἀνδρείῳ ὀρμήματι ἀπὸ τοῦ ἐγκρήμματος κατ' αὐ-
 τῶν ἐφορμήσωσι, τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι κατὰ κράτος τούτους
 ἤττησοῦσι, καὶ μέγα κλέος ἑαυτοῖς περιποιήσονται. εἰ δὲ διὰ τινα 20
 σφάλματα μὴ τελείως δυνηθῶσι τῶν παρατάξεων τῶν ἐχθρῶν
 περιγενέσθαι, ὡς δύνανται βαρεῖαν ἐχόντων, καὶ ἰσχυρῶς παν-
Δστρατὶ αὐτῶν μαχομένων, ἔχων καὶ τὸ πεζῶν στρατεύμα συμμα-
 χούντων σοι, οὐ μᾶλλον αὐτῶν ὑπερισχύσεις. καὶ εἰ μὴ κατὰ
 κράτος ἤττηθῶσιν, ἀλλ' οὖν πολλοὺς αὐτῶν μαχαίρας ἔργον 25

sis hominibus multo labore pugnae deficientibus, non extrema illis mala ac-
 cident? Si tamen, quod prorsus improbable est, hostes, universa eorum
 multitudine in hunc conflictum se demittente, obsistere valent, fitque, omni-
 bus illorum copiis pugnantibus, acre praelium, quod detrimentum accep-
 tum sarcire student, videturque praeter expectationem res casura: debet
 tunc dux exercitus signo aliquo ac mandato, perque tubam receptui canen-
 tem, suos cominus instantes revocare, ita ut terga dent (neque tamen id
 cursum et fuga effusa, sed ordinate), hostesque ad persequendum allicere.
 Ita acies hostium incumbentes seque proruentes in maiores insidias inci-
 dent. Fugientes, ab uno latere latibuli, sicuti diximus, praetervecti, ubi
 in hostem maiores insidiae consurrexerunt, ipsi quoque protinus se con-
 vertant, infestaque signa adversariis utrinque inferentur: quod magno adiu-
 vamento erit exercitui. Insequentes si usque ad insidias provecti temere in
 illas irruant, nostri, audaci atque strenuo impetu ex latebris in illos provo-
 lantes, Christi gratia magnifice illos superabunt, magnamque gloriam con-
 sequentur. Quod si propter quaedam errata penitus fundere acies hostium
 non potuerunt, quod multitudine infinita copiisque omnibus congregatis
 acriter praeliabantur, tamen, quod peditatum habes simul signa inferen-
 tem, melius tu quam illi rem geres. Neque si prorsus debellas, at denique

ποιήσης, πλείονας δὲ τούτων καὶ ἀνδραπόδων λόγῳ κατάσχης, καὶ φόβῳ μεγάλῳ καὶ καταπλήξει ὑποβληθῶσιν· ὡς μηκέτι τολμῶν ἀδεῶς τὰς χώρας κατατρέχειν καὶ ληΐζεσθαι, μᾶλλον δὲ σπεύσουσι τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν. καὶ ταῦτα μὲν, καθὼς οἱ πρὸ 5 ἡμῶν ἡμῖν παρέδωσαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ μακροῦ χρόνου ἐμπειρία, συγγραψάμεθα. σοὶ δὲ πρὸς τὴν εἰκὸς ἐπερχομένην περίστασιν προσήκει διαγενέσθαι. οὐ γὰρ ὡς αἱ τῶν ἀνθρώπων βουλαί, ἀλλ' ὡς ἡ ἄνωθεν πρόνοια τὰ καθ' ἕκαστον ταλαντεύσῃ, καὶ τὸ τοῦ πολέμου ἔπεται πέραις.

ΚΕΦ. ιη'. Περὶ τοῦ, πότε δεῖ τὸν στρατηγὸν ἐκ δύο μερῶν τῶν πολε- P. 152
μίων παραδρομὴν ποιῆσαι.

- 10 Εἰ δὲ ἔτι ἐπιμεινουσιν οἱ πολέμιοι, ὅπερ ἀνελπιστόν ἐστι μετὰ τὸ οὕτως τραυματισθῆναι, τὰς χώρας ἡμῶν φωσσαιτικῶς πυρπολοῦντες, κατακαλοντές τε καὶ διαφθειρόντες, μηδαμοῦ εἰς κοῦρσον μήκοθεν τὸν λαὸν αὐτῶν τολμῶντες ἀποστέλλειν, 15 χρητὸν τὸν στρατηγὸν ἀξιόλογον δύναμιν εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῶν Β πολεμίων ἀποστεῖλαι, ἐν ᾧ αὐτὸς μὴ παρατρέχει· καὶ τοῖς ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων μιλίων τοῦ φωσσάτου παρεκτρέχουσιν ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐπιτίθεσθαι καὶ τραυματίζειν, πρὸς τὸ διακωλύειν αὐ- 20 τοὺς τροφὰς ἀναλαμβάνειν· ἵνα ὡς ἐκ τούτου σπάνιν ἔχοντες τροφῶν ἀναγκασθῶσιν ὑποστρέψαι. εἰ δὲ ὄρᾳς, ᾧ στρατηγέ, Fol. 398 r.
20 τοὺς πολέμιους ἔτι ἑαυτοὺς παραφυλάττοντας, καὶ μὴ πόρρῳ ἐξελάνειν τοὺς εἰς συλλογὴν χρεῶν ἀποστελλομένους παραχω- ροῦντας, καὶ ταύτην τὴν ἐνέδραν εἰς βλάβην αὐτῶν ἐπινοήσα-

multos eorum gladio conficies, plures in servitutum rediges, formidinemque ac terrorem illis magnum iniicies: ut non amplius imprudenter incurrere agros ac vastare audeant, contendantque potius domum redire. Haec, sicut a maioribus accepimus, et longinqui temporis usu edocti sumus, ita conscripsimus. Te autem convenit ad unius cuiusque rei probabilem eventum accommodari. Non enim ut hominum voluntates, sed ut summa providentia quidque ponderat, ita armorum exitus consequuntur.

CAP. XVIII. De eo, quando oportet ducem bipartito hostes insequi.

Si hostes diutius commorantur, tametsi id quidem parum credendum est de tam male habitis, factisque castris agros nostros incendiis ac vastationibus populantur, neque milites suos longius praedandi causa dimittere audent, debet dux firmam manum post terga hostium in alteram partem, ubi ipse non est, circummittere: et quicumque tria vel quatuor millia passuum a castris digrediuntur, a duobus lateribus eos aggredi ac vexare, frumentationibusque prohibere: ut sic cibariis destituti domum redire cogantur. Quod si vides, o dux, hostes magis etiam sibi cavere, neque frumentatum missis longius progrediendi potestatem facere, ad detrimentum illis inferendum illiusmodi insidias comparare debes. Considera globos ho-

σθαι δε. τὰ φοῦλκα διασκοπῆσαι τῶν πολεμίων, τὰ εἰς φυλακὴν
 Καυτῶν ἔξερχόμενα καὶ πόρρω τοῦ φωσάτου ἰστάμενα. καὶ οἶον
 ἔξ αὐτῶν βραδύτερον ὑποστρέφει εἰς τὰς σκηνὰς αὐτῶν, ἴσως
 καρτεροῦν ἕως οἱ τὰ πλησίον αὐτῶν χωρῖα ἀνερευνῶντες ἑταῖροι
 πρὸς τὰς σκηνὰς αὐτῶν ὑποστρέψουσι, κατ' αὐτοῦ ἐνεδρεῦσαι
 ἐπιείχθητι. καὶ δι' ἐμπείρων βιγλατόρων εἰ δυνατόν στοχάσασθαι
 τὴν ποσότητα τῶν εἰς τὸ φοῦλκον ἰσταμένων πολεμίων, καὶ τοί-
 των πλείονας μαχίμους ἄνδρας τῶν ἰπέων ἀπολεξάμενος λόγον
 γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς παρασκευάσεις, ἀρχηγὸν ἐν αὐτοῖς ἐφιστῶν
 ἀνδρεῖον καὶ ἐμπειρότατον. διορίσασθαι τε αὐτὸν ὄλιγους τινὰς
 Δ τοῦ ὑπ' αὐτὸν λαοῦ χιτῶνας ἀμφιάσασθαι γεωργῶν· συμμῖξαι
 τε αὐτοῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τινὰς τῶν ἀγροτῶν καὶ γεωργικῶν. ἀό-
 πλους δὲ πάντας εἶναι, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀσκέπους· τινὰς δὲ καὶ
 ἀνυποδέτους· ἐφίππους δὲ ἅπαντας, ξυλοκόντια κατέχοντας
 πάνυ κοντὰ, πρὸς τὸ ἀπατῆσαι τοὺς πολεμίους, καὶ δόξαν αὐ-
 τοῖς ἐμποιῆσαι, ὡς οὐκ εἴεν τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ γεωργοὶ τινες,
 Casarum ca- οἱ λεγόμενοι οἰκοφύλακες. μὴ πλείους δὲ τούτους εἶναι τῶν εἴκοσι.
 stodea. εἰσαγαγεῖν δὲ αὐτοὺς ἐν χωροῖς ἀνὰ ἕξ ἢ καὶ πλείονας πλησίον
 ἀλλήλων, ἔχοντας κτήνη τινὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωροῖς, εἴτε ὑπο-
 P. 153 ζῦγια εἴεν καὶ βόες, εἴθ' ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι. περὶ δὲ ἐνδε-
 κάτην ὥραν τῆς ἡμέρας διορίσασθαι αὐτοὺς ἐμφανισθῆναι τοῖς
 πολεμίους, ἀπὸ χωρίου εἰς ἕτερον χωρίον δρομαίως εἰσερχομένους
 καὶ περισπωμένους, ὅπως τὰ κτήνη αὐτῶν ἀναλάβωνται, καὶ
 πρὸς τὰ ὄχρωμάτα διασώσωσι. τούτους τοῖνυν ἦνίκα οἱ εἰς τὸ

11. ἀμφιάσασθαι. De hac forma vid. Albert. ad Hesych. I. 295. A.
 14. ξυλοκόντια. Sic verti cum Ducang. Gloss. I. col. 1024. nisi leg.
 ξυλακόντια.

stium, qui ad frumentatorum praesidium egressi longius a castris constiterunt. Quorum si quis tardius ad tentoria se recipit, praestolatus fortasse, donec commilitones, iuxta vicos perscrutati, in castra recesserint, hunc circumvenire propra. Ac si excubitoribus peritis adhibitis numerum hostium in hoc globo persistentium inire potes, per maiorem numerum virorum valentium ex equitibus electorum insidias adversarii faciendas curabis, delegato ad hoc praefecto strenuo ac peritissimo. Is paucos quosdam ex suis vestimenta rustica induere iubeat: his admisceat aliquot revera paganos atque agricolas. Omnes autem inermes esse debent, capitibus nudis, nonnulli etiam discalceati: cuncti equis insidentes, baculos gerentes admodum breves, ad fallendos hostes fidemque illis faciendam, non se esse de exercitu, sed paganos quosdam, qui casarum custodes appellentur. Neque esse debent plus viginti. Hos introducat in vicos, senos simul, aut etiam plures, ita ut non longe inter se distent, iumentaque habeant in ipais vicis, sive haec veterina sint ac boves, sive equi et muli. Hos iubeat, circa undecimam horam diei hostibus se in conspectum dare, et a vico ad vicum trepidanter discurrere satisque agere, quai pecora sua

φρούλον ἰσάμενοι πολέμιοι θεάσονται, τὰ μὲν τῶν κτηνῶν ἀ-
 τῶν παρέλκοντας, τὰ δὲ ἀπελαύνοντας, καὶ ἀγρότας εἶναι καὶ
 γεωργούς τούτους ὑποποτήσουσιν, ἀκρατῶς καὶ ἀφυλάκτως τού-
 τούς ἐπιδιώξουσι. διωκόμενοι δὲ οἱ τὸ σχῆμα τῶν οἰκοφυλάκων
 5 καὶ γεωργῶν ὑποδύντες, σπουδάσουσι καταλαβεῖν, ἐν ᾧ τὸ ἔγ-
 κρυμμα ἴσταται· καὶ τούτους οἱ πολέμιοι διώκοντες περιπεσοῦν· B
 ται τῇ ἐνέδρᾳ ἀπαραφυλάκτως. ἐπὰν δὲ τοῖς λοχίσασι προσεγ-
 γίσωσιν, εὐτάκτῳ φρενὶ καὶ ὁρμῇ κατ' αὐτῶν οἱ τοιοῦτοι ἐφορ-
 μήσαντες συρραγείτωσαν. καὶ δῆλον ὡς οὐκ ἀντιστήσονται κἂν
 10 πρὸς μικρὸν οἱ πολέμιοι· ἀλλὰ νῶτα δόντες πολλοὶ τούτων καὶ
 ἀναιρεθήσονται, καὶ δορυάλωτοι γενήσονται. εἰ δὲ σύγγυς ὁ
 γῶρος εἴη τῆς τῶν ἐχθρῶν στρατιῆς, ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα τελεῖται,
 καὶ πλήθος τοῦ λαοῦ τῶν πολεμίων εἰς ἐκδίχησιν τῶν διωκομένων
 ἔξιλθοι, χρῆ τὸν στρατηγὸν καὶ ὀπισθεν τῆς τοιαύτης ἐνέδρας
 15 καὶ ἕτερον λαὸν τόπον εἰς ἐπιτήθειον εἰς ἔγκρυμμα καταστήσει,
 ἀπέχον τῆς προτέρας ἐνέδρας μίλια δύο. καὶ εἶγε, ὡς ἔφημεν, C
 τοὺς ἐν τῇ πρώτῃ ἐνέδρᾳ λαὸς τῶν πολεμίων ἐπιδιώξει, οἱ τοῦ
 δευτέρου ἐγκρύμματος ἔξερχόμενοι κατ' αὐτῶν τοὺς μὲν οἰκίλους
 περισώσουσι, τοὺς δὲ πολεμίους κατατραυματίσουσι καὶ θανα- Fol. 399 r.
 20 τώσουσι. δεῖ οὖν τὴν τοιαύτην μηχανὴν, ᾧ στρατηγῆ, περὶ δυ- Qua hora
 σμὰς ἡλίου ἔξεργάσασθαι· ἵνα, ἐὰν πλήθη πολεμίων ἐπίθωνται diei aggre-
 τοῖς ἐν τῇ ἐνέδρᾳ, ἡ νύξ καταλαβοῦσα καὶ τὸν πόλεμον διαλύ- diendi ho-
 σασα, ἀβλαβῆ τὸν ὑπὸ σὲ λαὸν διατηρήσῃ. stes.

8. φρενί. Fort. φορῆ. 17. λαὸς] λαοὺς codd.

inde repetere inque loca munita compellere velint. Hostes globatim excu-
 bantes, ubi hos partim pecora sua protrahentes, partim ante se agentes
 conspexerint, agricolas eos et paganos esse rati, effuse atque temere illos
 persequentur. Hi qui custodum et agricolarum personam susceperunt,
 si agitantur, festinabunt locum assequi, ubi latentes copiae consederunt:
 quos hostes persequentes, imprudentes in insidias incident. Nam ubi his
 appropinquarint, nostri animo motuque composito coorti illis occurrant.
 Ibi perspicuum est, ne tantisper quidem restituros hostes: sed fuga facta
 multi eorum et interibunt, et captivi fient. Si tamen a loco, ubi haec ge-
 runtur, acies hostium propius abest, adversarii que magna multitudine ad
 tuendos suos fugientes se effundunt, debet dux a tergo harum insidiarum
 alteram manum loco idoneo collocare, in latibulo, quod a prioribus insidiis
 duo millia passuum absit. Ac si, ut praediximus, milites priorum insidia-
 rum vis hostium persequitur, qui in altero latibulo sunt, evolantes in illos,
 tum commilitones servabunt, tum adversarios damno et morte afficient.
 Quo commento, o dux, sub occasum solis oportet uti: ut, etiamsi vis hostium
 insidiatores urgeat, tamen nox superveniens diremto praelio incolumem tuam
 manum servet.

D ΚΕΦ. ιθ'. Περὶ καταστάσεως καὶ ἐξοπλίσεως καὶ γυμνασίας στρατοῦ.

Εἰ δέ γε θαυρῶρήσουσι κοῦρσον διαχωρίσαι, εὐφρῶς δεῖ σε τούτους ἐπιτηδεύουσθαι, ἀποστέλλοντα τῶν ὑπὸ σέ τινα ἀνδρείας καὶ ἐμπειρία κεκοσμημένον, μετὰ καθωπλισμένου λαοῦ καὶ ἐξαρκούντος, τοὺς διεσκεδασμένους τῶν πολεμίων κατατρέχειν, καὶ ἀναιρεῖν, καὶ δεσμώτας ποιεῖν. σοῦ δὲ μηδέποτε καταλνέτω ἡ⁵ παράταξις· ἵνα, εἰ συμβῆ φούλκοις πολεμίων περιτυχεῖν πλήθος

P. 154 ἔχουσι λαοῦ, πρὸς φυλακὴν δηλαδὴ τῶν ἐξελεθόντων πολεμίων ἐπακολουθοῦσι, τὴν ἰδίαν ἔχων παράταξιν συνισταμένην, πόλεμον μετὰ τοῦ φούλκου συνάπτων στρατηγικῶς καὶ ἐμπειρῶς, ὡς ἐξεθέμεθα, καταγωνίσῃ τούτους, καὶ τελείῃ παραδώσῃς ἀφρα-10 νισμῶ. ταῦτα δὲ εἰς τὴν σὴν ἀσφάλειαν, ὧ στρατηγέ, καὶ τοῦ λαοῦ φυλάττεσθαι ὑπεμνήσαμεν, εἴγε ὀλιγοστόν ἐστι τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα, καὶ εὐαρδίθμητον, καὶ τοῦ τῶν πολεμίων πολὺ ἐλαττούμενον. εἰ δὲ περὶ τὰς ἑξ ἢ πέντε χιλιάδας ἀπαριθμεῖται τὸ ὑπὸ σέ μάχιμον, μᾶλλον κατὰ πρόσωπον ἀντιτάξουσθαι τοῖς πο-15 λεμίοις ἐπιείχθητι. καὶ οὕτως διὰ μηχανικῶν στρατηγημάτων καὶ

B ἐπιτηδεύσεων, εἰ χρῆ, καὶ ἀδοκῆτων κατ' αὐτῶν ἐπιθέσεων, καὶ εἰ καλῶς καὶ ἐμπειρῶς τὸν κατ' αὐτῶν μηχανίση πόλεμον,

Fol. 399 v. ἔχων τὴν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀκαταμάχητον βοήθειαν συναπαμύνουσαν, μεγάλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν νίκης ἐργάση τρόποια. 20 οὐκ ἐνὸν δὲ ἄλλως στρατηγικῶς καὶ ἐμπειρῶς πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευασθῆναί σε, εἰ μὴ πρότερον ἐξασκήσης καὶ ἐκπαιδεύσης τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα, ἐθίζων αὐτὸ καὶ ἐγγυμνάζων εἰς τε

1. εὐφρῶς] ἀφρῶς codd. 18. καὶ εἰ. Sic codd.

CAP. XIX. De statu, armatura et exercitatione militum.

Sed si audent catervatim praedatores a se disparare, debes hos solertia adhibita invadere, misso uno de illis qui sub te militant, homine virtute atque usu praedito, cum armata manu quae sufficiat, hostes dispersos insectari, occidere, captivos facere. Neque tamen tu tuam aciem solvas: ut si accidit, te in globos hostium numero valentes incidere, qui praesidii causa praedatores insecuti sint, tua acie instructa, praelioque cum globo illo, bonorum ducum more ac perite, ut exposuimus, commisso, expunges illos, et funditus ad interuersionem deleas. Haec tuae, o dux, militumque tuorum salutis conservandae causa monuimus, si quidem tuae copiae parvae sunt, et tenues, ut hostiles illis plurimum praestent. Sed si sub signis tuis numerantur sex aut quinque millia armatorum, magis a fronte adoriri hostes contendito. Et sic callidis consiliis et commentis, si opus est, tum etiam insperatis procursationibus, recte ac perite bellum adversus eos administrans, si habes insuper Christi Dei nostri invictum auxilium pro te propugnans, ex victoria contra hostes magna constitues tropaea. Quamquam fieri non potest, ut caeteris rebus imperatore ac scienter ad bellum te pares, nisi prius exercueris atque erudieris copias tuas, subigens atque

τὴν τῶν ὄπλων μεταχειρίσιν, καὶ πόνων καὶ ταλαιπωριῶν τὸ δρι-
μύ τε καὶ ἐπίπονον καρτερεῖν· καὶ μὴ χαννότητι καὶ ῥαθυμίᾳ,
μέθῃ τε καὶ τρυφαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις ἄσωταῖς τὸ ἑαυτῶν πᾶν
ἐπιτρέπειν. προσήκει γε μὴν, τὰς τε ῥόγους αὐτῶν καὶ σιτηρέσια

Milites in
honore ha-
bendi.

5 ἀνελλιπῶς τούτους λαμβάνειν· ἄλλας τε δωρεὰς καὶ εὐεργασίας, C
πλείους τῶν ἐθίμων καὶ διατετυπωμένων· ἵνα τὸ ἀνευδεῆς ἔχοντες

ἐκ τούτων δύνωνται καὶ ἵππους καλλίστους ἐπικτῦσθαι, καὶ τὰς
ἄλλας αὐτῶν πανοπλίας, καὶ χαιρούση ψυχῇ, καὶ προθύμῳ καὶ
ἀγαλλομένη καρδίᾳ προκινδυνεύειν αἰρῶνται τῶν βασιλέων ἡμῶν

10 τῶν ἁγίων, καὶ παντὸς τοῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος. τὸ δὲ
κρεῖττον πάντων καὶ ἀναγκαιότερον, ὅπερ τὸ πρόθυμον αὐτῶν
διεγείρει, καὶ τὴν ἀνδρείαν αὔξει, καὶ τῶν ἀτολήτων ἔρεθίζει
κατατολμᾶν, τὸ τελείαν ἔχειν ἑλευθερίαν τὰς ἑαυτῶν οἰκίας καὶ D

τῶν ὑπηρετουμένων αὐτοῖς στρατιωτῶν, καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς
15 ἅπαντας. τοῦτο γὰρ ἀρχῆθεν καὶ ἀπὸ παλαιοῦ εἰς αὐτοὺς καὶ
συνετηρεῖτο καὶ διεφυλύττετο· καὶ εὐρήσεις τοῦτο νενομοθετημέ-
νον παρὰ τῶν πάλαι ἁγίων καὶ μακαρίων βασιλέων, καὶ ἐν τοῖς

τακτικοῖς βιβλίοις αὐτῶν ἐγγεγραμμένον. πρὸς δὲ γε τῇ ἑλευθε-
ρία χρητὴ αὐτοὺς καὶ τῆς δεούσης ἀπολαύειν τιμῆς, καὶ μὴ κατα-

20 φρονεῖσθαι καὶ ἀτιμοῦσθαι. ἀισχύνομαι γὰρ εἰπεῖν, καὶ τῷ-Fol. 400 r.
πιεσθαι τοὺς τοιοῦτους ἄνδρας, τοὺς μὴ προτιμῶντας τῆς

ἰδίας ζωῆς ὑπὲρ θεραπειᾶς τῶν ἁγίων βασιλέων, καὶ τῆς τῶν P. 155
Χριστιανῶν ἑλευθερίας καὶ ἐκδικήσεως· καὶ ταῦτα παρὰ φορο-

20. ἀτιμοῦσθαι. Sic pro ἀτιμᾶσθαι, ut paulo post 155. A. lin. 9.

docens illas tum tractandis armis, tum in acerbitatibus ac molestiis laborum
aerumnarumque perferendis: ne mollitiei, ignaviae, temulentiae, luxuriae,
reliquis nequitiiis totos se tradant. Convenit item, ut rogas atque fru-
mentationes plenas accipiant; insuperque donativa et largitiones, ultra
consuetas ac praescriptas: ut sic necessitates suas nacti inde et equos opti-
mos et armaturam reliquam comparare sibi possint, et laeta mente, parato
atque erecto animo pro sacris Imperatoribus nostris universaque republica
Christiana periculis obiiicere sese velint. Sed omnium optimum atque ma-
xime necessarium, quod excitat eorum alacritatem, auget virtutem, stimulat
demum, ut vel non audenda efficere conentur, illud est, ut non solum
ipsorum et militum sibi ministrantium domus, sed etiam universi eorum
necessarii, omnium rerum immunitatem habeant. Haec a principio anti-
quitus servabatur circa illos consuetudo, ac permanebat: id ipsum a pri-
scis Imperatoribus, sacris ac beatis illis quidem, et pronunciatum, et in
libris militaribus eorum scriptum reperies. Praeter immunitatem opus etiam
est, ut debitum honorem percipiant, neque despiciantur, aut iniuriam pa-
tiantur. Nam pudet me dicere, vel verberari eiusmodi viros, qui vitam
ipsam minoris ducant, modo sacris Imperatoribus officium suum praesentent,
Christianosque liberent et ulciscantur: idque ab exactoribus misellis, qui

λόγων ἀνθρωπαρίων, καὶ μηδεμίαν τῷ κοινῷ προξενούντων ὠφέ-
 λειαν, ἀλλ' ἢ μόνον ἐκπιεζόντων καὶ ἐκτριβόντων τοὺς πένητας,
 καὶ ἐξ ἀδικίας καὶ πολλῶν αἱμάτων πενήτων ἑαυτοῖς πολλὰ τύλα-
 τα χρυσοῦ ἐπισυναγόντων. δεῖ δὲ αὐτοὺς μηδὲ παρὰ τῶν θεμα-
 τικῶν κριτῶν ἀτιμοῦσθαι, καὶ ὡς ἀνδράποδα κατασύρεσθαι καὶ 5
 μαστίλλεσθαι, δεσμὰ τε καὶ κλοιά (ὡ τῆς συμφορᾶς) περιτίθεσθαι
 τοὺς ἐκδίκους καὶ, μετὰ Θεὸν, σωτήρας Χριστιανῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν
 Β ἁγίων βασιλέων καθ' ἐκάστην, ὡς εἰπεῖν, ἀποθνήσκοντας· αὐτοῦ
 τοῦ νόμου παρακελεύοντος, ἕκαστον ἄρχοντα τοῦ ἰδίου λαοῦ ἐξου-
 σιάζειν, καὶ τούτους κρίνειν. καὶ τίνος ἑτέρου ἄρα λαὸς οἰκείος 10
 ὁ τοῦ θέματος, εἰ μὴ μόνον τοῦ στρατηγοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς ὁ
 ἄγιος ἐν αὐτῇ προχειρίζεται; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαιο-
 τάτων Ῥωμαίων καὶ τοῦ νόμου τὴν τοῦ ἰδίου θέματος ἐξουσίαν ὁ
 στρατηγὸς ἐκέκτητο, κρίνων τοὺς ἐγκαλοῦντας ἐπὶ στρατιωτικοῖς
 πράγμασι, καὶ διοικῶν τὰ ἐν τῷ θέματι ἀνακίπτοντα, ἔχων συν- 15
 εργὸν τὸν κριτὴν καὶ παρ' αὐτοῦ συνεργούμενος· συνεργῶν δὲ
 καὶ τῷ πρωτονοταρίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰς τοῦ δημοσίου δου-
 κλείας ἐγκεχειρισμένοις. εἶχε δὲ καὶ ὁ τουρμαρχὴς τῆς ἰδίας αὐτοῦ
 τούρμας παρὰ τοῦ νόμου καὶ τῆς βασιλικῆς προστάξεως ἐπ' ἐξ-
 ουσίας τὰς κρίσεις, κατὰ τοὺς ἐπικρατήσαντας τύπους καὶ τὰ 20
 τούτων προνόμια. εἰ μὲν οὖν τὴν πάλαι κατάστασιν ὁ τῶν ἁγίων
 βασιλέων λάβη στρατὸς, καὶ τὰ λυποῦντα καὶ εἰς πέναν αὐτοὺς
 ἄγοντα πόρρω γένωνται τούτων· μεγάλην λήφονται προθυμίαν,
 καὶ χαρὰν, καὶ ἀγαλλίασιν· καὶ γενναιότεροι καὶ εὐτολμώτεροι
 ἔσονται, ἀκαταγώνιστοί τε καὶ ἀκαταμάχητοι τοῖς πολεμοῖς ὁθθή- 25

Dux olim iu-
 dex in cau-
 sis militari-
 bus.

Fol. 400 v.

nullam reipublicae utilitatem afferant, nisi quod exspolient solum et conte-
 rant egentes, eque iniuriis ac sanguine pauperum plurimo grande auri pon-
 dus redigant. Nec magis oportet, ut a iudicibus provincialibus contumelia
 afficiantur, servorumque instar trahantur, pulsentur, in vincula et boias
 (o rem odiosam) coniciantur vindices et, post Deum, servatores Christia-
 norum, pro sacris Imperatoribus prope dicam quotidie occumbentes: ipsa
 lege iubente, ut praefectus in suas quisque copias imperium habeat, eas-
 que iudicet. Et cuiquam milites provinciales proprii sunt, nisi duci soli,
 quem divinus princeps ea in provincia constituit? Quamobrem etiam ab an-
 tiquissimis Romanis auctoritas duci in sua provincia lege erat data, ut actio-
 nem intendentes in causis militaribus iudicaret, natasque in provincia li-
 tes administraret, simul assidente et adiuvante iudice: utque ipse et pro-
 tonotario et reliquis, qui magistratus civiles haberent, operam tribueret.
 Item turmarcha in causis suae turmae ex lege edictoque principali iudicium
 exercebat, secundum formulas tunc usitatas, atque praerogativas illorum.
 Quod si reponitur in pristinam conditionem divinorum principum exercitus,
 quaeque in luctum egestatemque detrudunt milites, procul ab illis remo-
 ventur: miram capient alacritatem, hilaritatem, laetitiam: strenuiores et
 audaciores erunt: inexpugnabiles et invicti adversarii existent. Quibus

σονται. καὶ πούτων οὕτως γινομένων, οὐ μόνον τὰς ἰδίας οἱ ἄγιοι ἡμῶν βασιλεῖς ἐκδικήσουσι χώρας, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας πλείστας τῶν πολεμίων καθυποτάξουσιν. D

ΚΕΦ. κ'. Περὶ τῶν ἐγχερονιζόντων πολεμίων κατὰ τῆς χώρας ἡμῶν, ἵνα ὁ ἡμέτερος στρατὸς κατὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἐπίλθῃ.

Τῶν πολεμίων μετὰ μεγάλης καὶ βαρείας δυνάμεως τὰς χώρας ἡμῶν περιπολούντων, ἐκτριβόντων τε, καὶ ἀφανιζόντων, P. 156 καὶ πολιορκίας κάστρων διαμελετώντων· φυλαττομένων δὲ, τοῦ μὴ παρὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἐνεδρευθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτοὺς ἐνεδρεῦσαι μηχανωμένων· εἰ μὴ ἀξιόλογος Ῥωμαϊκῆ δύναμις εἰς ἀντιπαράταξιν τούτων ἔστι, δυναμένη τούτους καταγωνίσασθαι· τοῦτο δεῖ σε, ὦ στρατηγέ, διαπράξασθαι, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις γέγονε, καθὼς ἢ συντεθεῖσα στρατηγικῆ βίβλος παρὰ τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως Λέοντος διαλαμβάνει. Ἡ καὶ οἱ ἐντυχόντες σαφῶς τὰ περὶ τῶν λεχθησομένων ἐπίστανται. τὸ γὰρ κατ' ἐκείνο καιροῦ ὁ τῶν Κιλικῶν Β 15 ἄπυς λαὸς μετὰ βαρείας δυνάμεως κατὰ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν ἐξελθὼν, καὶ τὸ κάστρον Μισθείας σφοδρῶς πολιορκῶν, τῷ τηλικαῦτα ἀρχηγῷ τοῦ στρατοῦ ὁ βασιλεύων προστέταξε, μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων κατὰ τῆς τῶν Κιλικῶν χώρας ἐπι- Fol. 401 r. στρατεῦσαι· δύο δὲ τῶν στρατηγῶν, τοῦ τε Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ 20 Ὀψικίου, ὑπολείπεσθαι, τοῦ πρὸς ἐκδίκησιν, ὡς οἶόν τε, τοῦ

5. περιπολούντων. Fort. περιπολούντων. 13. διαλαμβάνει. Vid. Leonis Tactic. inter Opp. Meurs. edit. Lami, VI. 775. B. et Constantini Tact. ibid. 1375. C.

ita constitutis, sancti Imperatores nostri non modo suas provincias tuebuntur, verum etiam alias plurimas, quae hostibus obtemperant, sibi subiiciunt.

CAP. XX. De adversariis, si diutius in regione nostra morantur, ut exercitus noster in illorum fines transeat.

Quod si hostes cum magno gravique exercitu provincias obeant, venient, exinaniant nostras, obsessiones oppidorum facere in animo habeant, caveantque praeterea, ne ab exercitu Romano insidiis petantur, ipsique potius ad faciendas illi insidias intenti sint: si non idoneae copiae ad castra contra faciendam suppetant, quae pellere eos possint: illud te oportet, o dux, exsequi, quod idem superiore memoria factum est, sicut liber demonstrat, quem de ducis officio Leo, celebratae memoriae sapientiaeque princeps, confecit. Quem qui legerint, praeclare quae dicturi sumus intellegant. Illo enim tempore, cum tota Cilicum gens maximis copiis efferebisset in provinciam Orientalem, castellumque Mistheae summa vi oppugnaret, ei qui tunc exercitui praeerat mandavit Imperator, ut cum laterculis numerisque in Cilicum fines se inferret: duos autem duces, Anatolici et Opsicii, post se relinqueret, qui ad servandum pro facultate castellum re-

Leo Diaconus.

τε κάστρου καὶ τῆς λοιπῆς χώρας τοῖς πολεμίοις ἀντακαθίστασθαι. ὁ μόντοι τῶν στρατευμάτων δημαγωγὸς (ἦν δὲ τότε Νικηφόρος ὁ ἐπίκλην Φωκῆς), διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς τοῦ Μαυριανοῦ λεγομένης κατὰ τῆς χώρας Ἀδάνης τὴν ἐπέλευσιν ποιησάμενος, λείαν ὅτι πλείστην ἠλάσατο. τούτῳ πρὸς συνάντησιν λαὸς ὁ τῆς Ἀδάνης ἐξήλθε, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντιταξάμενοι, ἅμα τῷ συμπεσεῖν ἀλλήλοις νῶτα μεταβαλόντες οἱ τοῦ Ἰσμαήλ ἀκόσμῳ φυγῇ καὶ σποράδην εὐθὺ τῆς πόλεως ὤρμησαν. ὁ δὲ γε τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος ὄσους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἕνδον πυλῶν γενέσθαι μὴ δυνηθέντας εὔρε, τοὺς μὲν μαχαίρα 10 συνέκοψε, τοὺς δὲ πρὸς δουλείαν ἠγάγετο. τοῦ δὲ ὕστερος ἐγγύδι στρατοπεδευσάμενος, ἀμπελώνων καὶ δένδρων τὰ ἔγκαρπα ἄπαντα κατατεμῶν, τό, τε περίεξ τῆς πόλεως λαμπρόν τε καὶ εὐκόσμον ἀπημαύρωσε. τῇ δὲ ὕστεραία ἄχρι θαλάσσης ἐπιδραμῶν ὁ λαὸς αὐτοῦ, αἰχμαλωσίαν ὅτι πλείστην καὶ κτήνη πάμπολλα ἀναλαβόμενος, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁδοιπορήσας, ἐν τῷ Κύδνῳ ποταμῷ, ὃς Ἰέραξ ἐγχωρίως κέκληται, ἔξωθεν τῆς γαφύρας, ἐν ἧ ἡ ὁδὸς πρὸς Ἄδανα φέρει, ἠπλήκωσε. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἀπάρας 15 ἐκείθεν, τὴν ἰδίαν καταλήψεσθαι ἐπορεύετο. τὴν τῶν Ῥωμαίων τοίνυν οἱ τὴν Μίσθειαν περικαθήμενοι πολέμιοι κατὰ τῆς ἑαυτῶν 20 χώρας ἐπίθεσιν ἀκουτισθέντες, τὴν πολιορκίαν λύσαντες τάχει P. 157 πολλῶ πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ἰδίας χώρας ὑπέστρεψαν. ἀλλ' ἄπρακτῆσαντες τῶν ἀμφοτέρων διήμαρτον. ὁ γὰρ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος μετὰ πολλῶν σκύλων τε καὶ λαφύρων καὶ ἀνδραπόδων διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Καρυδίου λεγομένης τὰ Ῥω- 25

liquamque regionem hostibus obsisterent. Ita summus copiarum nostrarum dux (is erat tunc Nicephorus cognomento Phocas), per viam quae Mauriani dicitur in agrum Adanensem facta impressione, praedas ingentes cepit. Cui Adanenses obviam egressi, ad duo millia passuum ab oppido instructa acie, simul atque concurrerunt, terga vertentes Ismaelitae effusa fuga disiecti recta ad oppidum contenderunt. Quorum quotquot Romanorum exercituum dux deprehendit, qui intra portas se conlicere non potuissent, eorum partim in hostium numero habuit, partim in servitutum abduxit. Castris dein propter oppidum positus, exciso omni vinearum et arborum foetu, nitorem locorum circa oppidum amoenitatemque delevit. Postridie eius diei ad mare usque pervadens exercitus, captivos quam multos nactus pecorumque multitudinem, nullam partem diei itinere intermisit, ad Cydnum flumen, quod Hierax ab accolis vocatur, ultra pontem, per quem iter Adanam versus est, conedit. Inde profectus postridie ad suos fines recipere se coepit. Hostes Mistheam circumsidentes, cum de Romanorum in suam regionem impressione audissent, obsidione soluta magna celeritate ad suum agrum tuendum reverterunt. Sed inani labore suscepto utraque spe frustrati sunt. Nam dux exercituum Romanorum cum spoliis, praedis, mancipiis permultis, per viam, quae Carydii

μαίων ἤδη κατέλαβε. πρὸς τούτῳ δὲ καὶ οἱ στρατηγήσαντες τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Καππαδοκίας ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, τῶν Ταρσι-
 τῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς χώρας τὴν ἐξέλευσιν ποιουμένων, δι'
 ἄλλης ὁδοῦ ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν εἰσερχόμενοι, ποτὲ μὲν αὐτοὶ
 5 ἐκεῖνοι, ποτὲ δὲ τινὰς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἀποστελλόντες, κατὰ τὸ
 ἔγχωρον τούτους κατετραυμάτιζον. ὁ δὲ γε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Β
 Λυκανδοῦ καὶ τῶν ἐκεῖσε ἀκριτικῶν θεμάτων ἐγκλωρισμένος ἐν
 τοῖς αὐτοῖς χρόνοις, ὁσάκις ἂν Ἀλήμ ὁ υἱὸς τοῦ Χαμβδᾶ κατὰ Alim Cham-
 Ῥωμανίας τὴν ἐξέλευσιν ἐποίησατο, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ χρείας bdani F.
 10 ἀναγκαίας αὐτὸν κατεπειγούσης μετέβη, κατὰ τῆς χώρας τοῦ Χά-
 λεπε καὶ τῆς Ἀντιοχείας ἐπιτιθέμενος, μεγάλην ἐν αὐτοῖς βλά-
 βην εἰργάζετο· καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ ἀρχηγούς τῶν
 φωσάτων, μεγάλους καὶ περιφανεῖς, δορυαλώτους εἶλε, καὶ
 τοὺς τούτων μαχιμούς ἄνδρας, καὶ πλείστα φρούρια. τὸ αὐτὸ
 15 δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Κιλικίων χώρα διεπράττετο, ὡς τῇ Λυκανδοῦ
 συνορούσῃ. καὶ αὐτοὺς τοίνυν, ὡς στρατηγέ, ὅτε μετ' ἐπιτη- C
 δεύσεως καὶ ἐνέδρας τραυματίζειν τοὺς πολεμίους ἀπορήσεις, διὰ
 τὸ ἑαυτοὺς ἐπιμελῶς ἀσφαλλέσθαι καὶ παραφυλάττειν· οὐτ' αὖ Fol. 402 r.
 πάλιν ἀξιόλογον ἔχεις δύναμιν, πρὸς τὸ φανερώς αὐτοῖς ἀντιμά-
 20 χεσθαι· τοῦτο δεῖ σε διαπράττειν· καὶ εἴτε αὐτὸν σὲ κατὰ τῆς
 χώρας τῶν πολεμίων ἐπέλυσθαι, καταλιμπάνοντα ἄνδρα τῶν ἄλ-
 λων στρατηγῶν ἀξιολογώτερον, μετὰ καὶ στρατεύματος τοῦ πρὸς
 παραδρομὴν καὶ πρόνοιαν τῶν θεμάτων ἐξικανοῦντος· εἴτε, σοῦ

7. ἐγκλωρισμένος. Fort. ἐγκλωρισμένος. 15. εἰς — συνορούσῃ]
 ὥστε νικᾶν αὐτῷ συνορούσαν codd.

vocatur, ad Romanos se fines recepit. Praeter haec Anaticorum quoque Cappadociaeque duces superiore memoria, quando Tarsenses in agrum Romanum impressionem fecerant, per aliam viam in illorum regionem ingressi, modo per se ipsi, modo per quosdam suorum eo missos, pro facultate illos vexaverunt. Eadem tempestate is, cui Lycandi erat provinciarumque limitanearum, quae ibi sunt, commissa cura, quotiescunque Alim Chambdani filius vel in Romanos fines irruptionem faciebat, vel in sua ipse regione, causa necessaria urgente, castra mutabat, Chalybonensem et Antiochinum ingressus agrum, magnum partibus illis detrimentum afferebat: in potestatemque redigebat suam Alimi propinquos, castris praefectos magnos ac spectabiles homines, eorumque milites, viros fortes, et castella numero plurima. Quod idem in Ciliciensi fiebat tractu, quippe qui Lycando sit finitimus. Quapropter, o dux, siquando industria insidisque tuis male habere non potes hostes, quod ipsi se diligenter communiant ac tueantur: neque magis idoneas habes copias, ut aperto Marte decertare possis: id quod diximus facere te oportet: et vel te ipsum in adversariorum limites inferre, relicto praestantissimo ex praefectis tuis, cum manu quae ad inse- quendos hostes tuendasque provincias sit satis: vel, si tu ipse hostes se-

τῆς μάχης ἐκλειοπέτων, οὐ τὰ κακῶν ἔσχατα τούτοις συμβήσεται; εἰ δὲ, ὅπερ πάντῃ ἀνέλπιστόν ἐστιν, ἰσχύσωσιν οἱ πολέμιοι ἀντι-
Bστῆναι, πάσης αὐτῶν τῆς δυνάμεως ἐν τῷ τοιοῦτῳ πολέμῳ παρα-
 γενομένης, καὶ καρτερὰ μύχη γένηται πανστρατὶ αὐτῶν μαχομένων,
 διὰ τὸ τὴν ἦτιαν αὐτῶν ἀνακαλέσασθαι, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον 5
 τοῦτο συμβῆ· δεῖ τὸν τοῦ στρατοῦ ἀρχηγὸν ἀπὸ συνθήματός τι-
 νος καὶ διορισμοῦ καὶ σάλπιγγος ἀνακλητικῆς διαχωρίσαι τοὺς οὐ-
Recessus
non cursim
faciendus.
 κείους τῆς ἐκ χειρῶν μάχης, νῶτα διδόντων αὐτῶν (πλὴν μὴ οὖν
 ἔλασία καὶ φρυγῆ ἀκόσμου, ἀλλ' εὐτάκτως), ἐρεθίζεν τε τοὺς πο-
 λεμίους πρὸς δίωξιν. ἐπιχειμένων δὲ τῶν παρατάξεων τῶν πολε-
Cμίων καὶ διωκουσῶν, τῇ μελλοῖσι ἐνέδρα περιπεσοῦνται. καὶ διω-
 κόμενοι ἐν ἐνὶ μέρει τῆς ἐνέδρας, ὡς ἔφημεν, διερχόμενοι, ὑπό-
 ταν κατ' αὐτῶν οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐνέδρᾳ ὄντες ὀρμήσωσιν, ὑπο-
 στρεφείσθωσαν παραντίκα καὶ οἱ διωκόμενοι, καὶ εὔρεθῆσονται
 ἐκ δύο μερῶν τοῖς πολεμοῖσι μαχόμενοι· καὶ πολλὴν τοῦτο τῷ 15
 στρατῷ προξενίσει τὴν ὠφέλειαν. εἰ οὖν οἱ διώκοντες ἄχρι τῆς
 ἐνέδρας καταλάβωσι, καὶ ἀπροόπτως ταύτῃ περιπέσωσι, καὶ
Fol. 397 v. τολμηρῶ καὶ ἀνδρείῳ ὀρμήματι ἀπὸ τοῦ ἐγκρούμματος κατ' αὐ-
 τῶν ἐφορμήσωσι, τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι κατὰ κράτος τούτους
 ἠττήσουσι, καὶ μέγα κλέος ἑαυτοῖς περιποιήσονται. εἰ δὲ διὰ τινα 20
 σφάλματα μὴ τελείως δυνήθωσι τῶν παρατάξεων τῶν ἐχθρῶν
 περιγενέσθαι, ὡς δύνανται βαρεῖαν ἐχόντων, καὶ ἰσχυρῶς παν-
Dστρατὶ αὐτῶν μαχομένων, ἔχων καὶ τὸ πεζῶν στρατεύμα συμμα-
 χούντων σοι, οὐ μᾶλλον αὐτῶν ὑπερισχύσεις. καὶ εἰ μὴ κατὰ
 κράτος ἠττηθῶσιν, ἀλλ' οὖν πολλοὺς αὐτῶν μαχαίρας ἔργον 25

sis hominiibus multo labore pugnae deficientibus, non extrema illis mala ac-
 cident? Si tamen, quod prorsus improbable est, hostes, universa eorum
 multitudo in hunc conflictum se demittente, obsistere valent, fitque, omni-
 bus illorum copiis pugnantibus, acre praelium, quod detrimentum acce-
 ptum sarcire student, videturque praeter expectationem res casura: debet
 tunc dux exercitus signo aliquo ac mandato, perque tubam receptui canen-
 tem, suos cominus instantes revocare, ita ut terga dent (neque tamen id
 cursim et fuga effusa, sed ordinate), hostesque ad persequendum allicere.
 Ita acies hostium incumbentes seque proruentes in maiores insidias inci-
 dent. Fugientes, ab uno latere latibuli, sicuti diximus, praetervecti, ubi
 in hostem maiores insidiae consurrexerunt, ipsi quoque protinus se con-
 vertant, infestaque signa adversariis utrinque inferuntur: quod magno adiu-
 vamento erit exercitui. Insequentes si usque ad insidias prorecti temere in
 illas irruant, nostri, audaci atque strenuo impetu ex latebris in illos provo-
 lantes, Christi gratia magnifice illos superabunt, magnamque gloriam con-
 sequentur. Quod si propter quaedam errata penitus fundere acies hostium
 non potuerunt, quod multitudine infinita copiisque omnibus congregatis
 acriter praeliabantur, tamen, quod peditatum habes simul signa inferen-
 tem, melius tu quam illi rem geres. Neque si prorsus debellas, at denique

ποιήσης, πλείονας δὲ τούτων καὶ ἀνδραπόδων λόγῳ κατάσχης, καὶ φόβῳ μεγάλῳ καὶ καταπλήξει ὑποβληθῶσιν· ὡς μηκέτι τολμῶν ἀδεῶς τὰς χώρας κατατρέχειν καὶ ληΐζεσθαι, μᾶλλον δὲ σπεύσουσι τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν. καὶ ταῦτα μὲν, καθὼς οἱ πρὸ 5 ἡμῶν ἡμῖν παρέδωκαν, καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ μακροῦ χρόνου ἐμπειρία, συνεγραψάμεθα. σοὶ δὲ πρὸς τὴν εἰκὸς ἐπερχομένην περίστασιν προσήκει διαγενέσθαι. οὐ γὰρ ὡς αἱ τῶν ἀνθρώπων βουλαί, ἀλλ' ὡς ἡ ἄνωθεν πρόνοια τὰ καθ' ἕκαστον ταλαντεύσῃ, καὶ τὸ τοῦ πολέμου ἔπεται πέρασ.

ΚΕΦ. ιη'. Περὶ τοῦ, πότε δεῖ τὸν στρατηγὸν ἐκ δύο μερῶν τῶν πολεμίων παραδρομὴν ποιῆσαι. P. 152

- 10 Εἰ δὲ ἔτι ἐπιμένουσιν οἱ πολέμιοι, ὅπερ ἀνελπιστόν ἐστι μετὰ τὸ οὕτως τραυματισθῆναι, τὰς χώρας ἡμῶν φωσσαιτικῶς πυρπολοῦντες, κατακαίοντές τε καὶ διαφθείροντες, μηδαμοῦ εἰς κούρσον μήκοθεν τὸν λαὸν αὐτῶν τολμῶντες ἀποστέλλειν, 15 πολέμιων ἀποστεῖλαι, ἐν ᾧ αὐτὸς μὴ παρατρέχει· καὶ τοῖς ἀπὸ τριῶν ἢ τεσσάρων μιλίων τοῦ φωσσάτου πυρεκτρέχουσιν ἔνθεν κάκειθεν ἐπιτίθεσθαι καὶ τραυματίζειν, πρὸς τὸ διακυλύειν αὐτοὺς τροφὰς ἀναλαμβάνειν· ἵνα ὡς ἐκ τούτου σπάνιν ἔχοντες τροφῶν ἀναγκασθῶσιν ὑποστρέψαι. εἰ δὲ ὄρῃς, ᾧ στρατηγῆ, Fol. 398 r.
- 20 τοὺς πολεμίους ἔτι ἑαυτοὺς παραφυλάττοντας, καὶ μὴ πόρρῳ ἐξελαύνειν τοὺς εἰς συλλογὴν χρεῶν ἀποστελλομένους παραχωροῦντας, καὶ ταύτην τὴν ἐνέδραν εἰς βλάβην αὐτῶν ἐπινοήσου-

multos eorum gladio conficiēs, plures in servitutem rediges, formidinemque ac terrorem illis magnum iniicies: ut non amplius imprudenter incurrere agros ac vastare audeant, contendantque potius domum redire. Haec, sicut a maioribus accepimus, et longinqui temporis usu edocti sumus, ita conscripsimus. Te autem convenit ad unius cuiusque rei probabilem eventum accommodari. Non enim ut hominum voluntates, sed ut summa providentia quidque ponderat, ita armorum exitus consequuntur.

CAP. XVIII. De eo, quando oportet ducem bipartito hostes insequi.

Si hostes diutius commorantur, tametsi id quidem parum credendum est de tam male habitis, factisque castris agros nostros incendiis ac vastationibus populantur, neque milites suos longius praedandi causa dimittere audent, debet dux firmam manum post terga hostium in alteram partem, ubi ipse non est, circummittere: et quicumque tria vel quatuor millia passuum a castris digrediuntur, a duobus lateribus eos aggredi ac vexare, frumentationibusque prohibere: ut sic cibariis destituti domum redire cogantur. Quod si vides, o dux, hostes magis etiam sibi cavere, neque frumentatum missis longius progrediendi potestatem facere, ad detrimentum illis inferendum illiusmodi insidias comparare debes. Considera globos ho-

σθαι δεῖ. τὰ φοῦλκα διασκοπῆσαι τῶν πολεμίων, τὰ εἰς φυλακὴν
 Καυτῶν ἔξερχόμενα καὶ πόρρω τοῦ φωσσάτου ἰστάμενα. καὶ ὅλον
 ἔξ αὐτῶν βραδύτερον ὑποστρέφει εἰς τὰς σκηναὺς αὐτῶν, ἴσως
 καρτεροῦν ἕως οἱ τὰ πλησίον αὐτῶν χωρία ἀνερευνῶντες ἑταῖροι
 πρὸς τὰς σκηναὺς αὐτῶν ὑποστρέψουσι, κατ' αὐτοῦ ἐνεδρεῦσαι 5
 ἐπειχθῆτι. καὶ δι' ἐμπείρων βιγλατόρων εἰ δυνατόν στοχάσασθαι
 τὴν ποσότητα τῶν εἰς τὸ φοῦλκον ἰσταμένων πολεμίων, καὶ τοί-
 των πλειονας μαχίμους ἄνδρας τῶν ἱππέων ἀπολεξάμενος λόχον
 γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς παρασκευάσεις, ἀρχηγὸν ἐν αὐτοῖς ἐπιστῶν
 ἀνδρεῖον καὶ ἐμπειρότατον. διορίσασθαι τε αὐτὸν ὀλίγους τινὰς 11

Δ τοῦ ὑπ' αὐτὸν λαοῦ χιτῶνας ἀμφιάσασθαι γεωργῶν· συμμίξαι
 τε αὐτοῖς τῇ ἀληθείᾳ καὶ τινος τῶν ἀγροτῶν καὶ γεωργικῶν. ἀό-
 πλους δὲ πάντας εἶναι, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀσκέπους· τινὰς δὲ καὶ
 ἀνυποδέτους· ἐφίππους δὲ ἅπαντας, ξυλοκόντια κατέχοντας
 πάνυ κοντὰ, πρὸς τὸ ἀπατῆσαι τοὺς πολεμίους, καὶ δόξαν αὐ- 11
 τοῖς ἐμποιῆσαι, ὡς οὐκ εἴεν τοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ γεωργοὶ τινες,

Casaram ca-οἱ λεγόμενοι οἰκοφύλακες. μὴ πλείους δὲ τούτους εἶναι τῶν εἴκοσι.
 stodes.

εἰσαγαγεῖν δὲ αὐτοὺς ἐν χωρίοις ἀνὰ ἕξ ἢ καὶ πλείονας πλησίον
 ἀλλήλων, ἔχοντας κτήνη τινὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις, εἴτε ὑπο-
 P. 153 ζῴγια εἴεν καὶ βόες, εἴθ' ἵπποι τε καὶ ἡμίονοι. περὶ δὲ ἐνδε- 21
 κάτην ὥραν τῆς ἡμέρας διορίσασθαι αὐτοὺς ἐμφανισθῆναι τοῖς
 πολεμίους, ἀπὸ χωρίου εἰς ἕτερον χωρίον δρομαίως εἰσερχομένους
 καὶ περισπωμένους, ὅπως τὰ κτήνη αὐτῶν ἀναλάβωνται, καὶ
 πρὸς τὰ ὄχρωματὰ διασώσωσι. τούτους τοίνυν ἡγίκα οἱ εἰς τὸ

11. ἀμφιάσασθαι. De hac forma vid. Albert. ad Hesych. I. 295. A.

14. ξυλοκόντια. Sic verti cum Ducang. Gloss. I. col. 1024. nisi leg. ξυλακόντια.

stium, qui ad frumentatorum praesidium egressi longius a castris consti-
 terunt. Quorum si quis tardius ad tentoria se recipit, praestolatus for-
 tasse, donec commilitones, iuxta vicos perscrutati, in castra recesserint,
 hunc circumvenire propra. Ac si excubitoribus peritis adhibitis nume-
 rum hostium in hoc globo persistentium inire potes, per maiorem numerum
 virorum valentium ex equitibus electorum insidias adversariis faciendas
 curabis, delegato ad hoc praefecto strenuo ac peritissimo. Is paucos quos-
 dam ex suis vestimenta rustica induere iubeat: his admisceat aliquot revera
 paganos atque agricolas. Omnes autem inermes esse debent, capitibus
 nudis, nonnulli etiam discalceati: cuncti equis insidentes, baculos geren-
 tes admodum breves, ad fallendos hostes fidemque illis faciendam, non se
 esse de exercitu, sed paganos quosdam, qui casarum custodes appellen-
 tur. Neque esse debent plus viginti. Hos introducat in vicos, senos sim-
 ul, aut etiam plures, ita ut non longe inter se distent, iumentaue ha-
 beant in ipsis vicis, sive haec veterina sint ac boves, sive equi et muli.
 Hos iubeat, circa undecimam horam diei hostibus se in conspectum dare,
 et a vico ad vicum trepidanter discurrere satisque agere, quasi pecora sua

φοῦλκον ἱστάμενοι πολέμιοι θεάσονται, τὰ μὲν τῶν κτηνῶν αὐ-
 τῶν παρέλκοντας, τὰ δὲ ἀπελαύνοντας, καὶ ἀγρότας εἶναι καὶ
 γεωργούς τούτους ὑποτοπήσουσιν, ἀκρατῶς καὶ ἀφυλάκτως τού-
 τους ἐπιδιώξουσι. διωκόμενοι δὲ οἱ τὸ σχῆμα τῶν οἰκοφυλάκων
 5 καὶ γεωργῶν ὑποδύντες, σπουδάσουσι καταλαβεῖν, ἐν ᾧ τὸ ἔγ-
 κρημμα ἴσταται· καὶ τούτους οἱ πολέμιοι διώκοντες περιπεσοῦν-
 ται τῇ ἐνέδρᾳ ἀπαραφυλάκτως. ἐπὰν δὲ τοῖς λοχίσασι προσεγ-
 γίσωσιν, εὐτάκτω φρενὶ καὶ ὁρμῇ κατ' αὐτῶν οἱ τοιοῦτοι ἐφορ-
 μήσαντες συρραγείτωσαν. καὶ δῆλον ὡς οὐκ ἀντιστήσονται κἂν
 10 πρὸς μικρὸν οἱ πολέμιοι· ἀλλὰ νῶτα δόντες πολλοὶ τούτων καὶ
 ἀναιρεθήσονται, καὶ δορυάλωτοι γενήσονται. εἰ δὲ σύγγγος ὁ
 χῶρος εἴη τῆς τῶν ἐχθρῶν στρατιᾶς, ἐν ᾧ τὰ τοιαῦτα τελεῖται,
 καὶ πλήθος τοῦ λαοῦ τῶν πολεμίων εἰς ἐκδίχσιν τῶν διωκομένων
 ἔξέλθοι, χρῆ τὸν στρατηγὸν καὶ ὀπισθεν τῆς τοιαύτης ἐνέδρας
 15 καὶ ἕτερον λαὸν τόπον εἰς ἐπιτήδειον εἰς ἔγκρημμα καταστήσει,
 ἀπέχον τῆς προτέρας ἐνέδρας μιλια δύο. καὶ εἶγε, ὡς ἔφημεν, C
 τοὺς ἐν τῇ πρώτῃ ἐνέδρᾳ λαὸς τῶν πολεμίων ἐπιδιώξει, οἱ τοῦ
 δευτέρου ἐγκρήμματος ἔξερχόμενοι κατ' αὐτῶν τοὺς μὲν οἰκίους
 περισώσουσι, τοὺς δὲ πολεμίους κατατραυματίσουσι καὶ θανα- Fol. 399 r.
 20 τώσουσι. δεῖ οὖν τὴν τοιαύτην μηχανὴν, ᾧ στρατηγῆ, περὶ δυ- Qua hora
 σμὰς ἡλίου ἔξεργάσασθαι· ἵνα, ἐὰν πλήθη πολεμίων ἐπιθῶνται diei aggre-
 τοῖς ἐν τῇ ἐνέδρᾳ, ἡ νύξ καταλαβοῦσα καὶ τὸν πόλεμον διαλύ- diendi ho-
 σασα, ἀβλαβῆ τὸν ὑπὸ σὲ λαὸν διατηρήσῃ. stes.

8. φρενί. Fort. φορῆ. 17. λαός] λαούς codd.

inde repetere inque loca munita compellere velint. Hostes globatim excu-
 bantes, ubi hos partim pecora sua protrahentes, partim ante se agentes
 conspexerint, agricolas eos et paganos esse rati, effuse atque temere illos
 persequentur. Hi qui custodum et agricolarum personam susceperunt,
 si agitantur, festinabunt locum assequi, ubi latentes copiae consederunt:
 quos hostes persequentes, imprudentes in insidias incident. Nam ubi his
 appropinquarint, nostri animo motuque composito coorti illis occurrant.
 Ibi perspicuum est, ne tantisper quidem restituros hostes: sed fuga facta
 multi eorum et interibunt, et captivi fient. Si tamen a loco, ubi haec ge-
 runtur, acies hostium propius abest, adversarii que magna multitudine ad
 tuendos suos fugientes se effundunt, debet dux a tergo harum insidiarum
 alteram manum loco idoneo collocare, in latibulo, quod a prioribus insidiis
 duo millia passuum abest. Ac si, ut praediximus, milites priorum insidia-
 rum vis hostium persequitur, qui in altero latibulo sunt, evolantes in illos,
 tam commilitones servabunt, tum adversarios damno et morte afficient.
 Quo commento, o dux, sub occasum solis oportet uti: ut, etiamsi vis hostium
 insidiatores urgeat, tamen nox superveniens diremto praelio incolumem tuam
 manum servet.

D ΚΕΦ. ιθ'. Περὶ καταστάσεως καὶ ἐξοπλίσεως καὶ γυμνασίας στρατοῦ.

Εἰ δέ γε θαρρήσουσι κοῦρσον διαχωρίζαι, εὐφρῶς δεῖ σε τούτους ἐπιτηδεύσασθαι, ἀποστέλλοντα τῶν ὑπὸ σέ τινα ἀνδρεία καὶ ἐμπειρία κεκοσμημένον, μετὰ καθωπλισμένου λαοῦ καὶ ἐξαρκοῦντος, τοὺς δισκοδασμένους τῶν πολεμίων κατατρέχειν, καὶ ἀναρεῖν, καὶ δεσμώτας ποιεῖν. σοῦ δὲ μηδέποτε καταλυέτω ἡ⁵ παρὰταξις· ἵνα, εἰ συμβῆ φούλκοις πολεμίων περιτυχεῖν πλῆθος

P. 154 ἔχουσι λαοῦ, πρὸς φυλακὴν δηλαδὴ τῶν ἐξεληθόντων πολεμίων ἐπακολουθοῦσι, τὴν ἰδίαν ἔχων παρὰταξιν συνισταμένην, πόλεμον μετὰ τοῦ φούλκον συνάπτων στρατηγικῶς καὶ ἐμπείρως, ὡς ἐξεθέμεθα, καταγωνίση τούτους, καὶ τελείῃ πυραδῶσης ἀφαι-
10
νισμῶ. ταῦτα δὲ εἰς τὴν σὴν ἀσφάλειαν, ὧ στρατηγέ, καὶ τοῦ λαοῦ φυλάττεσθαι ὑπεμνήσαμεν, εἴγε ὀλιγοστόν ἐστι τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα, καὶ εὐαρὶθμητον, καὶ τοῦ τῶν πολεμίων πολὺ ἐλαττούμενον. εἰ δὲ περὶ τὰς ἑξ ἢ πέντε χιλιάδας ἀπαριθμεῖται τὸ ὑπὸ σέ μάχμον, μᾶλλον κατὰ πρόσωπον ἀντιτίξασθαι τοῖς πο-
15
λεμίοις ἐπέιχθητι. καὶ οὕτως διὰ μηχανικῶν στρατηγημάτων καὶ

B ἐπιτηδεύσεων, εἰ χρῆ, καὶ ἀδοκῆτων κατ' αὐτῶν ἐπιθέσεων, καὶ εἰ καλῶς καὶ ἐμπείρως τὸν κατ' αὐτῶν μηχανήσῃ πόλεμον,

Fol. 399 v. ἔχων τὴν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀκαταμάχητον βοήθειαν συνεπαμύνουσαν, μεγάλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν νίκης ἐργασία τρόπαια. 20
οὐκ ἐνὸν δὲ ἄλλως στρατηγικῶς καὶ ἐμπείρως πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευασθῆναι σε, εἰ μὴ πρότερον ἐξασκήσης καὶ ἐκπαιδεύσης τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα, ἐθίζων αὐτὸ καὶ ἐγγυμνάζων εἰς τε
1. εὐφρῶς] ἀφρῶς codd. 18. καὶ εἰ. Sic codd.

CAP. XIX. De statu, armatura et exercitatione militum.

Sed si audent catervatim praedatores a se disparare, debes hos solertia adhibita invadere, misso uno de illis qui sub te militant, homine virtute atque usu praedito, cum armata manu quae sufficiat, hostes dispersos insectari, occidere, captivos facere. Neque tamen tu tuam aciem solvas: ut si accidit, te in globos hostium numero valentes incidere, qui praesidii causa praedatores insecti sint, tua acie instructa, praelioque cum globo illo, bonorum ducum more ac perite, ut exposuimus, commisso, expugnes illos, et funditus ad internecionem deleas. Haec tuae, o dux, militumque tuorum salutis conservandae causa monuimus, si quidem tuae copiae parvae sunt, et tennes, ut hostilia illis plurimum praestent. Sed si sub signis tuis numerantur sex aut quinque millia armatorum, magis a fronte adoriri hostes contendito. Et sic callidis consiliis et commentis, si opus est, tum etiam insperatis procurationibus, recte ac perite bellum adversus eos administrans, si habes insuper Christi Dei nostri invictum auxilium pro te propugnans, ex victoria contra hostes magna constitues tropaea. Quamquam fieri non potest, ut caeteris rebus imperatorie ac scienter ad bellum te pares, nisi prius exercueris atque erudieris copias tuas, subigens atque

τὴν τῶν ὄπλων μεταχειρίσιν, καὶ πόνων καὶ ταλαιπωριῶν τὸ δρι-
 μύ τε καὶ ἐπίπονον καρτερεῖν· καὶ μὴ χαννότητι καὶ ῥαθυμίᾳ,
 μέθῃ τε καὶ τρυφαίς καὶ ταῖς ἄλλαις ἀσωταῖς τὸ ἑαυτῶν πᾶν
 ἐπιτρέπειν. προσήκει γε μὴν, τὰς τε ῥόγας αὐτῶν καὶ σιτηρέσια Milites in
honore ha-
bendi.
 5 ἀνελλιπῶς τούτους λαμβάνειν· ἄλλας τε δωρεὰς καὶ εὐεργεσίας,
 πλείους τῶν ἐθίμων καὶ διατετυπωμένων· ἵνα τὸ ἀνευδεῖς ἔχοντες C
 ἐκ τούτων δύνωνται καὶ ἵππους καλλίστους ἐπικτῦσθαι, καὶ τὰς
 ἄλλας αὐτῶν πανοπλίας, καὶ χαιρούση ψυχῆ, καὶ προθύμῳ καὶ
 ἀγαλλομένη καρδίᾳ προκινδυνεύειν αἰρῶνται τῶν βασιλέων ἡμῶν
 10 τῶν ἁγίων, καὶ παντὸς τοῦ Χριστιανικοῦ πληρώματος. τὸ δὲ
 κρεῖττον πάντων καὶ ἀναγκαιότερον, ὅπερ τὸ πρόθυμον αὐτῶν
 διεγείρει, καὶ τὴν ἀνδρείαν αὖξει, καὶ τῶν ἀτολμήτων ἐρεθίζει
 κατατολμῶν, τὸ τελείαν ἔχειν ἑλευθερίαν τὰς ἑαυτῶν οἰκίας καὶ D
 τῶν ὑπηρετουμένων αὐτοῖς στρατιωτῶν, καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς
 15 ἅπαντας. τοῦτο γὰρ ἀρχῆθεν καὶ ἀπὸ παλαιοῦ εἰς αὐτοὺς καὶ
 συνετηρεῖτο καὶ διεφυλάττετο· καὶ εὐρήσεις τοῦτο νενομοθετημέ-
 νον παρὰ τῶν πάλαι ἁγίων καὶ μακαρίων βασιλέων, καὶ ἐν τοῖς
 τακτικοῖς βιβλίοις αὐτῶν ἐγγεγραμμένον. πρὸς δὲ γε τῇ ἑλευθε-
 20 ρίᾳ χρῆ αὐτοὺς καὶ τῆς δεούσης ἀπολαύειν τιμῆς, καὶ μὴ κατα-
 φρονεῖσθαι καὶ ἀτιμοῦσθαι. αἰσχύνομαι γὰρ εἰπεῖν, καὶ τῷ-Fol. 400 r.
 πτεσθαι τοὺς τοιοῦτους ἄνδρας, τοὺς μὴ προτιμῶντας τῆς
 ἰδίας ζωῆς ὑπὲρ θεραπείας τῶν ἁγίων βασιλέων, καὶ τῆς τῶν P. 155
 Χριστιανῶν ἑλευθερίας καὶ ἐκδικήσεως· καὶ ταῦτα παρὰ φορο-

20. ἀτιμοῦσθαι. Sic pro ἀτιμᾶσθαι, ut paulo post 155. A. lin. 9.

docens illas tum tractandis armis, tum in acerbitatibus ac molestiis laborum,
 aerumnarumque perferendis: ne mollitiei, ignaviae, temulentiae, luxuriae,
 reliquis nequitiiis totos se tradant. Convenit item, ut rogas atque fru-
 mentationes plenas accipiant; insuperque donativa et largitiones, ultra
 consuetas ac praescriptas: ut sic necessitates suas nacti inde et equos opti-
 mos et armaturam reliquam comparare sibi possint, et laeta mente, parato
 atque erecto animo pro sacris Imperatoribus nostris universaque republica
 Christiana periculis obiiicere sese velint. Sed omnium optimum atque ma-
 xime necessarium, quod excitat eorum alacritatem, auget virtutem, stimulat
 demum, ut vel non audenda efficere conentur, illud est, ut non solum
 ipsorum et militum sibi ministrantium domus, sed etiam universi eorum
 necessarii, omnium rerum immunitatem habeant. Haec a principio anti-
 quitus servabatur circa illos consuetudo, ac permanebat: id ipsum a pri-
 scis Imperatoribus, sacris ac beatis illis quidem, et pronunciatum, et in
 libris militaribus eorum scriptum reperies. Praeter immunitatem opus etiam
 est, ut debitum honorem percipiant, neque despiciantur sint, aut iniuriam pa-
 tiantur. Nam pudet me dicere, vel verberari eiusmodi viros, qui vitam
 ipsam minoris ducant, modo sacris Imperatoribus officium suum praestent,
 Christianosque liberent et ulciscantur: idque ab exactoribus misellis, qui

λόγων ἀνθρωπαρίων, καὶ μηδεμίαν τῷ κοινῷ προξενούντων ὠφέλειαν, ἀλλ' ἢ μόνον ἐκπιεζόντων καὶ ἐκτριβόντων τοὺς πένητας, καὶ ἐξ ἀδικίας καὶ πολλῶν αἱμάτων πενήτων ἑαυτοῖς πολλὰ τύλαινα χρυσοῦ ἐπισυναγόντων. δεῖ δὲ αὐτοὺς μηδὲ παρὰ τῶν θεματικῶν κριτῶν ἀτιμοῦσθαι, καὶ ὡς ἀνδράποδα κατασύρεσθαι καὶ μαστιῶσθαι, δεσμὰ τε καὶ κλοιὰ (ὡς τῆς συμφορᾶς) περιτίθεσθαι τοὺς ἐκδίκους καὶ, μετὰ Θεὸν, σωτήρας Χριστιανῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν Β ἁγίων βασιλέων καθ' ἑκάστην, ὡς εἰπεῖν, ἀποθνήσκοντας· αὐτοῦ τοῦ νόμου παρακελεύοντος, ἕκαστον ἄρχοντα τοῦ ἰδίου λαοῦ ἐξουσιάζειν, καὶ τούτους κρίνειν. καὶ τίνος ἑτέρου ἄρα λαὸς οἰκείος 10 ὁ τοῦ θέματος, εἰ μὴ μόνον τοῦ στρατηγοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς ὁ ἁγιος ἐν αὐτῇ προχειρίζεται; διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων Ῥωμαίων καὶ τοῦ νόμου τὴν τοῦ ἰδίου θέματος ἐξουσίαν ὁ στρατηγὸς ἐκέκτητο, κρίνων τοὺς ἐγκαλοῦντας ἐπὶ στρατιωτικοῖς πράγμασι, καὶ διοικῶν τὰ ἐν τῷ θέματι ἀνακείμενα, ἔχων συν- 15 ἐργὸν τὸν κριτὴν καὶ παρ' αὐτοῦ συνεργούμενος· συνεργῶν δὲ καὶ τῷ πρωτονοταρίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰς τοῦ δημοσίου δουλείας ἐγκειρισμένοις. εἶχε δὲ καὶ ὁ τουρμαρχῆς τῆς ἰδίας αὐτοῦ τούρμας παρὰ τοῦ νόμου καὶ τῆς βασιλικῆς προστάξεως ἐπ' ἐξουσίας τὰς κρίσεις, κατὰ τοὺς ἐπικρατήσαντας τύπους καὶ τὰ 20 Φολ. 400 ν. τούτων προνόμια. εἰ μὲν οὖν τὴν πάλαι κατάστασιν ὁ τῶν ἁγίων βασιλέων λάβη στρατὸς, καὶ τὰ λυποῦντα καὶ εἰς πέναν αὐτοὺς ἄγοντα πόρρω γένωνται τούτων· μεγάλην λήφονται προθυμίαν, καὶ χαρὰν, καὶ ἀγαλλίασιν· καὶ γενναιότεροι καὶ εὐτολμώτεροι ἔσονται, ἀκαταγώνιστοι τε καὶ ἀκατουμάχητοι τοῖς πολεμοῖς ὁρθῆ- 25

Dux olim iudex in causis militari-
bus.

nullam reipublicae utilitatem afferant, nisi quod exspolient solum et conterant egentes, eque iniuriis ac sanguine pauperum plurimo grande auri pondus redigant. Nec magis oportet, ut a iudicibus provincialibus contumelia afficiantur, servorumque instar trabantur, pulsentur, in vincula et boias (o rem odiosam) coniciantur vindices et, post Deum, servatores Christianorum, pro sacris Imperatoribus prope dicam quotidie occumbentes: ipsa lege iubente, ut praefectus in suas quisque copias imperium habeat, easque iudicet. Et cuiquam milites provinciales proprii sunt, nisi duci soli, quem divinus princeps ea in provincia constituit? Quamobrem etiam ab antiquissimis Romanis auctoritas duci in sua provincia lege erat data, ut actionem intendentes in causis militaribus iudicaret, natasque in provincia lites administraret, simul assidente et adiuvante iudice: utque ipse et protonotario et reliquis, qui magistratus civiles haberent, operam tribueret. Item turmarcha in causis suae turmae ex lege edictoque principali iudicium exercebat, secundum formulas tunc usitatas, atque praerogativas illorum. Quod si reponitur in pristinam conditionem divinorum principum exercitus, quaeque in luctum egestatemque detrudunt milites, procul ab illis remonentur: miram capient alacritatem, hilaritatem, laetitia: strenuiores et audaciores erunt: inexpugnabiles et invicti adversarii existent. Quibus

σονται. καὶ πούτων οὕτως γινομένων, οὐ μόνον τὰς ἰδίας οἱ ἄγιοι ἡμῶν βασιλεῖς ἐκδικήσουσι χώρας, ἀλλὰ καὶ ἑτέρας πλείστας τῶν πολεμίων καθυποτάξουσιν. D

ΚΕΦ. κ'. Περὶ τῶν ἐγγροσιζόντων πολεμίων κατὰ τῆς χώρας ἡμῶν, ἵνα ὁ ἡμέτερος στρατός κατὰ τῆς χώρας αὐτῶν ἐπέλθῃ.

Τῶν πολεμίων μετὰ μεγάλης καὶ βαρείας δυνάμεως τὰς χώρας ἡμῶν περιπολούντων, ἐκτριβόντων τε, καὶ ἀφανιζόντων, P. 156 καὶ πολιορκίας κάστρων διαμελετώντων· φυλαττομένων δὲ, τοῦ μὴ παρὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἐνεδρευθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτοὺς ἐνεδρεῦσαι μηχανωμένων· εἰ μὴ ἀξιόλογος Ῥωμαϊκὴ δύναμις εἰς ἀντιπαράταξιν τούτων ἔστι, δυναμένη τούτους καταγωνίσασθαι· τοῦτο δεῖ σε, ὦ στρατηγέ, διαπράξασθαι, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις γέγονε, καθὼς ἡ συντεθεισα στρατηγικὴ βίβλος παρὰ τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως Λέοντος διαλαμβάνει. ἥ καὶ οἱ ἐντυχόντες συμφῶς τὰ περὶ τῶν λεχθησομένων ἐπίστανται. τὸ γὰρ κατ' ἐκείνο καιροῦ ὁ τῶν Κιλικίων Β 15 ἄγκυς λαὸς μετὰ βαρείας δυνάμεως κατὰ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν ἐξέλθων, καὶ τὸ κάστρον Μισθίας σφοδρῶς πολιορκῶν, τῷ τηλικαῦτα ἀρχηγῷ τοῦ στρατοῦ ὁ βασιλεύων προστέταχε, μετὰ τῶν θεμάτων καὶ ταγμάτων κατὰ τῆς τῶν Κιλικίων χώρας ἐπι- Fol. 401 r. στρατεῦσαι· δύο δὲ τῶν στρατηγῶν, τοῦ τε Ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ 20 Ὀψικίου, ὑπολείπεσθαι, τοῦ πρὸς ἐκδίκησιν, ὡς οἶόν τε, τοῦ

5. περιπολούντων. Fort. περιπολούντων. 13. διαλαμβάνει. Vid. Leonis Tactic. inter Opp. Meurs. edit. Lami, VI. 775. B. et Constantinii Tact. ibid. 1375. C.

ita constitutis, sancti Imperatores nostri non modo suas provincias tuebuntur, verum etiam alias plurimas, quae hostibus obtemperant, sibi subicient.

CAP. XX. De adversariis, si diutius in regione nostra morantur, ut exercitus noster in illorum fines transeat.

Quod si hostes cum magno gravique exercitu provincias obeant, venient, exinaniant nostras, obsessiones oppidorum facere in animo habeant, caveantque praeterea, ne ab exercitu Romano insidiis petantur, ipsique potius ad faciendas illi insidias intenti sint: si non idoneae copiae ad castra contra faciendam suppetant, quae pellere eos possint: illud te oportet, o dux, exsequi, quod idem superiore memoria factum est, sicut liber demonstrat, quem de ducis officio Leo, celebratae memoriae sapientiaeque princeps, confecit. Quem qui legerint, praeclare quae dicturi sumus intellegant. Illo enim tempore, cum tota Cilicum gens maximis copiis efferveret in provinciam Orientalem, castellumque Mistheae summa vi oppugnaret, ei qui tunc exercitui praeerat mandavit Imperator, ut cum laterculis numerisque in Cilicum fines se inferret: duos autem duces, Anatolici et Opsicii, post se relinqueret, qui ad servandum pro facultate castellum re-

τε κάστρου καὶ τῆς λοιπῆς χώρας τοῖς πολεμίοις ἀντικαθίστασθαι. ὁ μέντοι τῶν στρατευμάτων δημαγωγὸς (ἦν δὲ τότε Νικηφόρος ὁ ἐπίκλην Φωκᾶς), διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς τοῦ Μαυριανοῦ λεγομένης κατὰ τῆς χώρας Ἀδάνης τὴν ἐπέλευσιν ποιησάμενος, λείαν ὅτι πλεῖστην ἠλάσατο. τούτῳ πρὸς συνάντησιν λαὸς ὁ τῆς Ἀδάνης ἔξῃλ-5
θε, καὶ ὡς ἀπὸ μιλίων δύο τῆς πόλεως αὐτῶν ἀντιταξάμενοι, ἅμα τῷ συμπεσεῖν ἀλλήλοις νῶτα μεταβαλόντες οἱ τοῦ Ἰσμαήλ ἀκόσμως φρυγῆ καὶ σοποράδην εὐθὺς τῆς πόλεως ὤρμησαν. ὁ δὲ γε τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἡγούμενος ὄσους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἔνδον πυλῶν γενέσθαι μὴ δυναθέντας εὔρε, τοὺς μὲν μαχαίρα 10
συνέκοψε, τοὺς δὲ πρὸς δουλείαν ἡγάγετο. τοῦ δὲ ἄστεος ἐγγύθι

Ager Tar-
sensis vasta-
tus.

στρατοπεδευσάμενος, ἀμπελιῶνων καὶ δένδρων τὰ ἔγκαρπα ἄπαντα κατατεμῶν, τό, τε περίξ τῆς πόλεως λαμπρόν τε καὶ εὐκό-
σμον ἀπημαύρωσε. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἄχρι Θαλάσσης ἐπιδραμῶν ὁ λαὸς αὐτοῦ, αἰχμαλωσίαν ὅτι πλεῖστην καὶ κτήνη πάμπολλα ἀνα-15
λαβόμενος, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ὁδοιπορήσας, ἐν τῷ Κύδνω ποταμῷ, ὃς Ἰέραξ ἐγχωρίως κέκληται, ἔξωθεν τῆς γεφύρας, ἐν ᾗ ἢ ἡ ὁδὸς πρὸς Ἀδανὰ φέρε, ἠπλήκωσε. τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἀπάρας
Fol. 401 v. ἐκείθεν, τὴν ἰδίαν καταλήψεσθαι ἐπορεύετο. τὴν τῶν Ῥωμαίων
τοῖνον οἱ τὴν Μίσθειαν περικαθήμενοι πολέμιοι κατὰ τῆς ἐαυτῶν 20
χώρας ἐπίθεσιν ἀκουτισθέντες, τὴν πολιορκίαν λύσαντες τάχει

P. 157 πολλῶ πρὸς ἐκδίκῃσιν τῆς ἰδίας χώρας ὑπέστρεψαν. ἀλλ' ἀπρα-
κτῆσαντες τῶν ἀμφοτέρων διήμαρτον. ὁ γὰρ τῶν Ῥωμαϊκῶν
στρατευμάτων ἡγούμενος μετὰ πολλῶν σκύλων τε καὶ λαφύρων
καὶ ἀνδραπόδων διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Καρυθίου λεγομένης τὰ Ῥω-25

liquamque regionem hostibus obsisterent. Ita summus copiarum nostrarum dux (is erat tunc Nicephorus cognomento Phocas), per viam quae Mauriani dicitur in agrum Adanensem facta impressione, praedas ingentes cepit. Cui Adanenses obviam egressi, ad duo millia passuum ab oppido instructa acie, simul atque concurrerunt, terga vertentes Ismaelitae effusa fuga disiecti recta ad oppidum contenderunt. Quorum quotquot Romanorum exercituum dux deprehendit, qui intra portas se conlicere non potuissent, eorum partim in hostium numero habuit, partim in servitutum abduxit. Castris dein propter oppidum positus, exciso omni vinearum et arborum foetu, nitorem locorum circa oppidum amoenitatemque delevit. Postridie eius diei ad mare usque pervadens exercitus, captivos quam multos nactus pecorumque multitudinem, nullam partem diei itinere intermisit, ad Cydnum flumen, quod Hierax ab accolis vocatur, ultra pontem, per quem iter Adanam versus est, conседit. Inde profectus postridie ad suos fines recipere se coepit. Hostes Mistheam circumsidentes, cum de Romanorum in suam regionem impressione audissent, obsidione soluta magna celeritate adhibita ad suum agrum tuendum reverterunt. Sed inani labore suscepto utraque spe frustrati sunt. Nam dux exercituum Romanorum cum spoliis, praedibus, mancipiis permultis, per viam, quae Carydii

μακρὴν ἤθῃ κατέλαβε. πρὸς τούτῳ δὲ καὶ οἱ στρατηγήσαντες τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Καππαδοκίας ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, τῶν Ταρσι-
 τῶν κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς χώρας τὴν ἐξέλευσιν ποιουμένων, δι'
 ἄλλης ὁδοῦ ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν εἰσερχόμενοι, ποτὲ μὲν αὐτοὶ
 5 ἐκείνοι, ποτὲ δὲ τινὰς τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἀποστελλόντες, κατὰ τὸ
 ἐγχωροῦν τούτους κατετραυματίζον. ὁ δὲ γε τὴν ἡγεμονίαν τῆς Β
 Λυκανδοῦ καὶ τῶν ἐκείσε ἀκριτικῶν θεμάτων ἐγκυχωρισμένος ἐν
 τοῖς αὐτοῖς χρόνοις, ὁσάκις ἂν Ἀλῆμ ὁ υἱὸς τοῦ Χαμβδᾶ κατὰ Alim Cham-
 Ῥωμανίας τὴν ἐξέλευσιν ἐποίησατο, ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ bdani F. χρείας
 10 ἀναγκαίας αὐτὸν κατεπειγούσης μετέβη, κατὰ τῆς χώρας τοῦ Χά-
 λεπε καὶ τῆς Ἀντιοχείας ἐπιτιθέμενος, μεγάλην ἐν αὐτοῖς βλά-
 βην εἰργάζετο· καὶ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, καὶ ἀρχηγούς τῶν
 φωσσάτων, μεγάλους καὶ περιφανεῖς, δορυαλώτους εἶλε, καὶ
 τοὺς τούτων μαχίμους ἄνδρας, καὶ πλείστα φρούρια. τὸ αὐτὸ
 15 δὲ καὶ ἐν τῇ τῶν Κιλικίων χώρᾳ διεπράττετο, ὡς τῇ Λυκανδοῦ
 συνοροῦση. καὶ αὐτοὺς τοίνυν, ὡς στρατηγέ, ὅτε μετ' ἐπιτη- C
 δεύσεως καὶ ἐνέδρας τραυματίζειν τοὺς πολεμίους ἀπορήσεις, διὰ
 τὸ ἑαυτοὺς ἐπιμελῶς ἀσφαλλῆσθαι καὶ παραφυλάττειν· οὐτ' αὖ Fol. 402 r.
 πάλιν ἀξιόλογον ἔχεις δύναμιν, πρὸς τὸ φανερώς αὐτοῖς ἀντιμά-
 20 χεσθαι· τοῦτο δεῖ σε διαπράττειν· καὶ εἴτε αὐτὸν σὲ κατὰ τῆς
 χώρας τῶν πολεμίων ἐπέλυσθαι, καταλιμπάνοντα ἄνδρα τῶν ἄλ-
 λων στρατηγῶν ἀξιολογώτερον, μετὰ καὶ στρατεύματος τοῦ πρὸς
 παραδρομὴν καὶ πρόνοιαν τῶν θεμάτων ἐξικανοῦντος· εἴτε, σοῦ

7. ἐγκυχωρισμένος. Fort. ἐγκυχωρισμένος. 15. εἶς — συνοροῦση]
 ὡς τε μὲν αὐτῷ συνορῶσαν codd.

vocatur, ad Romanos se fines recepit. Praeter haec Anaticorum quoque Cappadociaeque duces superiore memoria, quando Tarsenses in agrum Romanum impressionem fecerant, per aliam viam in illorum regionem ingressi, modo per se ipsi, modo per quosdam suorum eo missos, pro facultate illos vexaverunt. Eadem tempestate is, cui Lycandi erat provinciarumque limitanearum, quae ibi sunt, commissa cura, quotiescunque Alim Chambdani filius vel in Romanos fines irruptionem faciebat, vel in sua ipse regione, causa necessaria urgente, castra mutabat, Chalybonensem et Antiochinum ingressus agrum, magnum partibus illis detrimentum afferebat: in potestatemque redigebat suam Alimi propinquos, castris praefectos magnos ac spectabiles homines, eorumque milites, viros fortes, et castella numero plurima. Quod idem in Ciliciensi fiebat tractu, quippe qui Lycando sit finitimus. Quapropter, o dux, si quando industria insidiaeque tuis male habere non potes hostes, quod ipsi se diligenter communiant ac tueantur: neque magis idoneas habes copias, ut aperto Marte decertare possis: id quod diximus facere te oportet: et vel te ipsum in adversariorum limites inferre, relicto praestantissimo ex praefectis tuis, cum manu quae ad inse- quendos hostes tuendaque provincias sit satis: vel, si tu ipse hostes se-

τὴν παραδρομὴν ποιῶντος, τὸν κρείττονα τῶν στρατηγῶν, καὶ Δὲ π' ἀνδρεία καὶ πολυπείρια ὀνομαστὸν καὶ ἐπαινούμενον, μετὰ ἱππικῆς καὶ πεζικῆς ἀξιολόγου δυνάμεως κατὰ τῆς τῶν πολεμίων ἀποστέλλειν χώρας, καὶ χρορίζειν ἐν αὐτῇ, καὶ πυρπολεῖν, καὶ ἀφανίζειν, καὶ ἀστροπολιορκεῖν· ἵνα τοῦτο ἀκούοντες οἱ πολλοί-5 μιοι, καὶ μὴ βουλομένου τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, ἀναγκάσωσιν αὐτὸν ἐπαναζεῦξαι πρὸς τὴν τῆς ἰδίας χώρας ἐκδίκησιν. ὁπότεν δὲ τὰς χώρας ἡμῶν καλῶς ἐκσπηλεύσης, καὶ φρυγαδεύσης· καὶ τὸν ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντα λαὸν καὶ τὰ τούτων θρέμματα ἐν ὄρεσιν ὑψηλοῖς καὶ δυσβάτοις, καὶ βουληθῶσιν οἱ πολέμιοι ψηλαφησαὶ καὶ ἀνε-10

- P. 158 ρενήσασθαι τὰ τοιαῦτα ὄρη, ἀκεῖθεν τούτους ἀνδραποδίσασθαι, καὶ πανστρατὶ πλησιῶσαι τοῖς τοιούτοις τόποις θελήσωσι, καὶ τὰς σκηνὰς ἐκεῖσε πῆξασθαι· ὀφείλεις καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς μέ-
 ρεσιν ἐκείνοις πλησίον γενέσθαι, εἰς ἐκδίκησιν τῶν οἰκείων. καὶ εἶγε τὸν χώρον θεάσῃ, ἐν ᾧ οἱ πολέμιοι ἀλλήλωνται, ὄρος ἔχον-15
 τα ἢ τόπον ὑψηλὸν καὶ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ νυκτὸς κατ' αὐτῶν
 Fol. 402 v. ἐπιθέσθαι, τοῦτο μελετήσεις. καὶ διασκοπήσας καλῶς τὴν τοῦ
 τόπου θέσιν, καὶ βοήθειαν ἐκεῖθεν ἔχων, τὸν κατ' αὐτῶν πα-
 ρασκευάσης πόλεμον νυκτὸς, μετὰ πεζικῆς δυνάμεως καὶ ἱππέων,
 B καθὼς περὶ νυκτοπολέμου κατωτέρω εἴρηται. καὶ μεγάλως αὐ-20
 τοὺς τραυματίσεις καὶ ἐκθροήσεις, καὶ παρασκευάσεις ἐκεῖθεν ὑποχωρήσαι. καρτερούντων δὲ ἔτι ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, καλῶς
 ἑαυτοὺς ἀσφαλιζόμενοι καὶ παραφυλάττοντες, καὶ βουλομένων
 ἀνερευνησαὶ τὰ ὄρη, ἐν οἷς τὰ καταφύγια τῶν χωριτῶν τυγχάνει,

19. καὶ] σὺν codd.

queris, optimum ex praefectis, qui ob virtutem usumque in re militari nomen sit et laudem nactus, cum idonea equitum militumque copia in regionem adversariorum immittere, qui eam ibi commorans incendiis populationibusque vexet, oppidaque obsideat: ut hac re audita hostes duces suum vel invitum ad patriam tuendam signa referre cogant. Quod si agros nostros diligenter exinanieris, incolarumque turbam atque pecora in altos asperosque montes compuleris; hostes autem velint perquirere ea iuga ac scrutari, hominesque inde in servitutum abducere, ideoque omnibus cum copiis accedere ad eiusmodi loca, et castra ibi ponere cogitent: debes tu quoque appropinquare locis illis, ad opem tuis ferendam. Ubi si animadverteris, locum, in quo tendant adversarii, montem habere aut crepidinem editam, aptamque, ut inde noctu aggredi eos possis, ad hoc mentem convertas. Atque, perspecta bene natura loci, illa adiutus cum pedestribus equestribusque copiis praelium instituas adversus illos noctu, quemadmodum in capite de dimicatione nocturna infra demonstrabitur. Ita vehementer illos vexabis et perterrebis, efficiesque ut inde recedant. Quod si nihilominus permanent ibidem, diligenterque sese custodiunt ac tuentur, voluntque scrutari montes, in quibus receptacula rusticae plebis sunt, de-

δέον φυλαχθῆναι καὶ προκατασχεθῆναι παρὰ σοῦ τὰς εἰσόδους
 διὰ τε ἀκοντιστῶν καὶ ψιλῶν. καὶ τούτων καλῶς φυλαττομένων,
 ἐν οἷς ἢ καταφυγῇ τῶν γεωργῶν σὺν τῶν φαμιλιῶν καὶ τῶν τέ-
 κνων αὐτῶν γέγονεν, εἰ βουλευθῶσι διὰ τῶν στενωπῶν καὶ δυσβά-
 5 των ἐκείνων ὁδῶν εἰσελθεῖν, ἤττηθῆσονται· καὶ μάλιστα πεζι-
 κῆς [δυναμείως αὐτοῖς ἐπιθεμένης. εἰ δ' αὐτοὶ μετὰ πεζικῆς] C
 βουλευθῶσιν ἐπελθεῖν, καὶ τὰ ὄρη διερευνήσασθαι, ἐν ἐνδοτέροις
 καὶ ὄχυρωτέροις καὶ ἀνεπιβουλεύτοις τόποις εἰσαγαγεῖν τοὺς τῶν
 χωρίων οἰκήτορας ἐπιείχθητι· σοῦ μετὰ παντὸς τοῦ λιοῦ τὰς
 10 εἰσαγούσας κατ' αὐτῶν ὁδοὺς δηλαδὴ καταλαμβάνοντός τε καὶ
 ἀσφαλῶς διαφυλάττοντος.

ΚΕΦ. κα'. Περὶ πολιορκίας κάστρου.

Πρὸς πολιορκίαν δὲ κάστρου κατανοῶν εὐτρεπιζομένους τοὺς
 πολεμίους, δέον καὶ σέ, ὦ στρατηγέ, ὅσα πολιορκεῖσθαι δυνα-
 τὸν (εἰσὶ γὰρ πολλὰ κάστρα μὴ δεδιότα πολιορκίαν), ἐν τοῖς τοι-
 15 οῦτοις πρὸ τῆς τῶν ἐχθρῶν ἐξελεύσεως παρασκευάσαι τὸν ἐν αὐ- Fol. 408 r.
 τοῖς καταφεύγοντα λαὸν μηνῶν τεσσάρων τροφὰς καθένα ἕκα- D
 στον, εἰ δυνατόν καὶ πλειόνων, καθ' ὅσον συνορῆς ἔσσειται τῆν
 πολιορκίαν, ἀποτίθεσθαι. καὶ τῶν ἐν ταῖς κιστέρναις ὑδάτων
 ἐπιμελεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ὅσα πολιορκουμένους ἐκ-
 20 δικεῖν καὶ βοηθεῖν δύνανται. ταῦτα γὰρ, διὰ τὸ πλῆθος, τῆ
 παρούσῃ γραφῇ ἐκθεῖναι κατὰ μέρος ἐάσομεν. περὶ γὰρ τοιούτων
 καὶ ἑτέρων πολιορκητικῶν μηχανημάτων, καὶ τοῦ, πῶς χρῆ τοὺς

3. φαμιλιῶν. Sic codd. 6. Uncis inclusa, quae sunt in codd.
 omnib. praetermissa, e coniectura supplevi.

bent per iaculatores ac velites observari a te aditus, et praecoccupari. His
 recte custoditis, qua refugium rusticulis familiisque eorum ac liberis pe-
 tuit, si hostes per fauces viasque arduas introrumpere conantur, funden-
 tur, maxime peditatu eos invadente. Sin vero cum peditatu conantur eni-
 ti, montesque perscrutari, tu ad interiora magisque munita et ab insidiis
 tuta loca agrestem plebem transducere properato: ipse cum tuis copiis
 omnibus ducentes eo vias occupa, et diligenter custodi.

CAP. XXI. De obsidione oppidi.

Ubi intellexeris, ad obsidendum oppidum se parare adversarios, oportet te, o dux, quae loca oppugnationi patent (sunt enim oppida multa quae impugnationem non timeant), in his instituere, ut ante hostium adventum unusquisque ex plebe eo confugiente cibaria in menses quatuor, vel etiam in plures, si fieri potest, quamdiu aestimas obsidionem fore, deponat. Item aquarum in cisternis curam habere, caeterarumque rerum omnium, quotquot obsessis tutelae atque praesidio esse possunt. Tametsi ea, quod per multa sunt, particulatim exponere hac scriptioe omitemus. Nam de iis, aliisque oppugnandi commentis, deque ratione qua obsessi adoriantibus re-

ἔνδον τοῖς ἔξωθεν ἀντιμάχεσθαι, ἀκριβῶς πρὸ ἡμῶν καὶ λελογα-
 σμένως οἱ τὰ τακτικά καὶ στρατηγικά ἀναγραφάμενοι ἐξέθεντο.
 ἡμεῖς δὲ περὶ παραδρομῆς καὶ κατασχέσεως κλεισσοῦρων προστα-
 χθέντες εἰπεῖν, τὰ ταύτη συντελοῦντα καὶ ἐφαρμόζοντα κατὰ τὸ
 ἐνὸν ἐκθεῖναι κατεπεγόμενά. τῶν πολεμίων τοίνυν τὸ κάστρον 5
 περικαθισάντων, καὶ πρὸς πολιορκίαν χωροῦντων, εἰ μὲν, ὡς
 ἔθος ἐστὶ τοῖς βουλομένοις στενοχωρεῖν τοὺς πολιορκουμένους,
 ἀπληκεύσουσι δηλονότι τοῦ κάστρου κυκλόθεν, πρὸς τὸ μὴ δύνα-
 σθαι τινὰς τῶν ἡμετέρων μῆτε εἰσέρχεσθαι μῆτε ἐξέρχεσθαι· ἐπι
 ἐν ὄχυροῖς τόποις καὶ δυσβάτοις σχεδὸν τὰ πλεῖστα ἡμῶν ἴδρυν- 10
 ται κάστρα· εὐχερῶς τούτοις οὕτως ἀπληκεύσουσι, χάρακος
 καὶ ἀσφαλείας ἄνευ, ἰσχύσεις, ὧ στρατηγέ, καδ' ἐν μέρος νυ-
 Βκτὸς μετὰ πεζικοῦ στρατεύματος ἐπιθέσθαι· καὶ μετὰ συνθή-
 ματος ὁμοῦ καὶ τοὺς ἔνδον ἐξελεθεῖν παρασκευάσεις ἐν αὐτῇ τῇ
 ᾠρα, καὶ συνάψαι καὶ αὐτοὺς, εἰ δυνατόν, πόλεμον. καὶ τὴν 15
 Fol. 403 v. ἀπὸ τοῦ τόπου ἔχων βοήθειαν τούτους καταγωνίσῃ. ἔργον δὲ
 τοῦτο προνοίας Θεοῦ. εἰ δὲ διὰ τὴν τοῦ χώρου δυσχέρειαν
 καὶ σκληρότητα οὐ θαρσύνουσιν οὕτως κυκλόθεν καὶ διεσπαρ-
 μένως ἀπληκεῦσαι, ἀλλ' ἐκ δύο μερῶν ἢ ἐξ ἐνὸς ἅπας ὁ
 λαὸς αὐτῶν στρατοπεδεύσει, δέον πρότερον πᾶσαν τροφήν ἀν- 20
 θρώπων τε καὶ ἀλόγων πυρπολῆσαι καὶ τελείως ἔξαφανίσαι, καὶ
 μηδὲν εἰς χρεῖαν ἀλόγων ἢ ἀνθρώπων πλησίον τοῦ κάστρου ἢ
 Cπόρῳ καταλιπεῖν ἐν τοῖς χωρίοις. εἰ δὲ καὶ ξύλον ἐπιλείπει, ἐπὶ
 τοῦ τόπου ὄρους μὴ ὄντος, καὶ αὐτὰ τὰ στέγη τῶν οἰκημάτων

8. κυκλόθεν] κύκλωθεν cod.

stant, ante nos qui de re militari ducisque officio scripserunt, accurate
 et docte exposuerunt. Nos contra de velitatione et occupatione claustrorum
 dicere iussi, quae huic instituto expediant propriae sint, explicare
 properamus. Hostibus oppidum circumsidentibus oppugnationemque ag-
 gressis, si, ut solent facere qui obsessos coangustare volunt, circa oppi-
 dum in orbem consederunt, ne qui ex nostris neque intrandi neque exeundi
 facultatem habeant: cum sint fere pleraque oppida nostra in locis munitis at-
 que impeditis constituta: facile, o dux, poteris illos, temere sine vallo et
 custodia tendentes, aliqua parte noctis cum peditatu adoriri; dabisque
 operam, ut ad signum constitutum obsessi quoque eadem hora erumpant,
 et ipsi item, si fieri potest, praelium cum adversariis committant. Ita,
 loci natura insuper adiutus, eos debellabis. Quanquam hoc quidem ex
 providentia Dei pendet. Si vero ob difficultatem atque asperitatem loci
 sic dispersim in orbem considerare non audent, sed omnes eorum copiae vel
 bipartito vel uno solo loco tendunt, oportet primo alimenta hominum et
 equorum omnia comburi penitusque deleri, neque quicquam in vicis vel propi-
 us ab oppido vel longius relinqui, quod iumentis hominibusve usui
 sit. Siigna deficient, neque saltus ea regione subest, etiam ipsa aedi-

προπολιῆσαι. εἰ γὰρ καὶ ξύλων ἐν χρεῖα γέγονται οἱ πολλῆμοι, καὶ
 τροφῶν ἐνδεεῖς ὄσιν, ἀνάγκη τὸν λαὸν αὐτῶν ἐξέρχεσθαι μακρό-
 τερον πρὸς συλλογὴν τῶν χρεῶν. σοῦ δὲ ἐμπείρως καὶ στρατη-
 γικῶς διατιθεμένου, δυνήσῃ τούτους μετὰ ἐγκρημμάτων τραυ-
 5 ματίζειν καὶ κατατροποῦσθαι· ὡς ἐκ τούτου, τῇ τῶν τροφῶν
 ἐνδείᾳ ἀναγκαζόμενοι, τὴν πολιορκίαν λύσουσιν. εἰ δὲ ὄρῃς αὐ-
 τοὺς ἐπικαρτεροῦντας, καὶ τῇ πολιορκίᾳ ἐπιμένοντας, καὶ τοὺς
 ἔνδον στενοχωρουμένους, θέον καὶ πρὸς νυκτοπολέμους δημοσίως δ
 χωρῆσαι, πείζκον συναγροχῶς στράτευμα ἕμα ἱππεῦσιν. ὃ ἄρ-
 10 μοζόντως κατὰ τὴν τοῦ τόπου θέσιν τούτοις συνταξάμενος, τὸν
 ἐν νυκτὶ πόλεμον παρασκευάσεις γενέσθαι, καθὼς παρακατιῶν
 περὶ νυκτοπολέμου δηλώσω. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ καταγωνίσῃ
 αὐτοὺς, καὶ ἀναγκάσεις τὴν τοῦ κύστρου πολιορκίαν λιπεῖν. εἰ
 δὲ τις αἰτία τὸν τῆς νυκτὸς πόλεμον διακωλύσῃ, καὶ οἱ ἔνδον πο-
 15 λιορκούμενοι ἐνδεεῖς λαοῦ τοῦ βοηθοῦντός εἰσι, τροφῶν δὲ σπά-
 νιν οὐκ ἔχουσι, δυνήσῃ καὶ ἐτέρων ἀνδρῶν προσθήκην ἐπαγαγεῖν, Fol. 404 r.
 ὡσπερ καὶ τροφῆς, εἶγε ἐνδεεῖς εἴεν, τρόπῳ τοιῷδε. συναγαγὼν P. 160
 ἅπαν τὸ ὑπὸ σὲ στράτευμα καὶ διχῆ αὐτοὺς διελῶν, οἱ μὲν ἡμί-
 σεις τούτων ἀναλαβέτωσαν κυθεῖς ἀνὰ σίτον μολίους τέσσαρας
 20 εἰς οὗς ἐποχοῦνται ἵππους· παρέχων αὐτοῖς καὶ ἐδζώνους ἐτέρους
 ἱππεῖς, μηδὲν ἐπιφερομένους πλὴν τὰ ὄπλα αὐτῶν, καὶ πρὸς μό-
 νην αὐτῶν φυλακὴν εἶναι. σὺ δὲ μετὰ τοῦ λοιποῦ μαχίμου στρα-
 τεύματος ἐν ἐτέρῳ μέρει κατὰ τὴν ὥρην, ἣν οἱ τὸν σίτον ἐπιφε-
 ρόμενοι πλησίον τοῦ κύστρου μέλλουσι γενέσθαι, περὶ μέσην νύ-

4. διατιθέμενον. Sic codd.

ficiorum tecta cremanda sunt. Ita hostes, propter difficultatem lignatio-
 nis, rei que frumentariae inopiam, necesse est longius milites emittere ad
 res necessarias comportandas. Ibi tu, cum perite e ducisque officio rem
 gesseris, poteris illos collocatis insidiis vexare ac fundere: ut ideo, simul-
 que victus inopia coacti, obsidionem solvant. Ubi illos perseverantius in
 obsidione permanere, in oppidoque rem esse in angusto vides, debes de
 conferendis nocte toto Marte signis cogitare, contractis, una cum equita-
 tu, pedestribus copiis. Quas si convenienter naturae loci equitibus inter-
 posueris, institue noctu praelium, quemadmodum inferius in capite de di-
 micatione nocturna demonstrabo. Hoc modo franges illos, cogesque, ut
 obsidionem oppidi omittant. Si qua tamen obsistit causa, quominus prae-
 Num noctu fiat, obsessi autem, quamvis commeatu instructi, praesidii indi-
 gent, potes illo modo vel propugnatorum, vel, si annona premuntur, ci-
 barbariorum supplementum introducere. Omni in unum locum coacto ac bi-
 fariam diviso exercitu, suscipiant alterius partis milites singuli in equos
 quibus vebuntur quaternos modios frumenti. His attribuas alios expeditos
 equites, nihil ferentes praeter arma, qui duntaxat alteris praesidio sint.
 Tu vero cum reliquo armato exercitu ex parte diversa eadem hora, qua
 frumentarii propius ad oppidum accessuri sunt, circa mediam noctem re-

κατὰ ἀθρόως μετὰ κραυγῆς καὶ σαλπήγων φάνηθι, ὡς ἦδη πο-
 Β λείμωσιν αὐτούς. τῶν δὲ πρὸς τὸν σὸν πόλεμον παρασκευαζομέ-
 νων, καὶ τὴν ὄρμην πρὸς σέ ποιουμένων, ἕδειαν εὐρόντες οἱ τὸν
 Quomodo σῖτον ἐπιφερόμενοι, ἀποκομίσουσί τε αὐτὸν ἐν τῷ κάστρῳ, καὶ
 perumpen- ἄσινεις πάλιν νοστήσουσι. καὶ διὰ τῆς τοιαύτης μηχανῆς καὶ ἀν-5
 dum in oppi- δρωῶν ἐπιβολὴν καὶ τροφῆς παρῴσχησθε αὐτοῖς, εἴγε ἀμφοτέρων ἐν
 dum obses- χρεῖα εἰσὶ, καὶ σωτηρίας οἱ πολιορκούμενοι τύχωσιν.
 sum.

ΚΕΦ. κβ'. Περὶ διαχωρισμοῦ λαοῦ τῶν ἡμίσει πολεμίων, ἧ καὶ τοῦ
 τρίτου μέρους.

C *Εἰ δὲ ἤδη πρὸς πολιορκίαν κάστρου εὐτρεπίζοντο οἱ πολέμιοι,*
ἀλλὰ μετὰ πολλῆς καὶ σφοδρῆς δυνάμειος τὰς ἡμετέρας χώρας
περινοστοῦσι, χρὴ τὸν στρατηγοῦντα τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμειων 10
ἐπιμελῶς τοὺς γεωργοὺς ἤτοι τοὺς τῶν χωρίων πόλιτας καὶ τὰ
αὐτῶν ἅπαντα παρακελεύσασθαι τε καὶ παρασκευάσασθαι, ἐν κά-
στροις καὶ ὄχυροῖς τόποις διασώσασθαι, τοὺς δὲ τῶν πολεμίων πρὸς
 Fol. 404 v. *λείαν ἐξερχομένους ὡς νουνεχεῖς καὶ ἀγρόπνους τραυματίζειν: ἵνα*
εἰεν δεδοικότες πόρῳ τοῦ στρατεύματος αὐτῶν ἐξελαύνειν, καὶ 15
τροφὰς ἐπικομίζεσθαι· κἀντεῦθεν στενοχωρίᾳ τροφῶν συσχεθῆ-
 D *σονται. πλὴν, ὡς ἔφημεν, πλῆθος λαοῦ ἔχοντες ἕτερον ἴσως μέθο-*
δον μετελεύσονται. διαχωρίζοντες ἐνίοτε τοὺς ἡμίσεις τοῦ λαοῦ αὐ-
τῶν, ἧ καὶ τὸ τρίτημόριον, ἀποστελοῦσι πόρῳ ἡμέρας ὁδοῦ διά-
 στήμα, ἧ καὶ ἐπέκεινα ἀπέχον τοῦ φωσσάτου αὐτῶν ἐν χωρίοις τι-20
 σιν, ἐν οἷς ἐπιπύουσι πλείονας δαπάνας ἐφενρεῖν. καὶ ἀνάγκη τού-

19. ἀποστελοῦσι] ἀποτελοῦσι cod.

pente cum clamore tubarumque concentu appare, quasi iamiam praelium
 commissurus. Ita, dum hostes ad dimicationem adversus te se parant, ti-
 bique obviam properant, qui frumentum gestant facultatem nacti id impor-
 tabunt in oppidum, et incolumes revertentur. Eiusmodi commento et prop-
 rgnatorum additamentum, et commeatus, si amborum inopia est, submi-
 nistrabis, salutemque obsessi accipient.

CAP. XXII. De separatione dimidiae vel etiam tertiae partis copiarum hostilium.

Si vero non ad obsidionem oppidi se convertunt hostes, sed cum mag-
 no ac valente exercitu regiones pervagantur nostras, debet diligenter co-
 piarum Romanarum dux agricolas, hoc est, vicanos homines, eorumque
 fortunas omnes mandare et instituere, in oppida munitaque loca uti se
 subducant, hostiumque qui sint praedandi causa egressi, prudentia vigi-
 lantiaque adhibita afflicent: ut longius ab exercitu discedere atque co-
 meatum comportare reformident: ideoque re frumentaria anguste utentur.
 Si autem, ut diximus, magnas habent copias, fortasse aliam rationem ini-
 bunt belli. Divisione facta, dimidiam vel etiam tertiam partem exercitus
 emittent e castris iter unius diei, aut longius, in vicos ubi sperant amplio-
 rem se commeatum inventuros. Hos per biduum aut triduum a castris abes-

τους ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις, ἢ καὶ τρισὶν, ἔξω τοῦ φωσσοῦ αὐτῶν δια-
 γειν· τοῦτο γοῦν πυθόμενος καὶ νοήσας, ἃ στρατηγῆ, δέον κατ'
 αὐτῶν ἐνεδρεῦσαι μετὰ λελογισμένης διασκέψεως, καὶ πλησίον αὐ-
 τῶν ἐν νυκτὶ γενέσθαι, καὶ τόπον ἐπιτήδειον ἐφευρίσκοντα τὸ
 5 ἴδιον στράτευμα ἀποκρῦψαι. ἐπεὶ οὖν οὐκ εἰς δύο καὶ τρία χω- P. 161
 ρία, ἀλλὰ καὶ εἰς πλείονα ἐρευνήσοντες τροφὰς διασκορπίζονται,
 εἰκὸς δέ ἐστι καὶ τὸ λεγόμενον φοῦλκον εἰς φυλακὴν αὐτῶν ἴστα-
 σθαι· δεῖ τὸ ὑπὸ σέ στράτευμα διχῆ διελεῖν, ἀσφάλειαν ποιού-
 μενος, μὴ φωραθῆναι ἢ διαγνωσθῆναι σε παρὰ τῶν ἀνερευνάν-
 10 των πολεμίων τοὺς λόχους, ἵνα μὴ ὑπ' αὐτῶν μᾶλλον ἐνεδρεν-
 θῆς· καρτερεῖσαι δὲ ἐν τῷ ἐγκρῦμματι ἄχρι ἐνδεκάτης ὥρας τῆς Divisio diei
in horas XII.
 ἡμέρας, ἥδη τοῦ ἡλίου πρὸς δύσιν ὄντος. καὶ εἰ μὲν ὑποστρέ-
 ψειεν, ὡς ἔθος ἐστὶ, τὸ φοῦλκον ἐν οἷς χωρίοις ἀλλίζονται οἱ
 15 ἑταῖροι αὐτῶν, ἐν τοῖς μήκοθεν χωρίοις ἀποστελεῖς οὓς ἔμπρο- B
 σθεν διεχώρισας, ὅπισθεν αὐτῶν ἐπακολουθῶν, καὶ ἐκ τοῦ σύν-
 εγγυς αὐτοῖς παρεπόμενος. καὶ ὡς ἂν ἢ τοῦ τόπου θέσις δίδωσι,
 λάθρα καὶ ἄνευ κρούσης ὀξέως πορευόμενος ἀπόκρυψον ἑαυτὸν, Fol. 405 r.
 ἕως οὗ ἔγγιστα γένη τῶν χωρίων. ὅτε δὲ οὐ δυνατόν ἐστιν ἀπο-
 κρῦπτεσθαι ὑπὸ τοῦ ῥύακος τὸν ὑπὸ σέ λαόν, ἀλλ' ἀνάγκη εἰς
 20 φανερόν γενέσθαι· τότε σὺν ἰππασίᾳ νεανικῇ κατὰ τῶν εἰς τὰ
 χωρία ὄντων πολεμίων ἢ ὄρμῃ παρὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀποσταλέν-
 των γενέσθω. καὶ ἀδοκῆτως τούτοις ἐπιθέμενοι καὶ ἀναιρήσουσι
 πολλοὺς, τινὰς δὲ καὶ ζῶντας ἀνδραπόδων λόγῳ κατὰσχωσιν.
 εἰ δὲ καὶ τὸ φοῦλκον τὸ εἰς φυλακὴν αὐτῶν ἔξωθεν τῶν χωρίων C
 25 ἔτι ἴσταται, κατ' αὐτοῦ πρῶτον τὴν ὄρμην ποιείτωσαν περὶ δυ-

se necesse est. Qua re cognita ac perspecta, debes, o dux, cum prudenti
 cogitatione insidias illis facere, et exercitum nocte propius admotum loco
 idoneo, si inveneris, occultare. Frumentatoribus non in duos tresve vi-
 cos, sed in plures dilapsis, si probabile est, stationem, quam fulcum vo-
 cant, ad tutandos eos praesto esse, oportet tuam manum bipartiri; cura
 adhibita, ne animadvertere dignoscere ab hostibus latibulis scrutantibus,
 tuque potius ab illis circumveniri: perstare autem in latibulo usque ad un-
 decimam diei horam, sole iam ad occasum vergente. Tum, quando statio,
 ut solet fieri, se recipere coeperit ad vicos, in quibus socii eorum con-
 sederunt, ad vicos illos remotiores praemitte milites, quos ante selegisti:
 ipse postea move, ex propinquo subsequens. Ac perinde ut se natura lo-
 ci dederit, clam, et silentio, et contente ambulans abde te, donec pro-
 xime ad vicos accesseris. Aut si facultas nulla est occultandi iuxta rivum
 manum tuam, neque abesse potest quin in conspectum cadat, tunc equis
 acriter citatis a praemissis antesignanis in hostes, qui intra vicos sunt,
 fiat impressio. Quos si de improvviso aggrediuntur, obtruncabunt multos,
 quosdam etiam vivos abstrahent in servitutem. Quod si statio ad tutan-
 dos illos disposita etiam tum extra vicos agit, prius in illam circa occasum

σμάς ἡλίου, ὡς ἔφη, οἱ ἔμπροσθεν ἀποσταλέντες. καὶ σοῦ ὀπίσθεν παρεπομένου μετὰ τοὺς προηγουμένους σου, πρὸς πόλεμον συμβαλεῖν συντεταγμένος, καὶ αὐτὸς ὁρμήσεις κατ' αὐτῶν, καὶ καταγωνίσῃ τούτους τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι. εἰ δέ γε οἱ τῶν πολεμίων ἀρχηγοὶ, οἱ ἐκείσε ὄντες, πολλὴν ἔχοντες δύναμιν, 5 συστῆναι δυνηθῶσι, καὶ τὴν ἦτταν ἀνακαλέσασθαι ἀγωνίσωνται, ὅπερ ἀδύνατόν ἐστι, τῆς νυκτὸς ἤδη ἐπιλαμβανομένης οὐδὲν συμβήσεται σοι τῶν ἐναντίων. οὕτως τοίνυν ποιῶντός σου, καὶ θαυμάσονται καὶ πτοηθήσονται σου οἱ πολέμιοι, καὶ οὐκ ἀδεῶς θαρσύνουσι ἐξέρχασθαι τοῦ φωσσοῦ αὐτῶν· κἀντεῦθεν ἀνάγκη τού- 10 τους τροφῶν ὑστερημένους πρὸς τὴν ἰδίαν παλινστῆσαι χώραν.

P. 162 ΚΕΦ. κγ'. Περὶ τῆς ὑποστροφῆς τῶν πολεμίων, καὶ τῆς κατασχέσεως κλεισούρας.

Ἵποστρεφόντων δὲ τῶν πολεμίων καὶ τὴν ἰδίαν ἐπυγομένων καταλήψεσθαι, δέον τὰς πιζικὰς δυνάμεις πρὸς τὰς κλεισούρας Fol. 405 v. προαποστεῖλαι, καὶ τὰς ὁδοὺς, δι' αἷς μέλλουσι διελθεῖν, κατα-
Claustra li- σχεῖν. δι' οἷας γὰρ ὁδοῦ διελθεῖν βουληθῶσιν, ὑπὸ τε τῶν ἐν 15
mitanea per Orientem. Σελευκίᾳ κλεισουρῶν καὶ τοῦ τῶν Ἀνατολικῶν θέματος, καθὼ
Βτὰ Ταυρικὰ ὄρη τὴν τε Κιλικίαν διορίζουσι, Καππαδοκίαν τε καὶ Ἀρκανδόν· πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὰ παρακείμενα Γερμανικίαν τε καὶ Ἀδατῶν, καὶ τὸ Καησοῦν καὶ τοῦ Λουοθῶ, Μελιτήνην τε, καὶ τὰ Καλούδια· καὶ τὰ πέραθεν τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ 20 διορίζοντα τὴν τε τοῦ Χανζῆτι λεγομένην χώραν καὶ τὴν πολεμίαν

1. ὡς ἔφη. Vid. supra 153. C. 19. Ἀδατῶν. Vid. notas.

solis, quemadmodum demonstravi, praemissa turma impetum faciat. Deinde tu quoque antesignanos tuos a tergo insequens, ut eris ad praelium committendum instructus, invade illos, et Christi gratia eos debellabis. Ac si hostium duces, qui ibi praesunt, quod militibus abundanter, idem confirmare sese possunt, damnumque resarcire conantur suum, tametsi id quidem fieri parum potest, tamen sic quoque nocte occupante nihil adversari eveniet. Ita si egeris, et admirabuntur et formidabunt te hostes, neque impune audebunt ex castris egredi: unde necesse est eos, commeatu destitutos, ad proprios reverti fines.

CAP. XXIII. De discessu hostium, et claustrorum occupatione.

Si se recipiunt hostes, ad suosque fines pervenire properant, oportet te peditatum ad claustra praemittere, et vias, per quas transituri sunt, occupare. Per quam igitur viam iter facere in animo habeant, a claustris Seleucensis iisque in provincia Anaticorum, qua Tauri iuga Ciliciam, Cappadociam, Lycandum disterminant: ad haec, qua Germaniciae, Adatae, regionibus Caisun et Dautha, Melitenae, et Caludiis imminet: item qua trans flumen Euphratem agrum Chanziti vocatum et terram hosticam Ro-

ἔχει Ῥωμανοπύλεως· ἐν ὄλοις τοῖς τοιοῦτοις θέμασι, δι' οἷας
 ἂν ὁδοῦ ἵπποστρέφοντες διελθεῖν πρὸς τὴν ἰδίαν βουληθῶσιν,
 ἀδιστάκτως τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ τὸν κατ' αὐτῶν ἐπειχθητι
 διαδέσθαι πόλεμον, καὶ τὴν νικῶσαν εὐρήσεις τῇ αὐτοῦ χάρι- C
 5 τι. ἤνικα δὲ πρὸ τεσσάρων σταθμῶν ἦτοι ἀπλήκτων ἐπιγνῶς
 τὴν ὁδὸν, δι' ἧς ὤρμησαν οἱ πολέμιοι, σοὶ μὲν τῷ τοῦ παντὸς
 λαοῦ ἡγεμόνι τάχει πολλῶ ἔμπροσθεν αὐτῶν γενέσθαι προσήκει,
 καὶ καταλαβεῖν τὰς πεζικὰς δυνάμεις, τὰς ἐν τῇ κλεισοῦρα ἀπο-
 σταλείσας· καταλιπεῖν δὲ τὸν κρείττονα τῶν λοιπῶν στρατηγῶν,
 10 πρὸς τὸ παρατρέχειν αὐτοῖς, διὰ τὰ ὀπισθεν κοῦρσα καὶ τὰς
 ἐκδρομὰς αὐτῶν. ἔχειν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ λοιπὸν ἵππικὸν
 στράτευμα, πειθόμενον τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διορισασθαι αὐτὸ,
 ὡς ἤνικα οἱ πολέμιοι ὡς ἀπὸ δύο ἀπλήκτων τῇ κλεισοῦρα πλησιύ-
 σωσι, καὶ αὐτὸν μετὰ παντὸς τοῦ στρατεύματος διελθεῖν, καὶ D
 15 καταλαβεῖν, ἐν ᾧ τόπῳ ὁ κατ' αὐτῶν ἔξαρτύεται πόλεμος. σοῦ
 δὲ καταλαμβάνοντος ἐν τῇ κλεισοῦρα καὶ τὰς πεζικὰς τάξεις ἐνου-
 μένου, δέον σπουδάσαι, καὶ ἕτερον μάλιστα πεζικὸν λαὸν ἐπι-
 συναΐσαι, ὅσον ἂν δυνηθῆς· παραινέσαι τε αὐτοῖς παρρησίᾳ, πρὸς
 ἀνδρείαν αὐτοὺς ἐπαλείφωσιν καὶ εὐτολμίαν, ἐποτρύναι δὲ καὶ τὸ Fol. 406 r.
 20 πρόθυμον αὐτῶν, οἷα στρατηγὸς ἄριστος, μελισταγεῖ παραινέ-
 σει, „Ἄνδρες,” λέγων, „Ῥωμαῖοι, στῶμεν ἀκλινῶς καὶ ἰδραίως·
 στῶμεν ἀνδρικῶς καὶ γενναίως. δεῖξωμεν ἐχθροῖς βραχίονα καὶ
 ἰσχύν· δεῖξωμεν, ὡς πρὸς κρείσσονας τὴν ὁρμὴν ἔχουσιν, ὡς P. 163
 πρὸς τοὺς βύλλειν μᾶλλον ἢ βύλλεσθαι μέλλοντας παρατάττον-

manopolim usque separant: in omnibus his provinciis, quacunque via in
 reditu iter ad fines suos facere constituerint, ibi sine ulla dubitatione ma-
 tura dimicationem expedire adversus illos, iuvante Deo, eiusque gratia
 victoriam reportabis. Ac si longius quam quatuor mansiones sive castra
 abes, cognostique viam, qua hostes discesserint, convenit, te, totius exer-
 citus ducem, magna celeritate adhibita illos praevertere, et ad peditatum,
 iam ad caustra praemisissum, te conferre: relinquere autem ex caeteris du-
 cibus praestantissimum, qui illos insequatur, ne a tergo latrocinia excur-
 sionesque faciant. Is habere debet secum reliquas equestres copias, imperio
 suo parentes, easque sic ducere, ut, quando adversarii duo circiter castra
 a claustris aberunt, ipse cum omnibus copiis transeat, in eumque locum se
 conferat, ubi praelium adversus illos instruitur. Te autem, postquam ad clau-
 stra veneris, coacto in unum locum peditatu, operam dare oportet, ut prae-
 terea alteram peditum aciem, quam plurimorum possis, cogas. Hos excita-
 bis verbis fortibus, ad virtutem atque audaciam acues, alacritatem eorum,
 quod optimi ducis est, melliflua hortatione incendes. Dices: „Commilito-
 nes Romani, stemus intrepide et firmiter: stemus viriliter et animo magno.
 Ostendamus hostibus brachium et vim; ostendamus, quod in fortiores im-
 petum fecerint, quod constiterint adversus illos, qui illaturi potius sint

ται. μὴ γὰρ λίθος φύσις αὐτοῖς, ἢ χαλκός, ὡς μὴ τραύματα
δέχσθαι· μήτε ἐκ σιδήρου τὸ σῶμα, ὡς μὴ τῷ κόπῳ ἐκλύε-
σθαι καὶ ἀποναρκῆν.“ προσέτι τοῦτοις ὑποδεικνύων καὶ τὴν τοῦ
τόπου δυσχέρειαν, ἐν ᾧ μέλλουσι πρὸς μάχην παρασκευασθῆναι,
καὶ ὅσῃν αὐτοῖς παρέχει βοήθειαν. μετὰ δὲ τὸ καλῶς αὐτοὺς 5
παραθῆξαι καὶ διωγεῖραι, καὶ προθυμοτέρους καὶ εὐτολμωτέρους
ἐργάσασθαι, καταστήσεις αὐτοὺς ἐν οἷς τόποις ὀφείλουσι τοῖς
B ἐχθροῖς μάχεσθαι. καὶ πρῶτον μὲν τὰ ὑψηλὰ τῶν ὀρέων κατα-
λαβεῖν θέον, καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς κρατῆσαι καὶ ἀσφαλίσασθαι.
ἐν οἷς δὲ καὶ ἵππεις ἐγχωρεῖ σὺν τοῖς πεζοῖς μάχεσθαι, καταστή- 10
σεις καὶ αὐτοὺς ἐν ἐπιτηδείοις τόποις. ἐν πάσαις δὲ σου ταῖς
παρατάξειςιν ἀρχηγὸς τῶν χρησίμων ἐπιστῆσαι σε δεῖ, καὶ τᾶλλα
πάντα φυλάξαι καὶ πρᾶξαι, ὅσα ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου περὶ τοῦ,
πῶς δεῖ τοῖς πολεμίοις ἐν ταῖς δυσχωρίαις μάχεσθαι, ἐξεθέμεθα.
τῶν δὲ πολεμίων πλησίον καταλαμβάνόντων, καὶ αἰσθομένων 15
τῆς παρὰ σοῦ γενομένης ἀσφαλείας ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἀμήχανον
C διελθεῖν αὐτοὺς, εἴπερ παραβολώτερον τοῦτο τολμήσουσι πρᾶ-
ξαι, οὐκ ἐδτηγῶς αὐτοῖς τὸ βούλευμα παραστήσεται. ἀλλὰ παρὰ
τοῦ σοῦ λαοῦ δηγούμενοι τε καὶ συμπνιγόμενοι, καὶ ἄκοντες τὰ
Fol. 406 v. πῶτα δώσουσι, σπεύδοντες δι’ ἑτέρας ὁδοῦ τὴν ἰδίαν καταλή- 20
ψεσθαι. τούτων δ’ οὕτως ὑποστρεφόντων ἀγεννῶς καὶ ἀκόσμως,
ὁ λαός σου, τούτους θεώμενος, ὅσης χαρᾶς καὶ θυμαῖας πλη-
σθήσονται, λόγῳ παραστῆσαι τοῦτο ἀδύνατον. τῶν οὖν πολε-
μίων, ὡς λέλεκται, ὑποστρεφόντων, τότε καταδίωξον ὀπισθεν

14. ἐξεθέμεθα. Vid. supra 122.

ictus quam passuri. Non est ex lapide natura illorum, aut ex aere, ut vulnera accipere non possint: neque ex ferro corpus, ut laboribus non frangatur, neque torpeat.” Adhaec monstra illis locorum, ubi ad praelium adornabantur, difficultatem, et quantam iis opem latura sit. Ita ubi illos probe acuiti atque excitasti, paratiores et audentiores factos constitues in quibus locis debeat cum hostibus configere. Ac primo quidem fastigia montium occupare necesse est, itineraque omnia obsidere ac firmare. Equites peditibus admixti sicubi configere possunt, hos quoque locis idoneis constitues. Debes denique singulis tuis aciebus duces probos praeficere, caeteraque omnia observare et facere, quae a principio commentarii, in capite de praello cum hostibus in locis asperis conserendo, exposuimus. Ubi propius accesserint hostes, si de praesidiis tuis in via collocatis, deque difficultate transeundi certiores facti, nihilominus audacter percurrere audent, parum prospere succedet iis hoc consilium. Quippe contriti et compulsi a tuis copiis vel inyiti terga vertent, aliaque via in suos fines pervenire festinabunt. Quos sic ignaviter et indecore revertentes si conspicit tuus exercitus, laetitia atque voluptate complebitur, magis quam verbis dici potest. Tu autem hostes sic, ut demonstratum est, abeuntes insequere a tergo,

αὐτῶν, ἔμπροσθεν ἀποστέλλων ἵππεις μετὰ ταχέων ψιλῶν· καὶ αὐτοὺς δὲ ὀξύτερον περιπατῶν τοῦ καταλαβεῖν αὐτοὺς ἐπέλθῃσι. οἱ δὲ ἔχθροι διὰ τὸ φεύγειν αὐτοὺς, τάχει τὰς δυσχωρίας διελθεῖν καὶ τὸν ἐν αὐταῖς διαφνεῖν πόλεμον, καὶ τὴν ἰδίαν κατα-
 5 λήψεσθαι· ἐπεὶ πλησίον τῆς κλεισοῦρας γενήσονται, τοῦθ' ὑποπτεύοντες, πρὸς τὸ μὴ πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὰς περικὰς τάξεις γενέσθαι, καὶ τὴν ὁδὸν αὐτῶν κατασχῆν· ἂν ἐν νυκτὶ τὴν ὀδοπορίαν πειραθῶσι ποιήσασθαι, συντόμως τούτους καταλύβης, τῶν ἵππων αὐτῶν ἀτονησάντων ἀπὸ τῆς χρονίας ὀδοπο-
 10 ρίας, καὶ τῶν ἀνδρῶν ἐκλελοιπότην ἐπιτύχης, νυκτὸς ὀδοποροῦντων· καὶ εὗρες, στρατηγέ, τὸ αἰεὶ σοι ἐπιζητούμενον. καταλαμβάνοντός σου δὲ τούτους νυκτὸς, δέον παραντίκα πόλεμον συνάψαι εἰς τὸ λεγόμενον σάκα, μετὰ πεζῶν, συνεπακολουθούτων αὐτοῖς καὶ ἵππέων. ἑτέρους δὲ τῶν ψιλῶν μεθ' ἵππέων ἔνθεν
 15 κάκειθεν τῆς ὁδοῦ ἔμπροσθεν γενέσθαι τῶν πολεμίων ἀπόστειλον, καὶ ἐκ πλαγίου καὶ αὐτοὺς πόλεμον προσβαλεῖν πρόσταξον. καὶ οὕτως ποιῶντός σου, οὐ δυνήσονται ἀντιστήναι, ἀλλὰ πρὸς φυγὴν ὀρμήσουσι. καὶ εἰ τοῦτο νυκτὸς πράξουσι, καταδίωξον αὐτοὺς, καὶ τελείῳ τούτους παραδώσεις ἀφανισμῷ.

P. 164
Saca.

ΚΕΦ. κδ'. Περὶ νυκτοπολέμου.

20 Εἰ δὲ εἰς ἑτέραν ἔλθῃσι βουλὴν, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, Β λυσιτελοῦσαν, καὶ ἤνικα σε καταλαβόντα αἰσθῶνται νυκτὸς ἀπληκεύσωσι, τὰς σκηναὺς πηξάμενοι, τότε νυκτοπόλεμον κατ' αὐτῶν ἐργάση. πλὴν οὕτως σε τὸν κατ' αὐτῶν χρῆ διαθεῖναι πό-
 Fol. 407 r.

praemissis equitibus cum velitibus expeditis: ipseque celeriter itinere facto assequi illos propera. Adversarii qui fugiunt, ut angustias, vitato in illis certamine, festinanter transmittere, in suosque fines pervenire possint: cum propius ad castra accesserint, verentes, ne iterum se praevertat peditatus noster, iterque suum occupet: si conantur noctu viam pergere, sine mora illos assequeris, equis eorum diuturnitate itineris attritis: ipsosque exhaustos per noctemque ambulantes deprehendens, id, o dux, quod semper quaesivisti nactus es. Utque primum eos assecutus es noctu, evestigio oportet signa inferre praesidio quod vocatur saca, idque per pedites, quos subsequantur equitatus. Alios velites cum equitibus praemitte per utrumque latus viae, qui hostibus praecurrant, eosque iube ex transverso impetum facere. Ita si egeris, resistere non poterunt, sed in fugam se conicient. Quod si noctu faciunt, perseguere, et summo exitio illos trades.

CAP. XXIV. De dimicatione nocturna.

Si vero in alliam cogitationem veniunt, sibi, secundum ipsos, salutarem, et, adventu tuo cognito, sub noctem tabernaculis statatis consistunt, tunc pugnam nocturnam cum illis committes. Praedium autem instruere

λεμον. οὐ μὲν ἐκ τῶν ὀπισθεν μετὰ πεζικῆς παρατάξεως τὴν
 προσβολὴν ποιήσεις. τὰς δὲ λοιπὰς πεζικὰς τάξεις διελεῖν χρὴ εἰς
 ἕξ μερίδας, καὶ τρεῖς μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν τῶν πολεμίων ἐκ πλαιῖου
 αὐτῶν, τρεῖς δὲ κατὰ τὸ εὐάνυμον καταστήσαι, εἷγε εἰς μῆκος ἢ
 τοῦ τόπου θείσι τὸ ἑαυτῶν ἄπληκτον καταστήσαι καταναγκάσει, 5
 C ἄνευθεσας ἀλλήλων ὡσεὶ τόξου βολὴν, ἢ καὶ μικρὸν ἔλαττον·
 μόνην ἀνεωγμένην καὶ ἀφύλακτον καταλιμπάνουσαι τὴν ὁδόν,
 τὴν πρὸς τὰ οἰκεία τοὺς πολεμίους διασώζουσαν· ὕψος σφοδρω-
 τάτω αὐτοῖς ἐπιτεθέντος τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ὁδὸν ἀνεωγμέ-
 νην ἐφενδίσκωσι, καὶ ἀπάτη τοῦ διασωθῆναι καὶ τὸν πόλεμον 10
 διαφυγεῖν καὶ τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν, ἐπιβῶσι τῶν ἵππων, καὶ
 δι' αὐτῆς πρὸς φυγὴν ὀρμήσωσι, μόνην ἕκαστος τὴν ἰδίαν περι-
 ποιούμενος σωτηρίαν. εἰ δὲ οὐκ ἐπίμηκες πεποιήκεσαν τὸ ἑαυτῶν
 ἄπληκτον, ἀλλ' ἢ τοῦ τόπου θείσι κυκλοτερές αὐτὸ ἀπειργά-
 σατο, χρὴ σε τὰς πεζικὰς ἰστίαντα παρατάξεις γυροῦεν, παρα- 15
 σκωασθῆναι ταύτας προστάξει πρὸς πόλεμον· μόνην δὲ, ὡς
 D ἔφημεν, τὴν ὁδὸν ἄφετον καὶ ἀνεωγμένην καταλιπεῖν, τὴν πρὸς
 τὰ ἴδια τούτων φέρουσαν. μετὰ δὲ τὸ διατάξασθαι τοὺς πεζοὺς
 τοῦτον τὸν τρόπον, παραπληκεῦσαι τοῖς πολεμοῖς προστάξεις,
 καὶ πυρὰ εἰς πληθος ἀνάψαι πολλά. ἐν μιᾷ δὲ ἐκάστη παρατάξει 20
 τῶν πεζῶν καὶ ἄρχοντα καταστήσεις τῶν χρησίμων καὶ ἀνδρείων·
 σὸν αὐτοῖς δὲ ἵππεῖς ἐν μιᾷ ἐκάστη παρατάξει, ἐκ τῶν ὀπισθεν
 Fol. 407 v. ἰσταμένους, εἷγε καὶ ὁ χῶρος δίδωσιν, ἔχοντας ἀρχηγοὺς ἀνδρας
 ἀξιολόγους. πείθεσθαι τε αὐτοῖς προστάξεις καὶ ἅπαντα τὸν
 P. 165 λαὸν τῶν πεζικῶν τάξεων. μετὰ δὲ τὸ οὕτως παρασκευασθῆναι, 25

oportet adversus illos in hunc modum. Tu a tergo cum pedestri acie si-
 gna inferes. Reliquos pedestres numeros distribui oportet in partes sex,
 tresque per obliquum e dextro latere hostium, tres ex sinistro locari, si
 quidem eos natura loci castra in longitudinem porrigere coëgit: distent
 autem hae acies inter se quasi sagittae iactum, aut paulo minus, solamque
 apertam et incustoditam relinquunt viam illam, qua ad patriam salutem-
 que adversarii pervenire possint: ut, acerrimo impetu in eos facto, et viam
 apertam inveniant, et spe falsa inducti, se incolumes pugnam effugere do-
 mumque pervenire posse, concensis equis ea fugae se committant, tantumque
 suae quisque salutis rationem habeat. Si non in longitudinem porrexerunt
 castra, sed locorum situs orbiculata ea effecit, oportet te pedestres acies
 circumcirca collocantem iubere, ut ad pugnam se parent: solum autem, ut
 docuimus, illud iter liberum et apertum relinquere, quod ad adversariorum
 fines ducit. Postquam peditatum in hunc modum instruxeris, iube eum
 non procul ab hostibus considerare, ignesque magno numero accendere.
 Porro in unaquaque pedestri acie praefectum constitues probum et fortem
 virum: item cum illis equites ad singulas acies, qui a tergo subsint, si per
 locum licet, cum ducibus idoneis. His obtemperare iubebis omnes milites,
 etiam pedestrium acierum. His ita administratis, deligi oportet velites

διαχωρῖσαι χρητῶν ψιλῶν ἀνδρείους καὶ ταχεῖς τοῖς πασι, καὶ ἔμπροσθεν ἀποστεῖλαι, τοῦ σιγῆ κατελθεῖν, καὶ ἔγγιστα τῶν πολεμίων γενέσθαι, καὶ διορισθῆναι αὐτοῖς, ἵνα πρῶτον μὲν οἱ ἐν τῷ μέσῳ ἰστάμενοι τὴν προσβολὴν ποιήσωνται, εἰδ' οὕτως 5 οἱ ἔμπροσθεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἄμφοτέρων τῶν μερῶν ἢ τοῦ τόπου θέσις ὑψηλοτέρως φέροι, τὰς πεζικὰς τάξεις κατὰ τῶν πολεμίων * βαλλόμενοι οἱ πολέμιοι τοῖς ἐκ χειρῶν καὶ σφενδονῶν λίθοις καὶ τόξοις ἄνωθεν ἐξ ἑκατέρων, εὐχερῶς καταλυθήσονται. εἰ δὲ μὴ οὕτως ἔχει ἢ τοῦ τόπου θέσις, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς μέρους τὸ ὑψηλὸν 10 ὑπέρεκειται, καὶ ὡσαύτως ἐκείθεν εὐχερέστερον τῶν λίθων καὶ B τῶν τὰς βολὰς κατ' αὐτῶν πεμπέτωσαν. πλὴν ἐκ τοῦ ἐφορέλου ἐπιμελέστερον ἔχασθαι δεῖ τῆς μάχης. εἰ δὲ βουλευθῶσιν οἱ πολέμιοι ἐπιβῆναι ἵππων, καὶ κατ' αὐτῶν ὀρμηῆσαι, οὐδὲν μὲν τοῖς ψιλοῖς δεῖνδον ἐργάσονται, τοῦ τόπου βοηθοῦντος αὐτοῖς. 15 ἑαυτοῖς δὲ μᾶλλον μεγάλην προξενήσουσι βλάβην. συγκαταβή- τωσαν δὲ πῦσαι αἱ πεζικαὶ τάξεις ἐξ ἄμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ σαλπυσάτωσαν ἕκαστοι μετὰ κρηνγῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ. ἔπειτα καὶ ὁ στρατηγὸς ἐκ τῶν ὀπισθεν ἰσχυρῶς ἀπάτω τοῦ πολέμου. καὶ εἰ ἔτι καρτεροῦσιν οἱ πολέμιοι, καὶ μὴ πρὸς φυγὴν ὀρμήσουσιν, 20 οἱ ταχεῖς ψιλοὶ καὶ οἱ ἔμπροσθεν ὑποσταλέντες παρορμηθήτωσαν C παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν, ἔνδον εἰς τὰς σκηνὰς χωρήσουσι τῶν πολεμίων. εὐχερὲς γὰρ τοῦτο ἔσται αὐτοῖς ἀπὸ τῆς τοῦ τόπου Oppugnatio tabernaculo- rum. σκληρότητος. καὶ ἡνίκα ἄρξωνται ἀναλαμβάνειν ἵππους ἢ ἡμιό-

6. φέροι — πολεμίων. Videtur deesse aliquid: nisi vis coniungere τάξεις cum φέροι et κατὰ τ. πολ. 18. ἀπάτω. Fort. ἀφάσθω, vel ἀναπάτω, sequente accus. Vid. tamen 166. D.

fortes et velocissimos, eosque praemitti, ut silentio progressi quam proxime ad hostes accedant, sic odocti, ut primo qui iuxta medium agmen sint, impetum faciant, deinde qui a fronte. Quod si ex utroque latere locus fastigium habet, pedestres acies in hostes... adversarii manualibus et fundalibus saxis, sagittisque utrimque ex locis superioribus appetiti, nullo negotio disiciuntur. Si non sic se habet locorum situs, sed ex altera duntaxat parte fastigium imminet, similiter inde facilius saxa et sagittae in illos adiciuntur. Sin autem in planitie res geritur, maiori cautione incedenda pugna est. Hostes si volunt conscensu equis in nostros impetum facere, velitis a loco adiutis incommodum nullum inferant, sed se ipsi potius magno afficiant malo. Omnes autem pedestres copiae eodem tempore decurrere utrimque debent, tabisque concidentibus clamorem et barritum tollere. Deinceps dux quoque a tergo acriter praelium committat. Ac si perseverant adversarii neque fugae se commendant, expediti velites et praemissi antesignani ducum hortationibus incitandi sunt, ut usque in tabernacula hostium penetrant. Id facile erit factu, propter malebras loci. Ita ubi coeperint manus iniicere equis, nullis, instrumento hostium, homines-

- Fol. 408 *γ. νους* και πράγματα τῶν πολεμίων, και ἀνθρώπους ἀνδραποδί-
 ζειν, και ἀρχὴ τοιαύτη γένηται, ὁρμήσουσιν ἅπαντες εἰς τὴν
 τοιαύτην διαρπαγὴν, και ἀφειδῶς ἔνδον χωρήσουσι τῶν σκητῶν,
 ξίφεσι αὐτοὺς κατακόπτοντες. και τότε πρὸς φυγὴν ὁρμήσουσιν
 ἅπαντες, ὅσοι μὲν ἰσχύσουσιν ἐπιβῆναι ἵππων, οἱ δὲ και πεζῆ, 5
 ὡς ἂν δονηθῶσιν ὄρεσι τε και φάραγξι κρηβήναι, και σωτηρίας
 D τυχεῖν. και εἰ τοιοῦτον τῆ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ γένηται τὸ τοῦ πο-
 λέμου πέρασ διὰ πρεσβειῶν τῆς παναρχάντου μητρὸς αὐτοῦ και
 Θεοτόκου, δόξαν μὲν οἱ ἄγιοι βασιλεῖς λήψονται, και κράτος
 ἅπαν τὸ Ῥωμαϊκὸν στράτευμα· μηκέτι τῶν πολεμίων κατὰ πρόσ- 10
 ωπον αὐτῶν στήναι δυναμένων. εἰ δὲ γε ὁμαλοῦ ἐπιτύχῃσι χώ-
 ρου τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, και εἰς αὐτὸν καταλύσωσι, τὰς
 σπηγὰς πηξόμενοι, και οὐκ εὐχερῶς ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ τὸν ἐν
 νυκτὶ πόλεμον ἀρμύζει γενέσθαι· δεῖ τὸν στρατηγὸν μετὰ πασιῶν
 P. 166 τῶν πεζικῶν τε και ἵππικῶν δυνάμεων ἔμπροσθεν πάλιν γενέσθαι, 15
 και τὰ ἕψηλότερα τῶν ὄρων κατασεῖν, και τὴν διάβασιν τῆς
 ὁδοῦ ὁμοίως ἀσφαλίσασθαι. και ἐπεὶ πῦσαι, ὡς ἔφημεν, αἱ
 ὁδοὶ αἱ πρὸς τὴν πολεμίαν εἰσάγουσαι διὰ τῶν ὄλων ὧν ἀπηρι-
 θμησάμην θεμάτων και οἰκείοις ὀφθαλμοῖς ἐθεασάμην, δύσβα-
 τοι τυγχάνουσιν ἐν ὄρεσι τοῖς διορίζουσι τὰς ἄμφω χώρας, σπεῦδε 20
 προκαταλαβεῖν τὴν διάβασιν αὐτῶν, και τὸν κατὰ πρόσωπον
 αὐτῶν ἀδιστακτικῶς διατίθει πόλεμον. και χάριτι Χριστοῦ τοῦ
 Θεοῦ ἡμῶν ὑπερισχύσεις αὐτῶν, και τούτους καταβαλὼν τελείῃ
 παραδώσεις ἀφανισμῷ.

18. ὄλων] ὄκλων codd.

que in servitutem redigere, semelque harum rerum initium factum est, omnes ad eiusmodi direptionem ruent, caecoque impetu tentoria invadentes, obstantes gladiis concident. Tum vero omnes in fugam se coniciunt, quibus facultas fuit in equos insiliendi, alii quoque pedibus, prout in montes et convales abdere se quisque poterit, ad salutemque pervenire. Quod si, Deo iuvante, per intercessionem incontaminatae matris eius Deiparae eiusmodi finem habet praelium, et gloriae sancti Imperatores, et firmitatem universae Romanorum copiae asequentur: neque enim amplius contra illas stare hostes poterunt. Quod si, diluculo propatulum locum nacti, ibi constitutis tabernaculis consederint, neque adeo expedit, in eiusmodi loco dimicationem nocturnam fieri: oportet ducem cum pedestribus equestribusque copiis omnibus hostes iterum praevertere, montiumque fastigia occupare, atque viam, qua transitari sint, denuo intercludere. Et quoniam, ut docuimus, universae ad barbariam ducentes viae in omnibus quas enumeravi propriis oculis lustravi provinciis, difficiles sunt per montes utramque regionem determinantes, propria praecoccupare eorum transitum, et ad signa aperte illis inferenda fidenter instruae copias. Et Christi Dei nostri gratia superabis, illosque disiectos extremo trades exitio.

**ΚΕΦ. κβ'. Περὶ ἐτέρας κατασχέσεως ὁδοῦ, τῆς εἰς τὴν κατάβασιν δυο-Β
χωρίαν ἀποτελούσης.**

Εἰ δέ γε ἡ ὁδός, ἣν ὑποστρέφουσιν, εὔρεθῆι φέρουσα τοῖς **Fol. 408 τ.**
πολεμίοις ἐκ τῶν ἄνωθεν, καὶ ἐφόμαλός ἐστι, μὴ ἔχουσα δυσχω-
ρίας, τοῦ κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἀντιστῆναι· ἀλλ' ἤνικα πρὸς
τὸ καταφερές ἐπικλίνοι, τότε στενή καὶ δύσβατός ἐστι, συγχέου-
5 σα τὰς παρατάξεις αὐτῶν, καὶ ὀλίγους διέρχασθαι ἀναγκάζουσα, **C**
καὶ τοὺς ἄλλους ὁμοίως παρασκευάζει ἐπακολουθεῖν, καὶ διέρχε-
σθαι· ἐν ἐκείνοις τοῖς στενωποῖς δέον περικᾶς τάξεις καταστήσαι
ἐνθεν κἀκεῖθεν τῶν πολεμίων, δύο μὲν κατὰ τὸ δεξιὸν, δύο δὲ
κατὰ τὸ εὐώνυμον, ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένας. ἀλλὰ καὶ ἐκ
10 τῶν ὀπισθεν εἰς λόχον καταστήσαι περικᾶ λαοῦ δύναμιν, μεθ'
ἱππέων καὶ ἄρχοντος ἀνδρείου καὶ ἐμπειροτάτου (εἴπερ τὸ λεγόμε-
νον σάκα αὐτῶν ἄνωθεν κατέλιπον, ἴστασθαι καὶ τὴν ὁδὸν φυ-
λάττειν)· ἀλλὰ μὴ σύνεγγυς, πρὸς τὸ μὴ διαγνωσθῆναι. καὶ εἰ
μὲν οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι ἄνωθεν πρόθυμοι εἰσι παρασυνά-
15 ψαι πόλεμον, ἤνικα αἱ κάτωθεν παρατάξεις ἡμῶν ἰστάμεναι κα-
τὰ τῶν ἐμπροσθεν διερχομένων πολεμίων τὴν προσβολὴν ποιή-
σονται, ἐξερχέσθωσαν καὶ οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι πεζοὶ τε
καὶ ἱππεῖς, καὶ συναπτέτωσαν πόλεμον μετ' αὐτοὺς κατὰ τῶν
πολεμίων. εἰ δὲ οὐ θαρσύνουσιν οἱ εἰς τὸν λόχον ἰστάμενοι κατ'
20 αὐτοῦ ἐπελθεῖν κάτωθεν, σάκα εἰς ἐφόμαλον τόπον ἰσταμένου,
καρτερήσωσιν εἰς τὸν λόχον. καὶ ἐπεὶ αὐτὸ διελθεῖν κατεπέλεται **Hostes per**
καὶ τοὺς ἰδίους καταλαβεῖν. (οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν ἐνδεχομένων, ἐκεῖ-
σε ἐπὶ πολὺ ἴστασθαι), ἤνικα τῆς εἰς κατάβασιν φερούσης ὁδοῦ **clivum de-**
P. 167
oppugnandi.

**CAP. XXV. De alio modo occupandi viam, quae in descensu difficultatem
habet.**

Si autem via, qua recedunt, invenitur ascensum hostes versus habere, esseque plana absque salebris, ut a fronte aggredi illos nequeas: ubi vero in vallem se demittit, ibi arcta atque aspera est, ordinesque eorum confundit, ut pauci duntaxat transire possint, reliqui deinceps sequi atque transmittere cogantur: in eiusmodi angustiis oportet pedestres acies ad utrumque latus hostium constitui, binas a dextra, totidemque laeva, relicto inter illas intervallo. Item a tergo eorum in insidiis colloca pedites bene multos cum equitatu atque duce forti et peritissimo (si quidem praesidium quod saca vocatur, in locis superioribus reliquerunt, ut stet viamque observet): neque tamen nimis prope, ut animadverti non possint. His superne in latebris locatis, intentisque ad praelium conserendum, quando acies nostrae inferius constitutae in agmen hostium praetereuntium impetum fecerint, item qui in insidiis subederunt milites equitesque coorti, simul cum illis pugnam capeasant adversus hostes. Quod si qui in insidiis consererunt, inde se demittere non audent, quia saca in loco aequo constitit, contineant se in latebris: sed quando id discedere ad suosque se recipere conatur (vix enim credendum est, diu perstiturum), simul ac per clivum de demittere se

ἐπιλάβηται, καὶ ἐξερχέσθωσαν οἱ ἐν τῷ λόγῳ· καὶ τὴν ὁδὸν κα-
 τασχόντες καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν αὐτῶν γενόμενοι, κατ' αὐτῶν ὀρ-
 μησάτωσαν. καὶ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι καὶ ἀμύνασθαι, παρ'
 Vol. 409 γ. αὐτῶν βαλλόμενοι, τοῦ τόπου αὐτοῖς ἐναντιουμένου· ἀλλὰ σπεύ-
 σουσι τοὺς ἰδίους καταλαβεῖν, πολεμούμενοι ἐν τοῖς στενώμασι 5
 παρὰ τῶν κάτωθεν ἡμῶν ἰσταμένων παρατάξεων, ἐπ' ἐλπίδι
 διελθεῖν, καὶ τὴν ἰδίαν καταλαβεῖν. ἀλλ' οὐδαμῶς τούτου ἐπι-
 τύχωσιν, εἴπερ δὴ ὡς ἐξεθέμεθα ὁ κατ' αὐτῶν παρασκευασθῆ
 Β πόλεμος, μᾶλλον δὲ κατὰ κράτος ἠττηθήσονται, ἐπὶ τοῦ ἀλη-
 θινοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν αὐτῷ καὶ τῷ 10
 ἁγίῳ πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 ἀμήν.

Τέλος σὺν Θεῷ τοῦ τακτικοῦ.

10. ἀντῆ. Leg. νίφ.

coeperit, provalent insidiatores: viaque obsessa atque locis superioribus
 occupatis, in illos impetum faciant. Tunc, a militibus telis appetiti loci-
 que iniquitate pressi, resistere et repugnare non poterunt: sed, in angu-
 stis ab aciebus nostris, quae inferius steterant, afflictati, suos assequi pro-
 perabunt, spe transeundi domumque perveniendi. Atenim minime id illis suc-
 cedet, si quidem eo quem exposuimus modo praelium adversus illos admi-
 nistratur, sed praeclare expugnabuntur, ope veri Dei nostri: cui gloria
 et potentia, cum Filio et Spiritu Sancto, nunc, et semper, et in saecula
 saeculorum. Amen.

Finis cum Deo libri de re militari.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ

ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ
ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ ΠΕΝΤΕ*.

THEODOSII DIACONI
DE CRETAE EXPUGNATIONE
ACROASES QUINQUE.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΝ.

Ταῦτά μοι, ὦ μαγίστρων ἤλιε, καὶ Ῥώμης ἐκδικητὰ, πεπό-
νηται μὲν πρὸ καιροῦ περὶ Κρήτης, οὐ δέδοται δέ. τὸ μὲν, ἵνα
μὴ χρόνοις τὰ σὺ τῶν τροπαίων λήθῃ περιδοθῆ κατορθώματα·
ἢ γὰρ ἀνδρεία ποιεῖ, ἀμανροῖ χρόνος, εἰ μὴ λόγος προφθάσας ἐν
βίβλοις τισὶν ἐναπόθῃται· οὐ δέδοται δέ, φόβῳ καὶ συστολῇ,
καὶ τὰ πολλὰ ἐναπολειφθῆναι καὶ ἡττηθῆναι τοῖς σοῖς κατορθώ-

* Theodosii Acroases, quae, ut reliqui quatuor libelli, historiam Nicephori Phocae et Tzimisicis illustrantes hic ad editionem Parisinam Leonis accedunt, sumptae sunt ex *Nova Appendice Corporis Historiae Byzantinae* a P. F. Fogginio edita, Romae 1777. [Comparavi hanc editionem cum editione principe a Flam. Cornelio facta in Creta Sacra. Venet. 1755. 4. P. II. p. 269 — 327. cum interpretatione Latina, diversa illa ab interpretatione Fogginii. Varias lectiones e contextu Cornelii, quae memorabiliores esse viderentur, enotavi. F. I.] Verba ἐπιστολῆ πρὸς Νικηφόρον non sunt ap. Flaminium Cornelium. 3. τὰ σὰ τροπαίων Corn.

EPISTOLA AD NICEPHORUM.

Haec, Magistrorum sol, et Romae vindex, iamdiu a me de Creta scripta sunt, sed nondum edita. Equidem aggressus opus fui, ne egregia facinora ac tropaea tua temporum oblivione premerentur: fortia enim facta tempus obscurat, nisi oratio opportune ea litteris mandet. Sed ne ederentur verecundia quaedam ac reverentia vetuit, quod dicta factis tuis passim inferiora essent, quinimmo ab iis prorsus vincerentur. Accipere tamen, indignas

μασι· δέξαι οὖν, εἰ καὶ τῆς ἀξίας εἰσὶν ἰνδρα Θεοδοσίον ψελ-
 λίσματα, καὶ περὶ τῆς τοῦ Χάλεπε γράφειν ἐπίτρεψον καταστρο-
 φῆς καὶ ἀλώσεως· οὕτω γὰρ προθυμότερος γεγονώς, τῶν σῶν
 κατορθωμάτων, ὡς ἔξόν, γενήσομαι συγγραφεύς. Ἀχιλλεὺς
 γὰρ, καὶ ὁ Μακεδόνων Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς στρα- 5
 τηγήσαντες, ἄριστα πολὺ τὸ κλέος τῇ συγγραφῇ καὶ μέχρι τοῦ
 νῦν ἀπηνέγκαντο· καὶ ὁ μὲν, Ὅμηρῳ, οἱ δὲ γε Πλουτάρχῳ καὶ
 ἄλλοις μέχρι τοῦ νῦν ἄδονται καὶ φημιλλονται· ὡς ἐν προσώπῳ
 γοῦν ἢ μὲν ἀρχὴ ἰάμβων δοκεῖ πρὸς τὸν πάλαι Βασιλέα ἡμῶν·
 τὸ δὲ τῶν ἐπαίνων κεφάλαιον πρὸς τίνα, εἴση εὐθύς. 10

3. προθυμότερος C.
 ἄριστα.

5. Distinguendum videtur: στρατηγήσαντες

licet maiestate tua, Theodosii nugas, et de Chalepi victoria et expugnatione
 eam scribere permitte. Hinc enim alacrior factus rerum tuarum gestarum,
 quantum licet, scriptor fiam. Achilles profecto et Macedonum rex Ale-
 xander, ceterique exercituum Imperatores magnam utique gloriam etiam-
 nunc obtinent ex scriptis: atque ille quidem Homeri, hi autem Plutarchi
 aliorumque opera canuntur adhuc, ac celebrantur. Enimvero iamborum
 initium prima fronte ad mox defunctum Imperatorem nostrum pertinere
 videtur: at laudum summa ad quem potissimum spectet, statim intelliges.

ΑΔΩΣΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΟΝΗΘΕΙΑ

ΠΕΡΙ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ
ΤΩΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΩΙ ΚΑΙ ΚΡΑΤΑΙΩΙ

ΒΑΣΙΛΕΙ ΡΩΜΗΣ.

EXPUGNATIO CRETAE

DESCRIPTA

A THEODOSIO HUMILI DIACONO
HUMANISSIMO AC POTENTI

IMPERATORI ROMAE.

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Α.

Ρώμη παλαιά, μὴ φθόνει τὸν δεσπότην,
τοὺς σοὺς στρατηγούς προσβαλοῦσα τῇ νέᾳ·
κενῇ γὰρ ὄρμῃ, καὶ μάτην ὁ Σκηπίων,
τὸν πλοῦτον ἐσκύλευσε τῆς δόξης ὄλον.
ἰσχύς γὰρ ἦν τίς, ἢ κράτος Καρχηδόνος,
ὅταν παρεστῶς μυριοξίφω μάχη,
τὰς συμφορὰς ἐπέμπε τῇ πορθουμένῃ.
τίς ἦν ὁ Σύλλας ὁ θρασὺς στρατηγέτης,
ὁ τῶν Ἀθηνῶν τὴν κεκαυμένην πόλιν

5

3. Fort. κενή γὰρ ὄρμη. 5. ἦν τίς vulg. ἦν τίς C. 6. ὅταν
— ἐκμας. Ne quid corrigendum existimes cf. II. 86. III. 17. V. 87.
88. et Indic. in not. Anth. Pal. v. ὅταν p. 1046. 8. τίς ἢ C.

Ο Roma vetus ne invidens Despotae novae opponens Romae duces tuos: im-
merito enim Scipio, conatogue irrito exhaust omnes gloriae divitias: virium
quid aderat, non tota vis Carthaginis quum pugnam iniens innumeris distri-
ctis gladiis urbi devictae exitiabilem cladem intulit. Quis ille Sylla impe-
rator audax Athenarum urbem flammis correptam rapidis, hoc ipso excidio

βαλὼν ἀπ' αὐτῆς τῆς σφαγῆς ἠττημένην ; 10
 τίς ἦν ὁ Καῖσαρ ὁ στρατευμάτων τρέχων
 ἐν ταῖς ἀφύρτοις συμπλοκαῖς καθημέραν ;
 τίς ἦν ἐκεῖνος ὁ κρατηθεὶς ἐν στόλῳ,
 καὶ τοὺς κρατοῦντας ἀνταναλώσας ξύλῳ ;
 οὐκ ἦν στρατηγὸς ἄλλος, ὡς ὁ δεσπότης, 15
 κἄν πλουτολεκτῶν ἐκδραμῶν ὁ Πομπῖος
 ὡς τῶν παραστῆ ταῖς μάχαις ὠπλισμένος,
 καὶ δῶ τὰ λαμπρὰ τῆς τύχης διπλῆ στέφη.
 σὺ δὲ κτυπῶν, Ὅμηρε, κομπῶδεις κτύπους
 ἔψων τὰ μικρὰ, δεῦρο μὴ κλέπτων λόγοις 20
 λάλει πρὸς ἡμᾶς ἡσύχως μετ' αἰσχύνης.
 πορθήσεως γὰρ τῆς δεκαχρόνου κλόνοσ
 μικρὸς παρ' ἡμῖν ἔσται, καὶ πλήρης ψόγων.
 τῆς Ἰλίου γὰρ τοὺς * πορπυργίους δόμους
 ἐκ τῶν ἀπ' αὐτῆς λειψάνων ἐγνωκότες, 25
 εἰς θαῦμα καὶ γέλωτα συμπεπτωκότες,
 πῆ μὲν γελῶμεν τῇ πλοκῇ τῶν ψευσμάτων,
 πῆ δ' αὖ κροτοῦμεν τῇ στροφῇ τῶν ῥημάτων.
 ἀλλ', ὦ στρατηγῶν ὁ κρατῆρ, ὁ μινύων
 πράξεις ταπεινὰς εἰς ἐπηρεμένους λόγους, 30
 δίκασον αὐτὸς, καὶ προσωποληψίαν
 ἀφείς παλαιὰν, ὡς ζυγὸς γενοῦ σταθμοῦ.

10. τῆς om. C. 15. ὡς om. C. 17. Fort. ἀστῶν παραστῆ. 24. πορ-
 πυργίους C. F. et sic in Annot. Scr. πορπυργίους, adiectivo male for-
 mato a πορπύργιον, quod est ap. Tzetzi. in Schol. ad Lycophr. 290.
 27. ψευσάντων C., in not. ψευσμάτων. 29. ὁ κρατῆρ in metrum pec-
 cat, neque tamen suspecta lectio. Huius generis peccata in his Acroa-
 sibus ad triginta numeravimus praeter licentias in nominibus propriis
 admissas. 32. σταθμοῦ om. C. ex tenuibus codicis vestigiis lectio-
 nem eruit F.

superatam subigens? quis fuit Caesar, qui exercituum excurrerat per con-
 flictus quotidie insuperabiles? quis ille, qui navali victus praelio postea vi-
 ctiores superavit classe? non fuit dux alius umquam sicut Despota: Pompeius
 namque irrupit aurum colligens, ac quasi armatus adstitisset praeliis, for-
 tulae illustres coronas ostentavit duplices. Tu vero, Homere, ciens magnos
 strepitus, magnificans parva, adais verbis non decipiens placide nobiscum,
 et verecunde loquere. Namque obsidionis decennalis rumor parvi apud
 nos est, et mendaciorum plenus. Ilii nam domos late munias turribus ex
 eius adhuc noscentes ruderibus, in admirationem incidentes, et risum, modo
 ridemus complexionem mendaciorum, modo verborum plaudimus ambagibus.
 Ast, o Ducum crater, qui Ducum misces cum fastuosis verbis actiones hu-
 viles, iudica ipsemet, et personarum respectum dimittens veterem, fias

τοῦ δεσπότου δὲ καὶ θανῶν κρότει λόγους
 τὰς παντοπόμους, καὶ σοφὰς στρατηγίας.
 μικρὸς γὰρ ἡμῖν ὁ στρατὸς τῆς Ἑλλάδος, 35
 μικραὶ φύλαγγες, ἄσθενεῖς στρατηγέται,
 Αἴας, Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς, Διομήδης,
 οἷς δόξα πολλή, καὶ θεῶν ψευδιωνύμων
 ἢ συντριβὴ φέρουσα τὰς ὀμίλιας
 κακῶς κατεσπάραττεν ἐκ τῶν ἐλπίδων. 40
 ἄλλ' εἰ δοκεῖ σοι τῆς ἀληθείας τρίβους
 καλῶς βαδίζειν, ἢ κακῶς περιτρέχειν,
 ἐνταῦθα παῦε τῶν φόνων τῆς Ἰλίου,
 Κρήτης τραγῳδῶν τὰς ῥοὰς τῶν αἱμάτων.
 Ἐπεὶ γὰρ ἤκειν ὁ στρατὸς τοῦ δεσπότου 45
 πολλαῖς ταχείαις ὀκλάσι πεφραγμένους,
 ἢ γῆ μὲν ἰστέναζεν ἢ τῶν βαρβάρων,
 καὶ γειτονοῦσαν τὴν ὑγρὰν ἀπεστράφη.
 ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ σταλεῖς, Νικηφόρος,
 εἰδὼς ἑαυτὸν τῆς μάχης πρωτεργάτην 50
 ἔστησε τὰς φάλαγγας ἐγξίφους ὄλους,
 ἔστησε τάξεις, οὐλαμοὺς πυργοδρόμους.
 ἔλαμψεν ἄσπις, ἠχονομένη σπάθη·
 θώραξ κατ' ἐχθρῶν εἶχε τὰς λαμπηδόνας·
 δόρυ κρατηθὲν δεινὸν ἀντηγύει φόνον. 55
 ἐπεὶ δὲ πάντας εἶδεν ἐκ τῶν ὑδάτων
 καὶ τῶν μεγίστων κυμάτων σεσωσμένους,

33. Fort. κρότει λόγοις, domini nostri expeditiones verbis celebra.
 39. Fort. φέρουσα, turbans. 46. Scr. ὀκλάσι. 51. 52. ἔστη-
 σε vulg. 53. ἠχονημένη corrig. cum C,

uti scapus trutinæ, et quamvis mortuus plaude verbis Despotæ, missis
 ubique sapientibus expeditionibus. Parvus enim est nobis Græciæ exerci-
 tus, parvæ phalanges, infirmi Duces Ajax, Achilles, Ulysses, Diomedes, quos
 ambitio multa, et falsorum Numinum contentio asserens concionum discordias
 male divellebat a spe. Verum si velis veritatis semitas calcare recte, nec male
 percurrere, hic finem impone Ilii caedibus, Cretæ tragice canens fluvios san-
 guinis. Namque ubi advenit exercitus Despotæ multis velocibus munitus na-
 vibus, terra quidem barbarorum ingemuit, atque vicinum aversata est mare.
 Dux autem, missus qui fuit, Nicephorus videns se pugnae constitutum prin-
 cipem, statuit phalanges cinctas omnes gladiis, acies, cohortesque qua-
 drato agmine procedentes. Emicuit clypeus, et acutus ensis: thorax contra
 hostes emittebat radios, hasta apprehensa caedem refulgebat terribilem.
 Postquam autem omnes conspexit ex aquis, et a procellis maximis incolumes,

μέσον σταθεις ἤνοιξε πρὸς Θεὸν στίμα·
 „ἰδοὺ τὸ σὸν στράτευμα τοῖς ἐναντίων
 ὄροις παρεστῶς, δημιουργῆ κτισμάτων· 60
 τῶν σῶν κατ' ἐχθρῶν ἤρει τὴν πανοπλίαν,
 καὶ σὲ προβάλλει μυρίων πυργωμάτων
 λύνοντα δεσμοὺς εὐκλεῦ στρατηγέτην.
 πλάτυνον αὐτῶν εἰς μάχην τὰς καρδίας·
 διώξον αὐτοῖς τὴν πικρὰν δειλανδρίαν· 65
 αἰσχρὸν ἐχθρῶν τῶν προφητῶν τοὺς λόγους·
 δεῖξον Πέτρος τίς, καὶ τίς ὁ ψευδοπλόκος,
 ὁ τὰς καμήλους ἐσθλίειν ἐπιτρέπων,
 ὁ πορνομόστας ἐκτελῶν τοὺς βαρβάρους,
 ψευδοπροφήτης ἐκφανεὶς πανουργία.” 70
 οὕτω βοήσας, καὶ λαβὼν τὴν ἀσπίδα
 δημηγορῶν ἔλεξε τοῖς συνεργάταις·
 „ἄνδρες, στρατηγοὶ, τέκνα, σύνδουλοι, φίλοι,
 Ῥώμης τὰ νεῦρα, δεσπότης πιστοὶ φίλοι —
 οὗτος γὰρ ὑμῶς τέκνα καὶ φίλους ἔχει, 75
 λόγοις παραινῶν, οὐκ ἀναγκάζων πόνοις —
 ὁρᾶτε τούσδε τοὺς ἀλιδρόμους τόπους·
 ὁρᾶτε πολλὰς ἡμέρους νήσους πέριξ·
 Ῥώμης ὑπῆρχον πατρικῆς κατοικία,
 καὶ δεσποτῶν γῆ· πλὴν παρερπύσας ὄκνος, 80
 καὶ νωθρότης, ἔδειξε γῆν ἄλλοτρίαν,
 τρέφουσαν ἐχθροὺς καὶ στερομένην τέκνων.
 ἴωμεν ἀνδ' ὧν εὐσθενῶς πρὸς βαρβάρους·

60. Scr. παρεστῶς. 64. αὐτῆν C., in not. αὐτῶν ut in Ced. in-
 venit F. 78. Fort. ἡμέρους, καίτας.

medius stans aperuit os ad Deum: „Ecce tuus exercitus iam hostium fini-
 bus adstans, rerum creaturarum opifex, contra tuos inimicos cepit arma, et
 te opponit, ut millium turrium compages dissolvas, gloriosum Ducem. Dilata
 eorum corda ad praelium, repelle ab illis acerbam timiditatem, confunde
 inimicorum vatum verba, ostende quis sit Petrus, et quis mendacia fingens,
 qui camelos comedere permisit, qui fornicatores effecit barbaros, falsus pro-
 pheta calliditate proditus.” Ita est precatus, et accepto clypeo concionando
 allocutus est commilitones: „Viri, duces, filii, conservi, amici, Romae vi-
 res, et fidi amici Despotae, (ille enim vos filios, et amicos habet, verbis
 adhortans, non cogens laboribus) adspicite hos omnes mari cinctos locos,
 circumspicite multas pulchras insulas: Romae iam fuerunt patriae domicilia,
 et dominorum terrae: at irrepens desidia, et segnitias alienam terram red-
 didit nutrientem hostes, et carentem filia. Kamus ergo strenue contra bar-

λάβωμεν αὐτῶν ἐν ξίφει καὶ τὰς πόλεις,
 καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τὰ τῶν τέκνων τέκνα. 85
 μηδεὶς φοβείσθω τὰς βολὰς τῶν βαρβάρων·
 μηδεὶς φοβείσθω τραῦμα φλεγμαῖνον μάχης·
 μηδεὶς τὸ πικρὸν, τὴν τελευταίαν βλάβην.
 ἄν γὰρ τὸ λουτρόν τις λαβὼν ἡμαγμένον
 εἰς αἷμα λουθῇ τῶν ὑβριστῶν βαρβάρων, 90
 πλύνει τὸ σῶμα ταῖς ῥοαῖς τῶν αἱμάτων,
 καὶ λαμπρὸς ἐκ γῆς αἴρεται νικηφόρος.
 εἰ δ' ἔστιν αὐτὸς τέκνα, καὶ κλήρους ἔχων,
 πατὴρ ὀπισθεν δεσπότης λελεγμένος,
 ἐκεῖνος αὐτοῦ φροντίσει, καὶ τῶν τέκνων, 95
 καὶ τῆς γυναικός· τοῦτο μὴ δεδοικέτω.
 μόνον κρατεῖτω συμπλοκαῖς τὴν ἀσπίδα·
 μόνον προθύμως ὀξὺ τεινέτω δόρυ·
 μόνον φανείτω πατρικὸς ὀπλισμένος·
 μόνον τὸ Ῥώμης μὴ καθυβρίση κράτος." 100
 τούτοις πτερώσας τοῖς λόγοις τοῦ οἰκέτας
 ἀνὴρ ὁ πιστὸς ἐν μάχαις Νικηφόρος,
 λέοντας ἐξέπεμψεν ὡς ὄρειτρόφους,
 πᾶσαν κλονοῦντας· Κρητικὴν κακουργίαν,
 οὐ μὴν παρέργως, ἢ στρατηγέτου δίχα. 105
 μέσον γὰρ αὐτὸς ἵπποτῶν ἐζωσμένους
 τανύστομον μάχαιραν ἡκονημένην,
 πῆ μὲν πατάσων εἶπετο ξενοτρόπως,
 πῆ δ' αὖ τὸ πῦρ μάλιστα βάλλων οἰκίαις.

91. σῶμα C. 93. εἶδ' ἔστιν vulg. Pro αὐτὸς fort. leg. αὐ
 τος. 97. κρατεῖτω in not. vel κρατεῖτω C. vid. Annot. 99. Scr.
 πατρικῶς cum C., πατρικός cod. quam lectionem Fog. male tuetur
 in Annot.

baros, capiamus illorum civitates gladio, simulque uxores, et filiorum filios. Nemo extimescat barbarorum iacula, nemo extimescat vulnus ardens praelii, nemo, quod est acerbius, damnnum ultimum. Nam si cruentum quis accipiens balneum, impiorum barbarorum lavetur sanguine, sanguinis fluente corpus abluat, et illustris e terra victor tollitur. Quod si quis est, qui filios, et bona habeat, patris assumens nomen posthac Despota, ipse eius curam, et filiorum geret, et uxoris: nullo pacto hoc timeat. Solum obiciat clypeum in conflictibus, solum alacriter acutam intentet hastam, solum se ostendat patrium militem, solum Romae hand dedecoret imperium." Cum sic militibus addidisset alas vir fidelis in praeliis Nicephorus, emisit eos tamquam leones montanos ad devastandam omnem improbitatem Creticam non sine bellandi consilio, aut abaque duce; medius enim ipse equitans, armatus ingenti, et peracuto gladio, modo percutiens mira edebat opera, modo flagellum ignis

Ἐπεὶ δὲ πάντες ἦσαν ἀντὶ θηρίων,
 ἐκείθεν ἔνθεν λοιμικῶς ἠπλωμένοι,
 ἦν θρήνον οἰκτρὸν καὶ φυγὴν βλέπειν τότε,
 καὶ θαῦμα πικρὸν συμφορᾶς ἐναντίας.
 ἔκειτο καὶ γὰρ πλήθος εἰς κόριν μίαν
 ἀνδρῶν, γυναικῶν δυστυχῶς ἐσφαγμένων. 115
 ἐκεῖ τὰ τέκνα πρὸς σφαγὴν ἠπειγμένα
 ἔπιπτον εἰς γῆν τῇ ποδῶν περικλάσει.
 ἐκεῖ γέροντες τῷ χρόνῳ κεκροφότες
 ὄλισθον εἶχον ἐμποδῶν πεπτωκότες,
 καὶ φοινικὴν ἔβαπτεν τὸ ξίφος τρίχα,
 ἦν εἶχε λευκὴν ὁ χρόνος βεβαμμένην. 120
 ἐκεῖ γυναῖκες ἀγκαλῶν κάτω βρέφη
 ἔρριπτον εἰς γῆν, καὶ γονῆς ἀστοργίαν
 κίνδυνος ἀντήγειρε ταῖς τεκνοτρόφοις.
 ἀνῆπτο καὶ πῦρ, ἀντέλαμπε τὰ ξίφη,
 ἐπορφύρου γῆν ἢ ῥοῆ τῶν αἱμάτων,
 καὶ Κρητικοῖς ἦν τοῖς τόποις μεμιγμένη,
 ὡς χρώμα καινὸν, τρίχροος τιμωρία.
 ἐπεὶ δὲ Κρητῶν δεῖπνον οἱ μὲν ὀρνέων
 ἔκειντο νεκροὶ καὶ πνοῆς ἐξηρμένοι, 125
 ἄλλοι δὲ τὴν νέκρωσιν ἵππικῶ τάχει
 φυγόντες εἰσῆγοντο τῶν πυλῶν ἔσω,
 ὁ μὲν, πατήσας τῶν πυλῶν ἔνδον φόβῳ
 ἔρευχεν ἐχθρὸς τῇ φυγῇ πεπνιγμένος.
 ὁ δὲ στρατηγὸς ἐκδραμῶν χώραν ὄλην, 135

113. Fort. συμφορᾶς. 116. Fort. πρὸς φυγὴν. 121. εἰ-
 ζεν C.

iniciens domibus. At postquam omnes egressi sunt contra belluas, hinc et inde pestis instar rapide excurrentes, conspiceres gravem luctum, et fugam, et horrendas visu hostium angustias. Iacebat enim turba in uno pulvere virorum et mulierum caesorum misere. Illic pueri properantes ad necem humi cadebant conculcati pedibus: illic senes aetate incurvati caedebantur incidentes obvii, ac purpuream tingebat comam gladius, quam albam aetas tinxerat: illic mulieres e sinu parvulos demittebant, et in filios amorem maternum extinguebat instans periculum. Rutilabant flammae, coruscabant gladii, rubefaciebant terram rivi sanguinis, et mixta erat Cretaeis in locis tamquam color novus, ultio tricolor. Et iam Cretenses, alii in pastum avibus prostrati iacebant et exanimis, alii autem, mortem ope equorum celesum fugientes, recipiebant se intra moenia; et quis ingressus portas ob metum hostis agebat animam fuga praefocatus. Dux autem postquam totam ex-

καὶ τὴν μὲν εἰς πῦρ τμήτικῶς περισχίσας,
τὴν δὲ ξίφει δοῦς, καὶ κατασκάψας πόλεις,
ἤλαυνεν εὐθὺς εἰς στροφὴν ὀπισθίως,
καὶ θᾶπτον ἔλθων, ναυτικῶν ὀρισμάτων
ἔνδον κατεκράτησε τὸν στρατὸν μόλις. 140

καὶ ναῦς ἀνάψας, γῆ χαρίζεται φέρον,
ἄπιστον εἰδὼς τὴν ὑγρὰν εὐεργέτην.
ἐκεῖ δὲ μείνας ἡμερῶν τριῶν κύκλους,
τὴν ἵππον ἠτοίμαξε καὶ τὸν ἵππότην,
καὶ γῆν σκοπήσας ἀμφιδέξιω τρόπῳ, 145

ἔστησε πλῆθος χιλιάδρον τεκτόνων,
καὶ γῆθεν ἐβόλλωσε πυρρηρουμένην
πόλιν, φυλάττειν τὰς στροφὰς στρατευμάτων.
Ὅμηρε δεῦρο, καὶ πάλιν μετ' ἀλοχύνης
Ἑλληνικὰς κήρυσσε τὰς τεichουρίας, 150

ἄς Ἔκτορος χεῖρ καὶ βολὴ καταστρέφει
ἀραχνοειδῶς τοῖς στρατοῖς ἐκτισμένας.
ὡς οὖν καμίνους οἱ μὲν ἐκ τῶν τεκτόνων
περιφλεγούσαις ἀντανῆπτον ταῖς λίθοις,
οἱ δὲ στροφὰς ἔπασχον ἀνθελιγμάτων, 155

τοῖς μαγγάνοις βάλλοντες εἰς βάθρον πέτρας·
οἱ Κρητικοὶ δράκοντες οἱ λοφοδρόμοι
ἐκ τῶν φαράγγων ἐκδραμόντες, εἰς μίαν
βουλήν συνηθροῦζοντο τὴν αὐτόκτονον,

138. εἰς om. C. ex cod. restituit F. 139. Male. vulgo distinguitur post ὀρισμάτων. 142. εἰδὼς om. C. ex cod. revocavit F. εὐεργέτην corrigit Boissonad. ad Nicet. I. 216. p. 60. 146. ἔστησε vulg. 151. καὶ βουλή C. βολὴ cod. 154. Fort. περιφλεγούσας. 155. ἀνθελιγμάτων C. Pro ἔπασχον fortasse legendum ἐπίσχυον, adhibebant. 157. λοφοδρόμοι C. λοφόδρομοι Fog. 159. αὐτόκτονον C. fortasse rectius.

currit regionem, atque his quidem excisis, et igne perditis, his autem gladio absumptis, et everais urbibus, illico properavit regredi: statimque accedens ad stationes navium, vix intus exercitum cohibuit. Et naves alligans in terram trahit infidum benefactorem sciens esse mare. Ibi autem moratus diebus tribus equitatum paravit, atque equites, ac summo terram perscrutatio studio posuit infinitum numerum artificum, et a fundamentis excitavit turriteram civitatem ad custodiendam exercitus tentoria. Adsis, Homere, et rursus cum verecundia edissere Graecorum propugnacula, quae evertit manus, et impetus Hectoris araneorum instar, excitata ab exercitu. Dum itaque calcarias alii artifices incendebant decoquentes lapideas, et alii volventes labore improbo saxa, in foveas demittebant vectibus, Cretaei dracones montivagi rapide egressi ex speluncis, simul congregati agebant de accepta clade:

- καὶ τῷ στρατῷ μὲν συμβαλεῖν οὐκ εὐτύχουν· 160
 ἔπληττεν αὐτοὺς ὁ στρατὸς γὰρ ὡς βέλος.
 τοῖς τέκτοσι δὲ προσβαλόντες ὀξέως,
 πίπτουσιν εἰς γῆν τῇ βολῇ τῶν τεκτόνων.
 ὁ σὸς γὰρ αὐτοὺς ὡς στρατηγέτης πόθος 165
 ἔπειθε τὴν δίκειλλαν εἰς ξίφος τρέπειν·
 καὶ γίνεται ῥοὺς ἐκχουθεὶς τῶν αἱμάτων
 εἰς πλησιμονὴν ἄπειρον ὕδατουμένην,
 καὶ τὰς καμίλους σβεννύει τὰς ἐμπύρους,
 ὥσπερ χαράδρας εἰσπεσοῦσα πικρία.
 λαβὼν δὲ τὴν ἕσβεστον, εἶχεν ὁ κτίσων 170
 φοινικοειδῆ τῶν πετρῶν τῇ συνθῆσει.
 κάλει στρατηγὲ τὴν πόλιν φοινικίαν,
 φοινίσσεται γὰρ τῇ βαφῇ τῶν αἱμάτων.
 Ὡς οὖν στρατηγῶν ὁ κρατῶν Νικηφόρος
 ἔγνω τὸ συμβάν — καὶ γὰρ ἠγγόει τότε — 175
 πέμψας κατέσχε ζῶντας ἐκ τῶν βαρβάρων
 ὄφεις πονηροὺς πέντε πεντακοντάδας.
 βαλὼν δὲ κλοιοὺς εἰς ἀκαμπεῖς ἀνθέντας,
 τούτοις παρεῖχε πατρικὰς τὰς ἀξίας.
 Κρήτη, τὰ τέκνα, βαρβαροτρόφε, βλέπε, 180
 οἷων μετέσχον ἀξιομάτων ἄφρω.
 ἐπεὶ δὲ μοῦραν εἶχε νύξ τὴν ἐβδόμην,
 τῆς εὐφρόνης γὰρ τὸ σκότος παρεκράτει,
 σάλπιγγας ἠλάλαξαν ἐν βοῇ ξένη,
 καὶ πᾶς κρατῶν ἦν σὺν βοῇ τὴν ἀσπίδα, 185

162. Scr. τέκτοσιν. 163. τῇ βουλῇ C. quod ex cod. emendavit F.
 167. Fort. ὕδατουμένηων, sanguinis aquae ad instar effusi. 171. φοι-
 νικοειδῆ (sic) C. Fort. φοινικοειδῆ τ. κ. τὴν σύνθεσιν.

at desperabant congredi cum exercitu feliciter: terrebat enim eos exercitus in-
 star fulminis. Repente ergo irruentes in artifices interficiuntur icti ab artifici-
 bus: namque erga te stadium, instar ducis, eos ligonem docuit in gladium
 convertere. Hinc prodit flumen ex effuso sanguine in immensum excre-
 scens aquarum instar, et fornaces ardentes extinguit, tamquam in alveos
 cadens acerba ultio. Accipiens autem fabricator calcem, habuit purpuream
 saxorum compositionem. Voca hanc, o Dux, civitatem purpuream, purpu-
 rascit enim tinctura sanguinis. Ut itaque supremus Dux Nicephorus co-
 gnovit factum, nihil nam sciebat haecenus, detinuit superstites ex barbaris
 malos serpentes, quinquaginta quinquies. Inflexibilia autem colla constrin-
 gens vinculis, eos decoravit patriis honoribus. Creta barbarorum nutrix
 filios aspice quos dignos honores participarint illico. At postquam venit
 noctis hora septima, tunc enim noctis praevalebant tenebrae, perterricre-
 pus tabarum clangor insonuit, ac quisque inclamans apprehendit clypeum,

πεζός, στρατηγός, ταξίαρχης, ἱππότης.
 τῆς ἡμέρας δὲ τῆς ῥοδόχρου λαμπάδας
 ἐκ τῶν σκοτεινῶν ἀνταναψάσης πόρων,
 φάλαγξ ἀνῶρων ἱππικῆ ξιφηφόρος,
 ἔχουσα πλῆθος μυριάνδρου πεντάδος · 190
 πεζῶν δὲ πολλῶν ἦν ὄρῶν πανοπλίαν
 κινουμένην ἄριστα τακτικῇ βύσει,
 καὶ τοὺς στρατηγούς, ὥσπερ ἐν ποιμνῇ μέσον
 βαλνοντας ἄρνῶν θηροβύκχους ποιμένας.
 ὡς δὲ κλοπῇ χαίροντες ἕρπαγες λύκοι 195
 χιμῶνος ὥρα καὶ παρεκτάσει κρούς,
 ὁμοῦ ζυγέντες τῶν ὠρῶν ὁμοφρόνως
 μάνδρας κλονοῦσι, καὶ βιάζουσι κύνας ·
 οὕτω ζυγέντες οἱ κλάδοι τῶν σῶν πόνων
 ἱππεῖς, στρατῦρχαι, τοξόται, λογοκράται 200
 πύργους βαλεῖν ἔσπευδον ἐν τάχει κύτω,
 θυμοῦ πνέοντες, ὥσπερ οἱ κρηῆς ζάλης.
 ὁ λαμπάδας δὲ φωσφόρους, κακοχρόους,
 καιροῖς ἀνίσχων, καὶ καταστέλλων πάλιν,
 λουτροῖς κατημαύρωσε τὰς λαμπηδόνας, 205
 καὶ νύξ τὸ πέπλον ἐκ βάφης μελαγχρόου
 εἰς πάντα γῆς ἤπλωσε καὶ πόλου μέρη.
 τῶν σῶν δὲ πλῆθος οὐ στρατῶν, ἢ θηρίων —
 θῆρες γὰρ οὗτοι τοῖς σπαραγμοῖς βαρβύρων —
 τὸν ὕπνον εἶχε τὴν βύσιν καὶ τὴν στάσιν. 210
 εἰ δ' ἦν κλαπεῖς τις εἰς ἀμερίμους ὕπνους,

197. Scr. τῶν ὄρῶν, caulas in montibus. 202. Fort. ὥσπερ ἄριες
 ζάλης. Vid. Annot. 203. Fort. καλοχρόους. 208. πλῆθος C.
 Fort. πλῆθος ἢ στρατῶν.

pedites, duces, centuriones, equites. Verum, dum splendores dies rosea
 e tenebrosis accendit meatibus, processit phalanx hastatorum equitum, decem
 quinque millia habens virorum. Peditum autem videre erat armatam aciem
 gressu militari se moventem optime, et duces, tamquam medio in grege pasto-
 res lupi hiemali tempore, et acerbo frigore, eadem hora congruentes con-
 corditer ovilia aggrediuntur, et saeviunt in canes; sic una simul institu-
 tionis tuae germina, equites, duces, sagittarii, centuriones turres repente
 festinabant evertere iram spirantes, tamquam venti turbinem. At qui de-
 colores ignes Hesperii ministrat opportune, et rursum subtrahit, labentibus
 diem obscuravit crepusculis, et nox pepium colore tinctum nigro super omnes
 terrae et caeli extendit plagas. Tuis tamen omnibus militibus, aut mavis
 feris, ferae nam erant in barbarorum excidium, pro somno erat aut ince-
 dere, aut stare. Quod si cui somnus quietus obreperet, tu illi adstans e

ἐκεῖ παρεστῶς ἐξ ὄνειράτων πύλης,
 τοιαῦτα φωνῶν, τῆς βλάβης ἀνεστόμους·
 „τί τὸν στρατηγὸν οὐ δεδοικῶς, ἵπποτα,
 μέσον σφαγῆς πέπτωκας εἰς ξένους τόπους, 215
 ὅπου τροπή, κίνδυνος ἑστομωμένος,
 πνέει καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκβόλους;
 μικρὸν τι καρτέρησον, ἐμβυλῶν κρίνος,
 ὑπὲρ * θυῶν ἴστασο καὶ τῆς δίκης.
 ἄφες τὸν ὕπνον, καὶ κράτει τὴν ἀσπίδα, 220
 μὴ γνῶ τὸ συμβᾶν ὃ στρατηγὸς τῆς μάχης.”
 οὕτω τὸ νωθρὸν ἐξέκοπτες ἑργάτου,
 εἴπερ παρῆν τις νωθρότης τοῖς οἰκέταις.
 ἐπεὶ δὲ καὶ φῶς ἡμέρα προμηνύειν
 λευκοῖς χιτῶσιν ἤρξατο ζοφοφθόρος, 225
 πέπλοις δὲ λαμπροῖς ἑστάλισεν αἰθέρα,
 ἦν γῆν θεωρεῖν λευκόμορφον, καὶ μάχης
 κήρυκα τῶν σῶν ἐκδραμεῖν στρατευμάτων,
 τεῖχει μὲν ἀκρῶ τὴν φύλαγγα προσξέειν
 ἐπεισπεσοῦσαν τῶν ἐναντίων ἄφνω. 230
 ἐκεῖ τὸ πλῆθος τῶν φερεκλοίων ἔπαν
 τάξας στρατηγὸς τμητικῶς ἀναρπάσαι,
 οἱ συστρατάρχαι τῆς πικρῆς ἀλληθόνοιο
 τὸ συμβᾶν οὐκ ἤνεγκον, ἀλλὰ τὰς θύρας
 ἤνοιξαν, ἐξέπτησαν ἀντὶ στρουθίων, 235
 καὶ πρὸς τάφρον πλῆξαντες ἀντανακλάσει,
 τὴν τάφρον ἀντέβαινον, ἀλλ' ἐμπροσθίως

213. ἀνεστόμου C. 215. εἰς ζώους, in not. ξένους C. ut in
 cod. esse testatur. 219. Fort. ὑπὲρ θεοῦ (θῦ) συνίστασο, pro
 deo pugna et pro iustitia. 226. Fort. ἐστόλιξεν. Cf. III. 83.
 229. τεῖχει μικρῶ in not. vel μικρῶ C. Vid. Annot.

somnium ianuā his verbis admonebas de periculo: „Cur non reformidans
 duces, eques, fervente pugna cubas extraneis in locis, ubi consternatio
 manifesto periculo spirat contra nos ardentis impetus? paullum quid su-
 stine, et imposita galea pro religione sta, et pro legibus: excute somnum,
 et prehende clypeum, ne rem cognoscat dux praelii.” Ita socordiam depel-
 lebas a milite, si quandoque inerat tuis famulis. Cum autem aurora prae-
 nunciare lucem coepisset alba veste expellens tenebras, et aërem vestibus
 exornasset lucidis, prospiceres terram albicantem, et pugnae praeconem
 currere per tua agmina, et ex alto septo phalangem educere, quae repente
 irruiura erat in hostes. Ibi cum omnem captivorum turbam dux statuisset,
 ut traherentur ad necem, commilitones eorum acerbi doloris casum non tu-
 lerunt, verum ianuis apertis advolabant instar passerum, et ad fossam tur-
 matim irruentes illam violenter pertransibant, sed a fronte percussī festi-

πληγέντες, ἐξήλαννον ἐξοπισθίως.
 ὡς οὖν φηγῆς ἦν, καὶ τρόμου, καὶ δειλλας
 δεινὸς χαρακτηρ, καὶ ταχύστροφος κλόνος, 240
 ἢ τάφρος αὐτῆ τῶν ἐναντίων τάφος,
 καὶ συμφορᾶς ἦν ἀστέγαστος οἰκία.
 εἶχον γὰρ αὐτοὶ συμποδιστὰς καὶ τόπους,
 οὔσπερ κατεσκευάζον εἰς σωτηρίαν,
 ὡς ἂν μάθωσιν ἐξ ἀναισθητῶν τόπων 245
 τὴν πίστιν αὐτῶν ἄξιαν ὑβρισμένων.
 τίς ἂν προφήτης εὐρεθεὶς πρὸ τῆς μάχης
 τοῖς ταφρορύκταις εἶπεν ἂν τῶν βαρβάρων,
 ὡς τύμβον ἐξώρυττον, οὐ τάφρον, τέκνοις;
 ἄνικμε Κρήτη, μὴ στένης ἀνομβρίαν, 250
 τὰ τέκνα λαμβάνουσα τῇ μάχῃ νέφη,
 ἐν οἷς ἐπελθὼν ὡς πνοὴ Ῥώμης δόρω,
 καὶ πνεῦσαν, ὡσπερ συστροφὴ τις, τοὺς φόνους
 ἄμβρους ἀπῆκεν αἱμάτων πολυβρότων.
 Δημόσθενες, Φίλιππος οὐκ ἔχει κράτος· 255
 Πλούταρχε, Καῖσαρ οὐκ ἔχει παρρησίαν·
 Δίων, ὁ Σύλλας εἰς μάτην Δημοκράτωρ·
 ἄφες, Ξενοφῶν, τοὺς ἀνικητοὺς γράφειν·
 τὸν Ῥωμανὸν θαύμαζε καὶ μόνον γράφει.
 Κύζικε συνθρήνησον, ἢ κεκαυμένη 260
 Κρήτη παθοῦσα συμφορὰς ἰσοκρατεῖς.
 σοὶ γὰρ παλαιὸς τοὺς φόνους Μιθριδάτης,

239. ἦν γὰρ τρόμου, in not. melius καὶ C. quod in cod. est teste F.
 — καὶ δειλλας C. 258. ἀνικητοὺς C. 260. Fort. ἦν κεκαυμένη,
 quamquam verbum substantivum etiam alibi omittitur. Cf. II. 34.
 261. ἰσοκράτους, lego ἰσοκρατεῖς C.

nabant retro cedere. Dum ergo esset fugae, et metus, et formidinis terribilis imago, et praeceps tumultus, fossa ipsa sepulcrum hostium fiebat, et caedis aperta domus. Erant enim ipsis impedito etiam loca, quae ad salutem sibi praeparaverant, ut ex locis quoque sensu expertibus discerent suam fidem dignam contumeliis. Quis iam rogatus propheta ante proelium barbaris dixisset fossam effodientibus, sepulcrum filiis, non sibi vallum efodere? arida Creta siccitatem ne gemas tuam, cum filii in proelio tibi sint pro nubibus, quibus superveniens instar venti Romanorum gladius, et spirans caedes, instar turbinis, expressit imbres copiosi sanguinis. Demosthenes, Philippo non est potentia: Plutarche, Caesari non est virtus animi: Dion, frustra Sylla Dictator fuit: tuos, Xenophon, heroes laudare desine, Romanum admirare, et eum solum celebra. Cyzice collacrimare: incendio perdita Creta passa est clades tuis similes: tibi enim cladem vetes

Theodosius.

νέος γε ταύτη Ῥωμανὸς πλέκει φόνους.
 ἀλλ' ὧ στρατηγέ γῆς ὅλης, καὶ γὰρ πρέπει
 τὸ μέλλον εἰπεῖν, μὴ φθόνει τὸν οἰκέτην
 κροτοῦντα τὰς σὰς νικοσυνθέτους μάχας,
 τράνου δὲ γλῶτταν, δὸς παρῆρησαν λόγου·
 πλήττει γὰρ ἡμᾶς κέντρον τῆς ἀτολμίας.
 Θεοδοσίου μὴ παραβλέψῃς πόρους,
 τοῦ στέμματός σου συγγραφέντας εἰς κλέος,
 ὡς ἂν βαδίσῃ χεὶρ γράφειν ἠπειγμένη
 πρὸς δευτέραν σου τοῦ στρατοῦ πανοπλίαν.

265

272

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Β.

Οὕτως ἐχόντων Κρητικῶν παλαισμάτων,
 Ῥώμης τὸ κύλλος, Ῥωμανὲ σῆηπτοκράτορ,
 οἱ μὲν κακῶς ἔπασχον ἐν ξένοις τόποις,
 εἰς καῦμα καὶ μάχαιραν ἀνθρωπισμένοι.
 τὰς γὰρ φλογώδεις λαμπύδας βελῶν δίκην
 ἔπεμπε τοῖς σοῖς οἰκέταις ὁ φωσφόρος.
 αὐτὸς δὲ καῦμα καὶ ξίφος τὰς φροντίδας
 εἶχες δι' αὐτοὺς ἔνδον ἐν τῇ καρδίᾳ.
 ὡς οὖν τὸ πῦρ σε τῆς ἀγρουπνίας φλέγον
 ὠχρὰν ἐποίει τὴν ἑναστρόν σου θῆαν,
 οὐκ εἶχον εἰπεῖν οἱ βλέποντες αἰτίαν,

5

10

263. Scr. νέος δέ.
 τρα. Cf. III. 13.

265. εἶπον, potius εἰπεῖν C.
 272. σοῦ τοῦ C.

268. Scr. κέν-

II. 4. ἀνθρωπλησμένοι vulg. ἀνθρωπισμένοι C.

Mithridates, huic iunior Romanus cladem intulit. Sed, o Imperator orbis, namque decet fari futurum, servum tuum ne aegre feras plaudentem armis tuis victricibus: disertam fac linguam, da loquendi facultatem liberam, stimulo enim timiditatis pungimur: Theodosii versus ne despicias diadematis tui scriptos ad gloriam, ut manus pergat scribere, progrediens ad alteram expeditionem tui exercitus.

ACROASIS SECUNDA.

Dum sic haberent se conflictus Cretici, Romae decus, Romane, qui sceptris regia, illi quidem mala patiebantur extraneis in locis adversus aestum, et gladium in armis stantes: ardentes enim ignes instar iaculi in tuos servos immittebat Lucifer. Tibi autem aestus, et gladius sollicitudines propter illos ingerebat in corde. Cum ergo ignis urens te vigiliae pallore inficeret tuum aspectum splendidum nesciebant respicientes causam reddere, cur

πῶς σου τὸ φαιδρὸν εἰς στεινὴν μετετρέπη·
 ἕως στενάξας ἐμπόνως ἔξ ἐγκάτων,
 φλογμονὸς ἀφῆκας τῶν κάτω πυρσευμάτων,
 λέγων τὸ πρᾶγμα πᾶσι τοῖς ὑπηκόοις. 15
 ἔπληττε γάρ σε πατρικῶν στρατευμάτων
 πληθὺς σταλεῖσα τοῖς ἑμοστόλοις πόνοις.
 ἀλλ' οὐ παρέην σοι ψυχαγωγῶν οἰκέτης·
 πᾶσι γὰρ ἦν ἄγνοια τῶν πεπραγμένων.
 θεὸς δὲ τὴν σὴν θλίψιν εἰς εὐθυμίαν 20
 θῦπτον μετεσκεύασεν, ὃς παραυτίκα
 τὸν ἄγγελόν σοι δεικνύει νικηφόρον
 ἐκ τοῦ μάχαιραν δουλικῶς ἐξωσμένου.
 ἐπεὶ δὲ τὸν νοῦν τῶν γεγραμμένων ἔγνωσ,
 ἐπιστολὴν γὰρ εἶχεν ἐσφραγισμένην, 25
 οὐ τὴν λύραν ἔκρουσας, ὡς Δαβὶδ πάλαι,
 ἢ γλώτταν ἐτρένωσας ἀντὶ τῆς λύρας·
 εὐθὺς δὲ τὴν φάλαγγα τῶν μονοτρόπων· —
 φάλαγξ γὰρ αὕτη καὶ ξίφους χωρὶς τρέπει
 κλίνει τὰ νῶτα, καὶ καταστρέφει πόλεις· — 30
 ταύτη κατ' ἐχθρῶν μυστικῶς ἐπεκρότεις,
 καὶ παννύχους δέδωκας εὐχαριστίας
 τῇ συστρατηγοῦ προσδραμῶν κατοικίᾳ.
 τοιαῦτα μὲν οὐ συμπονῶν τοῖς οἰκέταις.
 Ἐπεὶ δὲ ποινῆς ἐξεπληρώθη στόμα, 35
 ποινὴ γὰρ ἐχθροῖς τῆς σφαγῆς ἢ πικρία,

19. Scr. πᾶσιν. 20. σὴν om. C. quod ex cod. restituit F.
 23. ἐξεσμένου C. ἐξωσμένου cod. 36. ἢ πικρία om. C. vox e
 tenuibus codicis vestigiis eruta.

in tristitiam tua versa esset hilaritas: donec aeger suspirans imo ex pectore
 flammam emisisti ardoris intimi, cunctis rem enarrans tuis subditis. Te
 patriorum namque angebat agminum multitudo missa ad belli labores: nec
 erat servus, qui te laetum faceret, etenim nulli facta haec erant cognita.
 Verum Deus tristitiam tuam in gaudium subito convertit, qui statim fe-
 rentem victoriam tibi praesto fecit nuncium missum ab eo, qui pro te gla-
 dium strinxerat. Ut vero cognovisti scriptorum sensus, namque obsignatam
 habebat epistolam, non lyram pulsasti, ut olim David, sed potius lingua
 usus es pro lyra. Ac statim solitariorum phalangem adiens, (phalanx nam-
 que ista vincit absque gladio, fugat copias, et evertit urbes) cum hac
 mystice plaudebas devictis hostibus: atque tota nocte egisti gratias accur-
 rens in domum Dei adiutoris tui. Talia quidem agebas cum tuis famulis.
 Postquam ergo hiatus impletus est caedibus, poena enim cladis hostibus

τὴν τάρφρον εἰδὼς ὁ στρατηγὸς τῆς μάχης
κρημνοὺς ἔχουσαν καὶ φαραγγώδεις τόπους
βαλεῖν πέτρας ἔταξε, καὶ γῆν, καὶ ξύλον,
ὁδοιορῆσαι τὰς χελώνας ἐθκόλως.

40

ἔκει τὸ πλῆθος εἶχε τῶν προσταγμάτων
ἔργον τὸ λεχθέν· ἀλλὰ τῶν ἐναντίων
νέφη παρεῖχον αἱ βολαὶ τεταγμένα.

ἄηρ λάλησον, μαρτύρει, μὴ διστάσης,
τοῦ σοῦ χιτῶνος τὴν ὑφανθείσαν κρόκην,
ἐν ἧ στολισθεὶς ἀντανέκλασας βλάβην
ἐκ τῶν ἀδήλων συμφορῶν ὑφασμένην,
δι' ἧς ἐπιπτον τῶν ἐπάλλξεων κάτω
οἱ τὴν ὄφρυν ἔχοντες ἄρπαγες κύνες.

45

ἐπεὶ δὲ λοιπὸν ἡμερῶν ὄκτω μέγρι
ὁ τῆς χαράδρας ὄμβρος οὐκ ἀνεστάλη,
ἀλλ' εἶχε κηρὸν ἢ φαρέτρα καὶ βέλος,
κριοὺς ἀφήκε καὶ χελωνίους τέχνας,
καὶ πετροπόμπους σφενδόνας, καὶ συνθέσεις
δεινὰς κατ' αὐτῶν κλιμάκων ἀσυνδέτων.

55

ὡς οὖν ἐκείνων τὰς νέας τιμωρίας
οἱ καστρανοῖκται μὴ φέροντες ἠπόρουσαν,
τάττει τὸν ὄχλον καὶ πάλιν ποινὰς πλέκει
ὁ σοὶ ποθητὸς οἰκίτης Νικηφόρος.

τῶν γὰρ πεσόντων δυσμενῶν ταῖς σφενδόνας
ἔταξε πέμπειν τὰς κάρας βελῶν δίκτην·

60

40. ὁδοιορῆσαι et ἀκόλως C. utrumque ex cod. emendavit F. 44. ἔργον F. ex coniectura. Vid. Annot. 45. τὴν om. C. 48. ἐπάλλξεων ἦταν, in not. lego κάτω C. Sic in cod. invenit F. 52. Fort. εἶχε καιρόν. Cf. not. ad Anth. Pal. p. 515. 55. Fort. εὐσυνδέτων, in quod incidit etiam Boisson. ad Nicet. p. 23. 57. οἱ om. C. restituit ex cod. F.

acerbissima, prospiciens fossam dux praelii multis locis praeruptam ac praecipitem, inlicere saxa, et terram, et ligna iussit sub testudinibus, ut facile iter sternerent. Ibi mandatorum obibat plebs frequens commissum munas: ut interim ab hostibus missa spicula caelum obducebant nubibus. Aër nunc loquere, testare, ne dubites, tramam contextam tui tegminis, qua protectus repercussisti noxam nectens dolos ex occultis insidiis, ex quibus deificiebantur e propugnaculis supercilia attollentes, rapaces canes. Ceterum vero quum per octo dies non destitisset ferreus imber ingruens, sed fatum inferret iaculum et pharetra, arietes admovit, et testudinum machinas, saxaque iacentes fundas, compositionesque terribiles non iunotarum scalarum aduersus eos. Dum igitur nova illa supplicia oppidani reformidantes nescirent, quo se verterent, ordinat turbam, et novas poenas addit tuus directus famulus Nicophorus. Fundis enim caecorum hostium iussit iaci ca-

ὡς ἂν τὸ λεπτόνητον αἰθέρος πλάτος
 χαρῆ μολυνθὲν συμφορᾷ τῶν βαρβάρων,
 καὶ γινῶ τὸ πλήθος τῆς ἁμαρτίας ὅτι
 καὶ τῶν μελῶν ἔχουσιν εἰς ποιήν θέσιν. 65
 ἔρριπτον ἔνδον ἀντι πετρῶν τὰς κάρας·
 ἔβαλλον αὐτῶν πολλάκις καὶ πατέρας,
 καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ θανῶν εἰς ἐν μάχῃ
 φονεὺς ὑπῆρχε πατρικῆ φονουργία.
 τῆς γὰρ κρατούσης σαρκικῆς ἀβλεψίας 70
 λυθεὶς ἐκεῖνος, καὶ μαθὼν τὸ συμφέρον,
 τοῖς χριστολάτραις συμμαχεῖν ἠπειγμένους,
 τοῖς ψευδολάτραις ἦν βολῆ ποινηφόρος.
 ὡς οὖν ἐκείνας εἶχε τὰς σάρκας πόλις
 πλήρεις μολυσμῶν, οἱ ξύνημοι τῷ γένει 75
 ἔκραζον οὕτω τῇ βοῇ τῶν βαρβάρων·
 „σεῆπη ἔχειμὰτ Ἰσαροῦ καὶ τὴν ῥάσαν
 σερμητ μιδήνη καὶ χάητ Ἰππησάνη.”
 ἀλλ’ ἡ βοή μὲν ἦν ἔθει τῷ πατρίῳ,
 ἡ δὲ σφαγὴ σοι Κρητικοῖς εὐρημένη. 80
 ἦν οὖν ἐκείνων ὁ κρατῶν στρατηγίας
 γέρον Λαμηρᾶς, ὠχρὸς, ἔμπλεος πόνων,
 μικρὸς, φαλακρὸς, δεινόφρων, τὸν ἐκ Πύλου
 γέροντα νικῶν ἐν μελιρρύτοις λόγοις.
 ἀλλ’ οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησαν οἱ λόγοι, 85
 καὶν ἦσαν εὐθεὶς προσβαλεῖν σου τῷ κράτει.

62. λεπτόνημον C. quod emendavit F. nescio an ex cod. Fort. λεπτόστημον ut ap. Pisid. Hexaëm. 271. ἔργον ἀερόστημον. 68. θαυαῖν C. Idem om. εἰς. Utrumque emendatum a F. ex cod. ut videtur. 75. Scr. ξύνημοι. 80. σφαγὴ σοι C.

pita telorum instar, ut tenuis latitudo aetheris barbarorum caede inquinata hilaresceret, et populus peccator cognosceret, etiam propria membra ipsis esse ad poenam. Proiciebant; intus pro saxi capita, quas percutiebant saepe et suos patres, et fratres: ac mortuus iam in praelio homicida fiebat in caede patria; namque a carnali caecitate, qua detinebatur, solutus ille, et meliora noscens, Christi cultoribus opem ferre coactus, falsis cultoribus erat fatale inculum. Dum ergo eas haberet carnes civitas plenas inquinamentis, coniuncti genere ita clamabant barbarorum voce: „seepph, echimat, ischarop, et rhasan, sermet, midene, et chaët ipphesane.” Sed haec quidem strepabant more patrio, caedes autem a te erat illata Creticia. Erat porro eorum dux exercitus senex Ameras, pallidus, fractus laboribus, parvus, calvus, callidus, Pylum senem vincens mellifuis sermonibus. Sed nihil ipsi profuere verba, quamvis directa forent ad evertendas vires tuas:

ὁμως ἐτόλμα, καὶ γὰρ ἦν στρατηγέτης
 τρέφων ἑαυτὸν ἐν κεναῖς ταῖς ἐλπίσι.
 βουλὴν δὲ ποιεῖ, καὶ καλεῖ τοὺς ἐν χρόνῳ
 ὁμοστόλους γέροντας ἐν συνεδρίῳ. 90
 ἐκεῖ καθεσθεις καὶ στενάξας ἐκ βάθους
 φωνὴν ἀφῆκε τοῖς πόνοις μεμιγμένην·
 „τίς, ἄνδρες, ὑμῶν πῦρ ἔχει τῇ καρδίᾳ
 καῖον, φλογίζον, ὡς ἐμὲ φλέγει φάλαγξ
 Ῥώμης κλονοῦσα τὴν ἐμὴν τοπαρχίαν· 95
 τίνος τὰ τέκνα τὴν τελευταίαν βλάβην
 ἐκ τῆς σπάθης εἴληφε τῆς τεθηγμένης·
 τίνος τὸν ἀγρὸν ἐκβιβρώσκειται ζέον
 τὸ πῦρ ἐπελθὸν, ἡ πικρὰ τιμωρία·
 ἐκεῖνος ἡμῖν ἄρτι συμβουλενέτω,
 γνώμην διδοὺς ἄριστον ἀντὶ τοῦ σθένους.
 ἀλλ', εἰ δοκεῖ, στήσωμεν ἄνδρας ἱππότας
 τρεῖς ἑπτὰ τοῖς βάλλουσι πεντηκοντάδας·
 ἔπειτα πεζῶν ἐξάδας τρισμυρίους,
 πάντας σιδηροῦς, εἰς θῆαν μελαγχρόους, 105
 ὡς ἂν καταπλήξωσι τοὺς ἐναντίους
 φανέντες αὐτοῖς τῶν πτελῶν παρ' ἐλπίδα.”
 οὕτως ὁ τὸ πρὶν αὐθαδῶς ἠπλωμένος,
 δημηγορῶν ἦν δυστυχῶς ἐσφιγμένος.
 καὶ δὴ στρατεύσας καὶ φαλαγγώσας ὄλους 110
 ἐκ τῶν ὀπῶν ἤθροιζεν ὁ δράκων ὄφεις.
 εἰδὼς δὲ πάντας εἰς ὄδοις δειλυνδρίας

92. Fort. τοῖς στόνοις. 93. ἡμῶν C. 107. Fort. ἐπὶ τῶν
 πτελῶν. 108. ἀφθαδῶς C.

audebat tamen, etenim dux erat, qui se ipsum pascebat inani spe. Concilium cogit, et seniores advocat expeditionis socios ad consilium. Ibi sedens, et suspirans imo ex pectore vocem sic emisit mixtam gemitibus: „Quicumque vestrum, viri, ignem habet in corde ardentem, urentem, ut me urunt milites Romani devastantes meum imperium; cuius filii extremam noxam acceperunt ab acuto gladio; cuius agrum devorat urentis ignis iniecti acerbum supplicium; ille nos modo consilio iuvet sententiam dicens optimam pro viribus. Verum, si placet, collocemus equites, contra iaculatores, mille et quinquaginta; peditum vero triginta sex millia, omnes ferro armatos, aspectu terribiles, ut timorem inificiant hostibus, inopinato extra portas prodeuntes adversus eos.” Sic, qui antea audacter ditionem dilataverat, disscerebat ad incitas redactus. Et iam cogens phalanges, omnemque ritum ex antris congregabat serpentes draco; sed cum vidisset cunctos

- ὁμοῦ βαδίζειν, ἢ σφαγῆς αἰρουμένους,
 σταθεὶς παρῶρμα τοὺς κακοὺς παρεργάτας·
 „ἐν τῇ τρυφῇ σπεύσωμεν, ἄνδρες ἱππῶται,
 τῆς νῦν φανελοῦς μυριοξίφου μάχης·
 ἴωμεν εἰς μάχαιραν ἀντὶ τῶν τέκνων,
 ὑπὸ γυναικῶν, καὶ φίλων, καὶ πατρίδος.
 μηδεὶς φοβείσθω τὰς τομὰς τῶν φασγάνων.
 εἰ γὰρ θάνη τις, σώζεται παραντίκα,
 καὶ ζῶν πορευθῆ καὶ λάβῃ κατοικίας,
 ὅπου προφήτης οἶδε χειμαρῶνους λέγειν
 γάλακτα ἐμμέλιτα ἔξοῖνου ῥέειν.
 εἰ δ' αὖ δεδοικῶς σὸχ' ὑπὲρ τέκνων θάνη,
 τοῦ δὲ προφήτου τοὺς λόγους περιδράμη,
 θνήξει παρ' ἡμῶν, καὶ μεταστὰς τοῦ σκότους
 τὴν ἀπρόοπτον δέξεται τιμωρίαν.”
 οὕτω παραινῶν καὶ παρ' αὐτῶν εἰς μάχην
 προωδοποιεῖ τὴν σφαγὴν ταῖς ἀξίαις.
 ὃ δὲ στρατηγὸς ὁ κρατῶν Νικηφόρος
 οὐκ εἶχε καιρὸν ἀγνοεῖν τὰς τοῦ πλάτου
 ἄσπερ παρέλκων ἐπλεκε στροφοφυγίας.
 ἦν γὰρ τις αὐτὰς τὰς ὁδοὺς προμηθύων,
 ἐκ τῶν ἀκόσμως ἔνδον ἐγκεκλεισμένων.
 οὕτω στρατιάρχας, ἄνδρας ἐνθάεις ἱππῶτας,
 φαλαγγοσώστας, πεζοτοξοκράτας

118. Scr. ὑπὲρ γυναικῶν. Cf. 193. 121. Ne quis hunc versum
 corrigendum censeat cf. II. 163. 194. III. 192. 123. Scr. γα-
 λακτός, ἐκ μέλιτος. ἐξ οἴνου ῥέειν (cf. Fogg. Annot.). In μέλιτος
 media producitur, littera τ pronuntiando geminata. 125. Fort.
 παραδράμη. 128. Fort. παραινῶν καὶ παρορμῶν. Cf. III. 169.
 IV. 41. nisi malis πυρακτῶν, incendens. Cf. Heliodor. II. 9. 133. Fort.
 αὐτοῖς vel αὐτῶν. 136. καὶ videtur inserendum ante πεζοτοξοκρά-
 τας, in quo vocabulo primum ὁ producitur, littera τ duplicata.

desidiae vias calcare potius, quam caedes appetere, stans incitabat malos
 illos milites: „Laetantes festinemus, viri equites, ad pugnam iagentem, quae
 se nobis offert, sumamus gladium pro filiis, pro uxoribus, pro amicis, et
 pro patria. Nemo timeat acutas ferri acies; si quis enim moritur, salvus
 fiet illico, et vivens ibit, et sedes accipiet, ubi propheta dixit se vidiase
 torrentes lacte, et melle, et vino manare. Quod si quis pavidus renuerit
 pro filiis mori, atque prophetae verba contempserit a nobis occidetur, et
 involutus tenebris non opinatum accipiet supplicium.” Sic milites hortatus,
 eos ad pugnam praecivit, iter sternens ad caedem meritam. Dux autem su-
 premus Nicephorus opportune noscebat deceptoris fraudes, quas incassum
 struebat: erat enim, qui ipsas nunciabat insidias ex iis, qui furtim intus
 classis erant. Quare militum duces, excelsos equites, legionarios, pedites

εἰς ἔν συνήψε τοῖς στρατηγέταις ἄμα,
 μέσον δὲ τούτων, εὐτελὴς ὡς ἱππότης,
 σταθεῖς ἀφήκεν ὀπλικωτάτους λόγους·
 „Ρώμης τὰ νεῦρα, τέκνα, σύνδουλοι, φίλοι, 140
 ἰδοὺ καθ' ἡμῶν καὶ πάλιν τὸ θηρίον
 κενὰς ἔσωθεν ἤρξατο σκευωρίας·
 ἰδοὺ τὸ δεινὸν τῆς Χαρύβδewς στόμα
 ἀναρρόφησαι μαίεται Ῥώμης κμάτος· 145
 ἰδοὺ συριγμοὺς ὃ δράκων χειᾶς μέσον
 κήρυκας ὀργῆς καὶ σφαγῆς ἀναπνέει,
 φροσῆ τὸν ἰὸν καὶ βιάζει τὴν φύσιν.
 ἀλλ' ἔστιν αὐτοῦ τὸ θράσος δειλανδρία.
 μηδεὶς φοβηθεὶς ἐξόπισθεν φευγέτω·
 θυμὸς γὰρ αὐτῷ μέχρι τῶν κτύπων μόνων. 150
 ἴωμεν ἀνθ' ὧν εὐσθενῶς ὠπλισμένοι·
 ἔχουσι σάρκας καὶ τὰ τῆς Ἄγαρ τέκνα.
 οὐκ ἔστιν αὐτοῖς σὰρξ σιδήρος ἢ λίθος.
 ἀλγοῦσιν, ἂν λάβωσι, Ῥωμαίων πλέον·
 ἀργοῦσιν, αὐτῶν εἰ κοπῶσιν αἱ χεῖρες· 155
 πίπτουσιν εἰς γῆν, εἰ κοπῶσιν οἱ πόδες.
 μηδεὶς νοσήσει τὴν πικρὰν ἀνανδρίαν·
 μηδεὶς φοβηθεὶς οὐ φανεῖ Ῥώμης κλάδος.
 μηδεὶς νόθον γέννημα καὶ σποράν ξένην
 δεῖξιν ἑαυτὸν ἐν κακοῖς σπουδαζέτω. 160
 αἰδῶς, ἀδελφοί, τῆς φυγῆς ἢ ζημίας.

139. Syllabam στα om. C. 142. γεν. . . ἔσωθεν. Sic C. κενὰς
 F. e cod. vestigiis eruit. Fort. καινὰς. 145. ἰδ. . . συρι-
 γμοῦς. Sic C. 154. ἀλγοῦσι C. 155. ἀργοῦσι C. 160. δεῖ-
 ξεν C.

arcitenentes in unum collegit cum praefectis simul. Interque hos medius, tamquam privatus eques stans haec emisit verba ad bellum excitantia: „Romae robur, filii, conservi, amici, ecce adversum nos iterum bellua molita est intus irritas insidias; ecce Charybdis os terribile Romanum absorbere imperium nititur: ecce sibila draco lustrò in medio emittit, irae atque caedis nuncia, spirat venenum, et vim infert naturae. Attamen timida est eius audacia: nemo exterritus vertat terga fugae, namque illi est animus summis tantum labiis. Armati itaque eamus contra illos strenue, carni sunt etiam Agar filii, nec illis inest caro ferrea, aut saxea. Si vulnerentur, plus quam Romani, dolent: torpescunt, si incidantur eorum manus: humi procumbunt, si amputentur pedes. Nemo labore improba desidia, nemo tremens non appareat Romae germen, nemo spuriam progeniem, et extraneum genus in adversis se satagat ostendere. Turpis est, fratres, fuga, et pe-

αλδεῖσθε φεύγειν καὶ πτοεῖσθαι τὰ ξίφη.
 ποῦ γὰρ φυγοῦσιν εὐρεθῆ σωτηρία,
 μένουσιν ἔνδον Κρητικῶν ὀρισμάτων ;
 οὐκ ἔστιν ἰσχυρὸς τῆς Ἄγαρ τοῖς ἐγγόνοις ; 165
 θεὸς γὰρ ἡμῖν συμμαχεῖ καὶ συντρέχει.”

Οὕτω στομώσας τοῦ στρατοῦ σου τὰ ξίφη,
 λόχους ἐπολεῖ, καὶ τροπὴν πεπλασμένην,
 ὡς ἂν κλαπέντες ἔνδοθεν τειχισμάτων,
 ἔξωθεν θαρσῆσωσιν ἐκβεβηκέναι. 170

ὡς οὖν καιρὸς ἤγγισε τῶν βουλευμάτων,
 χάραν ἐχούσης τῆς ῥοδοχρόου τρίτην,
 χεῖρας ἀνώρων, ὡς ὄφεις, οἱ τὰς κάρας
 ἔχοντες, ὡς ὄνειδος, ἔξυρημένας.
 τούτων ὑπῆρχε καὶ κρότος ταῖς ἀσπίσι, 175

βοή τε πολλή, καὶ τρόμος πατὴρ φόβος,
 καὶ πάντα δεινά· τοῖς δὲ σοῖς στρατηγέταις
 τάξις, σιωπή, σεμνότης, προθυμία.
 εἰς οὖν στρατηγῶν, εὐγενοῦς ῥίλης κλάδος,
 ἀνὴρ κραταῖδς εἰς στροφὴν ἀκοντίου, 180

βραδύς δὲ φεύγων, καὶ ταχὺς κατατρέχων,
 λόγους γλυκεῖς ἔλεξεν ἐν στρατῷ μέσον·
 „πρωτοστράτηγε, πῶς λιπὼν τὸν δεσπότην
 οὐχ ὡς μάγειρος τῇ βαναυσίῳ τέχνῃ
 κυκῶν ἕμιξας τούτων ἐν παραινέσει, 185
 ὡς ἂν τὸ νέκταρ ὁ γλυκὺς στεφηφόρος

162. πτοεῖσθε C. 169. τειχισμάτων, in notis: mellis τειχισμάτων C. quod in cod. invenit F. 171. Fort. ὡς οὖν ὁ καιρὸς. Fort. etiam praeterea ἤγγισεν βουλευμάτων, a pedibus enim trisyllabis abstinere solet Theodosius. 176. Fort. φόφος, strepitus ad terrorem incutiendum concitatus.

riculosa, pudeat vos fugere et pavere gladios; nam quo fugientes salutem invenient manentes intra Cretica confinia? nullum est robur Agar posteris, Deus enim nos tuetur atque adiuvat.” Cum sic acuisset enses sui exercitus, insidias paravit et fictam fugam, ut decepti, qui stabant intra moenia, foras auderent egredi. Ut igitur statutum tempus advenit, horam habente rosea die tertiam, ex antris, ut serpentes, erumpebant, capita detonsa habentes, tamquam de plebis faece. His erat etiam clypeorum strepitus, clamorque multus, et tremoris pater metus, et undique confusio: tuis autem militibus ordo, silentium, gravitas, alacritas. Unus porro militum claro natus genere vir fortis in iactu iaculi, tardus ad fugam, et ad insectandum velox, haec dulcia emisit verba in medio exercitu: „Supreme Dux, curnam omisso Despota, veluti coquus in arte culinaria non eum admiscuisti in horum adhortatione, ut dulcis dominator, instar nectaris, tuis condimentum fie-

ταῖς σαῖς γένηται προσταγαῖς ἀρτυσία ;
 ἐκεῖνος ἡμᾶς νουθετῶν, ἐπιτρέπων,
 τὴν χεῖρα πᾶσιν ἐξαπλῶν, εὐεργέτει.
 μνησθῶμεν αὐτοῦ ῥημάτων μελιβρύτων, 190
 καὶ τῶν τραπεζῶν, ἅτα τῶν χαρισμάτων.
 μνήσθητε, καὶ θάνωμεν, ἄνδρες, εἰς δέον,
 ὑπὸ γένους ἄνακτος εὐσεβεστάτου.
 μόνον πλατυνθῆ σκῆπτρον τῆς μοναρχίας,
 καὶ γῆς ἀνάξει Ῥωμανὸς πάσης μῆτος." 195
 Ἐπεὶ δὲ πληθὺς μυριανδρος βαρβάρων
 ἐκ τῶν πυλῶν ὤρμησεν, ὡς νότου νέφος,
 βρυχὴν ἀπειλοῦν, καὶ προδεικνύον σπόρον,
 οἱ σοὶ τραπέντες εἰς φυγὴν πεπλασμένην
 πάγην ἐτεχνάζοντο τὴν κρητεκτόνον. 200
 πύργον δὲ μακρὸν πάντες ἐκβεβηκότες,
 καὶ τῶν πυλῶν ἔξωθεν ἔξωρμηκότες
 ποινὰς ὑπεῖχον πίστεως τὰς ἀξίας.
 ἐκ τεττάρων γὰρ στρατικῶς ἐγκουμμάτων
 κλύδων ἐγερθεῖς, καὶ σφοδρῶς ἐπιβράσας, 205
 χειμῶνα γεννᾶν ἤρξατο πρὸς τῆς μάχης
 καὶ δυσμενῶν ἦν συμφορὰ, κλόνος, στόνος,
 λαῶν δὲ τῶν σῶν χαρμονῇ νυκηφόρος.
 ὡς οὖν σταθέντες ἦσαν ἐν μεταχειμῶ,

188. ἡμᾶς om. C. ex cod. restituit F. 191. ταῖς τραπεζῶν.
 193. Scr. ὑπὲρ γένους. cf. II. 118. 194. πλατυνθῆς, in not. lego
 πλατυνθῆ. 195. Fort. ἀνάξῃ. 198. βρυχὴν, in not. potius
 βροχὴν C. Pisidas Heracliad. I. 36. p. 97. αἱ βροχαὶ τῶν αἰμάτων.
 198. Fort. σπόρον, vel quod malim φθόρον. 201. Fort. πύργων, e
 turribus egressi longaeque progressi. 202. τῶν σολῶν C.
 204. ἐγκουμάτων C. 206. Fort. πρὸ τῆς μάχης: agitur enim de
 iis, quae ante pugnam commissam facta sunt.

ret imperii? admonens ille, et nostri curam gerens beneficam manum exten-
 debat omnibus. Recordemur eius verba melliflua, et menses atque mu-
 nera. Recordemini, et moriamur, si opus fuerit, pro familia Regis piissimi.
 Solum extendatur sceptrum imperii, conctoque orbi unus Romanus
 imperet." Postquam vero infinita multitudo barbarorum e portis irruit, tam-
 quam coacta ab Austro nubes minitans tempestatem, et mala nuncios se-
 getibus, tui se vertentes in fictam fugam laqueum parabant in perditionem
 Creticam. Cuncti autem e longis exeuntes turribus, atque portis se foras
 erumpentes, poenas luebant fide eorum dignas. A quatuor namque insidiis
 eorum militum aestus commotus, et vehementer fervens, procellam coepit
 educere in praelio; hostibusque erat clades, tumultus, suspirium, tuis
 tem populis triumphale gaudium. Cum ergo essent circumventi ab acie-

- τὴν ἔκβασιν βλέποντες ἐστενωμένην, 210
οἱ τῆς ἑαυτῶν αἵτιοι φονουργίας,
ἔβαλλον εὐθὺς, ἀνεβάλλοντο πλέον,
καὶ τὴν φυγὴν ἔχοντες ἠπορημένην, —
πάντη γὰρ αὐτοῖς ἦν ταραττοῦσα βλάβη —
ἔστησαν εἰς ἓν τῆς ταφῆς τὸ χωρίον. 215
τίς ἐκ τραγωδῶν ἐκβοήσει τοὺς φόνους,
καὶ τὴν ἐκάστου τῆς σφαγῆς τιμωρίαν;
ὁ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐν νεφροῖς βεβλημένος,
περιτροπὰς ἔπασχεν, ὡς περ ἠγγόνει,
καὶ πρὶν χορευτῶν οὐ μαθῶν περικλάσεις, 220
ἄκων χορευτῆς ἦν λαβῶν ἄκοντίῳ.
ἄλλος στερηθεὶς τῆς κεκαρμένης κάρας
ἔκειτο πρηνῆς στρατικῶς ἠπλωμένος,
καὶ τοὺς ἑαυτοῦ δυστυχῶς κινῶν πόδας,
χύσει κολυμβᾶν ἤθελε τῶν αἱμάτων. 225
ἄλλος δὲ πληγείς τὴν κατάξηρον ῥάχιν,
κύπτων ἄκων ἦν προσκυνῶν σου τὸν στόλον.
ἄλλος δὲ νεκρὸς, καὶ πόδας τετμημένος,
λελησμένος προῦκειτο τῶν ἵππασμάτων.
ἄλλος δὲ τὴν ἀναλτον ὡσθεὶς γαστέρα, 230
χεροὶ κατεῖχε τὴν πλοκὴν τῶν ἐντέρων,
καὶ πρὶν μυχητῆς εὐσθενῆς κεκριμένος,
μάγειρος ἦν ἄπειρος ἐντεροπράτης.
οὕτως μετηλλάξαντο τὴν πανοπλίαν
εἰς ἄλλοτέχνους συμφορὰς οἱ τῆς Ἄγαρ· 235

212. Scr. ἀνεβάλλοντο. 216. Scr. ἐκτραγωδῶν. Vid. Boisson. ad Nicet. IV. 109. p. 198. s. 220. χορευτῶν C. Male vulgo post χορευτῶν distinguitur. 221. λαβῶν. cf. supra v. 154. 231. Scr. χερσίν.

bus, sibi praecusum aspicientes exitum, et sibi esse auctores propriae caedis, vulnerabant statim, sed vulserabant magis; nullumque habentes ad salutem effugium, nex enim illis imminabat undique, constituerunt in unum sepulcri locum. Quis ex tragicis caedes enarrabit, et singulorum saevum mortis genus? alter quidem eorum sauciatus renibus, quas ignorabat, patiebatur vertigines, ac saltans, non edoctus motus choreae, invitus saltator fiebat ictu iaculi. Alter orbatus suo detonso capite iacebat pronus stratus ab exercitu, suosque infelix movens pedes natate videbatur rivo sanguinis. Alter autem ictus in arida dorsi spina procumbens, tuum invitus adorabat exercitum. Alter mortuus, et abscissis pedibus neglectus iacebat ad conculcationem equitum. Alter insatiabili confossus in ventre manibus tenebat intestinorum gyros, et qui antea censebatur pugnator strenuus, coquus fiebat inexpertus viscerum. Ita commutabant arma in alias artes calamitosas

και πῦς τελευτῶν εἶχε τὴν τιμωρίαν,
 τέχνην πονηρὰν εἰς ἀναίρεσιν βίου.
 εἷς οὖν ἐκείνων ἦν ἀνὴρ Κρής ἱππότης,
 γιγαντοειδές, ὃς λαβῶν τὴν ἀσπίδα,
 και τὴν μάχαιραν, τῷ στρατηγῷ τῆς μάχης 240
 ἐναντίως ἤλαυνε, προσβαλεῖν θέλων.
 ἀλλ' οὐκ ἀφῆκεν ἡ δίκη τοῦτον φθάσαι·
 πλήττει γὰρ αὐτὸν ὁ κρατῶν Νικηφόρος
 τῆς ὀσφύος κάτωθεν, ὀμφαλοῦ μέσον.
 και τοῦ μὲν εἶχε σῶμα νεκρὸν ἡ κόνης, 245
 τοῦ δὲ κλέος μέγιστον ὁ πλατύς στόνουξ.
 οὕτω κακῶς ἐπυσχον ἐγκεκλεισμένοι
 ἐκειθεν ἐνθεν τοῖς φονευταῖς ἐνδίκως
 οἱ τῶν ἀθέσμων πράξεων ὑπηρεταί.
 εἰ δ' ἦν τις αὐτῶν εἰς φυγὴν ὠρμημένος, 250
 ἔμπροσθεν εἶχε φραγμαδὸς ἔμπονον ξίφος,
 και τὸν στρατηγὸν πανταχοῦ Νικηφόρον
 βάλλοντα, και κράζοντα τοῖς στρατηγέταις·
 „βάλλωμεν, ἄνδρες, τοὺς βιοφθόρους λύκους.”
 Ὅμηρε, ποιητῶν λόγων ὁ τῆς μάχης 255
 πόρῳ πεφυκῶς, ὡς παρῶν δὲ συγγράφων,
 ὁ πολλὰ κάμων ἐν κενοῖς, και τοὺς πόνους
 διεξιῶν ἅπαντας Ἑλλήνων μάτην·
 σὺ δεῦρο, και βόησον ὄγκω ῥημάτων
 Ῥώμης στρατοῦ καύχημα, και μέγαν στόνον 260

245. νεκρὸν ἀκόνης, in not. quid ἀκόνης hic loci? expend. C. ἡ κό-
 νης ex cod. dedit F. 246. πλατύς στα... Sic C. 251. φρα-
 γμοῦς, in notis: φραγμαδὸς si placet. C.

Agareni, ac quisque moriens habebat pro supplicio saevam aliquam artem
 ad interitum. Erat porro inter illos vir Cretensis eques gigantis specie,
 qui accepto clypeo et gladio, contra pugnae ducem agebat equum cum
 eo cupiens congregari. Sed non permisit Deus eum propositum suum exsequi,
 percutit enim illum imperans Nicephorus infra reus umbilico in medio:
 et hic quidem occubuit stratus in pulvere, illius autem laudem maximam
 assecutus est gladius. Sic mala patiebantur angustiati merito hinc inde ab
 interfectoibus iniquarum actionum ministri. Si quis autem ex illis erat,
 qui tentaret fugam, letalem ensen habebat sibi obicem, et imperantem ubi-
 que Nicephorum ferientem, et voce adhortantem milites, „feriamus, viri,
 hos voraces lupos.” Homere, qui poetiis sermonibus praelia licet longe ab-
 sens, ut praesens tamen conscribis, qui multum fatigaris in rebus inanibus,
 ac labores Graecorum omnes frustra versu complecteris, huc adsis, et ver-
 borum gravitate celebra Romani exercitus gloriam, ingentesque gemitus

ἐχθρῶν παλαιῶν, δυσμενῶν, δουλοσπόρων.
 Ἔξεις γὰρ ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν τύπον,
 ὡς τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν παρέκβασιν τύπον.
 οὐκ ἦν γὰρ ἔνθα τις φρυγῶν ἐκ τῆς μάχης,
 οὐδ' εἰ πτερωτὴν εἶχε βάρβαρος φύσιν. 265
 Ἐξέφης δὲ τὸ πρὶν γῆν θαλασσοῦσαι θέλων,
 μὴ προσβαλὼν σου τῷ κράτει τιμὴν ἔχει;
 οὐκ εἶδεν οὗτος γυμνὰ Ῥωμαίων ξίσφην·
 οὐκ εἶδε τὴν σῆν, Ῥωμανέ, σκηπτουχίαν.
 ἧ γὰρ παρῆλθε τὸν στρατὸν σου θανμάσας,
 τὴν ἧτταν ἐν σοὶ προσλαβὼν, σκηπτοκράτορ. 271

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Γ'.

Ὁ τῆς ἀβύσσου τὰς πολυστόμους χύσεις
 κλείων, χαλινῶν, ἐξαπολόγων, ἐξέγων,
 οὗτος πλατύνει τοὺς ὄρους τοῦ σου κράτους,
 ἄνακτος νιέ, καὶ κρατύνει τὸν στόλον,
 καὶ πάντα ποιεῖ, καὶ καταστρέφει πόλεις. 5
 καὶ τίς κατ' ἄξιαν σε τῶν λογογράφων,
 ἄναξ, ἐπαινεῖν εἰς τοσοῦτον ἰσχύσει,
 κἄν ἐστιν ἄλλος ἐν Σταγειρίταις, Πλάτων,
 ἢ τῶν Ἀθηνῶν ὁ κρατῶν Δημοσθένης,
 ἢ τὴν πολυθρόλλητον ὁ κρούων λύραν; 10

266. Ἐξέφης δὲ τὸ, in mg. Ἐξέφης C. quod in cod. esse testatur F.

267. Post ἔχει interrogandi signum posui. 269. εἶδεν vulg.

III. 2. κλείων C. 3. τοῦ σοῦ C. 8. σταγειρίταις C. σταγειρίτης ἢ Πλ. corr. F. Fort. ἐν Σταγειροῖς ἢ Πλάτων. Not. crit. in Anth. Pal. p. 61.

veterum infensorum hostium ex servili semine: habebis enim in nostris veritatem pro typo, sicut in Achaeis excessum pro typo. Hic nam non erat qui ex pugna fugeret barbarus, neque si alatum haberet naturam. Xerxi, qui olim terram in mare redigere studuit, quod non sit congressus tuis viribus honori est? Non novit ille nudos Romanorum gladios, non novit tuum, o Romane, imperium. Retro cessisset certe, tuum admiratus exercitum, accipiens a te cladem, o sceptryger.

ACROASIS TERTIA.

Qui abyssi circumfusos gurgites claudit, cohibet, aperit, emittit, ille tui fines extendit imperii, o Regis proles, et roborat exercitum, et omnia agit, urbesque destruit. Equisnam oratorum te pro meritis, o Rex, laudare in tantis rebus poterit, etiamsi sit alius aut Stagiritas, aut Plato, aut Atheniensium maximus Demosthenes, aut qui canora clarus cecinit lyra?

ἐγώσε τῶν σῶν δουλικῶς ἐγκωμίων
 ὃ τῆς παρούσης ἡμέρας λογογράφος
 ἀπάρχομαι μὲν, ἀλλὰ τῆς ἀτολμίας
 τὰ κέντρα κεντεῖ, καὶ βιάζει τὸν λόγον.
 σὺ δὲ τὸ τολμᾶν, ἐξάνοιγε τὸ στόμα, 15
 δίδουξον ἡμᾶς μὴ σιωπᾶν εὐκόλως,
 διὰν τοσαύτη συμφορὰ τοῖς βαρβάροις.
 πλάτνυε τὸν φάρυγγα τῇ παρρησίᾳ·
 καὶ γὰρ στενοῦται προσβαλὼν σου τοῖς πόνοις·
 ἀγωνιᾷ χεῖρ, εἴργεται νοῦς πολλάκις, 20
 σστέλλεται δὲ, καὶ πτοεῖται, καὶ θέλων
 τοῖς σοῖς βαδίζειν χριστομιμήτοις τρόποις,
 ὡς πτώξ δεδοικῶς τὰς ὁδοὺς περιτρέχει.
 σὺ γὰρ τὸ νικᾶν πανταχοῦ κεκτημένος,
 τὸ κοινὸν ὠφέλησας, ἠΰξησας μόνος, 25
 σὺ τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντίων πόνοις
 ᾤθησας εἰς φάραγγα δυσβάτων τόπων.
 σὺ τὰς πόλεις ἐπλησας οὐ σκύλων μόνων,
 ἀλλ' εἰρήνης ἐπλησας, καὶ πολλῆς δόξης.
 ἀγαλλιῶσθω τάξις ἀγγέλων ἄνω, 30
 χορευέτω σύστημα τῶν βροτῶν κάτω.
 οὐχ Ἡρακλῆς ἔσωσε τοῦ κήτους Φρύγας,
 ὃ δεσπότης δὲ κόσμον ἐκ φονουργίας.
 οὐ Μελέαγρος τοῦ πυρὸς τὴν πατρίδα,
 ὃ Ῥωμανὸς δὲ πᾶσαν ἄρτι τὴν κτίσιν. 35
 τοῖς σοῖς Ἄλωεῦ τίς χάρις παισὶ πάλαι

11. Scr. ἐγωγε. 14. κεντεῖ om. C. ex cod. restituit F. 28. τὰς
 πόλας (ex cod. teste F.), in not. lego πόλας (πόλαις voluit) C.
 29. Versus auctoris, ut videtur, culpa vitiosus. 31. χορευτέτω C.
 36. Scr. παισίδη.

Ego tuarum laudum, ut servum decet, scriptor factus hac die incipio
 quidem: sed formidinis stimuli me urgent et orationem premunt. Tu ani-
 mum praesta, linguam tu solve meam, tu edoce nos loqui confidentius, quo-
 niam tanta est barbaris angustia. Dilata guttur data fandi copia, arcta-
 tur enim gesta tua aggrediens: labat manus, saepius mens refugit, contra-
 hitur et pavescit, et cupiens tuos imitantes Christum morés pingere tre-
 pide circumcursat instar leporis. Nam tu assequutus undique victorias,
 rempublicam iuivisti, auxisti solus. Tu ingenti labore hostium agmina re-
 degisti in loca praerupta, et impervia. Tu urbes replevistis non solum epo-
 liis, sed etiam pace atque multa gloria. Exsultet Angelorum ordo in cae-
 lis, tripudiet coetus mortalium in terris: non Hercules servavit a cete
 Phrygios, sed mandum ab immani caede Despota: non ab immani bellua
 Meleager patriam, sed universum nuper Romanus orbem. Quid olim pro-

χαλκαῦν τεχνουργεῖν Ἄρεος πίδακον μέγαν ;
 οὐ μητροῖα γὰρ τοῦτον, ἀλλ' ὁ δεσπότης
 κινεῖ κατ' ἐχθρῶν Κρητικῶν, λύσας πίδακον.
 οὐκ ἦν γὰρ εἰκός, ἕστρον Ἑλλιε, στέφους
 σοῦ σκῆπτρον λαμπρόναντος ἐν μοναρχίᾳ,
 ἐκείνον εἰρκτῆ καὶ στενοῦσθαι, καὶ μένειν·
 ἀλλ' ἦ σὺν αὐτῷ σε κρατεῖν τὴν ἀσπίδα,
 καὶ γῆν μολύνειν αἵμασι τῶν βαρβάρων.

40

Ἐπεὶ δὲ Κρητῶν ἡ φύλαγξ κατεσφάγη,
 ὡς ἐν κυνηγοῖς πτωῆς πεισὼν ἀνηρέθη,
 πολλοῖς μὲν ἡ γῆ συμφορῶν ἀπηλλάγη,
 ἀπεπλύθη δὲ μυρίων μiasμάτων·

45

καὶ πᾶς Σκύθης ἔκειτο νεκρὸς εἰς χθόνα,
 κυσὶ ποθητὸς, καὶ γυναιξὶ, καὶ τέκνοις.

50

τούτων ἀπάντων ἄγνοῶν τὰς ἐκβύσεις,
 αὐτὸς, στρατηγέ, καὶ πάλιν τὰς φροντίδας
 ἔνδον συνῆγες, ὡς στρατὸν, τῆς καρδίας,
 ἕως τὸ γράμμα θᾶπτον ἕξ ὑπηκόων
 πολλῆς ἐπῆλθε χαρμονῆς πεπλησμένον.

55

μαθῶν δὲ πάντα, καὶ κροτήσας τὰς χεῖρας,
 οἷαν προσευχὴν οὐκ ἔχει λέγειν φύσις,
 πρὸς τὸν θεὸν δέδωκας· ἀλλ' ἴσως, ἀναξ,
 τὴν τοῦ προφῆτου, „Κύριε,” κράζων μέγα,
 „ὁ κύριός μου μὴ σιωπήσης ὄλωσ·

60

43. Scr. ἀλλ' ἡ. cf. Bornem. ad Xenoph. Conv. p. 58. 44. Scr. αἵμασιν. 47. κολλῶν corr. F. Bene haberet etiam κολλῆς—συμφορᾶς. cf. v. 55. 50. Scr. κυσίν. 52. Fort. σὺθίς στρατηγέ. 53. εἰς κλάτος τῆς καρδίας corr. Boisson. ad Nicet. II. 10. p. 83. quod non necessarium. Verba ὡς στρατὸν referenda ad curas cum infesto comparatas exercitu. 57. οἶαν F. οἶαν C.

fuit Aloë filii tuis aeneum fabricare magnum contra Martem dolium? non enim hunc noverca, verum Despota movet contra hostes Creticos solvens dolium. Nam non par erat, o Sol, corona tua sceptrum adornante monarchiae, illum arctari, et manere in carcere, sed potius cum eo te gestare clypeum, terramque inficere barbarorum sanguine. Cum ergo Cretensium caesa essent agmina, perempta ut lepus, quae in venatores incidit, a multis terra erepta est miseris, atque purgata ab infinitis sordibus: et quiaque Scythia iacebat humi mortuus a canibus desideratus, uxoribus, et filiis. Quia horum omnium ignorabas exitus ipse, Imperator, novis curis in animo angebaris ob tuum exercitum, donec paullo post a servis tuis litteras plenas accepisti multo gaudio. Cuncta erga edoctus, atque plaudens manibus, quas non valet natura edicere preces, ad Deum fudisti: sed fortasse, o Rex, illud Prophetæ ceciniisti: „Domine, valde clamabo Dominum meum, ne sileas

εἰ γὰρ σιωπήσειας, εἰς τῶν ἐν βέδρω
 βαινόντων εἰμι, σκυθρωπὸς, πλήρης μόχθων.
 ἄκουσον ἡμῶν εὐτελῶν ὀδυρμάτων,
 καὶ σὸν φιλάττων ποίμνιον αἰσωσμένον
 τρόπῳσον ἐχθροῦς, καὶ κόπασσον τοὺς πότους, 65
 οὓς ὁ στρατός σου καρτερῶν ἀσπάζεται. —
 τοιαῦτα μὲν σὺ συστρατηγῶν οἰκτείεις,
 καὶ μὴ παρῶν ἔπραττες, ὡς Μωσῆς πάλαι
 τροπῶν Ἀμαλήκ τῇ χειρῶν ἐπεκτάσει.
 ὁ δὲ στρατός σου ταῖς ἐπ' ἀλλήλοις μάχαις 70
 νικῶν ἐπῆρχεν εἰς ὄφρῶν ἐπηρμένος.
 ἔδειτο λοιπὸν εὐκερῆστου φαρμάκου
 εἰς σωφρονισμόν τῆς ἐπιστάσης νόσου.
 καὶ νυκτὸς ἄρτι τῆς στυγνῆς ἀπλουμένης,
 καὶ τοῦ στρατοῦ χαίροντος ἢ καυχομένου, 75
 καὶ πρὸς μονὴν σπεύδοντος ἢ καλουμένου,
 ὡς ἐν ξυρῶ πᾶς ἦν τόπος ξιφηφόρος,
 βουνοὶ, νάπαι, φάραγγες, εὐθεῖς κοιλάδες·
 τῶν Κρητικῶν γὰρ ἐκχυθεῖς φωλευμάτων,
 προεντρεπισθεῖς ἐπτασήμαντος στόλος 80
 πολλὴν παρεῖχε τῷ στρατῷ δειλανδρίαν,
 ἄφρω προκύψας, καὶ φανεῖς παρ' ἑλπίδα.
 καὶ νῦν μὲν ἐστόλιζεν ἐν φωτὶ σκότος·
 θώραξ γὰρ ὡς φῶς, καὶ μάχαιρα, καὶ κράνος
 μετημφιάζον τὴν βαφὴν τῆς ἐσπέρας. 85

61. ἐμβόθρων C. contra cod. fidem. 62. μόχθων, in not. lego
 μόχθων C. 65. Scr. κόπασσον. 70. Scr. ἐκαλλήλοις, continuis
 proclisis. 71. εἰς ὄφρῶς C. 73. ἐπιστάσεις C. quod ex cod.
 emendavit F. 77. ξιφήφορος vulg. 80. προεντρεπισθεῖς.

omnino, si enim silueris, tamquam qui in lacum descendunt fio, tristis, plenus miseris. Exaudi quæso nostros fletus humiles, tæumque ovile custodi, quod salvum fecisti: fuga hostes, et da finem laboribus, quos exercitus tuus constanter subit." Haec quidem tu, militans cum servis tuis, licet absens, agebas, ut Moses olim, qui fugavit Amalec levans in altum manus. Verum exercitus tuus in mutuis praeliis victor existens extollebatur superbia. Opus ergo erat efficaci pharmaco, ut sanaretur ab imminente morbo. Iamvero tristi nocte habente omnia, et exercitu in gaudium effuso, vel potius in superbiam, nondumque vocato properante ad praesidia, omnis locus gladiis tamquam novaculis cinctus erat, montes, valles, rupes, antra immania. E Creticis enim effusus latebris antea tremens exercitus victus septies multam incussit militibus tuis formidinem, repente irrumpens, et praeter spem prodiens. Et nox quidem habebat mixtas luci tenebras, horax namque ut lux, et ensis, et galea commutabant colorem vesperæ.

οἱ δὲ στρατηγοὶ πρὸς φυγὴν κεκλιμένοι,
 ταῖς ἀσπίσι σκέποντες ὤρων ἀγένας,
 καὶ πῦρ ὃ φεύγων εἶχεν ὡς εὐεργέτιν
 θάλασσαν αὐτήν, καὶ τὰ τῶν πλοίων σκάφη.
 οὐκ ἦν γὰρ ἰσχύς, νυκτὶ καὶ τοῖς βαρβάροις 90
 ἄμφω μάχεσθαι, καὶ κατασφάττειν πάλιν·
 εἰ μήπερ αὐτὸς — θαῦμα καὶ τοῦτο ξένον
 ἄκουσμα — θερμοὺς πῦσιν ἐστῶς ἰππότης
 ἐκ τῶν ἀδῆλων, ὡς δοκεῖν, ἰππασμάτων
 παραινέτης ἦς, καὶ κατάπληξις μόνος· 95
 καὶ θᾶττον ὤρμας ἐκ φυγῆς πρὸς τὴν μάχην
 τοὺς ἐκπλαγέντας τῇ κεκρυμμένῃ μάχῃ.
 ὡς οὖν στραφέντες εἰς ἀνεπιπτότους βίας
 ἔτεινον ἀπλῶς ἠκονημένα ξίφη,
 ἤχησεν ἀσπίς, ἐκρότησε τὸ κράνος, 100
 ἔλαμψεν ἢ νῦξ συμπονοῦσά σοι τότε,
 καὶ πᾶς ἔκειτο Κρητικὸς παρεργάτης
 εἰς αἷμα νεκρὸς, καὶ πνοῆς ἐξηρμένος.
 οὐκ εἶχε λοιπὸν νῦξ ἀφορμὴν τὸ σκότος
 ἐν τῇ τοσαύτῃ συμφορᾷ τῶν τῆς Ἄγαρ. 105
 ἤριξε ταῖς πρὶν ἡμέραις, καὶ τοὺς φόνους
 πλεῖον προεξέτεινεν ἡμερῶν δέκα.
 οἱ βάρβαροι δὲ καίπερ ὄντες ἐκ σκότους,
 κατηγιῶντο τῷ σκότει τῆς ἐσπέρας,
 καὶ τὴν ῥοδόχρονον εἰς προσευχὴν ἡμέραν 110
 ἔστησαν ἐλθεῖν· εἶτα καὶ τοῦ φωσφόρου
 ἀκτίσι λευκάναντος ἄρτι γῆς πλάτῃ,

107. Fort. προσεξέτεινεν.

Duces autem ruentes in fugam clypeis protegentes colla dabant se praecipites, et omnis fugiens habebat pro benefactore mare ipsum atque navium alveos. Non enim valebant cum nocte et barbaris simul pugnare, et novas caedes facere, nisi ipse (mirabile hoc et novum auditu) ardens omnibus astans eques ex occultis, ut videbatur, equitatibus hortator fuisset, et terrefaciens solus, statimque ex fuga vertisses ad praelium eos, qui ob nocturnam pugnam erant territi. Ut ergo conversi ad insperatos impetus eduxerunt omnes acutos gladios, insonuit clypeus, obstrepuit galea, emicuit nox collaborans tecum, iacebatque omnis operarius Creticus sanguine immersus et exanimis. Ceterum non habuit nox opportunas tenebras in tanta caede Agarenorum: contendit enim cum praeteritis diebus, et cladem maiorem effecit, quam decem dies. Barbari vero, quamvis extra tenebras, criminabantur tamen tenebras vesperae, et precabantur auream roseam ut adventaret: sed quum postea Lucifer iam totam terram dealbaret radiis, gratias agebant viis vespe-

Theodosius.

τῶν ὀμμάτων γὰρ κρουνὸς ἔρρει δακρῶν,
 ὀσφρήσεως πῦρ, ἦχος ἐκ τῶν ὠτίων · 160
 λόγων δὲ κρουνοὺς ἐξέπεμπε τὸ στόμα,
 καὶ χεὶρ ῥοὰς ἔβλυζε πολλῶν αἱμάτων
 ἐκ τῆς στροφῆς πάσχουσα τῶν ἀκοντίων.
 οὕτως ἐκείνος, ὡς φανῆ σὸς οἰκέτης,
 ἐπλήττετο ζέοντι καρδίας πόθῳ. 165
 πλὴν εἶχε καιρὸν ἐμποδῶν τῶν πραγμάτων
 βάλλοντα τοῦτον ἀντὶ μυρίων πόνων.
 ἦν οὖν βαδίζων, ἦν τρέχων ἄνω κάτω,
 κλαίων, παραινῶν, καὶ παρορμῶν τὸν στόλον.
 ἤδευτο καὶ γὰρ τοὺς πόνοὺς τοῦ σοῦ κράτους, 170
 κενῶς δι' αὐτοῦ μὴ περιβλέψας ὄνος
 ἐν τοῖς ἀθέστοις Κρητικοῖς ἀναπλάσθαι.
 ὃ δὲ στρατηγὸς σφενδονοστροφῶν, ἄναξ,
 ποιεῖ γέλωτος ἄξιόν τι καὶ πλέον.
 ἐν σφενδόνῃ γὰρ νωθρὸν ἐμβαλὼν ὄνον 175
 εἶναι κελεύει ζῶντα τοῖς ὄνοις ὄνον.
 οἱ δὲ, στραφθέντες τῇ πλοκῇ τῶν σφιγμάτων,
 πέμπουσι τὸν δύστηνον αἰθεροδρόμον ·
 ὃ δὲ προηυτρέπιζεν, ἐξήπλου πόδας,
 εἰς ἄερα προῦβαινεν ἀγρότης ὄνος, 180
 ὃ πρὶν ταπεινὸς, ἐν μεταρσίᾳ βάσει,
 ὃ νωθρὸς ἐν γῇ καὶ χελωνόπους ὄνος,
 νεφοδρομῶν ἔπληττε τοὺς Κρητίας τότε.

172. ἀναπλάσθαι C. In obscuris his versibus fort. legendum:
 μὴ καλὴ βλάβης ὄνος, iterum ut antea exercitui inter impios Cre-
 tenses nosam afferens. In ἀναπλάσθαι quid lateat, nescio. 173. Fort.
 rectius iunxeris σφενδονοστροφῶν ἄναξ, dux funditorum. 178. αἰ-
 θεροδρόμον C. αἰθερόδρομον F. 179. προηυτρέπιζεν C.

fluebat ex oculis, nares spirabant ignem, resonabant aures, os autem ver-
 borum emittebat flumen, manusque fundebat rivos multi sanguinis in eiacu-
 landis adlaborans telis. Ita ille, ut videretur servus tuus, flagrabat ar-
 denti cordis desiderio. Verumtamen tempus erat impedimento rebus, quod
 eum angebat prae mille doloribus. Quare circuibat, excurrebat hac illac
 flens, adhortans, et confirmans exercitum. Verebatur enim labores tuorum
 militum, ne sensim in eos irrepens segnitias Creticis iniquis pares redderet.
 Dux autem funditorum, o Rex, facit quid risu dignum maxime. Funda
 enim inserens pigrum asinum iubet proiici vivum in asinos asinum. Quare
 hi conversi ad eum arctandum vinculis proiiciunt infelicem per aëris semi-
 tas: ipse vero se agitabat, extendebat pedes, per aërem gradiebatur ru-
 sticus asinus, antea vilis in sublimi erat positus, in terra ignavus, atque
 tardus asinus per aërem currens terrori erat Cretensibus. Xerxes ostendit

- Ἐξέρξης ἐδείκνυ γῆν ὕδωρ, τὸ πρὶν νεά,
καὶ πάντα ἐξέπληττε τοὺς ἐναντίους· 185
- ὁ σὸς δέ, παμμέγιστε Ῥωμανέ, στόλος
νωθροὺς ὄνους φάλκωνας ἀπτέρω βάσει.
τοῦτον πεταστὸν ὁ στρατηγέτης βλέπων
τοῖς συστρατηγοῖς μειδιῶν, ὡς ἐκ ζάλης
τὸν σοῦν ἀνέλκων, εἶπεν, ἐκ τῶν φροντίδων· 190
- „λέον πετεινὸν εἰς τροφήν τὰ θηρία
καθήμενον νῦν ἐνδοθεν, φίλοι, λάβη
ὡς ἐξ ἀφάντων καὶ κεκρυμμένων πόρων,
πλήσει τε τὴν τράπεζαν ἐκ τῶν βρωμάτων·
δεῖσθαι γὰρ αὐτοὺς τῶν ἀναγκαίων λόγος.” 195
- Ἦ φθέγμα κλεινὸν, ὃ μελίρρυτον στόμα
τοῦ σοῦ στρατηγοῦ, δόξα τῶν ἀνακτόρων.
τίς οἶδεν ἄλλος τῶν πάλοι βροτῶν πλέον,
ἐξ ὧν ἀνέγνω, τῶν ταῦν πεπραγμένων;
εἴ τις γινώσκει θαῦμα Ῥωμαίων μάχαις, 200
- τοῖς ἱστοροῦσιν ἐντυχὼν λογογράφους,
ταῖς δεσπύτου νῦν δεῦρο δὴ προβαλλέτω
νίκαις ἐκείνο, καὶ φανήσεται τρίτον
ἔψει μεγίστῳ, καὶ πόνοις ἀνενδότοις.
- Κῦρος, Δαρεῖος, Κροῖσος, οἱ στρατοκράται, 205
- Καῖσαρ, Ἀχιλλεύς, Μακεδῶν, καὶ Πομπλιος,
Φίλιππος ὁ πρὶν, ὃν γράφει Δημοσθένης,

184. νέον corr. F. Fort. τὸ πρὶν μέγα, cui respondet v. 186.
192. Fort. καθήμενοι (per synesin) νῦν ἐνδοθεν φίλον λάβη.
195. αὐτός, in not. seu αὐτοῦς C. 200. Fort. μάχας. 202. Scr.
προσβαλλέτω. 206. Fort. Ἄλας, Ἀχιλλεύς, ut I. 37. Vid. Annot.
ad I. 16.

terram in aquam versam, novum antea, et omnibus terrorem incussit hostibus: tuus autem, maxime Romane, exercitus pigros asinos, falcones volantes absque alis. Hunc factum alitem dux aspiciens, sociis ducibus, subridens, tamquam a procella a curis mentem abstrahens, dixit: „Novum volucrem in cibum belluae iacentem nunc intus, o amici, accipient tamquam ex imperviis et occultis locis, illorumque mensam implebit cibus, nam eos egere necessariis intello.” O vocem inclitam, o mellifluum os ducis tui, Romane, Regum decus! quis veterum mortalium novit maius his, quae modo sunt gesta, libros perlegens? si quis cognovit mirum quid in Romanorum praeliis volvens quae scripta sunt ab historicis, modo, quaeso, conferat cum Despotae victoriis illud, et apparebit leve adversus tantam sublimitatem, et improbos labores. Cyrus, Darius, Croesus exercituum duces, Caesar, Achilles, Macedo, et Pompeius, Philippus prior, in quem scripsit Demosthenes,

ὁ μικροτερπής, πλὴν φανείς ἀριστόπαις,
 Κάρβων, ὁ Σύλλας, Βροῦτος, ὃς τοῦ Πομπίου
 ἔβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων · 210
 οὔτοι καδ' ἡμῶν τῶν ὑπηκόων, ἀναξ,
 ὁμοῦ στρατευέτωσαν, οὐκ ἔχει φόβον
 ἔχουσα τὴν σὴν ἢ πόλις πανοπλίαν.
 μῦθοι βοῶσι τοὺς πόνοους Ἡρακλέους,
 ὑψοῦσιν αὐτὸν τῆς ἀληθείας πέρα, 215
 φωνοῦσι πολλὰ, καὶ καταπλήττουσί με,
 καὶ πλεῖστα φημιζουσιν ἴσως ἀξίως.
 πλὴν ἐκράτησεν, ἣ κατέστρωσε πόλεις.
 πολλὰς γὰρ εἴποις· ἀλλὰ τοιαύτην πότε;
 οὐκ ἦν τις ἄλλος τῆς πάλαι Ῥώμης ἀναξ· 220
 οὐκ ἦν τις ἄλλος ὡς ὁ κλεινὸς δεσπότης.
 πολλῶν ἀνέγνων ἱσθόρων πολλὰς βίβλους·
 Πλούταρχον ἐξαίροντα Ῥωμαίων κράτει —
 ἔγνω γὰρ αὐτὸν — ὁδτος ἀλλὰ πολλάκις
 κλέπτει τὸ χαῦνον, καὶ τὸν ὄγκον εἰσάγει, 225
 ὑποῖ τὸ μικρὸν, καὶ κατασπᾶ τὸ πλεόν·
 Δίωνα τὸν τέττιγμα, τὴν σοφὴν λύραν·
 οὐχ εὔρον, ὡς σέ λαμπρὸν ἐν στρατηγίαις·
 οὐχ εὔρον ἄλλον δεύτερον στρατηγέτην·
 οὐχ εὔρον ἄλλον Ῥωμανὸν βουλευφόρον· 230
 οὐχ εὔρον ἄλλον· οὐδὲ τὸν τοῦ Φιλίππου,
 δν πρῶτον ὁ Πλούταρχος ἐν μάχαις ἔχει.

209. κάρβον C. ὁ τοῦ πομπίου C. 218. Scr. κατέστρωσεν.
 223. κράτει, in not. lego κράτος. Fort. κράτη. cf. IV. 31. 227. Fort.
 ante hunc versum unus aut alter excidit.

parvis insistens, visus licet filii pater maximi, Carbo, Sylla, Brutus, qui Pompeii tinxit pugionem sanguine: hi omnes contra nos servos tuos, o Rex, simul arma moveant, non timet, dum tuis armis sit munita, civitas. Fabulae valde celebrant labores Herculis, ultra veritatem exaltant illum, inclamant multum, et me terrefaciunt, ac maxima ei tribuunt, forsitan merito; verumtamen vicit, non evertit urbes: quod si multas dixeris, sed talem quando? non fuit alter veteris Romae Rex, non fuit alter, ut inclitus Despota. Plurium historicorum legi multos libros: Plutarchum extollentem Romanum imperium (novi enim ipsum), sed iste saepius celat mollitiem, et gravitatem praedicat, exultat parva, atque magnis detrahit: Dionem etiam cicadam, sapientem lyram. Non inveni, ut te illustrem in imperio militum, non inveni alium secundum ducem, non inveni alium Romanum in consiliis, non inveni alium, neque Philippi filium, quem Plutarchus in praeliis habet prin-

τοσοῦτον ἤρωθης τῇ Θεοῦ συνεργίᾳ·
 τοσοῦτον ἐκράτησας ἄλλων ἐν μάχαις·
 τοσοῦτον ἐξέπληξας ἐχθροὺς ἐν ξίφει.

Α Κ Ρ Ο Α Σ Ι Ξ Δ.

Ἄρτι, κραταιὲ φῶς, ἄναξ οἰκουμένης,
 τοῦ σοῦ στρατοῦ κάμνοντος ἐν παραστάσει
 βάρει σιδήρου, καὶ κόπῳ, καὶ φροντίδι,
 χειμῶνι πολλῷ, καὶ κρυμοῖς ἀνενδότοις·
 τῶν Κρητικῶν ξίωθεν οἱ πρῶτοι κύνες, 5
 οὐ γῆς τοπάρχαι, καὶ φαλαγγάρχαι τότε·
 κρημνοὺς γὰρ αὐτοὶ, καὶ φαραγγώδεις τόπους
 ᾤκουν, ἐκείθεν ἐξελαθέντες ξίφει,
 πληγέντες ὄρμῃ καὶ βολῇ τῇ τοῦ κρόους,
 καὶ τοὺς ἑαυτῶν οὐκ ἀπειπόντες χρόνους, 10
 ὁμοῦ καθ' ἡμῶν (καὶ γὰρ εἰς συνοικέτας)
 ἐκ τῶν ὄρων ᾠρμησαν εἰς σφαγὴν μίαν.
 ὡς οὖν τὸ βουνόθρεπτον ἄγριον γένος
 αἰγῶν, λαγῶν, καὶ ταπεινῶν δορκάδων
 χειμῶνι πικρῷ τὴν τροφήν λελειμμένων, 15
 ἐκ τῶν ἄνωθεν ψυχοκρυστάλλων τόπων
 κολοῖς προβαίνει καὶ βυδίζει χωρίοις,

IV. 1. φῶς corrigit Boisson. in Comm. Epigr. post Holstenii Epistolas p. 432. Malim distingui: κραταιὲ, φῶς, ἄναξ, οἰκουμένης, res potentissime, lumen mundi. 7. κρημνοὺς vulg. cf. infra v. 113. 8. ἐξελαθέντες C. ἐξελαθέντες ex cod. emendavit F. Fort. ἐξελασθέντες. 10. Fort. ἀπειπόντες δόλους. cf. infra v. 77. 14. λαγῶν C. quod ex cod. emendavit F.

cipem: adeo elevatus es cooperante Deo, adeo superasti ceteros in praefatis, adeo exterruisti hostes gladio.

ACROASIS QUARTA.

Iam, o potens lumen, dominator orbis, exercitu tuo laborante procul a patria onere armorum, et molestiis, et curis, summa hieme, et frigoribus asperis, Creticorum, qui foris erant, primi canes, non amplius terrae domini, et duces agminum, praerupta enim ipsi, et argentia loca habitabant, inde erumpentes armati gladio, impetu afflicti et acerbitate frigoris, suosque nondum recusantes annos, simul contra nos (nam contra concives nostros) e montibus irruperunt ad caedem unam. Ut igitur in montibus educatum silvestre genus caprearum, leporum, et trepidantium damarum, dura hieme destitutarum cibo, ex altis locis conglaciatas frigore descendit gradibus per

τροφήν ἑρευνῶν καὶ βοτανῶδες ἴοπους·
 οὕτως τὸ φαῦλα τῆς ἁμαρτίας τέκνα
 τοῖς τῆς θαλάσσης κυμοδέμοσι τόποις, 20
 σκέπαις ἑπακταῖς ἔτρεχον, καὶ κοιλάσιν.
 ὡς δὲ κρεῶν τὸ λίχρον ἐν θηρσί γένος
 λύκοι, κόρον σπεύδοντες εὐρεῖν γαστέρος,
 βαίνουσιν ὀργῇ καὶ κενώσει κοιλάς,
 πρὸ τοῦ φθάσαι χαλνόντες ἐκτάδην στόμα· 25
 οὕτως τὸ φύλον τῶν ἐκεῖ δουλοσπόρων
 τρεῖς σοῖς βιασθεῖς, ποιμενάρχα, ποιμνίοις
 κατεξανέστη, καὶ παρεστόμου ξίφος,
 βρωῶσαι προθυμοῦν σάρκας ἀντι βρωμάτων,
 πίνειν τε θερμὸν αἷμα Ῥωμαίων θέλον, 30
 καὶ πρῶτα λαμπρῶς τῆς μάχης λαβεῖν κράτη.
 τούτοις ὑπῆρχεν ἡγεμῶν τοῖς βαρβάρους
 ὁ Καραμούνης, ὁ σφαγίπλουτος γέρων,
 ὁ τῶν παλαιῶν ἡμερῶν νέος δράκων,
 ὁ καὶ κριτῆσαι Κρητικῶν τὰς ἡνίας 35
 εἰς νοῦν ἔχων ἅπαντα τὸν ζωῆς χρόνον.
 οὗτος προευτρέπιζεν εἰς σφαγὴν τότε
 πλήθος δεκαπλῆς ἐμβαλεῖν χιλιάδος.
 ἐπεὶ δὲ πάντας τῶν ὀρῶν εἶδε κάτω,
 ξιφηφοροῦντας, ἱππικοῦς, πεζηλάτας, 40
 σταθεῖς παρήνει, καὶ παρώρμα πρὸς ξίφη,
 φάλαγγας ἰστῶν, καὶ φαλαγγάρχας νέους,

20. Scr. κυμοδέμοσιν. 21. Fort. ἐκ' ἀκτῆς, fort. etiam σκο-
 καῖς. 22. Scr. θηρσί. 29. αὐτόν, in not. forte ἀντι C. ut ex
 cod. emendavit F. 30. ποιεῖν τε, in not. melius πίνειν C. in cod.
 vox obscura. 32. ὑπῆρχε C. F. 37. προκυντρέπιζεν C. Fort.
 προηυτρέπιζεν. 39. Scr. εἶδεν. ταύτας τῶν C. πάντας cod.

apertos campos, inquirens escas et herbosa loca: ita perversi peccati filii per
 loca maris illisa fluctibus, impervia, et senta situ currebant, et per valles.
 Ac veluti carniū avidum inter feras genus lupi, invenire festinantes ci-
 bum, gradiuntur ira, et ieiunio perciti, antequam quid tollant, aperto
 hiantes ore: ita horum barbarorum sœville genus a tuis oppressum, summe
 Pastor, gregibus contra illos insurrexit, et exacuit gladios, comedere cu-
 piens carnes pro cibis, calidumque bibere Romanorum sanguinem, primas-
 que illustris pugnae consequi victoriae. His imperator erat barbaris Cara-
 muntas, senex iugulans divites, antiquorum dierum iuvenis draco, qui et
 habenas regere Cretensium in mente habuit toto vitae tempore. Hic tunc
 parabat ad faciendam caedem immittere numerum decem millium hominum.
 Ut autem hos vidit descendisse e montibus, ensiferos, equites, equites atque pe-
 dites stans hortabatur, et incitabat ad praelium, phalangas statuens, iuve-

φράττων κύκλοις ἔξωθεν τὰς περιστάσεις,
 τοιαῦτα φωνῶν καὶ βοῶν τοῖς βαρβάροις:
 „πολλὴ μὲν ἡμῖν, ἄνδρες, ἐστὶν ἡ βία, 45
 πολὺς ταραγμὸς, καὶ καταγιγίς, καὶ πόνος,
 ἀλλ' ἔστιν ἡμῖν θῦαττον ἢ σωτηρία,
 μόνον θέλωμεν, χερσὶν ἐξευρημένη.
 βῶμεν πρὸς ἐχθροὺς, μὴ φοβηθῶμεν ξίφη,
 στῶμεν κατ' αὐτῶν, μὴ πτοηθῶμεν δόρυ, 50
 καὶ πάντας εἰς θάλασσαν ἐξωθηκότας
 τρόπαιον ᾧδε στήσομεν λαοκτόνον.”
 καὶ πάντες εὐθὺς εἶπον ὥσπερ ἐν στόμα·
 „θάνωμεν, εἰ δεῖ, σήμερον πατρῶν ἅμα,
 σὺ δὲ πρόθυμον, ὡς ἐνὶ πᾶσι, δίδου· 55
 σὺ γὰρ πατήρ καὶ πύργος ἡμῶν ἐν μάχαις.”
 τούτοις τὸ κοῦφον ἐμπτερωθὲν ἀπτέρως
 ὤρμησε φῦλον προσβαλεῖν σου τῷ στόλῳ·
 λαὸς πονηρὸς, δυσμενῆς, αἰμορροῦφος,
 φῦλον πονηρὸν Ἰσμαῆλ δουλοσπύρου. 60
 τοιαῦτα μὲν πρῶττοντες ἦσαν ἐν ζάλῃ
 βίας τοσαύτης Κρηῆτες, οἱ πεφευγότες,
 οἱ πολλάκις μὲν εἰσδραμόντες εἰς μάχην,
 καὶ πολλάκις πληγέντες ἐκ τοῦ σοῦ στόλου.
 τί δαὶ τὸ σὸν στράτευμα; τοῖς θαλαττίοις 65
 οἱ μὲν τόποις ἔκειντο, καὶ γὰρ ἦν κρῖος

53. ὡς πάντες C. καὶ ex cod. restituit F. 54. πατέρων C. πα-
 τρῶν cod. 55. ἐν πᾶσι C. ἐνὶ in cod. esse videri ait F. Scr:
 πᾶσιν, aut quod proxima tantum non postulant ἐνὶ καισίν. 64. καὶ
 om. C. evanida vox in cod. teste F.

nesque phalangum duces, exterius muniens in gyrum circumstantes milites, talibus confirmans verbis barbaros: „Multa nobis, viri, adest necessitas, multa turbatio, et procella, et calamitas, verum nobis est sollicita salus praesens, modo velimus uti manibus. Eamus contra hostes, ne timeamus gladios, resistamus illis, ne paveamus hastas, cunctosque detrudentes in mare tropaeum hic erigemus de caede huius populi.” Tum omnes statim dixerunt uno ore, „moriamur, si opus sit, cum patribus hodie, tu vero alacrem te praebe, ut semper soles, pater enim et propugnaculum nostrum es in praeliis.” Ita ad spem erecta sine spe ignava illa generatio erupit congressura cum exercitu tuo, populus iniquus, infestus, cupiens sanguinem, genus improbum, Ismaëlis orti ex famula. Talia quidem agebant in procella tantae necessitatis Cretenses dispersi in fugam, qui saepe excurrentes in praelium saepe percussi sunt a tuis militibus. At quid exercitus tuus agebat? littoreis alii quidem in locis iacebant, nam frigus erat Borea spi-

βοῤῥῆᾱ πνέοντος εἰσβολαῖς δυσπρακτίοις ·
 οἱ δὲ κρατοῦντες τῶν πυλῶν τὰς ἐξόδους
 τοὺς ἔνδον ἐξέπληττον ἐν παραστάσει.
 μαθῶν δὲ τὴν φάλαγγα τῶν ἐναντίων 70
 κολλοῖς τόποις βαίνουσαν, ὡς δὲ θηρίον
 θυμοῦ πνέουσαν, ἀλλὰ καὶ δειλανδρίας,
 ἄρχων στρατηγὸς ἐν μάχῃ Νικηφόρος,
 ἄπιστον εἶχε τοῦτο· καὶ παραντίκα
 τάττει τὸ τάγμα τῶν Θρακηδίων ὄλον 75
 μαθεῖν τὸ πρᾶγμα· καὶ γὰρ ἦν τοῦτο ξέρον
 ἐν τῇ τοσαύτῃ συμφορᾷ πλέκειν δόλους
 τοὺς ἐκκοπέοντας ἐπτάκις τῷ σῶ στόλῳ.
 τούτοις στρατηγὸς ἦν ἀνὴρ ὃ τὸ ξίφος
 ποδῶν ὑπὲρ σοῦ, καὶ προτείνων εἰς μάχην, 80
 καὶ μὴ δεδοικῶς τὴν τομὴν τῶν φασγάνων·
 ὃ καὶ πρὶν εἰς ἄπληστον ἐμπεσῶν γένος
 θάρσει μεγίστῳ, καὶ προθυμίᾳ ξένη,
 καὶ δοὺς ἑαυτὸν εἰς σφαγὴν μονωτάτως,
 καὶ τοὺς ἀνέλπους συνταράξει· βαρβάρους· 85
 ὅς, φεῦ, κρατηθεῖς τῇ τροπῇ Μακεδόνων,
 καὶ πρὸς ξένην γῆν δέσμιος κατεσχέθη,
 καὶ τοὺς ῥυποῦντας εἶχε πικροὺς δεσπότης.
 οὗτος σταλεῖς ἐκεῖθεν εἰς πρῶτον λόχον,
 ἔρωτι πληγῶν, καρδίας ὑπερξέσει, 90
 μέσον τὸ κοινὸν εὔρε βαρβάρων τέλος,
 ὡς φύλλα ῥίψας τῶν μελῶν τὴν τετράδα.

67. Βορρῆ vulg. Fort. Βοῤῥῆᾱ πνέοντος εἰσβολαῖς δυσπρακτίοις.
 Compositum προσάφικτιος est ap. Manass. Chron. p. 72. 13. ἄφάφ-
 κτιος ap. Plutarch. Vit. Sert. c. 17.

rante vehementi impetu: alii autem custodientes portarum exitus adstando
 terrebant eos, qui intus erant. Iam vero edoctus agmen hostium per an-
 fractus incedere, ac ferarum instar iram spirare simul, et formidinem, su-
 premus dux pugnae Nicephorus vix illud potuit credere: sed statim ex
 Thracibus iuvenibus totum agmen instruit, ut rem inquirat: etenim erat
 novum in tantis angustiis dolos nectere eos, qui ab exercitu tuo caesi erant
 septies. Vix erat illis dux, qui gladium libenter pro te stringebat in prae-
 lio, neque reformidabat acies enium: qui et antea genus inexplebile inva-
 serat audacia maxima, et alacritate mira, dederatque se ipsum in caedem
 unice, imperitosque equitandi confuderat barbaros, qui, heu! captus fue-
 rat ob fugam Macedonum, vincitusque ductus in terram extraneam, sordidos
 habuerat et iniquos dominos. Hic inde missus ad primas insidias vulnera
 cupiens ardenti pectore barbarorum in medio communem invenit finem, dum
 quatuor membra proiiceret tamquam folia. Quemadmodum enim in-

ὡς γὰρ μέγιστος καὶ πολύχρονος λύκος
 ἔμπειρος ὢν ἄρπαξ τε καὶ ποιμνηλάτης,
 πεινῶν, ἑαυτὸν τῇ μονῇ τῶν ποιμνίων 95
 θάρσει προπέμπει, καὶ καταξάινει κύνας,
 ἕως κρατηθῆ, καὶ σφαγῇ τοῖς ἀνδράσι,
 οἳ πολλάκις ἔβρουξαν εἰς αὐτὸν μέγα·
 οὕτως ἐκεῖνος ἐμπεισὼν στρατηγέτης
 Ῥώμης κραταῖος, καὶ μονωθεὶς εἰς μέσον, 100
 ἔδειξεν οἷους ἄνδρας ἢ Ῥώμη τρέφει.
 πολλῶν γὰρ αὐτῶν κύκλωθεν πεφραγμένων,
 πάντες τὸ κοινὸν ἐπτοοῦντο τοῦ τέλους·
 ὡς γὰρ κεραυνὸν εἶχε χειρὶ τὸ ξίφος,
 κινῶν κατ' ἐχθρῶν, καὶ καθαιμάττων φόνοις, 105
 ᾧ τοὺς μὲν ἔξέκοπτε τῶν ἐναντίων,
 ἄλλους κατηνύγκαζε φεύγειν ἐντρόμους,
 ἄλλους, θεὸν κράζειν σε πείθων εἰς μάχην,
 νεκροὺς ἐδεικνυ, καὶ πεφυρμένους κόνει.
 ὁμῶς δὲ πληγείς, καὶ πεσῶν ξένοις τόποις, 110
 πολλοὺς προεξένησεν τῷ στρατῷ πόνους.
 καὶ δὴ δραμόντες ἱππόται, πεζόδρομοι
 κρημνοὺς ἐκείνους καὶ φαραγγώδεις τόπους,
 πάντας καθεῖρξαν, καὶ κατέκλεισαν μέσον,
 καὶ βρῶσιν εἰργάσαντο Κρητῶν ὀρνέων. 115
 τοσοῦτον αὐτὸς εὐτύχησας ἐν μάχῃ,
 τοσοῦτον αὐτὸς ἐκράτησας βαρβύρων,
 ἐκ τῆς ἄνω ῥοπῆς τε καὶ συνεργίας.

108. ἄλλους δὲ κράζειν C. Vid. Annot. 109. πεφορμένους C.

110. κληγαῖς C.

gens et senex lupus peritus raptor, et vastator gregum, esuriens, se ipsum in stationem ovium audacter introducit, et laniat canes, donec captus sit, caesusque ab hominibus, qui saepe infremuere in ipsum maxime: ita dux ille irruens Romae fortis, solusque in medio hostium ostendit quales viros Roma nutriat. Multis enim ex ipsis cum circumdantibus, omnes communem extimebant finem, stringebat namque ensem, instar fulminis rotans contra hostes, et inficiens caedibus, quo alios quidem mactabat ex hostibus, alios cogebat trepidos aufugere, et alios, rogans te, ut advocares Deum ad pugnam, mortuos ostentavit et conspersos pulvere. Attamen vulneribus confossus extraneis in locis multos exercitui dolores intulit. Et iam accurrentes equites ac pedites hiantia illa et praerupta loca omnia cinxere, et incluserunt in medio, et Cretenses dedere in pastum avibus. Adeo in praelio fortuna usus es prospera, adco domuisti barbaros cooperante divino

ἰδὼν δὲ τοῦτο καὶ φοβηθεὶς ἐβθέας
 ὁ Καραμόντης ἐν χρόνοις ὁ δυσγέρον
 βάλλει τὸν ὄγκον τοῦ φρονήματος κάτω,
 φυγῆ δὲ χρᾶται πεζός· ἀλλὰ καὶ μόνος,
 ὅπῃ δὲ μικρᾷ προστρέχει πετροστίγῃ,
 κτῦται δ' ἐκεῖθεν δυστυχῆ σωτηρίαν.
 ἔδει, γέρον, θανεῖν σε πολλῶν πρὸ χρόνων,
 ἥπερ κλονεῖσθαι καὶ παρεισθόνην πέτραις,
 ὡσπερ λαγῶδες ἐκφυγῶν κυνηγέτας.
 ἐκεῖ καθεστὴς μέχρι δυσμοῦ ἡλίου,
 ἔθρῳαινε τὸ πρόσωπον ἐκ τῶν δακρύων
 κλαίων τὸ πικρὸν τραῦμα τῆς δυσβουλίας,
 βάλλων ἐναντὸν δυσπαλαισταῖς φροντίσι.
 πρώτης δὲ νυκτὸς ἔξαναστὰς τοῖς ἔσω
 ἤλαυνε κρημνοῖς τῶν ὄρων ἀγωνίᾳ
 γέρον Ἀμηνᾶς πεζός, ἀλλὰ τετράπους·
 βίαν γὰρ εἶχεν, ἥτις αὐτοῦ τὰς χεῖρας
 ἐπεκρύττειν εἰς ποδῶν ὑπουργίαν.
 ὁ σὸς δὲ, παμμέγιστε Ῥωμανέ, στόλος
 τείχη στραφεῖς ἐπληττειν ἐν προθυμίᾳ,
 χαίρων κατασπῶν ταῦτα, ῥίπτων εἰς χθόνα.

122. Distingue: χρᾶται (fort. χρῆται)· πεζός ἀλλὰ καὶ μόνος. cf. infra v. 134. 123. Fort. πετροστίγῃ. 128. καθεστὴς C. Fort. δυσμῶν ἡλίου: hiatus enim vitare solet Theodosius. 129. ἔθρῳαι τὸ C. ἔθρῳαινε ex cod. emendavit F. 131. Fort. δυσπαλαιστοῖς. 134. Distingue: Ἀμηνᾶς, πεζός ἀλλὰ τετράπους. 135. τὰς χεῖρας C. χεῖρας F. 139. Fort. ῥίπτων τ' εἰς χθόνα.

auxilio! Videns autem hoc, et extimescens statim Caramuntas senex miserimus animi sui arrogantiam proicit, fugaque utitur pedes, atque solus ad cavernam currit arctam in saxo excisam, ibique infelicem salutem invenit. Multos ante annos, senex, te mori oportuit, potius quam vexari, et includi inter saxa, veluti lepus, quae venatores aufugit. Illic insidens usque ad occasum solis vultum profusis irrigabat lacrimis flens acerbum vulnus temeritatis suae, se ipsum curis maximis excrucians. Prima autem nocte consurgens per intima praecipitia montium festinabat anxius senex Ameras pedes, aut potius quadrupes; cogebatur enim, ut suas manus detineret in pedum ministerium. Tuus autem, maxime Romane, exercitus ad moenia conversus ea percutiebat alacriter gaudens haec diruere et ad terram delicere.

ΑΚΡΟΑΣΙΣ Ε.

Ἰῆ πῦσα Ῥώμης, καὶ θάλασσα, καὶ πόλις,
 βοννοὶ, φάραγγες, ἄστρα, τῶν ἀειρρότων
 ἕδωρ ποταμῶν, τάγμα τῆς ἐκκλησίας,
 τὰ πάντα κοινῇ συγχάριτε δεσπότη.
 ἀγαλλιᾶσθω πλῆθος ἀστέρων ἄνω, 5
 χορευέτω δὲ τάξις ἀγγέλων, ὅτι
 τὸ δυσπρόσιτον θηρίον κατεσφάγη,
 τὸ δεινόμορφον κῆτος ἀντανηρέθη,
 τὸ δυσκἀδεκτον τραῦμα γῆς ἀνεστάλη.
 κήρυξον αἰθῆρ τοῦτο πῦσαν εἰς χθόνα, 10
 βόησον, ἀστὴρ ἥλιε, τρέχων ἄνω
 τοῖς βαρβύροις νῦν τὴν σφαγὴν τῶν βαρβύρων.
 γνώτωσαν ἔθνη, καὶ πόλεις, καὶ χωρία
 τὸ τοῦ μεγίστου Ῥωμανοῦ νέον κράτος.
 μάθωσιν αὐτοῦ τοὺς ἀκοιμήτους πόρους, 15
 οἷους δι' ἡμᾶς ἔσχεν ὁ στεφηφόρος.
 λάβωσιν αὐτοῦ πείραν ἐκ τῶν πλησίον,
 πρὶν ἢ πρὸς αὐτοὺς ὁ σφαγεὺς ἀναδράμη.
 τῆς Ἀφρικῆς γῆς φρεῖατε ξιφηφόροι·
 ταράσσεται γὰρ Τυρσιωτῶν ἡ πόλις. 20
 ἄρὰν παλαιὰν, Ἀράβων φύλη, λάβης
 δουρὶ κραταιοῦ Ῥωμανοῦ· πλὴν ἐν τάχει
 τῶν δελεμιτῶν, βελεβιτῶν τοὺς τόπους
 πείσει καλεῖσθαι σὸν βέλος, σκηπτροκράτορ.

V. 7. Fort. τὸ δυσπρόσιτον. cf. Oedip. Col. 572. 9. στραῦμα, in not. ser. τραῦμα C.

ACROASIS QUINTA.

Terra omnis Romae, et mare et civitas, montes, valles, stellae, semper fluentium fluminum aquae, ordo Ecclesiae, omnia concorditer gratulami Despotae. Exsultet multitudo astrorum caelitus, angelorumque ordo tripudiet, quoniam indomita occisa est bellua, terribilis visu sublatus est cetus, repressa est terrae plaga intolerabilis. Clama hoc aether per universam terram, refer, o solis astrum currens desuper, barbaris hanc barbarorum cladem. Noscant nationes, civitates, pagi novam Romani maximi potentiam: discant ipsius curas pervigiles, quas propter nos Imperator habuit. Sumant de eo experimentum ex finitimis antequam ad illos percussor accedat. Africanæ terrae formidate milites, conturbatur enim Tarsensium civitas. Maledictionem antiquam, Arabum tribus, accipe ab hasta potentis Romani: ceterum cito ut Delemitarum, Belebitarum loca vocentur efficiet iaculum

Αἰγυπτίων δὲ, χάρει, γῦπες σὺ ξίφει 25
 σάρκας καταβρώξουσι τὰς ἀσυστάτους.
 Χανδαῦς ὁ χανδὸν γῆν ὄλην λαβεῖν θέλων,
 χανῶν ἀναυδος συμφορᾷ Κρητῶν μένει.
 ὦ Χριστέ Πατὴρ τοῦ προῦ αἰώνων τέκνον,
 οἶον παρῆσχον σὺ στεφηφόρῳ κλέος. 30
 τίς ἂν στενάξῃ τὸν Πολυξένης τάφον;
 τίς τὴν Φρυγῶν ἄλωσιν; ὦ χορὸς νέων,
 ὅσοις Ὀμήρου φροντίς ἢ τῶν σκευμάτων,
 μὴ τοῖς λόγοις κλέπτεσθε τοῦ γεροντίου,
 μὴ τοῖς κτύποις θέλγεσθε τοῦ μυθοπλόκου. 35
 ψευδῆ γὰρ ἰστόρησεν, εἰ καὶ πανσόφως,
 ὁ πηρὸς, ὡς θέλγητρου τοὺς λόγους ἔχων.
 Κρήτης κροτεῖτε τὴν ἄλωσιν, ἣν χρόνος
 καθεῖλε δουρὶ τῶν σοφῶν ἀνακτόρων.
 Κρήτης ἐκείνης τοῦ Διὸς τῆς πατρίδος, 40
 Διὸς τυράννον, δαίμονος ψευδωνύμου,
 ὃς εὔρε τὴν κάμινον ἀλλ' αἰωνίαν,
 ἀνθ' ὧν ἑαυτὸν ἦν θεὸν στήγας κάτω.
 ἀνθ' ὧν ἔπλησε γῆν σφαγῆς μiasμάτων.
 ἀνθ' ὧν ὑπῆρξεν εὐρετῆς παθημάτων. 45
 ταύτης ὁ κλεινὸς, ὁ γλυκὸς Ῥώμης κλάδος,
 ὁ παγγάληνος, ὁ σφαγεὺς τῶν βαρβάρων,

27. χανδαῦς C. cum cod. χαβδαῦς F. 30. παρῆσχον, in not.
 potius παρῆσχος (?) C. 33. Fort. φροντίς ἦν. cf. not. cr. in Anth.
 Pal. p. 509. a. 35. μυθοπλόη, in not. forte μυθοπλιάου C. μυ-
 θοπλόκου ex cod. emendavit F. 43. στήγας, in not. lego στέγα (?).
 C. στέξας F. Scr. στήσας, quod se in terris constituit deum.

tuum, o sceptrifera. Euge, Aegyptiorum vultures a gladio tuo dilaceratis
 vescuntur carnibus: Chaudas, qui potiri inhiabat tota terra mutus stupe-
 scit ob cladem Cretensium. O Christe Patris sempiternae Filii, quantam
 tribuisti Regi tuo gloriam! quis iam plorabit Polyxenae necem? quis Phry-
 gum captivitatem? o iuvenes, quibus Homeri cordi sunt commenta, ne ver-
 bis senis sinatis vos decipi, ne carminibus fabulatoris mulceamini, falsa
 enim cecinit, sapienter licet, caecus verborum adhibens illecebras. Cretae
 plaudite excidio, quam denique domuit hasta sapientum Regum; Cretae
 illius, quae Jovis fuit patria, Jovis tyranni, mendacis daemoneis, qui deti-
 netur in igne, eoque aeterno, quoniam se in terris Deum appellari passus
 est, quoniam implevit mundum iniquis caedibus, quoniam inventor vitio-
 rum exstitit. Hanc inclitum, dulce Romae germen, serenissimum, barba-

ὁ πανσέβαστος καὶ διώκτης Συρίας,
 ταύτην καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκβόλους
 πέμπουσιν ἐκράτησεν. ὦ μέγα σθένος, 50
 ὦ δίστομα τρίκογχα, δίστομα ξίφη,
 βέλη δὲ τὰ τρίκογχα, πύγχαλκα κράνη,
 τὰ τὴν σφαγὴν δρᾶσαντα τῶν μαιφόνων,
 ἧ τοὺς φόνους στήσαντα τοὺς καθημέραν,
 οὗς εἶχεν ἡ θάλασσα ληστρικωτέρους. 55
 ὦ πετροπόμπων σφενδονῶν στροφοργίαι,
 ἵππων φορμαγμὸς, ὀξύτης ἀκοντίων,
 σπάθης τε, καὶ θώρακες, ἀσπίδος τύσις,
 αἱ γῆν κατηδάφισε βαρβαρουμένην,
 αἱ δεσπότης δέδωκεν ἀντὶ φαρμάκων, 60
 καὶ κόσμον ἐξέσωσε τῆς τυραννίδος.
 ὦ ναυστολήσαν πνεῦμα μυρία σκάφη,
 καὶ πομπὸς ὀφθὲν ἀβλαβῆς τοῦ δεσπότητος.
 Θρήνησον ὦ γῆ πᾶσα νῦν τῆς Συρίας,
 ἔχουσα τὸν σὸν τῆς βοῆς πρωτοστάτην, 65
 τὸν σὸν πλανήτην, οὐ προφήτην, Μωάμεθ,
 οὐ τὸν χιτῶνα μυρίαις αἰσχροργίαις
 πεφυρμένον κρύπτουσιν οἱ δούλης γόνοι·
 κρύπτουσιν ὡς ἕσπιλον ἐσπιλωμένον·

49. ταύτην, in mg. ταύτης C. Ad ταύτης v. 46. verbum desideratur. Oratione abrupta poeta pergit verbis: ταύτην ἐκράτησεν. Sed vereor, ne vitium lateat in hoc pronomine, quum Theodosius scripserit: ταύτης ὁ κλεινὸς — διώκτης Συρίας Ἄτην καθ' ἡμῶν φλεγμονὰς πυρεκβόλους πέμπουσιν ἐκράτησεν. 50. ὦ μέγα C. 53. μαι φόνων, in. not. scribo μαιφόνων C. ut est in cod. teste F. 58. θώρακος C. 62. πνεῦμα, in not. melius πνεῦμα C. sic cod.

rorum domitor, augustissimus, et persequuntur Syriae, hanc adversus nos ardores igneos emittentem vicit: o trifidi umbones, gladii ancipites, telaque trifida, et aeratae galeae, quae homicidarum perfecerunt cladem, ac quotidie occiderunt eos, quos habuit mare praedones pessimos! o saxa iaculantium fundarum gyri, equorum hinnitus, telorum acies, gladiique, ac thoraces, lati clypei, quae terram everterunt effectam barbaram, quae Despota dedit pro pharmacis, ut mundum sanaret a tyrannide! o aura gubernans infinitas rates, tutumque comitem te praebens Despotae! Flora modo terra omnis Syriae, habens gemitus tui consortem principem tuum deceptorem, non prophetam, Moameth; cuius vestem infinitis sordibus maculatam occultant filii famulae, maculatam occultant, tam-

- ἔχουσιν ὡς ἄχραντον ἐγκεκραμμένον. 70
 ἔδει γὰρ ὄντας ἐκ μiasμάτων ἄγη
 καλεῖν ἄχραντον τοὺς ξενοσπόρους ἄγος.
 χίρρευε λοιπὸν Ἀφρικῶν Σικελία,
 εὐαγγέλλου πάσι τὴν εὐθυμίαν.
 ἐλευθεροῖ σε συντόμως ὁ δεσπότης. 75
 χόρρευε γῆ, χόρρευε Ῥωμαίων ὄση,
 ὡς ἠτύγησας εἰς ἀνακτόρων στέγη,
 ὡς ἐπλάτυνας εἰς τὰ πατρῶα πλῆτη,
 ὡς ἐκράτησας τῶν πάλουσ κρατουμένων.
 εἶθε προκύνῃσαι τοῦ τάφου, Κωνσταντῖνε,
 εἶθε σκοπήσαις, ὡς ἔχει τὰ Συρίας. 80
 ἔγνωσ ἂν υἷδν, ὡς Φίλιππος, ἱππότην·
 καὶ τοῦτον εἶπες, „ὦ τέκνον, ζῆτει κράτος,
 οὐκ ἄρκετόν σοι γῆς ὅλης καὶ γὰρ κράτος.”
 Κρήτης γὰρ οἶος τῶν ὀδυρμάτων στόνος. 85
 οἶος σπαραγμὸς, γυμνὰ Ῥωμαίων ἔλιψθ
 ὅταν κατεῖδον ἔνδοθεν πυργωμάτων,
 ὅταν κατεῖδον τέκνα μικρὰ μητέρας,
 τὰς μὲν βρόχοις ὀπισθεν ἐστρεβλωμένας,
 τὰς δὲ πρὸς αἷμα καὶ κόνιν πεφυρμένας, 90
 τὰς δὲ στοιχηδὸν εἰς σφαγὴν προκειμένας.
 ἐκεῖ τὰ τέκνα πατέρας, καὶ πατέρες
 παῖδας κατησπάζοντο, καὶ κοινῇ ἔλιφος

71. 72. ἄγη et ἄγος F. ξενοσπόρους C. contra cod. fidem. 78. κλά-
 γη, in not. lego κλάγη, exspende tamen. C. κλάτη cod. teste F.
 83. ζήσει, mg. ζῆτει C. ut cod. — Fort. καὶ τοῦτ' ἂν εἶπες.
 85. κρητῆς, in not. lego κρητῶν. C. 89. ἐστρεβλωμένας C.

quam sine macula, pollutam, tamquam impollutam habent. Oportebat enim, ut in sordibus instituti, scelera barbaro orti ex genere vocarent immaculata. Iamvero laetare Africanorum Sicilia, annuncia omnibus laetitiam, te cito in libertatem vindicabit Despota. Exsulta, exsulta terra, quae Romanis subiaces, quod felix facta es in corona Regum, quod dilatasti ditiones patrias, quod superasti potentes in praeliis. Utinam, Constantine, e sepulcro surgeres, utinam prospiceres, quomodo se habent res Syriae, nosceres filium, ut Philippus, equitem, eique diceres, „fili, aliud quaere imperium, non enim tibi imperium totius orbis sufficit.” Sed Cretae qualis erat genitus miser! qualis turbatio, nudos Romanorum enses statim ac conspexerunt ex turribus, statim ac parvuli viderunt matres, alias quidem post terga strictas vinculis, alias autem sanguine foedatas, et pulvere, alias ordinatim ad caedem expositas! ibi filii patres, et patres filios am-

κρουνηδὸν ὄρμαϊς ἔβρεχον τῶν αἱμάτων,
 ὑπῆρχε θρηῆνος, ἦν βοή πορθουμένων. 95
 οὐκ ἦν προφήτης ἰσχύων, οὐδὲ σπάθη·
 αὐτὴ γὰρ ἐχθροῖς ὡς θεὸς τιμωμένη.
 ἐκεῖ γέροντες εἰς φυγὴν ὠρηκότες
 ὄπισθεν ἐπλήττοντο τοῖς ἀκοντίοις.
 ἐκεῖ νέους φεύγοντας ἢ χιτωνίων 100
 ἄζωστος εἰς ὄλισθον ἔκλωθε τάσις,
 καὶ συμποδισμὸν ἐμπαρεῖχεν ἀξίως
 νόμος παλαιὸς πατρικὸς τοῖς βαρβάροις.
 τῶν οὖν στρατηγῶν ἦν ὑπηκόοις νόμος,
 καὶ τοῦτο τῆς σῆς προσταγῆς, σκηπτροκράτορ, 105
 μὴ πρὸς γυναῖκας πορνικῶς καθυβρίσαι,
 μήπως τὸ σεμνὸν εἰς ἀβαπτίστους κόρας
 βύπτισμα χρανθῆ, καὶ μολυνθῆ σου στόλος.
 τοσοῦτον ἐφρόντιζες οἰκετῶν, ἀναξ,
 ὡς μέχρι λεπτῶν προφθάνειν σου τοὺς λόγους, 110
 καὶ μέχρι τούτων συνταπεινοῦσθαι φίλοις.
 καὶ γὰρ φίλος σοι πᾶς κρατῶν τὴν ἄσπίδα,
 καὶ πᾶς ὁ τέλων τὴν μάχαιραν ἐν μάχαις,
 καὶ πᾶς ὁ φεύγων τὴν πικρὰν δειλανδρίαν.
 οὕτω ταραγμὸς εἶχε Κρητῶν τὴν πόλιν, 115
 τὴν οὔσαν, ὡς πρὶν, καὶ πάλιν Ῥώμης πόλιν,
 πόλιν ποθητὴν, τὴν ἐπηρμένην πόλιν,
 τὴν ἐξάκουστον, τὴν πολὺπλουτον πόλιν.

94. ἔβρεχον C. ἔβρεχεν F. 101. Fort. ἐκλώσθη.

plectebantur, et ensis ubique tumidos torrentes effundebat sanguinis.
 Erat luctus, erat obsessorum clamor: potens non erat propheta, ne-
 que gladius, qui ab inimicis tamquam Deus honoratur. Ibi senes ruen-
 tes in fugam iaculis percutiebantur a tergo: ibi iuvenes fugientes ve-
 stium discincta extensio cogebat fataliter, ut caderent, et impedimentum
 praebebat merito lex patria antiqua barbaris. Lex autem erat subditis
 a ducibus lata, et hoc ex iussione tua, o sceptrifer, ne dedecorarent
 stupris feminas, ne in non baptizatis puellis venerabile baptismum pol-
 luerent, et macularent milites tui. Adeo tibi cordi erant servi tui, o
 Rex, ut etiam minutiora praeveniret tuum consilium, et usque ad haec
 te humiliare ob amicos tuos: nam tibi amicus est quicumque tenet cly-
 peum, et quicumque stringit ensem in praeliis, et quicumque fugit tur-
 pem segnitiam. Ita turbata erat urbs Cretensium, quae modo est, ut
 antea, Romae civitas. O urbem optabilem, eximiam urbem, urbem ce-

Theodosius.

20

ἤκουσε Ταρσὸς, καὶ κατασκάπτει τάφρους·
καὶ πύργον ὕψοι, καὶ σιδηροῖ τὰς πύλας,
καὶ πάντα ποιεῖ, συμφοραῖς ἀλλοτριαῖς
τὸ μέλλον αὐτῇ προβλέπουσα φορτίον.

122. αὐτῇ C. αὐτῇ F.

lebrem, abundantem opibus! Audivit Tarsus, et effodit fossas, erigitque turrem, et munit ferro portas, facitque cuncta, ex alienis infortunibus lamenere sibi prospiciens captivitatis onus.

NICEPHORI PHOCAE NOVELLAE.

PHILOPATRIS DIALOGUS.

LUITPRANDI LEGATIO

A D N I C E P H O R U M P H O C A M.

EXCERPTA EX HISTORIIS ARABUM

DE EXPEDITIONIBUS SYRIACIS

NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS TZIMISCIS.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ

ΝΕΑΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ*.

NICEPHORI PHOCAE

NOVELLAE.

ΝΕΑΡΑ Α'.

Περὶ μοναστηρίων, ξενῶνων, καὶ γηρωκομείων, κατ' ἐπιτομήν.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐκ τῶν Θεοδώρου τοῦ ἐπιλεγμένου Βαλαμῶν, τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας.

Ἡ νεαρὰ διορίζεται, μὴ κατασκευάζεσθαι νεωστὶ μοναστήρια, ἢ ξενῶνας, ἢ γηρωκομεία, ἢ ἄλλους εὐαγείας οἴκους· ἀλλὰ τῶν παρόντων ἐπιμελεῖσθαι.

Ἐπιζόμεν, ὅσοι μοναστήρια, ξενῶνας, καὶ γηρωκομεία συν- Tom. I.
στῶν βουληθῶσιν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμελεῖσθωσαν, τῶν ἐκ τοῦ P. 113.

* Nicophori Phocae Novellas sumimus ex Jure Graeco-Romano Io. Leunclavii, Francof. 1596., cuius editionis paginas numeri marginibus additi indicant.

NOVELLA I.

De monasteriis, hospitalibus, et gerocomiis, novella epitomata,

ARGUMENTUM.

Ex scriptis Theodori cognomento Balsamoniae, Antiocheni patriarchae.

Statuit haec novella, ne de novo monasteria, vel xenones, vel gerocomia, vel aliae religiosae domus exstruantur: sed iam exstantium cura geratur.

Sanctimus, ut quicumque monasteriis, xenonibus, et gerocomiis consultum voluerit, eorum potius rationem habeant, quae a longo tempore iam

πολλοῦ χρόνου γεγενημένων· μὴ ἀγροὺς παρέχοντες, ἢ τόπους, ἢ οἰκοδομὰς ποιοῦντες· ἱκανὰ γὰρ τὰ φθάσαντα γενέσθαι· ἀλλ' ἐκείνων ἐπιμελεῖσθωσαν τῶν ἑξαρχῆς προσόντων, δηλονότι τοὺς ἰδίους τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς κοσμικοὺς, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν τιμῆς τὴν ἐπανόρθωσιν ποιοῦντες, τουτέστιν οἰκοδομὰς βοῶν 5 καὶ ποιμνίων, καὶ οἰκετῶν ἔξωνήσεις, καὶ εἴ τι ἕτερον. εἴργεσθαι δὲ κελεύομεν τοῦ μὴ νέας ἐργάζεσθαι μονὰς, ἢ ξενῶνας, ἢ γηρωκομεῖα. ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς ζ' ἐπινεμήσεως, μηδεὶ ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους, μὴ οἰκίας μοναστηρίοις, ἢ γηρωκομείοις, ἢ ξενῶσιν ὀπωσοῦν παραπέμπειν. 10 ἀλλ' οὐδὲ μητροπόλεις, ἢ ἐπισκοπαῖς. οὐδὲν γὰρ, οὐδὲν ἐκείναις λυσιτελές. εἰ δέ τινα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἴκων, ἢ μοναστηρίων, ἢ μητροπόλειων, ἢ ἐπισκοπῶν, τοιαύτης φάουλῆς ἔτυχον χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἔρημα τόπων καταλελειφθαι· τοῦτοις γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμασίῃ ἢ τῶν ἀρκούντων κτήσις οὐ 15 κωλυθήσεται. κελ্লা δὲ, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεις καὶ ἀγροὺς ἐτέροισι ἐκτεινομένας, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀριζομένας, τοσοῦτω τοὺς βουλομένους οὐκ εἰργομεν, ὅσῳ καὶ δι' ἐπαίνου μᾶλλον τὸ πρᾶγμα τίθεμεν.

20

Ἡ αὐτὴ νεαρά Νικηφόρου τοῦ βασιλέως ὀλόκληρος*, ἦν κατὰ τὸ ἄ ἔτος τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἦτοι κατὰ τὴν ζ' ἐπινέμησιν τοῦ σοφ

14. καταλειφθῆναι. * Ex antiquissimis membranis Electoralis bibliothecae Palatinae. LEUNCL.

facta fuerunt; nec eis fundos, aut loca donent, vel aedificia struant. Quippe sufficiunt ea, quae iam antea facta sunt. Sed eorum bonorum curam gerant, quae iam dudum adsunt, loca scilicet propria mundanis vendentes, et ex eorum pretio restaurationem instituentes, hoc est, structuras et stabula boum ac gregum, et mancipiorum emtiones, et si quid aliud tale fuerit. Eisdem prohiberi iubemus, ne mansiones novas, aut xenones aut gerocomia condant. Adeoque ab hoc tempore, quod initium est indictionis septimae, nemini permissum sit agros, nec loca, nec villas ad monasteria, vel gerocomia, vel xenones, quocumque modo, nec item ad metropoles vel episcopatus transmittere. Nihil enim hoc, nihil eis expedit. At vero, si quas iam antea conditas religiosas domos, vel monasteria, vel metropoles, vel episcopatus, adeo negligenter administrari curarique contigerit, ut omnes fundos amiserint: iis de sententia et approbatione principis eorum, quae sufficiant, acquisitio non prohibebitur. Cellulas autem, et eas quae laurae vocantur, in locis desertis exstruere, non ad possessiones et agros alios se porrigentes; sed intra suum duntaxat ambitum conclusas, tanto minus illis, qui volent, prohibemus, quanto magis hanc ipsam rem in laude ponimus.

Eadem novella Nicephori Imperatoris integra, quam anno primo imperii eius sive VII. indictione, anni VICIO CCCCLXXII. [Christi nati 963.]

ἵτους ἀπηγόρευσε Σιμῶν πατρικίος καὶ πρωτασημότης, περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι μοναστήρια, καὶ γηρωκομεία, μήτε κλατύνεσθαι διὰ τῶν κτημάτων τοὺς εὐαγεῖς οἴκους.

Ὁ τοῦ Θεοῦ πατρὸς λόγος πολὺν τινα λόγον τῆς ἡμῶν ποιούμενος σωτηρίας, καὶ δεικνὺς ὅπως ἡμῖν ἔσται, καὶ τίνων μὲν ἀπεχομένους, ποίων δὲ δεῖ ἔχομένους ταύτης ἐπιτυχεῖν, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν τῶν πολλῶν κτῆσιν ἐπεικῶς πρὸς ταύτην ἔδειξεν
 5 ἐμποδίζοντα, δύσκολον εἶναι τοῖς πλοῦστοις τὴν τῆς βασιλείας εἰπὼν εἰσοδόν, καὶ τοσοῦτον ἀπερίττους εἶναι βουλόμενος, ὡς μὴ μόνον ῥάβδον ἡμῖν καὶ πήραν καὶ χιτῶνα τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν φημι τὴν εἰς αὐριον ἀπαγορεῦσαι τῆς τροφῆς μέριμναν. ἄρτι δὲ βλέπων τὴν περὶ τὰ μοναστήρια καὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα σε-
 10 μνεῖα περιφανῆ νόσον (νόσον γὰρ ἐγὼ τὴν ἀπληστίαν ταύτην καλῶ), οὐκ οἶδα τίνα δὴ τοῦ κακοῦ θεραπείαν ἐπινοήσω, ἢ πῶς κολάσω τὴν ἀμετρίαν. τίσι γὰρ πειθόμενοι τῶν πατέρων, ἢ πόθεν λαβόντες τὰς ἀφορμὰς πρὸς τοσαύτην περιττότητα, καὶ μανίας ψευδεῖς (κατὰ τὸν θείον φάναϊ Δαβίδ) ἐξήχθησαν; γῆς
 15 πλέθρα μυρία, φιλοτίμους οἰκοδομὰς, ἵππων ἀγέλας, βοῶν, καμήλων, ἄλλων κτηνῶν ἀριθμοῦ κραιττόνων, ὅσαι ὄραι κτᾶσθαι σπουδάζοντες, καὶ τὴν ὅλην μέριμναν τῆς ψυχῆς περὶ αὐτὰ κατατείνοντες, ὥστε κατ' οὐδὲν τοῦ κοσμικοῦ βίου καὶ πολλαῖς φλεγμαίνοντος ταῖς φροντίσι τὰ μοναχικὰ ταυτὶ διαφέρειν.
 20 καίτοιγε τῶν θείων λογίων ἀπεναντίας τούτοις ἡμῖν φθρηγομένων, καὶ φροντίδων τοιούτων ἀπηλλάχθαι τὸ σύνολον διακελευομένων·

dictavit Simo patricius et primus a secretis, de eo, quod monasteria et gerocomia construi non debeant, nec domus religiosae latifundiis ampliari.

Sermo ille Dei patris magnam salutis nostrae rationem habens, et ostendens, quomodo illa potituri, et a quibus abstinendo, quibus adhaerendo consequuturi eam simus, divitias et rerum multarum acquisitionem valde magnum ad hanc impedimentum afferre monstravit, dum regni coelestis aditum divitiis esse difficilem dixit, et tantopere nos alienos a superfluis esse vult, ut non modo nobis baculo, et mantica, et altera tunica, sed ipsa quoque cura victus in diem crastinum interdixerit. Nunc autem, quum in monasteriorum, sacrarumque pietatis officinarum manifestissimum morbum intueor (morbum enim equidem hanc insatiabilitatem appello), quod huic malo remedium excogitem nescio; quaeve ratione modi excessum coerceam. Quibus enim patribus obsequentes, aut unde nacti occasiones ad tantam superfluitatem et vanam insaniam (ut cum Davide loquar) exorbitarunt? dum infinita terrae iugera, structuras ambitiosas, greges equorum, bovm, camelorum, iumentorum aliorum innumerabilium, singulis horis acquirere student, totamque animi curam in haec intendunt, adeo quidem, ut ista studia monachica nihil a vita mundana, multisque sollicitudinibus exaequantur, differant: quum his contraria nobis oracula divina tradant, et prorsus liberos a sollicitudinibus eiusmodi esse iubeant, „ Ne solliciti si-

„μη μεριμνήσητε γὰρ,” φησί, „τί φάγητε, ἢ τί πίητε.” καὶ τὸ τῶν πετεινῶν ἄπραγμος εἰς ὄνειδος ἡμῖν προτιθέντων. τί δὲ καὶ ὁ θεὸς ἀπόστολος; „αἱ χεῖρες αὐταί,” φησὶν, „ἐμοὶ τε καὶ τοῖς σὺν ἐμοὶ διηκόνησαν· καὶ, „ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα.” τὸν βίον ὄρα μοι τῶν 5 θείων πατέρων, τῶν ἐν Αἰγύπτῳ φημί, τῶν ἐν Παλαιστίνῃ, τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τῶν ἀλλαχοῦ πολλαχοῦ γῆς λαμπάντων, καὶ τοῦτον οὕτως λιτὸν εὐρήσεις, οὕτως ἀπέριττον, ὡς σχεδὸν μόνη ψυχῇ ζῶντας αὐτοὺς ἀποφαίνειν, καὶ τῆς τῶν ἀγγέλων ὡσερ παραψάοντας αὐλάς. ἄλλως δὲ τοῦ Χριστοῦ βιαστὴν 10 ὑπάρχειν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν λέγοντος, καὶ βιαστὰς ἀρπάζειν αὐτήν, καὶ διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖν ἡμῶς εἰς αὐτήν ἐλθεῖν, ὅταν ὄρω τοὺς πρὸς τοιοῦτον βίον χωρεῖν ἐπαγγελλομένους, καὶ τῇ ὑπαλλαγῇ τοῦ σχήματος ὡσερ σημειουμένους τῇ πολιτείᾳ, σφόδρα τοῦ ἐπαγγέλματος καταψευδομένους, καὶ ἀντιφθεγγόμε- 15 νους τῷ σχήματι, οὐκ οἶδα πῶς οὐχὶ σκηνὴν καλέσω τὸ πρᾶγμα, καὶ εἰς βλασφημίαν χωροῦν ἄντικρυς τοῦ ὀνόματος εἶποιμι τοῦ Χριστοῦ. ἐπεὶ οὖν οὔτε ἀποστολική τις, οὔτε πατρικὴ νομοθεσία, ἢ τῶν πολυπλήθρων τούτων ἄγρων καὶ τῶν χωρίων κτῆσις τῶν οὕτως ὑπερφυῶν καὶ φροντίδων πλήθος ὑπὲρ τοὺς καρποὺς 20 γεννᾶν πεφυκότων (πῶς γὰρ οὐ; εἴ γε τούτων μὲν ἡ σπουδὴ, τὸ συννοεῖν πρᾶξαι τε καὶ διδάξαι ταῖς τοῦ Χριστοῦ ἐντολαῖς· ἐντολὴ

9. ἀποφαίνω. 17. βλάβην. 21. τούτοις.

tis,” inquierentes, „quid comedendum vobis, aut quid bibendum sit”: et avium expertem curarum vitam opprobrii causa nobis obiiicientea. Quid autem divinus etiam apostolus ille? „Manus,” ait, „haec tam mihi, quam tecum degentibus ministrarunt”: item, „Habentes alimenta, et quibus tegamur, his contenti erimus.” Inspice mihi vitam divorum patrum, qui vixerunt in Aegypto, in Palaestina, qui Alexandriae, qui alibi multis in locis orbis terrarum fulserunt: adeo tenuem invenies, adeo superfluitatis expertem, ut sola se propemodum anima vivere ostenderent, et angelorum naturam vacuum materiae crassioris attingere. Ceteroquin etiam dicente Christo, regnum coeleste vi parari, et a violentis id rapi, et oportere nos per tribulationes multas eo pervenire; quum illos video, qui pergere se ad eiusmodi vitam profitentur, et habitus mutatione veluti signantur ad eam vitae rationem, vehementer hanc expectationem fallere, atque ipsi habitui contradicere: nescio quomodo rem totam non larvam appellare debeam, ac non etiam dicere, quod ad infamiam nominis Christi palam tendat. Quoniam ergo nec ab apostolica, nec patrum aliqua lege profecta est haec ad multa se iugera porrigentium agrorum ac praediorum acquisitio tam magnificorum, et quae maiorem, quam fructus ipsi, copiam sollicitudinum gignere consueverunt (et quoniam modo res ita non habeat? quum oc illis studium fuerit, ut consentanea Christi mandatis facerent atque do-

δὲ Χριστοῦ οὐχ ἡ τῶν ὑλικῶν κτήσεις, ἀλλ' ἐκ διαμέτρου μᾶλλον ἢ τῶν τοιούτων ἀπόκτησις· εἶπερ ἐκείνου, τὸ πωλεῖν τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δίδουσι τοῖς πτωχοῖς)· πρόδηλόν ἐστιν, ὡς οὐ φιλαρέτου ταῦτα πολιτείας, οὐδ' ἀκριβείας, ἀλλὰ χρείας σωματικῆς μᾶλλον, πρὸς τὸ βιοτικώτερον, οἴμοι, τῶν πνευματικωτέρων ἀποκλινάντων. ἡ χρεία δὲ τῷ χρόνῳ προήλθεν εἰς ἀμετρίαν, ὥσπερ φιλεῖν οἶδε τὰ χεῖρω διὰ μικρῆς ἀφορμῆς καὶ τῆς τυχούσης εἰς μέγα χωρεῖν. τί τοίνυν παθόντες οἱ ἄνθρωποι, πρᾶξαί τι τῶν πρὸς Θεοῦ θεραπείαν καὶ λύσιν ἀμαρτημάτων κεκηνημένοι, παρο-
 10 ρῶσι μὲν εὐκολον οὕτως καὶ φροντίδων ἐλευθέραν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐντολήν, τὸ πωλοῦντας τὰ ὄντα δίδουσι [τοῖς] πένησιν· ὥσπερ δὲ δύσκολον ταύτην ἐπίτηδες καὶ πραγματωδεστέραν ποιεῖν βουλόμενοι καὶ φροντίδων ἐγνωκότες πλήθος ἐπισυνάγειν, πρὸς τὸ μοναστήρια συνιστῆν ξενωνάς τε καὶ γηρωκομεῖα ἑαυτοὺς κατα-
 15 τείνουσιν; ὧν ἐν μὲν τοῖς προτέροις χρόνοις ἡ σύστασις, ἕως ἔτι σπάνις ἦν τῶν τοιούτων, πολὺ τὸ εὐλογον εἶχε καὶ χρησιμώτατον. καὶ πῶς γὰρ οὐ μονιμώτερον εἶναι τὸ καλὸν τῶν συνιστῶντων ταῦτα, προθυμουμένων τῶν μὲν εἰς ἀνθρωπίνων σωμα-
 20 ὑψηλοτέρου βίου διαγωγὴν· ἀφ' οὗ δὲ πρὸς πλῆθος ἐπιδέδωκε ταῦτα, καὶ ὑπὲρ τὴν χρείαν ἐστήκασι, καὶ τὸ μέτρον, τὸ ἔτι παρορῆν καὶ ἀφίστασθαι τοῦ κατὰ πολλὴν εὐπέτειαν ἀγαθοῦ γινο-

10. ἐλευθ.] ἀπηλλαγμένη. 17. εἰη.

cereant: Christi vero mandato contineatur, non rerum mundanarum possessio, sed e diametro potius earundem possessionis dimissio: quum Christi sit, vendere facultates suas et dare pauperibus), plane manifestum est, haec non esse vitae virtutis studiosae, nec exactioris normae; sed pertinere potius ad usum corporalem, plus aequo deflectentibus illic, qui spirituales esse debebant, ad rationem degendi magis saecularem. Usus autem progressu temporis ad immensitatem processit, quemadmodum sane deteriora per occasionem exiguam et quamlibet in maius progredi consueverunt. Quid igitur accidit hominibus, qui ad faciendum aliquid divini cultus et peccatorum abolendorum causa impulsai, tam facile ac liberum a curis mandatum hoc Christi negligunt, quo praecipitur, ut facultates distraherentur ac pauperibus dentur, quasi que de industria difficiliter hoc et operosius efficere volentes, ac sollicitudinum multitudinem cumulandam statuentes, se ipsos totos ad construenda monasteria, xenonas, gerocomia, contentis viribus excitant? quorum constructio superioribus quidem temporibus, dum erant talia adhuc rariora, nec ratione probabili nec usu carebat. Nam quomodo non durabilius sit illorum decus, qui talia construunt, his et alere, et curare corpora humana cupide annitentibus, illis in curam animorum et vitae sublimioris translationem intentis? Ex quo vero magnum ad numerum haec excreverunt et usum ac modum excesserunt, quum nihilominus homines et negligant et relinquunt bonum illud, quod magna

μένον, καὶ πρὸς τὴν τῶν εἰρημένων σύστασιν ἀσχολεῖσθαι, πῶς ἂν τις ἀμιγῆς εἶναι κακίας τὸ ἀγαθὸν τοῦτο λογίσαιτο, καὶ μὴ τῷ σίτῳ φαίῃ παραμεμῆχθαι καὶ τὰ ζιζάνια; μᾶλλον δέ, πῶς οὐ κενοδοξίας εἶποι προκαλύμμα γίνεσθαι τὴν φιλοθείαν; ἵνα φανεροὶ πᾶσιν ᾦσι, τὸ καλὸν ποιῶντες, ὡσπερ οὐκ ἀγαπῶντες, εἰ 5 μόνους ἔχουσι μάρτυρας τοὺς παρόντας ἤς μετᾶσιν ἀρετῆς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἐπιγινομένοις ἀγνοεῖσθαι ταύτην βουλόμενοι. καὶ ταῦτα, τίνας; χριστιανοί. φεῦ! οἱ παντὶ τρόπῳ λανθάνειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν πράξει κεκελευσμένοι. τοῦτο δὲ πῶς οὐκ ἂν τις ἔκδηλον εἶναι δόξειε, καὶ πολλῷ τῷ περιόντι πεπιστευμένον, ὅταν μισθῶν 10 ὄντων ἐτέρων, τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου πεπονηκότων, καὶ πολλῆς δεομένων χειρός τε καὶ βοήθειας, ἀμελοῦντας ἡμεῖς τοῦ εἰς ἐκεῖνα δαπανᾶν προθύμως, καὶ διορθοῦσθαι ταῦτα, καὶ συνιστᾶν, ἐπὶ τὸ καινουργεῖν ἴδια κατὰ πολλὴν φερόμεθα τὴν ὁρμῆν, ἵνα μὴ μόνον ὀνόματος ἀπολαύοιμεν καινοῦ, ἀλλὰ καὶ καθαρῶς φαίνοι- 15

P. 116 το καὶ ἀποτεταγμένον ἢ τὸ ἡμέτερον, ὡς καὶ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα ἡμῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν, κατὰ τὸν προφήτην φάναι τὸν θεῖον. διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν ὑμᾶς διεγείροντες, καὶ τῆς θεομισσοῦς ταύτης φιλοδοξίας τὸ κακὸν ἐκκόπτειν βουλόμενοι, καὶ σπουδάζοντες, ὅπερ ἂν ἀγαθὸν ποιῶ- 20 μεν, διὰ Θεὸν μόνον ποιεῖν, καὶ μὴ συνάπτειν τούτῳ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀρέσκειαν, ἵνα μὴ τῆς ἀντιμισθίας πάντως τῆς παρ'

15. κenoῦ. 18. Χριστ.] Κυρίου.

cum facilitate facere licet, et condendis indicatis incumbant; quo pacto quis existimare queat, bonum hoc non cum aliquo vitio coniunctum, ac dicere non debeat, herbas noxias esse tritico permistas? immo vero, qui fieri possit, ut non dicat amorem Dei, rerumque divinarum, ad vanae gloriae praetextum usurpari? quo tales scilicet conspicui sint omnibus dum bonum aliquod faciunt, quasi non satis sit eis, si solos in hoc tempore praesentes virtutis eius, quam colunt, testes habeant, sed etiam ad posteros hanc non ignotam esse velint. Et quinam sunt, qui haec faciunt? christiani. Vaeh! illi scilicet, qui iussi sunt in peragendis rebus bonis id operam dare, ut omnino lateant. Et quonam modo quispiam non hoc esse manifestum existimet, ac plus quam exploratum; quo monasteriis infinitis existentibus aliis, quae laesa diuturnitate temporis labascunt, nos in ea sumtus animo prompto facere negligentes, ut instaurantur et conserventur, ad novas exstructiones propriorum monasteriorum magno impetu feramur; ut non modo nomine vano fruamur, sed etiam id, quod nostrum est, liquido conspicuum sit et ab aliis secretum; adeo quidem, ut etiam nomina nostra terris imponamus, ut verbis divini vatis utamur. Quapropter et ad implenda Christi mandata vos excitantes, et vitium ambitionis huius exosae eo excindere volentes, et studiose in hoc incumbentes, ut quidquid boni facimus, Dei solius causa faciamus, et cum eo studium placendi hominibus non coniungamus, ne remuneratione ab ipso proficiente prorsus exci-

αὐτοῦ διαπλίττωμεν (ἀπέχειν γὰρ ἤδη τοὺς τοιοῦτους ὁ θεῖος λόγος φησὶ τὸν μισθὸν) κελεύομεν τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, καὶ χρησιμότητος καὶ φιλανθρωπίας ἔργα ἀνύειν, ἀκολούθως τῇ τοῦ Χριστοῦ πορεύεσθαι ἐντολῇ, καὶ πωλοῦντας τὰ ὑπάρχοντα 5 δίδόναι πένησιν. οὕτως γὰρ περιττοὺς ἡμᾶς εἶναι καὶ φιλοδαπῶνους περὶ τὸν ἔλεον βούλεται, ὡς μὴ μόνον ὧν ἔχομεν χρημάτων τοῖς χρήζουσι κοινωνεῖν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δαπανήσαντας ἐπὶ τὴν πρῶσιν ἐτοιμῶς χωρεῖν τῶν κτήσεων. εἰ δέ τινες οὕτως εἰσι φιλό- 10 τιμον), ὡς καὶ μοναστήρια συνιστᾶν βούλεσθαι, ξενωνάς τε καὶ γηρωκομεῖα, ὁ κωλύσων οὐδείς. ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ τῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου γεγενημένων κεκμήκασιν ἤδη, καθάπερ εἴρηται, καὶ πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι σχεδὸν περιέστησαν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμε- λείσθωσαν, καὶ διδόντων χεῖρα κειμένοις, καὶ περὶ αὐτὰ δεικνύ- 15 τωσαν τὸ φιλόθεον. ἕως δ' ἂν τῶν προλαβόντων οὕτως ἐχόντων αὐτοὶ παρορῶντες, καὶ ὡσπερ ἐπ' αὐτὰ μύοντες, καὶ εὐαγγελικῶς εἰπεῖν ἀντιπαρερχόμενοι, πρὸς καινῶν ἐτέρων οἰκοδομίας κατα- τείνονται, οὗτ' ἐπαινέσω τὸ πρῶγμα, οὔτε μὴν τὸ παράπαν ζάσσω γίνεσθαι, οὐδὲν ἕτερον ἢ κεγῆς ἔρωτα δόξης, καὶ μανίαν 20 περὶ αὐτὴν ὠμολογημένην καὶ εἰδῶς τοῦτο καὶ ὀνομάζων. ἐπιμε- λείσθαι δὲ τῶν προλαβόντων καὶ βοηθείας δεομένων κελεύομεν, οὐκ ἀγροὺς παρέχοντας, οὐδὲ τόπους δὴ τινας, καὶ οἰκοδομὰς (ἱκανὰ γὰρ τὰ φθύσαντα καὶ ἅπερ ἔχοντες τυγχάνουσιν ἐξ ἀρχῆς),

7. αὐτά. 17. παρερχόμενοι.

damus, quum Dei verbum habere iam tales mercedem suam tradat: praecipimus, ut qui pietatem colere volunt, et opera benignitatis ac humanitatis perficere, secundum Christi mandatum incedant, facultates suas distrahant ac pauperibus largiantur. Is enim adeo nos esse vult in exercenda misericordia superfluos et prodigos, ut non modo quas habemus pecunias egen- tibus communicemus: verum etiam his expensis, ad possessionum distractionem animis promptis accedamus. Si qui vero virtutis adeo studiosi sunt et magnifici (sic enim horum hominum ambitionem appellare lubet), ut monasteria, xenodochia, geroconia construere velint, qui hoc prohibitorum sit, nullus est. Sed quoniam pleraque illorum, quae facta sunt a multo tempore, iam nutantia deficiunt, uti dictum, propeque redacta sunt in nihilum: his illi curam adhibeant, his manum iacentibus admoveant, in his suum erga Deum studium declarent. Donec vero illi monasteria priora in hunc modum affecta negligentes, quasique ad ea comiventes, et evangelico more loquendo, ex adverso praetereuntes ad aliorum novorum aedificationes contendunt: equidem nec institutum hoc laudabo, nec omnino rem fieri permittam; quum nihil aliud et esse norim hoc et appellem, quam vanae desiderium gloriae, dubioque procul insanam huius cupiditatem. Iubemus autem, ut curam priorum et opis indigentium suscipiant, non agros eis donando, nec loca quaedam et aedificia; (quippe iam ante data sufficiunt et quae ab

ἀλλ' ἡμελημένα ταῦτα, καὶ ἀκαμῆ, καὶ ἀνέργιστα δι' ἀπορίαν κείμενα χρημάτων, ἑκεῖνοι τοὺς ἀγροὺς, οὓς ἔχουσι, καὶ τοὺς τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς οὓς τῶν κοσμητῶν βούλονται, προνοίας αὐτὰ τῆς προσηκούσης καταξιούτωσαν, οἰκίας παρέχοντες, βόας, ποιμνία, τᾶλλα, ὅσα ἕτεροι τῶν κτηνῶν. εἰ γὰρ 5 αὐτοὺς ἐκείνους, οὓς ἔχομεν, ἀγροὺς καὶ τόπους παράσχοιμεν, ἐπεὶ τὰ τῶν οἰκῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὁ νόμος εἶργει πιπράσκει-

P. 117 σθαι, εἰς ταῦτὸν ἤξομεν τῷ προτέρῳ, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ πεπονηκότα καταλείβομεν ἀθεράπευτα, χρημάτων οὐκ ὄντων, οὐδὲ τῆς χειρὸς ἐχούσης τι τῶν προεστηκότων καὶ δυναμένης. 11 ὥστε ἀπὸ τοῦ γῆν μηδενὶ ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους μοναστηρίοις, ἢ γηρωκομείοις, ἢ ξενῶσιν ὅπως οὐκ ἀπαπέμπειν, ἀλλ' οὐδὲ μητροπόλεσιν, ἢ ἐπισκοπείοις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἐκείνοις λυσιτελεῖ. εἰ δὲ τίνα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων, τοιαύτης φάλης ἔτυχόν τινος χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἔρημα 15 τόπων καταλελειφθαι, τούτων γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμασία ἢ τῶν ἀρκούντων κτήσις οὐ κωλυθήσεται. κελία δὲ, καὶ τὰς καλουμένας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεσι καὶ ἀγροῦς ἑτέροις ἐκτεινομένας, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀριζομένας, τοσοῦτῳ τοὺς βουλομένους οὐκ εἶργομεν, ὅσω καὶ δι' 20 ἐπαίνου μᾶλλον τὸ πρᾶγμα τίθεμεν.

Ταῦτα παραεινῶν ἐγὼ καὶ νομεθετῶν οἶδ' ὅτι τοῖς πολλοῖς

10. προσηκούστων al. 15. ἔνθα χειρὸς. 16. τούτοις. 18. πρὸς κτήσεις καὶ ἀγροὺς ἑτέροις.

initio possident) sed haec neglecta, nec elaborata, et inculta propter opum defectum iacentia, quibusvis mundanis vendendo fundos et loca quae possident, conveniente cura provisioneque dignentur, servos eis et mancipia suppeditantes, et boves, et greges, et alia, quae iumentorum numero continentur. Nam si eos ipsos fundos, eaque loca, quae habemus, eis largiamur; quandoquidem bona religiosarum domuum et ecclesiarum distrahi lex prohibet, in idem cum priore incommodum incurremus, et male affecta ruinosaque relinquemus inculta et opis expertia, quum pecuniae non adsint, nec ea manus, quae aliquid eorum habeat, quae requiruntur, et praestare quidpiam possit. Itaque ab hoc tempore nemini liceat nec fundos agroave, nec loca monasteriis, aut gerocomiis, aut xenonibus quocumque modo transmittere; adeoque nec alicui metropoli, vel episcopatu. Nec enim haec illis quidquam conducunt. Si vero quaequam ex factis iam ante religionis domibus, aut monasteriis, tam ignavam nacta sunt manum et curam, ut expertia fundorum relicta sint: ea non impediuntur, quo minus de Imperatoris sententia et approbatione sibi, comparent, quantum satis est. A cellis vero et lauris, quas vocant, in locis desertis exstruendis, ut ad possessiones ac fundos alios non porrigantur, sed complexu dumtaxat suo terminentur, tantum abest, ut eos arceamus, qui facere id volunt, ut etiam in laude potius eam rem ponamus.

Haec praescipiens equidem, et sanciens, sat scio futurum, ut plerisque

μὲν καὶ φορτικὰ λέγειν θόξω, καὶ πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπά-
 δοντα· ὦν οὐδὲν ἐμοὶ μέλον, εἴπερ ἀρέσκων, κατὰ [τὸν] Παῦ-
 λον, οὐκ ἀνθρώποις, ἀλλὰ Θεῷ βούλομαι τοῖς δὲ νῦν ἔχουσι
 5 σὸν ἀπλῶς ταραχὴν αὐτῶν ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ προσωτέρω
 χωροῦσι, καὶ συνορᾶν βάθος πραγμάτων δυναμένοις, καὶ λυσι-
 τελῇ δόξομεν καὶ ὠφέλιμα τοῖς τε κατὰ Θεὸν ζῶσι καὶ τῷ
 κοινῷ παντὶ φθέρξασθαι.

 Ν Ε Α Ρ Α Β'.

*Περὶ τῶν ἀπεμπολησάντων στρατιωτῶν τόπους αὐτῶν, εἶτα
 τούτους ἐπιζητούντων.*

Ἀνήγαγεν ὁ πρωτοσπαθῆριος Βασίλειος, ὃ ἐπὶ τῶν δεήσεων, Tom. II.
 10 ὅτι τόπους ἀναλαμβάνομένους ἀναργύρως ἀποδίδωσι τοῖς στρα- P. 168.
 τιώταις, διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις εὔρεθῆναι αὐτοὺς στρατευ-
 θέντας· καὶ ἐδέξαστο, ὅτι τοῦτο δυσχερὲς εἶναι δοκεῖ, τὸ μὴ
 ἔχειν ἐξουσίαν τινὰ, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ τοπιῶν ἀλλαγῆ P. 169
 15 διακιπράσκειν, οἷας ἂν καὶ ὄσης δεσπόζει περιουσίας. διὰ ταῦτα
 τῶν τοιαύτην βουλόμεθα νομοθεσίαν κρατεῖν, ὥστε τῷ στρατιώτῃ

2. μέλλον. ἀρεῖσαι.

molesta graviaque dicere videar, et ab ipsorum iudicio discrepantia: sed
 eorum mihi non erit habenda ratio, siquidem secundum Paulum non ho-
 minibus sed Deo placere velim. At mente ac intelligentia praeditis, et ad-
 suerfactis ad res non ita de superficie inspiciendas, ut quidquid semel obtu-
 lerit, simpliciter eorum animo perturbationem afferat, sed ulterius penetran-
 tibus ac rerum profunditatem intueri valentibus non solum expedientia vi-
 debimur, sed etiam utilia tam secundum Deum viventibus, quam reipublicae
 toti, protulisse.

 Ν Ο Υ Ε Λ Λ Α Ι Ι.

*De militibus, qui fundos suos distraxerunt, eosque deinceps
 repetunt.*

Retulit nobis Basilius ille Protospatharius et precibus praefectus, se
 fundos, qui recipiuntur a possessoribus, absque pretii refusione militibus
 reddere: propterea, quod deprehensum sit, eos in illis ipsis militiae func-
 tiones obisse: simulque monstravit, rem videre difficilem ac molestam,
 quod aliquis potestatem non habeat, ex fundis suis aliquid alibi distrahendi,
 cuiuscumque tandem, et quantumque patrimonii sit dominus. Quapropter ad
 hoc usque tempus in militibus, qui fundos suos vendiderunt, huiusmodi legem

τεσσάρων λιτρῶν ἀκίνητον περιουσίαν εὐπροσόδου ἀφορρίζεσθαι λόγῳ τῆς στρατείας αὐτοῦ, καὶ εἰ ταύτην ἔχων εὐρεθῆ ἄλλαχοῦ διαπωλήσας τόπον ἕτερον αὐτοῦ, εἶτα νῦν ἐπιζητῶν· ἵνα γένηται μὲν ἐν προτιμήσει τοῦτο ἀπολαβεῖν, πλὴν μὴ ἀναργύρως, ἀλλὰ τῆ τοῦ δικαίου καταβολῆ τιμήματος. εἰ δὲ μέρος τι τῶν τεσσάρων λιτρῶν τῆς ἀκινήτου εὐπροσόδου ὑπάρξεως διεπώλησε, τὸ τοιοῦτον ἀναργύρως ἀπολαμβάνειν.

Ἀπὸ δὲ τοῦ νῦν, ἐπεὶ τὰ τῶν κλιβανοφόρων καὶ ἐπιλωρικοφόρων κίνησιν ἔλαβε, διακελευόμεθα, μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας μηδένα ἀπλῶς στρατιώτην, ἄλλαχοῦ διαπιπράσκειν ἀπὸ τούτου ἀκίνητον 10 ὑπαρξιν, εἰ μὴ ἐπέκεινα ἔχει β' λιτρῶν ἀκίνητον εὐπροσόδου περιουσίαν· ἀλλ' εἴ τι μὲν ἐκ τῆς εἰς τσσαύτην συγκεφαλαιουμένης ποσότητα τοιαύτης ὑπάρξεως ἀπεμπώλησεν, ἵνα ἀναλαμβάνη ἀναργύρως· εἴ τι δὲ ἐπέκεινα ταύτης ἔχων, τῶν δυοκαίδεκα λιτρῶν δηλονότι, διεπώλησεν, εἶτα τοῦτο ἐπιζητεῖ· μὴ ἀναργύρως 15 ἀπολαμβάνειν, ἀλλὰ τὸ προσῆκον ἐπιδιδούς τίμημα.

Ν Ε Α Ρ Α Γ'.

Περὶ Ἀρμενικῶν τόπων, καὶ φονευτῶν.

α'. Θεσπίζομεν, ὅσοι τῶν Ἀρμενικῶν στρατιωτῶν ἀναχωρησάντων τριετία ἀλλαχοῦ πεποιήκασιν, ἐὰν ἐδόθησαν οἱ τούτων

valere volumus, ut militi res soli quatuor librarum et fertilis militiae suae nomine assignetur; quam si retinens compertus fuerit alibi fundum quemdam alium suum distraxisse, quam deinde repetat: praelationis quidem ius habeat in eo recipiendo, verum non absque nummorum refusione, sed iusta pretii solutione interveniente. Sin partem aliquam constituti in re soli patrimonii fertilis, et aestimationem illarum quatuor librarum habentis, distraxerit: eam pretio non refuso recipiat.

Verum ex hoc tempore, quoniam clibanophori et loricati vigorem suum obtinuerunt, praecipimus, ne simpliciter quisquam militum licentiam habeat, ex hoc tempore constitutum in re soli patrimonium alibi distrahendi, nisi praeter illud etiam aliud duodecim librarum in re soli constitutum fertile patrimonium habeat, de quo patrimonio summam eiusmodi conficiente, si quid distraxerit, nullo refuso pretio recipiat; sin aliquid ultra hoc possidens, quod duodecim videlicet librarum est, distraxerit, idque postea repetat: non absque nummorum refusione recipiat, sed pretio convenienti soluto.

NOVELLA III.

De fundis Armenicis, et homicidarum.

1. Sancimus, ut quotquot ex Armenicis militibus, qui sese subduxerunt, triennium exegerint, si dati fuerint eorum fundi vel confugis, vel mili-

τόποι ἢ πρόσφυξιν, εἴτε ἀμιστεύσασι στρατιώταις, ἢ καὶ ἄρχουσι θεματικοῖς καὶ ταγματικοῖς, εἴτε στρατηγοῖς ἀνδραγαθήσασιν, ἢ καὶ ἑτέροις διὰ κοινωφελεῖς δουλείας, μὴ ἔχοιεν ἐπ' ἀδείας μετὰ τριετῆ χρόνον ἐπαναστρέφοντας τοὺς Ἀρμενίους ἐπιζητεῖν βαυτάους.

β'. Ὅσοι ἐκ τῶν πεφευγόντων Ἀρμενίων τόποι διὰ χάριν ἢ προσπάθειαν ἐπεδόθησαν εἴτε βασιλικοῖς οἴκοις, ἢ εὐαγέσιν, ἢ μοναστηρίοις, ἢ ἄρχουσι, μὴ μόνον ὑποστρέφοντες, εἰ τριετία διῆλθεν, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτων κληρονόμοι ἔνδοθεν τριακονταετίας
10 ἐπανελθόντες ἀναλαμβάνεωσαν τοὺς αὐτῶν τόπους. κἂν λιβέλλους ἐποπτῶν καὶ χρυσόβουλλα ἐπιφέρονται οἱ τούτους εἰληφότες, ἀντ' οὐδενὸς κελεύομεν λογίζεσθαι.

γ'. Ὅσαι γεγόνασιν ἀνταλλαγαὶ στρατιωτικῶν τόπων, οἱ μὲν στρατιῶται ἐχέτωσαν τὰ ἴδια· οἱ δὲ ἀνταλλάξαντες δεηθήτωσαν
15 βασιλέως, ἐπιζητοῦντες τὰ αὐτῶν. εἰ δὲ βελτιώσεις πεποιήκασιν P. 107 ἐν αὐτοῖς, εἰ μὲν χρειώδεις εἰσίν, οἷον μυλοστάσια, ἀχυρῶνες, οἰκήματα μὴ πολυτελῆ, ἀλλ' ἀρμόζοντα στρατιώταις· ὑπὲρ τῶν τοιούτων χρῆ παρέχειν τοὺς ἀπολαμβάνοντας τοὺς τόπους τὰς ἀναλογούσας τιμὰς. εἰ δὲ πρὸς κἄλλος μόνον ἀφορῶσι, τῶν τοιούτων δεῖ τὴν ὕλην μόνην τοὺς κτίσαντας ἀναλαμβάνειν, τοῦ πρωτοτύπου σωζομένου.

δ'. Ὅσοι τῶν Ἀρμενίων ἠῆτομόλησαν πρὸς Συρίην, οὗτοι μὴ πρὸ τῆς τριετίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ χρόνου ἑνὸς ὑποστρέ-

8. μὴ ἔχειν αἰ.

tibus, qui se gessere fortiter, vel provincialibus aut legionariis magistratibus, vel ducibus, quorum virtus enituit, vel aliis, ob utiles publice servitutes: elapso triennio revertentes nullo modo facultatem habeant, eos fundos repetendi.

2. Quotquot fundi Armeniorum, qui profugerunt, ex gratia vel affectione quadam attributi sunt vel augustis, vel religiosis domibus, vel monasteriis, vel magistratibus: eos fundos non ipsi tantum elapso triennio redeunt, sed et heredes eorum intra trigesimum annum reversi recipiant. Ac tametsi libellos inspectorum et aureas bullas proferant, qui eos acceperunt; tamen id pro nihilo duci iubemus.

3. Quotquot factae fuerint fundorum militarium permutationes, sua quidem bona retineant milites; at ii, qui cum iis permutarunt oblati principi precibus, itidem sua reposcant. Quod si meliorationes in eis quasdam fecerunt, siquidem illae sunt utiles, puta si molae, palcaria, nec pretiosae, sed convenientia militibus aedificia: pro iis debent illi, qui fundos recipiunt, pretia iuste respondentia praestare. Sin ad pulchritudinem tantum spectant, eorum solam materiam recipiant, qui aedificarunt, villa principali salva.

4. Quotquot Armeniorum in Syriam transfugerunt, ii non tantum ante triennium, sed et ante spatium unius anni redeunt fundos suos

φροντες μη τος ιδλους απολαμβανέτωσαν τόπους, αλλά γινέσθω
ή πρόνοια τούτων δια παροχής έτέρων τοπίων.

έ'. Τόν εργασύμενον μαιφονίαν στρατιώτην τιμωρείσθω
κατά τόν νόμον κελεύομεν· τήν δέ τής στρατείας αυτού γήν μη
επιδιδόναι εις παραμυθίαν τοίς τοῦ φονευθέντος ιδλους και συγγε- 5
νέσιν, άλλ' εκείνους μόν διά τινων κινητών παραμυθεισθαι· τήν
δέ ακίνητον ὑπαρξιν εις στάσιν τής στρατείας συντηρεῖν. ει δέ μη
κινητά πράγματα ειεν, και οὔτως μόν ὑποκεισθαι τος τοῦ πε-
φονευκότος συγγενείς πρὸς εκπλήρωσιν τῶν ἀνηκόντων εις παρα-
μυθίαν τῶν τοῦ ἀνηρημένου συγγενῶν· οἱ δέ τής στρατείας αὐτοῦ 10
τόποι μη έκποιείσθωσαν. ει δέ και πάντες εκ τοῦ αὐτοῦ οἶκου
εἰ τοῦ φόνου ἐνέχονται μύσει, οὔτοι τὰς προσηκούσας έκαστος
παρά τοῦ νόμου ποινὰς ὑποδεχέσθωσαν· οἱ δέ τής στρατείας
τόποι ἀλλαγοῦ μη παραπεμπέσθωσαν. ἀλλά κἄν μή τις ὑπολει-
φθῆ κληρονόμος, ὁ τήν στρατείαν ὑπελθεῖν μέλλων, ἕτερος τος 15
τόπους ἀναλαμβανέτω.

NEAPAD.

Περὶ προτιμήσεως, και περὶ τοῦ ξωνείσθαι δυνατοῦς ἀπό
δυνατῶν.

α'. Θεσπίζομεν τήν παρά τῶν προβεβασιλευκότων έκτε-
θεῖσαν νομοθεσίαν διενεργεῖν, και ταύτην επικυροῦμεν ἐν ἅπασι,

15. ἕτερος τος τόπους ἀναλαμβάνων ὑκρητέτω τῇ στρατείᾳ.

minime recipiant: sed iis ita prospiciatur, ut illorum loco fundos alios ha-
beant.

5. Militem, qui homicidium perpetravit, secundum legem punire i-
bemus. At vero terram militiae ipsius minime necessariis et cognatis inter-
fecti solatii causa volumus attribui: sed eorum consolatio de quibusdam mo-
bilibus fiat, et bona constituta in rebus soli ad militiae stationem reserventur.
Quod si nullae res mobiles exstent, nihilominus eius cognati, qui caedem
admisit, obligati sint ea solvere, quae ad solamen cognatorum interfecti
pertinent, at ipsius militiae loca nequaquam alienentur. Quod si omnes ex una
eademque domo perpetratae caedis scelere tenentur, meritas eorum quilibet
ex lege poenas subeat: verum militiae fundi alio non transmittantur. Quin
etiam si nullus superstes fuerit heres, qui militiam subiturus sit, alius qui-
piam fundos ad se recipiat.

NOVELLA IV.

*De iure praelationis, et quod potentes a potentibus emere
debeant.*

1. Sancimus, ut lex ab iis lata principibus, qui nos in imperio praec-
cessere, seu rata valeat, eamque confirmamus in omnibus, excepto quod

πλὴν κατὰ τοῦτο μόνον ἀργεῖν αὐτὴν παρακελευόμεθα, ἵνα μὴ προτιμῶνται οἱ πένητες εἰς τὸ ἀπεμπολούμενον κτήμα τῶν δυνατῶν, μήτε ἕξ ὁμοτελείας, μήτε ἕξ ἀνακοινώσεως, κἄν τε στρατιῶται, κἄν τε πολιτικοὶ ἐφενρίσκονται· ἀλλὰ τὴν τούτου πάλιν ὀδωποτείαν διαδέχεσθαι ἀρχοντικὸν πρόσωπον, τὸ πρὸς ἀνάπαυσιν δηλοῦντι καὶ ὠφέλειαν τῶν συμπαρακειμένων ἐν τούτῳ πενήτων ἀναφαινόμενον.

β. Ὅπερ καὶ μετὰ τὸ δεσπόσαι τοῦ κτήματος παραβλάπτειν τοὺς γειτονοῦντας κατανοοῦμενον, ὡς βλαιοὶ καὶ κακὸν μὴ μόνον ἀπὸ τῆς ἐπικτήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν γονικῶν ἐκδιώκεσθαι κελεύομεν. καὶ τοὺς μὲν δυνατοὺς ἐκ δυνατῶν μόνον ποιεῖσθαι τὰς ἕξωνήσεις βουλόμεθα, τοὺς δὲ στρατιώτας καὶ πένητας ἐκ τῶν τὴν ὁμοίαν τάξιν λαχόντων αὐτοῖς. καὶ ὡσπερ τούτους ἐκώλυσα- P. 171
μεν τοῦ μὴ ἕξωνεῖσθαι τὰ τῶν δυνατῶν, οὕτως πάλιν ἐκείνους
15 ἀπέργομεν τοῦ μὴ ἐκ πενήτων τε καὶ στρατιωτῶν ἀπόρων ποιεῖσθαι τὰς ἕξωνήσεις, μηδὲ τὴν ὁμοτέλειαν ἢ ἀνακοινώσιν προβάλλεσθαι εἰς δικαίωσιν, πρὸς ἅπαντας τὴν νομοθεσίαν ποιούμενοι.

NEAPA E.

Περὶ οἰκημάτων.

Ἐπειδὴ περ τινὲς τῶν κεκωλυμένων ἀπὸ τῶν νεαρῶν νομοθεσιῶν ἕξωνεῖσθαι καὶ πλατύνεσθαι προσώπων ἔτυχον ἐκ γονικῆς

5. διεκδέχεται αλ.

hac dumtaxat in parte iubemus illam cessare, ne pauperes ad possessionem potentiorum, quae distrahitur, ius praelationis habeant, nec propter eiusdem tributii praestationem, non consortii causa, sive milites, sive municipes esse reperiantur: sed rursus in dominium illius persona proceris alicuius succedat, quae ad quietem et utilitatem pauperum, ei praedio vicinorum, semet offerat.

2. Eam personam si postea, quam praedium acquisivit, damnum dare vicinis intelligatur: veluti violentam et improbam, non hoc dumtaxat acquisito praedio, verum etiam patritis expelli iubemus. Ac potentiores quidem cum solis potentioribus emtiones instituere volumus, itidemque milites et pauperes cum iis, qui sortis eiusdem cum ipsis sunt. Atque uti prohibuimus, ne hi praedia potentiorum emanent: ita rursus illos arcemus, ne cum pauperibus et militibus contrahant, neve census eiusdem praestatio, vel consortii ius allegetur, quam quidem legem universis ferimus.

NOVELLA V.

De aedificiis sive villis.

Quoniam personae quaedam ex earum numero, quae per novellas constitutiones prohibentur emtiones instituere, praediaque dilatate, de patrita Nicephori Novellae.

κληροδοσίας ἀκίνητον κτήσιν ἐν χωροῖς ἢ ἀγροῖς εἰληφότες, ἔξωνήσαντο δὲ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῶν συγχωριτῶν αὐτῶν σμικρὰ τινα καὶ ὀλιγοστὰ τόπια, ἐν οἷς οἰκήματα πολῦτιμα καὶ ἀπειρομεγέθη ἐδείμαντο, πλεῖστα εἰς ἀνοικοδομὴν αὐτῶν καταβαλλόμενοι· δεῖν ᾤθημεν μὴ διὰ τὰ σμικρὰ ταῦτα καὶ ὀλιγοστὰ τόπια 5 καταστρέφεσθαι τὰς ἐπ' αὐτοῖς δομηθείσας ἀπειρομεγέθεις καὶ πολυτίμους οἰκίας, ἀλλ' ἀντὶ τῶν πεπραμμένων τοπιῶν λαμβάνειν μὲν τοὺς πεπρακότας, εἴπερ ἐν τοῖς ζῶσιν εἰσιν, ἢ μὴ ὄντων αὐτῶν, τοὺς τούτων κληρονόμους ἢ συγκληρονόμους, διπλασοῦν τὸ ποσὸν τοῦ καταβληθέντος τιμήματος, ἢ γῆν διπλασίονα, τῆς 10 αὐτῆς τῶν πεπραμμένων ποιότητος καὶ ποσότητος οὔσαν· καὶ μὴ ἀποστερεῖσθαι τοὺς ἡγορακότας τῶν ἰδίων ἐμπονημάτων.

ΝΕΑΡΑ ς',

βοηθοῦσα τοῖς ἔξωνησαμένοις πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνδείας.

Ἐπεὶ ἡ τῶν τεσσαράκοντα χρόνων παραδρομῇ, ἀνεγκλήτως μὲν καὶ ἀνεπιφώνητος παραδραμιοῦσα, τὸ δίκαιον ἐπεβράβευε τοῖς τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν προσκτηθέντα κατέχουσι, περικοπτομένη δὲ διὰ 15 τῶν ἐπιφωνήσεων, καὶ ἀναποδίζουσα, καὶ τοὺς πρὸ τῆς ἐνδείας τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους ἐβάρυνε, καὶ ὑποστερεῖσθαι τούτων

13. ἀνεγκλήτως μὲν καὶ ἀνεπιφώνητος.

haereditate possessionem quamdam in rebus soli constitutam, videlicet in fundis aut agris, adeptae; postea perexigua minutaque loca quaedam a vicaneis emerunt, in quibus pretiosas et immensae magnitudinis villas exstruxerunt, plurimis in earum structuram expensis: minime committendum putavimus, ut propter istaex exigua minutaque loca villae magnitudinis infinitae ac pretiosae, quae in eis exstructae sunt, diruantur: sed pro locis distractis venditores, siquidem adhuc superstites sunt, aut ipsis non exstantibus, eorum haeredes vel cohaeredes, duplam soluti pretii summam accipiant, aut duplam terrae, quae tum qualitate, tum quantitate terram venditam aequet: nec suis expensis emtores, quas ad res ornandas et pretiosiores reddendas contulerunt, fraudentur.

NOVELLA VI,

quae subvenit iis, qui ante penuriae tempus emerunt.

Quandoquidem annorum quadraginta spatium, quod citra querelam et attestacione nulla interveniente transcurrit, possessoribus eorum praediorum, ut a militibus emta sunt, ius suum tribuit; idemque si per attestaciones irrumpatur, ac non procedat, etiam illos, qui ante penuriae tempus acquisiverunt praedia, saepenumero gravavit, et iis ut fraudarentur, effecit; dum nullo

ἐποίει πολλάκις, ἀδιαφόρως ἐνεργουμένη· διοριζόμεθα, τοὺς καλῆ πίστει πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνδείας εὐρισκομένους ποιῆσαι τὴν ἐπίκτησιν ἀπὸ στρατιωτῶν καὶ πολιτικῶν, ἀμερίμνως διάγειν, καὶ μὴ ἐνεργεῖν τὴν τεσσαρακονταετίαν, καὶ ἐν τούτῳ ἀναποδίσζουσαν ἔξ ἐπιφωνήσεως· μηδὲ τὸ καθόλου παρασαλεύεσθαι καὶ μετακινεῖσθαι τὴν δεσποτείαν αὐτῶν, εἰ μὴ εἰς μόνους τοὺς ἔξ ἀρπαγῆς τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους, καὶ ἐκ βιαίας νομῆς, καὶ κακῆς πίστεως, ὡς ἐπιτηδῶντας τοῖς ἄλλοτριοῖς, καὶ τοῦ πλείονος ἔφριεμένους.

adhibito discrimine vim suam obtinere permittitur: statuimus, ut qui bona fide ante penuriae tempus comparasse quid a militibus et municipibus comperiuntur, securi sint, neve spatium annorum quadraginta vim habeat, ut hac etiam in parte per attestationem praepediatur: nec in universum proprietates et dominium eorum labefactetur et transferatur: nisi tantum in illis, qui ex rapina violentaque possessione ac mala fide praedia quaedam acquisiverunt, veluti qui res alienas invadant, et ex avaritia pluribus inhiant.

μένον, καὶ πρὸς τὴν τῶν εἰρημένων σύστασιν ἀσχολεῖσθαι, πῶς ἂν τις ἀμιγῆς εἶναι κακίας τὸ ἀγαθὸν τοῦτο λογίσαιτο, καὶ μὴ τῷ σίτῳ φαλῇ παραμεμῖχθαι καὶ τὰ ζιζάνια; μᾶλλον δὲ, πῶς οὐ κενοδοξίας εἴποι προκαλύμμα γίνεσθαι τὴν φιλοθεΐαν; ἵνα φανεροὶ πᾶσιν ὦσι, τὸ καλὸν ποιοῦντες, ὡσπερ οὐκ ἀγαπῶντες, εἰς μόνους ἔχουσι μάρτυρας τοὺς παρόντας ἧς μετᾶσιν ἀρετῆς, ἀλλὰ μηδὲ τοῖς ἐπιγνομένοις ἀγνοεῖσθαι ταύτην βουλόμενοι. καὶ ταῦτα, τίνες; χριστιανοί. φεῦ! οἱ παντὶ τρόπῳ λανθάνειν ἐν τῇ τῶν ἀγαθῶν πράξει κεκελευσμένοι. τοῦτο δὲ πῶς οὐκ ἂν τις ἔκδηλον εἶναι δόξειε, καὶ πολλῷ τῷ περιόντι πεπιστευμένον, ὅταν μυρίων 10 ὄντων ἐτέρων, τῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου πεπονηκότων, καὶ πολλῆς δεομένων χειρὸς τε καὶ βοηθείας, ἀμελοῦντας ἡμεῖς τοῦ εἰς ἐκεῖνα δαπανᾶν προθύμως, καὶ διορθοῦσθαι ταῦτα, καὶ συνιστᾶν, ἐπὶ τὸ καινουργεῖν ἴδια κατὰ πολλὴν φερόμεθα τὴν ὁρμὴν, ἵνα μὴ μόνον ὀνόματος ἀπολαύοιμεν καινοῦ, ἀλλὰ καὶ καθαρῶς φαίνοι-

P. 116 το καὶ ἀποτεταγμένον ἢ τὸ ἡμέτερον, ὡς καὶ τίθεσθαι τὰ ὀνόματα ἡμῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν, κατὰ τὸν προφήτην φάναι τὸν θεῖον. διὰ τοῦτο καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐγτολῶν ὑμᾶς διεγείροντες, καὶ τῆς θεομισοῦς ταύτης φιλοδοξίας τὸ κακὸν ἐκκόπτειν βουλόμενοι, καὶ σπουδάζοντες, ὅπερ ἂν ἀγαθὸν ποιῶ- 20 μιν, διὰ Θεὸν μόνον ποιεῖν, καὶ μὴ συνάπτειν τούτῳ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἀρέσκειαν, ἵνα μὴ τῆς ἀντιμισθίας πάντως τῆς παρ'

15. κenoῦ. 18. Χριστ.] Κυρίου.

cum facilitate facere licet, et condendis indicatis incumbant; quo pacto quis existimare queat, bonum hoc non cum aliquo vitio coniunctum, ac dicere non debeat, herbas noxias esse tritico permistas? immo vero, qui fieri possit, ut non dicat amorem Dei, rerumque divinarum, ad vanae gloriae praetextum usurpari? quo tales scilicet conspicui sint omnibus dum bonum aliquod faciunt, quasi non satis sit eis, si solos in hoc tempore praesentes virtutis eius, quam colunt, testes habeant, sed etiam ad posteros hanc non ignotam esse velint. Et quinam sunt, qui haec faciunt? christiani. Vaeh! illi scilicet, qui iussi sunt in peragendis rebus bonis id operam dare, ut omnino lateant. Et quonam modo quispiam non hoc esse manifestum existimet, ac plus quam exploratum; quo monasteriis infinitis existentibus aliis, quae laesa diuturnitate temporis labascunt, nos in ea sumtus animo prompto facere negligentes, ut instaurentur et conserventur, ad novas exstructiones propriorum monasteriorum magno impetu feramur; ut non modo nomine vano fruamur, sed etiam id, quod nostrum est, liquido conspicuum sit et ab aliis secretum; adeo quidem, ut etiam nomina nostra terris imponamus, ut verbis divini vatis utamur. Quapropter et ad implenda Christi mandata vos excitantes, et vitium ambitionis huius exosae Deo excindere volentes, et studiose in hoc incumbentes, ut quidquid boni facimus, Dei solius causa faciamus, et cum eo studium placendi hominibus non coniungamus, ne remuneratione ab ipso proficiente prorsus exci-

αὐτοῦ διαπλῖπτωμεν (ἀπέχειν γὰρ ἤδη τοὺς τοιοῦτους ὁ θεῖος λόγος φησὶ τὸν μισθὸν) κελεύομεν τοὺς εὐσεβεῖν βουλομένους, καὶ χρησιμότητος καὶ φιλανθρωπίας ἔργα ἀνύειν, ἀκολούθως τῇ τοῦ Χριστοῦ πορεύεσθαι ἐντολῇ, καὶ πωλοῦντας τὰ ἐπάρχοντα 5 διδόναι πένησιν. οὕτως γὰρ περιττοὺς ἡμᾶς εἶναι καὶ φιλοδαπάνους περὶ τὸν ἔλεον βούλεται, ὡς μὴ μόνον ὧν ἔχομεν χρημάτων τοῖς χρῆζουσι κοινωρεῖν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα δαπανήσαντας ἐπὶ τὴν πρῶσιν ἐτοιμῶς χωρεῖν τῶν κτήσεων. εἰ δέ τινες οὕτως εἰσὶ φιλόκαλοι καὶ μεγαλοῦργοι (κυλοῦμεν γὰρ οὕτως αὐτῶν τὸ φιλό- 10 τιμον), ὡς καὶ μοναστήρια συνιστᾶν βούλεσθαι, ξενωνάς τε καὶ γηρωκομεῖα, ὁ κωλύσων οὐδεὶς. ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ τῶν ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου γεγενημένων κεκμήκασιν ἤδη, καθάπερ εἴρηται, καὶ πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι σχεδὸν περιέστησαν, ἐκείνων οὗτοι ἐπιμελίσθωσαν, καὶ διδόντων χεῖρα κειμένοις, καὶ περὶ αὐτὰ δεικνύ- 15 τωσαν τὸ φιλόθεον. ἕως δ' ἂν τῶν προλαβόντων οὕτως ἐχόντων αὐτοὶ παρορῶντες, καὶ ὡσπερ ἐπ' αὐτὰ μύοντες, καὶ εὐαγγελικῶς εἰπεῖν ἀντιπαρερχόμενοι, πρὸς καινῶν ἐτέρων οἰκοδομίας κατατείνονται, οὗτ' ἐπαινέσω τὸ πρῶγμα, οὐτε μὴν τὸ παράπαν ἐάσω γίνεσθαι; οὐδὲν ἕτερον ἢ κεγῆς ἔρωτα δόξης, καὶ μανίαν 20 περὶ αὐτὴν ὠμολογημένην καὶ εἰδῶς τοῦτο καὶ ὀνομάζων. ἐπιμελεῖσθαι δὲ τῶν προλαβόντων καὶ βοηθείας δεομένων κελεύομεν, οὐκ ἀγροὺς παρέχοντας, οὐδὲ τόπους δὴ τινας, καὶ οἰκοδομὰς (ικανὰ γὰρ τὰ φθάσαντα καὶ ἄπερ ἔχοντες τυγχάνουσιν ἐξ ἀρχῆς),

7. αὐτά. 17. παρερχόμενοι.

damus, quum Dei verbum habere iam tales mercedem suam tradat: praecipimus, ut qui pietatem colere volunt, et opera benignitatis ac humanitatis perficere, secundum Christi mandatum incedant, facultates suas distrahant ac pauperibus largiantur. Is enim adeo nos esse vult in exercenda misericordia superfluos et prodigos, ut non modo quas habemus pecunias egenibus communicemus: verum etiam his expensis, ad possessionum distractionem animis promptis accedamus. Si qui vero virtutis adeo studiosi sunt et magnifici (sic enim horum hominum ambitionem appellare lubet), ut monasteria; xenodochia, gerocomia construere velint, qui hoc prohibitorum sit, nullus est. Sed quoniam pleraque illorum, quae facta sunt a multo tempore, iam nutantia deficiunt, uti dictum, propeque redacta sunt in nihilum: his illi curam adhibeant, his manum iacentibus admoveant, in his suum erga Deum studium declarent. Donec vero illi monasteria priora in hunc modum affecta negligentes, quasique ad ea comiventes, et evangelico more loquendo, ex adverso praetereuntes ad aliorum novorum aedificationes contendunt: equidem nec institutum hoc laudabo, nec omnino rem fieri permittam; quum nihil aliud et esse norim hoc et appellem, quam vanae desiderium gloriae, dubioque procul insanam huius cupiditatem. Iubemus autem, ut curam priorum et opis indigentium suscipiant, non agros eis donando, nec loca quaedam et aedificia; (quippe iam ante data sufficiunt et quae ab

ἀλλ' ἡμελημένα ταῦτα, καὶ ἀκαμῆ, καὶ ἀνέργαστα δι' ἀπο-
ρίαν κείμενα χρημάτων, ἐκείνοι τοὺς ἀγροὺς, οὓς ἔχουσι, καὶ
τοὺς τόπους ἀπεμπολοῦντες πρὸς οὓς τῶν κοσμητῶν βούλονται,
προνοίας αὐτὰ τῆς προσηκούσης καταξιούτωσαν, οἰκίας παρ-
χοντες, βόας, ποιμνία, τᾶλλα, ὅσα ἕτερα τῶν κτηνῶν. εἰ γὰρ 5
αὐτοὺς ἐκείνους, οὓς ἔχομεν, ἀγροὺς καὶ τόπους παράσχοιμεν,
ἐπεὶ τὰ τῶν οἰκῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ὁ νόμος εἴργει πιπράσκει-

P. 117 σθαι, εἰς ταῦτόν ἤξομεν τῷ προτέρῳ, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ
πεπονηκῆτα καταλείβομεν ἀθεράπευτα, χρημάτων οὐκ ὄντων,
οὐδὲ τῆς χειρὸς ἐχούσης τι τῶν προεστηκότων καὶ δυναμένης. 10
ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν μηδεὶ ἐξέστω μὴ ἀγροὺς, μὴ τόπους μοναστη-
ρίοις, ἢ γηρωκομείοις, ἢ ξενῶσιν ὀπωσοῦν παραπέμπειν, ἀλλ'
οὐδὲ μητροπόλεσιν, ἢ ἐπισκοπείοις. οὐδὲ γὰρ οὐδὲν ἐκείνους λυσι-
τελεῖ. εἰ δὲ τίνα τῶν φθασάντων εὐαγῶν οἰκῶν, ἢ μοναστηρίων,
τοιαύτης φασίλης ἔτυχόν τινος χειρὸς καὶ προνοίας, ὡς ἔρημα 15
τόπων καταλείψθαι, τούτων γνώμη βασιλικῆ καὶ δοκιμασία ἢ
τῶν ἀρχόντων κτήσις οὐ κωλυθήσεται. κελλία δὲ, καὶ τὰς κα-
λουμένας λαύρας, ἐν ἐρήμοις οἰκοδομεῖν, μὴ πρὸς κτήσεσι καὶ
ἀγροῖς ἑτέροις ἐκτεινομένας, ἀλλὰ τῇ περιοχῇ μόνῃ τῇ ἰδίᾳ ὀρι-
ζομένας, τοσοῦτω τοὺς βουλομένους οὐκ εἴργομεν, ὅσῳ καὶ δι' 20
ἐπαίνου μᾶλλον τὸ πρᾶγμα τίθεμεν.

Ταῦτα παραινῶν ἐγὼ καὶ νομεθετῶν οἶδ' ὅτι τοῖς πολλοῖς

10. προσήκοντων al. 15. ἐτυχε χειρός. 16. τούτοις. 18. πρὸς
κτήσεις καὶ ἀγροὺς ἑτέρους.

Initio possident) sed haec neglecta, nec elaborata, et inculta propter opum defectum iacentia, quibusvis mundanis vendendo fundos et loca quae possident, conveniente cura provisioneque dignentur, servos eis et mancipia suppeditantes, et boves, et greges, et alia, quae iumentorum numero continentur. Nam si eos ipsos fundos, eaque loca, quae habemus, eis largiamur; quandoquidem bona religiosarum domuum et ecclesiarum distrabi lex prohibet, in idem cum priore incommodum incurremus, et male affecta ruinosaque relinquemus inculta et opis expertia, quum pecuniae non adsint, nec ea mannae, quae aliquid eorum habeat, quae requiruntur, et praestare quidpiam possit. Itaque ab hoc tempore nemini liceat nec fundos agrosve, nec loca monasteriis, aut geroconiis, aut xenonibus quocumque modo transmittere; adeoque nec alicui metropoli, vel episcopatu. Nec enim haec illis quidquam conducunt. Si vero quaequam ex factis iam ante religionis domibus, aut monasteriis, tam ignavam nacta sunt manum et curam, ut expertia fundorum relicta sint: ea non impediuntur, quo minus de Imperatoris sententia et approbatione sibi comparent, quantum satis est. A cellis vero et lauris, quas vocant, in locis desertis exstruendis, ut ad possessiones ac fundos alios non porrigantur, sed complexu dumtaxat suo terminentur, tantum abest, ut eos arceamus, qui facere id volunt, ut etiam in laude potius eam rem ponamus.

Haec praecipiens equidem, et sanciens, sat scio futurum, ut plerisque

μὲν καὶ φορτικὰ λέγειν δόξω, καὶ πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἀπέδοντα· ὧν οὐδὲν ἔμοι μέλον, εἴπερ ἀρέσκειν, κατὰ [τὸν] Παῦλον, οὐκ ἀνθρώποις, ἀλλὰ Θεῷ βούλομαι τοῖς δὲ νοῦν ἔχουσι καὶ φρένας, καὶ μὴ ἐξ ἐπιπολῆς ὄρεῖν ἡσκημένοις, ὡς τὸ προσπεσοῦν ἀπλῶς ταραχὴν αὐτῶν ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, ἀλλὰ προσωτέρω χωροῦσι, καὶ συνορεῖν βάθος πραγμάτων δυναμένοις, καὶ λυσιτελῆ δόξομεν καὶ ὠφέλιμα τοῖς τε κατὰ Θεὸν ζῶσι καὶ τῷ κοινῷ παντὶ φθέγγασθαι.

 Ν Ε Α Ρ Α Β'.

Περὶ τῶν ἀπερπολησάντων στρατιωτῶν τόπους αὐτῶν, εἶτα τούτους ἐπιζητούντων.

Ἀνήγαγεν ὁ πρωτοσπαθάριος Βασίλειος, ὃ ἐπὶ τῶν δεήσεων, Tom. II.
P. 168.
 10 ὅτι τόπους ἀναλαμβάνομένους ἀναργύρως ἀποδίδωσι τοῖς στρατιώταις, διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς κείνοις εὐρεθῆναι αὐτοὺς στρατευθέντας· καὶ ἐδείξατο, ὅτι τοῦτο δυσχερὲς εἶναι δοκεῖ, τὸ μὴ ἔχειν ἐξουσίαν τινα, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ τοπιῶν ἀλλαγῶν P. 169
 15 διακιπράσκειν, οἷας ἂν καὶ ὄσης δεσπόζει περιουσίας. διὰ ταῦτα
 15 μέχρι μὲν τοῦ νῦν ἐπὶ τοῖς διαπωλήσασι στρατιώταις τόπους αὐτῶν τοιαύτην βουλόμεθα νομοθεσίαν κρατεῖν, ὥστε τῷ στρατιώτῃ

2. μέλλον. ἀρεῖσαι.

molesta graviaque dicere videar, et ab ipsorum iudicio discrepantia: sed eorum mihi non erit habenda ratio, siquidem secundum Paulum non hominibus sed Deo placere velim. At mente ac intelligentia praeditis, et ad suffectis ad res non ita de superficie inspiciendas, ut quidquid semel obtulerit, simpliciter eorum animo perturbationem afferat, sed ulterius penetrantibus ac rerum profunditatem intueri valentibus non solum expedientia videbimur, sed etiam utilia tam secundum Deum viventibus, quam reipublicae toti, protulisse.

 NOVELLA II.

De militibus, qui fundos suos distraxerunt, eosque deinceps repetunt.

Retulit nobis Basilius ille Protospatharius et praefectus, se fundos, qui recipiuntur a possessoribus, absque pretii refusione militibus reddere: propterea, quod deprehensum sit, eos in illis ipsis militiae functiones obitae: simulque monstravit, rem videre difficilem ac molestam, quod aliquis potestatem non habeat, ex fundis suis aliquid alibi distrahendi, cuiuscumque tandem, et quanticumque patrimonii sit dominus. Quapropter ad hoc usque tempus in militibus, qui fundos suos vendiderunt, huiusmodi legem

τεσσάρων λιτρῶν ἀκίνητον περιουσίαν εὐπροσόδου ἀφορρίζεσθαι λόγῳ τῆς στρατείας αὐτοῦ, καὶ εἰ ταύτην ἔχων εὐρεθῆ ἄλλαχού διακωλήσει τόπον ἕτερον αὐτοῦ, εἴτα νῦν ἐπιζητῶν· ἵνα γένηται μὲν ἐν προτιμήσει τοῦτο ἀπολαβεῖν, πλὴν μὴ ἀναργύρως, ἀλλὰ τῆ τοῦ δικαίου καταβολῆ τιμήματος. εἰ δὲ μέρος τι τῶν τεσσάρων λιτρῶν τῆς ἀκίνητου εὐπροσόδου ὑπάρξεως διεπώλησε, τὸ τοιοῦτον ἀναργύρως ἀπολαμβάνειν.

Ἐκ τῶν κλιβανοφόρων καὶ ἐπιλωρικοφόρων κίνησιν ἔλαβε, διακελευόμεθα, μὴ ἔχειν ἐπ' ἀδείας μηδένα ἄπλῶς στρατιώτην, ἀλλαχοῦ διαπιπράσκων ἀπὸ τούτου ἀκίνητον 10 ὕπαρξιν, εἰ μὴ ἐπέκεινα ἔχει ἢ λιτρῶν ἀκίνητον εὐπροσόδου περιουσίαν· ἀλλ' εἴ τι μὲν ἐκ τῆς εἰς τὴν συγκεφαλαιουμένης ποσότητος τοιαύτης ὑπάρξεως ἀπεμώλησεν, ἵνα ἀναλαμβάνη ἀναργύρως· εἴ τι δὲ ἐπέκεινα ταύτης ἔχων, τῶν δεκάδεκα λιτρῶν δηλονότι, διεπώλησεν, εἴτα τοῦτο ἐπιζητεῖ· μὴ ἀναργύρως 15 ἀπολαμβάνειν, ἀλλὰ τὸ προσήκον ἐπιδητῶν τμήμα.

Ν Ε Α Ρ Α Γ'.

Περὶ Ἀρμενικῶν τόπων, καὶ φρονετῶν.

α'. Θεσπιζομεν, ὅσοι τῶν Ἀρμενικῶν στρατιωτῶν ἀναχωρησάντων τριετία ἀλλαχοῦ πεποιήκασιν, ἂν ἐδόθησαν οἱ τούτων

valere volumus, ut militi res soli quatuor librarum et fertilis militiae suae nomine assignetur; quam si retinens compertus fuerit alibi fundum quemdam alium suum distraxisse, quam deinde repetat: praelationis quidem ius habeat in eo recipiendo, verum non absque nummorum refusione, sed iusta pretii solutione interveniente. Sin partem aliquam constituti in re soli patrimonii fertilis, et aestimationem illarum quatuor librarum habentis, distraxerit: eam pretio non refuso recipiat.

Verum ex hoc tempore, quoniam clibanophori et loricati vigorem suum obtinuerunt, praecipimus, ne simpliciter quisquam militum licentiam habeat, ex hoc tempore constitutum in re soli patrimonium alibi distrahendi, nisi praeter illud etiam aliud duodecim librarum in re soli constitutum fertile patrimonium habeat, de quo patrimonio summam eiusmodi conficiens, si quid distraxerit, nullo refuso pretio recipiat; sin aliquid ultra hoc possidens, quod duodecim videlicet librarum est, distraxerit, idque postea repetat: non absque nummorum refusione recipiat, sed pretio convenienti soluto.

NOVELLA III.

De fundis Armenicis, et homicidarum.

1. Sancimus, ut quotquot ex Armenicis militibus, qui sese subduxerunt, alibi triennium exegerint, si dati fuerint eorum fundi vel confugia, vel mili-

τόποι ἢ πρόσφυξιν, εἴτε ἀριστεύσασι στρατιώταις, ἢ καὶ ἄρχουσι θεματικοῖς καὶ ταγματικοῖς, εἴτε στρατηγοῖς ἀνδραγαθήσασιν, ἢ καὶ ἑτέροις διὰ κοινωφελεῖς δουλείας, μὴ ἔχοιεν ἐπ' ἀδείας μετὰ τριετῆ χρόνον ἐπαναστρέφοντας τοὺς Ἀρμενίους ἐπιζητεῖν **Β** αὐτούς.

β'. Ὅσοι ἐκ τῶν πεφευγόντων Ἀρμενίων τόποι διὰ χάριν ἢ προσπάθειαν ἐπεδόθησαν εἴτε βασιλικοῖς οἴκοις, ἢ εὐαγείαις, ἢ μοναστηρίοις, ἢ ἄρχουσι, μὴ μόνον ὑποστρέφοντες, εἰ τριετία διῆλθεν, ἀλλὰ καὶ οἱ τούτων κληρονόμοι ἔνδοθεν τριακονταετίας **10** ἐπανελθόντες ἀναλαμβάνετωσαν τοὺς αὐτῶν τόπους. κἂν λιβέλλους ἐποπτῶν καὶ χρυσόβουλλα ἐπιφέρωνται οἱ τούτους εἰληφότες, ἀντ' οὐδενὸς κελεύομεν λογίζεσθαι.

γ'. Ὅσαι γεγόνασιν ἀνταλλαγᾶι στρατιωτικῶν τόπων, οἱ μὲν στρατιῶται ἐχέτωσαν τὰ ἴδια· οἱ δὲ ἀνταλλάζοντες δεηθήτωσαν **15** βασιλέως, ἐπιζητοῦντες τὰ αὐτῶν. εἰ δὲ βελτιώσεις πεποιήκασιν **P. 107** ἐν αὐτοῖς, εἰ μὲν χρειώδεις εἰσιν, οἷον μυλοστάσιμ, ἀχυρῶνες, οἰκήματα μὴ πολυτελῆ, ἀλλ' ἄρμόζοντα στρατιώταις· ὑπὲρ τῶν τοιούτων χρῆ παρέχειν τοὺς ἀπολαμβάνοντας τοὺς τόπους τὰς ἀναλογούσας τιμὰς. εἰ δὲ πρὸς κάλλος μόνον ἀφορῶσι, τῶν τοιούτων **20** δεῖ τὴν ὕλην μόνην τοὺς κτίσαντας ἀναλαμβάνειν, τοῦ πρωτοτύπου σωζομένου.

δ'. Ὅσοι τῶν Ἀρμενίων ἠτόμοδλησαν πρὸς Συρίην, οὗτοι μὴ πρὸ τῆς τριετίας μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸ χρόνου ἑνὸς ὑποστρέ-

8. μὴ ἔχειν αἰ.

tibus, qui se gessere fortiter, vel provincialibus aut legionariis magistratibus, vel ducibus, quorum virtus enituit, vel aliis, ob utiles publice servitutes: elapso triennio revertentes nullo modo facultatem habeant, eos fundos repetendi.

2. Quotquot fundi Armeniorum, qui profugerunt, ex gratia vel affectione quadam attributi sunt vel augustis, vel religiosis domibus, vel monasteriis, vel magistratibus: eos fundos non ipsi tantum elapso triennio redeuntes, sed et heredes eorum intra trigesimum annum reversi recipiant. Ac tametsi libellos inspectorum et aureas bullas proferant, qui eos acciperunt; tamen id pro nihilo duci iubemus.

3. Quotquot factae fuerint fundorum militarium permutaciones, sua quidem bona retineant milites; at ii, qui cum iis permutarunt oblati principi precibus, itidem sua reposcant. Quod si melioraciones in eis quasdam fecerunt, siquidem illae sunt utiles, puta si molae, palcaria, nec pretiosa, sed convenientia militibus aedificia: pro iis debent illi, qui fundos recipiunt, pretia iuste respondentia praestare. Sin ad pulchritudinem tantum spectant, eorum solam materiam recipiant, qui aedificarunt, villa principali salva.

4. Quotquot Armeniorum in Syriam transfugerunt, ii non tantum ante triennium, sed et ante spatium unius anni redeuntes fundos suos

φροντες μὴ τοὺς ἰδίους ἀπολαμβανέτωσαν τόπους, ἀλλὰ γινέσθαι ἢ πρόνοια τούτων διὰ παροχής ἐτέρων τοπίων.

ε'. Τὸν ἐργασάμενον μισοφρονίαν στρατιώτην τιμωρεῖσθαι κατὰ τὸν νόμον κελεύομεν· τὴν δὲ τῆς στρατείας αὐτοῦ γῆν μὴ ἐπιδιδόναι εἰς παραμυθίαν τοῖς τοῦ φρονουθέντος ἰδίοις καὶ συγγενέσιν, ἀλλ' ἐκείνους μὲν διὰ τινων κινητῶν παραμυθεῖσθαι· τὴν δὲ ἀκίνητον ὑπαρξιν εἰς στάσις τῆς στρατείας συντηρεῖν. εἰ δὲ μὴ κινητὰ πράγματα εἶεν, καὶ οὕτως μὲν ὑποκεῖσθαι τοὺς τοῦ πεφρονουκότος συγγενεῖς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνηκόντων εἰς παραμυθίαν τῶν τοῦ ἀνηρημένου συγγενῶν· οἱ δὲ τῆς στρατείας αὐτοῦ τόποι μὴ ἐκποιεῖσθωσαν. εἰ δὲ καὶ πάντες ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τῷ τοῦ φόνου ἐνέχονται μύσει, οὗτοι τὰς προσηκούσας ἕκαστος παρὰ τοῦ νόμου ποινὰς ὑποδεχέσθωσαν· οἱ δὲ τῆς στρατείας τόποι ἀλλαχοῦ μὴ παραπεμπέσθωσαν. ἀλλὰ κἄν μή τις ὑπολεψθῆ κληρονόμος, ὃ τὴν στρατείαν ὑπελθεῖν μέλλων, ἕτερος τοῦς τόπους ἀναλαμβάνετω.

Ν Ε Α Ρ Α Δ.

Περὶ προτιμῆσεως, καὶ περὶ τοῦ ἐξωνεῖσθαι δυνατοῦς ἀπὸ δυνατῶν.

α'. Θεσπιζομεν τὴν παρὰ τῶν προβεβασιλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διενεργεῖν, καὶ ταύτην ἐπικυροῦμεν ἐν ἅπασι,

15. ἕτερος τοῦς τόπους ἀναλαμβάνων ὑπηρετεῖτω τῇ στρατείᾳ.

minime recipiant: sed iis ita prospiciatur, ut illorum loco fundos alios habeant.

5. Militem, qui homicidium perpetravit, secundum legem punire iubemus. At vero terram militiae ipsius minime necessariis et cognatis interfecti solatii causa volumus attribui: sed eorum consolatio de quibusdam mobilibus fiat, et bona constituta in rebus soli ad militiae stationem reserventur. Quod si nullae res mobiles exstent, nihilominus eius cognati, qui caedem admisit, obligati sint ea solvere, quae ad solamen cognatorum interfecti pertinent, at ipsius militiae loca nequaquam alienentur. Quod si omnes ex una eademque domo perpetratae caedis scelere tenentur, meritas eorum quilibet ex lege poenas subeat: verum militiae fundi alio non transmittantur. Quin etiam si nullus superstes fuerit heres, qui militiam subiturus sit, alius quispian fundos ad se recipiat.

NOVELLA IV.

De iure praelationis, et quod potentes a potentibus emere debeant.

1. Sancimus, ut lex ab iis lata principibus, qui nos in imperio praecessere, ceu rata valeat, eamque confirmamus in omnibus, excepto quod

πλὴν κατὰ τοῦτο μόνον ἀργεῖν αὐτὴν παρακελευόμεθα, ἵνα μὴ προτιμῶνται οἱ πένητες εἰς τὸ ἀπεμπολούμενον κτήμα τῶν δυνατῶν, μήτε ἕξ δημοτελείας, μήτε ἕξ ἀνακοινώσεως, κἄν τε στρατιῶται, κἄν τε πολιτικοὶ ἐφευρίσκονται· ἀλλὰ τὴν τούτου πάλιν δεσποτείαν διαδέχεσθαι ἀρχοντικὸν πρόσωπον, τὸ πρὸς ἀνάπανσιν δηλονότι καὶ ὠφελειαν τῶν συμπαρακειμένων ἐν τούτῳ πενήτων ἀναφαινόμενον.

β. Ὅπερ καὶ μετὰ τὸ δεσπόσαι τοῦ κτήματος παραβλάπτειν τοὺς γειτονοῦντας κατανοούμενον, ὡς βίαιον καὶ κακὸν μὴ μόνον ἀπὸ τῆς ἐπικτήσεως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν γονικῶν ἐκδιώκεσθαι κελούμεν. καὶ τοὺς μὲν δυνατοὺς ἐκ δυνατῶν μόνον ποιεῖσθαι τὰς ἕξωνήσεις βουλόμεθα, τοὺς δὲ στρατιώτας καὶ πένητας ἐκ τῶν τὴν ὁμοίαν τάξιν λαχόντων αὐτοῖς. καὶ ὡς περ τούτους ἐκωλύσαμεν τοῦ μὴ ἕξωνεῖσθαι τὰ τῶν δυνατῶν, οὕτως πάλιν ἐκείνους 15 ἀπείργομεν τοῦ μὴ ἐκ πενήτων τε καὶ στρατιωτῶν ἀπόρων ποιεῖσθαι τὰς ἕξωνήσεις, μηδὲ τὴν δημοτέλειαν ἢ ἀνακοίνωσιν προβάλλεσθαι εἰς δικαίωσιν, πρὸς ἅπαντας τὴν νομοθεσίαν ποιούμενοι. P. 171

ΝΕΑΡΑ Ε΄.

Περὶ οἰκημάτων.

Ἐπειδήπερ τινὲς τῶν κεκωλυμένων ἀπὸ τῶν νεαρῶν νομοθεσιῶν ἕξωνεῖσθαι καὶ πλατύνεσθαι προσώπων ἔτυχον ἐκ γονικῆς

5. διευδέχεται α1.

hac dumtaxat in parte iubeamus illam cessare, ne pauperes ad possessionem potentiorum, quae distrahitur, ius praelationis habeant, nec propter eiusdem tributi praestationem, non consortii causa, sive milites, sive municipes esse reperiantur: sed rursus in dominium illius persona proceris alicuius succedat, quae ad quietem et utilitatem pauperum, ei praedio vicinorum, semet offerat.

2. Eam personam si postea, quam praedium acquisivit, damnum dare vicinis intelligatur: veluti violentam et improbam, non hoc dumtaxat acquisito praedio, verum etiam patritis expelli iubemus. Ac potentiores quidem cum solis potentioribus emtiones instituere volumus, itidemque milites et pauperes cum iis, qui sortis eiusdem cum ipsis sunt. Atque uti prohibuimus, ne hi praedia potentiorum emant: ita rursus illos arcemus, ne cum pauperibus et militibus contrahant, neve census eiusdem praestatio, vel consortii ius allegetur, quam quidem legem universis ferimus.

NOVELLA V.

De aedificiis sive villis.

Quoniam personae quaedam ex earum numero, quae per novellas constitutiones prohibentur emtiones instituere, praediaque dilatate, de pat-

κληροδοσίας ἀκίνητον κτήσιν ἐν χωρίοις ἢ ἀγριδίοις εἰληφότες, ἔξωνήσαντο δὲ μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῶν συγχωριτῶν αὐτῶν σμικρὰ τινα καὶ ὀλιγοστὰ τόπια, ἐν οἷς οἰκήματα πολὺτίμα καὶ ἀπειρομεγέθη ἰδεύμαντο, πλείστα εἰς ἀνοικοδομήν αὐτῶν καταβαλλόμενοι· δεῖν ᾤθηθημεν μὴ διὰ τὰ σμικρὰ ταῦτα καὶ ὀλιγοστὰ τόπια 5 καταστρέφεσθαι τὰς ἐπ' αὐτοῖς δομηθείσας ἀπειρομεγέθεις καὶ πολυτίμους οἰκίας, ἀλλ' ἀντὶ τῶν πεπραμένων τοπίων λαμβάνειν μὲν τοὺς πεπρακότας, εἶπερ ἐν τοῖς ζώσιν εἰσὶν, ἢ μὴ ὄντων αὐτῶν, τοὺς τούτων κληρονόμους ἢ συγκληρονόμους, διπλαῶν τὸ ποσὸν τοῦ καταβληθέντος τιμήματος, ἢ γῆν διπλασίονα, τῆς 10 αὐτῆς τῶν πεπραμένων ποιότητος καὶ ποσότητος οὖσαν· καὶ μὴ ἀποστερεῖσθαι τοὺς ἡγορακότας τῶν ἰδίων ἐμπονημάτων.

ΝΕΑΡΑ ε΄,

βοηθοῦσα τοῖς ἐξωνησαμένοις πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνδείας.

Ἐπεὶ ἡ τῶν τεσσαράκοντα χρόνων παραδρομῇ, ἀνεγκλήτος μὲν καὶ ἀνεπιφωνήτος παραδραμοῦσα, τὸ δίκαιον ἐπεβράβευε τοῖς τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν προσκτηθέντα κατέχουσι, περικοπτομένη δὲ διὰ 15 τῶν ἐπιφωνήσεων, καὶ ἀναποδίξουσα, καὶ τοὺς πρὸ τῆς ἐνδείας τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους ἐβύρυνε, καὶ ἀποστερεῖσθαι τούτων

13. ἀνεγκλήτως μὲν καὶ ἀνεπιφωνήτως.

haereditate possessionem quamdam in rebus soli constitutam, videlicet in fundis aut agris, adeptae; postea perexigua minutaque loca quaedam a vicaneis emerunt, in quibus pretiosas et immensae magnitudinis villas exstruxerunt, plurimis in earum structuram expensis: minime committendum putavimus, ut propter ista ex exigua minutaque loca villae magnitudinis infinitae ac pretiosae, quae in eis exstructae sunt, diruantur: sed pro locis distractis venditores, siquidem adhuc superstites sunt, aut ipsis non exstantibus, eorum haeredes vel cohaeredes, duplam soluti pretii summam accipiant, aut duplum terrae, quae tum qualitate, tum quantitate terram venditam aequet: nec suis expensis emtores, quas ad res ornandas et pretiosiores reddendas contulerunt, fraudentur.

NOVELLA VI,

quae subvenit iis, qui ante penuriae tempus emerunt.

Quandoquidem annorum quadraginta spatium, quod citra querelam et attestatione nulla interveniente transcurrit, possessoribus eorum praediorum, quae a militibus emta sunt, ius suum tribuit; idemque si per attestationes interrumpatur, ac non procedat, etiam illos, qui ante penuriae tempus acquirere praedia, saepe numero gravavit, et iis ut fraudarentur, effecit; dum nullo

ἐπολεῖ πολλὰκις, ἀδιαφόρως ἐνεργουμένη· διοριζόμεθα, τοὺς καλῇ πίστει πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνδείας εὐρισκομένους ποιῆσαι τὴν ἐπίκτησιν ἀπὸ στρατιωτῶν καὶ πολιτικῶν, ἀμερίμνως διάγειν, καὶ μὴ ἐνεργεῖν τὴν τεσσαρακονταετίαν, καὶ ἐν τούτῳ ἀναποδίσκουσαν ἐξ ἐπιφωνήσεως· μηδὲ τὸ καθόλον παρασαλεύεσθαι καὶ μετακινεῖσθαι τὴν δεσποτείαν αὐτῶν, εἰ μὴ εἰς μόνους τοὺς ἐξ ἀρπαγῆς τὰς ἐπικτήσεις ποιησαμένους, καὶ ἐκ βιαίας νομῆς, καὶ κακῆς πίστεως, ὡς ἐπιπηδῶντας τοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ τοῦ πλείονος ἔφριεμένους.

adhibito discrimine vim suam obtinere permittitur: statuimus, ut qui bona fide ante penuriae tempus comparasse quid a militibus et municipibus comperiuntur, securi sint, neve spatium annorum quadraginta vim habeat, ut hac etiam in parte per attestationem praepediatur: nec in universum proprietates et dominium eorum labefactetur et transferatur: nisi tantum in illis, qui ex rapina violentaque possessione ac mala fide praedia quaedam acquisiverunt, veluti qui res alienas invadant, et ex avaritia pluribus inhiant.

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ Η ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

PHILOPATRIS SEU QUI DOCETUR DIALOGUS.

ΤΡΙΕΦΩΝ, ΚΡΙΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΛΛΑΟΣ.

- Tom. III (α΄.) ΤΡΙΕΦ. *Τ*ι τοῦτο, ὦ Κριτία; ὄλον σεαντὸν ἠλλοίωσας, P. 584 καὶ τὰς ὀφρῦς κάτω συννένευκας, μύχιον δὲ βυσσοδομεύεις, ἄνω καὶ κάτω περιπολῶν, κερδαλεόφρονι ἰοικῶς, κατὰ τὸν ποιητὴν, P. 585 ὡχρός τέ σε εἶλε παρειάς. μή πον τρικάρηγον τεθέασαι; ἢ Ἐκάτην ἐξ ἕδου ἐληλυθυῖαν; ἢ καὶ τινι θεῶν ἐκ προνοίας συνήντησας; οὐδέπω γάρ σε τοιαῦτα εἰκὸς παθεῖν, εἰ καὶ αὐτὸν ἠηκόεις, οἶμαι, τὸν κόσμον κλυσθῆναι, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Δευκαλίωτος. σοὶ λέγω, ὦ καλὲ Κριτία, οὐκ αἴεις ἐμοῦ ἐπιβοωμένον τὰ πολλὰ, καὶ ἐς βραχὺ γειτνιάσαντος; δυσχεραίνεις καθ' ἡμῶν, ἢ ἐκκεκώφωσαι, ἢ καὶ τῆς χειρὸς παλαιστήσοντα ~~ἐπιμένεις;~~

Paginae ad marginem adscriptae editionem Reitzii designant, unde hunc dialogum et quae ei subiunctae sunt annotationes desumimus. ΤΡΙΕΦ.] Sic Par. Τρισφώντος etc. Bas. 1. 2. om. cett. 2. συνένευκας edd. priores. βυσσοδομεύεις] βυσσοδομεύων C. Nil mutat ed. Flor.

(I.) ΤΡΙΕΦΗ. Quid hoc rei est, Critia? totum te mutasti. Supercilliis deorsum contractis profundas volvis sub pectore curas, sursumque et deorsum vagatus animos sub vulpe latentes, ut est in Poëta, videris circumferre, oraque pallor occupat. Num Cerberum vidisti, aut Hecaten ex inferis ascendentem, an consilio cum Deorum aliquo una fuisti? Neque enim adeo te affici par, puto, erat, si vel mundum, ut quondam sub Deucalione, eluvie totum peritulum audivisses. Tecum loquor, o pulcher Critia, non audis multum tibi inclamantem, et prope iam te consistentem? Iraane aliquas adversum nos geris? obmutuisti? an expectas dum iniecta te manu impellam?

KRIT. Ὡ Τριεφῶν, μέγαν τινὰ καὶ ἠπορημένον λόγον ἀκήκοα, καὶ
πολλαῖς ὁδοῖς διενειλημμένον, καὶ ἔτι ἀναπεμπάζω τοὺς ὕθλους,
καὶ τὰς ἀκοὰς ἀποφράττω, μὴ που ἔτι ἀκούσασι ταῦτα, καὶ P. 586
ἀποψύξω ἔκμανεις, καὶ μῦθος τοῖς ποιηταῖς γενήσομαι, ὡς καὶ
5 Νιόβη τὸ πρῖν. ἀλλὰ κατὰ κρημνὸν ᾠδοῦμένη ἂν ἐπὶ κεφα-
λῆς σκοτοδινήσας, εἰ μὴ ἐπέκραξάς μοι, ὦ τῶν, καὶ τὸ τοῦ
Κλειομβρότου πῆδημα τοῦ Ἀμβρακιώτου ἐμυθείθῃ ἐπ' ἔμοι.
(β.) **ΤΡΙΕΦ.** Ἡράκλεις, τῶν Θανμασίων ἐκείνων φασμάτων,
ἢ ἀκουσμάτων, ὑπερ Κριτίαν ἐξέπληξαν. πόσοι γὰρ ἐμβρόντητοι
10 ποιηταί, καὶ τερατολογίαι φιλοσόφων, οὐκ ἐξέπληξάν σου τὴν
διάνοιαν, ἀλλὰ λῆρος πύνα γέγονεν ἐπὶ σοί; **KRIT.** Πέπασσο
ἐς μικρὸν, καὶ μηκέτι παρενοχλήσης, ὦ Τριεφῶν· οὐ γὰρ
παροπτέος ἢ ἀμελήτεος γενήσῃ παρ' ἔμοῦ. **ΤΡΙΕΦ.** Οἶδ' ὅτι
οὐ μικρὸν οὐδὲ εὐκαταφρόνητον πρᾶγμα ἀνακυκλείς, ἀλλὰ καὶ
15 λίαν τῶν ἀπορρήτων. ὁ γὰρ χρῶς, καὶ τὸ ταυρηδὸν ἐπιβλέπειν,
καὶ τὸ ἕστατον τῆς βύσεως, τὸ ἄνω τε καὶ κάτω περιπολεῖν,
ἀρῆγνωτόν σε καθίστησιν. ἀλλ' ἄμπνευσον τοῦ δεινοῦ, ἐξέμεσον P. 587
τοὺς ὕθλους, μὴ τι κακὸν παθήης. **KRIT.** Σὺ μὲν, ὦ Τριε-
φῶν, ὅσον πέλεθρον ἀνάδραμε ἀπ' ἔμοῦ, ἵνα μὴ τὸ πνεῦμα
20 ἐξάρῃ σε, καὶ πεδάρσιος τοῖς πολλοῖς ἀναφανῆς· καὶ που κατα-
πεισῶν Τριεφώντειον πέλαγος κατονομάσης, ὡς καὶ Ἰκαρος τὸ
πρῖν. ἢ γὰρ ἀκήκοα τήμερον παρὰ τῶν τρισκαταράτων ἐκείνων

4. ἀποψύξω] Ed. Iunt. prave ἀποψήξω. 21. κατανομάσης Iunt.
Francof. Hagen.

CRIT. O mi Triepho! audivi orationem magnam atque difficilem, et multis
implexam implicitamque nodis: iamque mecum retracto nugas et aures ob-
turo, ne si forte iterum illae audiendae sint, dirigeam prae furore ut illa
olim Niobe, et fabula poetis fiam. Sed profecto, nisi tu mihi iam incla-
masses, de praecipiti loco in caput vertigo me impulsisset, et Cleombroti
de me saltus, Ambracioten illum dico, narrari quam scitissime potuisset.
(II.) **TRIEPH.** Mirabilia, Hercle, visa vel audita, quae quidem Critian
adbo potuere percellere. Quot enim attoniti poetae, quot philosophorum
portentosi sermones, tantum abest ut tuam dimovere mentem potuerint,
ut potius merae nugae fuerint. **CRIT.** Quiesce paulum, Triepho, et non
molestus esse amplius. Neque enim a me insuper habendus es, aut negligen-
dus. **TRIEPH.** Novi te haud parvam rem, neque spernendam facile, quin
valde etiam abstrusam, volutare animo. Color enim ille tuus, illa in vultu
torvitās, in ingressu illa inconstantia, illa sursum deorsumque conversio,
valde te conspicendum atque notabilem faciunt. Sed respira ab illo malo, et
nugas evome, ne quid inde morbi nanciscaris. **CRIT.** Sed heus tu, Triepho,
quantum est unum iugerum, curriculo te hinc aufer, ne spiritu in sublime
sublatu spectaculum multitudini fias, et delapsus alicubi, ut quondam Ica-
rus, Triephonteum pelagus nomine tuo signes. Insigniter enim, quae ho-

σοφιστῶν, μεγάλως ἐξώγκωσέ μου τὴν νηδύν. **ΤΡΙΕΦ.** Ἐγὼ μὲν ἀναδραμοῦμαι ὅποσον καὶ βούλει, σὺ δὲ ἄμπνευσον τοῦ δεινοῦ.

ΚΡΙΤ. Φὺ, φὺ, φὺ, φὺ, τῶν ὕθλων ἐκείνων. ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, ἰοὺ, τῶν δεινῶν βουλευμάτων. αἶ, αἶ, αἶ, αἶ, τῶν κενῶν ἐλπίδων.

(γ.) **ΤΡΙΕΦ.** Βαβαὶ τοῦ ἀναφροσύματος, ὡς τὰς νεφέλας 5 διέστρεψε. ζεφύρου γὰρ ἐπιπνέοντος λάβρου, καὶ τοῖς κύμασιν

P. 588 ἐπωθίζοντος, Βορέην ἄρτι ἀνὰ τὴν Προποντίδα κεκίνηκας, ὡς διὰ κάλων αἱ ὀλακάδες τὸν Εὐξείνου πόντον οὐχίσονται, τῶν κυμάτων ἐπικυλινδούντων ἐκ τοῦ φροσύματος. ὅσον οἶδημα τοῖς ἐγκάτοις ἐνέκειτο. πόσος κορκορογγμὸς καὶ κλόνος τὴν γαστέρα 10 σου συνετάρασσε· πολύωτον σεαντὸν ἀναπέφηνας, τσσαῦτα ἀκηκοῦς. ὡς καὶ, κατὰ τὸ τερατῶδες, καὶ διὰ τῶν ὀνύχων ἤκηκόεις.

ΚΡΙΤ. Οὐ παράδοξόν τι, ὦ Τριεφῶν, ἀκηκοέναι καὶ ἐξ ὀνύχων· καὶ γὰρ κνήμην γαστέρα τεθέασαι, καὶ κεφαλὴν κύουσαν;

καὶ ἀνδρείαν φύσιν ἐς γυναικειαν ἐνεργοβατοῦσαν, καὶ ἐκ 15 γυναικῶν ὄρνεα μεταβαλλόμενα· καὶ ὅλως τερατῶδης ὁ βίος, εἰ βούλει πιστεύειν τοῖς ποιηταῖς. ἀλλ' ἐπεὶ σε πρῶτον κιχάνω

τῶδ' ἐνὶ χώρῳ, ἀπίωμεν ἔνθα αἱ πλάτανοι τὸν ἥλιον εἴργουσιν, ἀηθρόνες δὲ καὶ χελιδόνες εὐήχα κελαδοῦσιν, ἴν' ἡ μελωδία τῶν

P. 589 ὄρνέων τὰς ἀκοὰς ἐνηδύνουσα, τό, τε ὕδωρ ἴρημα κελαρούζον, τὰς 20 ψυχὰς καταθέλξειε. (δ.) **ΤΡΙΕΦ.** Ἰωμεν, ὦ Κριτία· ἀλλὰ δέδια, μή που ἐπιρῶδὴ τὸ ἤκουσμένον ἐστὶ, καὶ με ὑπερον, ἢ θύρετρον, ἢ

19. δὲ] Sic nostrae, ts Gesn. edit.

die ex sacerrimis sophistis audivi, ventrem mihi inflarunt. **TRIEPH.** Ego vero, quantum voles, retro curram. Igitur respira a malo. **CRIT.** Phy, phy, phy, phy, nugas illas! hem, hem, hem, hem, nefanda consilia! heu, heu, heu, heu, spes vanissimas! (III.) **TRIEPH.** Deum immortalem! quantus erat ille flatus, quam nubes ipsas convertit! Cum enim antea vehementi Zephyrus flatu in undas impingeret, Boream iam super Propontide excitasti, adeo ut funibus naves ingredi Euxinum Pontum cogantur, fluctibus ex tuo spiritu magna se vi volventibus. Hem quantus tumor tuis inesse debuit intestinis, quantus strepitus, quae conquassatio ventrem tibi conturbavit! auritissimum te esse demonstrasti, qui tot ac tanta audieris, adeo ut, ingenti portento, unguibus etiam audisse videaris. **CRIT.** Sed non debebat tibi paradoxum videri, Triepho, si quis etiam unguibus audiat: siquidem femur uterum vidisti, et caput praegnans, maris vero naturam in feminam divina vi transeuntem, mutatasque in aves feminas. Et tota adeo vita, si poetis credas, portentorum plena est. Sed cum te primum his posuam complectier oris, age abeamus eo, ubi solem platani arcent, luscinaeque et hirundines dulcisonis aethera cantibus implent, ut avium aures permulcens cantus, et aqua leni decurrens susurro, animam ipsam tranquillet. (IV.) **TRIEPH.** Eamus sane, Critia, sed timeo, ne forte incantatio sit, quod tu audivisti, et pistillum aut ianuam ex me faciat mirabilis illa

ἄλλο τι τῶν ἀνθρώπων ἀπεργάσεται ἢ Θραυμασία σου αὐτὴ κατὰ πληξίς. **KPIT.** Νῆ τὸν Δία τὸν αἰθέριον, οὐ τοῦτο γενήσεται ἐπὶ σοί. **ΤΡΙΕΦ.** Ἔτι με ἐξεφόβησας, τὸν Δία ἐπομοσούμενος. τί γὰρ ἂν δυνήσῃται ἀμυνέμεναί σε, εἰ παραβαλῆς τὸν ὄρκον; οἶδα γὰρ καὶ 5 ὅσῃ μὴ ἄγνοεῖν περὶ τοῦ Διὸς σου. **KPIT.** Τί λέγεις; οὐ δυνήσεται ὁ Ζεὺς ἐς Τάρταρον ἀποπέμψαι; ἢ ἄγνοεῖς ὡς τοὺς θεοὺς πάντας ἀπέθρονον ἀπὸ τοῦ θεσπεσίου βηλοῦ, καὶ τὸν Σαλμωνέα ἀντιβροντιῶντα πρῶτον κατεκεραύνωσε, καὶ τοὺς ἀσελγεστάτους ἔτι καὶ νῦν· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν Τιτανοκράτωρ καὶ Γίγαν-
 10 τολέτης ἀνμνεῖται, ὡς καὶ παρ' Ὀμήρω; **ΤΡΙΕΦ.** Σὺ μὲν, **P. 590**
 ὦ Κριτία, πάντα παρέδραμες τὰ τοῦ Διὸς, ἀλλ', εἴ σοι φίλον, ἄκουε. οὐχὶ κύκνος οὗτος ἐγένετο καὶ σάτυρος δι' ἀσελγίαν, ἀλλὰ καὶ ταῦρος; καὶ εἰ μὴ τὸ πορνίδιον ἐκείνος ταχέως ἐπωμί-
 15 γῶν γεηρόνῃ, ὃ βροντοποιὸς καὶ κεραυνοβόλος σου Ζεὺς, καὶ ἀντὶ τοῦ κεραυνοβολεῖν, τῇ βροντῇ κατεκεντάννυτο. τὸ δὲ καὶ **Αἰθίοψι** συννευχαῖσθαι, ἀνδράσι μελαντέροις, καὶ τὴν ὕψιν ἐξο-
 20 στωμένοις, καὶ ἐς δώδεχ' ἡλίους μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλ' ὑποβε-
 βρηγμένους καθεδεῖσθαι παρ' αὐτοῖς, πύγωνα τηλικούτον ἔχων, **P. 591**
 οὐκ αἰσχύνῃς ἄξια; τὰ δὲ τοῦ αἰετοῦ, καὶ τῆς Ἰδῆς, καὶ τὸ κροφορεῖν καθ' ὅλου τοῦ σώματος, αἰσχύνομαι καὶ λέγειν. (εἰ.) **KPIT.** Μῶν τὸν Ἀπόλλωνά γ' ἐπομοσούμεθα, ὃς προφήτης

1. ἀπεργάσεται] Hoc praetuli ex Iunt. Ald. Bas. 1. Francof. SOL. ἀπεργάζεται Par. Hag. κατὰ πληξίς] κατὰ θλίξις dederat Solan. bene. 13. ἐπωμίσατο] Ex emendatione Kusteri. ἐπωμόσατο edd. priores.

tua percussio. **CRIT.** Per ego aetherium tibi Jovem iuro, non ita futurum. **TRIEPH.** Amplius etiam terras; cum Jovem deierasti. Quam enim ille iurisiurandi religionem violanti poenam infligere possit! novi enim te non ignorare, ut tui Jovis res se habeant. **CRIT.** Ain tu? non posse autem Jovem in tartarum aliquem mittere? nescisne tu homo, ut Deos omnes de caelesti illo pavimento deiecerit, ut Salmoena contra tonantem fulmine olim prostraverit, et hodiernum prout quisque est petulantissimus prosternat: inde est, quod apud poetas ut Titanum victor debellatorque gigantum imprimis apud Homerum decantatur. **TRIEPH.** Omnia tu quidem, Critia, Jovis percurristi, sed, nisi grave est, invicem audi. Nonne idem cygnus factus est satyrusque libidinis causa, quin taurus etiam? et nisi celeriter suscepto in humeros scortillo per pelagus aufugisset, forte iam, ab agricola aliquo interceptus, araret tuus ille tonitruum effector, fulminumque iaculator Iupiter, et pro eo, quod fulmina dicitur iacere, stimulus sentiret et scuticam. Illud vero non rubore dignum censes, egregie barbatus senem cum Aethiopibus epulas celebrare, nigra viris facie et vultibus obtenebratis, et duodecim totis solibus apud eos vino madentem desiderare? Illa enim de aquila et de Ida, et quod impraegnari per totum corpus solet, etiam pudor est. (V.) **CRIT.** Numquid igitur, o bone, per Apolline

- ἄριστος καὶ ἰητρός, ὦ γὰθέ; **ΤΡΙΕΦ.** Τὸν ψευδόμανταν λέγεις; τὸν Κροῖσον πρῶν διωλωλεκότα, καὶ μετ' αὐτὸν Σαλαμίνιους, καὶ ἑτέρους μυρίους, ἀμφιλοῖα πᾶσι μαρτυνόμενος; (ζ.) **ΚΡΙΤ.** Τὸν Ποσειδῶνα δὲ τί; ὅς τρῆιαναν ἐν ταῖν χεροῖν κρατῶν, καὶ διάτορόν τε καὶ καταπληκτικὸν βοᾷ ἐν τῷ πολέμῳ, 5
- P. 592** ὅσον ἐννεάχιλοι ἄνδρες, ἢ δεκάχιλοι, ἀλλὰ καὶ σεισίχθων, ὦ Τριεφῶν, ἐπονομάζεται; **ΤΡΙΕΦ.** Τὸν μοιχὸν λέγεις; ὅς τὴν τοῦ Σαλμωνέως παῖδα, τὴν Τυρῶ, πρῶν διέφθειρε, καὶ ἔτι ἐπιμοιχεύει, καὶ ῥύστης καὶ δημυγωγὸς τῶν τοιούτων ἐστί; τὸν γὰρ Ἄρην ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ πιεζόμενον, καὶ δεσμοῖς ἀλύτοις μετὰ 10 τῆς Ἀφροδίτης στενούμενον, πάντων τε τῶν θεῶν διὰ τὴν μοιχίαν ὑπ' αἰσχύνῃς σιωπῶντων, ὁ ἵππειος Ποσειδῶν ἔκλαυσε δακρυρροῶν, ὡσπερ τὰ βρεφύλλια, τοὺς διδασκάλους δεδιότα, ἢ ὡσπερ αἱ γρᾶες, κόρας ἔξαπατῶσαι. ἐπέκειτο δὲ τῷ Ἡφαίστιῳ λῦσαι τὸν Ἄρεα· τὸ δὲ ἀμφίχωλον τοῦτο δαιμόνιον, οἰκτεῖραν τὸν 15 πρεσβύτην θεόν, τὸν Ἄρη ἀπηλευθέρωσεν· ὥστε καὶ μοιχὸς ἐστίν, ὡς μοιχοὺς διασώζων. (ζ.) **ΚΡΙΤ.** Ἐρμεῖαν δὲ τί; **ΤΡΙΕΦ.** Μὴ μοι τὸν κακόδουλον, τοῦ ἀσελγεστάτου Διὸς, καὶ τὸν ἀσελγομανοῦντα ἐπὶ τοῖς μοιχικοῖς. (η.) **ΚΡΙΤ.** Ἄρεα δὲ καὶ Ἀφροδίτην οἶδα μὴ παραδέχεσθαι σε, διὰ τὸ προδιαβληθῆναι πρῶν παρὰ 20 σοῦ. ὥστε λύσωμεν τούτους. τῆς Ἀθηνῶς ἔτι ἐπιμνησθήσομαι,
- P. 593** τῆς παρθένου, τῆς ἐνόπλου, καὶ καταπληκτικῆς θεῖς, ἢ καὶ

1. ἰητρός] Sic edd. lege ἱατρός. 6. ὅσον] Nihil variant edd. ὅσον Homer. 11. μοιχίαν] Hoc praeferunt edd. vett. μοιχίαν Salm. et Amst. 13. ἔκλαυσε] Bene correxit Solan. ἔκλαυσε edd. priores.

bimus, medicum pariter atque vatem optimum? **TRIEPH.** Mendacem illum Prophetam dicis, qui nuper Croesum, et post illum Salaminios, aliosque sexcentos, vaticiniorum ambiguitate pessundedit? (VI.) **CRIT.** Quid si per Neptunum, qui trifidum manibus sceptrum tenens penetrabili voce terribili-que tantum in bello clamat, quantum vix novem decemve virorum millia? qui praeterea terrae quassator, o Triepho, appellatur? **TRIEPH.** Scilicet per moechum illum, qui Tyro, Salmonei filiam, olim corrupit, et insuper adulteria committit, taliumque et sibi similitum liberator ac patronus est? Martem enim refi captum et vinculis cum Venere sua indissolubilibus constrictum, omnibus Diis prae pudore tacentibus, equestris ille Neptunus lacrumis, quales puerorum sunt magistros timentium, aut vetularum puellas decipientium, effusus deflevit. Instabat autem Vulcano, ut Martem solveret; claudumque illud daemonium misericordia senis Dei Martem dimisit. Moechus itaque ipse est, ut qui saluti moechis fuit. (VII.) **CRIT.** Quid si per Mercurium? **TRIEPH.** Apage vero pessimum illum libidinosissimi Jovis administrum, ipsumque stuprorum cupiditate ac pruritu insanientem. (VIII.) **CRIT.** Martem Veneremque te non accepturum iam praevideo, cum modo eos contumelia affeceris. Igitur mittamus hos. Sed Minervae adhuc mentionem faciam, virginis armatae terribilisque Deae, quae Gorgonias caput pectori

τὴν τῆς Γοργόνης κεφαλὴν ἐν τῷ στήθει περιούπτεται, τὴν Γιγαντολέτην θεόν. οὐ γὰρ ἔχεις τί λέγειν περὶ αὐτῆς. **ΤΡΙΕΦ.** Ἐρῶ σοι καὶ περὶ ταύτης, ἣν μοι ἀποκρίνη. **ΚΡΙΤ.** Λέγε ὅ,τι γε βούλει. **ΤΡΙΕΦ.** Εἰπέ μοι, ὦ Κριτία, τί τὸ χρήσιμον τῆς **5** Γοργόνης, καὶ τί τῷ στήθει τοῦτο ἢ θεὰ ἐπιφέρεται; **ΚΡΙΤ.** Ὡς φοβερόν τι θέαμα καὶ ἀποτροπετικὸν τῶν δεινῶν. ἀλλὰ καὶ καταπλήσσει τοὺς πολεμίους, καὶ ἑτεροαλκεία τὴν νίκην ποιεῖ ὅπου γε βούλεται. **ΤΡΙΕΦ.** Μῶν καὶ διὰ τοῦτο ἡ Γλαυκῶπις ἀκαταμάχητος; **ΚΡΙΤ.** Καὶ μάλα. **ΤΡΙΕΦ.** Καὶ διὰ τί οὐ τοῖς **10** σώζειν δυναμένοις, ἀλλὰ τοῖς σωζομένοις, μηρία καίομεν ταύρων, ἢ δ' αἰγῶν, ὡς ἡμῶς ἀκαταμάχητους ἐργάζονται, ὥσπερ τὴν Ἀθηνῶν; **ΚΡΙΤ.** Ἄλλ' οὐ οἱ δύναντις γε πόρρωθεν ἐπιβοηθεῖν, ὥσπερ τοῖς θεοῖς, ἀλλ' εἴ τις αὐτὴν ἐπιφέρεται. **(9.) ΤΡΙΕΦ.** Καὶ τί τόδ' ἐστίν; ἐθέλω γὰρ παρὰ σοῦ εἰδέναι, ὡς **15** ἔξερρημένον τὰ τοιαῦτα καὶ ἐς μάλιστα καταρωθωκότος. ἀγνοῶ γὰρ πάντα τὰ κατ' αὐτὴν, πλὴν γε τοῦ ὀνόματος. **ΚΡΙΤ.** Αὕτη **P. 594** κόρη ἐγένετο εὐπρεπῆς καὶ ἐπέραστος· Περσέως δὲ ταύτην δόλω ἀποδειροτομήσαντος, ἀνδρὸς γενναίου, καὶ ἐς μαγικὴν εὐφημομένου, ἐπαιδίαις ταύτην περιωδήσαντος, ἄλλαρ οἱ θεοὶ ταύ- **20** τὴν ἐσχῆκασιν. **ΤΡΙΕΦ.** Τουτί μ' ἐλάνθανέ ποτε τὸ καλὸν, ὡς ἀνθρώπων θεοὶ ἐνδεεῖς εἰσι. ζώσης δὲ τί τὸ χρήσιμον; προσηταιρίζετο ἐς πανδοχεῖον, ἢ κρυφίως συνεφθείρετο, καὶ κόρη

1. τὴν Γιγαντολέτην] Sic omnes. 3. γε βούλει] καὶ βούλη ed. Gesa. 10. μηρία] μυρία male Iunt. et Ven. 2. 14. παρὰ] περὶ Par. Hag. 20. ΤΡΙΕΦ.] ΚΡΙΤ. male Flor. Iunt. Ald. Ven. 2. Salm. Amst.

praefixum gerit, Gigantesque olim confecit. Contra hanc enim dicere nihil habes. TRIEPH. Quin contra hanc etiam non nihil dicam, si respondere voles. CRIT. Cedo, quidquid placuerit. TRIEPH. Dic mihi igitur, Critia, quae est Gorgonis utilitas, et cui bono pectus ea munit Pallas? CRIT. Ut terribili quodam spectaculo, malisque averruncandis apto. Quin terret etiam hostes, victoriamque ut lubitum fuerit ab una parte inclinat ad alteram. TRIEPH. Num hac etiam causa invicta est Pallas? CRIT. Utique. TRIEPH. Cur autem non iis qui servare possunt potius, quam qui ipsi servantur, taurorum cremamus aut caprarum femora, ut nos etiam invictos, quemadmodum Palladae, praestent? CRIT. Sed non habet Gorgo vim illam eminens adiuvandi, quam habent Dii, sed si quis eam praeferat, tum vero prodest. (IX.) TRIEPH. Sed quid tandem rei est Gorgo? vellem enim ex te audire, qui invenisti talia et exquisitissime pertractasti: ego vero praeter nomen omnia eius ignoro. CRIT. Virgo igitur erat decenti forma et amabilis: sed postquam Perseus, vir fortis et ob magicæ artis peritiam celebris, incantationibus victæ caput abstulisset, praesidii causa Dii eam habuere. TRIEPH. Fugit me igitur tam egregia res, quod hominibus Dii opus habent: sed cum viveret, quam utilitatem praestitit? numquid in stabulis meretriciam fecit, an vero clam imminui se passa est, ac virgines

- αὐτὴν ἐπωνόμαζε; **KPIT.** Νῆ τὸν ἄγνωστον ἐν Ἀθήναις, παρθένος δέμεινε μέχρι τῆς ἀποτομῆς. **ΤΡΙΕΦ.** Καὶ εἴ τις παρθένον καρτομήσειε, ταῦτὸ γένοιτο φόβητρον τοῖς πολλοῖς;
- P. 595 οἶδα γὰρ μυρίας διαμελειστί τηθείσας Νήσιω ἐν ἀμφιρῦτῃ, Κρήτην δέ τέ μιν καλέουσι. καὶ εἰ τοῦτο ἐγίνωσκον, ὦ καλῆς 5 Κριτία, πῶσας Γοργόνας σοι ἀνήγαγον ἐκ Κρήτης; καὶ σε στρατηγέτην ἀκαταμάχητον ἀποκατέστησα· ποιηταὶ δὲ καὶ ῥήτορες κατὰ πολὺ με Περσέως διέκριναν, ὡς πλείονας Γοργόνας ἐφευρηκότα. (ι.) Ἄλλ' εἴτι ἀνεμνήσθην τὰ τῶν Κρητῶν, οὐτάφον ἐπεδεικνυντό μοι τοῦ Διὸς σου, καὶ τὰ τὴν μητέρα θρέψαντα λόγμια, 10 ὡς ἀειθαλεῖς αἱ λόγμια αὐταὶ διαμένουσι. **KPIT.** Ἄλλ' οὐκ ἐγίνωσκεις τὴν ἐπιρῶν καὶ τὰ ὄργια. **ΤΡΙΕΦ.** Εἰ ταῦτα, ὦ
- P. 596 Κριτία, ἕξ ἐπιρῶν ἐγίνετο, τάχ' ἂν καὶ ἐκ νεκάδων ἐξήνεγκεν ἂν, καὶ ἐς τὸ γλυκύτατον φῶος ἀνήγαγεν· ἀλλὰ λῆρος, παύγνιά τε καὶ μῦθοι, παρὰ τῶν ποιητῶν τερατολογούμενα. ὥστε 15 ἕασον καὶ ταύτην. (ια.) **KPIT.** Ἦραν δὲ τὴν Διὸς γαμετῆρ, καὶ κασιγνητον, οὐ παραδέχῃ; **ΤΡΙΕΦ.** Σίγα τῆς ἀσελγεστάτης ἕνεκα μίξεως, καὶ τὴν ἐκ ποδοῖν καὶ χεροῖν ἐκτεταμένην παρὰδραμε. (ιβ.) **KPIT.** Καὶ τίνα ἐπομόσομαι γε;
- ΤΡΙΕΦ.** Ὑψιμέδοντα θεὸν, μέγαν, ἄμβροτον, οὐρανίωνα, 20 υἱὸν πατρὸς, πνεῦμα ἐκ πατρὸς ἐκπορευόμενον,

5. δὲ τέ μιν] om. τε in edd. priorib. 10. λόγμια] Ex emendatione Solan. et Guiet. δόγμια edd. priores. 19. ἐπομόσωμαι] Sic edd., ἐπωμόσωμαι Amst. ἐπομόσωμαι Gesn., quem sequor. 21. ἄμβροτον] ἄμβροτον prave iunt.

tamen sese nominavit? **CRIT.** Per ignotum, qui colitur Athenis, Deum virgo usque ad capitis percussione permansit. **TRIEPH.** Et si quis caput virgini abscindat, fietne tum terriculamentum eiusmodi etiam ex vulgo cuilibet? Novi enim vel decies mille virgines membratim omnes dissectas in insula, quam Cretam dixere, ambit circumfluit humor. Hoc ego si novissem, quot tibi Gorgonas attulissem ex Creta? quamque invictum ex te imperatorem fecissem? Poëtae autem et rhetores me, tanquam plurimarum inventorem Gorgonum, longe Perseo superiore iudicassent. (X.) Sed quoniam in Cretenses incidimus, memini adhuc illos mihi ostendere sepulcrum tui illius Jovis, et quae ipsius matrem sustentarunt obliqua vallium, lucosque perpetuam conservantes viriditatem. **CRIT.** Sed ignorabas tu quidem incantationem et ceremonias. **TRIEPH.** Si haec possent, mi Critia, incantationibus peragi, possent illae forte etiam ex inferis ereptos in dulcissimam hanc lucem reducere. Sed nugae sunt scilicet naeniaeque et fabulae a poetis portentose confictae. Itaque et hanc omitte. (XI.) **CRIT.** Iunonem autem, Jovis uxorem pariter ac sororem non accipies? **TRIEPH.** Tace ob lascivissimum illum concubitus, manibusque ac pedibus extensam ocuis praetercurre. (XII.) **CRIT.** Per quem igitur tandem tibi vis ut iurem?

TRIEPH. Per magnum Regem, caelestia regna tenentem, Morte carentem omni, natum patris, inde profectum

ἓν ἐκ τριῶν, καὶ ἕξ ἐνὸς τρία,
ταῦτα νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν.

P. 597

ΚΡΙΤ. Ἀριθμέειν με διδάσκεις, καὶ ὄρκος ἡ ἀριθμητικῆ. καὶ γὰρ ἀριθμέεις ὡς Νικόμαχος ὁ Γερασηνός. οὐκ οἶδα γὰρ τί λέγεις, 5 ἓν τρία, τρία ἓν. μὴ τὴν τετρακτὸν φῆς τὴν Πυθαγόρου, ἢ τὴν ὀγδοῦδα, καὶ τριακάδα; **ΤΡΙΕΦ.** Σίγα τὰ νέρθε, καὶ τὰ σιγῆς ἄξια, οὐκ ἔσθ' ὥδε μετρεῖν τὰ ψυλλῶν ἴχνη. ἐγὼ γὰρ σε διδάξω τί τὸ πᾶν, καὶ τίς ὁ πρῶν πάντων, καὶ τί τὸ σύστημα τοῦ παντός. καὶ γὰρ πρῶν καὶ γὰρ ταῦτα ἐπασχον, ἄπερ σύ· ἦνίκα 10 δέ μοι Γαλιλαῖος ἐνέτυχεν, ἀναφαλαντίας, ἐπιλήθιτος, ἐς τρίτον οὐρανὸν ἀεροβατήσας, καὶ τὰ κάλλιστα ἐκμεμαθηκώς, δι' ὕδατος P. 598 ἡμᾶς ἀνεκαίνισεν, ἐς τὰ τῶν μακάρων ἴχνια παρεισώδενσε, καὶ ἐκ τῶν ἀσεβῶν χώρων ἡμῶς ἐλυτρώσατο. καὶ σε ποιήσω, ἦν μου ἀκούης, ἐπ' ἀληθείας ἀνθρώπων. (17.) **ΚΡΙΤ.** Λέγε, ὦ πολυμα- 15 θέστατε Τριεφῶν, διὰ φόβου γὰρ ἔρχομαι. **ΤΡΙΕΦ.** Ἀνέγνω- κάς ποτε τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους τοῦ δραματοποιοῦ ὄρνιθας ποιη- μῆματα; **ΚΡΙΤ.** Καὶ μᾶλα. **ΤΡΙΕΦ.** Ἐγκεχύραται παρ' αὐ- τοῦ τοιόνδε·

χᾶος ἦν, καὶ νύξ, ἔρεβός τε μέλαν πρῶτον, καὶ Τάρτα- 20 ρος εὐρύς.

γῆ δ', οὐδ' ἀήρ, οὐδ' οὐρανὸς ἦν.

ΚΡΙΤ. Εὖ λέγεις. εἶτα τί ἦν; **ΤΡΙΕΦ.** Ἦν φῶς ἄφθιτον, ἀόρατον, ἀκατανόητον, ὃ λείπει τὸ σκότος, καὶ τὴν ἀκοσμίαν 15. [ἐρχομαι] εὐχνομαι Ven. 2. Leg. ἔχομαι.

Ex patre flamen, tria de uno, atque ex tribus unum.

Jupiter haec tibi sint, solum hoc pro numine habeto.

CRIT. Computare tu quidem me doces, et iusiurandum tibi est arithmetica. Computas enim ut Nicomachus Gerasenus. Nescio enim quid tibi velis, unum tria, tria unum. Numquid de quaternario dicis Pythagorae, aut octonario aut tricenario? **TRIEPH.** Quin tu taces terrena, digna silentio. Non hic agitur de dimittendis pulvicum vestigiis. Ego enim te docebo, quid sit hoc universum, et quis sit ante omnia, et quae universi sit combinatio atque constructio. Antea enim mihi quae iam tibi usu venerunt. Sed postquam in Galilaeum incidi, recalvastrum, nasonem, qui per aëra incedens, in tertium usque caelum se penetraverat, resque omnium pulcherrimas ibi didicerat; is per aquam nos renovavit, impiorumque ereptos regionibus in beatarum animarum vestigiis collocavit. Etiam ex te faciam, si auscultare mihi velis, vere hominem. (XIII.) **CRIT.** Cedo, peritissime Triepho, horror enim me incessit. **TRIEPH.** Legistine unquam Aristophanis Comici poemata, quae ille aves inscripsit? **CRIT.** Legi utique. **TRIEPH.** In illis ita ab eo scriptum est:

Chaos olim et nox erebusque fuit nigrum, tum Tartarus ingens

Non terra, aër nec olympus erat.

CRIT. Praeclare ista, sed quid tum? **TRIEPH.** Lux erat incorrupta, invisita, incomprehensa, quae solvit tenebras, squallorem numine abegit. Ver-

- ταύτην ἀπήλασε, λόγω μόνω ρηθέντι ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ὁ βραδύ-
 γλωσσος ἀπεγράψατο· γῆν ἐπήξεν ἐφ' ὕδασι, οὐρανὸν ἐτάυτισεν,
 P. 599 ἀστέρων ἐμόρφωσεν ἀπλανεῖς, δρόμον διετάξατο, οὐς σὺ σέβη
 θεοῦ, γῆν δὲ τοῖς ἄνθεσιν ἐκαλλώπισεν, ἄνθρωπον ἐκ μὴ ὄντων
 ἐς τὸ εἶναι παρήγαγε· καὶ ἔστιν ἐν οὐρανῷ βλέπων δικαίους τε
 κἀδίκους, καὶ ἐν βίβλοις τὰς πράξεις ἀπογραφόμενος· ἀνταπο-
 δώσει δὲ πᾶσιν ἣν ἡμέραν αὐτὸς ἐνετείλατο. (ιδ'.) KRIT. Τὰ δὲ
 τῶν Μοιρῶν ἐπινενησμένα ἐς ἅπαντας, ἐχαράττουσί γε καὶ ταῦτα;
 TRIEΦ. Τὰ ποῖα; KRIT. Τὰ τῆς εἰμυρμένης. TRIEΦ. Λέγε,
 ὦ καλὲ Κριτία, περὶ τῶν Μοιρῶν, ἐγὼ δὲ μαθητιῶν ἀκούσομαι
 10 περὶ σοῦ. KRIT. Οὐχ' Ὅμηρος ὁ ὑοίδιμος ποιητὴς εἶρηκε,
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν.
 ἐπὶ δὲ τοῦ μεγάλου Ἑρακλέους,
 οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἑρακλεῖη φύγε κῆρα,
 ὅσπερ φίλτατος ἔσκε Διὶ Κρονίῳ ἀνακτι,
 15 ἀλλὰ ἐ Μοῖρ' ἐδάμασσε, καὶ ἀργαλέος χόλος Ἑρως.
 P. 600 ἀλλὰ καὶ ὄλον τὸν βίον καθειμάσθαι, καὶ τὰς ἐν τούτῳ μεταβολάς·
 — — ἐνθα δ' ἔπειτα
 πείσεται ὕσσα οἱ αἶσα κατακλῶθές τε βαρεῖαι
 γιγνομένῳ νήσαντο λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.
 20 καὶ τὰς ἐν ξένη ἐποχὰς ὑπ' ἐκείνης γίνεσθαι·

14. Ἑρακλεῖη] Ἑρακλῆος Hom. 16. Μοῖρ' ἐδάμασσε] Μοῖρα
 δαμ. Hom. 20. γιγνομένῳ] γινομένῳ schol. male.

bo tantum a se prolato, ut tardilinguis ille scriptum reliquit, terram aquis impositam condensavit, caelum expandit, stellas formavit fixas, cursumque illis constituit, quas tu pro Diis venerare. Terram autem floribus ornavit, homines ex illis quae plane non erant, ut essent produxit. Iamque observat de caelo iustos pariter atque iniustos, in librisque singulorum actiones describit, omnibus autem, qua praefinivit die, iusta retribuet. (XIV.) CRIT. Quae vero Parcae glomerarunt omnibus, num et ea describuntur? TRIEΦ. Quid ais? CRIT. De fato loquor. TRIEΦ. Quin tu dicis. o pulcher Critia, de Parcae, ego vero discendi cupidus auscultabo. CRIT. Nonne Homerus, celebris Poeta, dixit:

Fatum equidem nullum dico effugisse virorum.

De magno autem Hercule ita:

Nec potuit fugisse Atropon vis Herculis atram,

Qui Jove natus erat, patri carissimus idem:

Sed sors dira virum Junonisque ira subegit.

Quin vitam omnem omnesque in illa mutationes fato esse constitutas atque ordinatas, idem docet,

— — Hinc ordine cuncta

Suscipiet, quae vis fati Parcaeque verendae

Nascenti nevere, utero cum prodiit infans.

Moras etiam, quae in peregrino solo sunt sufferendae, a fato constitui, a monent:

ἦδ' ὡς Αἴθλον ἰκόμεθ', δς με πρόφρων ὑπέδεκτο,
καὶ πέμπ', οὐδέπω αἴσα φίλην ἐς πατρίδ' ἰέσθαι.

ὥστε πάντα ὑπὸ τῶν Μοιρῶν γίνεσθαι ὁ ποιητῆς μεμαρτύρηκε.
τὸν δὲ Δία μὴ θελήσαι τὸν υἱὸν

5 — — θανάτοιο δυσηχέος ἔξαναλῦσαι,

ἀλλὰ μᾶλλον

αἵματοέσσας δὲ ψιάδας κατέχευεν ἔραζε,
παῖδα φίλον τιμῶν, τὸν οἱ Πάτροκλος ἔμελλε
φθίσειν ἐν Τροίῃ.

10 ὥστε, ὦ Τριεψῶν, διὰ τοῦτο μηδὲν προσθεῖναι περὶ τῶν Μοι-
ρῶν ἐθελήσης, εἰ καὶ τάχα πεδάριστος ἐγεγόνεις μετὰ τοῦ διδασκάλου,
καὶ τὰ ἀπόρρητα ἐμνήθης. (ιε.) ΤΡΙΕΦ. Καὶ πῶς ὁ αὐτὸς ποιητῆς, P. 601

ὦ καλὲ Κριτία, διττὴν ἐπιλέγει τὴν εἰμαρμένην καὶ ἀμφίβOLON;
ὡς τότε μὲν τι πράξαντι, τοῖωδε τέλει συγκῦρσαι· τοῖον δὲ ποιή-

15 σάντι, ἔτέρω τέλει ἐντυχεῖν; ὡς ἐπ' Ἀχιλλέως,

διχθαδίας κῆρας φερέμεν θανάτοιο τέλοσδε,
εἰ μὲν κ' αὐθι μένων Τρώων πόλιν ἀμφιμάχουμαι,
ᾧλετο μὲν μοι νόστος, ἀτὰρ κλέος ἄφθιτον ἔσται.
εἰ δέ κεν οἴκαδ' ἴκωμαι,

20 ᾧλετό μοι κλέος ἐσθλὸν, ἐπὶ δηρὸν δέ μοι αἰὼν
ἔσσειται.

ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Εὐχῆνορος,

8. δὲ] Ex Hom. inserui. Aberat ab edd. 19. αἰών] Aberat in
Salm. et Amst. aderat in Par. Bas. 1. Iunt.

Aeolus et placide venientem excepit, euntemque
In patriam iuvit. Sed nondum fata sinebant.

Ut adeo omnia a Parcis fieri Poëtae testimonio constet. Jovem ipsum non
velle a gnato

— — diram defendere mortem,

qui potius

Sanguinis in terram guttas demisit Olympo
Deplorans gnatum, qui mox mucrone Patrocli
Ad Troiam periturus erat.

Quae cum ita sint, verbum de Parcis addere unum non voles, quamvis forte
cum illo magistro tuo sublimis in caelum raptus, arcanisque initiatus esses.
(XV.) ΤΡΙΚΡΗ. Sed quid illud sibi vult, quod idem poëta duplex nobis
commisiscitur anceps fatum? ita ut istud quidem facientem certus rerum
exitus maneat; sed si aliud agat, alium etiam finem res nanciscatur, ut de
Achille, qui de se dicit:

Bina Thetis mihi fata tulit, mortemque biformem:
Si maneam, Teucrorumque adversus moenia pugnem,
Non redeo in patriam, sed erit mihi fama superstes:
Sin patriam placeat, carosque videre penates,
Fama perit, sed longa venit sine laude senectus.

Sed et de Euchenore ita:

- δέστατα, καὶ δὴ ὄρω πλῆθος πάμπολυ ἐς τὸ οὐδὲ ψιθυρίζοντας, ἐπὶ δὲ τῇ ἀκοῇ ἔφυντο τοῖς χειλεσιν· ἐγὼ δὲ παπτήνας ἐς ἅπαντας, καὶ τὴν χεῖρα τοῖς βλεφάροις περικάμψας, ἐσκοπίαζον ὀξύδερκέστατα, εἴ πού γέ τινα τῶν φιλῶν θεάσωμαι. ὄρω δὲ Κρά-
P. 606 τωνα τὸν πολιτικόν, παιδόμενον φιλῶν ὄντα καὶ συμποτικόν.⁵ ΤΡΙΕΦ. Αἰσθάνομαι τοῦτον. τὸν ἐξισωτὴν γὰρ εἴρηκας· εἶτα τί; ΚΡΙΤ. Καὶ δὴ πολλοὺς παραγωνισάμενος ἦκον ἐς τὰ πρόσω, καὶ τὸ ἔωθινόν, χαῖρε, εἰπὼν, ἐχώρον ὡς αὐτόν. (κ.) Ἀνθρωπίσκος δὲ τις, τοῦνομα Χαρίκενος, σεσημμένον γερόντιον,
P. 607 ῥέγον τῇ ῥῆνι, ὑπέβητε μύχιον, ἐγρέμπτετο ἐπισουρμένον· ὁ δὲ 10 πτύελος κυνωτέρος θανάτου· εἶτα ἤρξατο ἐπιφθέγγεσθαι κατ-σχημμένον· „οὗτος, ὡς προεῖπον, τοὺς τῶν ἐξισωτῶν καταλείπει ἔλειπασμούς, καὶ τὰ χρεῖα τοῖς δανεισταῖς ἀποδώσει, καὶ τὰ τε
P. 608 ἐνοίκια πάντα, καὶ τὰ δημόσια. καὶ τὰς εἰραμάγγας δέξεται, μὴ ἐξετάζων τῆς τέχνης,” καὶ κατεφλυάρει ἔτι πικρότερα. οἱ περὶ 15 αὐτὸν δὲ ἤδοντο τοῖς λόγοις, καὶ τῷ καινῷ τῶν ἀκουσμάτων προσέκειντο. (κ.) Ἐτερος δὲ τοῦνομα Χλευόχαρμος, τριβάνιον ἔχων πολύσαθρον, ἀνυπόδετός τε, καὶ ἄσκεπος, μετέειπε, τοῖς ὁδοῦσιν ἐπικροτῶν, ὡς „πεδείξατό μοι τις κακοέμων, ἐξ ὁρέων πα-
P. 609 ραγενόμενος, κεκαρμένος τὴν κόμην, ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγεγραμ-²⁰ μένον ὄνομα ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν, ὡς οὗτος τῷ χρυσῷ ἐπι-

3. ἐσκοπίαζον] Nihil hic variare edd. adpinxit Solan. hic et plus decies deinde, quod ubique repetere supervacuum erit. 18. ἀνυπόδετος] Hic nil variare edd. notatu dignum, quod ante ἀνυπόδετος plurimum scribant. Conf. Asin. c. 16. et Cyn. c. 13.

video ibi ingentem multitudinem, qui in aures alter alteri insurrabant, adeo quidem ut labia haerent auribus. Ibi ego omnes circumspiciens, manumque incurva superciliis circumposita, quam possum acutissime cernens explore, sicubi amicorum aliquem videre possim. Video autem Cratonem Politicum, a pueris amicam atque compotorem. TRIEPH. Sentio quem dicas. Nempe peraequatorum illum. Sed quid inde? CRIT. Multis igitur cubito amotis ad anteriora perveni, et ave, matutino dicto, ad hominem accessi. (XX.) Homuncio autem aliquis, Charicenus nomine, putridus seniculus, inter ingentes ronchos, tussimque imis ductam pulmonibus, enixe sreat. Erat vero spatium ipsa morte lividius. Tum exili voce ita infit: „Hic, quem-admodum ante dicebam, Peraequatorum indulgebit omnia, debitaque reddet creditoribus privatasque impensas aequae ac publicas solvet. Recipiet etiam vanos futuri coniectores, non aestimans illos ex arte.” Quin amariora etiam homo nugabatur. Qui autem circa erant, delectabantur sermonibus, novisque audiendis rebus attendebant. (XXI.) Alius vero, Chlevocharmo nomen erat, lacinia, quam caries consumserat, indutus, excalceatus praeterea et aperto capite, dentibus simul concrepans ita interlocutus est: „Ostendit mihi male vestitus aliquis, e montibus huc adveniens, comam de-

usus, insculptum in theatro hieroglyphicis literis illius nomen; huic

κλύσει τὴν λεωφόρον.” ἦν δ’ ἐγὼ, „κατὰ μὲν τὰ Ἀριστάνδρου
καὶ Ἀρτεμίδωρου οὐ καλῶς ἀποβήσονται ταῦτά γε τὰ ἐνύπνια
ἐν ὑμῖν· ἀλλὰ σοὶ μὲν τὰ χρέα πληθυνθήσεται ἀναλόγως τῆς
ἀποδόσεως· οὗτος δὲ ἐπιπολὺ τοῦ ὀβολοῦ γε στερηθήσεται, ὡς
5 πολλοῦ χρυσοῦ εὐπορηκῶς. καὶ ἔμοιγε δοκεῖτε ἐπὶ λευκάδα πέ-
τρην, καὶ δῆμον ὀνείρων καταδαρθέντες, τοσαῦτα ὄνειροπολεῖν P. 610
ἐν ἀκαρεὶ τῆς νυκτὸς οὔσης.” (κβ’.) Οἱ δὲ ἀνεκάγχασαν ἅπαντες, ὡς
ἀποπνιγέστες ὑπὸ τοῦ γέλωτος, καὶ τῆς ἀμαθίας μου κατεγνώ-
σκον. ἦν δ’ ἐγὼ πρὸς Κράτωνα, „μῶν κακῶς πάντα ἐξεθρόνισα,
10 ἦν εἶπω τι κωμικευσάμενος, καὶ οὐ κατὰ Ἀρίστανδρον τὸν Τελ-
μισέα καὶ Ἀρτεμίδωρον τὸν Ἐφέσιον, ἐξίχνευσα τοῖς ὀνείρασι;”
ἦ δ’ ὄς, „σίγα, ὦ Κριτία, εἰ ἐχεμυθεῖς, μυσταγωγῆσω σε τὰ κάλλι-
στα καὶ τὰ νῦν γενησόμενα. οὐ γὰρ ὄνειροι τὰδ’ εἰσὶν, ἀλλ’ ἀληθῆ.
ἐκβήσονται δὲ εἰς μῆνα Μεσορί.” ταῦτα ἀκηκῶς παρὰ τοῦ Κράτω-
15 νος, καὶ τὸ ὀλισθηρὸν τῆς διανοίας αὐτῶν κατεγνώκως, ἤρθηθρα-
σα καὶ σκυθρωπάζων ἐπορευόμεν, πολλὰ τὸν Κράτωνα ἐπιμεμφόμε- P. 611
νος. εἰς δὲ θριμὴν καὶ Τιτανῶδες ἐνιδῶν, δραξάμενός μου τοῦ
λώπους, ἐσπύρασε, ῥήτηρην ποιήσασθαι πειθόμενός τε καὶ παρα-
νυττόμενος πρὸς τοῦ πεπαλαιωμένου ἐκείνου δαιμονίου. (κγ’.) Εἰς
20 λόγους δὲ ταῦτα παρεκτείναντες, πείθει με τὸν κακοδαίμονα εἰς
γύφτας ἀνθρώπους παραγενέσθαι, καὶ ἀποφράδι τὸ δὴ λεγόμε-
νον ἡμέρα συγκυρῆσαι. ἔφρασε γὰρ πάντα ἐξ αὐτῶν μυσταγω-

14. Μεσορί] Ex emend. Solani, edd. et schol. Μεσορί. 18. λεί-
πους] λοπὸς schol. ἐσπύρασε] ἐσπύραξα Bas. 1. 2.

auroviam inundaturum.” Tum ego, „secundum Aristandri,” inquam, „Artemidorique praeceptiones non bene haec vestra vobis somnia evenient: sed tibi quidem augebuntur debita, pro portione qua solutionem somniasti: hic vero vel obolo, quem habet, privabitur, prout multo abundavit auro. Vide-mini autem mihi super alba rupe, somniorumque indormiisse populo, cum tantum contractissimis hisce noctibus somniatis.” (XXII.) Hi vero immanibus cachinnis, adeo ut praefocari illos prae nimio risu metus esset, imperitiam meam tondemnant. Tum ad Cratonem, „malene omnia olfeci,” inquam, „ut ex comoedia loquar, neque secundum Aristandrum Telmessium Ephesiumque Artemidorum, probe investigavi ista somnia?” Ille vero, „tace,” inquit, „Critia, si enim potis es ut sileas, pulcherrima te mysteria edocebo, atque iamiam eventura. Cave enim somnia illa putes; verissima sunt, et intra Mesori mensem habitura exitum.” Haec cum ex Cratone audissem, damnata ipsorum animi levitate erubui, vultuque tristitiam praeferens et multis Cratonem increpans, abii. Sed me aliquis torvum et tanquam Titanicum intuens, laciniā prehensam retraxit, a vetusto illo daemonio hominis, ut audientem sibi concionem praeberet, inductus instigatusque. (XXIII.) Sermone autem longius producto persuadet tandem misero mihi, ut ad praestigiatores homines accederem, et in infanstum, quod aiunt, diem incidere: dixerat enim, omnia

γηθῆναι· καὶ δὴ διήλθομεν σιδηρέας τε πύλας καὶ χαλκένους οὐδούς· ἀναβάθρας δὲ πλείστας περικυκλωσάμενοι, ἐς χρυσοφόρον οἶκον ἀνήλθομεν, οἷον Ὅμηρος τὸν Μενελάου φησί· καὶ δὴ

P. 612 ἅπαντα ἰσχωπιάζον, ὅσα ὁ νησιώτης ἐκείνος νεανίσκος· ὁρῶ δὲ οὐχ Ἑλένην, μὰ Δί', ἀλλ' ἄνδρας ἐπικεκυφότης καὶ κατω-5 χρωμένους· οἱ δὲ ἰδόντες γήθησαν, καὶ ἔξεναντίας παρεγένοντο· ἔφασκον γὰρ, ὡς εἴ τινα λυγρὰν ἀγγελίαν ἀγύγομεν· ἐφαίνοντο γὰρ οὗτοι ὡς τὰ κάκιστα εὐχόμενοι, καὶ ἔχαιρον ἐπὶ τοῖς λυγροῖς, ὥσπερ αἱ ποινοποιοὶ ἐπὶ θέατρα, τὰς κεφαλὰς δ' ἄγχι σχόντες ἐψιθύριζον· μετὰ δὲ τὰ ἤροντό με, 10

„τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἧδὲ τοκῆς; χρηστὸς γὰρ ἂν εἴης, ἀπὸ γε τοῦ σχήματος.” ἦν δ' ἐγὼ, „ὄλλοι γε χρηστοὶ, ὥσπερ βλέπω πανταχοῦ· Κριτίας δὲ τοῦνομα, πόλις δὲ μοι ἔνθεν, ὅθεν καὶ ὑμῖν.” (κδ'.) Ὡς δ' ἄεροβατοῦντες ἐπυνθάνοντο, „πῶς τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ τοῦ κόσμου;” ἦν δ' ἐγὼ, „χαίρουσί 15 γε πάντες, καὶ ἔτι γε χαιρήσονται.” οἱ δὲ ἀνένεινον ταῖς ὀφρῦσιν· „οὐχ οὕτω, δυστοκεῖ γὰρ ἡ πόλις.” ἦν δ' ἐγὼ κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην· „ὑμεῖς πεδάρσιοι ὄντες, καὶ ὡς ἀπὸ ὑψηλοῦ ἅπαντα

P. 613 καθορῶντες, ὄξυδερκέστατα καὶ τάδε νενοήκατε· πῶς δὲ τὰ τοῦ αἰθέρος; μῶν ἐκλείψει ὁ ἥλιος, ἧ δὲ σελήνη κατὰ κάθετον γενή-20 σεται; ὁ Ἄρης εἰ τετραγωνήσῃ τὸν Δία, καὶ ὁ Κρόνος διαμι-

4. ἰσχωπιάζον] *Leg.* ἰσχοπιάζον ut c. 19. *Etsi hic ω est in edd.*

9. ἐπὶ θέατρα] ἐπὶ τὰ θέατρα ed. Gesn. *Abest artic. ab aliis.*

16. χαιρήσονται] χαρήσονται Bas. 1. 2.

mysteria ab illis se esse edoctum. Transimus igitur portasque ferreas, pavimentaue aenea, multisque per orbem superatis scalis, in aurea tecta ascendimus, qualia Menelai quondam fuisse, Homero credimus. Ibi ego oculis lustrō omnia, quae ille ex insula iuvenis; video autem non Helenam ego quidem, sed homines vultibus in terram pronis pallidisque. Illi vero, cum nos viderent, gaudere obviamque procedere: dicebant enim, numquid forte tristic nuncii ferremus? quippe qui manifesto pessima quaeque optarent, atque, ut in theatris solent furiae, luctuosus rebus gauderent. Tum vero capita invicem conferentes in aures quaedam insurrant, ac denique me interrogant:

„Tu quis es, unde venis, quaeque urbs tibi, quique parentes?

Videris enim, quantum quidem habitus tuus indicat, homo minime malus.” Atego, „pauci quidem,” inquam, „ubique gentium, quantum video, boni sunt: nomen mihi est Critiae: urbs eadem quae vestra.” (XXIV.) Ut vero inaniter elati homines interrogarunt, quid rerum in urbe atque adeo in mundo ageretur? egoque, „gaudent, gaudebuntque amplius,” respondi: illi, superciliorum gestu abnuentes, „minime vero ita est,” inquirunt, „clades enim perniciamque civitas parturit.” Tunc ego ex ipsorum sententia, „nimirum vos,” inquam, „cum supra humum sublatis, tanquam de specula omnia prospiciatis, etiam ista quam acutissime olim perspexistis. Sed in aethere quid agitur? num eclipsin Sol patietur, Luna ad perpendicularum ipsi subiecta? num Mars ex quadrante Jovem respiciet, Saturnus autem ex diametro opponetur Soli?

τρήσει τὸν ἥλιον; ἢ Ἀφροδίτῃ εἰ μετὰ τοῦ Ἑρμοῦ συνοδεύσει,
 καὶ Ἑρμαφροδίτους ἀποκνήσουσιν, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἤδεσθε; εἰ
 φαυδαίους ὑετοὺς ἐκπέμψουσιν; εἰ νυφετὸν πολλὸν ἐπιστρωννύ-
 σουσι τῇ γῆ, χάλαζαν δὲ καὶ ἐρυσίβην εἰ κατάξουσι, λοιμὸν καὶ
 5 λιμὸν εἰ ἐπιπέμψουσιν, εἰ τὸ κεραυνοβόλον ἀγγεῖον ἀπεγεμίσθη, καὶ
 τὸ βροντοποιὸν δοχεῖον ἀνεμεστῶθη;" (κέ'.) Οἱ δὲ ὡς ἅπαντα κα-
 τωρθωκότες κατεφλυάουρον τὰ αὐτῶν ἐλάσματα, ὡς μεταλλαγῶσι τὰ
 πράγματα, ἀταξία δὲ καὶ ταραχαὶ τὴν πόλιν καταλήγονται, τὰ
 στρατόπεδα ἤττονα τῶν ἐναντίων γενήσονται. τοῦτο ἔκταραχθεῖς,
 10 καὶ ὡσπερ πρῖνος καόμενος οἰδηθεῖς, διάτορον ἀνεβόησα, „ὦ δαι-
 μόνιοι ἀνδρῶν, μὴ μεγάλα λίαν λέγετε, θήγοντες ὀδόντας κατ'
 ἀνδρῶν θυμολέοντων, πνειόντων δόρυ καὶ λόγχας καὶ λευκολό- P. 614
 φους τριφαλείας· ἀλλὰ ταῦθ' ὑμῖν ἐπὶ κεφαλὴν καταβήσεται,
 ὡς τὴν πατρίδα ὑμῶν κατατρέχετε. οὐ γὰρ αἰθεροβατοῦντες
 15 ταῦτα ἠκηκόητε, οὐ τὴν πολυάσχολον μαθηματικὴν κατωρθώ-
 κατε. εἰ δέ γε μαντεῖαι καὶ γοητεῖαι ὑμᾶς παρέπεισαν, διπλοῦν
 τὸ τῆς ἀμαθίας. γυναικῶν γὰρ εὐρέματα ταῦτα γραιδίων. καὶ
 παλγνια. ἐπιπολὸν γὰρ τὰ τοιαῦτα αἰ τῶν γυναικῶν ἐπίνοιοι μετέρ-
 χονται." (κς'.) ΤΡΙΕΦ. Τί δὲ πρὸς ταῦτα ἔφησαν, ὦ καλὲ Κριτία,
 20 οἱ κεκαρμένοι τὴν γνώμην καὶ τὴν διάνοιαν; ΚΡΙΤ. Ἄπαντα
 ταῦτα παρέδραμον, εἰς ἐπίνοιαν τετεχνασμένην καταπεφευγότες·

3. πολλὸν] πολλὴν prave Iunt. 5. λιμὸν] λιμόν. αὐχμόν Flor. pun-
 cto post λιμόν collocato. 14. κατατρέχετε] Sic pleraesque. κατα-
 τρέχετε Iunt. 15. ἠκηκόητε] Sic nostrae, ἠκηκόητε Gean., me-
 lius. An ἠκηκόητε?

Venusne cum Mercurio congregietur, novosque adeo edolabunt nobis Her-
 maphroditos, quibus vos delectamini? Numquid impetuosos imbres demit-
 tent super? an copiosa nive terram consernent, grandinemque aut rubi-
 ginem devolvent, pestemne ac famem immittent? An fulminatrix cistula plena
 est, tonitruumque conceptaculum repletum? (XXV.) Illi vero, quasi re
 praeclare gesta, de suis illis nugabantur deliciis, fore scilicet, ut rerum fac-
 cies mutetur, atque turbae colluviesque civitatem invadant, tum exercitus ab
 hostibus vincantur. Hic ego vehementer commotus, atque ardentis instar illicis
 intumescens, contentissime exclamavi: „Nolite, miseri homines, nimis loqui
 magnifice, stringentes dentes in vivos corde leones spicula spirantes, crista
 nitentes galeas triplicique. Verum ista in vos ipsos vestraque capita ex-
 petent, qui patriae vestrae male adeo ominamini. Neque enim aut con-
 scenso aethere ista audivistis, aut male sedulam mathematicorum artem
 edidicistis. Si autem vaticinia et praestigiae in hanc vos fraudem impule-
 runt, duplo maior vestra est stupiditas. Quandoquidem vetularum ista
 mulierum sunt commenta atque ludibria. Siquidem muliebricia fere ingenia
 eiusmodi consecrari solent naenias." (XXVI.) ΤΡΙΕΦ. Quid vero ad ista,
 o pulcher Critia, detonsis mentibus animisque homines? CRIT. Nimirum
 his omnibus praetermissis, ad commentum oppido elegans confugientes dix-

ἔλεγον γὰρ „ἤλλους δέκα ἄστικοι διαμενοῦμεν, καὶ ἐπὶ παντὸς ἡμέρας ἑπιγρηγοροῦντες ἐνειρώττομεν τὰ τοιαῦτα.” **ΤΡΙΕΦ.** Σὺ δὲ τί πρὸς αὐτοὺς εἴρηκας; μέγυ γὰρ εἴρησαν καὶ διηπορημένον.

P. 615 ΚΡΙΤ. Θάρσει, οὐκ ἀγενές, ἀντίειπον γὰρ τὰ κάλλιστα. „τὰ γὰρ παρὰ τῶν ἀστικῶν θρυλλούμενα,” ἔφη, „περὶ ὑμῶν, ὅποταν 5 ἐνειροπολεῖτε, τὰ τοιαῦτά που παρεισάγονται.” οἱ δὲ σιστηρὸς ὑπομειδιῶντες, „ἔξω που παρέρχονται τοῦ κλινιδίου.” ἦν δ' ἐγὼ, „εἰ ἀληθῆ εἰσι ταῦτα, ὧ ἀιθέριοι, οὐκ ἂν ποτε ἀσφαλῶς τὰ μέλλοντα ἐξιγνεύσητε· ἀλλὰ καταπεισθέντες ὑπ' αὐτῶν ληρήσετε τὰ μὴ ὄντα, μηδὲ γενησόμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως 10 ληρεῖτε, ἐνειροῖς πιστεύοντες, καὶ τὰ κάλλιστα βδελύττεσθε, τοῖς δὲ πονηροῖς ἴδεσθε, μηδὲν ὀνούμενοι τοῦ βδελύγματος. ὥστε εἴσατε τὰς ἀλλοκότους ταύτας φαντασίας, καὶ τὰ πονηρὰ βουλεύματα, καὶ μαντεύματα, μή που θεὸς ὑμᾶς ἐς κόρακας βάλῃ, διὰ τὸ τῇ πατρὶδι ἐπαρῦσθαι, καὶ λόγους κισθόλους ἐπιφημιλεῖν.” 15

P. 616 (κζ.) Οὗτοι δὲ ἅπαντες ἓνα θυμὸν ἔχοντες ἐμοὶ πολλὰ κατεμέμφοντο. καὶ εἰ βούλει, καὶ τὴ γε προστιθῶ σοι, ἅτινά με καὶ ὡς στήλην ἀναυδον ἔθικαν, μέχρις ἂν ἡ χρηστή σου λαλιὰ λιθοῦμενον ἀνέλυσε, καὶ ἀνθρώπον ἀπεκατέστησε. **ΤΡΙΕΦ.** Σίγα, ὦ Κριτία, καὶ μὴ ὑπερεκτείνῃς τοὺς ὕθλους. ὄρθς γὰρ ὡς ἐξώγκωτα 20 μου ἡ νηδὺς, καὶ ὡσπερ κνοφορῶ· ἐδήχθη γὰρ ταῖς παρὰ σοῦ λόγοις, ὡς ὑπὸ κινὸς λυττῶντος· καὶ εἰ μὴ φάρμακον ληθεδανὸν

12. ὀνούμενοι] An ὀνάμενοι? Pell.

runt, „post decem dierum ieiunia, quibus pervigiles cantibus noctes ducimus, talia somniamus.” **TRIEPH.** Sed tu quid ad illa? magnum enim quiddam dixerunt, quodque multam quaestionem habeat. **CRIT.** Bono es animo: nihil ignavum dixi, sed pulcherrime equidem caussam ita peregi: „etenim vera sunt, quae urbani homines saepe de vobis dicunt, somniantibus vobis talia obrepunt.” Illi vero canino rictu subridentes, „extra tamen lectulum,” inquirunt, „nobis obveniunt.” Tum ego, „sint vera,” inquam, „ista, o sublimes animae, nunquam tamen tuto quae futura sunt investigaveritis, sed vestris ipsi somniis inducti, quae neque sunt, neque futura unquam sunt, nugabimini. Nescio vero quomodo somniis fidem habentes ista deblateretis, honestissima quae sunt aversemini, malis autem delectemini, idque cum nullum ex tam detestabili facinore bonum consequamini. Omittite igitur absurda illa emotae mentis ludibria, malaque consilia ac praedictiones, ne quando Deus, eo quod pessime Patriae precamini, fallacesque vestros sermones ad ipsum refertis auctorem, in malam rem vos proiciat.” (XXVII.) Hi vero uno omnes animo multis me obiurgare, et, si vis, iam ea adiciam, quae quasi columnam elinguem me fecere, donec salutaris illa tua allocutio iam saxea membra resolvit, hominique me restituit. **TRIEPH.** Quin tace, Critia, neque nugae extende amplius. Vides enim ut mihi venter intumuerit, et tanquam uterum ventem. Tuis quippe sermonibus ut a rabido cane morsus sum. Atque nisi ta procurandae oblivioni medicina conquiescam, ipsa rei recordatio in me

ἐμπιῶν ἡρεμήσω, αὐτῆ ἡ μνήμη οἰκουροῦσα ἐν ἐμοὶ μέγα κακὸν ἐργάσεται. ὥστε ἕασον τούτους, τὴν εὐχὴν ἀπὸ πατρὸς ἀρξάμενος, καὶ τὴν πολυώνυμον ᾠδὴν ἐς τέλος ἐπιθίεις. (κη΄.) Ἀλλὰ τί τοῦτο; οὐχὶ Κλεόλαος οὗτός ἐστιν, ὁ τοῖς ποσὶ μακρὰ βιβὰς, σπουδῆ δὲ βῆκει καὶ κατέρχεται; μῶν ἐπιφωνήσομεν αὐτῷ; ΚΡΙΤ. Καὶ μάλα. ΤΡΙΕΦ. Κλεόλαε, μὴ τι παραδράμῃς γε ποσὶ, μηδὲ παρελθῆς, ἀλλ' ἐλθὲ χαίρων, εἶγε πού μῦθον φέρεις. ΚΛΕΟΛ. Χαίρετ' ἄμφω, ὦ καλῆ ξυνωρίς. ΤΡΙΕΦ. Τίς ἡ σπουδὴ; ἄσθμαίνεις P. 617 γὰρ ἐπιπολύ. μῶν τι καινὸν πέπρακται;

10 ΚΛΕΟΛ. Πέπτωκεν ὄφρῦς ἡ πάλαι βωμμένη Περσῶν·
καὶ Σοῦσα κλεινὸν ἔστυ.

πέσει δ' ἔτι γε πᾶσα χθὼν Ἀραβίας,
χειρὶ κριτοῦντος εὐσθενωτάτῳ κράτει.

(κθ΄.) ΚΡΙΤ. Τοῦτ' ἐκείνο, ὡς

15 αἰεὶ τὸ θεῖον οὐκ ἀμελεῖ τῶν ἀγαθῶν,
ἀλλ' αὔξει, ἄγον ἐπὶ τὰ κρείττονα.

ἡμεῖς δὲ, ὦ Τριεφῶν, τὰ κάλλιστα εὐρηκότες ἐσμέν. ἔδυσχέραν-
νον γὰρ ἐν τῇ ἀποβιώσει τί τοῖς τέκνοις καταλιπεῖν ἐπὶ ταῖς δια-
θήκαις. οἶδας γὰρ τὴν ἐμὴν πενίαν, ὡς ἐγὼ τὰ σά. τοῦτο ἀρκεῖ
20 τοῖς παισίν, αἱ ἡμέραι τοῦ αὐτοκράτορος· πλοῦτος γὰρ ἡμᾶς
οὐκ ἐκλείψει, καὶ ἔθνος ἡμᾶς οὐ καταπτοήσει. ΤΡΙΕΦ. Καγὼ,
ὦ Κριτία, ταῦτα καταλείπω τοῖς τέκνοις, ὡς ἴδωσι Βαβυλῶνα

21. ἐκλείψει] Restitui ex Pell. et Bas. 1. 2. ἐκλήψει male Flor.
Iunt. Ald. Francof. Hag. Salm. ἐκλείψει Amst.

permanens, metuo ne magnum mihi malum conciliet. Hos igitur omitte, pro-
cationemque a patre incipiens, multisque refertum nominibus carmen ad finem
superaddens. (XXVIII.) Sed quid istuc? Non iste Cleolaus est, qui magna,
adeo citatisque gressibus huc descendit? Inclamabimusne hominem, Critia?
CRIT. Omnino. TRIEPH. Cleolæ, ne praetercurras pedibus nos, prae-
tereasve: accede, salve, si quid apportas novi. CLEOL. Vos vero salvete
ambo, nobile amicorum par. TRIEPH. Quenam est ista tua festinatio,
multum enim anhelas! Ecquid forte novi factum est?

CLEOL. Cecidit supercilium celebre Persicum:

Cadetque Susa mox, urbs inclyta:

Arabumque tellas tota mox cadet

Valida manu victoris atque robore.

(XXIX.) CRIT. Hoc est illud,

Nunquam bonos piosque negligit Deus,

Sed auget, ornat, in bonisque collocat.

Nos vero, Triepho, in optima incidimus tempora. Angebar enim, quid
cum moriendum esset, liberis meis testamento relinquerem (nocti enim men-
dicitatem meam, ut ego tua). Iam vero hoc satis est liberis, vita Imperatoris:
ita enim nec divitiae nobis deerunt, neque gens ulla ad terrorem nobis in-
cutiendum valebit. TRIEPH. Et ego, Critia, haec relinquo liberis, ut

δουλευμένην, Αἴγυπτον δουλουμένην, τὰ τῶν Περσῶν τέκνα δοῦ-
 λιον ἡμαρ ἄγοντα, τὰς ἐκδρομὰς τῶν Σκυθῶν παυομένας, εἴτ'
 οὖν καὶ ἀνακοπτομένας. ἡμεῖς δὲ τὸν ἐν Ἀθήναις Ἄγνωστον ἐφευ-
 P. 618 ρόντες, καὶ προσκυνήσαντες, χεῖρας εἰς οὐρανὸν ἐκτείναντες
 τούτῳ εὐχαριστήσομεν, ὡς καταξωθέντες τοιοῦτου κράτους ὑπή-
 5 κοοι γενέσθαι· τοὺς δὲ λοιποὺς ληρεῖν ἐάσωμεν, ἀρκεσθέντες
 ὑπὲρ αὐτῶν εἰπεῖν τὸ, Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ, κατὰ τὴν πα-
 ροιμίαν.

2. εἴτ'] Sic vett. εἴθ' Salm. et Amst. εἴ τ' Flor.

videant Babylona perditam, Aegyptum sub iugum redactam, Persarum gna-
 tos servili pondere pressos, excursiones Scytharum repressas, utinam
 omnino praecisas. Nos vero ignotum qui est Athenis Deum a nobis inven-
 tum adorantes, manibus in caelum sublatis eidem gratias agemus cum tam
 excellenti potestati ut subiecti essemus, digni sumus ab ipso habiti. Re-
 liquos autem nugari sinamus, satisque habeamus illud de iis dicere, quod
 est in proverbio: non est curae Hippocliidi.

LUITPRANDI LEGATIO

AD

NICEPHORUM PHOCAM

IMPERATOREM CONSTANTINOPOLITANUM

PRO OTTONIBUS AUGUSTIS

ET ADELHEIDA.*

Ottones Romanorum invictissimos Imperatores Augustos, gloriosissimamque Adelheidem Imperatricem Augustam, Luitprandus Sanctae Cremonensis Ecclesiae Episcopus semper valere, prosperari, triumphare, anhelat, desiderat, optat. Quid causae fuerit, quod prius literas sive nuncium meum non susceperitis, ratio subsequens declarabit. Pridie nonas Iunii Constantinopolim venimus, et ad contumeliam vestram turpiter suscepti, graviter, turpiterque sumus tractati; palatio quidem satis magno, et aperto, quod nec frigus arceret, sicut nec calorem repelleret, inclusi sumus: armati milites appositus sunt custodes, qui meis omnibus exitium ¹⁾, caeteris prohiberent ingressum. Domus ipsa solis nobis inclusis pervia a palatio adeo sequestrata, ut eo nobis non equitantibus, sed ambulantis anhelitus truncaretur. Accessit ad calamitatem nostram, quod Graecorum vinum ob picis taede gypsi commixtionem nobis impotabile fuit. Domus ipsa erat inaquosa, nec sitim saltem aqua extinguere quivimus, quam data pecunia emeremus. Huic magno vae, vae aliud appositum est, homo Sciliorum ²⁾ custos, qui quotidianos sumptus praerberet; cui similem si requiras, non terra, sed infernus for-

P. 479
Col. 1.

* Luitprandi Legationem edidimus ex Muratorii Script. Rer. Ital. Tom. II., sed aliquanto emendatiorem, adhibitis huius libelli editione principe, quae Henrici Canisii cura Ingolstadii 1600. 4. prodiit. Numeris marginibus appositus indicant paginas editionis Muratorii. 1) Fort. existim. Muratorius. 2) Alias Sciliorum. Canisius.

san dabit: is enim quidquid calamitatis, quidquid rapinae, quidquid dispendii, quidquid luctus, quidquid miseriae excogitare potuit, quasi torrens inundans, in nos effudit. Nec in centum viginti diebus una saltem praeteriit, quae non gemitus nobis praerberet, et luctus. Fridge nonas Iunii, ut superius scripsimus, Constantinopolim ante portam Caream ³⁾ venimus, et usque ad undecimam horam cum equis, non modica pluvia, expectavimus. Undecima vero hora non ratus Nicephorus nos dignos esse, tam ornatos vestra misericordia equitare, venire iussit, et usque in praefatam domum marmoream, invisam, inaquosam, patulam sumus deducti. Octavo autem, id est ⁴⁾ Sabbato primo dierum Pentecostes ante fratris eius Leonis Coroplati ⁵⁾, et Logothetae praesentiam sum deductus, ubi de Imperiali vestro nomine magna sumus contentione fatigati. Ipse enim vos, non *Imperatorem*, id est βασιλέα sua lingua, sed ob indignationem φῆγα, id est *Regem* nostra vocabat. Cui cum dicerem, quod significatur idem esse, quamvis quod significat diversum; me, ait, non pacis, sed contentionis causa venisse, sicque iratus surgens, vestras literas, vere indignans, non per se, sed per interpretem suscepit, homo ipse ad personam satis procerus, falso
 Col. 2. humilis: cui si innisus homo fuerit, manum eius perforabit. Septimo autem id est ⁶⁾ ipso videlicet Sancto die Pentecostes in domo, quae dicitur Στεφάνα, id est *Coronaria* ante Nicëphorum sum deductus, hominem satis monstruosum, pygmaeum, capite pinguem, atque oculorum parvitate talpinum, barba curta, lata, spissa, et semicana foedatum, cervice digitali turpatum, prolixitate, et densitate comarum satis Iopam ⁷⁾, colore Aethiopem, cui per mediam nolis occurrere noctem: ventre extensum, natibus siccum, coxis ad mensuram ipsam brevem longissimum, cruribus parvum, calcaneis, pedibusque aequalem, villino ⁸⁾, sed nimis veterioso, vel diuturnitate ipsa foetido, et pallido ornamento indutum, Sicyoniis calceamentis calceatum, lingua procacem, ingenio vulpem, periurio, seu mendacio Ulyssem. Semper mihi domini mei Imperatores Augusti, formosi quanto hinc formosiores visi estis? semper ornati, quanto hinc ornatiores? sem-

3) Fort. *Auream. Can.* 4) Fort. *Idus. Mur.* 5) *Curopolatae. Mur.* 6) *Idus. Mur.* 7) *Alias hirtum. Can.* 8) *Alias byssino. Can.*

per potentes, quanto hinc potentiores, semper mites, quanto hinc mitiores? semper virtutibus pleni, quanto hinc pleniores? sedebant ad sinistram, non in eadem linea, sed longe deorsum duo parvuli Imperatores, eius quondam domini, nunc subiecti, cuius narrationis initium hoc fuit: Debueramus, immo volueramus te benigne, magnificeque suscipere, sed domini tui impietas non permittit, qui tam inimica invasione Romam sibi vindicavit, Berengario, et Adelberto contra ius fasque vitam C abstulit, Romanorum alios gladio, alios suspendio interemit, oculis alios privavit, exilio alios relegavit, et Imperii nostri insuper civitates homicidio, aut incendio sibi subdere tentavit: et quia affectus eius pravus effectum habere non potuit, nunc te malitiae huius suggestorem atque impulsorem, simulata pace, quasi ἄσκοπον ⁹⁾, id est exploratorem ad nos direxit. Cui inquam ego: Romanam civitatem Dominus meus non vi, aut tyrannice invasit, sed a tyranni, immo tyrannorum iugo liberavit. Nonne effoeminati dominabantur eius? et quod gravius, sive turpius, nonne meretrices? Dormiebat, ut puto, tunc potestas D tua, immo decessorum tuorum, qui nomine solo, non autem re ipsa Imperatores Romanorum vocantur. Si potentes, si Imperatores Romanorum erant, cur Romam in meretricum potestate sinebant? Nonne Sanctissimorum Paparum alii sunt relegati, alii a te afflicti, ut neque quotidianos sumptus, nec eleemosynam habere quirent? nonne Adelbertus contumeliosas literas Romano, et Constantino decessoribus tuis Imperatoribus, misit: nonne P. 480
Col. 1. Sanctissimorum Apostolorum Ecclesias rapinis expoliavit: quis ex vobis Imperatoribus zelo Dei ductus tam indignum facinus vindicare, et Sanctam Ecclesiam in statum proprium reformare curavit? neglexistis vos, non neglexit Dominus meus, qui a finibus terrae surgens, Romamque veniens impios abstulit, et Sanctorum Apostolorum Vicariis potestatem et honorem omnem contradidit. Postmodum vero insurgentes contra se, et Dominum Apostolicum, quasi iurisiurandi violatores sacrilegos, Dominorum suorum Apostolicorum tortores, raptores, secundum decreta Imperatorum Romanorum Iustiniani, Valentiniani, Theodosii, et caeterorum cecidit, iugulavit, suspendit, et exilio relegavit: quae si non faceret, impius, iniustus, crudelis, tyrannus.

9) Fort. κατάσκοπον. Cas.

esset. Palam est, quod Berengarius, et Adelbertus sui milites effecti, Regnum Italicum sceptro aureo ex eius manu susceperunt, et praesentibus servis tuis, qui nunc usque supersunt, et hac in civitate degunt, iureiurando fidem promiserunt. Et quia, suggerente Diabolo, hanc perfide violarunt, iuste illos quasi desertores, sibi que rebelles, Regno privavit: quod ita subditis tibi et postmodum rebellibus faceres. Sed non, ait, Adelberti hoc profitetur miles. Cui inquam: si secus dixerit, meorum aliquis militum, si iubes, cras ita rem esse duello declarabit. Esto, Cuius, fecerit haec, ut ais, iuste. Nunc cur Imperii nostri terminos ¹⁰⁾ bello incendioque aggressus sit, expedi. Amici eramus societatemque indissolubilem, nuptiis interpositis, facere cogitabamus. Terram inquam, quam Imperii tui esse narras, gens, incola, et lingua, Italici Regni esse declarat. Tenueruntque illam potestative Longobardi; quam et Ludovicus Longobardorum, seu Francorum Imperator, de manu Saracenorum, multitudine prostrata, liberavit. Sed et Landolphus Beneventanorum, et Capuanorum Princeps septennio potestative eam sibi subingavit. Nec a servitutis eius, seu successorum suorum iugo, Dusque ad praesens exiret, si non immensa data pecunia, Romanus Imperator nostri Regis Hugonis amicitiam emeret. Et haec causa fuit, quod nepoti suo, et aequivoco Regis nostri, eiusdem Hugonis spuriam coniugio copulavit. Et ut considero, Domino meo non gratiam, sed impotentiam adscribis, quod post Italiae, seu Romae acquisitionem, tot annis eam tibi dimiserit. Societatem vero amicitiae, quam te parentela voluisse facere dicis, fraudem nos dolumque tenemus: pausanas ¹¹⁾ exigis, quas nec te exigere neque nos concedere ratio ipsa compellit. Verum ut fallacia exculpatur, veritas non reticeatur, misit me Dominus meus ad te, ut, si filiam Romani Imperatoris, et Theophanae ¹²⁾ Imperatricis, Domino meo, filio suo Ottoni Imperatori Augusto in Econiugium tradere volueris, iuramento mihi affirmes, et ego pro gratiarum recompensatione haec, et haec Dominum meum tibi facturum et observaturum, iureiurando affirmabo. ¹³⁾ Sed et optimam ¹⁴⁾ amicitiae arabonam fraternitati tuae nunc Domi-

10) *Alias terram. Cas.* 11) *Al. inducias. Cas.* 12) *Alii vocant Theophaniam. Cas.* 13) *Hic deest aliquid. Cas.* 14) *Al. optimum arrhabonem. Mur.*

nus meus contulit, cum Apuliam omnem potestati subditam, non meo interventu, cuius hoc suggestione malum factum esse dicis. Cuius rei tot sunt testes, quot sunt totius Apuliae habi- Col. 2
tatores. Secunda, inquit Nicephorus, hora iam transiit: *προέλευσις*, id est processio nobis est celebranda. Quod nunc instat, agamus. Contra haec, cum opportunum fuerit, respondebimus. Non pigeat me *προέλευσιν* ipsam describere, et dominos meos audire. Negotiatorum multitudo copiosa, ignobiliumque personarum, ea solemnitate, collecta, ad susceptionem, et laudem Nicephori, a palatio usque ad Sanctam Sophiam, quasi pro muris viae margines tenuit, clypeolis tenuibus satis, et spiculis vilibus dedecorata. Accessit et ad dedecoris huius augmentum, quod vulgi ipsius potior pars, ad laudem ipsius, nudis processerat pedibus. Credo sic eos putasse sanctam ipsam B potius exornare *προέλευσιν*. Sed et Optimates sui, qui cum ipso per plebeiam, et discalceatam multitudinem ipsam transierunt, magnis et nimia vetustate rimatis tunicis erant induti. Satis decentius quotidiana veste induti procederent. Nullus est, cuius atavus hanc novam haberet. Nemo ibi auro, nemo gemmis ornatus erat, nisi ipse solus Nicephorus, quem Imperialia ornamenta ad maiorum personas sumpta, et composita, foediorum reddiderant. Per salutem vestram, quae mihi mea charior extat, una vestrorum pretiosa vestis procerum, centum horum, et eo amplius pretiosior est. Ductus ergo ad *προέλευσιν* ipsam in eminentiori loco, iuxta psaltas, id est cantores, sum consti- C
tutus. Cumque quasi reptans monstrum illud procederet, clamabant adultores psaltae: Ecce venit stella matutina, surgit Eous, reverberat obtutu solis radios: pallida Saracenorum mors, Nicephorus *μέδων*, id est Princeps. Unde et cantabatur: *μέδονται*, id est Principi Nicephoro, *πολλά ἔτη* 15), id est plures anni sint. Gentes hunc adore, hunc colite, huic tanto colla subdite. Quanto tunc verius canerent: Carbo extincte veni *μέλλε*, anus incessu, silvanus vultu, rustice, lustrivage, capripes, cornute, bimembris, setiger, indocilis, agrestis, barbata, dure, villosa, rebellis, Cappadox. Igitur falsidicis illis inflatus naeniis Sanctam

15) Codinus Curopal. lib. De off. aulae Constantinop. Ἔμα οὖν τῶ τὸν βασιλέα φανῆναι, οἱ ψάλται ἀντίνα ψάλλουσι τὸ πολυχρόνιον: Simulatque apparet Imperator, cantores statim canunt: Ad multos annos. C. a. n.

Sophiam ingreditur, dominis suis Imperatoribus se a longe sequentibus, et in pacis osculo ad terram usque adorantibus. Ar-
 Dmiger huius sagitta calamo immissa Aeram ¹⁷⁾ in Ecclesia ponit, quae prosequitur, quo nimirum tempore imperare coeperit, et sic Aeram, qui id non viderunt, intelligunt. Hac eadem die convivam me sibi esse iussit. Non ratus autem me dignum esse cuiquam suorum praeponi Procerum, quintus decimus ab eo absque gausape sedi; meorum nemo comitum non dico solum mensae non assedit, sed neque domum, in qua conviva eram, vidit. Qua in coena temporis satis, et obscoena, ebriorum more, oleo delibuta, alioque quodam deterrimo piscium liquore aspersa, multa super potentia vestra, multa super Regnis et militibus Eme rogavit. Cui cum consequenter et vere responderem: mentiris, ait: domini tui milites equitandi ignari, pedestris pugnae sunt inscii, scutorum magnitudo, loricarum gravitudo, ensium longitudo, galearumque pondus neutra parte eos pugnare sinit, ac subridens, impedit, inquit, eos et gastrimargia, hoc est ventris ingluvies, quorum Deus venter est, quorum audacia, crapula; fortitudo, ebrietas; ieiunium, dissolutio; pavor, sobrietas. Nec est in mari domino tuo classium numerus. Navigantium fortitudo mihi soli inest, qui eum classibus aggrediar bello maritimas eius civitates demoliar, et quae fluminibus sunt vicina, redigam in favillam. Quis, cedo, mihi etiam in terra copiarum paucitate resistere poterit? filius non affuit: uxor non defuit; Saxones, Suevoi, Baiuarii, Italici omnes cum eo affuerunt; et cum civitatulam unam sibi resistantem capere nescirent, immo nequirent, quomodo mihi resistant venienti? quem tot copiae prosequuntur, *Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos, Quot Coelum Stellas, quot Mare in flatibus undas.* Cui cum respondere, et Apologeticum dignum inflatione hac Bevomere vellem non permisit; sed adiecit quasi ad contumeliam: vos ¹⁷⁾ non Romani, sed Longobardi estis. Cui adhuc dicere volenti, et manu ut tacerem innuenti, commotus inquam: Romulum fratricidam, ex quo et Romani dicti sunt, porniogeni-

P. 481
Col. 1

16) Al. *Aram. Can.* 17) *Ex Niceta Choniata, Curopalata, et aliis notum est, Graecos nomen Romanorum sibi proprium fecisse. Hinc factum, ut Graecorum hostibus nomen Romanorum tam hostile fuerit; quippe cum Graeci se solos Romanos, reliquos vero Latinos vocarent. Can.*

tum, hoc est ex adulterio natum chronographia innotuit; asy-
lumque sibi fecisse, in quo alieni aeris debitores, fugitivos, ser-
vos, homicidas, ac pro reatibus suis morte dignos suscepit,
multitudinemque quamdam talium sibi adscivit, quos Romanos
appellavit: ex qua nobilitate propagati sunt ipsi, quos vos Kosmo-
cratores, id est Imperatores appellatis, quos nos, Longobardi
scilicet, Saxones, Franci, Lotharingi, Baioarii, Suevi, Burgun- C
diones tanto dedignantur, ut inimicos nostros commoti, nil aliud
contumeliarum, nisi, Romane, dicamus: hoc solo id est Roma-
norum nomine, quidquid ignobilitatis, quidquid timiditatis,
quidquid avaritiae, quidquid luxuriae, quidquid mendacii, im-
mo quidquid vitiorum est, comprehendentes. Imbelles vero nos,
et equitandi inscios quia dicis si Christianorum peccata prome-
rentur, ut in hac austeritate perdures, quales vos estis, quamve
pugnaces nos simus, bella proxima demonstrabunt. Talibus Ni-
cephorus exacerbatus dictis, manu silentium indixit, mensam-
que sine latitudine longam auferri, meque in invisam domum, seu
ut verius fatear, carcerem reverti praecepit. Ubi post biduum
cum indignatione, tum aestu, et siti, magno sum languore af- D
fectus, sed et asseclarum meorum nemo extitit, qui non eodem
ebriatus poculo, diem sibi ultimum imminere formidaret. Cur
quaeso non aegrotarent, quibus erat potus pro optimo vino sal-
sugo; pro culcitra, non foenum, non stramen, non saltem
terra, sed durum marmor, pro cervicali lapis? quibus patula
domus, non calorem, non imbrem, non frigus arcebat. Ipsa
si vellet salus his circumfusa, ut vulgo loquimur, eos salvare
non posset. Proprio ergo, atque meorum debilitatus angore,
convocato ad me custode, immo persecutore meo, non precibus
solum, sed pretio obtinui, ut epistolam meam hunc modum con- E
tinentem Nicephori fratri deferret. Leoni Coroplati, et Logo-
thetae τοῦ δρόμου Luitprandus Episcopus. Si Imperator Sere-
nissimus petitionem, ob quam veni, perficere cogitat, non fati-
gant me, quas hic sustineo, passiones: literis solummodo meis
et nuncio, ut instruatur Dominus meus, me hic moram ab re
non facere. Quod si secus res sese habet, navis et hic Veneti-
corum, onerariaque proficisci festinat, hanc me aegrotum in-
gredi sinat, ut si dissolutionis meae tempus advenerit, cadaver Col. 2
meum genitale saltem solum suscipiat. Quas cum legisset, se

post quadriduum me iussit adire. Sederunt cum eo ad disceptationem vestram, secundum eorum traditionem, sapientissimi viri, Attico pollentes eloquio, Basilius Psarakimomenos, ¹⁸⁾ Proto a secretis, Protovestiarium, et duo magistri, quorum hoc fuit narrationis initium: quid causae sit, quare te huc fatigasti, frater, edissere. Quibus cum parentelae gratia, quae esset occasio infinitae pacis, edicerem, inquiunt: inaudita res est, ut Porphyrogeniti, Porphyrogenita, hoc est, in purpura nati filia, in purpura nata, gentibus misceatur; verum quia tam excellentem Brem petitis, si datis quod decet, accipietis quod libet; Ravennam scilicet, et Romam cum his omnibus continuatis, quae ab his sunt usque ad nos. Si vero amicitiam absque parentela desideratis, Romam liberam esse Dominus tuus permittat: Principes autem, Capuanum scilicet, et Beneventanum Sancti nostri Imperii olim servos, nunc rebelles, servituti pristinae tradat. Quibus, Dominum meum, inquam, potentiores habere Schlavos Petro Bulgarorum Rege, qui Christophori Imperatoris filiam in coniugium duxit etiam ipsi non ignoratis. Sed Christophorus, aiunt, non Porphyrogenitus fuit. Roma vero, inquam, quam vos liberam esse velle perstreptis cui servit? cui tributa persolvit? C Nonne prius meretricibus serviebat? et vobis dormientibus, immo non valentibus, Dominus meus Imperator Augustus a tam turpi servitute liberavit? Constantinus Imperator Augustus, qui hanc ex suo nomine condidit civitatem, Sanctae Apostolicae Romanae Ecclesiae, ut erat Kosmocrator, multa donaria contulit non in Italia solum, sed in omnibus pene Occidentalibus Regnis, nec non de Orientalibus atque Meridianis, Graecia scilicet, Iudea, Perside, Mesopotamia, Babylonia, Aegypto, Libya, ut ipsius testantur privilegia, quae penes nos sunt. Sane quidquid in Italia, sed in Saxonia, Baiocaria, omnibus Domini mei Regnis Dest, quod ad Apostolorum Beatorum Ecclesiam respicit, Sanctissimorum Apostolorum Vicario contulit. Et si est, ut Dominus meus ex his omnibus civitates, villas, milites, aut familiam obtineat, Deum negavi. Cur Imperator vero non itidem facit, ut ea, quae suis insunt Regnis, Apostolorum Ecclesiae reddat, et per laborem, atque munificentiam Domini mei ditem,

18. Id est *Cubicularius. Cas.*

et liberam, ditiozem ipse, ac liberiozem reddat? Sed hoc, ait Basilius Parakimomenos, faciet, cum ad nutum suum Roma, et Romana Ecclesia ordinabitur. Tum, homo, inquam, quidam, multam ab alio passus iniuriam, his Deum aggressus est verbis: Domine, vindica me de adversario meo. Cui Dominus, faciam, inquit, in die cum reddam unicuique secundum opera sua. At illa, Quam tarde, inquit. Tunc omnes, praeter fratrem, cachinno E commoti discrepationem dimiserunt, meque in invisam domum reduci praeceperunt, magnaue custodiri cautela usque in Sanctorum Apostolorum religiosis cunctis celebrem diem. Qua celebritate me satis aegrotum, nec non et Bulgarorum nuncios, qui pridie venerant, ad Sanctos Apostolos sibi obviare praecepit. Cumque post naeniarum garrulitatem, et Missarum celebrationem, ad mensam invitaremur, in citeriori mensae margine, quae erat sine latitudine longa, Bulgarorum nuncium, Ungarico more P. 432
Col. 1
tonsum, aenea catena cinctum, et ut mens mihi suggerit, catechumenum, mihi praeposit; ad vestram plane, Domini mei Augusti, contumeliam. In vobis contemptus, in vobis spretus, in vobis abiectus. Sed gratias ago Domino Iesu Christo, cui vos servitis omni spiritu vestro, quod habitus sum pro nomine vestro dignus contumelias pati. Verum, Domini mei, meam non considerans, sed vestram iniuriam, mensam reliqui. Quumque indignans abire vellem, Leo Coroplastes, Imperatoris frater, et Proto a secretis Simeon, pone me sequuntur, haec latrantes: Cum Christophori filiam Petrus Bulgarorum Vasileus coniugem duceret, Symphona, id est consonantia scripto iuramento firmata sunt, ut omnium gentium apostolis, id est nunciis, penes nos B Bulgarorum apostoli praeposantur, honorentur, diligantur. Bulgarorum ille apostolus, quamquam, ut dicis, et verum est, tonsus, illotus, et catena aenea cinctus sit: Patricius tamen est, cui Episcopum praeposere, Francorum praesertim, nefas decernimus, iudicamus. Et quoniam te id indigne ferre cognoscimus, non te nunc, ut putas, ad hospitium redire sinimus, sed in diversorio quodam cum Imperatoriis servis cibum gustare compellimus. Quibus ob incomparabilem cordis dolorem nil respondi, sed quae iusserant, feci; indignum iudicans mensam ¹⁹⁾, qua non

19. indignam iudicans causam. Cas.

Cdico mihi, id est Luitprando Episcopo, sed Bulgarorum nuncius vestro praeponitur nuncio. Sed lenivit dolorem meum Imperator Sanctus munere magno, mittens mihi ex delicatissimis cibis suis, hoedum pinguem, ex quo ipse comederat, allio, cepe, porris laute suffarcinatum, garo delibutum; quem vestrae tunc mensae inesse optavi, ut qui delicias Sancti Imperatoris faustas esse non creditis, saltem his perspectis crederetis. Transactis ergo octo diebus, cum Bulgari iam abessent, putans me mensam magnificere suam, in eodem loco me satis aegrotum secum convivare coëgit. Affuit cum pluribus Episcopis et Patriarcha: quibus praesentibus, plures mihi quaestiones de scripturis sacris **D**proposuit, quas cum Spiritu Sancto afflante eleganter exposui, novissime autem ut de vobis ludum haberet, quas Synodos haberemus, rogavit. Cui cum Nicaenam, Chalcedonensem, Ephesinam, Antiochenam, Carthaginensem, Ancyranam, Constantinopolitanam edicerem; Ha ha he, ait, Saxoniam dicere es oblitus: quam si rogas, cur nostri codices non habent, rudem esse, et ad nos nec dum venire posse respondeo. Cui inquam: in quo membro regnat infirmitas, illud est cauterio exurendum: haereses omnes a vobis emanarunt, penes vos viguerunt: a nobis, id est Occidentalibus hic sunt iugulatae, hic sunt occisae. Romanam, sive Papiensem Synodum, quamquam essent saepe, his non connumeramus. **Roma-**
Enus enim Clericus, postmodum universalis Papa Gregorius, quia a vobis appellatus est Dialogus, Eutychem Constantinopolitanum Patriarcham haereticum ab eiusmodi haeresi liberavit. Aiebat idem Euty chius, nec solum aiebat, sed etiam docebat, clamabat, scriptitabat, nos in resurrectione non veram, quam hic habemus, sed phantasticam quamdam carnem assumpturos: cuius erroris liber a Gregorio orthodoxe est combustus. Sed **Evo-**
Col. 2 **d**ius, Papiensis Episcopus, propter aliam quamdam haeresim, huc, id est Constantinopolim, a Romano est Patriarcha directus; quam compressam, in Catholicam atque Orthodoxam reformavit. Saxonum genus, ex quo Sanctum Lavacrum et Dei accepit notitiam, nulla est haeresi maculatum, ut ibi Synodus fieret, qua errorem, cum nullus esset, corrigeret. Rudem quia dicis Saxonibus esse fidem, id ipsum et ego affirmo: semper enim apud eos Christi fides rudis est, et non vetus, ubi fidem opera sequuntur. Hic fides non rudis, sed vetus est, ubi fidem opera

non committantur, sed quasi prae vetustate, ut vestis contempta contemnitur. Sed hanc Synodum factam esse in Saxonia certo scio, in qua tractatum est et firmatum, decentius ensibus pugnare, quam calamis; et prius mortem obire, quam hostibus B terga dare: quod vel tuus exercitus experitur, in corde meo dixi, et quam sint pugnaces re ipsa experiatur. Verum hac eadem die post meridiem, adeo impotentem et transfiguratum me revertenti ad palatium sibi praecepit occurrere, ut obviantes mihi, quae prius in stuporem mentis mulieres versae, Mana, mana ²⁰⁾, clamabant, miseriam meam pugnis pectora tunsae dicerent ταπεινὴ καὶ ταλαπῶρε, cui, Nicephoro scilicet venienti, et vobis absentibus, quid tunc manibus in caelum erectis optaverim, proveniant utinam. Sed mihi velim credatis, ad risum me non parum illexit. Impatienti enim atque effraeni insidens equo, satis parvus, satis magno, puppam ipsum mens sibi depinxit mea, quam Schlati C vestri equino colligantes pullo matrem praecedentem sequi effraenate dimittunt. His expletis ad concives et cohabitatores meos, quinque leones, in praenominatam invisam domum sum deductus; ubi post hebdomadarum spatium trium, nullius, nisi meorum sum colloquio visitatus. Quae ex re Nicephorum numquam me velle dimittere mens sibi depinxit mea, ac tristitia immodica languorem languori adeo superimposuit, ut vita excederem, nisi mihi hanc Dei Genitrix a Creatore et Filio suo precibus obtineret; quemadmodum non fantastica, sed vera est mihi visione monstratum. His ergo tribus hebdomadibus habuit Nicephorus extra Constantinopolim metastasin, id est stationem, D in loco qui dicitur εἰς πηγὰς, id est ad fontes, eodemque me venire praecepit. Et cum tamen languidus essem, ut non solum statio, sed ipsa etiam sessio gravis mihi morae videretur, discooperto capite, quod malae valetudini meae nimis contrarium erat, ante se me stare coëgit; cui et ait: Domini tui Regis Ottonis nuncii, qui praeterito te praecesserunt anno, iuramento mihi promiserunt, etiurisiurandi literas inpraesentiarum sunt, numquam illum in aliquo nostrum scandalizare Imperium. Vis maius scandalum, quam quod se Imperatorem vocat, Imperii nostri the-

20) Id est Mater, mater. Mur.

Luitprandi Legatio.

mata sibi usurpat? utraque non sunt ferenda; etsi utraque importabilia, istud est non ferendum, immo nec audiendum, quod se Imperatorem nominat. Sed si confirmas eadem, quae ipsi fecerunt, fortunatum te atque locupletem Imperii nostri Maiestas cito dimittet. Id autem eo non dixit, ut vos, si mea hoc stultitia faceret, conservatos sperarem ²¹⁾, sed voluit habere praemanibus quod in laudem suam et contumeliam nostram ostenderet futuris temporibus. Cui inquam: nuper Sanctissimus Dominus meus, ut est Sapientissimus et Spiritu Dei plenus, haec P. 483 praenosces, quae asseris, ne terminos, quos constituit mihi, Col. 1 transcenderem *ἐντολήν*, id est praeceptum, conscripsit, quod et sigillo signavit suo, ne secus facerem. Scis Domine mi Auguste, qua id fiducia dixerim? *ἐντολήν* istud in medium profertur, et quidquid iusserit, iuramento a me tibi firmetur. Sed praeteriti nuncii, praeter iussionem Domini mei promiserunt, iuraverunt, conscripserunt, ita est, ut Plato ait: Causa penes optantem, Deus extra culpam. His expletis ventum est ad nobilissimos Principes, Capuanum et Beneventanum, quos ipse servos nominat, et ob quos intestinus ipsum agitat dolor. Servos, inquit, meos Dominus tuus in tutelam recipit suam, quos B si non dimiserit, et in pristinam servitutem redegerit, nostra amicitia carebit; ipsi in Imperium nostrum ut recipiantur, flagitant; sed recusat eos nostrum Imperium, ut cognoscant et experiantur, quam periculosum sit servos a Dominis declinasse, servitutem effugere. Et est decentius Domino tuo, ut mihi eos tradat amicus, quam mihi dimittat invitus. Experientur plane, vita comite, quid sit herum fallere, quid sit servitutem deserere, et, ut puto, sentiunt nunc quod dico, operantibus hoc nostris, qui sunt ultra mare, militibus. Quibus respondere me non permisit, sed abire cupientem, ad mensam suam redire praecepit. Cui pater assedit, homo, ut mihi videbatur, natus centum quinquaginta annis. Cui itidem ut filio, Graeci in laudibus, immo inventis suis, Deus annos ut multiplicet conclamant. Qua in re, quam sint Graeci stulti, quamve huius gloriae amatores, quamve adultores, quam cupidi, hinc colligere possumus: optant soli non sola, sed silicernio, quod naturam ipsam non pati cer-

21) Fort. *servaturos speraret. Mur.*

to sciunt. gaudet et silicernium ea sibi optari, quae nec Deum facere, nec tibi ²²⁾ prodesse, sed obesse, etiam si faceret, novit. Quod quaeso Nicephorum gaudere pacis illum, et phosphorum clamabant. Impotentem, virilem; stultum, sapientem; brevem, magnum; nigrum, album; peccatorem, sanctum dicere, mihi credite, non laus, sed contumelia est. Et qui aliena magis gaudet sibi acclamari, quam propria, avibus omnino est **D** similis, quarum intuitum nox illuminat, dies coecat. Sed redeamus ad rem. Hac in coena, quod prius non fecerat, voce latina ²³⁾ Beati Ioannis Chrysostomi homiliam in Apostolorum Actibus legere iussit. Post cuius lectionis terminum, cum ad vos redeundi licentiam quaererem, capite se ita facturum inuenens, recipi me ad concives et cohabitatores meos leones, persecutori meo indixit. Quod cum fieret, non sum ab eo visus usque in tertium decimum Kalend. Augusti; sed diligenter custoditus, ne cuiuspiam fruerer sermone, qui suos mihi actus indicaret. Interea Grimizonem Adelberti nuncium se adire iussit, quem cum navali suo exercitu redire praecepit. Fuerunt chelandia viginti **F** quatuor, Russorum naves duae, Gallicae duae; si plus miserit, quas non viderim, nescio. Vestrorum, Domini mei Imperatores Augusti, militum fortitudo non eget, ut adversariorum impotentia animetur. Quod in his saepe expertum est gentibus, quarum etiam ultimi, et caeterorum comparatione, impotentes Graecam fortitudinem straverunt, tributariam fecerunt. Sicut enim vos non terrerem, si fortissimos illos et Alexandro Macedoni **Col. 2** similes praedicarem; sic et vos instigo, cum impotentiam eorum, quae vera est, narro. Mihi credatis velim, et credetis scio, omnem ipsum exercitum, quadringentis ²⁴⁾ vestris, si fossa murive non impediunt, posse occidere ²⁵⁾, cui exercitui, ut puto, ad contumeliam vestram, hominem quamdam, sed quamdam eo dixi, quia mas esse desiit, mulier fieri nequit, praeposuit. Adelbertus octo millia loricorum se habere Nicephoro mandavit, quibus cum Argivo adminiculante exercitu vos fugare, aut sternere dicit; rogavitque aemulum vestrum ut pecunia illi mitteretur, quia illos avidius ad pugnam instigaret. Sed nunc, domini mei, acci-**B**

22) Fort. sibi. Mur. 23) Alias voscelatus, ex quo corrigo voce elata. Can. 24) Fort. a quadringentis vestris. Mur. 25) occidi. Mur.

pite insidias Danaum, et crimine ab uno discite omnes: Nicephorus mancipio illi, cui collectitium atque conductitium commendavit exercitum, pecuniam satis magnam hac ratione dedit, ut, si Adelbertus cum septem millibus loricatorum, et eo amplius, sicut mandavit, se adierit, tunc donativum eis illud distribuat. Cona frater suus cum ipso et Argolico exercitu vos impugnet, Adelbertus vero Bareis diligenter custodiatur, donec positus victoria frater redeat. Quod si veniens tot hominum millia non duxerit, ut capiatur, vinciatur, vobisque eo venientibus tradatur; insuper et pecunia, quae ei debebatur, vestras in manus conferatur, edixit. O bellatorem, o fidelem! prodere cupit, cui ²⁶⁾ defensorem parat; defensorem parat, quem perdere cupit: in neutro fides, in utroque infidelitas: fecit, quo non eguit; eguit, quod non fecerat. Sed esto, fecerit, ut Graecos decuit, nos ad propositum redeamus. Quarto decimo Kalendas Augusti collectitium ipsum navalem exercitum, me ab invisa domo spectante, dimisit. Decimo tertio autem, quo die leves Graeci raptionem Eliae Prophetae ad caelos ludis scenicis celebrant, me se adire praecepit; cui et ait: Imperium nostrum copias in Assyrios ducere cogitat non super Christicolas, quemadmodum dominus tuus: praeterito quippe anno idipsum facere volui, sed audito, quod dominus tuus Imperii nostri terram invadere vellet, dimissis Assyriis, illum versus habenas retorsimus: obviavitque nobis in Macedonia Dominicus Venedicus nuncius suus, qui multo labore et sudore nos, ut reverteremur, delusit, iureiurando nobis affirmans, numquam dominum tuum esse id cogitaturum nedum facturum; revertere ergo (quod cum audissem tacitus Deo gratias dixi) et haec, atque haec tuo domino nunciato: si me compotem fecerit, ipse redito. Cui iubeat, inquam Sanctissimum Imperatorem ²⁷⁾ tuum me in Italiam cito advolare, certa ratione, quod dominus meus, quae vult Imperium tuum, compleat, et laetus ego ad te redeam. Quod qua mente dixerim, Enec ipsum, proh dolor, latuit. Nam subridens, simul capite innuit, meque contra tenus se adorantem, atque abeuntem extra, foris manere, atque ad coenam allio et cepa bene olentem, oleo et garo sordidam venire praecepit, magnisque die illa effeci

26) Alias qui. *Can.* 27) Fort. imperium. *Mur.*

precibus, ut munus meum, quod saepe aspernatus erat, dignaretur accipere. Residentibus itaque nobis ad mensam sine latitudine longam pallingi ²⁸⁾ latitudine rectam, longitudine seminudam, ex Francis, quo nomine tam Latinos, quam Teu- P. 484
Col. 1
tones comprehendit, ludum habuit: rogavitque me, ut quo in loco Episcopatus mei civitas esset, quove nomine frueretur, edicerem. Cui Cremona, inquam, Eridano fluviorum Italiae Regi satis vicina; et quia Imperium tuum chelandia eo mittere properat, prosit mihi te vidiisse, prosit agnovisse, da pacem loco, ut per te saltem possit subsistere, qui tibi non potest resistere. Sed vafer ille haec *εὐφρονικῶς* me dixisse cognovit, submissoque vultu se ita facturum promisit, iuravitque mihi per Sancti sui virtutem Imperii, nil me mali passurum, sed prospere suis cum chelandiis usque in Anconitanum portum cito perventurum; et mihi id tunso digitis pectore iuravit. Verum quam impie peieraverit, animad- B
vertite. Haec acta, haec dicta sunt decimo tertio Kalendas Augusti, secunda feria, quo ex die usque in nonum stipendiorum nihil ab eo recepi, cum tanta esset Constantinopoli fames, ut viginti quinque asseclas meos, et quatuor custodes Graecos tribus aureis una coena nequirem reficere. Quarta feria ipsius hebdomadae Nicephorus Constantinopolim egreditur, in Assyrios profecturus. Quinta feria frater suus me accersivit, quem ita convenit. Sancto Imperatore praemisso, domi hodie dispositionis eiusdem causa substiti; nunc si te Sanctum Imperatorem visendi desiderium obtinet, et si quidquam, quod nec dum proderis habes, edissere. Cui inquam: Nec Sanctum Imperatorem vi- C
dendi, nec rei novae narrandae habeo causam, unum hoc peto, secundum Sancti Imperii promissionem, ut chelandiis in Anconitanum portum usque deducar. Quo audito (ut sunt Graeci per caput alterius semper iurare parati) per Imperatorium caput, per vitam propriam, per liberos, quos Deus ita, ut verum dixit, conservet, se id completurum iurare coepit. Cui cum quando? dicerem; mox discedente, inquit, Imperatore: Delongaris enim, sub cuius manu navium est omnis potestas, recedente Sancto Imperatore, curam tui aget. Hac spe ludificatus, laetus ab eo recessi. Post sequentem vero diem, sabbato scilicet, in Umbriam, D

28) Alias *palli* vel *palmi*. *Can.*

qui est locus decem et octo miliaribus Constantinopoli distans, Nicephorus me accersiri iubet, cui et ait: Putabam te quidem virum magnum et honestum ea gratia huc venisse, ut completa omnimodo voluntate mea perpetuam inter me et dominum tuum constitueres amicitiam. Et quoniam ob cordis tui duritiam id facere nolis, unum saltem, quod facere iusta ratione possis, efficit; scilicet dominum tuum Principibus Capuano et Beneventano, servis meis, quos oppugnare dispono, nullum consilium collaturum. Sua qui non largitur, nostra saltem dimittat. Nova res est, quod eorum patres et avi nostro Imperio tributa dederunt; at id istos brevi tempore facturos Imperii nostri exercitus laborabit. Cui inquam: Principes isti apprime nobiles et domini mei sunt milites; qui si senserint exercitum tuum super eos irruere, eis copias mittet, quibuscum tuos contere, et duo illa themata, quae ultra mare habes, tibi praevalerent auferre. Tunc bufonis in modum tumefactus, et commotus, Discede, inquit. Per me, per qui me talem genuere parentes, faciam, ut aliud dominus tuus, quam desertores servos defendere cogitet. Cumque abirem, iussit interpreti, me sibi convivam fieri: accitisque eorundem Principum fratre et Byzantio Col. 2 Barisiano, magnas in vos, gentemque latinam et Teutonicam contumelias evomere iussit. Verum cum a sordida coena ipse discederem, nunciis interpositis, clam mihi mandaverunt, et iuraverunt, se quae latraverant non sponte, sed Imperatore volente et comminante dixisse. Sed et idem Nicephorus in eadem coena me interrogavit, si vos perivolia, id est brolia vel si perivoliis onagros, vel caetera animalia haberetis. Cui cum vos brolia, et in broliis animalia, onagris exceptis, habere affirmarem: ducam te, inquit, in nostrum perivolium, cuius magnitudinem, et onagros, id est silvestres asinos, te vidiisse miraberis. B Ductus itaque in perivolium satis magnum, montuosum, fructuosum, minime amoenum, cum pileatus equitarem, meque Coroplastes a longe prospiceret, filio celeriter directo, mihi mandavit, fas non esse quempiam, ubi Imperator esset, pileatum, sed teristratum incedere. Cui mulieres, inquam, nostrae tiaratae et teristratae, viri equitant pileati. Nec decet vos compellere patrium me hic mutare morem: cum vestros nos adeuntes patrium morem tenere sinamus: manicati enim, fasciati, fibu-

Iati, ²⁹⁾ criniti, talari tunica induti penes nos equitant, incedunt, mensae assident, et, quod nostris omnibus nimis turpe videtur, ipsi soli capite aperto Imperatores nostros deosculantur. Quod non amplius fieri Deus permittat, tacitus dixi. Revertere C ergo, inquit: quod cum facerem, occurrunt mihi commisti capreis, quos ipsi dicunt, onagri. Sed quaeso quales onagri? quales sunt Cremonae domestici. Color idem, forma eadem, auriti itidem, vocales similiter cum rudere incipiunt, magnitudo non dispar, velocitas una, dulces lupis aequae; quos cum viderem, coëquitanti Graeco inquam: huiusmodi nunquam in Saxonia vidi. Si, inquit, Dominus tuus Sancto Imperatori morigeratus fuerit, multos illi huiusmodi dabit, eritque illi non parva gloria, cum ipse possidebit, quod nemo dominorum decessorum suorum vidit. Sed mihi credite Domini mei Augusti, confrater et Coëpiscopus meus Dominus Antonius potest non inferiores D dare, ut commercia testantur, quae fiunt Cremonae: atque ipsi non onagri, sed domestici; non vacui, sed onerati procedunt. Sed cum ea superius scripta verba idem Nicephoro nunciasset, transmissis mihi duabus capreis, ut abirem licentiam dedit. In crastinum autem Syriam versus profectus. Sed cur exercitum nunc in Assyrios duxerit, quaeso advertite. Habent Graeci et Saraceni libros, quos *ὀράσεις*, sive visiones Danielis vocant; ego autem Sibyllinos: in quibus scriptum reperitur, quot annis Imperator quisque vivat: quae sint futura, eo imperitante, tempora, pax, an simultas, secundae Saracenorum res an adversae. Legitur itaque, huius Nicephori temporibus Assyrios Graecis non posse resistere, huncque septennio tantum vivere: post cuius obitum Imperatorem isto deteriorem (sed timeo quod inveniri non possit) et magis imbellem debere surgere; cuius temporibus praevalere debent adeo Assyrii, ut iam Chalcedoniam usque, quae distat Constantinopoli haud longe, potestative cuncta debeant obtinere. Considerant enim utriusque tempora, una eademque re Graeci animati insequuntur, Saraceni desperati non resistunt: tempus expectantes, cum et ipsi insequuntur, Graeci iterum non resistunt ³⁰⁾. Sed Hippolytus quidam Siciliensis Episcopus eadem scripsit, et de Imperio vestro, et gente nostra, no-

P. 485
Col. 1

29) Alias *vipolati*. *Can.*

30) Alias *interim non resistant*. *Can.*

stram nunc dico omnem, quae sub vestro Imperio est, gentem: atque utinam verum sit, quod de praesentibus scripsit iste temporibus. Caetera, ut scripsit, sunt usque huc completa, quemadmodum per ipsos, qui horum librorum scientiam habent, audiui: et ex multis eius dictis unum id proferamus in medium. Ait enim nunc completum iri scripturam, quae dicit: *Λέων καὶ σκύμνος ὁμοδιώξουσιν ὄναγρον* Graece ita, Latinum autem sic: Leo et Catulus simul exterminabunt onagrū, cuius interpretatio secundum Graecos: leo, id est Romanorum sive Graecorum Imperator, et Catulus Francorum scilicet Rex, simul his praesentibus temporibus exterminabunt onagrū, id est Saracenorum Regem Africanum. Quae interpretatio eo mihi vera non videtur, quoniam Leo et Catulus, quamvis disparis magnitudinis, unius tamen sunt naturae, et speciei, seu moris: atque, ut mihi mea scientia suggerit, si leo Graecorum Imperator, inconueniens est, ut catulus sit Francorum Rex: quamvis enim utriusque homines sint, sicut leo et catulus uterque animalia; distant tamen moribus tantum, non dico solum quantum species speciebus, sed quantum sensibilia insensibilibus. Catulus a leone nil nisi tempore distat, forma eadem, rabies una, rugitus idem. Graecorum Rex crinitus, tunicatus, manicatus, teristratus, mendax, dolosus, immisericors, vulpinus, superbus, falso humilis, parcus, cupidus, allio, cepe, et porris vescens, balnea bibens: Francorum Rex contra pulchre tonsus, a muliebri vestitu veste diversus, pileatus, verax, nil doli habens, satis ubi competit misericors, severus ubi oportet: semper vere humilis, nunquam parcus, non allio, cepis, porris vescens, ut possit animalibus eo parcere, quatenus non manducatis, sed venundatis pecuniam congreget. Audistis differentiam, nolite hanc interpretationem suscipere: aut enim futura est, aut haec vera non est: impossibile est enim, ut Nicephorus, sicut ipsi mentiuntur, sit Leo, et Otto sit Catulus, qui simul exterminent aliquem. Ante enim pererratis amborum finibus, exul, aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim, quam Nicephorus et Otto amicitia coeant et foedera iungant. Audistis Graecorum, audite nunc Luitprandi Cremonensis Episcopi interpretationem: dico autem, et non solum dico, sed affirmo, si scriptura haec praesentibus est impendenda temporibus, Leo et Catulus, pater, et filius, Otto, et

Otto in nullo dispares, tempore distantes tantum, simul hoc praesenti tempore exterminabunt onagram, id est silvestrem asinum Nicephorum: qui non incongrue silvestri asino comparatur, ob vanam et inanem gloriam, incestumque Dominae et Com-matris suae coniugium. Si onager iste nunc a leone et catulo E nostro Ottone, et Ottone, patre scilicet, et filio, Augustis Ro-manorum Imperatoribus exterminatus non fuerit, nec quod Hip-polytus scripsit verum erit: Graecorum enim illa superior abii-cienda interpretatio est. Sed, o Iesu bone, Deus aeternae, Ver-bum Patris, qui nobis indignis loqueris non voce, sed inspira-tione, nullam aliam interpretationem, quam meam in hac senten-tia velis. Iube ut leo et catulus isti hunc exterminent, et hu-milient onagram corpore, quatenus in se reversus, dominisque Col. 2 suis Basilio et Constantino Imperatoribus subditus, in die Do-mini spiritus sit salvus. Sed Astronomi hoc idem de vobis et Nicephoro praenunciant. Res, inquam, mira. Cum quodam sum locutus Astronomo, qui vestram, Domini mei Augusti, aequivo-cique vestri Augusti formam, mores, ut sunt, vere dixit; cun-ctaque mea praeterita quasi praesentia dixit. Nec praeteriit quisquam amicorum, vel inimicorum, de quibus mens mihi sug-gessit ut interrogarem, cuius habitum, formam et mores non diceret. Quidquid calamitatis mihi hoc in itinere accidit, futu-rum esse praedixit. Sit mendacium omen ⁸¹⁾, quod dixit; B unum, quaeso, solummodo sit verum, quod vos esse facturos Nicephoro praedixit, fiat utinam, utinam fiat, et tum nil me mali passum esse intelligam. Scribit etiam praefatus Hippolytus, Grae-cos non debere Saracenos, sed Francos conterere: qua lectione Saraceni animati, ante triennium cum Manuele Patricio, Nice-phori nepote, iuxta Scyllam et Charybdim in mari Siculo, bel-lum parant; cuius immensas copias cum prostravissent, ipsum comprehenderunt, capiteque truncum ⁸²⁾ suspenderunt: cuius socium et commilitonem cum caperent, qui neutrius erat generis, occidere sunt dedignati, sed vinctum ac longa custodia mace-ratum tanti vendiderunt, quanti nec ullum huiusmodi mortales C sani capitis emerent. Nec infirmiori animo, eadem confirmati lectione, haud multo post Magistro Exarchontae occurrunt, quem

81) Fort. omne. Can.

82) Fort. truncatum. Mur.

dum in fugam verterent, eius copias omnibus modis contriverunt. Est et aliud, quod nunc Nicephorum compulit copias in Assyrios ducere: Argorum enim omnem regionem, instans tempus, Deo iubente, eo usque fames attrivit, ut neque tritici duo Papienses sextarii aureo comparentur, hocque ubi ubertas quasi regnat. Hanc pestem, muribus cooperantibus, ita dilatavit, ut messionis tempore, quidquid ubique terrarum annonae erat, minimo dato pretio, possessoribus eiulantibus, congregarit. Quod cum iuxta Mesopotamiam faceret, ubi frugum copia muribus absentibus creverat, arenae maris multitudini annonae multitudinem coaequavit. Igitur cum vili hoc commercio turpiter fames ubi desaeviret, octoginta millia mortalium, obtentu militiae secum congregavit, quibus per continuum mensem, quod uno emerat aureo, duobus vendidit. Hae sunt, domine mi, res, quae Nicephorum copias in Assyrios nunc ducere compulerunt. Sed quales, quaeso, copias? Vere, inquam, non homines, sed hominibus similes: quibus lingua tantum procax, sed frigida bello dextera. Non inspicit in his Nicephorus qualitatem, sed solam quantitatem: quod quam periculosum illi sit, tum sero poenitebit eum, cum imbelles plurimi, multitudine animati, a nostris perpauca bella scientibus, immo sitientibus conterentur. Cum obsideritis Bareas, trecenti tantummodo Ungari iuxta Thessalonicam quingentos Graecos comprehenderunt, et in Ungariam duxerunt. Quae res, quia prospere successit, compulit ducentos Ungariorum haud longe Constantinopoli in Macedonia similiter facere: ex quibus, cum incaute per angustam redirent viam, quadraginta sunt capti; quos nunc Nicephorus de custodia eductos, pretiosissimisque vestibus ornatos, patronos sibi et depensores paravit, secum in Assyrios ducens. Verum qualis sit eius exercitus, hinc potestis coniecere, quoniam qui caeteris praestant, Venetici sunt et Amalphitani. Nunc, his omissis, quid mihi acciderit animadvertite. Sexto Kalend. Augusti extra Constantinopolim in Umbria a Nicephoro licentiam accepi ad vos redeundi: cumque Constantinopolim venirem, Christophorus Patricius Eunuchus, qui Nicephori vicem eodem gerit, mihi mandavit, non posse me tunc recedere, quia Saraceni tunc occupaverunt mare, et Ungarii terram: expectandum mihi esse, donec ipsi discederent: sed utrumque, proh dolor, fuit mendacium.

P. 486
Col. 1

Tunc appositi sunt custodes, qui mihi et meis a domo mea exitum prohiberent. Latinae linguae pauperes, qui me eleemosynarum gratia adierunt, comprehendentes ceciderunt, custodiae tradiderunt: Graecolonon meum, id est Graecae linguae gnarum, non permittebant egredi, saltem ut sumptus emeret, sed cocum solum Graecae linguae ignarum: qui non signorum signis, sed digitorum, seu capitibus nutibus cum venditore emptor loquebatur; tantique nummis emebat quatuor, quanti Graecolonon obsonium uno. Et cum amicorum quidam aromata, panes, vinum, poma mitteret; solo cuncta fundentes, nuncios colaphis satis oneratos dimiserunt. Et nisi divina pietas parasset in conspectu meo mensam adversus eos, qui tribulant me, unâ mihi parata mors foret accepta. Sed qui permisit tentari, dedit tunc misericorditer pati. Huiusmodi me periculum secundo Nonarum Iunii usque ad sextum Nonas Octobris, Constantinopoli diebus scilicet centum viginti maceravit. Verum ut aufererentur calamitates meae, in Assumptione Sanctae Dei Genitricis et Virginis Mariae, meo omine non bono venerunt Domini Apostolici, et universalis Papae Ioannis nuncii cum literis, quibus rogabant Nicephorum Imperatorem Graecorum, ut parentelam firmamque amicitiam faceret cum dilecto, spiritualique filio suo Ottone Romanorum Imperatore Augusto. Quae vox, quae inscriptio secundum Graecos peccatrix, et temeraria, quomodo latorem non occiderit; cur priusquam laederetur, non oppresserit, qui in aliis rebus saepe videor spermologus et multisonus, in hac, ut piscis, videor insonus. Obiurgabant Graeci mare, imprecabantur aequori, plus iusto mirantes, cur peccatum illud portare potuerit, cur fretum dehiscens navim non absorberit. Imperatorem, inquit, universalem Romanorum, Augustum, magnum, solum Nicephorum scripsisse Graecorum, hominem quemdam barbarum, pauperem Romanorum non piguit. O caelum, o terra, o mare! Sed quid, inquit, faciemus hominibus istis sceleratis, criminosis. Pauperes sunt, et si eos occidimus, manus nostras sanguine vili polluimus; pannosi sunt, servi sunt, rustici sunt; si eos flagellamus non ipsos, sed nos dedecoramus, qui nec Romana scutica deaurata, nec huiusmodi sunt crucibus digni. O utinam alter Episcopus, E alter Marchio esset: culeis enim suti post acerbos virgarum ictus, post barbae seu capillorum distractionem, in mare demergeren-

tur. Sed serventur, inquit, et quousque Sanctissimus Imperator Romanorum Nicephorus haec resciscat mala, gravi custodia macerentur. Dum haec resciscerem, felices eos, quoniam pauperes; me infelicem, quia divitem, iudicavi. Cum domi essem, mea me voluntas pauperem excusabat; Constantinopoli vero positus, Croesi me habere divitias timor ipse dicebat. Sem-

Col. 2 per mihi pauperies gravis, tunc visa est levis, tunc accepta, tunc amplectenda. Amplectenda utique, quae suos perimi, subiectos sibi flagellari non patitur. Et quia haec paupertas Constantinopoli solum suos ita defendit, eodem sit solummodo diligenda. Igitur, Apostolicis nunciis in carcerem traditis, publicana illa epistola Nicephoro in Mesopotamiam mittitur; unde usque ad quintum Idus Septembris non est reversus qui afferret apologeticum nuncium. Qua die cum rediret, et me lateret, post bidduum, decimo octavo scilicet Kalend. Octobris, precibus muneribusque effeci, ut vivificum atque salutiferum adorarem lignum: ubi tanto in tumultu populi clam custodibus quidam me adierunt, qui mentem meam lugubrem furtivis sermonibus hilarem reddiderunt. Decimo quinto autem Kal. Octobris, mortis vitaeque medius, ad palatium sum convocatus. Cumque ad Christophori Patricii Eunucli praesentiam venirem, benignè me suscipiens, mihi cum tribus aliis assurrexit: quorum huiusmodi fuit narrationis initium: Ostendunt pallor in ore sedens, macies in corpore toto, crinitum caput, prolixa contra morem barba, immensum cordi tuo inesse dolorem, eo quod redeundi ad Dominum tuum terminus est dilatatus. Verum ne Sancto Imperatori, neve nobis succenseas, oramus. Reddimus autem tarditatis tuae causam. Papa Romanus (si tamen Papa est vocandus, qui Alberici filio Capostatae, adultero, sacrilego, communicavit, comministravit) literas nostro Sanctissimo Imperatori se dignas, illoque indignas misit, Graecorum illum, et non Romanorum Imperatorem vocans: quod tui domini consilio actum non est ἀμφίβητον. Quod, inquam mecum, verbum audio? perii: haud dubium est, quin in praetorium recta proficiscar via. Sed Papa, audi, aiunt, omnium hominum stolidior, scimus dicere vis, nosque id profitermur. At ego non id aio. Audi ergo: sed Papa fatuus, insulsus, ignorat Constantinum Sanctum Imperialia scepra huc transvexisse, Senatum omnem, cunctamque Romanam militiam. Romae vero

vilis mancipia, pisces scilicet, cupediarios, aucupes, no-
thos, plebeios, servos tantummodo dimisisse. Numquam ille
hoc nisi tui suggestione scriberet Regis: quod quam periculosum
ambobus fuerit, nisi resipuerint, proxima tempora declarabunt.
Sed Papa, inquam, simplicitate clarus, ad laudem hoc Imperato-
ris, non ad contumeliam scribere putavit. Constantinum Roma-
num Imperatorem cum Romana militia huc venisse, ac civitatem
istam suo ex nomine condidisse certo scimus; sed quia linguam,
mores, vestesque mutastis, putavit Sanctissimus Papa ita vobis
displicere Romanorum nomen, sicut et vestem; quod in futuris
vita comite ostendetur epistolis; quarum superscriptio haec erit:
Ioannes Papa Romanus Nicephoro, Constantino, Basilio, magnis
Romanorum Imperatoribus atque Augustis, quod quia nam di-
xerim, quaeso, advertite. Nicephorus periurio atque adulte-
rio Regni apicem est adeptus; et quoniam Christianorum omnium
salus ad Romani Papae pertinet sollicitudinem, mittat Nicephoro
Dominus Papa epistolam sepulcris omnino similem, quae foris
sunt dealbata, intus plena sunt ossibus mortuorum: impropere
illi intrinsecus, qualiter periurio et adulterio acceperit super
Dominos suos monarchiam, invitet eum ad Synodum, et, si non
venerit, anathemate feriat. Si superscriptio huiusmodi non fue-
rit, nec ad ipsum usque feretur. Nunc ad propositum redea-
mus. Superscriptam ex superscriptione promissionem a me me-
morati Principes cum audissent, nil inesse doli putantes, Grates
tibi persolvimus, aiunt, o Episcopo: decet enim sapientiam tuam
tantis mediatricem intercedere rebus, solus es ex Francis, quem
nunc diligamus; sed cum depravata, te hortante, correxerint,
et ipsi diligentur: tunc iterum ad nos cum veneris, non indo-
natus abibis. Corona aurea sceptroque cum huc ultra rediero,
me Nicephorus donabit, tacitus dixi. Sed hic, inquiunt: vult
Dominus tuus Sanctissimus cum Imperatore firmare amicitiam foe-
dere nuptiarum? Cum huc venirem, voluit, inquam; sed quia
me diu hic morante literas non recepit *σφάλμα*, id est vitium a B
vobis, meque captum putat et vinctum, aestuatque animus eius
totus, ut Leanae, catulis raptis, donec vindictam iusta faciat
acerbitate, et nuptias abhorreat, atque iram in vos evomat. Si
ceperit, inquiunt, non dicimus Italiam, sed nec ipsa capiet eum,
in qua ortus est, pauper, et gunnata, id est pellicea Saxonia,

P. 487
Col. 1

pecunia, qua pollemus, omnes nationes super ipsum invitabimus, et quasi Keramicum ³³⁾, id est vas fictile, quod confractum reformari nequit, confringemus. Et quoniam te in decorem suum quaedam pallia emisse putamus, ut in medium proferantur, edicimus, quae sunt vobis digna, plumbea notentur bulla, vobisque sinantur, quae vero *πωλύμενα*, id est nationibus omnibus, prae nobis Romanis, prohibita, pretio reddito, auferantur. Quod cum fieret, quinque mihi pretiosissimas purpuras abstulerunt: indignos vos, omnesque Italos, Saxones, Francos, Bagoarios ³⁴⁾, Suevos, immo cunctas nationes huiusmodi veste ornatos incedere iudicantes. Quod quam indecorum, quamque contumeliosum sit, molles, effoeminatos, manicatos, tiaratos, teristratos, mendaces, neutros ³⁵⁾, desides, purpuratos incedere; heroas vero, viros scilicet fortes, scientes bellum, fidei, charitatisque plenos, Deo subditos, virtutibus plenos non: quid est, si non haec contumelia est? Sed ubi est, inquam, Imperatorius sermo? ubi Imperialis promissio? cum enim illi valedicerem, rogavi, ut in Ecclesiae honorem quantivis pretii me permitteret pallia emere. Qui ait, qualia vis et quanta? *ποιότητα καὶ ποσότητα*, id est qualitatem et quantitatem ponens differentiam plane non posuit, ut diceret, his, et illis exceptia. Testis est Leo Coroplastes frater eius; testis est et interpres Evodisius, Ioannes, Romanus; testis sum ipse, qui, quod Imperator diceret, etiam si interpres abesset, intellexi; sed *πωλύμενα*, id est prohibita sunt haec, inquam. Et cum, quae asseris, Imperator diceret, de talibus saltem, ut somniores, non potuit cogitare: ut enim divitiis, sapientia; ita et caeteris nationibus praestare veste debemus: ut quibus est singularis in virtutibus gratia, sit singularis et in pulcritudine vestis. Haud quaquam singularis, inquam, haec vestis fieri potest, cum penes nos obolariae mulieres et mandrogeruntes his utantur. Unde, inquam, vobis? A Veneticis, et Amalphitanis institoribus, inquam, qui nostris ex victualibus, haec ferendo nobis, vitam nutriunt suam. Sed non amplius hoc facient, aiunt. Scrutabuntur plane, et si quid huiusmodi inventum fuerit, verberibus caesus, crine tonsus poenas dabit. Temporibus, inquam, beatæ memoriae Constan-

33) *κεραμῶν. Can.*
intelligit. *Can.*

34) Alias *Baioarios. Mur.*

35) Eunuchos

tini Imperatoris huc veneram, non Episcopus, sed Diaconus; nec Col. 2
 ab Imperatore, aut Rege, sed a Berengario Marchione missus, et
 multo plura ac pretiosiora pallia emi: quae neque scrutata, nec
 a Graecis visa, nec plumbo sunt signata. Nunc, Deo miserante,
 Episcopus, et a Magnificis Imperatoribus Ottone, et Ottone, pa-
 tre, et filio missus, tanto inhonestior, ut Veneticorum more pal-
 lia mea notentur, et quae quantivis pretii videntur, auferantur,
 cum in Ecclesiae mihi commissae usus ferantur. Non taedet vos
 contumeliarum mearum, immo dominorum meorum, in quibus
 contemnor? quod sum custodiae traditus, quod fame sitique
 cruciatus, quod non ad ipsos redirem hucusque retentus, nisi
 etiam ad cumulum dedecoris eorum propriis expolier rebus?
 auferte saltem, (quae sunt empta, dimittite) quae sunt dono ab
 amicis donata. Constantinus, inquiunt, Imperator, homo lenis,
 in palatio manens perpetuo, huiusmodi rebus amicas sibi natio- B
 nes effecerat: Nicephorus vero Basileus, homo *ταχύχειρ*, id est mi-
 litiae deditus, palatium, ceu pestem abhorret; et vocatur a no-
 bis prope simultatis amator, atque argumentosus, qui non pre-
 tium sibi gentes amicas, sed terrore et gladio sibi subditas facit.
 Atque ut cognoscas, quanti dominos tuos Reges habeamus, quae
 data sunt coloris huiusmodi, et quae empta, via eadem ad nos
 revertentur. His dictis, atque completis *κρυσοβούλιον*, id est C
 epistolam auro scriptam et signatam mihi dederunt, vobis defe-
 rendam, sed non vobis dignam, ut mens credit mea. Tulerunt
 autem et alias literas argento signatas, atque dixerunt: Papam
 vestrum Imperiales recipere literas indignum esse diiudicamus.
 Mittit autem illi Coroplastes, Imperatoris frater, non per suos
 pauperes nuncios, sed per te epistolam se satis dignam, ut, nisi
 resipuerit, funditus se periisse cognoverit. Hanc cum accepissem,
 vale mihi dicentes, dimiserunt, oscula praebentes satis iucunda,
 satis amabilia. Sed dum recederem, legationem mihi non me,
 sed illis satis dirigunt dignam, scilicet quod mihi soli, meisque D
 equos darent. Sarcinis nullum: sicque nimis, ut res posebat
 turbatus, *διασώσθη*, id est ductori meo, quinquaginta aureorum res
 pretio dedi. Et cum non haberem, quod pro malefactis Nice-
 phoro tunc redderem, hos in pariete invisae domus meae et in
 mensa lignea versiculos scripsi:

*Argolicum non tuta fides: procul esto Latine.
 Credere, nec mentem verbis adhibere memento.
 Vincere dum possit, quam sancte peierat Argos!
 Marmore quae vario magnis patet alta fenestris
 Haec inaquosa domus, concluso pervia soli,
 Frigora suscipiens, aestum nec saeva repellens.
 Praesul ab Ausonia Luitprandus in urbe Cremona
 Constantinopolim pacis profectus amore
 Quattuor aestivis concludor mensibus istic:
 E Induperator enim Bareas ³⁶⁾ conscenderat Otto,
 Caede simul, flammisque sibi loca subdere tentans,
 Sed precibus remeat Romanas victor ad urbes
 Inde meis. Nurum promisit Graecia mendax,
 Quae nec nata foret, nec me venisse doleret,
 Nec rabiem Nicephore tuam perpendere quirem,
 Privignam prohibes, qui nato iungere herili.
 Imminet ecce dies furiis cum pulsus acerbis,
 Ni Deus avertat, toto Mars saeviet orbe,
 Crimine, paxque tuo cunctis optanda silebit.*

P. 488 His conscriptis versibus sexto Nonas Octobris hora decima ex
 Col. 1 illa quondam opulentissima et florentissima, nunc famelica, periura, mendace, dolosa, rapace, cupida, avara, cenodoxa civitate cum diasoste meo lintre egressus, diebus quadraginta et novem, asinando, ambulando, equitando, ieiunando, sitiendo, suspirando, flendo, gemendo Naupactum veni, quae est Nicopoleos civitas: in qua diasostes meus me deserens duabus parvis impositum navibus duobus me mandatoribus, qui Hydruntem me per mare conducerent, commendavit. Verum cum entolin, id est praeceptum ius captionis a Graecorum Principibus non haberent, ubiubi spernebantur: nec iam nos ab ipsis, sed ipsi a nobis alebantur. Quam saepe illud Terentianum mecum stomachabar: Tutore opus est, quos defensores paras. Igitur Nonis Kalend. Decemb. Naupactum egressus, biduo ad Offidarim ³⁷⁾ fluvium usque perveni, ut ³⁸⁾ meis comitibus non in naviculis, quae eos capere non poterant, residentibus, sed secus litus pergentibus. Positi itaque in Offidaro flumine, Patras alio maris in litore decem et octo milliariibus distare prospeximus: quem Apostolicae passionis locum, quia Constantinopolim ascendendo visitavimus, adoravimus: nunc eum visitare et adorare (confiteor

36) Fort. Barim, sive Barium. Mur.

37) Alias Ophidaría. Cas.

38) Locus imperfectus. Mur.

peccatum meum) distulimus. Fecit hoc, Domini mei Augusti, revertendi ad vos, et videndi ineffabile desiderium; et ni hoc solum esset, perpetuo, ut puto, perierim. Pugnavit contra me O insensatum Auster mare flatibus ab imis turbans sedibus. Quumque hoc continuis diebus ac noctibus faceret, pridie Kalend. Decembris, ipso scilicet passionis die, intellexi meo mihi hoc accidiase delicto. Sola vexatio intellectum dedit auditui. Fames quippe nos vehementer oppresserat. Terrae incolae ut nostra nobis auferrent, interficere nos cogitabant; mare ne effugeremus, fluctibus aestuabat. Tum conversus ad Ecclesiam, quam videbam, flens et eiulans inquam: Sancte Andrea Apostole, compiscatoris, confratris, et coapostoli tui Simonis Petri sum servus. Passionis tuae locum non abhorruí, nec superbia declinavi: urit me domum redeundi Augustalis visio, Augustalis D amor. Si te ad indignationem commovit peccatum meum, eliciat ad misericordiam meorum meritum Augustorum. Non habes, fratri quod conferas; confer diligentibus fratrem Augustis, inhaerendo ei, qui omnia novit. Nosti tu quanto labore et sudore, quantisque vigiliis et impensis Romanam fratris tui Petri Apostoli Ecclesiam ex impiorum manibus ereptam ditaverint, honoraverint, exaltaverint, et in statum proprium reformaverint. Si mea me praecipitant opera, ipsorum saltem liberent merita: quosque vult praedictus, fide et sanguine frater tuus Apostolorum Princeps Apostolus Petrus, in aliis rebus gaudere et prosperari, in hac, id est, in me, quem ipsi direxerant, minime contristari. Non est, Domini mei Augusti Imperatores, verum E dico, non est adulatio haec, nec consuo nunc pulvillos sub cubito manus; res, inquam, vera est: post biduum vestris meritis tanta est fretum tranquillitate sedatum, ut, cum nautae a nobis aufugerent, ipsi Leucaten usque navigaremus, milliaribus scilicet centum et quadraginta nihil discriminis aut tristitiae patientes, nisi parum in faucibus fluminis Acheloi; ubi discurrentes velociter fluctus eius maris unda reverberat. Quid ergo, praepotentes Augusti, retribuētis Domino pro omnibus, quae Col. 2 retribuit in me vobis? dicam quid. Hoc Deus vult, hoc petit; et quamvis sine vobis hoc facere possit, vult tamen huius rei esse hypurgos, id est ministros: ipse enim quod ei offeratur dat; custodit quod exigit, ut possit coronare quod praestat. Adver-

tite igitur quaeso. Nicephorus cum omnibus Ecclesiis homo sit impius, livore, quo in vos abundat, Constantinopolitano Patriarchae praecepit, ut Hydruntinam Ecclesiam in Archiepiscopatus honorem dilatet, nec permittat in omni Apulia seu Calabria Latine amplius, sed Graece divina Mystera celebrari. Mercatores dicit fuisse praeteritos Papae, et Spiritum Sanctum vendidisse, quo vivificantur et reguntur omnia, qui replet Orbem terrarum, qui scientiam habet vocis, qui est cum Deo Patre et Filio eius Iesu Christo coaeternus, et consubstantialiter, sine initio, sine fine, permanens verus, qui pretio non aestimatur, sed a mundis corde tanti emitur, quanti habetur. Scripsit itaque Polyuctus Constantinopolitanus Patriarcha privilegium Hydruntino Episcopo, quatenus sua auctoritate habeat licentiam Episcopos consecrandi in Acirentila, Turcico, Gravina, Maceria, Tricario, qui ad consecrationem Domini Apostolici pertinere videntur. Sed quid hoc memorem, cum ipsa Constantinopolitana Ecclesia nostrae Sanctae Catholicae atque Apostolicae Ecclesiae Romanae merito Csit subiecta? Scimus, immo videmus Constantinopolitanum Episcopum pallio non uti, nisi Sancti Patris nostri permissu. Verum cum impiissimus Albericus, quem non stillatim cupiditas, sed velut torrens impleverat, Romanam civitatem sibi usurparet, dominumque Apostolicum quasi servum proprium in conclavi teneret; Romanus Imperator filium suum Theophylactum eunuchum Patriarcham constituit: cumque eum Alberici cupiditas non lateret, missis ei muneribus satis magnis, effecit, ut ex Papae nomine Theophylacto Patriarchae literae mitterentur: qua ³⁹⁾ auctoritate cum ipse, tum successores eius absque Paparum permissu palliis uterentur. Ex quo turpi commercio vituperandus mos inolevit, ut non solum Patriarchae, sed etiam Episcopi totius Graeciae palliis utantur. Quod quam absurdum sit, censure opus non est. Est ergo meum consilium, sanctam fieri Synodum, et ad eandem vocari Polyuctum, quod si venire, et *σφάλματα* sua, id est vitia superius scripta, canonicè emendare noluerit; quod sanctissimi Canones decreverint, fiat. Vos interim, praepotentes Augusti, ut coepistis, laborate: efficite, ut, si nolit vobis Nicephorus, quem canonicè arguere disponi-

39) Fort. *quorum. Mar.*

mus, obedire, audiat vos, quorum copiis non audeat cadaverosus occurrere. Hoc, inquam, est, quod nos Apostolici Domini et commilitones nostri facere volunt. Non est a Graecis Romanus vilis tenendus locus, quia recessit inde Imperator Constantinus; verum eo magis colendus, venerandus, adorandus, quia venerunt illuc Apostoli doctores Sancti, Petrus et Paulus. Ac de his satis me scripsisse sufficiat, donec Deo largiente, Sanctissimorumque Apostolorum orationibus, ex Graecorum ereptus manibus, vos adeam. Et tunc non tædeat dicere, quod hic nunc piguit scribere; nunc ad propositum redeamus. Octavo Idus Decembris Leucatem venimus, ubi ab Episcopo ipsius loci Eunuchus, sicut et ubique ab aliis, inhumanissime suscepti et tractati sumus. In omni Graecia, veritatem dico, non mentior, non reperi hospitales Episcopos. Divites sunt, pauperes sunt: divites aureis, quibus plena luditur arca: pauperes ministris, seu utensilibus. Soli mensulae assident nudae, paximacium ⁴⁰⁾ sibi apponentes, balneaque tunc vitro permodico non bibentes sed sorbillantes. Ipsi vendunt, ipsi emunt; ostia ipsi claudunt, ipsi aperiunt; ipsi dapiferi, ipsi agatones, ipsi capones; sed, ha, caupones volui scribere; verum res ipsa, quae vera est, veritatem etiam nolentem compulit scribere: dicimus enim, quia capones sunt, id est eunuchi, quod canonicum non est: sunt et caupones, id est tabernarii, quod contra Canones est: quorum

P. 489
Col. 1

*Incipit et claudit coenam lactuca tenacem,
Claudere quas coenas lactuca solebat avorum.*

Felices eos, si paupertatem Christi haec imitaretur, pauperes indicarem. Facit hoc asper nummus, et auri sacra fames. Verum parcat illis Deus. Hoc eo illos puto facere, quoniam eorum Ecclesiae sunt tributariae. Leucarensis mihi iuravit Episcopus, quotannis Ecclesiam suam debere Nicephoro aureos centum persolvere, similiter et caeteras plus minusve, secundum vires suas. Quod quam iniquum sit, Sanctissimi Patris nostri Ioseph acta demonstrant; quia cum Aegyptum totam famis tempore tributariam Pharaonis faceret, Sacerdotum terram a tributo liberam esse permisit. Igitur decimo nono Kal. Decembris Leucatem exeuntes, ipsique, quoniam, ut superius scripsimus, nautae effuge-

40) Id est panem nauticum. *Msr.*

rant, navigantes decimo quinto ad Coriphus pervenimus, ubi ante navis egressionem occurrit nobis strategos quidam Michaël nomine, Chersionitis a loco scilicet Chersona: homo ipse canus capite, facie hilaris, sermone bonus, risu semper iucundus, sed, ut post patuit, mente diabolus: quod et Deus apertis mihi monstravit indicibus, si mea tunc mens hoc potuisset conuicere; mox enim, ut pacem, quam corde non ferebat, mihi osculo dedit, tota Coriphus magna scilicet insula tremuit: nec solum semel, Dsed ter eadem die pertremuit. Postque triduum autem, deci- Col. 2 mo quinto scilicet Kalend. Decembris, dum in mensa positus panem comederem, qui ampliabat super me calcaneum suum, vercundatus sol facinus tam indignum lucis suae radios abscondit, et eclipsin ⁴¹⁾ passus Michaëlem illum terruit sed non immutavit. Dicam ergo, quid illi causa amicitiae fecerim, quidnam ab eo pro recompensatione perceperim. Dum Constantinopolim ascenderem, illud vestrum pretiosissimum scutum miro opere deauratum et fabricatum, quod mihi Domini mei Augusti dedistis, caeteris cum muneribus, ut amicis meis Graecis darem, filio ipsius contuli. Nunc Constantinopolim rediens patrem pallio donavi pretiosissimo; pro quibus omnibus gratias distribuit Beiusmodi. Scripsit Nicephorus, ut quacumque hora se adirem, absque mora chelandio impositum Leoni Kitonitae dirigeret; quod ipse non fecit: verum diebus viginti me retentum non suis, sed propriis me stipendiis aluit, donec a praefato Leone Kitonita nuncius venit, qui illum cur me moraretur, obiurgavit. Verum cum obiurgationes meas, lamenta, et suspiria mea ferre non posset, recessit, meque homini tam iniquo et pessimo commendavit, ut sumptus saltem me emere non permitteret, donec a me cortinam, librae argenti pretio dignam, acciperet: et quum post viginti dies inde discederem, nuncius ipse, cui cortinam dederam, nauclero iussit, ut post acroteria, id est promontorium quoddam, me positum fame perire permitteret. Hoc autem eo Cfecit, quoniam ne purpuras haberem absconditas, mea pallia regygravit: ex quibus dum unum vellet accipere, non accepit. O Michaëles, Michaëles, ubi vos tot simul talesque reperi! custos meus ille Constantinopolitanus Michaëli suo rivali me

41) Fuisse hoc anno solis eclipsin 22. Decembris Curopalates testatur. *Mur.*

commendavit, malus pessimo, pessimus iniquo. Michaël vocatus est et diasostes meus, homo quidem simplex; cuius sancta simplicitas tantum mihi pene nocuit, quantum et istorum per-versitas. Sed ab his parvulis Michaëlibus impegi in te Michaëlem magnum, semieremitam, semimonachum. Dico, et verum dico; non proderit tibi balneum, quo te assidue potas in amore Beati Ioannis Praecursoris. Qui enim ficte Deum quaerunt, numquam invenire merentur. 42)

42) Caetera desunt in MS. Cas.

EXCERPTA EX HISTORIIS ARABUM

DE EXPEDITIONIBUS SYRIACIS

NICEPHORI PHOCAE ET IOANNIS TZIMISCIS.

Christianus Lassenius Phil. Dr. lectoribus S. P. D.

Rogavit me Vir illustris, *Niebuhrus*, ut ad novam, quae mox prodibit, Leonis Diaconi editionem adornandam ex Arabicis libris, quorum consulendorum in hac urbe mihi facultas data esset, exciperem quae ad res ab imperatoribus Nicephoro Phoca et Ioanne Tzimisce in oriente gestas illustrandas facerent. Quam occasionem ad istorum temporum historiam perspiciendam aliquid ex orientalibus fontibus conferendi propter summi viri apud me auctoritatem et insignem erga me benevolentiam libentissime arripui. Diligenter igitur qui mihi praesto essent historiae orientalis scriptores perlegi, ex quibus quae excerpsti, hoc ordine disposui.

Primo loco exhibui excerpta ex Abulpharagii sive Barhebraei Chronico Syriaco, quod quadraginta abhinc annis publici iuris fecerunt V. V. D. D. P. I. *Bruns*, professor Helmstadiensis, et *G. G. Kirsch*, rector Hofensis. Auctor Chronici medicus fuit Melitenensis, religione Christianus; historiam universalem a creatione mundi usque ad finem saeculi decimi tertii summatim et breviter exposuit libro, qui minime est contemnendus, dum copiosiores et accuratiores Orientalis historiae commentarii, Arabica maximam partem conscripti lingua, scriniis sepulti et curiosorum oculis detracti iacent. In libro, de quo h. l. dicitur, componendo lingua usus est Abulpharagius (in ceteris fere Arabice loquitur) Syriaca, cuius quum prorsus sim ignarus, de in-

interpretatione nullum penes me est indicium, quanquam compareret, adeo verborum tenaces fuisse interpretes, ut sermone parum Latino usi sint; attamen difficile sane est, ingenio linguarum Orientalium accommodare Latinam et saepenumero vereor, ne idem quod mox in aliis castigabam, alij in me castigaturi sint.

Abulpharagium excipiunt excerpta ex annalibus Abulfedae, a *Reiskio* Latine redditis et post mortem viri doctissimi et linguae Arabicae apprime periti Arabice et Latine editis ab *I. G. C. Adler*, professore Hafniensi. Notus est auctor neque instituta de eo disputatione tempus obsidebo lectoris. Ex notis Reiskianis eas tantum retinui, quae rebus dilucidandis inservirent, ceteris, quae huc non facerent, omissis,

Ex Elmacini historia Saracenicā quae excerpseram, omnino omisi, quum comparatione facta vidissem, nil fere ab eo memoriae proditum fuisse, quod non copiosius et melius iam traditum sit ab Abulpharagio et Abulfeda,

Ultimo denique loco Latine interpretatus sum partem libelli, ante hos octo annos editi a *V. clariss. G. W. Freitagio*, lingg. Orientt. in hac Academia prof. publ. ordin., quem linguae Arabicae praeceptorem ipse veneror, hoc sub titulo: *Regierung des Saahd-Addaula zu Aleppo. Aus einer Arabischen Handschrift herausgegeben von G. W. Freitag. Textus Arabicus, qui heic primum typis exscriptus est, excerptus est e codice Arabico Parisiensi, cuius partem iam antea publici iuris fecerat idem vir doctus, hoc indice: Selecta ex historia Halebi; ed. G. W. Freitag. Lutetiae Parisiorum. 1819. Praemissa est copiosa et bonae frugis plena editoris praefatio, in qua de auctoris vita et fide libro eius habenda accurate disputatum est; brevibus igitur h. l. rem expedire possum. Natus est auctor anno Arabum 588 Halebi; nomen ei fuit Ohmaro ben-Ahmed, designatur autem plerumque cognomine Camaledдини (l. l. p. XXXVI). Vir fuit rarae doctrinae, eximiae prudentiae, ad res agendas natus atque aptus, summisque honoribus a principibus suis ornatus; diem obiit supremum anno 660 Mizri, oppido Aegyptiaco. Historiam Halebi inde a primis urbis initiis diligenter et accurate, puro et simplici dicendi genere usus, memoriae mandavit, veritatis praeter ceteris studiosus; qua de re indicent lectores ipsi, si excerpta*

ex annalibus eius Halebensibus cum scriptoribus rerum Byzantinorum comparare velint.

Excerpta ex quovis auctore separatim exhibui, hoc potissimum consilio, ut facilius intelligeret lector, quae de quaque re gesta quisque tradat. A notis supervacuis addendis manus abstinui; minime enim ratus sum, hunc mihi datum esse locum, ut cognitionem litterarum Orientalium qualemcunque probarem, neque ullam cum scriptoribus historiae Byzantinae comparationem institui, quippe quod fines provinciae mihi demandatae excederet.

Restat, ut tribus verbis dicam de Seifeddaula, domino Halebi, patre Saahd-addaulae, cuius saepius in hisce excerptis mentio facta est. Oriundus is fuit ex nobili familia Hamdanidarum, cui nomen inditum est ab auctore, Hamdano, avo Seifeddaulae. Post varia fata annis denique 333 et 334, qui incidunt in annos p. Chr. n. 944 et 945, Halebi eiusque ditione potitus est Seifeddaula, ibique regnum suum stabilivit. (Cf. Abulf. Tom. II, p. 435. Select. ex hist. Hal. p. 37 seqq. cf. edit. not. ad h. l.) Saepius regiones Graecorum lacessivit susceptis expeditionibus, quas longius persequi ab hoc loco alienum foret. (Abulf. l. l. p. 457; 461; 467. Elmac. p. 275; p. 477 seqq. p. 286 seqq. Abulphar. p. 195 seq.) Mortuus est anno 356. (Abulf. p. 493. Select. ex hist. Hal. p. 138. Elmac. p. 280.)

Mentionem Seifeddaulae iniecit Leo (libr. II, cap. 1 — 5.) sub nomine Chambdani, i. e. Hamdani, quod non ipsi, sed avo nomen fuit. Ad expeditionem, de qua l. l. dicit Leo, referendam est excerptum ex Abulpharagio, quod statim ab initio exhibui; eandem expeditionem memorant Abulfeda et Cemaleddinus, quorum verba h. l. legere haud gravabitur lector.

Cemaleddinus p. 134: „Anno 348 vel 349 Seifeddaula regiones Graecorum invasit. Quum, multis incolarum occisis, multisque captis, praeda potitus, per angustias Magharæ—Alcohol redire animo haberet et versus eas iter flecteret, Leoni filio Phocae domestico, qui ad illas ipsum praecesserat, occurrit. Praelio ibi commisso Seifeddaula vincitur. Hostes Muhammedanis praedam captam eripiunt, thesauro impedimentisque Seifeddaulae potiuntur. Multi in hoc praelio vitam amittunt, et Abu—Ferasus Alharetus ben-Sahid ben-Hamdan captivus factus, ab hostibus Car-

shanam ducitur. Inde Constantinopolin missum anno 354 patriciis, quos captivos fecerat, datis, Seifeddaula eum cum aliis redimit.”

Abulfeda Tom. II, p. 469: „Eodem anno (i. e. anno fugae 349, qui 2 Martii A. C. 960 coepit) impetebat Seifeddaula Hamdanides Romanam ditionem nova incursione, ingente cum exercitu; subiebat urbes et arces, urebat, vastabat, trucidabat homines, pecora et homines abiebat, Charsianum *) usque procedebat. Sed redituro domum intercipiebant Graeci viam per pylas, eaque ratione non tantum sua recuperabant omnia, etiam hostis potiebantur impedimentis, et quam passi fuerant, iacturam tanta compensabant in Seifeddaulae copias edita strage, ut ipse vix cum trecentis salvus evaderet. Id futurum praeviderant rerum bellicarum istorumque locorum usu periti, suaserantque propterea Hamdanidae, nollet via, qua isset, eadem redire. Ille vero spreverat consilium, vir solus sibi sapiens, monitoribus asper, qui omnia per se, nemine consulto, gerere volebat, ne, si quid rei prospere succederet, id consiliariorum sapientiae, non suae, imputaretur.”

Dabam Bonnae ad Rhenum die 23 Iunii.

I. EX GREGORII ABULPHARAGII CHRONICO SYRIACO.

(Cf. ed. Brunii et Kirschii p. 197 sqq.)

Eo anno (Arabum 348) qui Graecorum est 1272, mortuo rege Constantino, regnare coepit filius eius Romanus, qui senatum virosque principes multum honoravit, erga omnes autem magnanimus fuit. Eo anno Iones, qui etiam Schumusichig, dux exercitus, et Nicephorus, domesticus, missi ab eo in Arabum fines, progressi sunt usque ad Abiram, unde, occisis 100 militibus, et incensis frugibus, cum triginta captivis abierunt. Siphoddaula, Halebi Emira, cum 3000 egressus, Carschenam quum pervenisset, permagnam praedam inde abduxit. Redux, pro-

*) i. e. Charshanam, urbem ditionis Graecae prope Malathiam. *Lass.*

pterea quod Romani omnes angustos exitus interceperant, **cum** 100 tantum ex servis suis evasit. Reliquos Romani partim occiderunt, partim vinctos cum praeda recuperata reduxerunt, multis insuper equis, armis et numis, qui Siphoddaulae, filii Hamdani fuerant, potiti. Nobilium, qui cum eo (militaverant), simul occisi sunt, Hamed, filius Namusi, Mususia Chan et Cadi Abu-Hozain.

Anno 350 Arabum magna Arabum caterva, Antiochia Tarsum profecta, in Romanorum insidias incidit, qui ex iis aliquos occiderunt, reliquos magnam turbam vinctos abduxerunt. Indignati sunt Arabes, ideoque servus Siphoddaulae, Naga, irruptione a latere Miphraetae in Romanorum regionem facta, magnam praedam cum 2000 hominum, et in his 50 catenis vinctos abduxit.

Anno Graecorum 1274, Arabum 351, Nicephorus domesticus, cum 100,000 equitum in Ciliciam profectus, Anazarbam obsedit gravique bello vexavit, donec qui intus erant Arabes, de auxilio desperantes, pacti, ut si arcem traderent, incolumes cum facultatibus exirent, fide a Nicephoro accepta, maxime quod viderent, hostes a montis latere murum brevi perrupturos, portas aperuerunt. Nicephorum, quum ingressus vidisset, parum abfuisse, quin gladii ope sine molestia aperiret (urbem), poenituit promissum. Itaque edixit, ut in oratorium templum omnis populus congregaretur et quicumque non introiret, sanguine poenas lueret. Insequenti die pedites mane in urbem intromissi, quemcunque invenerunt, viros, mulieres et pueros, trucidarunt. Tum comportari arma in urbe coepta. Inventa sunt 40,000 loricarum praeter gladios et arcuum magnum numerum. Palmarum arborum 40,000 succisa sunt. Exire deinde omnes, qui in templo erant, iussit, et quorsum vellent, abire, mortem minatus omnibus, qui ad vesperam remanerent. Exeuntes adeo se compresserunt, ut multi eorum, viri, mulieres et liberi ea compressione perirent. Multi in via mortui sunt. Qui autem remanserunt, quorsum tenderent, ignorabant. Nicephorus templum evertit et duos urbis muros nec non aulas destruxit. Duobus et viginti diebus, quibus in Cilicia commoratus erat, Nicephorus 55 arces cepit, partim vi, partim deditione. Quum ex arce quadam, quam domini eius fide accepta tradiderant, mulieres Arabes egrederentur, et in has Armeni quidam irruerent, mariti earum zelo correpti,

gladios strinxerant. Nicephorus Arabibus, qui gladios strinxerant, iratus, 400 viros et mulieres multas occidit. Quia ieiunium quadragesimale appropinquaverat, Nicephorus cum suis Caesaream abiit, post festos dies rediturus. Tarsensis Arabum dux, coactis 4000, adortus Romanos victus et non ipse tantum, sed omnes etiam Arabes et frater quoque Tarsensis ducis, Bar-Rababi, occisi sunt. Romani, iterum Ciliciam ingressi, expugnaverunt arcem Ziz et praesidio non ei tantum, sed reliquis etiam arcibus imposito, profecti sunt Halebum. Opposuit se Siphoddaula Romanis, sed victus est. Ceciderunt etiam omnes Hamdani filii et ipse Siphoddaula cum paucis tantum caedem effugit. Subegit Domesticus aulam eius, quae extra urbis murum sita erat, ab eaque non tantum 390 argenti talenta, sed etiam 2400 mulos et armorum infinitum numerum exegit. Aula incensa, urbem ipsam oppugnavit, in cuius muro quum aperturam fecisset, Romani transgressi caedi non prius finem fecerunt, quam defatigati erant. Invenerunt in ea 1200 Romanos vinctos, quos in libertatem restituerunt. Plus quam 10,000 puerorum et puellarum abduxerunt et praedae tantum, quanto ferendo pares erant, asportarunt. Quod reliquum erat, combusserunt. Invenerunt lacus oleo olivarum plenos, quos aqua impleverunt, ut oleum omne supernataret et deinde in terram effusum corrumperetur. Tempora everterunt, quibus destruendis Romani novem dies absumserunt. Quum in eo essent, ut abirent, obstitit sororis filius regis Romani, Nicephorum in bellum secutus, „Non discedimus,” inquit, „donec arcem aperuerimus.” Nicephorus, qui adversari non posset, „En,” aiebat, „arx ante te est; abi, ut capias.” Hic regis sororis filius vix arcis portae appropinquaverat, quum quia lapis ex apertura super arcis porta contra illum proiectus apud eum deciderat, aversa facie fugit. Tum aperta porta Dailamita quidam, nomine Bascha, fugientem secutus, hastam inter humeros eius ita adegit, ut per pectus exiret, et hoc modo interemit. Reversi eius socii cadaver ad Nicephorum retulerunt, qui mortem filii sororis regis ulturus 1200 Arabibus, qui vincti apud eum custodiebantur, capita abscindi iussit; quo facto in terram Romanorum rediit. In vicis Halebi omnino nihil corrupit, imo agrestes ita commovit: „Ne cessate ab agricolatione; nam nostra est haec terra; brevi ad vos redibimus.” Hoc tempore iterum mille pedites

Armeni, in agrum Edessenum irrumpentes, 1000 oves, 500 taurus et 10 viros Arabes sduxerunt. Hisce temporibus quum Romani Arabibus praevalerent et diripiendo omnia usque ad Armeniam maiorem pervenissent, Armenorum illi, qui metu, ne ab Arabibus, propterea quod Christiani essent, vexarentur, auferantur, in fines Romanorum se contulerunt. Romani dederunt illis Sebastiam in Cappadocia, unde, quum numerus eorum valde auctus esset, miserunt, qui arcibus ab Arabibus captis praesidio essent. In omnibus expeditionibus hi quoque Armeni pedites cum Romanis exierunt, prospere plerumque praeliantes. Nicephorum domesticam cum Romanorum copiis a Halebo reversum, quum Simandoam pervenisset, nuncio de morte regis allato, omnes viri principes cum Schumusichigo unanimi consensu anno Graecorum 1275 pronuntiaverunt regem et servum eius Schumusichigum domesticum. Hoc ad bellum cum Arabibus gerendum dimisso, ipse Constantinopolin ingressus in regno confirmatus est. Schumusichig Mopsvestiam per 7 dies obedit et quamvis plus quam sexaginta locis murum perfodisset, ingredi tamen non potuit. Itaque agrum eius et agros Adanae et Tarsi incendit. Mopsvesteni 5000 virorum Tarsis auxilio venerunt, sed Romani obviam facti eos omnes occiderunt; quo facto, relicta urbe, discesserunt. In Cilicia magna fames orta est, quam ob rem permulti Arabes Damascum confugerunt. Etiam Halebi, Haranae et Edessae gravis fames fuit. Anno post Domesticus iterum Ciliciam ingressus Mopsvestiam oppugnavit per tres menses, sed expugnare non potuit; itaque quum morbi et pestilentia copias infestarent, tributo imposito abiit.

Anno Graecorum 1276, Arabum 354, quum rex Nicephorus Constantinopoli Caesaream Cappadociae sedem transtulisset, Tarsenses et Mopsvesteni, misso ad eum legato, deditionem pollicentes, regem ab eo expetierunt. Respondit ille: „Nunc demum quum de regum vestrorum auxilio desperantes canum cadaveribus iam vescimini et pestilentia vos absumit, mihi vos subiicietis (tam diu nempe) donec vires recuperaveritis, ut rebellare possitis. Vobis a me nil nisi gladius expectandus est.” Litteris eorum super legati capite ita combustis, ut huius quoque barba combureretur, legatum eiecit. Tum fama est quotidie 800 mortuorum lectos e Tarsis elatos esse. Rex Nicephorus congregato exercitu

Mopsuestiam obsedit et postquam cepit die Saturni, die 13 mensis Radschabi huius anni, magnam caedem in ea edidit. Quum 200,000 virorum, mulierum et liberorum vincata in terram Romanorum misisset, ad Tarsum oppugnandam profectus est. Cuius cives quum supplices incolumitatem ab eo peterent, pollicentes se portas aperturos, misertus eorum promisit, se vitam illis opesque servaturum. Ingressus urbem principes Arabes multum honoravit, mensae adhibuit et iussos, quidquid opum possent, secum auferre, Antiochiam misit, facta etiam potestate, ut quicumque non Antiochiam, sed in alias Arabum urbes ire mallet, quocumque vellet, abiret. Dedit quoque custedes tres patricios, qui ab omni eos iniuria defenderent. Armenis quibusdam, qui nonnullis Arabibus manus intulerant, manus nasosque amputavit, postquam multum flagellis caesi erant. Legatos in omnes vias cum illis misit et omnem dedit operam, ut bona cum pace ad Arabes, socios suos, pervenirent. Templum Tarsense equorum stabulum fecit. Tarso patricium cum 5000 equitum imposuit praesidium. Etiam Massissae alium patricium reliquit. Restituta Tarsus multum florere coepit. Tanta erat in ea annonae abundantia, ut 14 panis litrae una zuza venderentur. Multi ex Arabibus, priscis eius civibus, reversi sunt, quorum aliqui baptizati et Christiani facti sunt, aliqui, quorum tamen liberi omnes baptizabantur, in fide sua perstiterunt.

Anno post rex Nicephorus Amidam obsedit et, quum capere nequiret, Antiochiam multos dies oppugnavit, sed similiter capere non potuit; itaque incensis vicis hortisque vicinis abiit.

Anno Graecorum 1279, Arabum 357, Chorasani nonnulli cum 3000 Arabum Antiochenorum in Cappadociam irruperunt, sed 40,000 Romanorum, qui occurrerant, permultos Chorasanos et Antiochenorum tum interfecerunt, tum vincatos abduxerunt. Arabes Antiocheni Patriarcham Chalcedonensium occiderunt et ecclesias Antiochiae multas vastarunt. Romani Sarugum profecti 300 Arabes et multas pecudes abduxerunt.

Hoc anno, orto inter Chorasanos, qui Antiochiae erant et Arabes Antiochenos dissidio, Romani ex regione Antiochena 12 hominum millia, viros et mulieres, pueros puellasque, abduxerunt. Anno post, i. e. 1280 Graecorum, Romani Caphar-

tutus profecti 800 homines cum multa praeda abegerant. Quum Hamadam habitatoribus vacuum invenissent, igne tectis subiecto, abierunt.

Paullo post Nicephorus, Romanorum rex, Antiochiam obsedit et inde Tripolin perrexit, ubi omnia aedificia extra murum sita combussit. Inde profectus arcem Gazae bene munitam cepit et magnam numerorum vim ex ea egressit. Deinde inter Hamadam et Halebum consedit, ubi duos menses commoratus est. Captivanti et diripienti nemo erat, qui occurreret. Puerorum, puellarumque, qui apud eum vincti erant, 100,000 numerata sunt; inter quos non erat vir senex aut senex femina; nam hos partim occidit, partim liberos dimisit. Nisi mortalitas Romanos invasisset, etiam Halebum et Antiochiam cepisset. Hierosolymam quoque faciem converterat, quorsum tamen, quia milites eius caede patrata defatigati et praeda magna onusti erant, abire non poterant.

Anno 1280, qui est Arabum 359, Romani cum Christianis arcis Lucae prope Antiochiam sitae conspirarunt, convenitque inter eos, ut hi Antiochiam ingrederentur, seque metu Romanorum aufugisse significarent atque, donec exercitus Romanorum veniret, ibi remanerent, deinde ad urbem aperiendam manus intrinsecus praebarent. Quod quum hi fecissent, duorum mensium intervallo frater regis Nicephori cum 40,000 Romanorum murum Antiochiae cinxit et tum habitatores arcis Lucae a parte montis adiutores fuerunt, ut Romani Antiochiam introirent et caperent. Magna ibi caede facta, separarunt viros feminasque senes cum parvis statura eosque, quocumque vellent, discedere iusserunt. Virorum vero feminarumque iuvenum et puerorum plus quam 10,000 in terras Romanorum miserunt. Halebum etiam 10,000 equitum quum misissent, Halebenses promiserunt, se quotannis Romanis certum quoddam tributum soluturos esse, in cuius rei fidem 800 obsides dederunt. Eo tempore multum bello inclaruit imperator Nicephorus, qui omnes Ciliciae urbes, Antiochiam et Syriam in potestatem suam redegit, quam ob rem omnes Arabum gentes metu percussae sunt. Itaque animo elatus imperatricem Theophaniam, Imperatoris Romani uxorem, invitam tamen, sibi coniunxit; neque hac re contentus duos huius filios, Basilium et Constantinum castrare voluit,

at eorum progenie exstirpata, ex se tantum regia proles deduceretur. Theophania autem, cognito eius consilio, de filiis suis admodum sollicita domesticum Schumusichigum, quocum conspiraverat, muliebribus indutum vestibibus cum quibusdam aliis iniuriam passis in palatii aedem noctu nativitatis servatoris introduxit et Nicephorum certiore fecit, se stirpis suae feminas quasdam ad se in ecclesiam vocasse, ut earum secum pernoctantium colloquio uteretur. Hac ratione quam primum imperatorem somno gravatum sentiebat, Schumusichigus et qui cum eo erant, inducti in lecto eum occiderunt, eorumque, qui palatii portas custodiebant, plus quam 70 interfecerunt. Hanc caedis Nicephori causam in libris accurate scriptis invenimus; ea autem, quam beatus Mar-Michaël tanquam ab Ignatio Melitenensi acceptam refert, occisam esse ideo, quod in coniugio parum fidelis fuisset, minime veri similis est, quia, eo occiso, neque cum Schumusichigo, qui post Nicephorum regnavit, neque cum alio quoquam rem habuit.

Anno 360 Arabum propterea, quod inventi erant duo Arabes noctu in templo iuxta coenobium Michaëlis Nestorianorum Mozalanorum sito occisi, Christianos Mozalanos Abu-Thagleb filius Nazeroddaulae 120,000 zuzarum multavit.

Anno 362 Arabum Domesticus cum Romanorum exercitu Nisibin profectus magnam stragem ibi edidit et per 22 dies nihil aliud egit, quam ut captivaret, diriperet et regionem vastaret. Postea quum Amidam tenderet, huius urbis dux militum impetavit a Mozalae praefecto, Abu-Thaglebo, ut magnas copias cum fratre suo mitteret. Romanos adorti victores Arabes fuerunt et Domesticum captum vincitumque, Romanis fugientibus, Mozalam miserunt. Abu-Thaglebus, quo amorem cum Romanis confirmaret, benignissime habuit Domesticum, qui tamen cancri morbo ibi obiit.

Hoc anno populus Bagdalenensis, qui multos Nisibenos in captivitate incidisse, multos occisos esse audivisset, ad iram concitatus magnum adversus Chalifam Motium, ludibrium habitum, tumultum excitavit, quod pro Arabibus certare nollet, et in eius aulam amicosque tela coniecit. Adierunt etiam nobilium quidam Emiram Azoddaulam, Cufae versantem, sollicitaruntque, ut contra Romanos milites mitteret.

Anno Arabum 364, Graecorum 1286, Romanorum imperator Ivan, idem ille Schumuschehigus, Syriam ingressus, Hamadam et Balbecum cepit et quum Damascum profecturus esset, Bar-Zaccath, nobilis Arabs Syrus, scripta ad Damasci praefectum, Phatganum, epistola, consilium ei dedit, ne, quum imbecillior esset, Romanorum regi obsisteret. Obtemperans ille huic consilio imperatori Schumuschehigo obedientiam et 300,000 zuzarum tributum promisit, quo imperator Schumuschehigus contentus fuit. Huic Damasco appropinquanti Phatganus obviam factus equo descendit et terram aliquoties osculatus est. Laetus hac re imperator equum conscendere eum iussit multumque honoravit. Iussus deinde, ut coram eo decurreret et militiae specimen ederet, quam decurrisset, imperatoris laude motus iterum equo descendit terramque osculatus est. Imperatoris iussu equum conscendit et quum ille unius tantum anni tributum exigeret, denuo descendit, terram osculaturus. Imperatori equum, quo vectus decurrerat, gladium et hastam postulanti non haec tantum, sed vestimenta quoque, aromata et decem equos cum multis hastis obtulit; sed imperator istum tantum equum et istam tantum hastam accepit, reliquis redditis, benevolentia eius contentus; imo amicitiam Phatganum splendidis vestibus et praeterea operibus auro fabrefactis, vestibus argento tectis et mulis donavit. Inde Sidonem profectus est, cuius cives obviam egressi se subiecerunt dona offerentes, quapropter iis relictis Beryton duxit, quam vi aperuit et diripuit. Inde Gabalam venit et quia eius incolae resistebant, vi etiam expugnavit. Direpta ea Tarsos profectus est, ubi imperatricis Theophaniae frater venenum ei potandum praebuit, quapropter in gravem morbum incidit et in urbem regiam reversus mortuus est, postquam quatuor annos regnaverat. Hic in agendo strenuus, corpore validus, animo fortis, bello felix erat. Statim a regni initio erga omnes magnanimum se praebuit, captivosque dimisit. Constantinopoli magnam ecclesiam aedificavit, multas urbes, multasque regiones subegit. Mortuum principes et plebes mirum in modum luxerunt. Post eum imperatoris Romani filii, Basilius et Constantinus, per 85 annos imperium obtinuerunt vero amore se invicem complexi. Basilius, quia bellicosior erat, Constantino fratre in urbe regia relicto, continuo cum Arabibus bella gessit.

II. EX ABULFEDAE ANNALIBUS MUSLEMICIS.

(Cf. Tom. II, p. 477 seqq. ed. Reiak.)

Anno CCCLI (qui die 8 Febr. A. C. 962 coepit) occupabant Romani, duce Domesticō *) (Nicephoro Phoca), Ain-Zarba (v. Anazarbum) pacis pacto, paucisque aliquot ibi peremtis, plurimos inviolatos dimittebant. Iidem, eodem duce, victoriae instabant, vultum tam benigne monstranti. Halebum impetebant, et ipsa urbe, praeter arcem, potiebantur. Quod ita contigit. Domesticus Seifeddaulam securum, omniumque rerum ignarum derepente obruens, copiis per otium contrahendis excludebat. Correptis igitur paucis, qui aderant, iactabat Halebensis belli aleam, sed, amissis longè plurimis, cum exigua manu in fugam ibat. Sic patebat Graecis omnis ager urbi subiectus, patebat ipsius Seifeddaulae regia, cui nomen erat Daràn (seu geminae domus) extra urbis ambitum sita, ubi tercentum argenti utres **) inveniebant, quadringentos atque mille mulos, armorumque tantum apparatus, ut modum paene excederet. Urbis moenia tum admotis machinis quatiebant; depulsi tamen oppidanorum fortitudine, suaque spe deiecti, proximum in montem, Gauschan, concedebant. Interim incidebat in cives et praetorii peditatum, seu praesidia, ob quasdam in urbe rapinas, seditio, quae moenia defensoribus, in forum concurrentibus, nudabat. Quam videntes Graeci solitudinem et intestinum tumultum, subito adorti, effringunt portas, gladioque in virilem aetatem grassantur; plus decem millia puerorum utriusque sexus asportant, et praedam cogunt incredibilem, cui deferendae quum non sufficerent, quae praesto aderant iumenta, igni dant quae auferre nequibant. Decimo ab ea victoria die receptui canebat Domesticus et gravem praeda exercitum deducebat per agrum Halebensem, pagis par-

*) Ipsi imperatori Nicephoro Phocae tribuit Cedrenus occupationem Anazarbi p. 664, D; e quo patet Abulfedam temporum ordinem turbare; Cedrenus haec anno Nicephori Phocae imperatoris secundo adscribit, qui in A. Chr. 964 incidit. R. Cum Abulfeda tamen consentit Bar-Hebraeus; vid. supr. p. 12. L.

**) Uter argenti continet decies mille numos argenteos. A.

cens, iussis tantummodo colonis serere et colere; altero anno se rediturum et fruges comportaturum esse.

l. l. p. 479.

Eodem anno expugnabant Graeci arcem Dalus, aliasque tres circum arces.

Eiusdem anni decimo mense auferebant iidem captivum ex urbe Manbeg, cui praeerat, Abu-Ferasum Haretum, filium Saïdi, filii Hamdani. *)

l. l. p. 481.

Eodem anno (i. e. CCCLII, qui die 29 Ian. A. Chr. 963 coepit) occiderunt Graeci suum imperatorem (Romanum iuniorem) eique alium subrogarunt. Tum filius Schemeschkik (Tzimisces) evasit Domesticus. **)

l. l. p. 483.

Anno CCCLIV (qui die 6 Ian. A. Chr. 965 coepit) Romanus imperator (Nicephorus Phocas) corona cinxit et tandem expugnavit Masisam, die Saturni, decimo tertio septimi mensis, et posteaquam gladio in incolas desaevisset, parcebat reliquis et captivos secum in ditionem suam rapiebat. Ducenta fere millia hominum numerabat urbs. Inde petiti Tarsenses se submittebant et, incolumitate precibus impetrata, emigrare iussi sunt. Terra marique emigrantibus prosectores, a quibus in tuta loca deducerentur, a Romano usque ad Antiochiam additi. Tarsi fanum tunc in stabulum abiit, suggestus in ignem; urbs aliis incolis et

*) Cf. Elmacinum p. 223 et 224 (interpret. Lat. p. 278 et p. 280.) qui septennem fuisse captivitatem Abu-Ferasi ait, et anno demum 355 solutam, quum permutatio captivorum Romanos inter et Muslemos institueretur. Memorat Cedrenus p. 637 aliquem Chabdani, vel rectius Chamdani, h. e. Hamdanidae Seifeddaulae affinem, quem Ἀπολασθήη appellat, captum et Constantinopoli productum in triumpho fuisse. Diversus est a nostro Abu-Feraso, de cuius captivitate Graeci, quantum novi, non memorant. Illius, quem laudat Cedrenus, nomen est Abu'l-Aschajer. Genealogiam eius non constituerim. Elmacinus eum appellat Abulasajirum, filium Haseni, vicarium Seifeddaulae, scilicet in arce Tel-Patric eumque in carcere Constantinopoli periisse ait. R. Quadriennem captivitatem Abu-Ferasi fuisse, auctor est Abulfeda p. 497; cf. praeterea de Abu-Feraso quae annotant Cl. Freitag ad *Sel. ex hist. Hal.* p. 188. 139. L.

**) Confundit noster h. l. tempora et homines. Debuerat dixisse: anno 360 (Christi 969) peremptus fuit Romanus imperator (Nicephorus Phocas) et qui hactenus Domesticus fuerat, Ioannes Tzimisces, in eius locum successit. Nam Romanus, Nicephori antecessor, iamdudum fato suo decesserat. R.

revis aedificiis atque munimentis instructa. Dein redibant quidam paulatim ad pristinas sedes, alii prorsus non excesserant, Christianam fidem professi. His rebus gestis redibat Romanus Constantinopolim.

I. I. p. 487.

Anno CCCLV (qui die 27 Dec. A. Chr. 965 coepit) excurrebant Graeci in agrum Mualemicum. Primus impetus Amidam perculit, tum missa facta eius obsidione, Nisibinam; inde transgressi e Mesopotamia in Syriam, diu haerebant circa Antiochiam; tandem Tarsum repetebant.

Eodem liberabat Seifeddaula suum affinem, Abu-Ferasum Hamdanidam, e vinculis, facta captivorum permutatione, per quam Mualemorum ingens multitudo libertatem recuperavit.

I. I. p. 503.

Interea dum Mesopotamiae domini hunc in modum intestinis bellis ipsi sese lacerant, via patebat Romanis per Syriam usque ad Tripolin. Arcem Erach expugnabat eorum imperator. Inde tendebat Emessam, quam incolis vacuum facillime nactus (advenientis terrore patriam deseruerant), iniectis ignibus pervastabat. Ab ea excursionem redibat ad tractum maritimum, quem rapinis et populationibus desolabat, et octodecim suggestus (e totidem fanis maioribus) eiiciebat. Postquam duo menses incubisset Syriae, abibat domum praeda gravis et captivis numero haud facile complectendis.

Anno CCCLIX (qui die 13 Nov. A. Chr. 969 coepit) rursus invadebant Romani Syriam, et Antiochia violenter expugnata caedibusque et rapinis pervastata, Halebum petebant, quam Corubeh *) tunc tenebat, Seifeddaulae mancipium, heri filio, Abu'l-Maaliio Scharifo extortam, ut modo diximus. Hic in arcem se receperat, urbe hosti permissa. Obsidione ad temporis aliquod tolerata, pactus Corubeh certum annum tributum pro Halebo et agro circa, Romanos avertebat, sumtis secum obsidibus abeuntes. Ita locus factus Mualemis ad pristinas sedes revertentibus. Iuris Halebensis autem tum erant hae praeturae, Hamata, Emessa, Casar-Tab, Maarra, Apamea, Schaizar et his interiecta loca.

*) In excerptis ex historia Halebi infra exhibendis scribitur hoc nomen Carghujah; quod, nisi fallor, recte se habet; omissis enim punctis diacriticis, quibus distinguuntur litterae Ghain et Ye ab Ain et Be, facile corruptum potuit nomen illud in Corubeh. L.

In Armenia quoque Graeci Malazcardam *) oppugnabant. Ut paucis complectar, totus ille tractus Syriae maritimus, et quae circa Euphraten, patebant Graecorum libidini, nemine neque hostem arcente, neque terras tuente, praesidiis et rectore nuda s

I. l. p. 507.

Deus tamen afflictis Muslemis praesidium aderat et liberator e tantis angustiis. Ille enim ipse Romanus imperator, quem hactenus in Muslemicam ditionem adeo saevientem vidimus, qui spe atque cupidine totam Syriam iam devoraverat, qui orbem fidelem terrore sui compleverat, hoc ipso anno muliebribus insidiis occubuit. Erat ille Nicephorus, qui sublato decessore suo rege, uxorem eius in matrimonium duxerat stirpe ortus non regia, idque animo agitabat, ut superioris thori masculam prolem exsecaret, quo suae regiam dignitatem perpetuam assereret. Sed indignum et intolerabile facinus detestata et impedire nitens puerorum mater conspirabat cum Domesticum in viri caedem, structo in hunc modum dolo. Conscios, Domesticum puta et eius amicos, habitu muliebri deformatos, de nocte in sacellum aliquod, Nicephori cubiculo proximum, introducebat; et tyranno profundum stertente, foribusque obseratis, ipsa surgens per eam portulam intromittebat percussores, per quam e cubiculo aditus ad sacellum patebat. Itaque aggressus dormientem Nicephorum iugulabat Domesticus, deus autem eius ministerio quietem populo suo a molestissimo vexatore praestabat. Domesticus inde unum ex Imperatricis filiis, e priore matrimonio, et genuino sanguine regio creatum, Augustum nuncupabat. De cetero Domesticus is appellatur, qui regionum Byzantarum cis Hellespontum in orientem porrectarum curam gerit.

I. l. p. 511.

Anno CCCLXI (qui die 23 Oct. A. Chr. 971 coepit) invadebant Graeci Djeziram (i. e. Mesopotamiam) Edessam, Nisibinam, caedibusque grassabantur et rapinis; contra quos auxilium implorantes Bagdadum confluebant extorres Muslemi. Quod in

*) Malazcardae oppugnationem Elmacinus p. 280 ad annum 353 refert. Nam quod ibi bis legitur *regio Kerdae*, vitiosum est et Malazcarda reponendum. Forte conciliari possint hi duo auctores, si dicas Romanos hanc arcem, quam anno 353 ceperant, deinceps amisisse, et hoc demum rursus recuperasse. R.

tumultum plebem Bagdadica concitabat. Perferuntur miserorum querimoniae ad Bochteiarum, Bagdadi supremum Emirum, venatione tum temporis occupatum; qui promptam quidem opem laturum, et hostes finibus exacturum promittebat; ideoque Chalifae necessarios instruendae expeditioni sumtus rogabat, et invitum multumque obluctantem opibus haud contemnendis emungebat. Vana tamen ista omnia et ad speciem ludibriumque composita. Queri quidem Motius pecuniam sibi nullam esse; mirari, quare numos a se requirant, cui praeter nominis gloriam et dignitatis in publicis precibus speciem, in facultatibus et auctoritate reliquum nihil fecerint. Si tamen inique secum agere decrevissent, malle Chalifatum eiurare. At ridens Bochteiar frigidam excusationem, graviora et necessitatem tergiversanti admovendam minabatur. Quapropter coactus Chalifa vendebat suppellectilem, indeque coactum aes ad quadraginta millia drachmarum mittebat Buidae. Ille autem tantum aberat, ut eo, quo flagitaret, impenderet, ut, qui expeditionem contra Graecos vel fando nominaret, auditus nemo ex eo tempore fuerit, sed in necessitatibus deliciisque suis perdebat. Inde iactatum Bagdadi fuit vulgare illud scomma, multatum Chalifam a Bochteiario fuisse (tanquam inferiorem a potiore, aut sontem a praetore).

I. I. p. 513.

Änno CCCLXII (qui die 11 Oct. A. Chr. 972 coepit) excurrebat Domesticus in tractum Maiafarekinae, quem depraedabatur. Huic Muslemos contemnenti et incauto immittebat Abu-Taglab exercitum cum fratre, Hebatalla, qui praelio congressus fudit Graecos, ipsumque cepit Domesticum; quem in vinculis ad fratrem misit. Ea in custodia incidebat Domesticus in morbum, unde periit, invalida medicina, quam Abu-Taglab ipsi adhibebat.

III. EX CEMALEDINI ANNALIBUS HALEBENSIBUS.

Hoc anno (i. e. anno fugae 357) excurrebat agmen Romanorum, tum peditum, tum equitum, ex eis, qui finibus imperii tuendis relictis erant; numero erant V millia. Primum agrum Halebensem petebant. Quos quum aggressus esset Karghujah cum exercitu Halebensi, captus est; ipse quidem paulo post

evanit, copiae autem eius fugatae sunt, multis ex satellitibus Seifeddaulae a Romanis captis. Deinde Imperator Romanorum Maahrra-Alnohmanam adortus est, oppidoque potitus, fanum maximum et maiorem aedificiorum partem dirui iussit. Eodem modo in Maahrra-Maxrinam saeviebat, vitae tamen incolarum, quorum MCC erant, pepercit, eosque in ditionem Romanam captivos abducendos curavit. Tum aggressus est Cafertbabam et Schaizaram, cuius templum combussit, neque aliter Hamatam tractavit; Himza deinde expugnata, omnes qui eo confugerant captivos fecit. Tum Ircatam impugnavit, qua urbe capta incolisque in captivitatem redactis, ad Tripolin usque progressus est; sed quum vidisset, suburbia ab incolis iam fuisse combusta, Djabalam se convertit, qua potitus, Laodiceam duxit. Convenit eum Abu'l - Hosainus Ali - Ben - Ibrahim - Ben - Iusuf - Alfuzaiç, quicum pactionem fecit ea conditione, ut obsides ex urbe sibi traderentur; asseruit autem ille, imperatoris se esse cognatum et quum Romanus maiores eius agnovisset, Sardeghum (Strategum) eum creavit; hac itaque ratione incolumes evaserunt Laodiceae incolae. Inde Antiochiam ducens in potestate sua tenuit 100,000 captivorum, puerorum, puellarum, juvenumque; nam hos solos captivos fecerat, viris et foeminis provectoris aetatis, atque senibus aut interfectis aut dimissis. Dicitur omnino in hac expeditione 18 suggestis *) potitus esse; vicorum autem quos diripuit et combussit, numerus definiri nequit.

Castris ante Antiochiam positis, neque cum incolis manum conseruit, neque omnino legatum ad eos misit, sed castellum e regione Antiochiae exstruxit, eique praeposuit Michaëlem Albordji (Burtzam), cuius dicto audientes esse iussi sunt duces limitanei. Quum rumor inter homines percrebuisset, id consilii Romano esse, ut totam hiemem Antiochiam obsidione cinctam teneret, aliasque mitteret copias Halebum oppugnatum, Karghujah Saahdaddaulae **) persuasit, ut Halebum relinqueret, ne in urbe obsideretur. (Narrat deinde auctor, Karghujahum, qui Hadjibus, i. e. comes palatii Saahdaddaulae erat, summam rerum Halebensium sibi arrogasse, urbemque Halebum, arce exstructa, murisque reffectis, munivisse, socio regni facto Bacdjuro, cui nomen Emiri inditum sit; imperatorem autem Roma-

*) I. e. urbis, ubi condita erant templa. L.

**) Filio Seifeddaulae, de quo supra verba fecimus. L.

norum, hoc audito, domum reversum esse; factum esse hoc anno 358 mense Muharrem; deinde Saahdaddaulam, sociorum manu collecta, mense Ramadhano Halebum oppugnasse et manum cum Karghujah et Bacdjuro conseruisse; tum pergit:) Scripsit deinde Karghujah ad Romanos et Patricium quendam, qui in finibus ditionis Romanae versabatur, rogavit, ut sibi auxilio veniret. Hic, unus eunuchorum Nicephori, nomine Thorbasii, copias eduxit, tum autem iter Antiochiam versus deflexit propter hanc causam, quod inter imperatorem Romanorum, quum is, secum ducens captivos et praedam, ut supra traditum est, Bukae *) versaretur, et incolas huius urbis, qui Christiani erant, convenisset, ut hi Antiochiam migrarent, simulantes se metu Romanorum domicilia reliquisse, ita ut istic habitantes Romanis Antiochiam obsidione petentibus ad urbem expugnandam auxilium ferrent. Quo facto consilia cum Christianis Antiochiae incolis coniungere et Thorbasium certiores fecere, vacuam esse urbem et praefecto destitutam. Incolae autem urbis Muhammedani muros deseruerant et negligentiores erant in urbe custodienda, quum exercitus Romanus ad XL millia, ducibus Thorbasio et Ianiso - ben - Schomeschkik, aggredere et Antiochiam obsidione cingeret. Incolae Bukae ab ea quam tenuerunt summi muri parte descenderunt et moenia urbis vacua reliquerunt; tum ascenderunt Romani et urbe potiti sunt. Factum hoc est nocte 13ma mensis Dsulhidjdae anni 358. Penetrarunt Romani in urbem, combusserunt et captivos fecerunt, fuit autem nox nativitatis. Quum Romani montem urbis ascendissent, prehenderunt custodes et eis dixerunt: „Laudate et praedicate Deum magnum.” Qui hoc non fecerit, hunc interfecerunt. Custodes itaque proclamaverunt: „Magnus est Deus neque Deus est praeter eum.” Qua quidem re impediti sunt incolae, quo minus verum rerum statum animadvertent, donec Romani omnibus turribus potiti fuerint et omnes una clamorem ediderint. Omnes, qui ad portam Aldjennan (hortum) dictam pervenire properabant, captivi facti sunt. Caterva autem, quae ad portam maris se congregaverat, repagula removit et hoc modo incolumis evasit.

Romani in monte urbis arcem extruxerunt et maximum faenum suile fecerunt, posthac tamen patriarcha eo loco pro horto

*) Ex hoc loco apparet mendose nomen scriptum esse ap. Abulphar p. 205, ubi Luca legitur. L.

usus est. Dein quum Thorbasius Halebum duceret, ut auxilium ferret Karghujah et Bacdjuro, qui ab Abu'Imaahlio (Saahdaddaula) oppugnatione premebantur, Abu'Imaahlius, obsidione relicta, primum Chunazereh, deinde Maahrira Cnohman prefectus est; Graecos vero cepit cupido Halebi occupandae; urbem itaque oppugnarunt et a parte septentrionali expugnarunt; quo facto arcem circumcaederunt. Tum res ad pactionem venit, hisce conditionibus, ut pro unoquoque locorum, magnorum atque parvorum, quae pacto inclusa essent, solveretur tributum denarii, 16 drachmas Islamicas pretio aequantis; et praeterea e regionibus pactionis comprehendendis 700,000 drachmarum quotannis Romanis penderentur. Urbes Himz, Dsusijjah, Salmijjah, Hamah, Schaimar, Caferthab, Afamijjah (Apamea), Maahrira'Inohman, Halebum, Djeblalstamak, Maahrira-Mazrin, Kennisrin, Atsareb usque ad limitem palatii, quod Atsarebum attingit et firmam vocatur, (tum universa regio, quae porrigitur) usque ad Arhab, Maesfan, Cimar, *) Barzaja et campum, qui prope Ahfas est, a dextera parte limitis: haec omnia permanserunt domino Halebi, cetera Graecis adjudicata sunt, (nimirum tota regio,) quae a Barzaja orientem versus extenditur usque ad fluvium Abu-Solaiman et pylas Sunjab dictas, tum ad Nafudsam, Awanam et Tel-Hamid et dextram Sadjuri ripam et quidem usque ad alveum fluvii, ubi in Euphraten sese exonerat. Ceterae pacis conditiones haec fuere:

Karghujah, duce (Emiro) Muhammedanorum, qui in hac dignitate permanere deberet, mortuo, res tradendas esse Bacdjuro, quo defuncto ab imperatore Romano eligendum esse ducem ex incolis Halebi; Muslemis autem non esse ius cuiusvis ducis constituendi. A Christianis nullum per hancce ditionem tributum esse exigendum, iis tantummodo exceptis, qui ibi domum aut villam possiderent; si adveniret exercitus Muslemicus, expeditionem in nomen Romanum facturum, defendendum esse a Karghujah hisce verbis: „duc per alias regiones ac nostras; ne intres ditionem pactionis”; si dux harum copiarum haud pareret, armis esse petendum et vi repellendum; cuius rei sin minus potis esset Karghujah ipse, litteris adeundos esse imperatorem Graecorum et Thorbasium, ut copias mitterent hostibus repellendis pares. Si quid comperissent Muslemi de adventu magni exercitus (hosti-

*) Nomen in codice punctis diacriticis caret, ideoque incertae est scripturae.

his), scribendum esse ad imperatorem et ducem copiarum, ut hi, de re certiores facti, rebus suis consulere. Sin autem expeditionem in terram Muhammedanorum suscipere in animo haberent imperator et dux copiarum Romanorum, obviam eundum esse a Bacdjuro usque ad locum, ubi imperatum ei fuisset; atque Bacdjuro Romanum per ditionem pacis comitante, non fugiendum esse ab incolis vicorum, ita ut emeret exercitus Romanus quo opus ei esset, praeter stramentum, quod pro more bellico nulla solutione facta suppeditandum esset; a duce Muhammedanorum usque ad fines obviam esse eundum copiis Romanis, ut eis praesto esset; quae quam extra fines egressae essent, licitum esse Emiro in ditionem suam reverti. Si expeditionem facerent Romani contra sectam ab Islamo. diversam, coniungendum esse exercitum Emiri cum Romano et consociatis armis dimicandum, utut iussus fuerit Emir. Si quis ex Muslemis religionem Christianam amplexus fuisset, nil contra eam permissum esse Muslemis, neque Christianis permissum esse quid contra quemlibet Christianorum, qui in Muslemicam transierit sectam. Si servus, Christianus seu Muslemicus, vir sive foemina, in eam quam definivimus regionem ex alia aufugisset, haud celandum esse a Muslemis, sed indicandum; tum solvendum esse a domino pretium 36 denariorum pro eo, si vir esset, pro foemina 20 denarios Romanos, pro puero sive puella 16; sin autem non possideret (dominus) quo solveret pretium liberationis, a domino solvendo esse tres denarios, quibus ab Emiro acceptis, restituendum esse servum. Si baptizatus esset, qui aufugisset, haud licere Muslemis eum retinere, sed pendendum esse Emiro a domino, quod sancitum fuerit, quo facto, restituendum esse servum. Si quid ex ditione Romana fur rapuisset et fuga se subtraxisset, mittendum esse ab Emiro ad ducem exercitus Romani, ut poenas lueret. Si Romanus regiones Muslemicas visitaret, haud impediendum esse a negotio suo. Si speculator ex ditione Muslemica Romanam intrare vellet, arripiendum esse et in vincula coniiciendum. Haud excidendam esse a Muslemis arcem, nec novam exstruendam; quod autem excisam fuisset, restaurandum esse. Nullum Emirum Muslemicum nec recipiendum esse a Muslemis neque ab ullo eorum praeter Bacdjurum et Karghujah litteris esse adeundum. His (Karghujah et Bacdjuro) mortuis haud licere Muslemis Emirum e regione Muslemica arcessere neque ab (aliis) Muslemis auxilium pete

sed recipiendum esse eum, qui ab imperatore Romano ex ditione pacis electus fuerit. Post mortem Karghujah et Bacdjuri constituendum esse ab imperatore iudicem (Kadhi) e Muslemis, qui secundum leges eorum ius diceret. Graecis licere destructas in his regionibus ecclesias restaurare; patricos et episcopos, qui ad Muslemos pervenirent, pro dignitate esse accipiendos. Quod autem attinet ad portorium ex ditione Romana exigendum, pactione sancitum est, ut portitores imperatoris cum eis, quos constituerent Karghujah et Bacdjurus una sederent, ita quidem, ut pro mercibus, quae constarent ex auro, argento, sericis Graecis, bombyce rudi, lapidibus, gemmis, margaritis et attalicis aulacis portorium exigendum esset a portitoribus regis Romani; pro vestibus autem, linteis, pecore et aliis rebus a portitoribus Karghujah, et hoc mortuo, Bacdjuri; denique utroque defuncto pro omnibus mercibus portorium exigendum esse a portitoribus Romanis. Denique constitutum est, ut quum comitatus (mercatorum) ex ditione Romana veniret Halebum profecturus, scribendum esset a praefecto regionum limitanearum ad Emirum, qui quum rem comperisset, homines mitteret, qui eum consalutarent et Halebum comitarentur; si posthac in eum impetus factus esset, Emiri esse restituere quod direptum fuisset; idem esse faciendum, si in comitatum impetus factus esset a tribu Arabum Scenitarum aut Muslemis in ditione Emiri.

Iurarunt in hasce condiciones multi urbis senes una cum Karghujah et Bacdjuro, obsides autem Romanis traditi sunt ex incolis Halebi Abu - Alhasan - ben - Abi - Asamah; Kesri - ben - Kosur; filius sororis Ebn - Abi - Ihsa; frater Abu' - lhasani Alhaschsahab; Abu' - lhasan - ben - Abi - Thaleb; Abu' - lthajjeb Alhaschemi; Abu' - lfaradj Alahththar (Aromatarius) et Iumn, satelles Karghujah. Conciliator huius pacis fuit vir Haschemita, incola Halebi, nomine Thaher.

Dein Romani Halebo abierunt et retinuit Karghujah praefecturam suam; res administrabant is et satelles eius Bacdjurus. Factum est hoc mense Zafaro anni 359.

(Narrat deinde auctor, Karghujah et Bacdjurum postulasse ab Abu' - lmaahlio (Saahdaddaula), ut partem tributi, quod regionibus Muslemicis impositum fuisset, solveret; quod quum recusasset, Himzam oppressam fuisse a Graecis. Posthac Bacdjurum anno 364 in vincula coniecisse dominum suum, Karghujah, summaque rerum esse potitum; quod quum audivisset Abu' - lmaahlius, Halebum duxisse, urbemque obsidione cinxisse; Bacdjurum autem auxilio vocasse Romanos, qui tamen eum reliquerint, Nicephoro interemto; anno denique 367 Halebo potitum esse Abu' - lmaahlum; quae omnia ut aliena ab historia Byzantina in transcurso tantum indicare volui. L.)

ANNOTATIONES.

CAR. BEN. HASII
 IN
LEONIS DIACONI
HISTORIAM
NOTAE PHILOLOGICAE ET HISTORICAE.

IN LIBRUM PRIMUM.

Pag. 3. ed. Bonn. lin. 1. Ἐπερ ἄλλο τι] Celeber scriptorum P. 185 Byzantinorum locus communis, de utilitate historiae. Leo Agathiam ut toto opere item hic imitatur, et sententiis, *Ῥάδιον μὲν οὖν ἦκιστα ἂν εἴη ἅπαντα διεξιέναι καὶ ἀπαριθμῆσθαι, ὀπίσσω ἀγαθῶν ἢ ἱστορία τὸν βίον ἐμπληρῆσιν.* et ipsis vocabulis translatis, usque ad illa praefat. Agathiae, 2. D. *εἰ μὴ τι καὶ μᾶλλον ὀνήνησιν.*

Pag. 4. lin. 9. πολλῶν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ] Agathiae 4. B. *ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χρόνῳ ξυνέβη μεγάλους μὲν πολέμους πολλαχοῦ τῆς οἰκουμένης ἀπροσδόκητα ξυρρέγγηται,* et quae sequuntur.

Ibid. lin. 21. τὸ σῆμα τοῦ κόσμου παραγαγεῖν.] Ex S. Paulo I. ad Corinth. VII. 31. *παράγει γὰρ τὸ σῆμα τοῦ κόσμου τούτου* ubi tamen, quae apud Leonem active, neutrali significatione B intelligenda. Vide Schleusnerum Lexic. in Nov. Test. II. 392. Meliusque, opinor, Leo vel superiori phrasi scripsisset *ἠλλυμνίσαι,* vel hic, *παράγειν.*

Ibid. lin. 22. Ἀλλά μοι εἴη — μὴ δεύτερον τῆς προθυμίας δραμεῖν] Ex Agathia 5. C. ubi cūsum, *Ἀλλά μοι ἄξιόν τι δραῖσαι τῆς προθυμίας.* Corrige ex Leone, quod mens omnino postulat, *Ἀλλά μοι εἴη, ἄξιόν τι δρ. τῆς πρ. Modo contingat mihi, ut efficiam aliquid dignum desiderii mei, sive, studii mei.* Locis, ubi *εἴη* sequente infinitivo votum significat, nihil est sane frequentius. Vide Viger. De idiotism. 237. Plutarch. M. Bruto 1002. E. *εἴη μὲν, ὃ Βροῦτε, νικᾷν.* Iosephus Antiquit. Iud. 645. C. 670. G. Eadem vox, *εἴη,* restituenda loco Concilii Lateranens. III. 864. A.

'Αλλ' ἐνθαπερ ἂν ὁ τοῦ πῶς εἶναι τισι ἑτεροφῶνές (sic) εἶναι λόγος. Scribendum, ἑτεροφανής εἴη λόγος, ex S. Cyrillo Dialog. de S. Trinitat. V. 1. 468. C. unde haec petita sunt. Simul corrige P. 186 proxime praecedentia Actis eiusd. Concilii, 863. A. mire ab interprete translata: *Quod eandem naturam habet secundum operationem et indistinctimiliter aequale est, non habebit ex parte quocquam, de qua creata sunt.* Emenda: *Quod eiusdem speciei operationem habet et aequale est sine ulla differentia, id quibusdam in rebus differentiam habere non potest.* Nam sic verti debent Graeca illa: Τὸ παντοιοῦδες κατ' ἐνέργειαν καὶ ἀπαρλλάκτως ἴσον, οὐκ ἂν ἔχοι διαφορὰν ἐπὶ τισι τῶν ὄντων. Tametsi apud S. Cyrillum, unde haec item translata sunt, paulo aliter se habeant. Adde, eiusdem vocis, εἴη, formam pluralem, εἶεν, vel εἶεν ἂν, interdum sic adhiberi, ut vertenda sit, *significant, intelligi possunt.* Quod moneo, quia in eo nonnulli suboffenderunt. Velut in loco corrupto Eusebii In Psalm. I. 388. E. εἶεν ἂν πόλις τῆς Ἰουδαίας; δι' ἧς ἀκολούθως τῇ ἐπουρανίῳ Σιών αἱ πόλεις παρὰ τῷ πατρὶ μοναί. Vertit Montefalconius: *Fueritne Iudaeae civitas? Sed consequenter dicamus, esse caelestem Sion, ubi mansiones apud Patrem multae.* Legendum, εἶεν ἂν πόλις τῆς Ἰουδαίας ἀκολούθως τῇ ἐπ. ut sit sensus: *His vocabulis, civitates Iudaeas, consequenter ad caelestem Sion (de qua proxime supra), intelligi possunt multae illas, quae apud Patrem exstant, mansiones.* Itaque non male Gentianus Hervetus reddidit locum S. Gregorii Nysseni In Cantic. Canticor. I. 552. A. Εἶεν δ' ἂν οὐτοὶ τάχα μὲν αἱ ἀγγελικαὶ δυνάμεις, αἱ κ. τ. λ. *Si autem forte fuerint angelicae potestates, quae etc.* Eandem significationem habet verbum ἐστὶ, nisi quod magis affirmet. S. Athanasius Orat. II. contra Arian. I. 525. C. ὅτι δὲ τὸ, ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν . . . τὸ ἤρξετο ποιεῖν ἐστὶ, „quod haec verba, in principio fecit, . . . idem significant ac, coepit facere.” Ubi iterum Montefalconius paululum erravit. Eodem sensu adhibentur a scholiastis commentatoribusque Graecis verba ἐξακούω, λαμβάνω, μεταλαμβάνω, sicut accipere apud Latinos, ut sint vertenda *exponere, interpretari*, sensu praesertim allegorico et anagogico. De verbo ἐξακούω posterius. Significationis vocum λαμβάνω et μεταλαμβάνω, quarum utraque in Lexico summi viri Schneideri notata exstat, ponam hic quaedam exempla. S. Basilius Comment. in Esaiam, I. 889. A. τὸ γὰρ Βαβὺν εἰς τὴν αἰσχύνην μεταλαμβάνουσιν. *Babylon enim interpretantur ignominiam.* Eustathius, 1396. 27. τὸν Ὀδυσσεῖα μὲν εἰς φιλόσοφον οἱ παλαιοὶ μεταλαμβάνουσιν, *philosophum per allegoriam significare aiunt.* Plenior phrasi apud S. Gregorium Nyssenum In Cantic. Canticor. I. 544. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα μεταλαμβάνουσιν εἰς τροπικὴν σημασίαν. Vide quoque Eusebium Praeparat. Evangel. 310. C. 474. B. 516. B. Verbum λαμβάνω sic usurpat Origenes Contra Cala. 318. C. τοῦ

δοξασθαι λαμβανομένου πνευματικῶς· *cum videre intelligitur spiritaliter*. Idem In Matth. I. 484. E. δύνανται οἱ Φαρισαῖοι λαμβάνεσθαι εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν Ἰουδαϊκῶν παραδόσεων· *Phariseorum nomine intelligere possumus doctores traditionum Iudaicarum*. Huetius perperam: *Pharisaei docendis Iudaeorum traditionibus assumi possunt*. Concil. Ephesinum, 1282. B. ἐπὶ δὲ τῆς Θεότητος ταῦτα καὶ ψευδῆ λαμβανόμενα, καὶ ἡμῖν ὡς σκοφανταῖς δικαίας κατακρίσεως αἴτια. Ubi vulgatus interpres omnino nihil vidit, scribens: *In Deitate vero haec mendacia sunt, cum suscipiuntur, et nobis calumniae blasphemiae condemnationis causa*. Sensus: *Haec autem, si de Divinitate intelliguntur, et falsa sunt, et nobis tanquam calumniatoribus causam iustae condemnationis afferunt*. Eandem vim habere verbum ἐξακούω, iam alii notaverunt: addam exempla Eusebii Praepar. Evang. 675. C. Porphyrii De abstinentia 54. A. ἂ δὴ ἡμεῖς ὡς τὴν ὑστέραν πλημμύλειαν ἐκβαίνοντα [ἐκβαίνοντα], οὐκ ὀρθῶς ἐξακούομεν, *non recte interpretamur*. S. Basilii In Hexaëmeron I. 74. B. In Esaiam 839. C. Adversus Eunomium II. 51. D. διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἄγνοιαν, ἀνθρωπικῶς ἐξακούοντων τῆς γεννήσεως τοῦ υἱοῦ· *qui generationem filii humanitus accipiebant*: ubi nota, ἐξακούω construi cum genitivo. Photius Epistola ad episc. Aquileiens. 533. A. αὐτοὶ τὸ, ἐκ τοῦ ἐμοῦ, οὐχ ὡς εἶπεν ὁ Σωτὴρ ἐξακούοντες· *non ita, ac dixit Servator, intelligentes*. Nolo alias auctoritates congerere, quae magno numero P. 187 occurrunt. Quo magis mirandum, Frontonem Ducaenam et Harduinum in hac voce lapsos, epistola Dionysii Alexandr. ad Basilidem Concil. I. 187. A. οἱ δὲ σοφώτερον ἐξακούοντες, *qui autem [hoc vocabulum ὀψὲ] saniori sensu, seu doctiore sensu, intelligunt*. Illi verterunt, *sapientiores autem id audientes*. Ab ἐξακούω, hac significatione, fit ἐξακουστίον, *intelligendum est*: quo cum alii sunt usi, tum in primis S. Clemens Alexandrinus. Velut Paedagogo 89. C. ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐξακουστίον· Stromatibus 356. A. ibid. 614. D. Altera significatio verbi ἐξακούω, rarior illa quidem, et in Lexicis, quantum memini, omissa, est *subaudio, subintelligo*. Quo sensu Latini quoque nonnunquam dicunt *audio*, velut Quintilianus Instit. rhet. IX. 3. 58. Graeci vulgo ἐννοῶ. Eusebius Demonstr. Evang. 383. B. τὸ, σοῦ, πάλιν ἐξακούοντων ἡμῶν, *ubi illud, tuam, rursus subintelligimus*. Etymol. Magn. 211. lin. 55, loco corrupto, τὰ ἐπὶ τῶν εὐθειῶν ἐνεργητικὰ ἐξακούόμενα φήματα, πρῶτα καὶ δευτέρα πρόσσωπα οὐκ ἔχει. Corrige, τὰ ἐπὶ τῶν θείων ἐνεργητικῶν ἐξακούόμενα· *activa, ubi subintelligitur vocabulum, Deus*. Agitur enim de impersonalibus βρέχει, χιονίζει, ἄστράπτει et similibus, ubi grammatici Graeci vocem Θεός subaudiri volunt. Neque alio significato invenies προσσωπαίνω, *subintelligo*. Philo De migratione Abrahami 309. G. Clemens Alexandrinus Stromatibus.

753. A. Paulus Alexandrinus Apotelesm. 54. A. Ioannes Philoponus De creatione mundi, 208. B. Polychronius In Iesaiam, II. 358. A. ἵνα τοῦτο προσυπακούηται, ut hoc subaudiatur. Eusebius Commentar. in Psalmos, I. 48. A. προσυπακούοντων ἡμῶν, τὸν Κύριον, καὶ κατὰ ποινοῦ πάλιν λαμβανόντων τὰ ἔξης: quae Montefalconius vocabulorum technicorum inscitia mire sic reddidit: *Cui nos respondemus*, Dominum non invocaverunt, *et quae sequuntur in communi accipimus*: notamque addidit: Προσυπακούειν, id est, respondere. Atenim sensus loci est: *adeo ut subaudiamus Dominum, et per figuram quam vocant a communi resumamus quae sequuntur*. Haec dixi longius fortasse quam attinebat, quod interpretes caeteroqui doctos minus intellexisse verba ea vidi: opportunior huiusmodi res persequendi locus erit in Glossario vocum a scholiasticis commentatoribusque Graecis peculiari sensu usurpatarum, quod iam pridem inceptum, quando res meae siverint editurus, ut ab eruditis probetur valde opto.

Pag. 5. lin. 1. ἀναλόγως δὲ τοῦ μεγέθους τῶν συμβεβηκότων ἰκέσθαι] Ad verbum fere ex Agathia, 5. C. τοῦ μεγέθους τῶν ἔργων εἰς ἕγγυτάτω ἰκέσθαι: unde similiter Xiphilinus In adorationem crucis 469. A. ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς ὑποθέσεως ἰκέσθω. Ἀναλόγως melius construitur cum dativo, ut apud Plutarchum De placitis philosoph. 896. B. ἀναλόγως τῇ τοῦ παντὸς οὐρανοῦ σφαίρῃ διηρησθαι. De animae procreat. 1022. A. Item S. Epiphanius Adversus haeres. I. 951. 955. C. 970. B. Antiochus Homil. XXI. Dde virginitate, 1061. C. Apud quosdam tamen recentiores cum genitivo, velut hic in Leone, in Xiphilinoque modo laudato. Ipse Epiphanius, 953. D. ἀναλόγως τῆς αὐτοῦ ἀξίας. Idem Philopatris Luciani III. 609. 10. τὰ χρέα πληθυνθήσεται, ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεως: ubi sine causa, opinor, Gesnerus suspicatur legendum ἀνὰ λόγον τῆς ἀπ. Plerumque tamen ἀναλόγως adverbialiter ponitur, absque casu: velut apud S. Marcum Eremitam De lege spiritali, 873. A. οἱ πνευματικῶς αὐτὸν [nemp. τὸν νόμον] ἐκτελοῦντες καὶ ἀναλόγως τῆς χάριτος μετέχοντες. Quae ipsa, et quae sequuntur, S. Macarius Aegyptius ad verbum exscripsit, Homil. XXXVII. De paradiso, 433. A. Item sine casu ἀναλόγως est apud Stephanum Byzant. De urb. B. 381. sub v. Ἡλις: Ὁ πολίτης ἀπὸ τῆς Ἡλιδος γενικῆς ἀναλόγως Ἡλίδειος. Ubi nescio quid in mentem venerit Berkelio, interpretanti: *civis a genitivo Ἡλιδος praeter rationem Ἡλίδειος*. Traducendum, *secundum analogiam rationem*. Addam porro hic, data occasione, synonymas aliquot loquendi formulas, quae viris eximia Graecae linguae peritia instructis passim fraudi fuerunt. Pro ἀναλόγως igitur Graeci dicunt: 1. Ἀνάλογον adverbialiter, quod est in vulgus notum, aequae Stephano iam in Thesouro illustratum. Quo magis mirari licet in eo vertendo errasse Huetium in Origene

*Commentar. in S. Matthaeum, I. 244. C. ἦγοντο . . . καθαρῶς . . . γεγονέναι τὰς τῶν ἀποπλυνομένων ὕδατι [nimir. χειρῶς], οὐ συμβολικῶς, ἀνάλογον τῷ κατὰ τὸ γράμμα Μωσέως νόμῳ existimabant puras factas esse [manus] eorum qui aqua eas abluissent, cum id per proportionem non respondeat Mosis iuxta litteram legi. Sed insectatur ibi Origenes Pharisaeos, traditiones modo nimis litterali exponentes: ut sit sensus: [manus] arbitrabantur puras factas esse eorum qui aqua eas abluissent, non symbolice, sed secundum legem Mosaicam litterali sensu intellectam. Subintelligitur autem praepositio κατὰ. 2. Ἐκ τοῦ ἀναλόγου. Origenes Homilia XIX. in Ieremiam, I. 187. Β. τοιοῦτόν τι ποιεῖ ἐκ τοῦ ἀναλόγου πατρὶ καὶ ἰατρῶ ὁ Θεός. Quo in loco Balthasar Corderius lapsus, reddens, *istiusmodi quid facit respectu patris B ac medici Deus*, quasi quid patris cuiusdam causa medicive numen faciat. Sensus: *Istiusmodi quid facit Deus ex quadam similitudine quam habet cum patre et medico*. Neque hunc Corderii errorem Huetius emendavit: a Carolo Delarue novissima Origenis edit. III. 265. D. paulo melius versum: *Idem, proportione servata, ac pater et medicus, facit Deus*. Qua cum forma aliam similem, ἐξ ἀναλογίας, coniungere possumus, quam cum multi alii adhibuerunt, tum Nemesianus De natura hom. 73. B. δύο στοιχεῖα ἐξ ἀναλογίας εἰλημμένα. 3. Ἀναλογικῶς, per analogiam s. proportionem, analogice: in summi viri Schneideri Lexico omissum adverbium, aque S. Gregorio Nysseno inprimis frequentatum. Contra Eunom. II. 211. C. ἀναλογικῶς ἡμῶν δι' ἐκάστου τῶν περὶ Θεοῦ λεγομένων πρὸς τινα ἀναγομένων ὑψηλοτέρων ἔνομοιαν. Oratione catechet. 420. A. De perfecta Christiani form. 717. D. De iis qui praemature abripiuntur 763. A. Varias constructiones δι' ἀναλογίας, ἐπ' ἀναλογία, κατ' ἀναλογίαν, ipsiusque vocis ἀναλογία diversas significationes, in quibus interpretandis eruditi complures offenderunt, ut iam a Stephano in Thesauro commode expositas, hic, ne longus fiam, non attingam.*

Pag. 5. lin. 5. πατρὶς δέ μοι Καλόη, χωρίον τῆς Ἀσίας τὸ κάλλιστον] Haec iam in Notitiis Mss. VIII. 258. monui ex Agathia esse, 5. C. De Celbiano tractu Ducangius ad Alexiad. 407. et ad Ioann. Cinnamum, 437. Gilbrianum Plinius vocat Histor. Nat. V. 29. et XXXIII. 7. In nomine Caystri nihil mutavi: Homerus, Iliad. B. 461. Καῦστρου ἀμφὶ δέεθρα. Herodotus Terpsichore, 100. Hesychius, II, 211. Apud reliquos est Caystrus, ita tamen, ut partim Κάυστρος, partim Καῦστρος scribant.

Ibid. lin. 10. ἰτέον διήγησιν.] Agathias 6. A.

Ibid. ead. lin. περὶ πλείστου τὸ ἀληθίζειν ποιουμένοις ὡς μάλιστα.] Agathias 7. B. ἐμοὶ δὲ τὸ ἀληθίζεσθαι περὶ πλείστου ἐκτέον κ. τ. λ. Quae subiungit Leo, ῥητορικῇ μὲν προσήκειν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιεῖν κ. τ. λ. sumsit ex Proscopio De bell. Per-D

aico, 6. B. sequentia 2. D. ἀποχρώντως γὰρ ἄλλοις ἱστορήται, ex Agathia 56. B.

Ibid. lin. 20. ἔπερ ὀφθαλμοὶ ὄτων πιστότεροι, καθ' Ἡρόδοτον.] Herodotus Clione, 8. p. 7. Ὅσα γὰρ τυγχάνει ἀνθρώποισι βόντα ἀπιστώτερα ὀφθαλμῶν. Imitationes Luciani De saltatione, 813. De conscrib. hist. 622. De domo, 461. et Iuliani Imp. Epist. ad Leont. 140. A. partim laudat Borheckius Apparatu ad Herodot. II. 455.

Ibid. lin. 23. κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, τῆς γ' Ἰνδίκτου] Hoc est anno Chr. 959. In Codice hic per siglam, *ινδ.*, sed inferiorius 29. C. et 110. C. per singulas litteras, *ινδίκτου*. 57. A. *ινδικτον*. Ac profecto vel ex Ducangio Glossar. 517. A. constat, formam ἢ *ινδικτος* non minus frequentem esse quam ἢ *ινδικτιων*. Neque fere dubito eandem vocem restituendam inscriptioni non ignobili, a Montefalconio relatae Palaeograph. Graec. 174. C:

ΕΠΘΕΟΔΩΡΟΤΤΟΤΑΓΙΩ[✓] ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ[✓] ΚΑΠΙΛΙΟΥ
 ΤΟΤΗΕΡΙΒΛΑΝΟΥΠΑΤΟΥΕΤΤΥΧΩCΑΝΕΝΕΩΘΗ
 ΚΟΥ... ΟΤΟΙΧΟCΥΦΑΑΠΠΙΩΝΟCΤΟΤΑΛΑΜΠΡ[✓] ΙΝΑΒ+

P. 189 Legit et interpretatur Montefalconius 173. D: 'Επὶ Θεοδώρου τοῦ ἀγιοτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ Α. Πιλίου τοῦ περιβλέπτου ἀνθυπάτου, εὐτυχῶς ἀνευρώθη κου . . . ὁ τοῖχος, ὑπακτίας [vel ὑπάτου] Φλαβίου Ἀππίωνος τοῦ λαμπροτάτου Ἰνλουστρίου β. *Sub Theodoro sanctissimo archiepiscopo, et A. Pilio conspicuo proconsule, feliciter restauratus est murus, consule Fl. Appione splendidissimo Illustri* 2. vel, post consulatum eius anno 2. Eadem inscriptione Relandus in Fastis usus, legit Καπίλιον, *Capilio, viro spectabili proconsule*, non male opinor: vix enim credendum, Iustinianeis temporibus praenomen Auli, ut vult Montefalconius, antiquo Romanorum more appellationibus praefixum fuisse. Deinde Montefalconium suspicor errasse, quod inscriptionem ad annum alterum post Appionem Cos. retulerit, qui est a. Chr. 541. Etenim extrema lineae tertiae sic potius legenda, ὑπάτου Φλαβίου Ἀππίωνος τοῦ λαμπροτάτου, *ινδικτου δευτέρας, Fl. Appione V. Cl. Cos. indictione II.* Quippe Bannus 539, qui est Fl. Appionis, profecto incidit in alterum indictionis: annus autem 541 nomine potius Fl. Basilii Iunioris, tunc fasces habentis, insignitus fuisset. In sigla *ινδ*, quae fere ut λ in codicibus efformatur, alii quoque offenderunt: velut Labbe Michaël. Glyca 308. A. λόγου *ιγ'* lege, *ινδ. ιγ'*.

Pag. 6. lin. 1. τὸν βίον μετηλλαχότος] Codex *μετηλλαχότος*, errore librarii. Phrasis Leonis petita esse potest ex II. Maccab. v. 5. *μετηλλαχότος τὸν βίον Ἀντιόχου*. Locutione *μεταλλάττειν τὸν βίον* vel *μεταλλάττειν* simpliciter, nihil usitatius: nota *μετα-*

λάττειν τὴν ζωὴν apud Eusebium 115. A. Item μεταλλάττεσθαι τὸν βίον, per medium, Iosephus Contra Apion. 1045. D. Sed in Concilio Ephesino I. 1306. C. solito more de S. Paulo dictum, ἀπὸ διακτου εἰς κήρυκα μετηλλάγη, e persecutore in praedicatorum mutatus est. Minus commode versio vulgaris, persecutorem in praedictorem mutavit. Participium μετηλλαχστας, in qua voce interpretanda nonnulli lapsi sunt, saepe defunctos significare, etiamsi Lexica non monerent, constaret ex Salmasio De usuris 391. A.

Ibid. lin. 3. τὴν αὐτοκρατορίαν διέπειν ἀρχὴν] Malim, C τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν, vel, τὴν αὐτοκρατορίαν, vel, τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν. Αὐτοκράτωρ ut adiectivum habet ipse Leo 18. D. τῆς αὐτοκρατορος ἀρχῆς Philo De plantatione Noë, 176. G. ἡ αὐτοκράτωρ δυναστεία Leo 14. A. Αὐτοκρατορία substantivum Iosephus Antiq. Iudaic. 679. E. Petrus Siculus Historia Manichaeorum 2. B. Adiectivum αὐτοκρατορικὸς Philo Legatione ad Caium 786. E. 802. F. Clemens Alexandrinus Stromat. 363. D. 705. D. S. Gregorius Nyssenus In Canticum Cantico. I. 618. D. Contra Eunomium II. 42. D. In Christi resurrectionem 821. C. Eusebius Vita Constantini 611. A. Contra Hieroclem 516. A. S. Basilius In Hexaëmer. I. 77. C. Regulis fusius disputatis II. 467. B.

Ibid. lin. 7. εὐμενῆς τε καὶ χρηστός πρὸς ἅπαν τὸ ὑπήκουον] Cedrenus Compend. Histor. II. 645. C. τὸ ἦθος ἡμερον ἔχων καὶ πρῶτον, καὶ τὸ φρόνημα μέτριον, hoc est, et ingenium modestum, non, et mediocriter animatus, ut reddidit Xylander: cuius summam utriusque linguae peritiam, quam non immerito tribuit illi D Huetius De claris interpret. 227. C., in hac quidem Cedreni versione vix agnoscas.

Ibid. lin. 10. Quae a verbis: *Huic Imperatori* cett. in versione Latina sequuntur, a Combesisio conversa leguntur in Pagii Criticis in Annales Baronii III, 876. Quae nos hic retractavimus.

Pag. 7. lin. 4. τοῦλου θαλαμηπόλου] Praevit Agathias 19. B. Vide de hoc bello Cedrenum II. 640. D.

Ibid. lin. 10. Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν] Plura de expeditione Cretica Nicephori Phocae Continuator Theophanis, 296. B. — 300. D. Ad Gongylae navigationem fortasse referenda notitia ampla de apparatu navali apud Constant. Porphyrogen. Caerimon. aul. Byzant. II. 383. C. sed vide et quae de Gongylianæ expeditionis tempore acute disputat summus chronologiae Byzantinae arbiter Ph. Krug, *Chronologie der Byzantier* 292. B. et quae de Candiae sub Romano expugnatione 306. C. Inde probatur, Nicephorum appulisse ad Cretam a. Chr. 960 (contra Contin. Theoph. 297. C. ad a. 962 id referentem), Candiam cepisse anno sequenti 961, fratre eius Leone bellum interim adversus Chambdanum administrante.

Ibid. lin. 21. ταύτας ἐπὶ τὴν ἡϊόνα προσυραπλῶν] Verbum

P. 190 προσυφαπλώω, *subter explico*, in Lexicis desideratur, neque ipse offendi extra vitam S. Chrysostomi ab anonymo scriptam Opp. VIII. 136. 33. ζώση φωνῇ τὰς τῆς ἀληθείας ἀκτῖνας προσυφαπλωῶν. Iterat inferius Leo 58. C. Ὑφαπλουμένων habet 25. A. ἐφήπλουον 49. D. primitivum ἤπλωται 51. B. et 99. A.

Pag. 8. lin. 16. χάρακα πρὸ τοῦ ἄστεος ἐπήξατο τῶν Κρητῶν τὰς δὲ γε τριήρεις] Cedrenus haec iisdem fere verbis II. 643. A. ubi pro, πάσαις μηχαναῖς πολιορκητικαῖς χρῆσάμενος ὄργανων, ex bono admodum Scylitzae codice inter Coislin. nostros No. 136. sensu item postulante scr. πολιορκητικῶν χρ. ᾧ.

Pag. 9. lin. 1. ἐκ τῶν κατὰ πόλεμον χαλκοτυπιῶν] Χαλκοτυπία apud Suidam III. 652. unde habet Schneiderus. Pauca Balia composita cum voce χαλκός, in Lexica nondum recepta, nota haec: 1. Χαλκέντονον, tormenti bellici genus, per fibulas aeneas tela propellentis. Bis apud Philonem De telorum constructione 56. C. et 78. B. Sed quinquies alibi, 67. F. 72. A. C. F. 73. C. eadem machina vocatur χαλκότονον, quam lectionem Schneiderus praetulit. Est tamen ἐντόνιον, instrumentum ad tendendas catapultas, vocabulum item exulans e Lexicis. Philo De telor. constr. 57. F. 58. A. 61. B. Hero Belopoeicis, 135. A. 139. A. ubi docetur quo pacto construi debeat. Unde defendi fortasse possit scriptura χαλκέντονον. 2. Χάλκινος, i. q. χάλκεος et χάλκειος, aereus. S. Epiphanius De mensuris et ponder. II. 183. D. παρὰ Ἀλεξανδρεῦσι τὰ ἀργύρια καλοῦνται χάλκινα. Idem adiectivum in editione Rover. Iosephi Antiq. Iud. 261. A. δίκτυον ἐλάτῃ χάλκινον περιπεπλεγμένον. Sed edit. Havercamp. emendatius I. 424. D. ἐλάτῃ χαλκεῖα. Ita χάλκινος sola nititur S. Epiphanius auctoritate, quae ne ipsa quidem permagna est in hoc certe opusculo, a librariis mirifice depravato. 3. Χαλκοτύμπανος, aere sonans, apud Palladium Vita S. Ioannis Chrysost. 106. A. in loco ubi laudatur Abraham patriarcha, quod in deserto abditus neque Consules hospitio exceperit, neque duces neque alios magnis honoribus fungentes, παρ' οἷς ἵπποι κημῶ ἢ χαλινῶ ἀποστίλβοντες, ἢ σαράβαρα χαλκοτύμπανα, πόρρωθεν τῆς ὑπερηφανείας τὸν πτύπον ἀπερευγόμενα. Quo loco σαράβαρα, si modo lectio vera, non braccas dixeris significare, sicut alibi, sed potius instrumentum musicum, haud absimile, opinor, cymbalis. Qui si est verus sensus, inde videtur sequi, saeculo sexto magistratus Romanos cymbalis aeribusque crepantibus iter aut omnino proditionem in publicum fecisse, quod nunc de Turcarum potestatibus scribitur.

Ad haec vocabula, omnino, opinor, nova, addam formas rariores iam notarum vocum explicationesque a vulgatis diversas. In quas tamen non refero vocem χάλκαννα, saepius in glossariis chemicis medicisque mss. Bibliothecae Reg. occurrentem: eam

corrupte scriptam pro ἄλλασσα sive ἀλχάνα, herbamque *henne* significare, qua per Orientem mulieres se inficiunt, iam Salmasius vidit Exercitat. in Solin. 1324. B. et 1353. C. Sed revocare eo possumus vocem *χαλκεία*, eo sensu ut sit i. q. *χαλκείον*, *χαλκευτήριον*, *χαλκοτυπείον*, *officina aeraria*. Philo De telor. construct. 60. C. juncturas ferreas frangi ait, ἐὰν τὸ τυχὸν σίνος ἐν τῇ χαλκείῳ λάβωσι, *si vel minimam noxam in officina acceperunt*. Tametsi commodius fortasse hic verti possit, *inter cudendum*. Magis extra controversiam *χαλκεία officina fabri ferrarii* apud Heronem Belop. 134. E. de epizygide: αὕτη δὲ ἐστὶν ἐν τῇ χαλκείῳ καλῶς τεταλειωμένη. Sed in Antiquit. Iud. Iosephi 7. E. *χαλκείαν τε πρῶτος ἐπεισήσσε*, de arte fabrilis exponendum est, *aerariam primus est commentus*. Eodem sensu in Prolegomenis rhetor. a Montefalconio Biblioth. Coislin. editis legitur 590. D. Ἐφραιστος τὴν χαλκευτικὴν *Vulcanus aerariam artem*: ubi Montefalconius nimis generatim, *fabrilem artem*. De vocabulo *χαλκίτις*, quando alumen aut petram significat, alii docte exposuerunt. Adde hic tertiam significationem, qua est apud Nonum medicum De omnium particularium morborum curatione 313. B. Τοῖς δὲ ὑπὸ τῆς χαλκίτιδος σαύρας πληγεῖσι. Vertit Hieremias Martius, *ab ictu lacertae viridis*: videtur esse lacerta venenata ex genere salamandrarum. In titulo tamen capitis eiusd. apud Nonum 313. B. eadem lacerta appellatur *χαλκῆ σαῦρα*, non *χαλκίτις*, errore fortasse librarii. Nota porro vocem *χαλκός* quandoque exponendam esse *assem*, hoc est, *aereum*, *nummum minimum*. Plutarchus Apophth. Lac. 226. D. *δυνάμει δὲ χαλκοὶ τέσσαρες*. De animi tranquillit. 470. F. *δοῦν χαλκοῖν ἢ χοῖνιξ*. Artemidorus Onirocrit. 267. B. *αὐτὸς δὲ λέγει, ὡς τὸν χαλκὸν οὐκ ἔχω*. Rigaltius parum accurate, *ego certe aes non habeo*: sensus, *h. ne assem quidem*. *Χαλκοτυπείον*, *officina fabri ferrarii*, affert Schneiderus ex Nicomacho De musica. Adde Philonem De Cherubim 94. A. ὅσα ἐν χαλκοτυπείῳ ἐλαυνόμενα ἔλαι, ἢ διαιρούμενα. et Iamblichum In Arithmet. Nicomachi Gerasen. 171. B. *Χαλκῳδης*, pro quo B nescio an quisquam auctoritatem attulerit, usurpaverunt Theophrastus De sign. serenitat. 440. A. *χαλκῳδες χρῶμα*: et S. Epiphanius Adversus haeres. 577. B. *ἀλλὰ τὸ χαλκῳδες τὸ ἐν τῷ ἀργύρῳ*: quo certe in loco significare videtur *quod aeris naturam habet, aerosus*, ut exponitur in Onomastico inter Glossas Labb. 202. E. Petavius vertit, *quod in argento subaeratum est*. Adde vocem *χαλκορυχείον*, *sectura aeraria*: nam mendum typhothetarum est, quod per omicron apud Salmasium ad Solin. 195. B. semel legitur ἐν τοῖς χαλκορυχείοις: item ter apud Theophrastum De lapidibus 395. A. B. 398. D. Aliam formam *χαλκορύχιον* Plutarchus Sympos. 659. C. et Ptolemaeus Geograph. 233. B. ubi videtur quasi nomen proprium. Haec, extra oleas fortasse vagati, in Lexicographorum gratiam annotavimus circa derivata aut

composita ex voce χαλκός, novasque eiusdem originis vel voces vel auctoritates, quibus Glossaria locupletari queant.

C *Ibid.* lin. 6. ὡς μή τι ἀνήκεστον πρὸς τῶν ἐναντιῶν αὐτοῖς κατνυθῆ.] Κασύω sive κατνύω, sensu figurato *machinor*, *struo*, frequenter occurrit apud Patres saeculi Theodosiani et deinceps. Κατνύουσι S. Epiphanius Adversus haeres. I. 2. C. Anonymus in Psalm. I. 88. A. κατνύοντα S. Epiphanius Adversus haeres. 651. C. κατνύοντες Anonym. in Psalm. I. 761. C. κατνύόντων S. Epiphanius Adversus haeres. 222. D. Aoristo bis utitur S. Epiphanius, *Ibid.* 629. D. βίβλους κατνύσας et 257. C. κατνύσαντα. Praesente passivi S. Theodoretus Epist. cix. III. 977. D. κατὰ τῆς ἀποστολικῆς κατνύμενα πίστεως. Imperfecto S. Epiphanius Adversus haeres. 722. B. ἐκατνύετο περὶ [*l. παρὰ*] τῶν τούτου μαθητῶν τὰ κατὰ τὴν συσκευὴν τῆς ἐκκλησίας. Perfecto Theodotus Institut. Oriental. 806. C. κεκατνυμένα. Composito ἐπικατνύω ipse Leo infra 52. C.

Ibid. lin. 10. καὶ παρέπεται] Μάλιν παρέπονται. Vide tamen Zeunium ad Vigerum De idiotism. 195. C.

Ibid. lin. 12. τῆς δεδομένης εὐτερείας] In Codice literis ε et D η contra etymologiae rationem permutatis modo εὐτερεία exaratum, ut infra 20. B. modo εὐητερεία, ut hic et 40. C. Eodem modo, εὐητερεία, in Codd. multis antiquis scriptum vidi, ubi nunc editiones εὐτερεία. Philo De Abrahamo 284. F. De congressu quaerendae eruditionis gratia 351. A. Iosephus Antiqq. 44. A. Ptolemaeus Tetrabibl. 80. A. Locus de instabilitate fortuinae, quem Leo respexit, est in S. Nili Epist. cλxxxiii. p. 70.

Pag. 10. lin. 4. διαπεφωνήκει.] Διαφωνέω alii iam observaverunt, ex usu Hellenistico significare *ultimam vocem emitto*, hoc est *exanimor*, *pereo*. Suidas I. 563. C. Mangey ad Phil. De ebriet. I. 375. E. Adhibetur ea significatione praecipue perfecto et plusquamperfecto: velut apud lxx. Num. xxxi. 49. οὐ διαπεφωνήκεν ἀπ' αὐτῶν οὐδὲ εἰς. Quod imitatur Philo De temulent. 200. B. et C. Item Scholiasta ad S. Ioannis Climaci Scalae Paradis. 19. C. aliquot simplices homines incredibiliter ieiunantes, καὶ ἀδιακρίτως βία ἑαυτοὺς ἐκδόντες, διαπεφωνήκασιν, succubuerunt. Et Apsyrus in Hippiatricis 256. C. de equo, κινδυνον οὖν ἔξει διαφωνῆσαι. Non pauci tamen eruditi lapsi sunt in hoc verbo interpretando. Velut apud Philon. De nomin. mutat. 822. B. πόλεμος, ἐν ᾧ τῶν διαγωνισαμένων διεφωνήσεν οὐδεὶς, ἀλλ' ἄτρωτος καὶ σώος ἐπανήλθε. vereor ut Petrus Morellus recte verterit, in quo *dimicantium nemo discors fuit*. Et haec Apsyrus in Hippiatr. 260. B. διαφωνεῖ δὲ ῥαδίως, Ruellius in Medicina veterinar. 101. B. *quapropter facile despondet animus*. Atque tantum non ridicule Montefalconius apud Euseb. Comment. in Psalm. I. 259. E. de secundis mulierum: ὡσπερ χωρίον, προχωρήσαν ἀπὸ νυναικός, οὐδεμιᾶς μετέχει ζωῆς, διαλυθὲν δὲ διαφωνεῖ. *quem-*

admodum pellicula e muliere prodiens vitas consors nullatenus est, sed dissoluta dissonat. Verte: quemadmodum secunda membrana, e muliere progrediens, nullius est vitae particeps, sed dissoluta perit. Praeter hanc significationem verbi διαφωνέω reliquasque, in vulgus notas, una admodum rara, edico, pronuncio. Eusebius Contra Marcell. 32. D. ἐν θεῷ πνεύματι διαφωνέω λέγων. Recte Montacutius, spiritu Dei afflatus profatur: est enim hic idem quod ἐξεφώνει. Διαπεφώνημα, morior, infra quo-
que, 33. A. et 41. A.

Ibid. lin. 18. Οὕτω διαλύοντι τούτῳ καὶ γνωματεύοντι.] Διαλύω, animo perlustro (ut ait M. Tullius), cogito, vix opus est moneam, compositum esse non cum verbo λύω, sed cum ἀλύω. Nisi mavis scribere, Οὕτω δὴ ἀλύοντι: quod suadent et phrasis 61. C. Ἀλύοντι δὲ τούτῳ καὶ γνωματεύοντι, et Agathias, unde omnia haec manaverunt, 20. D. Ἀλύοντι δὲ οἱ καὶ γνωματεύοντι. Praeterea ἀλύω 34. A. et 74. B.

Pag. 11. lin. 8. Ἰσοπέδου] In Cod. est Ἰσοπεδοῦς, h. e. Ἰσοπεδοῦς (accentus enim et circumflexos, etsi per raro alieno loco collocant, tamen inter se saepissime confundunt cum alii librarii plerique, tum in primis noster), quasi a nominativo Ἰσοπεδῆς. Quae forma rarissima: in Lexica certe nondum relata.

Ibid. lin. 22. Τὸ τοιοῦτον δὴ τεῖχλον] Τεῖχλον nihil aliud significat apud Leonem, quam τεῖχος, murus, munimentum. C Habet enim hoc Leo commune cum aliis Byzantinis nimium multis, ut significatu subtiliore vocabb. confuso partes pro re tota, deminutiva pro primitivis, composita pro simplicibus temere usurpet. Apud alios τεῖχλον interdum retinet vim deminutivi. Plutarchus Arat. 1036. E. ὑποστελλας τεῖχλοῖς τισὶ καὶ οἰκοπέδαις. Achilles Tat. De amor. Clitophont. et Leucipp. 51. A. περὶ τὸ ἄλσος τεῖχλον ἦν αὐταρκές εἰς ὕψος. S. Ioannes Chrysostomus Homil. ix. ad populum Antioch. 129. A. de Deo, mare furens arena invalida continente: διὰ τοῦτο γοῦν καὶ ἀσθενὲς τὸ τεῖχλον ἐποίησε, καὶ οὐ ξύλα καὶ λίθους, οὐδὲ ὄρη, τοῖς αἰγιαλοῖς περιέβαλε τούτοις. Deinde videtur τεῖχλον passim eodem sensu usurpari quo τοῖχος, paries. Unde διορύντειν τεῖχλον de perfossoribus parietum, ut voce Plautina utar. Iosephus Antiq. Iud. 127. E. πρὸς διωρύνματι τεῖχλου. S. Clemens Alexandr. Stromat. 764. B. διορύναντες λάθρα τὸ τεῖχλον τῆς ἐκκλησίας. Sine vi deminutiva videntur adhibere Lucian. Piscat. I. 615. i. edit. Hemsterh. καθεζόμενος ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ τεῖχλου. S. Basil. De grat. act. I. 362. Iulius African. Cestis 305. E. Ego, quia agitur de munitione castrensi, vallum ausus sum vertere cum hic tum inferius 8. B. Alibi, 84. A. verti murus: aliis locis, ut 16. D. castellum: 77. A. munitionem. Figuratum, pro munimento, S. Ioannes Chrysost. adhibet Orat. xlv. in Acta Apost. iv. 863. 13. ἔστω σοι τεῖχλον καὶ περίφραγμα, ἀσπίς καὶ ὄρου. Nota denique, in his locis omnibus non τεῖχμον.

sed *τειχλον* scribi *προροξυτόνωσ*, quam accentus rationem ipse quoque in textu Leonis retinui, Codd. atque editiones antiquiores secutus. In Lexicis nunc plerumque *προπροροξυτόνωσ* impressum est, nescio quam bona auctoritate.

Pag. 12. lin. 6. ὄσα φονιωδῶσ] Sic Cod. nec mutavi: tametsi adverbium *φονιωδῶσ* sive *φονιωδῶσ* neque in Lexico, neque in auctore, quantum memini, offendi ullo.

Ibid. lin. 10. ἐκ τῆσ τούτων ἀπαγωγῆσ] De Arabum excursionibus maritimis ex Creta factis vide Vitam S. Lucae iunior. edit. a Combefisio ad calc. Historiae haeres. Monothelitarum, 969. B. item Continuat. Constant. Porphyrogen. ubi haec 85. A. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Κρήτες παντὶ στόλῳ ἀράμενοι, τὴν παράλιον ἐδήκον τῶν Θρακησίαν, καὶ ἡγματούξιν. Παρὰ τοσοῦτον δὲ . . . οὐ τὴν αἰγιαλίτιν μόνον ἐπειρῶντο καταδραμεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐν τῷ ὄρει, ὅπερ οὕτω καλεῖται, Λάτροσ, ἐνσκηνοῦντων, καὶ τῶν [1. τῶν] μοναύλιον βλον ἀσπαζομένων, γυμνῶ τῷ ξίφει χιρρεῖν, καὶ Μυσῶν λελαν τὰ ἐκεῖσε ποιεῖν. Unde manaverunt illa viri docti Le Beau, haud scio annon optime reddita, *Histoire du Bas-Empire*, XIV. 433. *Un de leurs partis osa traverser toute la Thrace, et pénétrer jusqu'au mont Latrus, dans la basse Mésie, où ils pillèrent un riche monastère.* Etenim primum Thracessii non sunt Thraeces, sed incolae Asiae proconsularis ad Aegaeum mare: vide supra 4. C. et Constant. Porphyrog. De themat. I. 7. F. Τὸ νῦν καλούμενον Θρακησίαν θέμα πάλαι μὲν καὶ κατ' ἀρχαῖσ Ἀσία μικρὰ ὠνομάζετο. Deinde Latrus mons non in Moesia inferiore est, sed item in Asia, propter Ephesum. B Memoratur infra 196. C. item Scriptt. post Theoph. 112. B. 267. B. Cedren. Compend. Histor. II. 546. C. Habemusque in Bibliotheca Reg. Cod. Gr. No. 598. (vid. Montef. Palaeogr. 78. B.) in quo legitur, quemadmodum monachus monasterii τῆσ ὑπεραγίας θεοτόκου τοῦ Στύλου, ἤγουν τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ Λάτρουσ . . . ὁ ἅγιος Χριστόδουλοσ, διὰ τὴν ἐφοδον τῶν ἀθέων Ἰσραηλιτῶν μετόπισεν εἰς τὴν Πάτμον, φέρων ἐν ἑαυτῷ ὄσα δυνάμενοσ βιβλία. Moesiam inferiorem autem posuit scriptor, quod non intellexit voces *Μυσῶν λελαν*. Quas proverbiales esse quis est qui nesciat? Cinnamus Histor. 19. λελαν Μυσῶν καὶ τὰ ἐν ποσιν ἐργαζόμενοι. Vid. praeterea Zenob. Centur. V. Proverb. 118. A. Diogenian. Centur. VI. 232. B.

Ibid. lin. 12. τοὺσ ψεύστας, τὰ θηρία τὰ κάκιστα] Allusio ad locum S. Pauli Epist. ad Tit. cap. I. v. 12.

Ibid. lin. 24. σὺν τῷ Πασιλιῶ Νικηφόρῳ οἱ προκατασκοπεῖν σταλέντεσ] Προκατασκοπέω, verbum raro occurrens, quoque carent Lexica, usurpavit praeter Leonem S. Clemens Romanus De peregrinationib. S. Petri 59. C. καὶ προκατασκοπήσασ ἡμᾶσ, ὡσ Καὶ τοὺσ ὕστερον ὠμολόγησε· *cum observaret nos*, vertit Perionius:

oportuisset saltem, *observasset*. In Codice hic, σὺν τῷ Παστα-
 λῷ· superius tamen ubique ὁ Παστιλᾶς.

Pag. 13. lin. 3. τῆς σφῶν ἀβελτηρίας] Codex ἀμελητίας,
 mendo manifesto pro ἀβελτηρ. quam formam, per η, admo-
 dum frequentant scriptores Christiani. Sic ἀβελτηρία Alexan-
 der Lycopolita Adversus Manichaeos 18. D. ἀβελτηρίας Helio-
 dorus Theagene et Charicl. 402. A. Methodius Conviv. decem
 virg. 132. B. S. Clemens Alexandrin. Stromat. 762. A. S. Epipha-
 nius Adversus haeres. I. 493. B. Leo 27. D. ἀβελτηρία S. Nilus
 Peristeriis 119. A. Agathias 131. A. ἀβελτηριαν S. Gregorius Nya-
 senus Contra fatum I. 896. B. et Contra Eunom. II. 310. A. S. Epi-
 phanius Adversus haeres. I. 73. C. S. Chrysostomus Orat. viii. in
 Pascha, V. 943. 12. Ioannes Philoponus De mundi creatione
 113. B. Agathias 73. D. 117. A. δι' ἀβελτηριαν τρόπου Eusebius
 Praeparat. Evangel. 312. D. ubi fortasse minus bene Vigerus, *ob
 insignem morum asperitatem: malim, amentiam, vel, animi in-
 sipientiam.* Ἀβελτηρίας Concilium Oecumenicum vii. VII. iv. D
 411. οὐμενοῦν· οὐ γὰρ ταῖς τινῶν ἀβελτηρίαῖς κ. τ. λ. *nequa-
 quam: non enim quorundam ineptiis etc.* Male Harduinus in
 versione: *nequaquam enim quorundam profanationibus.* Scri-
 bunt tamen et nonnulli Patres ἀβελτερία, per ε· item Agathias,
 24. C. et ipse Leo, 27. D. Adverbium ἀβελτέρως, *stulte*, in Lexi-
 cis omissum, habet Porphyrius De abstinentia 129. A. οἱ δὲ περὶ
 τούτων ἀβελτέρως λέγοντες, *qui stolidius his de rebus loquuntur.*

Pag. 15. lin. 1. πρὸς τὴν τοῦ πόλου μεταβαλνοντος ἀντιγα]
Verti poli fornicem, audacter Ennium secutus, quamvis impro-
 bante Cicerone De orator. III. 40.

Ibid. lin. 3. ἐπιστιχῶς τε] Ἐπιστιχῶς, *per ordines*, non in-
 venit in Lexicis: vox usitatior est στοιχηδόν, quod vide infra
 59. B. ex Agathia 23. C. Ἐπιστιχος adiective, quo utitur Leo
 statim post, habetur in Etymologico magno, unde Schneiderus
 sumsit. Sed in loco Theodori Abucarae Interrogat. II. contra
 Nestorianum 448. C. ubi cusum est, ἐπετίμησαν τῷ τῆς αἰρέσεως
 αὐτῶν ὑπερασπίζοντι ἐξάρχω ἐπιστιχῶ τάξιν ἐπέχοντι, quae ultima, P. 194
 ut desperata, Turrianus in versione non attigit, emenda ex Cod.
 Regio optimae notae No. 1111. ἐξάρχω, ἐπισκόπου τάξιν ἐπέχον-
 τι, *reprehenderunt antistitem, episcopi ordinem obtinentem, qui
 haeresim ipsorum defendebat.* Etenim qui Theodorum Abucaram
 ediderunt, siglam *επισκ.* qua ἐπίσκοπος exprimitur, non magis
 intellexerunt, quam qui in Concilio generali viii. V. 1466. D. ty-
 pis excuderunt, τῆς βασιλευούσης ἐπισκοπῆς. Corrige ex Photii
 Epistolis 5. A. τῆς βασιλευούσης ἐπίσκοπος, *episcopus reginae
 urbium*, hoc est, Constantinopoleos.

Ibid. lin. 21. δίκην χειμερίων νιφάδων] Confer Agathiam
 101. D. Allusio ad illustre eloquentiae Ulysseae elogium Iliad. Γ.

222. ἔκτα νιφάδεσσιν ἰοικότα χειμερίησιν, multorum imitationibus celebratum, velut Lucian. Baccho III. 81. lin. 48. et Demosthenis encom. 495. lin. 85. Nicetae Choniatae Manuele Comnen. 58. D. S. Gregor. Nazianz. Epist. CLXXXI. II. 892. B. τὸ δὲ ὑπὲρ τὰς χειμερίους εἶναι νιφάδας· quod Billius insulae reddidit, *alterum autem hiemes superet.*

B Nec tamen solum de flumine orationis νιφὰς adhibetur, sed in universum de rebus, nivium hibernarum ritu affatim accidentibus, cum proprie, tum figurate. Velut de lapidibus confertim aut proiectis, aut desuper deiectis, ex Iliade M. 156 et 278. Unde Euripides Andromach. 1130. de Pyrrho saxis appetito: Πυκνῆ δὲ νιφάδι πάντοθεν σποδούμενος. Et Aeschylus Sept. contra Thebas, v. 218. νιφάδος ὅτι ὀλοῶς νιφομένης· quod scholiasta tamen de telis interpretatur. Oratores quoque Christiani νιφάδας usurpant de lapidationibus in Sanctos factis. S. Gregorius Nyssen. De beatitudine. I. 833. C. χαίρει ὁ μέγας Στέφανος, καὶ οἷόν τινα δρόσον ἡδεῖαν προθύμως τῷ σώματι δέχεται τὰς ἐπαλλήλους τῶν λίθων νιφάδας. Et alibi, Orat. in S. Steph. II. 791. C. S. Gregorius Nyssen. de eodem, ὁ ταῖς νιφάσι τῶν λίθων καταγωννύμενος. Nec ullus hoc vocabulum plurali numero magis frequentavit quam S. Ioannes Chrysostomus: cuius rei licitum sit paulo plura afferre exempla, ut appareat, quam frequentes sint apud Patres priorum saeculorum imitationes Homeri. Adhibet igitur S. Ioann. Chrys. voc. νιφάδες de rebus iucundis, ut Homil. xxxii. in S. Matth. 370. A. ὑπὲρ γὰρ τὰς νιφάδας αὐτὸν ἐπέβριε τὰ θαύματα· vertit Arianus, *cum nivales imbres miraculorum superaret*: omissa a typographis voce *multitudine*. Vel ibid. Homil. xiv. 160. D. νιφάδας παρατρέχει σημείων, de Evangelista, multa Servatoris miracula silentio transcurrente: quod idem dicitur Comment. in Psalm. cxxxiv, I. 828. 27. παρατρέχει μυρίας νιφάδας θαυμάτων. Item de rebus mediis, praecipue de litteris, ut Epist. xiii, VII. 109. 4. πέμπε λοιπὸν ἡμῖν νιφάδας γραμμάτων· Epist. xl. 119. 37. πέμψαι νιφάδας γραμμάτων ἡμῖν· Epist. lxxx. 136. 23. νιφάδας ἐπέμψαμεν γραμμάτων· Epist. xcvi. 143. 22. νιφάδας ἐπιστολῶν· Epist. cv. 146. 24. καὶ νιφάδας σοι πολλάκις ἐπέμψαμεν ἐπιστολῶν· Epist. cvi. 147. 10. Δῶσπερ νιφάδας πέμπων γραμμάτων· Epist. cxvi. 152. 13. νιφάδας ἃν ἐπέμψαμεν γραμμάτων· adde Epist. cxix. 153. 12. Epist. cxxiii. 158. 14. Epist. cxxxvii. 165. 21. Tum maxime de rebus adversis, ut apud solum Chrysostomum (ex aliis exempla congerere non attinet) octodecies: Epist. ad episcopos et presbyt. in carcere inclus. IV. 600. D. βασάνων νιφάδες. Orat. *Quod qui iniuria etc.* VII. 46. 12. ἐπιβουλῶν νιφάδες. Orat. xlii. *Non solum vero etc.* V. 294. 11. νιφάδων πυκνότερα περιειστήκει τὰ κακά. Orat. ix. in alteram ad Corinth. III. 598. 6. ὑπὸ τῆς νιφάδος τῶν κακῶν· ubi nota singularem numerum. Sed Homil. lxxvi. in

Matthaeum, 796. A. *νιφάδας τῶν κακῶν*, et Orat. xvi. in Epist. ad Roman. III. 135. 41. *νιφάδας κινδύνων*, plurali. Item Commentar. in Psalm. xliii. I. 629. 14. *τὰς νιφάδας τῶν ἀποστολικῶν κινδύνων*. Oratione II. ad Theodorum laps. VI. 69. 25. *νιφάδες κολάσεων*. et Epistola III. ad Olympiadem, IV. 642. D. *λοιδοριῶν καὶ ὑβρεων νιφάδες*. Homil. xv. in Matthaeum 168. B. *μυρία νιφάδες λυπηρῶν*. Invenio quoque *νιφάδες πειρασμῶν* Orat. I. in alteram ad Corinth. III. 545. 41. Orat. II. in eand. 551. 15. Orat. XII. 614. 38. Homil. xxxiii. in Matthaeum 403. C. Porro *νιφάδες* P. 195 *τῶν δεσμοτηριῶν, τῶν ἀπαγωγῶν, τῶν θανάτων, τῶν καταποντισμῶν, τῶν λοιπῶν πειρασμῶν*, Orat. in illud, *Ego Dominus Deus feci etc.* V. 168. 15. *νιφάδες στρατοπέδων*, Orat. III. in alteram ad Corinth. III. 565. 5. *φροντίδων* Ad Stelech. 154. 19. et Orat. xxv. in alteram ad Corinth. III. 679. 37. Rariore significatione vox sola adhiberi videtur pro *molestiis, aerumnis, tricis*, Commentar. in Psalmum xlii. I. 64. ubi S. Chrysostomus sollicitudines atque curas matrimonii perstringens, velut *τέκνα, ἄνδρα, οἰκίαν, οἰκέτας, συγγενεῖς, κηδεστὰς, γαμβρούς, ἔγγονα, πολυκαίδιαν, ἀπαίδιαν* subiungit: *οὐδὲ γὰρ καιρὸς νῦν τὰς νιφάδας ὑπογράφειν τοῦ γάμου*. Nisi dicas, unum aliquem ex genitivis superius ascriptis librariorum culpa excidisse.

Pag. 16. lin. 2. *ἀμυντηριῶν*] Ex Agathia 20. B. aut 102. A. *Ἀμυντήρια* notum est proprie esse arma tutoria, quibus vim propulsamus: vid. Lamberti Bos Ellips. graec. edit. Schaefer. 355. B. Deinde generatim quaelibet arma et figurate omne propriae defensionis causa institutum consilium. Minus nota significatione apud B auctt. Christianos *ἀμυντήρια* denotant instrumenta ea tortorum in quaestione, quae a Latinis *ungues s. unci ferrei* appellantur. SS. Phileas et Philor. Acta 158. B. *πληγὰς οἱ βασανιστὰ βιαλῶς σιδηροῖς προσήγαγον τοῖς ὄνυξιν*. *Οὐ μόνον γὰρ ταῖς πλευραῖς, ἀλλὰ καὶ περιαιῖς καὶ γαστρὶ καὶ κνήμεσι, προστάζει τοῦ ἀσεβοῦς, τοῖς ἀμυντηροῖς ἐκόλασαν*. Combesius vertit, *flagris lacerabant*: quod paulo latius patet. Sumsit haec auctor anonymus ex Phileas Historia Martyrum, cuius fragmentum servavit Eusebius De incorporali anima 303. B. *οἱ βασανιστὰ οὐ . . ἐπὶ τῶν πλευρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς γαστροῦ, καὶ κνημῶν, καὶ περιαιῶν, τοῖς ἀμυντηροῖς ἐκόλαζον*. Qua in voce, *ἀμυντ.*, substantivum *ὄργανα* modo subintelligitur, modo additur. Acta S. Philoromi 154. A. *ἀμυντηροῖς ὄργανοις* — *σφοδρῶς τὸ σῶμα ἀναμένουσι κατακλιθεῖσθαι*. Sed in S. Cyrilli Hierosolymit. Catechesi 277. A. *τοῖς ὄργανοις τούτοις ἀμυντηροῖς χρησώμεθα*, sunt *ὄργανα ἀμυντήρια* eodem C sensu quo apud auctores antiquos *arma defensoria*, non instrumenta tortorum. Quibus unciis ferreis flagellabantur dati in quaestionem, ad *mercuriolum* (vid. Reisk. Comment. ad Constant. Porphyr. Caerimon. aul. Byz. II. 71. C.) sive *ἐρηπῆριον* suspensi. Sic enim legendum apud Theodorum Iconiensem D

SS. Cyrici et Julittae martyrio, 238. B. *κελεύει ἀρμενταρίω ἀναρτηθεῖσαν αὐτὴν εὐτόνως ξίσθαι*. Emenda, *ἐρμηταρίω*. De quo vocabulo cum iam accurate disseruit Ducangius Glossar. col. 436. B. hic non est quod pluribus agamus.

- Ibid.* lin. 5. παραβόλως] Verti, *audacissime*, ut variatam phrasim: accuratius fuisset, *desperate*: quo sensu παραβόλως apud Ioseph. Antiquit. 208. C. *καλῶς ἀποθανεῖν, καὶ παραβόλως διακινδυνεύσαι τοῖς πολεμίοις*. Item apud Plutarch. Philopoem. 358. C. Crasso 560. D. Apud eundem non invidiose, sed cum laude D dictum, M. Anton. 926. B. *πρακτικῶς καὶ παραβόλως*. Plerumque tamen melius veritas *incaute, temere*. Ioseph. Antiquit. 675. D. *πεφυκότες εἶναι παραβόλως θρασεῖς*. De bello Iud. 870. F. *παραβόλως προκινδυνεύειν*. S. Chrysost. Orat. in epist. S. Pauli II. 65. 35. *ὁ παραβόλως ἐαυτὸν τοῖς κινδύνοις ἐκιδίδους*. Plutarchus Aristide 319. F. *πολλὰ κινουμένου τοῦ Θεμιστοκλέους παραβόλως*. Item Pomp. 627. C. *παραβόλως καὶ ληστρικώτερον αὐτῷ προσφερομένου* Ibid. 629. B. *κατήπειξε παραβόλως τὴν μάχην*. Porro Phocion. 744. B. Agide et Cleomen. 816. E. M. Antonio 935. E. Galba 1053. A. Interdum exponendum est, *sumpto cum discrimine*. Plutarch. Aristid. 323. C. *παραβόλως διὰ τῶν πολεμίων νεῶν διεκπλεύσας*. Catone mai. 343. D. *πολυπόνως καὶ παραβόλως*. Idem Pyrrh. 392. A. Lucullo 499. E. *ἀνεπιπίστως καὶ παραβόλως ἐξεσώθη*. Crasso 554. B. *παραβόλως τινὲς διεκπεσόντες*. Pompeio 638. A. *μόλις καὶ παραβόλως*. Catone minore 784. A. *παραβόλως κρατήσαντος*. Arato 1039. D. *ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνέβη παραβόλως*. Alios aliorum locos vereor hic ascribere: quod vim vocabuli non magis illustrent, quam unius Plutarchi et Iosephi.
- P. 196 Neque de voce παραβολῆ, a Stephano et Schneidero generatim, ab Ernestio Lexic. technologico 241. A. rhetorum sensu optime exposita, quicquam addam, praeter illud, loc. ubi occurrit Dionysii Halicarnassensis Arte rhetorica, V. 389. 9. levi correctione lacem afferri posse. Ait enim rhetor, in quibusdam causis iudicialibus supervacaneas esse narrationes, quando nimirum nemo est qui quo pacto res gesta sit aut nesciat aut in dubium vocet. Subiungit: *Ὅσον ἀριστειῶν διηγήσεις, γελοῖα παντάπασιν ὁμολογούνται γὰρ καὶ ἐκ παραβολῆς αἰτήσεις*. Novissima sic vertuntur edit. Reisk.: *in confesso enim est, quod ex comparatione*. Sed interpungendum post γὰρ, et verbum ὁμολογούνται per zeugma aut fig. ἀπὸ κοινοῦ referendum ad ἀριστεία ὁμολογούνται γὰρ, καὶ ἐκ παραβολῆς αἰτήσεις: quod agitur de disceptatione inter duces duos, utri praemia virtutis tribuenda sint: res ab utroque bene gestas esse, nemo est qui ignoret: ut iudices iam non discere nunc demum eorum facta, sed componere inter se atque conferre debeant.
- B Quamobrem interpretandum: *neque enim in dubium revocantur* [eorum praeclare facta], *sed postulationes per comparationem*

fiunt. Adiectivum παράβολος, *audax, temerarius*, habet Leo 12. C. παραβολώτατος 23. C.

Ibid. lin. 22. ἐκ τοῦ παρεικοντος] Ex Agathia 67. D. forma loquendi rariore: vid. Viger. De idiotism. ed. Hermann. 429. B. Παρείκω significare *cedo, concedo, permitto*, notum est. Inde phrases ἐκ τοῦ παρεικοντος et κατὰ τὸ παρεῖκον, *pro facultate*. Philo De vita Mosis 530. A. ἔθος γὰρ ἦν, αἰεὶ μὲν κατὰ τὸ παρεῖκον, προηγουμένως δὲ τοῖς ἐβδομαῖς, ὡς ἐδήλωσα καὶ πρόσθεν, φιλοσοφεῖν. Ubi Sigismundus Gelenius in versione κατὰ τὸ παρεῖκον omnino non expressit: Thomas Mangey editione Anglicana II. 167. 47. reddidit, *quandocunque commodum esset*. Plutarchus De liberis educandis 8. A. τῆς φιλοσοφίας ἀντιλαμβάνεσθαι κατὰ τὸ παρεῖκον τῶν καιρῶν. Utitur quoque Agathias, 150. D. De simili phrasi, *παρεῖκοι ὅποι, quacunque dabitur occasio*, a verbo *παρίημι*, alii commode exposuerunt: utitur Leo 6. A. 71. D. ex Agathia 126. D. 143. B. 168. C. qui ipse habet, opinor, ex Thucydide 173. A. "Ὅπη δὲ παρήκει male impressum est apud Cedrenum, II. 667. C. κατὰ τὸ παρήκον [sic] apud Agathiam, 98. C.

Ibid. lin. 23. πρὸ τοῦ ἄστεος διεχέμαζιν Hac ipsa hieme, h. e. exeunte anno 960, aut ineunte 961, abbas monasterii S. Pauli in monte Latro, prope Miletum, ad Nicephorum videtur in Cretam transmississe, questurus de obstinatione monachi cuiusdam: ut docemur ex Vita S. Pauli Latrensis ms. quam Harlesius Bibliotheca Graeca X. 307. A. a Nicephoro Blemmyda compositam ait. Hanc vitam, cum et accurate sit perscripta, et res contineat ad geographiam historiamque illorum temporum noscendam utiles (Paulus enim Latrensis vita excessit a. 956, triennio ante obitum Constantini Porphyrogeniti, unde historiam orsus Leo est), in volumen aliquod subsequens totam referam: hic subiiciam, *) quae ad Nicephorum Phocam pertinent. Demonstraverat auctor, S. Paulum Latrensem vel post mortem ad opem eius confugientibus auxilium tulisse. Inde pergit: Ὡσπερ δὲ τούτοις ἕλωσ, οὕτως δ' ἀπ' ἐναντίας ἀδικοῦσι καὶ πονηρευομένοις φοβερὸς τε, καὶ τὴν παιδείαν ἀπαράιτητος. Μαρτύριον τοῦ εἰρημένου σαφὲς ὁ τοῦ μοναχοῦ Ἰγνατίου, ὃ Χαρζανᾶς ἢ ἑπανυμία, χαλεπὸς καὶ οἰκτιστός θάνατος. Οὗτος γὰρ, εἰς τῶν μοναχῶν ἂν, μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἐκδημίαν ἀποστάς τῆς Λαύρας, κατὰ τῆς Λαύρας ἀπλίσαστο· ὡς μὲν ἐκείνω δοκοῦν, ἐπὶ προφάσει δικαία· ὡς δὲ τῇ ἀληθείᾳ πάλιν, κακοήθως ὄλωσ, καὶ φιλαρχίας μανικῶ ἔρωτι. Ὁ γοῦν τῆς Λαύρας τότε προεστηκώς, ἀπαγορεύσας πρὸς τὰ ἐκείνου κακὰ καὶ τὴν βασκανίαν, τὰ τε ἄλλα ἐποίηε τῶν ἀπορίας καὶ λύπη κατειργασμένων, καὶ δὴ καὶ πρὸς τὸν τῆς βασιλείας οὐ πολλοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἐπιλαβόμενον Νικηφόρον, κατὰ τῆς Κρήτης ἤδη ἐπιόντα, ἀπῆει, ἐντυχεῖν ἐκείνω βουλόμενος, κατὰ [l. καὶ τὰ] τοῦ Ἰγνατίου

*) Ex cod. Coislin. 148. Fol. 81. verso.

χαλεπὰ ὅσα ἀναδιδάξαι, εἶτα καὶ ἐκδικίαν αἰτήσασθαι παρ' αὐτοῦ, καὶ τὴν τοῦ κακοῦ λύσιν. Τοῦτο καθεύδοντι ἐπιστάς ὁ μέγας ἠπελ-
λησέ τε ἐμβριθῶς, καὶ τῆς ὀσμῆς ἔστησε, καὶ εἰς τὴν Λαύραν ἐκέ-
λευσε τὸ παραχρήμα ἐπανελθεῖν, Ἐγὼ, προσθεῖς, τὰ τοῦ Ἰγνα-
τίου, ἧ προσήκει, διώκησα. Οὐκ αὐτῷ δὲ μόνῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ
P. 197 ἅγιος διοικηθῆναι, ὡς προσῆκον [1. προσῆκεν], ἔφη, ἅγιός τις
καὶ ἰταμὸς ἄνθρωπος, πορευομένου συναντήσας τῷ Ἰγνατίῳ, εἰς
μέρη τε καὶ μέλη διατέμνει τὸν ἄθλιον· ἔπειτα καὶ τὴν κεφαλὴν
ἐπιθεῖς λίθῳ, καὶ ἑτέρῳ βαρεῖ συντριψας τε καὶ συνθλάσας καὶ
ὄλην ὅλως καταλεάνας ἀπιὼν ὄχετο, καὶ ἀχείρωτος εἰς δεῦρο κατέ-
στη. Hoc est: *Ut autem in illos propitius, sic rursus iniustus
perversisque terribilis, et ad correctionem implacabilis. Cuius
rei argumentum est Ignatii monachi, qui Charzanas cognomi-
nabatur, acerba et miseranda mors. Hic enim, cum in nume-
ro monachorum esset, post sancti Patris excessum a laura de-
ficiens, adversus illam arma sumsit: ut ipsi quidem videbatur,
praetextu iusto; re vera autem, perverso prorsus animo, et do-
minandi insano amore ductus. Qui ergo laurae tunc praecerat,
perculsus malitiis atque simultate eius, tum alia fecit quae in-
opia et moerore oppressi solent, tum ad Nicephorum, qui rerum
haud multo post potitus est, iam in Cretam profectum, se con-
tulit, alloqui eum cupiens Ignatiique quam graves iniuriae essent
commemorare, tum vindictam ab eo malique finem exposcere.
Huic dormienti se offerens Sanctus comminatus est graviter,
Beiusque impetum repressit, ad lauramque iussit evestigio redire.
Ego, inquit, de rebus Ignatii, quantum attinet, providi. Neque
huic solum, sed comiti quoque itineris, monacho, somnio simili
visus est. Quod vero Sanctus se, quantum attinisset, providisse
dixit, agrestis quidam et ferus homo, Ignatio in itinere occur-
rens, in frustra membratim concidit miserum; deinde caput quo-
que lapidi impositum altero ponderoso ita contrivit atque com-
minuit, ut totum penitus complanaret: quo peracto aufugit,
neque ad hunc diem captus est. Sequentia, ut aliena ab expe-
ditione Cretica Nicephori, ad illum, ut dixi, Tomum reiicio, quo
vitas Sanctorum alias complures, cum ad haec tum ad Icono-
clastarum tempora pertinentes, sum prolaturus. Praeterea agunt
de hoc bello Cretico auctores duo: alter Simeon Logotheta in
Chronico edit. a Combefis. Scriptorr. post Theophan. 401. A — 498.
D: alter Anonymus, quem sub Iulii Pollucis nomine primum
Ioann. B. Bianconius, Bononiae 1779. Fol. deinde Ignatius Hardt,
CMonachi et Lipsiae 1792. 8. ediderunt: vide Harles. Bibl. Graec.
VI. 144. 2). Sed in utrisque cum Bianconii tum Hardtii editione
Iulius Pollux desinit sub initiis Gratiani Aug.; in Codice Vatican.
No. 163. non modo totum Gratiani regnum, sed res etiam imperii
Orientalis persequitur, ad medium usque saeculum X. triplo fere*

amplior quam editiones. Quapropter hoc Chronicon vereor ne sit ab Hardtio perperam Iulio Polluci attributum. Hunc Pollucem enim multo esse saeculo X. antiquiorem constat vel ex nomine; Chronicon autem, sive verba sive sensa respicias, ut ab ingenio temporum Tzimisicianorum proxime abest, ita a saeculo Iustiniano, nedum Theodosiano, est alienissimum. Quae tamen in hoc Chronico, quod anonymi potius dixerim, de expeditione Cretica referuntur, ideo hic non subiicio, quod nihil fere ibi sit, quin item apud Simeon. Logothet. 498. A. B. et incertum Continuator. 297. C. D. legatur.

IN LIBRUM II.

Pag. 17. lin. 7. Χαμβδᾶν, ὁ τῶν — ἀρχηγός] De hoc Seif- P. 198 eddaula sive Abulhasan Ali, Hamdani ben-Hamdun nepote, vide observationem in summi viri Silvestri de Sacy Chrestomath. Arabica III. 110. C. Graeci Chambdanum vocant, gentilitio nomine, quod ipsum tamen varie scribitur, cum apud alios auctores, tum vel in Codice nostro. Velut Χαμβᾶν hoc ipso loco, 10. A. Χαμβᾶν 22. B. Χανδᾶν 10. C. 12. A. Χαμδᾶν 13. D. Χαμβδᾶν 11. C. 13. B. 14. B. Χαμβδᾶν 13. A. Zonaras II. 197. A. B. habet Χαμαδᾶν (sed Codex Reg. 1716. Χαμδᾶν). Simeon Logotheta 498. D. Χαμβδά· Michaël Glycas 304. D. τὸν Ἀποχανδᾶν [sic]. Cedrenus Χαβδᾶν II. 642. D. 643. C. 645. B. In Codice tamen Scylitzae Sangermanensi bonae notae, unde multa Cedreni loca B emendari possint, legitur ubique Χαμβδᾶν· itaque in Nicephori Phocae Tacticis edit. huius pag. 184. lin. 13. et pag. 191. lin. 15. quam scriptionem ubique secutus sum.

Pag. 18. lin. 3. πρὸς αὐτοῦ τὸν καιρὸν εἶναι] Πρὸς αὐτοῦ εἶναι dixerat iam Agathias 21. A. et 26. D. Similem phrasin habet Plutarchus M. Bruto 990. B.

Ibid. lin. 10. Λέοντα τὸν Φωκᾶν] Leonis Phocae contra Chambdanum expeditio iucidit in a. 961, quo ipso tempore frater eius Nicephorus Candiam expugnavit. Vide Pagi Critic. ad Annal. Baron. III. 875. D.

Pag. 19. lin. 3. Ἔγω μὴ ἐς προὔπτον κινδυνὸν φέρων ἐνσεῖσαι αὐτὸν τε καὶ τοὺς συνεπομένους] Dicas Leonem expressisse haec Plutarchi, Caesare 741. C. ἔρριψε φέρων ἑαυτὸν εἰς τὸν κινδυνόν· elegantia vero non opportune esse usum. Nam constructio postulare videtur accusativ. φέροντα· participium autem φέρων hoc sensu rariissime aliter quam nominativo singularis et pluralis reperitur. Vide exempla ab Hensterhusio collecta in copiosa disputatione ad Lucian. I. 349. quibus, praeter ea Plutarchi, quae C ibi enotavit, haec nova indidem adiiciam: Themistocle 124. A. φέρων ἐπέθηκεν ἑαυτόν. Pericle 159. B. ἐπιβολῆς — ἐνέβαλε φέ-

ρων εἰς τὸν δῆμον· Fabio Max. 177. C. ἐμβάλλουσιν αὐτοῦ τῆν δύναμιν φέροντες· Demetr. 914. F. φέρων ἑαυτὸν εἰς πότους — κατέβαλλε. Laconic. Institutis 238. C. τὴν κιθάραν αὐτοῦ προσεκατάλευσαν φέροντες. Idem iungit verbo ἐνσεῖω, ut sit loco nostro. Phocion. 751. F. ὡς δὲ φέρων ἐνέσεισεν — τὴν πόλιν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν πόλεμον. Quibus in exemplis, tum in aliis, quae hic ascribere non attinet, solum nominativum vides adhiberi: item, ni fallor, in illis quae viri docti collegerunt ad Idiotism. Viger. 352. 593. 663. 758. ubi tota haec quaestio erudite illustratur. Adde, φέρων sequenti imperativo adhortantis esse, ac significare, *age, eia*. Philo apud Euseb. Praeparat. Evangel. 345. B. καὶ μοι φέρων λέγε, *dic amabo te*. Origenes Philocalia 89. A. ubi Tarinus Dvertit, *age, responde*. Porphyrius Vita Plotini 17. C. Nam habet participium φέρων eandem vim adhortandi, quam imperativus φέρε in φέρε εἰπεῖν. Quod significare, *fac dicamus*, h. e. *verbi causa, exempli gratia*, quis est qui nesciat? Tametsi in eo offendit homo cumprimis acutus Kusterus ad Suid. I. 20. A. ὅταν, ᾧ μὲν λυσιτελὲς τὸ καθέζεσθαι, καθέζεσθαι· ᾧ δὲ ἀνακειῖσθαι, ἀνάκειται· τῷ πυρέττοντι φέρε εἰπεῖν. Ad quae annotavit: *Loco huic aliqua desunt, et ultimis verbis istis nullus omnino sensus inest: quae ratio est, quare ea in versione praetermiserim*. Sed agitur de categoria Aristotelica nona, quae est positionis, *cum*, ait Suidas, *sederit, cui id expedit; et cubuerit, cui cubare expedit. Febricitanti, verbi gratia*. Nempe, *λυσιτελὲς ἐστὶν eiusmodi homini τὸ ἀνακειῖσθαι*, sicut scribenti v. c. sedere. Alios verbum φέρω in fraudem impulit, quod confuderunt cum Latino *auferre*. Velut Robertum Balforem in Gelasii Cyziceni Historia Concil. Nicaeni I. 358. C. τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀναλαβὼν καὶ τὰς νόσους φέρων· *infirmi- tatem nostram [sic] suscipiens, et morbos aufere- ens*. Verte, *et morbos ferens*. Est allusio ad Isaiae LIII. 4. ubi Vulgata: *Languores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit*. Ἐνέσεισας eodem sensu quo nostro loco adhibetur 72. D.

Ibid. lin. 12. Hic locus: *Hunc Leonem* usque ad finem capitis a Combesio conversus, servatus legitur apud Pagium III, 876. P. 199 *Pag. 20. lin. 8*. Οὕτω δὴ γνωσιμαχῆσαντι — ἐπῆλθε] Apud Agathiam προσῆλθε, 56. D. in phrasi quam Leo respexit.

Ibid. lin. 9. καὶ λόγοις ὑπαλειψαί τὴν στρατιάν] Confer Agathiam 27. B. Ὑπαλείπειν metaphorice dici pro *incitare, concitare*, iam Stephanus monuit in Thesouro. Addam, eleganter usurpari de vaporibus, qui rigant atque humectant. Sic S. Gregorius Nyssen. De hom. opificio I. 69. A. membranam cerebrum abire, περιπτυσσομένην ἐν ἑαυτῇ τὸν ἐγκέφαλον, καὶ τοῖς ἐκείθεν ἀτροῖς ὑπαλειφομένην. Idem *ibid.* 134. C. ἡ ἀπ' ἐκείνου ἀνάδοσις ὑπαλείφει τὸν περιεκτικὸν τοῦ ἐγκεφάλου ὑμένα. Unde metaphorice sicut *imbuerere* apud Latinos. S. Ignatius Epist. 19. A. ἐμὲ γάρ

ἔπει ὑφ' ὑμῶν ὑπαλειφθῆναι πίστει, νοουθεσία, ὑπομονῇ. Ita enim arbitror veram esse lectionem. Vetus interpres videtur legisse ὑποληφθῆναι· vertit, *me enim oportuit a vobis suscipi*. Simplex ἀλείφειν pro *incitare* habet vel Cedrenus II. 678. D.

Ibid. lin. 13. Ἄπαν μὲν τὸ καθ' ἡμᾶς] Quae Leo Phocas hic concionatur, imitatio sunt orationis Belisarii ad exercitum, apud Agathiam 161. C.

Pag. 21. lin. 5. ἀξιόμαχον] Reddidi *firmissimum*: fortasse rectius *parem*.

Ibid. lin. 19. δουλοῦσθαι εἴωθε τὰ πολέμια] Leo frequentat utrumque, *πολέμιος* et *πολεμικός*. Ἀγαθὸν τὰ πολέμια 20. C. 23. B. (ex Agathia 17. A. 25. B. 30. D.) ἀντουργόν τε τὰ πολέμια 12. A. δραστηκώτατος τὰ πολέμια 54. D. ἐξήσκει τὰ π. 22. B. νεανιχοῦς τὰ πολέμια 52. B. Dionysius quoque Halicarnassensis dixit τὰ πολέμια δεινός, De Lysia 5. 481. A. Contra *πολεμικά* Leo 3. D. bis: 14. C. 31. B. 39. A. 75. C. *Πολέμια* Agathias, quem noster imitatur, saepe (ut nunc quidem sunt edd.) adhibet, 19. B. 31. A. 56. B. 60. B. 73. C. 92. A. 105. B. 117. B. 159. C. 161. B. 162. A. *πολεμικά* rarius, 130. B. 160. A. Caeterum locus communis apud Leonem commodius sic reddatur: *Saepe enim res hostium impr. inc. percelluntur, repentinisque aggressionibus franguntur elati atque impotentes animi*. In versione secus est. C

Pag. 22. lin. 10. τὰς ἐπεξέλασεις ἐποιεῖτο] Voces *ἐπεξέλασις* et *ὑπεξέλασις* non sunt in Lexicis: hac utitur Leo 12. D. illa hic et 32. A. 45. B. C. 77. C. 82. B. *Παραξελάνω* 92. B. et 94. C. *Τὰς ἐπελάσεις ἐποιοῦντο* habet Agathias 25. A. 33. C.

Ibid. lin. 12. πῆ δὲ προοδεύων] Verbum *προοδεύω* miror item in Lexicis omissum, cum utantur, praeter Leonem h. l., scriptores bene multi. S. Ioannes Chrysost. In nativitat. praecursoris VII. 393. 27. ὁ Ἰωάννης προοδεύων τοῦ Κυρίου. S. Basilius Non adhaerendum esse rebus saecular. I. 569. C. οἱ δὲ προοδεύσαντες ἀνέμενον τὸν φρυτεύσαντα. Quae ipsa verba iterat Nicetas Heracleae metropolita Catena in Iob 608. C. Item participio *προοδεύων* Germanus Cpolitano Orat. in S. crucem 320. B. Frequentius tamen usurpatur participium praeterit. act., velut a Luciano Hermetim. I. 815. 23. ἠκολούθει τοῖς τῶν προωδευκότων ἔγχεσι. Unde fortasse S. Gregorius Nyssenus In Cantic. Canticor. I. 501. A. τοῖς ἔγχεσι τῶν προωδευκότων ἐπόμενος· et Eusebius Histor. Ecclesiast. 4. A. ἀνθρώπων γε μὴν οὐδαμῶς εὐρεῖν οἱοί τε ὄντες ἔχνη γυμνά, τὴν αὐτὴν ἡμῖν προωδευκότων ὁδόν, se conscribentem historiam ecclesiasticam novum neque ulli antea tentatum iter ingressum (minus opinor accurate: quandoquidem primus historiam ecclesiasticam condidisse S. Lucas dici potest, inde ab ortu Christi, quae historia ipsius Evangelio et Actis Apost. continetur). Participium *προωδευκῶς* pluraliter apud S. Gregorium Nyssen. De beatitudin. 813. D. τινὸς τῶν προωδευκότων· et In

laudem fratris Basilii II. 914. D. τῶν ἐν ἀρετῇ προωδευκότων. Numero singulari Eusebius Demonstrat. Evang. 187. D. τὸν προωδευκότα τοῦ Χριστοῦ. Participium perf. pass. ibidem 125. B. πρὸς τὰ προωδευμένα, ad ea quae antecesserunt. Alias Leo eodem sensu ait προπορεύομας 4. A. 79. B. 81. D. 95. D. προηγοῦμαι 95. B.

P. 200 Pag. 24. lin. 6. Ἀλλ' οὕτω μὲν ὁ στρατηγὸς Λέων τὴν Ἀσίαν [ἴσως] Huius praelii meminerunt et Nicephor. Phocas Tactic. supr. 123. B., et Anonym. inedit. *), quem Iul. Pollucem dicunt (vid. sup. 197. B.) in hunc modum: Ὁ δὲ πατριάρχης Λέων καὶ Δομέστικος τῆς δύσεως, ὁ ἀδελφὸς τοῦ μεγίστου Νικηφόρου, ἐπέμφθη παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν ἑβάν, ἀντιπροσώπων τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, διὰ τὸ μὴ εὐρεῖν τὸν ἄθεον Χαμβδᾶν ἀσέπαστον τὴν ἀνατολήν, καὶ πραιδεῦσαι καὶ αἰχμαλωτίσαι αὐτήν. Καὶ δὴ ὁ πατριάρχης Λέων τῷ πατριάρχει καὶ στρατηγῷ Κακπαδοσίας Μαλεῖνω καὶ τοῖς λοιποῖς στρατηγοῖς ἐνωθεῖς, καὶ μεθ' ὧν ὁ Χαμβδᾶν ἐξῆλθε κατὰ Ῥωμαίων, κουρσεύων καὶ αἰχμαλωτίζων ἀφειδῶς, ἐπισυνάξας τὸν ἅπαντα λαὸν αὐτοῦ, ἐκράτησα τὴν κλεισοῦραν τὴν οὕτω καλουμένην Κύλινδρον. Ἐποστρέψαντος δὲ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ, καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ κλεισοῦρᾳ εἰσελθόντος, πολέμου κροτηθέντος ἠττήθησαν οἱ Ἀγαρηνοὶ καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτοὺς ἀναιρομένους, καὶ τοὺς νεκροὺς σκυλευομένους. Μικροῦ δὲ δεῖν καὶ αὐτὸς ἂν ὁ Χαμβδᾶς ἐκράτηθη. Πάντα δὲ τὰ ἐν τῷ πολέμῳ κρατηθέντα λάφυρα, μετὰ καὶ τῶν ζωορηθέντων ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ**), τὸ Βυζάντιον ἀπηνέγκατο, καὶ ἐν τῷ θριάμβῳ διεβίβασεν. Eadem fere incertus Continuator Scriptt. post Theophan. 299. D. 300. A. B. quo eos qui Latina versione aegre careant reicio: ibi pugna εἰς τὸν τόπον Ἀνδρασσῶν λεγόμενον B commissa dicitur. Idem nomen habet Cedren. II. 643. C. Scylitza ms. Ἀδαρσασῶ. De eodem praelio Abulpharagius Histor. dynast. 313. A. edit. Pocock.

Ibid. lin. 9. Initium huius capituli usque ad verba: *contra oppidum proficiscitur* a Combefisio versum apud Pagium III. 875.

Ibid. ead. lin. Νικηφόρος δὲ ὁ Φωκᾶς] Candiam expugnavit Nicephorus a. 961, ut docet Pagius l. c. A. Sub idem tempus Basilii Petini in Romanum Imp. coniuratio deprehensa est, de qua Cedren. II. 644. B.

Ibid. lin. 14. *verna paulatim tempestate ex hiberna mutante ac apparente*] Ea retinui ex Combefisiana versione apud Pagi III. 875. B. sed quis nescit χειμερινὴν τροπὴν *brumam* esse? ut ideo ad verbum sit: *verna tempestate ex bruma paulatim emergente*.

Ibid. lin. 18. εἰς πλάσιον τὰς δυνάμεις συνέταττε] Agathiae dictio 25. A. De variis significationibus vocis πλάσιον Salmasius

*) Cod. Vat. No. 163. fol. 60 verso.

**) Adde εἰς.

De re militari Romanor. 118. C. ego verti ut Xylander illa Plutarchi M. Anton. 935. D. ἐν πλαίσιω τὸν στρατὸν ἤγε, *processit quadrato agmine*. Habet etiam Synesius edit. Petav. 245. B. Eandem vocem restitue S. Ephraimo Syro De iudicio III. 404. B. C. ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐνίοτε μὲν ἐν πολέμῳ παρὰ τῶν ὑπ' ἐναντίων [I. ὑπεναντιῶν] ταραχθέντων, τῷ δὲ τοῦ πλουσίου σχήματι, ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ μῆκος τετράγωνον, εὐθέως ἀσφαλιζομένων. Inepte interpretres: *qui aliquando in bello ab adversariis turbantur, figura autem divitis, id est signi crucis, quae est in longitudine quadrata, statim protecti etc.* Lege, τῷ δὲ τοῦ πλαίσιου σχήματι et fort. deinceps, ὅπερ ἐστὶν ἐπίμηκες τετράγωνον. Apud Plutarchum De solert. animal. 979. F. sensu adhibetur insolentiore de thynnorum natantium ordine, cubi formam referente: αἰὲ τὸ πλῆθος τῷ σχήματι κυβίζουσι, καὶ στερεὸν ἐκ πάντων ποιοῦσιν, ἄξ ἴσοις ἐπιπέδοις περιεχόμενοι [id Xylander mire vertit, *universis in sex planas superficies distributis: sensus est, sex superficiebus aequalibus circumclusi: continetur enim cubus superficiebus sex*]· εἰτα νήχονται τὴν τάξιν οὕτω τὸ πλαίσιον ἀμφίστομον διαφυλάττοντες. Ubi certe non pro quadrato oblongo sive rectangulo, quod aiunt, sed pro quadrato perfecto aut cubo quadraversus versatili accipiendum videtur.

Pag. 25. lin. 1. τὸ ἱταμὸν ἐπέينو γύναιον — τὸν χιτωνίσκον παρὰ τὸ μέτριον ἀνασσευρκός] Rem similem accidisse Manneli Comneno Imp. Zeugmen oppidum oppugnanti Cinnamus auctor est Histor. 142. C. γύναιόν τι — τὰ ἑμάτια κόσμῳ οὐδενὶ ἀνασειράσα [I. ἀνασύρασα] et quae sequuntur.

Ibid. lin. 5. τὸ ἀκόλαστον γύναιον, καὶ χαμαιῶδες] Χαμαιῶδης [sic analogiam secutus scripsi: in Cod. et hic et 71. C. exaratum est uno ρ] primus in Lexica nostra vir eruditionis summae Schneiderus recepit, 636, ex Suida III. 552. C. Aliae auctoritates vocabuli sunt S. Gregorius Nyssenus Contra Eunom. II. 121. C. τὰ χαμαιῶδη τῶν δογμάτων. Contra Eunom. III. 161. C. τὸ χαμαιῶδες τε καὶ γήϊνον τῶν τῆς αἰρέσεως δογμάτων. S. Nilus Epist. I. 20. B. χαμαιριφεῖς [sic] τινες γενόμενοι ὄφθημεν. Anonymus Actis SS. Philoromi ac Phileae 178. A. αὐτὸν χαμαιῶδη ἔπ' ὀξέσιν ὀστράκοις. Confunditur, ut recte observat Schneiderus, cum χαμαιῶδης. Velut Origen. Caten. in Psalm. I. 819. P. 201. A. Balthasar Corderius vertit, *humi - reptiles facti sumus: in Graeco est, χαμαιῶδεις γεγενήμεθα.*

Ibid. lin. 8. Inde a vbb. *Iam vero acri denuo Combesiana.*

Ibid. lin. 19. λιθοτόμα ὄργανα φέροντες] Confer Agathiam 21. A. ὄργανα φέροντες λιθοτόμα, et quae sequuntur.

Pag. 26. lin. 3. ὕλην τε ταχυδαῖ] Codicis lectionem ταχυδαῖ in textu expressi, iota subscripto, quod in libris veteribus vel omittitur omnino, vel, ut hic, adscribitur. Vox ταχυδαῖς,

quam alias nusquam legere memini, Agathianae est proprietas 21. C.

Ibid. lin. 20. οὐκ ἔφθη ἐκθερίζειν] Oportebat ἐκθερίζων, vel potius ἐκθερίζας· sed hic Leonem in culpa arbitror: lin. 23, ubi in Cod. est ἀνετείχιζε, fere credam scripsisse ἀνεχαιτίζε. Certe ἀναχαιτίζειν τὴν ὁρμὴν 23. D. 84. C. ἀναχαιτίζοι τὴν ἔφοδον 20. D. τὰς ἐφόδους Nicephorus Imp. Tactic. supra 117. A. Est verbum Demosthenicum, saepe ibi notatum a criticis veterum. Vid. Maussac. ad Harpocrat. 42. C.

B Pag. 27. lin. 14. μηδὲν τι τῶν ἀπενκταίων καθυπομεινάσαν] Καθυπομείνω adiunge Lexicis ex hoc loco eque altero 20. B. Ad dam auctoritates quantaecunq̄ sunt Anonymi De Vita S. Chrysostom. VIII. 371. 9. ἐκούσιον τὴν βίαν καθυπομεινοντας· et S. Gregentii Tephrensensis Disputat. cum Iudaeo 177. A. εἰς τὸ ζωοποιὸν ὄνομα τῆς ἀγίας τριάδος καὶ χεῖρονα τούτων καθυπομεινοῦσιν.

Pag. 28. lin. 8. τὴν νῆσον ἐξημερώσας ἄπασαν] Inde colligas Leonem credidisse, occupatam pacatamque fuisse totam insulam a Nicephoro, priusquam discederet. Contra Zonaras ait II. 197. A. nisi Nicephorus intempestive revocatus esset ab Imp., fortasse tunc insula penitus recipi potuisset, τάχα τέλεον ἂν ἡ νῆσος Ῥωμαίοις ἐπανασέσωστο, vel, ut habet Cod. Reg. 1715. ἡ νῆσος δεδούλωτο. Zonarae videtur suffragari Glycas Ann. 304. B.

Ibid. lin. 11. ἀνέπλει πρὸς τὸ Βυζάντιον] Contra Zonaras auctor est II. 197. B. neque situm eum esse tunc reverti Constantinopolim, nec nisi post obitum Romani Imp. triumphasse 198. CA. a Theophanone Augusta accersitum. Cum Zonara facit Glycas 304. D. cum Leone Manasses Chronic. 115. B. Utrorumque sententiam acute conciliare conatur vir sumus Ph. Krug *Chronolog. der Byzant.* 314. B.

Ibid. lin. 13. θριαμβον ἐπὶ τοῦ θεάτρον κατήνεγκε] De expugnatione Candiae Nicephorique Phocae triumpho subsecuto haec habet Anonymus extrema parte ineditus, quem Iulium Pollicem dicunt: Ὁ δὲ Μάγιστρος Νικηφόρος ἐπὶ μῆσιν ὀκτωκαίδεκα ἢ καὶ πλέον [hic est lacuna in Cod. omissis fortasse vocc. παρακαθίσας παρὰ· vide Incert. Continuat. 300. C.] τὴν Κρήτην, καὶ τῶν τροφῶν [iterum lacun.: l. τοῖς] Κρητικοῖς ἔλλειψάντων [sic Cod.], τὸ κάστρον πολεμῆν ἤρξατο· καὶ τοῦ πολέμου κορυφουμένου, πολλοὶ τῶν Κρητικῶν αὐτόμολοι πρὸς τὸν Μάγιστρον ἀφικνοῦντο. Ἐντεῦθεν τοῖς βαρβάροις θάμβους ἐπιπεσόντος καὶ δέους, μετὰ βραχὺ τὸ κάστρον παρέλαβε· καὶ ἦν ἰδεῖν τοὺς Κρητας συνάμα τῶ ἑαυτῶν ἀμνηρᾶ Κουρουπᾶ καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ καὶ λαφύροις ὀδυρομένους καὶ στένοντας, καὶ διὰ μέσης θριαμβουμένους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μέχρι τοῦ ἵππικου. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Μάγιστρον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τὰ μέγιστα φιλοφρονησάμενος, καὶ αὐτίς ἐπὶ τὴν ἐφῶν ἐξέπεμψεν. Eadem fere apud Incert. Continuat. Scriptt. post Theoph. 300. C. D. et in Cedren. II. 643. B. Confer

quoque Expugnationem Cretae Theodosii Diaconi a Fogginio editam Append. Corp. Hist. Byz. 351—390.

Ibid. lin. 18. χρυσῶ καὶ λίθοις] Combesius III. 875. post χρυσῶ addidit: *et margaritis.*

Pag. 29. lin. 3. Θριαμβεύσαντι δὲ τῶ Νικηφόρῳ] Gesta sunt quae sequuntur a. 962: vide Pagium Critic. ad Baron. IV. 3. C. Eadem tempestate Romanum Saronitam Magistrum saeculo renunciassse Cedrenus auctor est Hist. II. 644. B. Ubi ex optimo Cod. Scylitzae lege ὡς ἐβούλετο, non ὡς ἐβουλεύετο, ut est in cuso. Paulo post, C. lin. 6. de Philoraeo, qui per circum eques currebat ἐπὶ τῆς ἐφεστρίδος ἰστάμενος ὄρθιος, male Xylander, *iniecta veste — ei insistebat rectus*: indeque Le Beau, homo non infans, neque indoctus, sed qui multo magis ex versionibus quam ex ipsis auctoribus historiam conflabat, *Hist. du Bas - Emp.* XVI. 81, B. *sans selle ni housse que son habit, dont il avoit couvert le cheval.* Imo vero, *se tenant debout sur la selle*, ut recte intellexisse videtur Levenklavius ad Glycam 304. C. Etenim ἐφεστρίδ P. 202 apud scriptores medii aevi est *stratum equestre, sella*: ideoque bene l. cit. scholiola ad oram Cod. Scylitiziani quem dixi: ἐπὶ τῆς σέλλας. Neque melius Xylander haec Cedreni 671. A. τὴν ἐν τῇ ἐφεστρίδι παρωρημένην [l. παρηωρημένην] κορόνην, *clavam quam sub paludamento pendentem ferebat*: scribe *clavam ad sellam suspensam*, quod vel ipse Xylander quasi per caliginem suspicatus est, in annotationibus 25. D. Aequè male Hieronym. Wolfius in Niceta Choniat. 41. A. ταῖς ἐφεστρίδων — ἐποχοῦμεναι, *super palliis equitantes*: inferius tamen, 297. C. ὡσεὶ περὶ τῇ ἐφεστρίδι ἐμπεπερώνητο, recte, *quasi fibulis sellae affixus*. Similiter in Michaële Duca Hist. Byzantin. 96. D. ἕκαστος ἐν τῇ ἐφεστρίδι φέρων καὶ μοῖραν φορεῖτον ἔμμετρον χρυσῶν, Bullialdus male, *ferebat in veste uniusquisque*, cum in sella vertendum sit (ἐν τοῖς σαγμοσελλοῖς Nicephor. Tact. 146. B.): neque melius Balforeus in Theodor. Rhaithu De incarnat. Christi 45. B. et Tollius ad Cinnam. Hist. 105. B. Antiquiorem significationem servat vox apud Agathiam 93. D. ἐκ τῶν ξύλων τε καὶ ἐφεστρίδων ἐσκευασμένους οὐκίσκους, ubi minus commode vertitur *e pellibus*: scribe *e sagis.*

Ibid. lin. 13. *Magnopere enim*] Haec et sequentia usque ad finem libri (praeter tamen caput X, quod paene totum ipse traxi) a Combesio versa apud Pagium IV. 3—6. sunt servata.

Ibid. lin. 14. πρὸς ἄνδρα καρτερικόν] Καρτερικός nemo, opinor, vitio mihi dabit quod verti *fortis*. Denotat enim eum qui forti est animo. Quod dupliciter manifestatur: primo cum non movemur voluptatibus, deinde dolorum laborumque contemptu. Unde fluxerunt duae significationes vocabuli affines: prior *continens*, sive potius *abstinens*, ut recte finit S. Basilius Homil. in XL martt. I. 532. B. οὐ γὰρ ὁ ἀπορῶν τῶν ἀναγκαίων καρτερικός, ἀλλ' ὁ ἐν ἀφθονίᾳ ἀπολαύσεως ἐγκαρτερῶν τοῖς δε-

νοῖς. Heliodorus Theagene 154. C. ὅτι μὴ φύσει καρτερικὸς ἦν, ἀλλ' ἀξιεγράστου γυναικὸς εἰς τὴν παρελθοῦσαν ἀθάτατος. Philo De Ioseph. 417. F. tres characteres esse viri civilis, τὸν τε ποιμενικὸν, καὶ τὸν οἰκονομικὸν, καὶ τὸν καρτερικὸν, quem statim post ἐγκρατῆ vocat. Unde et τὸ καρτερικὸν philosophorum veterum, de quo Diogen. Laërt. Antisthen. 138. C. et ὁ καρτερικὸς βίος C Eusebii Demonstrat. Evangelica 117. D. et νόμοι καρτερικοὶ apud Oenomaum Praeparatione Evangel. 221. C. Altera significatio est *patiens, aerumnas ferens, ὑπόμονητικὸς*, cui voci a S. Chrysostomo Orat. in scandalizatos VII. 33. 2. coniungitur. Ita M. Antoninus De seipso 193. D. de Socrate: *καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν*. S. Clemens Alexandrinus Stromatibus 731. A. ἀληθῆς ἐν λόγῳ, *καρτερικὸς ἐν πόνῳ*. Plutarchus Alexandro M. 692. A. Invenio tamen passim apud posteriores, ubi vertere possis, *intrepidus, animosus*, quo sensu hic videtur sumi. S. Antiochus Epistola ad Eustachium 1022. D. de monachis, non ut caeteri metu Saracenorum adventantium diffugientibus: ἀπέμειναν δὲ οἱ καρτερικοὶ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ λαύρᾳ. Superlativus *καρτερικώτατα* saepe adverbialiter. S. Cyrillus Alexandr. Glaphyris I. 242. D. *καρτερικώτατα τοῖς πόνοις ἐντυχῶν*. S. Basilius Epist. DCLI. II. 942. A. *καρτερικώτατα σιωπῶν*. Ab adiectivo *καρτερός* deductae voces, in Lexicis omissae, sunt *καρτερότης, robur, firmitudo*. S. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 274. B. ἐκ μονοειδοῦς χορῆς γεννᾶσθαι καὶ ὁστέων καρτερότητα, καὶ πνεύμονος ἀπαλότητα. Altera *καρτερόφυχος, fortis, patiens*, in loco certe S. Chrysostomi Orat. in Praecursorem VII. 532. 34. τὸ δῆμα τοῦ *καρτεροφύχου* Ἰωβ. Vocem tertiam, *καρτεροφυχία, animi robur et fortitudo*, cum habeat summus vir Schneiderus in Lexico, dubiam tamen esse suspicatur. Ea vero utuntur Iosephus De Machabaeis 1093. E. *θανμασάντων δὲ πάντων τὴν καρτεροφυχίαν αὐτοῦ*. S. Basilius Epist. CCXCVIII. II. 1066. D. *τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς πίστεως καρτεροφυχίαν*. Nicetas Paphlago Laudat. S. Eustath. 53. A. *νικῶν μὲν τῇ καρτεροφυχίᾳ τὸν ἀνταγωνιστήν*. Verbum compositum *ἐπικαρτερέω, persevero*, aequè in Lexicis omissum, usurpat Nicephorus Phocas in Tacticis supra 159. C.

Ibid. lin. 21. τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀγωνίζεσθαι προτρέπομενος.] Postulat syntaxis *τοὺς ὑπ' αὐτόν* tamen, cum mendum ab ipso auctore manare credendum est, ut 84. C. *πρὸς τὴν μάχην χωρεῖν τοῖς ἐπομένοις προτρέπετο* 95. B. *τούτοις προτρέπετο χωρεῖν* P. 203 *κατὰ τῶν Σκυθῶν*, nihil mutavi. Idem verbum, *προτρέπομαι, exhortor*, non uno loco confunditur cum *προστρέπομαι, supplico, adoro*. Eusebius Praeparatione Evangelica 67. A. *τὰς ἀνοργιάστους τελετὰς εὐσεβεῖα νόθῳ προτρέπομένων*. Scribe *προστρέπομένων*, vel potius, ut cum praecedentibus concordet, *προστρέπομένη*. S. Clemens Alexandr. Admonitione ad gentes 24. C. *Ἀρτεμιν δὲ Ἀρκάδες προτρέπονται*. Tametsi hic recte restituit *προσ-*

τρέπονται Potterus in ipsius editione I. 32. 24. alibi emendare omisit, ut 29. D. Porro apud Iosephum Antiq. Iud. 115. D. edit. Rover: τούς ἰδίους αὐτῆς θεοὺς προτρέπεσθε· mendum remansit in edit. Havercamp. I. 219. lin. ult. nisi quod impressum ibi est optandi forma, προτρέποισθε. Alio loco, l. 314. 15. Havercampus recte emendavit, προτρέπεσθε. In Concilio autem Oecumenico sexto III. 1213. D. loco corrupto: καὶ μὴν τοῦτο οὐκ ἔστι προτρεπομένου ἐπὶ τὸν θάνατον ἐλθεῖν, μάλιστα μὲν συμπροτρεπομένου· in vulgata sic reddito, quia hoc non est evitantis ut ad mortem veniret, sed maxime invitantis, scribe ex S. Chrysostomo Homilia ΙΧVII. in Ioannem tom. VIII. 401. C. unde haec petita sunt, καὶ μὴν τοῦτο οὐκ ἔ. π. ἐ. τ. θ. ἐλθεῖν. Μάλιστα μὲν οὖν, προτρεπομένου. Atqui hoc non est eius, qui adhortetur ad mortem venire. Imo vero, est illius maxime qui adhortetur. Haec de verbo προτρέπομαι, voce media: de cuius significatione erudite, ut solet, egit Schaeferus vir summus ad Gregor. Corinth. 497. A. De activo προτρέπω, frequentato ab Agathia 86. B. eiusque vario sensu apud scriptores Christianos, alio loco dicam.

Pag. 30. lin. 3. ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα φρούρια] Quinquaginta quinque, iuxta Abulpharagium Chronico Syriaco 198. edit. Bruns. Eadem expeditione Saracenos a Nicephoro ad Halepum fusos esse auctor est Iulius Pollux, quem plerumque ad verbum concordare dixi cum Incerto Continuat. in Scriptorr. post Theophanem. Sed cum Continuatoris narratio 300. D. in Candiae expugnatione imperfecte desinat, quae postea acciderunt in uno Iulio Polluce continentur: ubi quae ad hanc expeditionem Syriacam Nicephori spectant, habentur in hunc modum: *) Ὁ δὲ τῆς βασιλίδος ἀπάρας πρὸς τὰς ὁμόρους τῶν βαρβάρων γίνεταί χώρας, πυρπολῶν καὶ τὰ κάστρα πορθῶν. Ἐπειτα ὤρμησε μετὰ πάντων τῶν στρατευμάτων πρὸς τὴν πολυάνθρωπον καὶ πλούτιον βριθουσαν μεγαλόπολιν τὴν καλουμένην Χάλεπ, κατὰ τοῦ ἀθείου Χαμβδᾶ. Καὶ δὴ καταλαβὼν τὸ εἰρημένον κάστρον, εὔρε περὶ αὐτὸ μετὰ πλήθους πολλοῦ τὸν Χαμβδᾶν ἀντιπαρατεταγμένον, ἦτοι Ἀράβων, Δελεμιτῶν, Κούρτων, καὶ τοῦ λοιποῦ λαοῦ τοῦ ἐκ τῆς χώρας συναθροισθέντος· τῶν πε- D ζῶν καὶ μόνων Χαλεπιτῶν κρατούντων τοὺς δύο πόρους τοῦ ποταμοῦ, καὶ κωλύοντων τὴν διάβασιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος. Ὁ δὲ Χαμβδᾶς, ἐλπῖσι ματαλαῖς ἀπατώμενος, ἴστατο ἄτρεπτος, ἀγνοῶν ὁ δειλαιος, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ ... **) πολέμου βοήθεια, καὶ τὸ... ***) ὄραις τοῦ Μαγίστρου ἀναψηλαφῆ[σαντος] τοὺς πόρους τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὴν θέσιν τοῦ τόπου καλῶς διασκοποῦντος, εἰς τὸν ἄνω πόρον μόλις ἠδυνήθη περάσαι μετὰ τῶν καβαλλαρικῶν

*) Ex Cod. Vat. No. 163, fol. 60 verso.

**) Hic est in Codice lacuna relicta aliquot verborum: ob prototypon opinor aut lacerum hoc loco, aut lectu difficile.

***) Altera lacuna, et paulo post tertia, sed haec minuta.

παρατάξεων, τῶν ἵππων αὐτῶν ἀποπλεόντων. καὶ τότε ἤρξαντο τὰ ἄπειρα πλήθη τῶν περὶ τὸ Χαμβδᾶ ξίφρεσι συγκόπτειν σφοδρῶς·

P. 204 οὓς συγκοπτομένους ἰδὼν ὁ ἀλαζών, πρὸς φυγὴν ἐτρέπετο, καὶ σῶξεν ἑαυτὸν ὅση δύναμις διηγωνίζετο. Καὶ οὕτως ὁ Μάγιστρος τὸ κάστρον τὸ Χαλεπ ἀμαχητὶ παρέλαβε, καὶ ἀναλαμβάνόμενος τοὺς ζωορηθέντας Ἀγαρηνοὺς, καὶ τὴν πολλὴν τῶν λαφύρων συναγωγὴν, πρὸς τὸ Βυζάντιον ἀναστρέφειν ἔκρινε δεῖν. I. e. *Is e regina urbium profectus in agrum barbaris conterminum se contulit, regionem incendio vastans, munitiones evertens. Deinde omnibus copiis Alepum contendit, frequentissimam opibusque refertam civitatem, adversus impium Chambdanum. Ita, cum ad urbem illam pervenisset, offendit circum eam Chambdanum acie instructa magna cum multitudine Arabum, Delemitarum, Curdorum, caeteraque turba ex regione coacta: peditibus hostium Alepensibusque solis ambo vada fluminis obtinentibus, ut transitu exercitum Romanum prohiberent. Hic Chambdanus, spe falsa inductus, firmiter consistebat, ignorans miser, in manu ... belli auxilium, et hoc . . horis Magistro investiga[n]te] vada fluminis, diligenter perspecto locorum situ per superius vadum, aegre licet, cum equestribus numeris equis natantibus transit. Quo superato innumerabilem multitudinem peditum Chambdani acriter gladiis conficere coeperunt: quos cum caedi videret arrogans barbarus, in fugam conversus quin se servaret nihil ad celeritatem sibi reliqui fecit. Itaque Magister, nemine amplius resistente, Halepo urbe potitus est, Saracenisque captis et magna praedae vi assumtis, Constantinopolim reverti instituit.* Haec iam a me in Notitias Manuscriptt. VIII. 265. C. relata huc revocavi, ut historiam expeditionis Nicephorianae illustrantia. Eandem summam attingunt Cedren. II. 645. B. Michaël Glycas 305. A. Zonaras II. 197. B. et Simeon Magister inter Scriptt. post Theophan. 498. D. Copiosiores sunt Elmacinus Historia Saracen. edit Erpen. 223. C. Abulpharagius Chronic. Syr. I. 195. C. et Abulfeda Annal. Moslemicis edit. Adler. II. 476. A. Delemitae, quorum fit mentio supra 203. C. sunt gens in Parthia B circa mare Caspium, in iugo montium quo nunc Ghilan et Mazanderam a provinciis Algebal et Irak Ajami disterminantur. Dilimnitas [*Διλιμνίτας*] memorant iam Agathias 92. D. et Theophylactus Simocatt. 96. C. Militabant tunc cum Curdis finitimis in exercitibus Arabum. Theodosius Diaconus De expugnatione Cretae Acroas. V. 22:

— πλὴν ἐν τάξει

Τῶν Δελεμιτῶν βαλεβιτῶν τοὺς τόπους

Πείσει καλεῖσθαι σὸν βίλος, σκηπετροκράτορ.

Tametsi ibi Fogginius 389. D. *Δελεμιτῶν* non gentis nomen, sed generaliter omnium Saracenorum cognomentum esse putet. Flu-

vius, prope quem pugnatum fuit, est fortasse antiquorum Chalus Arabibus **قوبق**, *Kowait* seu *Caic*, agrum Berrhoensem rigans rivulus, de quo Excerpta Ibn Ol Wardi, ad calc. Syriae Abulf. ed. Koehl. 190. A. aut unus e torrentibus, qui ex Amano manantes in lacum Antiochensem transeunt, ut Ufrenus, aliique ad Gindarum vel Gephyram. Narratio scriptoris nostri egregie convenit cum Elmacino 223. D. qui scribit, Chambdanum, hoc est Seifeddaulam, Hamdani nepotem, copiis bipartitis maiorem partem Nagjao legato suo commisisse: ipsum cum exigua manu (haec est nostri scriptoris cohors ad superius vadum fluminis considens) remansisse, quam Nicephorus solam nactus, impressione facta penitus delevit.

Ibid. lin. 10. τὴν ἐντεῦθεν ἐκδημίαν τοῦ ἄνακτος Ῥωμανοῦ] Obiit Romanus Iunior Imp. die 15. Martii a. 963, demonstrante Pagio Critic. ad Bar. IV. 5. A. et Krug *Chron. der Byz.* 326. B. Nicephorus, Cplim redux mense Aprili (Cedren. II. 645. D.), die 2. Iulii in campo ante Caesaream ab exercitu Imperator renunciatus est (Constant. Porphyrog. Caerim. Byzant. I. 251. D.): ita quae narrantur a Leone cap. xi. et xii. huius libri, necesse est Aprili et Maio eiusdem anni 963. accidisse.

Ibid. lin. 22. οἱ λοιμοὶ] Inde Zonaras II. 196. D. quod ait, Romanum Iuniorem se dedisse ἀνδράσι διεφθαρμένοις τε καὶ λοιμοῖς.

Pag. 31. lin. 4. Εἴτε δὲ ἐκείνωσ, εἴτε καὶ οὕτως] Transpōdit haec Agathiae 59. B. Εἴτε δὴ οὖν οὕτως, εἴτε ἐκείνωσ.

Ibid. lin. 9. νῆπιοι κομιδῇ τελοῦντες] Confer Agathiam 90. D.

Ibid. lin. 19. τὴν βασιλείαν ἐστλαν] Sic Codex: tametsi non dubito Leonem aut scripsisse aut scribere debuisse τὴν βασιλείον ἐς, ut est alibi 3. B. 29. B. 39. D. 43. D. 60. D. 76. C. Aequae insolenter Codex supra 3. A. τὴν αὐτοκρατορίαν ἀρχήν· vide quae notavi 189. C.

Pag. 32. lin. 5. ὑπὲρ τῶν ὄλων] Combesisius IV. 5. mire, aliorum causa decertaret: nam in Codice manifesto est ὄλων non ἄλλων.

Ibid. lin. 9. ἐφ' ἐστίας ἡσύχαζεν.] Cum his optime consentit Anonymus quem Iulium Pollucem credunt, in hunc modum (repetam narrationem eius paulo altius, ab obitu Romani Imperatoris): *) Μαθὼν δὲ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ, ἐπεσχέθη τῆς δρομῆς· καὶ ἐκάστω τῶν μετ' αὐτοῦ ὄντων ἀρχόντων διωρίσατο, συναχθῆναι τοὺς ζωρηθέντας Ἀγαρηνοὺς καὶ τὰ λά- P. 205
φυρα εἰς ἓνα χῶρον τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς. Ἐν δὲ τῷ παλατίῳ κατελειφθησαν εὐφημούμενοι ἢ, τε Θεοφανῶ Ἀγγοῦστα καὶ τὰ δύο αὐτῆς τέκνα Βασίλειος καὶ Κωνσταντίνος, τῇ σπουδῇ καὶ συνέσει τοῦ παραδυναστεύοντος Ἰωσήφ παρακοιμωμένου, τοῦ τὸ ὑπήκουον

*) Ex Cod. Vatic. No. 163, fol. 61 recto.

ἐν δικαιοσύνῃ διέποντος. Τότε δὴ διὰ γραφῆς αὐτῶν διαβίβασαντο καὶ τὸν Μάγιστρον Νικηφόρον καὶ Δομέστικον ἐν τῇ πόλει παραγενέσθαι. Ὁ δὲ εἰσελθὼν πάντα τὰ λάφυρα συνάμα καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις Ἀγαρηνοῖς ἐν τῷ ἱππικῷ ἐθριάμβευσε, τοῦ τῆς πόλεως Βόχλου καὶ τοῦ πλήθους συνηθροισμένου. Τότε τὸν Μάγιστρον καὶ Δομέστικον τῶν σχολῶν Νικηφόρον οἱ πολῖται νικητὴν ἐπώνμασαν, καὶ πάντες οὕτως ἠγάπησαν τὸν ἀριστέα ὡς οἰκείαν ψυχὴν. I. e. Is [Nicephorus], ubi de morte Romani Imp. intellexit, represit impetum: praefectis singulis, qui secum erant, imperat, ut Saracenos captos praedamque unum in locum Romanae ditionis conferrent. Relinquebantur in palatio pronunciatii Theophano Augusta duoque eius filii Basilius et Constantinus, sedulitate et prudentia procuratoris imperii Iosephi cubicularii, subditos aequabiliter moderantis. Hi igitur per litteras iusserunt, Magister quoque et Domesticus Nicephorus ut in urbem veniat. Is ingressus [mens. Aprili a. 963: vid. supra 204. C.] praedam omnem una cum Saracenis captivis per circum in triumpho transtulit, conglobata multitudine urbana ac plebe. Tunc Magistrum et Domesticum scholarum Nicephorum cives victorem nominaverunt, omnesque illum, quod optime se in bello gessisset, haud secus deamaverunt ac propriam animam. Nota Iosephum Cubicularium, qui tantas cum Nicephoro simultates gessit, in superius positus ornari potius quam carpi: unde inferre possis, historiam illam non nisi Nicephoro obtruncato in lucem produsse, imperante fortasse Tzimisce, aut Basilio II.

Ibid. lin. 14. ἐπὶ τὸ ἀνάκτορον τοῦτόν ἐκαλεῖτο] Harum insidiarum ab Iosepho mense Aprili a. 963. Nicephoro structarum neque Cedren. II. 646. A. meminit, neque Zonaras: ambo contra scribunt Nicephorum, ostenso cilicino ipsius indusio, Iosepho persuasisse, solitariam se vitam recessumque a saeculo meditari (ubi apud Zonaram II. 198. B. consentientibus codd. pro **Κατακρυπτόμενον** l. **κατακρυπτόμενον**). Cuiusmodi famam profecto tunc percrebuisse firmatur ex historia horum temporum ms. in Biblioth. Regia, ubi illa: Ὁ Φωκᾶς τὴν προφοιβασιν (sic, voce in Lexica nondum recepta: alia forma προφοιβασμα nota est) ἔλαβε παρὰ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ὄντος εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅτι μέλλει εἰς τέλος ὀλέσθαι τὰ πλήθη τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ἐκδιῶξαι αὐτούς ἀπὸ τῶν ὄρειων τῆς Ῥωμαϊδος γῆς. Ἀπελθὼν δὲ ἐν τῇ Κρήτῃ ὁ Φωκᾶς καὶ σκυλεύσας τοὺς Ἀραβας, ἐπεμψε τῷ ἁγίῳ ἱκανὰς λίτρας χρυσοῦ ἐκ τῶν λαφύρων, ἵνα οἰκοδομήσῃ μοναστήριον. Λόγον γὰρ ἄρῆσκτον ὅμοῦ, ὅτι ὅπου ἂν οικοδομήσῃ ὁ Ἀθανάσιος, ἐκείσε ἵνα καρῆ καὶ ὁ Φωκᾶς, καὶ συναποθάνῃ μετ' αὐτοῦ. Ὡς δὲ γέγονε βασιλεὺς μετὰ τὸν θάνατον Ῥωμανοῦ, πάνυ ἐμέμψατο αὐτὸν ὁ ἅγιος καὶ ἀργίσθη, ὅτι ἐπροτιμήσατο τὴν βασιλείαν παρὰ τὴν μοναχικὴν πολιτείαν. Habes hic tempus, quo

monasterium S. Laurae in Atho a S. Athanasio aedificatum sit, nempe paulo ante annum 963, quo Nicephorus imperium tenuit. De hoc S. Athanasio Harlesius Bibliotheca Graeca X. 201. B. et praecipue J. Pinius Sylloge historica de S. Athanasio confessore in monte Atho, in Actis SS. Iulii II. 246. C. S. Athanasii vita Graece inedita extat in Cod. Coisl. 223. D

Pag. 33. lin. 5. ταῖς τοῦ κρείττονος εὐδωσίαις] *Εὐδωσίαις* non est in Lexicis: de sensu dubitatio esse nulla potest. Utitur praeter Leonem Theodoretus Comment. in Psalmos I. 11. D. οὐκ ἀπολειμμένως εὐδωσίαις αὐτῆ, ἀλλ' ἀσεβῶν. Vertit Corderius: non est haec absolute prosperatio, sed impiorum. Item Anonymus in Formulario ad calc. Codini De officiis 412. A. et F.

Ibid. lin. 6. οὐκ ἐνάρκησε σκαιωρήσασθαι θάνατον] Phrasis οὐ ναρκᾶν pro non dubitare, non vereri, frequens apud Leonem: vid. 49. B. 54. A. 70. D.

Pag. 34. lin. 15. ὄρκους φρικωδεστάτοις] Constantinus Manasses Breviario Histor. 115. D:

Ὅρκους γε φρικτοῖς αἰδεσθεῖς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης.
Pro quo versu Codd. nostri melius:

Ὅρκους φρικτοῖς καταδεθεῖς ὑπὸ τῆς βασιλίδος.

IN LIBRUM III.

Primum caput huius libri a Combefisio versum apud Pagium P. 206 IV. 6 passim a me retractatum est.

Pag. 35. lin. 1. Ἦδη δὲ τοῦ ἤρος μεσοῦντος] Tempus quo Nicephorus ab urbe profectus est, accuratius indicat Anonymus in historia ms. cuius fragmenta superius 199. D. 201. A. 203. C. 204. D. notis inserui. Is sic de expeditione Nicephori a. 963. suscepta:*) Μετὰ δὲ τὴν ἀγίαν ἀνάστασιν τῆς ἑκτης ἰνδικτιῶνος καὶ τὴν τῶν ἀπρακτῶν ἡμερῶν διάβασιν ὁ Μάγιστρος Νικηφόρος πρὸς τὴν ἀνατολήν ἀπεστάλη πρὸς ἄμυναν τοῦ ἀθέου Χαμβδᾶ, ὅπως μὴ ἐξελάσῃ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν γῆν, ἀναμαθῶν τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ῥωμανοῦ. Ἀπήτησαν δὲ καὶ ἀσφάλειαν ἔγγραφον τὸν Β Μάγιστρον Νικηφόρον, τοῦ μηδέποτε μελετῆσαι αὐτὸν ἐπανάστασιν κατὰ τῶν βασιλέων· ὃ δὴ καὶ πεποιήκεν. Ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσήφ τῇ ἐντρεχειᾷ καὶ συνέσει αὐτοῦ διώκει τὰ τοῦ κοινοῦ· συνῆδρον δὲ αὐτῷ Μιχαὴλ Μάγιστρος ὁ Ῥέκτωρ καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου, καὶ Συμεὼν Πατρικίος καὶ Πρωτασηκρήτης. Indictione sexta post sanctam resurrectionem diesque feriatos exactos Nicephorus Magister in orientem missus est ad repellendum imperium Chambdanum, ne in fines Romanos excurreret, audita morte Romani Imperat. Exegerant autem a Nicephoro Magistro

*) Ex Cod. Vatic. No. 163, fol. 61 recto.

cautionem scriptam, ne unquam seditionem adversus Imperatores moliretur: quam fidem ille dedit. Interim Iosephus cubicularius, qua erat solertia et intellectu, rempublicam administrabat: cui assidebant Michaël Rector Magister et logotheta cursus publici, cum Simeone Patricio et primo a secretis. Patet inde, Nicephorum ab urbe movisse ineunte Maio: mense Iunio eiusdem anni 963. Iosephus Bringas epistolam de Nicephoro occidendo scripsit ad Tzimiscem reliquosque duces, qui Nicephorum C Imperatorem renunciaverunt a. d. VI. Kal. Iul. De eadem profectione Nicephori adversus Saracenos Constantinus Manasses Breviar. Hist. 115. C.

Ibid. lin. 7. ὑπιογαῖς] Vocabulum Leo arripuit ex Odyssea V. 404. Ibi nonnulli legebant:

Οὐ γὰρ ἔσαν λιμένες νηῶν ὄχοι, οὐδ' ὑπιογαί·
ubi nunc edd. ἐπιωγαί. De sensu vocis vide Albert. ad Hesych. II. 1466.

Pag. 36. *lin.* 4. καὶ ἐπερβόωννε ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις] Ut uno exemplo appareat quam pueriliter Leo Agathiam sit imitatus, ponam hic utriusque verba: Agath. 35. A: Ἐξασκεῖν γε ἐπιπλεῖον αὐτοὺς ἐκέλευε τὰ πολέμια, καὶ ἐπερβόωννε τὸν θυμὸν D ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις, τροχάζειν τε ἀναγκάζων, καὶ ὑπὲρ τῶν ἵππων ἐν κόσμῳ ἀναπάλλεσθαι· ἔς τε πυρβόλην τινα ἐνόπλιον περιδινεῖσθαι, καὶ θαμῆ τῇ σάλπιγγι καταβομβεῖσθαι τὸ ἐνούλιον ἐπηχούση κ. τ. λ. Leo 22. A: Τοὺς ἀμφ' ἑαυτὸν ἐξήσκει τὰ πολέμια, καὶ τὸν θυμὸν ἔσθηγε, καὶ ἐπερβόωννε ταῖς καθ' ἡμέραν μελέταις, καὶ τὴν ἐνόπλιον ἐξεπαίδευε περιδίνησιν, θαμὰ ταῖς σάλπιγγιν ἐγκελευόμενος ἐπηχεῖν — ἐφ' ἵππων τε ὑπεράλλεσθαι κ. τ. λ.

Ibid. lin. 17. κατέχων ὡς ἐν δικτύῳ αἱμάτων ἄνδρα] Αἱμάτων ἄνδρες alibi quoque 25. B. 65. C. Leonis totum locum Scylitzes in Chronico ms. et ex isto Cedren. Comp. Hist. II. 646. D. in usus suos converterunt. Quaedam imitationis vestigia habes vel apud Glycam 305. B.

Ibid. lin. 21. τίνα τὸν τρόπον] Mediam ex his vocibus omittere debuisset Leo, nisi fortasse scripsit, τίνα τῶν τρόπων, quod tamen non multo usitatius. Vocabulum τρόπος saepe confundi cum τόπος, alii iam ostenderunt exemplis variis: quibus adde locum Theonis in Progymnasm. 85. A. τὴν μέντοι τάξιν τῶν ἐπιχειρημάτων ποιησόμεθα, καθὰ καὶ τῶν τρόπων ἐπιθήμεθα. Le-
P. 207 gendum τόπων, ut est infra apud eundem 86. A. ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐπιχειρεῖν· item 117. B. ἐπιχειρεῖν δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἐνδέχεται τόπων. Contra 112. B. ὁ τόπος τῶν λόγων διττός, emenda, ὁ τρόπος. Similitudo utriusque vocis proverbiiis sententiisque pluribus locum dedit: οὐς συνάπτει τρόπος, καὶ τόπος συνίστησιν· καὶ οὐς ὁ τρόπος διδάσσει, καὶ τόπος ἅπας ἀφίσταται· Anonymus Vita S. Nicolai Studitae 904. B. Formula item, τρόπον τινα, omis-

so κατά, nihil sane est unitatius: quam tamen parum apte reddidit interpres Epistolae synodal. Agapeti Conc. Const. sub Mena II. 1225. D. καὶ τρόπον τινὰ τεθαυμάσαμεν, et modum quendam admirati sumus. Emenda, et quodammodo adm. s. Labbeana editio habet, supra modum. In Conc. autem Oec. sexto III. 1185. E. εἶπέ μοι, καὶ ἂν τοῦτο εἴποι, pronomen τις perperam-omissum, scribendumque est, καὶ τις ἂν τοῦτο εἴπ., et quis hoc dixerit, ex S. Ioann. Chrysost. Orat. in illud, Pater si possibile est, V. 217. B. unde haec verba et proxime sequentia sunt desumpta.

Pag. 37. lin. 1. Τὸν Μαριανὸν οὖν] Μαριανὸς ὁ Ἀπαμβας vocatur a Constant. Porphyrogen. Caerim. Byz. I. 252. C. ad quem vide Reiskium II. 143. D.

Ibid. lin. 12. Τζιμισκῆν] Secutus sum scripturam vulgarem: sed id Armeniacum nomen habet Cod. hic per iota Τζιμισκί in sequentibus plerumque est Τζιμισκῆς, ut 23. B. 30. B. (commemoro pagg. edit. quibus loca Codicis respondent) 36. C. 51. C. Τζημισκῆς 56. B. Reliquos scribendi modos, velut Τζιμισκῆς Constant. Manass. 115. D. (Codd. ibi et etiam Τζημισκῆς) 118. C. 119. C. 120. A. B. Τζιμισκῆς Cedrenus II. 646. D. Glycas 305. B. 308. A. B. Τζιμισκῆς Anna Comnen. 451. B. Τζουμίσκη in typico ms. Matthaei Not. Codd. Gr. Mosq. 245. A. longius persequi ve-reor ne putidum sit.

Ibid. lin. 19. περαιωθήσεται] Adhibet hic figuratim, pro περρανθήσεται infra sensu proprio περαιωθεῖς, transgressus fluvium mareve, 11. A. 17. C. 72. B. 107. D. 108. A. περαιωθέντα 75. D. 76. C. 99. A. B. Interdum, ut solet passiva et media confundere, usurpat medium περαιωσάμενος, 10. B. 40. C. — Agathias, unde Leo colores duxit, semper utitur passivo: τὸν Πάδον ἐπεραιοῦντο 38. A. περαιωθεῖς τὰ ρεῖθρα 140. C. τὸν Ἰστρον περαιωθέντες 9. A. περαιωθεῖσιν 171. B. διαπεραιωθέντες, transgressi, 45. C. 154. D.

Ibid. lin. 20. ἀδιάσειστον] Hanc vocem praeterquam illo loco nusquam me legere memini.

Pag. 38. lin. 12. τὸν ὑπέρμαχον καὶ ἀλαζόνα Φωκᾶν] Ὑπέρμαχος hic invidiose. Vulgo bono sensu propugnator, defensor, praesertim apud Philonem, qui modo coniungit cum δορυφόρος, De confusione linguar. 257. B. modo cum προαγωνιστής, De mundi opificio 28. A. De Abrahamo 299. B. De specialibus leg. 615. E. In Flacc. 765. E. Semel iungitur cum voce in Lexicis omissa fortasseque corrupta προδιαγωνιστής, De specialibus legg. 608. E. Neque aliter S. Ioann. Chrysost. Oratione xxxvi. in Genesin, I. 295. 4. ἐγὼ σου ὑπερασπίζω, τοῦτ' ἔστιν, ἐγὼ ὑπεραγωνίζομαι, ἐγὼ ὑπέρμαχος γίνομαι et Orat. xxxix. in eandem I. 318. 17. ὑπέρμαχος σοι γινόμενος, καὶ τῶν ἐπιβουλευόντων ἀνώταρον [f. σὲ] παποικώς. Item S. Gregorius Thaumaturgus Oratione panegy. D

ad Origenem 70. B. *ὑπέρμαχον ἔχων αὐτόν τὸν ἡπατημένον*· et Petrus Sicularum Historia Manichaeorum 70. A. Potius tamen credam, Leonem voce perverse esse usum, quam corruptam esse et *ὑπέρμαχον* scribendum. *Ἵπερμαχέω* autem viri docti recte mirantur construi cum accusativo a Luciano Revivisc. I. 593. 42 *τοῦτο ὑπερμάχει*· neque mihi ullum eius constructionis exemplum se obtulit: nam in illo S. Basilii magni Epist. ccxlii. II. 1017. C. *τὴν κώμην τὴν ὑποδεξαμένην τὴν ἀρπαγείσαν καὶ φυλάξασαν ἥτοι ὑπερμαχήσασαν*· extremum verbum sine ullo omnino regimine videtur esse. Cum dativo passim construitur cum a tragicis, tum apud Patres. S. Basilius De vera virginitate. I. 608. C. *ὑπερμαχοῦν αὐτῷ*. S. Gregorius Nyssenus In Canticum Cantic. I. 588. B. *τοὺς ὑπερμαχοῦντας ἡμῖν*. Apud eundem S. Gregorium est octies sequenti genitivo, De vita Mosis I. 172. A. et 216. D. Contra Eunomium II. 142. C. De sancta Trinitate 439. C. In laudem fratris Basilii 916. B. Oratione funebr. de Placilla 981. B. Contra Eunom. III. 126. C. et 158. C. ut adeo suspicari possis, loco illo superiore dativum errore librarioli irrepsisse. Cum genitivo copulatur in loco corrupto Concilii Nicaeni I. 424. A. *τῇ τε πρὸς ἡμᾶς δι' ὑποκρίσεως τὸν ἄνδρα τοῦ δοκεῖν εἶναι, καὶ τῆς τῶν ἐναντίων συμφορᾶς γενναίως ὑπερμαχοῦντες*. Ubi Harduinus quidem scribi vult, *πῇ τε πρὸς ἡμᾶς ἐν ὑπερμάχοντα*. Sed quod sequitur, *καὶ τῆς τῶν ἐναντίων*, satis ostendit legendum esse *τῆς τε πρὸς ἡμᾶς*. Praeterea miror, Harduin. scripsisse *ὑπερμάχοντα*, quae vox est nihili, pro *ὑπερμαχοῦντα*, neque *συμφορᾶς* mutasse in *συμφορίας*, nec *τοῦ δοκεῖν* in *τῷ δοκεῖν*. Sensus est: *quoniam vir ille per simulationem videbatur nostrae sententiae esse, et tamen pro adversariorum partibus fortiter propugnabat.*

Pag. 39. lin. 2. *ὄσον τὸ ἐπ' ἐκείνω*] In Codice scriptum est, *ὄσον τῷ*, perperam: vide quae observavit vir acutissimus Augustus Matthiae Grammat. Graec. 282. B. Nam apud S. Epiphanium Ancorato II. 14. C. legitur quidem similiter *ὄσον τῷ ἐπ' ἀνθρώπῳ*, sed ibi quoque τὸ corrigendum est, sicut iam apud eundem impressum cum alibi extat tum libro Adversus haeres. I. B609. A. *ὄσον τὸ κατ' αὐτόν*. Inverso ordine Iosephus Antiquit. Iudaic. 655. C. *τὸ ὄσον ἐπ' αὐτοῖς*· Clemens Alexandrinus Admonitione ad gent. 37. C. *τὸ ὄσον ἐφ' ὑμῖν*· et Paedagog. 248. C. *τὸ ὄσον ἐπ' αὐταῖς*. Idque adiectivum *ὄσος* cum perelegantes in omni genere significationes habeat, miram non est, in eo exponendo multos eosque doctos interpretes esse lapsos. Velut in phrasi *ὄσον ἦκεν εἰς ἐμὲ*, *quod ad me attinet*: quam, apud posteriores certe scriptores, multo magis in usu esse video, quam alteram *ὄσον ἦκεν ἐπ' ἐμὲ*, de qua Vigerus Hermanni 128. A. S. Epiphanius Adversus haeres. I. 1083. B. *ὄσον μὲν γὰρ ἦκεν εἰς τὸν Κύριον, quod ad Dominum spectat*. Synesius Epistola cxxi. 388. A. *ἀλλ' ἐγὼ, τὸ γε εἰς ἐμὲ ἦκον, ἄπαν κοινῷ*. Isidorus Pe-

*Iusiotia Epist. LXXIV. 206. τό γε ἦμον εἰς αὐτούς. S. Ioann. Chryso-
sost. Homil. XXXII. in Epistolam priorem ad Corinth. III. 448. 38.
πὶ δὲ ἐστὶ, τὸ ἐκ μέρους; τό γε εἰς ὑμᾶς ἦμον. Idem Homilia III.
in Acta App. 628. 17. ἐφ' ἑτέροισι βιάζεται μεταθεῖναι τὸ ἔγκλη-
μα, ὅσον εἰς αὐτὸν ἦκε. Quod Erasmus male vertit in editione
Frontonis Ducaei III. 29. C. in alios detorquet crimen, per quos
ad hoc devenit: id tamen Montefalconius emendavit edit. noviss.
IX. 24. Concilio autem Oecumenico sexto III. 1220. A. ὅσον ἦκεν
εἰς τὴν σάρκα, interpretes legisse videtur, εἶπεν: nam vertit ab-
sone, quantum dicit ad carnem. Porro eandem fere vim quam
ὅσον ἦκεν εἰς, habet ὅσον ἐστὶ. Quod non vidit Billius in S.
Gregorio Nazianzen. Orat. in Christi nativitat. I. 624. θεὸν ὁρῶν,
ὅσον ἐστὶ: vertens, Deum, quantum est, conspiciens: corrige,
quantum fieri potest, quantum licet, ὅσον ἐφικτὸν τοῖς δεσμοῖς
τῆς σαρκός, ut ipse explicat continuo post.*

Pag. 40. lin. 13. τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων ἐφαπλουμένων τῇ γῆ]
Affirmare non ausim auctorem scripsisse ἐφαπλουμένων: scribere
debuisset dubium non est. Dicitur enim proprie ἐφαπλοῦσθαι de
radiis lucis. Eusebius Praepar. Evangel. 69. D. ἡλίου, τὰς τοῦ
οὐρανοῦ φωτὸς ἐφαπλώσας ἀκτῖνας. S. Iustinus Martyr. Expositione
fidei de recta confess. 389. C. τὸν ἡλίον ὡς μᾶλλον εἰς αὐτὸν τῶν
λοιπῶν ἐφαπλούμενον. S. Basilius Commentar. in caput IX.
Esaiæ I. 1032. A. τὸ φῶς διέκοψε μὲν τὴν ἀχλὺν, ἐφήπλωσε δὲ
αὐτοῖς τῆς ἀληθείας τὸ φέγγος. Scripturam tamen Codicis im-
mutare nolui, verbum minus proprium ab ipso auctore manasse
ratum. Est quoque προσφαπλώσαι eodem sensu 58. C.

Ibid. lin. 14. Ἰούλιος εἶπεν ἀρχὴν] Nempe anni 963: Ro-
manus imperator vita functus erat die 15. Martii eiusdem an-
ni: vide supra 204. C.

Ibid. lin. 20. βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἐφήμιζον] Quemadmo-
dum Nicephorus a ducibus renunciatus sit Imperator, refert Ano-
nymus, ex cuius historia ms. iam supra 206. A. quaedam ascripsi:*)
Τοῦ δὲ Μαγίστρου καὶ Δομestικοῦ Νικηφόρου ἐν Καισαρείᾳ κατα-
λαβόντος καὶ τὸν στρατὸν ἀδουνομιάζοντος, πρὸς τὸ χωρῆσαι κατὰ
τοῦ ἀλαζόνος Χαμβδᾶ, ὁ Πατριτικὸς Ἰωάννης ὁ λεγόμενος Τξιμι-
σχῆς, καὶ ὁ Πατριτικὸς Ῥωμανὸς ὁ τοῦ Κουρκούα, καὶ ὁ Πατριτικὸς
Νικηφόρος ὁ Ἐξακτιονίτης καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ σὺν τοῖς ταγμα-
τικοῖς ἀρχουσι βουλευόνται, ἵνα τὸν Μαγίστρον βασιλέα ἀναγο-
ρεύσωσι. Καὶ δὴ πρὸς τὸ σηνοπήγιον αὐτοῦ ἀφικόμενοι ἐπὶ τὸ
αὐτὸ *Nicephorus Magister et Domesticus cum Caesa-*
ream venisset, recenseretque exercitum ad pergendum contra ar-
rogantem Chambdanum, Patricius Ioannes qui dicitur Tsimi-
sches, Romanus Curcuæ F. Patricius, Patricius Nicephorus
Hexacionites caeterique duces cum praefectis legionariis ratio-

P. 209

*) Ex Cod. Vatic. No. 163, fol. 61 recto.

nem ineunt, quemadmodum Magistrum Imperatorem renunciaverunt. Itaque ad tabernaculum eius in unum congressi. His imperfecte desinit historia Anonymi in Cod. Vaticano, quem ex alio male habito descriptum esse lacunae spatiaque passim a librario relicta (verbis nempe in prototypo exesis aut deletis) demonstrant.

Pag. 41. lin. 1. Πλεύσης τὸ μειράκιον ἀνομάζετο] In versione Cedreni a Xylandro facta vocatur Pelusa II. 649. A. perperam. Nam in scriptione Πλεύσης consentiunt Leo, Cedrenus in Graeco, Scylitza Historia ms., Zonaras II. 199. D. Glycas 305. D. et Cangius Famil. Byzant. 150. C.

B *Pag. 42. lin. 21. διαμιλλώμενα*] Proposui *διαμιλλόμενα* nisi dicas neutrum positum pro masculino: vid. Vigerum De idiotism. 43. C. ibique notas.

Pag. 43. lin. 1. καθ' ἣν ἄκρατα πανταχόθεν εἰσρεῖ] *Exempla* adiectivi ἄκρατος, eo sensu quo hic occurrit, collegit Gatakerus Miscellan. posthum. I. 450. E.

Pag. 44. lin. 6. τὴν παντοδαπὴν ἀρετὴν ἀπαράμιλλος.] Vulgatiores forma est ἀπαραιμίλλητος. Iosephus Antiquit. Judaic. 271. G. S. Iustinus Martyr Cohortatione ad Graecos 40. B. Eustathius ad Odysseae P. 627. 23. Vocem rarissimam ἀπαράμιλλος neque Lexica habent, neque extra Leonem scriptor, ut nunc quidem leguntur, quantum memini, ullus. Vestigia agnoscere mihi videor apud Theophylactum Bulgariae archiepiscopum Epist. xv. 818. C. ὑπερίτω τῷ Ψελλῷ, καὶ παραμίλλω τὴν γλώτταν. et Epistola lxx. 922. C. εἰσφέροντες τῇ παραμίλλω σου ἀγαθότητι. Utrobique non dubito quin scribendum sit ἀπαραιμίλλω.

C *Pag. 45. lin. 13. τὴν καρδίαν βληθεῖς*] Adeo ut minis exasperaret plebem, auctore Zonara II. 199. B. ὁ δὲ ἀπειλαῖς μᾶλλον αὐτὸ ἐξετράχυνεν. Sic enim in optimo Cod. Reg. 1715: in cuso secus est.

Pag. 46. lin. 1. ἐν τοῖς Ἡρώοις] De hoc palatio suburbano in Constantinopoli Christian. 175. C. Ducangius, cuius orthographiam in nomine Latine ac Graece scribendo sum secutus.

Ibid. lin. 18. Ἐκ τούτου παύθησαν ὁ Βασίλειος] Is motus Constantinopoli accidit a. d. V. Id. August. ut ait Cedren. II. 648. A. ἐννάτην ἄγουσα [l. ex Codd. ἄγοντος, sensu item postulante] τοῦ Αὐγούστου μηνός. Paulo post B. ἀπὸ πρώτης ὥρας τῆς δευτέρας ἡμέρας. male Xylander, a prima insequentis diei hora. Est, a prima hora diei Lunae. Constantin. Porphyrog. Caerimon. aulae Byz. I. 253. C. Ἡ δευτέρα enim apud Graecos Christianos est secundus septimanae dies. Sic Leo 94. B. ἕκτη δὲ ἦν τῆς ἐβδομάδος ἡμέρα, h. e. dies Veneris. Denique apud Cedrenum B. lin. 9. ubi nunc κατεστράφησαν, malim κατεσκάφησαν, quod certe habet Scylitzes ms.

Pag. 47. lin. 6. καὶ ἐρεπίωσιν] Fortasse scr. ἐρεπίωσιν.

Nam Phavorinus 742. 27. Ἐρείπωσις, ἢ πτώσις· et ἑρείπιω, verbum in Lexicis praetermissum, legitur cum apud Eusebium Demonstrat. Evangel. 64. B. τὸ ἱερὸν τὸ εὐπρεπὲς τῆς μητροπόλεως αὐτῶν ἑρείπιώται· tum apud S. Gregorium Nyssenum Vita S. Gregorii Thaumaturgi II. 986. C. Tametsi alia forma absque *ι*, ἑρείπῳ, aequè inveniatur, idque, quod mirere, apud eundem S. Gregorium Nyssenum: ἑρείπωθῆναι Homilia vi. in Ecclesiasten I. 434. D. ἑρείπωθῆν In Psalmos I. 311. D. Composita quoque absque *ι*: κατσειπῳ *σ*. κατσειπῳ Leo Diacon. 15. D. 16. C. D. 20. A. 42. A. 45. A. 109. A. bis. Suidas 275. B. Zonaras II. 225. C. Heliodorus 417. C. Palladius De Bragmanibus 30. C. Nam in Palladii verbis τὰ πεποιημένα καὶ κατεβόηκαμένα [sic] vix dubito quin κατσειπωμένα scribendum sit, potius quam κατεβόημένα. Quinetiam συνερείπῳθη, forma Lexicographis ignota, aequè *σ* caret apud S. Gregorium Nyssenum De hominis opificio I. 109. D. Ἐρείπιος adiectivum, item in Lexica nondum receptum, videtur esse apud Philonem de Cherubim 125. A. διὰ τί οὐν οὐκίας, ὡς P. 210 μὴ γένοιτο ἑρείπιος, οὐκ ἐπιμελησόμεθα;

Ibid. lin. 15. ἐκέτην ἐλεεινὸν] Inde Zonaras quae habet II. 199. C. retentis aliquot scriptoris nostri locutionibus et verbis.

Ibid. lin. 22. Initio cap. VIII. quaedam sumsi ex fragmentis versionis Combesisianae, Pagi IV. 6.

Pag. 48. lin. 5. Ἐγκαιδεπάτην ὁ Αὐγουστος ἤλαυνε μὴν] Nempe anni 963. De ingressu Nicephori Constantinopolim deque inauguratione eius luculentum fragmentum in Constantini Porphyrogen. Caerimon. aulae Byzantin. I. 251. B. quocum confer Reisk. Commentar. II. 141. A.

Ibid. lin. 8. πρὸς τοῦ . . . Πολυεύκτου τῷ βασιλικῷ διαδήματι στέφεται] In Cedren. Compend. Hist. II. 648. D. Πολύενκτον παρεσκευασαν τὸν Πατριάρχην, καὶ τῷ βασιλικῷ αὐτὸν ταινιωῶσαι διαδήματι, tolle verba καὶ τῷ, et verte, Patriarcham apparaverunt, hoc est, permoverunt, ut . . . Neque aliter Scylitza Historia ms. Verba interpolata Xylandro quoque fraudi fuerunt in versione.

Ibid. lin. 10. Τὴν δὲ ἰδέαν] Haec usque ad verba γεγενῆ-
μένων ἀνδρῶν, *Pag.* 48. lin. 20, Ducangius Graece dedit Notis historicis in Zonar. II. 107. A.

Ibid. lin. 19. ἐπιφράσασθαι] Ducangio negotium exhibuit in Codice siglum verbi, cuius partem duntaxat dedit punctis terminatam, ἐπιφράσας . . .

Pag. 49. lin. 2. At Nicephorus] Sequentia usque ad *Pag.* 51. lin. 20. rursus fere omnia ex Combesisio, Pagi IV. 6.

Ibid. lin. 6. τὸ ἐπίκλην] Vocabulum est ex Agathia 124. D. Pro eo Leo passim adhibet τὴν ἐπίκλησιν *σ*. C. 56. B. 63. C. 66. D. 69. A. 83. C. 95. D. 107. D. τὴν ἐπωνυμίαν 71. D. τὸ ἐπ. 36. C. τὸ ἐπώνυμον 48. C. 50. A. 51. A. C. 69. C. 77. D.

καπανημίαν 89. C. (quod vocabulum non est in Lexicis): τὸ πρῶτον 56. B.

Pag. 50. lin. 1. Ἐπιθυμῶντο] Apud Cedren. II. 649. B. διεδέχτο δὲ καὶ λόγος ἀπανταχοῦ· versor ut recte. Scylitza ma. (in Codd. certe quos vidi): καὶ λόγος δὲ ἐποῖτα [f. διαφοῖτα] ἀπ. non διεδέχτο [sic], quod affertur in ora editionis Cedrenianae. Paulo inferius apud Cedren. 649. D. lin. 9. pro ἐνορκοῦντα Codd. ἐπιορκοῦντα.

C Ibid. lin. 12. κατεδυσώπησε τὸν ἀρχιερέα] Praesertim Styliano iurante, nullum ex Theophanonis liberis a Nicephoro de baptismo esse susceptum, ut referunt Cedrenus et Glycas. Apud quem 306. B. post τὸν Στυλιανὸν Codd. addunt, ἐπὶ τοῦ βασιλέως ὀμνῶντα.

Ibid. lin. 18. Αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν διαχειμάζων] Victoriā Ioann. Tzimisceae a Cedreno II. 654. B. celebratam in anni 963. autumnō, hanc hiemem praecedenti, accidisse credendum est. Quo in loco Cedreni post verba, εἰς τινα λόφον δύσβατον καὶ ἀπόκρημνον [l. ἀπόκρημν.], πεζοὶ τοὺς Ἰπποῦς [f. τοῦ Ἰπποῦ] ἀποβάντες, καὶ τῇ τοῦ τόπου θαρδύσαντες, insere ex auctoritate Codd. vocem εὐκαιρία, quam vulgata habet in margine, quaeque omnino abesse nequit.

Pag. 51. lin. 6. Initium capituli X. Combesius vertit, Page IV. 8.

Ibid. ead. lin. Ἐπεὶ δὲ τὴν τοῦ χειμῶνος κατήφειαν ἐαρινὰ τροπαία] Nempe solstitium aestivum anni 964, a quo non multum dissentit Cedrenus II. 654. B. scribens, mense Iulio Nicephorum hanc expeditionem suscepisse. Apud Abulpharajium Historia dynastiar. p. 313. ea omnia ad a. Hegirae 351, hoc est Christi 962, D referuntur: perperam, opinor: errore vel auctoris vel libreriorum.

Ibid. lin. 13. κυκλόθεν διεληφῶς] Διαλαμβάνω, vel certe perfectum διελληφα, apud Leonem valet cixi: sic supra 13. A. et fortasse infra 36. D. Quin hac ipsa pagina lin. 18. passive, κυκλόθεν διελληπτο. Eodem sensu διεξῶσεν 37. A.

Ibid. lin. 21. πολυχέμων τις, ψυχρός τε καὶ διειδής περιβάων] Neque πολυχέμων est in Lexicis, neque περιβάων. Illud invenitur apud S. Basilium Epist. clix. II. 946. ὃ πηγῆς πολυχέμονος (quo eodem sensu S. Iustinus Martyr Dialogo cum Tryphon. 329. C. πολυῦδρον καὶ ἰσχυρᾶς πηγῆς): pro hoc usitatius περιπέων, quod habent Lexica.

Pag. 52. lin. 21. Οἱ δὲ ἀνώρουτὸν τε] Vide supra 15. B. narrationem de expugnatione Candiae: item Agathiam 21. A. et 78. A.

Pag. 53. lin. 3. τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος τὴν περιγείον ὑπαναξούσης] Etymologiam secutus verti circumjectum agrum, τὴν περιγείον, 36. A. quanquam apud scriptores Christianos Hellenistasque πε-

περγίος saepe alia significatione vertendum sit, *super terram versans*, praesertim figurate sensuque theologico. Eusebius Demonstrat. P. 211 Evangel. 260. C. οὐδὲ τὰ περγίεια καὶ ἀπατηλὰ πνεύματα, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεός. 272. C. δαίμονες ἄν εἴεν χθόνιοι καὶ περγίιοι. Opponitur sic rebus caelestibus ac divinis Praeparat. Evangel. 181. A. 704. C. alibique, locutionibus variis, quarum annotabo aliquot: οἱ περγίιοι ἄγγελοι, *angeli qui versantur in terris*, S. Gregorius Nyssenus In Christi ascension. II. 875. A. ὁ περγίιος βίος S. Gregorius Nyssen. De oratione Dominica I. 729. C. 743. C. ἡ περγίιος διοίκησις, *administratio terrae*, S. Clemens Alexandrinus Stromatib. 685. B. ἡ τῶν περγίλων ἡγεμονία Philo De mundi opificio 24. G. ἡ περγίιος λήξις, *sors terrena*, Synesius De provident. 89. C. ἡ τῶν περγίλων οἰκονομία S. Clemens Alexandrinus Stromatib. 701. A. τὰ περγίεια πράγματα S. Gregorius Nyssenus Contra Eunomium II. 388. B. τὰ περγί. σώματα S. Basilus In divites avaros I. 414. B. ἡ περγίιος τετρακτὺς τῶν ἀρετῶν Synesius Epistola cxi. ad Herculianum 455. B. ἡ περγίιος φύσις Philo De B confusion. linguar. 259. E. τὰ περγίεια absolute, *res terrestres*, Philo De sacrificiis Abelis et Caïni 102. D. De somniis 455. D. De vita Mosis 518. D. Libro II. de Somniis 886. F. S. Gregorius Nyssenus In Psalmos I. 353. D. In Canticum Cantic. 502. B. De oratione Dominica 729. B. Inde *περγίιος* cum substantivo loci valet fere idem quod *terra*. Georgius Alexandrinus Vita S. Chrysostomi VIII. 260. 38. ὡς ἄπας ὁ περγίιος ἐπίσταται χῶρος, *ut scit orbis terrarum*. Item ὁ περγίιος χῶρος Philo Quod deterius potiori insidiari sol. 132. G. De confusione linguar. 259. F. S. Gregorius Nyssenus De beatitudinib. I. 831. A. Contra Eunomium II. 360. A. ὁ περγίιος κόσμος, *mundus terrenus, hoc est terra*, Euseb. Demonstr. Evangel. 422. C. Palladius De vita S. Ioannis Chrysostomi 110. C. ὁ περγίιος τόπος Eusebius Demonstrat. Evangel. 427. D. S. Gregor. Nyssen. Orat. catechet. II. 487. B. Aliisque locis apud Leonem nostrum dubium non est, quin ἡ περγίιος valeat *terra*, ut 99. A. Interdum tamen significationem ex etymologia ductam magis retinet. Sic Philo De monarchia 627. τὰς μετὰ σελήνην ἐν αἰθέρι περγίλους φύσεις, *naturas, quae post lunam in aëre circa terram sunt*. Agathias Hist. 145. D. ὁ περγίιος ἀήρ, *aër terrae proxime circumfusus*. Neque aliter ἡ περγίιος substantive in Procli Paraphr. in Ptolem. 3. C. δύναμις τις διαδίδεται, καὶ διαβαίνει εἰς πᾶσαν τὴν περγίιον. Unde emendandum Ptolemaei Quadripartitum 2. C. ubi nunc forma vitiosa, πᾶσαν τὴν περγίειαν [sic]. Sanio rem vocem Lexicisque ignotam habet Ptolemaeus Quadripart. 17. B. lunam antecellere. διὰ τὴν περγιόσητα, *quia terrae vicina est*.

Ibid. lin. 12. ζαργίαι πρὸς τῶν Ῥωμαίων λεηθθέντες] Pro αἰγμάλωτος plerumque Leo usurpat vel ζαργίας, ut 22. C. 24. D. 41. C. 75. A. 107. D. vel ἐζαργημένος 7. C. vel δορυάλωτος 13.

C. 14. B. 41. C. 46. B. C. *Αιγμάλωτος* legitur 18. A. 14. A. 16 A. 47. A.

Ibid. lin. 14. Imperator] Haec usque ad vb. *redirent* v. ex Combesisio, Pagi IV. 9.

D *Ibid. lin. 16. τοὺς παραλειφθέντας βαρβάρους]* Sic scripsi pro *παραληφθέντας*, quod nunc poenitet: nam sensu, quem vertens expressi, Leo dixisset *περιλειφθέντας*, ut 7. A. 10. A. 16. A. 82. D. 93. C. 97. C. 107. B. vel *καταλειφθέντας*, 7. C. 45. A. Voces *λειφθέντες* et *ληφθέντες* quam saepe permutentur, pluribus demonstraverunt viri eruditionis exquisitae Boissonadus ad Heroïca Philostrati 496. C. et Schaeferus ad Gregor. Corinth. 452. C.

Pag. 54. lin. 4. αὐτοῦ τε διεξιμαξέ] Tarsi obsidio, Mopsuestiaeque Adanae et Anazarbae expugnatio incidunt in annum 964. cuius gesta continentur capite X. et XI. huius libri.

Ibid. ead. lin. καὶ τὰ ἐς τὸν πόλεμον ἐξηρτύετο.] Ad verbum ex Agathia 87. A. et 90. A.

IN LIBRUM IV.

P. 212 *Pag. 55. lin. 5. ὥσπερ εἰ βέλος κωφόν]* Combesisius legit *κωφόν*: vertit IV. 12: *haud secus ac leve telum*. Sed est imitatio Homeri Iliad. A. 390.

Pag. 56. lin. 8. ἐπαγόμενος] Multum delectatur Leo hoc verbo, quando duces exercitum secum adducentes facit. Ita *ἐπάγεσθαι δύναμιν* 19. B. *ἔλην* 11. A. 96. D. *πανοπλίαν* 24. D. *στρατιὰν* 11. C. Confer Agathiam 79. A. 75. D. 92. C. 122. B.

Ibid. lin. 10. τὸ ναστὸν ὕψος] Formula solennis de muris Hierosolymitanis. Iosephus De bello Iud. 914. A. *τὸ ναστὸν ὕψος τῶν πύργων*: ibidem F. *ἐπὶ τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ ναστὸν αὐτοῦ ὕψος*: aut 767. G. *κατιδὼν γοῦν τό,τε ναστὸν αὐτῶν ὕψος*. Dicitur autem *ναστὸς* eleganter de structuris plenis, hoc est, in quibus nullae cavitates concamerationesque sint. Idem Iosephus De bello Iud. 914. G. *ὁ δὲ τρίτος πύργος . . μέγροι μὲν εἴκοσι πηγῶν ναστὸς ἦν*. Ibidemque 747. F. in portu Caesariensi *πύργων ναστὸν* fuisse scribit. De ianuis aureis S. Ioannes Chrysostomus De educandis liberis 36. C. *ὄλας δι' ὄλου ἀπὸ χρυσοῦ κατασκευάσθαι, καχίλας καὶ ναστάς*. Quod ideo moneo, quia in Timarione, inter Notitias Codd. mss. Bibliothecae Reg. tom. IX. part. H. a me edito, p. 196. lin. penult. in verbis *τῷ λαστῷ τῆς σφυρηλατήσεως* legendum est *ναστῷ*: quod annotare tuq; neglexi. Confer item Salmas. ad Solin. I. 768. A. — A *ναστὸς* vel potius a *νάσσω* derivatur vox *νάγμα*, stratum lapideum solidum, quo littora aut ripae adversus vim aquarum vestiuntur, *crepido*. Iosephus De bello Iud. 747. E. *τὸ πρό αὐτῶν πᾶν κύκλω νάγμα τοῖς ἀποβαίνουσι*

πλανῶς περιπατος. Hesychius II. 652. A. *Νάματα*· προβολαί. Sic enim ibi scribendum: editiones *Νάματα*, mendosae.

Ibid. lin. 13. *εὐπεριγράπτου πόλεως*] *Εὐπερίγραπτος*, non late patens, brevis, forma ommissa Lexicis (nam vulgo atque elegantius dicitur *εὐπερίγραφος*), habet complures auctoritates, earumque aliquot satis idoneas. S. Gregorius Nyssenus In Hexaëmer. I. 2. A. *ἃ γὰρ ἐκείνος εἶπεν ἐν ὀλίγοις τε καὶ εὐπεριγράπτοις τοῖς ῥήμασιν.* De vita sancti Gregorii Thaumaturgi II. 978. B. *λόγον σύμμετρόν τε καὶ εὐπερίγραπτον.* S. Basilius In cap. II. Esaias I. 879. Eustathius ad Odysseam 521. 43. Gregentius autem Tephrensis (quem caeteroquin elegantiae Graecae arbitrum non capiam) Disputatione cum Herbano Iudaeo 147. B. *ἐν εὐτελεῖ τόπῳ τινὶ εὐπερίγραπτοι ἔσονται*, usurpasse videtur pro, *facile describentur*, de numero, qui iniri facile potest. Apud Eustratium De operatione animarum post mortem, quem 415. A. verba S. Gregorii Nysseni supra allata, *λόγον σύμμετρόν τε καὶ εὐπερίγραπτον*, iterasse video, Leo Allatius vertit, *sermonem bene definitum*: haud scio quam bene.

Ibid. lin. 14. *τῶν ἐπηλύδων τε καὶ ἰθαγενῶν.*] Mireris epitheta opposita: Agathias 123. B. *ἠθαγενῆς* [sic] *καὶ ἐπιχώριον.* D

Ibid. lin. 15. *Ταῦτα δὴ ἀνελλίτων καὶ γνωματεύων*] Praeivit in hoc quoque Agathias 31. D.

Ibid. lin. 23. *Ἦρος δὲ εὐθύς διαλάμποντος*] Hoc est ver anni 965, ad quem pertinent praelium Tarsense, eiusque urbis diu obsessae deditio. Vid. Elmacin. Histor. Sarac. 224. C. Anno sequenti 966. secundum quosdam Edessa occupata est et Antiochia tentata. Cedren. II. 655. D. Leo 43. A. Bellum Bulgaricum ad annum 967. reiiciendum videtur (quanquam secus sentit Pagi ad Baron. IV. 13. B.): expeditio Sicula, a. 964. suscepta, sequenti anno 965. finem habuit.

Pag. 57. lin. 16. *ἐξ ἀπόπτου*] Inutilis est coniectura *ἀπροόπτου*· nam hic et 11. B. *ἐξ ἀπόπτου* recte vertitur *ex occulto*: quod alibi 36. B. 86. A. Leo ait *ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*. Etenim invenitur *ἀποπτος* significatu quadruplici, nondum illo satis, ni fallor, explicito. Quare haud ingratum diligentioris doctrinae amanti- bus videar facturum, si quae de voce ea notavi expromsero. Prima est significatio, quando *ἀπό* habet quasi vim negandi, ut *ἀποπτος* sit *visum effugiens* seu, vocabulo C. Celsi, *invisibilis*. Sophocles Oedipo tyr. 762. *τοῦδ' ἀποπτος ἄστεος*. Enarrator vet. P. 213
ἔξω τῆς θεας τοῦδε τοῦ ἄστεος. Idem Sophocles Aiac. 15. *κἄν ἀποπτος ἦς, εἰσι inconspicua eras*. *Ἀποπτος γὰρ ὁ ἀθεώρητος*, ait Suidas I. 290. C. Quapropter apud S. Iustinum Martyrem Apologia pro Christ. 51. C. *ἐπιστήμην τὴν ἀποπτον scientiam occultam* interpretere potius quam cum Ioanne Langio *scientiam consistentem*. Inde τὸ *ἀποπτον*, *locus occultus*. *) Diony-

*) Vide tamen notam eruditam V. summi Lobeckii ad Aiac. 15. ed. 222. B.

sus Halicarn. Antiq. Rom. I. 113. 6. ἐν ἀπόπτῳ τίθενται τὸν χάρακα. Hudsonus recte, in loco occulto castra posuerunt. U1 nesciam quare alibi I. 338. 15. οἱ δὲ τῶν Οὐολούσκων ἡγεμόνες ἐξ ἀπόπτου τοῖς Ῥωμαίοις παρεμβάλλοντες, verterit, in locum excelsum, unde Romanos conspiciere possent: praesertim cum ex serie narrationis pateat, Volscos, Romanis οὐ προσδεχομένους (lin. 31.), ἐξαπινάως supervenire potuisse. Georgius Pisides De vanitate vitae 89 sqq.:

Τίς οὖν σκοπήσας ἐξ ἀπόπτου καρδίας
Τὸ τοῦ βίου θέατρον αἰσχύνῃς γέμον,
Θρήνην γελῶντι μὴ σβέσοι τὸ παλγνιον;

B Quis, ait, spectans ex occulto cordis, ex corde intimo, etc. Fredericus Morellus minus apte, opinor: Quis corde spectans ex inaspectabili. Huic significationi cognata est altera, remotus a nobis, disiunctus: ut ideo ἐξ ἀπόπτου iam non ex occulto, sed ex longinquo vertendum sit. Sophocles Philoct. 467:

..... καιρὸς γὰρ καλεῖ
Πλοῦν μὴ ἔξ ἀπόπτου μᾶλλον ἢ γγύθεν σκοπεῖν.

Aeschines loco celebrato Axiochi 149. A. λαλεῖς, ὡς ἐξ ἀπόπτου θεώμενος· ἡμεῖς δ' ἴσμεν ἀκριβέστερον οἱ διὰ πείρας ἰόντες. Quirpe sic commodius verti arbitror quam e specula, ut vult Fischerus ad h. l. Apud Philonem quoque, qui quinquies Aeschinis imitatus locum est, De temulentia 202. A. De profug. 361. B. C De vita Moysis 516. F. Quod omnis probus liber sit 670. F. (οὐ μόνον οὐ· ἐπιβῆναι τῆς χώρας, ἀλλ' οὐδ' ἐξ ἀπόπτου τὸ πατρῶν ἔδαφος θεάσασθαι δυναμένους.) De vita contemplat. 691. E. dubium non est quin sit e longinquo. Penultimum ex allatis Philonis locis expressisse videtur Aristo Pellaeus apud Euseb. Histor. Eccles. 118. D. de Adriano Caes. Iudaeis imperante, ne μηδ' ἐξ ἀπόπτου θεωροῖεν τὸ πατρῶν ἔδαφος, ne e longinquo quidem: item ipse Eusebius De martyr. Palaestin. 334. C. In Plutarcho quoque Eumen. 592. E. τόπον ἐξ ἀπόπτου καταφανῆ, locum e longinquo videndum vertendum arbitror potius quam cum Xylandro et edito conspiciuum. Ab hac significatione prorsus differt tertia, qua ἄποπτος reddi debet, locus ἀφ' οὗ τις δύναται ἰδεῖν μακρὰν, ut verbis utar Phavorinī Dictionar. 72. verso: nec inepte Dinterdum vertere possis sublimis, editus. S. Gregorius Nazianz. Invectiva in Iulian. I. 78. A. ὡσπερ ἐξ ἀπόπτου τινὸς καὶ μεσαιτάτης περιωπῆς. S. Ioannes Chrysost. Orat. x. in Abraam. v. 44. 22. ἐξ ἀπόπτου καὶ μετεώρου τόπου. Idem Orat. xiii. ad Stelichium vi. 151. 2. ἐκ τινος ἀπόπτου κορυφῆς. Inveniturque saepissime eo sensu τὸ ἄποπτον substantive, locus unde prospectus patet, specula. Iosephus Antiq. 461. B. ἐστιώμενος γὰρ ἐν ἀπόπτῳ μετὰ τῶν παλλακίδων. De bello Iud. 737. B. ἐξ ἀπόπτου δὲ

Ἐραδῆς ἀποβλέπων, e specula hæc prospiciens. Atque dilucidius in Vita Constantini Eusebius 512. A. loco eleganti, quem ideo, quamvis longum, excribam: Οἷα δὲ τις οὐρανοπέτης αἰετός ὄξυωπέτατος ἄνωθεν ἀφ' ὑψηλοῦ τὰ ποθέωτάτω διεστώτα κατὰ τῆς γῆς ἴδοι· ὁδὲ καὶ οὗτος τῆς αὐτοῦ καλλιπέλειος τὴν βασιλικὴν ἀμφιπολεύων ἐστὶν, δεινόν τι ψυχῶν θήρατρον ἐπὶ τοῦ Φοινίκων λανθάνων ἔθνος ἐξ ἀπόπτου συνεῖδεν, *tanquam e specula prospexit*. Quae iisdem fere verbis iterata vide Orat. de laudib. Constant. 626. B. Iungitur interdum cum σκοπιά. Eusebius Hist. Eccles. 41. B. ἄνωθεν ποθεν ὡσπερ ἐξ ἀπόπτου καὶ ἀπὸ σκοπιάς βρωῶντες, *quasi ex loco edito atque specula*, licet sit aliter in Vallesii versione: interdum cum περιωπή, ut apud Leonem nostrum 26. A. Adiectivum autem ἄποπτος construitur cum praep. εἰς in Plutarch. Camill. 151. F. τῆς μὲν Ὀμονολίας ἱερὸν — εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἄποπτον, *unde erat in forum atque concionem despectus*: tametsi id quoque ab aliis aliter exponitur. Cognata est cum hac significatione quarta, primae fere opposita, qua ἄποπτος iam non reddendum est id unde prospicere aliquid, sed quod ipsum conspiciere possis, *sub oculis positus, visibilis*, ut Pliniano verbo utar. Plutarchus Lucull. 497. D. καταφανῆς ἦν ἢ στρατοπεδεία καὶ ἄποπτος. Iosephus Antiquit. 539. A. 503. B. ubi de Herode: ἦν γὰρ αὐτῷ ἄποπτα τὰ γινόμενα. Hudson. ed. Havercamp. I. 732. B. vertit, *omnia quae facta erant (malim fiebant) prospiciebat*. Heliodorus Aethiopicis 422. τοῦ τε δῆγματος ἀπόπτου γενομένου, *cum ruptura conspici posset*. Inde τὸ ἄποπτον iam non *specula*, sed contra (saepe enim interesse multum potest inter hoc et illud) *locus omnibus conspicuus*. Iosephus de Ptolemaeo Hyrcani matrem in muro flagris caedente Antiq. 448. E. ἐξ ἀπόπτου ἠκίχτετο. Neque alio sensu Philonem Legatione certe ad Cai. 793. D. (nam quinquies alibi apud eum aliter interpretandum dixi) usurpasse arbitror: ἐπεὶ δὲ ὁ Πετρώνιος ἐξ ἀπόπτου κατεφάνη, *in loco conspicuo apparuit*: Thomas Mangey nescio quam bene ed. II. 579. lin. 51. *in loco superiore*. Cum dativo Iosephus De bello Iud. 926. F. ἐν ἀπόπτῳ τοῖς πολεμίοις; *conspicuo hostibus loco*.

Haec exposui paulo fusius de quatuor significationibus vocis ἄποπτος, quod minus adhuc ab eruditis distinctas viderem. Nec, si excipis Lexicon Schneiderianum, ac pauca alia, quicquam verius existimo, quam quod ait Frid. August. Wolfius, harum rerum summus arbiter, *Beitrag zur Geschichte des Somnambulismus* 403. C. conquerens de conditione dictionar. Graecorum: *Die griechischen Wörter sind noch in den besten Lexicis schlecht oder vielmehr gar nicht erklärt u. s. w.* Ut ideo nihil magis conferre putem ad interiorem cognitionem linguae Graecae, quam si ad discernendas eiusdem vocabuli varias potestates, analogiarum et logicam secutus, e sua quisque penu quae notaverit affer

Cunde Lexicographi aequè ut Grammatici seligere quas velint, et expendere, et convertere ad usus suos possint.

Pag. 57. lin. 19. τὸν αὐτοφρονετήν] Dedisse veram lectionem opinor, quanquam in Cod. sit αὐτοφρονετήν, vocemque αὐτοφρονετής eruditi dubiam carentemque auctoritate putent. Invenitur apud S. Clement. Rom. Constit. Apostolor. 130 verso: καὶ Καϊάφας ὕστερον αὐτοφρονετής ἑαυτοῦ ἐγένετο. Formas elegantiores αὐτοφόνος atque αὐτοφόντης habent Lexica.

Pag. 58. lin. 19. καὶ εὐβωτος] Eὐβωτος, quod repesui pro scriptura Cod. εὐβωτος, iteratur quoque 41. A.

Pag. 59. lin. 3. ὑπέξῃς τοῦ χάρακος] Praevit Agathias 42. D.

Ibid. ead. lin. ἐν μετακλίῳ τε καθίστη τὰς φάλαγγας] Haec Combesisius vertit IV. p. 12: *mediusque inter cohortes stetit.*

Ibid. lin. 9. σφαδάζων τε τῷ θυμῷ] Σφαδάζοντες τῷ θυμῷ Agathias 42. B.

Ibid. lin. 23. κατοχυρωσάμενοι] Verbum κατοχυρώω, *munio, communitio*, et e Lexicis abest, et ex scriptoribus, ut existimo, antiquis. Apud recentiores inveni, velut bis in Vita S. Nili iunioris a contubernali eius scripta, ad cognoscendumque Araliae saec. ix. statum vehementer utilis, 62. B. *πάλιν κατοχυρώσας ἑαυτὸν τῇ πρὸς τὸν ὄσιον πίστει* et 99. C. *κατοχυρώσας [sic] Δαυτοῦ τὴν καρδίαν τῇ πίστει.* Item semel in Vita S. Chrysostomi ab anonymo edita VIII. 320. 11.

Pag. 60. lin. 14. ὡσανεὶ ὃν ἀράχνην] Fort. legend. ὡσὰν ὄλον ἀράχνην, vel, ὡσὰν νητὸν ἀράχνην.

Pag. 61. lin. 4. κατὰ διαφόρους μάχας, τὴν Ρωμαϊκὴν δύναμιν τρέποντες] Ut in clade Styriotae, pro ipso Tarsi oppido. Cedrenus II. 655. C.

Ibid. lin. 12. σχολάζοντι ἄγγελοι, τῶν] Transpone virgulam: *σχολάζοντι, ἄγγ. τῶν.*

Pag. 62. lin. 11. ἐχώρει κατὰ Μυσῶν] De tempore huius belli cum Bulgaris, a plerisque silentio praetermissi, difficultates oriuntur. Leo expeditionem Syriacam Nicephori, ubi Antiochia tentata est, ad a. 968. reicere videtur, bellum Bulgaricum a. 966. locare, nec hoc sine specie: quia iam a. 967. repentina Russorum vis in Bulgariam ingruit (v. Engel *Geschichte des Ungrischen Reichs und seiner Nebenländer* I. 363. B. et Schlözer *Nestor, od. Russische Annalen in ihrer Grundsprache* V. 128. B.). Eundem ordinem temporum Pagium ad Annal. Baron. IV. 13. B. et 19. C. constituisse video. Contra Cedrenus II. 655. D. diserte ait, Nicephorum non 968, sed tertio imperii anno, qui est a. 966, intrasse Syriam, Antiochiamque tentasse; eademque computatione Le Beau usus est, *Hist. du Bas-Empire*, XVI. 114. C. Controversiam dirimit testimonium Luitprandi Legat. ad Niceph. Phoc. 148. C. qui Nicephorum mense Augusto a. 968. expeditionem Syriacam proficiscentem conspexit. Caeterum

haec et sequentia usque ad finem capitis plerumque ex Combesiana versione sunt, Pagi IV. 13.

Ibid. lin. 16. σηραγγώδης] Vox et Leoni adamata et Agathiae 37. C. 52. C. 134. B.

Ibid. lin. 19. παρὰ τὸν Αἴμον] De Aemi convallibus umbrosis oratorie multa Theophylactus Simocatta Histor. 46. A. et ante eum Livius lib. XL. cap. 22. Splendide Virgilius Georg. II. 488:

. *O qui me gelidis in vallibus Aemi
Sistat, et ingenti ramorum protegat umbra!*

Pag. 63. lin. 11. εἰς κεντηνάρια πεντεκαίδεκα] De huius pecuniae summa Schloezerus *Nestors Annalen* V. 130. 5. de centenariis praeter Ducangium Glossar. Gr. I. 633. C. Reiskius Comment. ad Caerimon. aulae Byzant. II. 44. A.

Ibid. lin. 18. πολεμικῶν ἔργων ἀγνώτες τυγχάνοντες] Agathias 33. C. ἀγνώτες τὰ πολέμια· confer quoque 76. D. et 105. B.

Pag. 64. lin. 10. φόρους τοὺς μήπω ἐπινοηθέντας] Aliam causam Cedrenus addit II. 658. B. nimium bellandi amorem Nicephori, quodque subditos in continuas expeditiones raptos male mulctaret. Sic enim intelligenda illa, πρὸς ταξειδίων συνεχῶς ἐξιῶν· quod ad *Taxeidium adsidue veniens* vertit Xylander, homo ut lingua Attica cum primis doctus, ita Graecitatis mediae et infimae rerumque Byzantinarum omnino rudis: inque annotationibus 25. D. Taxidium locum fuisse vult, ubi vectigalium rationes ducerentur. Neque Goar, qui Nott. posterioribus 53. D. Xylandrūn carpens ταξειδίων navigationem seu iter mari conficiendum interpretatur, ab omni immunis errore est. Nam apud Cedrenum scriptoresque huic aetate suppareς ταξειδίων s. ταξειδίων C valet *expeditionem bellicam*: vide loca apud Ducang. Glossar. II. 1528. B. Inde ταξειδιάριος sive ταξειδιάρης, de Imperatore, *expeditionarium*, ut ita dicam, significat: hoc est, expeditiones crebras suscipientem, adeoque *bellatorem*. Neque audiendus apud Ducang. Nicol. Alemannus, *ordinarius* hanc v. interpretans aut *gregarius*, sicque appellari opinatus Imperatores, quotquot sago militari deposito purpuram induerint. Chronicon ms. de reb. Byzantinis: Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ [nempe Constantini M.] ταξειδιάρης. Et inferius: Αἰών ὁ υἱὸς αὐτοῦ [Basilii Macedonis], ὁ φιλόσοφος, χρόνους κέ, μῆνας ὀκτώ· ὀρθόδοξος, ταξειδιάρης. Idem de Ioanne Comneno: Ἰωάννης ὁ υἱὸς αὐτοῦ [Alexii Comneni], ὁ εὐσεβής καὶ ἐλεήμων, χρόνους κδ', μῆνας ζ', ἡμέρας κδ'· ὀρθόδοξος, ταξειδιάρης. Item de Manuele successore: Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ Πορφυρογέννητος, χρόνους λζ', μῆνας ε', ἡμέρας γ'· ὀρθόδοξος, ταξειδιάρης. Quorum quatuor Imperatorum nullus miles gregarius fuit, antequam purpuram sumeret. In voce ταξειδίων vertenda similiter lapsi sunt Levenklavius ad

cam, 307. C. Reiskius ad Constantin. Porphyrogen. *Qαατιμον.* Byzant. II. 352. D. 354. C. idemque in vertendo ταξισται 354. B. 355. A. C.

Pag. 65. lin. 11. ἀπερικτύπητον.] De hoc vocabulo vide Suidam I. 255. B.

Ibid. lin. 20. ἐς Σικελλάν' ἔστειλλε] Eidem expeditioni interfuit S. Nicephorus, diversus a S. Nicephoro circa a. 806. Constantinopoli patriarcha: tametsi in huius nostri Nicephori vita ms. (in Cod. Reg. 1181.) post verba: *Βλος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου,* antiqua scriptura erasa, nova superaddita sit, *ἀρχιεπισκόπου Κοσσαντινουπόλεως [sic].* Inde error manavit in Catalog. Codd. mss. Graec. Biblioth. Reg. II, 237. D. Etenim Nicephorus hic est episcopus Mileti ille, cuius vitam a Combefisio ad Henschenium missam esse Le Quien Orient. Chr. I. 920. A. ait, inter Acta SS. edendam. Is vico maximo et celeberrimo, Basilii nomine, thematis Buccellariorum ortus: *) *χώρας μὲν τῆς τῶν Μαριανδυνῶν ὄρητο εἴτ' οὖν Βουκελλαρίων· τούτω γὰρ νῦν* P. 216 *μᾶλλον τῷ ὀνόματι κέκληται· κώμη δ' αὐτῷ μεγίστη τε καὶ πολυανθρωποτάτη, Βασιλείον προσαγορευομένη· Ὀρλι ὑπὸ Μαγίστρου τοῦ Μωσελλοῦ institutus, inque collegium clericorum palatii cooptatus, postea ut consiliarius rerumque spiritualium curator exercitum Nicetae in Siciliam comitatus est. Ubi male rem cesuram ei multa praesagivissent, et proprium acumen et ducum nequitia, et sancti cuiusdam circa fretum Siculum tunc sedentis, Prasinacii nomine, vaticinatio, post cladem reversus in Graeciam, posthac episcopus Mileti factus est. Audiamus verba Graeca: Καὶ ἄλλοτε ἄλλων κατὰ καιροὺς τὸ τῆς βασιλείας κράτος διαδεξαμένων, ὁ πολὺς τὴν ἀνδρείαν Νικηφόρος τῶν σκήπτρων ἐγκρατῆς γεγονώς, πέμπει κατὰ τῆς Σικελίας στρατὸν, στρατηγὸν τῶν ὅλων Νικήταν καταστησάμενος, ἀδελφὸν ὄντα τοῦ τηνικάδε πρώτου τῶν θεραπεύοντων τοῦ βασιλέως. Ἐπεὶ τοίνυν ἴδει τινα συνακλιθεῖν τῷ στρατῷ τῶν ἐπ' ἀρετῇ γνωρίμων καὶ διαβοητῶν, ἵνα τὰ πρὸς Θεὸν αὐτοῖς εἴη, καὶ τὴν ἀναίμακτον τελολή λατρείαν, καὶ σύμβουλος δεξιῶς τῷ κρατοῦντι παρεῖη, τίνα τοῦτον ἄλλον ἐχρῆν εἶναι, ἢ πάντως τὸ πάντων τῶν καλῶν καταγωγίον, Νικηφόρον τὸν μεγίστον; Διὸ Βκαὶ συναπαρρεῖ τούτοις, πιθήσας τῇ ἀξιώσει τοῦ βασιλέως. Πταίσαντος δὲ τοῦ στρατοῦ καθ' ὃν τρόπον οἶδε μὲν ὁ πάντα πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπιστάμενος Θεός, οἶδε δὲ καὶ ὁ ταῦτα συγγράφων (κατὰ γὰρ τὸ αὐτοῦ ἄστν τὰ δράματα γέγονεν), οὐ βούλεται δὲ παραγῶνια γράφειν, εἰ καὶ ἄλλως τῇ ἱστορίᾳ ἀρμόδια· πλὴν βαρεῖαν καὶ ἔλεισην ἡττηθέντων ἦταν, πάντων τε σχεδὸν βαρβαρικῆς χειρὸς καὶ διανοίας παρανάλωμα γεγονότων, καὶ μόνου ζωρηθέντος ἀιγμαλάτου τοῦ προειρημένου Νικήτα· ἐπέξευε γὰρ· προγονός δὲ καθαρὸς Νικηφόρος τὰ πραχθησόμενα, ὧν, ὡς λέλεκται, καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν*

*) Cod. Reg. 1181. fol. 199 recto.

Ἐπιείκην αὐτῆν· τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς οἰκείας μάλα συνέσεως· ἑώρα γὰρ ἀναγωγίαν πλείστην τῶν στρατηγῶν· τὸ δὲ, καὶ ἀπὸ τινος τῶν ἐν τῇ χώρᾳ θεοπτικῶν (πλεονεκτεῖ γὰρ καὶ τῇ τοῦτων φορᾷ τῆς ἄλλης εὐθηνίας οὐκ ἔλαττον), τοῦ ἐγχαφίως Πρασινακίου καλουμένου, αὐτοῦ που κατασκηνοῦντος τὸ τηλικαῦτα πρὸς τῷ πορθμῷ, καὶ ταῖς ἐνθεοῖς ἀρεταῖς περιφανῶς διαλάμποντος· οὐκ ἔχων ὅ,τι καὶ δράσειεν ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἐπανιῶν ἐπεδίδου τὴν θείαν ἐργασίαν, πάσῃ τέχνῃ καὶ σπουδῇ χρώμενος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ἀποθέωσιν. Ex ascriptis, cladem Nicetae illustrantibus, C patet praeterea, auctorem Vitae illius Siculum fuisse iuxtaque eius civitatem, Taurominitanam fortasse, Romanos tunc male pugnassee. Ipsam expeditionem ad a. 965. refert Lupus Protospata apud Murator. Scriptt. Ital. V. 39. B. (ubi pro *Manuyci* leg. fort. *Manuili*): quocum consentit Luitprandus Leg. ad Niceph. 150. C. scribens triennio ante a. 968. quo ipse fuit Constantinopoli, Manuelem a Saracenis fusum.

Pag. 66. lin. 8. τὰς κλεινὰς καὶ περιπέστους Συρακούσας] Combefisius vertit IV. 13: *clausas urbes longe celebres*: videtur legisse: κλειστάς.

Ibid. lin. 16. ἐπὶ τόπων ἐπικαίρων] Τὰ ἐπικαιρα τῶν χωρίων Agathias 100. C.

Ibid. lin. 23. ὀρμητίας τε ὦν] Vox ὀρμητίας, *impetuosus*, seu, ut magis Latine loquar, *fervidus*, *incitatus*, a nullo adhuc in Lexicon relata est, Patribus tamen non indisertis adamata, in primis S. Ioann. Chrysost. Orat. vii. de laudib. S. Pauli VIII. 58. 43. οὕτω τολμητής ὦν, καὶ ὀρμητίας, καὶ πῦρ πνέων. Homil. octogesima tertia in S. Matth. I. 860. B. ὀρμητιαν, καὶ ἀκρόχολον καὶ θυμῶδη. Simeon Metaphrast. Vita S. Chrysost. VIII. 407. 7. D καὶ γὰρ ἦν ὀρμητίας φύσει, καὶ χειρῶν ὡς μάλιστα ἀκρατής. Adiectivum inde derivatum ὀρμητιαῖος, quod non magis se nobis obtulit in Lexicis, est apud Macarium De progressu viri Christiani 478. B. ποταμόν ὀρμητιαῖον διέρχασθαι· vertit Zachar. Palthenius *fluvium rapidum*.

Pag. 67. lin. 6. τῷ ἀπροσδοκῆτῳ κατακλαγένης] Respexit Agathiam 26. A.

Ibid. lin. 7. μηδὲ τὸ ἠλιακὸν φῶς τῷ σνηρεφεῖ τῆς λόχμης ἐώμενοι καθορᾶν] Similiter fere de Aemi silvis Livius lib. XL. 22. *opacum iter, ut, prae densitate arborum immissorumque aliorum in alios ramorum, perspicere caelum vix posset*.

Ibid. lin. 15. ἦλω δὲ καὶ ὁ Πατριῆσιος Νικήτας] Casu omnino singulari habemus in Bibliotheca Regia Codicum Graecum, manu illius ipsius Nicetae cum a Saracenis custodia teneretur, dicas ut occupatione assidua sollicitudines allevaret suas, peraratum. Is Cod. bene conservatus, olim Colbertinus 499. nunc Reg. 497. plus trecentorum foliorum membranaceus, continens homilias SS. Basilii, Gregorii Nazianzeni, Ioannis Chrysostomi,

finem versus habet haec, prima manu: Ἐγράφη ἡ παρούσα βί-
 P. 217 βλος οὐκ εἰς χεῖρὶ Νικήτα ἀσπαθ. (h. e. πρωτοσπαθαρίου) καὶ γε-
 γονότος (hic priore scriptura de industria erasa interlitum est
 manu sec. δρουγγαρίου τοῦ πλοῦμου [sic: sequitur locus lacera-
 tus]) * ἄντου, ἀδελφοῦ [inde manus prima] Μιχαὴλ πατρικίου,
 πραιπωσίτου καὶ βέστου, γεγονότος πρωτοβεστιαρίου Νικηφόρου,
 τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου· ὄντος αὐτοῦ ἐν τῷ δεσποτικῷ Ἀφρι-
 κῆς, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδ. ι'· καὶ ἐπεδόθη ἐν τῷ ναῶ τ [inde de-
 nuo manus secunda, erasis arte prioribus] οὐ ἄγιου καὶ ἐνδόξου
 μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Ὁριάτου [sic], πλησίον Θεομόρφου
 [sic: sequitur manu prima] ἐν ἔτει ζυοθ', ἰνδ. ιδ'. Vides, pro
 nomine ecclesiae, cui ipse Nicetas Codicem a se scriptum obtu-
 lerat, nomen alterius, penes quam posterius asservabatur, fuisse
 substitutum. Totam subscriptionem dederunt iam Montefalconius
 Palaeograph. 45. A. et Confectores Catalogi mss. Bibliothec.
 Reg. II. 74. D. ita tamen, ut aliter legerent atque ego in minimis
 quibusdam, quae tanti non sunt ut hic referantur. Annus, quo
 Bperaratus est Codex, excurrit in a. Christi 967: quo ecclesiae
 donatus, in a. 971. monstratque scriptura, hunc Nicetam lite-
 ratum fuisse suaeque linguae gnarum hominem: cuius si tantum
 se declarasset ingenium bello obeundo, quanta in Codice pergran-
 di exarando eluxit patientia, nae bene tum Romanis in Sicilia
 fuisset consultum.

Ibid. lin. 20. ἡνιάθη μὲν καὶ . . ἤλγησε] Respexit Aga-
 thiam 73. B.

Ibid. lin. 21. ἄλλοκότω συμβάματι.] Hic deficit Combefi-
 siana versio, Pagi IV. 13.

Pag. 68. lin. 4. ἔσεισεν ὁ Θεὸς μέγα] Hic est terrae motus,
 quem Cedrenus II. 660. D. accidisse ait indict. xi. [a. 968.] IV.
 Non. Septembr. hora noctis *duodecima*: nam pro β' in cuso re-
 stitue ιβ', ex Cedreni et Scylitzae Codd. mss. Paulo ante, nempe
 pridie Non. Iun. huius a. 968, Constantinopolim venerat Luit-
 prandus, Ottonis Magni ad Nicephorum legatus, ut ipse auctor
 est Legat. ad Niceph. Phoc. 135. B. Quantum ad dictionem h. l.,
 fons imitationis hic quoque est Agathias 51. C. D.

Ibid. lin. 9. Ἄτιον δὲ τῆς τοσαύτης ἐνόσεως] Haec quoque
 Cex Agathia 52. B. et, ubi similia de causis terrae motuum, 149.
 B. ac 151. B. Neque alia fere explicatio terrae motuum in Codice
 Regio physica ac botanica varia mss. continenti: Ὁ σεισμός οὕτως
 γίνεται· ἡ γῆ ἔχει φλέβας ἀεριακὰς, ἐνθα οἱ ἄνεμοι συγχωνεύονται.
 Καὶ εἰσω μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς εἰσὶν πλατεῖαι καὶ εὐρύχωροι αἱ
 φλέβες αὗται, κατὰ δὲ τὴν ὄψιν τῆς γῆς εἰσὶ στενωποὶ. Πληθομέ-
 νων λοιπὸν τῶν φλεβῶν ἐκείνων ἀνέμοις, κινουῦσιν οἱ ἄνεμοι τοῦ
 ἐξέρχεσθαι ἔξω. Πολὺς δὲ ὢν ὁ ἄνεμος συνταράττει πᾶσαν τὴν πλη-
 σιάζουσαν γῆν, οὐ πᾶσαν δὲ τὴν γῆν, ἀλλὰ μόνον τὴν παρακειμένην
 καί τις. Καὶ μήτις ἀπιστῆ τοῦτο. Ἴδου γὰρ καὶ ἐν ἡμῖν γίνεται τὸ πα-

ρόν πάθος. Καὶ γὰρ πολλάκις γεμιζομένων τῶν ἐγκεφαλιακῶν φλεβῶν ἡμῶν ἀνέμοις, κινουμένοις ἐξέρχασθαι, συνταράττουσι τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὄμους, ὅτε ἔπτωρον ὁ δεῖνα. Subiungit anonymus plurima de aquis calidis, περὶ θερμῶν ὑδάτων, multorumque opiniones affert, quare tepeant: velut S. Ioannis Damasceni, comparantis aquas illas aeneo filo, per arcta foramina raptō et ignescenti: ὡσπερ ὁ χαλκὸς συρόμενος ἐν στεναῖς ὀκαῖς σιδηρικαῖς ἐκπυροῦται. Sed de his collectaneis physicis fortasse alias pluribus. D

Ibid. lin. 18. ἡ τῶν Ἑλλήνων εἰκαιουμθία] Vel, si mavis, *gentiliūm vanae fabulae*. Sic enim vocantur saepissime a Patribus figmenta mythologiae et theologiae gentilis. Andreas Cretensis De cruce 102. B. S. Hyperechius Exhortatione ad monachos 131. D. Verti Latine *vaniloquentia*, quod proprie Graece reddas *εἰκαιολογία*, vocabulo in Lexicis omissō, usurpato a Philone De somniis 869. A.

Ibid. lin. 23. ἀνθέξοιτο δὲ τῶν ἐπαινετῶν.] Eandem ob causam belli mala a numine immitti opinatur S. Ephraem Syrus Sermone ascetico I. 42. A.

Pag. 69. lin. 8. ἡ ὑτίσις] Id nomen, item in Lexicis praetermissum, derivatur a verbo ὑτίλω, quod primus, quantum memini, Schneiderus vir summus II. 253. A. enotavit e Niceta Choniate 211. D. Est vox hellenistica, Ieremia xiv. 22. et Job xxxviii. 26. hic Hebraeorum יַחַדְהָ, illic עֲשָׂהּ exprimens. Inde usurpaverunt S. Basilii Commentar. in caput v. Essiae I. 945. A. S. Epiphanius Ancorat. II. 89. D. Simeon Metaphrastes P. 218 Vita S. Ioann. Chrys. VIII. 382. 32. 401. 25. alii. Neutrum τὸ ὑτίον substantivē sumitur apud Ioannem Philoponum De mundi creation. 57. A. ἵνα τὸ ὑτίον σημάνη, ut *pluviam significet*. De imbre largo, fere iisdem verbis ac Leo, Pachymeres Histor. I. 182. A.

Ibid. lin. 20. τῇ ταύτης ἀναλάμψει] Ἀνάλαμψις, quo similiter carent Lexica, habent, praeter Leonem hoc loco, Philo De vita Mosis 492. C. Plutarchus De oraculorum defectu II. 419. et inde Eusebius Praepar. Evang. 207. D.

Pag. 70. lin. 1. ὡς ἐπὶ καμινιαλας αἰθάλης] Ex Exodo IX. 8. et 10. unde certatim adhibuerunt comparationem S. Ioannes Chrysost. Ad eos qui scandalizati fuerunt VII. 11. 31. S. Ioann. Damasc. De haeresib. 158. A. Severianus Gabalorum episcopus In diem alterum creationis mund. VII. 594. 38. aliique multi. Partim pro αἰθάλη substituunt κόνις, ut S. Gregorius Nyssenus De vita Mosis I. 202. C. In Cantic. Canticorum 506. B. alii τέφρα, B ut Nicetas Heracleas metropolita In beatum Job 169. A. et ipse Chrysostomus Quod ex desidia ortum habeat improbitas VI. 849. 12.

Ibid. lin. 4. ἐπὶ τὴν ἐπὶ Συρίας Ἀντιόχειαν ἔθει] Haec est illa Syriaca expeditio Nicephori, quam, ut dixi supra 214. D. Cedrenus II. 655. D. et Le Beau XVI. 114. C. perperam anno

σπᾶται κάλλος, *pulchritudinem vere concupiscendam haurit*. Apud S. Basilium In divites avaros I. 414. A. οὐδὲ οὗτος ἐφετός ὁ λόγος, quod vertit Ioannes Argyropylus, *Nec ista rationem habent*, corruptus locus, ut arbitror: tametsi nondum extrico, quomodo sit emendandus. Adverbium ἐφετός, *cupide*, usurpatur D ab Ioanne Moscho Prato spirituali 1092. A. ἐφετός μὴ παραύχης τὴν κατὰ καιρὸν συνήθειαν τοῖς πτωχοῖς: quo in loco exponendo item plane aberravit interpres. Ita, cum ἐφετός et ἐφετός a variis frequententur, apud Polybium I. 238. 12. ἐφετός καὶ ταχέως ἀναγκάσαι, *cupide et cito cogere*, mendosam vocem esse vix affirmarem, nisi hoc suaderet viri summi, ἐφετός delentis, digna verecundia auctoritas.

Pag. 79. lin. 11. τῆς τούτου κυρίας ἀφηνιάσαντα] Κυρία interdum *potestatem, dominationem* significare, vel e locis constat in Lex. Polybiano VIII. π. 359. collectis. Est vox a LXX. interpr. scriptoribusque helleuisticis praecipue frequentata, quam plerique scribunt κυρία. Aristes tamen, De legis divinae translatione, 9. C. τοῦ φανέντος ἐνόχου τὴν κυρίαν ἔξειν· item S. Ioannes Chrysostomus Caten. in Ierem. I. 298. A. Grammaticorum sermone tritam vocem κύριον ὄνομα non intellexit Ioannes Hentenius ad Aretham Explicationem in Apocalypsa: nam II. 678. A. ἡ ἰδιότης τῆς ὑποστάσεως ἐκάστου ἀφορίζεται διὰ τοῦ κυρίου ὀνόματος, *persona uniuscuiusque distinguitur nomine proprio*, sic reddidit: *separetur per nomen Domini*. Simili modo Concilio P. 220 Lateran. III. 840. A. κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν Θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογεῖ, non, *specialiter et secundum veritatem*, ut est in caso, sed, *proprie et secundum veritatem Dei genitricem eam confitetur*, vertendum est. Τὸ κύριον enim, si de oratione loquimur, *verborum proprietatem* significare (non *rerum*, ut habet Reiskiana versio Dionys. Halicarnass. Iudic. de Dinarch. V. 632. 12), nemo est qui nesciat. Illud minus notum, τὸ κύριον esse interdum *exemplar princeps*, τὸ πρωτότυπον, cui opponuntur τὸ ἀντίτυπον, ἴσον, ἢ ἰσοδυναμοῦσα γραφή. Quae voces item passim negotium facesserunt interpretibus, ut demonstrabo alibi. Vocabulum substantivum κύριος restituendum est Gelasio Cyziceno Historia Concilii Nicaen. I. 397. C. τὰς δύο φύσεις προσθήσαντες κυρίως: ubi legendum Κυρίως, nec vertendum, *duas naturas opponunt proprie eius*, sed, *duas naturas apposuerunt Domino*. Contra existendum ex inscriptione quam Honoratus Bouche *Hist. de Provence* I. 88. A. sic edidit ac vertit: ΛΕΤΑΙΜΟΣ ΔΙΟΝΙΣΙΟΥ Β [sic] ΚΤΡΙΟΣ ΕΤΤΑΞΙΑΙ ΚΑΙ ΓΕΡΩΤΕΡΟΣ ΝΤΚΗΕΑΚ ΕΦΗΒΟΥΤΣ ΚΑΙ ΓΥΜΝΑΖΙΑΡΧΗΕΑΚ ΔΙΣ· *Leudimus, Bacchici princeps certaminis, aut ludi, senior qui vicit adolescentes, et in exercitiis nudis palmam tulit, bis*. Quae quam longe a veritate absint, non opus est demonstrare. Emendandum videretur ΣΤΡΙΟΣ, et ΓΕΡΑΙΟΤΕΡΟΣ, ut de minutis in scriptura

mendis taceam, vertendumque sic: *Leudimus, Dionysii F., Syrius* [h. e. ex Syro insula], *qui victus moderatione etiam senior superavit adolescentes, et bis gymnasio praesuit.* *Εὐταξία* praecipue laudabatur in athletis ἀναγκοφαγοῦσι· de γυμνασίου ἀρχόντων sive γυμνασιαρχούντων dignitate multa exempla apud Gruter. *CLXIX. 4. CLXXIII. 8. CCCXVII. 3. CCXXXVII.* Reines. V. 34. VII. 36. I. 204. ubi Seleucus aliquis δις γυμνασίου ἀρχός dicitur. Quod ad voc. κυριακός attinet, ad copiosas Suiceri Thes. Eccles. observ. II. 184. — 192. adde, κυριακός apud PP. saepe id notare, quod ad Deum Filium speciatim pertineat, non ad Deum Patrem, adeoque hoc sensu voci θεῖος quasi opponi. Velut Synodo Hierosol. Conc. XI. 263. B. de monachis, numen oratione canticisque celebrantibus, κυριακόν ἔργον αὐτοῦς πληροῦν ὁμολογοῦμεν, vertitur perperam, *divinum opus eos implere confitemur: oportet Dominicum opus: nam fit allusio ad illud Lucae VI. 12. de Christo Domino: Et erat pernoctans in oratione Dei.* Inde κυριότης vocatur dignitas Servatoris, qua est Dominus et noster, et rerum creaturarum omnium: in cuius potentiae signum, ut docent Patres Graeci, Χριστός, h. e. unctus, nominatus est. Hanc vocem κυριότης, a Suicero omnino omissam, usurpant eo quem dixi sensu S. Gregorius Nyssenus Contra Eunomium II. 180. C. 183. C. De anima et resurrectione 644. B. Palladius Epistola ad S. Epiphanium II. 3. D. S. Ioannes Chrysostomus Oratione I. in Epist. ad Hebraeos IV. 432. 30. De serpente Moysis V. 668. 31. De incomprehensibili VI. 417. 23. 419. 14. In Sanctam Pentecosten VII. 685. 36. Homilia LXXII. in S. Matthaeum I. 764. B. ubi de Servatore memorat τὴν κυριότητα αὐτοῦ, καὶ τὸ γνήσιον τῆς υἰότητος, καὶ τὸ ὁμοίμον τὸ πρὸς τὸν πατέρα. Ita in Epistola Nestorii Conc. D I. 1277. E. de Iesu nominibus, ἵνα τῶν ὀνομάτων τῶν φύσεων ἑκατέρων [f. ἑκατέρας] κοινῶν τινῶν σημαντικῶν προκειμένων, μήτε τὰ τῆς υἰότητος καὶ κυριότητος τέμνηται, postrema sic reddenda sunt, *ne secentur ea, quae ad filiationem et Dominationem pertinent.* Vetus interpres: *neque quod filiationis et proprietatis est, secetur.* Et in loco Origenis In S. Matth. III. 475. B. ubi nunc legitur, σάρκα μὲν μαίνουσι, κυριότατον δὲ ἀθέτουσι, δόξας δὲ βλασφημοῦσι, scribendum κυριότητα: sunt enim ipsa verba Epistolae S. Jud. v. 8. Quod neque Huetius in editione I. 233. C. nec novissimus editor ea quam dixi pagina animadvertentes, locum in Vulgata bene redditum traducendo inobscuraverunt. De reliquis significationibus vocis κυριότης vid. Schleusner. In Nov. Testament. I. 1269. B.

Pag. 80. lin. 9. Ἀνεπισφαλῶς γὰρ] Adverbium ἀνεπισφαλῶς non est in Lexicis. Praeter Leonem hic et superius 19. B. 26. B. 30. A. 31. B. occurrit apud S. Methodium Convivio decem virginum 106. B. Ἀνεπισφαλῆς habet clarissimi nominis vir Schneiderus in Dictionario, et Leo 16. D.

P. 221 *Pag. 80. lin. 15. ἤγγμονουσάντων*] Hic vel desest verbum, ut in notula ad oram suspicatus sum, vel referendum est καὶ ὡς οὐκ ἄλλω ad κατὰ βουὴν αὐτῶ, ut expressi in versione.

Ibid. lin. 18. καὶ μὴ περαιτέρω φασσέν τοῦ προσήκοντος] Similiter Chalcondylas De rebus Turc. 84. A. εἶθε τὸ θεῖον τὰ πάνυ μέγα φρονοῦντα καὶ πεφουσημένα μειοῦν ὡς τὰ πολλὰ καὶ σμικρύνειν.

Pag. 81. lin. 2. τρεπτά καὶ καλίντροπα . . τὰ πράγματα] Conf. Agathias 109. A.

Ibid. lin. 14. ἡ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἄλωσις] Antiochia capta est (opinor) initio anni 969. Rationem temporum fortasse turbavit Cedrenus II. 657. A. qui attribueret videtur a. 967. Vide supra 214. D. 215. A. Quae inde narrantur usque ad finem libri quinti, comprehenduntur eodem anno 969.

Ibid. lin. 18. σπάνιν τῶν ἀναγκαίων] Emenda Cedrenum II. 656. A. ἐπιλελοπότων δὲ καὶ τῶν Ἀντιοχείων· scribeque τῶν ἀναγκαίων, ut iam coniecerat Xylander. Neque aliter Scylitza Historia ms. Legitur alibi quoque apud nostrum σπάνις τῶν ἀναγκαίων 39. C. et 106. B. ex Agathia 131. D. 158. D.

Ibid. lin. 19. τομλαν μὲν ὄντα] Cedrenus II. 656. C. Πίτρον ἕνα τῶν ἑαυτοῦ εὐνούχων δοῦλον ὑπάρχοντα. Ubi δοῦλον ut antecedentis vocis glossam eiciendam arbitror: certe non legitur in Scylitza ms.

Pag. 82. lin. 16. διὰ τῶν πωλῶν εἰσελάσας] Quarum repagula a Burtza ense dissecta esse Cedrenus auctor est II. 657. D. Ibi lin. 9. pro πόλην quis non videt legendum πύλην, sicut in Schowii edit. Laurentii Lydi De mensibus 124. lin. 19: item lin. ult. eiusdem pag. restituendum ἐν αἰτίας, et 658. A. lin. 2. παρίσθεν?

Pag. 83. lin. 10. ἐπ' ἰδάφους ὑποστρωανύων] Haec in Glossarium retulit Ducangias I. 867. C. sub v. Μανδύας, usque ad verba, αὐτοῦ τὸ σωματίον· pro quibus ille dedit, τὸ σῶμα αὐτοῦ· nec reliqua singula diligentissime descripsit. Cognomen Michaelis, Maleīnus, in Familiis Byzantinis 149. C. non memorat Ducangius: alias ὄξυτόνωσ scribitur Μαισινός· vide notam ad 118. D. Κοκκοβαφῆς, praeter locum quem in ora attuli, legitur quoque 74. D. apud Constantin. Porphyrogenet. 135. C. et apud Cedrenum II. 662. C. Hausit Leo ex Agathia 90. B.

Ibid. lin. 16. τὸν Καίσαρα Βάρδα, τὸν . . Νικηφόρου κατέρα] Hic est ille senex, natus centum quinquaginta annis [sic], quocum Luitprandus Leg. ad Nic. Phoc. 144. D. se coenasse ait mense Augusto a. 968.

Ibid. lin. 20. πολλὰ τρόπαια καὶ νίκας . . ἀναδησάμενον.] Forma dictionis ex Agathia, cui frequens est: veluti 27. A. 60. C. 99. D. 140. A.

Pag. 84. lin. 12. παρεξηγημένον] Vim vocis explicat Illu-

stris Schneiderus Lexico 223. D. Leonem, verba rara aucupantem, invenisse credendum est in Glossario aliquo, *Παρεξηγημένος· διεφθαρμένος, ἀμυδρός*: quae hodie leguntur apud Phavorinum 1447. 23. (paulo longior est Suidas III. 46. C.) sibi que per suasisse synonyma esse haec omnia, eodemque sensu usurpasse. Quae si quis minus probet, scribat *παρεξηλαμένος, α παρεξελάνω*, quod vide in nott. ad 94. C.

Pag. 85. lin. 8. τολμήσας] Proposui *τολμητίας*, quod, praeter loca in margine allata, legitur 75. C. mutuo sumtum ex Agathia 14. D. 42. B. 137. C.

Ibid. lin. 11. καὶ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τῶν ἀνακτόρων μελετῆσαι καθαιρέσιν.] Infra 70. B. *τὴν τοῦ Ἰωάννου τῶν ἀνακτόρων καθαιρέσιν.* Neque adeo dissimili phrasi 71. B. *τῶν τυραννείων κατείναι, de imperio decedere.* Habet quidem Leo alias vocem *ἀνάκτορον*, sed ita, ut *palatium* denotet, 19. C. 39. D. 40. A. 51. B. 60. C. 79. A. B. quod alibi *ἔστιαν τὴν βασιλειον* seu *βασιλικὴν* vocat (vide quoque 189. C.) sive *τὴν βασιλειον αὐλήν*, 30. A. 52. A. C. 62. B. alibi *τὰ βασιλεια*, 20. B. 21. A. 29. B. 52. A. 57. C. 59. A. 60. B. 90. B. 100. D. sive *τὴν ἀνακτορικὴν ἔστιαν*, 98. B. 102. C. 110. B. *Τὰ θεῖα ἀνάκτορα* 60. C. *ecclesiam* denotat, de qua significatione vid. Io. Wolfium ad Photium Contra Manich. Anecd. Gr. II. 218. C. *Καθαίρεσις* autem hic eodem sensu, quo *καθελών* apud S. Athanas. Histor. Arian. I. 389. A. P. 222 *τρεις βασιλεις, Βρετανίωνα, καὶ Μαγνέντιον, καὶ Γάλλον καθελών, cum tres Imp. Vetranionem, Magnentium, Gallum imperio deturbasset*: Montefalconius: *cum tres reges, V. M. et G., imp. abdicasset.* Porro *καθαίρειν*, apud scriptores ecclesiasticos solenne, sonat *deponere, exauctorare, ab officio removere.* Concil. Chalcedon. II. 387. A. *ἡνίκα Νεστόριος καθηρέθη, quando Nestorius depositus est.* Versio vulgaris perperam: *quod N. damnatus est.* Similis vis nomini *καθαίρεσις*. Leo noster 101. A. Concil. Chalcedonens. II. 79. E. *καθαίρεσις ἡμῶν ἠπειλήθη, minae nobis intendebantur depositionis.* Versio vulgaris errore quo supra, *minabatur nob. damnatio.* At Concil. general. octavo V. 1071. E. *ἡ δὲ καθαιρέσις . . βεβαιωθῆναι ἐξηγήθη*, Matthaeus Raderus recte intellexit, quanquam nunc in edit. perperam impressum sit *exauctoritatem*, pro, *exauctorationem*: quod Leo *ἔκπτωσιν τῆς ἱερωσύνης* vocat 70. B. Sed de hac vi vocis *καθαίρεσις* iam Suicerus Thesaur. Eccles. II. 1. et alii: vocabulum derivatum omiserunt, *καθαίρετικά*, suppl. *γράμματα, litterae, quibus depositionis formula seu sententia continetur.* Quod moneo, quia eam quoque vocem docti passim non intellexerunt. Iac. Billius in Anonymi Vita S. Athan. cxi. B. *κατηγορίας ἐν τοῖς καθαιρετικοῖς, καὶ ὕβρεσι καὶ διασυρμοῖς πλεονάσαντες*, vertit, *accusationibus, abdicandi causa viri, contumeliis, derisionibus eum supra modum afficientes.* Imo: *qui in formula depositio-*

nis [ab episcopatu] *criminationes, contumelias, convicia multa congregabant.* Montefalconius in Simeone Metaphr. De vita eiusdem cxi. B. ἐν τοῖς καθαιρετικοῖς· *in scriptis suis.* Emenda ut supra, *in sua depositionis formula.* Α καθαιρετικός derivatum adverbium praetermissum in Lexicis, καθαιρετικῶς, *eo consilio ut tollas.* Origenes Contra Cels. 25. B. τινὰς ἐπέε τοῦ κοινοῦ τεθνηκέναι, καθαιρετικῶς τῶν προκαταλαβόντων τὰς πόλεις καὶ τὰ ἴθνη κακῶν· Sigism. Gelenius: *aliquot, qui ultronea morte obita pro rep. totos populos totasque gentes liberarint a calamitatibus.* Ut ad vocem καθαρσεις redeam, nota peculiarem eius significationem, quam nescio an quisquam distinxerit. Philo De telor. constr. 92. C. ἀποσπαστίον τέ ἐστι τὴν ταχίστην τὰς πρώτας ὀροφάς, καὶ τὰς καθαιρέσεις ἀναιρετίον, *et rudera asportanda sunt.* Item Athenaeus De mach. 92. B. τοὺς διὰ τῶν καθαιρέσεων εἰσπίπτοντας. Neque inepte, opinor, partes muri decussae καθαιρέσεις vocantur, cum καθαιρεῖν ipsum passim notet *decutere.* Artemidor. Onirocr. 112. C. si servi de oleis somnient, id iis verbera praesagire ait, διὰ τὸ μετὰ πληγῶν τὸν καρπὸν καθαιρεῖσθαι, *propterea quod cum plagis fructus olearum decutiantur.*

Pag. 86. lin. 10. τῶν φόνων τῶν ἀνδρῶν] Coniecturis, quas ad oram apposui, longe praestat summi viri Krugii prope certa emendatio litteris mecum communicata, τῶν φονώντων ἀνδρῶν, a φονάω, *caedis avidus sum.*

Pag. 87. lin. 7. τῆς ἡπίρου προσεπιβαίνων] Verbum προσεπιβαίνω (quod non est in Lexicis) Leo modo cum genitivo construit, velut hic, 60. B. et 97. D. modo cum dativo, ut 6. B. 42. DC. Eodem casu est apud Theophylactum Orat. de Sancta Cruce 398. C. προσεπιβαίνων τῇ γῇ. Usurpatur etiam a Philone De temulentia 197. E. καὶ προσεπιβαίνειν ἤξιωσεν, ubi exponitur *praevaricari.* Alterius decompositi, προσεπεμβαίνω, secundam figuratamque significationem, *insulto, irrideo*, aequè in novissimis optimisque Lexicis video praetermissam. Quamquam non desint huius usus auctoritates idoneae. S. Ioann. Chrysostomus Orat. II. in Lazar. V. 241. 28. μὴ προσεπεμβαίνωμεν αὐτοῦ ταῖς συμφοραῖς. Olympiodorus Catena in beat. Job 329. C. κατὰ πρόσωπον λαιδορεῖτέ με, καὶ προσεπεμβαίνετε μοι. Quae loca, aut similia, Hesychio obversata sunt, cum I. 1044. B. Προσεπεμβαίνω interpretatus est ἐπιτωθάξει, ἐπιγελαῖ. Verbum ἐπεμβαίνω simili sensu usurpatur, ut duo loca ex multis nominem, in Epist. nomine Council. Nicaen. scripta, apud Socrat. Hist. Eccles. 28. A. item a Cedreno II. 670. D. De ἐπιβαίνω, idem significante, copiosus J. Tobias Krebsius in Decretis Romanorum pro Iudaeis factis 25. B., demonstrans, omnia fere veniendi verba cum ἐπι, adiuncto casu personae, notionem hostilis invasionis habere.

P. 223 Pag. 88. lin. 15. ὅσει τινα ἄτιμον μετανάστην] Ex Homero Iliad. I. 644. II. 59.

Pag. 89. lin. 8. ἐρωδιῶν ῥάμφει προστοικὸς ἀτεχνῶς] Ἐρωδιῶν ardeam esse notum est. Aristoteles Historia animal. I. 903. B. Eodem nomine denotatur avis fabulosa, de qua mira refert Pseudohieronymus Breviar. in Psalter. 394. B. in psalm. ciii. maiorem esse omnibus volatilibus, aquilamque vincere et comedere. Ab hoc diversus est *erodio erodionis*, S. Hieronym. Commentar. in Zachariam III. 1732. E. Tetum Leonis locum exscripsit (tametsi paulo minus accurate) Ducangius in Glossar. Addend. 11. A.

Ibid. lin. 12. Τοιαύτην μὲν δὴ Νικηφόρος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν τοῦ βίου εὐρε καταστροφῆν] In Chronico ms. Ioannis Scylitzae hic leguntur quaedam a Cedreno omissa, verbisque eius ἐνδον τοῦ παλατιου κατεργασθεῖς II. 663. D. subiungenda, de sepultura et specie Nicephori Phocae, quae Scylitza ex Leone 55. D. 29. D. 30. A. paene ad verbum exscripsit. Deinceps sequuntur haec: *) Ἐν δὲ τῇ σοφῷ αὐτοῦ [Nicephori Phocae] ὁ Μελιτηνῆς μητροπολίτης Ἰωάννης ταῦτα ἐπέγραψε. B

- Τὸν ἀνδράσι πρὶν καὶ τωμάτερον ξίφους,
 Πάρρηγον οὗτος καὶ γυναικὸς καὶ ξίφους,
 Ὅς τῷ κράτει πρὶν γῆς ὅλης εἶχε κράτος,
 Ὅσπερ μικρὸς γῆς μικρὸν ᾤκησε μέρος,
 5 Τὸν πρὶν σεβαστὸν, ὡς δοκῶ, καὶ θηρίοις,
 Ἄνειλεν ἢ εὐγκοίτος, ἐν δοκοῦν μέλος.
 Ὅ μὴδὲ νυξὶ μικρὸν ὑπνώττειν θέλων,
 Ἐν εἴ τάφῳ νῦν μακρὸν ὑπνώττει χρόνον,
 Θάμα μικρὸν. Ἄλλ' ἀνάστα νῦν, ἀναξ,
 10 Καὶ τύπτε πεζοῦς, ἱππότας, τοξοκράτας,
 Τὸ σὸν στρατεύμα, τὰς φάλαγγας, τοὺς λόχους.
 Ὅρμα καθ' ἡμῶν Ῥωσιῇ πανοπλία,
 Σκυθῶν ἔθνη σφύζουσιν εἰς φονουργίας.
 Ληλατοῦσι πᾶν ἔθνος τὴν σὴν πόλιν,
 15 Οὓς ἐπτόει πρὶν καὶ γεγραμμένος τύπος
 Πρὸ τῶν πυλῶν σὸς ἐν πόλει Βυζαντίου.
 Ναί, μὴ παρόψει ταῦτα· ξίφον τὸν λίθον,
 Τὸν σὲ κρατοῦντα, καὶ λίθοις τὰ θηρία,
 Τὰ τῶν ἔθνων, δάμαξ· δὸς δὲ καὶ πέτρας
 20 Στηριγμὸν ἡμῖν, ἀφάραστατήν βάσιν.
 Εἰ δ' οὐ προκίψαι τοῦ τάφου μικρὸν θέλεις,
 Κᾶν βῆξον ἐκ γῆς ἔθνεσι φωνὴν μόνην.
 Ἴσως σκορπίση ταύτη καὶ τρέψεις μόνην.
 Εἰ δ' οὐδὲ τοῦτο, τῷ τάφῳ τῷ σῷ δέχου
 25 Σύμπαντας ἡμᾶς· ὁ νεκρὸς γὰρ ἀρκέση.
 Σάξιν τὰ πλήθη τῶν ὄλων χριστιανύμων,
 Ὡ, πλὴν γυναικὸς, τὰ δ' ἄλλα Νικηφόρος.

*) Cod. Coisl. No. 136, fol. 101 verso.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως συντίθεται. *Sequentia, Ἰωάννης δὲ ὁ Τζιμισκῆς, τὰς τῆς Ρωμαίων κ. τ. λ. denuo in historiam recepit Cedrenus II. 663. D. Omisit autem senariolos Ioannis Melitenensis, sive quod paulo longiores ei (vereor ne etiam lectori) viderentur, sive quod ludus potius ingenii quam vera arcae inscriptio. Certe Ioannes Melitenensis, si is est de quo Le Quien Orient. Christ. I. 445. C. vixit circa a. 1027, plus quinquaginta annis post Nicephorum in arcam conditum.*

Pag. 91. lin. 5. παλινοδίαν ἤσαν] Agathias 89. B.

*Pag. 92. lin. 4. μουζακίτζην δηλοῖ] H. e. pusillum: vid. Ducang. Glossar. II. 1570. B. Sed hanc etymologiam nominis Tzimisces prorsus improbat vir doctissimus Girbied, in Schola Regia speciali linguarum Orientalium hodiernarum cathedrae Armeniacae decus et ornamentum. Esse nimirum in Armenia maiore urbem Tschemischgäizag (vid. quoq. *Détails sur la première expéd. des Chrétiens dans la Palestine, traduits de l'arménien en français par F. Martin. Magasin Encyclop. Septembr. 1811. p. 38.*): id nomen significare *socculum splendidum s. purpureum, quo calceantur mulieres per Orientem. Inde oriundum Tzimisces: eiusque nomen, Armeniace Tschemoschghigh scriptum, esse diminutivum alterius, vertique debere socculum splendens. Referam ipsa verba amicissimi collegae: „Tschemischgäizag, qui signifie sandale étincelante ou rouge que portent les femmes Orientales à leurs pieds, est le nom d'une ville de la grande Arménie qui s'appeloit aussi anciennement Hierapolis; elle fut la patrie de Jean Zimisces. Ce dernier nom, qu'on écrit en arménien Tschemoschghigh, n'est que le diminutif du premier, et il signifie petite sandale étincelante. Telle est la signification ou l'étymologie du mot Zimisces.”* Quae quemadmodum cum opinione Leonis componi possint, viderint litteras Orientales docti.*

IN LIBRUM VI.

P. 225 Pag. 93. lin. 1. Τοῦ δὲ αὐτοκράτορος Νικηφόρου τὸν τρίτον] Obtruncatus est Nicephorus anno 969. d. xi. mensis Decembris: ita quae narrantur hoc libro, ad priorem partem anni 970. pertinent: vide Pagium Critic. IV. 24. A.

Ibid. lin. 3. Ἦδη δὲ τετάρτης] Haec usque ad vb. ἀνηγόρευον Combesisius ap. Pag. IV. 22.

Pag. 94. lin. 5. ἐς γέρας τῷ ἀνδρὶ ταύτην ἐκαυστόμησε τὴν τιμὴν] Cedrenus II. 663. D. μήπω πρότερον ὄντος τοῦ ἀξιωματοῦ, πρώτου δ' αὐτὸ τοῦτο ἐφευρηκότος. Sed leg. πρώτου δ' αὐτοῦ, cum ipse primus, ex codd. omnibus, sensu quoque flagitante.

Pag. 96. lin. 11. Ίανήν οὖν] Exitum huius capitis Combesius vertit ap. *Pag. IV. 22.*

Ibid. lin. 16. Τήν δὲ ἰδέαν τοσούτου ἦν.] Haec ex scriptore nostro contraxit Scylitzes, subiunxitque in historia ms. narrationi de morte Tzimiscae, quae terminatur sic, καὶ Κωνσταντῖνον, τοὺς παῖδας τοῦ Ῥωμανοῦ. Vide Cedren. II. 684. B. Cedrenus autem, cum omnia minima maxima ad verbum e Scylitza in ipsius Compendium historiarum referret, tamen haec de forma ac specie Tzimiscae nescio quare praetermisit, ut igitur in Leone duntaxat et in Scylitza ms. exstent.

Ibid. lin. 23. ἠρωϊκῆ γὰρ αὐτῷ] Scylitza addit ψυχῆ, ac fortasse sic legendum. Paulo post, 97. lin. 3. Scylitza habet ἀπτερφά τῶν, unde firmatur coniectura mea ad oram (vide quoque supra 30. D. lin. antepenult.), et, πρὸς τοὺς οἰκείους διανέκαμπεν.

Pag. 97. lin. 4. ἄλματι] Scylitza, ἄλμασι.

Ibid. lin. 5. πάντων κατημεγέθει . . . γενεάν.] Amplior eadem phrasis supra 30. A. ubi κατευμεγέθει.

Ibid. lin. 8. ἐπὶ τὸν πύματον] Scylitza secus, ἐπὶ τὸν πέμπτον, calligrapho vocem obsoletiore πύματος in magis notam, ut fit, commutante.

Ibid. lin. 18. Μεγαλόδαρος] Haec usque ad pag. 100. 7: τῦφον τῶν Combesius vertit ap. *Pag. IV. 22.*

Pag. 98. lin. 1. παρὰ τὸ προσῆκον] Agathias πέρα τοῦ προσήκοντος, 81. B.

Ibid. lin. 2. τὰς τοῦ σώματος ἡδονὰς διεπτόητο.] Hactenus quae ex Leone Scylitza transtulit in historiam ms. C

Ibid. lin. 10. ἐς τὸν θεῖον καὶ μέγαν τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας σηκὸν εἰσφοιτῶ] Cedrenus *Histor. II. 664. B. ἄπεισι μετ' ὀλίγων ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν,* ubi Xylander, secus opinor, legisse videtur μετ' ὀλίγον, nam vertit paulo post, pro, cum paucis: deinceps, C. lin. 5. manifesto mendo editum est ἀπολογισαμένου pro ἀπολογησ.

Ibid. lin. 14. τοῦ νεῶ] In Hederici Lexico manuali edit. Ernesti Lips. 1768. 8. col. 1371. is genitivus νεῶ scribitur, perperam. Vide Maittaire De dialectis ed. Sturz. 27. A.

Ibid. lin. 20. καὶ προσέτι τὸν τόμον τῆ συνόδου προσοποτίσῃ] Sensus verbi προσοποτίειν hic detorsus ex illo, quando insuper donare, insuper solve significat. Philo De victimis 653. C. προσοποτίσας καὶ τὸ ἐπίπεμπτον. Aeneas Gazaus Theophrasto 374. B. Eius synonymum ἐπέδωκε subiungit Leo paulo post, 99. lin. 7. Gravem autem fuisse Nicephorum ἐπέδωκε subiungit Leo paulo post, 99. lin. 7. Gravem autem fuisse Nicephorum non uno modo ecclesiis docet Vita inedita S. Nicephori episcopi Mileti, scripta ab homine et docto et aequali fere temporum illorum (nam memoratur ab eo Θεόδουλος aliquis, ὃς καὶ ἔτι περιέσσι, fol. 222 verso): qua narratur, cum procuratores imperatorii ex oleo sacro redi-

tus, qui maximi sunt in ecclesia Graeca, interverterent in commodum fisci, S. Nicephorum non esse veritum Imperatorem ipsum adire, ab eoque restitutionem iuris illius, donec obtineret, flagitare. Καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχον προκαθηρπασμένα παρὰ τῶν ἐπιστατούντων τοῦ μυριελίου, τί ποιεῖ; τῷ βασιλεῖ [h. e. Nicephoro Phocae, cuius mors deinceps narratur] θαρδάλως πρόσσεισι καὶ παρῶρησιάζεται. Δικαίως γὰρ ὡς λέων ἀληθῶς πέποιθε καὶ τῶν ἀφαιρησάντων καταβοᾷ, "Ἡ ἀπόδος, λέγων, τὰ τοῦ Θεοῦ, ἢ μὴ προσδόκα Χριστῷ πράττειν φίλια, τοῖς μὴ προσήκουσιν ἀνεγόμενος ταῦτα καρπούσθαι. Ac post paulo: Ἐφ' οἷς τὸν βασιλέα, καταπλαγίντα τὴν τοῦ ἀνδρὸς παρῶρησιαν (καὶ γὰρ καὶ τὰ σκῆπτρα τὰς ἀρετὰς οἶδεν αἰδεῖσθαι, καὶ τοῖς συνετοῖς εὐδιάγνωστον τὸ φιλόθεον), ἀναντιρρόητως κλεῦσαι τὰ οὐκεία ἀπολαβεῖν, καὶ ἀποκαταστήναι κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῇ ἐκκλησίᾳ τὴν πρόσοδον κ. τ. λ. Addit auctor, quae restituerat Phocas, ea post eius caedem denuo esse episcopo ab iisdem procuratoribus ademta. De quibus questurum S. Nicephorum iterum perrexisse ad comitatum: ivisse simul hominem nequam Sachacium, consilio ut Sancto apud Imp. adversaretur. Ita, cum una devertissent potionemque uterque sibi praepararet, Sachacium de suo miliario caldam venenatam ministrasse Sancto: hunc tamen vehementi vomitu tum veneno tum periculo esse liberatum. Addam ipsa verba Graeca: *Εἰ καὶ αὐτίς οἱ ταῦτα προκαθηρπασκότες ἀφείλοντο βία, ἤδη τοῦ ἀποδεδωκότος αὐτὰ βασιλέως διακεφωνηκότος.*) Διὸ καὶ πρὸς τὸν μετ' ἐκείνῳ τῆς βασιλείας δραξάμενον (Ἰωάννης δ' ἦν οὗτος, ὃ Τζιμισκῆς τὸ ἐκώνημον) τοῦ ὄσιου ἀπίοντος, συνεβράδιζεν αὐτῷ ὁ τὴν παρατροπήν ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὴν κακίαν ἐπιβόητος Σαχάκιος, τοὺς λόγους τῆς δίκης τῶν κτημάτων ἀναδεξάμενος, καὶ ἰσχυρῶς τῷ μεγάλῳ ἀντικαθιστάμενος, αὐτὸς ἐκεῖνος συγκεκερακῶς ὁ Σαχάκιος τῷ μεγάλῳ πιεῖν δέδωκε· τὸ δὲ ἄρα ἦν πλήρες φαρμάκου· ὃ λαβὼν ὁ Θεῖος ἀνὴρ καὶ σφαγίδι ζωοποιῶ σημειωσάμενος, ἔπιεν ὑπονοησάμενος μηδέν· πόθεν γάρ; Ἐπειτα τοσοῦτος αἰφνης ἔμετος ἐξεβλύσθη, ὥστε συνεβληθῆναι αὐτῷ καὶ τὸ φάρμακον, μηδ' ὅπως οὖν παραβλάψαν βτόν ἅγιον. Tzimiscis quoque animum sibi conciliasse S. Nicephorum morum sermonisque dignitate discimus eodem auctore, qui tamen sui instituti esse negat, quae is in comitatu egerit separatim perscribere, — οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ, ὅτι μηδὲ διὰ σπουδῆς ἡμῖν ταῦτα. Reliqua ex hac vita, quemadmodum S. Nicephorus saeculo abdicato in montem Latrum secesserit, conditisque Ἐρεβλινθου et τοῦ Ξηροῦ Χωραφίου monasteriis in hoc vitam deposuerit laudatissime actam, ut aliena ab historia saeculari horum temporum praetermitto.*

Pag. 99. lin. 1. μήτι τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐκτός

*) De hoc verbo vide supra not. 191. D.

της ἐκείνου φοβῆς ἐνεργεῖν.] Addit Cedrenus II. 658. D. voluisse Nicephorum, ut bello occumbentes martyrum honoribus fruere-
tur, contra S. Basilii placitum, qui a sacris per triennium arceat
τούς κολεμίους ἐν τινι πολέμῳ ἀνηρηκότας. Ubi ex Codd. legen-
dum, τούς πολέμιον, ut recte intellexit Le Beau *Histoire du*
Bas-Emp. XVI. 121. C.

Ibid. lin. 5. κατὰ τὴν νῆσον τὴν λεγομένην Πρώτην] Le C
Beau XVI. 162. C. in Proconnesum ait, consecutus Cedrenum II.
664. D. et Zonaram II. 209. A.

Ibid. lin. 7. Λέοντα τὸν Βαλάντην καθυπεδείκνυσεν] Glycas
308. C. εἶπε δὲ μὴ αὐτόχειρα γενέσθαι αὐτὸν τοῦ Φωκᾶ· ubi emen-
dandum ex Codd. nostris, εἶπε δέ. In Scylitzae Chronico ma-
coniurati vocantur ὁ Πατρικιος Μιχαὴλ ὁ Βούρτζης, καὶ Λέων
ταξιάρχης ὁ Βαλάντης, καὶ τῶν τοῦ Τζιμισκῆ πιστικωτάτων ὁ Ἄξυ-
ποθεόδωρος. Eadem paene nomina sunt apud Cedren. II. 662.
B. cuius narratio in multis ad verbum cum Leone convenit.

Ibid. lin. 10. πρὸς τοῦ Πολυεύκτου σταφθεῖς] Tzimiscem
coronatum esse ipsis natalitiis Christi a. 969. Cedrenus docet II.
665. A.

Ibid. lin. 20. τὴν δὲ τῷ καταντιπάρως Βυζαντίου] Quae Io-
annem humanitate ac misericordia fecisse Leo ait, ut bona pau-
peribus distribueret, ea ex conventu cum Polyucto Patriarcha
acta esse, Ioannem hac conditione coronante, Cedrenus auctor
est II. 665. A. D

Ibid. lin. 21. ἠφόρισε] Sic fortasse Leo ipse scripsit, men-
dose: nam duplex augmentum ne apud posteriorem quidem scrip-
torem ullum in hoc verbo se nobis obtulit. Contra ἀφόριζον
habet S. Germanus Constantinopolitanus De rerum ecclesiastica-
rum contemplat. 13. B. ἀφορίσεν Palladius Lausiaca. 94. A. ἀφώ-
ρισεν S. Clemens Alexandrinus Stromat. 559. D. ἀφορίσται Theo-
phrastus (qui multum delectatur verbo ἀφορίζω, adhibetque no-
vies) Histor. plant. 1. A. De causis plant. 352. A. S. Gregorius
Nyssenus De oratione Dominic. I. 752. A. ἀφορισμένην Theo-
phrastus Hist. plant. 23. D. (ibi ἀφορισμ. operarum errore) et
843. D. Omitto aliorum loca, quae multa sunt. Adde, in ec-
clesia Graeca ἀφορίζεσθαι esse, segregari a sacrorum mysterio-
rum communiōne, quod hodie minorem excommunicationem vo-
camus. Maior enim anathematis vocabulo solet designari. Acta
Concil. quinisexi III. 1695. E. *Ἐὶ δὲ τις τοῦτο πράττειν ἐπιχει-
ρῶν, ἀφορίζεσθω.* Gentianus Hervetus: *Si quis autem hoc fa-
cere aggressus fuerit, deponatur. Emenda, excommunicetur,*
sive periphrastice, *minori excommunicatione segregetur ab eucha-
riстіae participatione.* Etenim deponi solis convenit clericis: ἀφο-
ρισμός is, de quo agitur, laicis quoque potest contingere. Manuel
Malaxus Historia Ecclesiastic. 129. A. ἀφόρισεν [sic] αὐτούς· ver-
tit Martinus Crusius, *eos execratus est.* Sed potius scribendum,

excommunicavit, a communione ecclesiastica separavit. Neque minus passim erratum est in vertendo substantivo ἀφορισμός, quem ex superioribus patet in laïcis denotare *privationem* communionis eucharisticae, in clericis *suspensionem* ab officio ecclesiastico. Ita Liturgia S. Marci Alexandrina 135. B. Ioannes a S. Andrea ἀπό ἀναθέματος καὶ ἀφορισμοῦ vertit, *ab anathemate et excommunicatione*, tametsi hic reddendum erat, *suspensione*. Nam de sacerdote sermo, Contra apud S. Clementem Martyrem Constitutt. Apostol. 27. Α. ἐπιτιμάσθω ἀφορισμῶ, Gentianus Hervetus simpliciter, *mulctetur*, quod saltem amplificandum erat, *sacrorum mysteriorum separatione mulct.* Ἀφορισμός apud rhetores quid sit, optime exposuit Ernesti Lexico techn. rhet. 52. B. B. Quare in versione Reiskiana hæc Dionysii Halic. Iudicio de Isæo V. 597. ἡδέως τε καὶ ἀφοριστικῶς τὰ μετὰ ταῦτα ἐπιτίθεται, minus apte, opinor, redduntur, *suaviter et distincte*. Nam hoc quidem a rhetoribus Graecis dicitur *ἐπιτιμῶς*· ἀφοριστικῶς autem vertendum est *membratim*, concisis brevibusque membris, *inconnexe*, ut ait Grotius ad Ecclesiast. II. 6. sive, ut Ciceroniano verbo utar, *incise*, brevibus incisiss, fereque id quod Basiliius, scholiasta ms. S. Gregorii Nazianzeni luce dignissimus, *περιόδους ἀσυνδέτους καὶ ἀντοτελείς* solet appellare. Inde explicandum Etymologicum magnum 296. 50. ubi εἶν δicitur esse ἐπέφημα ἀφοριστικόν· quod nempe per se ipsum effingit sensum absolutum.

Ibid. lin. 22. τῶν τῇ ἱερᾷ νόσῳ καμνόντων] Vertit Combefisius, *eorum qui sacro morbo laborarent*, ut adeo intelligatur de morbo comitali. Neque hercule immutare ea quidem ausus sum: tametsi Valesius ad Euseb. Histor. Eccl. IV. 19. iam demonstrarit, saepe ἱερὰν νόσον intelligi debere de lepra aut elephantiasi. C. Scriptoribusque ibi laudatis addi possunt S. Ioannes Chrysostomus Orat. De poenitentia VI. 912. 87. τοὺς ὑπὸ τῆς ἱερᾶς νόσου κατακειμένους, ὧν τὰ μέλη πρὸ τοῦ θανάτου τῇ γῆ παραδίδοται· Anonymus Vita Chrysostomi VIII. 336. 29. unde paulo plura excscribam, quæ quasi scholion vocabuli ἱερὸς esse possunt: Ἐδρίσκει τινὰς — τὴν ἱερὰν καλουμένην περικειμένους νόσον, ταύτην τὴν προσηγορίαν τοῦ τοιούτου λαχόντος νοσήματος, παρὰ τὸ πᾶσαν ἀνθρωπίνην συμφορὰν τε καὶ ἀλγηδόνα νικᾷν. Οὕτω γὰρ καὶ τοῖς ἔξω τὸ ἱερὸν ἀντὶ μεγάλου παρελλήπται· ἱερὸν γὰρ καὶ ἰχθύν, τὸν μέγαν φασίν. Facillime autem propagari hunc morbum ait auctor, ἐρπυστικόν τι εἶναι καὶ μεταβατικόν ἐπὶ τοὺς συνδιαγόντας· ideo eo affectos oppidis expelli, passimque stratos esse per itinera οἷα νεκρὸς ἀτάφος, κινούμενα λείψανα, ἔρποντα σκηνώματα, λογικοὺς ἀνθρώπους φωνὴν ἀφιέντας ἀναρθρον· iisque S. Chrysostomum locum idoneum concessisse cum aqua præterlabente, πρὸς τὸ τοὺς ἀπὸ τῶν τραυμάτων ἀποκαθαίρειν ἑαυτούς. Quæ omnia minime cadere videntur in homines mor

bo maiore affectos. Apud S. Ioannem Climacum quodque Scala Parad. 126. B. verba, τῇ ἱερᾷ περιπέσειν νόσῳ, ob ea quae sequuntur haud paulo malim de lepra quam cum Matthaeo Radero de morbo comitiali interpretari. Confer praeterea Leonem 110. B.

Pag. 100. lin. 13. Ἦδη δὲ τῆς πρὸς Ὀρόντη]. Haec et sequentia ex Leone transtulit Scylitza in Chronicon ms., unde exscripsit partim Cedren. II. 665. B.

Pag. 101. lin. 8. τὴν μὲν θύραθεν παιδείαν οὐ πάνυ ἠκριβωκότα] Dissuadebant multi in Graecia, tum omni medio aevo, tum maxime hoc saeculo, profanas litteras: quod qui iis a tenebro imbuti essent, ad veritatem fidei caeciores putarentur. Ita S. Nicephorus, de quo supra 225. C. in Vita ms. magistro τοῦ Μωσελλοῦ puer in disciplinam traditus dicitur, τὴν ἱερὰν γραφὴν μόνην παιδευθησόμενος, οὐκ ἀνεχόμενων τῶν προστατῶν τὸ γνήσιον καὶ γόνιμον τῆς ψυχῆς τοῦ παιδὸς ἐκπόροις ἐμβομβῆσαι μαθημασιν· ὅτι μὴ δυνατὸν, τοὺς τύπους τῆς τερατολογίας προτυπωθέντας ἀναλεῖψαι ῥαδίως, εἰ [i. ἢ] καὶ τὴν πρᾶξιν διαφυγεῖν.

Ibid. lin. 10. Ὁ δὲ Πολύεγκτος] Haec usque ad finem huius capitis Combefisius vertit, Pagi IV. 24.

Ibid. lin. 11. προχειρισίω] Codex προχειρησιν· mutavi secundum etymologiam a verbo προχειρίζομαι. Vocis προχειρισις, adhuc in Lexicis omissae, significatus sunt duo: alter apud philosophos, alter in scriptor. ecclesiasticis. Apud illos sonat *actus, operatio*, qua cogitata representantur, perducunturque ad effectum. Porphyrius Sentent. ad intelligib. ducent. 225. A. de anima, ἐνεργεῖ δὲ κατ' αὐτοὺς, ἢ ἐκ' ἄλλου εἰς προχειρησιν [i. προχειρισίω] ἐκκαλουμένην, *vel ab alio ad opus excitata*. Ut ideo erraverit Kusteras, haec Suidae I. 830. A. ἢ καθ' ἑξῆς ἢ κατὰ προχειρισίω, sic vertens: *secundum habitum et secundum propositum*. Nam cum προχειρισις opponatur τῇ ἔξει, denotetque actum ipsum sive representationem facultatis, vertendum, *secundum habitum, vel secundum actum, sive executionem*. Apud scriptores ecclesiasticos significat *propositionem* episcopi ordinandi. Theophilus Antiochen. De Deo et Christianorum fide 147. D. ἐν τῇ τῶν ἱεραρχούντων προχειρίσει τε καὶ ἐκλογῇ. Προχειρίζεσθαι etiam apud scriptores quidem profanos, ut alia multa, ita et *eligere* generatim denotat: vide exempla in Lexico Polyb. VIII. II. 544. a Schweighausero viro omni existimatione ornatissimo collecta: item apud Alciphron. I. 41. B. In scriptoribus ecclesiasticis proprie esse *proponere nomen* alicuius ordinandi, ut inquiretur an dignus sit munere, recte observavit Henr. Valesius Annotatt. in Euseb. De Vita Constant. 214. A. et in Socratem Scholast. 7. A. id quod ὑποβάλλειν ὀνόματα dicit Socrates 28. D. Non desunt tamen loca apud scriptores quoque ecclesiasticos, ubi latiore sensu exponendum est *eligere*. Euthalius Diaconus in peregrinationum. S. Pauli 240. A. S. Clemens Romanus Constitutt. Apostol.

P. 228

11. A. 27. D. 34. E. 57. B. 102. A. 116. C. 132. D. Anonymus Catena in Ieremiam I. 54. E. S. Basilius Epistola cccxxiii. II. 1096. B. Palladius Histor. Lausiac. 1010. B. Simeon Metaphrastes Vita S. Lucae 82. A. Plerumque enim ibi usurpatur de Deo aut Christo, apostolos prophetasque προχειριζομένω, *eligente*, neque subiciente cuiusquam examini, sed summo suo testimonio C comprobante. Addam de significatione adiectivi πρόχειρος, quae neque a Ducangio, neque a Suicero, neque ab Ernestio in Lexico rhetorum, notata sunt, quando de lectione usurpatur, praesertim Scripturae Sacrae. Velut in S. Athanasio Adversus eos qui volunt simpliciter dictis credendum esse II. 581. F. κατὰ τὸ πρόχειρον τῆς ἀπαγγέλλας. Montefalconius perperam, *prima pronuntiationis fronte*. Est enim τὸ πρόχειρον τῆς ἀπαγγέλλας *obvius litteralisque sensus locutionis*, oppositus τῇ μεταλήψει sive ἀναγωγῇ, hoc est, *sensui mystico*. Eadem significatione dicunt τῇ προχειρῶ ἀλαθήσει Ioannes Philoponus De creatione mundi 109. A. ἡ πρόχειρος διάνοια Dionysius Euseb. 273. C. τὴν πρόχειρον ἐκδοχὴν Philo Quod deterius potiori insidiari soleat 142. E. Origenes Contra Cels. 211. C. 242. A. 317. C. Philocalia 8. D. ἡ πρόχειρος τῶν λέξεων ἑμφασίς S. Ioannes Chrysostomus Homil. LXXIV. in Evang. Ioannis II. 863. 37. κατὰ τὴν πρόχειρον ἔννοιαν Severus Catena in Ieremiam II. 525. B. S. Gregorius Nyssenus De Vita Mosis I. 170. D. τὸ προχειρότερον τοῦ λόγου Origenes in Ierem. 234. A. κατὰ πρόχειρον νοῦν S. Nilus Epistola II. ad Domnium iunior. 27. B. κατὰ τὴν πρόχειρον φαντασίαν Philo Quod deterius pot. ins. soleat 127. C. Reliquae significationes vocabuli πρόχειρος nec pueros fugiunt: quanquam in illis quoque viri docti passim lapsi. Veluti Andreas Schatus, non recordans operis Ptolemaei cui titulus *Canones expediti*, haec Pauli Alexandrini, Rudimenta in Apotelesm. 26. C. τὴν δὲ ἀκριβείαν τούτων ὁ πρόχειρος κανὼν Κλευδίου Πτολεμαίου παραστήσει, sic reddidit: *Exquisitam hor. rationem exhibebit Canon Cl. Ptolemaei, qui exstat*. Vel Eusebius Renaudotius illa Gennadii Patriarchae De sacramentali corpore Christi 28. B. οὐ γὰρ τὰς σωματικὰς λύει νόσους ὁ δεσπότης ἡμῶν, ἀλλὰ τὰς ἀμαρτίας ἀφιλεῖ πολλῶ προχειρότερον, — *multo facilius peccata dimittit*. Nam προχειρότερον non valet hoc loco *facilius*, sed *promptius, festinantius, prius*, ut patet ex sequentibus, Servatore spiritualement morbum paralytici sanante prius quam corporis currationem susciperet. Plura exempla vocis πρόχειρος perperam acceptae hic missa facimus: quod in trivialibus morari, non est instituti nostri.

Pag. 102. *lin. 7.* Αὐτὸς δὲ] Haec usque ad Pag. 103. *lin. 17.* ἀνέκαθεν Combesisius vertit apud Pag. IV. 24.

Ibid. lin. 18. ἀναστάσιμος ἡμέρα, καθ' ἣν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν] Festum orthodoxiae, de quo rite obeundo multus est Constantinus Porphyr. Caerimon. sul. Byzant. I. 92. C. incidebat

a. 970. in diem XIII. Februarii. Celebrabatur ob cultum imaginum a. 842. a Methodio Patriarcha una cum memoria Concilii II. Nicaeni restitutum. Le Quien Orient. Christ. I. 256. A. Pagi Critic. IV. 24. A. Polyuctus obierat circa d. XVI. Ianuarii eiusdem anni 970.

Ibid. lin. 24. ἢ τε γὰρ σπάνις τῶν ἀναγκαίων καὶ ὁ λιμός ἐμβαθύνας] Praesertim 969. indict. XII: nam apud Cedren. II. 660. D. τὴν ἰβ' ἡμέραν, scribe τὴν ἰβ' Ἰνδικτον, ut recte vertit Xylander. Apud eundem Cedren. II. 644. D. de lue, quae sub Romano iuniore primum exorta ἄχρι τῶν τῆδε χρόνων οὐκ ἐπαύσαντο, lege ἐπαύσατο, cum omnibus Codd. Bibliothecae Regiae, B ipsa re quoque flagitante. Scylitza in Chronicon ms. narrationem derivavit, ex Scylitza Cedrenus, ubi II. 665. B. Apud Leonem lubenter scripsissem ἐμβαθύνας: tametsi ne illud quidem praeclare dictum. Etenim apud scriptores Christianos et Hellenistas ἐμβαθύνω valet: 1) *Mergo me*, velut in voluptates, vitam carnalem, curas. S. Basilus Homil. in Psalm. XXIX. I. 191. B. ἐμβαθύνειν τῇ κακίᾳ. Homil. in Psalm. XLV. I. 272. D. ἐμβαθύνων τοῖς περισπασμοῖς τῆς σαρκός. S. Ioann. Chrys. Orat. exhort. ad poenitent. VI. 916. 40. μὴ ἐμβαθύνῃς ἐν τῇ ἀδικίᾳ σου. S. Greg. Nyss. In Eccles. I. 431. B. τοὺς ἐμβαθύνοντας τῆς κατὰ σάρκα ζωῆς [I. τῇ κ. σ. ζωῇ]. In Cantic. Cant. I. 628. D. τοῖς ἐμβαθύνουσι τῇ τοῦ βλου ἀπάτῃ. De orat. I. 717. A. τῶν ταῖς ματαλαῖς ἐπιθυμιαῖς ἐμβαθύνόντων. Contra Eunom. II. 125. A. οἱ ταῖς ματαλαῖς ἐπιθυμιαῖς κατὰ ψυχὴν ἐμβαθύνοντες. De oratione Domin. I. 745. A. De beatitudinibus I. 786. B. Contra Eunom. II. 81. C. et 391. D. 2) *Scrutor altius et profundius*, praesertim tropologiam et metalepsim, hoc est, sensum allegoricum Scripturae Sacrae. Origenes Philocal. 70. A. εἴ τις ἐμβαθύνῃ τῷ λόγῳ: quae ipsa verba iterat Eusebius Praeparat. Evang. 283. D. S. Ioannes Chrysostomus De debitore x. mill. talentorum V. 197. 27. μήτε τοῖς εἰρημτοῖς ἐμβαθύνουσιν. Philo de praemiis et poen. 708. C. ταῖς διανοαῖς ἐμβαθύναντες. Eusebius Praepar. Evang. 574. A. ἐμβαθύνειν καὶ δοκιμάζειν τὸν νοῦν τῶν λεγομένων. Item alii fere innumeri: S. Basilus Homilia in Psalmum XXXIII. I. 217. A. Theodoretus Catena in Ierem. II. 182. E. Philo De mundi opificio 12. G. De profugis 375. F. De somniis 441. F. Anonymus Catena in Psalm. I. 593. C. Nota praeterea phrasim S. Gregorii Nysseni In Cant. Cant. I. 510. A. ἢ δὲ λέξις ἐμβαθύνουσα τροπικαῖς σημασίαις, *dictio immergens se tropicis significationibus*, hoc est, iis plena.

Pag. 103. lin. 11. Σπενδοσλάβον] Variatur in nomine Graece scribendo. Codex habet (designabo paginas editionis, locis Codicis respondentem) Σπενδοσθλάβος 64. B. 93. C. 96. A. D. 97. A. B. Σπενδοσθλάβω 85. B. Σπενδοσθλάβον 63. B. 83. B. 85. A. 89. A. Hanc scriptionem secutus sum: nam quod

primis in *foliis Σφενδοσλάβος* legitur, absque θ, id operarum vitio factum est. Alibi in Cod. idem nomen varie corruptum: *Σφενδόσθλαβος* 65. B. 93. B. D. *Σφενδόσθλαβον* 82. D. 89. C. 92. B. *Σφεντοσθλάβος* 96. B. *Φενδοσθλάβος* 85. C. *Σφενσθλάβον* [sic] 85. A. [Pag. 138. lin. 8 huius ed.] *θλάβον* [sic] 97. C. Rationem meam scribendi et peracuendi *Σφενδοσθλάβος* tuentur Scylitzes *Historia* ms. passim, Cedren. II. 660. C. 666. D. 672. D. 674. B. 675. D. 676. D. 677. A. 679. B. D. 680. D. 682. A. B. 683. A. Constantinus Porphyrogen. Caerimon. Byzant. II. 345. B. et alii plerique.

Pag. 104. *lin.* 15. *ἐκ τοῦ κατ' ἐκείνου καιροῦ*] Confer supra 11. A. Fortasse κατ' ἐκείνο vel κατ' ἐκείνον, ut τὸ κατ' ἐκείνο καιροῦ Niceph. Phocas *Tact.* 156. B. κατ' ἐκείνο τοῦ καιροῦ Agathias 15. D. 64. D. 136. B. 139. C. 154. B. Sed voces praepositioni κατὰ subiectae saepe depravatae sunt. Apud S. Athanasium *Orat. contra gent.* I. 2. C. *ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἦν κακία· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ νῦν ἐν τοῖς ἀγίοις ἐστίν, οὐδ' ὅλως κατ' αὐτούς ὑπάρχει αὐτή*, S. Patrem non dubito scripsisse, οὐδ' ὅλως καθ' ἑαυτὴν ὁ α. versionemque Montefalconii sic refingendam: *nam ne nunc quidem in Sanctis est, neque per se omnino existit.* Quae emendatio firmatur ex illis quae deinceps ait 5. F. *Ἑλλήνων μὲν οὖν τινες πλανηθέντες τῆς ὁδοῦ καθ' ἑαυτὴν εἶναι τὴν κακίαν ἀπεφύγαντο.* Eodem modo *Actis Conc. Cplitani secundi* (hoc est, generalis quinti) III. 195. E. *ἀναφερομένης δὲ, κατ' ἐκείνου, τῆς τοῦ ἀνθρώπου γεννήσεως ἐπὶ τὸν Θεόν· lege κατ' ἐκείνους, tempore Nestorianos.* Et in Gennadii *Patriarch. Homil. de sacramentali corpore Christi* 6. A. *προκοπήν τῆς κατὰ Χριστοῦ ζωῆς*, item emendandum κατὰ Χριστόν. Iam si scribimus apud Leonem *ἐκ τοῦ κατ' ἐκείνου καιροῦ* (quod forte oportuisset), id vertendum esse ab illius temporibus patet, ob notam potestatem praep. κατὰ, quando pronomini personali iuncta vim possessivi assumit. Quae forma apud posteriores quoque scriptt. adeo frequens est, ut exemplis fere non egeat. S. Epiphan. *Advers. haeres.* I. 572. B. *τὴν καθ' ἡμᾶς ἡπειρον, continentem nostram.* S. Basil. In *xl. mart.* I. 533. C. *τὴν καθ' ἡμᾶς χώραν, regionem nostram.* S. Chrysost. *Homil. xxi. in Matth.* I. 263. A. *τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα, universus noster mundus.* S. Antiochus *De inimicitii et invid.* II. 1113. B. *τὴ κατ' αὐτὸν ἱστορία, eius historia.* Quanquam in hoc quoque vertendo passim viri docti multi lapsi sunt. *Acta Concil. Chalced.* II. 501. D. *ἐξετάζειν τὰ κατ' ἐμὲ.* *Vetus interpres, quae adversum me sunt gesta.* *Scribe: quae ad me spectant.* *Acta Conc. oecum. sexti III.* 1057. E. *τοῦ δουλικοῦ ὑμῶν καθ' ἡμᾶς ἀποστολικοῦ θρόνον.* *Vetus versio: servili vestra, quae secundum nos est, apostolica sede.* Imo, *nostra sedes apostolica, quae serva vestra est.* Aequae eiusd. *Conc. actione quarta III.* 1076. C. *ταπεινωθῆς εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς καταλθὼν*, erratum est in versione Latina: et in *Divali sacr. Constantini Imperat. eodem volumine 1044.* E. *τοῦς*

καθ' ἡμᾶς [vestros] ἀρχιερεῖς mire redditur, *pontifices secundum vos*. Porro in confessione fidei Macarii III. 1173. E. τὰ καθ' αὐτόν, *quae circa fuerant*, vertendum est, *causa ipsius*: alibi C 1252. A. τῆς καθ' αὐτόν συνόδου, *concilii quod circa eum est*, item, *sui concilii*, alibique saepe similiter. Eodemque referendus locus Conc. Cpolit. sub Mena II. 1378. B. ἐκινεῖτο τὸ κατὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ μακαρίου Ρουφίνου, *controversia, quae haeredes Rufini defuncti spectat, movebatur*. Interpres Latinus mire: *commotus fuit propter id, quod cum heredibus beatissimi Rufini*. Et Conc. oecum. sexto III. 1187. C. ὅσον κατὰ τὴν ῥῆσιν, *minus est, quantum secundum sermonem, quod habetur in cuso, quam: quantum attinet ad ipsam locutionem*. Multoque ineptius satisfact. Concilii 1251. A. τῆς καθ' αὐτόν συνόδου, *sui concilii*, nempe quod ab Agathone Papa celebratum Romae fuit, redditur: *concilii quod circa eum est*. Ex hac autem significatione praep. κατὰ, satis nota illa quidem, fluxerunt locutiones apud scriptores ecclesiasticos ubique obviae, οἱ καθ' ἡμᾶς, *nostri*, hoc est *Christiani*, τὰ καθ' ἡμᾶς, *religio nostra*. Ita Ioannes Vita S. Epiphan. II. 322. C. τὰ καθ' ἐμὲ, *religionem meam*. S. D Ioannes Chrysostomus In illud, Pone manum tuam sub fem. meum VII. 567. 25. τὴς τῶν καθ' ἡμᾶς, *aliquis nostrae fidei*. Quocirca neutiquam probem Langium, haec S. Iustini Martyris Cohort. ad Graecos 46. B. Μουσώνιον δὲ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς, καὶ ἄλλους, οἴδαμεν (*Musonium aliosque inter nostros, i. e. Christianos, fuisse scimus*), sic vertentem: *Mus. autem inter eos qui saeculo nostro atque in hac urbe fuere, atque alios scimus*. Etenim Musonius floruit Tiberio Caesare, S. Iustinus sub Antonio Pio. Melius apud Anastasium Sinait. Hodeg. 174. A. τὰ καθ' ἡμᾶς redduntur, *dogmata vestra*. Iam ex hoc usu praeposit. κατὰ explicanda est formula frequens apud Patres, in Suicerique Thesaur. Eccles. II. 251. addenda, ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος, *religio Christiana*, cuius auctor est ὁ θεῖος λόγος, *Christus*. Irenaeus apud Euseb. 89. A. οἱ ἀποθὲν τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου συγγραφεῖς, *scriptores a religione nostra alieni*. S. Gregorius Nyssenus De anima et resurrectione II. 634. A. οἱ ἔξω τοῦ λόγου τοῦ καθ' ἡμᾶς. Athenagoras Legat. pro Christian. 36. C. θεοδίδακτον εἶναι τὸν καθ' ἡμᾶς λόγον, *disciplinam nostram*. Apud eundem 4. D. P. 231 ubi rogantur Imperatores, aequitatem τῷ καθ' ἡμᾶς λόγῳ, *religioni nostrae*, ut ne denegent, versio Latina pessime, *mea quoque oratio ut sentiat, sinite*. Neque rectius Montefalconius Euseb. Comment. in Psalmos I. 409. E. παρὰ τοῖς ἔξω τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, *apud externos dictis nostris consona*: scribe, *apud eos, qui a nostra religione sunt extranei*: ut in Eusebii Dem. Evang. 160. B. οἱ ἀλλότριοι τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου, *ubi Montecatutius, qui ab hac ratione nostra alieni sunt*. Imprimisque frequentat locutionem illam Theophilus Antiochenus De Deo et

fide Christian. 80. B. 119. B. 127. C. 138. C. aliique Patres, praesertim priorum saeculorum. Neque minus crebro invenies ὁ λόγος simpliciter, interdum etiam οἱ λόγοι, eadem significatione. Eusebius Hist. Eccles. 143. D. μικροῦ δεῖν ἀποστάντας τοῦ λόγου, qui a fide propemodum descivissent. Athenagoras Legat. pro Christ. 4. A. οὐδεὶς γὰρ Χριστιανὸς πονηρὸς, εἰ μὴ ὑποκρίνεται τὸν λόγον, nisi hanc religionem simulat. Quam vim vocis noto, B quod saepissime fugerit interpretes. Velut in Athenagora 4. B. ἀρχομένῳ ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ λόγου, defensionem religionis orso, Conradus Gesnerus vertit, ab initio institutae orationis meae. Et 12. A. de Christianis operariis infimae conditionis, qui, si verbis utilitatem religionis suae demonstrare nequeant, τὴν ἀφέλειαν παριστᾶν εἶδιν ἀδύνατοι τὴν παρὰ τοῦ λόγου, rebus tamen et operibus eam declarant, Gesnerus item sut mendose aut certe obscure, si nullam professionis suae utilitatem exhibere queant. Opponuntur quoque passim ὁ ἡμέτερος λόγος et ὁ λόγος ὁ Ἑλληνικὸς, religio nostra et persuasio gentilis. Velut Michaëlis Pselli libellus Graece nondum editus De opinionibus Graec. circa daemones (quem volumine proximo historiae eiusdem Pselli fortasse subiiciam) orditur sic: Ὁ μὲν ἡμέτερος λόγος, προαιρέσεις καὶ τοῖς ἀγγέλοις διδούς· Religio nostra quae voluntates liberas etiam angelis concedit: quibus respondent sequentia: ὁ δὲ Ἑλληνικὸς, ἀναιρῶν τὴν τοιαύτην δοκίμην ἐπὶ τῶν ἀπολελυμένων τοῦ σώματος φύσεων· Graecorum vero persuasio, propensionem liberam a naturis corporis expertibus auferens. Haec (vereor ne prolixius) de eiusmodi significatione vocabuli λόγος, deque varia vi praepositionis κατὰ, praefixo articulo: ante tamen quam ad Leonem redeam, purgabo mendo locum Stephani De urb. 730. I. voc. Ἐπιση· τὸ ἐθνικὸν Ἐπισηνὸς τῷ ἐπιχωρίῳ τύπῳ· εἰ δὲ καθ' ἡμᾶς, Ἐπισηνός. Extrema vertunt Pinedo et Berkelius: quod si iuxta nos, Hyopeus. Nec quicquam mutat Holstenius Castigatt. in Steph. 338. A. Corrige, οἱ δὲ καθ' ἡμᾶς, nostrates, nostrae regionis homines: quod opponitur τῷ ἐπιχωρίῳ τύπῳ, formae ab illius regionis hominibus usitatae.

Ibid. lin. 15. Νικηφόρου τε . . πεπόντος πρὸς τῶν Μυσῶν] Qua in clade a. 811. d. 25. Iulii captus est una cum quinquaginta ducibus S. Petrus Patricius, et ad mortem a Bulgaris damnatus: vide eius Vitam in Actis SS. Iulii I. 290. D. De eodem calamitoso praelio in historia inedita horum temporum leguntur Dilla: Οὗτος ἐν τῷ ἐννάτῳ χρόνῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ κατὰ Βουλγάρων ἐξελθὼν μετὰ πάντων τῶν Ρωμαϊκῶν στρατευμάτων καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ ὄλης ἑταιρίας ἅμα τῷ υἱῷ Σταυρακίῳ καὶ Μιχαήλ τῷ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρῷ, καὶ συμβαλὼν τούτοις, κατὰ κράτος τροπώσαμενος, νίκην καθ' αὐτῶν περιφανεστάτην ἤφατο. Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ νίκῃ τὴν φρένα κούφην ἔχων καὶ ἐπαρθεὶς, ἐκάθητο τρυφῶν. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα οὐ σιγῆς μόνον, ἀλλὰ θρηγῶν ἄξια ἐδρῶντο.

Μιᾶ γὰρ τῶν νυκτῶν οἱ Βούλγαροι τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐπιστάντες στρα-
 τεύμασιν, αὐτόν τε τὸν βασιλέα (φεῦ) ἅμα τῇ συγκλήτῳ ἀφυλά-
 κτοῖς οὐσί κατασχόντες, πολὺν φόνον ἐν αὐτοῖς εἰργάσαντο, μὴ φει- P. 232
 σάμενοι, ὅσον τὸ εἰς αὐτοὺς ἤκον, μηδενός, μηδ' αὐτοῦ τοῦ βα-
 σιλέως. Ἐντεῦθεν, ὅσοι μὲν καιρίας ἐδέξαντο τὰς πληγὰς, αὐτίκα
 τοῦ βίου μεθίσταντο· ὅσοι δὲ μὴ θανασίμους πάνυ, κατὰ τῶν δα-
 συτέρων χωρίων ἐχώρουν. Ὅσοι δὲ ζῶντες ἐλήφθησαν, μυρίας
 ἰδέαις βασάνων καὶ αἰκιῶν ἐπάλαισαν, μὴ ἀνασχόμενοι τὸν κύριον
 τῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐξομῶσθαι καὶ τῇ τῶν Σκυθῶν προσελ-
 θεῖν θρησκείᾳ. Ὡς δὲ οἱ μὲν ἐπέκειντο, τὸ ἑαυτῶν ποιῆσαι καὶ
 τὸν Χριστὸν ἀρνήσασθαι αὐτοὺς ἀναγκάζοντες, οἱ δὲ σφοδρῶς ἀν-
 τείχοντο καὶ θανεῖν μᾶλλον ἢ προδοῦναι τὴν εὐσέβειαν ἰσχυρίζοντο, B
 πολυτρόπως χαλεποῖς θανάτοις ὑπεβλήθησαν. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν
 ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν· οἱ δὲ ἀγχόνῃ τῆς παρούσης ζωῆς
 ἐξερῆθήσαν· ἄλλοι δὲ βέλεσι κατατρωθέντες πυκνοῖς τῶν τῆδε
 μετέστησαν, ἐτέρων φυλακαῖς καὶ λιμῶν καταδικασθέντων. H. e. *Hic*
 [*Nicephorus Imper.*] *anno nono imperii eius profectus adversus*
Bulgaros cum omnibus copiis Romanis univ ersaque mercenaria
militia, quam circa se habebat, comitante Stauracio filio et
Michaële filiae viro, congressus cum Bulgaris, his funditus
fusus, victoriam praeclaram consecutus est. Qua re bene gesta
levi animo elatus, desedit in mollitie. Ita postea quae non silen-
tio tantum, sed etiam lacrymis digna essent, acciderunt. Nam
nocte quadam Bulgari exercitum Romanum invadentes, Im-
peratorem ipsum (heu) una cum Senatu, quod incustoditi essent,
nacti, caedem eorum plurimam fecerunt, nemini, quantum in
ipsis fuit, parcentes, neque ipsi Imperatori. Inde quotquot
mortifera vulnera acceperant, evestigio excesserunt vita: qui
non ita letalia, in loca nemorosa se coniecerunt. Qui vivi capti
fuerunt, mille modis suppliciorum et cruciatuum confliccati
sunt, quod Dominum nostrum Iesum Christum eiurare, ad Scy-
tharumque persuasionem se conferre nollent. Ita cum hi urge-
rent, vimque inferrent ut eadem atque ipsi facerent, abnegato
Christo, illi fortiter resisterent, affirmarentque se mori malle
quam prodere pietatem, vario generi acerbae mortis subiecti
sunt. Alii gladio capita sunt abscisa: alii suspendio ex hac
vita exturbati: nonnulli sagittis crebris confixi obierunt: in alios
carcere et fame animadversum est.

Pag. 106. lin. 1. μεγαλήχως ταύτας τὰς ἀποκρίσεις ποιεῖν] Ad oram proposui μεγαλήχως· quod e Lexicis exulans legitur apud S. Hippolytum Demonstrat. de Antichristo 143. B. τί μεγαλήχως βλασφημεῖς; E duobus substantivis non magis in Lexica relatis alterum μεγαλήχησις, quod est i. q. μεγαληχία, iactantia, habet Methodius De Cruce 500. B. alterum μεγαλήχημα, decus, de quo quis gloriatur, Philo De execrat. 724. D.

Ibid. lin. 3. καὶ ἄκοντες παρ' ἡμῶν ταύτης ἀπειλαθή-

Leo Diaconus.

Ἐπειθε] Imitatio orationis Nachoragani Persae apud Agathiam 95. A.

Ibid. lin. 5. τοῦ σοῦ παιῖσμα πατρὸς Ἰγγορος] De hac Ingoris clade conf. Luitprandus De rebus imperat. et reg. 95. B.

Ibid. lin. 20. διὸ μὴ κάμη, μέγρι τῆσδε τῆς γῆς ἀφικόμενος] Zonaras II. 209. D.

Pag. 109. lin. 2. Ἰωάννην τὸν Ἀλακᾶ] Cedrenus II. 667. C. Ἀλακασέα. Scylitzes ms. Ἀλακασσέα. Is quaedam de hoc praelio (quod accidisse videtur in autumnno a. 970.) ex Leone hausit, alia ex fonte ignoto. Mendi editionis Cedren. II. 667. lin. 8. ἐνδὸν τε [sic] τοῖς Ἰπποῖς τοὺς χαλινούς, facilis medicina: ἐνδόντας τοῖς Ἰ. τ. χ.

Ibid. lin. 3. ἀθροῖσαι τε τοὺς Σκύθας] Sic mutavi scripturam Codicis ἀθροῖσαι. Supra 11. B. περιαθροῖσας.

Ibid. ead. lin. καὶ τὸ τοῦ πλήθους εἰκάσαι ποσὸν] Expressit Agathiam 58. C.

Ibid. lin. 10. μὴ πόρρω γὰρ, ἀλλ' ἐγγύθεν, τοὺς Σκύθας Δαύλζεσθαι.] Nempe ad Arcadiopolim, auctoribus Scylitzza Historia ms., et Cedreno II. 666. D. ἀγγού που τῶν τευχῶν Ἀρκαδιουπόλεως, quae erat oppidum vicinūm Druziparae, medio itinere inter Adrianopolim et Heracleam: vid. Le Quien Orient. Christian. I. 1136. B. Xylander, *prope muros Adrianopolis*: quod si est vera lectio, certe Graeca fuissent aequae mutanda.

Ibid. lin. 19. οὐ πλέονες τῶν μυρίων ἐτύγχανον.] *Εἰς δώδεκα χιλιάδας*, iuxta Scylitzam et Cedrenum II. 667. A. copiosius haec narrantes. In Cedreno 667. A. lin. 12. ex fide Codicum pro *Βουλγάροις* lege *βαρβάρους*: et deinceps B. lin. 2. et 3. interpunge sic, *τείχους ἐνδον τὰς Ῥωμαϊκὰς φάλαγγας, ἐπεξελθεῖν μὴ τολμῶν.*

Pag. 110. lin. 1. τῇ ταύτης στεγανότητι περιολισθῆσαντος.] Haec item fere ad verbum Cedrenus II. 668. C. nisi quod habet *παρολισθῆσαντος*. Sed Scylitzza ms. *περιολ.* ut Leo. Ambo Bardam Sclerum aggressorem ipsius uno ictu bifariam divisisse narrant, Constantinum non huius, sed alius Scythae equo collum amputasse, deinde ipsi Scythae caput, τῇ χειρὶ τῆς γενειάδος δραξάμενος. Sic enim legendum, non *δεξάμενος*, ut habent edd. D. lin. 8.

Pag. 111. lin. 2. πεντήκοντα καὶ πέντε Ῥωμαίων, ἄνδρας] Viginti quinque apud Cedren. II. 669. A.

IN LIBRUM VII.

P. 233 *Pag.* 112. lin. 1. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα] Bardae Ducis seditionem Le Beau *Hist du Bas-Emp.* XVI. 174. A. sq. consignat a. 970. Sed cum Sclerus eodem anno ad Adrianopolim Russos vicerit (supra 232. C.), feriaque quinta maxima (die χιιη. Aprilis) anni il-

ius, quo Tzimisces Sphendosthlabum fudit, Imp. praesto fuerit (64. D.), ideo tumultus Bardae diuturnaue Tyropoei obsidio (77. A.) referenda videntur ad a. 971, quo anno Ioannes Curcuas in Macedonia male rem gessit (77. D.), expeditio Tzimiscae contra Russos ad a. 972.

Ibid. lin. 4. ἀσμφανῶς] Sic Codex: quem consecutus verti *occulte* (quod λαθρηδόν Leo pag. seq. lin. 1. λαθρα 74. D). Cedrenus habet ἀφανῶς, in narratione eiusdem rei II. 669. B. Neque alio sensu adiectivum et explicatur a Proclo Diadocho Paraphras. in B Tetrabibl. Ptolemaei 237. C. ἀσμφανῆ, και μὴ παραδεικνύμενα et sumitur a S. Cyrillo Hierosolymitano Cateches. 358. C. διπλαῖ αἱ κάθοδοι, μία ἡ ἀσμφανῆς, ἡ ὡς ἐπὶ πόκον· και δευτέρα ἡ ἐπιφανῆς. Confer praeterea Reisk. ad Constant. Porphyg. Caerim. II. 124. D. Adverbium ἀσμφανῶς Cedrenus II. 673. D. ἐκ τοῦ ἀσμφανοῦς Constantin. Porphyrogen. Caerimon. I. 232. D.

Pag. 113. lin. 6. Καὶ γὰρ ταῖς καινοτομαῖς ἐκτόπως οἱ ἄνθρωποι χαιρεῖν εἰώθεσαν] Aliis verbis Agathias 84. C. insitum multitudini esse, ἡδεσθαι τῷ νεωτερισμῷ και ταῖς μεταβολαῖς τῶν πραγμάτων.

Ibid. lin. 12. Ἀμπελᾶς κατονομασθεῖς] Idem Ampelas, strenuus illorum temporum dux, numeratur inter patronos munificos S. Nicephori episcopi Mileti, in huius Vita ms.

Pag. 115. lin. 22. Εἰ δὲ σκιαμαχοῦντες τῇ τυραννίδι τὴν ῥοπήν ἀπονείμῃτε.] Videtur esse sensus quem in versione expressi. C Ex omnibus enim significationibus vocis ῥοπή, quae multae sunt, nulla frequentior est apud scriptores Leoni aetate coniunctos quam illa, *auxilium, adiuventum*. Vide Leonem 3. B. 6. D. 10. D. Denotatque in phrasibus his, ἡ ἄνωθεν ῥοπή, ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ ῥοπή, ἡ θεία ῥοπή, αὐτὸν ἐγύνωσεν ὁ Θεὸς τῆς ἐαυτοῦ ῥοπῆς, id quod in Ecclesia Occidentali dicere solemus *divinam gratiam*. Quam significationem adde Suicero, Thesaur. Ecclesiast. II. 910. fuse de hac voce disputanti. Tamque saepe occurrit, ut mirandum sit, Erasum Roterodamum S. Ioann. Chrysost. Homil. iv. in Acta Ap. III. 48. B. ὥστε τῆς ἐκεῖθεν ἡμᾶς ῥοπῆς ἀπολαύειν sic vertisse, *ut illius in nos propensionem promereamur: emenda, illius opem, gratiam*. Neque melius Andream Schottum in Isidoro Pelusiota Epist. cccxv. 90. B. ἵνα τῇ φύσει τῆς αἰτήσεως τὴν ῥοπήν ἐπισπάσῃται, *ut petitionis natura impetum dirimat*. Minus male Aegidius Morellus 654. D. *ut petitionis natura auxilium attrahat*. Eodem significato S. Athanasius Supplem. Comment. in Psalmos Collect. Nov. Patr. Graecor. II. 76. A. τῆς θείας ἀπολαύσας τροπῆς (Montesalconius, *divina conversione dignatus*). Nam ibi omnino legendum ῥοπῆς, vertendumque, *divinum auxilium consecutus*. Aliam significationem vocis ῥοπή, *punctum temporis*, iam explicavit Suicero Thesaur. Eccles. II. 911. Inde interpretandus Cosmas Indicopleustes Topograph. Christ.

263. A. καὶ αὐτῷ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκαριαίας δοκῆς [subintellige, ἦν-
ται]. Interpres male: *ipsi ex simplici voluntatis inclinatione*
unitus est. Etenim sensum esse, *et ipsi [homini] in puncto tem-*
poris indivisibili adunatus est [Deus Verbum], liquet vel *ex se-*
quentibus, ὡς μὴ προεπινοεῖσθαι τὴν λήψιν τῆς ἐνώσεως, adeo
ut assumptio [nostrae humanitatis] adunationi anteire non intel-
ligatur. Ποκῆν pro impetu, contentione, usurpat Leo 2. B. 20.
D. 24. B. 40. D. pro bellorum inclinationibus 81. B. pro nutu,
voluntate, 60. C.

Pag. 116. lin. 20. συνῆδς] Verti, *statuit*: habet enim
συννοῶ apud scriptores mediae Graecitatis, tum praecipue in
Actis Conciliorum, peculiarem significationem, *statuo, censeo,*
decerno: quam video cum in Thesouro Suiceri tum a Ducangio in
P. 234 Glossario omissam. Neque satisfacit Reiskius ad Constant. Por-
phyr. Caerim. Byzant. II. 126. C. Referam itaque paulo plura
exempla huius usus, qui dici vix potest, quam multis interpre-
tibus negotium facesserit: Praesens legitur Concil. Chalced. II.
542. A. Συννοῶ τὸν Ἰβαν φιλανθρωπίας τυχεῖν. Versio vulgaris:
Pervideo, Ibam impetrare clementiam. Scribe, *Censeo, ut Ib. cle-*
mentiam impetret. Constantinus Porphyrog. Caerim. I. 234. B.
ὅτε συννοῆς (Reisk.: *quando permiserit et commodum ipsi fue-*
rit: scr. *quando censes*), ἀσπάζομαι [f. ἀσπάσομαι] σε. Concil.
Chalcedon. II. 562. A. εἰ συννοῶ ἡ ἀγία σύνοδος. Vulgaris in-
terpres: *Si perspicit sancta synodus*. Sensus est: *Si s. synodus*
ita censet. Eodem Concil. Chalced. II. 639. E. συννοῶμεν πρὸ
πάντων μὲν τὰ πρωτεῖα τῷ τῆς πρεσβυτέρου Πώμης ἀρχιεπισκόπου
φυλάττεσθαι: *nobis videtur ut*. Vetus interpres, *perpendimus*.
Concilio Cplitano sub Mena II. 1259. C. συννοῶμεν — αὐτὸν ἀπο-
βληθῆναι τοῦ σώματος τῶν — ἐκκλησιῶν: *decernimus, ut*: ver-
bsio Biniana, *conspicimus*. Concilio Oecum. sexto III. 1197. A.
τούς δὲ ἤδη μεταμεληθέντας . . συννοῶμεν εἰς τοὺς ἰδίους μὲν κα-
θεσθῆναι τόπους. Versio vulgaris, *perpendimus*. Occurrit item
in Concilio Trullano sive quinisexto III. 1661. A. συννοῶμεν
ᾧστε. Aoristum bene Valesius vertit apud Evagr. Hist. Eccl. 403.
D. συννεῖδον γὰρ καὶ τὰ κατ' ἐμὲ παρυσθῆναι τῇ ἱστορίᾳ: *visum*
enim est. Minus recte Montefalconius Biblioth. Coisl. in Monito
Victoris Antiocheni 64. B. *exploravi, ut ea quae in illud dicta*
fuerant colligerem: συννεῖδον τὰ — εἰς αὐτὸ εἰρημμένα — συνα-
γαγεῖν. Scribe, *michi visum est, ea quae in illud dicta sunt*
colligere. Tertia persona aoristi Concil. sexto Oec. III. 1045.
A. ὅτι μᾶλλον συννεῖδε. Versio impressa, *quia magis praevidit*.
Emenda, *magis placitum esse sibi* [sc. *dixit*]. Et Act. sec. 1064.
D. συννεῖδεν [ἢ ὑμετέρα εὐσέβεια], *visum est vestrae pietati*: ver-
sio vulgaris, *providit*: ut in Action. xv. 1373. D. συννεῖδεν, *prae-*
vidit. Pluralis usurpatus in Codice Iustinian. lib. I. tit. iv. De
foro clerici et episcopi accusati II. 29. 19. καὶ τοῦτο νομοθεσίᾳ

παραδοῦναι συνειδομεν. Ant. Augustinus, *eaque ex lege praestari volumus. Malim, censuimus.* Concil. Oecum. sext. III. 1334. A. καὶ συναναθεματισθῆναι συνειδομεν καὶ Ὀνώριον. Interpres vulgatus, *praevidimus*: verte ut proxime supra. Item Iustinian. Imp. Edicto adversus tria capita 304. C. *συνειδομεν καὶ κεφάλαια ὑποτάξαι.* Versio a Ducangio emendata, *perspeximus et capitula supponere.* Redde, *nobis etiam visum est.* Constantinus Imp. eodem sensu Sacra ad Domnum Pont. M. 1045. A. καὶ οὐ συνειδομεν. Interpres: *et non praevidimus.* Concil. Oec. sext. III. 1165. C. *συνειδομεν τοῦτον ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐγερωθῆναι.* Ubi versio et hic habet *praevidimus*, et inferius sexies 1348. E. 1350. D. 1352. A. E. 1353. C. E. In Concil. autem Oec. septimo IV. 140. *συνειδομεν* versum est *consideravimus*; et 142. D. vel peius, *conspeximus.* In Epistola denique Germani Patriarchae ad Thomam Claudiopolitan. *ibid.* 245. E. *λεπτομερῶς τὰ περὶ τούτου συνειδομεν διδελθεῖν*· *subtiliter illa, quae de hoc sunt, consideramus aggredi,* emenda: *Quae ad hoc negotium spectant, ea minutatim persequi nobis placuit.* Tertia pers. pluralis in Vita ms. Dorothei abbatis: *συνεῖδον οἱ ἄγιοι γέροντες, ποιῆσαι αὐτὸν ἐκέισε νοσοκομεῖον.* Συνεδῆ subiunctivo Constant. Porphyrogenn. Caerimon. II. 405. C. neque illud a Reiskio ad verbum expressum. Superest, ut exemplum subiungam participii aoristi cum activi tum passivi. Activi in Gelasii Cyzic. Histor. Conc. Nic. 265. A. *ἐνταῦθα καταπαύσω τὸν λόγον, τὰ λοιπὰ — ἐν τρίτῳ κατατάξαι συνιδῶν συντάγματι,* cum reliqua — *in tertio commentario conscribere statuerim.* Versio Harduini, *relaturum me reputans.* Aoristi pass. exemplum Conc. Oec. sexto, tum singulari, III. 1163. C. *τὸ συνειρωθῆν παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου*· tum pluraliter, *ibid.* 1328. D. *κατὰ τὰ συνειρωθέντα παρὰ τῆς ἁγίας — συνόδου.* Versio vulgata, *secundum ea quae considerata sunt.* Emenda, *quae placita sunt.* Neque tamen ignoravit Leo, a bonis scriptoribus hoc sensu verbum γινώσκω usurpari: nam habet ξγνο 5. C. 9. B. 11. A. 23. D. 37. A. 38. D. 44. A. 63. B. 74. D. 77. B.

Ibid. lin. 23. *τοὺς πελάτας ἀμύνεσθαι.*] Πελάτης apud Leonem videtur esse *aggressor*: ut infra 86. B. *τοὺς πελάτας ἐκείνους* P. 235 *συνειληφῶτων*· ubi Ducangius, qui exscripsit locum Glossar. 1142. F. legi vult *ἐπελάτας.* Et certe paulo ante 86. A. dicuntur, *ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπελάσαντες.* Fortasse quoque Leo *πελάτης* et *στρατιώτης* synonyma credidit, ex male intellecta glossa vel Suidae III. 72. A. vel alia eiusmodi.

Pag. 117. *lin.* 11. *μὴ μιᾶνας τὴν γῆν κ. τ. λ.*] Detorta phrasis ex Agathia 13. B.

Pag. 119. *lin.* 10. *τὸν τε φύντα καὶ τὸν δμαίμονα*] Manifesto errore Leo tum hic tum 99. B. confundit *φύντα* et *φύντα*,

quorum hoc *filium* significare, non *patrem*, vel *pueris* notum est. Euripides Heraclidis 326:

ἐξ ἰσθλῶν δὲ φύς,

Οὐδὲν καλῶν τυγχάνεις γεγώς πατρός.

Addam ex scriptoribus prosaicis auctoritatem Heliodori Theag. 177. B. πρὸς τοὺς φύντας et Plutarchi Comparat. Agidis, Cleom. et Gracch. 796. A. De audiend. poët. 36. E. (quod est nobile fragmentum Cresphontis Euripidei ed. Barnes. II. 436.) De consolat. ad Apoll. 111. B. Ideo autem magis miror, in hoc verbo errasse Leonem, quod et ipse 69. C. recte adhibuerit, ἐξ ἀσήμεων μὲν φύς et Agathias, quem imitari conatur, φύντα pro *natum* usurpet 65. D. φύσαντα pro *parente* 147. C.

Ibid. lin. 15. τοῖς κειμένοις] Nimirum *vita functis*, τοῖς κατοιχομένοις ex Agathia 88. B.

Pag. 120. lin. 13. Ἀνδράλειστος ἦν ὁ Πατρίκιος] Ἀδράλειστος apud Scylitzam ms. et Cedren. II. 670. A.

Ibid. lin. 15. ἀπροφάσιτως] *Verti subito*: accuratius fuisset, *nulla causa apparente*. Habent ἀπροφάσιτος et adverb. ἀπροφάσιτως passim varias maximeque diversas significationes: quae cum vix a quoquam adhuc (opinor) explicatae sint, dispoenam hic aliquot singularum exempla, quemadmodum aliam ex alia natam arbitror: 1.) Ἀπροφάσιτος, quod fit *sine causa*, cuius πρόφασις, hoc est causa, vel non apparet, vel nulla est. S. Gregor. Nyss. In Ecclesiast. I 402. A. ὁ ἀπροφάσιτος γέλως, ὁ C ἄνευ αἰτίας θρήνος. Heliodorus Theagen. et Char. 144. B. βύθιον τι καὶ ἀπροφάσιτον ἐπιστένων, *sine ulla causa ingemiscens*. 172. A. ἀπροφάσιτον ἀγρυπνίαν, *insomnia sine causa apparente*. Ipse Leo noster 76. B. τὴν ἀπροφάσιτον καὶ ἀλλόκοτον Ῥωμαίων φυγὴν, *insolentem et sine causa factam fugam*: verti ibi minus accurate. Item apud Heliodor. 269. B. ἀπροφάσιτοι αἰτίαι sunt *accusationes sine causa*, id est *iniustae*, ut 304. C. ἀπροφάσιτος πόλεμος, et apud S. Basil. Epist. lxxx. II. 900. B. ἀπροφάσιτον μῖσος, *odium non tam inexcusabile*, quemadmodum Montacutius interpretatus est, quam *iniustum* sive *nulla de causa susceptum*. Sic enim melius exponit Leuvenklaius illa S. Greg. Nyss. Epist. ad Flavian. II. 1077. A. τὸ ἄδικόν τε καὶ ἀπροφάσιτον καθ' ἡμῶν μῖσος. Adverbium simili sensu Heliodorus 316. C. de cubicularia, ἀπροφάσιτως, *sine causa*, introvocata. 2.) Ἀπροφάσιτος, quod fit *sine causatione*, hoc est, sine tergiversatione, *prompte*, *alacriter*. S. Basil. De baptism. I. 646. A. ἀπροφάσιτω, ταχυτάτη τε καὶ μετεωρίστω Δύπακοῦ. Unde Simeon Metaphrastes Vita S. Chrysost. 397. 37. ὑπάκοῦν ἀπροφάσιτον, et Palladius Vita eiusdem 36. C. ἀπροφάσιτον ἀκοὴν, *promptam auditionem*: non, *aures omisso omni praetextu accommodatae*, ut vertit Bigotius. Possis etiam (opinor) huc referre locum Philonis De legat. ad Caium 796. B. ubi

Petronius dicitur ἄμητον τὸν ἀπροφάσιστον οὐκ εἰς μακρὰν ἐνδεξάμενος τῇ κεφαλῇ, fore, ut sine excusatione caput illi ferro demetatur. Item Plutarchus De adul. et amici discr. 62. C. πρόθυμος ἐν πᾶσι καὶ ἀπροφάσιστος, alacer — absque ulla recusatione: et 64. E. ἐν ταῖς ὑπὸ μάλης πράξεσιν ἀπροφάσιστος, impiger ad clandestina et foeda. Eadem significatione habet adverbium S. Basilius In mart. Iulittam I. 370. B. ἀπροφάσιστος τῆς εὐσεβείας ἀντιέχεσθαι, citra praetextum omnem, id est, alacriter. Et Isidorus Pelusiota V. Epist DLX. p. 147. C. Philo De Abrah. 298. D. De fortitud. 271. F. et (qui Philonis verba iterat) S. Clemens Alexandr. Stromat. 396. A. 3.) Significatione cognata cum proxime superiore interdum verti potest celer, subitus. Huc, opinor, pertinent Plutarchus Marcello 304. C. φυγὴν ἀπροφάσιστον φυγεῖν foede fugere, vertit Xylander: malim subito, vel effuse. P. 236 Nicolaus Cabasilas Liturgiae exposit. 34. A. ὁ ἄρτος οὗτος ἐπείγεται ἀπροφάσιστος μεταβληθῆναι εἰς τὸν ἀληθινὸν ἄρτον, τὸν ἐσταυρωμένον, subito mutari festinat. Item fortasse Heliodorus 96. C. ubi Cnemon in hospitio admirabiliter ex improvise acceptus interrogat, num in domicilia Jovis Hospitalis venerit: οὕτως ἀπροφάσιστος ἢ θεραπεία, tam celere esse ministerium. Nisi tamen mavis vertere promptum, paratum. Apud M. Antonin. autem De seipso 11. A. χρηστικὸν ἀτύπως ἅμα καὶ ἀπροφάσιστος, vereor ut Schultzius recte verterit sine praetextu: nam est ex mente Stoicorum intelligendum, simpliciter, sine exornatione. Qua de re pluribus agam in dictionario philosophiae Aristotelicae iam affecto, quo vocabula conabor complecti quibus Peripatetici eorumque successores, qui quidem Graece scripserunt, omnes, cum editi tum inediti, sensu a significatione vulgari abeunte usi sint. Cuiusmodi dictionario, aequae ac glossario vocum a B scholiastis Graecis peculiari sensu usurpatarum, de quo supra dixi 187. C. ad hanc diem egere litteras nostras arbitror.

Pag. 121. lin. 5. μὴ περαιτέρω τοῦ ψαλμοῦ χωρεῖν] Inde hauserunt Scylitzes et Cedrenus II. 670. B.

Pag. 122. lin. 2. τὸ τῶν Τυράννων κάστρον] Tyropoeum vocatur a Cedreno, tum loco quem attuli in margine, tum II. 699. B.

Ibid. lin. 23. Ἄρτι τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος] De hac clade Romanorum, quae accidit a. 917, Leonisque Phocae rebellionem, vide Cedr. II. 613. B. et Pagi ad Baron. III. 811. C.

Pag. 124. lin. 22. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως. Φωκᾷ δὲ] Iam in ora suspicatus sum scribendum Ἀλλὰ τότε μὲν Φωκᾷ est enim id τότε verbum solenne Leoni, a digressionem ad rem redeunti. Quem usum, ut multa, ab Agathia mutuatus est 52. A. Ἄλλ' οὐτος μὲν — τότε δὲ καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ Ἀλεξανδρείᾳ item 56. B. 73. B. 80. D. 97. D. 145. D.

Pag. 125. lin. 8. τὰ περιστοιχίσαντα τοῦτον δεινὰ] Sic

Codex, cuius scripturam servavi. Proclive fuisset scribere *περιστοιχίσαντα* quo verbo *περιστοιχίζω* nihil frequentius de malis, undique aliquem cingentibus. Vide quoque 7. D. Nihilominus C verbum *περιστοιχέω*, quod hic Leo usurpavit, exulans illud quidem e Lexicis omninoque rarissimum, offendi bis: perfecto apud Simeon. Metaphrast. Vita S. Iohannis 42. B. *πλήθει περιστοιχίσθαι χρεῶν* aoristo in S. Ioann. Chrysost. Exposit. in Psalm. cxxxviii. l. 844. 12. *περιστοιχίσθη ὑπὸ τῶν δεινῶν* quapropter scripturam Codicis immutare non sum ausus. Alia forma *περιστοιχέομαι* corrupta apud Timotheum De prophet. Simeon. 845. E. *τὴν παρθένον ἀπειρῶ καὶ θεϊκῶ φῶτι περιστοιχισθεῖσαν. Περιστιχίζομαι* legebatur olim Aristaen. Epist. ix. 38. B. *περιστιχίζετο κύκλῳ* ubi Dorvillius et Abresch. 21. A. recte corrigunt *περιστοιχίζετο*, probante quoque Wyttenbachio viro celeberr. Epist. crit. ad Ruhnk. edit. Schaef. 266. C.

Ibid. lin. 21. τῶν φιλάτων] *Τὰ φίλτατα sunt liberi*, ut in nota locutione *κυβεύειν περὶ φιλάτοις*, Wernsdorf. ad Himer. 874. C. Vid. quoque supra 8. C. Item Valckenar. ad Phoeniss. 193. 162. et virum in litteris Graecis principem August. Böckh In Plat. Minoem 123. B. Reddidi, *carorum suorum*, exemplo Lactantii De vero cultu 546. 23. *se caros suos Deo relinquere*. Alii verterunt *carissima pignora*, ut Henr. Valesius ad Euseb. Hist. Eccl. 355. D. Vulcanius, *quae habebat carissima*, ad Agath. 137. A. Eodem sensu *τὰ τιμιώτατα* videtur dici apud Byzantinos. Cedrenus II. 689. A.

Pag. 126. lin. 17. ἐς ἠφισῶνην καὶ πότους, παρὰ τὸ εἰκός, ἀποκλίναντος] Agathias 19. C. Confer praeterea Leonem 4. D. 7. A.

Pag. 127. lin. 13. προχείρως τοῖς χρήζουσιν ἐπιδαψιλεύων τὸν ἔλεον] Versus Phocyl. Poem. admonit. 21:

Πληρώσας σὺ χεῖρ' ἔλεον χρήζοντι παράσχου.

De verbo *ἐπιδαψιλεύω* nota copiosa Hemsterhusii ad Lucian. I. 452. Medium habet Leo 75. A.

Ibid. lin. 18. δπόση παρὰ τὰς μάχας] Addit Cedrenus eadem narrans II. 671. C. Ioannem praefecisse copiis duces, *ἐπὶ συνέσει καὶ ἐμπειρίᾳ στρατηγημάτων βεβημένων*. Sic enim legendum fide Codd. non *στρατευμάτων*.

IN LIBRUM VIII.

P. 237 *Pag. 128. lin. 1. Τῆς τε χειμερινῆς κατηφελᾶς*] Satis haud liquet de constituendo anno expeditionis Tzimiscianae contra Russos. In pactis perscriptis apud Nestor. V. 172. A. legitur annus mundi 6497, hoc est Chr. 971, ad quem item expeditionem referunt Le Beau *Hist. du Bas-Emp.* XVI. 179. A. Engel *Ge-*

geschichte des Ungarischen Reichs I. 365. B. Baronius *Annal. Eccles.* XVI. 210. C. secuti, opinor, Cedrenum, qui innuere id videtur II. 671. C. Contra si verum est quod ait Leo 78. A. Tzimissem altero principatus anno, mense Novembri, Theodoram duxisse (Leo 78. A.), cum coronatus sit a. 969, d. xxv. Decembris, ipsis Christi natalibus (supra 226. C.), matrimonium contrahere debuit a. 971. vergente, ab urbe proficisci ante Pascha anni sequentis 972. (Leo 80. C.), Praesthlabam expugnare feria quinta maxima, hoc est d. xiiii. Aprilis eiusdem anni (Leo 83. A.), Pascha ibi celebrare (Leo 85. A.), postridie inde movere (Cedren. II. 674. B), primum praelium ante Dorystolum facere die S. Georgii (Cedr. 675. D.), hoc est d. xxiiii. April., debellare ibi d. Iulii xxiv. (Leo 94. B. Le Beau die xxv. ait, *Hist.* xvi. 198. B.). Continuo post de compositione actum est, paxque ante finem Iulii facta: ut ideo is mensis, sive ad a. 971. sive ad a. 972. eum referas, conditionibus perscriptis pacis apud Nestor. *Annal.* V. 72. A. recte praefixus sit. Utcunque totum bellum Russicum quatuor circiter mensium spatio confectum videtur: ac miror Pagium, initia belli ad a. 971. (Critic. IV. 28. A.), finem ad a. 973. (IV. 32. A.) referentem. Rebellio Leonis Curopalatae in urbe (Leo 89. D.) pertinere videtur ad Maium vel Iunium eiusdem anni, quo Russi debellati sunt.

Pag. 129. *lin.* 1. ἐκ βάρων τοῦτον οἰκοδομεῖν] Vide Agathiam 152. B. de Iustiniano, S. Sophiam a plebe succensam aedificante.

Ibid. *lin.* 2. τῶν γειῶν αὐτὸς σχηματίσας τὸν περίμετρον] C. Τὰ γείσα simpliciter *muri*: ut idem (opinor) supra 6. A. et 15. C. Proprie *suggrundia* significat: apud Agathiam 21. D. *antepagmentum*: sed Leonem non dubito suo more vocum proprias significationes miscuisse. Vide de hoc vocabulo erudite a Schneidero disputata *Lexic.* 254. C. item Salimas. Ad *Hist.* August. 405. C. et Hugon. Grot. *Annotat.* in libros *Evangel.* 507. B. De templo Servatoris in Chalce copiose Anonymus *De antiq. Constanti-nop.* apud Banduri I. 10. D. ubi narratur, Imp. eo detulisse ἀπὸ τοῦ ταξειδίου, *ex bellica expeditione* (vide supra 215. B.), Berytensem Servatoris crucifixi imaginem.

Ibid. *lin.* 6. ἄγγελόν τε αὐτῷ δοθῆναι ἐξαιτησάμενος, προπορευόμενον τοῦ στρατοῦ] Sic Mauricius Imp. in expeditionem profecturus, more antiquo vel incubavit (ut dicebant veteres) numini. Theophylactus Simocatta *Histor.* 140. D. τυχεῖν δὲ γλιζόμενος καὶ θείας τινὸς ἐποπτίας συστρατευσάμενης αὐτῷ [i. συστρατευσόμενης αὐτῷ], ἐπὶ τὸ μέγα τῆς θρησκείας κατεπαννυξίετο δέ τῆς θρανδρικῆς μετελάγγανε πανδαισίῳ [i. πανδαισίας]. Προπορεύομαι est ex Agathia 93. C. 126. D.

Pag. 130. *lin.* 4. ὃν καὶ Γάγγην κικλήσκουν εἰώθασι] Ex vulgata tunc opinione. Alcimus Avitus *De initio mundi* 290.

*Quartus Phison erit, quem possidet India Gangem :
Molius odorifero quoties qui vertice crevit,
Deciduas pulchro quas spargunt flumina luco
Praelambens furatur opes, et gurgite nostrum
Ducit in exilium.*

Ibid. lin. 7. τοῦ Βυζαντίου ἀπάρης] Cedren. II. 671. D. συνταξάμενος τοῖς πόλιταις, quod vertit Xylander, *relictis ad ci-
ves mandatis*. Sed συντάσσεισθαι est *valedicere*, ut exemplis de-
monstraverunt Ducangius Glossar. II. 1487. D. multique alii.

Ibid. lin. 16. κλεισούρας] Vide loca collecta a Ducangio No-
tis ad Ann. Comn. 300. D.

P. 238

Pag. 131. lin. 5. ὡς ἔχομεν τάχους ἐνσκευασάμενοι] Quae
de usu verbi ἐνσκευάζομαι (activum ἐνσκευάζω latius patet) pas-
sim apud bonos potissimum scriptores observavi, paulo dilucidius
hic explanabo: 1.) Primaria haud dubie vis est, *σκευήν*, h. e.
ornatum, aut *vestitum*, scenicum praesertim aut insolentem,
assumo aut *induo*. Plato Criton. I. 53. D. *σκευήν τέ τινα περιθέ-
μενος, ἢ διφθέραν λαβών, ἢ ἄλλα, οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζε-
σθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες*. Quo sensu tum ab aliis adhibitum vi-
deo, velut ab Artemidoro Onirocr. 84. C. *βαρβαρικὴν δὲ ἐσθῆτα
ἔχειν ἐνεσκευασμένην* a Philone De temulent. 187. E. De mer-
cede meretricis non accipienda 668. C. Legat. ad Caium 678. C.
tum in primis a Plutarcho Comparat. Sertorii et Eumenis 569. D.
*τοῖς δὲ τῶν βαρβάρων [nempe ὄπλοις καὶ ἐσθῆσιν] ἐνεσκευασμέ-
νους* et Othone 1069. D. *ἀναξυρίσι καὶ χειρίσιν ἐνεσκευασμένος*.
Ut fere velim. apud eundem, Agide et Cleom. 822. C. *μετὰ τῶν φι-
λων ἐξεπηθήσεν, ἐξεσκευασμένων ὁμοίως, legere ἐνεσκευασμένων*.
B' *Ἐνσκευάζομαι* enim cum apud Plutarchum omnino extra hunc lo-
cum non reperitur, tum apud reliquos certe non hac significatio-
ne. Notanda praeterea constructio *ἐνσκευάζεσθαι εἰς τι, sumpta
veste se similem alicui reddere, sich in jemanden verkleiden*,
apud Porphyr. De physica fabular. explicat. 117. A. *ὁ μὲν ἱερο-
φάντης εἰς εἰκόνα τοῦ δημιουργοῦ ἐνσκευάζεται*. 2.) Ab hac pri-
ma significatione fluxit altera, *assumo*, *induo* simpliciter, ut
non necessario scenicum insolitumve sit quod induatur. Philo
De somniis 872. A. *σωφροσύνην καὶ εὐδέβειαν καὶ τὰς ἄλλας ἀρε-
τὰς ἐνεσκευασμένω*. Plutarchus De orac. defect. 431. C. *ψυχὴν
ἐνεσκευασμένην σώμα, animum corpore amictum*. S. Gregor.
Nyss. Oratione in xl. Mart. III. 205. B. *τὴν πανοπλίαν ἐνσκευα-
ζόμενοι*. 3.) Tertia significatio, *adorno*, *moliior*, praesertim insi-
diiose, haud scio an a nullo magis frequentetur quam a Iosepho.
Velut De bello Iud. 712. E. *ἐκ διαβολῶν, ἃς οἱ πονηροὶ τῶν κα-
τὰ τὸ βασιλεῖον ἐνσκευάσαντο*. 751. C. *διαβολὰς δὲ κατὰ τῶν*
C *ἀδελφῶν ποικίλας ἐνσκευαζόμενος*. 770. C. *τηλικούτον μῦθος ἐν-
σκευαζόμενον*. Vide quoque 771. E. et 810. E. Quibus in locis
omnibus significat idem quod *σκευωρῶ*, quod legitur Antiquit.

574. B. De bello Iud. 767. et 771. F. Est ubi reddas, *fringo crimina*, ut De bello Iud. 750. C. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐνσκευαζόμενα. 4.) Ex hac significatione, *adorno*, manavit alia, *paro me* ad agendum, *accingor*. Sic interpretandum apud Leonem tum hoc loco, tum 99. B. et 106. B. In Longo quoque Pastoral. 183. C. ἔωθεν οὖν ἐνσκευασάμενοι, Iungermannus recte vertit, *primo diluculo accincti*: et apud Methodium Conv. decem virg. 204. B. καρτερῶς ἐνσκευάσασθε πρὸς τὴν μάχην, Leo Allatius, *viriliter — ad pugnam accingamini*. Active usurpat Leo 100. C. δῶρα ἐνσκευασάμενος, ubi sonare videtur *convaso*, ut Terentiano verbo utar, hoc est, *inter sarcinas aufero*, tollo. Mire apud Plutarchum in Sylla 468. B. pro διασκευάζω adhiberi, significareque *interpono*, *retracto*, *Τυραννίωνα τὸν γραμματικὸν ἐνσκευάσασθαι τὰ πολλὰ* (si modo locus est sanus), iam animad- D vertit summus vir Coraius ad Vitas parallel. III. 158.

Ibid. lin. 22. ταῖς μάχαις ἀναστραφεῖς] Legendum propositum in ora ἀναστραφεῖς: confer 27. B.

Pag. 132. lin. 12. ὅτι Ῥωμαῖοί ἐστε] Ἄτε δὲ Ῥωμαῖοί γε ὄντες scripserat Agathias 161. A.

Ibid. lin. 15. προπορευομένην] Haec usque ad vb. ὑπόνοιαν Combesisius vertit ap. Pag. IV. 28.

Ibid. lin. 20. ἱππεῖς δὲ μύριοι καὶ τρισχιλιοί] Cedren. II. 672. A. ἱππεῖς δὲ εἰς τετρακισχιλίους: neque in hoc quidem variant Codices. Combesisii prava versio vocum praecedentium: *decem millia supra quingentos*, in Schloezeri Nestorem *Russische Annalen in ihrer Grundsprache* V. 155. B. se transfudit, ubi tota Leonis de bello Russico narratio ex Criticis Pagi p. 151—177. repetitur. Apud Cedren. paulo post, II. 672. B. lin. 4. ἐνέλαβε, l. ἐνέβαλε.

Ibid. lin. 21. μετὰ τοῦ θητικῷ] Vox θητικὸν ex Agathia 130. D.

Ibid. lin. 24. Ἐπεὶ δὲ τοὺς ἐπισφαλεῖς — τόπους διώδευε] Imitatur Leo toto hoc capite Agathiae narrationem 124. C. D. de Romanis montem regioni Misimianorum obiectum nemine obsistente superantibus.

Pag. 133. lin. 1. ἐπὶ τινος ἔχυροῦ γηλόφου] Credendum, P. 239 Tzimissem Adrianopoli profectum per Haemum in Pansyi convallem se demisisse, ubi erat civitas Probatii, cuius frequens mentio in Vita ms. (οπιον) S. Evaresti, circa a. 844. cum legatis Theodora Augustae eas ipsas partes lustrantis. De quo inter alia haec in Cod. Reg. saec. XI: καὶ ὡς πρὸς τι πολλήνιον Θρακικὸν Προβάτου λεγόμενον παρεγένοντο τοὺς πόνους διαναπαύσσοντες, πυνθάνεται τινὰς ὁ Εὐάρεστος ἄνδρας εὐλαβεία συζῶντας, καὶ τὸν ἐρημικὸν βίον ἀσπαζόμενους, ἐν τοῖς πλησιάζουσι χώροις ὑπάρχειν ἐν τόπῳ λεγομένῳ Σκοπέλω. Quae ideo hic pono, quod Le Quien Orient. Christ. I. 1185. B. praeter unam episcopi subscriptionem

nullam huius civitatis occurrere mentionem putat. De Scopelo idem *ibid.* 1185. D.

Ibid. *lin.* 8. *συνεπηγούτων τοῖς τυμπάνοις τῶν ἐκεῖσε ὄρεων*] Velut Turcis Cantacuzeno Imp. auxiliantibus, apud Nicephor. Gregor. Histor. II. 457. A. Ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς τῶν σαλπύγγων τε καὶ τῶν τυμπάνων κρότοις συνανέκλεινατο καὶ ἡ τοῖς βαρβάροις — ἡλικιώτις κλαγγή, κ. τ. λ. Expressit Leo hic quoque Agathiam 102. B.

B *Pag.* 134. *lin.* 23. *μετὰ τὸν μυστικὸν δειπνον*] Formam masculinam ὁ δειπνος habent Suida I. 534. B. et Theophylact. CPTanus De sancta Cruce 404. B. C. Totus hic Leonis locus est a Ducangio exscriptus Glossar. 1145. C.

Pag. 135. *lin.* 3. *Ῥῶς δὲ καὶ αὐτοὶ . . . κατὰ τὸ ἐνὸν ἡμύνοντο*] Praeivit Agathias 79. A.

Ibid. *lin.* 4. *Σφάγκελος δὲ ἦν οὗτος*] Σφάγγελος apud Cedr. in ed. II. 672. D. 676. D. Σφάγγελος in Codd. (quos quidem vidi) et in Scylitz. ms. In tota hac narratione de praelio ante Praesthlabam multo amplior est Cedr. quam Leo, ut inde potissimum videas, ex aliis quoque fontibus, non ex Leone solo, Scylitzem (quem Cedrenus exscripsit) hausisse.

Ibid. *lin.* 19. *ἐπιχνοάζων τὴν γένων*] Primo in versione Latina corrige operarum mendam *Theodorus*, pro *Theodosius*. Deinde nota, insolenter dici *ἐπιχνοάζω* pro *ἐπιχνοάω*, et paulo cinferius D. *lin.* 6. *σφαιρίζεσθαι* eo sensu, ut sit *deuolvo*. Vocis Homericæ *ἐπιστροφάδην* D. *lin.* 12. (ex Iliade K. 483.) varios explicatus vide apud Eustath. 819. 53. eorumque ultimum iam in Apollonii Lexico relatum 350. A. Ἐπιστρ.] μετ' ἐπιστροφῆς τοῦ σώματος et expressum a Raymundo Cunichio in versione metrica Iliad. 232. C:

..... *partem*

Et nunc se in dextram vertens, nunc ille sinistram.

Utuntur praeterea Hom. Odyss. X. 308. Ω. 183. auctor Hymni in Mercur. 210. Philo De vita Mos. II. 177. 21. edit. Mangey. (ubi non male redditur, *in orbem undique*.) De Abrah. 298. G. De special. legg. 615. A. denique Leo 13. C. et 47. D. Item substantivum *ἐπιστροφή*, unde *ἐπιστροφάδην* a plerisque grammaticis derivatur, habet significationes peculiare, quarum aliquot hic notabo. Primam, *ἐπιστροφήν* apud oratores sonare *robur dictionis* et *gravitatem*, τῇ ἀβρότητι oppositam, ex Philostr. Vit. Sophist. 519. iam explanavit vir eruditissimus Theoph. Ernesti technol. rhetor. Gr. 127. C. Alio sensu sumendum in loco Aristid. Arte orator. II. 475. C. *σαφήνεια καὶ καθαρότης γίνεται οὕτως, ὅταν τις ἐπιστροφαῖς χρῆται*. Vertit Normannus, *conciinnis in clausula periodi repetitionibus*: malim, *reversionibus*, sive *ad extremum conversionibus*: sic enim vocant rhetores Latini figuram verborum, qua ad postremum verbum identidem revertimur: *Poenos pop. Romanus iustitia vicit, armis vicit, liberalitate vi-*

cit: vide Cicer. De orat. III. 54. quae eadem figura ab Aquila Romano De figur. sent. ed. Ruhnk. 178. A. ἀντιστροφή vocatur, a Rutilio Lupo De figuris 30. A. ἐπιφορά. Vide Ernesti Lex. techn. Latin. 97. B. Ita non audiendus Cannartus Compendio rhetor. 6. A. ubi ait: Ἐπιστροφή est, cum similis dictionum sonus saepius in eosdem fines extremos convertitur: quo pertinent ὁμοιόπτατον, ὁμοιοτέλετον, συμπλοκή, ἀντιστροφή, et ἐπιμονή. Nam ἀντιστροφήν et ἐπιστροφήν synonyma esse in confesso est: ἐπιμονή, quam commorationem in una re vocat Cic. De orat. III. 52. ab ἐπιστροφή prorsus aliena est: neque magis reliquae tres figurae a rhetore omnino ullo, ad genus ἐπιστροφῆς referuntur. Tralatione porro apud Patres ex usu hellenistico (vid. Schleusner. P. 240 Lex. in Nov. Test. I. 881. A.) ἐπιστροφή poenitentiam denotat, significatione neque a Ducangio memorata, neque a Suicero Theas. Eccles. Latini praecipitato imperio eadem figura conversionem vocant. Avitus de laude virgin. 149:

..... conversio fratrum,
Exemplo debenda pio, te respicit, auctor.

Unde ea vox in linguas nationum Latinarum, quae hodie in Europa supersunt, permanavit. Est igitur ἐπιστροφή apud scriptores ecclesiasticos fere idem quod μετάνοια et μεταμέλεια. S. Gregorius Nyss. De poenitent. III. 167. D. τὸν Ἰωάννην, μετανοίας κήρυκα, μεταμελείας εἰσηγητὴν, καὶ πάντας — προφήτας, ἐπιστροφῆς διδασκάλους. Ultima versa a Francisco Zino: qui docerent homines, ut ad meliorem frugem sese converterent. Reperitur ibidem 173. B. ὁ τῆς ἐπιστροφῆς δεόμενος: apudque S. Ioann. Chrysost. Orat. tertia statuar. VI. 480. 16. 486. 4. Item explicatur per μετάνοια apud Eusebium Caten. in Psal. I. 116. B. alibi que locis innumeris. In Heronis Belopoeic. 127. C. τὴν ἐπιστροφήν καὶ τάσιν τῶν νεύρων: et ibid. C. ἡ ἐπιστροφή τῆς ἐπιζυγίδος, in tanta argumenti difficultate (agitur de gastrapheta) tamque corrupto textu, quid sit difficiliter intelligitur. Editio Regia semel intorsio exponit, iterum conversio. Malim flexionem, vel reflexum, quo sensu saepius reperitur apud geometras et mathematicos. Velut in una Geographia Ptolemaei 54. C. 63. B. 81. A. 107. A. 118. B. 122. B. 123. A. 138. A. B. 148. A. 152. A. 177. C. 183. B. 184. A.

Pag. 136. lin. 16. Βορήν] Sic Leo hic et 98. B. Βορίσση Scylitz. ms. et Cedr. II. 646. C. 666. B. 673. C. 682. D. 683. A.

Ibid. lin. 21. Ῥωμαῖοι δὲ, ἄπαξ] E sequentibus quaedam Scylitzes verbotenus sumsit, plura expressit diversis verbis: quae omnia in rem suam convertit Cedrenus II. 873. A. sqq.

Pag. 137. lin. 4. ἄνδρας ἀνεῖλον νεανικούς] Νεανικός apud Leonem est fortis, strenuus, acer, 7. B. C. 10. C. D. 12. B. 23. C. 51. C. 52. B. 54. A. 71. D. 84. D. 89. C. [ubi verti, audacia

ἀνεπιλή] 92. B. Sic Nicephor. Tactic. 161. B. *σὺν ἱκπαδίᾳ νεανικῇ, equis acriter citatis.* Quare phrasim 67. A. *ἐπιπτον οἱ νεανικώτεροι*, Scylitzes Cedrenusq. II. 668. A. *mutuati expresserunt, πέλτουσιν οἱ ἀλκιμώτεροι.* Νεανικὸν 34. A. *est fortiter s. animose factum*, ut apud. Cedr. II. 647. B.

Ibid. lin. 14. ἀμύνεσθαι τοῖς ἐπιούσι] Agathias 20. A. *ἀμύνεσθαι ἦν τις ἐπίοι* item 49. D.

Ibid. lin. 18. ἔργον εἶχετο] Agathias 45. C.

Pag. 138. lin. 6. τὴν θείαν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος] Inde emendandus, opinor, Cedr. II. 674. B. *τὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τελέσας ἑορτήν.* Codd. quoque cum ipsius Cedreni tum Scylitzae habent *τῆς ἁγ. ἀναστάσεως.* Vide tamen annotatt. Xylandri ad h. l. 26. A. et notas poster. Goari 54. B.

- D *Ibid. lin. 21. ὀπηνίκα τὸ σταυρικὸν σημεῖον κατηστερισμένον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος]* Haec a verbis πανστρατεὶ τὴν, usque ad, ὁρμώντας κατεπολέμησε, Bandurius edidit Imper. Orient. II. 465. C. ubi multa de orthographia nominis Dorystoli. Verbum *καταστερίζω* eleganter usurpatum a Leone C. lin. 5. distinguendum est a *καταστηρίζω*, in glossis Lexicographorum parum lucide (opinor) exposito. Nam idem quod *κατασκήπτω* esse partim volunt, *irruo, devehor.* Sed, ut primitivum *στηρίζω* valet *statuo, stabilio*, ita *καταστηρίζω* potius *firmiter, figo, munio.* Sic *κατεστηρίχθαι, firmatus esse*, apud Iobum xx. 7. Eusebius Vita Const. 423. B. de labaro: *ἄνω δὲ — στέφανος ἐκ λίθων πολυτελεῶν — κατεστήρικτο, corona — erat affixa.* Vita S. Nili iunior. 7. C. *εὐχαῖς κατεστήριξαν, precationibus munierunt.* Item S. Gregorius Nyss. In Hexaëm. I. 38. C. inter se opponit classes stellarum *errantium* atque *fixarum*, τῶν πεπλανημένων καὶ τῶν κατεστηριγμένων ἀστέρων. Apud Tatianum Orat. contra Graec. 149. B. *τίνος δὲ ἔνεκεν οὐχὶ καὶ τῶν τοῦ Διὸς ἀδελφῶν, οἳ διενείμαντο τὰς βασιλείας, γραμματῶν σχηματουργία κατεστηρίχθησαν;* ubi interpretes: *Quare non alii quoque fratres Jovis — nominum suorum litteris sideribus ascripti sunt?* vel legendum, *κατηστερισθήσαν*
- P. 241 (*καταστερισθέντων* Methodius Conviv. decem virg. 216. A. *καταστερισθῆναι* *ibid.* 217. A.) vel vertendum sic: *linearum figuratiōe in caelo fixi sunt?* *Σχηματοργία* enim vox, qua utitur hic Tatianus, ommissa est in Lexicis: sed occurrit praeter h. l. apud S. Epiphani. Advers. haeres. 460. C. Verbum *σχηματοργεῖν*, aequae e Lexicis exulans, habet Georgius Pisida Mundi opif. 39. C.

Καὶ σχηματοργεῖν οὐρανούς ἐκ κοπρίας

et poëm. De vanit. vitae v. 116. de homine vana moliente:

Καὶ πλοῦτον αὐτῷ μὴ παρόντα συλλέγει,

Καὶ σχηματοργεῖ τὰς ἐνυπνοὺς ἀξίας

ut igitur necesse non sit, in loco Tatiani *σχηματοργία* mutare in *σχηματογραφία*, quae tamen est vox propria de figuratiōibus si-

derum in astronomorum aut certe astrologorum formulis. Pausanias Alexandr. In apotelesm. 42. A. 54. B. Proclus Paraphr. in Ptolem. 202. A. Hephaestio Theban. Decret. err. stell. 21. B. B. Proclus Sphaera 52. A.

Ibid. lin. 24. Πλισκουβαν] De Pliscuba s. Pliscoba, Πλισκόβα, vide Ducang. ad Alexiad. Ann. Comn. 329. A.

Pag. 139. lin. 2. τῶν Σκυθῶν ἀφηνιάσασαι] Verbum ἀφηνιάζω Leo cum genitivo construit hic et paulo inferius D. lin. 5. item 48. C. Alii sine casu usurpant, ut Philo, qui admodum eo delectatur, De mundi opif. 15. A. Allegor. legg. 41. B. 44. C. 64. F. 74. A. 78. C. De sacrif. Abel. et Cain. 115. D. De agricult. 149. F. 154. D. De temulent. 188. F. De Abrahamo 296. G. De migrat. Abrah. 311. C. De vita Mos. 477. G. 487. A. 525. A. De victimas offerent. 665. C. Quod omnis probus liber 674. E. 681. E. In Flacc. 748. B. 749. D. 767. B. S. Clemens Alexandr. Admonit. ad gent. 57. C. Stromatt. 383. A. 412. A. 471. B. 705. B. 730. C. 747. A. Alii construunt cum dativo, ut Eusebius Demonstr. Evang. 335. D. alii cum praepositione παρά, sequente accusat. velut S. Clemens Alex. Paedagog. 115. A. τοὺς παρά τὸν νόμον ἀφηνιάζοντας. Apud S. Antiuch. De superbia II. 1098. D. inveni cum accusativo solo, absque praepositione, quod rarum est, ὅσοι δι' ὑπερηφανίαν ἀφηνιάζουσι τὸν ἀδελφόν. Sunt tamen quoque exempla constructionis cum genitivo: Philo De sacrif. Abel. et Cain. 115. C. ἀφηνιάσαν, ὥσπερ βουκόλου, τοῦ νοῦ. De vita Mos. 512. A. ἀρετῆς ἀφηνιάσαντας. multoque plura in verbo ἀφηνιάω, de quo dicam alio loco.

Ibid. lin. 9. πολλὰ γνωσιμαχίας καὶ ἀνασκοπήσας] Opinor γνωσιμαχεῖν apud Leonem esse, *consilia versare*: quo eodem sensu ait 19. B. γνωματεύσας καὶ βουλευσάμενος. et 77. B. πολλὰ γνωματεύσας καὶ λογισάμενος. Item 11. B. γνωσιμαχῆσαντι καὶ βουλευσαμένῳ. Qua significatione apud veteres omnino non (quantum vidi) invenitur, apud recentiores admodum raro: S. Ephraem. De compunct. II. 182. C. γνωσιμαχοῦντες οὖν εὔρον τὸν τρόπον. Auctor vitae S. Nili iun. 92. C. ἐν τοῦτοις γνωσιμαχοῦντός τε καὶ πονηρευομένου, cum agitarer haec consilia eaque *malitiosa*. De significationibus antiquis elegantibusque huius verbi vide Gregor. Corinth. De Dial. 539. A. ibique copiosas Bastii Schaeferique viri immortalis notas. Substantivum inde derivatum inque Lexica nondum receptum γνωσιμαχία est apud Philonem. De somn. 884. C. εἰς τὰς ἐριστικὰς γνωσιμαχίας, ubi inepte vertitur a Gelenio, in *contentiosas resipiscentias*. Est enim idem quod ταῖς ἐριστικαῖς φιλονεικίαις apud eundem Philonem 885. D. ideoque reddendum ad *contentiones pervicaces*, ut recte expressit Th. Mangey ed. novissima I. 693. 43. Nam apud Philonem γνωσιμαχεῖν valet *contendere, dissentire*. De Abraham. 297. B. De con-

gressu quaerend. erud. grat. 337. G. De somn. 444. B. De vita Mos. 493. D. 494. F. alibique saepe.

Ibid. lin. 16. εἰς ἑξήκοντα χιλιάδας] Perperam Pagi IV. 28. C. et ex illo Schloezerus Nestor. V. 160. C. ad septuaginta hominum millia.

Ibid. lin. 18. τινὲς παραβόλω τόλμη παρακροτούμενοι] Hoc antecursorum praelium vide an diversum sit ab illo, in quo Cedr. II. 674. D. Romanos magnifice vicisse scribit.

P. 242

Pag. 140. lin. 4. κατασπαθίζειν τούτους προσέταπεν] Verbum κατασπαθίζω supra quoque obvium 54. B. 84. C. non est in Lexicis. Huius primitivum σπαθίζω, *gladio caedo*, de quo recte dubitat Schneiderus, an in scriptoribus probatis occurrat, in Glossarium Ducangius retulit II. 1415. B. ex Gilberto Gaulmin. 485. B. ad Theodor. Prodr. De amoribus Rhodanth. 45. C. (conf. quoque 106. C. et 221. A.) sed sine exemplis, quae hic utcumque supplebo. Achmet. Onirocr. 81. C. ἐσπαθίσθη ἐμπροσθίως παρ' ἀγνωρίμων. 82. A. ἐσπαθίσθη πρὸς θάνατον, *gladio fuit ad mortem vulneratus*. Male ceperunt interpretes Menolog. Graec. mense Maio I. 745. F. 746. A. vertentes, *virgis palmarum caedo*. Vocabula derivata itemque a Ducangio praetermissa sunt: 1.) σπαθισμός, *iterata cum gladio percussio*, quod Schneiderus item 414. C. dubiae auctoritatis esse censet. Achmet. Onirocr. 82. A. κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ σπαθισμοῦ ἀγαθοποιήσει αὐτὸν μεγάλως. 2.) σπαθιά, *ictus gladii*. Theophanes Chronogr. 266. B. πολλὰς δὲ καὶ σπαθείας [i. σπαθιάς] ἐν τῇ ὄψει αὐτοῦ ἔλαβεν. Goar recte, *inflictis etiam ad caput crebrioribus ensium plagis*: perperamque, opinor, Ducangius totum hunc locum ad vocem Σπαθία col. 1416. referens, Heraclio Imp. in medio praelio a Persis vult bacillis ictus esse inflictos. Neque melius in locis Achmet. Onirocr. 82. A. ἔλαβε δούλω σπαθείαν [i. σπαθιάν]. B. Γυνὴ ἐὰν ἴδῃ ὅτι ἔλαβε σπαθίαν [i. σπαθιάν] et 233. A. ἔδωκε τίνα σπαθείαν [i. τινὶ σπαθιάν] vapulationes fustigationesque vult intelligi: sensum verum, *ictus gladii*, et Rigaltius iam in versione expresserat, et in ultimo loco probant quae subsequuntur, *Εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι οὐκ ἔστι Στομή*. Denique σπαθιστήρ appellatur Epiphanius. De mensur. et pond. II. 172. C. instrumentum ferreum, quo utebantur Iudaei desertores in reparatione recisi praeruptii, *τέγνη τινα λατρικῆ διὰ τοῦ καλουμένου σπαθιστήρος τὴν τῶν μελῶν ὑποδερματίδα ὑποσπαθισθέντες, φαφέντες τε, καὶ κολλητικοῖς περιοδευθέντες*. Ubi primum moneo, extrema verba a Petavio minus bene reddita *glutino circum adstringunt*, verti debuisse, *glutino curant*. Id enim valere περιοδεύειν apud scriptt. saeculi III. et deinceps, demonstravi ad Timarionem Notitt. Mss. Bibl. Reg. IX. 217. A. Deinde σπαθιστήρος ab interpretibus, quorum locos collegit Schleusner. Lex. N. Test. I. 876. C. video mutatum esse in σπασθητήρος, quasi a σπάω derivaretur. Atenim instrumentum illud, non ad pro-

trahendam cutem adhibitum, sed subiectum cuti intrusumque ad separandam a carne, nomen duxit a *σπαθίον*, quia esset gladioli instar latum. Certe Paul. Aeginet. De re med. fol. 81. *verso* edit. Ald. integrum caput habet *Περὶ ὑποσπαθισμού*, qua ratione cutis a carne, inserto instrumento *ὑποσπαθιστήρι*, disiungi possit. Quapropter *σπαθιστήρα* apud Epiph. minime immutandum, verbaque eius non ut in Petavii versione existimo reddenda, *eoque, quem spathisterem vocant, glandis cuticulam attrahentes*: sed, *per spathisterem quem vocant, membrorum cuticulam resolventes*. Est enim is secundus modus tegendae glandis, si nuda est, relatus a Paul. Aegin. cap. LIII. fol. 89. *recto*: cutem a glandis radice instrumento separandam, deinde detrahendam atque deligandam esse, linteolo inter cutem et colem interposito. Tametsi fol. 89. *verso* A. operam eam raro usuvenire ait, quod cutis penuria in partibus illis non asserat *τοσαύτην ἀπρέπειαν, ὡς ταύτης μᾶλλον τινα τὴν διὰ τῆς χειρουργίας ἐρεῖσθαι βάλανον*. Ubi Guinterius non animadverso mendo vertit 31. D. *ut eo magis glandem aliquam ex chirurgia deligas*. Sed omnino scribendum, *ἀρεῖσθαι βάσανον, quod non ita decorem vitiet, ut huius chirurgiae cruciatum subire quis velit*: ut recte vidit Cornar. Dolabellis 57. A.

Ibid. lin. 7. ὃ καὶ Δρῖστραν κικλήσκουν εἰώθεσαν] Codex, ut notavi in ora, *Δρῖστραν (sic)*. Cedren. edit. *Δρῖστρα* II. 674. B. D. Codd. Cedr. et Scyl., quos quidem vidi, satis constanter *Δρῖστα*, absque ρ, quemadmodum Cod. Leonis 83. A. De Dristra vide Schloezer. ad Nestor, *Russische Annalen* etc. V. 131. C.

Pag. 141. lin. 18. δεξιώσεις ἐστιάσεων] Verti, *epularum communicationes*: sed notandum, vocem *δεξιώσεις*, etiam nulla P. 243 alia adiecta, apud scriptores certe quarti saeculi et deinceps, saepe *epulas* valere. Exempla complura vel in uno S. Ioanne Chrysostomo Orat. I. in Epist. ad Philippens. expositis verbis D. Lucae XIV. 12. *cum facis convivium, voca pauperes*, pergit IV. 9. 40. *οὐ γὰρ ἀπλῶς δεῖ τὰς τοιαύτας δεξιώσεις ποιεῖν, ἀλλὰ τοῖς πτωχοῖς, ἀλλὰ τοῖς διψῶσι, κ. τ. λ.* In S. Pentecost. et quare mirac. nunc non fiant V. 604. 34. *ἄτε φιλοτησίαι καὶ δεξιώσεις*. Adde loca In proph. Eliam V. 675. 3. In caec. quem Christ. san. V. 734. 28. In Mesopentecost. VII. 375. 10.

IN LIBRUM IX.

Pag. 142. lin. 4. διασκηνισάμενος] Verbum *διασκηνίζομαι* P. 244 non est in Lexicis: nisi mavis legere *διασκηνησάμενος*, a *διασκηνώ*. Cod. tamen iterum *διασκηνίσαστο* 106. B.

Pag. 143. lin. 6. ἐγχερίπτουσιν] Fortasse, *in fossam irruentes*. *Ἐγχερίπτει, ἐμπηδᾶ* Greg. Corinth. De dial. 565. A. Supra 15. B. *ἐγχεριμφθέντος* verti *insinuato*, retenta classica signi-

ficatione, qua apes, cum aculeum figunt, κέντρον ἰγγρίμπτειν seu absolute ἰγγρίμπτειν dicuntur. Vide Ruhnk. ad Tim. 75. B. Sumsit Leo ex Agathia 23. C. aut 41. A.

Ibid. lin. 16. τότε πρώτως φανέντες] Inde hausit Cedr. quae habet de eodem praelio II. 676. A. τότε πρώτον φανέντες ἴφρικτοι κ. τ. λ.

Pag. 144. lin. 8. τὰ ἑαυτῶν συναγαρόντες ἀκάτια] De monoxylis Russorum Constant. Porphyrog. De administ. imp. 59. B. — 61. F. et Bandur. ad h. l. 36. C. Magnifice Claudianus In rv. Consulat. Honorii v. 623. sqq.:

*Ausi Danubium quondam tranare Gruthungi
In lintres fregere nemus; ter mille ruebant
Per fluvium plenae cuneis immanibus alni.*

Pag. 145. lin. 11. ἐπὶ τὴν κατὰ Λέσβον Μήθυμναν] Haec sic redduntur in versione Combefis. apud *Pag.* IV. 28. D: *Leo Curopalata, Nicephori Imp. frater, Methymna, quae Lesbi insula est* [l. *Methymnae, quae Lesbi insulae urbs est*] — ad rebellionem animum advertit.

Ibid. lin. 21. ὃ Πηλαμῦς κέκληται] Cedr. II. 677. D. κατὰ τὸ προάστειον, ὃ κατονομάζουσι Πηλαμῦδιον. Scyl. ma. habet Πηλαμῦδα.

Pag. 146. lin. 8. ἰφ' ἐστίας] *Verti domi*, ut 19. C. Item ἐστία pro domo 21. A. 91. A. 103. B. D. 106. D. 109. A. D. Praeivit Agathias 90. D.

C *Pag.* 147. lin. 9. ὅσον οὐκῶ βούλεται τυραννεῖν] Verba ὅσον οὐκῶ, *iamiam, illico*, quibus nihil potest esse frequentius, vel apud Agathiam 80. A. 93. D. 100. B. 164. A. mirere saepius ab interpretibus non esse intellecta. Velut apud S. Theodoretum Encom. in S. Ioann. Bapt. V. 23. D. ἐπεὶ ἐμείλεν ὅσον οὐκῶ καὶ παρθένος τεκεῖν· vertit Garnerius, *cum virgo paritura esset filium, quantus alias nemo esset: sensus est, cum, licet virgo, tamen mox esset paritura*. Neque melius vocem synonymam ὅσον οὐδέκῶ apud S. Athanas. Histor. Arian. I. 363. A. προσδοκῶντες ὅσον οὐδέκῶ μένειν — γυμνοί· Montefalconius: *expectantque se — tantum non nudatos fore*. Vertendum, *esse iamiam nud. f.* Porro in Origene Exhort. ad martyr. ὅσον οὐδέκῶ πρόσσωπον πρὸς πρόσσωπον εἰσεσθς, Wetstenius 174. C. *quantum antea nunquam, tunc facie ad faciem videbitis*: Carolus Delarue I. 282. D. *cognoscetis quantum non cognostis unquam, f. nempe ad f.* Reddendum, *iamiam videbitis eum f. ad f.* Et paulo post sic D Origenes: ἐπὶ Θεοῦ, τοῦ ὅσον οὐδέκῶ τὸν Ἀντίοχον — βασανιστογτος. Wetsten. 186. C. *a Deo qui aliquando, plus quam unquam, ipsum Antiochum — torsurus sit*. Delarue 289. E. *qui insolito more. Verte, qui mox — sit torsurus*. Similiter vis locutionis οὐδὲ ὅσον fugit Montefalc. in S. Athanas. In illud,

Nunc anima mea turbata est, II. 1286. A. οὐδὲ ὅσον δκλάσαι τὴν χεῖρα τὴν ἡνιοχούσαν. *Nec quantum est ipsam manum, qua regit, inflectere.* Traduc, *ne tantillum quidem manum quae r. inflectere*: id enim valere voces οὐδὲ ὅσον vel tironibus nunc notum est.

Ibid. ead. lin. τῷ ἀθρόω τῆς ἀγγελίας] Habet passim significationes difficiles neutrum ἀθρόον. Velut in loco Hermogenis ab Ernestio Lexic. rhetor. non illustrato, De inventione 94. B. ubi exponitur, tertiam rationem exordii per hypodiaeresim inveniendi illam esse quae appelletur τὸ ἀθρόου πρὸς τὸ μέλλον ὑποδιαίρεσις. Deinde paucis interiectis: Δεῖ δὲ τὸ τοῦ ἀθρόου πρὸς τὸ μέλλον ποιεῖν τότε, ὅταν ἢ τὸ μηδεπώποτε γεγονὸς τοῦτο συμβῶν μὴ παθεῖν πάλιν φυλαττώμεθα, ἢ ὅταν τὸ αὐτὸ πράττηται πολλάκις. Quae in vulgatis pessime versa sunt sic: *Ea quae vocatur divisio temporis continuati.* Et postea: *Oportet igitur in continuatione temporis separare tempus futurum, ut caveamus ne patiamur iterum unquam tale quid, praesertim si illud saepius fuerit* P. 245 *commissum.* Vides interpretem confundere casus duos distinctos. Sensus est: *quae voc. subdivisio temporis confertim (collective) spectati, relative ad futurum.* Et deinde: *Oportet autem adhibere hanc exordii formam, temporis collective summi relative ad futurum, quando vel aliquid contigit quod nunquam contigerat, idque praescavere volumus, ne rursus accidat, vel quando hoc idem saepius contingit.* Vide quae sequuntur 164. A. de subdivisione ἀθρόου εἰς λεπτόν. Quam quaestionem aliasque similes complures explicare conabor in editione Hermogenis, ubi cum nova versione et commentariis mss. luceque dignissimis in Bibliotheca Regia asservatis vulgavero. Alibi ἀθρόον notum est habere vim adverbii subito, repente. Leo noster 108. B. et 110. A. Agathias Histor. 23. D. 24. C. 25. B. D. 26. B. 27. A. 34. C. 37. C. 38. B. 41. B. 42. A. 50. C. 53. D. 57. A. 58. D. 70. D. 76. B. 79. C. 80. A. 82. A. 94. A. 98. C. 99. B. 101. C. 102. C. 103. A. 104. A. 111. D. 112. A. 113. B. 114. C. 124. B. 127. A. B. 129. B. 136. A. 140. B. 145. A. 148. D. 151. D. 154. A. 162. D. 164. A. 169. A. 171. B. S. Ioannes Chrysostomus Oratione vii. ad Corinth. III. 288. ι. Homilia xxxi. in S. Matth. I. 357. C. (ubi interpres Latinus vim eius non expressit). Heliodor. Aethiop. 402. B. Ideo corrigendus Ioannes Philoponus De mundi creat. 238. B. de hominibus incredibili celeritate cogitationem a re ad rem rapientibus, ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντες τὸν νοῦν τὸν οἰκίον ἀθρόον, ἀλλαχόθεν ἀλλαχοῦ μεθιστάμεθα. Balthasar Corderius: *propriam mentem in nobis ipsis collectam obtinentes, aliunde alio transferimur.* Sed virgula, quae post ἀθρόον est, praeponenda, et vertendum sic: *pr. mentem in nobis habentes, puncto temporis aliunde alio transferimus.* Quo eodem sensu ἀθρόον a Philopono usurpatur alibi, velut 279. A. et C.

Ibid. lin. 19. πρὸς τὴν λεγομένην Καλώνυμον νῆσον] Cedrenus II. 678. A. in Proten insulam ait.

Ibid. ead. lin. περιορίζουσι] Verti deportant: nam δ̄ περιορισμὸς respondet deportationi Latinorum, quae ipsa cum ab exilio tum a relegatione differt. Vide Michaëlen Attaliastam Synops. Iuris Graecorum. II. 4. D. Multo graviter, ut hoc utar, lapsus est interpres Simeonis Metaphrastae Vita S. Athanasii I. clj. B. καὶ τοῦτον [Meletium episcop.] οἱ τῆς Ἀρέλου αἰρέσεως περιορίζουσι, reddens, illum etiam haeretici Ariani circumvenere. Vertendum, deportatione damnandum curant: nam Meletium Antiochiae episcopum deportatum fuisse instantibus Arianis discimus ex anonymo scriptore Vitae S. Athanasii cxxii. C. et ex Photii Biblioth. 1446. A.

Pag. 148. lin. 13. ἐτύγχανον γὰρ κατακόρως ἀγλιμμένα χρυσῶ] Dicas inde Cinnamum in Historia sumsisse de armatura Ioannis Comneni 63. A. χρυσῶ γὰρ κατακόρως ἀγλιπτο πᾶσα.

Ibid. lin. 18. κρουρησαντες] Quod ipsum verbum inde mutuatus est Cedrenus in narratione eiusdem rei II. 678. C.

Pag. 149. lin. 5. καὶ τοῦ τῶν Κρητῶν υἱὸς ἀρχηγῶ] Inde Demenda Cedren. II. 678. D. Ἀνεμᾶς, ὁ τῶν Κρητῶν τοῦ βασιλείου υἱὸς Κουρουπᾶ· Xylandro in versione similiter lapsus, nec animadvertente, βασιλέως scribendum esse. Scylitza ms. (in iis certe Codd. quos inspexi: nam Goari exemplaria videntur aliud quid habuisse) item: Ἀναιμᾶς [sic], ὁ τῶν Κρητῶν τοῦ βασιλέως υἱὸς Κουρουπᾶ. Sequentia de certamine singulari inter Aneman et Icmorem paene ad verbum ex Leone excerpserit Scylitza Cedrenus.

Ibid. lin. 20. πλείστους τῶν αἰχμαλώτων — ἐναποσφάζαντες] Apud Bulgaros, Leone Armenio imperante, similia memorat sacrificia Anonymus Narrat. chronograph. post Theophan. 481. D.

Ibid. lin. 24. Ἑλληνικοῖς ὄργλοις κατόχους ὄντας] Ad haec Russorum sacra, ab religione Christiana aliena, pertinere videtur exordium illud narrationis ms. ἀνεπιγράφων, quam reperi in Codice saeculi undecimi: Ἐν ταῖς ἡμέραις Λέοντος καὶ Ἀλεξάνδρου τῶν βασιλέων ἄρχων τις ἐν Πελοποννήσῳ ἠγόρασε παῖδα, Σκύθην τῶ γένει· καὶ τοῦτον παρέδωκε τῷ πρεσβυτέρῳ τῷ ἱερουργοῦντι ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, τοῦ παιδεύειν αὐτὸν, καὶ διδάσκειν τὰ γράμματα. Ὡς δὲ ἐμάνθανεν ὁ παῖς, καὶ ἐξυπηρέτει τῷ πρεσβυτέρῳ ἐν ταῖς χρείαις αὐτοῦ. Καὶ γενόμενον ἑτῶν δώδεκα ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, εἰ Χριστιανὸς εἶσιν ὁ Σκύθαι, ὅθεν ὤρητο. Ὁ δὲ ἀπεκρίθη, οὐκ εἶσι Χριστιανοὶ, καὶ, ὡς νομίζω, καὶ ἐγὼ ἀβάπτιστός εἰμι. Hoc est: In diebus Leonis et Alexandri Imp. (anno 886 — 911.) praefectus in Peloponneso emit servum, Scytham natione: hunc tradidit presbytero, in oratorio aedium suarum sacra facienti, ut erudiret

eum, doceretque litteras. Puer dum instituebatur, item presbyteri utilitatibus inserviebat. Ita cum annos haberet duodecim, quaesivit de illo herus, num Christiani essent Scythae, unde erat ortus. Ille negavit esse, neque ego, ut opinor, inquit, geniali aqua madefactus sum. — Missa facio subsequencia de conversione Scythae illius, aliorumque popularium eius.

Pag. 150. lin. 4. Ἀθβιανός γάρ φησιν ἐν τῷ Περίπλῳ] De hoc Scythico Achilles ortu nihil Arrianus, in iis certe, quae de religionibus templi Achillei in Leuce insula copiose tradit Peripl. Pont. 133. A. — 135. B.

Pag. 151. lin. 12. Οἴχεται τὸ κλέος] Praeivit Agathias 81. B. D. Οἴχεται δὲ φροῦδον τὸ παλαιὸν τῶν Κόλχων ἀξίωμα κ. τ. λ.

*Ibid. lin. 24. ὠθεῖν τε κατὰ τῶν σπλάγγων τὰ ξίφη] A verbo ὠθεῖν compositum προωθεῖν, ut obiter moneam, restituendum est Heroni Spiritalibus 187. D. ὅπου ἐπιστραφομένου [i. ἐπιστρεφομένου] αὐτοῦ προσωθῆται τὸ ἐλλύχνιον. Scribe, πρόσω ὠθηται, sive προωθῆται, ut iam est 188. A. ὥστε προωθεῖσθαι τὸ ἐλλύχνιον. Item initio capitis ibid. C: Λύχνον κατασκευάσαι ἐαυτὸν προσμύσσοντα. Interpres: *Lucernam se ipsam consumentem construere*. Inepte. Legendum est, *προβύσσοντα*, i. e. *quae ipsa ellychnium suum promoveat, vel protrudat*. B et μ in Codd. saec. X. et deinceps saepissime confunduntur.*

*Pag. 152. lin. 8. φιλοψυχότατα] Verti laete: quasi εὐψυχότατα quod non dubitarem, voluisse Leonem ut eiusmodi sensu intelligeretur. Tametsi ea vis prorsus recedit a vocis φιλόψυχος significatione recepta, quae est duplex: altera in vulgus nota, *nimum vitae cupidus, ignavus*: altera ex imitatione loci Sapient. Salom. xi. 26. quando est Servatoris Deive epitheton apud Patres, *animarum amans*, hoc est, *saluti earum consulens*. S. Antioch. De non concupiscendo I. 1140. E. ὁ δὲ φιλόψυχος Κύριός φησιν. De poenitent. 1144. A. ὁ φιλόψυχος, ὁ φιλόψυχος, ὁ οὐκίτρωμων. De filior. adoptione 1241. A. δέσποτα φιλόψυχος, φιλοπτωχε, φιλόστοργε, φιλόψυχε. S. Dorotheus De institut. frat. in monaster. I. 847. C. ὁ Θεὸς ὁ φιλόψυχος καὶ φιλόψυχος. Eodem sensu usurpant Zacharias Hierosolymitanus Epistola ad suae plebis reliquias 314. C. S. Nilus De octo vit. 208. B. aliique multi. Phrasin Leonis Cedrenus imitatus est II. 680. A.*

*Ibid. lin. 22. τὸν ἵππον παρεξέλασας] Παρεξελάνειν, quo vocabulo carent Lexica, apud Leonem significare videtur cum equo *proutro ex acie*. Tamen 92. B. τῆδε κἀκείσε παρεξέλασας denotare videtur *huc illuc obvertere equum*: et certe ita bis accepit Cedrenus: II. 679. A. τὸν ἵππον τῆδε κἀκείσε παρακινήσας (Xylander: *equum hac illac torquens*). et 681. B. de Anema, D loci nostri circumlocutione, τῆδε κἀκείσε τὸν ἵππον μετακινήσας. Apud Plutarchum Quomodo adolesc. poetas audire debeat 15. D.*

ποιητικὴν φεύγειν καὶ παρεξελάνειν, sensu prorsus diverso vertendum *praetervehi*. De vocc. ἐπεξέλασις et ὑπεξέλασις dixi supra 199. C.

Pag. 153. lin. 11. προτροπάδην ὑπενόστοον] In hoc vel in proxime praecedenti praelio Romanos iussu Imp. planitiem versus recessisse Cedrenus auctor est II. 680. B. Ubi legendum, *ελαιν εἰς τοῦπίσω*, non ἦκειν ε. τ. quod habet cusum. Item C. lin. 2 Codd. fide scribe *εἰκοντας*, non ἦκοντας. *Προτροπάδην* vox est Agathiae 34. A.

Ibid. lin. 22. Λέγεται δὲ] Haec usque ad D. τῶν ὀφθαλμῶν Combesius vertit ap. *Pag. IV. 32*, qui ultima mire sic habet: *et in eum modum equum ex virginis oculis evolasse*, credo quod legeret in Graeco: *καὶ οὕτω τὸν ἵππον ἀποκτῆναι*. In Codice manifesto est ὑπνον.

Pag. 155. lin. 7. Ξαιμος γεγονῶς καὶ καταβηλῆς] Vide supra 5. B.

Ibid. lin. 21. ἐπὶ τῷ] Fortasse ἐφ' ᾧ, quod habet hoc sensu et ipse Leo 37. B. et Agathias 11. A. 65. D. 142. A. tametia ἐπὶ τῷ Graece aequè dici posse constat. Vide Viger. De idiotiam. edit. Hermann, 619. C.

Pag. 156. lin. 11. ἐκ τῶν ἐξήκοντα χιλιάδων] Nota in Codice et hic et supra 47. C. *χιλιαδῶν* scribi, item 7. C. *μυριαδῶν*, non sine aliqua auctoritate Codd. mss. Nam in editionibus quidem P. 247 ubique *παροξυτόνως* legitur genitivus pluralis harum vocc.: *μυριαδῶν* Plutarchus Lucullo 519. E. Cicerone 864. D. 883. B. Galba 1060. E. Philo De agricult. 149. G. *χιλιάδων* Nicetas Paphlago In S. Andrea Apost. 142. A. Ioannes Cyparissiota Transgressionibus palamiticis 25. C. sed in his ipsis locis Codd. quos inspexi, mire variant. Ita videant, qui interiores scrutantur et reconditas Graecas litteras, quid de accentu harum vocum in genitivo plurali statuendum sit: nam quantum sunt tenui auctoritate Codd. (vix antiquissimos excoipio) ubi scriptiones per *ε*, *ι*, *η*, *ο*, *υ* in dubium vocantur, tantum pondus habent, si de genuina accentuum sede consulas. Voces *μυρία* *μυριάδες*, frequentissimae in hymnis sacris Graecorum, velut Liturgia S. Gregorii Alexandrina 100. A. Liturgia D. Marci 158. B. alibique passim, cum ab Euseb. Renaudoto, tum ab Ioanne a S. Andrea aliisque, modo redduntur *decies mille millena*, modo, ut Liturg. D. Marci 154. A. *decies millies centena millia*. Scribe ubique, *decies mil-lies dena millia*: nam *μυρία* *μυριάδες* efficiunt centum, ut vulgo loquimur, millones. Mendo haud absimili apud Continuat. Constant. Porphy. 37. B. *χιλιάδες δέκα* redditur *duodecim millium*: quo mendo versionis Latinae Le Beau, ut semper, *Histoire* etc. XIV. 374. C. in errorem inductus est. Obiter addamus Lexicis voces tres compositas cum *χίλιος*, undecim cum *μύριος*, nondum, ut mihi statuo, notatas: 1.) *Μυριάνθραπος*, in-

πεπιερωτον hominum. S. Gregorius Nyss. Orat. de Meletio episc. H. 1026. C. καταπικνωθέντες ὁ μυριάνθρωπος δῆμος. Valet idem quod μυριάνδρος. 2.) *Μυριοκέφαλος, innumerie capitibus*. S. Ioannes Climacus Scala Parad. 253. A. τὸν παρόντα μυριοκέφαλον δαίμονα φιλαργυρίας. Usitatus vocabulum πολυκέφαλος habent Lexica. 3.) *Μυριομακάριστος, infinite beatus*. S. Nilus Epistola cclvi. ad Timotheum 246. B. *Μυριομακάριστοι μὲν δ' πάροχοι, ὅταν*. — Substantivum occurrit apud S. Ioannem Chrysostomum Orat. V. in Epist. S. Pauli ad Rom. II. 35. 26. C. ἡ μυριομακαρίστης, ἣν οὐ λόγος παραστήσαι δύναται. 4.) *Μυριονταπλάσιος, decies mille modis plus, infinite multiplicatus, quasi dicas decumilliplex: pro quo μυριοπλάσιος Attici*. Apud S. Epiphani. Adversus haeres. I. 739. C. κἄν τε μυριανταπλάσιον ἐπάνω εἴη ὄνομα ἔχον· et 815. B. ὁ γὰρ Θεὸς ἐπέκεινα μυριανταπλάσιον παρὰ τὴν ψυχὴν, καὶ ἔτι περιττότερον, ἐστὶν ἀκατάληπτος, per duplex α scribitur. Quod esse perperam, cum aliae eaeque iam vulgatae voces ostendunt *μυριοντάκις, μυριοντάρχης*, tum forma adverbii ab ipso S. Epiphanio usurpati, Ancorat. II. 12. A. *μυριονταπλασίως περὶ* [l. παρὰ] τὸν ἡμέτερον νοῦν δεδοξασται. Et in eodem, 51. C. ἀπειρώς καὶ μυριονταπλασίως. Accedit Georgius Alexandriae episcopus Vita S. Chrysost. VIII. 196. 2. ὄντως μυριονταπλασίονα ἀποτίσει σοὶ αὐτά. Qua in forma terminationem ἰων Georgius a S. Ioanne Chrysostomo est mutuatus, qui adiectivo *μυριοπλασίων*, Lexicis ignoto illo quoque, passim utitur. Velut Oratione xi. in Acta App. IV. 674. 29. *μυριοπλασίων ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις*· alibique saepe. 5.) *Μυριοπαθής, innumereabilibus passionibus obnoxius*. S. Basilius In Hexaem. II. 237. A. οὕτως ἀσυμφώνως πάλιν μυριοπαθεῖς ἡμᾶς ποιήσας. 6.) *Μυριόπλαστος, varius, variegatus*, legitur, si lectio certa, in Oratione S. Ioanni Chrysost. ascripta, In illud, Si filius Dei es, proiice te ips. deors. etc. VII. 305. 19. τὰς μυριοπλάστους ταύτας ἐν αὐτῷ βασιλείας. Sed vereor, ne id vocabulum atque adeo totus locus corrupta sint. 7.) *Μυριοπρόσωπον εἶδος, variegata species*, vidi apud Ioannem Monach. De poenitentia 106. D. ad calcem libri De poenitentia ab Ioann. Marino Parisiis 1651. fol. editi. 8.) *Μυριόσταγος, mille epicas fundens*. Georgius Pisida De mundi opificio 48. C:

τὸν ὅσπερ ἐν τάφῳ

Φθαρέντα κόκκιον μυριόσταγον φέρε.

9.) *Μυριόστομος, innumerie oribus praeditus*, apud eundem, Ibid. P. 248 46. A:

Πικνὴν φάλαγγα, μυριόστομον ἕλος.

10.) *Μυριόστης, infinitas, multitudo innumereabilis*, Schneiders vir immortalis Lexico 97. D. corruptam lectionem esse ait. Ac saepe in scriptoribus vere Graecis aegre invenias. Apud Hellenistas occurrit, velut in Sapientia Salomonis xii. 22. 11.) *Μυ-*

ριότροπος, *multis atque adeo infinitis modis*, adiectivum S. Gregorio Nysseno familiare. Homilia viii. in Ecclesiast. I. 460. Β. πῶς μυριοτρόπος ἐστὶ κατὰ τῆς σῆς πόλεως ἢ τοῦ ἀντικειμένον στρατηγία. Contra fatum 910. D. ἐν ταῖς μυριοτρόποις τῶν ἄστρον ἐπιπλοκαῖς. Adverbium μυριοτρόπως apud eundem Contra Eanonom. II. 43. A. et 69. C. Voces cum verbo χίλιος compositas necdum in Lexica receptas tres animadvertisse mihi visus sum, B quae sunt eiusmodi: 1.) Χιλιονταετής, i. q. χιλιέτης s. χιλιετής, qui mille annorum est. S. Iustinus Martyr Apolog. pro Christ. 57. B. αἰωνίαν κόλασιν κολασθησομένων, ἀλλ' οὐχὶ χιλιονταετῆ περιόδον. 2.) Χιλιονταετηρίς, spatium mille annorum, *curriculum millenarium*. S. Eriphanus Advers. haer. 1031. A. χιλιονταετηρίδα τινα ἐπιτελοῦμεν. B. γέγραπται περὶ τῆς χιλιονταετηρίδος ταύτης. Item 1032. B. et S. Iustinus Martyr Dialogo cum Tryphone 307. B. 3.) Χιλιονταετία idem quod praecedens. Caius Adversus Proclum, apud Euseb. Hist. Eccl. 100. A. ἀριθμὸν χιλιονταετίας. Vocem χιλιόμβη, *sacrificium e mille animalibus*, iam habent alia Lexica. Summus vir Schneiderus attulit auctoritatem Iuliani Orat. ad Heraclium Cynic. I. 314. A. Utuntur praeterea S. Gregorius Nyssenus In Cant. Cant. I. 475. C. (ubi scribitur χιλιόμβη, perperam, opinor.) Anonymus Vita S. Ioann. Chrys. VIII. 333. 18. S. Nilus De octo vitiosis cogitat, 49. B. nonnullique alii aetate inferiores.

C Pag. 157. lin. 8. Ἐσθῆς τούτω λευκή, οὐδέν τι τῶν ἐτέρων ὑπαλλάττουσα ἢ καθαρότητι] Inde emenda Priscum de Attila Hist. Goth. 67. A. ad quam Leonem respexisse dicas: λιτὴ δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἐσθῆς ἐτύγγανεν οὐσα, μηδέν τῶν ἄλλων, πλὴν τοῦ καθαρά ἐῖναι, διαφυλαττουσα. Ubi legendum διαλλάττουσα.

Ibid. lin. 21. Ἰωάννης δέ] Haec usque ad pag. 158. lin. 25. παρεσκευάσε Combefisius vertit apud Pag. IV. 33.

Pag. 158. lin. 13. ὑποθεῖς, *substratis*] Combefisius *subtractis*, mendo opinor operarum.

Ibid. lin. 20. τοῖς τε τῶν δαφνῶν κλάδοις] Cedrenus ipsum populum coronatum Imperatori obviam processisse auctor est II. 682. C. ὑπέδξαντο στεφανηφοροῦντες. Sic enim legendum, Codd. quoque consentientibus, non στεφανηφοροῦντα.

Ibid. lin. 24. τὰ τῆς βασιλείας — παράσημα] Agathias 32. D.

IN LIBRUM X.

P. 249 Pag. 160. lin. 1. Θερείας δὲ ὄρας ἐνισταμένης] Complectitur is liber gesta annorum 973. et 974: nam silet Leo de initio belli, obsidioneque Amidae a. 972. a Temelico Malehi, ut Armeni scribunt, suscepta, de qua v. *Détails de la première expédition des Chrétiens dans la Palestine, traduits de l'arménien*

français par F. Martin, in Magasin Encyclopédique, Septembre 1811. Cum annalib. Armeniis egregie consentit Abulpharajius Hist. Dynast. 315. B. qui Romanos ab ipso Domestico ductos, Domesticumque captum esse scribit. Ad annum sequentem 973. pertinent expeditio Mesopotamia Tzimiscae (Leo 99. C.) Basilii-que Patriarchae depositio, de qua 100. D. ad annum 974. expeditio in Syriam, et cometae ortus (vide 104. A). Tzimiscae Constantinopoli obiisse die x. Ianuarii a. sequentis 975. ex Leone dilucide demonstrat Pagius Critic. IV. 37. A.

Pag. 162. lin. 2. χρυσόστικτοις ὑφάσμασιν] Χρυσόστικτος B non est in Lexicis: Leo fortasse habet ex S. Clemente Alexandr. Paedag. 160. B. χρυσόστικτοι τε καὶ χελώνης [f. χελώναις] πεποι- κιλμένοι κοίτης κλισιάδες. Χρυσοστιγής, aequè Lexicis ignotum, legitur apud S. Epiph. De duodecim gemm. II. 227. C.

Ibid. lin. 24. μήτε ὕδωρ βλυστάνουσα] Verbum βλυστάνω, in Lexicis item praetermissum, occurrit in S. Ioannis Chrysost. (cui certe vulgo tribuitur) Orat. iv. De ieiun. VI. 935. 28. φήσαι, unde fortasse Leo sumit: Αἱ τῶν ὑδάτων πηγαί, ἀντλούμεναι, καθαρώτερον τὸ ὕδωρ βλυστάνουσιν. Nam perperam legere nonnulli volunt βλύζουσιν. Item Orat. in turtur. VII. 266. 14. ἐν μέσῳ τῆς καρδίας βλυστάνων φιλόχριστα νάματα. Inveni praeterea substantivum peraeque Lexicis ignotum, ἡ βλύσις τῆς ζωῆς, fons vitae, in Theophylacti Bulgariae archiepisc. Comment. inedito in Psalm. ad verba, παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, Psalm xxxvi. 9. vel C (alii enim aliter numerant) xxxv. 10. A verbo βλύζω deduci βλύδιον, ius, atque inde brodium Latinorum, Salmasius autumat ad Hist. Aug. 412. A. Ubi Leo βλυστάνω, ibi Agathias usurpat ἀναβλύζω, 126. B.

Pag. 163. lin. 9. Τηνικαῦτα καὶ] Quae sequuntur a Combesio versa sunt IV. 37.

Ibid. lin. 22. καὶ ταύτη μὴ ἀπεκδυόμενος] Sic cum dativo construit Leo; mire sane: accusativo iungunt S. Paulus Epistola ad Coloss. II. 15. III. 9. Iosephus Antiq. Iud. 204. D. S. Gregorius Nyss. De virginit. II. 583. D. S. Basilius Epist. lxxxii. ad Paphophilum II. 908. C. Origenes Homilia ix. in Ierem. 106. B. De vi et constructione verbi multa collegit vir reverendus Ioann. Fr. Schlessnerus Lexico in Nov. Test. I. 255. C.

Pag. 164. lin. 3. τὰς ἀναγωγὰς καὶ ἀναστροφὰς τῶν ἀνδρῶν] Si utcumque ἀναγωγῆ τueri velis, melius, opinor, fuisset vertere, in disciplinis et conversationibus: nam ἀναγωγή interdum pro disciplina sumi notum est, ἀναγωγὴς pro eductor, sensu etiam physico, qui sursum tollit. Nihilominus malim legere τὰς ἀγωγὰς, rationibus, institutis: hoc enim valere ἀγωγή, scriptt. Chri- stianis copiose docent apud Suicer. Thesaur. Eccles. I. 72. D. et Schlessner. Lex. in Nov. Test. I. 38. B. congesta exempla, quae facile esset augere infinite: confer quae erudite disputant de hac

voce Bouhier *Explication de quelques marbres antiques etc.* 36. et praecipue Wesselingius Diatribe de Iudaeorum archontibus ad inscript. Berenicensem 13. A. Eadem vox, ut unum locum e multis commemorem, occurrit Canonib. Concil. Quinisexti III. 1697. B. ὅπως τε τῆ ἐν τῷ μεταξὺ προνοεῖται ἀναστροφῆ. Vertit Gantianus Hervetus, *quomodo eius quae intercedit vitae rationis conversionisque curam gerat.* Praetulerim genitivum, τῆς ἀναστροφῆς, cum interpretatione hac: *quam providenter curet eam vivendi rationem, quae* (inter admissum peccatum et actam poenitentiam) *intercedit.* Eadem est significatio verbi ἀναστρέφεισθαι, *versari.* Quo sensu S. Ioann. Chrysost. Homil. LVIII. in S. Matth. I. 624. E. ait, ἀναστρεφόμενον αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ: nam idem paulo post 626. C. ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ διατριβόντων, *illis in Galilaea commorantibus:* quanquam illud alii aliter expo-

P. 250 suerunt. Nota praeterea significationem rariorem vocis ἀγωγή, *vices.* S. Ioann. Chrysost. Homil. LXXXVI. in S. Matth. I. 889. C. καθ' ἐκάστην ἀγωγήν καὶ τρίτον καὶ τέταρτον εἴωθε φωνεῖν ὁ ἀλεκτροῦν, *quavis vice.* Et paulo post D. πρὶν ἢ γὰρ τὴν μίαν ἀγωγήν ἀπαρτίσαι τὸν ἀλεκτροῦνα, *antequam unam cantandi vicem gallus absolvisset,* ut vertit Anianus. Item Euthymius Zigabenus Panoplia Dogmatica 430. C. τρίτῃ ἀγωγῇ εἰς τὴν πόλιν ἐπανελθόντα. Etenim non necesse arbitror, ut legamus in his locis ἀναγωγήν, quod caeteroqui saepe respondet *repetitioni* Latinorum.

Pag. 165. lin. 3. Κατὰ τοῦτον δὴ τὸν καιρὸν] Si pronomen τοῦτον demis, duo fere notat locutio κατὰ καιρὸν. Primo, quando, retenta in καιρὸς significatione *opportunitatis,* idem est quod ἐν καιρῷ, *tempestive, ex tempore.* Quo sensu adhibent, praesertim praefixa particula μὴ, Theophrastus Hist. plant. 98. C. ἐὰν μὴ κατὰ καιρὸν τὰ πνεύματα — γένηται. De causis plantar. 273. D. τὰς μὴ κατὰ καιρὸν βλαστήσεις. 339. A. ἂν μὴ κατὰ καιρὸν τὰ πνεύματα — γένηται. 347. B. ἢ ἰσχυρότερα, ἢ μὴ κατὰ καιρὸν. C. ἐὰν δὴ τις βμὴ κατὰ καιρὸν — χεῖρηται. aliique multi. Deinde, quando dicimus, ὁ κατὰ καιρὸν, v. c. στρατηγός, *qui tempore illo vel fuit, vel erit, praetor.* Nam usurpatur et de praeterito tempore, et de futuro. De praeterito a Cyrillo Scythopolitano Vita S. Sabae III. 303. C. οἱ κατὰ καιρὸν πρακτεῦνται [l. τρακτεῦνται. vid. Ducang. Glossar. sub h. v.] καὶ βίνδικες τῶν κατὰ Παλαιστίνην δημοσίων — ἡναγκάσθησαν κ. τ. λ. *qui pro tempore exactores et vindices fuerunt publicorum Palaestinae tributorum.* De futuro Sultanus Aegypti Epist. apud Cantacuzen. III. Hist. 757. D. οἱ κατὰ καιροὺς ἐχόμενοι [l. ἐρχόμενοι] εἰς τὴν προσκύνησιν τὴν ἀγίας ἀναστάσεως, De praeterito simul et futuro Epist. Gregorii Papae ad Leonem Isaur. Imp. Act. Conc. IV. 11. C. οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ κατὰ καιρὸν ἐν Ῥώμῃ διὰ τὴν εἰρήνην καθέζονται: ubi mendum corrigendum in versione Latina. Quam locutionem κατὰ καιρὸν sensum, in inscriptionibus Latinis quoque saepe obviam, ubi

dicitur, qui per tempora fuerint (vid. Inscriptt. antiq. Basilicae S. Pauli Tab. xviii. A.), sed hunc sensum minus bene percepisse Kusterum arbitror Suid. I. 16. C. ubi haec de Agathia, ὃν [f. ὄν] αὐτὸς συνῆξεν ἐκ τῶν κατὰ καιρὸν ποιητῶν, sic reddit: quae ipse ex recentioribus poetis collegit. Malim, quae ipse collegit ex poetis, qui singulis aetatibus, sive temporibus, floruerunt. Neque feliciter Montefalconius apud Cosmam Indicopleust. Topographia Christian. II. 293. haec de Deo: ὅστις καὶ νόμους ἡμῶν δέδωκε, κατὰ καιροὺς ὀπιτανόμενος, πρὸς βοήθειαν τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας, qui quodam tempore visus, ad infirmitatis nostrae auxilium leges nobis tradidit: sensus est, qui variis temporibus apparens leges nobis dedit ad nostrae infirmitatis auxilium: id quod Cosmas ait 294. A. κατὰ καιρὸν ὀπιτανόμενος, πρὸς τὰς παρρακειμένας χρείας: ubi recte interpres: vario tempore pro instantibus necessitatibus visus. In Concilio Trullano quoque seu Quinisexto III. 1647. D. τοὺς ἐκ Πώμης κατὰ καιροὺς ἀποσταλέντας, vetus versio omnino non illum expressit sensum. D

Ibid. ead. lin. διδυμοὶ ἄνδρες] Simile fere monstrum Emmaunte in Palaestina exstitisse Theophanes auctor est Chronograph. 60. A. Alios portentosos partus, geminis in unum concretis, enumerant Leo Grammatic. Chronograph. 508. C. Zonaras II. 192. A. Michaël Glycas 301. D.

Ibid. lin. 17. αὐθις τοῦ ἥρος ἀναλάμφαντος] De hac expeditione Syriaca, a. 974. suscepta, vide ipsius Tzimiscae laureatas plenas rerum, ad Achod Schahin Armeniae regem datas, in *Détails de la prem. expéd. des Chrétiens dans la Palestine, traduits de l' arm. en français par F. Martin*, in *Magas. Encyclop. Septembr.* 1811. p. 22 — 34. operaeque pretium erit, singula capita epistolae cum narratione Leonis conferre.

Ibid. lin. 20. προφητικῶς εἰπεῖν] Quemadmodum προφηταί apud scriptores ecclesiasticos non solum sunt prophetae, sed etiam doctores quilibet rerum sacrarum (vide Suicer. Thes. Eccles. II. 872. A.), ita προφητικῶς εἰπεῖν vel προφητικῶς φάναι nonnunquam vertendum est, ut cum divinis doctoribus loquar, P. 251
loco ex S. Scriptura generatim, non ex propheta aliquo, allato. Gregorius Presbyter Vita S. Gregorii Nazianz. I. cxxx. C. τῶν προφητικῶν ἀέλους φωνῶν: subiuncto loco e Psalmo xlv. Anonymus Vita S. Bacchi iunioris 96. C. ἐκλεξάμενοι, προφητικῶς εἰπεῖν, παραρῥιπιεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον κ. τ. λ. qui locus item exstat in Psalm. lxxxiii. 11. Simeon Metaphrastes Vita S. Ignat. Antioch. 143. B. Καὶ ἐπάταξε Κύριος τὸν λαόν, προφητικῶς εἰπεῖν, περὶ τῆς ἀναίρεσως τοῦ δικαίου: verba, ad quae alludit, sunt Exod. xxxii. 35. Item legitur προφητικῶς in Eusebio Contra Marcell. 43. A. 49. D. 82. A. apud aliosque complures, ubi verba, quae afferuntur, apud Prophetas proprie sic dictos non exstant. Interdum tamen intelliguntur ipsi prophetae. Velut apud Gre-

gorium Presbyt. Vita S. Gregorii Nazianz. I. cxliij. A. *προφητικῶς εἰπεῖν* alluditur ad Iesaiam xxx. 17. Vel Concilio Oecumen. septimo in refutatione definitionis Iconoclast. IV. 328. E. *προφητικῶς φάναι, ἀναμέσον ἁγίου καὶ βεβήλου οὐ διέστειλαν*. Ubi praeterea vertendum non, *ut propheticè fateamur*, quod dedit vetus interpres, non animadvertens esse locum Scripturae sacrae, sed: *ut prophetae* [Ezechielis xxii. 26.] *verbis utamur*.

Ibid. lin. 21. Ἐνταῦθα φρουρῶν προσβάλλει] Ista, usque ad verba *ἐκ βάρων ἀνήγειρεν*, ante Bandur. Imperio Oriental. II. 481. B., apud quem *Συρᾶ* legitur et *Μεμπετζέ*, iam Ducangius vulgaverat Nott. in Zonaræ Annal. II. 107. D. non sine minutis mendis, quae tamen tanti non sunt, ut sigillatim exagites. Ad hanc expeditionem Syriacam Tzimiscaë, a. 974. susceptam, Elmacinus Hist. Sarac. 233. C. perperam refert expugnationem Antiochiaë, factam a Burza a. 969: vide supra 49. D. et 221. A.

Pag. 166. lin. 18. Ἐντεῦθεν ἀπάραις] Haec usque ad finem capitis V, *ᾧς μοι ἤδη δεδήλωται*, 103. D, et utraque lingua apud Bandurium II. 480. B. et Graece duntaxat in Ducangii Nott. in Zonar. II. 103. C. Sed ibi, ut alia minuta menda taceam, verba *τὴν εἰκόνα*, quae leguntur in hac ed. pag. 167. lin. 4. una cum linea 5. integra non sine aliquo perspicuitatis detrimento ommissa sunt, opinor quod voces repetitae *παρὰλιπεῖν* et *παρελιφέναι* Ducangii describentis oculos turbarent.

Pag. 167. lin. 6. τὸν δὲ τῶν ἁμοθησῶν] Ducangius *τῶν δὲ τῶν*, male.

Ibid. lin. 7. πρὸς ἐνώπια] Vocem Homericam *ἐνώπιον* (Iiad. Θ. 435. N. 261. Odyss. A. 42. X. 121. vide Heynium virum immortal. Obs. ad Iliad. v. 491. B.) non intellexit Banduri, sic vertens, *coniectis oculis in ea, quae a fronte sibi obiecta erant*.

Ibid. lin. 8. ἀνατεθειμένην] Ducangius *ἀνατεθριμμένην* [sic].

Ibid. lin. 19. ἀποτρίψασθαι] Ducang. *ἀποτρίψασθαι*.

Ibid. lin. 20. προσβολῇ] Ducang. *προβολῇ*, et paulo post, D. lin. 3. *τρὺς δὲ δυσμενεῖς* item lin. 5. *εἰσπηδήσαι τε τῶν Ἑβραίων ἐστὶαν*. Quae sequuntur omittit, usque ad verba, *καὶ τ. μεγαλοπρεπῶς* quae item ex Codice restituenda.

D *Pag. 166. lin. 5. φολιορκεῖν ἐξ ἐπιδρομῆς*] Dictio ex Agathia 50. A.

Ibid. lin. 9. εὐχέλμερον] Occurrit *εὐχέλμερος* hoc fere sensu apud Arist. De rep. II. 438. A. quanquam vocem eam eicere inde volebat Muretus Variis lectt. in Thesaur. crit. Gruter. II. 1125. B.

Ibid. lin. 20. ἐφ' ὅλαις ἡμέραις ἐπεποιήτο τὴν ἐπιτολήν ὀγδοήκοντα] Cedrenus II. 683. B. visum esse ait a mense Augusto ind. III. *ἕως Ὀκτωβρίου μηνὸς τῆς τετάρτης Ἰνδίκτου*. Sic enim demonstrant Codd. legendum esse, non *ἕως ὀκτώ μηνῶν* τ. τ. ζ. quod est in cuso.

Pag. 170. lin. 4. κατὰ τὴν Παγκάλειαν παρετάξατο] De

hac rebellionē Bardae Scleri, quae fere ab obitu Tzimiscae a. 976. ad a. 981. perduravit (quo anno incipiunt Basilii Imp. expeditiones contra Bulgaros), vide Cedren. II. 692. D. Pagi Crit. ad Ann. Baron. IV. 38. A. et 45. A. Le Beau *Histoire du Bas - Emp.* XVI. 230. A.

Pag. 171. lin. 3. ἡπείγετο κατὰ τῶν Μυσῶν] De infelice hac expeditione Basilii contra Bulgaros a. 981. suscepta cf. Cedren. II. 695. B.

Ibid. lin. 13. τῇ κακοπραγίᾳ τῶν στρατηγῶν] Habet vox κακοπραγία apud Graecos significationes tres, quas cum neque Sui- P. 252
cerus neque ullus alius, quod sciam, distinxerit, hic paulo copiosius expediā. Prima, de qua sola adhuc Lexicographi egerunt, est, *miseria, res adversae*, quo sensu boni scriptores multi vocem usurpaverunt: Iosephus Antiq. Iud. 43. C. 54. A. 103. C. 112. C. 460. F. De bello Iud. 743. D. 847. C. 856. D. 858. D. 975. C. Plutarchus Coriolan. 230. E. Lysandr. 434. D. Demetrio 914. B. M. Anton. 923. B. Eusebius Praepar. Evang. 386. D. Philistus apud S. Clement. Alex. Strom. 260. D. Artemidorus Onirocrit. 234. C. S. Basilii Epist. cclvii. ad Eusebium Samosatē. II. 1028. S. Gregorius Nyssen. Orat. contra fornicarios III. 262. A. S. Ioannes Chrys. Orat. xxx. de ascensione Domini VII. 331. 27. S. Isidorus Pelusiota lib. V. Epist. lxxix. 19. C. et, qui in primis ea voce delectatur, Philo De Cherubim 87. F. G. De sacrificiis Abelis et Caini 116. F. Quod deterius potiori insidiari solet 140. G. De agricultura 154. E. 163. B. Quod Deus sit immutabilis 234. E. De confusione B linguarum 251. D. De Abrahamo 281. E. 300. G. De migratione Abrahami 327. B. De congressu quaerendae eruditionis grat. 339. G. De Ioseph. 425. G. 431. E. 434. F. De somniis 450. G. De vita Mos. 524. D. De creatione principis 563. G. De decalogo 579. A. De specialibus legg. 619. B. De mercede meretricis non accipiēda 668. C. De praemiis et poen. 714. A. De execratione 723. D. 725. G. In Flacc. 750. F. 760. C. 763. D. 765. C. G. 767. A. Altera significatione apud scriptores Christianos aut Iudaeos: *actio reprehendenda, peccatum*, idque modo generaliter, quod aiunt, modo speciatim. Iosephus Antiq. Iud. 14. A. ἐπὶ λανθανούσῃ κακοπραγίᾳ. S. Clemens Alexand. Strom. 738. A. πᾶσα μὲν οὖν ἢ διὰ τοῦ ἐπιστήμονος πρᾶξις, εὐπραγία ἢ δὲ διὰ τοῦ ἀνεπιστήμονος, κακοπραγία. S. Gregentius Tephrensensis Disputat. cum Herbano Iudaeo 124. A. ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία [nempe, *corrumpuntur*] ὑπὸ ἀλλοτρίων κακαπραγιῶν. Palladius Vita S. Ioann. Chrysoast. 59. B. ἀναδιδάξαι τὰς αὐτοῦ κακοπραγίας. Speciatim videtur significare *peccatum interius*, hoc est, pravam operationem in mente C nostra. Ita S. Marcus Eremita De baptismo I. 921. C. fieri non posse scribit, ut ἐκτὸς ἡμετέρας κακοπραγίας prolixè confabulemur cum eo, quem ex intimo corde oderimus. Sumitur quoque pro corporum commixtionibus vetitis. S. Epiphanius Adversus

haeres. I. 98. B. τὰ αἰσχροῦ ἀποκαλύπτων τῶν τὰς κακοπραγίας ἐργαζομένων. Et 522. B. τὴν τῆς κακοπραγίας ἐργασίαν. Tertia significatio, qua Leo quoque utitur in loco nostro, est, *malignitas, pravitas*, ut iam non sit actus, sed habitus. Quo sensu videtur vox hellenistica. Legitur sic certe Sapientia Salomonis v. 24. καὶ ἡ κακοπραγία περιτρέψαι θρόνους δυναστῶν. Versio vulgata: *et malignitas evertet sedes potentium*. Artemidorus Onirocr. 239. A. θεῶν πανουργίαν ἢ κακοπραγίαν. Iosephus Antiq. Iud. 667. E. de Caio Caesare: σκαιὸς τε καὶ κακοπραγίας εἰς δ' τὸ ἄκρον ἀφικόμενος. Vita S. Nili iunioris 104. C. πᾶσι κοινὸν τὸ τῆς κακοπραγίας ἀβούλευμα. Neque fere dubito quin ita intelligendus sit anonymus in Martyrio SS. Eustathii, Theopistes ac liberorum 24. B. qui S. Eustathium sic in precibus conquerentem facit: τὰ γὰρ ἄθλια νήπια εὐ οἶδα ὅτι διὰ τὴν ἐμὴν κακοπραγίαν [ob pravitatem meam] θηριάλωτα γέγονασι. Combefisius minus bene, *quae mea est misera sors*.

Pag. 172. lin. 8. Τεκμήριον τοῦτο σαφές] Proposui in margine τοῦτον. Sed Leonem fortasse in errorem impulit studium imitandi Agathiam 48. D. et 133. C.

Ibid. lin. 10. ἀνθήμερόν] De prosodia huius vocis si quis quaerat, analogia videtur tueri in adverbio scripturam ἀνθήμερόν sicque habent et Cod. noster et scriptores plerique (velut unus Plutarchus Poplic. 108. E. Fab. Max. 179. F. Paulo Aemil. 268. C. Aristid. 321. C. 331. E. Pyrrho 389. F. Agide et Cleom. 811. A. Dione 959. C. Stoicos absurdiora dicere quam poëtas 1058. B. Leo grammat. De expugnat. Syrac. supra 180. A. item Thucydides, Aristophanes, Iosephus, Eusebius, Agathias, unde opinor P. 253 Leo sumsit 15. D. 42. B. 84. C. 100. D. 125. C. 169. C. 171. A. aliique prope innumeri) et Lexicographi maiore ex parte. Contra ἀνθήμερόν S. Antiochus De iracund. I. 1065. B. De inobedientia 1088. C. Achmetes Onirocr. 112. D. (sed 275. A. ἀνθήμερόν). Eustathius Antiochenus De anima et contra Arianos, apud Eustratium Presbyterum De operatione animar. post mortem 499. A. Theodorus Studita De sancta cruce 290. B. Hederichus Lexico manual. (edit. certe a. 1767. 8.) 374. B. Apud LXX. interpretes, quando respondet hebraico מִיָּמִי, eo ipso die, acuitur, velut Proverb. XII. 17: quando valet מִיָּמִי, die suo, i. e. die pacta et constituta, ut Proverb. XII. 16, scribitur προπαροξυντόνας. Quem disparilem acuendi rationem secundum diversitatem significationis tum Clementem Alex. retinuisse video Strom. 397. B. tum multos eorum, quos memini: nec tamen omnes. Quapropter, quod temere fortasse evenit, ut stabile praeceptum B obtrudere hic nolim.

Ibid. lin. 17. τὰ ἀντὶ διαφέροντα] Mirum, ut huius verbi vis fugerit interpretes caeteroquin non indoctos. Notum est Graeci dici διαφέρει μοι τοῦτο, hoc ad me pertinet. Inde accidit, ut,

quemadmodum senescente latinitate locutio, *res ad me pertinet*, synonyma facta est illi, *res mihi est propria* (unde verba barbara *appertinere* et *appartenire*), eodem modo apud Graecos sequioris aetatis τοῦτό μοι διαφέρει significet, *hoc meum est*. Apud Palladium Vita S. Ioannis Chrysost. 81. C. episcopus Imperatori dicit, ἡ γὰρ πόλις σοι διαφέρει, *civ. tibi est*, h. e. *tu es civitatis dominus*. S. Isidorus Pelusiota Epist. cxcxi. ad Titianum, 104. C. τὸ οὖς τοῦ οἰκέτου ἀπέτεμε, τοῦ τῷ ἱερῷ διαφέροντος, *qui ad sacerdotem attinebat*, vertit Iacobus Billius. Horapollō Hieroglyphicis 18. B. ἡ μονόκερως καὶ ἰδιόμορφος, ἣν Ἐρμῆ διαφέρειν ἐνόμισαν. Mercerus non male, *Mercurio sacrum esse*. Item bene interpres Concilii Oecum. sexti, III. 1297. B. ἐν ἐνὶ μετὰ-τω, διαφέροντι τῇ μονῇ Χρυσοπόλεως· *in uno metato, iuris monasterii Christopoleos*: quanquam error sit in novissima voce. Contra pessime Godefridus Tilmannus in S. Antiocho, Homil. lxxvi. de veritate I. 1127. D. τὸ γὰρ ψεῦμα τῷ δυσμενεῖ διαφέρει, *mendacium hosti [hominum, h. e. Diabolo] proprium est*, sic vertit: *nihil enim ab hoste humanae salutis differt mendacium*. Nec rectius vetustus interpres supplicationis clericorum et monachorum Antiochiæ in Concilio Coptano sub Mena II. 1320. C. in phrasi, illi Leonis non absimili: τὰ διαφέροντα αὐτῇ [ecclesiae] σκορπίζων, *ea, quae ipsi Ecclesiae conferunt, dissipando*. Scribe, *bona eius*. Melius interpres assecutus sensum est Actione tertia Concilii eiusd. II. 1241. C. παρεγενόμεθα καὶ ἐν τῷ προαστείῳ τῷ διαφέροντι τῷ αὐτῷ Πέτρῳ, *ivimus ad suburbanum, quod pertinet ipsi Petro*: nisi quod pronomen αὐτός, *ipse*, cum ὁ αὐτός, *idem*, male confuderit, Romanaeque aures *pertinere alicui* aegre ferre possint. Ita inferius quoque 1241. D. ἐν προαστείοις διαφέρουσιν αὐτῷ τε Ἀνθίμῳ καὶ Πέτρῳ, *in suburbis pertinentibus ipsi Anthimo et Petro*, scribere saltem oportebat ad Anthimum et Petr. Sed apud Stephanum Byzant. De urbibus 78. B. νῆσος διαφέρουσα μὲν τῷ πανευφήμῳ πατρικίῳ, *insula propria illustri patricio*, Berkelius tantum non ridicule vertit, *insula quaedam est eximia apud celeberrimum patricium*. Et in Theophylacto Bulgariae Archiepisc. Epist. xxvii. ad Michaël. Chalcedon. viii. 848. D. ἐνορία τίς ἐστὶ, τῇ καθ' ἡμῶν ἀρχιεπισκοπῇ διαφέρουσα· interpres Latinus Vincentius Marinerius: *Est quidam loci terminus, a nostro archiepiscopatu diversus*. Verte, *n. archiepiscopatu proprio*. Item Epist. xxxiii. ad Ioannem Grammat. viii. 864. C. χωρίον τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ διαφέρον, πρὸς τὸν Βαρδάριον διακείμενον. Interpres, *locus a nostra ecclesia diversus*. Emenda ut supra, *l. eccl. nostrae proprio*. Possim, si liberet, pluribus exemplis lapsus eruditorum, huius quoque aetatis, in eadem voce patefacere. Ne longus fiam, illud duntaxat addam, primo, dici non alio sensu ὁ διαφέροντις, *nos proches, die Angehörigen, propinqui*. Artemidorus Onirocr.

149. Α. συνέβη τοὺς πλείονας τῶν διαφερόντων τοῦ θασαμένου τὸ ὄναρ νοσήσαι. Deinde, vetustum esse illum usum verbi δια-
 P. 254 φέρω, aut certe primis saeculis religionis nostrae non incogni-
 tum, testari inscriptiones duas a Jac. Gronovio relatas Memoria
 Cossoniana 144. Β. Alteram No. xvi:

ΤΟΤΤΟ. ΤΟ. ΑΝΓΕΙΟΝ. ΔΙΑΦΕΡΕΙ. ΑΤΡ. ΘΕΟΚΤΙΣΤΩ.
 ΜΑΡΚΕΛΛΟΤ.

Hic locus est Aurelio Theoctisto, Marcelli F.

Alteram *ibid.* No. xvii. in qua, voce penultima, legendum vi-
 detur ΑΤΤΟΤ:

ΑΥΤΗ. Η. ΣΟΡΟΣ. ΔΙΑΦΕΡΕΙ ΠΟΛΥΚΑΡΠΩ. ΤΙΠΟΔΙΑ-
 ΚΟΝΩ. ΚΑΙ. ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΙ. ΗΟΥ. ΠΑΛΛΑΔΙΑ.

Haec arca est Polycarpo subdiacono, et uxori eius Palladiae.

Inscriptionem secundam Christianam esse patet, priorem creden-
 dum est. Positas opinor saeculo secundo, aut tertio.

Pag. 174. lin. 17. γνωματεύων ὄτω τρόπῳ] Scripsi *medi-*
tans: fortasse paulo magis ad sensum Leonis fuisset, vertere hic
 et 5. C. *explorans*: apud Agathiam certe *γνωματεύω* est hac no-
 B. 25. C. *γνωματεύοντας* ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ βουλευμάτα τῶν πο-
 λεμίων. Apud eundem 20. D. et 119. C. vertitur *perpendens*:
 116. A. *pensitans*.

Pag. 175. lin. 10. τῆς Χερσῶνος ἄλωσιν] Haec est illa
 Chersonis a Wladimiro Magno occupatio, quam Nestor Annal.
 105. B. version. Scher. a. Christi 988. accidisse auctor est. Ad
 illustrandas res temporum illorum pertinent fortasse epistolaene
 dicam an commentarii fragmenta, servata in Cod. saec. x. exeuntis,
 S. Basilii, Phalaridis, S. Gregorii Nazianzeni epistolas varias
 continente. In hoc igitur Codice, qui fuit Bibliothecae Regiae,
 possessor, qui et legationem circa Danaprim (vide infra 254. D.)
 obivit, et oppido praefuit (257. D.), litteris minutis perplexiaque
 admodum, nec multo quam Cod. ipse recentioribus folia duo va-
 cua illevit, multis verbis mutatis, inductis, superscriptis, ut
 dubitare non queas, eum hunc Cod., ut est exiguae molis, in
 expeditionibus secum portasse, pagellisque eius vacuis ad episto-
 C. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044

τοῦ πλοίου οἱ ἐν αὐτῷ *) τῷ πάγῳ καθήντο, καὶ ὡς ἐφ' ὀλίγους ἐφέροντο. Ἐνια δὲ αὐτῶν καὶ κατέβραξεν ὑποβρύχια· οὕτως ἄρα D χαλεπαίνων ὁ Δάναπρις ἐτύγχανεν. Ἡμεῖς δὲ αὐτοῦ χαλεπώτερον καὶ ἐπὶ πλείστον προσεδεχόμεθα, καὶ ἡμεῖν ὡσπερ ὀργιζόμενοι κατ' αὐτοῦ, τῷ μὴ πεπῆχθαι. Καὶ οὐ πολλὰς πῶ ὕστερον ἡμέρας τὸ ὕδωρ ἀπανταχῆ πέπηκτο, καὶ ἐπὶ μέγα ἦν ἰσχυρόν· ὡς καὶ περὶ καὶ ἵπποις ἀφόβως ἵκναι κατὰ τοῦ δέματος, καὶ ἀγῶνας ὡς ἐπὶ πεδίων ἀνδρικῶς ἀγωνίζεσθαι. Καὶ καθάπερ τις θανατοποιῶν ὁ Δάναπρις ἐδέδεικτο, βαρὺς μὲν καὶ χαλεπὸς τὸ πρὶν αἰωρούμενος**), καὶ μονονουχὶ τοὺς εἰς αὐτὸν ὀρώντας πάντας φοβῶν· μετὰ δὲ μικρὸν ἀνείναι τε, καὶ τοσοῦτον μαλακισθῆναι, ὡς ὑφ' ἀπάντων παίζεσθαι τε καὶ καταπεπατῆσθαι, ὑπόγειός τις ὡσπερ αἰ δεικνύμε- P, 255 νος, ἐπὶ καταδύσειν τινα ἑαυτὸν καθιδρύσας. Οὐ γὰρ ὕδασιν οὕτω νέουσι ἐφικε τὰ δέματα, ἀλλ' ὄρη σκληρὰ***) τινα καὶ λιθώδη μᾶλλον ἐδέδεικτο. Τί γὰρ ἴσον ἢ ἰοικός τὸ καταφερόμενον ἐκείνο καὶ ὕδατι; (B.) Ὅθεν ἡμῖν τὸ κατηφές εἰς χαρὰν μεταβέβλητο· καὶ χεῖρας ἀναπροτήσαντες ἱκανῶς προσέλεμεν, κατὰ πέλαγος ἵππασάμενοι. Ἀκωλύτως τε διαβάντες καὶ κατὰ τὴν κόμην γενόμενοι τὴν Βοριῶν, πρὸς εὐχλίαν ἐγράπημεν καὶ ἵππων ἐπιμέλειαν, ἥπο- B ρημέων καὶ αὐτῶν καὶ καταπεπονημένων ὡς πλείστον. Κάκει ἡμέρας ὅσον ἀναλαβεῖν ἑαυτοὺς διατρίψαντες, πλὴ πρὸς τὸ Μανρόκαστρον χωρεῖν ἠπειρόμεθα. Ὡς δ' ἔτοιμα ἦν ἡμῖν τότε πάντα, καὶ ἐμποδῶν ὑπῆρχεν οὐδὲν, περὶ μέσας νύκτας αὐτάς (ὅτε καὶ προἰαίτερον ἡμᾶς ἐξορμησαι ἐχρῆν), ἄρκτου τότε βαρυτάτου πνεύσαντος, καὶ χειμῶνος παντὸς μᾶλλον χαλεπωτάτου καταβράχυντος, ὡς ἀβάτους μὲν τὰς διόδους οἰεσθαι, μηδένα δὲ ὑπαίθριον ζῆν, σχεδὸν δὲ ἀδύνατον εἶναι τὸν μὴ στέγγη σωζόμενον περιεῖναι, δει- C σαντες ἀναπεπαῦσθαι καὶ ἠρεμεῖν ἔγνωμεν αὐτοῦ· ἐμοῦ τοῦτο τοῖς συσσίτοις εἰπόντος, ὡς οὐ δεῖ τῆς οἰκίας ὀπωσοῦν ἐξίεναι, οὐδὲ ἀποκοίτους ἡμᾶς ἐνθένδε γενέσθαι· τοῦ πρώτου τῶν ἄστρον ἐσπέριον φάσιν ἤδη ποιούντος, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκείνον μετατρεπομένου τοῦ περιέχοντος (Κρόνου δὴ καλουμένου ****). Καὶ γὰρ ἔτυχε περὶ τὰς ἀρχὰς αὐτὸς διὶν ὕδροχόου, ἡλίου κατὰ τὰ χειμερινὰ διατρέχοντος. Ὁ μὲν οὖν χειμῶν ἀρξάμενος αἰετοῦ προὔβαινε χαλεπώτερος, καὶ ξυνέβη τὰ πρότερον ἡμῖν δόξαντα φοβερά παιδιὰ καθάπαξ πρὸς τὰ μετὰ ταῦτα δοκεῖν· οὕτως ἄρα λαμπρῶς ὁ χειμῶν διέσχε πανταχῆ. Ἡμέρας δὲ διατρίψαντες ἱκανὰς, μόλις ὅπῃ ποτε καὶ D τῆς πρὸς τὰ οἰκεία μνήμη τις ἐπανόδου εἰσῆι, εὐδιεινοτέρου καὶ

*) Videtur deesse aliquid vel hic, vel post οἱ.

**) αἰωρούμενος Cod.

***) Haec sunt tam intricate scripta, ut nescias utrum σκληρὰ an σισ-
ρὰ legendum sit.

****) Ante verba τοῦ πρώτου legebatur καὶ ὡς ἐκ τῶν ἄστρον ἐμοῖ δέ-
δικται· post καὶ πρὸς illa, τὴν ἑαυτοῦ φάσιν· post περιέχοντος
illa, φάσει ψυχρότατος καὶ χειμῶνος [sic] δοκῶν. Quae omnia ab
ipso scriptore inducta sunt: verba Κρόνου δὴ καὶ. videntur loco mota.

τοῦ περιέχοντος δεδειγμένου. (Γ.) Καὶ δὴ ἐξήμεν, δορυφορούμενοι παρὰ τῶν ἐγγχωρίων διαφανῶς, πάντων εἰς ἐμὰς τὰς χεῖρας ἀνακροτούσαντων, καὶ βλεπόντων ὡς πρὸς οἰκείον αὐτοῦ ἕκαστος *), καὶ τὰ μέγιστα εὐχομένων. Τότε μὲν οὖν οὐδὲ πάντας αὐτούς ἐβδομήκοντα σταδίους παρημέψαμεν, καὶ ταῦτα πρὸ ἡμῶν ἄλλων διαβεβηκότων καὶ τὸ πολὺ τῆς χιῶνος ἐκκρουσαμένων. Τῇ δ' ὕστεραίφ ἀρξάμενοι χαλεπώτατα προήειμεν, ὥσπερ ἐπὶ πελάγους διαπαλαιόντες κατὰ τῆς χιῶνος. Οὐ γὰρ δὴ γῆ τις ἰδοκεῖ εἶναι, οὐδὲ χιῶν συνήθης· ἀλλ' οἱ μὲν ἵπποι μέχρις τραχήλων οὐχ ἑωρῶντο· τὰ δ' ὑποζύγια, καίπερ τελευταῖα ἀκολουθοῦντα ἡμῖν, διεφθάρετο, καὶ αὐτοῦ πολλὰ καταλέλειπτο. Τετράπηγος γὰρ ἡ χιῶν ἐλέγγοτο, καὶ χαλεπῶς διαβατῆ ἦν. Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἀκολουθῶν ἀφώρμησαν οἰκάδε, μείζον ἢ κατ' ἀνθρωπίνην δύναμιν τὸ ξύμβαν οἰηθέντες. Καὶ ἦν γὰρ τι τῶν οὐ ξυντρόφων τὸ χαλεπὸν, πολλαχόθεν τῶν δυσχερῶν ἐπιόντων· χιῶνος μὲν βαθείας οὕτω B καὶ πυκνῆς κάτωθεν, ἀέρων δὲ βαρυτάτων ἀνωθεν ἐμπυόντων. Ἀνακαρῆς δ' οὐδαμῶθεν προσδοκωμένης, οὐδ' ὅθεν τις ἄρμινε σχολῆ τεκμαιρομένης (τὰ γὰρ πάντα ἀνωφελῆ καὶ ἀνόνητά πως ἐν τοῖς τότε δεινοῖς ἐδέδεικτο), οὐκ ἦν πυρὰ καῦσαι, οὐδ' ἀναπαύσασθαι πρὸς ἀκαρῆ χώραν **) ἡμῖν ἢ χιῶν ἐνεδίδου. (Δ.) Εἶναι δὲ τὴν νύκτα αἱ ἀσπίδες προσήεσαν ***)· πάντα ἡμῖν ἐκείναι καὶ κλίνας καὶ ἐπικλίνας νομιζόμεναι τὰ λαμπρότατα. Ἐν γὰρ αὐταῖς τὰ σώματα ἀνεπαύομεν ἐπὶ πυρᾷ, κάκεινῃ οὐ λαμπρᾷ. (Ἐπνον †) δὲ καὶ τὰ ἐξ ονειρώων φαντάσματα, ὥσπερ φοβηθέντα κάκεινα, πάντα C ἀπέστησαν. Ἀντίχει δ' οὐδεὶς ἄλλου κάλλιον ††)· πάντες δ' ὡς ἐν κοινῇ συμφορᾷ ὁμοίως καὶ ψυχὰς καὶ σώματα διετίθεντο. Ἐμακάρισέ τις τοὺς τεθνηκότας, ὡς τοῦ φροντίζειν ἅμα καὶ τοῦ πονεῖν ἀποστάντας· ἰσχυτέλιεσεν ἄλλος κατὰ τῶν ἐσομένων, ποίοις ἄρα καὶ αὐτοὶ δεινοῖς τὸ ζῆν ἐμετρήσουσιν. Οἱ δὲ πρόσκοποι ἐξέκαμον καὶ αὐτοὶ, ὑπὸ τοῦ πολλοῦ κακοῦ νικηθέντες, καὶ προΐεναι οὐκ ἴσχυον, ἀσαφῶς οὕτω πορευόμενοι κατὰ τῆς χιῶνος. Τὸ δὲ D δὴ χαλεπώτατον, ὅτι καὶ διὰ πολεμίας ἐπορευόμεθα γῆς, καὶ οὐδ' ἐκ τούτου ἀδεᾶ ἡμῖν καθειστήκει τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐν ὁμοίῳ τό, τε τοῦ χειμῶνος καὶ τὸ τῶν πολεμίων ὑφωράτο κακόν. H. e. . . *difficiliter applicabant [lintres], tametsi unaquaqueque earum non ultra ternos homines caperet: adeo erant mirabiliter exiles. Quamquam ne sic quidem locum invenire poterant in fluctu, multis earum duobus maximis glaciei frustis collisis atque contritis: quod quoties accidebat, exilientes e lintre qui inerant, in gla-*

*) Sic Cod.

**) Supra scriptum est χρόνον, idemque postea inductam.

***) Sic Cod. Num προσῆσαν;

†) Ἐπνος Cod.

††) Hic scripta erant haec non absoluta: ἀλλ' οἱ γῶδες ἐξέσωμένεστερον ἔχοντες καὶ θαρσύνειν διακελευόμενοι πρὸς ἀλλήλους, σημερον ἀμβλίεις καὶ καταπεπτακότες· ea omnia postea inducta sunt.

cie considerant, ac velut super oneraria navi vehebantur. Alias lintres vel hauriebantur fluctibus: tam infestum tunc se declarabat Danapris. Nos vero ibi aegre diuque exspectavimus, velut succensentes flumini, quod non esset glaciatum. Nec multis diebus post erat aqua tum undique gelu constricta, tum mirifice firma: ut pedites equitesque intrepide per fluxum commearent, certaminaque tanquam in campis strenue ederent. Ita quasi praestigiatores aliquem se Danapris praebebat, prius violenter ac saeve elatus, et prope dicam aspicientibus universis terrorem iniiciens: mirumque eundem brevi tempore submissum fractumque adeo videri, ut illuderent et conculcarent omnes quasi subterraneum factum, et in latibulum aliquod a se ipso absconditum. Neque enim tantum aquas manantes referent fluenta, quantum montes asperos et petrosos ostendebant. Et subter fluens liquor quamquam in re aquae vel par vel similis poterat videri? (II.) Ita moestitia nostra in hilaritatem conversa est: complois manibus proxime accessimus, per aequor equitantes. Transgressi nullo negotio cum in vicum Borion venissemus, ad corpus reficiendum iumenta curanda nos convertimus, quae ipsa ex maiori parte aut erant invalida, aut defecerant. Confectis ibi diebus aliquot necessariis ad vires reparandas, accingebamus nos Maurocastrum profecturi. Sed iam paratis rebus omnibus, cum nihil aliud obstaret, ipsa media nocte (quamquam maturius profectum oportebat), flante tunc aquilone gravissimo, hieme omnium saevissima se praecipitante, ut facile crederes, impervia esse itinera, nec obdurare sub dio ullum, propeque fieri non posse, ut qui tecto non servaretur interitum effugeret, tunc, inquam, formidine commoti subsistere ibidem nosque continere statuimus. Cuius consilii auctor apud sodales ego exstiti: non esse ullo modo domibus exeundum, nedum abnoctandum inde: quod princeps sidus (Saturnum vocamus) iam ad vesperum in conspectum se dabat, inque similitudinem naturae eius immutabatur aër. Transibat enim tunc Saturnus circa initia aquarii, sole brumalia signa permeante. Quare tempestas, ubi semel occoerperat, ad maiorem semper saevitiam progressa est, ut quae prius terrificae nobis visa fuerant, cum subsequenter collata ludus prorsus viderentur: tam luculenter se hiems quoquoersum diffuderat. Ibi diebus compluribus confectis, vix tandemque cogitatio aliqua domum redeundi subiit animum, aère quoque serenior se repraesentante. (III.) Itaque egressi sumus, ab incolis splendide stipati: omnes me manibus complois approbant, me tanquam necessarium unusquisque suum respicit, mihi maxima precatur. Hoc die stadia LXX, neque illa integra, emensi sumus, idque praegressis ante nos aliis, qui maximam vim nivis iam dimoverant. Postridie eius diei statim a principio difficillime progrediebamur, tanquam in pe-

Iago contra nivem luctantes. Nulla terra hic videbatur esse, neque nix usitata: equi ad collum usque non apparebant: iumenta, quamvis extremo agmine subsequantia, interibant, multaque ibi relinquebantur. Etenim dicebatur nix cubitorum IV. altitudine, eratque difficillima transitu. Ita multi ex comitibus domum se contulerunt, quod calamitatem vim humanam superare arbitrabantur. Atque erat profecto insueta aerumna, miseriis undique fere ingruentibus: infra tam alta et spissa nix, superne flantes venti inclementissimi. Neque ulla sperari poterat malorum intercapedo, nec unde quis meliorem statum assequeretur (omnia inutilia et infructuosa esse his in malis apparebat), nulla erat facultas ignes accendendi, nec requiescere vel minimum spatium permittebat nobis nix. (IV.) Accedebant noctu scuta pro cubilibus: haec pro omnibus habebamus, et pro stragulis et pro opertoriis splendidissimis. In illis enim corpus ad ignem, nec illum splendidum, refocillabamus. Somnum visa per quietem occurrentia, quasi timentem illa quae, universum fugaverant. Neque quisquam magis quam alius ad aerumnas obduruerat: omnes erant ut in communi calamitate aequae et animo et corpore afflicti. Alius beatos praedicabat mortuos, ut iam sensu doloribusque liberatos: lamentabatur alius posteros, quibus miseriis oppressi illi quoque vita essent defuncturi. Item labori succubuerant exploratores nostri, vi mali victi, nec per nivem incerto gradu errantes progredi poterant. Omnium autem acerbissimum erat, quod per regionem hosticam iter faciebamus, neque inde erant res nostrae periculo vacuae, sed pariter hiemis hostiumque violentia timebatur.

Hic imperfecte desinit fragmentum prius. Sequitur post quadraginta circiter folia alterum, eadem intricatissima manu, quod, ut est loco in Cod. posteriori, ita praecedenti subiungo: tametsi fortasse ad tempus antecedens pertinet. Gens, cui dux ille, quisquis est, oppidum sibi commissum tradiderit, quae sit, viderint docti, temporum partiumque illarum cognitionem cum prudenti iudicio coniungentes. Rem in Chersoneso Taurica geri declarat mentio Clematum 258. B. facta: scriptura est ligata, quam vocant, saec. X. aut XI. Ἀρχὴν γὰρ δὴ τότε τοῖς βάρβαροις πολεμεῖν ἔγνωμεν *) ἢ, εἰ δεῖ τι τάλῃθ' ἴσθαι, δεισαντες τὸ μὴ φθῆναι ὑπ' αὐτῶν ἀναιρεθέντες, ἀπέστημεν, καὶ αὐτοῖς τὸ δυνατόν ἀντιτετάχθαι διανοήθημεν, πάντας ὁμοίως λεηλατούντων καὶ διαφθειρομένων ἀπανθρωπότατα, ὥσπερ τινὰ θηρία κατὰ πάντων τὴν ὁρμὴν ἐνδεικνύντα. Οὐδὲ γὰρ τῶν οἰκιοτάτων φειδῶ τις εἰσῆγει αὐτοῖς, οὐδὲ λογισμῶ τινι ἢ κήσει δικαίου

*) Scriptum est hic, et posterius inductum: Καὶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ βάρβαρα τοῦ Ἰστροῦ.

τὸν νόμον εἰργάσθαι προὔθεντο· ἀλλὰ τὴν Μυσῶν *) λείαν καλουμένην θέσθαι τὴν αὐτῶν**) γῆν κακῶς καὶ ἀσυμφόρως μεμελετήκεσαν. Ἀνατίτραπτο γὰρ τὸ πρὶν αὐτοῖς ἴσον καὶ δίκαιον· ἃ δὴ περὶ πλείστου τιμῶντες τὸ πρότερον τροπαία τε τὰ μέγιστα καταρθώκεσαν, καὶ πόλεις καὶ ἔθνη αὐτεπαγγέλτως προσήεσαν αὐ-
 τοῖς. Νῦν δ' ὥσπερ ἐκ διαμέτρου ἀδικία τούτοις καὶ ἀμετρία κατὰ τῶν ὑπήκοων ξυνέστηκε. καὶ πόλεις ὑπήκοους, ἀντὶ τοῦ θεραπεύειν καὶ συμπερόντως εὐνομεῖν, ἀνδραποδίζειν καὶ διαφθερίζειν ξυνέθεντο. Σχετλιάζοντές τε κατὰ τῶν ἡγεμόνων, καὶ ὡς οὐκ ἀδικοῖεν βεβαίως δεικνύντες οἱ ἄνθρωποι, οὐδὲν μᾶλλον ἴσχυον τοῦ μὴ τεθνάναι. Φορὰ γάρ τις, ὡς ἕοικεν, οὕτω κακίας ξυμβέβηκεν, ὡς περικλύζεσθαι τὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ φοβερώτατα συγκεκῶσθαι δοκεῖν, ὡς ἐκ συμπτώματος ἢ τινος χάσματος παραλογωτάτου καὶ χυλεποῦ. Πόλεις μὲν γὰρ πλείους ἢ δέκα ἀν-
 Θρωπῶν ἐξεκνώθησαν, κῶμαι δὲ οὐκ ἔλαττους πεντακοσίων παντελῶς ἐρημώθησαν· καὶ ἀπλῶς, τὰ γείτονα καὶ πλησιόχωρα ἡμῶν ὥσπερ ἐκ χειμῶνος ἐπικλυσθέντα ἐγένοντο, ἀνθρωποὶ τε, ἡδικοκότες μηδὲν, προβληθέντες ἐπ' ὁμοσίᾳ, χειρῶν ἔργον καὶ ξίφους ἐγένοντο. (B.) Τὸν δὴ τοιοῦτον ὄλεθρον καὶ κοινῇ πάντας κακῶς διαφθείραντα, καὶ περιελθόντα τοῖς ταιλαιπῶροις ἡμῶν ἀστυγέ-
 τοσι, καὶ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀρχὴν τελευταίως ἢ πονηρὰ τύχη προ-
 σῆξεν, ὑφορώμενον μὲν ἐμοὶ καὶ πρότερον, καὶ πολλὴν ποιουμένην πρόνοιαν, μὴ ἂν ποτε ἐξαπιναίως ἐμπέσοι, μηδ' ἐκ τοῦ παρα-
 χρήμα λαθῶν τὰ καθ' ἡμᾶς λυμῆναιεν. Ὡς δ' ἀφίκτο καθαρῶς ὁ κίνδυνος, καὶ πᾶσιν ἀνωμολόγητο φανερώς, ὡς τὰ περὶ ψυχῆς νῦν ἡμῖν κινδυνεύεται, τὸν μὲν τότε ὄλεθρον σοφώτατ' ὡς εἶχον ἀπεκρουσάμην, ἐμοῦ καίπερ τὰ ἔσχατα παρὰ μικρὸν κινδυνεύσαντος. Τὸ δὲ ἀπὸ τούτου, πόλεμος ἡμῖν ἀκηρυκτὸς καὶ βαρβάρους ἐγένετο, ἐν ᾧ οὔτε ἐπεμύγνον ἔτι παρ' ἡμῖν (εἰ καὶ μυριακίς περὶ σπονδῶν ἐκηρύκευον), οὔτε ἀμαχητὶ πρὸς ἀλλήλους ἦμεν. Καὶ ὁ μὲν πόλεμος εὐθύς ἤρξατο, ὁ δὲ χειμῶν ἐγγὺς ἦν ἐμβαλεῖν· ἔτι P. 258
 γὰρ οὐ πολὺ τῶν . . ***) ὁ ἥλιος ἀπῆν. Ἄλλ' οἱ μὲν βάρβαροι, στρατῶ παρασκευασθέντες ἱκανῶ, ἐσέβαλον εἰς τὴν γῆν ἡμῶν, ἱπικῶς τε ἅμα καὶ πεζῶ, νομίσαντες ὡς ἅμα βοῆ παραλήψεσθαι ἡμᾶς, τῆ τε τοῦ τείλους ἀσθενείᾳ, τῆ τε ἡμῶν ὀρώδῃ. Καὶ οὐκ ἀπεικὸς ἦν αὐτοῖς ταῦτα οἰεσθαι, οὕτως ἐπὶ κατεσκευαμένη πόλει τὴν οἰκησιν ποιουμένων ἡμῶν, καὶ ὡς ἀπὸ κόμης μᾶλλον ἢ πόλεως τὰς προσβολὰς ποιουμένων ****). Ἡ γῆ γὰρ προκατέσκαπτο παρ' αὐτῶν

*) Μεισῶν Cod.

***) Sic: prius scripserat ἡμῶν, sed id induxit.

****) Haec omnia inducta, reposita, iterum partim inducta. Ubi asteriscum notavi, in Cod. est χειρῶν. Num χειρῶν, sc. τροπῶν;

*****) Hic subsequuntur illa, posterius inducta: Ἄλλ' ἐκείνοι μὲν πολλοὺς αὐτῶν ἀποβαλλόντες [sic] καὶ καταισχυθέντες ἀπήεσαν πρὸς ἐσπέραν, φυλάξαντες [sic] τὸ περιορθρον. Πρὸς μὲν γὰρ τὸ πεζὸν τοξότας καὶ αὐτὸς ἀντεταξάμην, πρὸς δὲ τὸ ἱπικὸν ἱπικῶν, διχῆ τὸν στρατὸν παρατάξαντες.

τῶν βαρβάρων καὶ ἱκανῶς ἐξερήματο, ἐκ βάρθρων αὐτῶν καταβαλ-
 Βλόντων τὰ τέλη· καὶ τότε ἀρχὴν ἔμοῦ πρώτου πάλιν οἰκῆσαι*) τὰ
 Κλήματα διανοησαμένου. Τοιγάρτοι φρούριον μὲν τοπρωῶτον ἐκ
 τῶν ἐνόντων ἐξφοδομήσα παρ' αὐτήν, ὡς ἐκ τούτου φραδίως καὶ
 τὴν ἄλλην ἄπασαν πόλιν οἰκισθήσεσθαι . . . H. e. *Omnino enim
 tunc barbaris bellum inferre decrevimus: aut, si vera fateri
 oportet, recessimus ab illis metu, ne ipsi priores ab iis opprime-
 remur, statuimusque iis quantum possemus repugnare. Aequae
 enim universos diripiebant inhumanissime et pessundabant, ut
 quaedam belluae in omnes impetum facientes. Nulla his in-
 erat vel erga coniunctissimos continentia, nec ratione ulla aut
 iusti discrimine in patrandae caede volebant uti: sed Mysorum
 praedam, quod aiunt, ipsorum regionem reddere malo ac per-
 nicioso consilio meditantur. Evanuerat superior eorum aequi-
 tas et iustitia: quas praecipue colentes tropaea antehac maxima
 statuerant, adeo ut civitates et gentes ultro accederent illis.
 Gliscebant nunc, quae velut e perpendiculari (quemadmodum aiunt)
 a virtutibus illis distant, iniustitia et intemperantia adversus
 subditos: neque ornare et ex re ipsarum administrare civitates
 dedititias, sed redigere in servitutem et excindere constituerant.
 Conquerentes de dominis incolae, seque nihil mali commisisse
 liquido demonstrantes, nihil amplius proficiebant, quam ut morte
 non afficerentur. Vis nimirum tanta malorum ingruerat, ut res
 humanae quasi ruina aut voragine aliqua inopinata ac fatali
 percussae obrutaeque horrendum in modum viderentur. Erant
 exinanita hominibus oppida plus X, pagi plane deserti non mi-
 nus quingentis: vicinitates denique et confinia nostra velut tem-
 pestate obruebantur: incolae innocentes, pactis iuratis traditi,
 manibus obruncabantur gladiisque hostilibus. (II.) Eiusmodi pe-
 stem, generatim omnes misere conculcantem, cum aliquamdiu
 per infelices conterminos nostros obambulasset, postremo ad prae-
 sidium meum quoque fortuna infesta adduxit. Quam quia iam
 antehac eram veritus, in magna cura verebar, ne accideret im-
 proviso, nec latente impetu continuo res nostras everteret. Deinde,
 ubi perspicuum aderat periculum, omnesque palam fatebantur,
 in discrimen nos vitae venisse, ego tunc quidem perniciem quam
 aptissime poteram repuli, quamvis in extremum paene periculum
 adductus. Verum inde abruptis commerciis bellum inter nos et
 barbaros ortum est, in quo neque communicabant amplius nobis-
 cum (tametsi sexcenties de compositione ad illos mittebam), nec
 sine praeliis mutuis res gesta est. Ita bellum continuo exarsit,
 impendebatque hiems: non multum enim a . . . sol aberat. Sed
 barbari, comparato amplo exercitu, cum equitibus militibusque
 in regionem nostram irruerunt, nos momento expugnatum iri*

*) F. scribere voluit *olúscas*, instaurare.

rati, cum ob murorum infirmitatem, tum ob trepidationem nostram. Neque erat absonum eos hoc sperare, quod in diruto oppido commorabamur, magisque ex vico, ut ita dicam, quam ex urbe eruptiones faciebamus. Vastata enim prius fuerat ab ipsis barbaris regio, et solitudo mera facta, muris solo aequatis: ego autem tunc demum habitare denuo Clemata*) primus constitueram. Quare in principio iuxta oppidum pro facultatibus feceram castellum, quod inde facile reliquam quoque civitatem instaurari posse. . .

Sequuntur in folio alio abrupta illa, superioribus subiungenda: Καὶ τὸ μὲν ἀνωκοδόμητο τάχει πολλῶ, καὶ περιέφρακτο κάφρω· καὶ ἅμα τούτων· **) καὶ ὁ πόλεμος ἤρξατο. Μεμέριστο δὲ τὸ φρούριον κατὰ συγγενείας, καὶ κατέθεντο ἐν αὐτῷ τὰ σπουδαιότερα· ὅσα δὲ περιττά, ἔξω πον κατὰ τὸν ἄλλον τῆς πόλεως περιβολὸν ἔκειτο. Ὡκεῖτο γὰρ ἤδη καὶ ἡ πόλις ἅπασα· τὸ δὲ φρούριον C ὡς ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ σώσειν ἡμᾶς ἐξηποίμαστο ***). Ἄλλ' οἱ μὲν βάρβαροι τότε πολλοὺς αὐτῶν ἀποβαλόντες ****) καὶ καταισχυρθηθέντες †) ἀπήεσαν πρὸς νύκτα, φυλάξαντες τὸ περιόρθρον· ἐγὼ δὲ ἅμα ἔω τὸν στρατὸν ἀντεξῆγον πολεμησειῶν. Ἦσαν δὲ μοι τότε ἱππεῖς μὲν ὀλίγῳ πλείους ἑκατὸν, σφενδονῆται δὲ καὶ τοξόται ὑπὲρ τ'. Οὐδαμοῦ δὲ τῶν βαρβάρων ὄντων, τὰ τῷ καιρῷ μοι σύμφορα ἐξηρτύετο, τεῖχος μὲν τὸ παλαιὸν ἀνεγείρων ††), καὶ διδάσκων τοὺς ἔμους εὐ παρεσκευάσθαι πρὸς τὰ πολέμια. Πρὸς δὲ τοὺς ἡμῖν προσέχοντας δρόμῳ κήρυκας ἐπεμπον, καὶ μετεκαλούμην αὐτοὺς, σκεψόμενος περὶ D τῶν ὄλων †††). Ἀφιγμένων δὲ ἀπανταχόθεν, καὶ ἐκκλησίας ἐκ τῶν ἀρίστων γενομένης, ἃ μὲν εἶπον ἐγὼ τότε, καὶ ὡς οἶων δεσποτῶν μᾶλλον ἀντιποιεῖσθαι προσήκει, καὶ πρὸς οἶους ἐλθόντας τίνα ἀφέλειαν πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκειν, καὶ τί ποιητέον ἐστὶ, καὶ τᾶλλα πάντα, ὅσα τότε εἶπον ἐγὼ, ἃ καὶ παντὸς μᾶλλον τιμησαίμην, μακρὸν ἂν εἴη πάντα ἐφεξῆς λέγειν βούλεσθαι. Οἱ δὲ, εἴτε ὡς μηδέποτε βασιλικῆς εὐνοίας ἀπολελανκότες, μηδ' Ἑλληνικωτέρων τρόπων ἐπιμελούμενοι, αὐτονόμων δὲ μάλιστα ἔργων ἀντιποιούμενοι, εἴτε ὄμοροι ὄντες πρὸς τὸν κατὰ τὰ βόρεια τοῦ Ἰστροῦ βασιλεύοντα, μετὰ τοῦ στρατῶ ἰσχύειν πολλῶ καὶ δυνάμει μάχης P. 259 ἐπαίρεσθαι, ἤθεοί τε τοῖς ἐκεῖ τὰ παρὰ σφῶν αὐτῶν οὐκ ἀποδιαφέροντες, ἐκείνων καὶ σπείσασθαι καὶ παραδώσειν σφᾶς ξυνέ-

*) Castrum Clematum [vid. Bandur. Imp. Orient. I. 113. B.].

**) Subest verbum adeo inductum, ut legi nequeat.

***) Sequitur hic ἐτηρεῖτο, quod oblitus est inducere scriptor.

****) ἀποβαλόντες Cod.

†) Sic Codex. Vid. supra p. 501. [huius ed.] not. ****.

††) Sic Cod.

†††) Hic primo leguntur illa: Δείσας δὴ, μὴ ἐσαῦθις τελειοῖσι δυνάμει ἀφι sed haec inducta sunt. Deinceps illa item inducta, καὶ στρατῶ μεγάλῳ ἀφίξονται. Γενομένης δὲ ἐκκλησίας, ἃ μὲν εἶπον ἐγὼ τότε. Inde haec non inducta Ἀφιγμένων δὲ κ. τ. λ. quae in textum recepi.

θεντο, καὶ μετὰ τὰ τοιαῦτα πράξειν κοινῇ πάντες ἐπετηφίσαντο. Καὶ ἀπήειν, ἵνα τὰ ἡμέτερα σωθῶσι, καὶ ἐνέτυχον αὐτῶ. ὡς εὖξαιτ' ἂν μάλιστα τις. Καὶ, ὡς δυνατόν ἐν βραχεῖ λόγῳ πᾶν συμπεράνας Βαυτῶ, ἐκείνος μὲν παντὸς μᾶλλον *) μείζον τὸ πρῶγμα ἐλογίσατο, ἐμοὶ δὲ τὴν τῶν Κλημάτων ἀρχὴν αὐθις ἀσμένως πᾶσαν ἴδοιο, καὶ προσέθηκε καὶ σατραπείαν ὅλην, ἐν τε γῆ τῇ αὐτοῦ προσόδους ἐπετελοῦς ἱκανὰς ἐδώρησατο. H. e. *Idque propere et instauratum fuerat, et fossa circummunitum: unaque cum his* bellum quoque incepit. Divisum erat per cognationes castellum, resque pretiosiores in eo depositae: minus necessariae extra per reliquum oppidi ambitum erant collocatae. Habitabatur enim tunc urbe iam tota: castellum autem praeparatum fuerat, ut in magno periculo nobis saluti esset. At barbari tunc, multis suorum amissis, cum ignominia noctu recesserunt, servato diluculo, primo mane ego praelii cupidus copias contra eduxi. Erant mihi tunc equites paulo plures quam centum, funditores et sagittarii supra CC. Barbari cum nusquam apparerent, quae apta huic tempori essent a me adornata sunt, murus vetus erectus, edocti mei, quomodo recte se instruerent ad bellum. Eos autem qui ditionis nostrae erant, nunciis cursim missis arcessivi, de rerum summa in consilium ire volens. Undique cum advenissent, concione optimatium coacta, quos tunc ego sermones habuerim, qui domini potius essent expetendi, ad quos venire quamque commoditatem conari oporteret ab illis percipere, quid denique faciendum esset, et caetera universa tunc a me dicta, quae ipse quoque reliquis omnibus praestabiliora duxissem, longum est singula ordine dicere velle. Illi, seu quod nunquam benevolentiae Imperatoriae fructum ullum cepissent, seu quod, Graecanicam vitae rationem parum curantes, instituta ad arbitrium ipsorum facta maxime requirerent, sive quod regi ad septentrionem Istri dominantem conterminantes, praeterquam quod ille exercitu magno valeret vique bellica efferret sese, ab illius vitae ratione propriis moribus non differrent: idcirco statuerunt pacisci cum illis seque dedere, me autem negotium perficere publicitus omnes decreverunt. Ita profectus sum ad servandas fortunas nostras, eumque talem deprehendi, qualem desiderare quis maxime posset. Atque ita, ubi colloquio brevi, ut poteram, totum negotium transegeram cum eo, ille rem maiorem, plus quam ullam, reputans, mihi Clematum imperium iterum volens lubensque omne tradidit, addiditque etiam praefecturam totam, et ex ipsius regione redditus annuos idoneos largitus est. Desinit hic praeclarum illud plenumque rerum novarum fragmentum: quod si commentatio scriptiove, unde manat, integra aetatem tulisset, nae tunc haud paulo plus, quam nunc, sciremus de historia Chersonesi Tau-*

*) Sic Cod.

ricae in tenebris, ut ita dicam, iacente ab a. 950, circa quem Constantinus Porphyrogenneta scripsit, usque ad colonias Genuensium in hos tractus saec. xiii. deductas. Speremus certe, excusis per alias bibliothecas Codd. Graecis medii aevi, lucem novam huic quoque historiae parti oblatum iri: idque ut confidamus fore faciunt Ill. Comitis *Nicolai de Romanzoff* magnificentia, liberalisque ac generosus animus, quo incitatus cum reliquis disciplinam omnes fovet, tum maxime historiam patriae locupletari cupit et ornari.

Pag. 175. lin. 16. καὶ αὐτὴν τὴν μίαν ἐπιτολήν] Lege κατ' αὐτὴν nam ex praepositionibus nulla fere tam male a librariis est habita quam κατὰ, modoque ob sigli sive monocondylii, ut vocant Graeci, similitudinem cum vocibus καὶ, κακὰ, κάτω, μετὰ confusa, modo cum vocabulo proxime sequenti coagmentata, secus atque oporteret. Velut (asseram primo exempla confusae καὶ et κατὰ) Actis Conc. Flor. IX. 132. B. ὀφείλει νοεῖσθαι καὶ τὸν νοῦν ἐκείνον, certo certius, legi debere κατὰ τὸν νοῦν ἐκείνον. Item Supplement. Commentarii S. Athanasii in Psalm., a Montefalconio editis, II. 80. C. μὴ κατὰ νόμον ζῶντας, ἀλλὰ καὶ ἔθνηκην καὶ βαρβαρικὴν ὠμότητα, lege, ἀλλὰ κατὰ. Porro in Actis S. Bonifacii 284. B. αὕτη δὲ τρίτον Κάνδιδα ἔπραξεν ἐν τῇ Πώμῃ, καὶ ἐπαρχότητα emenda, κατ' ἐπαρχότητα, et verte, *ter Candida egerat Romae ex praetura, non ex praefectura*, ut habet vetus versio Latina. Filiorum enim, qui Praetores erant, nomine opulens illa Aglais, de qua ibi, ludos ediderat, qui a praetoribus vel quaestoribus candidatis, sumtu ipsorum acti, inde Candida vocabantur. Moris autem fuisse, ut matres filiis sumtus suppedirent ad eiusmodi munerum editionem, Henr. Valesius demonstravit Prolegomen. ad Possini edit. Passionis SS. Perpetuae et Felicitatis 10. A. Contra apud Manuel. Calecam De essentia et operatione II. 21. D. τοὺς παρ' αὐτοῖς κεκαθαμένους κατὰ τῶν τοιούτων ἐνεργειῶν ἀποτελέσματα ἀπίστους καὶ ἄκτιστα ἀποτελεῖσθαι. dubium non est quin legendum sit, καὶ τὰ τῶν τοιούτων. et in Prolegomenis Hexaplorum Origenis I. 101. C. μαθὼν τὴν αὐτῶν διάλεκτον, κατὰ στοιχεῖα ἐρμηνείαν ἐαυτῷ ἡρμήνευσεν, lege et distingue, τὴν αὐτ. διάλεκτον καὶ τὰ στοιχεῖα, ἐρμηνείαν κ. τ. λ. ut sit sensus, non ut redditur in edit. Montefalc.: *eorum [Hebraeorum] linguam edoctus, secundum elementa, id est ad litteram, interpretationem edidit, sed potius, eorum linguam et litteras edoctus, interpretationem sibi effecit*, et quae sequuntur: est enim phrasis sumta e S. Epiphanio De lxx. interprett. I. 89. D. Unde similiter corrigendum Chronicon Paschale 255. B. his ipsis verbis, τὴν αὐτῶν διάλεκτον, κατὰ στοιχεῖα lege, καὶ τὰ στ. Apud Theophanem porro Chronograph. 144. D. Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει καὶ τὰ κακὰ τὸν ἅγιον Ἀρίθαν — P. 260 ἐπράχθη ὑπὸ τῶν Ὀμηριτῶν, scribendum videtur, τὰ κατὰ τὸν

ἄγιον Ἀ. Confusionis vocum κατὰ et κάτω pauciora exempla invenio apud scriptores Graecos medii aevi, velut in Pachymere Histor. I. 341. E. ἐν τῷ τοῦ ἀγίου Ἀλέξανδρου βουναῖ κατὰ πον τοὺς πρόποδας σκηνομένῳ· ubi legendum videtur, κατὰ πον. Multo plura confusionis vocum κατὰ et μετὰ, ob siglorum χ et μ in Codicibus inde a saeculo duodecimo summam similitudinem. Velut in S. Ephraimo De perfection. hominis III. 299. B. inter aerumnas Noae cum tot animalibus in angustam arcam compacti: τίς δὲ εἰποι τὰς μετὰ τὸν κατακλυσμόν ταλαιπωρίας· scribe, κατὰ τὸν κατακλυσμόν· praesertim, si sequentia respicias: Assermanus tamen vertit eodem errore, *miserias post diluivium*. Simile mendum haeret in textu Pseudosynodi Palamiticae Act. Conc. edit. Paris. XI. 344. A. φανεροῦται δὲ, οὐ κατὰ τὴν οὐσίαν — ἀλλὰ μετὰ [l. κατὰ] τὴν χάριν· quae eadem prava lectio in Com-Befisianam quoque edit. manavit: versio tamen Latina recte, *sed secundum gratiam*. Item apud Gregentium Tephrensem Disputat. cum Herbario Iudaeo 37. b. B. ἠντάρησε στῆναι μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου, manifestum est legendum esse στῆναι κατὰ· versio Latina recte, *contra archiepiscopum in disputatione stare*. Contrarium accidit in Nectarii Patriarchae Responsione ad Claudium 181. A. πού πρότερον, κατὰ [l. μετὰ] Ἑβραϊκὸν λαόν, τὸ εὐαγγελικὸν διέδραμα κήρυγμα; οὐχὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας; versio Latina recte, *post Hebraicum populum*: apudque Alexandrum rhetorem De figuris sententiar. ac elocut. 61. C. leg. ὥστε μεθ' ἐτέρων, non ὥστε καθ' ἐτέρων· Laurentiique Normanni versio, *ut per plures alias universus sententiae ambitus absolvatur*, sic est immutanda, *ut cum aliis plenam sententiam efferant*. Praeve coalitionis praepositionis κατὰ cum voce subsequente insigne exemplum in Oecumenii Enarrat. in Acta Apost. I. 104. D. ἡ οὖν διαφωνία τοῦ ὀνόματος ἐνταῦθα — ἢ κατάσφαλμα, ὡς εἰκός, γραφικὸν γέγονεν, ἢ κατὰ διωνυμίαν εἰρηκεν· ubi nemo non videt, scribendum esse κατὰ σφάλμα. Contra in S. Athanasii Orat. contra gentt. I. 16. D. male cusum est, κατ' ἀλλήλους γὰρ ταῖς οὐσίαις τὰς πράξεις εἶναι χρη· estque ex duabus primis vocc. una, καταλλήλους, conflanda. Id addidi summorum virorum Schaeferi et Bastii notis ad Greg. Corinth. 69. C. 285. B. 342. C. 405. C. 638. B. 825. B. ubi κατὰ vel perperam scripta, vel inique expulsa ex oratione est: quod si referre velis, quoties significatus eius argutiores parum percepti sint a viris doctis, secusque redditi, et aliena ea res videri possit ab instituto nostro, et latissime patere, ad plurimosque pertinere.

Ibid. lin. 21. ἐσπέρας ἐνισταμένης, ἐν ἧ μνήμην — Δημητρίων — παρέλαβεν ἢ συνήθεια] Hoc est a. d. VII. Kal. Novembr. ut docemur cum aliunde, tum ex narratione servata in veteri Cod. Bibl. Reg. De miraculis S. Demetrii, auctoribus variis, quorum qui recentissimus, scripsisse videtur saec. x. in-

ante. A Le Quien Orient. Christ. II. 42. C. aliisque compluribus Ioanni archiepiscopo Thessalonicae tribuitur. Est ea narratio tam referta variis minutisque rebus ad Thessalonicenses spectantibus (a quibus S. Demetrius summa religione colebatur), ut minus panegyricum esse Sancti, quam Thessalonicensis civitatis annales diligenter perscriptos dicas. Quapropter constituisse se ut totam ederet Combesius testatur ad Ioann. Cameniatam, Scriptt. post Theoph. 314. C. Posterius quae fato praeventus praestare ille non potuit, Cornelius Byeus executus est Actis Sanctorum ad d. viii. Octobr. tom. IV. Bruxellis 1780. Fol. pag. 104 — 197: nosque fortasse partem narrationis eiusdem e Cod. quem supra memoravimus, emendatiorem vulgabimus pleniorumque volumine aliquo subsequente: quo prodibunt Vitae Sanctorum, egregie idoneae ad illustranda tempora Historiae Byzantinae ea, quae maxime muta sunt a litteris. In praesenti salis habuimus, delegisse ex narratione illa miraculum unum, unde dies, qua S. Demetrio Thessalonicenses faciebant, potest intelligi: item situs et nomina ecclesiarum suburbanarum, et quantopere agri circumiecti saeculo sexto vergente incursionibus Sclavinorum fuerint obnoxii: *) —

Τοῦ καλλινίκου καὶ φιλοπόλιδος τούτου μάρτυρος Δημητρίου ἦγον ἑορτὴν ἢ χώρα πᾶσα, καθὼς εἰώθει, τῇ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς εἰκάδι ἔκτη ἡμέρᾳ. Καὶ δὴ πάντων εὐφραυνομένων πνευματικῶς, ὡς πληρώσαντος τοῦ Κυρίου τὴν εὐχὴν τῶν δούλων αὐτοῦ, καὶ ἀξιώσαντος αὐτοὺς τῆς χαρᾶς τοῦ μάρτυρος, ἐν εἰρήνῃ πλατεῖᾳ, καὶ βαρβαρικῆς ὁμοφῆς μηδὲως μηδαμοῦ τῆνικαῦτα κατακουμένης**), τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς, ἄφνω μέσης νυκτὸς κατ' οἰκονομίαν τοῦ ἀθλοφόρου (οὕτω γὰρ με λέγειν τὸ πέρας τοῦ πράγματος ἔπεισεν), ἀνήφθη πυρὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ κιβώριον τὸ ἀργύρεον, περὶ οὗ πολλάκις ἀνωτέρω ἐμνημονεύσαμεν. Τούτου δὲ κατὰ πάσης τῆς πόλεως ἐν βραχεῖ καιρῷ διακουσθέντος, συνήχθη πᾶν τὸ νέον ὡς μάλιστα τῆς ἡλικίας, τὸ καὶ τὸν ὕπνον εὐχερῶς δι' εὐσθένηϊαν ἀποβάλλον. Ὡς δὲ τοσοῦτοι γεγόνασιν, ὡς ἀποβυσθῆναι τῷ πλήθει τὸ πανάγιον τέμενος, ὃ μὲν ἄργυρος λυθεῖς ***) τῷ πυρὶ ἦν ἅπας ἐπὶ ἐδάφους, ὡς ὕδωρ· τὸ δὲ πλήθος τῶν ἀμφορέων περιέκλυε τοῦτον ποταμηδόν. Ἰπ' ὧν καὶ προνοίᾳ Θεοῦ νενίκητο τὸ τῆς φλογὸς ἐπικίνδυνον. Οὐ τοσοῦτον γὰρ τῇ ἀθυμίᾳ πάντας εἰς ἀμνηγνίαν ἐβάπτισεν ἢ τοῦ κιβωρίου πυρπόλησις, ὅσον ἢ προσδοκία, τοῦ φθάνειν τὴν φλόγα περὶ τὴν ὄροφὴν τοῦ ναοῦ, τὰς καρδίας τῶν θεωμένων †) ἐξέτηκεν. Οὐπερ καὶ γενομένου (φόβος γὰρ, ὃν ἐδειδοκίεσαν, ἐπῆλθεν αὐτοῖς, καθὼς γέγραπται, ἐκ τῆς κατὰ κορυφῆς ††) τοῦ κιβω-

*) Fol. 87 recto.

**) Acta Sanctorum κατηχουμένης.

***) Acta SS. ἀθέλις [sic].

†) Acta SS. θεωμένων [sic].

††) Acta SS. ἐκ τοῦ διὰ τῆς κορυφῆς.

ϕιλον κρεμαμένης ἀλύσεως σιδηραῖς, ἐξ ἧς πολύφωτός τις ἀπηωρεῖτο *) καὶ ἀργύρεος θηνικαῦτα κρατῆρ· δι' οὗ, δίκην σμίλακος, τὸ πῦρ ἀνανεμηθὲν φθάσαι τὴν ὄροφην, καὶ τοὺς καλουμένους καλάθους ἤρξατο περιτεφροῦν· δὴ **) τότε τινὲς, ἀεροδρομήσαντες εὐκινήτως ***) κατὰ τῶν δοκῶν, σὺν ἀγγείοις πλειοσιν ὕδατοφόροις Θεοῦ συνεργία περιεγένοντο τοῦ φλογμοῦ. (B.) Μετὰ γοῦν ταῦτα, τοῦ Διπλήθους τῶν ὄχλων οὐ διεγχαροῦντος ****), ἀλλ' ἐπιμένοντος ἔνδον, καὶ τῶν ἀποσοβούντων ἢ καὶ ὑποχωρεῖν διὰ τὸ ἄωρον τῆς νυκτὸς κελειόντων, οὐκ ἰσχυόντων πείσαι τὴν πληθύν, δέος ὑπεισήληθέ τινας τῶν κηδομένων τοῦ πανσέπτου ναοῦ, μὴ τινες ἀγνώτες, διὰ τε τὸ πλήθος τοῦ ὄχλου, διὰ τε τὸ νύκτα τυγχάνειν, ἐπιχειρήσαιεν εἰς ἀρπαγὴν τοῦ ἀργύρου, οὐ τοῦ καταφλεχθέντος μόνου *****) τῷ πυρὶ, ἀλλὰ καὶ παντός τοῦ κρεμαμένου πρὸς εὐκόσμιαν τῆς εορτῆς. Καὶ δὴ βουλευσάμενος εἰς †) ἀξιωμαθὲν οὐκ ἀνὴρ, καὶ τὴν ἐν- τιμον στρατείαν τοῦ Λαϊκοῦ καλουμένου σκρινίου τῶν ὑπερλάμπρων ὑπάρχων τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατευόμενος, ὡς οὐκ ἔστιαι τρό-

- P. 262 πος ὁ δυναμενος ἀλύκως καὶ εὐπροφασίστως ἐξωθῆσαι τὸν ὄχλον ἐκ τοῦ ναοῦ, εἰ μὴ προφασίσαιτο τις αἰφνιδίαν ††) βαρβάρων ἐπιδρομὴν, τοῦ ἀθλοφόρου τὴν ἐκείνου καρδίαν εἰς τοῦτο κινήσαντος, ἤρξατο βοᾶν· „Βάρβαροι περὶ τὸ τεῖχος, ὧ ἄνδρες πολῖται, ἀπροσδοκῆτως ἐφάνησαν· ἀλλὰ σὺν ὄπλοις ἅπαντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὀρμήσατε.” Καὶ ταῦτα μὲν ἐκεῖνος δῆθεν ἐβόα πλαττόμενος, τοῦ †††) ἐξαγαγεῖν τοὺς ὄχλους ἐκ τοῦ ναοῦ, καὶ κατασφαιλίσαι τοὺς πυλιῶνας· ὡς ἂν μεθ' ἡσυχίας ἢ συλλογῇ τοῦ χωνευθέντος ἀργύρου προσγένηται. Τὸ δὲ προμηθεῖα καθειστήκει τοῦ πανεν- Βδόξου μάρτυρος, εἰς τὸ μὴ νυκτὸς ††††) ὑπ' ἀγνοίας κινδυνεῦσαι τὴν πόλιν. Ὁ γὰρ δῆμος ἅπας, τῆς ἀπροσδοκῆτου ταύτης βοῆς κατακούσαντες, ἔδραμον εἰς οἴκους, καὶ ὄπλισθέντες ἐπὶ τὰ τεῖχη ἀνῆσαν. (Γ.) Εἶτα καθορῶσιν ἐπὶ τὸ πεδίον τοῦ σεβασμίου ναοῦ τῆς Χριστοφόρου μάρτυρος Ματρῶνης πληθύν βαρβαρικὴν, οὐκ ἄγαν μὲν πολλὴν (ἄχρι γὰρ πέντε χιλιάδων παρ' ἡμῖν ἐλογίσθησαν), σφοδρὰν δὲ τῇ ἰσχύϊ, διὰ τὸ ἐπιλέκτους τε ἅπαντας καὶ ἐμπειροπολέμους καθειστηκέναι. Οὐ γὰρ ἂν οὕτως ἀθρόον †††††) πόλει τηλικαῦτη προσέβαλλον, εἰ μὴ ῥώμη καὶ θάρσει τῶν πώποτε κατ' αὐτοὺς C στρατευσαμένων διεννηνοχότες ἐτύγχανον. Ὡς δὲ ἀνέκραξεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἢ πόλις, αὐτοψεῖ τοὺς ἀντιπάλους εἰσβλέψασα (ἄρθρος γὰρ λοιπὸν ἦν, καὶ τὰ τῆς ἡμέρας ἐπέφωσκεν), οἱ πλείστοι κατελθόντες καὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, ἔξω τὴν συμπλοκὴν πρὸς ἐκείνους, τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀθλοφόρου αὐτοὺς ἐνισχύσαντος, ἐποιήσαν-

*) Acta SS. ἀπεωρεῖτο.

**) Acta SS. ἄρξασθαι περιτεφροῦν· καὶ δὴ.

***) Acta SS. εὐκύντως [sic].

****) Acta SS. διεγχαροῦντος. *****) A. μόνου.

†) A. βουλευσάμενός τις. ††) A. ὀρμιδίαν [sic].

†††) A. κλ. καὶ μόνου γινόμενος τοῦ. ††††) A. νυκτῶν.

†††††) A. νυκτῶν.

το, ἤδη λοιπὸν φθάσαντας τῇ μανίᾳ τῆς θηριωδίας αὐτῶν καὶ μέ-
 χροι τοῦ σεβασμίου τεμένους τῶν τριῶν ἁγίων μαρτύρων, Χιόνης,
 Εἰρήνης καὶ Ἀγάπης. Ὅπερ, ὡς ἴστε, βραχυτάτῳ διαστήματι
 τοῦ τῆς πόλεως τείχους ἀφέστηκε. Καὶ δὴ μέχρι πολλοῦ τῆς ἡμέ-
 ρας συρῶν γυνυμένων ἀμφοτέρων ἀλλήλοις, καὶ τὰς διώξεις καὶ τὰς
 ὑφέσεις ἐπικινδυνώτερον οἱ τῆς πόλεως *) στρατοποισάμενοι, διὰ
 τὸ παντὸς τοῦ τῶν Σκλαβήνων ἔθνους τὸ ἐπιλεκτὸν ἄνθος, ὡς εἴ-
 ρηται, τοὺς ἀντιπαρατασσομένους καθεστηκέναι· τέλος, αὐτῆς τοῦ
 μαρτυροῦ τῆς ἐπιστάσις ἐπιφανείσης, ἀπειδιώχθη τὸ βάρβαρον αὐ-
 τῆς ἡμέρας τῶν τῆδε μερῶν, ὑποχωρῆσαι ἤπερ εἰσέβαλε**). Καὶ τὰ
 μὲν τῆς τότε γεγενημένης ἀπροσδοκίτου καὶ θηριώδους ἐπιδρομῆς
 οὕτω συνετελέσθη. H. e. — *Triumphatoris huius et civitati dediti
 martyris Demetrii diem festum agebat regio omnis, ut consue-
 rat, die xxvi. mensis Octobris. Ita cum omnes laetarentur in
 Spiritu, quod impleset Dominus preces servorum ipsius, di-
 gnosque duxisset eos gratia Martyris, late fusa pace, ita ut
 vox de barbaris omnino nusquam tunc exaudiretur, die festivi-
 tatis altero, subito media nocte ex dispositione coronati victoris
 (sic enim dicere persuasit mihi eventus rei), igni correptum est
 sanctum eius ciborium argenteum, de quo saepe superius memo-
 ravimus. Id cum per totam urbem brevi percrebruisset, omnes
 maximeque actate iuniores eo concurrerunt, qui ob virium inte-
 gritatem nullo negotio pellere somnum possunt. Ii cum tot eva-
 derent, ut prae multitudine sanctissimum delubrum obstrueretur,
 argentum omne igni liquefactum per pavimentum fusum erat,
 aquae ritu: idque undique velut fluminibus inundabat magnus
 amphorarum numerus. A quibus denique Dei providentia flam-
 mae superatum periculum est. Non tantum enim anxietate
 omnes in desperationem mersit ciborii incendium, quantum me-
 tus, ne flamma lacunar ecclesiae attingeret, corda spectantium
 emacerabat. Id nimirum cum accidisset (timor enim, quo erant
 perterriti, subiit illos, ut demonstratum est, ob ferream equo
 fastigio ciborii suspensam catenam, unde pendeat multis illu-
 stris luminibus argenteus tunc pharus: per quem, ritu convol-
 vuli, emicans ignis attingere fornicem, et calathos, quos vocant,
 amburere coepit): tum vero nonnulli, aërio cursu agiliter per
 trabes volantes, vasis compluribus aqua plenis Deo obsecun-
 dante flammam compescuerunt. (II.) Post haec cum ingens illa
 vis hominum non discederet, sed intus maneret, nec qui abige-
 rent aut propter noctis intempestum facessere hinc hortarentur,
 persuadere id multitudini possent, formido subiit nonnullis e
 curatoribus augusti templi, ne qui ignoti, cum ob multitudinem
 hominum congregatorum, tum ob ipsam noctem, surripere ten-*

*) Α. οἱ τοῦ ἀθλοφόρου.

**) Α. μερῶν [sic] οὐ παρ' ὀλίγους ὑποχωρῆσαν ἤπερ εἰσέβαλον.

tarent argentum, non modo id quod incendio deflagaverat, verum etiam quodquod suspensum erat ad festum cohonestandum. Ita aliquis vir spectabilis, qui militia honesta scrinii *Dacici*, quod aiunt, fungebatur, sub dispositione virorum illustrium praefectorum per *Illyricum*, secum reputans, modum esse nullum, quo sine molestia indictaque causa ex ecclesia pelli turba posset, nisi quis subitam barbarorum incursionem praetexeret, coronato victore cor eius ad id permovente, clamare coepit: „Cives, barbari ad murum apparuerunt inopinato: quin cum armis omnes pro patria procurrite.” Haec ille simulans, ut vulgus videlicet exciri ex ecclesia, vestibulaque occludi possent; posteaque sedate conquisitio argenti fusi fieret. Atenim id providentia accidit gloriosissimi Martyris, ne inscientia nostra noctu periclitaretur civitas. Nam populus omnis, audita illa nec opinata voce, in domum quisque suam cucurrit, armisque sumtis muros conscendit. (III.) Ibi conspiciunt in campo venerandi delubri martyris Christum gestantis *Matronae* turbam barbarorum, non ita quidem magnam (ad quinque millia aestimabantur a nobis), viribus autem plurimum valentem, quod electi essent omnes et in bellis exercitati. Neque tam subito adorti essent tantam urbem, nisi robore et animo quotquot suorum unquam praeliandi causa exierant superassent. Cives ut e muro clamorem sustulerant, adversariis perspicue visis (iam enim diluculum erat, et surgebat dies), plerique descendentes, reseratis portis, Christo et coronato victore illos roborante, foris praelium cum hostibus fecerunt, qui furore feritatis suae iam usque ad augustum fanum trium sanctarum martyrum, *Chionae, Irenae et Agapes*, proruerant. Id, ut scitis, proxime abest a muro urbis. Ita cum ad multum diem alteri alteris concurrerent, insectionesque ac recessus non sine discrimine facerent oppidani, ideo quod flos ex omni *Sclavinorum* gente delibatus, sicut dictum est, in adversa acie constitit: denique, ipso Martyris numine se declarante, manus barbara eo ipso die repulsa est, revertique unde intraverat, coacta. Et quae tunc obvenerat improvisa atque atrox invasio, in hunc modum finem cepit.

De ciborio sive umbraculo altaris altius educto columnisque quatuor innixo copiosi sunt *Ducangius Glossar. I. 653. D. Constantiup. Christ. 50. A. — 55. A. Descript. S. Sophiae 573. D. et Reiskius Comment. ad Const. Porphyr. Caerimon. aul. Byz. II. 64. A. 78. B.* De templo nobilissimo *Thessalonicensi S. Demetrii* collegit loca idem *Ducangius ad Anu. Comn. 252. D.* Tempus autem, quo *Sclavini Thessalonicam* sic tentaverunt, incidere videtur in a. 584: vide *J. Chr. von Engel Geschichte des Ungarischen Reichs und seiner Nebenländer I. 259. B.* Paucisque annis post, ut prodit scriptor unde haec delibamus, *Avarorum*

princeps, legatis ad Mauricium Imp. missis, τὸν τὸ τηνικαῦτα τῶν Ἀβάρων ἡγούμενον, στείλλαντα πρέσβεις πρὸς τὸν τῆς εὐσεβοῦς λήξεως, καὶ τὰ σκήπτρα τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς κατέχοντα τότε Μαυρίκιον, fol. 97 recto, cum non posset inter eos quicquam convenire, omnem Sclavinorum gentem in Thessalonicam effudit. Nam erat tunc tota haec natio in ditione eius: ὑπέεικον γὰρ αὐτῷ τηνικαῦτα τὸ ἔθνος ἅπαν' quo confirmantur, quae Engelus loco cit. I. 258. C. de Sclavinis post a. 573. Avarorum imperio subiectis acute disputat. Sequitur in Cod. longa narratio de Thessalonica bis sub Mauricio Imp. acerrime oppugnata, semel tunc a Sclavinis, iterum ab ipsis Avaris: deque civitatis post varias B summasque angustias improvisâ liberatione. Quae omnia ante a. 602, quo caesus est Mauricius, gesta, ab oculatoque teste perscripta (qui ideo alius esse debet ac Ioannes II. archiepiscopus Thessalonicensis, circa a. 680. florens), ut supplementum Historiae Theophylacti Simocattae in aliquo subsequentium voluminum, ut diximus, si res nostrae siverint, aliquanto pleniora atque emendatiora quam sunt in Actis Sanctorum, proferemus.

Pag. 176. lin. 4. τὸ ἡμισφαίριον τῆς ὑπερφύας τῆς μεγάλης ἐκκλησίας] Plura de hemisphaerio illo Ducangius Ad Pauli Silentiarii descriptionem S. Sophiae 546. B. Terrae motum, de quo hic Leo, memorat Elmacinus Histor. Sarac. 252. C. Similem, ut hic sub Basilio, Agathias 145. C. sub Iustiniano accidisse scribit. Alius sub Mauricio tantam Byzantinis formidinem intulit, auctore Theophylact. Simocatta Histor. 24. D. ὡς καὶ τοὺς ἵππομανοῦντας ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀθρόον μεταλλάσθαι [i. μεθἄλλεσθαι] πρὸς τὸ σῶφρον. Quae inepte vertit Iacobus Pontanus: *ut etiam qui equarum in morem libidinum furiis agitentur, icti metu, repente ad pudicitiam sese darent.* Sunt enim οἱ ἵππομανοῦντες homines equestribus ludis sive Circo dediti, qui omnes ex gymnasio τῶν ἵππικῶν ἀγωνισμάτων, de quo Simocatta statim post 25. A. in ecclesias trepidantes se coniecerunt.

Ibid. lin. 8. ὁ ἐν τοῖς Εὐτρόπιον] De Eutropii portu Banduri Imper. Orient. II. 738. A. et Petrus Gyllius De Bosporo Thracico I. 338. D.

Ibid. lin. 9. καὶ ὁ ἐν αὐτῷ μοναστής] Quem usum, ut Simeonis Stylitae ritu viri religiosi super columnis aetatem degerent, ad saeculum χπ. perdurasse auctor est Nicetas Choniatus. 244. C. Isaacium Angelum convocasse τοὺς γυμνόποδας καὶ χαμείνας τῶν μοναχῶν, καὶ ὅσοι κλοσι τῆς γῆς ὑπερήρθησαν. Mire Hieronymus Wolfius vertit, *veluti columnis supra humum efferuntur:* et emendat in notis 437. D: *fortasse ὡσεὶ κλοσι, vel κλονες.* Reddendum, *qui columnis supra terram se extulerant.* Ac iam ante Andreas Schottus apud Photium 831. A. haec de S. Simeone Stylita, τοῦ ἐν τῷ κλονι στάσιν ἀθλήσαντος, *qui [asceticae] stationis certamen in columna sustinuit,* errore paene ioculari sic reddi-

derat: *Sancti Simeonis, qui in seditione Cionensi occubuit*. Nec facile, ut hoc obiter dicam, ea in versione pagellam invenias, quin sit deformata erroribus, interpretisque seu imperitiam seu oscitantiam prodat. Velut 887. D. Sophronius, qui saec. vii. Hierosolymae Patriarcha fuit, ad Honorium Imp. saec. v. mortuum scripsisse dicitur epistolam, ἡ ἀπεστάλη ἐν Πάμῃ Ὀνωρίῳ τῷ ταύτης ἐπάρχοντι. Schottus: *Honorio Romano Imperatori missam*. Verte: *Honorio, huius [urbis Romae] antistiti, Pontifici*. Epistolae quoque Photii, a Richardo Montacutio versae atque editae, non meliorem subierunt fortunam. Nam modo interpretes, ut erat rudis rerum Byzantarum, protospatharium ob non intellectum siglum ἀσπαθαρίῳ (vide supra 217. A.) *Aspatharium* vocat 69. A. et primum notarium vel primicerium (ἀνοτάριον) a notariis 361. B. modo tum religionum tum linguae Graecae admodum se ostendit imperitum. Sic 73. C. legitur, ridiculose dicam an scelerate: *retributio a caelis reposita est iis qui cum proposito mentiendi verba impia protulere*. Sed locutio τοῖς ἐπὶ ψεύδεσι ῥῆμα πονηρὸν ὑφισταμένοις, quae est allusio ad S. Matth. V. 11. sic erat reddenda: *iis qui malum verbum contra se mendaciter prolatum sustinent, patiuntur, tolerant*. Et 13. C. καρελθεῖν αἰτεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δόξαν αὐτῶ καλεῖν πάλιν, vertit, *deprecari ut transeat mortis poculum, et eandem rursus glorificationem dicere*, non animadverso participio nominativoque absoluto in altera parte locutionis, sic vertendae: *depr. ut transeat mortis poculum, et illud idem (cum ita visum ipsi fuisset) rursus arcessere*. Sed infinitum esset sigillatim persequi, ubi oscitans interpret ille alucinatus est.

Ibid. lin. 16. τὴν τε Λογγιάδα καὶ τὸν Δριζῆν] Cedren. II. 683. C. habet κατὰ τὴν Ἀνάβαρσον καὶ τὸν Ποδανδόν. Scylitza ms. τὴν Ἀνάβαρσαν (vide supra 32. B.) καὶ τὸ Πανδαδόν. Δριζῆς sive Δριζῆς videtur locus quem Zonaras II. 201. A. Δριζίβιον, Cedren. II. 554. D. Δριζιον s. Δριζιον vocant.

Pag. 178. lin. 7. τὰ ὑπάσματα] Ὑπάσματα sunt saepissime apud scriptores Christianos *inquinamenta* seu *maculae* animi, h. e. *peccata*. Usurpant ita Theophanes Nicaenus Epist. doctrinali de patientia et longanimitate. 40. A. S. Basilium Epist. canonica II. ad Amphilocho. II. 773. C. Hesychius presbyter De temperant. et virtute I. 1001. A. Leo Imp. In exaltat. S. Crucis 268. 9. S. Gregorius Nyss. In principium ieiun. III. 247. D. aliique multi.

Ibid. lin. 22. ἐνιαυτοῦς Ξε, πρὸς ἡμέραις τριάκοντα] Sic Cod. non siglis, sed plenis litteris. Male Cedr. II. 684. B. βασιλεύσας ἔτη 5, τοσοῦτους μῆνας. nam Tzimisces die xi. Decembr. a. 969. nocte media Imperator salutatus (vide supra 225. A.), obiit die x. Ianuarii a. 976. Elmacius Hist. Sar. 243. D. perperam scribit, eum mense Martio vita functum.

CAROLI BENED. HASII

IN LIBRUM

DE VELITATIONE BELLICA

NICEPHORI AUGUSTI

NOTAE PHILOLOGICAE ET HISTORICAE.

Pag. 181. ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ] Cum ex P. 265
universo libello, tum maxime ex cap. vi. patet, *παραδρομήν* proprie esse, quando adversarios iter facientes a latere comitaris, exploratoribus et praecursoribus circum fuis, ut pro facultate et hostes a vastationibus arceas, et rei bene gerendae occasionem, si se offerat, ne amittas. Eadem bellandi ratio, adversariis considerentibus, vocatur *παραμονή*, 141. D. 142. A. et *παραμένειν* 141. C. D. 144. A. D. 145. B. D. Ad exprimendam vocem *παραδρομή* cum verba *consectatio*, *assectatio*, *observatio*, *iaculatio equestris* (de qua C. Plinium Secundum librum scripsisse scimus), neutiquam satisfacerent, postremo vocem *velitatio* elegi, quae vim rei, quantum quidem Latine intelligo, paulo minus male reddere videbatur. Lambecius Comment. de Bibl. Caes. VII. 432. nimis generatim vertit *De re militari*, Fabricius Biblioth. Graec. VI. 347. *de eventibus bellicis et excursione*. Quantopere fluctuarim in voce vertenda, vel ex diversis interpretationibus meis patet B 117. A. 125. B. 127. B. 152. A. 157. C.

Pag. 185. lin. 11. ὃ Μελεῖνός ἐπέκλησις] Hunc Constantinum Meleinum ducem Cappadociae a. 960. sive 961. operam praebuisse Leoni Phocae in expeditione contra Chambdanum videmus ex fragmento Chronici inediti, quod dedi supra 199. C. Variatur in scriptura *Μαλεῖνός*, *Μαλέϊν.*, *Μελεῖνός* et *Μαλέϊνος*.

Pag. 186. lin. 12. καὶ ἀκριτικῶν θεμάτων] *Ἄκραι* sunt limites imperii, 122. A. 123. C. ergo *ἀκριτικὰ θέματα* provinciae in extremis finibus sitae, *limitanae*, 157. B. Unde homines qui limites habitant *ἀκρίται* vocantur 122. D.

Ibid. *lin.* 17. ἐφιστῶντας] Eiusmodi formas in ἑω cum scriptor noster tum alii huius aetatis multo magis frequentant quam verba in μί. Sic διίστῶν 122. B. ἐφιστῶν 121. B. D. ἐφιστῶν 146. A. 152. C. καθιστῶν 122. D.

P. 266 *Pag.* 188. *lin.* 10. αἱ χωῖραι] Hoc est, *plebs pagana*, habitatores vicorum quos χωρία vocat 127. B. χωρίτας 126. B. 133. C. 158. B. οικήτορας τῶν χωρίων 132. B. 140. A. τοὺς τῶν χωρίων πολλῆτας 160. C. Est enim χωρίον apud Graecos medii aevi recentesque *vicus, pagus*, ut vel ex Tacticis Nicephori liquet 152. D. 159. C. Ducangius Glossar. II. 1774. D. Quod non animadvertit Reiskius Constantin. Porphyrog. Caerim. aul. Byzant. I. 258. A. τὰ χωρία *regiones* interpretatus.

Ibid. *lin.* 11. τῶν ἐκπηλατόρων] Ἐκπηλάτορες, seu, ut secundum etymologiam scribendum fuisset, ἐξπιλάτορες, expressi in versione servato nomine *expilatores*: possis tamen quoque vertere *exinanitores*. Nam quod faciebant οἱ ἐκπηλάτορες, ut multitudinem paganam, greges, omnia denique ex agris in loca munita compellerent, voce propria vocatur *exinanire*. Hirtius Bell. African. cap. 20. Neque aliter Reiskius exponit vocem ἐκπηλεῦν Constant. Porphyrog. Caerimon. Byzant. I. 258. D. Substantivum ἐκπηλάτωρ habes praeter hunc locum 127. B. verbum ἐκπηλεύειν s. ἐξπιλεύειν 139. A. 157. D.

B *Pag.* 190. *lin.* 12. προσανωφερής] Omissa est in Lexicis haec vox.

Pag. 191. *lin.* 18. ἀπαξ δὲ ἐπὶ τοῦ καλοῦ βασιλέως Φωκαίου] De hoc praelio Leonis Phocae contra Chambdanum vide Leonem Diaconum supra 13. A. et notas meas 199. D.

Pag. 192. *lin.* 16. κατακοπιῶντες] Conieci in margine, κατὰκοποι ὄντες. Sic 132. A. τὸν λαὸν αὐτοῦ κατάκοπον ὄντα et κατάκοπος 140. B. De voce κατάκοπος, ab aliis quoque usurpata, vide Lexicographos.

Pag. 193. *lin.* 11. ἀπαρόπιστοι] Vocabulum nondum receptum in Lexica, a παροπίζω, *exarimo*, quod notum est. Vide infra C. παρικπαράτος.

Pag. 194. *lin.* 12. τὰ λεγόμενα μονόκουρσα] Μονόκουρσα, ut patet ex serie orationis, sunt, quando hostium equites soli, absque peditatu, incuriam faciant. Est enim κούρσος seu κούρσον impressio subitaria. Quod non intellexit interpret Achmetis Onirocr. 261. A. ἐλεύσεται ἐχθρὸς δίκην κούρσου, ridicule vertens, *instar animalculi vitibus infesti, quod cercum vocant*.

C *Pag.* 196. *lin.* 9. τοὺς τραπεζίτας ἀποπέλλειν] De trapezitis, quorum iam supra mentio facta est 121. D. vide Ducangium Glossario II. 1535. B.

Pag. 197. *lin.* 13. τοὺς παρασυρτάτους] De his vide Ducang. Gloss. 1494. A. sunt qui equos dextrarios ducunt. Sic πα-

ρασύρεσθαι Constant. Porphyrogen. Caerim. Byz. I. 266. D. 267. A. et τὰ παράσρητα ἑπάρια *ibid.* I. 279. D. De equis surtois Ducang. ad Alexiad. 227. C.

Ibid. lin. 15. τοὺς παριππαράτους] *Verti agasones*, ut vult Ducangius Gloss. 1121. C: *sed suspicor verum vocis sensum esse equis destituti*, vel, *equis detritis* (quos πτωχὰ ἑπάρια vocat Constant. Porphyrog. Caerim. Byz. I. 280. C.) *vecti*: ut eius contrarium sit καλοῖππαράτος, 125. D. 139. B. Παριππαράτος α. παραιππαράτος legitur item 139. B. 147. A.

Pag. 198. lin. 12. τὰ φούλα] Φούλον est militum globus, in subsidiis locatus ad tutandum τὸ σκόρησιμα (131. C.), hoc est eos qui diripiendi aut insequendi causa solutis ordinibus D. discurrunt. Sic 131. D. 144. A. 149. C. 152. B. C. 153. A. D. 154. A. 161. A. C. Interdum praesidio est iumentis pascentibus 135. D. Idem vocatur φυλακή 148. C.

Pag. 199. lin. 5. ὄγλαγωγύαν] Videtur significare *fremitum castrorum*, ut voce T. Livii utar xxx. 30. Confer 129. D. et 142. A.

Pag. 200. lin. 21. ξινίνα] Vox adhuc neque in Glossaria recepta, neque in Lexica.

Pag. 202. lin. 9. οὓς δὴ σάκα ὀνομάζουσι.] De voce σάκα vide Ducangium Glossar. II. 1319. B. ubi tota haec comprehensio tanquam ex auctore anonymo descripta est. Ex locis autem ibi allatis nostrisque 146. B. 147. B. 166. C. D. intelliges, sic nominari turmam equitum, exercitus incedentis agmen claudentem, ita tamen, ut rato intervallo a novissimo agmine absit. Apud Continuat. Theophan. 298. A. videtur esse *agmen subsidiarium*. Contrarium τοῦ σάκα est agmen antesignanorum, a Saracenis Tarsensibus *veredum*, βέρεδον, vocatum, 136. C. et 137. A.

Ibid. lin. 10. Μήκοθεν] Huius vocis paulo rarioris antepenultimam Codd. nostri acuunt ubique, ut hic et 132. A. 136. D. P. 267 146. A. 147. A. 149. A. 152. A. 161. A. cui et analogia suffragari videtur (conf. Wagner *Lehre von dem Accent* 129. B.) et patrocinantur Codd. editionesque S. Epiphaniī Adv. haer. I. 1076. D. 1106. A. S. Macarii Homil. xxviii. De calamitat. animae 385. A. Incertique De Persica captivit. 329. B. Contra penultimam acuit Schneiderus vir summus in Lexic. II. 73. C. ex fabula in Tyrwhitti Diss. de Babrio p. 12. eodemque modo scribit Ammonius De SS. monachis Sinaitis 109. C. Certe adverbium μακρόθεν paenacuitur vel in nostro Cod. 128. D. 131. C.

Pag. 213. lin. 15. Ἴππους τραχεῖς] Sive potius ταχεῖς. Infra quoque 147. A. Ἴππους ταχεῖς.

Pag. 216. lin. 4. τοὺς παριππαράτους καὶ ἑνταγιστράτους] De παριππαράτοις dixi 266. C. Vocem ἑνταγιστράτοις exponit Ducangius Gloss. II. 1523. B.

Pag. 241. lin. 5. περιπολούντων] Conieci *περπολούντων*·
 conf. 157. D. *χρονίζειν ἐν αὐτῇ, καὶ περπολεῖν*· item 159. C.
 B *Ibid. lin. 16. τὸ κάστρον Μισθίας*] De hoc oppido, prope
 Iconium, occidentem versus, sito, Le Quien Orient. Christ. I.
 1085. C. Scribitur *Μισθιον, Μισθια, ας, et τὰ Μισθια*, plu-
 rali neutro.

Pag. 250. lin. 19. Ἀδατῶν] Fortasse oppidum Adadorum,
 τὰ Ἀδαδα, in Pisidia prope Seleuciam, ortum versus. Le Quien
 Orient. Christ. I. 1035. B. Tametsi inspecto locorum situ potius
 dicas esse τὴν Ἀδάνην s. τὰ Ἀδανα, notissimam Ciliciae Tracheae
 civitatem, Tarsae vicinam, ad Sarum flumen.

INDEX EDITIONUM *

SCRIPTORUM SIVE GENTILIIUM SIVE CHRISTIANORUM,

QUIBUS

C. B. HASIUS IN NOTIS SCRIBENDIS PRAECIPUE USUS EST.

- A**CHILLES TATIUS De amoribus Clitophontis et Leucippes, cum P. 273
notis Cl. Salmasii. Lugdun. Batav. 1640. 16.
- ACHMETIS**, F. Seirim, Oneirocritica, cum Nicolai Rigaltii notis.
Lutetiae, 1603. 4.
- AELLIANI** Varia historia, curante Gronovio. Lugdun. Batav. 1731. 4.
- AESCHINTS** Socratici Dialogi tres graece. Tertium edidit Ioh. Frider.
Fischerus. Lipsiae, 1786. 8.
- AGAPETI** diaconi Expositio capitum paraeneticorum, graece et lat.
ex recensione Mart. Hayneccii, in Enchiridio ethico edito
Lipsiae, 1600. 8.
- ALCIPHRONIS** Epistolae, cum Stephani Bergleri commentario inte-
gro et notis L. A. Wagner. Lipsiae, 1798. 8.
- ALEXANDER** monachus De inventione S. Crucis, Iacobo Gretsero
interprete. Ingolstadii, 1620. 8.
- AMMONIUS** monachus De caede monachorum Sinaitarum, editus
a F. Combesio, una cum Vita SS. Eustachii et Theopistes ux-
oris, et cum Actis S. Phileae, Petri Alexandrini, Theodotae
Nicaenae, Silvestri Romani, etc. Parisiis, 1660. 8.

* Eiusmodi indices, quamvis a familiaribus quibusdam meis non nimium
probatos, vix tamen abesse posse arbitror ab hoc genere scripturae,
in gratiam Lexicographorum partim suscepto: quodque saepe nitatur
auctoritatibus labentis Graeciae atque inclinatae. Quas si quis ad
trutinam revocare denuo velit, nae ille sine indice, qualis est huc con-
iectus (quo subsequendum etiam voll. lectores referre se poterunt),
multum laboris et operae volutandis libris frustra consumat necesse est.
Praeterea monemus, 1.) scriptores historiae Byzantinae sicubi lau-
dentur (veluti Agathias, Anna Comnena, Cedrenus, Georgius Codri-
nus, Nicetas Choniates, Theophylactus Simocatta, Zonaras, etc.),
adeundas semper esse editiones Regias Corporis Byzantini; 2.) scripto-
res ineditos, quibus usi simus, inveniri infra in Indice altero, sub voce
Inedita. C. B. HASIUS.

- AMPHILOCHI**, episcopi Iconii, Oratio de occurso Domini, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- ANASTASII** Sinaïtae Quaestiones et responsiones, Gentiano Herveto interprete, Ingolstadii, 1617. 4.
- Eiusdem Hodegus, editus a Jacobo Gretsero. Ingolstadii, 1606. 4.
- Eiusdem Homiliae in Psalmum sextum, et de sacra synaxi, in tomo III. Lectionum antiquarum Henrici Canisii. Ingolstadii, 1603. 4.
- Eiusdem liber De creatione hominis, editus a Ioanne Tarino in fine Philocaliae Origenis. Parisiis, 1618. 4.
- P. 274 ANDRAEAE**, archiepiscopi Hierosolymitani, Sermo in salutationem S. Mariae Deiparae, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- S. ANTIOCHI** Pandectes Scripturae divinae, ad Eustachium praepositum, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- ANTONINI** Imp. De vita sua libri XII, cum notis Guil. Xylandri et Merici Casauboni. Londini, 1643. 8.
- ARETHAE**, Caesareae episcopi, Explanations in Apocalypsin, ex interpretatione Ioannis Hentenii. Lutetiae Parisiorum, 1631. Fol.
- ARISTEAE** Historia LXX. interpretum, edit. Schardii. Basileae, 1561. 8.
- ARISTOTELIS** Opera omnia graece et latine, etc. Guillelmus DuVallius tertio recognovit, etc. Parisiis, 1654. Fol.
- ARSENI** Doctrina et exhortatio, in Combesisii Bibliothecae graecorum Patrum Auctario novissimo. Parisiis, 1672. Fol.
- ARTEMIDORI** Daldiani Oneirocritica, cum Nic. Rigaltii notis. Lutetiae, 1603. 4.
- ASTRAMPSYCHI** Somniorum interpretatio, ad calcem Artemidori, edit. Rigaltii. Lutetiae, 1603. 4.
- Vita S. Antonii, scripta a S. **ATHANASIO**, edita a Davide Hoeschelio. Augustae Vindelicorum, 1611. 4.
- ATHENAEUS** De machinis, inter Mathematicos typis Regiis excusos. Parisiis, 1693. Fol.
- ATHENAGORAE** Atheniensis, philosophi Christiani, Opera, ad calcem S. Iustini Martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- Vita S. **BACCHI**, edita a Combesisio in Christi martyrum lecta triade. Parisiis, 1666. 8.
- S. BARNABAE** Epistola catholica, cum notis Hugonis Menardi. Parisiis, 1645. 4.
- S. BASILII** Magni Opera omnia quae reperiri potuerunt. Parisiis, sumptibus Claudii Morelli, 1618. Fol.
- S. BASILII**, Seleucia in Isauria episcopi, Opera omnia, ad calcem S. Gregorii Thaumaturgi. Parisiis, 1621. Fol.

- BIBLIA** Septuaginta interpretum. Londini, 1653. 8. iuxta editionem Romanam.
- CEBETIS** Tabula; edidit Iosephus Simpson. Oxonii, 1738. 8.
- CHARITONIS** Aphrodisiensis De Chærea et Callirrhœ amatoriarum narrationum libri VIII. publicavit I. P. d'Orville; editio altera. Lipsiæ, 1783. 8.
- CHRYSIPPI**, presbyteri Hierosolymitani, Homilia de S. Maria Deipara, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Ἰωάννου τοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ τὰ εὐρισκόμενα, δι' ἐπιμελείας καὶ ἀναλωμάτων Ἐφθίκου τοῦ Σαβίλλου.** Etonæ, in collegio Regali, 1612. Fol.
- S. IOANNIS CHRYSOSTOMI** Opera, ex edit. Frontonis Ducaei Burdigalensis. Parisiis, 1636. Fol.
- S. IOANNIS CHRYSOSTOMI** Homiliae quatuor in Psalmos, et Interpretatio Danielis, interprete Ioanne Cotelerio. Parisiis, 1661. 4.
- Eiusdem** De educandis liberis libri; accedunt eiusdem Orationes aliae quinque, in Christi nativitate, in Sancta lumina, in recens Baptizatos, in Timores, et Post terræmotum: edita a Francisco Combefis. Parisiis, 1656. 8.
- CLEMENTIS** Alexandrini Opera quae extant, graece et latine. Lutetiae Parisiorum, typis Regis, 1641. Fol.
- S. CLEMENTIS** Romani Epistola ad Corinthios, cum notis Patricii Iunii. Oxonii, 1633. 4.
- Eiusdem** De peregrinationibus S. Petri epitome. Parisiis, apud Turnebum, 1656. 4.
- Eiusdem** Constitutiones apostolicae, graeca. Venetiis, 1563. 4. P. 275
- Collectio Regia maxima CONCILIORUM**, seu acta Conciliorum etc., graece et latine, studio Ioannis Harduini. Parisiis, ex typographia Regia, 1715. Fol.
- COSMAE** Indicopleustæ Topographia Christiana, graece et latine, ex interpretatione et cum notis ac praefationibus D. Bernardi de Montfaucon. Parisiis, 1706. Fol.
- S. CYRILLI**, archiepiscopi Hierosolymorum, Oratio de occurso Domini, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Eiusdem** Catecheses, opera I. Prevotii Burdegalensis. Parisiis, 1608. 4.
- DEMOSTHENES** inter Oratores graecos Reiskii. Lipsiæ, 1770. 8.
- Laërtii** DIOGENIS De vitis philosophorum libri decem. Londini, apud Ratcliffe, 1664. Fol.
- DIONYSII** Halicarnassensis Opera omnia, cum annotatt. Io. Jac. Reiske. Lipsiæ, 1774—1777. 8.
- DIOSCORIDIS** Opera edit. Saraceni, apud Wechel. 1598. Fol.
- B. DOROTHEI** Expositiones et doctrinae diversae de vita recte et pie

- instituenta, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- Vita S. ELLAE, auctore anonymo, edita a Combesio in Christi martyrum lecta triade. Parisiis, 1666. 8.
- EPICETI Opera, editione I. Schweighaeuseri. Lipsiae, 1799. 8.
- S. EPIPHANII Opera omnia. Dionysius Petavius S. I. recensuit; latine vertit, et animadversionibus illustravit. Parisiis, 1622. Fol.
- EURIPIDES, ex editione Beckii. Lipsiae, 1778. 4.
- EUSEBII Pamphili Ecclesiasticae historiae libri decem, ex edit. Henrici Valesii. Parisiis, 1659. Fol.
- Eiusdem De demonstratione evangelica libri decem. Parisiis, 1628. Fol. Accedunt eiusdem libri Contra Hieroclem et Contra Marcellum.
- Eiusdem Praeparatio evangelica. Fr. Vigerus recensuit. Parisiis, 1628. Fol.
- Eiusdem Commentarii in psalmos, in Collectione nova Patrum D. Bernardi de Montfaucon. Parisiis, 1706. Fol.
- EUSTRATII presbyteri Constantinopolitani liber De operatione animarum post mortem, editus a Leone Allatio in libro de Purgatorio. Romae, 1655. 8.
- EUTHYMI monachi Confutatio Ismaëliitarum, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- EVAERII scholastici Historia ecclesiastica. Henricus Valesius graeca emendavit, latine vertit et annotationibus illustravit. Parisiis, 1673. Fol.
- GELASII Cyziceni Historia concilii Nicaeni, in tomo I. Actorum Concill. edit. Harduin. Parisiis, ex typographia Regia, 1715. Fol.
- GEORGI archiepiscopi Alexandrini Vita S. Ioannis Chrysostomi, in tomo VIII. Operum S. Chrysostomi editionis Anglicanae. Etonae, 1612. Fol.
- GEORGI Pisidae Exaëmeron [sic] seu mundi opificium, poëma. Item Senarii de vanitate humana, graece et latine per Fed. Morellum. Parisiis, 1584. 4.
- S. GERMANI, archiepiscopi Constantinopolitani, Orationes, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- GREGENTII, archiepiscopi Tephrensensis, Disputatio cum Herbario Iudaeo, Nicolao Gulonio interprete. Lutet. Paris. 1586. 8.
- S. GREGORII Neocaesariensis, cognomento Thaumaturgi, Opera omnia. Paris. 1621. Fol.
- S. GREGORII Nysseni Opera omnia. Parisiis, apud Sebastianum Cramoisy, 1615. Fol.
- P. 276 GREGORII presbyteri Vita S. Gregorii Nazianzeni, in fronte Opp. S. Gregorii editionis Billianae. Parisiis, 1609. Fol.
- HADRIANI Isagoge Sacrarum Scripturarum, edita a Davide Hoeschelio. Augustae Vindelic. 1602. 4.
- Collectio Regia maxima Conciliorum, seu acta Conciliorum etc.

- græce et latine, studio Ioannis HARDUINI. Parisiis, ex typographia Regia, 1715. Fol.
- HELIODORI** Aethiopicorum libri decem, cum notis Iohannis Bourdelotii. Paris. 1619. 8.
- HEPHAESTIONIS** Thebani Apotelesmatica, in Astrologicis Ioachimi Camerarii. Norimbergae, 1532. 4.
- HERMETIS** Trismegisti Iatromathematica, in Astrologicis Ioachimi Camerarii. Norimbergae, 1532. 4.
- HERMIAE** philosophi Gentilium philosophorum irrisio, ad calcem S. Iustini martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- HERODIANI** Historiarum libri octo, curante Theophilo Guilielmo Irmisch. Lipsiae, 1789. 8.
- HERODOTI** Historiarum libri novem, ex editione Wesselingii. Amstelodami, 1763. Fol.
- HERONIS** Belopoeitica, cum versione et notis Bernardi Baldi, inter Mechanicos typis Regiis excusos. Parisiis, 1693. Fol.
- HESYCHII** presbyteri Sermo de temperantia et virtute, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- HIMERII** sophistae quae reperiri potuerunt. Edidit Gottlieb Wernsdorfius. Gottingae, 1790. 8.
- HIPPOLYTUS** De antichristo, ex editione Marquardi Gudii. Parisiis, 1661. 8.
- HORAPOLLINIS** Hieroglyphica, cum notis Ioannis Merceri et Davidis Hoeschelii. Augustae Vindelicorum, 1595. 4.
- HYPERECHII** presbyteri Adhortatio ad monachos, in Combesii Bibliothecae graecorum Patrum Auctario novissimo. Parisiis, 1672. Fol.
- IAMBlichus** in Arithmeticam Nicomachi Geraseni, interprete Samuele Tennulio. Arnhemiae, 1668. 4.
- IGNATHI** Epistolae, cum notis Isaaci Vossii. Amstelodami, 1646. 4.
- IOANNIS** a S. Andrea Liturgia S. Marci Alexandrini, in Eusebii Renaudot Collectione liturgiarum Orientalium. Parisiis, 1715. 4. *Interdum tamen (ut 269. D.) usus sum edit. priore, instituta ab ipso Ioanne a S. Andrea, Parisiis, 1583. 8.*
- IOANNIS** Climaci Opera, interprete Matthaeo Radero. Parisiis, 1633. Fol.
- IOANNES** Ieiunator De poenitentia, et **IOANNES** monachus De eadem, editi a Ioanne Marino in fine libri De poenitentia. Parisiis, 1651. Fol.
- IOANNIS** Moschi Pratum spirituale, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- IOANNES** Philoponus De creatione mundi, interprete Balthasare Corderio. Viennae Austriae, 1630. 4.
- EL. IOSEPHI** Opera quae extant. Coloniae Allobrogum: excudebat Petrus de la Rouiere, 1611. Fol.
- S. ISIDORI** Pelusiotae Epistolarum mille ducentarum libri tres, etc

- Parisiis, 1585. Fol. *It libro quarto autem et quinto usus sum editione illa:*
- S. ISIDORI Pelusiotae De interpretatione Divinae Scripturae Epistolarum libri V. Parisiis, sumptibus Aegidii Morelli, 1638. Fol.
- P. 277 S. IUSTINI philosophi et martyris Opera. Lutetiae Parisiorum, typis Regiis, apud Claudium Morellum, 1615. Fol.
- ΛΕΟΝΤΙ Byzantini Sectarum historia, sive de sectis scholae, graece et latine editae a Leunclavio, cum legatione Manuelis Comneni ad Armenios. 1578. 8.
- LONGI Pastoralium de Daphnide et Chloë libri IV. cum notis Gothofredi Iungermanni. Hanoviae, 1605. A.
- LUCLIANI Opera, editione Ioannis Frederici Reitzii. Amstelodami, 1743. 4. *Ubiq̄ue numerus tertius indicat versum s. lineam paginae. Sed quando loco tertio littera maiuscula conspicitur, quaerendus est locus in editione Benedicti duobus tomis, Salmurii, 1619. 8.*
- LYCOPHRONIS Alexandra, editione H. G. Reichardi. Lipsiae, 1787. 8.
- MACARII Aegyptii Homiliae spirituales quinquaginta, editae studio Zachariae Palthenii. Francofurti, 1594. 8.
- Liturgia S. MARCI Alexandrini, in Eusebii Renaudot Collectione liturgiarum Orientalium. Parisiis, 1715. 4. *Interdum quoque usus sum edit. Ioannis a S. Andrea, Parisiis, 1583. 8.*
- S. MARCI eremitae Opera quae extant omnia, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. I. Parisiis, 1624. Fol.
- MENOLOGIUM Graecorum, iussu Basilii Imp. graece olim editum, nunc primum graece et latine prodit studio et opera Annibalis Tit. S. Clementis presbyteri Card. Albani. Urbini, 1727. Fol.
- METHODII Convivium decem virginum, edit. Leonis Allatii. Romae, 1656. 8.
- NEMESIUS De natura hominis, editione Nicasii Ellebodii. Antverpiae, spud Plantinum, 1565. 8.
- Catena graecorum Patrum in Iob, collectore NICETA, Heracleae metropolita, graece nunc primum in lucem edita et latine versa, opera et studio Patricii Iunii. Londini, 1637. Fol.
- NICETAE Paphlagonis Vitae S. Hyacinthi et Eustathii, editae a F. Combesis. Parisiis, 1666. 8.
- Vita S. patris nostri Ignatii archiepiscopi Cplitani, auctore NICETA cognomento Paphlagone, in tomo V. Actorum Concill. edit. Harduin. Parisiis, ex typographia Regia, 1714. Fol. pag. 943. — 1010.
- NICOMACHI Geraseni Arithmeticae libri duo, apud Christianum Wechelum. Parisiis, 1538. 4.
- S. NILI Epistolae, op. et studio Petri Possini. Parisiis, ex typographia Regia, 1657. 4.
- Eiusdem Capita de octo vitiis, in Combesisii Auctario Patrum novissimo. Parisiis, 1672. Fol.

- Eiusdem** Capita paraenetica, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- Vita S. NILI** iunioris, s. Rossanensis Calabri, cum versione Ioann. Matthaei Caryophili. Romae, 1624. 4.
- NONNUS** medicus De omnium particularium morborum curatione, edit. Hieremiae Martii. Argentorati, 1568. 8.
- OLYMPIODORI** Commentarii in Ecclesiasten et in Canticum Canticorum, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1724. Fol.
- ONOSANDRI** Strategicus, ex editione Nicolai Rigaltii. Lutetiae, 1599. 4.
- ORIGENES** in Ieremiam, editus sub nomine Cyrilli a P. Corderio. Antverpiae, 1648. 8.
- Idem** Contra Celsum, interprete Sigismundo Gelenio. Cantabrigiae, P. 278 1658. 4.
- Eiusdem** Exegetica, seu Commentaria in S. Scripturas, graece et latine, studio et labore Petri Danielis Huetii. Rothomagi, 1668. Fol.
- PALLADII** De vita S. Chrysostomi dialogus, graece et latine, cura et studio Emerici Bigotii. Lutetiae Parisiorum, 1680. 4.
- Eiusdem** Historia Lausiaca, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol. *Interdum, sed rarius, usus sum editione Meursii, Lugduni Batav. 1616. 4.*
- Idem** De Bragmanibus, interprete Edoardo Bessaeeo. Londini, 1665. 4.
- PANTALONIS**, diaconi magnae ecclesiae, Sermo de sanctis luminibus, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- PAULI** Alexandrini Isagoge apotelesmatica, cum versione Andreae Schatonis. Witebergae, 1586. 4.
- PETRI** Siculi Historia Manichaeorum, edita per Matthaeum Raderum, e societate Iesu. Ingolstadii, 1604. 4.
- PHALARIDIS** Epistolae graecae et latine, Thoma Naogeorgo interprete. Basileae, apud Oporinum, 1558. 8.
- PHILO** Byzantius De telorum constructione, inter Mathematicos veteres. Parisiis, ex typographia Regia, 1693. Fol.
- PHILONIS** Iudaei Opera: excudebat Petrus de la Rouiere. Coloniae Allobrogum, 1613. Fol.
- PHILOTHEI**, patriarchae Constantinopolitani, Laudatio trium Pontificum, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- PHOTII** patriarchae ad episcopum Aquileiensem Epistola, in Bibliothecae graecorum Patrum Auctario novissimo a Combesio edito Parisiis, 1672. Fol.
- Eiusdem** Bibliotheca, latine reddita scholisque illustrata ab Andrea Schotto. Rothomagi, 1653. Fol.

- PINDARI** Carmina: iterum curavit Chr. Gottl. Heyne. Gotingae, 1798. 8.
- PLUTARCHI** Opera, Guillelmo Xylandro interprete. Francofurti, in officina Aubriorum, 1620. Fol.
- POLYBII** Historiarum quidquid superest. Recensuit, digessit, illustravit Ioann. Schweighauser. Lipsiae, 1789. 8.
- Vita S. Epiphanii**, scripta a POLYBIO Rhinocorurorum episcopo, in tomo II. Opp. S. Epiphanii edit. Petav. Parisiis, 1622. Fol.
- PORPHYRII** Opera, graeco-latine. Cantabrigiae, 1655. 8.
- Eiusdem Vita Plotini**, initio Operum philosophicorum Plotini Basileae, 1580. Fol.
- PROCLI** Lycii Hypotyposis astronomicarum positionum, graece, apud Ioannem Walderum. Basileae, 1540. 4.
- Eiusdem Paraphrasis in Ptolemaei libros iv. De siderum affectionibus**, interprete Leone Allatio. Lugduni Batav. 1635. 8.
- Balthasaris Corderii Expositio Patrum Graecorum in PSALMOS**, et vetustissimis mss. Codicibus concinnata, graece et latine, ex versione eiusdem Balth. Corderii. Antverpiae, 1643. et 1646. Fol.
- Cl. PTOLEMAEI** Tetrabiblos, graece et latine, libri iv. Melanchthoon interprete. Eiusdem Carpus, ex versione Ioviani Pontani. Basileae, per Ioannem Oporinum [*sine nota anni*], 8.
- Eiusdem Geographia**, graece. Basileae, apud Frobenium, 1533. 8.
- P. 279 SAMONAE**, archiepiscopi Gazae, cum Achmede Saraceno disceptatio, in Ducaei Auctario Bibliothecae Patrum, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- SCHNEIDERS** Kritisches Griechisch-Deutsches Wörterbuch. Zweite Auflage. Iena und Leipzig, 1805. 4.
- SEVERIANI**, Gabalorum episcopi, Oratio in S. Crucem, edita a Combesio ad calcem S. Chrysostomi De educandis liberis. Parisiis, 1656. 8.
- Eiusdem Orationes sex in creationem mundi**, in tomo VII. operum S. Ioannis Chrysostomi. Etonae, 1612. Fol.
- SEXTI** Empirici Opera, a Fabricio edita. Lipsiae, 1718. Fol.
- SIMEONIS** Metaphrastae Vitae SS. Ioannis et Lucae, editae Oxoniae, 1597. 12.
- STEPHANI** Byzantini Gentilia per epitomen, De urbibus inscripta, quae restituit, supplevit ac latina versione illustravit Abrahamus Berkelius. Lugduni Batavorum, 1694. Fol.
- STRABONIS** libri XVII. editione Almeloveeni. Amstelaedami, 1707. Fol.
- SUIDAE** Lexicon ex editione Kusteri. Cantabrigiae, 1705. Fol.
- SYNESH** Epistolae, Thoma Naogeorgo interprete. Basileae, per Ioannem Oporinum, 1558. 8.

- FATIANI** Assyrii Oratio ad Graecos, quod nihil eorum studiorum, quibus Graeci gloriantur, apud ipsos natum, sed omnia a barbaris inventa sint: ad calcem S. Iustini martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- THALASSII** abbatis Centuriae de charitate et continentia, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- THEMISTOCLIS** Epistolae, interprete Ioann. Matthaeo Caryophilo. Romae, 1626. 4.
- THEODORETI** Opera etc. . . . edit. I. A. Noesselt. Halae Sax. 1771. 8.
- THEODORETI** episcopi Cyri Historia ecclesiastica. Henricus Valesius graeca emendavit, latine vertit et annotationibus illustravit. Parisiis, 1673. Fol.
- THEODORI** Abucarae Opuscula, ad calcem Hodegi Anastasii Sinaitae edita ab Iacobo Gretsero. Ingolstadii, 1606. 4.
- THEODORUS** Studita De inventione capitis S. Ioannis Prodromi, *in calce libri Ducangiani* Traité historique du chef de S. Jean-Baptiste, et, par occasion, des autres reliques du même Saint. Paris, 1665. 4.
- THEODOTI** Epitome adhortationis Orientalis, ad calcem S. Clementis Alexandrini edit. Paris. 1641. Fol.
- Τὰ ΘΕΟΛΟΓΙΟΤΜΕΝΑ τῆς ἀριθμητικῆς*, edita Parisiis, apud Christianum Wechelum, 1543. 4.
- THEOPHANIS** Ceramei, archiepiscopi Tauromenitani, Homilia in Evangelia dominicalia et festa totius anni, graece et latine, studio Francisci Scorsi. Lutetiae Parisiorum, 1644. Fol.
- THEOPHANIS** archiepiscopi Nicaeni Opera omnia, interprete Gonsalvo Ponce de Leon. Romae, 1590. 8.
- THEOPHILI** patriarchae Antiocheni Contra Christianae religionis calumniatores ad Autolyicum libri tres, ad calcem S. Iustini martyris. Lutet. Paris. 1615. Fol.
- THEOPHRASTUS** De historia plantarum, edit. Stapel. Amstelodam. 1644. Fol.
- THEOPHYLACTI** archiepiscopi Bulgariae Epistolae, edit. Ioannis Meursii, in Opp. Ioann. Meursii ex recensione Ioann. Lami vol. VIII. Florentiae, 1746. Fol.
- THEORIANI** Orthodoxi Disputatio cum Catholico Armeniorum, edita cum latina versione Io. Leunclavii. Basil. 1578. 8.
- TIMOTHEI**, presbyteri Hierosolymitani, De Simeone propheta oratio, in Bibliotheca Patrum graeco-latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.
- TITI**, Bostrorum episcopi, Expositio in evangelium Lucae, in Bi-

bibliotheca Patrum graeco - latina, tom. II. Parisiis, 1624. Fol.

Fragmenta ex Anthologia VERTII VALENTIS, in Astrologicis Camerarii. Norimbergae, 1532. 4.

ZACHARIAE, Hierosolymorum patriarchae, De Persica captivitate ex Perside epistola, edita a Combesio ad calcem Chrysostomi De educandis liberis. Parisiis, 1656. 8.

Vita S. Benedicti, a S. Gregorio Magno latine conscripta, et a ZACHARIA Papa Romano in graecam linguam translata. Ingolstadii, ex typographia Adami Sartorii, 1602. 8.

NICOLAI MARIAE FOGGINII
A D N O T A T I O N E S
IN
THEODOSII ACROASES.

IN PRAEFATIONEM.

Vers. 1. Ὁ Μαγιστρῶν ἡλιε] Nicephorum Phocam Magistri Ed. Rom.
dignitate fuisse insignitum Cedrenus Curopalates, incertus con- P. 376
tinuator Theophanis, ceterique scriptores testantur. Magister Col. 1
autem dicebatur primus inter nobiles Imperatoris familiares, seu,
ut inquit Evagrius Histor. lib. III. cap. 29. ἡγεμῶν τῶν ἐν τῇ
αὐτῇ τάξεων, *praefectus officiorum palatii*. Haec dignitas, vel
ipso Patriciatu illustrior, et ὑπέρολαμπρος *splendidissima* ab Hi-
storicis dicta, uni primum conferebatur, at deinceps collata est
pluribus, ut ex Luitprando Rer. per Europ. gest. lib. VI. cap. 5.
colligitur, qui viginti quatuor Magistros enumerat. Theodosius
Magistrorum solem Nicephorum appellasse videtur, vel quia Ni-
cephorus inter plures primus esset, vel ob praeclara eius gesta,
quibus huius dignitatis splendorem auxerat ad ceterorum Magi-
strorum exemplum.

2. Πώμης ἐκδικητῆ] *Romae vindex* certe fuit hic Nicephorus,
quia, ut inquit Cedrenus Histor. Comp. pag. 642. πολλὰ τρόπαια
στήσαντα κατὰ τῶν ἐξῶν Σαρακηνῶν, *multa de Saracenis orien-
talibus statuerat tropaea*, qui Romani Imperii provincias depopu-
labantur, et quia Cretam a Saracenis Hispanis olim occupatam
Romanorum Imperio restituerat.

3. Πεπόννηται μὲν πρὸ καιροῦ etc.] Haec de Cretae expugna-
tione carmina iam antea, vivente nempe Imp. Romano iuniore,
a se confecta fuisse Theodosius testatur. Cur autem ea in lucem
non produxerit, necdum capta occasione triumphi, atque adeo Col. 2
ovationis, quam Nicephorus de Creta expugnata egerat, rationem
hanc reddit: id facere timuisse, quod a gestorum eius gloria plus
aequo illa distarent. At vera causa fortasse potius fuit, ne Imp.
Romano displiceret, in cuius suspicionem venerat nimis apud po-
pulum inclarescens Nicephori nomen. Vid. Monitum.

4. Καὶ περὶ τῆς τοῦ Χαλέπε etc.] Confecto Cretico bello Nicephorum ad Chalepi expugnationem se contulisse omnium Historicorum consensu certum est; et hanc expeditionem dum ille generet, Romanus obiit. Itaque cum Chalepum expugnasset, a Theophanone Augusta Romani uxore revocatus est Constantino-polim, ubi de utraque victoria, Cretica nempe et Chalepensi, solemnem egit triumphum. Hac occasione Theodosius Acroases suas Nicephoro obtulisse videtur, et quia solummodo victoriam Creticam in eis celebraverat, Chalepensem etiam victoriam alio poematio se celebraturum spondet. Vide, quae hac de re fusi-
sius in Monito disseruimus. [Alepum antiquis Berroea. καὶ τὸν Λέοντα δὲ τὸν Φωκῶν τὸν τοῦ Νικηφόρου ὀμῆιμονα κατὰ τοῦ Χαμαδῶν, ὃς τοῦ Χαλέπ ἐκράτει, ὁ Ῥωμανὸς σὺν δυνάμει ἀπέστειλε. Zonaras in Annal. XVI. Quid vero hic de Chalepe, quum de Creta poëta noster statuerit? CORNELIUS.]

7. Ὡς ἐν προσώπῳ γούν etc.] Haec ea sunt verba, ex quibus liquet Theodosium has Acroases Nicephoro obtulisse post Romani obitum. Videsis Monitum. Cornelius verba τὸν πάλαι βασιλέα ἡμῶν minus recte vertit: *veterem nostrum Imperatorem*, quum *defunctum* vertere omnino debuisset.

IN PRIMAM ACROASIM.

Col. 1 Τῷ φιλανθρώπῳ etc.] Humanissimo ac potenti Imperatori Romae, Romano scilicet Iuniori poemata suum inscribit Theodosius, quia illud perfecerat, dum Romanus in vivis agebat, et quia Romani iussu Creticum bellum a Nicephoro susceptum fuerat. Quamvis autem defuncto iam Romano, et solummodo ut blandiretur Nicephoro vulgaverit, nihil tamen in eius inscriptione immutavit, fortasse ne Theophanonem Romani uxorem offenderet, et ne totum poemation, in quo exstant plurima ad Romanum spectantia, refigeret. Quare de hoc Nicephorum monere in Praefatione non praetermisit, asserens tamen ad eum potissimum spectare, quae in poematio continentur, laudes Imperatori Romano collatas.

Vers. 3. Ὁ Σκηπίων] P. Cornelium Scipionem intellige, cui, ut inquit Florus lib. II. cap. 6. p. 292, *tam grande de Africa nomen fata decreverant*. Is admodum iuvenis in Africam profectus, contra Carthaginenses bellum indixit, in quo adeo praeclare se gessit, ut brevi Carthaginem expugnaverit. *Consul ante annos factus*, inquit Sex. Aur. Victor de Viris illustr. cap. 49, *con-*

Col. 2 *dente collega in Africam classe traiecit. Asdrubalis et Syphacis castra una nocte perrupit. Revocatum ex Italia Hannibalem superavit. Victis Carthaginensibus leges imposuit.* Ideo autem addit Theodosius tunc totum Carthaginis robur non ad-

fuisse, quia Hannibal cum exercitu satis magno Romam aggressurus in Italia commorabatur.

8. *Τίς ἦν ὁ Σύλλας*] Obsidionem a Sylla Athenis impositam, *ἔργω μὲν οὐ μεγάλην, τῇ δὲ δόξῃ λαμπροτάτην, facto sane haud magnam, sed gloria clarissimam*, appellat Plutarchus in vita Syllae p. 102. Athenienses enim eo tempore, ut observat Velleius Histor. Rom. lib. II. cap. 25, *oppressi Mithridatis armis, homines miserrimae conditionis, cum ab inimicis tenerentur, oppugnabantur ab amicis; et animos extra moenia, corpora, necessitati servientes, intra muros habebant*. Praeterea quo tempore Athenas Sylla obsidebat, magnum sane passae sunt ex igne detrimentum, ab Atheniensibus ipsis hostiles machinas conflagrare studentibus primum excitata: qui deinde Syllae consilio saevius etiam exarsit, dum Piraeo capto τὰ πλείστα κατέκαυσεν ὧν ἦν καὶ Φιλωνος ὄπλοθήκη, θαυμαζόμενον ἔργον, pleraque inflammavit, in quibus armamentarium Philonis, inclitum opus, fuit; sicut testatur praelaudato loco Plutarchus pag. 65. Huc itaque respicit Theodosius, dum Syllae virtuti succensere studens, eum in Athenarum oppugnatione nihil praeclari gessisse affirmat.

P. 377
Col. 1

10. *Βαλὼν ἀπ' αὐτῆς*] In Corneliana editione claudicat hic versus, quem tamen facile restitues, si nobiscum ad fidem Codicis articulum τῆς ante vocem σφαγῆς supplereris.

11. *Τίς ἦν ὁ Καῖσαρ*] C. Iulium Caesarem innumera, eaque difficillima certamina, felici exitu subisse fatetur; sed duce fortuna potius, quam virtute censet.

12. *Ἄφυρτος*] Ita haec vox legitur in Codice, sed restituendum esse verbum ἀφύκτοις, bene monuit Cornelius. [*Ἄφυρτοι συμπλοκαὶ* esse videntur congressiones exercituum bene compositae, nihil perturbationis habentes. ἀφύρτως cum ἐμμελῶς iunxit scriptor Vitae Nicolai Damasc. in Prodroino βιβλ. ἑλληνικῆς a Coraë editae p. 227. ubi editor p. 363. σημειῶσαι τὸ ἀφύρτως ἐπὶ τοῦ ἀσυγχύτως, ἐν οὐδενὶ πον εὔρεθὲν ἢ ἐν τῷ παρόντι βίῳ Νικολάου, σωζόμενον ἐν τῷ ἐπιρῥηματικῷ ἄφυρτα τῆς συνηθείας, ἢ καὶ τὸ ἐπίθετον Ἄφυρτος ἐφύλαξε. F. I.]

13. *Τίς ἦν ἐκεῖνος*] Reticet poeta Imperatoris nomen, de quo hic loquitur: historia tamen, quam adducit, clare, ut arbitrator, Augustum designat. Celebre est navale praelium ab Augusto contra Sextum Pompeium prope Messanam commissum, in quo Augustus, Dione teste lib. XLIX. § 5. pag. 573, non modo maiorem suae classis partem amisit, sed parum etiam abfuit, quin ipse periret. Ad hanc cladem alludit etiam, ut videtur, Suetonius in Augusti vita cap. xvi, cuius haec sunt verba: *Traiecto in Siciliam exercitu, cum ad partem reliquam copiarum continentem repetēret, oppressus ex improvise a Demochare et Apollophane praefectis Pompeii, uno demum navigio aegerrime effu-*

git. Non diu tamen Pompeius victoria gavisus est, nec fortunam expertus est permanentem; instaurato enim ab Augusto contra ipsum praelio, eoque strenue admodum terra marique oppugnato, tandem Augustus M. Agrippae opera adiutus, insignem retulit victoriam; adeo ut merito de Augusto dici possit, eum prius victum navali praelio, mox suos victores superasse.

14. *Ξύλω*] Hoc verbum *classem* interpretati sumus; frequenter enim illud a Graecis inferioris sevi scriptoribus ad naves designandas usurpatur. Praesto cuique esse possunt exempla, quae Du-Fresnius in Glossario mediae et infimae Graecitatis adducit. [Fortasse hi quoque versus referendi ad Iulium Caesarem, qui in itinere (*ἐν στόλῳ*, quod vocabulum etiam de unius itinere usurpari constat) a praedonibus captus, eisdem paulo post classe contracta superavit, captosque cruci affixit. Plutarch. Vit. Caes. c. 2. Vellej. Pat. II. 42. *ξύλον*, *crux*, Pisid. Exped. Heracl. II. 253: *ὑψούμενον τὸ ξύλον*. et alibi. F. I.]

15. *Ὀὐκ ἦν στρατηγός*] Mancum hunc versum edidit Cornelius contra fidem Codicis, ex quo nos restituimus ante articulum *ὁ* particulam *ὡς*, quam tamen necessario addendam, ut sensus integer prodiret, Cornelius coniectando adnotavit.

16. Quam de Pompeio historiam Theodosius adumbrat, haec est: An. U. C. 679. L. Licinio Lucullo, M. Aurelio Cotta Coss. Creticum bellum a M. Antonio infeliciter inceptum, a Q. Caecilio Metello perfectum est. Sed quum victoria elatus Metellus saevius in captivos animadverteret, multi Pompeio in Asia commoranti se dederunt. De hac re ita Florus Rer. Rom. Epit. Col. 2 lib. III. cap. 7. *Metellus deinde totam insulam igni ferroque populatus, intra castella, et urbes redegit, et Gnossum, et Erythraeam, et ut Graeci dicere solent, urbium matrem Cydoneam: adeoque saeve in captivos consulebatur, ut veneno se plerique conficerent, alii deditionem suam ad Pompeium absentem mitterent.* Pompeius autem Romam reversus non modo de Mithridate et Tigrae in Asia subactis triumphavit, sed alterum etiam triumphum egit de bello Cretico: captivis e Creta ducibus, qui ad se defecerant, secum adductis, Metelli triumphum imminuens, quamvis reapse nullam in bello Cretico partem habuisset. Theodosius itaque hisce in versibus Pompeium cum Romano, seu potius cum Nicephoro confert, ut eo magis eiusdem Nicephori virtutem extollat, quoniam ei Cretensis victoriae gloria vere debebatur, dum e contrario Pompeius veteris illius Cretensis belli laudem usurpaverit, ac quasi praesens decertasset, alterum de eadem Creta triumphum Romae ostentare praesumpserit.

Ibid. *Πομπιός*] In Cod. supra hoc nomen haec legitur nota interlinearis eiusdem, ut videtur, scriptoris manu exarata *ὁ Καίσαρ ὁ μέγας*, quod animadvertit etiam Cornelius, sed omnino praeterit coniectari quid ea sibi velit. Itaque scias volo, eam

respicere ad versum 13, qui in Codice in tres columnas ex tribus versibus sibi subsequentibus ordinatim compositas distincto, superior exstat versiculo 16. Quam enim in v. 13. Theodosius, suppresso nomine, obscurius cuiusdam Imperatoris mentionem fecerit, scriptor Codicis subiecit ὁ Καῖσαρ ὁ μέγας, *Magnus Caesar*, Augustum nempe designans, de quo reapse Theodosium fuisse in eo loquutum, iam supra luculenter ostendimus. [Supra verbum Πομπῖος, *Pompeius*, in Cod. scribitur: ἦ . . . Καῖσαρ ὁ μέγας. *Expende*. CORNEL. Notabilis forma nominis pro ea, qua alii constanter utuntur Πομπήϊος; praesertim quum non appareat, qua de causa Theodosius immutaverit nomen, quod versui iambico non adversatur. Magis etiam memorabile, quod infra III. 209. legitur: Βροῦτος, ὃς τοῦ Πομπῖου ἔβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων. Quis enim existimaverit, Theodosium historiae tam ignorantem fuisse, ut Brutum manus Pompeii sanguine inquinasse crederet? Quare *Cornelius* ibi pro Πομπῖου corrigendum suspicatur Καῖσαρος: quam correctionem probabilitate destitutam esse recte iudicavit Fogginius, ipse locum mutilum esse existimans. Quod non magis probabile est. Verum in priore loco, de quo dicere instituinus, alia quoque sunt, quae lectorem inorentur. Nam primum non tam certum est, quod Fogginius existimat, res a Pompeio ad Metelli laudem in bello Cretico imminuendam actas spectari; omnem enim rerum a Pompeio gestarum laudem comprehendi apparet; nec verbi πλουτολεκτεῖν sensus ex illa interpretatione prodit perspicuus; nec denique vocalae ὡς τῶν quem sensum habeant apparet. Si contra glossatori fides haberi possit, qui de *Iulio Caesare* cogitavit (nam quod Fogginius existimat, verbis Καῖσαρ ὁ μέγας *Augustum* significari, minime potest probari), primum summi Ducis commemoratio poëtae consilio accommodata; tum πλουτολεκτεῖν accipi possit de divitiis in bello Gallico congestis (*Γαλατικὸν πλοῦτον* appellat Plutarchus in Vit. Caes. c. 29.), aut etiam de iis, quas belli civilis initio ex aerario sumsit; tandem versum 17. admissa emendatione nostra ἀστῶν pro ὡς τῶν, facilem habuerit explicationem de potentia a Caesare civibus devictis in bello civili parta, qua instructus (ἀπλισμένος) venit; sicut etiam v. 18. verba τὰ τύχης στέφη retuleris ad opinionem illam, quam Caesarem de fortuna sua habuisse constat. At nomen Πομπῖος quomodo ad Caesarem trahas? nescio equidem, neque in glossatoris verbis quicquam inest, quod ad tenebras illas diluendas faciat. In Glossis apud Ducangium reperio: πόμπιος. *parricida*. Num igitur dicamus, Caesarem sic appellari a Theodosio, quod secundum famam nonnullorum mater eius inter pariendum perierit? (Vid. Constant. Manassis *Compend. Chron.* p. 37. C. et Millium ad Io. Antioch. *Mal. Chronogr.* p. 275.) quae appellatio, sive in laudem trahas Caesaris, non ea qua vulgus hominum via in lucem editi; sive in

vituperium, Theodosii consilio non adversaretur. An vocabulo *πόμπιος* triumphatorem significari dixeris, quum vix alius quisquam plures splendoriosque triumphos egerit? Verum quidquid sit, locus, de quo supra diximus, III. 209. Βροῦτος, ὃς τοῦ πομπίου ἔβαψε τὴν μάχαιραν ἐκ τῶν αἱμάτων — nonne manifeste docet, voce *πομπίος* sive *πόμπιος*, ex quocunque tandem fonte manaverit, Caesarem significari, a Bruto occisum? Sed superest tertius in his Acroasibus locus, qui omnem hanc de Caesare opinionem videtur evertere. Nam III. 205. Imperatoris potentia et Nicephori res bello gestae praeferuntur rebus gestis et potentiae summorum antiquitatis virorum, quorum recensum instituit hunc: Κῦρος, Δαρειῖος, Κροῖσος, οἱ στρατοκράται, Καῖσαρ, Ἀχιλλεύς, Μακεδῶν καὶ Πομπῖος. Iam quum in his verbis *Πομπῖος* commemoretur una cum *Caesare*, sponte apparet, *Πομπῖον* non accipi posse pro *Caesare*. Vide tamen, quam alieno loco *Καῖσαρ* ponatur inter Croesum et Achillem; et quantum adversetur versui in hac sede, trochaeum offerens pro iambo aut spondeo. Ob duas itaque causas suspectum nomen, cui si *Αἴας* substitueris, omnes illae difficultates evanescent, et simul historiae consulatur et versui. Nec improbabilis videri potest coniectura, quae a litterarum vestigiis non multum recedit; praesertim quum in Codice, ex quo ductae Acroases, versuum initia plurimis in locis ita sint evanida et obscura, ut quid scriptum fuerit, non appareat. Nec profecto aliud nomen huic sedi accommodatius reperiri poterit. Aiace enim nomen et alibi cum Achille iungitur, et, quod ad nostrum negotium unice facit, a Theodosio ipso I. 37. *Αἴας, Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς*. Si quis tamen totam hanc de vocabulo *πομπίος* s. *πόμπιος* disputationem nimis lubricam esse dixerit, non multum refragabor equidem, gratiamque habebo, si quis difficultates, quae insunt cum in forma nominis *Πομπῖος* pro *Πομπήϊος* accepti, tum in historia, faciliore ratione solverit. F. I.]

19. Σὺ δὲ κτυπῶν Ὅμηρον] Theodosius Homerum incusat, quod in Iliade omnia pro lubito suo confinjerit, nihilque de vera Troiae historia scripserit. Obiecerat hoc Homero crimen iam antea Dio Chrysostomus Orat. XI, quam totam ad Homerum conviciandum concinnavit, ubi inter cetera ταῦτα δὲ μοι εἰρηται, inquit pag. 157, ὥσπερ ἤδη ἔφην, οὐ κατηγορίας ἔνεχεν, ἀλλ' ὅτι ἀνδρείοτατος ἦν ἀνθρώπων πρὸς τὸ ψεῦδος Ὅμηρος· καὶ οὐχ ἦττων ἐθάρρει καὶ ἐσεμνύνετο ἐπὶ τῷ ψεύδεσθαι ἢ τῷ τάληθῆ λέγειν· οὕτω γὰρ σκοποῦσιν οὐδὲν ἔτι φαίνεται παράδοξον, οὐδὲ ἄπιστον, τῶν ὑπ' ἐμοῦ δεικνυμένων· ἀλλὰ σμικρὰ καὶ ἀνθρώπεια ψεύσματα πρὸς θεῖα καὶ μεγάλα. Porro haec a me dicta sunt, quemadmodum dixi, non accusandi gratia, sed indicandi, quod audacissimus hominum fuerit ad mendacia Homerus: et non minus confidens et iactabundus in mendaciis dicendis, quam

veritate. Ita enim attendentibus valde parva, et nullius pretii videbuntur ea, quae ego mentitum esse dicam. Sunt enim res vera humana mendacia, et valde credibilia, si conferantur ad ea, quae de divina atque immensa natura mentitus est.

24. Πορπυροῦς δόμους] His verbis notat poëta Homerum, P. 378 qui Troiam εὐτείχεον, bene muratam, et εὐδμήτους πύργους, bene Col. 1 aedificatas turres frequenterque dispositas habentem, saepius in Iliade vocare solet.

27. Ψευσμάτων] Cornelius edidit ψευσάντων, sed ad oram paginae mendum in ea voce latens advertit.

29. Ἄλλ' ὃ στρατηγῶν ὁ κρατήρ] Non ineleganter adsimilatur Homerus crateri, in quo humilia Graecorum Ducum facta cum elatis ac fastuosis verbis miscentur et adtemperantur, eo modo, quo in cratere vinum cum aqua solebat temperari. Audi Phavorinum: Κρατὴρ σκευὸς τι, ἐν ᾧ τὸν οἶνον οἱ παλαιοὶ κινῶντες ὕδατι, ἐξ αὐτοῦ ἔπινον λαμβάνοντες. Crater vas quoddam, in quo vinum cum aqua antiqui miscebant, ex quo sumentes bibebant.

32. Ὡς ζυγὸς γενοῦ] Ultimum huius versus verbum desideratur in editione Cornelii, quoniam in Codice eo loci maxime absumpto, vix ullum eius vestigium superest. Nos tamen superstitionibus litteris diligenter, ut potuimus, inspectis, σταθμοῦ reponi posse censuimus.

46. Πολλαῖς ταχείαις δικάσι] Nicephorum classe satis magna comparata exercitum Cretam adduxisse, cum aliis Graecis scriptoribus Theodosius hic commemorat. Harum navium numerum diligentius perstringit Incertus Continuator Theophanis, auctor, ut creditur, coaevus, in Romani Iunioris vita num. X. pag. 297. hisce verbis: νῆες γὰρ ὑπήρχον μετὰ ὑγροῦ πυρὸς διαχίλια, δρόμωνες χίλιοι, καβαρία καματηρὰ σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὄπλα πολεμικὰ τριακόσια ἑπτὰ. Naves erant igne Graeco instructae bis mille, celoces mille, carabia oneraria ammonas armaque bellica convehentia septem supra trecenta. Parem navium numerum recenset etiam Simeon Magister, et Logotheta in Romano Iunioris num. II. pag. 498. in eoque solo differt, quod naves onerarias usque ad trecentas sexaginta auget.

51. Ἔστησε τὰς φάλαγγας] Nicephori solertia ac peritia rei bellicae his versibus commendatur, qui postquam exercitum in Cretam eduxit, milites ordinatim disposuit, ac in suo quosque loco stare iussit, ne forte inopinato aggressi ab Agarenis opprimerentur: quod laudi etiam Nicephoro tribuit Simeon Magister in Romano Iunioris num. II. pag. 498. ita scribens: Ἀπάρας οὖν τῆς βασιλίδος Νικηφόρος ὁ Δομεστικός, καὶ τὰ Φύγελα καταλαβὼν, ἐφρόντιζεν, ὅπως ὁ σύμπας στόλος αὐτῶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἶη, καὶ προσορμίζοιτο. Solvens itaque Byzantio Nicephorus Domesticus, et

Phygeia veniens, hoc maxime studuit, omnique cura enixus est, ut omnis ei classis uno agmine conserta esset, ac appelleret.

52. Οὐλαμούς πυργοδρόμους] Haec duo nomina tanquam inter se distincta explicabam, ac πυργοδρόμους de turribus illis Col. 2 ambulatores intelligebam, quae ad maturandam turrium expugnationem apud veteres in usu erant. Hesychius vocem πύργος eo etiam sensu interpretatur, scribens: πύργος πολεμιστήριον ὄργανον, *bellicum nempe instrumentum*, de quo fusius disserunt Hero de Machin. Bellic. cap. 13. et Vegetius lib. IV. cap. 17, ubi machinae huius bellicae etiam imaginem vulgavit Steuvechius. Verum quum πύργος, eodem adnotante Hesychio, sit item τάξις ἐν τετραγώνῳ ὀπλιτῶν, *agmen militum quadrangula forma*, eoque sensu frequentius a scriptoribus Graecis usurpatum occurrat, de hoc ipso agmine fortassis loquutum Theodosium censendum est. Eustathius ad lib. IV. Iliad. pag. 469. edit. Rom. discrimen affert, quod intercedebat inter οὐλαμός et πύργος, aitque primum agmen fuisse ex 40. viris compactum, alterum vero trecentis sexaginta viris constitisse: οὐλαμός δὲ τάξις ἐκ τεσσαράκοντα ἀνδρῶν . . . πύργος δὲ ἐκ τριακοσίων καὶ ἐξήκοντα· τάξις αὕτη τετραγωνοειδῶς πικνουμένη. Οὐλαμός acies est, seu globus virorum quadraginta . . . Πύργος vero acies turrata, seu quadrata, agmen est virorum trecentorum et sexaginta: ita ut hoc agmen quadrangula forma confertum sit, atque constipatum. Quum tamen idem eruditus Grammaticus subdat, non semper ea nomina adeo praecise, sed latiori etiam modo saepius ab Homero adhibita fuisse, non ideo improbanda est Cornelii versio, qui οὐλαμούς πυργοδρόμους de uno eodemque agmine est interpretatus. Fieri enim potest, ut Theodosius voce πυργοδρόμους hic usus sit eodem sensu, quo πυργηδὸν dixit Homerus Iliad. lib. XII. v. 43. scribens:

Οἱ δὲ τε πυργηδὸν σφέας αὐτοὺς ἀρτύναντες
Ἄντιοι ἴστανται.

*Hi autem instar turris se ipsos conglobantes
Adversi stabant;*

ad quae verba ita adnotat prae laudatus Eustathius pag. 892. edit. Rom.: Τὸ δὲ πυργηδὸν ἀρτύναντες ἀντὶ τοῦ δίχην πύργου συντάξαντες· πύργος δὲ νῦν ἐρῶδέθη διάταξις στρατιωτικῆ τετραγωνοειδῆς, κατὰ πλίνθιον συντεταγμένη. *Ea autem verba πυργηδὸν ἀρτύναντες instar turris dispositos significant: turris vero nunc a poeta dicta est instructio militaris quadriformis iuxta laterculum disposita.*

53. Ἐκονομένη] Ita in Codice scriptum legitur amanuensis oscitantia; sed ἤκονημένη legendum esse, bene iam vidit Cornelius.

56. Ἐπεὶ δὲ πάντας] Nullus ex Graecis, qui ad nos pervenire, scriptoribus, precum meminit, quas ad Deum fudisse Nice-

phorum Theodosius modo enarrat. Verisimile est tamen, id non prorsus ad assentationem Nicephori a poeta fuisse scriptum, quum Incertus Continuator Theophanis in Romani Iunioris vita num. XI. pag. 298. Nicephorum ab Agarenis reformidatum scribat ob eius *τὴν διέγερσιν καὶ σύνεσιν, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν πίστιν, καὶ δικαιοσύνην, vigilem solertemque animum, fidemque in Deum, et iustitiam.*

62. *Καὶ σὲ προβάλλει*] Rogat Deum Nicephorus, ut in obsequium Christiani populi Cretensium turres et moenia deiiciat, quemadmodum pro Hebraeis in expugnatione Ierico ad preces Iosue fecit. Vid. Ios. cap. vi, qua de re et Dux gloriosus Deus appellatur. P. 379
Col. 1

64. *Αὐτῶν*] Ita Codex, non *αὐτήν*, ut in editione Cornelii, qui tamen sic emendandum esse notaverat.

67. *Λεῖξον Πέτρος τίς*] Pergit Nicephorus Deum precari, ut potentia sua ostendat, quis sit Petrus Apostolus, Christianae Ecclesiae basis et fundamentum, et quis impius Moameth, Saracenicae superstitionis auctor, quem dicit falsitatis convictum ab ipsa sua calliditate; cum enim, ut Hebraeos sibi conciliaret et Christianos, utriusque Legis, veteris nimirum ac novae, praecepta immiscuerit, aseclas suos utriusque Legis transgressores effecit. Itaque permissam Hebraeis polygamiam concedens, Christianos ad se deficientes fecit fornicatores, et docens cum Christianis vetitum non esse omnibus carnibus vesci, Hebraeos sequaces suos docuit praeceptum transgredi eis datum, ne camelorum carne vescerentur, Levit. cap. xi. v. 4. Deuter. cap. xiv. v. 7. Videsis eruditum auctorem Siphra in Leviticum cap. iii. et iv. in Thesaur. Ugolini Tom. XIV. p. 1000. Narrat Cedrenus Histor. Compend. pag. 421, Hebraeos, qui Mosaicam Legem deserentes Moamethi adhaeserant, rati eum esse Messiam, postquam carnibus cameli vesci solitum conspexerunt, eum non esse id quod opinati fuerant sensisse. Fortassis Theodosius ad hanc ipsam alludit rem.

79. *Ῥώμης ἐπήρχον*] Creta Romano Imperio paruit usque ad Michaëlem Balbum, quo imperante a Saracenis capta est, occasionem ipsis potissimum praebente Thoma quodam, qui a sancta Christianorum fide desciscens, Moamethicam sectam amplexus erat. Videsis Cedrenum fusius de hoc agentem Histor. Compend. pag. 499. et seqq.

80. *Παρεπνύσας ὄκνος*] Ob desidiam certe Graecorum tandem Creta sub iugo Saracenorum ingemuit. Classis enim ab ipso Michaële Balbo eo missa Duce Cratero Cabyraeotarum praefecto adeo feliciter barbaros fudit, ut Cretam facile recuperassent, nisi victoria elati milites, adventante nocte, computationibus ac luxuriis sese immersissent, ex quo factum est, ut somno vinoque oppressos, barbari subito adorti eos sint, et usque ad internecionem turpiter profligaverint. Consule Cedrenum Hist. Comp. pag. 511.

Plures deinde expeditiones in Cretam ab aliis etiam Imperatoribus susceptae sunt, omnes tamen haud prospero exitu; et praecipue, quae iussu Constantini Porphyrogeniti suscepta est, Ducis imperitia ac socordia male omnino Graecis cessit. Habes rei historiam in excerptis Leonis Diaconi apud Pagium Critic. in *Annal.*

Col. 2 Baron. Tom. III. pag. 874. *Constantinus Imperator cum Cre-
tensium iniuriam occultasque grassationes ferre non posset, iu-
sto conscripto exercitu, multaque longe navium incendiariarum
instructa classe adversus Cretam misit, quasi primo statim as-
sultu praeliique inceptantis clamore ea potiturus: Ducis ta-
men, ac Praetoris, ignavia imperitiaque (viri scilicet exsecti,
Cubiculariique in umbra educati, Paphlagonum regione oriun-
di, Constantinus ei nomen, Gönzyles cognomen erat, tametsi Pa-
tricio-um illustri dignitate fulgebat) omnis hic exercitus, pau-
cis dumtaxat exceptis, a barbaris concisus, internecioneque de-
letus est.*

89. Ἄν γὰρ τὸ λουτρόν] Ad excitandos eo magis militum ani-
mos, Nicephorus martyrii desiderium illis inspirat. Hanc credulitatem diu late invaluisse pluribus comprobari potest exemplis. Vide Bollandum Tom. IV. Iun. pag. 658. et Tom. V. pag. 81. Mabillonium *Annal.* Tom. III. pag. 227.

97. Κροτεῖτω] In Codice sic esse scriptum videtur. Cornelius emendandum censuit κρατεῖτω: sed, ut opinor, nihil im-
mutandum est. [Dubitabat Cornelius, utrum κροτεῖτω (sic, non
κροτεῖτω) esset in Codice, an κρατεῖτω. Prius in contextu ex-
hibuit; Fogginius posterius. Unde apparet, in hac Annotatione
nonnulla esse confusa. F. I.]

99. Πατρικὸς ὀπλισμένος] Cornelius edidit πατρικῶς, ver-
titque, *more patrio armatus*. Codex habet πατρικὸς, quam vo-
cem *patrium militem* Latine reddidi, eamque lectionem eo liben-
tius recepi, quod magis cum sequenti versu cohaeret. Quam
enim hic dicat Nicephorus, quod quisque patrium militem sata-
gat se ostendere, addit, nec dedecoret Romanum Imperium. Ὀπι-
σμένος vero dictum est hic pro ὀπλίτης, quemadmodum eadem
ratione τοὺς ἐν ὄπλοις scribit aliquando Thucydides.

101. Πτερώσας] Hic militibus ad committenda cum hosti-
bus praelia allocutio Nicephori, Caco vero apud Virgilium *Aen.*
VIII. v. 224. ad effugiendam Herculis iram *timor addidit alas*.

105. Οὐ μὴν παρέργως] Virtutem Graecorum militum opti-
me hisce verbis exprimit poeta. Graeci enim scriptores eum,
quem ab hoste strenue pugnantem occisum indicare volunt, ἔργον
τοῦ πολεμίου, ἔργον πολέμου, καὶ ξίφους dicunt: senes autem,
mulieres, infantes, ceterosque imbelles, quos hostis sine ullo ne-
gotio ac quasi aliud agens interficit, ei *πάρεργον* factos aiunt,
ad caedis facilitatem significandam. Ita senio confectum Pri-
mum, dum a Neoptolemo, strenuo fortique iuvene occisus est,

παράργον eidem fuisse, hoc est, nullo labore ab eo caesum scribit Pausanias in Phocicis lib. X. cap. 27. Eadem itaque ex causa Theodosius Graecorum fortitudinem innuere volens inquit, Nicephorum emisisse suos milites οὐ παρέργως, non facili nempe negotio superandos, utpote recte instructos, tantoque animo praeditos, ut non sine maximo labore vinci a barbaris possent. [Οὐ μὴν παρέργως, non sane negligenter, curaque, quam res requirebat, neglecta. Cf. ad Philostrati Iun. Imagg. p. 613. F. I.]

110. Ἐπεὶ δὲ πάντες] Cladem, quam simul ac Nicephorus cum exercitu Cretam applicuit, barbari acceperunt, graphice describit poeta. De hoc Graecorum cum Saracenis Cretensibus primo conflictu agit Leo Diaconus, ubi ait: *Tunc Romanorum Dux Nicephorus triplici agmine distributa acie, clypeisque ac hastis longe constipata, bellicum canens, cum crucis tropaeum praere iussisset, obversa fronte in barbaros irruit: gravique conserto praelio, instarque grandinis devolantibus telis haud fieri poterat, ut barbari Romanarum imbrem sagittarum diutius ferrent: quin imo terga vertentes, solutaque phalange, quam effuse licuit cursum expedientes, in suum se praedium recepere. Romani pone sequentes immensam eorum stragem dederunt. Talem nimirum prima aggressio pugnaque faustum Romanis nacta finem est.* Vid. Pagium Crit. in Ann. Bar. Tom. III. pag. 874. [Ἐπεὶ δὲ πάντες ἦσαν ἀντὶ θηρίων male vertitur: egressi sunt contra belluas. Sensus est, milites Romanos haud secus ac feras irruisse in hostes, et undique se pestilentiae ad instar in terram hostilem effudisse. Cf. infra v. 208. F. I.]

[117. τῇ ποδῶν περικλάσει vertitur: *conculcati pedibus.* Imo, in illa festinatione, quum fugerent — πρὸς φυγὴν enim legendum pro πρὸς σφαγὴν — conciderunt, *fracto pedum robore*; quod est λύτο γούνατα apud Homerum. F. I.]

123. Γονῆς ἀστοργίαν] Tantum accepta clades timorem feminis incusserat, ut naturalis etiam affectus in filios ob imminens periculum obliviscerentur. Γονῆς ἀστοργίαν κίνδυνος ἀντήγει, ut melius vim Graecae huius locutionis exprimeremus vertimus: *periculum extinguebat maternum amorem in filios.* Ἄστοργος a Graecis proprie dicitur, qui expers est amoris, quo parentes liberos suos prosequuntur: quare Athenaeus Deipn. lib. XIV. cap. 20. pag. 655. de avium natura loquens, quas Meleagridas appellant, inquit: ἔστι δὲ ἄστοργον πρὸς τὰ ἔκγονα τὸ ὄρνειον, *est autem animal, quod non ita prolem suam amat.* A voce ἄστοργος vocem ἀστοργίαν derivavit Theodosius, quam vocem in Graecis melioris aevi scriptoribus vix reperies.

128. Τρίχροος τιμωρία] Clades a Graecis illata barbaris *tricolor ultio* appellatur a Theodosio ob caedem nempe senum, puerorum, ac mulierum, quos modo memoravit.

132. Εἰσήγοντό τῶν πυλῶν ἔσω] In excerptis Leonis Diacono-

ni, si bene vulgata Latina versio ineditum reddit Graecum textum, legitur, Cretenses, quum impetum Graecorum ferre non possent, *in suum se praedium recepisse*. Theodosius illos prae metu portas urbis ingressos ait, cui concinit etiam Incertus Continuator Theophanis in Roman. Iun. num. X. pag. 298. ita scribens: *Πρὸς δὲ κάστρον χωρήσας, πάντας τοὺς Κρητικούς τοὺς ἔξω ὄντας τοῦ κάστρον μετὰ φόβου ἴσω ἐπέκλεισεν. Admotis autem ad urbem castris, cunctos Cretenses foris palantes metu conterritos intra moenia cogit.*

138. *Εἰς στροφήν*] In editione Cornelii deest *εἰς*, quod ad fidem Codicis restituimus.

139. *Ὀρισμάτων*] Vox, ut arbitror, mendosa; ὄρισμα enim nunquam stationem navium significat, de quibus Theodosius loquitur. Fortassis scriptor Codicis scripsit ὀρισμάτων pro ὀρμίσεων ob litterarum similitudinem in errorem lapsus. Ὀρμισις profecto saepe apud Graecos scriptores ad stationes navium designandas occurrit, eodemque sensu verbum ὀρμίζω pro *naves in stationibus continere* a Graecis etiam inferioris aevi scriptoribus usurpatur.

Col. 2 141. *Καὶ ναῦς ἀνάψας*] Naves in terram Nicephorum subduxisse, ut contra aestus maris tutas redderet, dicit poeta: quod, magis licet generatim, adnotarunt etiam Leo Diaconus et Cedrenus. *Triremes vero, ac reliquas onerarias tranquillo in portu, ac navali confertas stationem habere iubet*, inquit Leo Diaconus apud Pagium Crit. in Ann. Bar. Tom. III. pag. 874. ac Cedrenus scribit, quod τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γαληνοτάτοις ὀρμίσας, *naves tutissimis in stationibus continuerit.*

142. *Ἄπιστον εἰδῶς*] Verbum εἰδῶς desideratur in editione Cornelii, quamvis adsit in Codice.

145. *Καὶ γῆν σκοπήσας*] Hanc Nicephori diligentiam in perscrutanda summo studio tota Saracenorum regione, adnotaverat etiam laudato saepius loco Leo Diaconus.

147. *Καὶ γῆθεν ἐφθίξωσε*] Munimentum hoc a Nicephoro excitatum, ut exercitum suum castraque protegeret, memorat Incertus Continuator Theophanis in Romani Iunioris vita num. X. pag. 297. scribens: *Καὶ ἀποβάς τῶν νηῶν χάρακα, καὶ τάφρον βαθεῖαν κατεσκεύασεν, eductisque e navibus copiis, altum aggerem duxit, vallumque posuit*; idque iisdem fere verbis testatur etiam Simeon Magister, et Logotheta, in Roman. Iun. num. II. pag. 498. Sed prae caeteris diligentius id ipsum in sua historia recensuit Cedrenus pag. 643. inquiens: *Χάρακά τε οὖν ἐπήξατο καρτερόν, τάφρω βαθεῖα, καὶ σταυρώμασι, καὶ πασσάλοις τούτου κατοχυρώσας, καὶ τὸν στόλον ἐν ὄρμοις γαληνοτάτοις ὀρμίσας, καὶ πάντα καταστησάμενος κατὰ τὸ ἀσφαλές, ἐνεργῶς ἤπτετο τῆς πολιορκίας τῶν ἐν τῇ νήσῳ πόλεων. Inde castris positis, iisque alta fossa, vallo, ac palis defixis communitis, naves tutissimis*

in stationibus continens, omnibus probe constitutis, insulae urbes omni vi oppugnat.

148. *Τὰς στροφᾶς*] A verbo *στρέφω*, *flecto*, *torqueo*, deduxit forte Theodosius nomen *στροφᾶς* ad significanda militum tabernacula, seu tentoria: suspicor tamen legendum potius esse *τροφᾶς*. *Τροφή* enim proprie *annonam* et *commeatum* significat: ac latiori etiam modo pro *tentoriis* seu *castris* accipitur, quod adnotarunt eruditi Lexicographi Hesychius et Phavorinus, scribentes *τροφῆς, χάραξ*. [*Στροφαὶ στρατευμάτων globi militum* verterim, ut sit circumscriptio exercitus in *λόχους* divisi. Sensus enim est, Nicephorum castra munivisse, urbis munitae ad instar, quae legiones continerent et tuerentur. F. I.]

150. *Ἑλληνικὰς κήρυσσε*] Homeri locus exstat in Iliade lib. VII. v. 435. ubi sic describit murum a Graecis aedificatum, ut naves et castra communirent:

ποτὶ δ' αὐτὸν τεῖχος ἔδειμαν

Πύργους θ' ὑψηλοὺς, εἴλαρ νηῶν τε καὶ αὐτῶν.

Ἐν δ' αὐτοῖσι πύλας ἐνεπολεον ἐν ἀραρυίας,

"Οφρα δι' αὐτάων ἰππηλασίη ὁδὸς εἶη·

"Ἐκτοσθεν δὲ βαθεῖαν ἐπ' αὐτῷ τάφρον ὄρουξαν,

Εὐρείαν, μεγάλην· ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξαν.

apud autem ipsum, murum extruxerunt

Turresque altas, munimentum navium et ipsorummet.

In ipsis vero portas fecerunt bene aptatas,

Ut per illas equestris via esset:

Exterius autem profundam circa ipsum fossam foderunt,

Latam, magnam, et in ea sudes acutas defixerunt.

P. 381
Col. 1

151. *"Ἀς Ἐκτορος χεῖρ*] Saevum ab Hectore commissum praelium ad naves et propugnacula Achivorum fusius describitur ab Homero Iliad. lib. XV. v. 374. et seqq.

Ibid. Βολή] Ita Codex, Cornelius autem legit *βουλή*. *Βολή* profecto de cunctis armis, quae *iactu* feriunt et occidunt, a Graecis dicitur, eaque vox magis huic loco videtur convenire, quum Hectorem telis hastisque naves ac munimenta Achivorum aggressum Homerus scribat.

153. *Ἀραγνοειδῶς*] Quum Homerus dixerit Hectorem tanto impetu in Graecos irruisse, ut eorum propugnacula cito deiecerit, Theodosius poëtam, seu potius Graecos ipsos reprehendit, quod eorum munimenta adeo debilia extruxerint, ut araneorum instar excitata viderentur. Verum hanc erroris notam immerito Homero inurit, quum Apollinem in hac expugnatione Hectori adiutorem fuisse, ac cum eo dimicantem turres facillime diruisse confingat Iliad. lib. XV. v. 353. et seqq.

155. *Οἱ δὲ στροφᾶς*] Artifices hic describuntur allaborantes in fundamentis substruendis, quae quum ex saxis potissimum qua-

dratis, ac ingentibus confecta essent, ideo dicit Theodosius, quod hi plurimum insudarent in volvendis ope vectium huiusmodi saxis, ut sensim in foveas ad hoc paratas demitterent. In versu hoc verbum verbo reddere fidi interpretes non curavimus, ne sensum abstrusum nimis eliceremus. *Στροφᾶς ἑπασχον ἀνθελιγμάτων* proprie dictum est de iis, qui intenti erant in detinendis magno nisu ac labore in oppositos gyros ergatis, quae ob ingens lapidum iis alligatorum pondus ad sibi proprias volutationes magno impetu tendebant. [*Στροφαὶ ἀνθελιγμάτων, funes torti machinis adhibiti, quibus saxa torquebantur.*]

163. Βολῆ] Hoc etiam in loco Cornelius edidit βολῆ a fide Codicis aberrans, ideoque non a consilio artificum vertendum est, sed icti ac percussi ab artificibus.

[169. ὥσπερ χαράδρας εἰσπεσοῦσα πικρία male vertitur: *tanquam in alveos cadens acerba ultio.* Iunge χαράδρας πικρία, ut II. 36. τῆς σφαγῆς ἢ πικρία. II. 99. τὸ πῦρ ἢ πικρὰ τιμωρία. Sensus est igitur: sanguinis rivi extinguebant ardentes caminos, sicut torrentis vis violenta irruens. Hi sanguinis rivi cum calce in caminis mixti, hanc colore purpureo inficiebant, ita ut lateres inde confecti etiam purpurei fierent. F. I.]

179. Πατρικᾶς τὰς ἀξίας] Ad morem apud Orientales omnes barbarasque gentes receptissimum gestandi circa collum torques, seu circulos aureos, alludit poeta. Quum enim Nicephorus captivus ex barbaris colla catenis circumdedisset, ait, eos patriis honoribus decorasse. Hasce autem torques, patrios honores, ac dignitates appellat, quoniam iis primores potissimum et principes ornabantur; ut de Medis scribit Agathias de Bello Gothico lib. III. observans, quod iis *Medorum primores praecipue decorantur, ut spectatiores ceteris sint, et a vulgaribus aliis noscitantur*; ac testatur etiam Tertullianus de Idol. cap. xviii. pag. 245. inquit: *Igitur purpura illa, et aurum cervicis ornamentum, eodem more apud Aegyptios et Babylonios insignia erant dignitatis.* Sed de torquium apud barbaros usu consule fusius disserentem Ioannem Schefferum in Syntagmate de antiquorum torquibus cap. 12.

202. Οἱ κρηῆς] Haeret in hoc verbo mihi aqua, nec quid sibi velit omnino assequor, adeo ut mendum subesse non dubitem, quemadmodum suspicatus est quoque Cornelius. Ἀκραῆς reponendum suspicabar, quae vox *ventum per summa flantem* significat: verum ne id tuto statuam me deterret quorundam Graecorum Grammaticorum auctoritas, qui ἀκραῆς non ventum vehementem interpretantur, sed potius prosperum, suaviterque spirantem, inter quos Eustathius ad lib. XIV. Odyss. pag. 1759. edit. Rom. sic loquitur: *Ἐνθα βορέαν ἀκραῆ λέγει, οὐχ οὕτω τὸν ἀκρῶς ἀέντα, ὡς μᾶλλον τὸν μὴ πεκραμμένον ἑτέροις ἀνέμοις· τοῦ γὰρ τοιοῦτου δεινότητα κατηγορεῖ Ὀμηρος ἐν τῷ, δεινὴ μισογομένη ἀνέ-*

μοιο θύελλα. *Hinc boream ἀκραῆ dicit, non per summa flantem, sed potius quod non sit aliis ventis admixtus: huius enim asperitatem reprehendit Homerus eo in versu, terribilis est mixta vento procella.* Fieri tamen potuit, ut Theodosius voce ἀκραῆς latiori modo usus sit pro quocumque vento indicando. [Admissa correctione nostra, ὡσπερ ἀκριες, omnis difficultas tollitur: ira, quam milites spirabant, comparata cum ventorum turbinibus, quos montes interdum fundunt. F. I.]

[203. Ὁ λαμπάδας — λαμπηδόνας. noctis ingruentis descriptio: Sol, qui lucidas pulchrasque (καλοχρόους) faces iusto tempore tollit, iterumque cohibet, splendidos radios suos in maris fluctibus tanquam in lavacro extinxerat. Postrema haec vulgo male versa. F. I.]

215. Ἐένους] Ita Codex, non ζῶους, ut edidit Cornelius, qui tamen ξένους emendandum esse bene censuit.

219. Ἐπὲρ θυῶν] Aliquid in hoc versu deest ad numeri complementum, sed in Codice nihil amplius scriptum apparet. Legendum forte θυῶν σοῦ.

227. Λευκόμορφον] Terram albicantem, utpote ab Aurora illustratam, recte vocat Theodosius, eo modo, quo Aurora ex oriente *albescere lucem* dixit Virgilius Aen. lib. IV. v. 586. Sed propius ad rem nostram agrum ob Aurorae lumen albentem descripsit Claudianus de Rap. lib. III. v. 232. ita canens:

*Et prima sub luce legunt, cum rore serenus
Albet ager:*

nec absimili plane modo idem sic asseruit Valerius Flaccus Argon. lib. II. v. 72:

*Iamque sub Eoae dubios Atlantidis ignes
Albet ager:*

qui etiam alio in loco ibid. lib. III. v. 258, ob diem ortam *turres albescere* scripsit.

229. Τείχει] Septum illud, seu aggerem a Nicephoro pro sui exercitus munimine iam aedificatum hic designari pro certo habeo. Audi Leonem Diaconum apud Pagium Crit. in Annal. Baron. Tom. III. pag. 874: *A littore ad Austrum spectante coepta structura, ad alteram usque littoris partem, quod terrae interiectum erat, septo intercludit, ne scilicet barbari pro libito in agrum facile effundi possent, liberumque ipsi erat pugnam conserere, aut non conserere cum et luberet.*

Ibid. Μὲν ἀκρωῶ] Cornelius edidit μικρῶ, et corrigendum censuit μακρῶ: sed neutrum horum in Codice scriptum esse videtur. P. 382 Equidem μὲν ἀκρωῶ legendum arbitror, eo magis quod monosyllaba necessario est addenda, ut versus mensura recte se habeat. Col. 1.

Ibid. Προσξέειν] Ἐῖσαι, κατασκευάσαι interpretatur Hesychius, quod verbum pro armando instruendoque exercitu non

semel apud Graecos scriptores occurrit. Hic autem peculiari magis significatione pro advocandis ad bellum militibus usurpatum videtur: adeo ut praeco bellicum tuba canens phalangem e septo illo advocaverit, et eduxerit, quae in barbaros irrueret.

231. Ἐκεῖ τὸ πλῆθος] Pulchrum profecto Nicephori stratagemata collocandi in fronte phalangis captivos barbaros, ut in conspectu suorum civium necarentur, ac vel sic commoti Saraceni ad pugnam exire concitarentur. Simile quid stratagemata contra Sardenas a Cyro excogitatum refert Polyaeus Stratag. lib. VII. cap. 6. num. 3.

237. Πρὸς τάφρον] Fossa haec illa est, quam Saracenos ad sui custodiam effodisse sic enarrat Leo Diaconus: *Accedebant et duae in latum quam maxime ductae fossae, atque profundae, qua undique munimentum praestarent.* Vid. Pag. Crit. in Annal. Baron. Tom. III. pag. 874.

239. Καί] Ita Codex: et sic quoque ad oram paginae corrigendum adnotavit Cornelius.

256. Παρρησίαν] De viribus, vel de animi virtute explicandam hanc vocem censemus, eo nempe sensu, quo illam significatione sibi minus propria adhibitam fuisse scribit Phavorinus: *Ἐξ τούτου δὲ καταρρησιτικῶς ἐρρέθη παρρησία καὶ τὸ θάρρος καὶ ἡ ἕξις.* Ex hoc autem per abusivam παρρησία dicta est et animi virtus, et vires. [Caesar non amplius audebit res a se gestas iactare.]

260. Κύζικε συνθηρήσον] De Cyzici obsidione a Mithridate posita agit Cicero pro Lege Manilia in principio, ubi L. Luculli laudes, qui Cyzicum ab oppugnatione Mithridatis liberavit, perstringit. Verum propius hosce versus illustrat Appianus Alexandrinus de bello Mithridatico p. 221. seu al. 371. qui urbis incendium describit, quod hic memorat Theodosius. Ita enim inquit: *Καὶ τότε αὐτοῖς φερεπονώτατα δὴ κακοπαθοῦσιν, ὅμως γὰρ τοῦ τείχους ἐκαύθη τι καὶ συνέπεσεν εἰς ἔσπεραν· οὐ μὴν ἔφθασέ τις ἰσαλάμενος ἔτι θερμὸν, ἀλλ' αὐτοὶ νυκτὸς ἀντίκα περιφθορόμησαν οἱ Κυζικηνοί.* Attamen omnem laborem patientissime ferentes, efficere non potuerunt, quin pars moenium exusta corrueret sub vesperam: sed propter calorem incendii nemo sustinuit irrumpere: verum ipsi Cyziceni noctu substruxerunt munitionem aliam.

261. Ἰσοκρατεῖς] Ita bene emendandum iam viderat etiam Cornelius.

265. εἰπεῖν] Ita certe legendum est, non εἶπον, ut edidit Cornelius, qui tamen εἰπεῖν reponendum esse, et ipse adnotaverat.

271. Ὡς ἂν βαδίξῃ χεῖρ] Ex his duobus Theodosii versibus aperte colligitur, eum vel scripsisse, vel certe conscribere vo-

iuisse aliud poëmatum ad celebrandam quoque Nicephori de Chalopeni Sultano victoriam, quod supra etiam ex eius epistola ad Nicephorum in nostro Monito comprobavimus.

IN SECUNDAM ACROASIM.

Vers. 4. *Εἰς καῦμα*] Mensibus fere octodecim in Cretae expugnatione pugnatum esse scribit Incertus Continuator Theophanis in Rom. lun. num. XVI. pag. 300. quare et ardentis solis aestus ea in expeditione Graecos milites sustinuisse recte adnotat Theodosius. Col. 1

7. *Αὐτός δὲ καῦμα*] Has Imp. Romani curas, ac sollicitudines, nullus ex superstitibus Historicis memorat. Quamobrem ad eius assentationem confictas a Theodosio arbitror, ut ab aulicis potissimum scriptoribus fieri assolet; scimus enim, Romanum voluptatibus potius domi indulgere consuevisse, quibus fractus paullo post contabuit.

20. *Τὴν σὴν θλίψιν*] Ita hunc versum ad fidem Codicis restituimus, qui in editione Cornelii male se habebat ob defectum pronominis *σὴν*.

23. *Ἐξωσμένου*] Pro verbo hoc Cornelius a Codice aberrans, nullo sensu edidit *ἔξεσμένου*. Nuncium afferentem victoriam Romano missum dicit poëta ab eo, qui in sui servitium strinxerat gladium, quibus verbis Nicephorum designat, qui in Romani obsequium ad bellum huiusmodi Saracenis inferendum processerat. [Verbis *μάχαρον δουλικῶς ἐξωσμένος* circumscribitur dux, ense, ut dignitatis signo, cinctus, idque *δουλικῶς*, ut minister Imperatoris, qui solus est dominus. F. I.]

28. *Μονοτρόπων*] Hoc nomine proprie dicuntur, qui idem vitae institutum sectantur, seu, qui concorditer simul degunt, ut in Psalm. LXVII. v. 6. *Ὁ Θεὸς κατοικίξει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ*, *Deus inhabitare facit unius moris in domo*. Sed Symmachus vertit: *Domum praebet iis, qui solitarie vivunt*. Itaque Ioannes Tzetzes Chil. IX. v. 338. aliique inferioris aevi Graeci scriptores ea voce ad Monachos designandos saepius usi sunt. Cyrillus Scythopolitanus in Vita S. Sabae cap. 28. Monachorum virtutes describens, allatum Psalmi versiculum ad Monachos transfert. Col. 2

33. *Συστρατηγῶν*] Quis huius vocis hoc in loco verus sit sensus non bene assequor. *Συστρατηγῶς* pro collega imperii militaris, seu pro eo, qui simul militat, et praeliatur, scriptores Graeci adhibent; et proinde ad Nicephorum referenda videntur. Verum ea interpretatio cum reliquis, quae a poëta hic enarrantur, non bene cohaeret; et idcirco potius Deus ipse *Συστρατηγῶς* a Theodosio appellatus videtur, cuius potissimum ope ac

virtute reportata est de Saracenis victoria, quasi cum Nicephoro contra eos pugnaverit. Certe *εὐκλεῖ στρατηγέτην, gloriosum Ducem*, Deum ab eodem Nicephoro appellatum supra vidimus Across. P. 383 Col. 1 I. v. 63. ubi illum invocat, ut ad auxilium sibi ferendum contra barbaros veniat.

35. *Στόμα*] Os nempe, seu hiatus fossae illius, in quam Saracenos caesos incidisse superius enarravit. [*Ποιῆς στόμα* dictum videtur per periphrasin, ut *στόμα ὑσμίνης* II. XX. 359. *στόμα δηϊότητος* ap. Quint. Smyrn. 1. 193. et *στόμα χάριτος* ap. Eund. 1. 485. quod veteres Grammatici interpretantur *τὸ κατεργαστικῶτατον μέρος τοῦ πολέμου*. Est igitur *ποιῆς στόμα cruenta caedes, poenae loco hostibus inflicta*, ut apparet ex proximo versu. F. I.]

36. *Ἡ πικρία*] Hoc verbum, quod in Codice ob chartae vitium ferme omnino periit, quodque ideo Cornelius penitus omisit, ex litterarum vestigiis adhuc superstitionibus sic legendum videtur.

40. *Ὀδοιπορήσαι*] Ita Codex, non *ὀδοιπονήσαι*, quemadmodum edidit Cornelius.

Ibid. Εὐκόλως] Ita Codex, non *ἀκόλως*, ut in editione Cornelii. Nicephorus, ut viam ad commodum sui exercitus facile coaequaret, hiatus illius fossae iussit repleri: cumque ea prope moenia Saracenorum esset, ne milites, dum opus perficiunt, a barbaris laedi possent, eos testudinibus protegi mandavit. Porro haec testudo machina erat tectoria, e corio duriorique alia materia desuper contacta, quae muris admota, tuto in se milites continebat. Hunc Theodosii locum apprime illustrat Iulius Caesar de Bell. Civil. lib. II. cap. 2. ubi ita inquit: *Antecedebat testudo pedum LX. aequandi loci causa, facta item ex fortissimis lignis, involuta omnibus rebus, quibus ignis iactus et lapides defendi possent*. Vide plura apud Vitruvium lib. X. cap. 20. et 21.

44. *Ἄγε*] In editione Cornelii legitur *ἀήρ*, sed *ἄγε* restituendum esse contextus certe, ac sensus ipse poematis exposcere videntur. [*Ἄγε* Foggini versum pessumdat. Codicis lectio *ἀήρ* si vera est, Theodosius aërem ipsum in testimonium de pugna acerrima appellat, quod telorum hostilium nube repletus, vicissim Romanorum tela in hostes iacta retorserat. *Χιτῶν* aëri tribui potuit eadem imagine, quae inest v. 62. *λεπτόνητον* (sive *λεπτόστημον*) *αἰθέρος πλάτος*. Sic Pisidas in Hexaëm. v. 135. de caeli ambitu: *Στολλίζεται δὲ τὸν χιτῶνα τὸν μέγαν, Τὸν ἄερα, κλωσθέντα κερκίδι ξένη, Χυτὸν, διαφυγῆ, λεπτόν, ἤραιωμένον*. lb. 271. aër vocatur *ὑφασμα λεπτόν* et *ἔργον ἀερόστημον*. Vel sic tamen sunt nonnulla in his versibus, quae non expedio. F. I.]

45. *Τοῦ σοῦ χιτῶνος*] Testudinem nempe, quam veluti vestem quandam, seu tegumentum metaphorice describit.

Ibid. Τήν] Omisit hunc articulum Cornelius: qua de re versum edidit claudicantem.

46. Ἀντανέκλασας] *Damnum, quod barbari Graecis inferre conabantur, contra ipsos cedebat: nam Graeci testudini inclusi, ex ipsius machinae meatibus consulto tutis in locis ad hoc excisis, contra illos tela mittebant, quae eos supra turres et moenia in apertum stantes plurimum laedebant.*

48. Κάτω] Sic Codex; Cornelius aliter legerat, sed ita emendandum bene coniecit.

52. Κηρόν] Pro κῆρα positum arbitror, seu errore librarii, seu potius aevi vitio, quo Graecae linguae elegantia magna ex parte perierat.

53. Κριούς] Nicephorum hasce machinas ad oppugnanda Saracenorum moenia adhibuisse narrat etiam Leo Diaconus, ita scribens: *Qua re perspecta Praetor petrarias quantocyus adduxit, illisque lapidum imbre barbaros peti iussit. Ad haec etiam obsidionalem peculiarius machinam (arietem Romani vocant) adhibuit: petrariis autem crebra saxorum pondera rotantibus, facili negotio Barbari repressi sunt: interimque ariete muris admoto maiore impetu quatiente, viri non pauci fossam subiere.* Col. 2 Vid. Pag. ibid. pag. 874.

Ibid. Χελωνίους τέργας] Testudines scilicet oppugnatorias ab iis, quas supra memoravit, diversas, ideoque et ab eo aliter nuncupatas. Erat haec machina quatuor suffulta rotis, quo facilius, ubi opus foret, veheretur, crudisque animalium coriis ad sui munimen extrinsecus contexta. Continuebat ea milites ad muros suffodiendos, et ad eos deinde quassandos libratus aries contorquebatur. Optime eam descripsit hisce verbis Vitruvius lib. X. cap. 19: *Cetras autem Chalcedonius de materia primum basim subiectis rotis fecit, supraque compegit arrectariis, et iugis varas, et in his suspendit arietem, coriisque bubulis textit, ut tutiores essent, qui in ea machinatione ad pulsandum murum essent collocati. Id autem, quod tardos conatus haberet, testudinem arietariam appellare coepit.* Huiusmodi machinae iconem exhibuit Lipsius in Polyorctico Dial. VIII. Tom. III. Opp. pag. 279.

55. Κλιμάκων ἀσυνδέτων] Scalae hae sunt, quae compactiles, seu solutiles dicebantur. Hae pluribus constabant partibus, earumque gradus ita erant compositi, ut facile removeri, ac stipite coeunte quasi in vaginam recondi possent. *Κλιμακας πηκτας*, hoc est *scalas plicatiles*, appellavit illas Appianus in Ibericis, magisque ad rem nostram *διαλυτας*, *solutiles* nempe, Plutarchus in Arati Vita pag. 317. ubi ait Aratum obsessurum Sicyonem eas in modios frumentarios coniectas recondidisse.

57. Οί] Hunc a Cornelio omissum articulum cum Codice restituimus.

61. Τὰς κάρας] Terribile certe stratagema ad terrefaciendos hostes a Nicephoro excogitatum, iaciendi nempe fundarum ope abscissa barbarorum capita, ut vel ab ipsis concivibus suis per-

cussi caderent. Nullus historicorum, quorum scripta ad nos pervenere, tale Nicephori commentum recensuit: sed fortassis de eo mentionem fecerat Leo Diaconus, qui plura in hac Cretensi expugnatione Nicephori stratagemata, teste Pagio *ibid.* pag. 874. memoraverat.

62. *Λεπτόνητον*] Ita melius corrige pro *λεπτόνημον*.

[64. Verba *τῆς ἀμαρτίας* iungenda videntur cum *ποινήν*. F. I.]

68. *Θανῶν εἰς*] Ita lego haec verba, quae mendosa et manca edidit Cornelius.

77. *Σεήπω*] Saracenorum perturbationem, clamoremque inter eos excitatum rei crudelissimae novitate, propria eorum lingua ac dialecto exprimit Theodosius. Verba videntur Turcica, sed difficillimae interpretationis, quia obsoleta et Graecis litteris fortasse non sine librarii mendis expressa. Si quid interim emergerit, dabimus ad calcem.

[80. Sensus: oppidani clamorem tollentes patrio sermone utebantur, illa autem Cretenses occidendi ratio tuum erat inventum, recens itaque et insolitum. F. I.]

82. *Ἀμηράς*] *Amir* vox Arabica, quae dominum seu dominatorem significat, ex qua, tum apud Graecos, tum apud Latinos sequioris aevi deducta sunt plura vocabula ad significandas apud Saracenos et Turcas varias, quas habebant, cum aliquo imperio dignitates. Quin etiam ex ea voce apud nos in honore est titulus *Ammiraglio*, qua Siculi summos classium praefectos ad Saracenorum imitationem appellasse videntur primi. Porro Amerae huius in Creta tunc imperantis nomen reticet poeta, sed nobis illud innotescit ex anonymo Continuatore Theophanis in Rom. Iun. n. XI. pag. 298. et ex Cedreno pag. 643. qui eum *Κουρούπας Curupam* vocant, nec non ex Simeone Magistro, et Logotheta, in Rom. Iun. num. IV. pag. 498. qui paullo aliter *Κουρόπα Curotam* eum nuncupat.

83. *Τὸν ἐκ Πύλου*] *Pylum senem*, Nestorem nempe, quem tamquam Graecorum disertissimum saepius describit Homerus.

[89. *γέροντες ἐν χρόνῳ ὁμόστολοι*, senes Amerae aetate annisque aequales. F. I.]

108. *Ἀφθαδῶς*] Cornelius minus correcte nulloque sensu edidit *ἀφθαδῶς*.

Ibid. *Ἡπλωμένος*] Curupas certe imperium suum extendere nitebatur, quoniam barbari, teste anonymo Continuatore Theophanis in Rom. Iun. n. VII. pag. 296, *πολλὰ δεινὰ καὶ κακὰ καὶ αἰχμαλωσίας καθ' ἐκάστην εἰς τὴν Ῥωμαίων γῆν ἐποιοῦντο, ἀφ' ὅτου ταύτην τὴν μεγάλην νῆσον ἐπόρθησαν, damna multa ac mala quotidie Romanis inferebant, captivosque ac praedias abigebant, quo ex tempore vastam eam insulam suae ditiosis fecerant: sed potissimum ob victoriam de Graecis super reportatam nimis insolescentes, Romani Imperii loca in servitutem re-*

digebant. Audi saepius laudatum Leonem Diaconum: *Etenim infortunio, quod Romanis nuper acciderat, immensum superbiens, Romanae ditionis littora locaque maritima praedationibus maxime infestabat.* Vide Pagium ibid. pag. 873.

111. *Ἐκ τῶν ὀπῶν*] Saracenos extra urbem palantes antra et impervia loca habitasse, testatur mox laudatus Theophanis Continuator anonymus in Rom. Iun. num. X. pag. 298. scribens: *Μαθῶν δὲ ὁ Νικηφόρος ὅτι οἱ ἔξω τοῦ κάστρου ἀποκλεισθέντες εἰς τὰ στενώματα καὶ κλεισούρας καὶ θυάκια καὶ ἔλη καὶ ὄρη προσέφυγον.* *Intellexit autem Nicephorus, eos, qui urbe exclusi erant, in angusta et clausuras alveolosque et saltus et montes confugisse.*

122. *Προφήτης οἶδε*] Confictam Moamethis visionem de Paradisi beatitudine recitat Arabice et Latine Ludovicus Marraccius in P. II. Prodrumi ad Refutationem Alcorani pag. 20. ubi haec leguntur: *Sunt autem ibi calices ad bibendum tot numero, quot sunt sidera in caelo: et puellae et pueri ministrantes in Paradiso ad manducandum et bibendum: et adolescentulae pulcherrimae, quantum cogitari possit; ex quibus si una apparet in caelo, vel in aëre nocturno tempore, illuminaret mundum universum, non secus ac si esset sol lucentissimus: et si spueret in mare, certe mutaret salsedinem eius in mel, et amarorem aquarum eius in dulcedinem et suavitatem.* Verum propius hosce Theodosii versus illustrat Cedrenus Hist. Comp. pag. 422. ubi de impiis Moamethis dogmatibus disserens inquit: *Εἶναι δὲ τρεῖς παραδείσους ἐν τῷ παραδείσῳ φλυαρεῖ, ἓνα μέλιτος, καὶ ἕτερον γάλακτος, καὶ ἕτερον οἴνου.* *Praeterea nugatur, in Paradiso tres esse Paradisos, unum mellis, alterum lactis, vini tertium.*

Col. 2

126. *Μεταστάς τοῦ σκότους*] In tenebricosis locis impioſ detineri scripsit Moameth, ubi vento urente ferventeque aqua excruciantur: ita enim in Alcorano Sur. LVI. num. 44. inquit: *In vento urente et aqua fervente morabuntur, et umbra et fumo nigerrimo.* [*lunge τοῦ σκότους τιμωρίαν.*]

133. *Τὰς ὁδοὺς προμηνύων*] Eadem narrat Theophanis Continuator anonymus in Rom. Iun. n. X. pag. 297. ita scribens: *Ἐμπροσθεν δὲ ὁ συντετός ταχυδρόμους γαλέας ἀποστείλας, κατασκοπῆσαι καὶ κρατῆσαι γλώσσαν προσέταξεν.* *Missis itaque vir prudens ac catus, quae classi praeirent, celeribus galeis, explorare iussit, ac indigenas loci rerumque indices captare.*

139. *Σταθεῖς*] Mancum hoc verbum edidit Cornelius, quoniam in Codice ob chartae vitium primae eius litterae ferme omnino deletae sunt.

142. *Κενός*] Litterarum vestigia adhuc in Ms. exstantia diligenter considerans ita legendum hoc verbum censui, quod in Corneli editione desideratur.

145. Ἰδοῦ] Eadem ex causa huius etiam verbi primas tantum litteras innuit Cornelius.

152. Τῆς Ἀγάρ τέκνα] Agareni scilicet, ita dicti, quod ab Ismaële descenderent filio Agar ancillae Abrahae, quam ipse, permittente Sara, duxit in coniugem. Huiusmodi populos etiam veteres cognoverunt: Agarenos enim memorant sacrae Paginae Psalm. LXXXII. v. 6. nec non Plinius lib. VI. cap. 28. qui Arabiam Felicem habitasse dicit, et Strabo lib. XVII. pag. 528. qui ipsos Nabathaeis adiungit. Observandum tamen, quod Agarenorum nomen a recentioribus scriptoribus latiori modo ad designandos omnes cuiuscumque regionis Arabas ac Saracenos usurpatum fuit. Agraeci etiam ii nuncupati occurrunt, ab Agar, urbe Arabiae Petraeae principe, cui eandem Agar Abrahae uxorem nomen dedisse contendunt nonnulli.

161. Τῆς φυγῆς ἢ ζημίας] Hanc a Nicephoro habitam ad milites allocutionem nullus ex Graecis, qui adhuc restant, huius expeditionis scriptoribus recenset. Plura tamen his similia sunt, quae allocutum esse Nicephorum ad milites alia occasione refert Theophanis Continuator anonymus in Rom. Iun. num. XII. pag. 299. ex qua haec ad rem nostram accipe: *Λάβωμεν πίστιν τὴν τῶν φόβων φονεύτριαν· ἀναλογισώμεθα ὅτι ἔνδον ἐσμὲν τῆς Συριακῆς νήσου· μέγαν κίνδυνον ἢ φυγὴ ἀπὸ τῶν ὠδῶ φέρει. Fidem arripiamus, quae timores perimit: animo reputemus nos in Syriaca insula versari. Ingens periculum est, si inde fugerimus.*

166. Θεὸς γάρ] Haec etiam a praefata, quam Theophanis Continuator recitat, allocutione illustrantur; ibi enim sic Nicephorus loquitur: *Στάωμεν καὶ καρτερήσωμεν εἰς ἀντιπαράταξιν τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ, καὶ Χριστὸς ὁ Θεὸς συνεργήσει ἡμῖν, καὶ ἀλέσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, καὶ πορθήσεται τὸ κάστρον τῶν ἀλαζόνων τοῦ Χριστοῦ. Stemus intrepidi adversaque acie Christum negantes infideles audacter appetamus, feret suppetias Christus Deus noster, hostesque profligabit, ac superbiorum eique insultantium oppidum arcemque diruet.*

169. Τειχισμάτων] Sic recte Codex, quod mendose edidit Cornelius, etsi ita esse emendandum adnotavit.

172. Χώραν] Stationem scilicet, seu sedem, in qua tunc dies consistebat. Eleganter autem dixit diem sedem tertiam habuisse, ut horam ipsius tertiam indicaret.

174. Ὡς ὄνειδος] Turcarum morem satis notum tangit radendi sibi capita. Quod autem addit, ὥς ὄνειδος, Romanorum Graecorumque morem respicit, apud quos vilibus et ignominiosis hominibus capita radebantur. De servis atque ad opus publicum damnatis ita Artemidorus Oneirocrit. lib. I. cap. 22: *Ὅποτερον δ' ἂν τῆς κεφαλῆς ψιλὸν ἔχει τις οὐκ ὢν εὐσυνει-*

δητος, κατακριθήσεται τὴν εἰς ἔργον δημόσιον κατὰ δίκην· τοῦτο γὰρ κάκει παράσημόν ἐστι τοῖς καταδικαζομένοις. *Utram autem capitis partem quis nudam habet, ut non probe cognosci queat, damnabitur in opus publicum adiudicatus. Hoc enim etiam istic insigne est damnatis.* Qua de re Polygnotum, ut servilem Aethrae Thesei matris conditionem ostenderet, derasam usque ad cutem eam pinxisse observat Pausanias Phocic. lib. X. cap. 25. Scurras item, aliosque viles homines raso fuisse capite testatur Iuvenalis lib. I. sat. V. v. 171. ita inquit:

pulsandum vertice raso

Praebebis quandoque caput, nec dura timebis

Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

188. Ἡμᾶς] Ita ad fidem Codicis suo loco hoc pronomen reposuimus omissum in editione Cornelii.

194. Πλατυνθῆ] Sic bene emendandum quoque censuit Cornelius.

198. Βροχήν] Cornelius legendum maluit βροχήν, sed nihil immutandum: βροχή enim pro *tempestate* ac *procella* bene ponitur.

204. Ἐγκρουμάτων] Cornelius male legit ἔγκρουμάτων. Ἐγκρουμα ad designandas militares insidias passim usos esse Graecos scriptores constat. Ceterum ἔγκρουμα a κρύπτομαι, quod est *se abdere*, derivatum contendit Eustathius in suo ad Homerum Commentario pag. 932. edit. Rom. scribens: Ὅθεν καὶ ἔγκρουμα τὸν λόγον ὁ τοῦ δήμου ἄνθρωπος λέγει· κρύπτονται δὲ πάντως οἱ Col. 2 μὴ τετανολῆσάτους, ἀλλ' ἀναγκαίως ἐν τῷ συνιζάνειν συστέλλοντες ἑαυτούς, ὡς μὴ περιπαλῆσθαι. *Quare et ἔγκρουμα insidiae vulgo dicuntur: occultantur enim omnino, qui coarctati stant, ac necessario, dum inter se coeunt, contrahunt semet ipsos, ne videantur.*

Ibid. Plura huius generis stratagemata referuntur a Polyaeo lib. II. cap. 1. num. 27. lib. V. cap. 10. num. 4. cap. 16. num. 2. lib. VIII. cap. 3. num. 2. et alibi.

233. Ἐντεροπράτης] *Viscerum nempe venditor*; πρᾶτης enim apud Graecos pro venditore adhibetur. Frigent, quae fusius quam par est, hic prosequitur Theodosius.

242. Ἡ δίκη] *Deus, seu iustitia divina*; Δίκην Dei comitem, divinaeque legis vindicem, ideoque ex Jove ipso genitam finxerunt veteres.

245. Ἡ κόνη] Ita ex Codice restitue. Ἀκόνης, nullo certe sensu, edidit Cornelius.

246. Ὁ πλατὺς . . .] Verbum, quod ultimo loco subsequitur, adeo est deletum in Codice, ut ne eius quidem vestigia dignosci possint. Στόνξ forte, ut arbitror, vel quid aliud simile ibi est restituendum, quasi nimirum Cretensis illius gigantis occisio maximam Nicephoro gloriam attulerit.

251. Φραγμούς] Cornelius quoque ita esse corrigendum bene adnotavit.

261. Δουλοσπόρων] Ex servili progenie genitos Agarenos vocat, utpote qui ex Ismaële filio Agar, quae Abrahæ famula erat, originem suam ducerent. Moameth enim, ut scribit Cedrenus Hist. Comp. pag. 421, genere ac tribu Ismaélita fuit, ad Ismaëlem Abrahami filium genus referens.

266. Ξέρξης] Male edidit contra Cod. fidem hoc nomen Cornelius: sed bene ad oram paginae correxit.

Ibid. Θαλασσῶσαι] Celebre apud Historicos est Xerxis facinus, qui Athon montem a continente abscidit, per eum mare derivans, ut suis navibus commodum praeberet transitum. Audi Plinium ita de hac re disserentem lib. IV. cap. 10: *Fretum, quo montem Athon Xerxes rex Persarum continenti abscidit, in longitudine passuum MD. Mons ipse a planitie excurrit in mare LXXV. mill. pass.* Hoc idem, ut alios praeteream, memorat etiam Pomponius Mela lib. II. cap. 2: *Qua continenti Athos adhaeret, Xerxe in Graios tendente, perfossus transnavigatusque est, factus freto navigabili pervius;* unde Lucanus Pharsal. lib. II. v. 676. cecinit:

*cum vela ratesque
In medium deferret Athon.*

IN TERTIAM ACROASIM.

Vers. 1. Τῆς ἀβύσσου] Quod in se continet immensam aquarum multitudinem, ἄβυσσον Graeci dicunt. Hic autem *Abyssi* nomine intelligitur maxima aquarum congeries in aëre a Solis attractu collecta, ex qua pluviae ac tempestates gignuntur; ideoque additur *πολυστόμους χύσεις, qui habet effusiones ex multis ostiis erumpentes.*

P. 386
Col. 1

8. Ἐν Σταγειρίταις] Ita Codex; sed malim legi: *Σταγειρίτης ἢ Πλάτων.* Stagiritam dictum fuisse Aristotelem, quod Stagirae natus esset, nemo ignorat.

9. Ὁ κρατῶν] Demosthenes inter Athenienses summus ac plurimum pollens dicitur, vel quod, post mortem Alexandri et Antipatri, rebus Graeciae praepositus fuerit, vel potius, quod prae omnibus doctrinae et eloquentiae laude excelluerit.

10. Ὁ κρούων] Pindarum intellige lyricorum poetarum principem.

14. Κεντεῖ] Ad fidem Codicis hoc verbum restitui, in editione Cornelii praetermissum.

Πόλεις] Πόλας scripsit Codicis librarius, sicque ad eius fidem edidit Cornelius; nos πόλεις emendavimus.

32. Ἡρακλῆς] Quum Laomedon Troiae moenia moliri stauisset, Neptunum et Apollinem ad opus pacta mercede conduxit, quam postea Laomedon persolvere recusavit; qua de re Neptunus ira percitus omnes, ut inquit Ovidius Met. lib. XI. v. 207, *inclinavit aquas ad avarae littora Troiae*: neque hoc contentus Hesionem quoque, Laomedontis filiam et Priami sororem, ceto obiciendam poposcit, quam *dura ad saxa revinctam* Hercules liberavit.

34. Τοῦ πυρός] Vitiosum esse hoc verbum arbitror, ac potius legendum θηρός. Meleagri fabulam, qui patriam suam Calydonem ab immani illo apro, a Diana vindici animo immisso totumque regnum evastante, liberavit, satis omnes cognoscunt. Non adeo autem se praeclare gessisse ait Meleagrum, dum feram illam interfecit, ut Romanus Imp., seu potius Nicephorus, qui mundum universum a Cretae tyranno, regiones omnes praedationibus plurimum affligente, vindicavit. [De Calydonio apro non est cogitandum, nec sollicitanda Codicis lectio. Respicitur II. IX. 589. 593. F. I.]

36. Ἀλωεῦ] Aloëi filii Otus et Ephialtes gigantes Creteneses, ut loquitur Apollodorus lib. I. pag. 15, *Ἐδησαν δὲ καὶ Ἀρηνοῦ τοῦτον μὲν οὖν Ἐρμῆς ἐξέκλεψεν. Martem insuper in vincula coniecere, quem demum Mercurius furto eripuit*; hinc Claudianus de Bello Got. carm. XXVI. v. 67. cecinit:

*Quid mirum, si regna labor mortalia vexat?
Cum gemini fratres, genuit quos asper Aloëus,
Martem subdiderint vinclis?*

Sed prae ceteris omnes hos Theodosii versiculos illustrat Homerus Iliad. lib. V. v. 385. ubi ait:

*Τῆ μὲν Ἀρης, ὅτε μιν Ὀτος κρατερός τ' Ἐφιάλτης,
Παῖδες Ἀλωῆος, δῆσαν κρατερῶ ἐνὶ δεσμῶ.
Χαλκῶ δ' ἐν κεράμῳ δέδετο τρισκαίδεκα μῆνας.
Καὶ νῦ κεν ἐνθ' ἀπόλοιτο Ἀρης ἄτος πολέμοιο,
Εἰ μὴ μητρικὴ περικαλλῆς Ἡερίβοια
Ἐρμῆα ἐξήγγειλεν· ὁ δ' ἐξέκλεψεν Ἀρηῶ
Ἦδη τειρομενον· χαλεπὸς δὲ ἐ δεσμὸς ἐδάμνα.*

*Passus est quidem Mars, quando ipsum Otus fortisque
Ephialtes*

Filii Aloëi ligaverunt validis vinculis.

Aereo autem in carcere ligatus fuit tredecim menses:

Col. 2

Et quidem ibi periisset Mars insatiabilis belli,

Nisi noverca perpulchra Eeriboea

Mercurio illud indicasset: hic autem furtim subduxit,

Iam dura enim ipsum vincula consciebant.

38. Οὐ μῆτριά] Eeriboeam scilicet, quam ope Mercurii Martem ex aereu illo carcere liberasse ex Homero mox vidimus. Dicit autem, quod in Cretensi hac expeditione non Eeriboes, sed ipse Despota Martem in libertatem vindicaverit, ut iterum de Cretensi tyranno vindictam sumeret.

47. Πολλοῖς] Ita Codex, sed librarii oscitantia. Lege πολλῶν.

59. Κύριε] Verba sunt ex Psalmo XXVII. v. 1. paullulum a poeta immutata, ut versus mensurae accommodaret.

61. Ἐν βόθρῳ] Cornelius a Codicis lectione recedens edidit ἐμβόθρων.

68. Ὡς Μωσῆς] Victoriam adversus Amalecitas a Iosue precibus Mosis reportatam innuit. Legitur in Exod. cap. XVII. v. 11: *Cum levaret Moses manus, vincebat Israël: sin autem paullulum remisisset, superabat Amalec.* Qua de re quum manus Mosis fatigaretur, Aaron et Hur ex utraque parte eas sustentarunt, fugavitque Iosue Amalec, et populum eius in ore gladii. [Vid. Not. crit. in Anth. Pal. p. 16. F. I.]

73. Ἐπιστάσης] Sic ad fidem Codicis emendavimus hoc verbum, quod minus correcte edidit Cornelius.

[77. ἐν ξυρῶ] res in discrimen venit, Cretensibus praeter opinionem subito erumpentibus. F. I.]

[78. εὐθείς κοιλάδες vertitur antra immania, nescio quo iure. εὐθείς ἱππόται sunt II. 135. sensu non minus obscuro. Fortasse verba seiungenda: εὐθείς, κοιλάδες. *loca ardua et convalles.* F. I.]

80. Προεντρεπισθείς] Ita cum Codice hoc verbum corrige mendose editum a Cornelio.

Ibid. Ἐπτασήμαντος] Hoc verbum, quod alibi non reperias, adhibet Theodosius, ut indicet exercitum Saracenorum fuisse septies a Graecis victum ac profligatum, quod quidem inferius magis aperte testatur. Compositum autem illud est ex ἑπτὰ et σημεῖον, quasi Graeci septem tropaea crexerint. [Ἐπτασήμαντος esse potest exercitus septem cladum tamquam nota inustus. F. I.]

94. Ἐκ τῶν ἀδήλων] Romanum Imperatorem incognitis equitibus stipatum exercitui suo a facie barbarorum fugienti mirabili modo apparuisse, verbisque ad praelium confirmasse, nullus ex superstitibus historicis commemorat, nec dubito, fictam esse fabellam ad ornatum poematii.

[108. ὄντες ἐκ σκοτός male explicatur: *quamvis extra tenebras.* Ex tenebris orti dicuntur barbari, quia luce religionis christianae carent. Vid. Not. ad Anth. Pal. p. 18. nr. 85. F. I.]

115. *Μεμνηνότεα*] Mallem *μεμνηνότες*, quod carminis explanationi magis cohaereat. [Bene habet *μεμνηνότεα*. diem illi abominabantur, tamquam hostem in ipsos furentem. F. I.]

117. *Λελεμμένοι*] Qui nempe superstites evaserant ab accepta clade. Audi Leonem Diaconum: *Tandem multis eorum caesis in fugam vertuntur per angusta viarum cedentes. Romani vero eos insequuti dire trucidabant; qui vero hactenus superstites erant, ac quotquot ardor belli non demessuerat, proiectis armis in praecipua vertebantur.* Vid. Pagium *ibid.* pag. 875. Cornelius a Codicis lectione recedens edidit *λελεμμένοι*.

126. *Ἐπαττον*] Nihil hic verbum *ἔπαττον*, nec dubito, quin sit legendum *ἔπραττον*.

127. *Τίς*] Cornelius legendum esse coniecit *τίς ὧς*, quoniam, inquit, *et carmen, et sensus melius se habebunt.* Sensus certe, addita particula *ὧς*, magis perspicuus foret, sed carmen nullo modo melius se haberet, quum nihil in eo desit ad senarii complementum. Quare nihil esse addendum arbitror, praedictamque particulam potius esse subintelligendam.

P. 387
Col. 1

Ἰδομενεύς] Idomeneus rex Cretensis, qui maxime in Troiano bello inclaruit. Hic cum post eversam Troiam cum suis reverteretur, et dira tempestate eius classis ageretur, devovit Diis sacrificaturum se rem, quae ei primum occurreret. Itaque filium, qui primus ei obviam venit, sacrificavit, vel, ut aliis placet, sacrificari iussit, ob quam causam a civibus regno pulsus, Salentinum Calabriae promontorium divertit, ubi civitatem condidit.

129. *Τάς*] Sic Codex, et sic quoque Cornelius emendandum censuit.

130. *Ἀγέως γόνος*] Agamemnonem intellige Atrei ex Aepo filium. Is Idomeneum ad praelium adversus Troianos forti animo committendum, teste Homero *Iliad.* lib. IV. v. 251. excitavit. Quod autem inquit, *τάς ἀπειλὰς ἔξονειδίλων*, Agamemnonem nempe Idomeneo minas, quias antea ille contra Troianos intentaverat, exprobrasse, ad eadem Agamemnonis verba ab Homero allata respicit. *Ibid.* v. 264. ubi ait:

Ἄλλ' ὄρσεν πολέμονδ', οἷος πάρος εὐχο εἶναι.

Sed prorumpere ad bellum talis, qualis antea gloriabaris.

131. *Παρελθεῖν . . . τὸν βίον*] *Βίος* hic pro *bonis* seu *fortunis* adhibetur, quo sensu plures Graeci tum poetae, tum oratores usurparunt, adeo ut *παρελθεῖν τὸν βίον* a *bonis deficere* significet. Melius itaque se gessisse affirmat Idomeneum, qui e Creta pulsus absque certamine regno cessit, ne patriam suam perderet, quam Saraceni, qui Graecorum armis resistentes patriae

suae perniciem calamitosissimam moliebantur. [Sensus est: beatus censendus Idomeneus, quod prius excessit e vita, quam patriae eversionem videret. F. I.]

133. Χάρων] Homines terribili squalore ac pravo turpique animo praediti sic per convicium dicebantur. Apuleius de Siculo Aemiliano sui accusatore ita inquit in Apologia pag. 497: *Igitur agnomenta ei duo indita; Charon, ut iam dixi, ob oris et animi duritatem: sed alterum, quod libentius audit, ob Deorum contemptum Mezentius.*

143. Ὁ θήρ] Sic Codex, contra cuius fidem Cornelius edidit ἡ θήρ, sed emendationem ad oram paginae adiecit.

144. Στερεΐται σιτίων] Saracenis urbe inclusis annonam defecisse sic enarrat Continuator Theophanis in Rom. Ian. num. XVI. pag. 300: *Τῆς τροφῆς καὶ δαπάνης τῶν Κρητικῶν δαπανηθείσης, καὶ εἰς ἀνάγκην προχωρούντων, καὶ καθ' ἐκάστην πρὸς τὸν Μαγιστρον αὐτομολούντων, καὶ τῇ τὰ πάντα Θεοῦ ἡνιοχούτος προστάξει τῇ τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς ἕκτης Ἰνδικτιῶνος ὁ Δομέστικος τῶν Σχολῶν τὸν στρατὸν πρὸς πολεμικὰς ὄτρυνε παρατάξεις, διαφόρους συστησάμενος φάλαγγας τε καὶ ἀσπίδας καὶ σάλπιγγας. Consumpta Agarenis Cretensibus omni annona, iisque in angustias coactis, ac cum ex illis quotidie ad Magistrum ultro confluerent, Dei tandem cuncta moderantis imperio, mense Martio, sexta indictione, Scholarum Domesticus aciem instruxit diversosque ex illis cuneos et phalangas ac turmas constituit.*

148. Τρισέμφω] Mendum huic voci subesse non dubito, magisque placeret τρισέμφος. Porro advertas velim vocis singularitatem, non inconcinne tamen a Theodosio confictam, ut in unius Dei imperio Trinitatem etiam exprimeret. Eam ex τρίς, ἐν, φῶς, ut videtur, composuit.

151. Πεποιθώς] Sic corrige ad Codicis fidem, quam contra Cornelius edidit πεποικώς.

155. Πάντα σὺν προθυμίᾳ] Perperam omnino legit haec verba Cornelius: sed hanc ipsam Codicis lectionem ad oram paginae coniectando subiecit.

175. Ἐμβάλων ὄνον] Novum certe est stratagema, quod hic modo describitur; et forte a Theodosio confictum est, qui etiam alibi iocis indulget. Σφενδόνη autem de machina ex ballistarum seu catapultarum genere intellige, qua grandiora saxa contra hostes emittebant. De ballista certe interpretatus est hoc nomen Philoxenus in Glossario, scribens: *Ballista, σφενδόνη, μάγχανον πολεμικόν*: quare ballistas ipsas, seu petrarios monancones a quibusdam σφενδόνας, fundas, appellari animadvertit Apollodorus Architectus in Poliorceticis pag. 40. [Οἱ δὲ στραφθέντες

τῇ πλοκῇ τῶν σφιγμάτων. orationis subiectum est οἱ σφενδονο-
στρόφοι, qui machinam bellicam torquent, molesque ei imposi-
tas ope funium iaculantur. Male itaque vertitur: *quare hi con-*
versi ad eum arcuandum vinculis; quasi de asino funibus con-
stricto agatur; quum ait: illi autem conversi ad tortos machina-
rum funes. F. I.]

182. Χελωνόπους] Asinum *testudineos pedes habentem* dicit,
ob eius segnitiam et tarditatem.

184. Ξέρξης] Vide, quae de hoc Xerxis facto superius ad-
notavimus Acroas. II. v. 266.

Ibid. Νέα] Corrige νέον.

193. Ἀράντων] Saracenos fame laborantes asinum ex im-
perviis occultisque locis in cibum accepisse inquit, quoniam per
aërem, ideoque per vias sibi non proprias eis immissus fuerat.

195. Ἄντους] Sic bene corrigendum coniecit Cornelius.

207. Φίλιππος ὁ πρῶτος] Philippus primus, quia alii post
eum eiusdem nominis reges Macedonicum imperium obtinuerunt.
Eum totius Graeciae dominatui ambitiose inhiantem, et Athenien-
ses praecipue, quorum vires magis extimescebat, sibi subiicere
adnitentem, Demosthenes vehementissime insectatus est, septem
illas celeberrimas orationes contra eum recitans, quarum tres
Olynthiacae, quatuor Philippicae nuncupantur.

208. Φανελς ἀριστόπαις] Acute Theodosius utitur verbo φα-
νελς, quia fama fuit Olympiadem non ex marito, sed ex Necta-
nebo, atque adeo ex Jove sub draconis figura Alexandrum M. ge-
nuisse. *Namque mater eius Olympias, inquit Iustinus lib. XI. P. 388*
cap. 11, *confessa viro suo Philippo fuerat, Alexandrum non Col. 1*
ex eo se sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse. De-
nique Philippum ultimo prope vitae suae tempore filium suum
non esse palam praedicaverat. Qua ex causa Olympiadem, ve-
lut stupri compertam, repudio dimiserat. Qua de re bene ad-
notat Freinshemius in Supplementis ad Q. Curtium lib. I. cap. 1.
num. 15: *Nec desunt, qui fabulosum id quidem, non tamen*
adulterium matris falso iactatum adserant.

209. Κάρφων] Cn. Carbo, cuius plurima fuit in Republica
auctoritas, partes Marianas sequutus. Is in tertio suo Consulatu
iussu Pompeii in Sicilia ad supplicium ductus est, ibique, dum
alvum sibi levaret, caput ei abscissum. Consule Valerium Ma-
ximum lib. IX. cap. 13. § 2.

Ibid. Ὁ τοῦ Πομπηίου] Sic Codex, quem erroris arguit Cor-
nelius, et sufficit nomen Καίσαρος, quia Brutus Caesarem, non
Pompeium percussit. Mihi tamen vix persuadeo, scriptorem Co-
dicis adeo turpiter errasse, ut duo nomina adeo inter se diversa

Col. 2 in scribendo confuderit. Itaque aliquem potius versiculum intermedium omisisse malim: quod facilius evenire solet. Porro cum Iulius Caesar in Curia Pompeii, ubi Senatum coegerat, a Bruto ante eiusdem Pompeii statuam fuerit perfidiose confossus, verisimillimum esse videtur, Theodosium huius rei meminisse, adeo ut dixerit, quod Brutus Pompeii manibus litans, Caesaris sanguine pugionem tinxerit, vel quid simile, quod commode in intermedio versiculo possit aptari.

223. Κράται] Ita exstat in Codice: sed errore forsán librarii. Cornelius opportune corrigendum adnotavit κράτος.

227. Δίωνα] Cur Dionem cicadam ac sapientem Iyram appellet, non bene intelligo; poëtae enim potius quam historico hae appellationes convenissent, nisi quis malit a Theodosio Dionem ita esse appellatum propter eius singularem facundiam elegantemque stilum.

231. Τὸν τοῦ Φιλίππου] Philippi filium, scilicet Alexandrum Magnum, cuius vitam ac res ab eo praeclare gestas copiose descripsit Plutarchus.

IN QUARTAM ACROASIM.

Col. 1 Vers. 2. Ἐν παραστάσει] In exsilio, seu procul a patria: nam inter plures, quas huic voci Graeci explicationes tribuere, ea potissimum, licet minus obvia, Theodosii sensum exprimit.

4. Χειμῶνι πολλῶ] Graecos contra barbaros in Creta militantes frigore adeo fuisse afflictos, ut domum reverti cogitarent, tum Simeon Magister et Logotheta in Rom. Iun. num. II. p. 498, tum Continuator Theophanis in Rom. Iun. num. XII. pag. 299. scripsere: atque is quidem Nicephori quoque allocutionem, qua milites detinuit, a Simeone tantummodo indicatam, integram recitat. Verum Theodosius hoc militum consilium et Nicephori allocutionem omnino reticuit, qua in re cum Leone Diacono consentit, qui, quantum ex eius excerptis colligi potest apud Pagium ibid. pag. 875, id ipsum commemorare praetermisit.

7. Παραγγώδεις τόπους] Vide, quae superius notavimus Acr. II. v. 111.

8. Ἐξελαθέντες] Ita bene Codex, non ἐξελθέντες, ut legit Cornelius, qui ideo versum claudicantem edidit.

14. Λαγωῶν] Sic ex Codice restitue: at λαγῶν forte errore typographi in editionem Cornelii irrepsit.

21. *Σέπαις ἐπακταῖς*] *Σέπη* est proprie *tegumentum*, sed hic pro locis occultis et imperviis interpretandum censeo, eo modo, quo *σκεπείσμος τόπος* eodem sensu notatum occurrit apud Suidam, quare et adiectivum subsequens *ἐπακταῖς* loca *obstructa*, aut aspera, seu, ut inquit Virgilius Aen. v. 662, *loca senta situ* significat, quum a verbo *ἐπάγω*, *obstruo*, *sepio*, sit derivatum.

29. *Ἀντί*] Cornelius Codicis fidem non sequutus edidit *αὐτόν*, sed ita esse corrigendum notavit. Col. 2.

30. *Πίνειν*] Sic optime Cornelius emendavit pro *ποιεῖν*, quod hic locum habere non potest. In Codice non satis clare haec vox legitur, sed *πίνειν* scriptum esse videtur.

33. *Ὁ Καραμόννης*] Non ad principem Cretae Ameram hoc nomen refer, quem Curupam fuisse dictum superius Acroas. II. v. 82. vidimus. Nec te moveat, hunc etiam a Theodosio inferius v. 134. Ameram nuncupari: nam plures Cretae Ameras fuisse ex Cedreno pag. 643. discimus, qui praeter Curupam alium etiam memorat nomine Anemam, quem supremam post Curupam potestate habuisse scribit. De Caramunte tamen nulla ibi mentio: non enim hic Caramuntens cum Caramone a Cedreno ibid. pag. 642. item memorato ullo modo est confundendus, quum is Tarsi dominus et Ameras fuerit.

37. *Προευτρέπειξεν*] Cornelius male omnino legit *προκυτρέπειξεν*.

39. *Πάντας*] Ex Codice sic corrigimus, quum *ταύτας* non bene apud Cornelium legatur.

53. *Καί*] Cornelius Codicis fidem non sequutus nescio qua ratione *ώς* ediderit.

54. *Πατρῶν*] Perperam *πατέρων* legitur in editione Cornelii, contra Codicis fidem et versus mensuram.

55. *Ἐν*] Hanc esse Codicis lectionem videtur. Cornelius legit *ἐν*, versumque ideo claudicantem edidit.

60. *Ἰσμαήλ*] Vide supra ad Acr. II. v. 261.

64. *Καί*] Omisit hanc particulam Cornelius, quae quidem in Codice adeo est evanida, ut vel diligenter insipientem facile effugiat. P. 389 Col. 1

69. *Τοὺς ἔνδον*] Cretenses intellige, qui obsidione fameque afflicti in urbe erant inclusi, quosque Graeci milites ante portas urbis adstantes, ne egrederentur, prohibebant. Ita sane magis placet, quam de Graecis ob frigus domum reverti cogitantibus id interpretari, quod ea explicatio obscurum nimis Theodosii sensum redderet, eo magis, quod Nicephorus tumultuantes milites non vi, sed verbis et adhortationibus detinuerit.

76. *Θρακηδίων*] Thraces etiam sub Nicephoro in hac expeditione militasse refert Continuator Theophanis in Rom. Ian. num. XVI. pag. 300.

Ἐπτάκις] En ubi Theodosius perspicue narrat Saracenos septies a Graecis fuisse profligatos: quod superius obscurius expresserat. Vide Acr. III. v. 80. et quae ibi adnotavimus.

92. *Τῶν μελῶν τὴν τετράδα*] Occubuit nempe, dum magnam barbarorum faceret caedem, ad quam designandam dicit strenuum hunc militem membra Saracenorum abscissa proiecisisse aequae ac si essent folia. Quatuor autem membrorum nomine exprimit, ut arbitror, caput, brachia, truncum et crura. [*Μελῶν τετρας* brachia sunt et crura.]

108. *Θείον*] Difficile admodum lectu est hoc verbum in Codice, ancepsque haereo, an haec vera sit lectio. Cornelius edidit *ὄν*, sed id certe scriptum non esse apparet, eo magis, quod nec versus mensura, nec sensus ipse illud ferant.

129. *Ἐρῶμαι*] Sic ad fidem Codicis restitue: *Ἐρῶμαι* enim, forsitan errore typographi, male edidit Cornelius.

IN QUINTAM ACROASIM.

Vers. 9. *Τραῦμα*] Ita melius, quam *στραῦμα*, ut bene adnotavit Cornelius.

20. *Ταρσεωτῶν*] Tarsum iam antea non semel frustra oppugnatam, Nicephorus Phocas, priusquam bellum Cretense susciperet, vasto impetu concussit, et Caramonem eius Ameram, teste Cedreno Hist. Comp. pag. 642. compeccuit. Ubi vero Nicephorus ipse ad Imperium evector est, anno eius Imperii secundo, mense Iulio, Indictione septima, magno conscripto exercitu eo se contulit, Tarsumque ac Mopsuestiam in suam potestatem redegit: reversusque Constantinopolim mense Octobri, indictione nona, Tarsi portas ac Mopsuestiae secum adduxit, quas cum extrinsecus auro distinxisset, munus attulit regiae urbi dedicandum, alias ad arcem collocandas, alias ad aureae portae murum. Consule, quae fusius narrat prae laudatus Cedrenus pag. 654. nec non Leonis Diaconi excerpta apud Pagium in Critic. Tom. IX. pag. 8. 12.

21. *Ἀράβων φυλή*] Arabas tum veteres, tum recentiores, itemque Turcas in plures fuisse tribus distinctos ex historicis satis constat.

23. *Δελεμιτῶν, βελεβιτῶν*] Delemitarum nomine Saracenos procul dubio innuit Theodosius; et forte hoc nomen duxit a Dhallem, qui primus religiosum quendam cultum inter Arabas constituit. Ludit autem in verbis, inquiens, Romani Imp. *telum*, quod Graece *βέλος* dicitur, commutasse Delemitarum nomen in Belebitas.

27. *Χανδάς*] Sic Codex: alii autem scriptores *Χάβδας* scribunt. Porro Chabdas, seu, ut Continuator Theophanis ac Simeon Magister scribunt, Chambdas fuit Chalepi dominus et Ameras, quem a Leone Phoca primum domitum postea Nicephorus, Chalepe eversa, penitus subegit. Videsis, quae fusius in Monito praefati sumus.

30. *Παρέσχου*] Sic bene Codex: Cornelius nescio qua causa emendandum adinotavit *παρέχες*, quod verbum, nisi error typographo sit tribuendus, nec bene quidem se habet secundum Grammatices regulas.

31. *Πολυξένης*] Fallitur Theodosius. Neque Polyxenae ad Achillis tumulum occisionem, neque Troiae excidium Homerus descripsit.

35. *Μυθοπλόκου*] Sic ex Codice restitue. Cornelius male edidit *μυθοπλόη*, et coniecit esse corrigendum *μυθοπλόανου*.

36. *Πανσόφως*] Ita melius ad fidem Codicis lege: *πανσώφως* enim, ut Cornelius edidit, non bene se habet.

37. *Ὁ πηρός*] Caecum Homerum appellat, plurimos tum Graecos tum Latinos scriptores imitatus, quorum nonnulli ex hoc morbo *Homerum* fuisse dictum putant, quum antea Melesigenes vocaretur: *Ὁμήρου*s enim Iones et Cumaei *caecos* appellant. Verum de Homeri caecitate consule, quae fusius ac multifaria eruditione disseruit Leo Allatius de Patria Homeri cap. viii.

40. *Τοῦ Διός*] Inter plures populos, qui sibi Jovis natalia tribuerunt, Cretenses potissimum de iis superbire solitos, res est adeo pervulgata, ut nihil hic addere opus sit.

41. *Διὸς τυράννου*] Theodosius sequutus sententiam videtur, Jovem eundem fuisse ac Picum, qui in Assyrios tyrannicum exercens imperium, flagitiisque turpissimis regnum suum dedecorans, populo persuasit, ut eum veluti Deum praedicaret: ac quum diem suum obiisset, Cretae sepultus, divinos deinceps honores sub Jovis appellatione nactus est. Videsis, quae fuse enarrat Cedrenus in Comp. Histor. 16. 17.

43. *Στήγας*] Huic voci nullus sensus aptari potest. Cornelius emendat *στέγα*, qua tamen ratione et quo sensu, non intelligo. Equidem corrigerem *στέξας*, adeo ut *ἦν στέξας* indicet

passus est, seu permisit, nam hoc etiam sensu verbum *ετέρω* apud scriptores Graecos occurrit.

P. 390
Col. 1 46. *Ταύτης*] Malim *ταύτην*, ut in v. 49. quem e contrario Cornelius ex hoc loco emendat ea ratione ductus, quod verbum *κρατέω* plerumque cum genitivo construitur. Verum, licet rarius, scriptores Graeci accusativum quoque ei tribuunt, ac Theodosium sic illud construxisse, argumento est participium *πέμψονσαν*, quod alioquin emendare item debuisset Cornelius.

51. *Τρίκογχα*] Triconchum, quod erat cubiculum in palatio Imperatorum tribus fornicibus exstructum, saepe memorant scriptores Byzantini, quorum auctoritates refert Du-Fresnius in Descriptione Constantinopolis Christianae lib. II. sect. IV. num. 11. et lib. IV. sect. VII. num. 1. Verum diverso plane sensu hoc nomen adhibet Theodosius, qui ad arma illud transferens adhibuisse videtur ad significandum, quod Polybius lib. VI. pag. 469. *σιδηροῦν κόγχον* appellavit, clypei nimirum umbonem, seu ferreum illud spiculum, quod in medio clypei prominebat et erat triangulare. Non absimiliter voce *τρίκογchon* ad triangulum designandum Graeci recentiores utuntur.

53. *Μιαφόνων*] Ita Codex, et sic quoque ad oram paginae emendavit Cornelius, quam inseruit in textu non a veteri, sed a novo scriptore vitiatam vocem.

62. *Πνεῦμα*] Sic habet Codex, et sic Cornelius corrigendum adnotavit, quod male descriptum acceperat.

67. *Τὸν χιτῶνα*] Huius vestis Moamethis, quam religioso cultu Turcas prosequutos affirmat Theodosius, apud eos, qui de Moamethis vita et de Turcarum dogmatibus scripsere, nulla mentio est. Quare vel huic voci mendum incesse, vel alio sensu, quam de veste, explicandam esse crediderim. Scriptores Ecclesiastici, quos inter Theodoretus Quaest. XXXIX. in Genesim pag. 34. S. Athanasius Quaest. LV. ad Antiochum, S. Gregorius Nazianzenus Orat. XXXVIII. pag. 619. et Origenes, teste S. Epiphanio tum haeresi LXIV. p. 229, tum in Ancorato pag. 494, de tunicis illis pelliceis disserentes, quibus Adam et Hevani Deus post peccatum contexit, vocem *χιτῶνα*, qua sacrae Paginae utuntur ad carnem corpusque designandum, sensu certe minus obvio, transtulere. Consule, si lubet, eorum auctoritates apud Suicerum in Thesaurio Ecclesiastico. Itaque, quid si in eodem sensu Theodosius vocem adhibuerit? Corpus profecto Moamethis Medinae super-exstructa aedicula sepultum, ita ut a nemine possit conspici, maximis ibi prorsusque divinis Turcas prosequi honoribus apud omnes in comperto est. Hinc fit, quod poeta infames hosce cultores merito sugillet, qui Moamethis corpus, tamquam puri sanctique hominis spolium venerabantur, dum ob vitae rationem ab

eo turpissime ductam tamquam pollutum execrandumque devovere debuissent.

72. *Ξενοπόρους*] Cornelius male edidit *ξενοπόρους*, fortassis typographi vitio.

73. *Ἀφρικῶν Σικελία*] Ex ea Siciliae parte, quae Lilybaeum complectitur, quaeque Africo mari alluitur, Saraceni Africani, Euphemii artibus dolisque adiuti, in Insulam irruerunt sui-que iuris fecere, Michaële Balbo Imperatore an. Chr. DCCCXXVIII. Videsis inter ceteros Cedrenum *Histor. Comp. pag. 512.* Nicephorus vero de ea ab Africanis vindicanda in ipso imperii sui exordio cogitavit, eoque Manuëlem misit, qui iuventutis aestu fervens, quum nec bene ducis officio fungeretur et vitiis deditus sanioribus non obtemperaret consiliis, asperis quibusdam inviis-que locis Siciliae inclusus se ipsum totumque exercitum foede perdidit. Consule praelaudatum Cedrenum *ibid. pag. 654.*

78. *Πλάτη*] Cornelius edidit *πλάγη*, nec satis bene *πελάγη* legendum coniectavit, quum id senarii mensurae repugnet. Nos *πλάτη* ex Codice restituiimus.

82. *Ἰππότην*] Alexandri Magni factum ad mentem revoca, dum equum ferocientem planeque indomitum mansuetiorem mitioremque sibi reduxit: ex quo ingenii animique sui experimento tantam consecutus est laudem, ut Philippus equo descendentem, manantibus gaudio lacrimis, complexus exclamaverit: *maius imperium sibi circumspicere, nec enim Macedoniae regnum tantam indolem capere.* Consule Freinshemium in *Supplem. in Q. Curt. lib. I. cap. xv.*

83. *Ζήτει*] *Ζήσει* edidit Cornelius, sed veram lectionem Codicis ad oram paginae subiecit.

85. *Κρήτης*] Cornelius maluit *Κρητῶν*, sed immerito: nihil enim hic immutandum.

88. *Τέκνα μικρά*] Haec, quae modo Theodosius describit, singillatim recensuerat Incertus Continuator Theophanis: sed malo quodam fato eius historiae complementum, ubi ea narrabantur, perierat in Codice, ad cuius fidem editionem suam adornavit Combefisius.

96. *Προφήτης*] Moamethem intellige, cuius patrocinio ac potentia Turcae confidunt plurimum.

97. *Ὡς θεὸς τιμωμένη*] Tureas gladio, veluti Deo, honorem adhibere Theodosius forsitan dicit, quod ei potissimum confiderent, quum Moameth gladio ad religionem suam tuendam ac propagandam fidenter uti eos docuisset.

101. *Τάσις*] Orientales nationes vestibus ad talos usque demissis uti solitas satis omnes norunt.

119. Ταρός] De Tarso a Nicephoro post Cretense bellum subacta vide supra ad v. 20.

Demum animadvertas oportet, constare ex Constantino Porphyrogen. *de Ceremoniis aulae Byzantinae* lib. II. cap. 45. quod descriptam a Theodosio expeditionem in Cretam idem ipse Constantinus ab an. DCCCCXLIX., cum iam Romanum filium in collegam assumpsisset, animo conceperat, et pro illa apparatus bellicum disposuerat, eo licet iam vita functo Romanus feliciter confecerit an. Chr. DCCCCLXI.

VOCABULA THEODOSIO PROPRIA.

- Αιμορροΐδος** IV, 59.
ἀλιδρόμους τόπους I, 77.
ἀλλότιγρος — νους συμφοράς II, 235.
ἀνομβρία I, 250.
ἀνθελιγμάτων I, 155.
ἀνικμος — με Κρήτη I, 250.
ἀπευχαριστεῖν III, 113.
ἀριστόκαις III, 208.
ἄρπαξ IV, 94.
ἀστέγαστος οἰκία I, 242.
ἀστοργία I, 123.
βαναύσιος τέχνη II, 184.
βαρβαροτρόφος I, 180.
βδελυκτός III, 115.
βιοφθόρους λύκους II, 254.
βουνοθρεπτος IV, 13.
δειλάνδρα I, 65. II, 112. 146.
δεινόμορφος IV, 8.
δεινόφρων II, 83.
δεικῆροςος πόρθησις I, 22.
δουλόσκοπος II, 261. IV, 26. 60.
δυσγέρων IV, 120.
δυσκάθεκτος IV, 9.
δυσκαλαίστης IV, 131.
δυσπράκτιος IV, 67.
δυσπρόσιτος IV, 7.
ἔγκρημα II, 204.
ἐγξίφους φάλαγγας I, 51.
ἐκείθεν ἐνθεν I, 110. (Pisid. in Christi Resurr. v. 90.)
ἐμπαρέχω V, 102.
ἐμοικιον ξίφος II, 251.
ἐμπόνως II, 13.
ἐμπτερόω IV, 57.
ἐναστρον θέαν, adspectum sidereum i. e. splendentem II, 10.
ἐντεροκράτης II, 233.
ἐπιβράσας κλύδων II, 205. (βράσαντα κύματα. Pisid. de Exped. Heracl. I, 172.)
ἐπτασήμαντος στόλος III, 80.
εὐθείς ἰκπότης II, 135.
εὐθείς κοιλάδες III, 78.
ζοφοφθόρος ἡμέρα I, 225.
θηρόβακχος, — οὐς ποιμένας I, 194.
θηρακῆδιοι IV, 75.
ιστάω. φάλαγγας ἰστών IV, 42.
κακοχρόους λαμπαδάς I, 203.
κάρη. κάρας II, 61. 66.
καστρανοίκεται II, 57.
κατάξηρος II, 226.
κατεδαφίζω V, 59.
κατεξανίστημι IV, 28.
κάτω ἀγκάλων (pro ἀπὸ) I, 122.
κρητεκτόνος πάγη II, 200.
λευκαῖνα. λευκάναντος III, 112.
λευκόμορφος γῆ I, 227.
λοφοδρόμοι δρακοντες I, 157.
λοχοκράται I, 200.
μάγγανα I, 156.
μεταμφιάζειν III, 85.
μικροτεργῆς III, 208.
μονοτρόπος, monachus. II, 28.
μυθοπλόκος V, 35.
μυριάξιμος μάχη II, 116.
μυριάξιμος, — φ μάχη I, 6.
νεφοδρομεῖν III, 183.
νικοσυνθέτους μάχας I, 266.
ξενοτρόπως I, 108.
οἰκέται, subditi, milites. I, 101. 223. II, 6. 34.
παγγάληνος V, 47.
παντόκομπος I, 34.
παραικατεῖν I, 183.
παραστομόω IV, 28.
πιξοτοξοκράτης II, 136.
πλατύνα, — τυνη σῆκτρον 194.
πλουτολεπῶν I, 16.
ποιμενάρχης IV, 27.

- πολύπλοτος V, 118.
 πολύχρονος IV, 93.
 προνομύστης I, 69.
 προοδοποιεῖν II, 129.
 προκυργίους δόμους I, 24.
 προσέξειν I, 229.
 προσωποληψία I, 31.
 πρωτεργάτης μάχης I, 50.
 πρωτοστράτηγος II, 183.
 πυργοδρόμους σύλαμούς I, 52.
 πυρεμβόλος, — οὐς φλεγμονάς I,
 217. V, 49.
 ροδόχρον ἡμέρας I, 187.
 σηκητροκρατῶρ II, 2. 271.
 στεφηφόρος II, 186.
 στομόω. ἑστομωμένος κίνδυνος I,
 216.
 στόνυξ πλατύς II, 246.
 στρατάρχαι I, 200. II, 135.
 στρατικῶς II, 204. 223.
 στροφοργία II, 132. V, 56.
 συμποδισμός V, 102.
 συμποδιστής I, 243.
 συντακυνόω V, 111.
 συστρατάρχης I, 233.
 σφαγίπλοτος IV, 33.
 σφίγμα — των πλοῆ III, 177.
 τοπαρχία II, 96.
 τρίκογχα V, 51.
 τρισίμφατον κράτος III, 148.
 ὑπέρξσεις καρδίας IV, 90.
 ὑπουργία IV, 136.
 φαλαγγάρχης IV, 6.
 φαλαγγοσώτης II, 136.
 φαλαγγώω II, 110.
 φάλικων III, 187.
 φερέπλοιος, —ων πλήθος I, 231.
 φονευτής II, 248.
 φουουργία II, 69. 211. III, 33.
 χειωνόπους θνος III, 182.
 χιλιάνδρον πλήθος I, 146.
 χριστολάτρης II, 72.
 χριστομίμητος III, 22.
 ψευδολάτρης II, 73.
 ψευδοπλόκος I, 67.
 ψυχοκρύσταλλος, —ων τόπων IV,
 16.

I N D E X *

RERUM, NOMINUM ET VERBORUM,

CUM SINGULORUM TUM IUNCTORUM,

MAXIME MEMORABILIVM:

ITEM SCRIPTORUM PLERORUMQUE

QUI IN HOC VOLUMINE ILLUSTRANTUR, NOTANTUR, EMENDANTUR

AUT DEFENDUNTUR.

A privativum perperam a librariis positum pro *ev* 238, 1.

* *Ἀβελτρία* 45, 8. 409, 5.

* *Ἀβελτέως* 409, 21.

* *Ἀβελτηρία* pro *ἄβελτερία* crebro in Codd. et vetustis edd. occurrit 409, 4. Harduini error in hac voce *ibid.* 18.

ad Abgarum, Edessae toparcham, Thaddaeus apostolus a Servatore missus 70, 19.

* *Ἀβίωτον τὸν βίον τιθέναι* 119, 12.

Abramitarum monasterium, quod

idem achiropoeiton vocant 47, 11.

τῆ Ἀβρότητι opponitur ἡ *ἐπιστοροφή* apud rhetores Graecos 476, 37.

Abucara. *Vide* Theodorus Abucara.

Abulhasan Ali Seif-eddaula, Hamdani ben Hamdun nepos. *Vide* Chambdanus.

Abulpharajii errores in chronologia 434, 27.

per Abydum in Asiam elapsus Leo Phocas maior, domesticus scholarum, res novas molitur 124, 15. Abydum ducibus a se missis praecipare conatur Nicephorus Phocas 44, 12. Abydi episcopus Stephanus seditioni Leonis Phocae obsecundat 114, 9. excepta Abydo, Asiae loca omnia sibi subiungit Bardas Phocas iterum rebellis 173, 15. iuxta idem oppidum praelium decretorium inter Basilium II. Imp. et Bardam Phocam 174, 22. prope Abydum sepultus Bardas Phocas 175, 1. Abydus a Sclero rebeli capta 170, 12.

Accentus et circumflexi vel in Codd. mendosissime scriptis perraro alieno loco collocati 407, 18. 486, 29.

Accipere apud grammaticos Latinos idem quod *λαμβάνειν* apud Graecos 398, 34.

* *In hoc indice, quem ex editione Parisina desumimus, numerorum ratio ita mutata est, ut paginis et versibus edit. Bonnensis respondeant. Vocabulis, quae in Lexico Schneideri (ed. 1805.) desiderantur, Hasius V. C. asteriscum apposuit; cruce signavit voces, quae a Schneidero pro dubiis habitae Byzantinorum Scriptorum auctoritate commendantur. Praeterea uncis inclusa inseruimus ea, quae in Theodosii Aecrosibus et reliquis quatuor libellis memorata dignis leguntur.*

- Acclamations exercitus post orationem a Nicephoro Phoca in castris ante Chandacem habita 13, 11.
- Accusativus et dativus confusi 90, 5.
- Achillem Scytham esse vult Arrianus, ut ait Leo Diaconus 150, 4. idem e Scythia in Thessaliam transmigravit *ibid.* 7. Achilleum templum in Leuce insula 485, 9.
- Achmetis locus in Onirocriticis male versus 514, 38.
- Achod Schahin rex Armeniae, ad eumque Ioann. Tzimiscae laureatae memorabiles de expeditione Syriaca 491, 23.
- Acta S. Bonifacii emendata 505, 20. auctor Actorum 88. Phileae et Philoromi exscripsit Historiam Martyrum, cuius fragmentum servavit Eusebius 411, 33.
- Acuphium quid genus teli 89, 7.
- Adana a Nicephoro Phoca expugnata 52, 9. de eadem urbe multa habet Ducangius ad Ann. Comnen. 379. C. ut item de Mopsuestia, tunc Mamistra appellata. — in Adanensem agrum irrumpit Nicephorus Phocas maior 242. 4. utrum Adata, Adada an Adana scribendum 516, 7.
- Ἀδελφός*: eius loco quae alia vocabula adhibet Leo Diaconus XIV, 18.
- Ἀδιάσιτος* 429, 33.
- Adiectiva communia a librariis saepe in adiectiva trium terminationum mutata 425, 28. adiectivum pro adverbio positum 106, 1.
- Ἀδνονμιάζω*, *recenseo exercitum* 187, 11. 431, 34.
- Adrianopolis a quo condita et instaurata 130, 11. eo commeatum confert Ioannes Tzimiscae, expeditionis Russicae causa 126, 24. eiusdem urbis archiepiscopus Nicolaus Ioanni Tzimiscae morienti adest 178, 4. Adrianopolis et Arcadiopolis a Xylandro confusae 466, 22.
- per Adriaticum mare Romana classis in Sicilliam transit 66, 5.
- in Aedes Basilii praecidis stella delabitur 172, 14.
- ex Aegypto Arabes per Ciliciam fines Romanorum invadebant 196, 3.
- Aemi iuga per fines Bulgariae protenduntur 62, 19. circa Aemum montem Probatii civitas et Scopelus 475, 38. de eodem monte locus T. Livii 443, 41. Aemi montis convalles oratorie descriptae a Theophylacto Simocatta 441, 5.
- Afrorum regi Nicetas patricius captus a Saracenis transmissus 67, 15. *Vide quoque* Carthaginienae. in Africam minatur Nicephorus Phocas se cum exercitu transmittere velle 76, 6. in Africa exaratus Cod. Regius 444, 2.
- Agamemnonis filius Orestes Adrianopolis conditor 130, 14.
- Agapes, Chionae et Irenae ecclesia suburbana ad Thessalonicam 508, 34.
- Agathias. Locus Suidae de Agathia illustratus 491, 3. Agathiae locus emendatus 397, 20. eum imitatur Leo Diaconus XV, 16. 397, 8. 19. 401, 43. 402, 1. 403, 33. 407, 14. 409, 44. 413, 3. 415, 26. 416, 36. 417, 7. 27. 418, 42. 419, 42. 425, 24. 428, 19. 429, 28. 433, 41. 434, 42. 436, 16. 437, 20. 21. 440, 15. 441, 8. 15. 443, 20. 34. 444, 24. 36. 450, 9. 19. 38. 451, 9. 455, 24. 466, 15. 469, 41. 470, 11. 473, 23. 44. 475, 18. 476, 7. 13. 482, 3. 24. 27. 483, 30. 485, 11. 486, 8. 488, 37. 492, 35. 494, 19. 27. 496, 18.
- Agilitas mira Ioannis Tzimiscae in exercitatione campestri 96, 23.
- Ἄγκυραν τὴν ἐσχάτην προκίεσαι*, proverbium 118, 21.
- Ἄγνωμοσύνη* fortasse vertendum *ingratisimus*, h. e. beneficiorum maxime immemor 88, 9.
- Ἄγωγή*, vitae ratio, vitae institutum, apud scriptores Christianos 489, 42. *ἀγωγή* et *ἀναγωγή* inter se permutata 490, 22.
- Ἄγωνίζεσθαι* et *καταγωνίζεσθαι* confusa 23, 10.
- Ἀμάρτων ἄνδρες*, phrasis a Leone frequentata 428, 29.
- Ἀλεθάρται* legendum pro *ἔσονται* 198, 6.

- Αλφονδιασρός, vis subita* 224, 11.
(Verbum *αλφονδιάζειν* habet Ducang. Glossar. I, 37. C.)
- Αιχμαλωτίω* pro *αιχμαλωτίζω* 61, 5.
pro *αιχμαλωτος* quas alias voces usurpet Leo Diaconus 436, 1.
pro *ακούω* quae verba usurpet Leo Diaconus XIV, 22.
- Άκραι* et *ακριτικά θέματα* quid sint proprie 513, 22. 186, 12. 188, 12. *ακρίται, limitanei homines* 190, 23.
- Άκρατος* 432, 15.
τὸ Άκρον ἐφετόν, summum, quod *expetendum* est a piis: quod non intellexit Matthaeus Raderus 447, 34.
- Άκρόπολις* Cpli 146, 12.
- Άλας*. Vide Ioannes Alacas.
- Άλαπις* caeduntur legati Bulgarorum 62, 3.
- Alemani* (Nicolai) error in interpretanda voce *ταξειδάρης* 441, 32.
- ad Alepum Nicephorus Phocas praelium committit cum Chambdan exercitu 432, 31. fortasse ad Chalum s. Kowaik amniculum 425, 2.
- Alepo urbe potitur Nicephorus Phocas 424, 5. quo mense circa Alepum copiae Arabum congregari solebant 196, 6.
- Alexander Magnus Jovis Ammonis filius vult nominari 81, 1.
- Alexander Imp. Constantinopolitanus post mortem Leonis VI. Philosophi 123, 1.
- Alexander rhetor castigatus 506, 23.
- Alim Chambdani filio fines Romanos invadente, quid egerit dux Lycandi 243, 8.
- Άλλοίωσις* 4, 15.
- Άλλος* et *Άλλο* confusa 39, 10. *Άλλων* et *Άλων* 32, 3. 39, 22. fortasse *Άλλους* et *Άλλως* 37, 22.
- Aloidae, nimirum Otus et Ephialtes 80, 22.
- Άλυσιδωται* Scytharum loricae 108, 6.
- Άλωνα*, herba *kenne*. Sic enim legendum pro *χάλωνα* 405, 1.
ex Amano monte torrentes in lacum Antiochensem labentes, ad quos fortasse praeliatum fuit inter Chambdanum et Nicephorum Phocam 425, 4. in Amano praelia Romanorum xviii, 34.
- Άμάξαις* vehi consuerunt mulieres Bulgarorum 80, 1.
- Amasiam relegatur a Ioanne Tzimisce Bardas, Leonis Curopalatae filius 96, 11. inde aufugiens Bardas res novas molitur 112, 2. 113, 3.
- [Ameras (Curupas) Cretenses educit et fugatur 278, 7 sqq.]
- Amida. Vide Emet.
- Amirae duces Saracenorum 203, 11. 217, 3. 228, 19. 229, 6.
- Ammonis filius nominari vult Alexander Magnus 81, 1.
- Άμνηστία* Bardae Phocae rebelli a Barda Sclero oblata 118, 18. *άμνηστειαν* pollicetur Ioannes Tzimisce Imp. Bardae Phocae rebelli 115, 18.
- Amoenitas riparum Caystri fluminis 5, 6.
- Amorio proximus Pancaleae campus, ubi praelium inter Bardam Phocam et Bardam Sclerum 170, 5.
- Ampelas inter patronos munificos S. Nicephori Mileti episcopi 467, 20. Vide quoque Simeon Ampelas.
- Άμνηστία*, 1.) arma tutoria, 2.) dentes sive unci ferrei carnificum 411, 23.
- Άμφιάσασθαι* 236, 11.
- Άν* perperam omissum 43, 21. *Άν ειπειν* perperam scriptum pro *άνειπειν* 80, 20.
- Anabarza a Nicephoro Phoca Imper. expugnata 52, 9. [385, 2.]
ab Anacharside fortasse, secundum Leonem Diaconum, initiati Russi 150, 2.
- Anacoluta ipsi Leoni Diacono tribuenda, non librariis 154, 20.
- Άναγκαιον* et *άναγκαιων* confusa 60, 21.
- Άναγωγία* interdum pro *disciplina* sumi, *άναγωγεις* pro *eductor*, sensu quoque physico 489, 42.
άναγωγία et *άγωγή* permutata *ibid.* *άναγωγαι* και *άναστροφαι* coniuncta 164, 3.
- Άνακεφαλαιωσάμενοι*, i. *άνακεφαλαιωσάμενος* a. *άνακεφαλαιωσάμενος* 24, 10.
- Άνάκτορος*, palatium, eiusque synonyma apud Leonem 451, 15.

- * *Ἀνάλαμψις* eius auctoritates 445, 30.
- Ἀνάληψις τοῦ Σωτήρος*. Vide Ascensio.
- ἐκ τοῦ ἀναλόγου* quid significet 401, 10.
- * *Ἀναλογικῶς*, per proportionem, *ibid.* 22.
- Ἀναλόγως*, quo casu potissimum construitur 400, 21. eius synonyma *ibid.* 43.
- Ἀναράται* pro *Ὀνωράται*, suburbium Cplis 65, 7.
- Ἀνάστασις* et *Ἀναστασία* fortasse permutata 478, 9.
- Ἀναστρέφασθαι*, commorari, et *διατρέψιν* synonyma 490, 12. pro *ἀναστραφῆς* fortasse legendum *ἀναστραφῆς* 131, 22. 475, 16.
- Ἀνετείχις* et *ἀνεχαίτις* confusa 420, 5.
- in Anatolicorum thema Saracenorum Ciliciensium irruptio sub Leone Philosopho Imper. 241, 17. in eodem themate Bardas Caesar copiiis Romanis praefectus 185, 5. Anatolicorum ducis, Tarsensibus irrumpentibus, belli gerendi ratio 243, 1. Anatolicorum clisurae 250, 16.
- Ἀνατραφῆς* et *ἀναστραφῆς* confusa 131, 22. 475, 16.
- Ἀναχαίτις* verbum Demosthenicum 420, 7. *ἀνεχαίτις* et *ἀνετείχις* confusa *ibid.* 5.
- ad Anchialum dira Graecorum strages 124, 11.
- Ancillae filii dicti Saraceni 12, 5.
- Andralestus patricius, consobrinus Bardae Phocae, ab hoc deficit 120, 13. idem, quomodo nominetur a Scylitza et Cedreno 470, 16.
- ad Andrassum pugna a Iulio Polluce accidisse scribitur iuxta clisuram in monte Tauro, Cylindrus vocatam 418, 27.
- Ἄνδρες αἰμάτων*, locutio a Leone frequentata 428, 29.
- Anecdota. Vide Inedita.
- Anemas ex protectoribus Palatinis Icmorem in praelio ad Dorystolum interficit 149, 4. eius magna laus bellica 153, 8. percussor Sphendosthlabo praelians ipse interficitur *ibid.* 6.
- * *Ἀνεπισφαλῶς* eius auctoritates 449, 42.
- Angelorum synaxis 83, 1.
- Angelus Vergetius calligraphus. Vide Candia.
- Animadversio divina in percussores Nicephori Phocae Imp. 91, 15.
- Ἄνωϊνα* quolibet mense custodibus limitaneis danda 189, 1. annona cara per biennium in imperio Romano 103, 1.
- Anni vitae et imperii Nicephori Phocae 89, 12.
- Ἄνωϊσιος* apud Photium mendose editum a Richardo Montacutio, pro primo notario seu primicerio 511, 33.
- Antecursores Graecorum a Russis fusi 139, 20.
- Ἄνθραξ* lapis in media inauri Sphendosthlabi 157, 7.
- Antigus castrum 122, 2.
- Antiochia pulchritudine aedificiorum habitatorumque multitudine inter urbes terrae locum tertium obtinet 73, 12. Antiochiae patriarcham Christophorum interficiunt Saraceni 100, 15. contra Antiochiam expeditio Nicephori Phocae 70, 5. circa Antiochiam arces a Romanis expugnatae 72, 20. iuxta in tumulo castellum aedificatur a Nicephoro Phoca 74, 15. Antiochia a Petro Burtza patricio capta 81, 19. quando 450. 14. eius expugnationem Elmacinus perperam refert ad expeditionem Syriacam Ioannis Tzimiscae 492, 13. ad Antiochiam recuperandam expeditionem meditantur Arabes 103, 4. Antiochenum agrum invadere solebat Lycandi dux, Alim Chambdani filio Romanos fines ingresso 243, 6. quo mense circa Antiochiam Arabum copiae congregabantur 196, 3. Antiochenses abiectis armis ad preces se convertunt 82, 17. [ex Antiochena regione Romani XII. hominum millia abducunt 381, 35. Antiochia cincta a fratre Nicephori 382, 22. occupata a Nicephoro *ibid.* 32. iterum violenter expugnata 387, 24.]

- S. Antiochus** a Godefrido Tilmanno perperam Latine redditus 495, 15.
Ἀντιστροφῆ apud rhetores Graecos idem quod ἐπιφορά 477, 2.
Antonius II. Paches (Vid. Le Quien Orient. Christ. I. 256. C.) patriarcha Cplitanus 164, 7.
Ἄντιξ τοῦ πόλου, poli fornix secundum Ennium 409, 27.
Aoristus a Leone Diacono loco imperfecti adhibitus 143, 12. aoristus subiunctivi pro futuro XIX, 27. 131, 9. infinitivus aoristi pro infinitivo futuri 120, 8. contra infinitivus futuri pro infinitivo aoristi XV, 38. pro participio aoristi perperam Leo adhibet participium praesentis 61, 19. et omnino praesens pro aoristo, minus bene 59, 20.
Apambas. Vide Marianus.
Apamea a Ioanne Tzimisce Imperat. capta 166, 8.
*** Ἀπαράμιλλος, incomparabilis**, redditum Theophylacto Bulgariae archiepiscopo 432, 23.
*** Ἀπαρόπιστος, nondum armis destitutus** 193, 11. 514, 33.
Ἀπάντων et ἀπαντώντων confusa XX, 9.
Ἀπειθῶμαι cui casui a plerisque iungatur, cui a Leone 489, 31.
Ἀποβάλλοντες 59, 20.
Ἀπογινώσκω et ἐπιγινώσκω confusa 79, 9.
Ἀποκλιῶ et ἀποκλίνω confusa 13, 1.
Ἀποπτος significatione quadruplici usurpatum 437, 33. ἄποπτον, σκοπιᾶ et περιωπή iunguntur ab oratoribus 438, 37.
Ἀποστελεῖ perperam scriptum pro ἀποτελεῖ 187, 17.
Apostolica vita Antonii patriarchae 164, 9. in apostolorum ecclesia corpus Nicephori Phocae conditum 91, 11.
Ἀποτελοῦσι et ἀποστελοῦσι confusa 248, 19.
Ἀποτρέψασθαι et ἀποτρέφασθαι permutata 492, 31.
Ἀπροόπτως, de improviso 13, 22.
Ἀπροσάσιτος significatione triplici usurpatum 470, 18.
Apsyrti locus in Hippiatricis illustratus 406, 41.
pro Ἀπτερώτῳ fortasse legendum ἀπτερωτῷ 97, 3. 455, 11.

- Aquae dulces** quae nunc vocantur, in recessu portus Cplitani 129, 15.
Arabes Cretenses 6, 11. superbiunt ob cladem exercitui Constantini Gongylae illatam 17, 6. de eorum excursionibus maritimis ex Creta factis qui scriptores egerint 408, 8 sqq. Arabes Cretenses Nicephorum Pastilam opprimunt 10, 4. galeae et enses inter spolia ex illis relata 28, 19. Arabum in Asia sexaginta castella capta 30, 2. [378, 35.] contra Arabes Tarsenses Nicephori Phocae expeditio 51, 10. Arabum Tarsensium priores ex Romanis relatae victoriae 58, 20. eorum consuetudo in itinere faciendo 202, 15. Arabes Mopsuesteni λευχιμοὺς 53, 4. ab Arabibus in Sicilia Manuël patricius ob imprudentiam victus 66, 19. Arabes in exercitu Chambdani 423, 31. Arabes ad Antiochiam in Syria recuperandam expeditionem meditantur 103, 4. Arabes dicti παιδίσκης ἔργοις 112, 5. eorum modus saec. x. invadendi fines Romanos 205, 6. quo mens 196, 3. contra Arabes locus insidiarum qualis esse debet 233, 4. ipsi non sub dio, sed tabernaculis statutis tendunt 253, 22. Ἀράβων et ἀγάβων confusa 18, 8. [Arabes Tarai in Romanorum insidias incidentes 378, 8. Romanos vincunt 383, 27.]
Arca castrum a Nicephoro Phoca expugnatum 71, 17.
Arcam sepulcralem Io. Tzimisces Imp. sibi praeparat in Servatoris ecclesia, a se aedificata 177, 17.
ad Arcadiopolim praelium inter Russos et Graecos 466, 8. ubi sita Arcadiopolis *ibid.* 12.
Arcus caelestis animos Cplitanorum imbre perterritos confirmat 69, 19.
Arethas ab Ioanne Hentenio perperam versus 448, 19.
Argentum et aurum a Chambdano fugiente sparsum, ut Romanos insequentes moraretur 23, 2.
Aristo Pellaeus Philonem imitatur 438, 28.
Aristotelis categoria nona, positionis 416, 22. Aristotelica vox εὐχέλμερος a Mureti emendatione vindicatur 492, 40.

- Armenii in exercitu Graeco saeculo x. militantes 14, 20. [380, 9.] excubitoria militia non fideliter funguntur 138, 13. Armenii ut coloni a Nicephoro Phoca in Cretam insulam deducti 28, 9. inter Armenios milites et plebem Constantinopolitanam pugna 64, 25. Armenia oriundus Ioannes Tzimisces Imp. 99, 16. eius nomen quid significet lingua Armeniaca 92, 3. ad Armeniae regem Achod Schabin Ioannis Tzimiscae Imp. litterae memorabiles de expeditione Syriaca 491, 24. in Armeniaca provinciae finibus praelians Petrus Phocas in Laparae agro occiditur 169, 22. Armenici scriptores et Leo Diaconus se mutuo supplent 488, 39.
- in Arriano hodie non legimus quae Leo Diaconus in eo ait legisse 485, 7. eiusdem Arriani, in Periplo, de patria Achillis sententia 150, 4.
- Articulus perperam omissus 44, 23. 158, 23. *Vide quoque* 'O.
- Ascensionis festo a Nicephoro Phoca Imp. pompa extra muros ad Pegam acta 64, 22.
- Asia proconsularis postea thema Thracensium 408, 21. in Asiam elapsus per Abydum Leo Phocas maior res novae molitur 124, 15. Asiaticus exercitus, a Nicephoro Phoca navibus impositus, in Arabes Cretenses dirigitur 7, 5. Asia servata per Leonis Phocae de Chambano victoriam 24, 6. in Asiam transmigrare Romanos, relicta Europa, iubet Sphendosthlabus 105, 13. Asiaticas copias per Hellespontum in Europam transfert Ioannes Tzimisces Imp. 111, 8. Asiam, rebellionem facta, vastat Bardas Phocas 114, 24. eam ingreditur Bardas Sclerus, a Ioanne Tzimisce contra Bardam Phocam rebellem missus 117, 10. Asiam per quadriennium vastat Bardas Sclerus rebellis 169, 18. eam sibi subiungit Bardas Phocas, contra Basilium Imp. rebellis 173, 13.
- Aspatharius* mendose legit apud Photium Richardus Montacutius, pro *protospatharius* 511, 40.
- Astrologiae fidem habet Leo Diaconus XVI, 32. 168, 22. astrologus Nicephoro Phocae Imp. in palatio finem imminere praedixit 64, 13. *Ἀσμφανής*, occultus: huius vocis auctoritates 467, 6. *ἀσμφανής* adverbium *ibid.* 14.
- τῶν Ἀσμφάτων* synaxis 83, 1.
- S. Athanasius emendatus 462, 14. 467, 40. 505, 18. 506. 83. Illustratus 460, 10. eius loca complura male reddita a Montefalconio 451, 26. 482, 34. 45.
- S. Athanasius confessor in monte Atho, Nicephoro Phocae familiaris 427, 4.
- Athenagorae interpretatio Latina emendata 464, 4. 8.
- Athos mons: S. Athanasii confessoris recessu nobilitatus 427, 5.
- Ἄθρῶν*, *conspicio* 133, 13. *ἄθρῶσαι* et *ἄθρῶσαι* confusa 109, 3. 466, 13.
- τὸ Ἄθρῶν* quot significationes difficiles habeat 483, 6. *ἄθρῶν* adverbialiter *ibid.* 29.
- Ἀτιμῶσθαι* pro *ἀτιμᾶσθαι* 239, 20. in Atroae campo ad Romanum patricium devertit Ioannes Tzimisces Imp. 177, 1.
- Attaleam bello capit Bardas Sclerus rebellis 170, 13.
- Atzypothedorus caput Nicephori Phocae abscisum protectoribus eius tumultuantibus ostendit 91, 2.
- Avarorum princeps ad Mauricium Imp. legatos mittit 510, 30.
- Auctor Tacticorum laudat libros de obsidione toleranda 245, 21. in Occidente copulis plurimum praefuit 186, 6. casus confundit XIX, 31. scribit horridius atque praefractius *ibid.* 22. *Vide quoque* Tactica.
- Auctores quos imitatur Leo Diaconus XV, 14.
- Auditor* apud grammaticos Latinos quid 399, 36.
- iuxta Avitum Ganges idem ac Pison 473, *ult.*
- in Aulam Imperatoriam Cpli convocatus Senatus 33, 15. aula regia Bulgarorum Praesthlabae muro firmo circumdata 136, 10. in ea Russi, victi, acriter resistunt 137, 14.
- Auri centenaria quindecim a Calo-

- cyre ad Russos perlata 63, 10. aurum et argentum a Chambdano fugiente sparsum, ut Romanos insequentes moraretur 23, 2. per auream portam Nicephorus Phocas Imperator Cplim ingreditur 48, 3.
- Ἀντανέψιος* scriptum in Codice, non *ἀντανεψιός* 112, 3.
- Ἀνθήμερον* scribendum, an *ἀνθήμερον* 494, 20.
- Autographus Codex Nicetae patricii in bibliotheca Regia 443, 40. autographa epistola Graeci, circa Danaprin legationem obeuntis 496, 27.
- Ἀντοκράτωρ* et *ἀντοκρατοικός* synonyma 403, 16. vocabulum *ἀντοκρατορία* apud quos scriptores *ibid.* 14.
- Ἀντὸς* et *ὁ ἀντὸς* confusa 495, 26. *ἀντοῦ χαλεπώτερον κ. τ. λ.* fortasse non vertendum ut feci, sed sic: nos ibi aegrius ac per diu expectabamus 499, 3. *ἀντῶ* et *ἀντὸ* confusa 40, 24. *ἀντῶ* et *ἀντῶν* 88, 13. pro *ἀντῶ* corrigendum *νιῶ* 258, 10. *ἀντὸν* et *ἀντῶν* confusa 145, 14. item *ἀντούς* et *ἐαντήν* 462, 17. fortasse *ἀντήν* et *ἀντὸν* 85, 14. item *ἀντὸ* fortasse scriptum pro *ἀντῶν* 208, 16.
- Ἀντοφονευτής* 57, 19. auctoritates huius vocis 440, 3.
- Ἄφ'* saepissime perperam scriptum pro *ἀμφ'* 153, 15.
- Ἀφετήριος* et *ἐφετήριος* confusa 447, 24. *ἀφετηρίοις* Tarsenses muros urbis firmant 60, 6.
- Ἀφίκτο*, plusquamperfecto, pro *ἀφίκετο* 87, 6. 113, 3.
- Ἀφιξίν* et *ἀξήσιν* confusa 139, 18.
- Ἀφορλίεσθαι*, minore excommunicatione plecti 457, 37. variorum interpretum errores in hac voce 458, 2.
- Ἀφορισμός* quid proprie sit in disciplina ecclesiastica Graeca 457, 45. huius vocis vis peculiaris apud rhetores 458, 11. *ἀφοριστικῶς λέγειν* quomodo interpretandum *ibid.* 16.
- Ἀχειροπολίητον* monasterium, item Abramitarum dictum 47, 9.
- Ἡωθημένων* eius loco perperam scriptum *ἡωδημένων* 95, 5.
- Ἄωρον τῆς νυκτός* 508, 1.
- B et μ saepissime confusa in Codd. 13, 3. 485, 22. interdum quoque β et κ 107, 2.
- Babylon a Semiramide septem moenibus communita 56, 9. eiusdem civitatis rex Nabuchodonosor statum sibi ponit 81, 1.
- [Bacdjurus et Karghujah in pacis conditiones iurant 394, 25.]
- Bagdadum. *Vide* Ecbatana.
- Balanae castellum in Phoenicia 166, 19.
- Βάλανος* et *βάσανος* confusa 481, 18.
- Balforei error in versione Gelasii Cyziceni 416, 27.
- Banduri non intellexit vocem Homicam *ἐνώπιον* 492, 28. quaedam Leonis fragmenta scriptis suis inseruit X, 12. 492, 18.
- ex Baptismate susceptor Nicephorus Phocas liberorum Romani Iunioris Imp. et Theophanonis 50, 2.
- Bardaëta locus ubi Bardae Phocae exercitus dilapsus est 122, 5.
- Bardas Parsacutenus Magister feliciter pugnat contra Bardam Sclerum rebellem 170, 18. *Vide quoque* Parsacuteni.
- Bardas Phocas patricius, Nicephori Imp. pater, saepe Saracenorum Ciliciensium victor 185, 8. susceptor liberorum Theophanonis Augustae 50, 10. filio rebellante in ecclesiam S. Sophiae confugit 46, 4. inde liberatus 47, 20. a Nicephoro filio Caesar creatur 49, 6. praesens in admissione legatorum Bulgaricorum 61, 21. moritur annos amplius nonaginta natus 83, 17. eius laus bellica *ibid.* 20. fuit avus Bardae Phocae illius, qui contra Ioannem Tzimiscem et postea contra Basilium II. rebellavit 116, 7. in re militari magister anonymi, qui Nicephori Imp. iussu Tactics conscripsit 185, 8.
- Bardas Phocas, Nicephori Phocae filius, in exercitatione ludicra a patrule ipsius Pleuse interfectus 41, 1. (Vid. Ducang. Famil. Byzant. 150. C.)

Bardas Phocas patricius, Dux, Leonis Curopalatae filius (Vide Ducang. Famil. Byzant. 151. B.) a Ioanne Tzimisce Amaseam relegatus 96, 11. res novas molitur 112, 3. quo anno 467, 2. eius invec-tiva in Ioannem Tzimissem 116, 3. eius sororem Constantinum patricium, Bardae Scleri frater, in matrimonium duxerat 118, 1. ad eum rebellem Bardae Scleri epistola *ibid.* 4. cui impotentius respondet 119, 2. desertus a suis 120, 15. in castellum confugit 122, 2. ab aliquo insequentium exagitatus 125, 1. eius, in castello obsessi, deditio 125, 23. in Pancalea campo contra Bardam Sclerum praelians male mulctatur 170, 4. contra Basilium II. Imp. ingenti successu rebellat 173, 13. eius interitus 174, 25.

Bardas Sclerus, magister et Dux Orientis, a Ioanne Tzimisce cum exercitu ad fines Bulgariae mittitur 107, 13. eius soror, Maria, Ioannis Tzimiscae uxor 117, 3. Bardae Scleri in praelio virtus 110, 19. Bardas Sclerus Russos vincit *ibid.* 24. adversus rebelles dirigitur 117, 5. exploratores mittit in Bardae Phocae seditiosi castra 120, 2. ad eum transfugiunt Bardae Phocae asseclae *ibid.* 23. alios eorum, captivos factos, oculis privat 122, 9. ipsum Bardam Phocam rebellem in deditio-nem accipit 125, 23. Russos in aula palatii Praesthlabensis resistentes fundit 137, 19. in praelio ad Dorystolum Russos a tergo invadit 155, 3. ipse sub Basilio II. imperium affectat 169, 14.

την Βασιλειαν dictum pro *την βασιλειον* 425, 27.

ἡ Βασιλεύουσα, *regina urbium*, hoc est *Constantinopolis* 409, 40. eodem sensu dicitur *ἡ βασιλις* 423, 27.

Basilium, vicus thematis Buccellariorum 452, 15.

Basilium II. Bulgaroctonus et Constantinus VIII., Romani iunioris Imp. filii, post patris mortem in palatio Imp. renunciantur 31, 9.

94, 3. 425, 43. [384, 37.] a Polyencto patriarcha defenduntur coram Senatu 83, 21. virgo ex regia stirpe Bulgarorum Basilio in matrimonium collocata 79, 21. (unde splendens Ducangius, qui de uxore huius Basilii silere scriptores ait Famil. Byzant. 144. C.) trucidata Nicephoro Phoca, iterum una cum Ioanne Tzimisce Imperator renunciat 94, 3. sub Basilio Imp. Bardae Scleri defectio 169, 14. Basilius II. Imp. tholium ecclesiae S. Sophiae, terrae motu deiectum, renovat 175, 23. Bardam Phocam rebellem ad Abydum decretorio praelio vincit 174, 12. Basilii Imp. expeditiones in Bulgaros 171, 3. prima eius expeditio contra eosdem infelix XIII, 11. 172, 21. de eadem quae habet Cedrenus 493, 9. *Vide quoque Filii Romani iunioris et Constantinus VIII.*

Basilium Nothus, Romani Lecapeni Imp. ex concubina Bulgara filius, acri atque audaci ingenio 94, 7. vernas habet ad ter mille 47, 3. quos armat in Iosephum Bringam *ibid.* 1. a Nicephoro Phoca proëdrus creatur 49, 9. conspirationis Ioanneae contra Nicephorum Phocam particeps 94, 8. cubiculi praefectus, impetui nimio Ioannis Tzimiscae cives demerendi resistit 97, 20. parti exercitus in expeditione Bulgarica praest 132, 22. Longiadem et Drizen, regiones a Romanis recuperatas, invadit 176, 16. eius fortunae direptae 172, 16. moritur XIII, 20.

Basilium I. Scamandrenus (vid. Le Quien Orient. Christ. I. 256. A.) a Ioanne Tzimisce Imp. patriarcha Cpleos creatus 102, 16. eius mores 163, 10. apud Ioannem Tzimissem Imp. acumnatus *ibid.* ab eodem sede pellitur *ibid.* 19.

Basilium Caesarensis, iunior, scholiasta ineditus S. Gregorii Nazianzeni 458, 19.

Basilium Caloënsis, Leonis Diaconi pater XII, 32. 5, 4.

S. Basilium Nyssenum exscribit Nicetas Heracleae metropolitae 417, 86.

- Bellum** non tantum violento impetu quantum prudentia et calliditate promovetur 20, 22.
- Βέρεδον** 212, 7. quid proprie significet 516, 29. eius contrarium est *σάκα* *ibid.* 28.
- [Berengarius et Adelbertus occisi 345, 8.]
- Berkelii** versio Stephani Byzantini emendata 495, 31. eiusdem error iocularis in eodem Stephano 400, 38.
- Berrhoea** a Bulgaris occupata 175, 10.
- Beryti** imago crucifixionis Domini-cae reperta 166, 20.
- Bibliotheca** Coisliniana Montefalconii emendata 468, 36.
- Bibliotheca** Photii ab Andrea Schot-to male versa 511, 26 sqq.
- Βύλας, excubiae** XX, 6. quo intervallo aliae ab aliis esse debeant 187, 1.
- Bigotii** error in versione Palladii 470, 45.
- Billii** versio S. Gregorii Nazianzeni emendata 410, 4. 431, 11. eiusdem error in Vita S. Athanasii 451, 41.
- Βίον ἀβλατον τιθέναι** 119, 12. quando Bipartito oportet hostes insequi 235, 10.
- ad Blachernensem aedem S. Mariae Virginis pompam agit Ioannes Tzimisces Imp. 129, 7.
- pro *Βλεφαρίδος* scriptum *φλεβαρίδος* 88, 1.
- * *Βλύσις*, lexicis ignoratum vocabulum prolatum ex commentario ms. Theophylacti Bulgarorum archiepiscopi in Psalmos 489, 23.
- * *Βλυσάτω, cructo, fundo* *ibid.* S. Ioanni Chrysostomo vindicatum *ibid.* 16.
- [Bochteiarus, Bagdadi Emir 389, 2.]
- Boissonadus** (Io. Fr.) vir summus, litterarum Graecarum rara cogitatione praestans 436, 10.
- S. Bonifacii** Acta emendata 505, 20.
- Borion** vicus haud longe a Danapri flumine 487, 19.
- Boris**, Bulgarorum rex, Praesthla-bae a Romanis captus 136, 16. inde e regno deductus Magistri dignitate ornatur 158, 24. ipsius nomen quomodo scribatur a Scy-litze et Georg. Cedreno 477, 38.
- Borzo** urbs a Ioanne Tzimisce Imp. capta 166, 17.
- per Bosphorum catena ferrea a Nicephoro Phoca Imp. tensa 78, 23.
- Bosporo** clam traiecto Cplim ingreditur Leo Curopalates rebellis 146, 10. eundem transit Bardas Sclerus contra rebelles proficiens 117, 20. Bosphorum transgressus Basilius II. Imp. Bardae Phocae rebellantis duces fundit et capit 174, 1. Bosphori sinus portum praebet Cpli 129, 11. *Vide quoque* Cimmerius Bosphorus.
- Brevis statura** Ioannes Tzimisces 92, 4. 96, 21.
- Bringas.** *Vide* Iosephus Bringas.
- Brodium** Latinorum unde deducatur 489, 26.
- Buccellariorum** thema, ubi natus S. Nicephorus Milesius 442, 15.
- Bucoleon** locus Cpli 87, 9.
- Bulgaria** olim Macedoniae portio 103, 17. mirum in modum impedita ac saltuosa 62, 13. 172, 19. 20. trames ex Thracia in Bulgariam agentes difficiles et perangusti 130, 15. Bulgari Cotragorum coloni 103, 18. unde nomen traxerint *ibid.* 22. Bulgarus genti Bulgarorum olim praefectus *ibid.* Bulgari a Iustiniano II. Rhinotmete, iterum rerum potito, Moesiam obtinent 104, 5. a Bulgaria Nicephorus I. (Logotheta sive Generalis) Imp. obruncatus *ibid.* 16. 464, 37. apud eos tunc sacrificia humana 484, 28. et religio gentilis 465, 9. Bulgarorum rex Simeon bellum Graecis infert 123, 4. Leonem Phocam maiorem, Magistrum et Domesticum Scholarum Orientis a Zoë Augusta dictum, magna clade afficit 124, 6. in Bulgaros expeditio Nicephori Phocae Imp. 62, 11. id bellum quo anno locandum 437, 27. 440, 31. ut Bulgariam invaderent, ad Russos Calocyres patricius missus 63, 13. mercedemque pro hac re Sphendosthlabo pollicetur Nicephorus Phocas 103, 13. Sphendosthlabus persuasus a Calocyre 77, 6. ad Bulgaros legatos mittit Nicephorus Phocas 79, 13. Bulgari xxx. M. hominum numero a Russis fusi 78,

7. Bulgari a Sphendosthlabo duobus praeliis, non uno, victi 447, 16. eorum dux Petrus in morbum comitiale incidens moritur 78, 10. erga Bulgaros Sphendosthlabi crudelitas 105, 7. Bulgari implorant Nicephori Phocae auxilium contra Russos 81, 12. e Bulgaria missas sponas invisere se velle fingit Theophano Augusta 86, 11. ut, Bulgaria relicta, in suos se fines recipiat, Sphendosthlabo suadet Ioannes Tzimisces 103, 15. in Bulgaria ecclesiae multae a Ioanne Curcua vastatae 148, 20. Bulgarorum et Hunnorum multitudo in exercitu Russico 108, 19. item in praelio Praesthlabensai Bulgari Russorum socii contra Graecos 137, 21. Bulgarorum thesauri Praesthlabae in aula regia asservati 136, 11. ut e Bulgaria recedat iterum Sphendosthlabum hortatur Ioannes Tzimisces Imp. 138, 15. denique Russi victi spondent in pace cum Romanis, se Bulgaria abstenturos 155, 22. Bulgaria pace facta a Romanis recepta 157, 23. ex eadem regione Ioannes Tzimisces refert nobilem S. Mariae Virginis imaginem 158, 10. et Bulgarorum coronam in ecclesia S. Sophiae deponit *ibid.* 21. Bulgari Basilio II. imperante Macedoniam populantur 171, 5. in eos expeditiones Basillii Imp. XIII. 8. 171, 2. cuius exercitus foede ab illis conciditur XIII, 11. 172, 21. de eadem infelici expeditione Basillii Imp. quae habeat Cedrenus 493, 3. Bulgarorum gens inops atque impura 62, 2. eorum regia Praesthlabae 131, 10. Bulgari Christianorum fidem colunt 79, 17. eorum mulieres plaustris vehi consueverunt 80, 1. Bulgarorum archiepiscopi Theophylacti Commentarius ineditus in Psalmos laudatus 483, 23. *Vide quoque* Moesi.
- Bullialdi lapsus in loco Michaelis Ducae 421, 29.
- Burtza. *Vide* Michaeli Burtza.
- Byzantini scriptores dimiutiva pro primitivis, composita pro simplicibus temere usurpant 407, 24. triplici ratione illustrari possunt
- XXII, 12. eorum celeberrimus locus communis de utilitate historiae 397, 1. quinam supersint adhuc inediti XXIV. ad Byzantinam historiam illustrandam egregie idoneae Scriptorum Vitae 507, 9. rerum Byzantarum rudes Richardus Montacutius, interpres Epist. Photii 511, 38. et Xylander, interpres alioqui praeclarus 441, 21.
- ad Caesaris dignitatem Bardas Phocas a Nicephoro filio evectus 49, 4. Caesaream versus iter ingrediuntur Nicephorus Phocas et Ioannes Tzimisces 40, 10. in Caesariensi ecclesia Nicephorus, Imperator nuncupatus, sacra obit 44, 7. eandem civitatem occupat res novas moliens Bardas Phocas 113, 3. [Caferthaba et Schaizira a Rom. Imp. aggressae 390, 7.]
- Calc. *Vide* Chalus.
- Calceamenta ipsius rubra, nigra credit esse Bardas Phocas 121, 14.
- Caleca. *Vide* Manuël Calecas.
- Calocyres a Nicephoro Phoca Imp. ad Russos missus 63, 7. imperium affectat 77, 5. plurimum potest apud Sphendosthlabum 79, 11. noctu Praesthlabae elabitur 134, 16.
- Calocyres Delphinus, Bardae Phocae rebellantis dux, castra habet in conspectu Cplis 173, 21. captus in crucem agitur 174, 3.
- Caloë, civitas Asiae proconsularis, ad Tmolium montem 5, 5. prope fontem Caystri annis XII, 30. patria Leonis Diaconi 5, 5.
- in Calonymum insulam deportatur Leo Curopalates, conspiratione patefacta 147, 19.
- Cameli Arabum quomodo intercipi possint 210, 1.
- Campus patens ante Praesthlabam in Bulgaria 133, 17.
- Candia expugnata a Nicephoro Phoca 26, 15. de eius expugnatione fragmentum ineditum Iulii Pollucis 420, 30. eadem civitas, a Graecis inde a medio aevo *Χάρδαξ* dicta, circa initia saec. xvi. terrae motu afflictata est, de quo elegi subabsurdi extant librarii qui Cod. Reg. Graec. 1218. manu non in-

- leganti exaravit. Inscribuntur: *Εἰς τὴν πᾶσιν τῆς Κρήτης· inc. Ὁ πόλι Κρητῶν Χάνδαξ, ἡ πόρος οὐδ' εὐδαίμων, Νῦν δὲ πρὸ δυστυχῆς ἡδ' ἀθλία πίφνας.* Quem librarium saec. xv. exeuntis ideo commemoro, quod videam ex ductu litterarum, Angelum Vergetium, clari nominis calligraphum itemque Cretensem, illius chirographum in Codd. conscribendis esse imitatum. Manus autem Vergetii, magnam vitae partem in Gallia commorantis, ab iis qui saec. xv. typos typographiae Regiae Parisiensis fuderunt, expressa est, indeque, praesertim ob praestantiam editionum Henrici Stephani, in omnes paene Europae typographias Graecas saec. xvi. et xvii. est recepta. *Vide quoque Chandax.*
- Cabrida** Romae acta quid sint 505, 26.
- Canes**, in proverbio, ipsi pecudes dilaniantes 74, 4.
- Cannartus** emendatus 477, 4.
- Cantacuzenus**. *Vide* Ioannes Cantacuzenus.
- [**Caphartuta** Romani 800 homines abigunt 382, 1.]
- Capitale facinus** rebellio contra Imperatores 116, 1.
- In **Cappadocia** subsistens Nicephorus copias contrahit ad expeditionem Tarsensem 51, 8. ibidem hibernat Nicephorus Phocas Imp. post priorem obsidionem Tarsi 54, 3. 55, 3. ibidem Bardas Phocas, Caesaream elapsus, res novas molitur 113, 3. ibidem Bardas Caesar copiis Romanis praefectus 185, 2. Cappadociae ducis, Saracenis Tarsensibus irrupentibus, belli gerendi ratio 243, 1. Cappadociae praefectus Constantinus Meleinus saepe rem contra Saracenos feliciter gessit 185, 10. Cappadocia et Cilicia iugis Tauri determinantur 250, 17. Cappadoces olim Troglodytae dicti 35, 5. ex Cappadocia orti gemini montrosi 165, 2.
- Captivi Romani** ab Afrorum rege Nicephoro Phocae remissi 76, 15.
- captivos in rogis interfectorum iugulant Russi 149, 20. captivi quando in numero hostium ducendi 214, 11.
- Capita rusticorum Graecorum saec. x.** (ut videtur) nuda 236, 13. capita Arabum caesorum in saccos condita 14, 18. pro singulis numus argenteus persolutus *ibid.* 19. eadem tormentis in oppidum coniecta, Nicephori Phocae iussu 15, 4.
- [**Caramantes** decem millia Cretensium contra Romanos educit 296, 14. fugatur 300, 4.]
- Carbunculus** in media inauri Sphendosthlabi 157, 7.
- Carmanitis regio** arida Ecbatania praetenditur 162, 22.
- [**Carschenam** praedatur Siphoddau-la 377, 29.]
- Carthaginenses** ad Antiochiam in Syria recuperandam expeditionem meditantur 103, 3. Carthaginensium rex Nicetam patricium, captivum, Nicephoro Phocae Imp. remittit 76, 11. *Vide quoque* Afriper viam Carydii e Cilicia in fines Romanos se recipit Nicephorus Phocas maior 242, 25.
- Castella** plus viginti Nicephorus Imp. post priorem obsidionem Tarsi capit 52, 9. a castello Galatico catena ferrea per Bosporum ad Centenarium turrim tensa 78, 23.
- Castrorum Romanorum** ante Dorystolum descriptio 142, 1. ad castra Saracenorū quomodo noctu sit accedendum 219, 9. et quomodo sint oppugnanda 211, 8.
- Catalogus** Mss. Graecorum Bibliothecae Regiae suppletus XVII, 19. 442, 11. 444, 15.
- Cataphracti** equites in exercitu Nicephori Phocae 59, 4. in utroque cornu locantur 140, 11. hos Romanorum cataphractus duces Russorum praecipue timent 151, 3.
- Categoria** nona Aristotelis, quaenam sit 416, 22.
- Catena ponderosissima** per Bosporum tensa contra Russorum impetum 78, 23.
- Caystrus** flumen 5, 7. propter eius fontem sita est Caloë, Leonis Diaconi patria *ibid.* 6. effluit in sinum

- Ephesinum *ibid.* 9. eius nomen quomodo Graece scribatur 401, 37.
- Cedrenus. *Vide* Georgius Cedrenus. Celbianus tractus 5, 7. scriptores qui de eo egerint 401, 35.
- e Celtarum montibus ortus Europam intersecat Ister omnis 130, 1.
- Centenaria auri quindecim a Calocyre ad Russos perlata 63, 11. quanti valuerint, secundum Schloezium 441, 11.
- Centenarius, turris in littore Bospori 79, 1.
- in Centurias divisi Romanorum milites tempore Nicephori Phocae 194, 1.
- in Centurionem Graecum dicto Imp. non obedientem animadversum 58, 1.
- in Chalce ecclesiam Servatoris instaurat Ioannes Tzimisce Imp. 129, 8. in qua posthac solenniter preces facit 128, 5. et mortuus sepelitur 178, 14.
- Chalcondylas. *Vide* Laonicus Chalcondylas.
- a Chaldaeae limitibus Bardas, Leonis Curopalatae filius, a Ioanne Tzimisce Amasiam in exilium mittitur 96, 8.
- Chalus a. Kowalk seu Calc, agrum Berrhoeensem rigans amniculus, ubi pugna inter Nicephorum Phocam et Chambdanum commissa 425, 2.
- Chalybon. *Vide* Alepum et Halepensis.
- Chambdanus a. Chambdan, aliter Seif-eddaula sive Abulhasan Ali, Hamdani ben Hamdun nepos dictus, Saracenorum circa Ciliciam princeps, homo acer ac diligens 92, 24. [unde oriundus 376, 13. quando mortuus *ibid.* 22.] bellum Romanis infert 17, 7. ingentibus copiis Asiam vastat 19, 16. eius ingenium et mores 16, 8. eius nomen quot modis a Graecis scribatur 415, 15. Leo Phocas, Nicephori frater, Domesticus Occidentis contra illum missus 18, 10. [376, 33.] Chambdanus quo habitu et cultu iter fecerit in agmine 22, 7. equa vectus tum magnitudine tum pernicitate conspicua *ibid.* 11. eius exercitus a Leone Phoca funditus deletur *ibid.* 22. 514, 26 [376. 34.] ipse aegre elabitur 22, 23. [377, 12.] de eodem praelio ad Cylindrum inter Chambdanum et Leonem Phocam fragmentum ineditum 418, 7. Chambdanus ter a via recta discedere coactus et fugatus 191, 15. in eum et Tarsenses expeditionem molitur Nicephorus Phocas 36, 11. Chambdanumque iterum fundit 423, 31. Chambdani exercitus quibus e gentibus fuerit compositus *ibid.* 33. Chambdani et Cilicum opes Romanis formidandae 184, 13. eius filio Alim Romanos fines invadente, quid egerit dux Lycandi 243, 8.
- Chandax, oppidum Cretae insulae, et natura et arte munitum 11, 4. munitiones habet ex aggere pilis suillis et caprinis concreto *ibid.* 10. fossaque duplici circumdatur *ibid.* 14. a Nicephoro Phoca obsessum 8, 16. [265, 19.] et circumvallatum 11, 4. cur adeo opibus refertum 27, 11. oppidani Graecos denno adorientes per tempus aliquod repellunt 25, 16. eorum muri a Romanis suffossi subsidunt 26, 1. et vi expugnantur 27, 6. [300, 20.] Chandacenses piraticis excursionibus et latrociniiis dediti 27, 16. *Vide quoque* Candia.
- a Chazaris emissi coloni Bulgari 103, 19.
- Chersonem relegatur Iustinianus II. Rhinotmetes 104, 2. Cherson a Russis occupata 175, 10. quo anno 496, 24.
- Chersonesi Tauricae historia per saec. xi. parum cognita 505, 1. de rebus ibi gestis fragmenta 496, 24. Chersonesus Taurica a barbaris vastata 501, 32. pagis ad n. desertis factis saec. x. aut xi. *ibid.* 14. in Chersoneso Taurica Graeci animo ab Imp. Cplitanis alieni 503, 30. barbaris sponte se dedunt *ibid.* 36. *Vide quoque* Cimmerius Bosphorus.
- Chionae, Irenae et Agapes ecclesia suburbana ad Thessalonicam 508, 34.
- in Chium insulam amandat Bardas Phocam dedititium Ioannes Imp. 126, 4.

- Christi, Servatoris et Dei nostri,** effigies in sudario expressa, Abgaroque regi missa 70, 19. eiusdem Servatoris sandalia in castro Mempetze inventa 166, 1.
- a Christiana religione alieni Russi** circa initia saec. x. 484, 29. Bulgari Christianam fidem colentes 79, 17.
- Christophorus Antiochiae patriarcha** a Saracenis interfectus 100, 15.
- [**Christophorus Patricius Eunuchus** Nicephori vices Cplii gerit 362, 32.]
- Chronicon paschale emendatum** 505, 42.
- Chronographiae Michaëlis Pselli editio** a Combefasio affecta IX, 22. *Vid. quoque INEDITI SCRIPTORES* quibus in notis conficiendis usi sumus.
- in Chronologia falluntur Cedrenus et Elmacinus** 511, 4.
- Chrysopoli, e regione Cplis, Nicephorus Phocas, fratris Bardae Phocae rebellantis dux, castra habet** 173, 21.
- Chrysostomus. Vide S. Ioannes Chrysostomus.**
- Chrysoetricinium conclave in palatio Cplitano** 90, 14.
- Ciborium nobile S. Demetrii Thesalonicae** 507, 24. voce *ciborium* quid proprie denotetur 510, 20 sqq.
- Cilicia dextrorsum relicta, Syriam invadit Nicephorus Phocas** 70, 13. Ciliciae fines montibus silvisque impediti 22, 4. ipsa et Capadocia Tauri iugis disterminantur 250, 17. nihilominus Ciliciensem agrum invadere solebat Lycandi dux, Alim Chambdani filio Romanos fines ingresso 243, 8. Ciliciensium Saracenorū irruptio in thema Anaticorum, imperante Leone Philosopho 241, 18. ibi Saraceni quo mense ad invadendos Romanorum fines congregabantur 196, 5. eorum exercitus saepe in clisuris fusi 191, 21. Cilicum et Chambdani opes Romanis formidandae 184, 13. [In Ciliciam Nicephorus profectus 55 arces capit 378, 35. in eam iterum ingressi Romani 379, 7. tertio 380, 25. 382, 34.]
- ut ad Cimmerium Bosporum redeat Sphendosthlabo suadet Ioannes Tzimisces Imp.** 103, 15. sed deinde, bello flagrante, reditum eo Russis intercludere vult 129, 20. iamque ante ad Cimmerium Bosporum aegre cum decem naviculis ex Graeca expeditione reversus erat Ingor 106, 7. *Vide quoque Chersonesus Taurica.*
- Cinere pluit Cpli** 69, 22.
- Cinnamum. Vide Ioannes Cinnamus.** in Circensibus ludis Cplitani territi 63, 18.
- Circumflexus a librario perperam positus pro acuto** 84, 19. circumflexi et accentus in Codd. perraro alieno loco collocati 407, 18. circumflexa verba secundae coniugationis formata ut circumflexa tertiae 239, 20.
- Clades Adanensium in praelio cum Nicephoro Phoca maiore** 242, 5. copiarum Chambdani, a Leone Phoca deletarum 22, 21. [376, 33.] Cretensium, oppido Chandace vi expugnato 26, 15.
- Classis Graecorum ad littus Siciliae stans a Saracenis pleraque capta** 67, 15. classis Nicephori Phocae in Syria reflantibus ventis reiecta 71, 16. classis recognitio a Ioanne Tzimisce in portu Cplitano facta 129, 15. eiusdemque classis in conspectum Dorystoli adventus 144, 1. classem Ingoris in Ponto igne Graeco comburunt Romani *ibid.* 6.
- Clava ferrea Theodorus Lalaco in praelio contra Russos utitur** 144, 24.
- Claudiopolis in Galatia terrae motu eversa** 68, 5.
- Claves palatii Cplitani in cera impressae** 146, 5.
- Clemata castrum in Chersoneso Taurica** 500, 35. 502, 3. Clematenses ultro se dedunt 504, 5.
- S. Clemens Alexandrinus emendatus** 422, 45. Philonem interdum exscribit 471, 10.
- Clementia Ioannis Tzimiscae Imp.** 114, 14.
- Clericus libello tradito Nicephorum Imp. de caede imminente monet** 86, 1. cleri decretum, *vide Τόμος.*

- Cisurae** Hmitanese per Orientem saec. x. quae 250, 18. ibi cisura in Tauro monte Cylindrus vocata 418, 18. de cisurarum occupatione, hostibus se recipientibus 250, 12. multa habet auctor Tacticorum Nicephori 246, 3.
- Clytaemnestra** ab Oreste filio occisa 130, 10.
- super **Coccineo** coactili humi strato cubat Nicephorus Phocas 83, 10.
- Codex Bibliothecae Regiae** propria manu Nioetae patricii exaratus 443, 40. idque in Africa 444, 7. Codex Regius No. 1111. bonae notae, Theodori Abucarae opera completens 409, 34. Codex Regius 1712. Leonis Diaconi historiam continens, unde et a quo in Bibliothecam Regiam sit illatus XVIII, 8. quae in eo contineantur *ibid.* 17. quae in eo sint librarii menda *ibid.* 30. Codices Regii, Tactica Nicephori Phocae exhibentes XX, 8. codex Sangermanensis Scylitzae item bonae notae 415, 21. 421, 8. in Codice Vaticano 163. servata Isilii Pollucis Historia XXIII, 29. Codex a Graeco aliquo notis autographis de legatione et administratione ipsius locupletatus 496, 29. locus Codicis Iustiniani explicatus 468, 46. in Codd. saepe scribitur *μυριαδῶν* et *χιλιαδῶν*, *περισπωμένης* 486, 21. omninoque sunt Codices magna auctoritate, si de accentuum sede eos consulas *ibid.* 33.
- Codicilli imperiales**, ad varia munera nominationes continentes 117, 15.
- ex **Coeloesyria** quo mense Arabes fines Romanorum invadebant 196, 6. in Caelum ascendere conati Aloë filii 80, 22.
- Coisliniana Bibliotheca Montefalconii** emendata 468, 36.
- Colloquium** inter Sphendosthlabum et Ioannem Tzimisceum Imp. 156, 14.
- Colonias Armenicas et Graecas** in Cretam insulam receptam deducit Nicephorus Phocas 28, 9. Coloniae episcopus Theodorus a Ioanne Tzimisce patriarcha Antiochiae constitutus 100, 22.
- Columna** in **Estropiano** vi fluctum eversa 176, 9. columnae igneae per plagam septentrionalem inspectae 175, 8.
- Comanorum** (Cod. *Χορβάβας*) colui Bulgari 103, 19.
- Combesisii** merita in historiam ecclesiasticam et Byzantinam IX, 16. instituerat editionem Leonis Diaconi et Chronographiae Michaëlis Paëlli *ibid.* 19. item edere volebat narrationem integram De miraculis S. Demetrii 507, 5. Combesisius quando et ubi sit vita functus X, 31. plerumque incontus est et asper in oratione Latina *ibid.* 3. XXII, 17. occitanter Leonem Diaconum vertit 447, 5. confudit *ἔκρον* et *ἔκρον* 486, 10. *κλειδῶν* et *κλειδῶν* 443, 18. *ἄλω* et *ἄλλων* 425, 32. alibi quoque lapsus est in vertendo Leonem Diaconum 436, 18. 475, 24. 482, 14. et in interpretando Martyrio SS. Eustathii, Theopistes ac liberorum 494, 15. item errores commisit in numeris 446, ult. eius versio Leonis Diaconi et Paëlli, quando evanuit X, 3.
- Cometes** Constantino VII. Porphyrogenneta Imp. nato et mortuo visus 5, 16. item imperante Ioanne Tzimisce 168, 11.
- in Comitalem morbum incidens Petrus Bulgariae princeps moritur 78, 10.
- Commentarius ineditus** S. Basilii Caesariensis, iunioris, in S. Gregorium Nazianzenum 458, 20. item ineditus Theophylacti Bulgariae archiepiscopi in Psalmos 489, 23.
- Conciliorum collectio** Regia maxima edita ab Harduino (Parisiis 1715. fol.), emendata in textu Graeco 397, 26. 409, 40. 423, 2. 6. 429, 5. 430, 19. 462, 22. 490, 4. 505, 16. 506, 12. in versione Latina 398, 4. 399, 8. 27. 403, 2. 409, 19. 429, 4. 431, 9. 448, 24. 35. 449, 11. 28. 451, 23. 457, 38. 462, 39. 463, 8. 463, 17. 30. 469, 2. 9. 12. 23. 29. 490, 43. 491, 15. 492, 2. 495, 20. nonnisi concilio generali patriarcha Oplitanus sede pelli potest 163, 17.

Conditiones pacis confectae inter Russos et Romanos 155, 20. [cum Halebensibus 392, seq.]

SS. Confessorum ecclesia Edessae 70, 40.

Congiaria a Ioanne Tzimiscae Imp. Cplitanis data 159, 8.

Coniunctivus aoristi a scriptoribus praecipitatae Graecitatis pro futuro adhibitus XX. 27. Ita, ut hoc utar, ad Aristoph. Plut. vers. 518. *ἔξεις*] exponitur *λάβης*, et 533. *ἔξει*] *λάβη*. Hemsterhuis utrobique perperam legit *λούβεις* et *λούβεις*, hasque voces vult in Meursii Ducangique Glossaria Graecobarbara referri. Vide quoque virum immortalalem Coralum *Μύθων Ἀλσακείων συναγωγῆ* 151. A. 234. B. 92. A. 236. C. 333. B. ubi pro *γενήσῃ*, *ἔρω*, *λίψη* κ. τ. λ. habes *γενή*, *εἰπω*, *λάβης* κ. τ. λ. ex quibus subiunctivis aoristi, praefixa particula *θα*, Graecos hodiernos futura sua formasse, *θα εἰπω*, *θα εἶδω*, credendum est. Offendi item scriptores quosdam consuetudine diuturna medii aevi tritos, in quos librarii passim pro futuro, minus ipsis usitato, coniunctivum illum aoristi introduxerunt. Id verbi gratia in S. Ephraemi operibus innumerabiliter accidit: utque unum locum e multis afferam, in sermone De secundo adventu III. 93. F. *Ἐὼν ἔχεις* [l. *ἔχεις*] *τὸν φραγμὸν τοῦτον, οὐκ εἰσέλθῃ τὸ θηρίον, τὸντίστιν ὁ διάβολος*. Codices antiqui nostri omnes habent *οὐκ ἐμβήσεται*.

Coniuratio Ioannis Tzimiscae contra Nicephorum Imp. 87, 1.

Constantinopolis laudes et opes 43, 2. Constantinopolim redire dicebatur Romanus Lecapenus, ad imperium invadendum 124, 1. contra Cplim expeditio infelix Ingoris 106, 5. ibi in circo triumphus actus a Leone Phoca 24, 3. Cpli plebs, seditione facta, assecias Iosephi Bringae in fugam convertit 46, 10. eo redit Nicephorus Phocas Imp. Tarso capta 61, 6. Constantinopolitani decursione militari in circo exterriti 63, 18. inter

eos et milites Armenios pugna 64, 25. Constantinopolitani Nicephorum Phocam Imp. ex Syria reduncem splendide recipiunt 74, 22. e regione Cplis nosocomium leprosororum instaurat Ioannes Tzimisces Imp. 99, 21. Cpli hibernans congiariis plebem munerat Ioannes Tzimisces Imp. 127, 14. Cpli in portu igniferas tiremes lostrat Ioannes Tzimisces Imp. 129, 10. ad urbis portas se castra collocare velle minatur Sphendosthlabos 106, 21. Cpli proficiacur Ioannes Tzimisces Imp. Sphendosthlabo bellum illaturus 145, 20. ad arcem, quae ibi est, urbem clam ingreditur Leo Curopalates rebellis 146, 11. Cpli monialis S. Theodorum vidit secundum quietem 154, 10. Cplim redux triumphum de Russis agit Ioannes Tzimisces Imp. 158, 8. et postea de Saracenis 163, 6. Cplim aegrotus redit Ioannes Tzimisces Imp. 177, 15. in urbis conspectu castra habet Bardas Phocas rebellis 173, 21. Cpli turres multae terrae motu deiectae 175, 24. Cplim versus movet a Sardicae obsidione Basilus II. Imp. 171, 22. eiusdem civitatis suburbium Honorata 65, 7. Cplitana plebs prona ad tumultus et expilationes 94, 22. spectaculorum avida 61, 10. rei militaris ignara 63, 18.

Constantinus Magnus Imp. Dorystoli conditor 138, 20. sepultus in ecclesia Apostolorum Constantinopoli 91, 11.

sub Constantino Pogonato Moesia a Bulgaria occupata 103, 21.

Constantinus IV. Copronymus, et post eum Constantinus V. Irenae Aug. filius, Imp., Bulgares in ipsorum regione vincunt 104, 18.

Constantinus VII. Porphyrogenetus, Imp., Leonis Philosophi filius 5, 15. eo puero Zoë Augusta imperii procuratrix 123, 3. eo nascente et moriente cometes visus 5, 16. quo anno mortuus 5, 23. [377, 21.] expeditionem mittit contra Arabes Cretenses 6, 11. eo imperante bis Chambdanus a via recta discedere coactus et fugatus 191,

16. eius filiam Theodoram in matrimonio ducit Ioannes Tzimisces Imp. 127, 4. loca in scriptis eius explicata 468, 20. 514, 11. Continuator eius male versus 486, 40. emendatus 408, 11.
- Constantinus VIII. et Basilius II. post mortem Romani iunioris Imperatores rennunciati 425, 43. patrique in imperio succedunt 31, 9. 94, 3. [384, 37.] *Vide quoque* Basilius II.
- Constantinus Gongyles classi a Constantino Porphyrogenneto Imp. contra Arabes Cretenses missae praefectus 7, 5. male rem gerit *ibid.* 7.
- Constantinus Manasses emendatus 427, 16.
- Constantinus Meleinus, Cappadociae praefectus, saepe rem feliciter contra Saracenos gessit 185, 10. eius nomen quot modis scribatur 513, 18.
- Constantinus patricius, Bardae Scleri frater, sororem Bardae Phocae in matrimonium duxerat 118, 1. praelians bene rem gerit 110, 2. de eius viribus ac fortitudine narrationes diversae 466, 31.
- Continuator Theophanis lapsus in anno expeditionis Nicephori Phocae adversus Cretenses 403, 42.
- Conversio* apud Latinos quae sensu 477, 15.
- Convicia a Saracenis Mopsuestenis Nicephoro Phocae Imp. facta 53, 6.
- Corderii error in vertendo loco Originis 401, 12.
- Corona imperialis Nicephori Phocae capiti imposita 48, 9. coronam Bulgarorum in ecclesia S. Sophiae deponit Ioannes Tzimisces Imp. 158, 21.
- Cosmas Indicopleustes explicatus 467, *ult.* 491, 7.
- Cotragorum coloni Bulgari 103, 18.
- Cretae insulae ager opimus et herbis 9, 14. eo Nicephorus Phocas cum exercitu appellit 7, 15. in Cretam insulam, ad Nicephorum Phocam ibi hibernantem, transmittit abbas monasterii S. Pauli in monte Latro 413, 18. Creta insula a Romanis recepta 27, 19. eius opes in triumpho Nicephori Phocae expositae 28, 15. post Cretam receptam c. libras auri S. Athanasio Confessori mittit Nicephorus Phocas, ad monasterium in monte Atho condendum 426, 41.
- Cretenses Saraceni vaticiniis artibusque magicis addicti 24, 22. latrociniis late maria infestant 12, 10. Cretenses ventres inertes *ibid.* 13. eorum exercitus ad xl. millia hominum a Nicephoro Phoca caesus 14, 14. Cretenses conturbati aspectu capitum ex Nicephori Phocae machinis in urbem coniectorum 15, 5. fortiter resistunt Romanis oppugnantibus *ibid.* 24. Cretensis mulier indecore agit erga Nicephorum Phocam 25, 1. a sagittario Graeco confixa perit *ibid.* 4. Cretenses, ruina murorum suffossorum exterriti, nihilominus fortiter resistunt 26, 8. vi expugnantur 27, 6. [300, 20.] de Cretico bello qui scriptores egerint 414, 37. Cretensium amiras Carupas 420, 39. [546, 28.] eius filius Anemas Icmorene Russum in praefo interficit 149, 4.
- Crimea. *Vide* Chersonesus Taurica. Servatoris Crucifixio depicta, Beryti reperta 166, 20.
- Crudelitas Sphendosthlabi in Bulgaros 139, 13.
- Crusii error in versione Manuelis Malaxi 457, *ult.*
- Crucis signum a Constantino M. in caelo visum 138, 22. crux loco vexilli exercitui Graecorum praelata 8, 6. 128, 2. cruces aureas et gemmatas, a Tarsensibus olim captas, oppido occupato, recuperat Nicephorus Phocas Imp. 61, 2.
- Cubiculi praefectus creatur Basilius nothus a Ioanne Tzimisce rerum potito 94, 15.
- Culicum examina a S. Iacobo Persis Nisibim adorientibus immissa 162, 6.
- Cuiculi acti a Romanis contra Mopsuestiam 52, 17.
- Curcua. *Vide* Romanus Curcua.
- Curdi in exercitu Chambdani militantes 423, 33. generatimque in exercitibus Arabum 424, 33.
- Curopalata declaratur Leo Phocas a

- Nicephoro fratre 49, 7. *Vide quoque* Leo Phocas.
- Curram equis albis iunctum Ioanni Tzimiscae Imp. dono offerunt Cplitaniani 158, 6.
- Curpas Cretensium amiras 420, 41. [546, 28.]
- Cydnus flumen perlucidum, Tarsum mediam intersecans 51, 20. pontibus tribus iungitur *ibid.* 23. ab accolis Hierax vocatur 242, 16.
- ad Cylindrum praelium inter Leonem Phocam et Chambdanum, de eodemque fragmentum ms. 418, 7. id praelium ab aliis ad Andrassum factum dicitur *ibid.* 28.
- Cymbala pulsata in exercitu Romano 133, 7.
- Cyparisso ob altitudinem similis cometa 168, 16.
- Cyrillus Scythopolitanus emendatus 490, 35.
- Dacici scrinii miles, sub dispositione virorum illustrium praefectorum per Illyricum 508, 8.
- Damascus Ioanni Tzimiscae Imp. stipendiaria facta 166, 13.
- Danapris glacierum fragmentis lintres transmittentium infestans 497, 2. adeo frigore constrictus, ut certamina in eo tanquam in campis fiant *ibid.* 5. circa Danaprim frigus intolerabile *ibid.* 25.
- του Λαονθᾶ regio ad Taurum montem 215, 19.
- Dativus singularis et genitivus pluralis confusi 143, 2.
- Davidi assentitur Leo Diaconus in explicatione causarum terrae motuum 68, 19. Davidicum psalmum noctu recitat Bardas Phocas 120, 15.
- Δε et τὸ confusa 29, 11. 196, 22. δὲ fortasse perperam scriptum pro δη 100, 21. δὲ ἐφοῖτα pro διεφοῖτα 434, 5. δὲ τι fortasse legendum, pro δ' ἔτι 155, 16.
- Δη perperam omissum 43, 15. δὴ ἀλύοντι, cuius vice mendose legitur διαλύοντι 10, 18. 407, 13.
- Decursione militari in Circo Cplitanii territi 63, 18.
- Defectio solis maxima 72, 8.
- Δει et δεῖν confusa a librariis 125, 5. S. Deipara patrona exercituum Romanorum 256, 8. ante eius imaginem quieti se tradit Nicephorus Phocas 86, 20. in Deiparae ecclesia palatina Nicephorus Phocas tegulam Edessenam consecrat 71, 12. eiusdem templum magnificentum in suburbio Pegae 64, 24. Deipara, ἰωρα, vox Nicephori inter gladios percussorum 88, 3. 21.
- ὁ Δεῖπνος genere masculino, a quo usurpatum 476, 7.
- Delarue complura loca Origenis male interpretatus est 482, 38. 43.
- Delemitae in exercitu Chambdani militantes 423, 33. unde oriundi 424, 34. Dilimnitae dicti apud Agathiam et Theophylactum Simocatam *ibid.* 37. [Belebitae vocati 301, 23.]
- Delphinas. *Vide* Calocyres Delphinas.
- S. Demetrii festum celebratum 175, 21. quando 506, 43. eius ciborium nobile Thessalonicae 507, 25. de eius miraculis narratio Ioanni archiepiscopo Thessalonicae vulgo tributa 506, 44.
- Deportatio cui verbo Graeco proprie respondeat 484, 10.
- Desperatio causa defensionis audacissimae 16, 4.
- Δευτέρα ἡμέρα quid 432, 38.
- Δεξιῶσις apud scriptores sequioris aetatis saepe epulas valere 481, 26. iungi voci φιλοτησίαι *ibid.* 34.
- Diaconi officio fungens Leo Diaconus in expeditione Basilii II. Imp. adversus Bulgaros 173, 2.
- pro ἐπεὶ Διέγνω fortasse legendum ἐπειδὴ ἔγνω 202, 21.
- Διάδημα τὸ βασιλικὸν capiti Nicephori Phocae impositum 48, 9.
- Διαλαμβάνω, cingo 434, 32.
- Διαλλάττειν et διαφωλάττειν confusa 488, 28.
- Διελύοντι fort. prave scriptum pro δη ἀλύοντι 10, 18.
- pro Διασκευάζω Plutarchus mire adhibet verbum ἐσκευάζομαι 475, 12.
- * Διασκευησάμενος pro quo tamen fortasse legendum διασκευησάμενος 481, 38.
- Διασκευίαι et διασκοπιζω confusa 209, 24.

- Διαφανῶς* de die Illucescente 40, 13.
διαφανῶς et *διαφανῶς* confusa 93, 4.
- Διαφέρειν τι* apud scriptores Christianos proprium esse alicui 495, 4. quam multi interpretes hoc non viderint *ibid.* 15. *οὐ διαφέροντες propinqui* *ibid.* 45.
- Διαφοῖτα* et *διῆφοῖτα* 434, 5.
- Διαφυλάττειν* et *διαλλάττειν* confusa 488, 29.
- Διαφανέω*, extremum spiritum emitto, pereō 406, 27. eruditorum hominum in hac voce errores conuerguntur *ibid.* 37. eodem sensu occurrit in Vita ms. S. Nicephorī episcopi Miletī, de obitu Nicephorī Imp. τοῦ ἀποδεδοκῆτος ἐν τὰ βασιλείως διακεφωνηκῆτος et paulo inferius, eadem Vita, de iumento praecipuo dato nunciatur, τῷ κρημῶ τῶ ζῶον διακεφωνηκῆσαι de eiusdem verbi significatione altera vide 407, 4.
- Diei divisio apud Graecos saec. x. in horas xii. 249, 11.
- Δίστρα* similesque formae potius adhibentur a Graecis mediū aevi quam *δίστρα* 514, 3.
- Δικαστηρίῳ βασιλικῷ* damnatus et sede pulsus Basilius patriarcha 163, 13.
- Δικάζεσθαι* et *γυμνάζεσθαι* confusa XXI, 34.
- Dilimnitae. Vide Delemitae.
- Diluvium alterum videre crediderunt Cplitani, imbre ingenti defluente 69, 18.
- Dinea in Bulgaria a Ioanne Tzimisce Imp. capta 139, 1.
- Διὸ* et *δις* confusa 191, 6.
- in Dionysii Alexandrini ad Basilidem Epistola error Frontonis Ducaeī 399, 25.
- Dionysius Halicarnassensis illustratus 412, 30. 443, 31. 458, 13. eius locus ab Hudson minus (ut videtur) intellectus 438, 2.
- Διορῶνται* τειχίον, de perfossoribus parietum 407, 35.
- Dipotamum venit Bardas Sclerus, contra Bardam Phocam rebellem missus 120, 1.
- Domesticus scholarum Leo Phocas maior contra Simeonem Bulgarorum regem mittitur 173, 17. *δέστριον τῶν σχολῶν* vocant Graeci praefectum copiarum per Orientem 7, 12. Nicephorus Phocas Magnus Domesticus *ibid.* 10. item Ioannes Tzimisce a Nicophoro Phoca Domesticus Orientis ac Magister creatus 49, 6. Domesticis tituli *περιφανείας* et *ἐνδοξότητος* concessi 38, 11.
- Δόξαν ἀντῶ*, participium absolutum, non intellectum a Richardo Montacutio 512, 4.
- Δορατισμός* phalangis hastis horrentis in praelio Graecorum contra Arabes Cretenses 8, 9.
- S. Dorothei abbatis et Dosithei, eius discipuli, Vita ms. 469, 18.
- Dorylaeum convocat copias Bardas Sclerus, contra rebelles profectus 117, 20.
- Dorystolum oppidum manitum Bulgariae 78, 9. a Constantino Magno conditum 138, 20. item *Dristra* vocatum 140, 7. eius alterum latas Ister alluit 144, 10. orthographia huius nominis 478, 16. in Dorystoli oppido Bulgari fugati concluduntur 78, 8. ibi cum copiis moratur Sphendosthlabus 134, 18. ad Dorystolum praelium primum inter Russos et Graecos 140, 15. quando commissum 473, 11. eo compelluntur Russi a Graecis 141, 15. secundum praelium 143, 10. tertium 144, 10. quartum 147, 24. quintum 148, 23. sextum et decretorium 152, 13. ad Dorystolum pax confecta inter Russos et Graecos 155, 19. Dorystolum a Ioanne Tzimisce Imp. Theodoropolis nuncupatum 158, 1. Vide quoque *Dristra*.
- Δουκάροσς* (vid. Ducang. Glossar. Graec. I. 325. D.) XXI, 19.
- Dristrae* oppidi orthographia varia 481, 21. Vide quoque Dorystolum.
- Drizen regionem a Romanis recuperatam invadit Basilius praeses 176, 9. varia orthographia huius nominis 512, 13.
- Δρόμονες*: sic vocant Graeci triremes igniferas 7, 18.
- Drungarius τῶν κλωίμων Romanus Lecapenus in expeditione contra Bulgaros 123, 15. drungarius clas-

- sis erat Leo patricius, cum Leonis Curopalatae conspirationem restingueret 147, 5. drungarium τοῦ πλωιμου, a Nicephoro Phoca creatum, exauctorat Ioannes Tzimisces 95, 22. item drungarium vigiliae *ibid.*
- Frontónis Ducaei error in versione Epistolae Dionysii Alexandrini 399, 25.
- Ducangius fragmenta Leonis Diaconi scriptis suis inseruit XI, 13. Leonem exscripsit 453, 8. non tamen sine levibus mendis 433, 35. eius error in exponenda voce σκαθιά 480, 27. et fortasse in exponenda voce παρικπαράτος 515, 5. Ducangius non semper diligens exscriptor 492, 18.
- Ducas. *Vide* Michaël Ducas.
- Dux provinciae antiquo iure Romano iudex in causis militaribus 240, 10. dux non debet primus aufugere ex praelio 231, 4.
- Ἐάν ab auctore Tacticorum Nicephori cum indicativo constructum 222, 14.
- Ἐαυτήν et αὐτοῦς confusa 462, 16.
- Ecbatanis Saracenorum regia et thesauri 162, 13. eo confugere coactus Bardas Sclerus 170, 23.
- Ecclesiae SS. Agapes, Chionae, Irenae et Matronae ad Thessalonicam 508, 22. 34. in ecclesia Apostolorum sepulti Constantinus M. et Nicephorus Phocas 91, 11. ad ecclesiam S. Mariae in Blachernis pompam agit Ioannes Tzimisces Imp. 129, 7. ad ecclesiam in Chalce preces facturus accedit Ioannes Tzimisces Imp. 128, 4. eam instauratam ampliat *ibid.* 8. eo deponit imaginem crucifixionis, Beryti repertam 166, 20. et capillos S. Ioannis Baptistae *ibid.* 2. ibi arcam sepulcralem sibi praeparat 177, 17. in eademque sepelitur 178, 14. ecclesia nobilissima S. Demetrii Thessalonicae 510, 24. pharo argenteo collustrata 507, 89. ecclesia S. Mariae Virginis in Blachernis (conf. Ducang. Cpli Christ. IV. 83. D. et Nott. ad Zonar. 103. A. item Tractatum ma. Bibl. Reg. hoc titulo: Πιστὶ
- Νικηφόρου τοῦ Ἐνακτος, καὶ ὅπως κατ' αὐτοῦ ἀνεκοιμήθη τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς εἰκόνης θεῶσαν αἷμα θεῖον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.) 71, 12. in ea Ioannes Tzimisces Imp. deponit sandalia Servatoris, in Syria reperta 166, 1. ecclesia magnifica S. Deiparae in suburbio Pegae 64, 24. prope ecclesiam S. Phocae Cplim clam ingreditur Leo Phocas rebellis 146, 12. in ecclesiam S. Sophiae, audita fratris nece, se ipsum concitit Leo Curopalates 95, 18. ibidem solemniter preces facit Ioannes Tzimisces Imp. 129, 5. eoque deponit coronam Bulgarorum 158, 21. hemisphaerii in ecclesia S. Sophiae ampla descriptio 511, 2. ecclesiae multae in Bulgaria a Ioanne Curcua vastatae 148, 20. *Vide quoque* S. Sophia.
- ex Eden profluere dicitur Ister amnis 129, 21. et Euphrates 161, 1.
- Ἐγχοίμνω proprie de apibus aculeum figentibus 482, 1.
- Ἡμῶν et ἡμετέρων confusa 39, 9. οἱ καθ' ἡμᾶς apud Patres, nostri; h. e. Christiani 463, 20. ἡ καθ' ἡμᾶς ἡπειρος quid 462, 32.
- Ἐθῆ perperam scriptum pro ἔθεε 30, 8.
- Εἰ et οἱ permutata 464, 30. εἰ πως ἀλλὰ phrasis Leoni familiaris 68, 22.
- * Εἰκαιολογία vaniloquentia gentiliū, quae proprie εἰκαιουμνθία dicitur 445, 13.
- pro Εἰμί quae alia verba usurpat Leo Diaconus XV, 19. ὄσον ἐστὶ quomodo interpretandum 431, 10. εἰῆ perperam omissum in loco Concilii Lateranensis 397, 26. εἰῆν quid interdum significet 398, 13. εἶναι et εἰῆ confusa *ibid.* 2. ἦτο pro ἦτο 76, 9.
- pro Εἰς perperam ἐν usurpatum ab auctore Tacticorum Nicephori XX, 30. εἰς omisum 418, 24.
- pro Εἰσέρχασθαι scribendum videtur προσέρχασθαι 219, 10.
- Ἐκείνου et ἐκείνουσ confusa 462, 24.
- Ἐκλειψίς solis maxima 72, 2.
- Ἐκκληροῦτο perperam scriptum pro ἐκκληροῦτο s. ἐξεκκληροῦτο 69, 12.

- Ἐσσηλάτρος** quomodo Latine reddendi 514, 13.
- Ἐλεπόλεις** a Graecis in Creta ante Chandacem oppidum fabricatae 16, 15. 24, 13. *ἑλεπόλις* Leoni Diacono idem quod *κρηός* 25, 13. *ἑλεπόλει* non vult aggredi Antiochiam Nicephorus Phocas 70, 7. contra *ἑλεπόλει* muros Arcae castelli in Syria deiicit 71, 19. *ἑλεπόλεις* exercitum in itinere sequuntur 132, 21. iisque Sardicam oppugnat Basilus II. Imp. 171, 17.
- [Eliæ prophetae ad caelos raptionem Graeci quo die celebrent 356, 17.]
- ὁ Ἑλληνικός λόγος**, *persuasio gentilis, τῷ ἡμετέρῳ λόγῳ, religioni Christianae*, opponitur 464, 16.
- Ἑλλημενίσαι** lego *ἑλλημενίζειν* 4, 21.
- Elmacinus** expugnationem Antiochiae perperam refert ad expeditionem Syriacam Tzimiscae 492, 13. alibi quoque fallitur in computatione temporum 512, 28.
- Ἐλυτρον** s. involucrum corporis ut circa ossa pendeat fames efficit 60, 14.
- Ἐμβαθύω**, 1.) *mergo me*, invidiose; 2.) *scrutor sensum allegoricum Sacrae Scripturae* 461, 15.
- Emet** munitum et nobile oppidum 161, 19. a Ioanne Tzimiscae Imp. captum 162, 1. [obsessum a Nicephoro Phoca 381, 24. 387, 6.] cum Emiris Arabum finitimis amicitia contrahenda 196, 12. *Vide quoque* Amiras.
- Emmaunte** in Palaestina gemini portentosi 491, 18.
- Ἐμύροις ναυσί** in expeditione Bulgarica praefectus Romanus Lecapenus 123, 14. easdem contra Russos instrui iubet Ioannes Tzimiscae 126, 23. *Vide quoque* Clasis et Triremes.
- Ἐμῶν**. *Vide* Ἐγῶ.
- Ἐν** praepositio perperam pro *εις* usurpata XX, 30. *ἐν* et *ἐκ* confusa 129, 7.
- Ἐνδοξότης** titulus Magni Domestici 88, 11.
- Endymionis** somnus, in proverbio 88, 23.
- * **Ἐπιγνα** idem quod *Ἰγνη* 515, 19.
- Ἐρον** (sic) et *ἔμερον* confusa 8, 1.
- Ἐρσενάξομαι** explanatio significationis quadruplicis huius verbi 238, 13.
- Ἐστασιγράφος** quid 515, 44.
- * **Ἐστόνιον** 414, 18.
- Ἐσενάκωσ** fortasse scribendum pro *ἀνετόκωσ* 71, 1.
- Ἐσώπιον** vocem Homericam non intellexit Bandur. 492, 26.
- Ἐπάγω** et *ἐξάγω* confusa 98, 19. *ἐπάγεσθαι* de ducibus exercituum admoventibus 436, 21. de aliis exquisitisque significationibus huius verbi v. Hemsterkua. ad Aristophanis Plutum 58. C.
- Ἐπαίρεσθαι νίκαις** 67, 1.
- Ἐπαλλήλοις** fortasse positum pro *ἐκ ἀλλήλοις* 63, 17.
- Ἐπανακλιβανον** genus sagi 198, 9. *Vide* illum ipsum locum laudatam a Ducang. Glossar. I. 667. A.
- ὁ Ἐπάροχων Ρώμης** apud scriptores Byzantinos non est *Romanus Imperator*, sed *Romae antistes, Pontifex* 511, 34.
- Ἐκελ** et *ἐκ* confusa 49, 2. 51, 6. 144, 21.
- Ἐπειδή ἔγνω** et *ἐκελ δέγνω* fortasse confusa 202, 21.
- * **Ἐπεξέλασις** 417, 23.
- Ἐπήλυδες καὶ ἰθαγενεῖς** 437, 19. Ephesi sinus 5, 9. in eum Caystrus effluit *ibid.*
- Ἐπεσσις** *stratum equestre, sella*, quod passim non viderunt interpretes 421, 17.
- Ἐπετός** a quorundam emendatione vindicatum 447, 28. explicatur per *ὄρετός* *ibid.* 33. frequentatum a S. Iustino Martyre *ibid.* 38.
- Ἐπεταῖς**, *cupido*, Polybio restitutum 448, 10.
- Ἐπιπίωσ** et *ἐπ' ἴκωσ* confusa 148, 18.
- Ἐπιστάω** similesque formae potius adhibentur a Graecis [medii aevi quam *ἐπιστήμι* 514, 1.
- S. Ephraim Syrus emendatus 419, 4. 506, 7. quam ob causam belli mala a numine immitti nobis putet 445, 15.
- * **Ἐφομάλιος** s. *ἐφομαλός* fortasse legendum, pro *ἐπ' ὄμαλός* 187, 6. *ἐφόμαλος* 221, 15.

- Ἐπί et ἐπί confusa 29, 2. 51, 6. 144, 21. ἐπί ψεύδασαι ἄμα πονηρὸν ὑπίστασθαι quomodo interpretandum 512, 1. ἐφ' ᾧ et ἐπὶ τῷ, de pactis et conventis enumerandis 486, 17. pro ἐφ' ὀμάλους videtur legendum ἐφωμάλους 187, 6. ἐπί verbis veniendi iunctum, addito casu personae, cum notione invasionis hostilis 452, 43.
- Ἐπιγνώσκω et ἀπογνώσκω confusa 79, 9.
- * Ἐπικαρτερίω 422, 34.
- Ἐπίκλην 438, 42. voces eius loco a Leone Diacono adhiberi solitae *ibid.* 43.
- Ἐπιρυστάζω et ἐπιρύσσω confusa 91, 14.
- Ἐπισκήψεις fortasse vertendum *interdicta* 85, 5.
- Ἐπισκοπος, per siglum scriptum, perperam lectum ab editoribus 409, 39.
- Ἐπιστήμη ἢ ἄποκος apud S. Iustinum Martyrem quid sit 437, 43.
- * Ἐπιστίχως, per ordines 409, 28.
- Ἐπιστρέφω et ἐπιτρέφω confusa 37, 16.
- S. Epiphanius illustratus 480, 35. emendatus 431, 31. 487, 12. eius locus emendatus in libro Adversus haereses 406, 7. eius libellus De mensuris et ponderibus a librariis admodum depravatus 404, 23.
- [Episcopi Graeciae palliis utuntur, non solum Patriarchae 370, 28. non hospitales et quomodo se gerant 371, 13.]
- Epistola Bardae Scleri ad Bardam Phocam rebellem 118, 4. Bardaeque responsum impotentius 119, 2. epistola Graeci cuiusdam, saec. xi. circa Danaprim iter facientis 496, 39. Ioannis Tzimiscae Imp. ad Bardam Phocam rebellem 115, 1. Iosephi Bringae ad Ioannem Tzimiscae 88, 3. Epistolae Photii a Richardo Montacutio interprete multis locis non intellectae 511, 37. epistolion monachi ad Nicephorum Phocam Imp. 83, 5. clerici palatini, quo Nicephorus de caede imminente monetur 86, 3.
- Ἐπιστροφάδην 22, 22. quid significet apud Leonem 476, 24.
- Ἐπιστροφή apud rhetores, 1.) *robur dictionis*, 2.) id quod dicitur *conversio ad extremum* 476, 35. in tormentis bellicis quid sit 477, 30.
- Epitaphium Nicephori Phocae, auctore Ioanne Melitenae metropolitae 453, 16.
- Ἐπιφορά apud rhetores Graecos idem quod ἀντιστροφή et ἐπιστροφή 477, 2.
- Ἐπιχνοάζω insolenter dictum a Leone pro ἐπιχνοάζω 476, 20.
- Ἐπιωγαί, vocabulum Homericum cuius loco Leo Diaconus legit ὑπιωγαί 428, 13.
- Equi ad collum usque nive merguntur in regionibus circa Danaprim 498, 9. equa Chambdani tum magnitudine tum pernicitate conspicua 22, 11. equo candido phalerisque et tapetis purpureis ornato vectus Nicephorus, cum Cplim Imp. intraret 43, 1. equestris pugnae usum nullum habent Russi 143, 17.
- Erasmii Roterodami lapsus in versione S. Ioannis Chrysostomi 431, 5. 467, 33.
- monasterium Ἐρεβλήθρον a S. Nicephoro Miletii episcopo conditum 456, 40.
- Ἐρεῖδα verbum iteratum librariorum in errorem impulit 121, 12.
- * Ἐρεῖπιος 433, 16.
- * Ἐρεπῖωω et ἐρεπῖωω aequae usurpari 433, 9.
- Eremita Nicephorum Phocam Imp. tradito epistolio de conspiratione monet 83, 5. Prasinacius eremita ad fretum Siciliense, praedicens futura 442, 25.
- Ἐρητηάριον, mercuriolus 411, 44. Ἐρητηαρίω pro ἀμηνναρίω Theodoro Iconiensi restitutum 412, 1.
- Ἐρωδιός avis fabulosa 438, 8.
- Eroticus. *Vide* Nicephorus Eroticus.
- Ἐστία pro domo usurpata 482, 23.
- Ἐσώβηλα, stationes interiores 225, 10. *Vide quoque* Excubiae.
- Ἐταιρικόν pro eo perperam scriptum ἠετηρῶν 24, 19.
- Ἐταίρων et ἔτερον confusa 231, 22. ἔτεροις et ἑταίροις 156, 20. pro δ' ἔτι fortasse legendum δέ τε 155, 16.

- Etymologicum Magnum emendatum 399, 39.
- S. Evaresti, qui saec. x. sub Theodora Augusta floruit, Vita ma. 475, 39. *Vide quoque* Inedita.
- Εὐβοτός* et *εὐβότης* confusa 58, 19. 440, 8.
- Euchaitorum (in edit. minus bene *Euchaitarum*: quippe id oppidum Helenoponti Graece accuratius vel *τὰ Εὐχάιτα* scribitur, neutro plurali, vel feminino singulari, *ἡ Εὐχάιτα*: vid. Le Quien Orient. Chr. I. 544. A.) episcopus Philotheus Nicephori Phocae litteras Cplim perfert 44, 23. a Iosepho Bringa in custodiam conditur 45, 14. a Nicephoro Phoca orator mittitur ad Bulgaros 79, 16.
- pro *Εὐερησία* aliquando scribitur *εὐηρησία* 406, 19.
- Εὐναίοντα* perperam omisum a librariis 434, 20.
- Eunuchus Constantinus Gongyles patricius 7, 5. et Polyuctus patriarcha Cplitanus 32, 19. in eunuchos Ioannis Tzimisceae invectiva 39, 5. *Vide quoque* Spado.
- * *Εὐόδοσις*, felix exitus, prosperitas 427, 7.
- * *Εὐσπύρακτος*, non late patens, brevis: eius auctoritates satis idoneae 437, 8. quam notionem habeat apud Gregentium Tephrensem *ibid.* 10.
- Euphrates amnis ex Edea manare dicitur 161, 1. agrum Chanziti et terram Saracenorum disternat 250, 21.
- Europa cedere iubet Romanos Sphenodosthlabus 105, 12. in Europam ingrediuntur Bardas Sclerus et Petrus patricius, a Ioanne Tzimisce Aug. contra Russos missi 108, 17. eodemque transfert Asia-ticas copias Ioannes Tzimisceus Imp. 111, 8. in Europam traiectus Leonis Phocae, contra Ioannem Tzimiscem conspirantis, ad nihilum recidit 114, 17. in Europam vocat, ad bellum Russicum conficiendum, Bardam Sclerum Ioannes Imp. 126, 5. eodemque traicere conatur Bardas Phocas rebellis 174, 11. Europaeis copiis qui praecerat in imperio Graeco, Domesticus Occidentis vocabatur 18, 12. Europam intersecat Ister amnis 130, 1.
- Eusebius Pamphili, episcopus Caesareensis, emendatus 398, 16. 422, 42. eius loci in Comment. in Psalmos male a Montefalocasio redditi 400, 3. 406, 44.
- Eustratius ad verbum exscribit S. Gregorium Nyssenum 437, 14.
- Εὐθύων* et *Θεῖων* confusa 399, 40.
- Εὐτρεπισμένος* et *εὐπρεπισμένος* confusa 42, 18.
- in Eutropiano colonna vi fluctuum eversa 176, 9. Eutropii portus ampla descriptio 511, 15.
- in Euxinum pontum influit Ister amnis 130, 2. *Vide quoque* Pontus.
- Εὐφυνός* scribendum pro *ἀφυνός* 238, 1.
- Εὐχέλμετος* apud Aristotelem a Mureti emendatione vindicatum 492, 39.
- Εὐχὴν λαμβάνειν* quid 197, 12.
- Εὐώτος* et *εὐβότης* confusa 58, 19.
- * *Εἶ* perperam scriptum pro *εἶνα* 117, 23.
- * *Εξαιμος καὶ καταβελγῆς* 155, 7. 486, 15.
- * *Εξακρόω*: variae eius significationes apud scholiastas 398, 32. 399, 21. 30.
- * *Εξακροῦσθαι* eleganter dictum de radiis lucis 431, 18.
- Excaecatio simulata Leonis Caropalatae 145, 15. excaecatio vera eiusdem et Nicephori filii 147, 21. *Vide quoque* Oculus.
- Excommunicationis maioris et minoris in ecclesia Graeca quae differentia 457, 35.
- Excubiae, quo intervallo aliae ab aliis esse debeant 187, 1. *Vide quoque* *Ἐασιβύλα* et *Ἐξασβύλα*.
- Exercetur copiae Romanae a Nicephoro Phoca Imp. Russorum invasionem verente 78, 19. et a Bardas Sclero contra rebelles profecto 117, 20.
- Exercitationes militum Romanorum sub Nicephoro Phoca Imp. 50, 22. in exercitatione campestri mira agilitas Ioannis Tzimisceae 96, 23. qui eandem militibus Romanis iniungit 111, 10. eaque instituit scholas Palatinas 127, 17.

- Exercitum** si habes contra Saracenos v. vel vi. mille equitum, plurium non indigebis 230, 7. potesque fere hostes a fronte aggredi 238, 15. sed iam exercitus ad tria milia numero pro magno habetur 227, 22. fuitque, secundum Leonem Diaconum, plus quadringentorum millium numero in expeditione altera Tarsensi Nicephori Phocae 57, 2. eius ordo admirabilis in praelio ad Tarsum 59, 14. in exercitibus Romanorum saec. x. erant turmarum 196, 22. 200, 12. tempore Nicephori Phocae 195, 1. et tentoria collocabantur 210, 25. exercitus a Graecis medii aevi *φωσσάτων* dictus 196, 1. exercitus Sphendosthlabi ad sexaginta milia hominum 139, 16. victus, pace facta, a Graecis frumentum accipit 156, 9.
- Ἐξίς** opponitur *τῇ προχειρίσει* apud philosophos 459, 30.
- * **Ἐξολίζω** perperam pro *ἐξολισθίω* s. *ἐξολισθαίνω* 137, 3.
- Exeditio** Nicephori Phocae in Bulgaros 62, 11. exeditio Syriaca Ioannis Tzimiscae Imp. 160, 3. [384, 2.]
- Ἐξοπλάτορες.** Vide *Ἐσσηπλάτορες.*
- Ἐξώβηλα,** vigiliae s. stationes exteriores 202, 4. 225, 10. Vide quoque Excubiae et Ducang. Glossar. I. 200. A.
- Ἐχόμενοι** et *ἰσχύόμενοι* permutata 490, 41.
- S. Ezechielis** vaticinium de Russis 150, 17.
- Fabricius** male vertit vocem *παράδρομῆ* 513, 14. a Saxio accusatur XI, 24.
- Fames** gravis per triennium in imperio Romano 103, 2. [fames in Argorum regione sub Nicephoro Phoca 362, 3. in Cilicia, Halebi, Haranae et Edessae 380, 22.] Vide quoque Inedia.
- Favilla** pluit Cpli 69, 23.
- Feria** quinta maxima, ad memoriam Coenae a Domino Iesu institutae 134, 22.
- Festum** orthodoxiae 102, 18.
- Figura** et forma Sphendosthlabi 156, 20.
- Filiorum** Romani iunioris et Theophanus susceptor ex baptismo Nicephorus Phocas 50, 2. ipsi Imperatores renunciati 94, 1. [388, 24.] iisdem virgines ex regia stirpe Bulgarorum in matrimonium collocatae 79, 18. Vide quoque Basilius II. Bulgaroctonus et Constantinus VIII.
- Fischerus** (Ioann. Fred.) minus commode vertit locutionem *ἐξ ἀπόπρον* 438, 21.
- Floribus** arboribusque laetus ager Tarsensis 58, 13.
- Fontes** in locis asperis ab exercitu occupandi 193, 17.
- Forma,** statura ac species Ioannis Tzimiscae 96, 16.
- Fortuna** secunda in adversam vertitur, ne homines nimium inflentur 80, 15.
- Fossa** duplex Chandacem civitatem in Creta cingens 11, 14. 16, 9. fossa prope singularis Tarsi 51, 19. castrum Clematum fossa munitum 503, 11.
- Fossores** Romanorum cuniculos agunt contra Chandacem civitatem 25, 19. et contra Mopsuestiam 52, 15.
- Fragmentum** ms. de praelio ad Cylandrum inter Leonem Phocam et Chambdanum 418, 6. Vide quoque INEDITI SCRIPTORES.
- Fratrem** vinculis amicitiae sibi adiungit Calocyrem Sphendosthlabus 78, 1.
- Fremitus** castrorum, ut est apud T. Livium, quomodo dicatur Graece 515, 16.
- Fruentum** parvo eunt Leo Phocas, Nicephori Imp. frater, magno vendit 64, 6. [item Nicephorus Phocas 362, 13.] frumentum exercitui Russorum distributum 156, 10.
- Futurum** et aoristus confusa a Leone Diacono 30, 8. 38, 7. 40, 4. 52, 1. 104, 7. item infinitivus praesentis et futuri confusus 4, 21. infinitivusque futuri loco infinitivi praesentis vel aoristi usurpatus XVI, 37. 60, 4.
- Γ** perperam mutatum in φ 45, 21. in Galatia Claudiopolis terrae motu eversa 68, 5.
- Galeae** in classe Ioannis Tzimiscae Imp. 129, 17.

- Ganges a nonnullis Phison flumen esse perhibetur 130, 3. velut ab Alcimo Avito 463, 46.
- Γὰρ coniunctio videtur excidisse 88, 1.
- Garnerii error in versione Theodoretii 482, 30.
- [Gazae arx a Nicephoro capta 382, 6.]
- Γῆς fortasse in τῆς mutandum 165, 20.
- Γῆσα [τὰ] 26, 1. quid proprie significet ea vox 473, 27.
- Gelasius Cyzicenus emendatus 448, 36. eius loci explicantur 416, 27. 469, 22.
- Gemini monstrosi per Asiam visi XIV, 15. 165, 3. alii apud alios scriptores gemelli portentosi 491, 18.
- Genitivus singularis et accusativus singul. confusi 122, 16. item genitivus pluralis et accusativus singularis 106, 23. cum genitivo constructum οὖν ab auctore Tacticorum Nicephori XX, 30. et ab aliis passim ἔλασσῶν, quando significat *interpreter* 399, 13. genitivi absoluti secus quam oportebat positi XX, 24.
- Gennadius patriarcha non ubique diligenter versus ab Eusebio Renaudot 460, 33.
- Γγεννηκῶς participium perfecti a verbo γεννάω 62, 1. eo quater S. Ioannes Chrysostomus usus *ibid.*
- Gentilium vaniloquentia in explicatione naturae 68, 18.
- Georgius Cedrenus emendatus 404, 7. 413, 17. 421, 8. 432, 36. 433, 29. 434, 3. 17. 444, 29. 445, 46. 447, 10. 450, 20. 25. 454, 39. 455, 29. 457, 4. 461, 7. 466, 10. 26. 472, 34. 484, 20. 486, 6. 492, 42. tentatus 473, 10. eius loci a Xylandro perperam versi 421, 11. 20. 432, 7. Cedrenus Scylitzem ad verbum exscribit XVII, 11. 423, 31. 434, 17. in quibusdam dissentit a Leone Diacono 484, 1. eius error in computatione temporum 512, 25. eius Historia perquam utilis ad emendandum textum Leonis Diaconi XIX, 5.
- Georgii Hamartoli Chronicon ineditum prelo paratum XXVI, 28.
- Georgius Pachymeres tentatus 506, 2.
- Georgii Pisidae locus minus bene a Morello versus 438, 7.
- Germanicia civitas ad radices Tauri montis 215, 18.
- a Germanis crudeliter interfectus Ingor 106, 10.
- Germanorum Imperator, Otto Magnus, Luitprandum episcopum legatum mittit ad Nicephorum Phocam 444, 33. [343.]
- Gesneri error in versione Athenagorae 464, 8.
- Glossarium vocum a scholiastis Graecis sensu peculiari adhibitarum fortasse non inutile litteris nostris 471, 29.
- Glycas. *Vide* Michaël Glycas.
- Γνωματεῖον, *exploro*, Agathianae esse proprietatis 496, 18.
- Γνωσιμαχέω apud Leonem *meditor*, *consilia verso* 479, 28. γνωσισμαχῆσάντι perperam scriptum 20, 8.
- * Γνωσιμαχία, *contentio*, vocabulum a Philone adhibitum 479, 39.
- Goar (Iacobus) vocem *ταξιδιῶν* minus bene interpretatur 441, 25.
- Goleon locus ubi Leo Phocas, Bardae Caesaris frater, oculis privatus est 122, 19.
- Constantinus Gongyles praeficitur classi a Constantino Porphyrogeneto Imp. contra Arabes Cretenses missae 7, 5.
- Graecorum in Creta sub Nicephoro Pastila strages 10, 11. tamen ibi ante oppidum Chandacem hibernant 16, 23. et Chandace expugnata praedam plurimam faciunt 27, 10. eorum milites ob faustos Saracenorum successus animo fracti 19, 21. Graeci in angustiis Moesiae saepe ad interneconem caesi 63. 3. imprimis sub Basilio II. Imp. 172, 21. item in Sicilia ab Arabibus victi 67, 8. nec minus ultimo praelio ad Dorystolum a Russis propelluntur 153, 9. Chamberdanum fugientem sequentes retardantur colligendo auro 23, 2. Graeci Lv. interfecti in praelio, in quo, secundum Leonem Diaconum, occubuerant Scytharum plus quam viginti millia 111, 2. Graeci frigus in

- regionibus circa Danaprim timent 497, 10. in Chersoneso Taurica animo sunt ab Imp. Constantinopolitanis alieno 503, 30. barbaris aponte se dedunt 504, 2. imperante Ioanne Tzimisce astrologiae student 169, 2. eorum doctores multi saec. x. medio profanas literas dissuadent 459, 9. Graecorum exercituum patrona S. Maria virgo 256, 8. Graecanicam vitae rationem parum curant incolae Chersonesi Tauricae 503, 31. Graecorum rusticorum saec. x. capita (ut videtur) nuda 236, 13. Graecorum veterum de Troianis victoria stella cadente praemonstrata 172, 8. *Vide quoque* Romani.
- Graeci cuiusdam epistola, saec. xi. circa Danaprim iter facientis 496, 39. idem Graecus in praefectura Clematum confirmatur 504, 5.
- Γραμμάτων νημάδες* eleganter dici 410, 33.
- Gratulationem facit numini Nicephorus Imp. ob captam Antiochiam 83, 5.
- Γράφοντι* fortasse perperam scriptum pro *γράφων τῇ* 65, 8. *ἐνεγύρακτο* dictum pro *ἐγγεγραμμένοι ἦσαν* 117, 16.
- Gregentius Tephrensensis emendatus 506, 16.
- S. Gregorius Nazianzenus a Iacobo Billio male intellectus 410, 4. 431, 11. *Vide quoque* Billius.
- S. Gregorius Nyssenus emendatus 461, 21. ab Eustratio ad verbum exscriptus 437, 14.
- Gregorii Palamae libellus de captivitate sua, ad Thessalonicenses, editioni paratus XXVI, 31.
- Γυμνάζεσθαι et διαζέσθαι* confusa XXI, 34.
- Γυμνασιάρχων s. γυμνασιαρχῶν* dignitas 449, 40.
- Hadrianus Imp. bello Scythico Hadrianopolim instaurat 130, 11.
- Haemus mons. *Vide* Aemus.
- [Halebus expugnata 385, 5. 392, 5.] Halepensem agrum invadere solebat Lycandi dux, Alim Chambdani F. Romanos fines ingresso 243, 10. *Vide quoque* Alepum.
- [Hamada et Balbecus captae 390, 8. 384, 2.]
- Hamartolus. *Vide* Georgius Hamartolus.
- Hamdani ben Hamdun nepos, Seif-eddaula. *Vide* Chambdanus.
- Harduini Collectio regia maxima Conciliorum [Parisiis, 1715. Fol.] emendata in textu Graeco 397, 26. 409, 40. 423, 6. 429, 5. 430, 19. 462, 22. 490, 4. 505, 16. 506, 12. in versione Latina 398, 4. 399, 8. 27. 403, 2. 409, 19. 429, 4. 431, 9. 448, 25. 35. 449, 11. 28. 451, 28. 457, 38. 462, 39. 463, 8. 468, 17. 30. 469, 2. 9. 12. 23. 29. 490, 43. 491, 15. 492, 2. 495, 20.
- Hastis praelongis Graeci utebantur in praelio 143, 20.
- per Hellespontum in Europam transfert Asiaticas copias Ioannes Tzimisces Imp. 111, 8. seque item cum copiis sequi iubet Bardam Sclerum 126, 5. Hellespontum obsidet Bardas Phocas iterum rebellis 173, 16.
- Hemisphaerii in ecclesia S. Sophiae ampla descriptio 511, 2.
- Hemsterhuisii lapsus in vocibus *λοῦβεις* et *λοῦβει* 579, 13.
- Henne* herba quomodo vocetur a Graecis 405, 1.
- Ioannis Hentenii error in versione Arethae, Caesareae episcopi 448, 21.
- Herculi ob robur similis Nicephorus Phocas 48, 17.
- Herianum palatium in littore Asiae e regione Cplis (vid. Ducang. Cpli Christ. 175. C.) 46, 1. 432, 32.
- Hermogenes illustratus 483, 7. eius commentatores luce digni *ibid.* 27. apud eum quid sit *ὑποδιαίρεσις ἀθροῦν πρὸς τὸ μέλλον* *ibid.* 18.
- Hero in *Spiritibus* emendatus 485, 15.
- Herodotus a Leone Diacono laudatus 5, 20. ad eius dicta alludit Leo Diaconus 402, 4.
- Hesychius emendatus 437, 1.
- Hexacionites. *Vide* Nicephorus Hexacionites.
- Hiberna Graecorum in Creta ante Chandacem civitatem 16, 23. Nicephori Phocae in Cappadocia 54, 4. 55, 3.

- Hierax**, secundam auctorem Tacticorum Nicephori nomen Cydni annis 242, 17.
- Hierosolymae** muris *νασὸν ἕφις* tributum 436, 25. iidem altitudine incredibili 56, 12.
- Himera** capta a Romanis, duce Manuele patricio 66, 8.
- [**Himza** expugnata 390, 9.]
- Hippiatricorum** locus illustratus 406, 36.
- Ἰππομανοῦντες** quo modo vertendum apud Theophylactum Simocattam 511, 11. *Vide quoque infra sub littera I.*
- de Historiae utilitate loci communes** scriptorum Byzantinorum 3, 1. 397, 1. historia inedita de regno Ioannis Tzimisceae 426, 35. historia item inedita de rebus tempore Nicephori I. Imp. cognomine Logothetae gestis 464, 38. historia Chersonesi Tauricae per saec. XI. parum cognita 504, 43. ad historiam Byzantinam illustrandam egregie idoneae Sanctorum Vitae 507, 9.
- Homerum** imitatur Leo Diaconus XVI, 16. 60, 12. 62, 15. 88, 15. 90, 21. 95 17. 97, 11. 108, 5. 161, 1. 428, 12. 436, 19. 452, 45. 492, 26.
- Honorata**, suburbium Constantinopolis 65, 7.
- in ecclesia S. Georgii Horiati** olim depositus Codex Regius 444, 12.
- Hudsonus** minus recte vertit locum Iosephi 439, 22.
- Huetii** error in vertendo Origene 401, 17.
- Humi** cubat Basilius patriarcha 164, 1.
- Hunni** (vel certe gens sic a Graecis vocata) saec. X. Istrum traicientes 18, 23. a Leone Phoca caesi 19, 10. Hunnorum et Bulgarorum multitudo in exercitu Russico 108, 19.
- [**Hydruntina** ecclesia in archiepiscopatum dilatata 370, 3.]
- S. Iacobus** Persas Nisibim adorientes repellit 162, 6.
- Iaculatores** in exercitu Romano 245, 3. Russi quoque in praelio utuntur iaculis 152, 17.
- Imber** post Sphendethlabam primus auctoritate in exercitu Russico 149, 2. ab Anema interfectus *ibid.* 10.
- Ἰσὰ νόσος** quid 178, 2. interdum non morbus comitialis, sed *lepra* 458, 29. *ἰσὰς* passim idem quod *magnus* *ibid.* 38.
- Ignatius** Charzanas monachus, monasterio S. Pauli in monte Latre infestus 413, 35. iter faciens obtruncatur 414, 8.
- Igniferas** triremes ad Cretae insulas custodiam relinquit Nicephorus Phocas 28, 10. aliasque contra Russos instrui iubet Ioannes Tzimisce Imp. 126, 23. easque in portu Cplitano lustrat 129, 10. igniferarum triremium statio Cpli ubi 47, 7. earum in conspectum Dorystoli adventus 144, 1. ibi quantam formidinem (secundum Leonem Diaconum) Russis incusserint 156, 1. utramque Istri ripam custodiunt 151, 9. igniferas triremes adversus Bardam Phocam rebellem instruit Basilius II. Imp. 174, 14. *Vide quoque Ἐκπυροί ἤης.*
- Ignis** Graecus vel lapides in cinerem potest redigere 156, 2. eo igni Romani classem Ingoris combusserunt 144, 7. igni crematur a praetore mulier cum filiola, ob Nicephorum Imp. lapidibus appetitum 65, 7. sub dispositione praefectorum per Illyricum viri spectabiles scriuii Dacici 508, 8.
- Imber** ingens Cpli 69, 5. imber turbidus favilla mixtus 69, 23. imber ad Dorystolum Russorum pugnantium oculos infestat 153, 21.
- Immortalium** cohors circa Ioannem Tzimisce Imp. 107, 11. eumque in itinere antecedit 132, 17. sinistrum cornu Russorum fundant in praelio ad Praesthlabam 133, 22.
- Impedimentorum** hostilium aggressio semper Graecis bene cessit 208, 14. *Vide quoque Τοῦλδον.*
- Imperator** renunciatus Nicephorus Phocas ab exercitu 40, 20. [380, 10.] Ioannes Tzimisceas a Basilio Notho 94, 3. [383, 16.] Bardas Phocas item ab exercitu, contra Ioannem Tzimisceam 113, 19. Im-

- peratorem Romanorum sese renunciarī iubet Simeon Bulgarorum rex 123, 8. Imperatores in Libro de re militari numero plurali appellati 256, 9. Imperatorum in Antonium patriarcham munificentia 164, 10. insignia imperatoria auro fulgentia 134, 15.
- Imperfectum fort. a Leone pro aoristo positum 47, 6.
- Improvisi impetus in bello quantum valeant 21, 19.
- Impunitatem promittunt Bardae Phocae rebelli Ioannes Tzimisces Imp. 115, 18. et Bardas Sclerus dux 118, 18. eamque Bardas Phocas cum caritatibus suis obtinet 125, 21.
- Incubat* numini Mauricius Imp. 473, 38.
- in India terminos ditionis constitissent Graeci, si diutius vixisset Nicephorus Phocas 81, 9. per Indiam fluere Phisonem amnem prohibent nonnulli 130, 3.
- Indicia coniurationis adversus Nicephorum Phocum 86, 3.
- Infinitivus futuri pro infinitivo praesentis vel aoristi 4, 21. 38, 7. 40, 7. 88, 13.
- Ἰνδικοσ* aequae frequenter dici atque *Ἰνδικίων* 402, 13. siglum *ινδ.* perperam legerunt pro *λογου* *ibid.* 37.
- Indoles Ioannis Tzimiscae Imp. 97, 17.
- Inediae calamitates 60, 12.
- INEDITI SCRIPTORES** quibus ad illustrandam Leonis Diaconi Historiam usi sumus, quosque vel integros vel per fragmenta in notas retulimus:
- Basilius Caesarensis, innior, auctor scholiorum in S. Gregorium Nazianzenum, laudatus 458, 13.
- elegi de terrae motu, Chandace in Creta facto.
- Vide supra* Candia.
- fragmenta autographa epistolae aut commentarii, in Cod. saec. x. reperta, de rebus in Chersoneso Taurica gestis 496, 25. 500, 35.
- Chronicon ineditum de rebus Byzant. 441, 35.
- vita Dorothei abbatis et Dosithei, eius discipuli 469, 18.
- vita S. Evarasti, ubi complura de oppidis Thraciae circa Haemum montem 475, 39.
- Epitaphium Nicephori Phocae Imp. auctore Ioanne Melitenensi, ex parte inedita Chronici Scylitzae 453, 16.
- fragmentum ex historia inedita de Vita et gestis Ioannis Tzimiscae Imp. 426, 35.
- Iulius Pollux: num ei recte tribuatur Chronicon a Bianco editum 415, 1. de hoc Chronico iudicium *ibid.* 4. sub quo Imp. in lucem prodierit 426, 25. eius historia historiam Leonis Diaconi passim illustrat XXII, 29. eius fragmentum de expugnatione Candiae, Nicephorique Phocae triumpho subsequuto 420, 32. aliud, quemadmodum Nicephorus Phocas a ducibus renunciatus sit Imperator 431, 31. alia eius fragmenta 414, 40. 418, 8. 423, 25. 425, 36. 427, 24.
- Iulius Pollux Iosephi cubicularii iustitiam celebrat 425, 44.
- Michaelis Pselli libellus De opinionibus Graecorum circa daemones 464, 17.
- fragmentum historiae ineditae de Nicephoro I. Logotheta Imp. 464, 40.
- tractatus ms. Bibliothecae Regiae *Περὶ Νικηφόρου τοῦ ἀνακτορος* 446, 29. is autem est Nicephorus Phocas Imp.
- fragmenta ex Vita S. Nicephori, episcopi Mileti, ab aequali scripta 442, 12. 455, 43. 459, 12. 467, 22. auctor huius Vitae Siculus fuit 443, 10.
- Vita S. Pauli Latrensis 413, 20.
- fragmentum de conversione Scythae, circa initia saec. x. in Graecia servientis 484, 35.
- fragmentum tractatus de causis terrae motuum 444, 38.
- Vita S. Thaddaei 446, 14.
- Theophylacti, Bulgarorum archiepiscopi, Commentarius in Psalmos 489, 23.
- Finis fragmentorum adhuc ineditorum.*

apud Inferos, secundum Russorum opinionem, occisi in bello interfecto-ribus servius 152, 3.

Ingoris, patris Sphendosthlabi, in-felix expeditio adversus Cplim 106, 5. eius classis a Romanis in Ponto combusta 144, 6. eius interitus luctuosus 106, 9.

INA. [h. e. *inlustris*] et *INA.* [h. e. *indictio*] confusa 402, 37.

Inscriptiones saec. priorum post Chr. nat. in quibus *διαφύξει* si-gnificat *proprium est* 495, 40.

Inscriptio a Montefalconio in Pa-laeographia Graeca relata tenta-tur 402, 15.

Insignia regia Bulgarorum 158, 25. insignia imperatorum Romano-rum, auro fulgentia 134, 14.

Interpretes saepe non animadverte-runt, quae Latine redderent, esse loca S. Scripturae 492, 6. eorum errores in vendita voce *ὁ λόγος*, religio Christiana 463, 37.

Invectiva Bardae Phocae rebellis in Ioannem Tzimiscem Imp. 116, 8.

Ioannes Cantacuzenus emendatus 490, 40. eius tempore tympanis uteban-tur Turcae 476, 4. *Vide quoque* Cantacuzenus.

Ioannes Tzimisces clarissima ortus prosapia 99, 15. Nicephorum Phocam genere attingit 84, 17. cuius erat ex matre consobrinus 38, 21. Ioannes Tzimisces statura brevis 59, 11. 92, 4. a pueritia in prae-liis versatus 131, 22. ardens ani-mo 59, 9. et ad res immanes tentan-das audacissimus 85, 9. idem Iosephi Bringae epistolam, contra Ni-cephorum Phocam scriptam, huic communicat 24, 14. et adest Ni-cephoro cum Imperator renuncia-retur 40, 10. 431, 30. a Nicephoro Phoca Imp. Domesticus Orientis ac Magister creatur 44, 9. 49, 6. in praelio ad Tarsum sinistrum cornu ducit 59, 7. pro eo exule deprecatur apud Nicephorum Pho-cam Theophaao Augusta 84, 4. Ioannes Tzimisces sporta resti al-ligata in palatium attrahitur 87, 11. [occidit Nicephorum 383, 9. 383, 22.] eius in Nicephorum per-

entem seclente acta 88, 21. Ioa-nes Tzimisces rerum potitur 90, 15. [383, 16.] Imperator Roma-norum renunciat 94, 1. eius edi-ctum de reprimenda plebe *ibid.* 16. Leonem Curopalatem Nicepho-rumque eius filium Methymnam relegat 96, 5. vectigalium immu-nitatem dat Armeniorum themati 100, 7. Theophanonem Augustam in Proten insulam relegat 99, 5. coronatur *ibid.* 10. Basilium pa-triarcham creat 102, 16. ad Sphen-dosthlabum legationem de pace destinat 103, 11. eius responsum ad renunciata a Sphendosthlabe 105, 17. Bardam Sclerum magi-strum cum exercitu ad fines Bul-gariae mittit 107, 13. mandata dat copiis Asiaticis, belli Russici causa in Europam translatis 111, 9. Leonis Phocae conspirationem restinguit 114, 17. eius ad Bar-dam Phocam rebellem epistola 115, 1. invectiva Bardae Phocae in Ioannem Imp. 119, 7. qui tamen Bardae Phocae impunitatem dat 125, 22. Ioannes Tzimisces Imp. expeditionem contra Russos instruit 126, 20. Theodoram, Constantini Porphyrogenneti filiam, in matri-monium ducit 127, 4. decesserat enim eius uxor Maria antequam imperio potiretur 84, 18. 107, 14. fueratque haec Maria ob pulchri-tudinem celebris 117, 3. Ioannes Imp. in portu Cplitano classem lustrat 129, 10. Adrianopolim cum copiis venit 130, 8. quo anno 472, 40. eius ad duces oratio adhorta-toria, de occasionibus in bello con-festim amplectendis 131, 19. Ioa-nes Imp. Praesthlabam vi expugnat 134, 24. Borim, captum, princi-pem Bulgarorum appellat 136, 19. Praesthlaba Dorystolum cum exer-citu movet 138, 19. castra ad Do-rystolum communit 143, 8. post primum praelium ad Dorystolum exercitum victorem remunerat 141, 18. ad Dorystolum aciem Roma-nam inclinam restituit 153, 12. colloquium habet cum Sphendosth-labo 156, 15. de Russis triumphum agit Cpli 158, 8. nemine resistente Syriam percurrit 161, 15. [388,

- 3.] quo anno 488, 89. expeditionem adversus Ecbatana meditaturo 162, 13. eius expeditio altera in Syriam 165, 17. [384, 2.] unde imaginem Servatoris Beryti inventam Cplim mittit 166, 20. eius litterae laureatae de eadem expeditione ad Achod Schahin, Armeniae regem 491, 24. Ioannes Tzimisces Imp. de significatione cometae astrologos consulit 168, 23. ei venenum praebetur 177, 9. [384, 26.] Ioannes Tzimisces Imp. moritur 178, 12. [384, 28.] eius aetas cum obiret 178, 20. quamdiu imperaverit 512, 26. [384, 28.] eius species ac forma 96, 16. mores 178, 21. laudes 37, 12. [384, 30.] virtutes et vitia 97, 17. Ioannes Imp. bona, quae privatus habuerat, distribuerat pauperibus 99, 13. erat pacis amans 156, 7. in praeliis auxilium S. Theodori invocare solebat 154, 7. unde Tzimisces cognominatus sit 92, 2. quanam sit de etymologia nominis Tzimisces sententia viri Armeniace docti Cirbied 454, 11. post Ioannis Tzimiscae Imp. mortem rebelliones calamitosae multae 169, 9.
- Ioannes Alacas** a Barda Sclero speculatum contra Russos missus 109, 2. quot modis scribatur eius nomen 466, 7.
- Ioannes a S. Andrea.** *Vide paulo post* Ioannes a Sancto Andrea.
- ante S. Ioannis Baptistae imaginem quieti se tradit Nicephorus Aug. 86, 23. Sancti Ioannis Baptistae capilli in castro Mempteze reperti 166, 2.
- S. Ioannes Chrysostomus** studiosus Homeri imitator 410, 21. frequenter vocem γεγεννηκώς 62, 1. in eius versione hapsus Erasmus Roterodamus 467, 33.
- Ioanni Cinnamo** fortasse innotuerunt Leonis scripta 484, 15.
- S. Ioannes Climacus** illustratus 459, 1. Ioannes Curcuas magister imperite res administrat 126, 16. in praelio a Russis interficitur 148, 15.
- S. Ioannis Damasceni** opinio de aquis natura calidis 445, 5.
- Ioannes, Melitenae** metropolita, auctor epitaphii in Nicephorum Phocam 453, 16. quando vixerit 454, 6. [Ioannis Papae ad Nicephorum nuntii, ut amicitiam faceret cum Ottone 363, 15. in carcerem traduntur 364, 11.]
- Ioannes Philoponus** emendatus 483, 38.
- Ioannes a Sancto Andrea** lapsus in versione Liturgiae S. Marci 486, 37.
- Ioannes Scylitza** Leonem Diaconum exscribit XVII, 10. 428, 30. 453, 14. 455, 26. 457, 12. 459, 5. 461, 12. 466, 8. 31. 471, 32. 477, 40. 478, 3. 484, 25. emendatur 455, 19. passim ex aliis quoque fontibus hausit, non ex Leone Diacono solo 476, 18. eius Historia perquam utilis ad emendandum textum Leonis Diaconi XVIII, 5. Scylitzae Codex Sangermanensis optima notae 415, 21. 421, 8.
- Ioanni, archiepiscopo Thessalonicae,** vulgo tribuitur narratio De miraculis S. Demetrii 507, 1. is auctor illius esse non possit 510, 43.
- Ioannopolim** appellat Ioannes Tzimisces Imp. Praesthlabam a se instauratam 138, 18.
- Flavius Iosephus** emendatus 423, 2.
- Iosephus Bringas,** cubicularius, spado, plurimum potest in aula 31, 19. inimicus Nicephoro Phocae *ibid.* 21. [XXX, 3. 12.] huic insidias struit 32, 16. [XXX, 15.] studiis Senatus in Nicephorum Phocam invitus cedit 34, 14. eum poenitet, Nicephorum Phocam in Oriente copiis praefecisse 36, 14. contra, spadoni subesse duces Romani acerbe ferunt 40, 17. ita Iosephus Bringas Nicephorum Phocam insidiis petit 43, 10. Nicephori propinquos officia exutos in exilium pellit 37, 20. scribit Ioanni Tzimiscae, ut Nicephorum comprehendat 38, 12. in eum Nicephori Phocae pro concione in castris convicia 42, 10. ad eum Nicephori Phocae epistola 45, 3. sed nihilominus Nicephoro Cplim peccanti resistit 45, 12. at eius auctoritas praecipue a Basilio notho

- frangitur 49, 8. ita a suis destitutus in ecclesiam S. Sophiae confugit 47, 14. eius iustitia in subditos a Iulio Polluce (ut vulgo nominatur) celebrata 425, 44. nec minus solertia et intelligentia 427, 34.
- I**otacismi. *Vide infra* Itacismi.
- Ἰακων** et **Ἰππων** ioculari errore confusa 154, 20. **Ἰακων** et **Ἰακίων** 214, 8. *Vide quoque supra* in Hipp.
- Ἰακασία νεανική** apud Nicephorum Phocam quid significet 478, 1.
- SSS.** Irenae, Chionae et Agapes ecclesia suburbana ad Thessaloniam 508, 34.
- Irenae Augustae filius Constantinus V. vicit Bulgaros 104, 19.
- Ἰθαγενής**, *indigena* 14, 4. **Ἰθαγενεῖς καὶ ἐπηλύδες** 437, 19.
- Isidori Pelusiotae locus ab Andrea Schotto haudquaquam intellectus 467, 36.
- * **Ἰσοπεδῆς** pro **ἰσοπέδος** 11, 8. forma dubia 407, 21.
- Ister amnis idem perhibetur esse ac Phison 130, 3. ad eum Bulgaros collocat Iustinianus II. Rhinotmetes 104, 8. ad Istrum appellant Rusi, Bulgariam invasuri 78, 2. eo missa classis Romana a Ioanne Tzimisce Imp. 129, 19. quae per Istrum evecta apparet ad Dorystolum 144, 2. cuius alterum latus Istro alluitur *ibid.* 10. in eodem amni lactentes pueros et gallos-gallinaceos suffocant Rusi 149, 22. ad Istri ripam colloquium inter Sphendostilabum et Ioannem Tzimissem Imp. 156, 16. de rebus trans Istrum, septentrionem versus, gestis 500, 35. ad septentrionem Istri dominans rex magno valebat exercitu saec. X. aut XI. 503, 33.
- Ἰστορογία βασιλική** 146, 24.
- Itacismi in Codice unde Leo est editus XVIII, 30. velut **αἰωρούμενος** et **ἐωρούμενος** permutata 497, 9. **ἀνεξάληκτον** et **ἀνεξάλεικτον** 55, 8. **ἔθη** perperam scriptum pro **ἔθει** 80, 8. **δωήσιν** (sic) pro **δηώσειν** 73, 11. **ἐστε** pro **ἦ, τε** 79, 20. **ἐκθαύζεται** pro **ἐκθειάζετο** 34, 5. **ἐπιλύτης** pro **ἐπηλύτης** 147, 8.
- ἐρόμενος** pro **αἰρόμενος** 126, 2. **ἔσαι** pro **ἔς τε** 137, 14. **ἦδη** pro **ἦδει** 156, 8. **ἦσθη** pro **ἔς τῆς** XVIII, 34. 155, 26. **εὐήκτως** pro **εὐέλκτως** 79, 12. **ἦτερον** pro **ἔταιρικόν** 24, 19. **ἦτω** pro **ἦτο** 76, 9. **ἰκέτις** pro **εἰ καὶ τις** 79, 4. **Ἰσμιλίαν** pro **ἔς Ὀμιλίαν** 156, 14. **καθίσθω** scriptum pro **καθῆστο** 146, 22. **καθημένη** pro **καθειμένη** 96, 19. **καὶ ζοημένοι** pro **περοημένοι** 43, 6. **κατηγωνίζεσθαι** pro **κατηγωνίζεσθε** *ibid.* 7. **κοιῆ** pro **κυνῆ** 145, 3. **κοιμισθαι** pro **κοιμηνοῖς τε** 28, 3. **λεπτής** pro **λεπτῆς** 80, 8. **σοί** perperam scriptum pro **σὺ** 58, 2. **εραγγώδης** pro **σηραγγώδης** 62, 16. **τῆς** pro **τις** 154, 2. **ὑπήκουσι** pro **ὑπέκουσι** 60, 13. **ὑστερία** pro **ὑστεραία** 144, 13. **φαιφάμενον** pro **φροσόμενον** 80, 14.
- Iudaeorum dementia in occidendo Servatore 72, 4. Iudaei alicuius scelus in Servatoris imaginem Berytensem 167, 7. in Iudaea Hierosolymae muri, ultra fidem alti 56, 11.
- Iulii mensis initio Nicephorus Phocas Imperator renunciatus 40, 14.
- Iulius Pollux. *Vide Inedita.*
- Iureiurando se obstringit Nicephorus Phocas Domesticus, se nihil novi moliturum 34, 15. quod iureiurandum, Polyucto datum, parvi posthac aestimat 41, 14.
- sub Iustiniano Magno terrae motus 511, 23. Iustiniani Codicis locus emendatus 468, 45.
- Iustinianus II. Rhinotmetes Imp. Chersonem relegatus 104, 2.
- S. Iustinus Martyr illustratus 463, 22. a Ioanne Langio perperam versus 437, 42.
- K et β** confusa 107, 2.
- Καησούν** locus ad Taurum montem 215, 19.
- Καθαίρεσις** et **καθαίρειν**, quid proprie denotet apud scriptores ecclesiasticos 451, 31. **καθαίρεσις** in poliorcetica veterum significare rudus, partes murorum decussas 452, 15.
- Καθαίρεικά**, sc. **γράμματα**, quid

- 451, 40. errores quorundam in hac voce *ibid.* 41.
- * *Καθαιρεικῶς* 452, 5.
- Καθιστάω* similesque formae potius adhibentur a Graecis medii aevi quam *καθίστημι* 514, 4.
- * *Καθυπομένο* 420, 11.
- Καί* et *κατά* a librariis confusa 208, 4: *καί* et *κατά* 505, 15. *καί* (ut credendum est) et *σύν* 244, 19. *καί* τὰ et *κατά* 413, 44. *καί* τῶν perperam scriptum pro *κατ' αὐτῶν* 206, 22. *καί* ὡς et ὡς *καί* permutata 11, 2.
- Καινοτομεῖν* fortasse mutandum in *καρποτομεῖν* 189, 8.
- κατά καιρῶν*, 1.) *opportune*, 2.) *singulis temporibus* 490, 25. errores interpretum in vertenda hac locutione 491, 2.
- Κανά* et *κατά* confusa 505, 44.
- Κακοπραγία* apud Graecos triplici significatione, quarum unam duntaxat Lexicographi exposuerunt 493, 9. nam speciatim denotet *peccatum interius* *ibid.* 41.
- Καλοῖν παρατός* 195, 3.
- τὰ *Καλοῦδια* locus ad Taurum montem 250, 20.
- Καρινιαία ἀιδάλη, κόνις, τέφρα* 445, 39.
- Καμνοβύγλια* quid 188, 5.
- Κανίσκια, dona* 196, 14. Conf. Ducang. Glossar. I. 575. A.
- Nicolaus Karamsin, ut poeta summus, ita historiae scriptor egregius XXVI, 2.
- Καρτερικός*, 1.) abstinens, 2.) patiens, 3.) intrepidus, animosus 421, 44. 422, 9. 15. inde deductae voces in Lexicis omissae *καρτερότης* et *καρτερόφωτος* 422, 21. De eodem vocabulo ita habet Glossarium ms.: *Ὁὗ ὁ μηδὲν ἔχων, εἶτα βουλόμενος πιάσθαι, καρτερικός, μὴ δυνάμενος ἄλλ' ὁ δυνάμενος μὲν, μὴ βουλόμενος δέ.*
- † *Καρτεροφυγία* 422, 25.
- Κατά* praepositio confusa cum *καί* 505, 15. cum *κατά* *ibid.* 44. cum *κάτω* 506, 1. cum *μετά* *ibid.* 5. *κατά* et *καί* τὰ permutata 413, 44. praepositioni *κατά* subiectae voces saepe depravatae 462, 13. *κατά* perperam coaluit cum voce sequente 506, 27. perperam divulsa a voce sequente *ibid.* 32. post *κατά* genitivus et accusativus confusi 462, 24. *κατ' αὐτῶν* legendum, pro *καί* τῶν 206, 22. *κατά* pronomini personali iuncta vim possessivi assumit 462, 29. ita οἱ *καθ' ἡμᾶς, nostri*, hoc est *Christiani* 463, 17. ὁ *καθ' ἡμᾶς λόγος* apud scriptores ecclesiasticos *religio Christiana* *ibid.* 31. τὸ *κατὰ τοὺς κληρονόμους* quid significet *ibid.* 6. *κατὰ καιρῶν* significatione duplici 490, 25. errores interpretum in hac voce 491, 2.
- Καταγαγίεσθαι*, quo casu constructur a Leone Diacono 104, 14.
- * *Καταθροινέομαι* pro *καταθροινάομαι* 12, 13.
- * *Καταισχυνθηθέντες* vox nihili 503, 17.
- Κατακλυσμόν* alterum se videre crediderunt Cplitani, imbre ingenti defluente 69, 18.
- Κατακοκοί ὄντες* fortasse legendum pro *κατακοπιῶντες* 192, 16. 514, 28.
- Καταλαμβάνω, advenio* 251, 16.
- Καταλλήλους* scribendum in loco S. Athanasii, non *κατ' ἀλλήλους* 506, 32.
- Καταμωμάμενοι* fort. *καταμωκώμενοι* 56, 20.
- * *Καταπαθίζω, gladio concido* 137, 9. eius verbi auctoritates 480, 11.
- Καταστέλλιον* perperam scriptum pro *καστέλλιον* 79, 3.
- Καταστρίζω* et *καταστηρίζω* distinguenda 478, 17.
- Καταστρεφόμενοι* apud Leonem Diaconum minus bene pro *καταστρεψόμενοι* 61, 19.
- * *Κατάσφαλα* vox nihili, pro qua scribendum *κατὰ σφάλμα* 506, 30.
- Κατηρειπωμένα* Palladio restitutum 433, 11.
- * *Κατοχυρόω, communio*: auctoritates huius verbi 440, 15.
- Κατύνω, machinor, struo*, frequens apud Patres saeculi Theodosiani 406, 4.
- Κάτω* et *κατά* confusa 506, 1.
- οἱ *Κείμενοι, vita functi* 119, 15.
- Κέρνικτα, circacae, circitationes* XXI, 5. (vid. Ducang. Glossar. Graec. I. 639. B.).
- Κλεισοῦραι* quid 474, 10. unde di-

- ctae 180, 16. *κλισοῦραι* Orientis 186, 13.
- Κλισιὰς* videtur legisse Combefis. pro *κλισιάς* 443, 18.
- Kobad, rex Persarum. *Vide* Cabades.
- Κοκκηβαφῆς* pro *κοκκοβαφῆς* 83, 11.
- Κομῆντος* Russi, secundum Leonem Diaconum, *concilium* sua lingua vocant 150, 22.
- Κόντοις* praelongis Romani utebantur in praelio 143, 20.
- Κορῦνη* ferrea in praeliis adhibita 145, 2.
- Κοῦρσος*, *impressio subitaria*, male verum ab interprete Achmetis 514, 37.
- Κοῦφος* et *κωφος* confusa 436, 18.
- Κράνιον*. Sic accentus huius vocis insolenter positus in Cod. Leonis 46, 17.
- Κρατήρ*, circulus a fornice ecclesiae dependens, multis cereis vel lychnis instructus, *pharus*, *corona*, *rota* (sic enim passim vocatur a medii aevi scriptoribus), *ein Kronleuchter* 508, 2.
- Κρημνοῖς τς* male scriptum sic: *κρημνισθαι* 28, 3.
- Κριός*. Sic Romani, secundum Leonem, *τὴν ἐλέκολιν* vocant 25, 13.
- Philippus Krug, Academiae Imperial. Petropolitanae socius etc., acris limatissimique iudicii in conciliandis scriptoribus Byzantinis 420, 28. eius merita in editionem Leonis XII, 30. in chronologiam Byzantinam 403, 39. 425, 1. in historiam Russicam XII, 31. magnas utilitates praebuit editori in constituendo atque illustrando textu Leonis Diaconi XXVI, 4. 452, 21. eius perfecta rerum Slavicarum cognitio XXVI, 7.
- Kusterus emendatus in interpretatione Suidae 416, 17. 491, 2.
- Κύδρον* perperam scriptum pro *Κύδρον* 51, 20.
- Κυρία* s. *κυρία*, *potestas*, *dominatio* 443, 14. vocis *τὸ κυρίον* vis minus nota *ibid.* 32.
- Κυριακός* quid significet apud Patres 449, 9.
- Κυριότης* sensu theologice quid 449, 16.
- Κύρις* pro *κύριος* 185, 13.
- Κωφος* et *κοῦφος* confusa 436, 18.
- Λ* et *ν* perperam confusa 84, 19.
- Philippi Labbe error in edit. Michaëlis Glycae 402, 38.
- Lalaco. *Vide* Theodorus Lalaco.
- Λαμβάνω* quo sensu usurpetur a scholiastis Graecis 398, 38. *Ελαβεν* et *ἔβαλεν* confusa 95, 17. *λάβης* et *λαβή* scribendum, non *Λούβης* et *Λούβει*, in editione Hemsterhus. Pluti Aristoph. *vide supra* 599. *ληφθέντες* et *λειφθέντες* inter se permutata 436, 9.
- Lambecius male reddit vocem *παράδρομη* 513, 13. quaedam ex Tacticis Nicephori mendose exscripsit 185, 4.
- Lancea Iudaicus latus Servatoris in pictura percussit 167, 14. lanceis praelongis Romani utebantur in praelio 143, 20.
- [Landulphus Beneventanorum et Capuanorum princeps Italicum regnum sibi subiugavit 346, 18.]
- Ioannis Langii errores in versione S. Iustini martyris 437, 44. 447, 37. 463, 21.
- Laonicus Chalcondylas scriptor sententiosus 450, 5.
- in Laparae agro praelians Petrus Phocas occiditur 169, 23.
- Lapidum iaculatores in exercitu Romano 190, 20.
- Largitiones in senatum ac proceres a Ioanne Tzimisce Imp. auctae 100, 10. eiusdem Imp. morientis largitiones in pauperes et leprosos 178, 1.
- in montem Latrum secedit S. Nicephorus, Mileti episcopus 456, 39. monasterii S. Pauli in monte Latro abbas transmittit ad Nicephorum Phocam, in Creta insula hibernantem 413, 20. in Latro monte monasterium a monachis ob incursionem Mohametanorum relictum 408, 25. *Vide quoque* Paulus (S.) in monte Latro.
- S. Laurae monasterium in monte Atho, quando conditum 427, 1.
- Le Beau, scriptor quantumvis doctus, e versionibus Latinis scriptorum Byzantinorum potius quam ex oratione Graeca pendet 421, 12. 486,

43. emendatur 408, 18. eius error (ut videtur) in chronologia 466, 40.
- Lecapenus.** *Vide Romanus Lecapenus.*
non in Lecto se quieti dat Basilius patriarcha, sed humi 164, 1.
- Legatio Ioannis Tzimiscae ad Sphendosthlabum Russorum principem** 103, 13. hisque legatis responsum superbum dat Sphendosthlabus 105, 9.
- [**Leges Nicephori Phocae de monasteriis, hospitalibus et geroconiis de novo non extruendis** 310, 1. 316, 11. de militibus, qui fundos suos vendunt 317, 17. de fundis Armenicis 318, 17. de milite homicida 310, 3. pauperes ius praelationis non habere ad possessiones potentiorum 321, 2. potentiores cum solis potentioribus emtionem instituere debere 321, 10. villas non esse diruendas 322, 5. de iis, qui ante penuriae tempus emerunt 323, 8.]
- Λισθηρίας et ἀνοθηρίας** inter se permutata 436, 9.
- Leo VI.** Philosophus Imp. tabe consumtus 122, 23. eius *Tactica* laudantur 241, 12. Leone Philosopho et Alexandro Imp. Scythae a religione Christiana alieni 484, 35.
- Leo Balantes** primum ictum Nicephoro Imp. infert 87, 23. a Ioanne Tzimiscae ut Nicephori Phocae percussor designatur 99, 7.
- Leo Diaconus** historiae scriptor: quae constant de vita eius XIII, 26. quando natus *ibid.* 28. eius pater 5, 4. patria *ibid.* 5. commemoratur Cpli, litterarum perdiscendarum studio 65, 8. ibi defectio nem solis maximam videt 72, 2. in Asia cernit gemellos monstrosos 165, 3. in exped. Basilii II. adversus Bulgaros summum adit vitae periculum 173, 2. cur ad historiam se contulerit 4, 5. quid sibi proferat in ea scribenda 5, 19. quo anno vulgaverit XIV, 21. quos scriptores consecutus sit imitando XVI, 14. *Agathiam* 397, 3. 19. 401, 43. 402, 1. 403, 33. 407, 14. 409, 44. 413, 3. 415, 26. 416, 36. 417, 7. 27. 418, 42. 419, 42. 425, 24. 428, 19. 429, 28. 433, 41. 434, 42. 436, 16. 437, 20. 21. 440, 15. 441, 3. 15. 443, 20. 34. 444, 24. 36. 450, 9. 19. 38. 451, 9. 455, 24. 466, 15. 469, 41. 470, 11. 473, 23. 44. 475, 18. 476, 7. 13. 482, 3. 24. 27. 483, 30. 485, 11. 486, 8. 488, 37. 492, 35. 494, 19. 27. 496, 18. Herodotum 402, 4. Homerum XVI, 16. 60, 12. 62, 15. 88, 15. 90, 21. 95, 17. 97, 11. 108, 5. 161, 8. 428, 12. 436, 19. 452, 45. 492, 26. Sanct. Nilum 406, 25. fort. Priscum Sophistam 488, 26. Procopium 401, 45. alludit ad locum S. Pauli, sive potius ad locum Epimenidis 408, 39. ipse vicissim exscribitur a Georgio Cedreno 485, 37. Ioanne Scylitza XVI, 10. 423, 80. 453, 14. 455, 26. 457, 12. 459, 5. 461, 12. 466, 8. 31. 471, 32. 477, 40. 478, 3. 484, 25. Michael Glyca 428, 32. a Zonara 425, 21. 433, 19. 466, 6. fortasse ab Ioanne Cinnamo 484, 15. Leonis Diaconi editio a Combesiq in instituta XIV, 22. eius liber sextus seorsum a me editus XV, 23. Leonis Diaconi historia ex historiis Iulii Pollucis et Simeonis Logothetae passim lucem accipit XXII, 27. quae Leoni vitio dari possint XIV, 14. anacolutha in oratione eius 154, 20. silet de obsidione Amidae, a Temelico a. 972. suscepta 488, 40. mire cum dativo construit verbum ἀπεκδόμας 489, 31. vocem φιλόφυγος adhibet sensu peculiari 485, 25. ignorantia linguae Graecae φῦς notione patris adhibet 470, 3.
- Leo Melissenus** magister, Bardae Phocae rebellantis dux, Abydum obsidet 173, 18.
- Leo patricius** conspirationem Leonis Curopalatae restinguit 147, 7.
- Leo Pediasimus** cum Ioanne Tzimiscae conspirat contra Nicephorum Phocam Imp. 85, 20.
- Leo Phocas maior**, patruus magnus Bardae Phocae (vid. Ducang. Famil. Byzant. 149. B.), Domesticus scholarum, adversus Simeonem Bulgarorum regem mittitur 123, 11. cur res novas sit molitus 124,

12. a Romano Lecapeno oculis privatur 122, 16.
- Leo Phocas, Nicephori Phocae frater, Domesticus Occidentis 18, 10. contra Chambdanum missus *ibid.* 13. quo anno 415, 29. [377, 5.] eius ingenium ac virtus bellica 18, 14. eius oratio ad exercitum in expeditione contra Chambdanum 20, 13. qua milites a pugna in locis campestribus dehortatur 21, 12. Leo Phocas exercitui Chambdani insidias struit 22, 2. eumque, angustiarum transitu impeditum, adoritur *ibid.* 15. Leonis Phocae contra Chambdanum praelium ad Cylindrum 514, 26. de eodem fragmentum m. 418, 9. Chambdanus fugatus 22, 21. [376, 33. 377, 9.] de qua victoria Leo Phocas Cpli triumphat 24, 3. Leo Phocas Hunnos qui Istrum traiecerant, de improvise adortos, concidit 19, 7. fratre Imp. renunciat, clam Cpli elabitur 45, 21. a fratre Magister et Curopalata declaratur 49, 7. existit causa penuriae immanis Constantinopoli 64, 5. Leo Phocas post fratris necem sibi ipse deest 95, 5. a Ioanne Tzimisce Methymnam relegatur 96, 5. rebellioni filii, Bardae Phocae, obsecundat 118, 23. eum, conspirationis convictum, oculis orbari iubet Ioannes Tzimisces Imp. 114, 15. Leo Phocas iterum res novas molitur contra Ioannem Tzimisce Imp. 145, 13. Cplim intrat *ibid.* 20. excaecatur 147, 21.
- Λεοντα νόσσειν κοιμώμενον*, proverbium 118, 8.
- Leontini capti a Romanis, duce Manuele patricio 66, 9.
- a Leontio Imp. Iustinianus II. Rhinotmetes Chersonem relegatur 104, 2.
- in Leprosos Ioannis Tzimiscae Imp. humanitas 99, 21. de lepra locus memorabilis anonymi in Vita S. Ioannis Chrysostomi 458, 30. *Vide quoque Λωβία.*
- Michaëli Le Quica post Combefanii mortem editio Leonis Psellique commissa XIV, 19.
- in Lesbum insulam relegantur a Ioanne Tzimisce Leo Phocas Curopalates et Nicephorus patricius, filius eius 96, 5. 114, 1. *ibidem* ambos oculis orbari iubet Ioannes Tzimisces 114, 15. inde evadit Leo Phocas 145, 10.
- Letronne (Ant. Ioann.) etc. praecleara eruditione atque doctrina praestans philologus XXV, 13.
- in Leuce insula templum Achillis 485, 9.
- Levenklavii error in vertenda voce *ραξίδιον* 441, 45.
- Levia armaturae milites in exercitu Nicephori Phocae 57, 4.
- Λευξιμόνεσ* Arabes Mopsuesteni 53, 4.
- vox *Λιβανησία* Cedreno restituta 446, 7.
- Libanus mons asper ac maximus 166, 14. transverso itinere a Nicephoro Phoca traiectus 71, 14. et a Ioanne Tzimisce Imp. 166, 17.
- Liberorum Romani iunioris Imp. et Theophanonis susceptor e baptisate Nicephorus Phocas 50, 2. *Vide quoque* Basilium II. Bulgaroctonus.
- Libri de obsidione toleranda 246, 2.
- Λίδων νιφάδες* eleganter dictum 410, 18.
- Limitaneorum provinciarum duces quo pacto gerere se debeant 186, 12. in limite orientali imperii viae in barbariem agentes impeditae et difficiles 256, 20. limitanei homines *aeritas* dicti 190, 23.
- Lineae integrae a describentibus omisae, ob verbum idem vel simile, in lineis superioribus itemq. in inferioribus occurrentes 492, 20.
- Litterae Nicephori Phocae ad Polyuctum patriarcham, Iosephum cubicularium et senatum 45, 3. *Vide quoque* Epistola.
- T. Livii locus de Aemo monte 443, 36.
- Λωβία*· *οι λελοβημένοι* leprosi 99, 21.
- Locorum natura se tuetur Leo Phocas, cum Chambdano bellum gerens 20, 3. locis variis nomina ex punitioibus hominum indita 122, 19.
- Locorum communis: liberos animos turpes solere voluptates commisceri 49, 19. armorum exitus non ex hominum voluntatibus, sed ex

- providentia pendere 235, 7. loci communes de inconstantia fortunae 9, 9. 27, 13. 31, 16. 66, 10. 80, 7. 125, 5. de utilitate historiae 3, 1. 397, 1. imperatoris boni esse, adversariorum loca vexare, finibus suorum parcere 73, 18. inedia calamitas miserrima 60, 12. pacis commoda 156, 7. pactiones non ab iis violari qui primi ad arma eant, verum ab iis qui post fidem datam alteris insidentibus 43, 9. *Vide quoque Proverbia.*
- ὁ παθ' ἡμᾶς λόγος et ὁ λόγος simpliciter, apud scriptores ecclesiasticos, religio Christiana 463, 31.
- Longiadem regionem, a Romanis recuperatam, Basilius praeses invadit 176, 19.
- Loricæ Scytharum hamis consertae 108, 6. talique lorica ipse Sphendosthlabus tectus 153, 2.
- Λούβεις et λούβει, voces nihili et corruptas ex λάβης et λάβη, Hemsterhusius vult in Glossarium Ducangii referri. *Vide λαμβάνω.*
- in Λογαγόν Graecum, dicto Imp. non obedientem, animadversum 58, 8.
- Ludis in theatro plebem munerat Ioannes Tzimisces Imp. Cpli hibernans 127, 15.
- [Ludovicus, Francorum rex, regnum Italicum de manu Saracenorum liberavit 346, 14.]
- Luitprandus [quis fuerit XXXVII, 7.] Ottonis Magni ad Nicephorum legatus, quando Cplim venerit 444, 32. [343, 6. ibi turpiter susceptus 343, 6. in carcerem coniectus *ibid.* 8. ante Nicephorum deductus 344, 23. per quatuor menses Cpli retentus, contumeliose tractatus, revertitur 368, 20.] est dicax 450, 41. eius testimonium de expeditione Syriaca Nicephori Phocæ Imp. 446, 2. [362, 12.] de defectuq. solis anni 968. 446, 40. [372, 13.]
- Lupus Protospata: eius locus tentatus 443, 12.
- Lycandus Tauri iugis a Cilicia determinatur 215, 17. Lycandi dux quid egerit, Alim Chamdani filio Romanos fines invadente 243, 6.
- ὡς τῆ Ἀνακτοῦ scribendum, pro ὡςτε νικῆν αὐτῷ *ibid.* 15.
- M et β in Codd. saepissime confusa 485, 21. veluti in voce ἀβέλτηρα 13, 3.
- Macedonia portio Bulgaria 103, 17. in Macedonia Bulgari a Iustiniano II. Rhinotm. collocati 104, 7. Macedonia a Simeone, Bulgarorum rege, vastata 123, 4. Macedonum cohors in custodia palatina Cpli 45, 17. in Macedonia hibernare iubet propter bellum Russicum copias Asiaticas Ioannes Tzimisces Imp. 111, 9. Macedones contra Ioannem Tzimisces Imp. concitare conatur Leo Phocas 114, 2. Macedoniam populantur Russi 126, 14. et Bulgari, Basilio II. impetrante 171, 5.
- ad Maeotidem paludem aufugit Iustinianus II. Rhinotmetas 104, 4. ibi oppidulum Myrmæcio, Achillis patria 150, 5.
- Magicos artibus Cretenses infames 24, 21.
- Magistrorum dignitate ornatus Boris Bulgarorum rex 159, 2. inter magistros militat Bardas Sclerus 117, 5.
- Malalas. *Vide* Ioannes Malalas.
- [Malazcardæ oppugnatio 388, 1.]
- Maleinus. *Vide* Michaël Maleïnus.
- Μάλλον perperam omissum 61, 10.
- Manasses. *Vide* Constantinus Manasses.
- Μανδάρων, *mandatum*, quod ad ducem transmittitur 223, 15. Confer Ducang. Glossar. I. 861. D.
- Mandya sive pallio Michaëlis Maleïni monachi dormiens se tegit Nicephorus Phocas 83, 12.
- Manichæi creduntur Cretenses docuisse artes magicas 14, 23.
- Manuel Calecas emendatus 505, 30. in versione Manuelis Malaxi error Martini Crusii 457, 44.
- Manuel Phocas, patricius, vir callentis ingenii, a Nicephoro Phoca equestri militiae in expeditione Sicula praefectus 66, 2. primo bene re gesta, mox praelio victus perit 67, 11. [361, 30.]
8. Marci Liturgia Alexandrina illustrata 458, 5.

- Margaritis ornata inauris Sphendostylabi 157, 6.
- S. Maria Virgo exercituum Romanorum auxilatrix et patrona 205, 2. 224, 7. 256, 8. ad eius aedem in Biachernis pompam agit Ioannes Tzimisces Imp. 129, 7. 8. Maria Virgo a moniali Cpli secundum quietem visa 154, 10. eius imaginem curru triumphali imponit Ioannes Tzimisces Imp. 158, 11. in S. Mariae Virginis ecclesia in palatio Ioannes Tzimisces Imp. deponit sandalia Servatoris in Syria reperta 166, 3. S. Mariam Virginem moriens invocat Ioannes Tzimisces Imp. 178, 8. *Vide quoque* Deipara.
- Maria, Ioannis Tzimiscae uxor, forma atque castitate celeberrima 107, 14. 117, 3.
- Mariandynorum provincia, posthac thema Buccellariorum vocata 442, 17.
- Marianus patricius, Apambas cognominatus 429, 11. copiis Italicis praefectus 37, 1. pro Iosepho Bringa agit contra Nicephorum 45, 15. vase in caput coniecto moritur 46, 15.
- Marinerii error in interpretatione Theophylacti, Bulgariae archiepiscopi 495, 37. 41.
- vir illustr. Marino Marini, ab intimo cubiculo Summi Pontificis etc. etc. singulari in editionem Leonis officio XXIV, 3.
- Martyropolis. *Vide* Miepharcim. [Masia expugnata a Nicephoro Phoca 386, 14.]
- Mathematici, quas terrae motuum causas esse dicant 68, 20.
- Ματρίκιον, matricula 189, 5.
- S. Matronae ecclesia suburbana ad Thessalonicam 508, 30.
- per Maurianam viam in agrum Adanensem irrumpit Nicephorus Phocas maior 242, 3.
- Mauricius Imp. incubat numini, more antiquo 473, 38. ad eum legatos mittit Avarorum princeps 510, ult.
- Maurocastrum oppidum, versus quod iter fit Danaprim traicientibus 497, 21.
- Medicus ignis. *Vide* Ignis.
- Medimni bini fragmenti, singulis in exercitu Russorum distributi 156, 10.
- *** Μεγαλόνημα, μεγαλόνημας μεγαλόνημας 465, 40.
- ἡ Μεγάλη πέμπτη 134, 22.
- Μήκοθεν 202, 10. utrum μήκοθεν an μηκόθεν scribendum 515, 30.
- Melitene non procul a Taure monte sita 215, 19. eius episcopus Ioannes, auctor epitaphii in Nicephorum Phocam Imp. 453, 16. [383, 13.] quando vixerit 454, 6.
- Ἐμείλιον et Ἐμείλιον confusa 15, 13. apud Hermogenem quid sit ἐποδίαίρεσις ἀθρόον πρὸς τὸ ἄλλο 483, 18.
- Mempetze olim Hierapolis dicta 446, 23. a Nicephoro Phoca capta 71, 9. et a Ioanne Tzimisce 165, 22.
- Mendicorum habitu exploratores a Barda Sclero in castra Bardae Phocae mittuntur 120, 2. in Menelaum Pandari perfidia, stella cadente praemonstrata 172, 10. interpretum Menologii Graeci error in voce σκαθίζω 480, 18.
- Mensuratores Saracenorum quomodo opprimendi 218, 3.
- Ἐμερον et ἔρον confusa 8, 1.
- Mercaturae causa Russi Cplm commean 156, 4.
- Mercuriolus quid 411, 43.
- Mesonectes. *Vide* Theodosius Mesonectes.
- Mesopotamia expeditio Ioannis Tzimiscae, quo anno suscepta sit 489, 4. [388, 30.]
- Μίσιος et μίσιος confusa 48, 13.
- Μιστὰ et κατὰ saepe permutata 506, 5.
- Μετακινήσαντος corruptum in μη κινήσαντος 200, 6.
- Μεταλαμβάνω quo sensu adhibeatur a scholiastis Graecis 398, 32.
- Metalepsis in legenda Scriptura Sacra quid 461, 28.
- Μεταλλάττειν τὴν ζωὴν active dici, et μεταλλάττεσθαι τὸν βίον per medium 403, 1. μετηλλαγίαι, defuncti ibid. 7.
- Μεταμίλια, μισάνοια et ἐπιστροφή fere synonyma apud scriptores ecclesiasticos 477, 20.
- Methymnam in Lesbo insula relegantur Leo Phocas Curopalates et Nicephorus patricius, filius eius

- 96, 5. inde evadit Leo Curopalates 145, 10.
- Meursius** Tractatum de velitatione bellica perperam attribuit Nicephoro Phocae Imperatori XIX, 13.
- Michaël Burtza**, a Petro patricio ad explorandum missus, Antiochiam invadit 81, 21. [390, 27.] cum Ioanne Tzimisce Nicephori Phocae Imp. caedem machinatur 85, 20.
- Michaël**, cubiculi praefectus, ob negligentiam causa existit caedis Nicephori Aug. 86, 7.
- in **Michaële** Duca vertendo lapsus Bullialdi 421, 27.
- Michaël Glycas** emendatus 402, 39, 434, 11. 446, 27. 457, 10. exscribit Leonem Diaconum 428, 32.
- Michaël Maleinus** patricius, Nicephori Phocae Imp. patruus 83, 12. Cappadociae dux, copiis cum Leone Phoca coniunctis contra Chambdanum proficiascitur 418, 14. eius nomen quomodo Graece scribatur 450, 35.
- Michaël** patricius praepositus et protovestiarium Nicephori Phocae Imp. 444, 5.
- Michaëlis Pselli** Annales, prelo parati XXVI, 27. continentur in Cod. Regio 1712. XVIII, 22. prope annorum centum memoriam complectuntur XXVI, 30. eos vulgare statuerat Combesius XV, 22. Michaëlis Pselli libellus Graece ineditus De opinionibus Graecorum circa daemones 464, 17.
- Michaël** Rector, magister et logotheta cursus publici, collega Iosephi cubicularii in procuratione imperii 427, 35.
- Michaël Rhangabes**, qui posthac imperavit, expeditioni Nicephori Imp. I. contra Bulgaros interest 464, 42.
- Miepharcim** oppidum in deditioem accipit Ioannes Tzimisces Imp. 161, 21.
- Mileti** episcopus S. Nicephorus ambigit cum procuratoribus fisci 455, 43. iter facit ad Ioannem Tzimisces Imp. 456, 25. *Vide quoque* INEDITI SCRIPTORES.
- Milites Romani** a Nicephoro Imp. varie exercitati 50, 21. 53, 23. eorum amor in Nicephorum 44, 1. milites Romani in honore habendi 239, 10. qui contra interdum vapulabant ab exactoribus 239, 23. circiter Millia quinque Sclavinorum Thessalonicam aggrediuntur saec. vi. vergente 508, 24.
- Miraculum effectum** in imagine Servatoris Beryti 166, 24.
- Misthea** a Saracenis Ciliciensibus obsessa 241, 16. orthographia huius nominis 516, 3.
- a **Moamethe** creduntur Cretenses accepisse scientiam magicam 24, 21. gladium Moamethis, in arce Palaestinae captum, regi Afrorum dono mittit Nicephorus Phocas 76, 1.
- Moesiae** mentionem quando facit Leo Diaconus, cur turbetur XIV, 14. Moesia sub Constantino Pogonato a Bulgaris occupata 103, 21. quam eis concedit Iustinianus II. Rhinotmetus 104, 2. in Moesiae angustia Graeci saepe a Bulgaris ad internecionem trucidati 63, 2. Moesorum legati tributum exigunt a Nicephoro Phoca Imp. 61, 12. de Moesia vastata intelligit Le Beau proverbium *Μυσῶν λεία* 408, 34. *Vide quoque* Bulgaria.
- Monachus**, ut aiunt, Nicephoro Phocae Imp. finem in palatio imminere praedixit 64, 14. alius monachus Niceph. Phoc. Imp., tradita epistola, de conspiratione monet 83, 1. monachus, super columnam in Eutropiano aetatem degens, undis mersus 176, 10.
- Monasteria τῶν Ἐρημιτῶν** et τοῦ Ἐρημοῦ Χωραφίου a S. Nicephoro, Mileti episcopo, condita 456, 89. in monasterio Pelamydum se abscondit Leo Curopalates, res novas molliens 145, 21. eius monasterii nomen quomodo Graece scribatur 482, 19. in monasterium ad Scamandrum amandatur Basilius patriarcha 163, 18. monasterium Studii, unde Antonius patriarcha 164, 7.
- Μονάστωρ*. *Vide* Monialis.
- Μονήσια* in classe Ioannis Tzimiscae 129, 17.

- Monialis visio Cpli, tempore praelii ad Dorystolum 154, 10. (Vide quae ex hoc loco Leonis de eadem re hausit Zonaras Annal. II. 213. D.)
- Μονόκορρα* quid 514, 35. praedatoria agmina sine peditatu 194, 12.
- Monoxyla Russorum 482, 7.
- Monstrosi gemini per Asiam visi 165, 3.
- Monstra immania ac mira, quae temporibus Leonis obtigerunt 4, 9.
- Montacutius malus interpret Epistolarum Photii 512, 9. rerum Byzantinarum atque sacrarum rudis *ibid.* 11. ab eo parum intellecti loci Eusehii 463, 44. lapsus fort. in loco S. Basilii 470, 34.
- Montefalconii error in versione S. Athanasii 451, 26. 482, 33. Montefalconius emendatus in Bibliotheca Coisliniana 468, 36. 44. in versione Cosmae Indicopleustae 491, 6. eius errores in Commentario Eusehii in Psalmos 400, 5. 406, 43. in aliis locis Eusehii 398, 16. 463, 40. Montefalconius confundit *INA* [h. e. *industriis*] et *INA* [h. e. *ἰνδικτός*] 402, 14. in Palaeographia emendatur 444, 14. eius lapsus in versione Simeonis Metaphrastae 452, 2.
- Comes de Montesquieu, Franciae par etc. XIII, 7. eius merita in editionem Leonis, *ibid.* 10.
- Mopsuestia a Nicephoro Phoca obsessa 52, 10. [380, 17. iterum *ibid.* 25.] petita tormentis missilibus *ibid.* 11. [expugnata 381, 1.] de hoc oppido, tunc Mamistra appellato, multa habet Ducangius ad Ann. Comnen. 379. C.
- Morellus (Fredericus) minus bene vertit locum Georgii Pisidae 438, 12.
- Mors Bardae Caesaris, patris Nicephori 83, 16.
- Magister ὁ Μοσελλῆς praeceptor S. Nicephori, Mileti episcopi 459, 12.
- Motus urbani adversus Nicephorum Phocam Imp. 64, 25.
- Μουζανίτης* brevis corpore significabat apud Graecos medii aevi 92, 4. de huius nominis etymologia quaeenam sit opinio Cirbiedi, viri Armeniace docti 454, 11.
- Mulier ex plebe Cplitana lapides in Nicephorum Phocam Imp. conūcit 65, 3.
- Munitiones Chandacis civitatis, ex aggere pilis caprinis et saillis concreto 11, 10. munitiones castrorum Romanorum ante Dorystolum 142, 4.
- Murus Chandacis oppidi firmus atque altissimus 16, 6. qua latitudine 11, 14. ab ariete Romanorum disiecit 25, 23. et evertitur iussu Nicephori Phocae 27, 21. [300, 17.] murorum Cplitanorum specus, cuniculi, aquaeductus 45, 23. muri Mopsuestiae a Romanis suffossi 52, 21. muri Tarsi duplices ac firmi 51, 16. moenia alta ac bona palatii Cplitani, a Nicephoro Phoca extructa 64, 19. muri Antiochiae scalis appositis ascensi 82, 5.
- Musica instrumenta, in exercitationibus decursibusque copiarum Romanarum adhibita 36, 5.
- de Musonio locus S. Iustini Martyris illustratus 463, 23.
- *** *Μυριάνθρωπος, μυριοκέφαλος, μυριομακάριστος, μυριοσταλάσιος, μυριοκαθής, μυριοκλαίσιων, μυριόπλαστος, μυριοκρόσωπος, μυριόσταγης, μυριόστομος, μυριότροπος*, vocabula undecim in Lexica nondum relata 486, 43.
- Μυριάδες* adiective adhibitum 56, 2. *μυριάδων* scribendum an *μυριάδων* 486, 23. *μυρία* *μυριάδες* perperam redditum *ibid.* 33.
- † *Μυριότης* vocabulum hellenicum 487, 43.
- Myrmecione natum esse vult Achillem Arrianus, secundum Leonem Diaconum 150, 5.
- Μυσῶν λειαν τιδέναι*, proverbium 114, 25. 501, 1. a Le Beau non intellectum 408, 34. *Vide quoque* Moesia.
- N* et *P* confusa 68, 13.
- Nabuchodonosor, rex Babylonis, statuum sibi ponit 80, 23.
- Nagajus Chabdani dux 425, 9.
- Νάγμα* pro *νάμα* Hesychio restitutum 436, 39.
- Ναρκάω* 33, 6. 80, 20. *haerere*,

- dubito, vereor* 88, 14. 115, 5. 427, 14.
- Ναυρός* adiectivi usus elegans 436, 29. *τὸ ναυρὸν ὄψος* murorum Hierosolymae 56, 11.
- Nausus* amputatus centurioni Graeco, dicto Imp. non audienti 58, 8. *naso* duci, loco proverbii 40, 5.
- Navium* igniferarum in conspectum *Dorystoli* adventus 144, 1. *naves* frumentarias *Cplim* appellere prohibet *Bardas Sclerus* rebellis 170, 16. *Vide quoque Galeae, et Μορέσια et Πυρφόροι τρήσεις.*
- Ναυρία, nausea* ex navigatione 12, 13.
- Nazarai* nomen *Servatori* a *Iudaeis* inditum 167, 14.
- Νεανικός* quid significet apud *Leonem* 477, 43. inde *νεανικόν, animosum* factum 478, 4.
- Nectarius* patriarcha emendatus 506, 20.
- Nemesis* invida 90, 2. potentissimo cuique adversatur 65, 10.
- Nestor* *Schloezeri* emendatus 475, 25. 480, 4.
- Neutrum* in adiectivis et participiis pro masculino positum 432, 13.
- Νέων* et *νεῶν* confusa 44, 8. *vocis νεῶς* prosodia in genitivo 455, 35.
- Νεωστρέια, res novae molior* 115, 6.
- Nicaeam* capit *Bardas Sclerus* rebellis 170, 12.
- Nicephorus I. Logotheta* Imp. a *Bulgaris* interfectus 104, 16. de eodem, fragmentum ineditum 464, 40.
- Nicephorus Phocas*, cum esset privatus, familiaris *S. Athanasii* confessoris 426, 37. ei a *Theodoro*, *Coloniae* episcopo, imperium praedicatur 101, 3. eius consobrinus *Ioannes Tzimisces* 99, 17. *Nicephorus Phocas Domesticus* scholarum creatus 7, 10. 56, 1. eius innumerae de *Saracenis* victoriae 185, 13. a Romano iunior Imp. cum exercitu adversus *Arabes* *Cretenses* mittitur 7, 14. [265, 19.] *scalis* s. *ponticulis*, ad id allatis, milites exoneus in *Cretam* praelians caecendit 7, 20. [265, 13. quot *naves* *Cretam* adduxerit 533, 38.] *Cretenses* praeflorenter vincit ante *Chandacem* oppidum 8, 8. castra pro oppido com-
- munit *ibid.* 16. *Nicephorum* *Pastilam* exploratum mittit *ibid.* 22. cui abeunti praecepta salutaria dat 9, 5. ad exercitum orationem habet 12, 5. [266, 16. 280, 4.] ad xl. millia *Arabum* *Cretensium* montem insidentium concidit 14, 14. eius iussu capita hostium praecisa tormentis in *Chandacem* civitatem coniciuntur 15, 2. *Chandacem* vi oppugnat *ibid.* 17. repulsus, oppugnationem in obsidionem vertit 16, 14. hiemat pro oppido *ibid.* 23. [295, 7.] ad eum abbas monasterii *S. Pauli Latrensis* transmittit 413, 19. *Nicephorus Phocas*, copiis in agmen quadratum constitutis, *Chandacem* civitatem denuo adoritur 24, 18. a muliere *Cretensi* incantamentis et diceriis appetitur *ibid.* 19. *Chandacem* vi expugnat 27, 6. [300, 20. XXVII, 3.] quo anno 418, 33. [XXVII, 6.] eius humanitas in *Chandacenses* 27, 2. in tumulo, *Chandaci* imminente, castellum iubet fieri 28, 2. in *Cretam* receptam colonias deducit *Armeniacas* et *Graecas* *ibid.* 9. *Cplim* redit *ibid.* 10. intempestive, iuxta *Zonaram*, a Romano II. Imp. revocatus 420, 19. post *Cretam* receptam c. libras auri mittit *S. Athanasio* Confessori, ad monasterium in monte *Atlio* condendum 426, 40. triumphum agit de *Creta* capta 28, 13. [528, 6. XXX, ult.] de *Candia* expugnatione *Nicephorique* triumpho subsecuto fragmentum ineditum *Iulii Pollucis* 420, 30. *Nicephorus Phocas* in Orientem mittitur contra *Arabes* 29, 6. [378, 14.] quo anno 421, 5. [378, 14.] ea expeditione *Saracenorum* castella plus lx. capit 30, 2. [378, 34.] sub oppido *Alep Chambdanum* fundit 423, 31. [379, 9. 385, 5.] *Alepo* potitur 424, 5. [379, 15.] nunciata morte *Romani* Imp. *Cplim* revertitur 32, 1. [380, 10.] de *Saracenis* victis triumphum agit 426, 3. [XXXI, 7.] in summo periculo versatur 32, 5. queritur apud *Polyeuctum* patriarcham de *Iosephi* cubicularii insidiis *ibid.* 19. laudatur oratione *Polyeucti*

patriarchae 34, 3. gratosusque est apud exercitum 32, 7. 426, 7. scripto pollicetur, se nunquam seditionem adversus Imperatores moliturum 427, 31. a senatuque et patriarcha dux Asiae summo cum imperio pronunciatum 34, 21. novam igitur expeditionem contra Saracenos suscipit 427, 27. et in Cappadocia agens 35, 4. contra Chambdanum et Tarsenses bellum molitur 36, 11. de novis insidiis Iosephi Bringae certior factus 39, 1. [XXXI, 15.] Caesaream versus iter ingreditur 40, 9. Imperator renunciatur *ibid.* 20. [318, 14. XXXI, 16.] quo anno et die 425, 16. [XXXI, 18.] de eadem re Iulii Pollucis narratio fusior 431, 33. Nicephori ad exercitum oratio 42, 1. eius propinqui a Iosepho Bringa in exilium missi 43, 10. Nicephorus Caesarea Cplim versus movet 44, 21. in palatium ad Hereum cum exercitu advenit 46, 1. Cplim per auream portam ingreditur 48, 3. de quo ingressu fragmentum luculentum in Constantini Porphyrogeneti Caerimonial. aulae Byzant. 433, 24. Nicephorus Phocas a Polyeucto patriarcha coronatur 48, 9. [XXXI, 18.] in honorem Basilii notii dignitatem praesidis instituit 94, 2. eius protovestiarius Michael patricius 444, 5. Nicephorus Imp. ipsius fautores ad magnas dignitates evehit 49, 2. in matrimonium ducit Theophanem, Romani Iunioris Imp. viduam 49, 22. [382, 36.] cuius pulchritudine mirabiliter erat captus 85, 2. eique villas agrosque donat 50, 15. [incestum eius coniugium, secundum Luitprandum 361, 4. 365, 14.] decretum conficere cogit episcopos, ne quid rerum ecclesiasticarum sine eius nutu sibi permitterent 98, 24. ludos Cpli celebrat 50, 14. expeditionem suscipit contra Tarsenses 51, 9. cum exercitu, quadringentorum millium numero 56, 7. re infecta ab obsidione Tarsi recedit 52, 7. Adanam et Anabazam expugnat *ibid.* 9. item Mopsuestiam 53, 15. [381, 1.] in Cappa-

dociam hibernatum redit *ibid.* 22. dolet, se Tarsum prima aggressionem capere non potuisse 55, 4. eius expeditio altera in Tarsum 57, 3. ob clypei projectionem nasum militi iubet amputari 58, 8. agrum Tarsensem vastat *ibid.* 11. praelio vincit Tarsenses 59, 16. Tarsum inedia ad deditioem compellit 60, 8. [381, 4.] Cplim redux ludis equestribus muneribusque populum delectat 61, 9. eius invectiva in oratores Bulgarorum 62, 3. expeditio in Bulgariam *ibid.* 11. quo anno locanda 440, 30. Nicephorus Phocas Imp. Sphendosthlabo mercedem promittit pro invadenda Bulgaria 103, 13. appetens bonorum ecclesiae 455, 42. tributa nunquam antehac excogitata comminiscitur 64, 10. in odium venit multitudini 63, 24. eius tranquillitas animi in motu plebis 65, 13. denuo adorant exercitum in Saracenos Syriam habitantes 68, 1. ea expeditio 70, 3. [357, 20. 387, 23.] quando suscepta 445, 44. [cur 359, 20.] Edessa occupata, tegulam cum effigie Servatoris impressa inde Cplim deportat 71, 9. Arca castrum expugnat *ibid.* 17. eius oratio in castris ante Antiochiam 72, 23. prope Antiochiam castellum extruit 74, 15. Cpli ob captivos liberatos gratulationem numini facit 77, 1. oratores mittit ad Bulgaros 79, 14. Cplimque contra Russorum impetum communit 78, 19. corpus Bardae Caesaris patris, mortui, ipse prosequitur 84, 1. eius auxilium contra Russos implorant Bulgari 81, 12. Nicephori Phocae Imp. gloria 74, 1. virtus apud omnes populos formidolosa 76, 17. Nicephorus si diutius vixisset, in India Graeci terminos imperii constituisent 81, 7. Nicephorus Aug. Petrum patricium castris praeficit 107, 16. codicillis a monacho traditis de conspiratione monetur 33, 2. trucidatur 88, 21. [383, 9. 388, 22.] anni vitae et imperii eius 89, 13. sepultus in Apostolorum ecclesia 91, 10. de eo, victimae ritu iugulato, Bardae Phocae lamentatio 116, 8. eius epitaphium, auctore Io-

- anne, Melitenae metropolita 453, 16. in Nicephori percussores animadversio divina 91, 13. Nicephori Phocae Imp. species ac figura 48, 10. ingenium et indoles 10, 18. 36, 8. 89, 15. [344, 23. 360, 20.] virtus bellica 10, 21. 29, 13. 44, 3. [533, 41.] acumen in consiliis 32, 17. 79, 4. prudentia 48, 18. animi firmitudo 67, 22. Nicephorus Phocas Imp. lentus, neque subitae iracundiae obnoxius 61, 15. nunquam, ne in adolescentia quidem, comessans visus est 78, 18. cubabat in pelle pantherina 83, 10. mirifice colebat monachos 49, 14. eius severitas in disciplina militari 57, 8. ipse operum militarium particeps 74, 13. voce sola hostes in fugam convertere potuisset 453, 39. eius vitia 89, 24. [344, 23. 360, 20.] Nicephorus Phocas ipse quaedam scriperat de velitatione bellica 186, 2. mandavit auctori anonymo, ut librum Tacticorum componeret *ibid.* 3. ipsi perperam attribuit Meursius libellum De velitatione bellica XIX, 13. *Vide quoque* Tactica Nicephori Imp.
- Nicephorus Bardas patricius, Parsacutenus, una cum Barda Phocares novas molitur 112, 3.
- Nicephorus Blemmydes (ut vult Harlesius) auctor vitae ms. S. Pauli Latrensis 413, 23.
- Nicephorus Eroticus patricius, a Nicephoro Phoca Imp. orator ad Bulgaros missus 79, 15.
- Nicephori Gregorae libri aliquot adhuc inediti, prelo parati XXVI, 29.
- Nicephorus Hexacionites inter duces Nicephorum Phocam Imperatorem renunciantes 431, 36.
8. Nicephorus, Mileti episcopus, discipulus magistri τῷ Μοσῆλλῳ 459, 12. Nicephoro Phocae Imp. aequalis 442, 6. semel atque iterum in aula proficiascitur 456, 2. eius Vita inedita *ibid.* 4. ei venenum praebetur a Sachacio *ibid.* 20. secedit in montem Latrum *ibid.* 40. inter eius patronos munificos numerandus Ampelas, strenuus temporum illorum dux 467, 20. *Vide quoque supra* INEDITI SCRIPTORES.
- Nicephorus Phocas maior, Leonis Philosophi Imp. dux adversus Saracenos 242, 2. per viam, quae Carydii vocatur, in fines Romanos se recipit *ibid.* 25.
- Nicephorus Pastilas, a Nicephoro Phoca per Cretam insulam exploratum missus 9, 3. dux Thracensium *ibid.* 2. socordius rem gerit *ibid.* 17. ab Arabibus trucidatur 10, 7.
- Nicephorum Patricium, Leonis Phocae Curopalatae filium, a Ioanne Tzimisce Methynniam relegatum 96, 6. conspirationis convictum idem Tzimisces Imp. oculis orbari iubet 114, 15. sed Nicephorus una cum patre ex custodia Methymnensi elabitur 145, 10. unaque cum patre re vera excaecatur 147, 20. idem (ut videtur) fratris Bardae Phocae rebellantis dux, castra habet in conspectu Cplis 173, 23. captus custodiae mandatur 174, 2.
- Nicetae Choniatae dicendi genus nimis ornatum atque floridum XV, 10. eius lectio defensa contra Hieronymum Wolfium 511, 38. Nicetas Choniates parum intellectus ab Hieronymo Wolfio 421, 24.
- Nicetas Heracleae metropolita exscribit 8. Basilium Nyssenum 417, 32.
- Nicetas Notarius in Euphrate perit 161, 14.
- Nicetas patricius spado, frater principis officii palatini (nempe Michaëlis protovestiarii: conf. 444, 5.) 442, 30. a Nicephoro Phoca cum classe in Siciliam mittitur 65, 20. eum comitatur 8. Nicephorus Mileti episcopus 442, 26. Nicetas patricius (ad Taurominium fortasse) a Saracenis fusus 443, 9. captus Afrorum regi transmittitur 67, 15. ab eodem Afrorum rege remittitur Nicephoro Phocae Imp. 76, 12. cum caeteris captivis Romanis Cplim revertitur *ibid.* 21. erat litteratus suaeque linguae gnarus homo 444, 19. eius manu exaratus Codex in Bibliotheca Regia 443, 40. *Vide* litteratorum in utraque lingua peritissimum C. A. F. Frémion, *Discours de S. Basile-le-Grand, traduit en français,*

- etc. *Paris*, 1819. *fn* 8., pag. 158.
A.
- Nicolaus, Adrianopolis archiepiscopus, Ioanni Tzimiscae Imp. morienti adest 178, 4.
- Nicolaus Patricius, a Ioanne Tzimiscae Imp. contra Arabes in Orientem missus 103, 9.
- Nicolaus Tornicius. *Vide* Tornicius.
- Nicomediae metropolita Stephanus astrologus 169, 6. videtur non diversus ab illo quem Le Quien (*Or. Chr.* I. 594. B.) a Basilio II. Imp. ad Sclerum rebellem legatum fuisse auctor est.
- S. Nili locus expressus a Leone Diacono 406, 26.
- S. Nili iunioris Vita, vehementer utilis ad cognoscendum Apuliae saec. IX. statum 440, 17.
- Nisibis a Ioanne Tzimiscae Imp. occupata 162, 3. [383, 23. 387, 7. 388, 30.]
- Nix ingens in regionibus circa Darnaprim 498, 6. cubitorum quatuor altitudine *ibid.* 11.
- Νιφάδες* cum de flumine orationis adhibitum, tum generatim de rebus ningoris ritu affatim accidentibus 410, 7.
- Nominativus mascul. et genitivus feminini in adiectivis confusi 168, 15. nominativi absoluti perperam positi XX, 24.
- Normanni versio Alexandri rhetoris emendata 506, 25.
- Notae meae ad Leonem Diaconum, quo consilio scriptae XXIV, 17.
- Notarii in exercitu Romano 161, 2.
- Numerus hostium, quo pacto eum aestimare possis 195, 6.
- Nuptiae Ioannis Tzimiscae Imp. cum Theodora, Constantini Porphyrogeneti Imp. filia 127, 4.
- Νοκτίπαρχος*. *Vide* Praefectus vigilium.
- Νυν* et *νοῦν* confusa 44, 16.
- Ὁ ἢ τὸ* articulus. *Τῷ* et *τοῦ* confusa 48, 19. *τὸν* perperam omissum 44, 23. *τὸν* et *τῶν* confusa 8, 9. 75, 7. *τὸν* δὲ et *τῶν* δὲ 492, 24. *οἱ* et *εἰ* 464, 30. *ζων* et *της* 96, 4. *τούς* et *τάς* 47, 15. *της τε* et *τῆ τε* confusa 480, 23. *τοῦ* perperam omissum 27, 12. *τάς* et *τοῦς* confusa 165, 10. *τὸ* et *τὸν* 59, 2. *τὰ* fortasse omissum 163, 1. *ὁ καθ' ἡμᾶς*, *noſter*, eiusque formulae varius usus 462, 32. *ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος* apud scriptores ecclesiasticos, *religio Christiana* 463, 18. *τὸ κατ' ἐκείνο καιροῦ* 241, 14. *τὰ κατ' ἐμὲ* locutio perperam versa 462, 39.
- Obsidionem oppidi ut solvant Saraceni, quid faciendum 247, 6.
- in Occidentis partibus plurimum praefuit copiis auctor Tacticorum Nicephori 186, 4.
- Oculus magnus Deus 33, 4. oculi fide digniores quam aures 5, 20. oculis privare vult Iosephus Briggas Nicephorum Phocam 47, 22. *Vide quoque* Excaecatio.
- Oecumenicus patriarcha creatur Basilius solitarius 102, 14.
- Oecumenius Tricca Ep. emendatus 506, 27.
- Oëleon locus, ubi Leo Phocas, Bardae Caesaris frater, oculis privatus est 122, 18.
- Οἰκῆσαι* et *οἰκίαι* permutata 502, 2.
- Οἰκοφύλακες* s. *casarum custodes* in vicis Graecorum 236, 17.
- Οἱστορηλαθεῖς* perperam scriptum pro *οἱστορηλατηθεῖς* 88, 12.
- Ὀκτωβρίον* et *οκτώ* confusa 492, 43.
- Oleum sacrum in magno reditu ecclesiasticis Graecis 455, *ult.*
- iuxta Olympum montem apud Romanum patricium devertitur Ioannes Tzimisces Imp. 177, 1. in eiusdem montis verticibus vitam monasticam egerat Basilius patriarcha 102, 15.
- Ὀλων* et *ἄλλων* confusa 32, 6. 39, 22. *ὄλων* et *ὄπλων* 256, 18.
- Omina duo Bardae Phocae facta 121, 4.
- Ὁμολογεῖσθαι* apud Dionysium Halicarnassensem, quo modo explicandum 412, 30.
- τῶν Ὁμολογητῶν* templum Edessae 70, 15.
- Ὁνομα κύριον* quid sit non intellexit Ioannes Hentenius 448, 21.
- Ὀπλή*, *impressa angularum vestigia* 195, 8.
- Ὀπίοι παρτίκοι* 116, 23.
- in Oppidum ab hostibus obsessum

- quomodo perrumpendum 247, 22. oppida multa in finibus Romano-
rum tam munita, ut impugnationem
non timeant 245, 14. situs oppi-
dorum limitaneorum in Oriente
Romano 246, 10. oppida plus x.
in Chersoneso Taurica a barbaris
exinanita 501, 14.
- [*Ὠρασίαις, visiones Danaëlis, Grae-
corum et Saracenorum* 359, 22.]
- Oratio Leonis Phocae ad exercitum,
in expeditione contra Chabdatum
20, 13. conquestio Nicephori Pho-
cae apud Polyuectum patriarcham,
de insidiis sibi ab Iosepho Bringa
structis 33, 2. oratio Mariani Pa-
triciii, cum ei a Iosepho Bringa
imperium offerretur 37, 7. adhor-
tatoria Ioannis Tzimiscae ad Ni-
cephorum Phocam 38, 22. oratio
Nicephori Phocae, ad imperium
evecti, in castris ad Caesaream
42, 1. eiusdem in militem qui
clypeum abiecerat 57, 15. eius-
dem in legatos Bulgarorum 62, 4.
ad exercitum in castris ante An-
tiochiam 72, 23. oratio Theopha-
nonis Augustae pro Ioanne Tzi-
miscæ exule 84, 8. invectiva Ioannis
Tzimiscae in Nicephorum Phocam
Imp. 88, 9. Ioannis Tzimiscae
Imp. ad senatum et episcopos, de
Basilio patriarcha creando 101, 21.
invectiva Bardae Phocae rebellis,
in Ioannem Tzimiscae Imp. 116,
7. eiusdem ad suos, ipsum dese-
rentes 120, 17. ad aliquem ex
hostibus insequentibus, ut suam
fortunam vereretur 125, 5. oratio
Ioannis Tzimiscae ad duces, de
Haemo monte evestigio traiciendo
130, 19. oratio altera adhortato-
ria Ioannis Tzimiscae Imp. ad du-
ces, de occasionibus in bello avide
amplectendis 131, 19. qualem ora-
tionem ante praelium adversus Sa-
racenos dux Romanus ad suos
habere possit 251, 21. *Vide quo-
que* Responsum.
- Ὠρεκτόν et ἐφερόν* apud Aristote-
licos paene synonyma 447, 33.
- Orestes Agamemnonis F. Adrianopo-
lis conditor 130, 11.
- in ecclesia S. Georgii τοῦ Ὀριάτου
olim depositus Codex Regius 497.
444, 10.
- in Orientis partibus Saracenorum
opes sub Basilio II. Imp. fractae
183, 4. ibi rebellio Bardae Phocae
115, 1. *Vide quoque* Anaticorum
thema.
- Origenis locus Homil. in Ieremiam,
perperam versus a Corderio et
Huetio 401, 10. locus Commentar.
in S. Matthaëum, item ab Huetio
perperam versus 400, 45. alius
locus, in quo lapsus Huetii 399,
5. Origenes emendatus in Prole-
gomenis Hexaplorum 505, 34. Ori-
genes illustratus 482, 36. 41.
- **Ὠρητιαίος, incitatus, rapidus* 443,
31.
- **Ὠρητίας, fervidus, incitatus*: eius
auctoritates 443, 22.
- ad Orontem sita Antiochia 100, 13.
Orthodoxiae festum quando celebra-
batur Cpli, et quam ob rem 460,
45.
- Ὅσον τὸ ἐπ' ἐκείνω*, cuius vice men-
dose legitur ὅσον τῷ ἐπ' ἐκ. 430,
29. ὅσον ἦκεν εἰς ἐμὲ et ὅσον ἐστὶ
male intellecta *ibid.* 40. 431, 10.
οὐδὲ ὅσον perperam redditum a
Montefalconio apud S. Athanasium
482, 44. errores interpretum in
1.) ὅσον οὐκ, 2.) ὅσον οὐδέκω,
3.) οὐδὲ ὅσον 482, 25.
- Ossa post Chabdati cladem perdiu
post in loco pugnae visa 23, 7.
ossium acervi ad Anchialum, cla-
dis Romanorum monumenta 174,
11.
- Ostiarius aliquis palatii Cplitani Leo-
ni Curopalatae rebelli favet 146, 4.
- [Ottones Luitprandum ad Nicepho-
rum Phocam Cplim mittunt 343.
Otto Imp. Romam occupavit
XXXIII, 7.]
- Otus et Ephialtes, in caelum ascen-
dere conantes 80, 22.
- Ὀνήτ' ἐστὶ* fortasse mutatum in οὐ
μέττω 45, 10.
- Τούτου et τούτου confusa 3, 1.
τουτὶ perperam scriptum pro του-
τουὶ 58, 2. τούτων et τοῦτων
confusa 14, 2. ταύτην et ταύτη
184, 8. fortasse τούτο et τοῦτο
172, 8. confusio vocum τούτο et
τούτω 13, 13. ταῦτα et ταδε 72,
23. ταῦτα et τότε 471, 40.
- **Ὀφθαλμοὶ ἄνων πιστότερος*, sen-
tentia Herodoti 5, 20. ὀφθαλμός

- ὁ μίγας pro Deo numineque divine 88, 4.
 Ὁρθος significatione ripae a Leone Diacono usurpatum XV, 29. ut apud Sophoclem, Philoct. vers. 729.
 Ὁζλαγωγία quomodo Latine vertendum 515, 16.
- Pabulatores Romanorum a Bulgaris caesi 171, 14.
 Pachymeres. Vide Georgius Pachymeres.
 Pagius fragmenta Leonis Diaconi Criticis suis inseruit XVI, 15. Leone Diacono usus est ad emendationem rationis chronologicae XVII, 13. 489, 9. eius error de diurnitate belli Russici 473, 18.
 Παγενώω, exauctore 37, 22. 96, 11.
 Παιδίσκης ἔργοι dicti Saraceni 12, 5.
 Πάθος fortasse male positum pro πάθει 78, 12.
 Palaeographia. Vide supra Candia. ex Palaestina Arabes quo mense fines Romanorum invadebant 196, 6. eam a Phoenicia Libanus mons disternit 166, 15. ibi mel et lac fluens 70, 12. in Palaestinae arce repertus Moamethis gladius 76, 1. Emmaunte in Palaestina gemini monstruosi 491, 18. in Palaestinam invasio Nicephori Phocae 70, 11. et Ioannis Tzimisceae Imp. 165, 17.
 Palamas. Vide Gregorius Palamas.
 Palatium Cpli a Nicephoro Phoca Imp. metu vaticinii communitum 64, 16. in eo ostiarius aliquis Leoni Curopalatae rebelli favet 146, 4. in palatium deducitur a populo ex triumpho Saracenicio Ioannes Tzimisceae Imp. 163, 8. palatino consistorio damnatus et sede pulsus Basilius patriarcha *ibid.* 18. in palatina ecclesia S. Mariae Virginis deponit Ioannes Tzimisceae Imp. sandalia Servatoris in Syria reperta 166, 1.
 Palladius explicatus 470, 43. tentatus 433, 11. apud eum quid significet vox σαράβακα 404, 35.
 in Pancalae campo contra Bardam Sclerum praelians Bardas Phocas male mulctatur 170, 6.
- Pandari in Menelaum perfidia, stella cadente praemonstrata 17, 29.
 in Pantherina pelle cubat Nicephorus Imp. 86, 22.
 Πάντως fortasse scribendum pro πάντας 214, 23.
 ex Raphlagonia oriundus Iosephus Bringas 40, 3.
 Πάππον et κάππον confusa 122, 16.
 Παρά et πᾶσα confusa 185, 19.
 Παραβίβως, 1.) desperate, 2.) incaute, 3.) summo cum discrimine 412, 5.
 ἐκ Παραβολῆς αἰτήσεις apud Dionysium Halicarnassensem, quid 412, 36.
 Παράγειν τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου 4, 21.
 ex Paradiso manare dicitur Ister amnis 129, 21. et Euphrates 161, 1. περὶ Παραδρομῆς πολέμων libellus non ab ipso Nicephoro Phoca Imp. conscriptus XIX, 10. [Vide quoque *Tactica.*] παραδρομή apud Tacticos Byzantinos quomodo Latine vertendum 513, 8.
 Παραδῶσειν minus bene, pro παραδιδόναι 60, 4.
 Παραλειφθέντας et παραληφθέντας inter se permutata 53, 16. 436, 5.
 Παραμονή et παραμένειν quid denotet apud Tacticos Graecos 513, 7.
 Παραστάσει et παρατάσει confusa 192, 20.
 Παρασφράτος 197, 13. quomodo interpretandum 514, 44.
 Phrases ἐκ τοῦ Παρείοντος, κατὰ τὸ παρῆιον et παρῆιοι ὅποι 413, 3. ὅποι παρῆιοι 116, 23.
 Παρεξηλημμένος quid sibi velit apud Leonem 450, *ult.*
 * Παρξελάνω, a Plutarcho et Leone Diacono adhibitum 485, 39.
 Παρικκαράτος 515, 43. quid proprie denotet *ibid.* 4. fortasse minus bene exponitur a Ducangio *ibid.* 5.
 Parsacuteni. Vide Theodorus Bardas et Nicephorus Bardas.
 Participia praesentis et aoristi a Leone perperam confusa 61, 19. participium absolutum δόξαν αὐτῶν non intellectum apud Photium a Richardo Montacutio 512, 21.

- Pascha** a Graecis pompis ludisque celebratum 131, 2. veluti a Ioanne Tzimisce Imperatore Praesthabae 138, 6.
- Paschalius** ex factione Iosephi Bringae 45, 15.
- Pastilas**. Vide Nicephorus Pastilas.
- Pater Augusti** appellatur Romanus Lecapenus 124, 14.
- Patriarcha Cplitanus** nonnisi concilio generali sede quit pelli 163, 14. [Patriarchae non solum, sed etiam Episcopi palliis utuntur 370, 28.]
- ad **Patriatum** nominationes in tomis a. codicillis imperialibus 117, 14.
- Patzinacae Sphendosthlabum** trucidant 157, 18.
- S. Pauli**, sive potius Epimenidia, dictum in Cretenses 408, 31.
- Paulus Alexandrinus** male intellectus ab Andrea Schato 460, 28.
- abbas monasterii S. Pauli Latrensis** transmittit ad Nicephorum Phocam, in Creta insula hibernantem 413, 19. *S. Pauli in monte Latro discipulus, et fortasse successor, fuit S. Simeon, a quo S. Nicephorum, Mileti episcopum, in montem Latrum secedentem, sacram vestem accepisse docemur ex huius Nicephori Vita ms. Cod. Reg. 1181, fol. 212 recto: 'O δὲ πρὸς τὸν θανμαστὸν ἄνειςι Συμεῶν, ἄνδρα καλῶς ἐξησημένον τὴν ἀρετὴν, καὶ ψυχῶν ποιμαντικῆς οὐκ ἄπειρον, μαθητὴν γεγονότα Παύλου, τοῦ θανύμασι καὶ σημείοις δίκην ἀστέρος πανταχοῦ διαλάμπαντος· καὶ παρ' αὐτοῦ τὸ θεῖόν τε καὶ ἱερόν ἐνδιδύσκειται σχῆμα.*
- Pax** confecta inter Russos et Romanos 155, 19.
- Πῆ τε et τῆ τε* confusa, iuxta Harduinum 430, 21.
- Peccatum interius** quomodo dicatur Graece 493, 41.
- Pediasimus**. Vide Leo Pediasimus.
- ad Pegae suburbium pompa, Ascensionis festo a Nicephoro Phoca Imp. acta 64, 22.
- in Pelamydum monasterio se abscondit Leo Curopalates, res novas moliens 145, 21. nominis huius
- monasterii orthographia varia 482, 19.
- Πελάτης* 117, 1. *aggressor* 469, 35. eadem vox est apud Sophocl. Philoctet. 676.
- in Pelle pantherina cubabat Nicephorus Phocas Imp. 83, 10.
- ἡ μεγάλη Πέμπτη*, dies quo Servator Deus S. Coenam instituit 134, 22.
- Περιοῦσθαι*, transmittere fluvium a. mare, ab Agathia passivo duntaxat adhibetur, a Leone passivo et medio 429, 25.
- Perfecti** reduplicatio perperam omisa a librariis: ut *ἐγγχειρισμένοι* pro *ἐγκεχειρισμένοι* 95, 12.
- Περὶ*, cuius vice mendose legitur *παρὰ* 406, 13. pro *ὅτι περὶ ταύτην* legendum *ὅτι περ, ὃ ταύτην* 184, 18. *περὶ ψυχὴν* et *περὶ ψυχῆς* confusa 26, 14.
- Περίγειος* non solum quod circa terram est, sed saepe generatim terrenus, terrester, sensu theologico 435, 1. quibus substantivis apud Patres iungi solet *ibid.* 4.
- * *Περίγειότης*, vicinia torrae 435, 43.
- τὸ Περιέχον*, aer 497, 32. 498, 1.
- Περίλειψθέντες* 134, 9.
- Περίμετρος* male genere masculino 129, 2.
- * *Περινάω*, circumflexo 434, 36.
- Περιοδεύω*, curo, quod non vidit Petavius 480, 39.
- Perioris**, cui verbo Latino proprie respondeat 484, 3.
- Περιπίπτω* mire constructum cum accusativo 78, 12.
- in Periplo Arrianus Achillem ait Scytham fuisse 150, 4.
- Περιοκλούντων* fortasse perperam scriptum, pro *περοκλούντων* 241, 5. 516, 1.
- Περιστιχίζομαι* et *περιστοιχίζομαι* verba nihili 472, 9.
- * *Περιστοιχέω*, cingo, circumdo: eius auctoritates 472, 3.
- Περωπή*, σκοπία et ἀποπτον iunguntur oratorie 438, 38.
- Persae, Nisibim adorientes, a S. Iacobo repulsi 162, 5.
- Personae tertiae singularis et pluralis imperfecti act. inter se confusae 15, 13.

- Petavii error in exponenda voce *περιόδενω* 480, 39.
- S. Petrus patricius ad mortem a Bulgaris damnatus 464, 32.
- Petrus, Bulgarorum dux, [Christophori Imp. filiam in coniugium duxit 350, 17.] in morbum comitalem incidens moritur 78, 10.
- Petrus Burtza patricius, spado 81, 19. a Nicephoro Aug. castris praefectus 107, 16. a Ioanne Tzimiscae Aug. cum exercitu in fines Bulgariae mittitur 108, 9.
- Petrus Phocas Patricius in Laparae agro contra Bardam Sclerum praefectus perit 169, 24.
- Pharus argenteus, ecclesiam S. Demetrii Thessalonicae collustrans 507, 39.
- [Phatganus, Damasci praefectus, Ioanni Tzimiscae tributum promittit 384, 8.]
- Philippi filius Alexander Magnus, Ammonis filius vult nominari 81, 1.
- Philippopoli capta Sphendosthlabi crudelitas 105, 4.
- Philo delectatur voce *κακοπραγία* 493, 22. apud eum quid valeat vox *γνωσιμαγεῖν* 479, 44.
- Philotheus, Euchaltorum [in editione minus bene legitur Euchaltorum: siquidem ea civitas Helenoponti rectius vel τὰ Εὐχάλιτα scribitur, vocabulo neutro plurali, vel feminino singulari ἡ Εὐχάλιτα vide Le Quien Orient. Christ. I. 544. A.] episcopus, Nicephori Phocae litteras Cplim affert 44, 20. a Iosepho Bringa in custodiam conditur 45, 14. a Nicephoro Phoca Imp. orator mittitur ad Bulgaros 79, 16.
- Phison amnis secundum quosdam idem ac later, secundum alios idem ac Ganges 129, 21. testante Alcimo Avito 473, ult.
- prope S. Phocae ecclesiam Cplim clam ingreditur Leo Phocas rebellis 146, 11.
- Phocas. Vide Bardas Phocas, Leo Phocas, Nicephorus Phocas, Petrus Phocas, etc.
- Phocylides laudatus 472, 30.
- Phoenicia duplex, maritima et Libanensis 446, 7. eam a Palaestina Libanus mons disterminat 166,
14. ex Phoenicia Arabes quo mense fines Romanorum invadebant 196, 3.
- Photii Bibliotheca ab Andrea Schotto male versa 511, 25 sqq. nec melius eius Epistolae a Richardo Montacutio *ibid.* 37.
- Pili caprini et suilli adhibiti ad condensandas munitiones Chandacis oppidi 11, 10.
- Πλαισιον* pro *πλευσιον* S. Ephraimo Syro restitutum 419, 10.
- Pleuses Bardam Phocam, Nicephori Phocae filium, in exercitatione ludicra imprudenter interimit 41, 1. a Xylandro perperam Pelusa vocatur 432, 7.
- Pliscuba in Bulgaria a Ioanne Tzimiscae Imp. capta 138, 24. de eo oppido qui egerunt 479, 5.
- Πλουσιον* et *πλαυσιον* inter se permutata 419, 10.
- Pluralis et singularis perperam confusa 87, 3.
- Plusquamperfectum pro aoristo 113, 3.
- Plutarchus pro *διασκευάζω* mire adhibet verbum *ἐνοσκευάζομαι* 475, 12.
- Poëma malum Ioannis Melitenensis 453, 16.
- Πολέμιος* et *πολεμικός* confusa 417, 10.
- Πολέμους* et *πολεμίους* confusa 131, 19. *πόλεμος* non bellum sed pugna vertendum 228, 22. Vide Ducang. I. 1193. D.
- * *Πολυγέμων* 434, 36. in Vita quoque S. Nicephori episcopi Miletii fol. 225 recto legitur: *πῆγῃ πολυγέμωνι*.
- Polybii locus perperam, ut videtur, sollicitatus 448, 10.
- Polyeuctus patriarcha Cplitanus bene sibi fidens, et cur 32, 19. eius oratio pro Nicephoro, coram senatu 33, 15. imperium in Basilium et Constantinum, Romani imperatoris filios, transfert 31, 7. ad eum epistola Nicephori Phocae 44, 22. coronat Nicephorum Phocam 48, 8. [XXXVI, 18.] eundemque ecclesia arcet 50, 5. ut item Ioannem Tzimiscae 98, 18. ad Polyeuctum adducit Ioannes Trimisces Imp. Theodorum, Colonias episcopum, patriarcham Antio-

- chia designandum 101, 5. Polyuctus patriarcha moritur *ibid.* 10. quando 461, 4.
- Pompa a Nicephoro Phoca Imp. festo Ascensionis extra muros ad Pegam acta 64, 22.
- Πόνων* perperam scriptum pro *πόρων* 68, 13.
- Pons in recessu portus Cplitani 129, 13. pontes tres intra Tarsum, in Cydno anni 51, 23. ad pontem Cydni, quo Adanam itur, Nicephori Phocae maioris castra 242, 16.
- Pontani lapsus in versione Theophylacti Simocattae 511, 9.
- in Ponto classem Ingoris igne Graeco comburunt Romani 144, 5. in eundem influit Ister annis 130, 2. Pontum ducibus a se missis praecipare conatur Nicephorus Phocas 44, 11.
- Porphyrius De abstinence emendatus 399, 15.
- per Portam auream Nicephorus Phocas Imp. Cplim ingreditur 48, 3.
- in Portu Cplitano triremes igniferas lustrat Ioannes Tzimisces Imp. 129, 10. portus Eutropiani ampla descriptio 511, 15. portus Sophiae in parte australi Cpleos 83, 23. portus tutus Tripoli 168, 7.
- sub Praefectorum per Illyricum dispositione erant viri spectabiles Scrinii Dacici 508, 8. praefectum vigilum, a Nicephoro Phoca creatum, exactorat Ioannes Tzimisces 95, 23.
- Praelium inter Nicephorum Phocam maiorem et Saracenos Adanenses 242, 5. inter Arabes Cretenses et Nicephorum Phocam iuniorem, Bardae F., in insulam appellentem 8, 1. [265, 18.] praelium ad Cylindrum, inter Leonem Phocam et Chambdanum 22, 14. 514, 26. de eodem praelio fragmentum ineditum 418, 8. praelium ad Tarsum, inter Nicephorum Phocam Imp. et Arabes 59, 2. ad Arcadiopolim, inter Romanos sub Barda Sclero et Russos 109, 15. praelium primum ad Dorystolum 140, 14. quando factum 473, 11. secundum 143, 19. tertium 144, 16. quartum 147, 24. quintum 148, 23. sextam et decretorium 152, 10. praelium in Pancaleae campo inter Bardam Phocam et Bardam Sclerum 170, 2. praelium prope castellum quomodo faciendum 213, 6.
- Praepositiones a librariis omissae 418, 24. voces praepositioni *κατά* subiectae saepe depravatae 462, 13.
- Praesens participium perperam positum pro part. aoristi 59, 20. 61, 19.
- Praesidis dignitate decoratus a Nicephoro Phoca Basilius Nothus 49, 8. 94, 3. isque praeses Basilius parti exercitus praest, in expeditione contra Sphendosthabum 132, 22.
- Praesidium a Nicephoro Phoca Imp. Tarso captae impositum 61, 5.
- Praesthlaba Bulgarorum regia 131, 10. ibi aula regia muro firmo circumdata 136, 10. eam civitatem subito impetu capi posse sperat Ioannes Tzimisces Imp. 131, 8. ad Praesthlabam praelium inter Russos et Ioannem Tzimisces 133, 14. Praesthlabam instauratam Ioannopolim appellat Ioannes Tzimisces Imp. 138, 18.
- Praetor populi [vid. Ducangius Glossar. Graec. I. 1218. C.] Cpli in mulierem maleficam animadvertit 65, 5. praetorem populi, a Nicephoro Phoca creatum, exactorat Ioannes Tzimisces 95, 22.
- Praetoria cohors circa Ioannem Tzimisces Imp. Immortalium dicta 107, 11.
- Πραγματτονται*, mercatores 196, 11. *Πρακτονται* et *τρακτονται* confusa 490, 36.
- Prasinacius, Sanctus in Sicilia saec. x. 442, 25.
- Priscus sophista emendatus 488, 26. *Πρό* perperam omissum 61, 10. *πρό* et *πρός* confusa 166, 11.
- Προβάλομεν* perperam scriptum pro *προσεβάλομεν* v. *προβάλλομεν* 73, 7.
- Probat, oppidi in Thracia, apud scriptores perrara mentio 475, 45. *Προβόσσα*, cuius vice mendose legitur *προσμέσσα* 485, 20.
- Processio. *Vide* Pompa.

Procopium Caesariensem imitatur Leo Diaconus 401, 44.

8. Προδρόμον, h. e. S. Ioannis Baptistae, capilli reperti in castro Memptze 166, 2.

Προέδρον dignitate ornatus a Nicephoro Phoca Basilius Nothus 94, 4. parti exercitus in expeditione contra Sphendosthlabum praest 132, 22. Vide quoque Praesa.

Proelium. Vide Praelium.

Προελθῶν et προσελθῶν fortasse confusa 38, 20.

Προθύμως scriptum pro πρόθυμος 22, 2.

Προκαλιεῖσθαι et προκαλιεῖσθαι confusa 107, 24.

* Προκατασκοπῆ 408, 42.

Πρόνεσος. Vide Pompa.

* Προοδένω, cum auctoritatibus huius verbi 417, 27.

* Προσανωφερέης 514, 23.

Προσαποκίω sensu peculiari 455, 38.

Προσιδέζετο perperam scriptum pro προσιδέχοντο 87, 3. utrum Προσησαν scribendum sit, an προσήσαν, ambigitur 493, 21.

Προσελθῶν et προσελθῶν fortasse confusa 38, 20.

Προσεκμβαίνω· huius significatio insulto, irrides, e Lexicis exulans 452, 30.

* Προσεπιβαίνω· eius auctoritates 452, 24. quomodo construat ibid. 25.

Προσίπω, verbum obsoletum, a Leone in praesente adhibitum XVIII, 30. 161, 7.

Προσιθῆναι depravatam in πρὸς τὸ θῆναι 125, 6.

Προσπακονῶ quid significet apud Grammaticos atque Patres 399, 44.

* Προσπακλώ 403, ult. aliae auctoritates huius verbi 404, 1.

in Proten insulam relegat Theophanem Augustam Ioannes Tzimisces 99, 5. eodem Leo Curopalates deportatur, secundum Cedrenum 484, 2.

Protonotarii in provinciis Romanis 240, 17.

Protospatharius apud Photium, cuius vice mendose legitur Aspatharius 512, 10.

Προτρέπομαι cum dativo construitur a Leone Diacono 422, 38. προτρέπομαι et προστρέπομαι confusa ibid. 40.

Proverbia: προῖναι τὴν ἐσχάτην ἄγκυραν 118, 21. τὸν βίον ἀβίωτον εἶθῆναι 119, 20. proverbium de canibus, qui ipsi pecudes dilaniant 74, 2. alia proverbium: λέοντα νόσσειν κοιμώμενον 118, 8. Μυσῶν λείαν εἶθεσθαι 75, 3. 114, 25. 501, 1. Σκυθῶν ἀπόνοια 139, 5. Σκυθῶν ἤσεις 76, 10. ἐν τριόδῳ ἀπειλημένος 102, 23. umbra et somnium haec vita 164, 19.

Provinciarum limitaneorum duces, quo pacto gerere se debeant 186, 12.

Προφητικῶς εἰπεῖν quomodo vertendum 491, 30. non necessario indicat, afferri locum ex propheta, sed ex S. Scriptura generatim ibid. 35.

* Προφαίβασις 426, 30.

Προχειρίζεσθαι, quid proprie significet apud scriptores ecclesiasticos 459, 35.

* Προχειρίσις scribendum, non προχειρίσις 101, 11. 459, 20. eius vocis significatio duplex 459, 21. τὸ Πρόχειρον τῆς ἀπαγγελίας, obvius litteralisque sensus S. Scripturae 460, 11. vox προχειρίσις passim perperam versa ibid. 27.

Προωθειεῖσθαι legendum apud Heronem, non προσωθειεῖσθαι 485, 14.

Psalmum Davidicum nocte recitat Bardas Phocas 121, 2. in Psalmos Commentarius ineditus Theophylacti, Bulgarorum archiepiscopi 489, 23.

Psellus. Vide Michaël Psellus.

Ptolemaeus emendatus 435, 39.

Pugna inter plebem Cphitanam et milites Armenios 64, 25. de pugna noctu ineunda 253, 11. Vide quoque Praelium.

Πυροκλούντων et περικλούντων confusa 241, 5. 516, 1.

Πυρφόροι τριήρεις in classe a Constantino Porphyrogenneto Imp. contra Arabes Cretenses missa 7, 3. item in classe Nicephori Phocae, contra eosdem navigantis ibid. 17. πυρφόροι τριήρεις a Nice-

- phoro Phoca ad custodiam Cretae insulae relictas 28, 10. vocantur *δρόμοις* a Graecis 7, 18. *πυρφόροι τριήρεις* a Nicephoro Phoca Imp. cum classe in Siciliam missae 65, 19. *τὰς πυρφόρους τριήρεις* in portu Cplitano lustrat Ioannes Tzimisces Imp. 129, 10. ubi earum statio Cpli 47, 7. *πυρφόροι* naves in classe Russorum 106, 15.
- Pyramus amnis, Mopsuestiam praeterlabens 52, 19.
- Raderi [Matthaei] error in versione Ioannis Clinaci 447, 36.
- Ραχιά* pro *ραχία* s. *ράχης* 166, 17.
- Regia Saracenorum usque ad Leonis Diaconi tempora incursum hostilem nullum passa 162, 19.
- Reiskiana versio Dionysii Halicarnassensis emendata 448, 30. 458, 13. Reiskii error, Constantinum Porphyrogenetum interpretantis 514, 19. eiusdemque error in redenda voce *ραξείδιον* 442, 1.
- ἐπι ψεύδει Ρῆμα κορηθὸν ὑφίστασθαι* apud Photium, quomodo vertendum 512, 17.
- Eusebius Renaudot non ubique interpres diligens Gennadii patriarchae 460, 33.
- Ρῆσις ἀπὸ Σκυθῶν*, proverbium 45, 12.
- Responsum superbum, a Sphendosthalabo legatis Romanorum datum 105, 7.
- Rhetoricae proprium esse eloquentiam 5, 12.
- Rhodopes iuga iuxta Bulgariam protrahuntur 62, 19.
- Ρόγας* necesse est ut milites Romani plenas accipiant 239, 4. *Vide quoque* Largitiones.
- Roma antiquior, Romanorum virtute constituta 56, 10. *ὁ Ρώμης ἐπάροχον* apud scriptores Byzantinos non est *Romanus Imperator*, sed Romae antistes, *Pontifex* 512, 6.
- Ρωμαίου* perperam omissum 191, 13.
- Ρωμαία*, imperium Romanum 192, 12.
- Romanopolim usque Euphrates amnis agrum Chanziti et regionem Saracenorum disternit 250, 20.
- Romani senioris Imp. filius, Basilius Nothus, familiam armat in Iosephum Bringam 46, 18.
- Romanus II. iunior, quo anno imperium capessiverit 5, 23. [375, 22.] eius consilium de recuperanda Creta 6, 10. [quam sub eo Nicephorus Domesticus capit XXXII, 3. quo anno *ibid.* 6.] Nicephorum Phocam ex Creta reducem magnifice accipit 28, 12. eo imperante Chambdanus irruens ab itinere recto discedere coactus et fugatus 191, 18. [376, 31. 377, 9.] magnifice recipit Leonem Phocam, post victoriam ex Chambdano relatum 24, 2. Nicephorus Phocas susceptor ex baptismo liberorum Romani iunioris et Theophanonis 50, 2. Romanus iunior subito dedit 30, 23. [386, 9. XXXV, 35.] moriens testamento cavet, ne Nicephorus Phocas a Domesticatu Orientis removeatur 31, 9. suspensiones variae de eius morte 31, 1. quo anno sit mortuus 425, 14. 431, 27. eius mores 6, 5. 30, 14. eius liberi Imperatores renunciati 31, 7. 94, 1. 425, 41. [384, 35.] *eadem* virgines ex regia stirpe Bulgarorum in matrimonium collocatae 79, 18.
- Romanus Curcuas patricius inter duces, Nicephorum Phocam Imperatorem renunciantes 431, 36.
- Romanus Lecapenus, navibus igniferis praefectus, contra Bulgaros mittitur 123, 14.
- ad Romanum patricium sebastophorum devertitur Ioannes Tzimisces Imp. 177, 2.
- Romani igne Graeco comburunt classem Ingoris in Ponto 144, 6. vi in oppidum Chandacem irrupunt 26, 8. Romani exercitus alacritas, post orationem a Leone Phoca habitam 21, 24. Romani gladiis rem gerunt in praelio contra Chambdanum 22, 21. eorum duces acerbè ferunt, Iosephum Bringam, spationem, sibi praeesse 40, 16. Romani milites a Nicephoro Phoca exercitati 56, 21. eorum alacritas, 29, 21. et amor erga Nicephorum Phocam 44, 1. Romanorum gloria ingens, si diutius vitam duxisset

- Nicephorus Phocas 90, 7. Romani, Praesthlaba vi capta, magnam Russorum stragem edunt 136, 15. eorum castra ante Dorystolum quomodo munita 142, 1. Romanis Damascus stipendiaria facta 166, 9. [384, 8.] Romani veteres virtute hostes omnes subegerunt 140, 20. meminisse debent, se adversarios cunctos olim armis subegisse 132, 11. Romani milites magna virtute, sed pauci numero 21, 4. in honore habendi 239, 18. utilia et splendida consilia Romanis propria 21, 7. Romanis formidandae Chambdani et Cilicum opes 184, 12. a quibus ante Tarsi oppidum, sub Stypiota, fusi sunt 440, 26. Romanum imperium item a Bulgaris vexatum 171, 4. quos paene nemo Romanorum in ipsa Bulgaria vicit 104, 21. Romanorum pedites scutati 190, 15. Romanum lanceis praelongis utebantur in praelio 143, 20. in eorum exercitu erant lapidum iaculatores 190, 16. in Romanorum bellis stella cadens saepe cladis praenuncia 172, 12. Romanorum Imperatorem sese renunciari iubet Simeon, Bulgarorum rex 123, 8. item Calocyres Russis suadet, ut se Imperatorem Romanum faciant 77, 13. Romani Imperatores; rerum potiti, in ambonem Sanctae Sophiae ascendunt, a patriarcha quoque coronantur 98, 12. *Vide quoque Graeci.*
- III. Comitibus de Romanzoff magnificentia in litteris promovendis 505, 6. eiusdem hortatu editio Leonis Diaconi instituta XVI, 36.
- Ῥοπή et τροπή permutata 467, 43. ῥοπή θεία, Leonem Phocam in praeliis adiuvans 18, 16. ῥοπή apud Patres divina gratia 467, 30. punctum temporis *ibid.* 44.
- Rubra calceamenta, quae sunt insigne supremae potestatis 41, 13. ab Ioanne Tzimisce sumta 90, 15. ea Bardas Phocas nigra credit esse 121, 13.
- Ruellii lapsus in loco Hippiatricorum 406, 41.
- Russi, vulgari Byzantinorum lingua Ρῶς, a scriptoribus Tauroscytha dicti 63, 9. eorum sub Ingore expeditio infelix adversus Cplim 106, 4. in Russorum classe naves igniferae *ibid.* 15. ad eos Calocyras legatio 63, 7. qui auri centenaria quindecim ad eos perfert *ibid.* 11. Russi lenunculis Istrum invecti 144, 8. LX. millium vigentium virorum numero Bulgariam invadunt 77, 22. de Russorum monoxylis 482, 7. contra Russos Bulgari implorant Nicephori Phocae auxilium 81, 12. eorum motus contra Graecos, magna hos formidine percellens 103, 2. Rusi vastationibus magnum detrimentum Macedoniae inferunt 126, 14. eorum praelium cum Barda Sclero Magistro 109, 19. in quo Russus nobilis, magnitudine corporis excellens, ab ipso Barda Sclero interficitur 110, 19. in Russos expeditionem meditatatur Ioannes Tzimisces Imp. 111, 15. quo anno 472, 38. Russorum in patriam reditus difficilis 157, 20. quem iis intercludere vult Ioannes Tzimisces Imp. 129, 19. Russi angustias Haemi montis minime praecipuunt 131, 8. in eorum exercitu Hunnorum et Bulgarorum multitudo 108, 19. fugantur in praelio ad Praesthlabam 133, 12. oppidumque fortiter, sed frustra, defendunt 136, 4. Praesthlaba capta in aulam regiam se recipiunt *ibid.* 10. ubi expugnantur 137, 18. ad Dorystolum tormenta Romanorum concremare conantur 148, 2. eorum xv. millia et quingenti interfecti in pugna decretoria ad Dorystolum 155, 8. reditum Russis permittunt Romani *ibid.* 23. Russicum bellum Ioannis Tzimiscae quondam duraverit 473, 17. Russi imperante Wladimiro Magno Chersones occupant 175, 9. quo anno 496, 21. de Russis Kzechielis prophetae vaticinium 150, 17. de eorum indole Leonis Diaconi sententia 77, 7. eorum armatura 133, 14. lorice hamatis tecti 144, 14. hastis et scutis armati 140, 8. securibus in praeliis utuntur 148, 15. amictum fibulatum habent 150, 8. in fuga scuta post humeros reiciunt 149, 15. praeliandi ex equis usum nullum habent 134, 8. 140, 22. adeo

ut primum ad Dorystolum in equis sedentes apparuerint 143, 15. victi nunquam hostibus se dedunt 151, 22. capillos rufos habent, oculos glaucos 150, 10. gentilium sacris addicti perhibentur a Leone Diacono 149, 19. sacrificia humana faciunt *ibid.* 21. Russorum laus bellica 140, 16. eorum opinio de iis qui in bello ab hostibus occiduntur 152, 1. Russorum (si de illis agitur in epistola anonymi saec. x. aut xi.) aequitas et iustitia in subditos 501, 3. Russi mercaturae causa Cplm conmeant 156, 4. *Vide quoque* Scythae.

Ῥωσσομαχοί quid denotent apud scriptores Christianos 512, 33.

Ῥωσσοί. Sic Graeci medio aevo Russos vulgari lingua nominabant 63, 9. iidem a scriptoribus Tauroscythae dicti *ibid.* *Vide quoque* Russi.

Sachacius, homo nequam, S. Nicephoro Mileti episcopo venenum praebet 456, 18.

Sacra Scriptura. *Vide* Scriptura Sacra.

Sacrificia humana apud Bulgaros 484, 29. et apud Russos 149, 20.

Silvester de Sacy etc. eius merita in edit. Leonis Diaconi XVI, 17.

Sagnosellia 226, 16.

Saca 253, 13. praesidium Saracenorum 257, 12. quid proprie denotet 515, 21. ei opponitur *βέρεθρον* *ibid.* 28.

Sanctorum vitae egregie idoneae ad illustrandam historiam Byzantinam 507, 13. praesertim historiam saec. x. et deinceps sequentium XXXI, 30.

Sangermanensis Codex Ioannis Scylitzae, optimae notae 415, 21. 421, 8.

Sanguinem fundit Beryti pictura crucifixionis Domini 167, 23.

Σαράβαρα apud Palladium quid 404, 35.

Saracenorum Ciliciensium magna invasio imperante Leone philosopho 241, 14. iidem sub Chambdano ingentibus copiis Asiam populantur 20, 16. 22, 8. [376, 30. 377, 4.] a Leone Phoca delentur 22, 21. [376, 34. 377, 9.] a Leone Phoca,

post victoriam de Chambdano, Cpli per triumphum ducuntur 24, 1. contra Saracenos Tarsenses Nicephori Phocae expeditio 51, 6. [378, 14. 558, 21. de Saracenis triumphat Nicephorus XXXV, ult. 528, 6.] Saraceni Tarsenses qua ratione bellum gerere soleant 227, 10. veredum in eorum agminibus quid sit 212, 3. Saraceni Tarsenses urbe exeunt, necessarium vestitum solum secum efferentes 60, 20. Saraceni Mopsuesteni *λεωχέλμοι* 53, 4. Saraceni Siculi faustis principis Manuelis patricii pertimefacti 66, 14. mox illum vincunt et opprimunt 67, 11. in Saracenos Syriam habitantes denuo adornat exercitum Nicephorus Phocas 68, 1. Saraceni in muris Antiochiae dormientes oppressi 82, 6. Saraceni Christophorum Antiochiae patriarcham interficiunt 100, 15. ad Antiochiam recuperandam expeditionem meditantur 103, 3. contra eos Ioannis Tzimiscae Imp. expeditio 160, 1. cui dona maxima deferunt 163, 1. eorum potentia sub Basilio II. Imp. fracta 183, 3. Saracenorum saec. x. modus invadendi fines Romanos 205, 6. eorum duces Amirae 217, 3. [546, 19.] eorum praedatores singuli equos binos secum ducere solebant 220, 13. in illorum incursione subita quid agendum 215, 1. Saraceni per clivum descendentes oppugnandi 257, 21. eorum summa vigilantia 230, 6. qua hora diei aggrediendi 237, 20. eorum castra quo pacto oppugnanda 211, 3. ad ea quomodo sit noctu accedendum 219, 9. Saracenorum cameli qua ratione intercipi possint 210, 1. Saracenorum regia et thesauri, Ecbatanis collocata 162, 13. eo fugere cogitur Bardas Sclerus 170, 23. Saraceni dicti *καυδίσκης ἔκγονοι* 12, 5. inficiatores Christi Dei nostri 224, 19.

Sardica a Leone Diacono Tralitzza vocata 171, 10. a Basilio II. Imp. frustra oppugnata *ibid.* 12.

Saturnus haud longe ab aquario distans, tempore brumali 497, 32.

Σαῦρα χαλκίτις apud Nonum, quid 405, 17.

- Saxa mansalia** adhibita in pugna contra Saracenos 255, 7.
- Saxii** error in Onomastico XIV, 28.
- Saxius Caveum** iniuria reprehendit *ibid.* 32.
- Scalae muris Antiochiae** admotae 82, 5. scalas ad Praesthlabae muros poni iubet Ioannes Tzimisces Imp. 135, 12.
- in Scamandri monasterium amandatus Basilius patriarcha 163, 18.
- Andreae Schati** error in versione Apotelesmaticae Pauli Alexandrini 460, 28.
- Schloezeri Nestor** emendatus 475, 25. 480, 4.
- Scholae palatinae** a Nicephoro Phoca Imp. exercitatae 50, 18.
- Scholiastae Graeci**, quo sensu adhibeant verba *ἐξακονός, λαμβάνω, μεταλαμβάνω* 398, 32. multas alias voces usurpant sensu peculiari 471, 25.
- Schotti** error in Isidoro Pelusiota 467, 36. eius versio Bibliothecae Photianae mendis plena 511, 44 sqq.
- Sclavini** post a. 573. Avarorum imperio subiecti 511, 8. eorum incursionibus obnoxius ager Thessalonicensis, saec. VI. vergente 507, 18. Thessalonicam ipsam adoriuntur 508, 33.
- Sclerus**. *Vide* Bardas Sclerus.
- Scopelus** locus circa montem Haemum 475, 45.
- Scriniū Dacici** miles, sub dispositione praefectorum per Illyricum 508, 15.
- Scriptorum Byzantinorum** loci communes de utilitate historiae 397, 1.
- Scripturae Sacrae** imitatio in Leone Diacono 97, 20. 99, 16. 127, 14. 165, 20. 173, 2. 8. Scripturae locus de Euphrate, ex paradiso manante 161, 1.
- Scuta Russorum** perfirma et ad pedes pertinentia 133, 15. scutis pro cubilibus utuntur in nive Graeci 498, 20. eorum pedites scutati 190, 15.
- Scylitzes**. *Vide* Ioannes Scylitzes.
- Scytharum** qui saec. X. Istrum transierant multitudo 19, 10. Thraciam incurstantes a Petro patricio conterrentur 107, 19. eorumque dux ab eodem Petro certamine singulari tollitur *ibid.* 21. eorum loricae hamis consertae 108, 6. ipsi circa initia saec. X. servorum loco in Graecia 484, 35. e Scythia oriundum esse vult Achilles Arrianus, secundum Leonem Diaconum 150, 4. in Scythico bello, auctore eodem, crucis signum a Constantino M. in caelo visum 138, 21.
- Sebastophori** dignitate decoratus Romanus patricius 177, 3.
- Seditio Cpli** contra Iosephum Bringham 46, 7.
- Seif-oddaula** s. Abulhasan Ali, Hamdani ben Hamdun nepos. *Vide* Chamdauus, circa Seleuciam clisurae 250, 16. a Semiramide Babylon septem mœnibus communita 56, 9.
- Senatus Cplitanus** in Basilium et Constantinum, Romani Imp. filios, transfert imperium 31, 8. studiosè recipit Nicephorum ex Asia iterum reducem 32, 7. 34, 13. ad senatum Nicephori Phocae epistola 44, 22. eius studium pro Nicephoro in seditione Cpli mota 47, 8. in senatum proceresque largitiones, a Ioanne Tzimisce Imp. auctae 100, 9. eiusdemque Imp. ad senatum oratio de Basilio, patriarcha Cpleos creando 101, 21. senatorii hominis virtutes 33, 10.
- Sententia** de magna vi aggressionum improvisarum in bello 21, 18.
- Septuaginta** interpretes scribendo imitatur Leo Diaconus XX, 14.
- Sepultura Ioannis Tzimiscae** Imp. in ecclesia Chalcensi Servatoris 178, 4.
- Σηραγγώδης** vox Leoni et Agathiae adamata 441, 3.
- Serica vestis**, in triumpho Saraceno Ioannis Tzimiscae Imp. translata 163, 5.
- Servator ac Deus noster** Christus *ἡ μεγάλη πέμπτη* 8. Coenam instituit 134, 21. eius effigies in tegula Edessena 70, 16. ante Servatoris et Deiparae imagines quieti se tradit Nicephorus Imp. 86, 20. in Servatoris ecclesia Chalcensi, a se aedificata, deponit Ioannes Tzimisces Imp. capillos S. Ioannis Baptistae 166, 2. eodemque deponit imaginem crucifixionis Domini

- nicae, Beryti repertam *ibid.* 20. quae iam Beryti miracula effecerat 167, 1. in eadem Servatoris ecclesia, a se aedificata, arcam sepulcralem sibi praeparat Ioannes Tzimisces 177, 17. ibique sepelitur 178, 14.
- Sicilia vatibus et sanctis plena 443, 3. eo appellitur classis, a Nicephoro Phoca Imp. expedita 65, 20. Sicilia insula aspera arboribusque vestita 66, 17.
- Siglum quo *ἐπίσκοπος* notatur, non intellectum ab editoribus 409, 38. siglorum *Ϡ* et *Λ* in Codd. inde a saeculo XII. summa similitudo 506, 5.
- Silvester de Sacy. *Vide Sacy.*
- Simeon Ampelas, Bardae Phocae res novas molientis assecla 113, 11. postea ab eodem Barda deficit 120, 14. *Vide quoque* Ampelas.
- Simeon, Bulgarorum rex, bellum Graecis infert 123, 4. sub Zoë Augusta insperatam victoriam refert ex Romanis 124, 6.
- Simeonis Logothetae Chronicon, maxima parte ineditum, in Codice Regio XXII, 19. historiam Leonis Diaconi saepe illustrat XXVIII, 27. Simeon Magister et Logotheta, clarus astrologus sub Ioanne Tzimiscae Imp. 169, 5. diversus esse debet a Simeone Logotheta, a. 904. ad Saracenos Cretenses legato. Confer Harles. Bibl. Graec. X. 181. B.
- Simeon Metaphrasta illustratus 484, 6.
- Simeon patricius et primus a secretis, Iosephi cubicularii collega in procuratione imperii 427, 36.
- S. Simeon in monast. S. Pauli Latrensis 609.
- in loco de S. Simeone Stylita apud Photium iocularis error Andreae Schotti 511, 44.
- Simia cum gigante pugnans, proverbium 37, 7.
- Singulare certamen ducis Scytharum et Petri patricii 107, 21.
- Singularis verbi, cum nomine plurali feminino 117, 6.
- Ξενωρῶ* et *ἐνοικεῖσθαι* apud Iosephum eadem significatione 474, 45.
- Συαῖς εἰδαίων οὐδὲν διαφέροντες* Tarsenses obese 60, 11. vitam nostram esse *συαῖν καὶ ὄναρ* 164, 19.
- Σκληρὰ* et *σκιερά* confusa 497, 14.
- Σκοπιὰ* et *ἄσκοπον* iunguntur ab oratoribus 439, 9.
- Σκοπὸν* perperam scriptum pro *κόπον* 195, 24.
- Σκυθῶν φήσεις* proverbium 45, 12. 76, 12.
- Smaragdus in Gange flumine invenitur 130, 5.
- Soloeicismi frequentes in libro Nicephori de Tacticis XXV, 31. 184, 3. 222, 14. 247, 4.
- Sophiae portus, in parte australi Cplis 83, 23.
- in S. Sophiae templum Nicephorus Phocas, Iosephi Bringae insidias veritus, se conicit 32, 17. eodem confugit Bardas Phocas magister, filio rebellante 46, 4. et, hoc victore, Iosephus Bringas 47, 11. in S. Sophia Nicephorus Phocas a Polyucto patriarcha coronatur 48, 6. eoque cruces Tarsi receptas deponit 61, 7. in Sanctam Sophiam, audita fratris nece, perfruit Leo Curopalates 95, 18. ingreditur Ioannes Tzimisces, ut a patriarcha ex more coronetur 98, 10. preces ibi solennes facit 129, 4. eo, conspiratione patefacta, confugit Leo Curopalates cum Nicephoro filio 147, 16. eandem triumphans ingreditur Ioannes Tzimiscae Imp. 158, 20. S. Sophiae tholus superior, cum absida, terrae motu deiectus 125, 22. hemisphaerii in ecclesia S. Sophiae ampla descriptio 511, 20. in eadem ecclesia ambonem ascendunt Romanorum imperatores rerum potiti, a patriarcha coronantur 98, 12. *Vide quoque* Ecclesia.
- in loco de Sophronio apud Photium error Andreae Schotti 512, 5.
- Spado Ioanni Tzimiscae Imp. venenum dicitur praebuisse 177, 4. spado Basilius Nothus 94, 3. spado Nicetas patricius, classi in expeditione Sicula praefectus 65, 21. Nicolaus patricius, a Ioanne Tzimiscae Imp. contra Arabes in Orien-

- nomen quod Armenii trapezitis indiderunt 189, 4.
- Tatianus tentatus 478, 29.
- in Taurica Chersoneso castrum Cle-
matum 500, 35.
- Taurominium captum a Romanis,
duce Manuele patricio 66, 9. iuxta
eamdem fortasse urbem Romani
funduntur a Saracenis 443, 11.
- Ταυροσχυθῶν* perperam scriptum
pro *Ταυροσχυθῶν* 175, 9. *Vide
quoque* Russi.
- Tauri iuga Ciliciam et Cappadociam
dieterminant 250, 17. ibi cliura,
Cylindrus vocata, ubi Leo Phocas
Chambdanum fudit 418, 18.
- Tauri. *Vide* Russi.
- Tautologiae multae apud Leonem
Diaconum XX, 36.
- Ταξις* et *ῥαξις* confusa 515, 41.
- * *Ταχυδαής*, vox Agathianae prop-
rietatis 419, ult.
- Τῆ* omissum 12, 2. et fortasse quo-
que 126, 1. *τῆ* fortasse transpo-
situm 185, 1. *τῆ* et *δὲ* confusa 29,
11.
- Tegula, effigiem Servatoris impres-
sam habens, a Nicephoro Phoca
Edessa Cplim missa 71, 9.
- Τεζλον* eius significatus varii 407,
22. quo modo scribi debeat *ibid.*
ult.
- Temenos oppidum in Creta, Chan-
daci imminens 28, 7.
- Tempus quo Nicephorus Phocas Imp.
Cplim sit ingressus 48, 5.
- Tentoria in exercitu Romano, quando
potissimum collocanda 210, 25.
- in Terminationibus participiorum *ov*
et *ην* confusa 43, 2.
- Terrae motus sub Iustiniano Magno
511, 21. sub Nicephoro Phoca, quo
Claudiopolis eversa est 68, 3. sub
Basilio II. Imp. 175, 22. terrae
motuum causae secundum *τοὺς μα-
θηματικούς* 68, 9. de iisdem cau-
sis fragmentum ms. 444, 38. ver-
sus de terrae motu in civitate Chan-
dace. *Vide* Candia.
- Textorum palatinorum corpus ad se-
ditionem sollicitatum 147, 2.
- Thaddaeus apostolus a Servatore ad
Abgarum regem missus 70, 19.
eius vita ms. in Cod. Regio 446,
13.
- Θαυμάτων νηγάδες* eleganter dictum
a. S. Ioanne Chrysostomo 410,
31.
- Theodoram, Constantini Porphyro-
genneti filiam, in matrimonium
ducit Ioannes Tzimisces 127, 4.
- Theodoropolis nomen, Dorystolo a
Ioanne Tzimisce Imp. inditam
158, 1.
- S. Theodorus ad Dorystolum pro
Romanis pugnasse creditur 154, 6.
- Theodorus Abucara emendatus 409,
32.
- Theodorus Bardas patricius, Parsa-
cutenus, una cum Barda Phoca res
novas molitur 112, 1.
- Theodorus Coloniae episcopus, a
Ioanne Tzimisce patriarcha Anti-
chia constitutus 100, 22.
- Theodorus Iconiensis emendatus 411,
ult.
- Theodorus Lalaco acriter pugnat
ante Dorystolum 144, 23.
- Theodosius Mesonyctes primus in
murum Praesthlaeae emergit 136, 5.
- [Theodosius Diaconus quis fuerit
XXXIII, 1. quando Acroases scri-
pserit *ibid.* 3. quando eas Nicepho-
ro obtulerit XXXVI, 2.]
- Theon in Progymnasmatibus emendatus
428, 37.
- Theophanes tentatus 505, 44. eius-
dem locus a Ducangio perperam
intellectus 480, 24. *Vide quoque*
Continuator Theophanis.
- Theophano Augusta obscuro loco na-
ta 31, 11. eius summa pulchritudo
49, 22. eam in matrimonium ducit
Romanus II. cuius super morte sus-
pecta habetur 31, 3. ei rerum
summa credita post obitum Ro-
mani iunioris Imp. *ibid.* 10. 425,
41. eam item uxorem ducit Nice-
phorus Phocas 49, 22. [382, 36.]
ornatuque imperatorio atque lati-
fundiiis donat 50, 15. ipsa pro
Ioanne Tzimisce exule deprecatur
84, 5. obtinet, ut Ioannes Tzimi-
sces exul Cplim arcessatur 85, 2.
[occidit cum Io. Tzimisce Ni-
cephorum 383, 2.] nisi Theopha-
nonem aula expulerit, negat Po-
lyeuctus patriarcha se Ioannem
Tzimissem coronare posse 98, 18.
qui ergo eam in Proten insulam
relegat 99, 5.
- Theophylactus Bulgariae archiepi-

- scopus explicatus 495, 35. 39. emendatus 432, 23. eius Commentarius ineditus in Psalmos 489, 23.
- Theophylactus Simocatta emendatus 473, 40. explicatus 511, 25. eius narratio lucem accipit augerique potest ex Narratione de miraculis S. Demetrii *ibid.* 15. in Simocattae genere dicendi quid vituperandum XIX, 10. oratorie describit convalles umbrosas Aemi montis 441, 5.
- Thesauri Bulgarorum Praesthlabae in aula regia asservati 136, 11. in Thessaliam transmigrat ex Scythia Achilles 150, 5.
- Thessalonica sub Mauricio Imp. bis oppugnata 511, 9. eius archiepiscopo Ioanni vulgo tribuitur Narratio de miraculis S. Demetrii 507, 2. Thessalonicae ciborium nobile S. Demetrii *ibid.* 29. ecclesiae suburbanae SS. Agapes, Chionae, Irenae et Matronae 508, 30. 509, 2.
- Thessalonica quando a Sclavinis tentata 511, 8.
- Thracensium thema, i. e. legio, laterculus, sub ductu Nicephori Pastilae 8, 21. iisdem Thracensibus praefectus Bardas Sclerus Magister 117, 5. *Vide quoque* Θρακησιοι, sub littera Θ.
- Thracia post Iustinianum II. Rhinotmetum semper incursionibus Bulgarorum obnoxia 114, 11. imprimis vastatur a Simeone, Bulgarorum rege 123, 7. Thraciam incursantes Scythae a Petro patricio conterrentur 107, 16. ibidemque in Thracia hibernare iubet copias Asiaticas Ioannes Tzimisceas Imp. 111, 9.
- Tilmani lapsus in versione S. Antiochi 495, 15.
- Tis perperam omissum 429, 6.
- Tmolus mons 5, 7. ad eius clivos sita est Caloë, Leonis Diaconi patria *ibid.*
- Tolmyn contra consuetudinem Atticam initio posita 171, 14.
- Touloutos saepe a Leone Diacono adhibitum pro ούτος XX, 33.
- Tολμησας et τολμητας fortasse confusa 85, 8.
- Tολμητας et τολμησας inter se permutata 451, 8.
- Τόμον de decretis ecclesiasticis, ab Imperatore confirmandis, abrogari postulat Polyeuctus patriarcha 98, 21. τόμοι imperiales, ad varia munera nominationes continentes 117, 15.
- Τόπος et τρόπος confusa 428, 36.
- Tormentis bellicis Tarsenses murum defendunt 60, 6. alia Nicephorus Phocas collocat in muris Cplis 78, 21. tormentis bellicis Romani oppugnant Praesthlabam 135, 8. tormenta Romanorum concremare conantur Russi 148, 2.
- Tornicus (Nicolaus) patricius, e factione Iosephi Bringae 45, 15.
- Τότα et ταῦτα confusa 471, 40.
- Τούλδον, impedimenta 205, 13. de iis submovendis 226, 13. *Vide quoque* Impedimenta.
- Τουρμαραται. *Vide* Turmarchae.
- Τρακηνται quid 490, 36.
- Tralitz. *Vide* Sardica.
- Trapezitae qui 514, 41. exploratum mittendi 189, 3.
- Τραχεις et ταχεις confusa 213, 15. 515, 41.
- Triaditza a Basilio II. Imp. oppugnata XVIII, 9. *Vide quoque* Sardica.
- Tributa a Graecis pendi Bulgaris solita 61, 20. tributa nunquam antehac excogitata comminiscitur Nicephorus Phocas Imp. 64, 10.
- Trichetus du Fresne, homo historicus et antiquarius XXII, 3.
- Trifariam divisio copiis contra Russos proficiscitur Bardas Sclerus 109, 11.
- Tripolis natura et arte munitissima 168, 6. a Nicephoro Phoca tentata 71, 14. [382, 5.]
- Triremes Bardae Scleri rebellis a Barda Parsacuteno Magistro incensae 170, 20.
- Triumphus Nicephori Phocae de Creta capta 28, 13. de Saracenis Asiaticis 426, 4. quo anno actus 421, 5. ibi traducta praeda de Saracenis relata 32, 8. triumphus a Leone Phoca ob victoriam de Chambdano Cpli per circum actus 24, 3. triumphum de Russis agit Ioannes Tzimisceas Imp. 158, 8. et de Saracenis 163, 6.

- Troglodytae, priscam nomen Cappadocum 35, 5.
- Troicia temporibus Pandari in Mene-laum perfidia stella cadente praemonstrata 172, 8.
- Τροπή et ὀπή permutata 467, 43.
- Τρόπος et τόπος confusa 428, 36.
- Τροφείν et τροφήν confusa 9, 5.
- Turbo ad Dorystolum Russos pungentes infestat 153, 20.
- Turcae tympanis utebantur tempore Cantacuzeni Imp. 476, 5.
- Turmarchae in exercitibus Romanis saec. x. 196, 22. 200, 12. 215, 9. 227, 2. turmarcha olim iudex erat in causis suae turmae 240, 18.
- Tydei instar Ioannes Tzimisce corpore brevis, sed bello fortis 59, 12.
- Tympana pulsata in exercitu Romanorum saec. x. 14, 8. 24, 16. 133, 7. 153, 16. in exercitationibus decursionibusque copiarum Romanarum adhibita 36, 8. tympana in exercitu Turcarum, aetate Cantacuzeni Imp. 476, 4. τύπανα et σύμπαν confusa 14, 9.
- Typhlovivaria, locus ubi Bardas Sclerus captos assecas Bardae Phocae luminibus privavit 122, 12.
- Tyrannorum castrum 122, 2. Tyropoeum vocatum a Cedreno 471, 34.
- Tyropoeum. *Vide proxime supra.*
- Tzimisce nomen, quomodo Graece scribatur 429, 14.
- de Utilitate historiae loc. commun. 1, 1.
- [Ungari trecenti quingentos Graecos iuxta Thessalonicam comprehendunt 362, 19. in Macedonia quadraginta a Graecis capti *ibid.* 22.]
- Vallis profundae descriptio 57, 5.
- Vallum a Nicephoro Phoca Chandaci urbi circumdatum 11, 19. in eo hostium capita, hastis praefixa, exponuntur 15, 2. vallum castrorum Romanorum ante Dorystolum, quomodo factum 142, 1.
- Vapores in gremio terrae conclusi causa terrae motum, secundum mathematicos 68, 9.
- Varamanes. *Vide Baramanes.*
- Vastitas Asiae minori a Chabdamo illata 19, 18.
- Venenum, secundum quosdam, Romano Imp. de gynaecio datum 31, 8. et Ioanni Tzimisce 177, 9.
- Verba circumflexa coniugationis secundae formata ut verba circumflexa tertiae 239, 20. verba in *μ* a Graecis medii aevi saepe mutantur in circumflexa secundae coniugationis 514, 1. verba veniendi cum *ἐπι* composita, adiuncto casu personae, notione invasionis hostilis 452, 43.
- Veredum quid sit, in Saracenorum Tarsensium agminibus 212, 3.
- Vergetius calligraphus. *Vide Candia.*
- Versus subabsurdi de terrae motu in civitate Chandace. *Vide Candia.*
- Via in patriam aperta et libera Saracenis relinquenda 254, 7.
- Vitae Sanctorum egregie idoneae ad illustrandam historiam Byzantinam 507, 13. praesertim historiam saeculi x. et proxime sequentium XXX, 30.
- Voluptatibus avide inhiabat Ioannes Tzimisce Imp. 98, 2.
- Wladimirus Magnus, Russorum imperator, quo anno Chersonem occupavit 496, 22.
- Wolfii (Hieronymi) error in interpretando loco Nicetae Choniatae 421, 24. 511, 40.
- Wolfius (Frid. Aug.) conqueritur de conditione Lexicorum Graecorum 439, 33.
- monasterium τοῦ Ἐπιφάνου Χαλαπίου, a S. Nicephoro, Mileti episcopo, conditum 456, 39. *Eiusdemq. monasterii nomen restituendum est Montefalconio.* Palaeogr. 49. B. ubi legitur τῆς μονῆς τοῦ Ἐπιφάνου Χαλαπίου [sic], vertiturque, in monasterio Kiracho Raphii. *Ibidem, paulo post, pro Melitum scribe* Miletum.
- Xylandri lapsus in vertendo Cedreno 421, 11. 20. 432, 7. 41. 474, 7. eius error iocularis in eadem versione 446, 9. error in vertenda voce ταξιδίων 441, 21. Xylander scriptorum Byzantinorum interpres mediocris 403, 25. rerumque By-

- zantinarum rudis 441, 22. locum quoque Plutarchi fortasse minus recte interpretatus est 419, 15. Adrianopolim et Arcadiopolim confundit 400, 18.
- Ξυλοκόγια** legendum, an *ξυλακόντια* 236, 14.
- α** Zamolxi fortasse, secundum Leonem Diaconum, initiati Russi 150, 2.
- Zimisce.** Vide Ioannes Tzimisce Imp. [Ziz arcem Romani expugnant 379, 7.]
- Zoë Augusta** res Romanas difficulter administrat 123, 3.
- Zonaras** passim exscribit Leonem Diaconum XXI, 12. 425, 21. 433, 19. 466, 6. Zonaras emendatus 426, 29. 432, 29.
- Όσον ήκεν εις έμє** vulgatus apud Patres quam *όσον ήκεν έπ' έμє* 430, 40.
- Ημερών** perperam scriptum, pro *των μερών* 190, 8.
- Ηρεμα** pro *ήρεμα* 82, 5.
- ό Θειος λόγος**, Christus, auctor *του καθ' ημάς λόγου*, religionis Christianae 463, 32. *θειών* et *εὐθειών* confusa 399, 40.
- Θέματα** a tagmatibus distinguuntur 226, 22. *θήματα άκριτικά* quid sint apud Byzantinos 513, 23. *θεματικοί κριταί* nullum ius habere debent in milites Romanos 240, 4. Vide quoque Thracensium themata.
- Θεοτόκε**, *βοήθει*, vox Nicephori Imp. inter gladios percussorum 88, 3. 21. Vide item Maria Virgo.
- Θηρεία** [si lectio sana] idem quod *θήρα*, venatio 30, 22.
- τό Θητικόν**, *impedimenta* 132, 21. 475, 30.
- Θρακησιοί** non sunt Thraces, ut Le Beau perperam opinatus est 408, 17. utrum *Θρακησιών* scribendum, an *Θρακησιών* 9, 2.
- Τετίζω** verbum hellenicum, a quibus Patribus usurpatum 445, 18.
- *Τέτισις**, *pluvia* 445, 27.
- Τίψ** legendum, pro *αὐτῷ* 258, 10.
- Τπαλιφω** eleganter de vaporibus, qui rigant atque humectant 416, 39.
- Τπεναντίων** legendum, pro *έναντίων* 419, 5.
- *Τπεξέλασις** 417, 24.
- Τπερμάχω** vox nihili 430, 24. *ύπερμαχίω* pro casu construendum *ibid.* 4. *ύπερμαχέιν τινοσ* apud S. Gregorium Nyssenum usitatius quam *υπερμαχείν τινη* *ibid.* 10.
- Τπερμαχος** a Leone invidiose usurpatum. ab aliis, imprimis a Philone, bono sensu 429, 35.
- Τπιωγαί** 35, 7. vocabulum Homericum, cuius loco nunc edd. habent *έπιωγαί* 428, 12. unde sumserit hanc vocem Leo Diaconus XIX, 24.
- Τπό** perperam coaluit cum voce sequenti 219, 5.
- Τποδιαίρεσις άδρόον προς το μέλλον**, quid significet 433, 10.
- Τποδοχάριοι** 200, 1. qui 225, 23.
- Τπογραφείς** in exercitu Romano 161, 2.
- Τπολαμβάνω**. *Τποληφθῆναι* et *ύπαλειφθῆναι* confusa 416, 39.
- Τποποιείσθαι** depravatam in *έπιποιείσθαι* 170, 13.
- Τποσκαθισμός** quid sit 431, 4.
- Τσολ** inter tela, quibus Iosephus Bringas propriam familiam armat 47, 3.
- έπι ψεύδει έήμα πονηρόν** *Τφίστασθαι* apud Photium, quomodo interpretandum 512, 17.
- Φέρων** sequenti imperativo *εία*, age 416, 9. phrasis *φείρε έπειν* non intellecta a Kustero *ibid.* 15. constructio *φέρων ένσεισαι αυτόν* a Leone praepostere adhibita 415, 34.
- Φησι** fortasse a librario omissum 84, 8.
- Φιλόπολις** epitheton S. Demetrii martyris 507, 20.
- Φιλόψυχος** significatione duplici adhibitum 485, 25.
- Φίλτατα** [τά], *carissima pignora*, hoc est *liberi* 15, 13. 472, 16. sic apud Ammianum Marcellinum invenio 391. A. (edit. poster. Valesii): *Reliqui vero cum caritativus suis et suppellectile ad Syriacam civitatem Chalcida transmis-*

- si sunt. Confer de hac voce Ducangium ad Zonar. 77. B.
- * Φοινιωδῶς s. φοινιωδῶς 408, 5. pro Φόνων τῶν legendum φοινῶντων, ex emendatione viri summi Ph. Krug 86, 11.
- Φορᾶς et φθορᾶς confusa 63, 23. et fortasse φορᾶ et φρενι 237, 8.
- Φορολόγοι saepe verberabant milites Romanos 239, 23.
- Φοῦλιον, globus militum ad tutandum τὸ σκόρπισμα 515, 10.
- Φυλακῆ interdum idem quod τὸ φοῦλιον 515, 15.
- Φῦς pro patre usurpatum a Leone 161, 5. 469, 43.
- Φωσάτων Saracenorum 250, 10.
- Χάλικαυνα l. ἔλιαννα, herba henna 405, 1.
- Χαλιεῖα, 1.) officina fabri ferrarii, 2.) acraria ars 405, 5.
- Χαλιεῖς σαῦρα apud Nonum, quid 405, 22.
- Χαλεκαίτερον, aegrius 497, 3. ac fortasse tota illa phrasis sic interpretanda: nos ibi aegrius ac per diu expectabamus.
- Χάλεξ. Vide Alepum.
- Composita cum voce Χαλκός, in Lexicis omissa: *χαλκέντονον, *χαλκινός, *χαλκοτύμπανος 404, 14. χαλκός, as, numus minimus 405, 24.
- Χαλκορρηγίον potius scribendum quam χαλκορρηγίον 405, 40.
- Χαμαιφύφης· variae auctoritates huius vocis 419, 37. confunditur cum χαμαιφύφης ibid. 36.
- ἀγρον τοῦ Χατζήτι et regionem Saracenorum Euphrates amnis disternat 250, 21.
- Χαιμεριῶν τροπή, bruma 418, 39.
- Χιλιᾶδες perperam, pro χιλιᾶδας 155, 9. χιλιᾶδων in Cod. Leonis Diaconi, pro χιλιᾶδων 77, 22. 486, 21.
- Χιλιόμβη scribendum esse potius quam χιλιομβή 488, 18.
- *** Χιλιοντατής, χιλιοντατητής, χιλιονταετία 488, 9.
- Χρήσασθαι pro χρήσεσθαι 120, 8. χρᾶσθαι perperam cum accusativo constructum 184, 8.
- per Χρυσῆν πύλην Nicephorus Phocas Imp. Cplim ingreditur 48, 3.
- Χρυσόπολις et Christopolis permixtata 495, 13.
- ** Χρυσοστιγῆς et χρυσόστικτος, apud quos scriptores occurrant 489, 10.
- Χῶραι, χωρία, χωρίται, quid demontent apud Graecos medii aevi 514, 5. 195, 14.
- Χῶρος ὁ περίγειος, orbis terrarum, apud Philonem, Georgium Alexandrinum, S. Gregor. Nyssenum etc. 435, 25.
- ἐπὶ Ψεύδεσι δῆμα κρηρὸν ἐπίστασθαι, quomodo interpretandum 512, 17.
- Ψιλοὶ s. levis armaturae milites in exercitu Nicephori Phocae 57, 4.
- Ψυχὴν fortasse perperam positum pro ψυχῆς 65, 14. ψυχὴν et ψυχῆς confusa 26, 14.
- Ὡς καὶ et καὶ ὡς confusa 11, 2. adverbia in ὡς desinentia perperam posita, loco adiectivorum in ὡς 22, 2. 48, 16.
- Ὡσαυτὶ δὲν fortasse scribendum ὡς ἀνειον, hoc est, ὡς ἀνθρώπειον 60, 14.